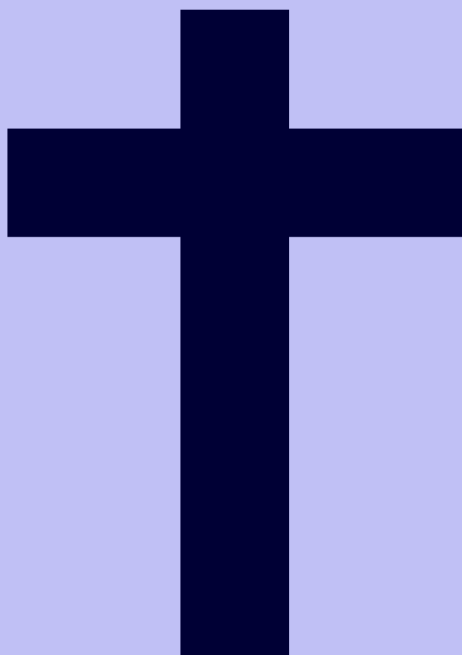


Nəkukuə Ikinan



The New Testament in the Nafe (Kwamera) language of
Southeast Tanna, TAFEA Province, Vanuatu

Nəkukuə Ikinan
The New Testament in the Nafe (Kwamera) language of Southeast Tanna, TAFEA Province,
Vanuatu

Niutestamen long lanwis Nafe blong Vanuatu.
Le Nouveau Testament dans la langue Nafe de Vanuatu.

copyright © 2013 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Nafe (Nafe)

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2019-06-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023
26b0f540-c192-5878-be67-18ede9ab1416

Contents

Nægkiariien sə rakupwən	1
Matiu	3
Mak	67
Luk	105
Jon	171
Wok Me	219
Rom	281
Fas Korin	311
Seken Korin	339
Kalesia	358
Efesas	368
Filipae	378
Kolosi	385
Fas Tesalonaeka	392
Seken Tesalonaeka	398
Fas Timoti	402
Seken Timoti	410
Taetas	416
Filimon	420
Hipru	422
Jemes	444
Fas Pita	452
Seken Pita	461
Fas Jon	466
Seken Jon	474
Nampa Tri Jon	476
Jut	478
Revelesen	481
Diksonari	513

Preface

This publication is the New Testament in the Nāfe language. The 3000 speakers of Nāfe live in Southeast Tanna, which is located in TAFEA province in southern Vanuatu.

The New Testament in the Nāfe language was translated during the years 2003 to 2013 by the South Tanna Translation and Literacy Project.

Nāgkariien sə rakupwən

In i nāgkariien sāvai translesen rinostat mo wok irə meste ro sampam

Fwe kupwən aposol me sāvai Iesu Kristo mine nārmama me nepwɪn ipaka ti nirəha hāmərαι nəkukuə me sāvai Niutestamen. Irəha hāmərαι nəkukuə me nəha ia nāgkariien i Krik. Ro iamɪnhi irə ti nəri nə mə nāgkariien sāvai nəkur Kris rəmwhen ia kampani nāgkariien ia kwopun nəha Metel Ist fwe kupwən. Fwe kupwən nārmama me ia Metel Ist nāgkariien me sāvənraha hənətui pehe irə səpəmsəpə, mətə ko kra i nəkukuə riti ia nāgkariien i Krik irəha pam həvsini mhəukurən nɪpwran ti nəri nə mə in nə kampani nāgkariien sāvənraha. Ipwet mine ko ikəvsini nāgkariien i Krik ikətə mə ro iamɪnhi irə mine: Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος, καὶ ὁ λόγος ἦν πρὸς τὸν θεόν, καὶ θεὸς ἦν ὁ λόγος. (Jon 1:1)

Kuvərαι raka Niutestamen fwe kupwən ia nāgkariien Krik, kurirə irə nāgkariien amasan sāvai Iesu Kristo ruviris mevən mwi meste nari fwe kwopun me nepwɪn nārmama hərəirei nāgkariien Krik ikɪn. Ro iamɪnhi irə nārmama me ia kwopun me nəha hənəməmwur mənəmħəvsini nāgkariien Krik ia Niutestamen ruvehe ia nāgkariien me sāvənraha səpəmsəpə.

Ia nuk 2001 nəkur ia Tənə səməme kamhəni nāgkariien i Nāfe hāmter ia kusen riti sāvənraha sāvai nuvsiniien nāgkariien ruvehe ia Nāfe. Kani nāghi kusen nəha mə Saot Tana Translesen mo Litresi Projek. Kurirə irə nārmama ia kusen nəha hərhi pen nərəsien riti revən ti Vanuatu Baebol Translesen (VBT) fwe ia Vila. Nārmama ia kusen sāvai nuvsiniien nāgkariien ruvehe ia Nāfe rərəs VBT mə trətui ro iərmama riti truvehe masitu ia nirəha ti noien wok. Iərmama sə trasitu iamɪnha irə kani wok sāvənhi mə in rəmwhen ia advaesa. Ia 2003 VBT rərhi pen advaesa riti revən marə tegɪn nārmama fwe ia rukwənu nəha Ienmarei. Nəpɪn advaesa nəha ruvəuvehe raka, nənə rukwənu me mine nimwəfwaki me fwe Irupou meste nari fwe Kripoen hərhi pen nārmama me sāvənraha həuvən kəru kəru mhousəsɪmwɪn irəha me ia Kwamera. Ia nəkureien nəha sāvənraha, irəha hərɪwɪ rəgɪnraha ia nirəha me nepwɪn mə tuhamowok ipaka ti advaesa, mamħəvsini nāgkariien ia Niutestamen ruvehe ia nāgkariien i Nāfe. Ia nuk 2004 kusen sāvai nuvsiniien nāgkariien ruvehe ia Nāfe roeite mwi nārmama me haməuku pen ia rukwənu me mine nimwəfwaki me pam. Nārmama me nəha həuvehe mhəsəni noien tukrai nāgkariien Nāfe irə. Ro iamɪnhi irə kusen sāvai nuvsiniien nāgkariien ruvehe ia Nāfe rinamo vi wok sāvənhi ia nuk 2004, mərki meste mo sampam ia Niutestamen ia nuk 2013. Ia nuk 2013 kusen sāvai nuvsiniien nāgkariien ruvehe ia Nāfe roeite mwi nārmama ia rukwənu me mine nimwəfwaki me pam həuvehe kəvsini irapw Niutestamen irəha pam hərəgi fwe Matiu meste Revelesen. Nəpɪn həuvəregi pam həsəni mə ramasan pam.

Suatuk sə transleta me hənəsi pen ti nuvsiniien nāgkariien ia Niutestamen ruvehe ia nāgkariien i Nāfe

Nāgkariien i Krik kɪmərαι Niutestamen irə fwe kupwən ropə ia nāgkariien i Nāfe nārmama ia Saot Tana kamhəni ipwet mine. Ko transleta me həvsini nāgkariien Krik ruvehe ia nāgkariien i Nāfe resi pen noien sāvai nāgkariien nəkur Kris kamhəni fwe kupwən, mətə saon sāvənhi trɪpkatukwatukw mhə. Ro iamɪnhi irə, nəpɪn transleta me ho pəri wok irəha advaesa, irəha həmwur mə (1) translesen sāvənraha trɪni irapw nɪpwrai

nægkiariien səvəi nægkiariien Krik, nənə (2) translesen səvənraha tresi pen atukwatukw nægkiariien i Nəfe mine suatuk sə nərmama kamhəni nægkiariien i Nəfe ipwet mine. Nəpən transleta me ho pəri wok irəha advaesa, irəha həti pen pik ia Niutestamen kimərai ia nægkiariien Krik kupwən. Mətə həti pen mwi ia translesen me nepwɪn. Translesen me nəha həti pen pik ia nirəha irəha i Revised Standard Version (RSV), Good News Bible (GNB), mine Bislama (BSL).

Nægkiariien mi nəha kani irau mə futnot mine refrens

Tikəvsini Niutestamen i ia nægkiariien i Nəfe, mətoni ia kwopun me nepwɪn leta riti kimərai raməmak utə ia nusvenhi nægkiariien riti. Tikətoni mə ro iamɪnhi irə (a). Leta nəha ramahatən pen mə nægkiariien riti raməmak inhəripw anan ia nɪmwai nəkukuə nəha ikaməvsini. Tikəvsini nægkiariien nəha inhəripw anan ramahatən nɪpwrai nægkiariien riti uə suatuk riti mwi ti nuvsiniien nægkiariien nəha ruvehe ia Nəfe. Kani nægkiariien sə ro iamɪnha irə mə futnot.

Kwopun kimərai pen futnot me ikɪn ia nɪmwai nəkukuə tikətoni mwi inhəripw irə nægkiariien me nepwɪn kamhəni vas me nepwɪn mwi ia Nəkukuə Ikinan. Kani vas me nəha mə refrens. Tikəvsini refrens me nəha trahatən vas me nepwɪn mwi ia Nəkukuə Ikinan kamhəgkiari ia nari riti rəmwhen ia vas nəha kɪno mak irə raməgkiari mwi irə.

Nənɪmwi nari me

Tikəvsini pam Niutestamen i ia nægkiariien i Nəfe, marə mətoni mwi nɪpəri nəkukuə riti mwi nəha ikɪn nənɪmwi nari me həpik irə. Nənɪmwi nari me nəha trasitu ia niram mə tikukurən amasan mwi narimnari me nepwɪn Nəkukuə Ikinan raməgkiari irə mətə nepwɪn riwən ia Vanuatu. Tikəti pen ia nənɪmwi nari me nəha mətoni narimnari me rəmwhen ia nei me, uə nərɪmɪru me, uə narimnari me nepwɪn səvəi narəien i nəkur Isrel mine nəkur Rom hənərə irə fwe kupwən mətə riwən ia Vanuatu.

Map me

Tikəvsini Niutestamen i ia nægkiariien i Nəfe, mətoni map me nepwɪn. Ia map me nəha tikətoni kwopun me nepwɪn Iesu ramavən ikɪn fwe kupwən. Map me nepwɪn mwi kamhəhatən navənien me səvəi Pol nəpən in ramavən irə mamevən ia kwopun me maməvisau irapw nægkiariien amasan səvəi Iesu Kristo.

Nəkukuə sə rani irapw nɪpwrai nægkiariien me (Diksonari)

Trɪni mɪnuə ikətoni nægkiariien riti ia Niutestamen sə ikreirei nɪpwran ramasan mə tikəmwur mətoni mə kimərai pen nægkiariien nəha ia diksonari uə rekəm. Diksonari nəha in nɪpəri nəkukuə sampam, mamɪni irapw nɪpwrai nægkiariien me nepwɪn.

Nɪpwrai nɪniien me

Trɪni mɪnuə ikokeikei mə tikəhatən nərmama ia nari riti sə Nəkukuə Ikinan raməgkiari irə, ramasan mə tikətoni nɪpəri nəkukuə sə rani nɪpwrai nɪniien me.

^a :: Hemia nao wan futnot.

Matiu

Nægkiariien sə rani mə nəfe i nəkukuə

Nəkukuə i Matiu rımərai raməgkiari ia nəgkiariien amasan səvəi Kumwesən mamini mə iəmə i kani mə Mesaea sə profet kupwən me həməni mə truvehe ruvəuvehe raka. Mesaea nəha in nəha Iesu sə ruvehe mə truehimiru nəkur Isrel mine nərmama rıpkə mhə irəha nəkur Isrel. Matiu in riti ia twelef nərmama me səvəi Iesu in rımərai nəkukuə i. Matiu rımərai raka nəkukuə i kurirə nəkur Rom housi testesi nimwə səvəi Kumwesən fwe Jerusalem ia nuk 70. Mak mine Luk irau mwi krimərai nəkukuə sə raməgkiari ia nimiruien səvəi Iesu. Mətə nəkukuə səvəi Matiu raməgkiari ia narimnari me nepwın səməme hopə ia nəkukuə səvənrau. Matiu raməgkiari pik ia Iesu mə in Mesaea sə nəkukuə səvəi Oltestamen rinaməgkiari irə. Nægkiariien sə Matiu raməgkiari pik irə in i: “Nıtətə sə Kumwesən ramərimənu irə” uə “Nıtətə ia neiai.” Ikəvsini nəgkiariien nəha fwe ia Oltestamen. Ro iamınhi irə mine nərmama həpik rerınraha rırhi mə Matiu rımərai nəkukuə i ramevən ti nəkur Isrel. Matiu rımərai ia nəkukuə səvənhi mə Iesu Kristo in ia hatən asori. Iesu rahatən kitaha ia loa səvəi Kumwesən mine nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə.

Kaha kupwən me səvəi Iesu Kristo

¹ Kwopi nəgkiariien i rani nəghi kaha kupwən me səvəi Iesu Kristo. In kwənəkwus səvəi Kig Tevit mine kwənəkwus səvəi Epraham.

² Epraham in tata səvəi Aesak,
Aesak in tata səvəi Jekop,
Jekop in tata səvəi Juta mine piəvni me,^a

³ Juta in tata səvəi Peres mine Sara. Mama səvənrau nə Tamar.
Peres in tata səvəi Hesron,
Hesron in tata səvəi Ram,

⁴ Ram^b in tata səvəi Aminatap,
Aminatap in tata səvəi Nason,
Nason in tata səvəi Salmon,

⁵ Salmon in tata səvəi Poas. Mama səvəi Poas nə Rehap.
Poas in tata səvəi Opet. Mama səvəi Opet nə Rut.^c
Opet in tata səvəi Jese,

⁶ Jese in tata səvəi Kig Tevit.

Kig Tevit in tata səvəi Solomon. Mama səvəi Solomon nə Patsepa pran səvəi Uria kupwən.

⁷ Solomon in tata səvəi Rehopoam,
Rehopoam in tata səvəi Apia,
Apia in tata səvəi Asa.^d

⁸ Asa in tata səvəi Jehosafat,
Jehosafat in tata səvəi Joram,
Joram i tata səvəi Usia,

⁹ Usia in tata səvəi Jotam,
Jotam in tata səvəi Ahas,

Ahas in tata səvəi Hesehia,
¹⁰ Hesehia in tata səvəi Manase,

1:1: Jen 22:18, 1Kron 17:11, Luk 3:23-38 **a 1:2:** Juta mine piəvni me irəha pam twelef. Irəha nəha kaha kupwən me səvəi nəkur Isrel. **1:3:** Jen 38:29-30, Rut 4:18-22 **b 1:4:** Nəghin riti mwi Aram (1Kron 2:9) **1:5:** Rut 4:13-17

c 1:5: Əvsini nəkukuə nəha Rut ia Oltestamen **1:6:** 2Saml 12:24 **d 1:7:** Nəghin riti mwi mə Asaf

Manase in tata sǎvǎi Amon,
Amon in tata sǎvǎi Josaea,

¹¹ Josaea in tata sǎvǎi Jekonaea mine piǎvni me. Ia nǎpǎn nǎha kinǎrhi irapw nǎkur Isrel hǎier mhǎuvǎn ia tǎnǎ Pǎpilon.

¹² Ia nǎpǎn nǎha nǎkur Isrel hǎmǎier irǎ mhǎuvǎn ia tǎnǎ Pǎpilon, Jekonaea in tata sǎvǎi Sealtiel,

Sealtiel in tata sǎvǎi Serupapel,

¹³ Serupapel in tata sǎvǎi Apiut,

Apiut in tata sǎvǎi Eliakim,

Eliakim in tata sǎvǎi Asop,

¹⁴ Asop in tata sǎvǎi Jatok,

Jatok in tata sǎvǎi Akim,

Akim in tata sǎvǎi Eliut,

¹⁵ Eliut in tata sǎvǎi Eleasar,

Eleasar in tata sǎvǎi Matan,

Matan in tata sǎvǎi Jekop,

¹⁶ Jekop in tata sǎvǎi Josef.

Josef nǎ in iǎrman sǎvǎi Meri. Meri nǎ in pran nǎ mama sǎvǎi Iesu. Iesu nǎ kani nǎghǎn nǎ Kristo.

¹⁷ Ro iamǎnhi irǎ fwe Epraham meste pehe Kig Tevit tata me irǎha pam fotin. Fwe Kig Tevit meste pehe kinǎrhi irapw nǎkur Isrel hǎier mhǎuvǎn ia tǎnǎ Pǎpilon tata me irǎha pam fotin. Fwe ia nǎpǎn nǎha nǎkur Isrel hǎmǎier irǎ mhǎuvǎn ia tǎnǎ Pǎpilon meste pehe Kristo rǎtui tata me irǎha pam fotin.

Iesu Kristo rǎtui

¹⁸ In i nǎgkiariien sǎ rani Iesu Kristo mǎ rinǎfo mǎtui. Mama sǎvǎnhi nǎghǎn nǎ Meri. Fwe kupwǎn kǎsisǎg in mǎ tresi pen iǎrman riti nǎghǎn nǎ Josef. Nǎpǎn irau krouǎpwǎh narǎ pǎriien ihi, Meri rǎtoni mǎ rino tipwǎn ia nǎgse Nǎnimwǎn Ikinan.

¹⁹ Josef in iǎrmama riti sǎ noien sǎvǎnhi ratukwatukw, rǎpwǎh nokeikeiien mǎ Meri trauris ia nǎmri nǎrmama. Ro pen nǎtǎrigien sǎvǎnhi mǎ trǎpwǎh afafa a in.

²⁰ Mǎtǎ nǎpǎn Josef ramǎtǎrig mǎ tro iamǎnhi, agelo riti sǎvǎi Iǎrimǎnu rier pen tukwe ia nǎmǎkrǎhǎien, mǎni mǎ, “Josef, kwǎnǎkwus sǎvǎi Kig Tevit. Tikuvehi Meri mǎ pran sǎim, mǎpwǎh nehekǎrien. Iǎkunouihǎ nǎha ia tipwǎn ruvehe ia nǎgse Nǎnimwǎn Ikinan.

²¹ Meri trǎrǎhi tǎni iǎrman, tikamǎkeikei misegi pen nǎghǎn nǎ mǎ Iesu,^e ti nǎri nǎ mǎ in truvehimǎru nǎrmama me sǎvǎnhi, muvehi raka nǎrǎhǎien me sǎvǎnrǎha.”

²² Narimnari me pam i hǎier pehe iamǎnhi mǎ nǎgkiariien i truvehe mukuǎ sǎ Iǎrimǎnu rimǎni irapw ia tǎrhui profet riti sǎvǎnhi fwe kupwǎn.

²³ In rimǎni mǎ, “Hǎregi ro. Prǎn i rǎireirei ihi iǎrman tro tipwǎn, mǎrǎhi tǎni iǎrman. Nǎnǎ irǎha tuhǎsegi pen nǎghǎn nǎ mǎ Emanuel.” (Nǎpwrai nǎhǎg nǎha in i mǎ Kumwesǎn ramarǎ tukutaha.)

²⁴ Nǎpǎn Josef rǎtui ia napriien sǎvǎnhi, ro nǎfe agelo nǎha sǎvǎi Iǎrimǎnu rimǎni pen tukwe in, muvehi Meri mǎ pran sǎvǎnhi,

²⁵ mǎtǎ rǎpkapri pǎri mhǎ irau min meste rǎrǎhi tǎni iǎrman. Nǎnǎ Josef rǎsegi pen nǎghǎn nǎ mǎ Iesu.

2

Nǎmǎ hǎukurǎn amasan noien sǎvǎi kǎmǎhau me

^{1:11:} 2King 24:14-15, 2Kron 36:10, Jer 27:20 ^{1:12:} Esra 3:2 ^{1:18:} Luk 1:27,35 ^{1:21:} Luk 1:31, 2:21 ^{e 1:21:} Nǎpwrai nǎhǎg nǎha mǎ “Iǎrimǎnu rauvehimǎru nǎrmama.” ^{1:23:} Aes 7:14 ^{1:25:} Luk 2:7, 21

¹ Nəpɪn Iesu rɪnətui raka ia rukwənu Petlehem ia tənə Jutia, ia nəpɪn nəha Kig Herot ramərimənu, nərmama me nepwɪn səməme həukurən amasan noien səvəi kəməhau me həuku pen fwe meri rautə ikin, mhəuvehe ia Jerusalem,

² mamhəres mə, “Iəkunouihi nəha rɪpkətui a i, in kig səvəi nəkur Isrel, in pəku? Kimaha iahənətoni kəməhau səvənhi fwe ia kwopun meri rautə ikin, nənə iahaməuvehe mə taheiwaiu ia nənimen, mhəuvei pen nisaiien səkimaha min.”

³ Nəpɪn Kig Herot rɪregi nəgkiariien nəha, in mine nəkur Jerusalem me pam həkərinari mhehekir.

⁴ Nənə Kig Herot rəkwein pris asori me mine nahatən me səməme kamhahatən nəkur Isrel ia Loa səvəi Moses, nənə məres pen irəha i mə, “Iəmə nə kani mə Kristo trətui pəku?”

⁵ Miregi irəha həni pen tukwe in mə, “Ia rukwənu Petlehem ia tənə Jutia. Kimaha iahəukurən mə tro iamɪnhi irə ti nəri nə mə profet riti fwe kupwən rɪmərəi nəgkiariien i mə:

⁶ Mətə ik Petlehem ia tənə Jutia

rɪpko mhə ik rukwənu auər a ia rukwənu asori me ia tənə Jutia.

Iərman riti truku pen ia niram, mərimənu ia nərmama.

In trətui amasan ti sipsip me səiou nəkur Isrel.’ ”

⁷ Ia nəpɪn nəha Kig Herot rəkwein afafa nəmə me nəha həukurən amasan noien səvəi kəməhau me həuvehe. Rəres pen irəha i nəfe nəpɪn atukwatukw hənətoni kəməhau nəha rutə vi a irə.

⁸ Nəpɪn həni pam, in rərhi pen irəha, mɪni mə, “Kimiaha tihəuvən fwe Petlehem, mhətui amasan ro iəkunouihi nəha mə in pəku. Nəpɪn hiətoni, tihəuvehe mhəni sas pehe tukw iou i, pwəh iou mwi iakevən meiwaiu ia nənimen, muvei pen nisaiien səiou min.”

⁹ Nəmə me nəha hətərig pam nəgkiariien səvəi Kig Herot, nənə mhəier. Ia suatuk hətətoni kəməhau nəha hənətoni nəpɪn rautə vi a fwe ia kwopun meri rautə ikin rakupwən ia nirəha, mamevən meste rərer atukwatukw məhiəpwɪn kwopun nəha iəkunouihi ramarə ikin.

¹⁰ Nəpɪn irəha hətətoni kəməhau nəha, rerɪnrəha ragien, hagien pɪk.

¹¹ Nənə həuvnimwə ia nəkwai nimwə nəha, mhətətoni iəkunouihi nəha irau mama səvənhi Meri, mhənɪmwi nukurhunraha, mhəuvei pen nisaiien səvənraha min. Ia nəpɪn nəha həsevər ia tənəripw me səvənraha, mhəuvei pen nari amasan me min. Həuvei pen kol mine nise nei mi nə kani mə fragkinsens mine mɪr.

¹² Nənə ia nəpɪn irə, Kumwesən rɪnise irəha ia nəməkrəhaien mə tuhəpwəh nɪrərigien mhəuvən ti Kig Herot. Ro pen irəha həier, mamhesi pen suatuk əpə, mamhəuvən fwe imwənraha.

Josef mine Meri krouvehi Iesu, rouap, rouevən fwe Ijip

¹³ Nənə nəpɪn nəmə me nəha həukurən amasan noien səvəi kəməhau me həuvəier raka, agelo riti səvəi Iərimənu rier pen ti Josef ia nəməkrəhaien, mɪni mə, “Əskəmter, mərəhi iəkunouihi i irau mama səvənhi, mharap, mharevən fwe ia tənə Ijip, mamhararə fwe ikin meste iou takɪni mə tihərrərig. Rɪpko mhə tui Kig Herot trətui iəkunouihi i mə trousi əpune.”

¹⁴ Ro iamɪnhi irə Josef rɪskəmter ia nəpɪn, mərəhi iəkunouihi i irau mama səvəi iəkunouihi, mharevən fwe ia Ijip.

¹⁵ Nənə irəhar hararə fwe ikin meste Kig Herot remhə. Nəri nəha rier pehe iamɪnhi mə nəgkiariien i truvehe mukuə sə Iərimənu rɪməni irapw ia tərhui profet riti səvənhi fwe kupwən. In rɪməni mə, “Iakəkwein nərik rier ia tənə Ijip muvehe.”

Naruagən me səvəi Kig Herot housi əpune nəkwərhəkwərha me

¹⁶ Nəpɪn Kig Herot rətətoni mə nəmə me nəha həukurən amasan noien səvəi kəməhau me həneikuə irə, niemaha rəpi pɪk in. In rərhi pen naruagən me səvənhi həuvən mhousi

əpune nɪpwnəti nərman me pam fwe ia Petlehem mine ia kwopun me ipaka səməme nuk səvənraha kəru meiwaiu. In ramesi pen a nəpɪn atukwatukw kəməhau nəha rutə vi a irə rəmwhən nəmə me nəha həukurən amasan noien səvəi kəməhau me həməni pen tukwe in.

¹⁷ Nərimnari me nəha ro nəgkiariien i Profet Jeremaea rıməni ruvəuvehe muvəukuə:

¹⁸ “Kamregi pran riti fwe ia Rama
ramasək maməkwein əpwəmwis.

Rejel nə ramasək ti nɪpwnətɪn me,
nənə mɪpkokeikei mhə mə iərmama riti trəgkiari vivi min,
ti nəri nə mə nɪpwnətɪn me həuvəiwən.”

Josef mine Meri mine Iesu harevən fwe ia Nasaret

¹⁹ Nəpɪn Kig Herot remhə, Josef in fwe Ijip, nənə agelo riti səvəi Iərimənu rier pen tukwe in ia nəməkrəhaien,

²⁰ mɪni mə, “Əskəmter, mərəhi iəkunouihɪ i mine mama səvənhi mharevən fwe ia tənə Isrel. Nərmama me nəha kənəmhetui iəkunouihɪ i mə tuhousi əpune həuvəmha.”

²¹ Ro iamɪnhi irə Josef riskəmter irau mama səvəi iəkunouihɪ, mharevən fwe ia tənə Isrel.

²² Mətə nəpɪn Josef rıregi mə Akeleas ruvehi təmwiki tata səvənhi Herot, mamərimənu ia tənə Jutia, in rehekɪr nevənien fwe ikɪn. Nənə ti nəri nə mə Kumwesən rınise mwi in ia nəməkrəhaien mə trəpwəh nevənien fwe ikɪn, in rier mevən fwe ia tənə Kalili.

²³ Ia kwopun nəha revən mamarə ia taon riti kani mə Nasaret. Nəri nəha rier pehe iamɪnhi mo nəgkiariien i profet me həməni fwe kupwən ruvəuvehe muvəukuə. Irəha həgkiari ia Kristo, mhəni mə, “Tukəkwein in mə iəmə Nasaret.”

3

Jon Paptas raməvisau fwe ia kwopun akwesakwes ikɪn

¹ Nuk me nepwɪn ruvehe mukurau, nənə Jon Paptas ruvehe ia kwopun akwesakwes ikɪn fwe ia tənə Jutia, maməvisau m nərmama mə,

² “Kɪmɪaha tihaməkeikei mhərərɪg ia noien ərəha me səkɪmɪaha ti nəri nə mə nɪtətə ia neiaia^a ruvəuvehe ipaka.”

³ Jon nəha in iəmə Profet Aesea rəgkiari irə fwe kupwən nəpɪn rɪni mə,
“Reri iərmama riti raməkwein əpwəmwis ia kwopun akwesakwes ikɪn, mamɪni mə,
‘Kɪmɪaha tihaməkeikei mhəpərhi suatuk səvəi Iərimənu səkitaha,
mhəmri atukwatukw suatuk ouihɪ me səvənhi.’ ”

⁴ Jon ramarkahu ia tɪnari kɪno ia nɪmwheri kamel, mamətoti ia teki nərimɪru, maməni kɪnhə mine kwənɪpwət ia sukapak.

⁵ Nərmama me həpɪk həier ia Jerusalem mine kwopun me ia tənə Jutia mine kwopun me ipaka ti nui arɪs Jotan, mamhəuvən ti Jon,

⁶ mamhəni irapw noien ərəha me səvənraha, nənə in ramo paptas ia nɪrəha ia nui arɪs Jotan.

⁷ Mətə nəpɪn Jon rətoni Farisi me mine Satusi me həpɪk kamhəuvehe mə in tro paptas ia nɪrəha, in rɪni pen ti nɪrəha i mə, “Kɪmɪaha hiəmwhən ia snek me kamhahi əpune nərmama. Kumwesən niemaha rəpi. Rɪpko mhə tui in trərpwɪn noien ərəha me səkɪmɪaha. Sin rɪni pehe tukumɪaha i mə tihap raka irə?”

⁸ Kɪmɪaha tihaməkeikei mho noien amasan me trahətən pen mə hiənəpwəh pərhiən noien ərəha me səkɪmɪaha.

2:18: Jer 31:15, Jen 35:19 **2:20:** Eks 4:19 **2:23:** Luk 2:39, Aes 11:1, 53:2, Jon 1:46 **3:2:** Mat 4:17, Mak 1:15 ^a **3:2:** Nəpɪn rɪpɪk Matiu rani nəgkiariien i mə “Nɪtətə ia neiaia.” Nɪpwrai nəgkiariien i in i “Nɪtətə sə Kumwesən ramərimənu irə.” **3:3:** Aes 40:3 **3:4:** 2King 1:8 **3:7:** Mat 12:34, 23:33

⁹ Rərəha tihəni pen tukumiaha me i mə Epraham in kaha səkimiāha. Iakani pehe tukumiaha i mə Kumwesən rukurən nuvehien kəruətərei me i, mo nīpwnəti Epraham me ia nīrəha.

¹⁰ In rīnərpwi pen raka paha səvənhi ia nuai nei me na trərai. Nei me pam səməme həpkukuə mhə nukwai nei amasan in trərai əmwesi, mousə pen irəha ia napw.

¹¹ Iou iakamo paptāes ia kīmiāha ia nui ti nəri nə mə hiənəpwəh noien ərəha me səkimiāha. Mətə iərmama nəha rauvehe kurirə ia nīrak nīskaiien səvənhi rasori məpi raka iou. Iou iapkəmwēn mhə mə takuvehi raka put səvənhi. In tro paptāes ia kīmiāha ia Nənīmwin Ikinan mīne ia napw.

¹² Fok səvənhi, in rarukwi utə nuni nari me irə, rīnəmak raka ia rəgin. Na trīrukwi utə nuni nari me səvənhi irə ti nuaiien nunin mīne tekīn. Nuni nari me sə ramasan in tripeki pen irəha ia nīmwə səvənhi sə ramoeite nəveginien ikīn, mətə tekīn sə rərəha in trihiāi pen napw irə, napw sə tripkīfwə mhə.”

Jon ro paptāes ia Iesu

¹³ Ia nəpīn nəha Iesu ruku pen ia tənə Kalili, muvehe ia nui arīs Jotan mə Jon tro paptāes irə.

¹⁴ Mətə Jon raməmwur mamīnise in, mamīni mīnuə, “Kwa ik i tiko paptāes ia nīrak. Rəfo ikuvehe tukw iou mə tako paptāes ia nīram?”

¹⁵ Mətə Iesu rīni pen tukwe in mə, “Rekəm. Tikaməkeikei mo paptāes ia nīrak təkwtəkwi. Ratukwatukw ti nəri nə mə ia noien nəha krau trauo narimnari me pam sə Kumwesən rokeikei həuvehe mhəukuə.” Ro pen Jon rəsēni, mo paptāes irə.

¹⁶ Nəpīn Jon rīno raka paptāes ia Iesu, Iesu rutə pehe ia nui, təkwtəkwi a kəpuapen rəkweg tukwe, in rətoni Nənīmwin səvəi Kumwesən rameiwaiu pehe rosi mak inhəripw, muvehe məkure irə.

¹⁷ Nənə reri Kumwesən ruku pen ia neiai, mīni mə, “In i nəriik keikei. Rerik ragien tukwe.”

4

Setan raməmwur mə tro Iesu rīmwei ia nərəhaien

¹ Nənə Nənīmwin Ikinan riri pen Iesu revān ia kwopun akwesakwes ikīn. Ia kwopun nəha Setan raməmwur mə tro Iesu rīmwei ia nərəhaien.

² Iesu rīpkāni mhə nari meste pen nəpīn foti ia nəpīn mīne ia ran. Kurirə ikīn nukumhə rīnāhi pīk in.

³ Nənə Setan sə raməmwur mə tro nərmama həmwei ia nərəhaien, ruvehe, mīni pen ti Iesu i mə, “Trīni mīnuə ik Tīni Kumwesən pərhien, ni pen ti kəruətərei me i mə tuhəuvehe mhə nəveginien^a ia nīrəha.”

⁴ Mətə Iesu rīni mə, “Kīmərai pen ia Nəkukuə Ikinan mə, ‘Iərmama tripkīmīru mhə ia nəveginien əpa, mətə trīmīru ia nəgkiariien pam sə raku pen ia tərhui Kumwesən.’ ”

⁵ Nənə Setan ruvehi Iesu, mevān fwe ia taon ikinan nəha Jerusalem, mukurei pen in ia kwopun riti irənhə anan ia təkure nīmwə səvəi Kumwesən,

⁶ nənə mīni pen tukwe in mə, “Trīni mīnuə ik Tīni Kumwesən pərhien, ivə irapw. Kīmərai pen ia Nəkukuə Ikinan mə,

‘Kumwesən trīni pen ti nagelo me səvənhi mə irəha tuhaməkeikei mhətui amasan tukw ik,

mhəuvehi utə ik ia rəginraha, kamo ikouini nīsum ia kəruətərei riti.’ ”

⁷ Miregi Iesu rīni pen tukwe in mə, “Mətə kīmərai pen mwi ia Nəkukuə Ikinan mə, ‘Tikəpwəh neipweipwiien Iərimənu Kumwesən səim.’ ”

3:9: Jon 8:33,39, Rom 2:28-29, 4:12 **3:10:** Mat 7:19, Luk 13:6-9 **3:11:** Jon 1:26-27,33, Wok Me 1:5 **3:12:** Mat 13:30 **3:16:** Jon 1:32 **3:17:** Sam 2:7, Aes 42:1, Mat 12:18, 17:5, Luk 9:35 **4:1:** Hip 2:18, 4:15 **4:2:** Eks 34:28, Jen 3:1-7 ^a **4:3:** Uə bred **4:4:** Dut 8:3 **4:7:** Dut 6:16

⁸ Nənə Setan ruvehi mwi in muvehi mevən fwe ia təkuaer riti sə rəpwəmwis anan, mahatən irapw nitətə me pam kig me ia tīprənə i kamhərimənu ia nirəha, mahatən irapw mwi nautə amasan me pam ia nitətə me nəha,

⁹ mīni pen ti Iesu i mə, “Narimnari me pam nəha takuvei pehe mik trīni mīnuə ikīsiai iou, mīnimwi nukurhum mi ia nənimek.”

¹⁰ Mətə Iesu rīni pen tukwe in mə, “Evən isipwīn, Setan! Kīmərāi pen ia Nəkukuə Ikinan mə, “Tikīnimwi nukurhum mi ia nəmri lərīmənu Kumwesən səim, mīsiai in. In əpa nə tiko nəkwān.’ ”

¹¹ Ia nəpīn nəha Setan rəpwəh Iesu mamevən. Nənə Iesu rətoni nagelo me həuvehe, mamho tukwini nari min.

Iesu rīnaməvisau ia tənə Kalili

¹² Ia nəpīn nəha kəkwtəmhirī Jon Paptaes kuvehi puvnimwə in ia kalapus. Nəpīn Iesu rīregi, in rəpwəh kwopun nəha, mīrərig mevən ia tənə Kalili,

¹³ nənə mier ia taon nəha Nasaret, mevən mamarə ia Kapaneam. Kapaneam in taon riti ipaka ti nui asori Kalili fwe ia tīprənə səvəi Sepulun mīne Naftali.

¹⁴ Nəri nəha rier pehe iamīnhi mə nəgkiariien səvəi Profet Aesea truvehe mukuə. In rīmāni mə,

¹⁵ “Tənə səvəi Sepulun mīne tənə səvəi Naftali,
ipaka ti nui asori Kalili fwe ia nīkare nui arīs Jotan pen,
in i tənə Kalili kwopun nərmmama rīpko mhə irəha nəkur Isrel kamharə ikīn.

¹⁶ Nərmmama səməme kamharə ia nəpitəvien
tuhətoni nukuraanien asori riti.
Nərmmama səməme kamharə ia təmwkəmwi nemhəien
nukuraanien riti trutə məhiəpwīn irəha.”

¹⁷ Ia nəpīn nəha Iesu rīnaməvisau, mīnamīni mə, “Kīmīaha tihaməkeikei mhərərig ia noien ərəha me səkimīaha ti nəri nə mə nitətə ia neiai ruvəuvehe ipaka.”^b

Iesu rəkweīn nərmmama nepwīn mə tuhəkurirə in

¹⁸ Nəpīn Iesu ramavən ia nīkare nui asori Kalili, in rətoni iərmama kəru, Saemon (iəmə kani mwi nəghīn mə Pita) mīne piəvni nəghīn nə Antru. Krauerukw net ia nui ti nəri nə mə irau iərmama mi kravi nəmu.

¹⁹ Iesu rīni pen ti nirau i mə, “Rouvehe roukurirə iou. Pwəh iou tako kīmīrau iərmama mi sə kravi nərmmama.”

²⁰ Təkwtəkwwuni a krouəpwəh net me səvənrau roukurirə in.

²¹ Kurirə ikīn Iesu ravən ouihī a mwi, mətōni iərmama kəru mwi, Jemes mīne piəvni nəghīn nə Jon. Irau tīni Sepeti mi. Krauəkure ia nəkwai nitətə ouihī riti irəhar tata səvənrau kamharītiri net me səvənrahar. Iesu rəkweīn irau,

²² nənə təkwtəkwwuni a krouəpwəh nitətə ouihī mīne tata səvənrau, rouevən roukurirə in.

Iesu ro nərmmama me həpīk həuvehe mhəsānīn

²³ Iesu revən ia kwopun me pam ia tənə Kalili, mamahatən nərmmama ia nəkwai nimwəfwaki me səvəi nəkur Isrel, maməvisau irapw nəgkiariien amasan ia nitətə sə Kumwesən ramərīmənu irə, mamomasan nərmmama me pam səməme kamhemhə ia nemhəien me səpəmsəpə mīne səməme nemhəien rouraha nīpəri nīpwrānraha.

²⁴ Ro pen nərmmama kamhəni pīk nəghī Iesu. Nəgkiariien səvənraha raupirīs mamevən ia kwopun me pam ia tənə Siria. Nənə irəha həuvehi nərmmama me pam səməme kamhemhə, mhəuvehi mhəuvehe tukwe. Irəha kamhemhə ia nemhəien me səpəmsəpə. Nepwīn nīpwrānraha raməmīsə. Nepwīn nəremhə me kamharə ia nirəha. Nepwīn

4:10: Dut 6:13 **4:11:** Hip 1:6,14 **4:12:** Mak 6:17, Luk 3:19-20 **4:13:** Jon 2:12 **4:17:** Mat 3:2 **b 4:17:** Nəpīn rīpīk Matiu rani nəgkiariien i mə “Nitətə ia neiai.” Nīpwrai nəgkiariien i in i “Nitətə sə Kumwesən ramərīmənu irə.” **4:19:** Luk 5:1-11, Mat 13:47 **4:20:** Mat 19:27 **4:23:** Mak 1:39, Mat 9:3, Wok Me 10:38 **4:24:** Mak 6:55

nemhæien naha nikəvan ramo irəha. Nepwɪn nɪpəri nɪpwrənraha remhə. Nənə Iesu ro irəha hæuvehe mhəsanɪn.

²⁵ Nənə nərmama həpɪk kamhəkurirə ia Iesu. Nepwɪn hæuku pen ia tənə Kalili, nepwɪn hæuku pen fwe Tekapolis, kwopun taon ten ikɪn, nepwɪn hæuku pen ia Jerusalem mɪne tənə Jutia. Nənə nepwɪn hæuku pen ia nikare nui arɪs Jotan pen mwi.

5

Iesu ramahatən nərmama me ia təkuaɾ

¹ Nəpɪn Iesu rətoni nərmama me hæuvəpɪk, rutə ia təkuaɾ riti məkure. Nərmama me səvənhi hæuvehe tukwe,

² nənə in rɪnamahatən irəha, mɪnamɪni mə,

³ “Nərmama səməme hətə sas ia rerɪnraha mə irəha həmwhen ia nərmama nautə səvənraha rɪwən, rerɪnraha tragien, ti nəri nə mə nɪtətə ia neiaia^a səvənraha.

⁴ Nərmama səməme kamhəregi rərəha mamhasək, rerɪnraha tragien, ti nəri nə mə Kumwesən truvehi utə nətərigien səvənraha.

⁵ Nərmama səməme həkəfiutə mhə ia nɪrəha, rerɪnraha tragien, ti nəri nə mə Kumwesən truvei pen tɪprənə i mɪnraha.

⁶ Nərmama səməme hokeikei pɪk mə tuhətoni noien atukwatukw, mamhəregi nokeikeien naha rəmwhen ia iərmama nukumhə ramahi, maməkwaqwa, rerɪnraha tragien,

ti nəri nə mə Kumwesən tro irəha həregi həkuvətə.

⁷ Nərmama səməme kamhapi ti nərmama, rerɪnraha tragien, ti nəri nə mə Kumwesən trapi mwi ti nɪrəha.

⁸ Nərmama səməme nətərigien səvənraha rəmher, rerɪnraha tragien, ti nəri nə mə irəha tuhətə Kumwesən.

⁹ Nərmama səməme kamhəmri nəmərɪnuien, rerɪnraha tragien, ti nəri nə mə tukɪni irəha mə nɪpwnətɪ Kumwesən me.

¹⁰ Nərmama səməme kamometə irəha ti nəri nə mə kamho noien atukwatukw, rerɪnraha tragien,

ti nəri nə mə nɪtətə ia neiai səvənraha.

¹¹ Kɪmɪaha i rerɪmɪaha tragien nəpɪn nərmama tuharɪs əkenhɪn ia kɪmɪaha, mhometə kɪmɪaha, mhəni nəgkɪarɪien ərəha me səpəmsəpə mɪne neikuəien me, mhousi kɪmɪaha irə ti nəri nə mə kɪmɪaha nərmama me səiou.

¹² Kɪmɪaha tɪhaməkəikei mhəregi ramasan, mhagien pɪk, ti nəri nə mə nərəkuien səkɪmɪaha rasori fwe ia neiai. Kɪmɪaha hɪəukurən mə nərmama me hənometə profet kupwən me ia noien a mwi nəha.”

Iesu rəgkɪari ia sol mɪne nukuraanien

¹³ “Kɪmɪaha nə hɪəmwhen ia sol ia tɪprənə i. Mətə trɪni mɪnuə sol nəsɪenien səvənhi ruvəiwən, tukəfo mwi rəsien mwi? Sol nə rɪpkəmwhen mhə mə tuko nari amasan riti mwi irə. Ramasan mə tukərarki a i, nənə nərmama tuhavən irə.

¹⁴ Kɪmɪaha nə hɪəmwhen ia nukuraanien ia tɪprənə i. Taon riti fwe ia təkure təkuaɾ ko rɪpkərkwafə mhə.

¹⁵ Nərmama me həkɪhɪai pen mhə nəpw ia laet mhəuiui ia nari riti, mətə irəha tuhaməkəikei mhəkurei utə i ia nəri kakurei utə laet irə mə nərmama ia nəkwai nɪmwə tuhətoni raməhiapw.

4:25: Mak 3:7-8 **5:3:** Aes 57:15 **a 5:3:** Nəpɪn rɪpɪk Matiu rani nəgkɪarɪien i mə “Nɪtətə ia neiai.” Nɪpwrai nəgkɪarɪien i in i “Nɪtətə sə Kumwesən ramərɪmənəu irə.” **5:4:** Aes 61:2-3, Rev 7:17 **5:5:** Sam 37:11 **5:6:** Aes 55:1-2 **5:7:** Jem 2:13 **5:8:** Sam 24:3-4, 51:10, 73:1 **5:9:** 1Jon 3:2-3 **5:10:** Hip 12:4, 1Pit 3:14 **5:11:** 1Tes 4:14, Jem 1:2 **5:12:** 2Kron 36:16, Wok Me 7:52, Hip 11:32-38, Jem 5:10 **5:14:** Jon 8:12, 9:5 **5:15:** Mak 4:21, Luk 8:16, 11:33

¹⁶ Rəmwən a mwi ia kımiaha tihaməkeikei mho laet səkimiaha ruək asori ia nəmri nərmama pwəh hətoni noien amasan me səkimiaha nənə mhəgnəgini Tata səkimiaha fwe ia neiai.”

Iesu rəgkiari ia Loa səvəi Moses

¹⁷ “Rerimiaha trəpwəh nırhien mə iakuvehe mə takərarki Loa səvəi Moses mine nəgkiariien səvəi profet kupwən me. Iapkuvehe mhə mə takərarki nəgkiariien me səvənraha, mətə iakuvehe mə tako nəgkiariien me səvənraha həuvehe mhəukuə.

¹⁸ Iakani nıpərhiienien tukumiaha i mə loa nəha trıpkıwən mhə meste tıprənə mine neiai trouiwən. Nəgkiariien kwakwa uə nıpəri nəgkiariien kwakwa kımərai pen ia loa nəha trıpkıwən mhə meste narımnari me pam tuhəier irapw.

¹⁹ Ro pen iərmama sə trərui loa riti rouihi ia loa me i, mamahatən nərmama me mə tuho mwi iamınhi, tukəkwein in mə iəmə auər a ia nıtətə ia neiai. Mətə iərmama sə tresi pen loa me i, mamahatən nərmama me irə, tukəkwein in mə iəmə asori ia nıtətə ia neiai.

²⁰ Iou iakani pehe tukumiaha i mə noien səkimiaha traməkeikei matukwatukw məpi raka noien səvəi nahatən me səvəi Loa mine noien səvəi Farisi me. Mə rekəm, kımiaha tihəpwəh nuvniwəien ia nıtətə ia neiai ia nəpın riti.”

Iesu rəgkiari ia noien səvəi niemaha

²¹ “Kımiaha hiəuvəregi raka kıməni pen ti kaha kupwən me səkitaha mə, ‘Tikəpwəh nousi əpuneien iərmama. Trıni mınuə iərmama riti rousi əpune iərmama riti ratukwatukw mə tuko nərpwınien min.’

²² Mətə iou iakani pehe tukumiaha i iərmama sə ramo niemaha m piəvni, ratukwatukw mə tuko nərpwınien min. Iərmama sə trıni pen ti piəvni mə, ‘Ikamarməri,’ ratukwatukw mə tukuvi irapw in ia nəmri nəmə asori me. Iərmama sə trəskiari ərəha anan ia piəvni, ratukwatukw mə trevən ia kwopun napw asori rauək ikın.

²³ Ro pen trıni mınuə ikamərer pen ia nıfatə səvəi Kumwesən mə tikuvei pen nari riti min, nənə ia kwopun nəha rerım rırhi mə pıam niemaha raməpi in ti nari riti ikıno min,

²⁴ tikəpwəh nəri nəha ikuə tikuvei pen m Kumwesən pwəh raməmak ia nıkare nıfatə, nənə mevən. Tikaməkeikei mukupwən mevən ti pıam rouamasan kımırau min, nənə kurırə ikrərig, muvei pen narımnari me səim ia təkure nıfatə ramevən ti Kumwesən.

²⁵ Trıni mınuə iko noien ərəha riti ia iərmama, nənə in rokeikei mə kımırau min tırouərer ia nəmri nəmə asori me pwəh həkiri noien səim, ramasan mə tıkevən akwauakw, rouəmri atukwatukw nəri nəha nəpın kımırau irauesi pen ihi suatuk rauevən ia kwopun kaməkiri nəgkiariien ikın. Rərəha mə iərmama nəha ikıno noien ərəha irə trəmri pen ik ia rəgi iəmə asori sə raməkiri nəgkiariien, nənə iəmə asori sə raməkiri nəgkiariien trəmri pen ik ia rəgi polis, nənə tukuvehi puvnıwə ik ia kalapus.

²⁶ Iakani nıpərhiienien tukw ik i mə tikəpwəh nierien ia kalapus meste ikərəku pen pam faen me səim.”

Iesu rıni mə iərman rerın trəpwəh nakresien pran

²⁷ “Kımiaha hiəuvəregi raka kıməni mə, ‘Tikəpwəh nakresien pran səvəi iərməpə.’

²⁸ Mətə iou iakani pehe tukumiaha i trıni mınuə iərman riti rətoni pran riti, nənə rerın rakres i, iəmə nəha rınərui raka nəgkiariien nəha ia rerın.

²⁹ Trıni mınuə nənimem mwatuk ramo ik ikamwei ia nərəhaien, tikukumwiri raka, mərarki. Nənimem nıpəri nıpwram a. Trıni mınuə ikouraha nıpəri nıpwram ramasan pik məpi raka mə takərarki pen nıpwram me pam ia kwopun napw asori rauək ikın.

³⁰ Nənə trini minuə rəgim mwatuk ramo ik ikamwei ia nərəhaien, tikərai raka, mərarki. Rəgim nīpəri nīpwram a. Trini minuə ikouraha nīpəri nīpwram ramasan pik mēpi raka mə tukərarki pen nīpwram me pam ia kwopun napw asori rauək ikin.”

Iesu rini mə iərman trəpwəh nəpwəhien pran səvənhi

³¹ “Nəgkiariien riti mwi kiməni fwe kupwən in i mə, ‘Iərman sə rokeikei mə trəpwəh pran səvənhi pwəh ruvei pen nīmwai nəkukuə riti m pran səvənhi rani mə in rīnəpwəh in.’

³² Mətə iou iakani pehe tukumiaha i trini minuə iərman riti rəpwəh pran səvənhi, pran sə rīpko əpnəpen mhə nari irau iərməpə, ramouraha səvənhi pran, mamə in revən mamətui iərməpə riti mə triri in. Trini minuə prən nəha resi pen iərməpə riti iamīnhi, in ramo noien ərəha. Iərman nəha in ramesi pen rīpko mhə iərman atukwatukw səvənhi. Nənə iərman sə ramiri pran sə iərman səvənhi rīnəpwəh in ramo noien ərəha. Prən nəha in ramiri səvəi iərməpə.”

Iesu rini mə tikəpwəh nahatən penien nari, muvehi kwəsuaahi

³³ “Nəgkiariien riti mwi kimiaha hiəuvəregi raka kiməni pen ti kaha kupwən me in i mə, ‘Tikəpwəh nuvehien kwəsuaahi ia nəmri Iərimənu meikuə irə, mətə tikaməkeikei mo nəfe ikiməuvehi kwəsuaahi mini mə tiko.’

³⁴⁻³⁵ Mətə iou iakani pehe tukumiaha i mə tihəpwəh nuvehien kwəsuaahi iamīnhi. Tikəpwəh nahatən penien neiai uə tīprənə uə Jerusalem muvehi kwəsuaahi ia nīrəhar, ti nəri nə mə neiai in nə kwopun Kumwesən raməkure ikin mamərimənu, tīprənə in nə nəri Kumwesən ramərpwi utə tīpage nisun mi irə, nənə Jerusalem in nə taon səvənhi, in Iərimənu Asori.

³⁶ Tikəpwəh nahatən penien kəmkapwə, muvehi kwəsuaahi irə, ti nəri nə mə ko ipko mhə nīmwai nukwənem riti ruvehe məpsan uə ruvehe mīpitəv.

³⁷ Mətə nəgkiariien səim pwəh ro iamīnhi. Tikini a ‘Ouəh’ uə ‘Rekəm.’ Nəgkiariien sə rəpi raka nəgkiariien mi nəha ruku pen ti Setan.”

Iesu rini mə tikəpwəh nərpwīnien noien ərəha səvəi nərmama

³⁸ “Kimiaha hiəuvəregi raka kiməni mə, ‘Trini minuə iərmama rouraha nənimek riti tukaməkeikei kouraha mwi nənimen riti. Trini minuə iərmama rouraha revik riti tukaməkeikei kouraha mwi revin riti.’

³⁹ Mətə iou iakani pehe tukumiaha i mə tihəpwəh nəvisəien kimiaha iərmama rərəha, mhəpwəh nərpwīnien tai noien ərəha səvənhi iamīnhi. Trini minuə iərmama riti rəpwi nīkare nīkapwīm mwatuk, ikuvei pen mwi nīkaren mour min.

⁴⁰ Trini minuə iərmama riti ruvi irəpw ik ia nəgkiariien asori mə truvei raka səim karkahu, ikuvei pen mwi səim kot min.

⁴¹ Trini minuə iərmama riti raməkeikei mik mə tikəvrani narimnari me səvənhi mavən kilometa kuatia, ikavən kilometa kəru kimirau min.

⁴² Trini minuə iərmama riti rəres ik nari riti, ikuvei pen min. Tikəpwəh nīniseien iərmama sə rokeikei mə truvehi ouihī a səim narimnari me.”

Iesu rini mə tikəkeikei nərmama səməme haməmwəki ik

⁴³ “Kimiaha hiəuvəregi raka kiməni mə, ‘Tikaməkeikei mōkeikei piam nənə məmwəki iərmama sə raməmwəki ik.’

⁴⁴ Mətə iou iakani pehe tukumiaha i mə kimiaha tihaməkeikei mhōkeikei nərmama səməme haməmwəki kimiaha, nənə mhəfwaki ti nərmama səməme kamhometə kimiaha.

⁴⁵ Noien naha trahaten pen ma Tata sakimiaha fwe ia neiai nipwnatin me na kimiaha, ti nari na ma in ramo meri savenhi rauta nukwesiker ramahiapwin narmama araha me mine narmama amasan me. In ramarhi irapw mwi nesən raməfwī narmama atukwatukw mine narmama hapkatukwatukw mhə.

⁴⁶ Kimiaha hiaməfətarig irə? Trini minua kimiaha hiokeikei a narmama saməme hokeikei kimiaha, Kumwesən trəgnəgini kimiaha ti nəfe? Narmama kaməraku pen takis minraha irəha mwi kamho noien naha!

⁴⁷ Nənə trini minua kimiaha hiaməgkiari pen m piəvmiaha me a, nəfe noien amasan hiamo mhəpi raka narmama me nepwin? Narmama me saməme hərəirei Kumwesən irəha mwi kamho noien naha!

⁴⁸ Ro pen kimiaha tihaməkeikei mhatukwatukw rəmwhen ia Tata sakimiaha fwe ia neiai in ratukwatukw.”

6

Iesu rəgkiari ia nəriari penien nari m narmama nautə savənraha riwən

¹ “Kimiaha tihaməsiari nəpin hiamo noien atukwatukw me sakimiaha, mhəpwəh noien ia nəmri narmama me ma irəha tuhətoni. Trini minua hiamo iaminhī irə, nərəkuien sakimiaha sə truku pen ti Tata sakimiaha fwe ia neiai triwən.

² Nəpin ikuə tikuvei pen nari riti mə trasitu ia narmama nautə savənraha riwən, ikəpwəh nukupwəniən məse kisipw rəmwhen kəuətkəsua me kamho ia nəkwai nimwəfwaki me səvəi nəkur Isrel mine ia suatuk me mə narmama tuhətoni mhəgnəgini irəha. Iakani nipərhiənien tukumiaha i narmama me naha həuvəuvehi raka nərəkuien savənraha.

³ Mətə nəpin tikuvei pen nari riti mə trasitu ia narmama nautə savənraha riwən, ikəpwəh nəseniən rəgim mour rukurən nəfe rəgim mwatuk ramo.

⁴ Ro iaminhī irə tiko afafa nəriariən səim, nənə səim Tata sə ramətə narimnari me kamo afafa truvei pehe nərəkuien mik.”

Iesu rəgkiari ia nəfwakiən

⁵ “Nənə nəpin kimiaha tihəfwaki, hiəpwəh noien rəmwhen ia kəuətkəsua me kamho. Irəha kamhərer ia nəkwai nimwəfwaki me səvəi nəkur Isrel mine ia kwopun me suatuk me həuvehe mamhəvsiek ikin, mamhəfwaki mə narmama tuhətoni irəha. Irəha hokeikei pik noien naha, mətə iakani nipərhiənien tukumiaha i mə narmama me naha həuvəuvehi raka nərəkuien savənraha.

⁶ Mətə nəpin tikəfwaki, ikevən ia nəkwai rum səim mərəpinhə, məfwaki m Tata səim sə narmama hapkətoni mhə. Nənə Tata səim sə ramətə narimnari me kamo afafa truvei pehe nərəkuien mik.

⁷ Nənə nəpin kimiaha tihəfwaki, hiəpwəh ninien nəgkiariən me ripik rəmwhen ia narmama saməme hərəirei Kumwesən kamho. Irəha rerinraha rirhi mə kumwesən me savənraha tuhəregi irəha ti nari na mə kamhəni nəgkiariən me ripik.

⁸ Kimiaha tihəpwəh noien rəmwhen ia nirəha ti nari na mə nəpin kimiaha hiəpkəres mhə ihi Tata sakimiaha, in ruvəukurən raka narimnari me sə həiwən təni kimiaha.

⁹ Ro pen kimiaha tihaməkeikei mhəfwaki iaminhī irə:

“Tata sakimaha ia neiai,
Pwəh narmama həsiai nəghim ro ikinan i.

¹⁰ Pwəh nitətə sə ikamərimənu irə ruvehe.

Pwəh ko nəkwam ia tiprənə rəmwhen kamo nəkwam ia neiai.

¹¹ Tikuvei pehe nəveginien sənəmaha rəmwhen səvəi nəpin ipwet.

¹² Tikenouenou noien arəha me sakimaha

rəmwhen kimaha iahamenouenou noien ərəha me səməme nərmama hamo ia kimaha.

¹³ Tikəpwəh niri penien kimaha ia kwopun tahəmwei ia nərəhaien ikin, mətə tikinise Setan mə trəpwəh nourahaien kimaha.'

¹⁴ Trini minuə kimiaha hienouenou noien ərəha me səvəi nərmama, Tata səkimiaha fwe ia neiai in mwi trenouenou noien ərəha me səkimiaha.

¹⁵ Mətə trini minuə kimiaha hiəpwəh nenouenouien noien ərəha me səvəi nərmama, Tata səkimiaha trəpwəh mwi nenouenouien noien ərəha me səkimiaha."

Iesu rəgkiari ia nəpwəhien nəveginien ti nəfwakien

¹⁶ "Nənə nəpın tihəpwəh naniien nari mə tihəfwaki, hiəpwəh noien nənimemiaha rəpou rəmwhen ia kəuətkəsua me kamho. Irəha kamho nənimenraha ruvehe mopəiti mə nərmama me tuhətoni mhəukurən mə kamhəpwəh naniien nari. Iakani nıpərhienien tukumiaha i nərmama me nəha həuvəuvehi raka nəəkuien səvənraha.

¹⁷ Mətə nəpın ikuə tikəpwəh naniien nari mə tikəfwaki, ikaikuas ia nənimem, mahakwi oel ia nukwənem.

¹⁸ Nənə nərmama tuhəpwəh nətoniien mə ikəpwəh naniien nari, mətə Tata səim sə nərmama həpkətoni mhə trətoni. Nənə Tata nəha səim sə ramətə narimnari me kamo afafa truvei pehe nəəkuien mik."

Iesu rəgkiari ia noeiteien nautə ia neiai

¹⁹ "Kimiaha tihəpwəh noeiteien nautə səkimiaha ia tıprənə i. Ia kwopun i uvne me mine nopweiiien kraouraha nari. Ia kwopun i rakres me kamheitehi nimwə, mamhəuvnimwə, mamhakres.

²⁰ Mətə kimiaha tihəməkeikei mhoeite nautə səkimiaha ia neiai. Ia kwopun nəha uvne me mine nopweiiien kroupkouraha mhə nari. Rakres me həpkeitehi mhə nimwə mə tuhəuvnimwə mhakres.

²¹ Iakani iamınhi irə ti nəri nə mə kwopun nautə səim raməmak ikin, nətərigien səim traməmak mwi ikin."

Iesu rəgkiari ia nəmri iərmama

²² "Nəmri iərmama in nə rauvei pen nukuraanien m nıpwran. Ro iamınhi irə trini minuə nənimem ramasan, nıpwram pam trukuar ia nukuraanien.

²³ Mətə mə nənimem rərəha, nıpwram pam trukuar ia nəpitəvien. Trini minuə nukuraanien ia rerim ro nəpitəvien irə, ikamarə ia nəpitəvien pərhien."

Iesu rəgkiari ia iəmə asori kəru

²⁴ "Iərmama riti riwən ramo tukwini nari ko ro nəkwai iəmə asori kəru. Trini minuə ro iamınhi irə, trokeikei riti, məmwəki riti, uə trisiai riti mıpkisiai mhə riti. Kimiaha ko hiəpkuvehi pəri mhə Kumwesən mine mane mho iəmə asori mi irə səkimiaha mə tiho pəri nəkwanrau."

Iesu rəgkiari ia nətərig pikien ia narimnari me səvəi tıprənə i

²⁵ "Ro pen iakani pehe tukumiaha i mə tihəpwəh nətərig pikien ti nimiruien səkimiaha, mamhəres nəfe tihani uə nəfe tihənimwi. Tihəpwəh nətərig pikien ia nıpwramiaha, mamhəres nəfe tiharkahu i. Nimiruien rıpkə mhə səvəi nəveginien əpa. Nıpwrai iərmama rıpkə mhə səvəi tinari əpa.

²⁶ Hətə ro menu me i ia nımagouagou. Irəha həpwəh nəpweiiien nari, mhəpwəh nesiiien nukwan, mhəpwəh noeiteien nəveginien ia nimwə sə kamoeite nəveginien ikin. Mətə Tata səkimiaha ia neiai raməkwməni irəha. Nənə ia nənimen kimiaha hiamasan pik mhəpi raka irəha.

²⁷ Sin ia kímiaha ko ro nímiruien sávənhi rəpwəmwis mwi sávəi nəpín ouihi a trini minuə ramətərig pik tukwe? Kímiaha riti ko rípkə mhə nəri nəha.

²⁸ Ro iamínhi irə rəfo hiamətərig pik ti tinarí? Hətoni ro tihinari me ia kwopun me mə kamhəfəutə irə. Irəha həpwəh noien wok, mhəpwəh nitiríien tinarí.

²⁹ Mətə iakani pehe tukumiaha i Kig Solomon fwe kupwən nautə sávənhi rasori pik, mamarkahu tinarí amasan me, mətə tinarí sávənhi rípkamasan mhə rəmwhen ia tihinari me i.

³⁰ Kímiaha nahatətəien səkímiaha rípkiskai mhə. Kumwesən rauvei pen tinarí amasan me m tihinari me, nəri auər a tihinari me kamhəmíru ipwet mətə trakwakwi haukei, mhəsas, kuvani ia napw. Mə Kumwesən ramo iamínha irə, in truvei pehe mwi tinarí m kímiaha məpi raka.

³¹ Ro pen tihəpwəh nətərig pikien, mamhəres mə, ‘Tsani nəfe?’ uə ‘Tsənimwi nəfe?’ uə ‘Tsarkahu ia nəfe?’

³² Nərmama səməme hərəirei Kumwesən kamhətui əmisə nəvegínien mīne tinarí. Nənə Tata səkímiaha ia neiai ruvəukurən raka narimnari me i mə tihaməkeikei mhəuvehi.

³³ Mətə kímiaha tihəkupwən mhətui əmisə nitətə sə in ramərimənu irə mīne noien atukwatukw me sávənhi, nənə in truvei pehe mwi narimnari me pam i m kímiaha.

³⁴ Ro pen kímiaha tihəpwəh nətərig pikien ti nəfe trakwakwi. Narimnari me sávəi trakwakwi sávəi trakwakwi. Nəsəsauien me sávəi nəpín kuatia nəmwhen raka.”

7

Iesu rəgkiari ia nəkiríien nərmama ti noien ərəha me sávənraha

¹ “Kímiaha tihəpwəh nəkiríien nərmama ti noien ərəha me sávənraha kamo Kumwesən rəkiri mwi kímiaha ti noien ərəha me səkímiaha.

² Nəkiríien səkímiaha sə hiaməkiri nərmama irə, tukəkiri mwi kímiaha irə. Nərpwínien səkímiaha sə hiamo m nərmama tukərpwín pehe mwi m kímiaha.

³ Rəfo ikamətə nímwəkmwəki nei sə raməmak ia nəmri piām, mətə ipkətə mhə nípəri nei asori sə raməmak ia nənimem?

⁴ Trini minuə nípəri nei asori raməmak ia nənimem, rəfo iakamíni pen ti piām mə, ‘Əseni iou, pwəh iakiskəri raka nímwəkmwəki nei sə raməmak ia nənimem?’

⁵ Ik iərmama sə ikamo kəuətkəsua tikaməkeikei mukupwən muvehi raka nípəri nei asori sə raməmak ia nənimem, kurirə irə ikətə amasan nari mə tikiskəri raka nímwəkmwəki nei sə raməmak ia nəmri piām.

⁶ Kímiaha tihəpwəh nuvei penien nari sə ro ikinan m kuri me. Rərəha mə kuri me nəha hərari mhahi testesi nípwrámiaha. Tihəpwəh nərarki penien nəri amasan nənimen rutə pik revən ti pikə me. Rərəha mə pikə me nəha havən irə ia nisunraha.”

Iesu ríni mə tikəres nari, mətui nari, məkunkun ia təpinhə

⁷ “Trini minuə hiəkeikei nari riti, ramasan mə tihəres, nənə tukuvei pehe m kímiaha. Tihətui əmisə i, nənə tihətoni. Tihəkunkun ia təpinhə, nənə tukəsevər tukumiaha.

⁸ Iərmama sə raməres nari, truvehi nari. Iərmama sə ramətui əmisə nari, trətoni. Iərmama sə rakunkun ia təpinhə, tukəsevər tukwe.

⁹ Sin ia kímiaha nəpín iəkunouihi sávənhi rəres bred, truvei pen kəruətərei min,

¹⁰ uə rəres nəmu truvei pen snek? Rekəm!

¹¹ Kímiaha tihaməkeikei mhəuvei pen narimnari amasan me m nəkwərhakwərha me səkímiaha. Mə kímiaha i nəkur ərəha hiəukurən noien iamínhi, hiaməfətərig ia Tata səkímiaha ia neiai? In truvei pen narimnari amasan me rasori mwi m nərmama səməme kamhəres in tukwe.

12 Ro pen nāfe noien kīmiaha hiokeikei mā nārmama tuho ia kīmiaha, kīmiaha mwi tiho ia nīrāha, tī nāri nā mā in i nīpwrai nāgkiariien me ia Loa sāvāi Moses mīne nākukuā me sāvāi profet kupwān me.”

Iesu rāgkiari ia suatuk kārū

13 “Kīmiaha tihamākeikei mhāukurau ia ket ouihi. Iakani iamīnhi irā tī nāri nā mā ket asori mīne suatuk sāvāi rāmāru ramevān tī nemhāien. Nārmama hāpīk kamhāukurau ia ket nāha.

14 Mātā ket ouihi mīne suatuk āknekin ramevān tī nīmīruien. Nārmama houihi a kamhātā suatuk nāha.”

Iesu rāgkiari ia noien sāvāi profet eikuā me

15 “Kīmiaha tihamāsiari tī profet eikuā me. Irāha tuhāuvehe tukumiaha mhāvi sipsip me ia nīrāha, mātā rerīnraha rāmwhēn ia kuri āprīmīn me.

16 Kīmiaha tihātā irāha, mhāukurān mā irāha profet eikuā me, tī nāri nā mā noien sāvānrāha trahātān pen. Rāfo, ko kesi nukwai krep ia rāhi, uā nukwai niemis ia nākwus sāvāi rīrevīn me? Rekām!

17 Nei amasan raukuā kwānkwai nei amasan, mātā nei ārāha raukuā kwānkwai nei ārāha.

18 Nei amasan ko rāpwāh nukuāien kwānkwai nei ārāha. Nei ārāha ko rāpwāh nukuāien kwānkwai nei amasan.

19 Nei me pam sāmāme hāpkukuā mhā kwānkwanraha sāvāi ramasan kamārai āmwesi irāha, kamārarki pen ia nāpw.

20 Ro pen kīmiaha tihātā irāha mhāukurān mā irāha profet eikuā me tī nāri nā mā noien sāvānrāha trahātān pen.

21 Nārmama hāpīk kamhākwein iou mā, ‘Iārimānu, Iārimānu,’ mātā rīpko mhā irāha pam tuhāvnmīwā mhā ia nītātā ia neiāi.^a Iārmama sāvāi ramō nākwai Tata sāvāi sāvāi rāmārā ia neiāi in truvnmīwā.

22 Ia nāpīn nāha nārmama hāpīk tuhāni pehe tukw iou i mā, ‘Iārimānu, Iārimānu, ia nāghīm kīmaha iahānāvisau m nārmama. Ia nāghīm kīmaha iahānākoui irāpw nāremhā me ia nārmama. Ia nāghīm kīmaha iahāno nīmātāien asori me rīpīk. Rāfo ia kīmaha?’

23 Mātā iou takīni pen atukwatukw tī nīrāha i mā, ‘Iou iāpkukurān raka mhā kīmiaha ia nāpīn riti. Kīmiaha nārmama me hīamo noien ārāha, hāvān isīpwīn tukw iou.’ ”

Iesu rāgkiari ia iārmama mi sāvāi krauvrhākin nīmwā

24 “Iārmama sāvāi rīregi nāgkiariien me i sāvāi, māmō nāfe iākimāni, in trāmwhēn ia iārmama riti rukurān nāri muvrhākin nīmwā sāvānhi ia tākure kārūāterei.

25 Nāpīn nesān rauār, iāpīwān rāiu, nīmātāgi rāsūā ia nīmwā nāha, mātā nīmwā nāha rāpwāh nīmweiien tī nāri nā mā kīmāuvrhākin pen rāmārēr āknekin ia tākure kārūāterei.

26 Mātā iārmama sāvāi rīregi nāgkiariien me i sāvāi, māpwāh noien nāfe iākimāni, in trāmwhēn ia iārmama riti rīreirei nāri muvrhākin nīmwā sāvānhi ia nīpākīr.

27 Nāpīn nesān rauār, iāpīwān rāiu, nīmātāgi ruvehe māsūā ia nīmwā nāha, nānā nīmwā nāha rīmwei. Nāpīn rīmwei irā ruvehe mārāha pam.”

28 Nāpīn Iesu rīni pam nāgkiariien me i, nārmama me hārkāri asori nāri ia nahātānien sāvānhi,

29 tī nāri nā mā in rahātān irāha rāmwhēn iārmama sāvāi rauvehi nāsoriien ruku pen tī Kumwesān. In ropā ia nahātān me sāvānrāha sāmāme kamhātān Loa.

7:12: Mat 22:39-40, Luk 6:31, Rom 13:8-10 7:13: Jon 10:7,9 7:14: Wok Me 14:22 7:15: Mat 24:4,24, Wok Me 20:29, 2Tes 2:1 7:16: Kal 5:19-22, Jem 3:12 7:19: Mat 3:10, Luk 3:9, Jon 15:6 7:20: Mat 12:33 7:21: Luk 6:46, Mat 21:31, Rom 2:13, Jem 1:22,25 a 7:21: Nāpīn rīpīk Matiu rāni nāgkiariien i mā “Nītātā ia neiāi.” Nīpwrai nāgkiariien i in i “Nītātā sāvāi Kumwesān rāmārīmānu irā.” 7:23: Sam 6:8, Mat 10:33, 25:41, Mat 13:41-42, 2Tim 2:19
7:29: Mak 1:22, Luk 4:32, Jon 7:46

8

Iesu ro iarmama riti nemhæien skai ro tekïn ruvehe mæsanin

¹ Næpin Iesu reiwaiu ia tækuær næha, nærmama hæpik kamhækuriræ i.

² Nænæ iarmama riti nemhæien skai riti ro tekïn ruvehe tukwe in, minimwi nukurhun mi ia nænimen, mini mæ, “Iærimænu. Mæ rerim ragien, ko iko iou iakæmher?”

³ Nænæ Iesu rosæ pen rægïn, mirapi in, mini mæ, “Rerik ragien. Tikuvehe mæmher.” Tækwækwuni a nemhæien sævæi iarmama næha raraka iræ. Nipwran ruvehe mæmher mwi.

⁴ Nænæ Iesu rini pen tukwe in mæ, “Tikætui amasan tukwe, mæpwæh niniiën næfe iakino mik ti iarmama riti. Mætæ tikevæn atukwatukw ti pris^a pwæh rætoni nipwram mæ ræmher. Tikuvei pen næfe m Kumwesæn sæ Moses rimæni. Nærmama me tuhætoni hæukuræn mæ nemhæien i ruvæiwæn ia nipwram.”

Iaruagæn riti sævæi nækur Rom ramahatætæ ia Iesu

⁵ Iesu revæn mapirapw ia taon næha Kapaneam. Iaruagæn riti sævæi nækur Rom næha ikïn in rasori ia naruagæn me iræha pam hantret. Ruvehe ti Iesu, mæres mæ,

⁶ “Iærimænu. Ko ikasitu ia nirak? Iærmama sæ ramo tukwini nari miou ramæmak fwe ia nækwai nimwæ sæiou, mamregi ræræha anan, ko ripkavæn mhæ.”

⁷ Miregi Iesu rini pen tukwe in mæ, “Iou takuvehe mo in ruvehe mæsanin.”

⁸ Mætæ iæmæ asori sævæi naruagæn me rini mæ, “Iærimænu. Ripko mhæ iou iæmæ amasan riti. Iapkamwhen mhæ mæ tikuvehe muvniwæ ia nimwæ sæiou. Mætæ tikini a nækwam, nænæ pwæh iarmama sæ ramo tukwini nari miou ruvehe mæsanin. ⁹ Iou mwi iarmama riti sæ iakamaræ tegin næmæ asori me. Naruagæn me nepwin mwi kamharæ tegin iou. Næpin iakini pen ti riti mæ ‘Evæn,’ in trevæn. Næpin iakini pen ti riti mwi mæ ‘Uvehe,’ in truvehe. Næpin iakini pen ti iarmama sæ ramo tukwini nari miou mæ ‘O næri,’ in tro.”

¹⁰ Næpin Iesu riregi nægkiariien næha, rærkærinari, mini pen ti nærmama sæmæme kamhækuriræ in mæ, “Iakani nipærhienien tukumiaha i mæ iou iapkætæ raka mhæ iæmæ Isrel riti nahatætæien sævænhi riskai ræmwhen ia nahatætæien sævæi iæmæ Rom i.

¹¹ Iakani pehe tukumiaha i mæ nærmama hæpik ripko mhæ iræha nækur Isrel tuhæuku pen ia nikaren parei mine nikaren peraha mhæuvehe mhani pæri nari iræha Epraham mine Aesak mine Jekop ia Nitætæ ia Neiai.^b

¹² Mætæ nækur Isrel, iræha nipwnæti nitætæ næha, tukærarki irapw iræha hæpik fwe iruæ ia kwopun rîpitæv ikïn. Ia kwopun næha tuhasæk, mhahi tæriin revinraha.”

¹³ Nænæ Iesu rini pen ti iæmæ asori sævæi naruagæn me mæ, “Evæn. Iærmama sæ ramo tukwini nari mik træsanin ræmwhen ikini nipærhienien mæ tako mik.” Tækwækwuni a iræ iarmama sæ ramo tukwini nari m iæmæ asori sævæi naruagæn me ruvehe mæsanin.

Iesu ro mama sævæi Pita ruvehe mæsanin

¹⁴ Kuriræ ikïn Iesu revæn muvniwæ ia nimwæ sævæi Pita, mætoni kaka pran sævæi Pita ramæmak mamækwiei fifa.

¹⁵ Iesu rirapi rægïn, nænæ nemhæien raraka iræ. Præn næha riskæmter, minamæpnæpenæ næveginien sænæni.

¹⁶ Ia næpin næha ia næruaræv meri ruvæivæ iræha hæuvehi nærmama hæpik næremhæ me kamharæ ia niræha hæuvehi iræha mhæuvehe ti Iesu. In rini a nægkiariien sævænhi, mækoui irapw nænimwin æræha me iræ, mo mwi sæmæme kamhemhæ iræha pam hæuvehe mhæsanin.

¹⁷ Narimnari me i hæier pehe iamînhi mæ nægkiariien sævæi Profet Aesea truvehe mukuæ. In rimæni mæ, “In ruvehi nemhæien me sækitaha mine næmisæien me sækitaha.”

8:4: Lev 14:1-32, Mat 9:30, Mak 7:36, Luk 17:14 **a 8:4:** Pris me næha Iesu ramægkiari ia niræha, iræha nimwipwi Eron me. Fwe kupwæn iræha kamho wok ia nimwæ sævæi Kumwesæn fwe Jerusalem. **8:5:** Jon 4:47 **8:10:** Mat 15:28

8:11: Sam 107:3, Luk 13:29 **b 8:11:** Næpin ripik Matiu rani nægkiariien i mæ “Nitætæ ia neiai.” Nipwrai nægkiariien i in i “Nitætæ sæ Kumwesæn ramærimænu iræ.” **8:12:** Mat 22:13, 25:30, Luk 13:28 **8:14:** 1Kor 9:5

Iərmama kəru krouokeikei mə troukurirə Iesu

¹⁸ Nəp̄in Iesu rətoni mə nərmama me həp̄ik hərer kurau kurau irə, r̄ini pen t̄i nərmama me səvənhi mə, “Pwəh səvən mhəpi s̄inw̄in pen fwe ia n̄ikare nui asori.”

¹⁹ Ia nəp̄in nəha iahatən riti səvəi Loa ruvehe m̄ini pen tukwe in mə, “Iahatən, takukurirə ik kwopun pəku tikevən ikin.”

²⁰ M̄iregi Iesu r̄ini pen tukwe in mə, “Kuri əpr̄m̄in me səvənraha n̄ipəg rarə. Menu me ia n̄imagouagou təpwagenraha rarə. Mətə iou, Iəm̄əti Iərmama, kwopun səiou riwən mə takapri ikin.”

²¹ Nənə iərmama riti m̄wi sə ramərer ia kwopun nəha irəha nərmama me səvəi Iesu r̄ini pen tukwe in mə, “Iərimənu. Takukurirə ik, mətə pwəh iakukupwən mevən m̄inim̄wi raka səiou tata.”

²² M̄iregi Iesu r̄ini pen tukwe in mə, “Nərmama səməme həpkukurirə mhə iou rəmwhen mə həuvamhə raka. Tikukurirə iou, məpwəh irəha. Pwəh irəha hən̄im̄wi nərmama me səvənraha səməme həuvamhə.”

Iesu r̄inise n̄im̄ətagi asori

²³ Ia nəp̄in nəha Iesu rəputə ia n̄itətə ouih̄i riti. Nərmama me səvənhi həkurirə in.

²⁴ Irəha həier mən̄amhəuvən. Ripko mhə tui n̄im̄ətagi asori riti riskəmter ia təkure nui mo peiau peiau me rasori m̄inakuər ia n̄itətə ouih̄i səvənraha. Mətə Iesu ramapri.

²⁵ Ro pen irəha həuvən, mhəsəwp̄wiri in, mamhəni mə, “Iərimənu! Tikuvehim̄iru kitaha! Na tsəmwhen̄im̄w!”

²⁶ M̄iregi Iesu r̄ini pen t̄i n̄irəha i mə, “Rəfo kimiaha hiamhek̄ir? Kwa nahatətəien sək̄im̄iaha ripkiskai mhə.” Nənə in riskəmter m̄inise n̄im̄ətagi m̄ine nui asori m̄ini m̄inuə troueiw̄aiu. Təkwtək̄wuni a m̄wi narim̄nari me pam həuvehe mhəm̄ərinu.

²⁷ Nərmama me səvənhi nən̄imenraha rier. Irəha hən̄i mə, “Nəfe i iərmama n̄im̄ətagi m̄ine nui krauo nəkw̄an?”

Iesu rəkoui irapw nəremhə me nepw̄in ia iərmama Katara kəru

²⁸ Nəp̄in Iesu rier pen ia n̄ikare nui asori ia tənə səvəi nəm̄ə Katara, iərmama kəru krouier ia kwopun kan̄im̄wi nərmama ikin, rouvehe tukwe in ia suatuk. Nəremhə me kamharə ia nirau, mamho irau krauousi nərmama. Iərmama riti riwən ko rukurau ia suatuk ia kwopun nəha.

²⁹ Nəp̄in irau krouətə Iesu, krouək̄wein əpwəm̄wis, rouni mə, “T̄ini Kumwesən, ikuvehe mə tiko nəfe ia kimaha? Rosi tiko nəm̄isəien m̄ kimaha, mətə ripko mhə ih̄i nəp̄in atukwatukw səvənhi uə?”

³⁰ Mətə toue pikə me həp̄ik kamhərku ia kwopun nəha isipw̄in kwopti t̄i n̄irəha.

³¹ Nəremhə me nəha hase Iesu, mhəni mə, “T̄r̄ini m̄inuə ikəkoui irapw kimaha, pwəh ikərhi pen kimaha iahəuvən ia reri pikə me nəha.”

³² M̄iregi Iesu r̄ini pen t̄i n̄irəha i mə, “Həuvən!” Ro pen irəha həier ia iərmama mi nəha, mhəuvən ia reri pikə me. Təkwtək̄wuni a m̄wi pikə me pam haiu, mheiw̄aiu ia nəpatu, mhəsas pen ia təm̄wei nui asori, mhəm̄when̄im̄w.

³³ Nərmama səməme kamhətui t̄i pikə me hap, mhəuvən ia taon səvənraha, mhəni irapw narim̄nari me pam nəha irəha hən̄ətoni. Irəha həgkiari pik ia nəfe Iesu r̄ino ia iəm̄ə mi nəha nəremhə me hən̄arə ia nirau.

³⁴ Nərmama me pam ia taon nəha həier mə tuhətə Iesu ia suatuk. Nəp̄in hət̄oni, hase in mə trəpwəh tənə səvənraha mamevən.

9

Iesu ro iərmama riti n̄isun mi krouemhə ruvehe m̄əsan̄in

¹ Nənə Iesu rəputə ia nītətə ouihi, məpi sımwın mwi ia nui asori, muvehe ia taon səvənhi.^a

² Ia kwopun nəha nərmama nepwın həuvehi iərmama riti mhəuvehi mhəuvehe tukwe. Iərmama nəha ramapri ia nıməhan səvənhi nisun mi krouemhə. Nəpın Iesu rətoni nahatətəien səvənraha, rini pen ti iərmama sə nisun mi krouemhə mə, “Nərik. Tikəpwəh nehekiriēn. Iakinenouenou raka noien ərəha me səim.”

³ Nəpın Iesu rini nəgkiariēn nəha nahatən me nepwın səvəi Loa həgkiari mınraha me, mhəni mə, “Iəmə i rani ərəha Kumwesən.”

⁴ Mətə Iesu ruvəukurən raka nətərigien səvənraha, mını mə, “Rəfo rerimiahaha ramrhi ərəha iou iamınhi irə?”

⁵ Nəgkiariēn mi sə pəku nəha rıməru tukw iou ti niniiēn: nəgkiariēn i mə, ‘Iakinenouenou raka noien ərəha me səim,’ uə nəgkiariēn i mə, ‘Ərer mavən?’

⁶ Mətə iakokeikei mə kımiahaha tihəukurən mə iou, Iəməti Iərmama, iakauvehi nasoriiēn ia tıprənə i. Iakukurən nenouenouiēn noien ərəha me.” Nənə Iesu rini pen ti iərmama sə nisun mi krouemhə mə, “Ərer, muvehi nıməhan səim, mavən mamevən fwe imwam.”

⁷ Iəmə nəha rərer, mavən, mevən fwe imwəni.

⁸ Nəpın nərmama hətoni nəri nəha, həhekır, nənə həuvehi utə nəghi Kumwesən ti nəri nə mə in ruvei pen nasoriiēn m nərmama mə tuho iamınhi irə.

Iesu rəkwein Matiu mə trukurirə in

⁹ Nəpın Iesu rəpwəh kwopun nəha mamevən, rətoni iərmama riti nəghın nə Matiu raməkure ia nımwə kamərəku pen takis ikın. Iesu rini pen tukwe in mə, “Kurirə iou.” Nənə Matiu rıskəmter mukurirə in.

¹⁰ Kurirə irə Iesu revən maməni nari ia nəkwai nımwə səvəi Matiu. Nərmama kamərəku pen takis mınraha mıne nərmama ərəha me nepwın mwi həpık həuvehe mamhəni pəri nari irəha mın mıne nərmama me səvənhi.

¹¹ Nəpın Farisi me hətoni, həni pen ti nərmama me səvənhi mə, “Rəfo ia hatən səkımiahaha raməni pəri nari irəha nərmama kamərəku pen takis mınraha mıne nərmama ərəha me nepwın mwi?”

¹² Mətə nəpın Iesu rıregi, rini mə, “Nərmama həsanın tuhətui tokta ti nəfe? Mətə nərmama kamhemhə kamhətui tokta.

¹³ Ramasan mə kımiahaha tihəuvən kahatən kımiahaha ia nıpwrai nəgkiariēn i Kumwesən rıməni ia Nəkukuə Ikinan mə, ‘Iakəpwəh nokeikeiēn mə nərmama tuhousi əpune nərimıru me mhəuvehi pehe miou, mətə iakokeikei mə irəha tuhəpi ti nırəha me.’ ” Nənə Iesu rarə mını mwi mə, “Iakani iamınhi irə ti nəri nə mə iapkuvehe mhə mə takəkwein nərmama atukwatukw me, mətə iakuvehe mə takəkwein nərmama ərəha me.”

Noien vi ko rıpkuvehe mhə mo kuatia irau noien ivıs

¹⁴ Ia nəpın nəha nərmama me səvəi Jon Paptaes həuvehe ti Iesu, mamhəni mə, “Rəfo kımaha mıne Farisi me ia haməpwəh naniiēn nari ti nəfwakiiēn, mətə nərmama me səim həpwəh noien iamınhi irə?”

¹⁵ Mıregi Iesu rini pen ti nırəha i mə, “Nərmama ia nəveginien i kamo ti narə viien səvəi iərman mıne pran tuhaməkeikei mhəni nari, mamhəgien, ti nəri nə mə iərman sə rıpkarə vi a irau pran səvənhi ramarə irəha mınraha. Rıpkatukwatukw mhə mə rerınraha trəpou ia nəpın nəha. Mətə trıpkuvehe ia nəpın sə tukuvehi raka iərman sə rıpkarə vi a irau səvənhi pran trıpkarə mhə mwi irəha mınraha. Ia nəpın nəha irəha tuhəpwəh naniiēn nari ti nəfwakiiēn.

¹⁶ Iərmama riti riwən ko ruvehi nıpəri tınari vi mıtiri tukuahag ia ruei tınari ivıs. Trini mınuə ro iamınhi irə, tınari vi truvi tərini nənə meitehi asori mwi.

^{9:1:} Mat 4:13 ^a ^{9:1:} Taon nəha Iesu revən ikın nəghın nə Kapaneam. ^{9:4:} Mat 12:25, Luk 9:47, Jon 2:25 ^{9:6:} Jon 17:2, 5:8 ^{9:11:} Luk 15:2, 19:7 ^{9:13:} Mat 12:7, Hos 6:6 ^{9:14:} Luk 18:12 ^{9:15:} Jon 3:29 ^{9:16:} Jon 1:17

¹⁷ Iærmama riti riwæn ko rætægi pen waen vi ia tiki waen tui me sæ kino ia teki næni. Trini minuæ ro iamihhi iræ, tiki waen tui me tuhæsisu mhæpæruæ ti næri næ mæ hæuvæskai raka. Waen traris pam, nænæ tiki waen me tuhæraha. Mætæ waen vi tukætægi pen ia tiki waen vi me sæ hamærmæru ihi mæ waen vi mine tiki waen vi me irau pæri trouæmak amasan.”^b

Iesu romasan pran riti maræ momasan mwi præni ouihi riti

¹⁸ Næpin Iesu rani narimnari me næha ti niræha i, tækwækwuni a mwi iæmæ asori riti sævæi nimwæfwaki sævæi nækur Isrel ruvehe tukwe in, minimwi nukurhun mi ia nænimen, mini mæ, “Prænouihi sæiou ripkemhæ a i, mætæ tiko muvehe, mæmrutæ rægim iræ, nænæ in trimiru mwi.”

¹⁹ Ro pen Iesu riskæmter iræha nærmama me sævænhi, mhækuriræ iæmæ næha.

²⁰ Pran riti fwe ikin ramemhæ ia nemhæien sævæi nïpran. Nemhæien næha rinaræ rerin iræ muvehi nuk twelef. Tækwækwuni næha rukuriræ Iesu, muvehe, mirapi nusvenhi tinari sævænhi.

²¹ In ro iamihhi iræ mine ti næri næ mæ rerin ramrhi mæ, “Rosi ko iakrapi tinari sævænhi, ko iakuvehe mæsanin.”

²² Næpin rirapi tinari sævæi Iesu, Iesu ruvsini, mætoni præni næha, mini mæ, “Præn i. Tikæpwæh nehekieren. Nahatætæien sæim rino raka ik ikuvehe mæsanin.” Tækwækwuni a præni næha ruvehe mæsanin.

²³ Kuriræ iræ Iesu revæn mapirapw ia nimwæ sævæi Jaeras, mætoni nærmama sëmæme kamhani nïpu sævæi nemhæien mine nærmama hæpik kamho nurigrigien asori.

²⁴ In rini mæ, “Hæier. Prænouihi næha ripkemhæ mhæ, mætæ ramapri a.” Iræha hæregi haris ia Iesu.

²⁵ Mætæ næpin hæmæier irapw iræ, in ruvniwæ, muvehi rægi præni ouihi næha, nænæ in rimiru mærer.

²⁶ Nænæ nævisaiien sævæi næri i revæn ia kwopun me pam ia tænæ næha.

Iesu romasan iærmama kæru nænimenrau rifwæ

²⁷ Næpin Iesu ræpwæh kwopun næha mæmævæn, iærmama kæru nænimenrau rifwæ kroukuriræ in, rouækwein æpwæmwis, rouni mæ, “Kwænækwus sævæi Kig Tevit! Api tukumrau!”

²⁸ Næpin Iesu ruvniwæ ia nækwai nimwæ, iærmama mi næha næmrinrau rifwæ krouvehe tukwe in. Nænæ Iesu rini pen ti nirau i mæ, “Kimirau irouni nïpærhienien mæ iakukuræn noien næri i uæ rekæm?”

Miregi irau krouni mæ, “Ouæh, Iærimænu.”

²⁹ Ro pen in rirapi næmrinrau, mini mæ, “Itæ. Pwæh iakomasan nænimenrau rukuriræ pen a nahatætæien sækimirau.”

³⁰ Nænæ nænimenrau rætui, irau krouætæ nari. Nænæ Iesu rinise pen æknekin ti nirau i mæ, “Kimirau tirouætui amasan tukwe, rouæpwæh ninien næfe iakino m kimirau ti iærmama riti.”

³¹ Mætæ irau krouæpwæh in, rouevæn rouævisau næfe Iesu rino minrau nægkariien sævænrau ruviris mævæn ia kwopun me pam ia tænæ næha.

Iesu romasan iærmama riti sæ iæremhæ raræ iræ

³² Næpin iærmama mi næha krouærari rauevæn, tækwækwuni næha nærmama nepwin hæiri iærmama riti, mhæiri mhæuvehe ti Iesu. Iærmama næha ko ripkægkiari mhæ ti næri næ mæ iæremhæ raræ iræ.

³³ Næpin Iesu rækoui irapw raka iæremhæ næha, iærmama næha rinamægkiari. Nænæ nærmama me hætoni hærkærinari iræ, mamhæni mæ, “Kitaha sæpkætæ raka mhæ nari riti iamihhi ia tænæ Isrel.”

^b 9:17: Iesu rusipekin ia nïpæri tinari vi mine tinari ivis, maræ mini mwi tiki waen tui me mine tiki waen vi me. Nusipekinien mi næha nïpwranrau mæ nahatænien vi sævæi Iesu tripkæsi pen mhæ nahatænien tui sæ nækur Isrel kamharæ iræ. 9:21: Mat 14:36 9:24: Jon 11:11 9:27: Mat 20:29-34 9:29: Mat 8:13 9:30: Mat 8:4 9:33: Mak 2:12

³⁴ Mətə Farisi me həni mə, “In rauvehi niskaiien səvəi iəremhə sə in rasori ia nəremhə me, maməkoui irapw nəremhə me irə.”

Iesu rerin rərkwəp̄ir ti nərmama

³⁵ Ia nəp̄in nəha Iesu revən ia taon me mine rukwənu me pam, mamahatən nərmama ia nəkwai nimwəfwaki me səvəi nəkur Isrel, maməvisau nəgkiariien amasan ia nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə, mamomasan nərmama me pam səməme kamhemhə ia nemhəien me səpəmsəpə mine səməme nemhəien rouraha n̄ipəri n̄ipwranraha.

³⁶ Nəp̄in in rətoni nərmama həp̄ik anan, rerin rərkwəp̄ir ti n̄irəha, ti n̄əri nə mə haməmwur p̄ik, mhənəpou. Irəha həmwən ia sipsip me nepw̄in iərmama riwən trətə amasan irəha.

³⁷ Ro iam̄inhi irə Iesu rini pen ti nərmama me səvənhi mə, “Nəveginien sə ruvəmruə raka fwe ia nəmhien rasori p̄ik, mətə nərmama səməme kamhəpeki pehe houih̄i a.

³⁸ Ro iam̄inhi irə k̄imiaha t̄ihaməkeikei mhəfwaki m Kumwesən sə ramərimənu ia nəmhien, mhəres in mə trərhi pen nərmama nepw̄in mwi həuvən fwe ia nəmhien səvənhi mhəpeki nəveginien sə ruvəmruə, mhəpeki mhəuvehe.”^c

10

Iesu rərhi pen nərmama səvənhi twelef həuvən mhəvisau

¹ Iesu rəkwein pen nərmama səvənhi twelef həuvehe tukwe. Nənə in ruvei pen nasoriien m̄inraha. Ia nasoriien nəha irəha həukurən nəkoui irapwien nənimw̄in ərəha me ia nərmama, mhəukurən mwi nomasanien nərmama me pam səməme kamhemhə ia nemhəien me səpəmsəpə.

² Aposol me nəha irəha pam twelef nəgh̄inraha me i: Sə rukupwən Saemon (iəmə sə kani mə Pita), mine Antru p̄iəvi Saemon, mine Jemes t̄ini Sepeti, mine Jon p̄iəvi Jemes,

³ mine Filip, mine Patolomiu, mine Tomas, mine Matiu (iəmə sə kupwən kaməraku pen takis min), mine Jemes t̄ini Alfeas, mine Tateas,

⁴ mine Saemon (iəmə sə kupwən rakurirə ia nəmə me nəha kamhəmwur mə tuhəkoui irapw nəkur Rom), mine Jutas Iskariot (iəmə sə ruvei pen Iesu ia rəgi nərmama səməme haməmwəki in).

⁵ Nəmə me nəha twelef Iesu rərhi pen irəha, maməvəhag m̄inraha, mani mə, “K̄imiaha t̄ihəpwəh nevənien ti nərmama r̄ipko mhə irəha nəkur Isrel, mhəpwəh mwi nuvn̄imw̄ien ia taon riti səvəi nəkur Sameria.

⁶ Mətə k̄imiaha t̄ihaməkeikei mhəuvən əpa ti nəkur Isrel. Irəha həmwən ia sipsip me hənəruēi.

⁷ Nəp̄in k̄imiaha hiamesi pen suatuk sək̄imiaha mamhəuvən, t̄ihəni irapw iam̄inhi irə mə, ‘Nitətə ia neiai ruvəuvehe ipaka.’^a

⁸ K̄imiaha t̄ihaməkeikei mho nərmama səməme kamhemhə həuvehe mhəsanin. Səməme həuvamhə, k̄imiaha tiho irəha hətui mwi. Səməme nemhəien skai ro tek̄inraha, k̄imiaha tiho irəha həuvehe mhəmher. Səməme nəremhə me kamharə ia n̄irəha, k̄imiaha t̄ihəkoui irapw nəremhə me nəha ia n̄irəha. Nasoriien i iakauvei pehe m k̄imiaha hiəpkuvehi mhə nənimen. Ro pen k̄imiaha t̄ihəsitu ia nərmama me irə, mhəpwəh nəresien nəəkuien tukwe.

⁹ K̄imiaha t̄ihəpwəh nuvehien kol uə silva uə kapa uə mane riti mwi mhəvai pen ia pəket me sək̄imiaha.

9:34: Mat 12:24, Mak 3:22, Luk 11:15 **9:35:** Mat 4:23, Mak 1:39 **9:36:** Mat 14:14, Nam 27:17, 1King 22:17, Esik 34:5
9:37: Sek 10:2, Mak 6:34, Luk 10:2 **C 9:38:** Iesu rusipekin ia nəveginien sə ruvəmruə ia nəmhien. Nusipekinien nəha n̄ipwran mə nərmama həp̄ik hənəraka rere mə tuhəuvehe ti Iesu, mətə nərmama səməme tuhasitu ia n̄irəha, mhəiri irəha mhəuvehe houih̄i a. **10:1:** Mak 6:7, Luk 9:1 **10:5:** Wok Me 13:46 **10:6:** Jer 50:6, Mat 15:24 **10:7:** Mat 3:2, 4:17, Luk 10:9,11 **a 10:7:** Nəp̄in r̄ipik Matiu rani nəgkiariien i mə “Nitətə ia neiai.” N̄ipwrai nəgkiariien i in i “Nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə.” **10:8:** Wok Me 20:33 **10:9:** Luk 10:4

¹⁰ Kimiaha tiharkahu karkahu kuatia a, mhəuvei pen put, mhəuvehi tənəripw mine kaskin səvəi navənien səkimiaha, mətə tihəpwəh nuvehien sə rəkwaku. Iakani iaminih i rə tī nəri nə mə kimiaha hiəmwhen ia nərmama kamhowok. Ratukwatukw mə nəkur me nəha tuhəkwməni kimiaha, mhəuvei pehe nəfe riwən tənī kimiaha.

¹¹ Nəpin kimiaha tihəuvən ia taon riti uə rukwənu riti, tihətui iərmama riti sə in rerin ragien mə truvehi puvnimwə kimiaha ia nimwə səvənhi, nənə tihamarə ikin meste nəpin tihəier irə.

¹² Nəpin tihəuvnimwə ia nimwə nəha tihəkwein amasan ia nirəha mhəni mə, 'Nəməriniuen ramarə tukumiaha.'

¹³ Nənə trini minuə nərmama ia nəkwai nimwə nəha rerinraha ragien mə tuhəuvehi puvnimwə pehe kimiaha, nəməriniuen nəha səkimiaha tramarə tī nirəha, mətə mə rerinraha ripkagien mhə tukumiaha, nəməriniuen nəha səkimiaha trirərig mwi tukumiaha.

¹⁴ Nənə trini minuə nərmama nepwin həpwəh nəsevərien ia rerinraha tukumiaha uə həpwəh nətərigien ia nəgkariien me səkimiaha, nəpin kimiaha tihəier ia nimwə səvənraha uə taon səvənraha, tihaməkeikei mhounouini raka niməkwrur ia nisumiaha, mhahatən pen mə irəha hənə noien ərəha.

¹⁵ Iakani nipərhiēnien tukumiaha i ia nəpin nəha Kumwesən trərpwin noien ərəha me irə nərpwiniēn səvəi nərmama ia taon nəha triskai məpi raka nərpwiniēn səvəi tənə Sotom mine Komora fwe kupwən."

Iesu rini mə tukometə nərmama me səvənhi

¹⁶ "Həregi ro. Iakamərhi pen kimiaha mə tihəuvən mhəmwhen ia kwəti sipsip me sə kamhərer ia kurkwai kuri əprmin me. Ro pen kimiaha tihaməkeikei mho rəmwhen ia nərimiru sə rukurən nari mine nərimiru sə noien səvənhi rəmher.

¹⁷ Kimiaha tihaməsiari nərmama me. Irəha tuhəuvei pen kimiaha ia rəgi nəmə asori me mə irəha tuhəkiri nəgkariien səkimiaha. Irəha tuhərisi mwi kimiaha ia nəkwai nimwəfwaki me səvəi nəkur Isrel.

¹⁸ Tī nəri nə mə kimiaha nərmama me səiou, irəha tuhəuvehi kimiaha, mhərpwi irapw kimiaha ia nəmri kig me mine ia nəmri nərmama səməme kamhərimənu. Mətə mə irəha ho iaminih i rə kimiaha tihəuvehi nəpin riti səkimiaha tihəni irapw nəgkariien səiou irə ia nəmrinraha mine ia nəmri nərmama ripko mhə irəha nəkur Isrel.

¹⁹ Nəpin nərmama tuhəuvei pen kimiaha ia rəgi nəmə asori me mə irəha tuhəkiri nəgkariien səkimiaha, tihəpwəh nətərig pikien mə kimiaha tihəfni irə uə nəfe nəgkariien tihəni. Kimiaha tihəpwəh nətərig pikien iaminih i tī nəri nə mə ia nəpin atukwatukw nəha tihəgkiari irə tukuvei pehe m kimiaha nəfe nəgkariien tihəni.

²⁰ Ripko mhə nəgkariien atukw səkimiaha tihəni, mətə Nənimwin səvəi Tata səkimiaha trəgkiari ia tərhumiaha.

²¹ Iərmama truvei pen piəvni anan ia rəgi nərməpə mə tukousi əpune. Tata me tuho mwi iaminih i ia tīnirraha me. Nəkwərhakwərha me tuhəskəmter mhəni ərəha səvənraha me tata me mine mama me, mhəuvei pen irəha mə tukousi əpune irəha.

²² Nərmama me pam tuhəmwəki kimiaha tī nəri nə mə kimiaha nərmama me səiou. Mətə iərmama sə trərer əknekīn ia nahatətəien səvənhi meste nərəhəien me i həuvehe mhəukurau pam, Kumwesən truvehimiru in.

²³ Nəpin irəha tuhometə kimiaha ia taon riti, kimiaha tihaməkeikei mhəp mhəuvən ia taon əpə riti. Iakani nipərhiēnien tukumiaha i kimiaha tihəpkəuvən pam mhə ia taon me ia tənə Isrel kurirə iou, Iəməti Iərmama, iakuvehe.

10:10: Nam 18:31, Luk 10:7, 1Kor 9:14, 1Tim 5:18 **10:12:** Luk 10:5-6 **10:14:** Luk 10:10-12, Wok Me 13:51, 18:6
10:15: Mat 11:24, Jut 7 **10:16:** Luk 10:3, Jon 10:12, Wok Me 20:29, Rom 16:19 **10:17:** Mak 13:9-11, Luk 12:11-12, Luk 21:12-15 **10:18:** Wok Me 25:23, 27:24 **10:20:** Jon 14:26, 1Kor 2:4 **10:21:** Maeka 7:6, Mat 10:35, Mak 13:12, Luk 21:16 **10:22:** Mat 24:9,13, Mak 13:13, Luk 21:17, Jon 5:18-21 **10:23:** Mat 16:28

²⁴ Iærmama sə kamahatən in rīpkasori mhə ia iahatən səvənhi. Iærmama sə ramo tukwini nari rīpkasori mhə ia iəmə asori səvənhi.

²⁵ Trīni minuə iærmama sə kamahatən in ruvehe minəmwhen ia iahatən səvənhi, uə iærmama sə ramo tukwini nari ruvehe minəmwhen ia iəmə asori səvənhi, rerinrau tragien. Iou iəmə asori səkimiāha, mətə irəha hāməni ərəha iou mə iou iəremhə asori Pielsepul. Ro iamīnhi irə hiəukurən mə irəha tuhəni ərəha anan mwi kīmiāha nərmama me səiou.

²⁶ Ro pen kīmiāha tihəpwəh nehekīrien irəha. Narimnari me pam səməme hamərkwafə tuhaməkeikei mhəier irapw. Narimnari me pam səməme haməmak afafa tukaməkeikei kətoni kuvehi irapw ia nukuraanien.

²⁷ Nəfe nəgkiariien iakani pehe tukumiāha ia nəpitəvien, kīmiāha tihaməkeikei mhəni irapw ia nukuraanien. Nəfe nəgkiariien hiamregi kaməsīwən irə, kīmiāha tihaməkeikei mhəni irapw ia təkure nimwə me.

²⁸ Kīmiāha tihəpwəh nehekīrien nərmama səməme həukurən nousi əpuneien nīpwramiāha, mətə ko həpwəh nousi əpuneien nənimwīmiāha. Mətə kīmiāha tihaməkeikei mhehekīr Kumwesən ti nəri nə mə in rukurən nouraha pəriien nīpwramiāha mine nənimwīmiāha ia kwopun napw asori rauək ikin.

²⁹ Rerīmiāha rīrhi ro kwəti menu me. Nənimenraha reiwaiu. Kauvehi kəru ia silin sə rouihi anan kuatia. Mətə mə Tata səkimiāha rīpkəsēni mhə menu me nəha ko riti rəpwəh nimweiiēn ia tīprənə memhə.

³⁰ Hətə ro nimwai nukwənemiaha, mətə Kumwesən rīnəvsini pam raka irəha.

³¹ Ro iamīnhi irə kīmiāha tihəpwəh nehekīrien. Ia nənimen kīmiāha hiamasan mwi mhəpi raka kwəti menu me nəha həpik.

³² Iærmama sə trīni irapw ia nəmri nərmama mə in iærmama riti səiou, iou mwi takīni irapw ia nəmri Tata səiou ia neiai mə in iærmama riti səiou.

³³ Mətə iærmama sə trīni irapw ia nəmri nərmama mə in rīreirei iou, iou mwi takīni irapw ia nəmri Tata səiou ia neiai mə iakreirei in.”

Iesu rəgkiari ia nəmərīnuien mine nəvisəien

³⁴ “Rərəha mə rerīmiāha ramrhi iou mə iakuvehe mə tako nərmama ia tīprənə i harə ia nəmərīnuien. Iapkuvehe mhə mə tako nərmama harə ia nəmərīnuien, mətə iakuvehe mə tako nərmama həuai irəha me, mhəvisə.

³⁵ Iakuvehe mə tako
‘iærmama rəvisə irau tata səvənhi,
pran rəvisə irau mama səvənhi,
prīsini pran rəvisə irau kaka pran səvənhi.

³⁶ Iærmama riti trətōni
mə nərmama səməme kamharə ia nəkwai nimwə səvənhi tuhaməmwəki in.’

³⁷ Iærmama sə rokeikei pīk tata səvənhi uə mama səvənhi məpi raka in rokeikei iou, rəpwəh nəmwhenien mə truvehe mo in iærmama riti səiou. Nənə iærmama sə rokeikei pīk tīni iærman uə tīni pran məpi raka in rokeikei iou rəpwəh nəmwhenien mə truvehe mo in iærmama riti səiou.

³⁸ Iærmama sə rīpkuvehi utə mhə nei kamarkuauī səvənhi, məvrani mukurirə iou, rəpwəh nəmwhenien mə truvehe mo in iærmama riti səiou.

³⁹ Iærmama sə rokeikei mə trəkwtəmhirī nīmīruien səvənhi trarfai irə. Mətə iærmama sə traraka ia nīmīruien səvənhi tukw iou truvehi nīmīruien rerīn.”

Iesu rəgkiari ia nərəkuiēn səvəi nəkur atukwatukw me

⁴⁰ “Iərmama sə raməsevər ia rerin tukumiaha rəmwhen mə raməsevər mwi ia rerin tukw iou. Nənə iərmama sə raməsevər ia rerin tukw iou rəmwhen mə raməsevər mwi ia rerin ti Kumwesən sə rinərhi pehe iou iakuvehe.

⁴¹ Iərmama sə raməsevər ia rerin ti iərmama riti ti nəri nə mə in rukurən mə iərmama nəha in profet, in truvehi nərəkuien səvənhi rəmwhen ia nərəkuien səvəi profet. Nənə iərmama sə raməsevər ia rerin ti iərmama riti ti nəri nə mə in rukurən mə iərmama nəha in iərmama atukwatukw, in truvehi nərəkuien səvənhi rəmwhen ia nərəkuien səvəi iərmama atukwatukw.

⁴² Nənə iərmama sə truvei pen nui əkwiei a m iərmama riti ti nəri nə mə in rukurən mə iərmama nəha in iərmama riti səiou, nəri auər a mə in reiwaiu ia nərmama nepwin səiou, mətə iakani nīpərhiēnien tukumiaha i mə iərmama nəha traməkeikei muvehi nərəkuien səvənhi.”

11

Nərmama me səvəi Jon Paptaes həuvən mhətə Iesu

¹ Nəpin Iesu rəvəhag pam m nərmama səvənhi twelef, in rier ia kwopun nəha, mevən ia taon me səvəi nəkur Kalili mə trahatən irəha məvisau mīnraha.

² Ia nəpin nəha Jon Paptaes raməmak ia kalapus. Nəpin riregi narimnari me Iesu Kristo ramo, in rərhi pen nərmama nepwin səvənhi

³ həuvən mə tuhəres pen Iesu i mə, “Ik i in i profet kupwən me kamhəni ik mə tikuvehe uə rekəm? Mə rīpko mhə ik i rosi kimaha tahətui səpə iti uə?”

⁴ Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Kimiaha tihəuvən mhəni pen ti Jon nəfe hiəregi mhətoni.

⁵ Nərmama me nəmīnraha rīfwə hətui mhətə nari, nənə səməme nisunraha rərfe həvi atukw i mhavən. Nərmama səməme nemhəien skai ro tekīnraha həuvehe mhəmher, nənə səməme nəkwəregīnraha ruvisimw rəkwag həregi nari. Nərmama me nepwin səməme kupwən həuvamhə, təkwtəkwuni nəha həuvəmīru mwi, nənə nərmama me nautə səvənraha riwən kaməvisau nəgkiariēn amasan mīnraha.

⁶ Iərmama sə ramətə iou, trini mīnuə in rīpkīmwei mhə ia nahatətəien səvənhi ti nari riti iakamo, rerin tragien.”

Iesu rəgkiari ia Jon Paptaes

⁷ Nəpin nərmama me səvəi Jon hənərari mənəmhəuvən, Iesu rīnaməgkiari ia Jon, mīnamīni pen ti nərmama me i mə, “Fwe kupwən, kimiaha hiəier ia taon me mīne rukwənu me mhəuvən ia kwopun akwesakwes ikīn mə tihətə nəfe? Iərmama riti sə rəmwhen ia kwənkwai nig rīpkərər atukwatukw mhə nəpin mətəgi rauini? Rekəm.

⁸ Kimiaha hiəier mhəuvən mə tihətə nəfe? Iərmama riti sə rauvei pen tinari amasan me? Rekəm. Nərmama səməme kamhəuvei pen tinari amasan me kamharə ia nimwə me səvəi kig me.

⁹ Kimiaha hiəier mhəuvən mə tihətə nəfe? Profet riti? Ouəh, nīpərhiēnien. Kimiaha hiəier mhəuvən mə tihətə profet riti. Mətə iakani pehe tukumiaha i mə iəmə i in rasori məpi raka profet.

¹⁰ In iərmama sə Nəkukuə Ikinan raməgkiari irə, nəpin rini mə, ‘Ətə ro, takərhi pen iərmama sə trəgkiari tukwini səiou, in trukupwən ia niram mevən, məpərhi səim suatuk.’

¹¹ Iakani nīpərhiēnien tukumiaha i mə nərmama me səməme nīpran me hərəhi irəha ia tīprənə i riti riwən rasori məpi raka Jon Paptaes. Mətə nərmama me pam ia nītətə ia neiai^a sə in reiwaiu anan ia nirəha in rasori məpi raka Jon.

¹² Ia nəpin nəha Jon Paptaes rīnaməvisau irə ruvehe meste pehe ipwet mīne, nītətə ia

10:40: Mak 9:37, Luk 10:16, Jon 13:20 **10:42:** Mat 25:40 **11:2:** Mat 14:3 **11:3:** Mal 3:1 **11:5:** Aes 35:5-6, Aes 61:1 **11:6:** Mat 13:57, 26:31 **11:7:** Mat 3:5 **11:9:** Luk 1:76 **11:10:** Mak 1:2, Jon 3:28 ^a **11:11:** Nəpin rīpik Matiu rani nəgkiariēn i mə “Nītətə ia neiai.” Nīpwrai nəgkiariēn i in i “Nītətə sə Kumwesən ramərimənu irə.” **11:12:** Luk 16:16

neiai rauviris mamevæn ia niskaiien, nænə nærmama skai me kamhækwætəmhiri.^b

¹³ Fwe kupwæn meste pehe næpîn sævai Jon, profet me pam mine Loa sævai Moses kamhæni irapw narimnari me sə tuhæuvehe.

¹⁴ Nænə trîni minuə rerimiahaha ragien ti niregiien nægkiariien i səiou, iakani pehe tukumiahaha i mæ Jon in nə Elæja sə profet me hāmæni mæ truvehe mwi.

¹⁵ Iærmama sə nækwæregin rarə ti niregiien nari tramækeikei mætərig amasan.

¹⁶ Takini næfe nægkiariien musipekin ia noien sævai nærmama ipwet mine? Iræha hāmwhen ia nækwærhakwærha me kamhækure ia kwopun kamapir ikin, mamhækwein pen ia iræha me nepwîn mæ,

¹⁷ ‘Kimaha iahani nîpu sævai nagienien tukumiahaha,
mætə kimiahaha hiæpko mhə tanis.

Iahani nîpu sævai nemhæien,

mætə kimiahaha hiæpkasæk mhə.’

¹⁸ Iakani iamînhi irə ti næri nə mæ Jon rimæuvehe, miþkæni mhə nari, mæpwæh nænimwiien waen, nænə iræha hæni mæ, ‘Iæremhə rarə irə.’

¹⁹ Iou Iæmæti Iærmama iakimæuvehe, mamæni nari, mamænimwi ræmwhen a ia niræha, nænə iræha hæni mæ, ‘Hætə ro iæmæ næha, in ramæni þik nari, mamænimwi mamakonə i, mamavæn pəri iræha nærmama sëmæme kamæræku pen takis minraha mine nærmama æræha me nepwîn mwi!’ Mætə noien amasan me sævai nærmama sëmæme kamhesi pen nukurænien sævai Kumwesæn kamhahatæn pen mæ nukurænien næha ro nîpærhienien.”

Iesu ramægkiari skai m nærmama nepwîn

²⁰ Ia næpîn næha Iesu rinamægkiari skai m nærmama me ia taon me sə in rino nîmtætien asori me sævænhi ripik ikin, ti næri nə mæ iræha hæpkæpwæh mhə noien æræha me sævænraha.

²¹ In rîni mæ, “Træræha anan tukumiahaha nækur Korasin! Træræha anan tukumiahaha nækur Petsaeta! Iakino raka nîmtætien asori me ia taon mi sækimiahaha, mætə kimiahaha hiæpkæpwæh mhə noien æræha me sækimiahaha. Ripîni minuə iakino nîmtætien me næha ia taon mi næha Tæa mine Saeton, tui raka ko nærmama me ikin hænarkahu raka tinari ivis, mhækure ia nîmwækw, mhæpwæh noien æræha me sævænraha.

²² Mætə iou iakani pehe tukumiahaha i ia næpîn næha Kumwesæn trærpwîn noien æræha me irə nærpwînien sækimiahaha triskai mæpi raka nærpwînien sævai nækur Tæa mine Saeton.

²³ Nænə kimiahaha nækur Kapaneam. Tukæfo ia kimiahaha? Ko kuvehi utə kimiahaha hiæuvæn ia neiai? Rekəm! Tukuvehi irapw kimiahaha hiæuvæn inhæripw ia Imwei Nækur Hæuvamhə. Iakino raka nîmtætien asori me ia taon sækimiahaha, mætə kimiahaha hiæpkæpwæh mhə noien æræha me sækimiahaha. Ripîni minuə iakino nîmtætien me næha ia taon næha Sotom fwe kupwæn ko ramarə ihi meste ipwet mine.

²⁴ Mætə iou iakani pehe tukumiahaha i ia næpîn næha Kumwesæn trærpwîn noien æræha me irə, nærpwînien sækimiahaha triskai mæpi raka nærpwînien sævai tənə Sotom fwe kupwæn.”

Iesu rægnægini Tata sævænhi

²⁵ Ia næpîn næha Iesu rîni irapw mæ, “Tata səiou Iærimænu ia neiai mine tîprænə, iakani tanak tukw ik, ti næri nə mæ ikinærkwafə narimnari me i. Nærmama sëmæme hæukuræn nari mine sëmæme kinahatæn amasan iræha hæpkætoni mhə. Mætə iko pui pen m nærmama sëmæme hāmwhen ia nîpwnæti nækwærhakwærha me hætoni.

²⁶ Ouəh, Tata, næri næha ikino ramesi pen a nætərigien amasan səim.”

Iesu rækwein nærmama mæ tuhæuvehe tukwe

b 11:12: Suatuk riti mwi ti nîniien vas 12 in i mæ: “Ia næpîn næha Jon Paptæes rinamostat mamævisau muvehe meste ipwet mine nāmə skai me kamhousari mæ tuhouraha nitətə ia neiai. Nænə nærmama sëmæme kamhousari æknekin hæuvnîmwə pen irə.” **11:14:** Mal 4:5, Mat 17:10-13, Mak 9:11-13 **11:18:** Mat 3:4 **11:19:** Mat 9:14 **11:21:** Jon 3:6 **11:22:** Aes 23, Esik 26-28, Joel 3:4-8, Amos 1:9-10, Sek 9:2-4 **11:23:** Aes 14:13-15, Jen 19:24-28 **11:24:** Mat 10:15, Luk 10:12 **11:25:** 1Kor 1:26-29

²⁷ Iesu rarə mini pen mwi ti nərmama me i mə, “Tata səiou rīnəmri pehe raka narimnari me pam ia rəgik, iou Tini. Nənə iərmama riti riwən rukurən iou, mətə Tata səiou əpa. Nənə iərmama riti riwən rukurən səiou Tata, Iou əpa mine nərmama me nəha səməme rerik ragien mə tako pui pen in mīnraha.

²⁸ Həuvehe tukw iou kimiaha i səməme hiamo pik wok mamhəvrani nari pəmpəm me nənə pwəh iakuvei pehe napwīsien m kimiaha.

²⁹ Kimiaha tihəuvehi nəgkiariien me səiou səməme iakamahatən kimiaha irə, mhatipə pen ia nuramiaha rəmwhen ia nəri katipə pen ia nurai kau mə trərar. Pwəh iakahatən kimiaha ia noien me səiou. Iou iəmə afafa. Rerik reiwaiu. Nənə kimiaha tihətoni napwīsien ia nimiruien səkimiaha.

³⁰ Kimiaha tiho iamīnhi irə ti nəri nə mə nəgkiariien sə iakamahatən kimiaha irə rīməru, nənə narimnari me sə takuvei pehe m kimiaha mə tihəuvehi həpwəh nīpamien.”

12

Iesu in ramərimənu ia Sapat

¹ Ia nəpīn nəha, ia Sapat riti, Iesu ramavən maməpi sīmwin ia nimeī wit me nepwin. Nərmama me səvənhi nukumhə rīnamahi irəha, nənə hənəmesi kwənkwai wit mənəmhani. ² Mətə nəpīn Farisi me hətoni, hənī pen tukwe in mə, “Ətə ro. Nərmama me səim kamho noien riti rīpkatukwatukw mhə ia Loa səkitaha mə tuko ia Sapat.”

³ Miregi Iesu rīni pen ti nīrəha i mə, “Rosi kimiaha hiəpkəvsini raka mhə ia Nəkukuə Ikinan nəfe Kig Tevīt rino fwe kupwən uə? Ia nəpīn nəha in mine nərmama me səvənhi nukumhə ramahi irəha,

⁴ Kig Tevīt ruvniwə ia nimwə səvəi Kumwesən, mənī bred ikinan sə raməmak ia nīfatə. Rīpkatukwatukw mhə ia Loa səkitaha mə in mine nərmama me səvənhi tuhāni bred nəha, mətə pris me əpa həkurən nanīien.

⁵ Uə rosi kimiaha hiəpkəvsini raka mhə ia Loa səkitaha mə ia Sapat me pris me fwe ia nimwə səvəi Kumwesən kamhərui loa səvəi Sapat mətə Kumwesən rətə mə irəha həpwəh noien nari riti rərəha?

⁶ Iakani pehe tukumiaha i nari riti rasori məpi raka nimwə səvəi Kumwesən in i ia kwopun i.

⁷ Kumwesən rīmāni mə, ‘Iakəpwəh nokeikeiien mə nərmama tuhousi əpune nərimīru me mhəuvehi pehe miou, mətə iakokeikei mə irəha tuhapi ti nīrəha me.’ Rīpīnuə kimiaha hiəkurən nīpwrai nəgkiariien i ko hiəpwəh nīni ərəhaien nərmama me səiou. Irəha həpwəh noien nari riti rərəha.

⁸ Iakani iamīnhi irə ti nəri nə mə iou, Iəməti Iərmama, iakamərimənu ia Sapat.”

Iesu romasan rəgi iərmama riti

⁹ Iesu rəpwəh kwopun nəha, mevən, muvniwə ia nimwəfwaki səvəi nəkur Isrel.

¹⁰ Iərmama riti ia nəkwai nimwəfwaki nəha rəgīn rərfe. Ko rīpkuvi atukw mhə i. Farisi me hərəs pen Iesu i mə, “Ratukwatukw ia Loa səkitaha mə ia Sapat tukomasan iərmama sə ramemhə uə rekəm?” Kamhətərig ia Iesu mə trəfni irə. Trīni mīnuə rəsēni, tuhāni ərəha in tukwe.

¹¹ Iesu rīni pen ti nīrəha i mə, “Sin ia kimiaha, trīni mīnuə sipsip riti səvənhi rivə pen ia ruei tənə ia Sapat trəpwəh raməmak? In traməkeikei məkwtəmhirī, muvehi utə.

¹² Mətə iərmama in ramasan məpi raka sipsip! Ro iamīnhi irə ratukwatukw ia Loa səkitaha mə tuko noien amasan ia Sapat.”

13 Nənə Iesu rəgkiari m iərmama sə rəgin rərfe, mini mə, “Tiko muvi atukw rəgin.” Iərmama nəha ruvi atukw rəgin. Rəgin ruvehe mamasan mwi məsanin rəmwhen ia nıkare rəgin.

14 Mətə Farisi me həier irapw, mhousəsimwin irəha me, mənəmhəni ərəha Iesu, mənəmhətui suatuk mə tuhousi əpune in.

Iesu in iəmə sə Kumwesən ruvərfi raka in

15 Iesu ruvəukurən raka nətərigien səvənraha, ro pen rier ia kwopun nəha. Nərmama həpik həkurirə in. Səməme kamhəmhə in ro irəha pam həuvehe mhəsanin,

16 nənə minise pen ti nirəha i mə tuhəpwəh niniien nəghin kamo nərmama həregi həukurən in.

17 Narimnari me i həier pehe iaminihi mə nəgkiariien səvəi Profet Aesea truvehe mukuə. In rimiəni mə,

18 “Hətə ro iərmama sə ramo tukwini nari miou. Iakimərifi raka in. Iakokeikei pik in, rerik rəgien tukwe.

Takəmri pen Nənimwin səiou ramarə irə,

nənə in trini irapw noien atukwatukw ti nərmama ripko mhə irəha nəkur Isrel.

19 In tripkəvisə mhə uə trəpwəh nətəpaharien.

Nərmama tuhəpwəh niregiien rerin ia suatuk me.

20 In truvehi məru nərmama səməme həpkiskai mhə

rəmwhen kauvehi məru kwənkawai nig sə rərkwəpir,

nənə səməme nəgsənraha rinamiwən in truvehi məru irəha

rəmwhen kauvehi məru nukumheəv ia napw sə na trifwə.

Tro iaminihi irə mamevən meste in tro narimnari me pam həuvehe mhatukwatukw.

21 Nənə nərmama me ripko mhə irəha nəkur Isrel tuhəmri pen əknekən nətərigien səvənraha irə.”

Nərmama kamhəni ərəha Iesu mə iəremhə rarə irə

22 Nəpin riti nərmama nepwin həiri iərmama riti mhəiri mhəuvehe ti Iesu. Iərmama nəha nənimen rifwə ko ripkəgkiari mhə ti nəri nə mə iəremhə rarə irə. Nənə Iesu ro in ruvehe məsanin. Iərmama nəha rəgkiari, mətə mwi nari.

23 Nənə nərmama me pam nənimenraha rier. Həni mə, “Nərmama. Rosi iəmə i in i kwənəkwus səvəi Kig Tevit kitaha sameitenhi uə?”

24 Mətə nəpin Farisi me həregi, həni mə, “Rekəm! Iəmə nəha rauvehi niskaiien səvəi iəremhə asori nəha Pielsepul, maməkoui irapw nəremhə me irə.”

25 Mətə Iesu rukurən nətərigien səvənraha, mini pen ti nirəha i mə, “Trini minuə ieni riti ruai narəien səvənhi ro kəru irə, nərmama me səvənhi kamhousi irəha me, nitətə sə ieni nəha ramərimənu irə truvehe mərəha. Trini minuə nərmama ia rukwənu riti uə ia nəkwai nimwə riti həuai irəha me ia kusen kəru, kamhousi irəha me, irəha ko həpkarə amasan mhə.

26 Nənə mə nipərhiienien i Setan raməkoui irapw nəremhə me səvənhi ia nərmama, noien nəha ramahatən pen mə narəien səvənhi ro kəru. In ramousi atukw a in. Mə ro iaminihi irə nitətə sə in ramərimənu irə trəfərer əpwəmwis?

27 Kimiəha hiaməni iou mə iakaməkoui irapw nəremhə me ia niskaiien səvəi Pielsepul. Trini minuə nəgkiariien nəha səkimiəha ro nipərhiienien, rəfo ia nərmama me səkimiəha? Irəha kamhəkoui irapw nəremhə me ia niskaiien səvəi sin? Səvəi Setan? Rekəm! Ro pen ramasan mə irəha tuhəkiri nəgkiariien i səkimiəha.

28 Mətə iou iakaməkoui irapw nəremhə me ia niskaiien səvəi Nənimwin səvəi Kumwesən. Noien nəha ramahatən pen mə nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə ruvəuvehe raka tukumiəha.

²⁹ Uə iərmama riti trəfo muvniwə, makres narimnari me ia nəkwai nimwə səvəi iəmə skai riti? In traməkeikei mukupwən məkwətəmhiri iəmə skai nəha, mərihi rəgin mi mine nisun mi. Kurirə irə in rukurən nevənien makres narimnari me fwe ia nəkwai nimwə səvənhi.

³⁰ Iərmama sə rīpkukurirə mhə iou in raman əpə ia nirak. Nənə iərmama sə rīpkasitu mhə ia nirak, mamiri pehe nərmama həuvehe tukw iou, in raməkoui kirkiri irəha.

³¹ Ro pen iakani pehe tukumiaha i. Kumwesən rukurən nenouenouien nərəhaien me pam səməme nərmama tuho uə tuhəni irə, məpwəh nərpwinien. Mətə iərmama sə trini ərəha Nənimwīn Ikinan, Kumwesən trīpkenouenou mhə nərəhaien səvənhi ia nəpīn riti.

³² Iərmama sə trini nəgkiariien ərəha riti, muəsi Iou Iəməti Iərmama irə, Kumwesən rukurən nenouenouien nərəhaien səvənhi, məpwəh nərpwinien. Mətə iərmama sə trini nəgkiariien ərəha riti muəsi Nənimwīn Ikinan i, Kumwesən trīpkenouenou mhə nərəhaien səvənhi ia nəpīn riti. Nərpwinien səvənhi trarə ia nitətə ipwet mine mine ia nitətə sə trīpkuvehe.”

Iesu rəgkiari ia kwənkwai nei me

³³ “Nei amasan rukuə nukwai nei amasan, mətə nei ərəha rukuə nukwai nei ərəha. Nei amasan uə nei ərəha tihətə sas a ia kwənkwanrau.

³⁴ Kimiaha hiəmwhen ia kuse snek me səməme kamhahi əpune iəmə! Kimiaha nəkur ərəha tihəfo mhəni nəgkiariien amasan? Ko hiəpko mhə, ti nəri nə mə iərmama raməgkiari, ramini irapw a nəfe nətərigien rerin rukuər irə.

³⁵ Iərmama amasan rani irapw nəgkiariien amasan ti nəri nə mə rerin rukuər ia nətərigien amasan. Iərmama ərəha rani irapw nəgkiariien ərəha ti nəri nə mə rerin rukuər ia nətərigien ərəha.

³⁶ Iakani pehe tukumiaha i ia nəpīn nəha Kumwesən trəkiri nərmama me irə ti noien me səvənraha, in trəres nəgkiariien ərəha me pam sə nərmama me həməni əpnəpen, nənə irəha tuhaməkeikei mhəni pen tukwe in mə hənəfo irə mhəni.

³⁷ Nəgkiariien me səim sə ikamini, Kumwesən trəkiri nəgkiariien me nəha mətə sas ia niram mə ik iərmama atukwatukw uə ik iərmama ərəha.”

Farisi me mine nahatən me səvəi Loa kamhəres nīmtətien riti

³⁸ Nənə nahatən me nepwīn səvəi Loa mine Farisi me həni pen ti Iesu i mə, “Iahatən. Kimaha iahokeikei mə tiko nīmtətien riti pwəh iahətoni ro.”

³⁹ Mətə Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Kimiaha nərmama ipwet mine hiamətui a nīmtətien ti nəri nə mə noien səkimiaha rikou. Kimiaha hiənəpwəh Kumwesən rəmwhen pran sə rəpwəh iərman səvənhi mamesi pen iərməpə. Kumwesən trəpwəh nuvei peheien nīmtətien riti mwi m kimiaha, mətə nīmtətien əpa səvəi Profet Jona.

⁴⁰ Fwe kupwən Profet Jona raməmak ia tīpwi nəmu asori nəpīn ia ran kahar mine nəpīn ia nəpīn kahar. Rəmwhen a mwi iou, Iəməti Iərmama, takarə ia reri tīprənə nəpīn ia ran kahar mine nəpīn ia nəpīn kahar.

⁴¹ Ia nəpīn nəha Kumwesən trəkiri nərmama me irə ti noien me səvənraha, nəmə Nineve tuhərer irəha nərmama ipwet mine, nənə mhəni mə irəha nəkur ərəha me. Iakani iamīnhi irə ti nəri nə mə nəpīn nəmə Nineve həregi Profet Jona raməvisau, irəha hərərig ia noien ərəha me səvənraha. Mətə hətə ro! Iərmama riti in rasori ia Profet Jona in i ia kwopun i.

⁴² Ia nəpīn nəha Kumwesən trəkiri nərmama me irə ti noien me səvənraha, prən asori sə rīnamərimənu ia tənə Sipa fwe kupwən trərer irəha nərmama ipwet mine, nənə mini mə irəha nəkur ərəha me. Iakani iamīnhi irə ti nəri nə mə prən nəha ruku pen ia nīkare

tənə fwe isipwɪn anan muvehe mə trɪregi nukurənien səvəi Solomon. Mətə hətə ro! Iərmama riti in rasori ia Solomon in i ia kwopun i.

⁴³ Nəpɪn kɪnəkoui irapw nənimwɪn ərəha riti ia iərmama, nənimwɪn ərəha nəha trəfo irə? Trevən mavən ia kwopun me sə nui riwən ikin, mamətui kwopun trapwɪs ikin. Mətə mə rɪpkətoni mhə,

⁴⁴ trəgkiari iamɪnhi irə mə, “Təkrərig mwi mevən ti nimwə fwe səiou sə iakiməier irə.” Nənə nəpɪn rɪrərig muvehe, trətoni mə nimwə nəha ro tekɪn, kɪnaies amasan irə, narimnari me pam kamhəmrimər a ia təmwhəkinraha.

⁴⁵ Nənə in trevən miri mwi nənimwɪn ərəha me sefen səməme hərəha mhəpi raka in, miri irəha mhəuvehe, mhəuvnimwə mwi, nənə mharə ia reri iərmama nəha. Nənə nimiruien səvəi iərmama nəha truvehe mərəha anan məpi raka sə kupwən. Nəri nəha iakani truvehe meste nərmama ərəha me i ipwet mine.”

Mama me səvəi Iesu mine piəvni me mɪni kitiriməni me

⁴⁶ Nəpɪn Iesu raməgkiari m nərmama, nərmama nepwɪn hətoni piəvni me mine mama səvənhi kamhərer fwe iruə mamhəres in mə tuhəgkiari ro min.

⁴⁷ Nənə iərmama riti rɪni pen ti Iesu i mə, “Ətə ro! Səim mama mine piəm me kamhərer fwe iruə, mamhətui ik. Irəha hokeikei mə tuhəgkiari mik.”

⁴⁸ Mətə Iesu rɪni mə, “Sin nəha səiou mama? Nisimə nəha piak me?”

⁴⁹ In ruini rəgɪn ia nərmama me səvənhi, mɪni mə, “Kimiaha i mama me səiou. Kimiaha i piak me.

⁵⁰ Iərmama sə ramo nəkwai Tata səiou fwe ia neiai, in nə piak mine kitirimak mine mama səiou.”

13

Iesu rusipekɪn ia iərmama sə rauini nuni nari

¹ Ia nəpɪn nəha Iesu rier ia nimwə mevən məkure ia nɪkare nui asori.

² Nərmama me həpɪk həuvehe mhousəsimwɪn pen irəha me tukwe. Ro pen Iesu rəputə ia nɪtətə ouihi riti fwe peraha məkure irə. Nərmama me pam kamhərer parei ia nɪpəkɪr.

³ Nənə in rani narimnari me rɪpɪk ti nɪrəha i, mausipekɪn, mamɪni mə, “Həregi ro. Nəpɪn riti, iərmama riti revən mə truini nuni nari me ia nəmhien səvənhi.

⁴ Nəpɪn rauini nuni nari me, nuni nari me nepwɪn həsas pen ia suatuk, nənə menu me həuvehe mhani pam.

⁵ Nepwɪn həsas pen ia təkure kəpwier tɪprənə rouihi ikin. Həuverə akwauakw a ti nəri nə mə nuanraha rɪpkeiwaiu amasan mhə ia tɪprənə.

⁶ Mətə nəpɪn meri rəkwiiri, mənhi, haukei pam ti nəri nə mə nuanraha rouihi.

⁷ Nuni nari me nepwɪn həsas pen ia tɪprənə sə nəkwus ərəha raupirɪs ikin. Nəkwus ərəha me həupirɪs mhəuvehe mhousəman pam irəha.

⁸ Nənə nuni nari me nepwɪn həsas pen ia tɪprənə amasan, nənə mhəukuə. Nepwɪn kwənkwan hantret, nepwɪn kwənkwan sikisti, nepwɪn kwənkwan toti.

⁹ Iərmama sə nəkwəregɪn rarə ti nɪregiien nari traməkeikei mətərig amasan.”

¹⁰ Kurirə irə nərmama me səvəi Iesu həuvehe, mhəni pen tukwe in mə, “Rəfo ikaməgkiari m nərmama ia nusipekɪnien me?”

¹¹ Miregi Iesu rɪni pen ti nɪrəha i mə, “Kimiaha nərmama me səiou kɪnəsevər ia suatuk tukumiaha hiəukurən narimnari me i ia nɪtətə ia neiai^a hənəmərkwafə fwe kupwən. Mətə nərməpə me, kɪpkəsevər mhə ia suatuk ti nɪrəha mə tuhəukurən narimnari me nəha iamɪnhi.

^{12:46:} Mat 13:55 ^{12:50:} Jon 15:14, Rom 8:29 ^{13:2:} Luk 5:1-3 ^a ^{13:11:} Nəpɪn rɪpɪk Matiu rani nəgkiariien i mə “Nɪtətə ia neiai.” Nɪpwrai nəgkiariien i in i “Nɪtətə sə Kumwesən ramərimənu irə.”

12 Ro iam̄inhi irə ti nəri nə mə iərmama sə kuvei pen nari riti min, ro wok irə, tukuvei pen sə rəkwaku min, nənə in truvehi rəmwhen məpi raka. Mətə iərmama sə kuvei pen nari riti min, ro nəri auər a irə, tukuvehi raka pam tukwe.

13 Iou iakaməgkiari m̄inraha ia nusipekinien me ti nəri nə mə kamhətui, mətə həpkətə mhə nari. Kamhəregi, mətə həpkregi mhə nari mhəukurən.

14 Noien səvənraha ro nəgkiariien i səvəi Profet Aesea ruvəuvehe muvəukuə. Rini mə, 'K̄im̄iaha tihəregi, mhəregi, mhəregi, mətə ti nəp̄in riti tihəpkregi mhə mhəukurən. Tihətoni, mhətoni, mhətoni, mətə ti nəp̄in riti tihəpkətoni mhə mhəukurən.

15 Tro iam̄inhi irə, ti nəri nə mə reri nərmama me i ruvəskai raka.

Hənəsisəg raka ia nəkwəreginraha m̄ine nənimenraha.

Mətə tr̄ini m̄inuə həpwəh noien iam̄inhi irə,
nəfe nəgh̄in tuhəukurən nətoniien ia nənimenraha
nənə mhəregi ia nəkwəreginraha,
uə tuhəukurən ia rer̄inraha,

nənə mhərari mhəuvehe tukw iou, nənə tako irəha həuvehe mhəsanīn.'

16 Mətə k̄im̄iaha nəm̄rim̄iaha ramətə nari, nəkwəregim̄iaha ramregi nari. Ro iam̄inhi irə rer̄im̄iaha traməkeikei magien.

17 Iakam̄ini n̄ipər̄hienien tukum̄iaha i mə fwe kupwən profet me həp̄ik m̄ine nəkur atukwatukw me həp̄ik hokeikei mə tuhətə narim̄nari me i hiamətə, mətə həpkətə mhə. Hokeikei mə tuhəregi nəgkiariien me i hiamregi, mətə həpkregi mhə.

18 Hətərig iou pwəh iakini irapw n̄ipwrai nusipekinien səvəi iərmama sə rauini nuni nari me.

19 Nuni nari sə rəsas pen ia suatuk rəmwhen ia iərmama sə ramregi nəvisaiien ia nitətə sə Kumwesən ramərim̄ənu irə, mətə in r̄ireirei n̄ipwran. Ro pen Setan ruvehe akwauakw, muvehi raka nəgkiariien nəha ia nətərigien səvənhi.

20 Nuni nari sə rəsas pen ia təkure kəpwier rəmwhen ia iərmama sə ramregi nəgkiariien amasan, nənə təkwtək̄wuni a ruvehi, magien tukwe.

21 Mətə nəgkiariien nəha r̄ipkeiwaiu amasan mhə ia rer̄in rəmwhen ia nuai nei me. In truvehi nəgkiariien nəha səvəi nəp̄in ouihi a. Nəp̄in nərmama tuho nəm̄isəien min, uə tuhometə in ti nəgkiariien amasan, traraka akwauakw a irə.

22 Nuni nari sə rəsas pen ia t̄iprənə nəkwus ərəha rauvir̄is ik̄in rəmwhen ia iərmama sə r̄iregi nəgkiariien amasan, mətə ramətərig p̄ik ia narim̄nari me səvəi t̄iprənə i. Mane rameikuə irə, mavi raka nətərigien səvənhi. Nətərigien me nəha housəman nəgkiariien amasan. Rəpwəh nukuəien.

23 Mətə nuni nari sə rəsas pen ia t̄iprənə amasan rəmwhen ia iərmama sə r̄iregi nəgkiariien amasan, mukurən n̄ipwran, mukuə. Riti nukwan toti, riti nukwan sikisti, riti nukwan hantret."

Iesu rusipekin ia nurhi ərəha

24 Nənə Iesu r̄ini nusipekinien riti mwi ti nirəha i mə, "Nitətə ia neiai rəmwhen ia iərmama sə ruini nuni nari amasan me ia nəm̄hien səvənhi,

25 mətə nəp̄in nərmama me səvənhi kamhapri, iərmama sə raməm̄wəki in ruvehe, muini pen mwi nuni nurhi ərəha ia nəkwai nəm̄hien nəha, nənə mier mamevən.

26 Nəp̄in nuni nari amasan me hətə pehe, mətə nurhi ərəha mwi rutə ia rer̄inraha.

27 Iəmə asori nəha səvənhi nərmama nepw̄in kamho tukwini nari min. Irəha həuvehe, mhəni pen tukwe in mə, 'Iəmə asori. Ik̄inəp̄wei nuni nari amasan me ia nəm̄hien səim. Mətə rəfo nurhi ərəha mwi fwe ik̄in?'

28 Miregi in r̄ini pen ti nirəha i mə, 'Kwa iərmama sə raməm̄wəki iou r̄ino.'

Miregi narmama samame kamho tukwini nari min hani pen tukwe in ma, 'Ro iamihhi ira ikokeikei ma kimaha tahuvan mheivi raka nurhi araha?'

²⁹ Matə in rini ma, 'Rekam. Rərəha ma kimiaha hiameivi utə nurhi araha, nənə mheivi utə pekin sə ramasan me.

³⁰ Pwəh irəha həutə pəri meste nəpin nəha tuhəmrue ira. Ia nəpin nəha takini pen ti narmama me səiou samame tuhesi kwənkwai nari amasan me nəha ma, Kimiaha tihəkupwəh mhousəsimwin nurhi araha, mhərihi tərini ia kusen me ma tukərarki pen ia napw. Matə kwənkwai nari amasan me kimiaha tihəpeki, mhəuvehe, mhəmri ia nimwə səiou sə iakamoeite nəveginien ikin.' "

Iesu rusipekin ia nuni nei sə rouihi anan

³¹ Iesu rini irapw nusipekinien riti mwi ti nirəha i, mini ma, "Nitətə ia neiai rəmwhen ia kwənuni nei nəha mastat. Iərmama riti ruvehi, məpwei ia nəmhiən səvənhi.

³² Nuni mastat in rouihi anan ia nuni nei me, matə nəpin rutə, rasori məpi raka nəpigın me pam, muvehe mo nei ira, menu me ia nimagouagou həuvehe mho pen kwətəpag me səvənraha ia rəgin me."

Iesu rusipekin ia yis

³³ Nənə Iesu rini pen nusipekinien riti mwi ti nirəha i, mini ma, "Nitətə ia neiai rəmwhen ia yis sə pran riti ruvehi, mərapı irau flaoa rıpiik, nənə məpwəh meste yis rəse floa me pam rəsisi."

³⁴ Iesu rəgkiari m narmama me ia nusipekinien me a. Nəgkiariien riti mwi riwən rini mahatən irəha ira.

³⁵ Iesu ro iamihhi ira ma nəgkiariien i profet riti səvai Kumwesən rıməni fwe kupwən truvehe mukuə. Rini ma, "Takəgkiari ia nusipekinien me, mini irapw narimnari me sə iakinərkwafə i nəpin nəha iakino tiprənə i meste pehe ipwet mine."

Nipwrai nusipekinien səvai nurhi araha

³⁶ Iesu rəgkiari pam, məpwəh narmama me, muvnimwə ia nəkwai nimwə. Nənə narmama me səvənhi həuvehe tukwe, mhəni ma, "Tikəusiəre pui pehe ro nipwrai nusipekinien nəha ikiməni ia nurhi araha sə rutə ia nəmhiən."

³⁷ Miregi Iesu rini ma, "Iərmama sə rauini nuni nari amasan me in nə iou, Iəməti Iərmama.

³⁸ Nəmhiən in nə tiprənə i. Nuni nari amasan me irəha nə nipwnəti nitətə sə Kumwesən ramərimənu ira. Nurhi araha me irəha nə nipwnəti Setan, iəremhə araha.

³⁹ Iərmama sə rəmwəki iəmə asori səvai nəmhiən, muini pen nurhi araha in nə Setan. Nəpin nuni nari amasan me həmrue ira in nə nəpin sampam. Nənə narmama me nəha həuvən mhesi kwənkwan irəha nə nagelo me.

⁴⁰ Rəmwhen ma narmama housəsimwin nurhi araha, nənə mhəuvani ia napw, ia nəpin sampam tro mwi iamihhi ira.

⁴¹ Iou, Iəməti Iərmama, takərhi pen nagelo me səiou, həuvən ia kwopun me səiou sə iakamərimənu ikin. Nənə irəha tuhəpeki raka narimnari me pam samame kamho narmama kamhəmwei ia nərəhaien mine nəkur araha me pam,

⁴² nənə mhərarki pen irəha ia napw asori. Ia kwopun nəha narmama tuhasək, mhahi tərini revinraha.

⁴³ Nənə nəkur atukwatukw tuhəuvnimwə ia nitətə sə Tata səvənraha ramərimənu ira, nənə mhəhiapw rosi meri. Iərmama sə nəkwəregın rarə traməkeikei mətərig amasan."

Iesu rusipekin ia mane asori sə kinimwi ia tiprənə

⁴⁴ “Nītətə ia neiai rəmwhen ia mane asori kinimwi ia tīprənə riti. Iərmama riti raman mətōni mane nəha, rarə minimwi mwi. Ti nəri nə mə rerin ragien pik, in rəmri pen nəmri nari ia narimnari me pam səvənhi, muvehi mane irə, nənə mevən muvehi nəmri tīprənə nəha.”

Iesu rusipekin ia kəruətērei amasan riti kani mə pel

⁴⁵ “Nənə riti mwi. Nītətə ia neiai rəmwhen ia iərmama riti sə ramətui kəruətērei amasan me nəha kani mə pel mə trəmri pen nəmri nari ia nirəha, nənə muvehi mane.

⁴⁶ Nəpin rətōni pel riti nənimen rutə pik, revən məmri pen nəmri nari ia narimnari me pam səvənhi, muvehi mane irə, nənə mevən muvehi nəmri pel nəha.”

Iesu rusipekin ia net

⁴⁷ “Nənə riti mwi. Nītətə ia neiai rəmwhen ia net sə kərarki pen ia nəkwai təsi, ruvehi nəmu me səpəmsəpə.

⁴⁸ Nəpin net ruvəukuə, nərmama həvi parei, mhəkure, mənəmhəuai nəmu me. Sə ramasan me kamhəvai pen ia tənəripw me, mətə sə rərəha me kamhərarki.

⁴⁹ Tro mwi iamīnhi irə ia nəpin sampam. Nagelo me tuhəuvən, mhəpeki raka nəkur ərəha ia reri nəkur amasan,

⁵⁰ nənə mhərarki pen irəha ia kwopun napw asori rauək ikin. Ia kwopun nəha nərmama tuhasək, mhahi tərini revinraha.”

⁵¹ Iesu rəgkiari pam, nənə mərəs pen nərmama me i səvənhi mə, “Narimnari me i iakini pehe tukumiaha i hiəregi mhəukurən nīpwrənraha uə rekəm?”

Miregi irəha həni mə “Ouəh. Kimaha iahəukurən.”

⁵² Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Ro iamīnhi irə iərmama sə kupwən in iahatən səvəi Loa, mətə kurirə irə kahatən amasan in ia nītətə ia neiai, in rəmwhen ia iəmə asori riti nautə me rīpik fwe ia nəkwai nimwə səvənhi. In rukurən nuvniwəien mīpeki raka nautə me sə vi irau nautə me sə tui.”^b

Nəkur imwei Iesu həpwəh nisaiien in

⁵³ Nəpin Iesu rini irapw pam nusipekinien me i, in rəpwəh kwopun nəha,

⁵⁴ mevən ia Nasaret, imwəni atukwatukw, minamahatən nərmama ia nəkwai nimwəfwaki səvəi nəkur Isrel. Irəha nənimenraha rier. Həni mə, “Iəmə i ruvehi nukurənien nəha pəku? Raməfo mamō nīmətətien me i?”

⁵⁵ Kwa tini Josef i iəmə sə rīməuvrhəkin nimwə! Səvənhi mama nə nəghin nə Meri. Piəvni me nə Jemes, Josef, Jutas, mine Saemon.

⁵⁶ Kitiriməni me pam hamarə ia rukwənu i kitaha minraha. Ro iamīnhi irə iəmə i ruvehi narimnari me nəha pəku?”

⁵⁷ Nənə rerinraha rīpkagien mhə ti Iesu. Həpwəh nisaiien in.

Mətə Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Nərmama ia kwopun me kamhəsiai profet riti, mətə nəkur imwəni me mine nərmama səməme kamharə ia nəkwai nimwə səvənhi ko həpwəh nisaiien in.”

⁵⁸ Nənə Iesu rīpko mhə nīmətətien me rīpik ia kwopun nəha, ti nəri nə mə nəkur imwəni me həpwəh niniien nīpərhienien irə.

14

Jon Paptaes remhə

¹ Ia nəpin nəha nərmama kamhəni pik nəghi Iesu. Nəpin Kig Herot rīregi nəgkiariien səvənraha,

13:44: Mat 19:29, Luk 14:33, Fil 3:7 **13:48:** Mat 22:9-10 **13:50:** Mat 13:42, Luk 13:28 **b 13:52:** Iesu rusipekin ia nautə me sə vi mine nautə me sə tui. Nautə me sə vi rəmwhen ia nəgkiariien sə rəmak ia Niutestamen. Nautə me sə tui rəmwhen ia nəgkiariien sə rəmak ia Oltestamen. **13:53:** Mat 7:28 **13:54:** Jon 7:15 **13:55:** Jon 6:42 **13:57:** Jon 4:44

² rini pen ti narmama samame kamho tukwini nari min ma, "In naha Jon Paptaes. Rinatui mwi ia nemhaien savanhi ro pen rauvehi niskaiien mamu nimtaten me."

³ Kig Herot rini iamihhi ira ti nari na ma fwe kupwan in rakwtamhiri Jon, marihi in, muvehi puvmimwa ia kalapus ti Herotias, pran savai pivni naghin na Filip.

⁴ Niemaha ramapi pran naha ti nari na ma Jon rini pen ti Kig Herot i ma, "Ikakres pran savai piam noien naha ripkatukwatukw mh ia Loa."

⁵ Kig Herot rokeikei ma trousi apune Jon, mata rehekir narmama ti nari na ma iraha hani ma Jon in profet riti.

⁶ Mata napin ko naveginien asori riti sa rahatun pen napin Kig Herot rinatui ira, pran ouihi savai Herotias ruvehe motanis ia nanimenraha, mo Kig Herot rerin ragien.

⁷ Ro pen Kig Herot rini nakwan muvehi kwasuahi tukwe ma truvei pen nafe naghin pran ouihi i trares i.

⁸ Ia napin naha mama savai pran ouihi ragkiari min, mini pen natarigien savanhi tukwe. Nana pran ouihi naha revan mini pen ti Kig Herot i ma, "Tikevan muvehi kankapwa Jon Paptaes ia tikiplet muvehi muvehe ia kwopun i muvei pehe miou."

⁹ Napin Kig Herot riregi nasesien naha, rerin rapou. Mata ti nari na ma rimavehi kwasuahi ia namri namu asori me samame kamhani pari nari iraha min in rini nakwan ma tukuvei pen.

¹⁰ In rarihi pen iaruagan riti savanhi revan ia kalapus, marai raka kankapwa Jon,

¹¹ namri pen ia tikiplet, muvehi muvehe, muvei pen m pran ouihi. Pranouihi naha ruvehi mevun, muvei pen m mama savanhi.

¹² Nana narmama me savai Jon hovuvehe, mhovuvehi nipwran, mhovuven, mhanimwi. Kurira ira huvun mhani pen ti Iesu.

Iesu rakwmani narmama me iraha pam faef-taosen

¹³ Nana napin Iesu riregi nagkiariien i, raputa ia nitata ouihi, mapwah kwopun naha, mevun in apa ia kwopun riti narmama haiwan ikin. Mata narmama me haregi, haier ia taon me, mhavan a, mhakurira in.

¹⁴ Napin in ruvarei, ratoni narmama hapik, nana rerin rarkwepir ti niraha. Nana in ro narmama me savanraha samame kamhemha hovuvehe mhasanin.

¹⁵ Napin rinamaruarav meri na triva, narmama me savai Iesu hovuvehe mhata in, mhani ma, "Rinamapitav. Kwopun i naveginien riwan ikin. Ramasan ma tikarhi pen narmama me i huvun ia rukwanu me pwah hovuvehi namri naveginien sananraha."

¹⁶ Mata Iesu rini pen ti niraha i ma, "Iraha tuhovuven ti nafe? Kimiaha na tihovuvei pen naveginien minraha."

¹⁷ Miregi iraha hani pen tukwe in ma, "Naveginien sanataha rapwah namwhenien. Bred krirum mine namu karu a i."

¹⁸ Miregi Iesu rini ma, "Hovuvehi iraha mhovuvehe tukw iou."

¹⁹ In rini nakwan ma narmama tuhakure ia nurhi. Ruvehi bred krirum mine namu karu, makwata ia nimagouagou, mafwaki mini vivi Kumwesun tukwe, makwsen bred me, muvei pen m narmama me savanhi, nana iraha hapeki pen m narmama.

²⁰ Narmama pam hani nari tipwinraha rasisi. Nana narmama me savai Iesu havai pen niparpari naveginien me naha sa hanani mharpwah rukuar ia tanaripw me iraha pam twelef.

²¹ Narmama me naha hapik hani nari narman nipran mine nakwarhakwarha. Kavsini narman me apa ipaka faef-taosen.

Iesu ravun ia takure nui asori Kalili

²² Kurirə irə Iesu rini pen ti nərmama me səvənhi mə tuhəputə ia nitətə ouihi, mhəkupwən mhəpi simwɪn ia nui asori. In tramo mərhi pen nərmama həuvən fwe imwənraha me.

²³ Iesu rəsəkɪr raka mɪnraha, mutə ia təkue riti mə trəfwaki in əpa. Nəpɪn rɪnəpɪtəv in əpa ia kwopun nəha,

²⁴ mətə nitətə ouihi nərmama me səvənhi kamhəsua i ruvan raka isipwɪn ti tənə nəha. Peiau peiau me kamhəpwi ti nəri nə mə irəha kamhəiu mamhəuvən ia nəmri mətəgi mwatuk.

²⁵ Ia nəpɪn nəha rɪnamran Iesu ruvehe ti nirəha, mamavən ia təkure nui.

²⁶ Mətə nəpɪn nərmama me səvənhi həti pen mhətoni mə in ravən ia təkure nui, həhekɪr, mhəni mə, “Kwa iəremhə nəha.” Nənə irəha həkweɪn əpwəmwi s ti nəri nə mə həhekɪr asori.

²⁷ Mətə təkwtəkɪwuni a Iesu rəgkiari mɪnraha mɪni mə, “Kɪmiaha tihəpwəh nɪregiɪen rərəha. Kwa iou i. Tihəpwəh nehekɪriɪen.”

²⁸ Mɪregi Pita rini pen tukwe in mə, “Iərimənu. Trɪni mɪnuə ik nə tikini nəkwam tukw iou i mə takavən ia təkure nui muvehe tukw ik.”

²⁹ Mɪregi Iesu rini mə, “Uvehe.” Ro pen Pita reivə irapw ia nəkwai nitətə ouihi, mavən ia təkure nui mevən ti Iesu.

³⁰ Mətə nəpɪn rətoni nɪmətəgi, rehekɪr, mɪnaməmwhenɪmw, mɪnaməkweɪn əpwəmwi s mə, “Iərimənu! Uvehimɪru iou!”

³¹ Təkwtəkɪwuni a Iesu rosə pen rəgɪn muvehi Pita, mɪni pen tukwe in mə, “Ik iərmama nahatətəiɪen səim rɪpkɪskai mhə. Rəfo nətəriɪen səim ro kəru iamɪnhi irə?”

³² Nəpɪn irau krouəputə ia nitətə ouihi, nɪmətəgi reiwaiu miwən.

³³ Nənə nərmama me səvəi Iesu ia nəkwai nitətə ouihi hənɪmwi nukurhunraha, mhəuvei pen nisaiɪen səvənraha mɪn, mhəni mə, “Nɪpərhiɪenɪen ik Tɪni Kumwesən.”

Iesu ro nəkur Kenesaret səməme kamhəmhə həuvehe mhəsənɪn

³⁴ Irəha həpi simwɪn ia nui asori, mhəuvən mhəuvarei ia tənə Kenesaret.

³⁵ Nəpɪn nərmama ia kwopun nəha hətoni mhəukurən mə Iesu nəha, hərhi pen nəgkiariɪen revən ia rukwənu me pam ia kwopun nəha. Nənə irəha həuvehi nərmama me pam səməme kamhəmhə mhəuvehi mhəuvehe ti Iesu,

³⁶ mamhəres in mə ko irəha hərapi a nusvenhi tinari səvənhi. Nənə irəha pam səməme hərapi həuvehe mhəsənɪn.

15

Nərmama me i kamhəsiai Kumwesən ia tərhunraha əpa

¹ Ia nəpɪn nəha Farisi me mɪne nahatən me səvəi Loa həier ia Jerusalem, mhəuvehe ti Iesu, mhəni mə,

² “Rəfo nərmama me səim kamhərui nitətə səvəi kaha kupwən me? Nəpɪn hani nari, həpkukupwən mhə mhərkwəriɪg.”

³ Mɪregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Rəfo kɪmiaha hiamətəfi nəgkiariɪen səvəi Kumwesən mə tihəsi pen narəiɪen səkɪmiaha?”

⁴ Kumwesən rɪmənɪ nəkwən mə, ‘Tikɪsiai tata mɪne mama səim.’ In rɪmənɪ mwi mə, ‘Trɪni mɪnuə iərmama riti rani ərəha tata mɪne mama səvənhi, tukaməkəi kousi əpune in.’

⁵ Mətə kɪmiaha hiamənɪ mə, ‘Trɪni mɪnuə iərmama riti rini pen ti səvənhi tata mɪne mama mə, Səiou narimnari me sə trasitu ia kimirau ro ikinan i səvəi Kumwesən,

⁶ ramasan mə in trəpwəh nuvei peniɪen nari riti m səvənhi tata mɪsiai in irə.’ Ia noien nəha kɪmiaha hiamousi raka nəgkiariɪen səvəi Kumwesən ia narəiɪen səkɪmiaha.

⁷ Kimiaha kəuətkəsua me. Fwe kupwən, Profet Aesea rīməni atukwatukw kimiaha, mīni mə,

⁸ Nərmama me i kamhəsiəi iou ia tərhunraha, mətə rerinraha rəmak isipwīn tukw iou.

⁹ Kamhəfwaki auər a miou.

Nəpīn kamhahatən nərmama,

həni mə kamhahatən nəgkiariien səiou, mətə rekəm.

Kamhahatən nəgkiariien sə ruku pen a ti nərmama.’ ”

Nəfe nari tro iərmama ruvehe məmkemik ia nəmri Kumwesən

¹⁰ Nənə Iesu rəkwein nərmama me həuvehe tukwe. Rini pen ti nirəha i mə, “Kimiaha tihətərig amasan ia nirak, mhəukurən nəfe takini.

¹¹ Ripko mhə nəri sə ruvniwə ia nəkwai iərmama ramo in rəmkemik ia nəmri Kumwesən, mətə nəri sə ruku pen ia nəkwān mamier in nə ramo in rəmkemik ia nəmri Kumwesən.”

¹² Nənə nərmama me səvənhi həuvehe, mhəni pen tukwe in mə, “Ikukurən mə nəpīn Farisi me həregi nəgkiariien nəha niemaha rəpi irəha.”

¹³ Miregi Iesu rini mə, “Nei me pam səməme Tata səiou fwe ia neiai ripkəpwei mhə ti nəpīn riti keivi utə irəha.

¹⁴ Kimiaha tihəpwəh irəha. Irəha nərmama kamhəiri pen nərmama ia suatuk sə tuhesi, mətə nəmrinraha rīfwə. Trini mīnuə iərmama riti nənimen rīfwə mamiri pen iərmama riti mwi nənimen rīfwə ia suatuk sə trouesi, irau pəri trouivə irapw ia ruei tənə.”

¹⁵ Mətə Pita rini pen tukwe in mə, “Ni pehe ro tukumaha i nipwrai nusipekinien nəha ikiməni.”

¹⁶ Miregi Iesu rini mə, “Kimiaha mwi hiamreirei ihi?

¹⁷ Hiəpkukurən mhə mə nəfe nari revən ia nəkwai iərmama, ramevən ia tīpwīn, mamier.

¹⁸ Mətə nəri sə ramier ia nəkwai iərmama raku pen ia rerin fwe imwə nənə in nə ramo in rəmkemik ia nəmri Kumwesən.

¹⁹ Iakani iamīnhi irə ti nəri nə mə nətərigien ərəha ruku pen ia reri iərmama fwe imwə, mamier: nousi əpuneien iərmama, nakresien pran səvəi iərməpə, noien sə nəрман mīne nipran kamhəiri əpnəpen irəha me, nakresien, neikuəien, nini ərəhaien iərmama.

²⁰ Noien me i ramo iərmama rəmkemik ia nəmri Kumwesən. Mətə trini mīnuə iərmama ripkərkwerig mhə, məməni nari, noien nəha ko ripko mhə in ruvehe məmkemik ia nəmri Kumwesən.”

Pran Kenan riti rini nipərhienien ia Iesu

²¹ Nənə Iesu rier, məpwəh kwopun nəha, mevən ipaka ti taon mi nəha Taea mīne Saeton.

²² Nənə təkwtəkwuni a pran Kenan riti sə ramarə ia kwopun nəha ruvehe, mamasək, mamīni mə, “Iərimənu, kwənəkwus səvəi Kig Tevīt, tikapi tukw iou! Iəremhə ramarə ia prən ouihi səiou, mamō in raməmisə pik!”

²³ Mətə Iesu rəpwəh nīnīien nəgkiariien riti ti prən nəha. Nənə nərmama me səvənhi həuvehe mamhəgkiari min, mhəni mhənuə, “Ərhi pen prən i ramevən, ti nəri nə mə rakurirə kitaha, mamasək.”

²⁴ Miregi Iesu rini mə, “Kumwesən rərhi pehe iou mə takuvehe əpa ti nəkur Isrel. Irəha həmwhen ia sipsip me hənəruēi.”

²⁵ Mətə prən nəha ruvehe mīnimwi nukurhun mi ia nənimen, mīni mə, “Iərimənu. Tikasitu ia nirak.”

²⁶ Miregi Iesu rini mə, “Rəpwəh namasanien mə takuvehi nəveginien sənəi nəkwərhəkwərha mərarki pen i m kuri me.”

²⁷ Miregi præn i rini mæ, “Nipærhienien, Iærimænu. Mætə kuri me mwi kamhani nimwækmwæki næveginien sə raməsas irapw ia ruei tepol səvəi iəmə asori səvənraha.”

²⁸ Miregi Iesu rini pen tukwe in mæ, “Præn i ikamahatətə pærhien. Pwəh iako mik rəmwhen sə ikokeikei.” Təkwtəkwuni a mwi præn ouihi səvənhi ruvehe məsanin.

Iesu ro nərmama həpik həuvehe mhəsanin

²⁹ Iesu rier ia kwopun nəha, mavən ia nıkarkare nui asori Kalili, mevən mutə ia təkuaer riti məkure fwe ikin.

³⁰ Nənə nərmama həpik həuvehe tukwe, mamhəuvehi nərmama me səməme kamhemhə. Nepwın nisunraha rərfe. Nepwın nənimenraha rifwə. Nepwın nemhəien rouraha nipəri nipwranraha. Nepwın ho iəpou ko həpwəh nəgkiariien. Həuvehi mwi nərmama həpik mwi, mhəmri pen irəha ia nisui Iesu, nənə in ro irəha həuvehe mhəsanin.

³¹ Ia nəpın nəha nəpou me haməgkiari. Nərmama nemhəien rouraha nipəri nipwranraha həuvehe mhəsanin. Nərmama səməme nisunraha rərfe, həvi atukw a nisunraha mamhavən. Nənə nərmama nənimenraha rifwə hətui mamhətə nari. Nəpın nərmama me hətoni, nənimenraha rier. Nənə həgnəgini Kumwesən səvəi nəkur Isrel.

Iesu rəkwməni nərmama irəha pam fo-taosen

³² Ia nəpın nəha Iesu rəkwein nərmama me səvənhi həuvehe. Rini pen ti nirəha i mæ, “Rerik rərkwəpir ti nərmama me i. Hənarə raka nəpın kahar kitaha minraha, nənə sənənraha nəveginien ruvəiwən. Iakəpwəh no keikeiien mæ takərhi pen irəha fwe imwənraha nəpın nukumhə ramahi irəha. Rərəha mæ kamhəuvən nəmrınraha rıpitəv həmwei ia suatuk.”

³³ Miregi nərmama me səvənhi həni pen tukwe in mæ, “Tsəuvehi bred pəku rəmwhen tsəkwmənu nərmama me i? Kwa həpik anan. Kitaha samarə ia kwopun nəveginien riwən ikin.”

³⁴ Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mæ, “Sənəmiaha bred kevə?”

Miregi həni mæ, “Sefen mine kwopnəti nəmu me nepwın mwi fwe ikin.”

³⁵ Iesu rini nəkwən mæ nərmama me nəha sənənraha nəveginien riwən tuhəkure ia tiprənə.

³⁶ Nənə ruvehi bred nəha sefen mine kwopnəti nəmu me, məfwaki mini vivi Kumwesən tukwe. Nəpın rəfwaki pam, maməkwsen bred me, mauvei pen m nərmama me səvənhi, həpeki pen m nərmama me.

³⁷ Nərmama me pam hani nari tipwınraha rəsisı. Nəpın hənani raka nari, həvai pen nipərpəri bred mine nəmu me hənani mhəpwəh rukuər ia tənəripw sefen.

³⁸ Nərmama me nəha hani nari həpik anan nərman nipran mine nəkwərhakwərha. Kəvsini nərman me əpa irəha pam fo-taosen.

³⁹ Nənə Iesu rərhi pen irəha kamhəuvən imwənraha me. Kurirə irə rəputə ia nitətə ouihi riti, mamevən fwe kwopun riti nəghın nə Makatan.

16

Farisi me kamhəres nımtətien riti

¹ Ia nəpın nəha Farisi me mine Satusi me həuvehe, mhəres pen Iesu i mæ, “Ko iko ro nımtətien riti sə ruku pen ia neiai pwəh iahətoni mhəukurən mæ ik pærhien Kumwesən rərhi pehe ik?”

² Miregi Iesu rini mæ, “Nəpın meri na trivə, kimiaha hiəni mæ, ‘Rosi trakwakwi rukwəsikər ti nəri nə mæ nımagouagou rərueəv.’

³ Nənə ia nəpnəpın kimiaha hiəni mæ, ‘Rosi nesən trauər ipwet ti nəri nə mæ nımagouagou rərueəv, məpuə.’ Kimiaha hiəukurən nətəien nımagouagou, nənə

mhæukuræn næfe nari nimagouagou ramahatæn pen. Mætə rəfo hiəreirei nīpwrai nīmtətien me i kamo ipwet mīne?

⁴ Kimiaha nærmama ipwet mīne hiamətui a nīmtətien ti nəri nə mə noien səkīmiaha rikou. Kimiaha hiənəpwəh Kumwesən rəmwhen pran sə rəpwəh iərman səvənhi mamesi pen iərməpə. Kumwesən trəpwəh nuvei peheien nīmtətien riti mwi m kimiaha, mətə nīmtətien əpa səvəi Profet Jona.” Iesu rīni nəgkiariien nəha, məpwəh irəha, mamevən.

Nahatənien səvəi Farisi me mīne Satusi me

⁵ Ia nəpīn nəha Iesu revən irəha nærmama me səvənhi, mhəuvən mhəpi sīmwin ia nui asori. Nærmama me səvənhi hənenuenou mə tuhəuvehi bred. Nəpīn irəha həuvarei ia nīkaren pen,

⁶ Iesu rīni pen ti nirəha i mə, “Kimiaha tihətui amasan, mhəsiari ti yis səvəi Farisi me mīne Satusi me.”

⁷ Miregi irəha hənəmægkiari mīnraha me i mə, “Rosi ramægkiari iamīnhi irə ti nəri nə mə kitaha sənenuenou bred uə?”

⁸ Nənə nəpīn Iesu riregi, rīni mə, “Kimiaha nahatətəien səkīmiaha rīpkiskai mhə. Rəfo hiamægkiari m kimiaha me mə sənəmīaha bred riwən?”

⁹ Kimiaha hiəreirei ihi? Rerīmīaha rīpkrihi mhə bred krirum sə iakinəkwməni nærmama faef-taosen irə mīne tənəripw kevə hiaməuvehi kurirə?

¹⁰ Rerīmīaha rīpkrihi mhə bred sefen sə iakinəkwməni nærmama fo-taosen irə mīne tənəripw kevə hiaməuvehi kurirə?

¹¹ Rəfo həreirei nīpwrai nəgkiariien səiou? Iapəkægkiari mhə ia bred, mətə iakamīni mə kimiaha tihəməsiari ti yis səvəi Farisi me mīne Satusi me.”

¹² Ia nəpīn nəha nærmama me səvəi Iesu həuvehe mhæukuræn mə Iesu rīpkini mhə mə tuhəsiari ti yis səvəi bred, mətə tuhəsiari ti nahatənien səvəi Farisi me mīne Satusi me.

Pita rīni irapw mə Iesu in Kristo

¹³ Nəpīn Iesu ruvehe ipaka ti taon nəha Sisaria Filipae, rəres pen nærmama me səvənhi mə, “Nærmama kamhəni iou, Iəməti Iərmama, mə iou sin?”

¹⁴ Miregi həni mə, “Nærmama nepwin kamhəni ik mə Jon Paptaes. Nepwin kamhəni ik mə Profet Elaeja. Nepwin mwi kamhəni ik mə Jeremaea uə profet riti mwi fwe kupwən.”

¹⁵ Miregi Iesu rīni pen ti nirəha i mə, “Mətə kimiaha hiaməni mə iou sin?”

¹⁶ Miregi Saemon Pita rīni mə, “Ik Kristo. Kumwesən sə ramīru, tīni nə ik.”

¹⁷ Miregi Iesu rīni pen tukwe in mə, “Saemon, tīni Jon, rerim tragien! Rīpko mhə iərmama riti rahatən ik irə mə tikukuræn nəri i, mətə Tata səiou fwe ia neiai rahatən ik irə ikukuræn.

¹⁸ Nənə iakani pehe tukw ik i mə ik nə Pita. Nīpwrai nəhag nəha mə kəpwier. Ia təkure kəpwier i takuvrhəkin nakalasia me səiou rəmwhen sə kauvrhəkin pen nimwə irə, nīskaiien səvəi nemhəien ko rīpkouraha mhə irəha.

¹⁹ Takuvei pehe ki me səvəi nītətə ia neiai^a mik. Nəfe nari ikərihi tərini ia tīprənə i, tukərihi tərini fwe ia neiai. Nəfe nari ikīfi raka ia tīprənə i, tukīfi raka fwe ia neiai.”

²⁰ Nənə Iesu rīnise pen əknekīn ti nærmama me səvənhi mə, “Kimiaha tihəpwəh nīnīien ti iərmama riti mə iou Kristo.”

Iesu rukupwən mīni irapw mə in tremhə nənə mətui mwi

²¹ Ia nəpīn nəha mamevən, Iesu rīnamahatən nærmama me səvənhi mə, “Takaməkeikei mevən fwe Jerusalem. Nəmə asori me mīne pris asori me mīne nahatən me səvəi Loa tuho nəmīsəien me rīpīk ia nirak, mhousi əpune iou. Mətə ia nəpīn səro kahar irə takətui mwi.”

16:4: Mat 12:39, Luk 11:29 **16:6:** Luk 12:1 **16:9:** Mat 14:17-21 **16:10:** Mat 15:34-38 **16:14:** Mat 14:1-2, Mak 6:14-15, Luk 9:7-8 **16:16:** Jon 6:69 **16:17:** Mat 17:5, Kal 1:15-16 **16:18:** Jon 1:42, Efes 2:20 **16:19:** Mat 18:18, Jon 20:23 ^a **16:19:** Nəpīn rīpīk Matiu rani nəgkiariien i mə “Nītətə ia neiai.” Nīpwrai nəgkiariien i in i “Nītətə sə Kumwesən ramərimənu irə.” **16:20:** Mat 17:9, Mak 9:9

²² Ia nāpīn nāha Pita riri raka Iesu ia nīkarenraha, mīnanise pen tukwe in mā, “Iārimānu, p wāh Kumwesān trapi tukw ik, māp wāh nāseniien nārmama tuho noien nāha ia nīram ia nāpīn riti.”

²³ Mātā Iesu ruvsini, mīni pen tī Pita i mā, “Setan, evān ia tākutak! Ikamāmwur mā tiko iakapāti mīmwei iamīnhi irā tī nāri nā mā nātārigien sām rīpkesi pen mhā nātārigien sāvai Kumwesān, mātā ikamesi pen a nātārigien sāvai nārmama.”

Iārmama tramākeikei māvrani nei kamarkuauī

²⁴ Nānā Iesu rīni pen tī nārmama me sāvānhi mā, “Iārmama sā rokeikei mā truvehe mo iārmama riti sāvaiou tramākeikei māp wāh nātārigien sāvānhi, muvehi utā nei kamarkuauī sāvānhi, māvrani mukurirā iou.

²⁵ Iārmama sā rokeikei mā trākw tām hiri nīmīruien sāvānhi trarfai irā, mātā iārmama sā traraka ia nīmīruien sāvānhi tukw iou truvehi nīmīruien rerīn.

²⁶ Trīni mīnuā iārmama riti rīpeki pam narimnari me ia tīprānā i mo sāvānhi i, nānā kurirā ikīn remhā, mātā rīpkuvehi mhā nīmīruien rerīn, noien nāha trāfasitu irā? Uā iārmama truvei pen nāfe mārpwīn tai nīmīruien sāvānhi?

²⁷ Iou Iāmāti Iārmama takuvehe ia nīskaiien sāvai Tata sāvaiou kīmaha nagelo me sāvaiou. Ia nāpīn nāha takārpwīn noien sāvai nārmama me kuatia kuatia. Nārpwīnien sā takuvei pen mīnraha tresi pen a nāfe nari irāha hāno.

²⁸ Iakani nīpār hienien tukumiaha i nārmama nepwīn kamhārer ia kwopun i tuhāpkemhā mhā meste tuhātōni iou, Iāmāti Iārmama, iakauvehe rāmwhen ia kīg mā takārimānu ia nītātā sāvaiou.”

17

Nīpwrai Iesu ruvehe mopā

¹ Nāpīn sikis rukurau, nānā Iesu riri āpa Pita mīne Jemes mīne piāvni Jon, hātā parei ia tākuār āpwām wīs riti.

² Ia kwopun nāha irāhar harātōni ia nānimenrahar nīpwrai Iesu ruvehe mopā. Nānimen rāhiapw rāmwhen ia meri. Tīnari sāvānhi ruvehe māpsan rāmwhen ia nukuraanien.

³ Tākw tāk wuni a irāhar harātōni Profet Elaeja mīne Moses krouier pehe, rouāgkiari irāhar Iesu.

⁴ Nānā Pita rīni pen tī Iesu i mā, “Iārimānu. Ramasan mā kīmrahar iaharuvehe i. Mā ikokeikei tako tānimwā kahar, riti sām, riti sāvai Moses, riti sāvai Profet Elaeja.”

⁵ Pita ramāgkiari ihi, tākw tāk wuni a mwi nāpuā āpsan riti ruvehe muvegi irāha. Reri Kumwesān ruku pen ikīn, mīni mā, “In nāha nārīk keikei. Rerīk ragien tukwe. Tihātārig in.”

⁶ Nāpīn Pita mīne Jon mīne Jemes harregi nāgkiariien nāha, harhekīr, mharmwei, mharnīmwi irapw nānimenrahar ia tīprānā.

⁷ Mātā Iesu ruvehe mīrapi irāhar, mīni mā, “Harārer, mharāp wāh nehekīrien.”

⁸ Nānā irāhar harākwātā, harāp wāh nātōniien Moses mīne Profet Elaeja, mātā Iesu āpa irāha mīn.

⁹ Nāpīn irāha kamheiwaiu pehe ia tākuār, Iesu rīni pen tī nīrāhar i mā, “Kīmīrāhar tī harāp wāh nīniien tī iārmama riti nīm tātien nāha hiarnātōni, meste iou, Iāmāti Iārmama, iakātui mwi ia nemhāien sāvaiou.”

¹⁰ Nānā Pita mīne Jemes mīne Jon harāres pen in i mā, “Rāfo nahatān me sāvai Loa kamhāni mā Profet Elaeja tramākeikei mukupwān muvehe?”^a

16:24: Mat 10:38, Luk 14:27 **16:25:** Mat 10:39, Luk 17:33, Jon 12:25 **16:26:** Mat 4:8-9 **16:27:** Mat 25:31, Sam 62:12, Prov 24:12, Rom 2:6, Rev 22:12 **17:2:** 2Pit 1:16-18 **17:5:** Sam 2:7, Aes 42:1, Mat 3:17, Mak 1:11, Luk 3:22, Dut 18:15 **17:9:** Mat 16:20 **17:10:** Mal 4:5 ^a **17:10:** Mal 4.5 Profet Malakae rīmāni mā Profet Elaeja trukupwān muvehe kurirā irā Kristo ruvehe.

11 Miregi Iesu rini mæ, “Nipærhienien. Profet Elaeja truvehē mæmri amasan pam narimnari me ræmwhen ia sæ fwe kupwæn.

12 Mætæ iou iakani pehe tukumiræhar i mæ Profet Elaeja ruvæuvehe raka nænæ nærmama me hæpkætæ sas mhæ in, mætæ hesi pen nætærigien sævænraha, mho ræræha iræ. Iou mwi, Iæmæti Iærmama, takamækeikei mevæn ia rægînraha, nænæ iræha tuho næmisæien miou.”

13 Ia næpin næha Pita mine Jemes mine Jon haruvehe, mharukuræn mæ Iesu ramægkiari ia Jon Paptaes.

Iesu rækoui irapw iæremhæ ia iækunouihi

14 Næpin iræha hærarig pehe mwi ti nærmama me, iærmama riti ruvehe ti Iesu, minimwi nukurhun mi ia nænimen,

15 mini mæ, “Iærimænu. Tikapi tukw iou, masitu ia nærik. Nemhæien i nikævan ro in. In ramæmisæ pik. Næpin ripik ramwei pen ia napw, mamwei pen ia nui.

16 Iakuvehi in muvehe ti nærmama me sæim, mætæ iræha ko hæpko mhæ in ruvehe mæsanin.”

17 Miregi Iesu rini mæ, “Kîmiaha nækur ipwet mine nahatætæien sækîmiaha riwæn. Noien sækîmiaha rikou. Tsaræ kitaha miou mesite næfe næpin? Tinesæn mine iakapwis kîmiaha? Kîmiaha tihæuvæn mhæuvehi iækunouihi næha mhæuvehi mhæuvehe.”

18 Næpin hæuvehi mhæuvehe, Iesu rinise pen ti iæremhæ i mæ, “Tikier ia iækunouihi i.” Nænæ tækwætækwuni a rier, iækunouihi næha ruvehe mæsanin.

19 Kuriræ iræ nærmama me sævæi Iesu hæuvehe ti Iesu, mhæres pen in æpa mæ, “Ræfo kîmaha iahæreirei nækoui irapwien nænimwîn æræha næha?”

20 Miregi Iesu rini pen ti niræha i mæ, “Ti næri næ mæ nahatætæien sækîmiaha ripkiskai mhæ. Iakani nipærhienien tukumiaha i trîni minuæ kîmiaha hiahatætæ pærhien ia Kumwesæn, næri auær a mæ nahatætæien næha sækîmiaha rouihi anan ræmwhen ia kwænuni nei næha mastat, mætæ hiæukuræn nîniien ti tækuær i mæ, ‘Tækuær i tikaraka ia kwopun i mevæn mækure pen fwe,’ nænæ trier mevæn. Narimnari me pam trîmæru tukumiaha.”

21 b

22 Næpin nærmama me sævæi Iesu housæsîmwîn iræha me ia tænæ Kalili, in rini pen ti niræha i mæ, “Triipko mhæ tui kuvei pen iou, Iæmæti Iærmama, ia rægi nærmama.

23 Iræha tuhousi æpune iou, nænæ Kumwesæn tro iakætui mwi ia nemhæien sæiou ia næpin særo kahar iræ.” Nænæ nærmama me sævænhi hæregi ræræha anan.

Iesu ruvehi silin ia nækwai næmu mææku pen næmri takis iræ

24 Næpin Iesu mine nærmama sævænhi me hæuvehe ia Kapaneam, nærmama sæmæme kabhæuvehi takis sævæi nimwæ sævæi Kumwesæn hæuvehe ti Pita, mhæni mæ, “Rosi ia hatæn sækîmiaha ripkæræku mhæ takis sævæi nimwæ sævæi Kumwesæn uæ?”

25 Miregi Pita rini mæ, “Ouæh. In ramæræku.”

Næpin Pita revæn muvniwæ, Iesu rukupwæn mægkiari min, mini mæ, “Saemon, ikamæfætærig iræ? Kig me ia tiprænæ i kabhækeikei m næfe nærmama me mæ tuhæræku pen næmri takis mînraha, tinînraha me uæ nærmæpæ?”

26 Miregi Pita rini mæ, “Nærmæpæ.”

Miregi Iesu rini pen tukwe in mæ, “Ikani nipærhienien. Nipwnæti kig me hæpkæræku mhæ næmri takis,

27 mætæ pwæh særæku pen ræræha kitaha tso niemaha ræpi nærmama me i sæmæme kabhæuvehi takis. Tikevæn fwe ia nui asori, mosæperaha. Næmu sæ rukupwæn mægher ia kwærvinari, tikævi utæ, mæti pen ia nækwæn, nænæ tikætoni silin riti. Tikuvehi muvei pen mææku pen takis sækrau mînraha.”

17:12: Mat 11:14, 14:10 17:13: Luk 1:17 17:17: Dut 32:5,20, Jon 14:9 17:19: Mat 10:1 17:20: Mat 21:21, Mak 11:23, Luk 17:6, 1Kor 13:2 b 17:21: Nækukua me ripik kîmærai pen Niutestamen iræ ia nægkiariien sævæi nækur Kris kupwæn kwopi nægkiariien ia vas 21 riwæn. 17:22: Mat 16:21 17:24: Eks 30:13, Eks 38:26

18

Iærmama æfo næ in rasori ia nærmama nepwîn

¹ Ia næpîn næha nærmama me sævæi Iesu hæuvehe tukwe in, mhæni mæ, “Ia nitætæ ia neiaia sin rasori mæpi raka nærmama me nepwîn?”

² Nænæ Iesu rækwein iækunouihi riti ruvehe, rærpwi irapw in ia kurkwanraha,

³ nænæ mîni mæ, “Iakani nîpærhienien tukumiaha i mæ kimiaha tihamækeikei mhærari mhæuvehe mhæmwhen ia nækwærhakwærha me. Mæ hiæpwæh tihæpkuvnimwæ mhæ ia nitætæ ia neiai ia næpîn riti.

⁴ Iærmama sæ treiwaiu ræmwhen ia iækunouihi, mîpkæfiætæ mhæ in, in rasori mæpi raka nærmama me nepwîn ia nitætæ ia neiai.

⁵ Iærmama sæ træsevær ia rerîn ti iækunouihi riti sæ ro iamînhi ia næghik ræmwhen mæ ramæsevær mwi ia rerîn tukwe iou.”

Iesu rægkiari ia narimnari me sæmæme tuhæuvehe mho nærmama hæmwei

⁶ “Nækwærhakwærha me i sæmæme kamhahatætæ ia nirak, trîni mînuæ iærmama riti ro riti rimwei ia næræhaien, Kumwesæn trærpwîn noien æræha sævænhi. Iærmama næha trîregi ræræha anan mæpi raka kærîhi pen kæruterei asori ia nîpætækinuan kosæ irapw i ia tæmwei tæsi.

⁷ Træræha anan ti nærmama ia tîprænæ i ti næri næ mæ narimnari me kamhæuvehe tuho iræha hæmwei ia næræhaien. Narimnari me i tuhamækeikei mhæuvehe, mætæ træræha anan ti iærmama sæ truvehi narimnari me i muvehe.

⁸ Mæ rægim uæ nisum ramo ikamwei ia næræhaien, tikærai raka, mærarki. Mæ rægim rîpîp uæ nisim rîpîp mætæ ikuvehi nîmîruien, ramasan pik tukw ik. Ræræha mæ rægim kærû uæ nisum kærû mætæ tukærarki pen ik ia kwopun napw asori rauæk rerîn ikin.

⁹ Mæ nænimem ramo ikamwei ia næræhaien, tikukumwiri raka, mærarki. Mæ nænimem kuatia mætæ ikuvehi nîmîruien, ramasan pik tukw ik. Ræræha mæ nænimem kærû mætæ tukærarki pen ik ia kwopun napw asori rauæk ikin.”

Iesu rusipekîn ia sipsip sæ ræruei

¹⁰ Nænæ Iesu rîni mæ, “Kîmiaha tihætui amasan tukumiaha me mhæpwæh noien næri auær a ia nækwærhakwærha me i riti. Iakani pehe tukumiaha i mæ fwe ia neiai nagelo me sævænraha kamhætæ rerîn næmri Tata sæiou sæ ramaræ fwe ia neiai.

¹¹ Iou, Iæmæti Iærmama, iakuvehe mæ takuvehimîru nærmama sæmæme kamhæruei.^b

¹² Kîmiaha hiamæfætærig iræ? Trîni mînuæ iærmama riti sipsip me sævænhi iræha pam hantret, nænæ riti ia niræha ræruei, træfo pen iræ? In træpwæh naenti-naen kamhani nurhi ia tækuær, mevæn mamætui sæ næha rînæruei.

¹³ Nænæ trîni mînuæ rætoni, iakamîni nîpærhienien tukumiaha i mæ rerîn ragien pik ti sipsip næha mæpi raka naenti-naen sæmæme hæpkæruei mhæ.

¹⁴ Ia noien næha ræmwhen a mwi Tata sækîmiaha ia neiai ræpwæh nokeikeiien mæ nækwærhakwærha me i riti træruei.”

Iesu rægkiari mæ tiko næfe ia piàm næpîn ro ræræha ia niram

¹⁵ “Trîni mînuæ piàm ro ræræha ia niram, evæn mætoni kîmirau æpa. Nænæ ikîni pen næfe rîno ræræha. Trîni mînuæ rætærig ik, nægkiariien sæim tro piàm rîrærig pehe sækîmirau min tramasan.

¹⁶ Mætæ trîni mînuæ ræpwæh nætærigien ik, iri iærmama kuatia uæ kærû mhærevæn mwi pwæh irau krouregi rouætoni nægkiariien me pam næha ikîni pen ti piàm ro nîpærhienien.

18:1: Luk 22:24 **a** **18:1:** Næpîn rîpîk Matiu rani nægkiariien i mæ “Nitætæ ia neiai.” Nîpwrai nægkiariien i in i “Nitætæ sæ Kumwesæn ramærimænu iræ.” **18:5:** Mat 10:40, Luk 10:16, Jon 13:20 **18:6:** Luk 17:1-2 **18:8:** Mat 5:29-30

18:10: Hip 1:14 **18:11:** Luk 19:10 **b** **18:11:** Nækukua me rîpîk kîmærai pen Niutestamen iræ ia nægkiariien sævæi nækur Kris kupwæn kwopi nægkiariien ia vas 11 riwæn. **18:15:** Lev 19:17, Luk 17:3, Kal 6:1 **18:16:** Dut 19:15, Jon 8:17

17 Trini minua rerin rapwäh naterigien iräha, ni irapw ti nakalasia me sävæi näfwakiien. Nänä trini minua rapwäh mwi naterigien iräha, tiko irä rämwhen iärmama sä rireirei Kumwesän uä iärmama sä kamäräku pen takis min.

18 Iakani nipärhienien tukumiaha i näfe nari tihärihi tärini ia tivränä i tukärihi tärini fwe ia neiai, nänä näfe nari tihäfi raka ia tivränä i tukifi raka fwe ia neiai.

19 Iakani pehe mwi nipärhienien tukumiaha i trini minua kəru ia kimiaha ia tivränä i krouni simwin nari riti, rouəres i, Tata säiou ia neiai in tro näkwanrau,

20 ti näri nä mä päku ikin iärmama kəru uä kahar harousəsimwin ia näghik, iakamarə ti niräha ia kwopun näha.”

Iesu rini mä tikamäkeikei menouenou nərähaien sävæi piam

21 Nänä Pita rutə pehe mini pen ti Iesu i mä, “Iärimənu. Trini minua piak ramo noien ərəha miou, näpin kevə takenouenou i? Rosi sefen uə?”

22 Miregi Iesu rini mä, “Tou iapkini pehe mhə tukw ik i mä tikenouenou nərähaien me sävæi piam m sefen, mətə tikenouenou nərähaien me sävənhi näpin me pam.

23 Iakamini iamihni irə ti näri nä mä nitətə ia neiai rämwhen ia iämə asori riti sä rokeikei mä nərmama me i kamho tukwini nari min tuhəräku pam kaon me sävənraha sä in riməuvei pen minraha.

24 Näpin rəkwein iräha mä tuhəuvehe, həuvehi riti ia niräha mhəuvehe. Kaon sävənhi rasori pik anan.

25 Ko ripkəräku mhə. Ro pen iämə asori sävənhi rini mä tukəmri pen nəmri nari m iämə i mine pran sävənhi mine nipwnətın me mine narimnari me pam sävənhi. In truvehi mane ia niräha, məräku kaon sävæi iämə näha.

26 Ia näpin näha iämə näha sä ramo tukwini nari m iämə asori rinimwi nukurhun mi, mamasək, mini pen ti iämə asori sävənhi mä, ‘Tikapi tukw iou, muvei pehe näpin miou, nänä takəräku pehe pam mik.’

27 Nänä iämə asori rerin rərkwəpir ti iämə i ramo tukwini nari min. Ro pen in renouenou kaon sävənhi, mini mä trəpwäh nərəkuien, mäsəni in rier mamevən.

28 Mətə näpin iämə näha rier irapw, rətoni iärmama riti sä ramo tukwini nari irau min. Kaon riti sävənhi ramarə tukwe in. Rouihi pik anan. Nänä in ruvehi iärmama näha, məkwtəmhiri nipətəkinuan, mini mä, ‘Ərəku pehe pam säim kaon.’

29 Nänä iärmama näha ramo tukwini nari irau min rimwei irapw, mamasək, mini pen tukwe in mä, ‘Tikapi tukw iou, muvei pehe näpin miou, nänä takəräku pehe pam mik.’

30 Mətə iämə näha iämə asori rinouenou kaon sävənhi rapwäh nokeikeiien. In revən muvehi iärmama näha muvehi puvnimwə ia kalapus mä trarə meste trəräku pam kaon sävənhi.

31 Näpin nərmama nepwin səməme kamho tukwini nari m iämə asori hətoni noien näha, həregi rərəha anan. Həvən mhəni pen ti iämə asori sävənraha narimnari me pam iämə näha rino.

32 Ro iamihni irə iämə asori rəkwein iärmama näha ramo tukwini nari min ruvehe. Rini pen tukwe in mä, ‘Ik iämə ərəha. Iakamo tukwini ərəha nari miou. Iakinenouenou kaon me pam säim, ti näri nä mä ikinasək tegin iou.

33 Mətə rəfo ikəpwäh napiien ti iärmama näha sä ramo tukwini nari miou kimirau min rämwhen iou iakinapi tukw ik?’

34 Ro pen iämə asori niemaha rəpi. In ruvehi puvnimwə iämə näha ia kalapus mä tuko nəmisəien min meste trəräku pam kaon sävənhi.

35 Ia noien näha rämwhen a mwi Tata säiou ia neiai tro ia kimiaha kuatia kuatia trini minua hiəpwäh nenouenouien nərähaien sävæi piəvmiaha me ia rerimiaha.”

19

Iesu rini mæ iærman mine pran trouæpwæh næpwæhien irau me

¹ Iesu rini pam nægkiariien me næha, nænæ mæpwæh tænæ Kalili, mier mevæn ia tænæ Jutia fwe ia nikare nui aris Jotan pen.

² Nærmama hæpik hækuriræ i. Nænæ in ro sëmæme kamhemhæ hæuvehe mhæsanin ia kwopun næha.

³ Nænæ Farisi me hæuvehe tukwe in mhæres pen nari riti min mæ tuhæregi ro Iesu mæ træfni iræ. Iræha hæni mæ, “Ratukwatukw ia Loa sækitaha mæ ko iærman riti ræpwæh sævænhi pran uæ rekæm?”

⁴ Miregi Iesu rini mæ, “Rosi kimiaha hiæpkævsini raka mhæ nægkiariien i ia Nækukuæ Ikinan rini mæ fwe ia nukune naræien ‘Kumwesæn rino iærmama kæru riti iærman riti pran,’

⁵ raræ mini mwi mæ, ‘Ro iamînhi iræ iærman traraka ia tata mine mama sævænhi, mevæn rouaræ pæri irau pran sævænhi, nænæ irau trouehe rouæmwhen ia nîpwrai iærmama kuatia.’

⁶ Nægkiariien næha rini mæ iærman mine pran sævænhi krouæpwæh ihi noien iærmama kæru i, mætæ krouvæuvehe rouæmwhen ia nîpwrai iærmama kuatia. Ti næri næ mæ Kumwesæn rirîpin iærman mine pran sævænhi iamînhi iræ, ro pen rîpkatukwatukw mhæ mæ iærman træpwæh sævænhi pran, mætefi naræien sævænrau.”

⁷ Miregi Farisi me hæni pen ti Iesu i mæ, “Mæ ro iamînhi iræ ræfo Moses rimæni mæ iærman sæ rokeikei mæ træpwæh pran sævænhi trîrai nîmwai nækukuæ m pran sævænhi rani mæ in rînæpwæh in, nænæ mæri pen i ramevæn?”

⁸ Miregi Iesu rini pen ti niræha i mæ, “Moses rinæseni kimiaha mæ tihæpwæh nîpran me sækimiaha ti næri næ mæ kæmkapwæmiaha riskai, mætæ fwe ia nukune naræien rîpko mhæ iamînhi iræ.

⁹ Iou iakani pehe tukumiaha i iærman sæ ræpwæh pran sævænhi miri pran æpæ riti mwi ramo noien æræha. Præn næha in ramiri rîpko mhæ pran atukwatukw sævænhi. Mætæ mæ pran ramo ænæpen nari irau iærmæpæ, iærman sævæi præ næha rukuræn næpwæhien in.”

¹⁰ Nænæ nærmama me sævæi Iesu hæni pen tukwe in mæ, “Trîni minuæ ro iamînhi iræ næpin iærman ræpwæh pran sævænhi, ramasan mæ iærman ræpwæh a niriiien pran.”

¹¹ Mætæ Iesu rini pen ti niræha i mæ, “Rîpko mhæ nærmama me pam hæukuræn nuvehien nægkiariien i sæiou mharæ iræ, mætæ sëmæme æpa Kumwesæn ræsevær ia suatuk tukunraha iræha næha tuhæuvehi mharæ iræ.

¹² Nærman nepwîn tuhæpwæh niriiien pran ti næri næ mæ hænætui pehe mwatukw sævænraha ræpou. Ro pen rerînraha riwæn ia pran. Nærman nepwîn tuhæpwæh niriiien pran ti næri næ mæ kæræi iræha ræmwhen kamo ia kau kærman. Ro pen rerînraha riwæn ia pran. Nænæ nærman me nepwîn mwi tuhæpwæh niriiien pran ti næri næ mæ iræha hokeikei nætærigien sævænraha træmak æpa ia nitætæ ia neiai.^a Iærmama sæ rukuræn nuvehien nægkiariien i sæiou tramækeikei muvehi maræ iræ.”

Pwæh nækwærhakwæرها me hæuvehe ti Iesu

¹³ Næpin riti nærmama nepwîn kamhæuvehi nækwærhakwæرها me sævænraha mamhæuvehe ti Iesu mæ træmri utæ rægîn mi ia niræha mæfwaki. Nærmama me sævænhi hænisse iræha.

¹⁴ Mætæ Iesu rini mæ, “Pwæh nîpwænati nækwærhakwæرها me hæuvehe tukw iou. Tihæpwæh nîniseien iræha ti næri næ mæ nitætæ ia neiai sævæi nærmama sëmæme hæmwhen ia nækwærhakwæرها me i.”

¹⁵ Nænæ Iesu ræmri utæ rægîn mi ia niræha, mæfwaki ti niræha, nænæ mæpwæh iræha mamevæn.

19:3: Mat 16:1 **19:4:** Jen 1:27, 5:2 **19:5:** Jen 2:24, Efes 5:31 **19:7:** Dut 24:1-4, Mat 5:31 **19:9:** Mat 5:32, 1Kor 7:10-11 **19:10:** 1Kor 7:1-2,7-9 **a 19:12:** Næpin rîpik Matiu rani nægkiariien i mæ “Nitætæ ia neiai.” Nîpwrai nægkiariien i in i “Nitætæ sæ Kumwesæn ramærimænu iræ.” **19:14:** Mat 18:2-3

Iərmama riti nautə səvənhi rasori

¹⁶ Ia nəp̄in nəha iərmama riti ruvehe ti Iesu, mini mə, “Iahatən, nəfe noien amasan takaməkeikei mo mə takuvehi n̄im̄iruien rer̄in?”

¹⁷ M̄iregi Iesu r̄ini pen tukwe in mə, “Rəfo ikaməres iou nari riti ia n̄ikaren səvəi noien amasan? Kumwesən əpa ramasan. Tr̄ini m̄inuə ikuə tikuvehi n̄im̄iruien, ikesi pen loa me səvənhi.”

¹⁸ M̄iregi iərmama nəha r̄ini pen tukwe in mə, “Nəfe loa me takesi pen?”

M̄iregi Iesu r̄ini mə, “Tikəpwəh nousi əpuneien iərmama, məpwəh nakresien pran səvəi iərməpə, məpwəh nakresien, məpwəh neikuəien.

¹⁹ Tikaməkeikei m̄isiai səim tata m̄ine mama, nənə mokeikei piam rəmwhen ikokeikei atukw a ik.”

²⁰ M̄iregi iərmama nəha r̄ini pen ti Iesu i mə, “Loa me pam i iakamesi pen. Nəfe mwi nəha ikin takaməkeikei mo?”

²¹ M̄iregi Iesu r̄ini pen tukwe in mə, “Tr̄ini m̄inuə ikuə tikuvehe matukwatukw pam, evən, məmri pen nəmri nari ia səim narimnari me. Nəp̄in kuvehi nənimen, tikuvehi mane, muvei pen m nərmama nautə səvənraha riwən. Nənə səim nautə tr̄ipik fwe ia neiai. Nəp̄in ikino pam, ikuvehe mukurirə iou.”

²² Nəp̄in iərmama nəha r̄iregi nəgkiariien nəha, in rəpwəh Iesu, mamevən. Rer̄in rəpou ti nəri nə mə nautə səvənhi rasori.

²³ Ro iam̄inhi irə Iesu r̄ini pen ti səvənhi nərmama me i mə, “Iakamini n̄ipər̄hienien tukumiaha i riskai ti iərmama nautə səvənhi rasori mə truvnimwə ia nitətə ia neiai.

²⁴ Takini mwi tukumiaha i. Iərmama nautə səvənhi rasori rəknek̄in tukwe in mə truvnimwə ia nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə. Rəknek̄in məpi raka nərim̄iru nəha kamel rasu pen ia ruei nitel mier.”

²⁵ Nəp̄in nərmama me səvənhi h̄əregi nəgkiariien nəha nənimenraha rier. Həni mə, “Mə rəknek̄in iam̄inhi, nisimə nəha ko həuvehi n̄im̄iruien?”

²⁶ Mətə Iesu rətə irəha mini mə, “Nəri nəha rəknek̄in iərmama ko r̄ipko mhə, mətə Kumwesən rukurən noien. Narimnari me pam r̄iməru ti Kumwesən.”

²⁷ M̄iregi Pita r̄ini pen tukwe in mə, “Ətə ro. Kimaha iahənəpwəh pam narimnari me səkimaha mamhəkurirə ik. Ro iam̄inhi irə kimaha tahəuvehi nəfe?”

²⁸ M̄iregi Iesu r̄ini pen ti n̄irəha i mə, “Iakamini n̄ipər̄hienien tukumiaha i ia nitətə vi sə truvehe narimnari me pam tuhəuvehe mhərməvi. Ia nəp̄in nəha iou, Iəməti Iərmama, takəkure ia jea asori səiou m̄ərimənu. Kimiaha i səməme hiaməkurirə iou ipwet m̄ine tihəkure mwi ia jea me twelef mhərimənu ia kwənəkwus me twelef səvəi nəkur Isrel.

²⁹ Nənə nərmama me pam səməme hənəpwəh narimnari me səvənraha ti nəri nə mə irəha nərmama me səiou tuhəuvehi tain. Tr̄ini m̄inuə iərmama riti rəpwəh nimwə me, uə piəvni me, uə kitiriməni me, uə tata m̄ine mama səvənhi, uə nəkwərhakwərha me səvənhi, uə tiprənə səvənhi, in truvehi tain rasori mwi rəmwhen hantret, nənə muvehi mwi n̄im̄iruien rer̄in.

³⁰ Mətə nərmama h̄əp̄ik kamhəkupwən tuhəuvehe mhəkurirə. Nənə səməme kamhəkurirə tuhəuvehe mhəkupwən.”

20*Iesu rusipek̄in ia nərmama səməme kamhowok ia nəmhien*

¹ “Iakamini iam̄inhi irə ti nəri nə mə suatuk sə Kumwesən ia neiai ramərimənu ia nitətə səvənhi rəmwhen iəmə asori riti nəmhien səvənhi rasori. Nəp̄in riti rier ia nəpnəp̄in anan mə tr̄ipeki nərmama nepw̄in tuhəmhu səvənhi.

² Rini mæ iræha kuation kuation tuhæmhu næþin pekín nænæ mhæuvehi silin kuation kíno ia silva.^a Nænæ næþin iræha hæseni raka, in rærhi pen iræha hæuvæn fwe sævænhi næmhien.

³ Nænæ ia naen klok ia næpnæþin, iæmæ asori rier mwi, mætoni nærmama næpwîn kamhærer ia kwopun kamo maket ikín, mhæþko mhæ nari riti.

⁴ In rini pen ti niræha i mæ, 'Kímiaha mwi hiæuvæn mhæmhu fwe næmhien sæiou, nænæ næfe nærækuien atukwatukw sækímiaha takuvei pehe m kímiaha.'

⁵ Ro pen iræha hæuvæn. Ia twelef klok, nænæ ia tri klok ia næruaræv, iæmæ asori næha rirærig mo mwi næghi nari riti a.

⁶ Nænæ ia faef klok ia næruaræv in rier mwi, mætoni nærmama næpwîn kamhærer ihi ia kwopun næha. Nænæ rini pen ti niræha i mæ, 'Ræfo kímiaha hiamærer ia kwopun i næþin pekín hiæþko mhæ nari riti?'

⁷ Miregi hæni pen tukwe in mæ, 'Iærmama riwæn rækwein kímaha ipwet mæ tahowok sævænhi.'

Miregi iæmæ asori rini pen ti niræha i mæ, 'Kímiaha mwi hiæuvæn mhæmhu fwe ia næmhien sæiou.'

⁸ Nænæ ia næruaræv iæmæ asori sævæi næmhien rini pen ti iærmama sævænhi sæ træræku nærmama mæ, 'Ðkwein nærmama me næha kamhæmhu sæiou hæuvehe nænæ ikuvei pen nærækuien sævænraha. Tikukupwæn ia sæmæme hamækuriræ mhæuvehe men mo sampam ia sæmæme hamækupwæn mhæuvehe.'

⁹ Nænæ næþin nærmama sæmæme iæmæ asori rærhi pen iræha ia faef klok ia næruaræv hæuvehe, iræha kuation kuation hæuvehi silin riti kíno ia silva.

¹⁰ Næþin nærmama sæmæme iæmæ asori rærhi pen iræha ia næpnæþin anan hæuvehe, rerinraha rirhi mæ tuhæuvehi rasori mwi, mætæ iræha kuation kuation hæuvehi mwi silin riti kíno ia silva.

¹¹ Iræha hæuvehi, rerinraha ripkagien mhæ. Hæni pen ti iæmæ asori i

¹² mæ, 'Sæmæme i hæuvehe kuriræ hæmhu aoa kuation a, mætæ kímaha iahæmhu næþin pekín ia nukwæsikær asori. Ræfo ikæræku kímaha ræmnæmwhen a?'

¹³ Mætæ iæmæ asori rini pen ti niræha riti mæ, 'Iæþko mhæ nari riti ræræha ia niram. Ikinæseni raka mæ tikæmhu næþin pekín nænæ muvehi silin kuation kíno ia silva.

¹⁴ Tikuvehi nærækuien sæim muvehi mamevæn. Iærmama i ruvehe kuriræ rerik ragien ti nuvei penien nærækuien sævænhi ræmwhen a mwi iakuvei pehe mik.

¹⁵ Ikukuræn mæ ko iako næfe iakokeikei mæ tako ia mane sæiou? Ræfo rerim ramrhi æræha iou ti namasanien næha iako minraha? "

¹⁶ Nænæ Iesu rini mæ, "Ro iamínhi iræ nærmama sæmæme hæuvehe kupwæn tuhæuvehe mhækuriræ, nænæ sæmæme hæuvehe kuriræ tuhæuvehe mhækupwæn."

Iesu rini irapw mwi mæ tremhæ

¹⁷ Næþin Iesu rautæ mamevæn fwe ia Jerusalem, riri raka æpa nærmama sævænhi twelef. Ia suatuk rini pen ti niræha i mæ,

¹⁸ "Hæregi ro. Kítaha samætæ mamhæuvæn fwe ia Jerusalem. Ia kwopun næha tukuvei pen iou, Iæmæti Iærmama, ia rægi pris asori me mine nahatæn me sævæi Loa. Iræha tuhæni mæ takamækeikei memhæ.

¹⁹ Tuhæuvei pen iou ia rægi nærmama ripko mhæ iræha nækur Isrel. Nænæ iræha tuharis ækenhin ia nirak, mhærisi iou, mhæruí tærini pen iou ia nei kamarkuauí. Takemhæ, nænæ Kumwesæn tro iakætui mwi ia næþin særo kahar iræ."

Jemes mine Jon krouares pen nari riti m Iesu

²⁰ Ia næþin næha pran sævæi Sepeti riri tini mi kæru, muvehe ti Iesu, minimwi nukurhun mi ia nænimen, mamæres pen nari riti min.

^a **20:2:** Næghi silin næha tenarius. Fwe tui tenarius kuation nærækuien atukwatukw sæ kuvei pen m iærmama sæ rowok næþin pekín ia næpnæþin meste ia næruaræv. **20:8:** Lev 19:13, Dut 24:15 **20:16:** Mat 19:30, Mak 10:31, Luk 13:30 **20:18:** Mat 16:21, Mat 17:22-23

21 Nənə Iesu rini pen ti prən i mə, “Ikokeikei nəfe?”

Miregi rini pen tukwe in mə, “Ni mə iakunouihi mi kəru səiou trouəkure riti ia nıkarem mwatuk riti ia nıkarem mour nəpın tikərimənu ia nitətə səim.”

22 Miregi Iesu rini mə, “Kimirau irouereirei nəfe nari irouəres i. Ko kimirau irouənimwi kap i iou takənimwi?”

Miregi irau krouni mə, “Kimrau iarouəmwhen.”

23 Miregi Iesu rini pen ti nirau i mə, “Nipərhiendien kimirau tirouənimwi kap i səiou, mətə iou ko iakəpwəh nəseniien kimirau irouəkure riti ia nıkarek mwatuk riti ia nıkarek mour. Mətə kwopun nəha səvəi iərmama mi nəha səiou Tata rımərfi raka irau mə trəkure fwe ikin.”

24 Nəpın ten mwi nərmama me səvəi Iesu həregi nəresien nəha səvəi Jemes mine Jon, niemaha rəpi irəha.

25 Mətə Iesu rəkwein irəha həuvehe tukwe. Rini mə, “Kimiaha hiəuvəukurən raka noien səvəi nərmama rıpkə mhə irəha nəkur Isrel. Nəmə asori me səvənraha sə kamhərimənu ia nirəha, kamhəfiətə ia irəha, mamho nərmama kamho nəkwənraha.

26 Mətə kimiaha tihəpwəh noien iamınhi irə ia kimiaha me. Trini minuə kimiaha riti rokeikei mə truvehe masori ia kimiaha, in traməkeikei muvehe mo iərmama sə ramo tukwini nari m kimiaha.

27 Trini minuə kimiaha riti rokeikei mə trasori makupwən ia kimiaha, in traməkeikei muvehe mo iərmama sə ramo auər a wok səkimiaha pam.

28 Kimiaha tiho rəmwhen a ia nirak. Iou, Iəməti Iərmama, iapkuvehe mhə mə nərmama tuho tukwini nari miou, mətə iakuvehe mə tako tukwini nari mınraha, muvei pen nimiruien səiou trərəku suatuk ti nifi rakaien nari ia nərmama həpik.”

Iesu romasan nəmri iərmama kəru

29 Nəpın Iesu mine nərmama me səvənhi həier ia Jeriko, mamhəuvən, nərmama həpik kamhəkurirə ia Iesu.

30 Ia kwopun nəha iərmama kəru krouəkure ia nıkare suatuk. Nənimenrau rıfwə. Nəpın krouregi mə Iesu rauvehe mə trukurau, krouəkwein əpwəmwis, rouni mə, “Iərimənu, kwənəkwus səvəi Kig Tevit! Api tukumrau!”

31 Miregi nərmama həgkiari skai mınrau mə, “Rouafafa.” Mətə irau krouripın rouəkwein əpwəmwis mwi, rouni mə, “Iərimənu, kwənəkwus səvəi Kig Tevit! Api tukumrau!”

32 Nənə Iesu rərər, məkwein irau krouvehe, rini mə, “Irouokeikei mə tako nəfe m kimirau?”

33 Miregi krouni pen tukwe in mə, “Iərimənu. Iarouokeikei mə nəmrimrau trouətui pwəh iarouətə nari.”

34 Iesu rerin rərkwəpır ti nirau. Rırapi nənimenrau. Nənə təkwtəkwuni nəha nənimenrau ramasan. Krouətə nari. Nənə Iesu ramesi suatuk mamevən, irau krouəkurirə i.

21

Nəkur Jerusalem kamhəgnəgini Iesu

1 Irəha həuvən ipaka ti Jerusalem, mhəier pen ia Təkuər Olif ia kwopun nəha ipaka ti rukwənu Petfas, nənə Iesu rərhi pen iərmama kəru səvənhi,

2 mını pen ti nirau i mə, “Kimirau tirouevən fwe ia rukwənu nəha samarəti pen i. Nəpın tirouapirapw fwe ikin, tirouətə togki riti kınəkwi tərini irau tını. Tiroufi raka nari ia nirau, rouəsigi irau, rouvehe tukw iou.

3 Trini minuə iərmama riti rəres kimirau mə iroufi raka nari irə ti nəfe, tirouni mə ‘Iərimənu səkitaha raməres togki mi i, mətə tripkəpwəmwis mhə trərhi pehe mwi irau.’ ”

⁴ Nəri naha rier pehe iam̄nhi irə mə nəgkiariien səvəi Profet Aesea truvehe mukuə. In rim̄ani mə,

⁵ “Kimiaha tihəni pen ti nəkur Saeon mə,
‘Hətə ro kig səkimiaha rauvehe tukumiaha,
mipkəfiəutə mhə in, raməkure ia togki,
togki i in kwəti togki a.’ ”

⁶ Iərmama mi naha səvəi Iesu krouevən, rauo nəfe in rim̄ani pen ti nirau i.

⁷ Krouəsigi togki naha irau t̄ini, rouəsigi rouvehe, rouəpənə pen karkahu əpwəmwis mi səvənrau ia təkutai togki mi naha, nənə Iesu rəkure irə.

⁸ Nərmama həpik həpənə pen karkahu əpwəmwis me səvənraha ia suatuk. Nərmama nepw̄in mwi hərəi nimwai nei me, mhəpənə pen ia suatuk.

⁹ Nərmama səməme kəmhəkupwən mine səməme kəmhəkurirə ia Iesu kəmhəkwein əpwəmwis, mamhəni mə,

“Səgnəgini iəmə i ruku pen ia kwənəkwus səvəi Kig Tevit!
Səkwein amasan irə rauvehe ia nəghi Iərimənu səkitaha!
Kəgnəgini Kumwesən fwe irənhə anan!”

¹⁰ Nəp̄in Iesu ruvniwə ia Jerusalem, nərmama pam ia taon naha kəmhəni nəgkiariien me ripik, mamhəres mə, “Nəfe naha iərmama?”

¹¹ Miregi nərmama səməme kəmhəkurirə in həni mə, “In i profet naha nəghin nə Iesu. Ruku pen fwe Nasaret ia tənə Kalili.”

Iesu rəkoui irapw nərmama ia nimwə səvəi Kumwesən

¹² Nənə Iesu revən ia nimwə səvəi Kumwesən, minaməkoui irapw nərmama səməme kəmhəmri pen nəmri nari ia narimnari me mine səməme kəmhəvehi nəmri narimnari me. Rəvsini tepol me səvəi nərmama kəmhəvriwei mane me. Rəvsini jea me səvəi nərmama səməme kauvehi nəmri menu me ti nirəha.

¹³ In r̄ini pen ti nirəha i mə, “Kimərai pen ia Nəkukuə Ikinan mə, ‘Tukani nimwə səiou mə nimwəfwaki,’ mətə kimiaha hiəno ruvəvehe kwopun sə rakres me kəmhərkwafə ikin.”

¹⁴ Ia nəp̄in naha nərmama səməme nənimenraha rifwə mine səməme nisunraha rərfe həvehe ti Iesu ia nimwə səvəi Kumwesən, nənə in ro irəha həvehe mhəsanin.

¹⁵ Mətə pris asori me mine nahatən me səvəi Loa rerinraha ripkagien mhə ia narimnari amasan me sə in ramo. Irəha həregi mwi mə nəkwərhakwərha me ia nimwə səvəi Kumwesən kəmhəkwein əpwəmwis mə, “Səgnəgini iəmə i ruku pen ia kwənəkwus səvəi Kig Tevit!” Irəha hətəni niemaha rəpi irəha.

¹⁶ Nənə həni pen ti Iesu i mə, “Ikregi nəgkiariien naha kəmhəni?”

Miregi Iesu r̄ini pen ti nirəha i mə, “Ouəh, iakamregi. Rosi həpkəvsini raka mhə nəgkiariien i ia Nəkukuə Ikinan r̄ini mə, ‘Ikinəpnəpenə raka ia tərhui nəkwərhakwərha me mine tərhui nəkwərhakwərha əmtəmetə me mə tuhəgnəgini ik?’ ”

¹⁷ Nənə Iesu rəpwəh irəha, mier ia Jerusalem, mevən fwe Petani, mapri ikin.

Iesu rəkwein ərəha ia niemis riti

¹⁸ Kini rakwakwi irə, ia nəpnəp̄in Iesu r̄irərig mamevən mwi fwe Jerusalem miregi nukumhə r̄inahi.

¹⁹ Nənə in rəti pen mətəni niemis riti ramərer ia nikare suatuk. Revən ipaka tukwe mətə nimwan me a. Nukwan riwən. Ro pen in rəgkiari ia nei nə m̄ini mə, “Tikəpwəh mwi nukuəien ia nəp̄in riti.” Nənə təkwtəkwuni a niemis nə ruvehe maukei.

²⁰ Nəp̄in nərmama me səvənhi hətəni, həkərinari, mhəni mə, “Niemis naha rəfimhiə akwauakw iam̄nhi irə?”

21 Miregi Iesu rini pen ti niraha i ma, "Iakani niparhienien tukumiaha i trini minua kimiaha hiahata parihien ia Kumwesan, mhapwah namkiamkiien, hiakuræn noien ramwhen iakino ia niemis i. Matæ ripko mhæ in æpa i. Trini minua kimiaha hiæni pen ti takuær i ma, 'Takuær i, tiko mier mivæ pen fwe ia tæsi,' nænæ takuær naha tro nakwamiaha.

22 Trini minua kimiaha hiahata parihien ia Kumwesan, næfe næghin tihæfwaki mhæres i, tihæuvehi."

Iesu ramo narimnari me naha ia nakwai sin

23 Iesu revæn ia nimwæ sævæi Kumwesan, mamahatæn nærmama me. Nænæ pris asori me mine næmæ asori me sævæi nækur Isrel hæuvehe tukwe, mhæni ma, "Ikamo narimnari me i ia nakwai sin, uæ sin ræseni ik ma tiko narimnari me i?"

24 Miregi Iesu rini pen ti niraha i ma, "Iou mwi takæres kimiaha næresien riti. Trini minua hiæni atukwatukw tukw iou i, takini pehe tukumiaha i ma iakamo narimnari me i ia nakwai sin.

25 Fwe kupwæn, sin ræhi pehe Jon ma tro paptæes ia nærmama, Kumwesan uæ iærmama riti?"

Nænæ iraha hægiari pæri, mamhæni ma, "Tsæfni iræ i? Tuko sæni ma Kumwesan ræhi pehe Jon ma tro paptæes ia nærmama, Iesu trini pehe tukutaha i ma, 'Ro iamini iræ ræfo hiæpwæh ninien niparhienien ia nægiariien sævæi Jon?"

26 Matæ ko sæni ma iærmama riti ræhi pehe Jon uæ?" Matæ iraha hæhekir ninien iamini, ti næri næ ma nærmama me hæni niparhienien ia Jon ma in profet parihien riti.

27 Ro pen hæni pen ti Iesu i ma, "Kimaha iahæreirei."

Miregi Iesu rini pen ti niraha i ma, "Iou mwi ko iakæpwæh ninien tukumiaha i ma iakamo narimnari me i ia nakwai sin."

Iesu rusipekin ia iærmama riti tini kæru

28 Nænæ Iesu rini pen ti niraha i ma, "Kimiaha hiamæfætærig iræ? Iærmama riti tini kæru. Næpin riti revæn mini pen ti næmritaik sævæhi ma, 'Nærik. Ipwet tikevæn mæmhu ia næmhien sækrau.'

29 Miregi rini ma, 'Iakæpwæh.' Matæ kuriræ iræ rærari ia nætærigien sævæhi, mevæn.

30 Nænæ tata sævæhi revæn ti piævni mini pen nægiariien kuatia.

Miregi rini ma, 'Ramasan tata, pwæh iakevæn.' Matæ in ræpwæh nevænien.

31 Sæ pæku ia nirau ro nakwai tata sævæhi?"

Miregi iraha hæni ma, "Næmritaik."

Miregi Iesu rini pen ti niraha i ma, "Iakamini niparhienien tukumiaha i nærmama sëmæme kæræku pen takis minraha mine nipran me sævæi suatuk kærækupwæn ia kimiaha, mamhæuvnimwæ ia nitatæ sæ Kumwesan ramærimænu iræ.

32 Iakini iamini iræ ti næri næ ma Jon Paptæes rimæuvehe tukumiaha mahatæn suatuk atukwatukw sæ tihesi pen, nænæ kimiaha hiæpwæh ninien niparhienien iræ. Matæ nærmama sëmæme kæræku pen takis minraha mine nipran me sævæi suatuk hæmæni niparhienien iræ. Kuriræ iræ hiætoni, matæ hiæpwæh nîrærigien ia noien æræha sækimiaha, mamhæni ihi neikuæien iræ."

Iesu rusipekin ia nimeï krep sævæi iæmæ asori

33 "Kimiaha tihætærig iou pwæh iakini iræpw nusipekinien riti mwi. Iæmæ asori riti ræpwei nækwus naha krep ia næmhien sævæhi, mukurei pen næpai rukurau kurau iræ, muæsi kæpwier mo nækwæn sæ tukeivæ testesi tîpwei krep ikin ti nuvehien nisen, mo mwi næpai ræpwæmwis mutæ tukætui ti krep ikin. Næpin ro sampam iræ, ræseni nærmama nepwîn hæuvehe mhætui ti nimeï krep sævæhi. Iræha tuhæmhu ikin, mhæsi kwænkwai krep, mhæuai, mhæuvei pen nipærin m iæmæ asori. Iæmæ asori ræmri pen nimeï krep sævæhi ia ræginraha, mier, mevæn ia tænæ æpæ iti.

34 Nəpɪn kwənkwaɪ krep rɪmruə, iəmə asori rərhi pen nərmama me nepwɪn səməme kamho tukwini nari min həuvən mhətə nəmə hamətui tɪ nɪmei krep səvənhi. In rokeikei mə tuhəuvei pen kwənkwaɪ krep me nepwɪn mɪnrəha.

35 Mətə nəmə kamhətui tɪ krep həkwtəmhiri iotukwininari me səvənhi, mhəuəsi riti, mhousi əpune riti, nənə mhəkwi riti ia kəruətərei.

36 Iəmə asori rərari, mərhi pen mwi nərmama nepwɪn mwi kamho tukwini nari min həuvən. Nənə nəmə kamhətui tɪ krep ho mwi nari kuatia ia nirəha.

37 Sampam iəmə asori rərhi pen tɪni, mɪni mə, 'Irəha tuhəsiai nərik.'

38 Mətə nəpɪn nəmə kamhətui tɪ krep hətoni tɪni iəmə asori, həni pen tɪ nirəha me i mə, 'Kwa tɪni iəmə asori nəha. Nəpɪn tata səvənhi tremhə, nɪmei krep i ruvehe mo səvənhi. Həuvehe, pwəh sousi əpune nənə nɪmei krep səvənhi truvehe mo səkitaha i.'

39 Nənə irəha həkwtəmhiri, mhousi əpune, mhərarki irapw ia taniruə.

40 Ro iamɪnhi irə nəpɪn iəmə asori səvəi nɪmei krep truvehe, tro nəfe ia nəmə hamətui tɪ nɪmei krep səvənhi?"

41 Miregi nəmə asori me həni pen tɪ Iesu i mə, "In trousi əpune nəmə ərəha me nəha ia noien riti rərəha anan, məseni nərməpə me həuvehe mhətui tɪ nɪmei krep səvənhi. Irəha tuhəsi kwənkwaɪ krep ia nəpɪn atukwatukw səvənhi, mhəuai, mhəuvei pen nɪpərɪn mɪn."

42 Miregi Iesu rɪni pen tɪ nirəha i mə, "Rosi kɪmɪaha hiəpkəvsini raka mhə nəgkiariien i ia Nəkukuə Ikinan rɪni mə,

'Kəruətərei nəha nəmə kamhəuvrhəkin nɪmwə hənuə rərəha, mhəpwəh, təkwtəkwi nəha ruvəuvehe mɪno kəruətərei sə rəpi raka pam kəruətərei me, məkwtəmhiri əknekɪn pam nɪmwə.

Iərimənu səkitaha rɪno nəri i, sətɔni nəmrɪtaha rier tukwe'?

43 Ro pen iakani pehe tukumiaha i mə nɪtətə sə Kumwesən ramərimənu irə raməmak ia rəgɪmɪaha, tukamevən kuvehi raka tukumiaha kuvei pen m nərmama nepwɪn səməme tuhəukuə kwənkwan me.

44 Iərmama sə trɪmwei pen ia kəruətərei nəha, nɪkəkrin me trərkwəpɪrərkwəpɪr. Trɪni mɪnuə kəruətərei nəha rɪmwei pen ia iərmama riti, iərmama nəha trɪpwarɪspwarɪs."

45 Nəpɪn pris asori me mɪne Farisi me həregi nusipekinien me nəha Iesu rani, həukurən mə raməgkiari ia nirəha.

46 Hokeikei mə tuhəkwtəmhiri in, mətə hənhəkɪr nərmama me tɪ nəri nə mə irəha kamhəni mə in profet pərhiən riti.

22

Iesu rusipekin ia nəveginien asori

1 Nənə Iesu rəgkiari mwi mɪnrəha, musipekin mɪni mə,

2 "Suatuk sə Kumwesən ia neiai ramərimənu ia nɪtətə səvənhi rəmwhen ia kig riti sə ro nəveginien asori səvəi tɪni tɪ nəri nə mə tɪni rɪpkiri a pran səvənhi.^a

3 Rərhi pen nərmama səməme kamho tukwini nari min həuvən mhəkwein nərmama səməme in ruvəni pen raka tɪ nirəha i mə tuhəuvehe, mətə irəha həpwəh nokeikeien mə tuhəuvehe.

4 Ro pen kig rərari mərhi pen nərmama nepwɪn mwi səməme kamho tukwini nari mɪn, rɪni pen tɪ nirəha i mə, 'Kɪmɪaha tihəuvən mhəni pen tɪ nərmama səməme iakuvəni raka tɪ nirəha i mə tuhəuvehe mə hətə ro iakɪnəpnəpenə raka səiου nəveginien. Iakɪnousi əpune raka kau me səiου mɪne kwəti kau me səiου həsisi amasan. Narɪmnari me pam i

21:35: Mat 22:6 21:38: Mat 27:18 21:39: Hip 13:12 21:42: Wok Me 4:11, Rom 9:33, 1Tes 2:6-8 21:44: Dan 2:44-45 21:46: Mat 21:26 ^a 22:2: Suatuk riti mwi tɪ nɪniən nəgkiariien i ro iamɪnhi irə: "Nɪtətə ia neiai rəmwhen ia kig riti sə ro nəveginien asori səvəi tɪni tɪ nəri nə mə tɪni rɪpkiri a pran səvənhi. 22:4: Mat 21:36

iakameitenhi a kimiaha. Tihəuvehe ti nəveginien asori səiou sə iakamo səvəi nərik ti nəri nə mə ripkiri a pran səvənhi.'

⁵ Mətə irəha ho nəri auər a ia nəgkariien səvəi kig, mamhəuvən. Riti revən ti səvənhi nəmhien. Riti revən ti səvənhi stoa.

⁶ Nərmama me nəha nepwin həkwtəmhiri nərmama səməme kamho tukwini nari m kig, mho naurisien minraha, mhousi əpune irəha.

⁷ Ia nəpin nəha kig niemaha rəpi. Ro pen rərhi pen naruagən me səvənhi, həuvən mhousi əpune nərmama me nəha səməme hənousi əpune səvənhi me nərmama, nəə mhəuvani taon səvənraha.

⁸ Kurirə irə kig rini pen ti nərmama səməme kamho tukwini nari min mə, 'Nəveginien asori səiou sə iakamo ti nərik sə ripkiri a pran i iakinəpnəpenə pam tukwe, mətə səməme iakuvəni raka ti nirəha i mə tuhəuvehe həpwəh nəmwhenien.

⁹ Ro iamīnhi irə, kimiaha tihəuvən fwe suatuk me, mhəni pen ti nərmama me pam səməme hiətoni irəha mə tuhəuvehe ia nəveginien səiou.'

¹⁰ Nənə nərmama me nəha kamho tukwini nari m kig həier, mhəuvən ia suatuk me, mhəkwein nərmama me pam səməme həttoni irəha, nəkur ərəha mine nəkur amasan, həuvehi irəha mhəuvən ti nəveginien asori səvəi kig. Nənə nimwə sə kaməni nari ikin rukuər ia nərmama.

¹¹ Mətə nəpin kig ruvnimwə pehe mə trəttoni nərmama me nəha səməme həuvehe, rətə iərmama riti raməni nari mipkarkahu mhə tinari atukwatukw sə kamarkahu i ia nəveginien sə ro iamīnhi.

¹² Nənə kig rini pen tukwe in mə, 'Iou riti! Ikəfuvnimwə pehe irə məpwəh narkahuien tinari atukwatukw sə kamarkahu i ia nəveginien iamīnhi?' Nənə iərmama nəha rireirei mə trini nəfe.

¹³ Nənə kig rini pen ti nərmama me nəha kamho tukwini nari min mə, 'Hərihi rəgin mi mine nisun mi, mhərarki irapw iruə ia nəpitəvien. Kwopun nəha nərmama tuhasək ikin, mhahi tərini revinraha.'

¹⁴ Nənə Iesu rarə mini mwi mə, "Kaməkwein nərmama həpik mə tuhəuvehe, mətə houhi a Kumwesən ruvərfi raka irəha mə səvənhi me."

Ratukwatukw mə tukəraku pen takis m Kig Sisa uə rekəm?

¹⁵ Ia nəpin nəha Farisi me həuvən, mhəgkari pəri, mamhəres mə tuhəfo mho Iesu rəfwəkour ia nəgkariien səvənhi.

¹⁶ Nəpin həgkari pam, hərhi pen nərmama nepwin səvənraha ti Iesu həuvən irəha nərmama nepwin səvəi Kig Herot, nəə mhəni mə, "Iahatən. Kimaha iahəukurən mə ik iəmə sə ikani nipərhiēnien. Ikamahatən atukwatukw suatuk sə Kumwesən rokeikei mə nərmama tuhesi pen. Ikəpwəh nehekiriēn nərmama, mətə nəmə asori uə nəmə auər a ikahatən rəmnəmwhen a ti nirəha.

¹⁷ Ro iamīnhi irə tiko mini pehe ro tukumaha i nətəriēn səim. Ratukwatukw ia Loa səkitaha mə tsəraku pen nəmri takis m Kig Sisa uə rekəm?"

¹⁸ Mətə Iesu ruvəukurən raka nətəriēn ərəha səvənraha, rini mə, "Kimiaha kəuətkəsua me. Rəfo hiameipweipwi iou iamīnhi irə?"

¹⁹ Həuvehi silin riti mhəuvehi mhəuvehe, pwəh iakətə ro." Nənə irəha həuvei pen silin riti min.

²⁰ Nənə Iesu rini pen ti nirəha i mə, "Nənimwi iərmama sin i ia silin? Nənə nəghi sin i?"

²¹ Miregi həni mə, "Nənimwi Kig Sisa mine nəghi Kig Sisa."

Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, "Ro iamīnhi irə narimnari me səvəi Kig Sisa hiəuvei pen m Kig Sisa. Narimnari me səvəi Kumwesən hiəuvei pen m Kumwesən."

²² Nəpin irəha həregi nəgkariien səvənhi, nənimenraha rier. Nənə həpwəh Iesu mamhəuvən.

Iarimānu in Kumwesən səvəi narmama sāmame kamhāmīru

²³ Ia nāpīn naha mwi Satusi me nepwīn hāuvehe ti Iesu. (Satusi me iraha kamhāni mā iarmama sə ruvamhə ko ripkətui mhə mwi.) Iraha hāuvehe mhāres Iesu nāresien riti,

²⁴ mhāni mā, “Iahatən, Moses rīmāni mā, “Trini minuə iərman riti remhə, məpwəh səvənhi pran, mətə tinīnrau riwən, piəvi iərman naha traməkeikei miri pran naha rouərəhi nəkwerhəkwerha me, rouəsīhagin piəvi iamə naha.’

²⁵ Mətə nərman me nepwīn səkitaha, iraha pam sefen. Iraha piəvnraha me. Sə rasori riri pran riti, rouəpwəh nərəhiien iəkunouihī riti, remhə, məpwəh səvənhi pran. Nənə piəvi iərman naha riri.

²⁶ Piəvni sə resi pen in mwi ro iamīnhi irə. Nənə piəvni sə ro kahar in mwi ro iamīnhi irə mamevən meste sampam.

²⁷ Nərman me naha sefen hemhə pam. Nənə prən naha remhə mwi.

²⁸ Ni pehe ro tukumaha i. Ia nāpīn naha Kumwesən tro narmama hətui mwi ia nemhāien, prən naha səvəi sin ia nərman me naha sefen, ti nəri nə mə iraha pam hāmāiri in?”

²⁹ Mətə Iesu rini pen ti niraha i mā, “Kīmīaha hiəreirei nīpwrai nəgkiariien me ia Nəkukuə Ikinan, mhāreirei mwi nīskaiien səvəi Kumwesən. Ro iamīnhi irə mīne nahatānien səkīmīaha ripkatukwatukw mhə.

³⁰ Nāpīn narmama tuhətui mwi ia nemhāien, nərman tuhəpwəh niriien nīpran, nīpran tuhəpwəh nesi penien nərman. Mətə iraha tuhəmwhen ia nagelo me ia neiai.

³¹ Nənə nəgkiariien səvəi nəgkiariien i hiamāni mā iarmama ko ripkətui mhə mwi ia nemhāien. Rosi kīmīaha hiəpkəvsini raka mhə nəgkiariien i Kumwesən rīmāni pehe tukumīaha i uə? Rīmāni mā,

³² ‘Iou Kumwesən səvəi Epraham mīne Kumwesən səvəi Aesak mīne Kumwesən səvəi Jekop.’ In ripko mhə Kumwesən səvəi narmama me sāmame hāvamhə, mətə in Kumwesən səvəi narmama me sāmame kamhāmīru.”

³³ Nāpīn narmama me hāregi nəgkiariien naha Iesu ramahatən narmama me irə, nānimenraha rier.

Nəfe loa in rasori ia loa me nepwīn?

³⁴ Mətə nāpīn Farisi me hāregi mā Iesu rəsisəg tərhui Satusi me ia nəgkiariien səvənhi, iraha housəsīmwin iraha me.

³⁵ Iraha riti in iahatən səvəi Loa rəres pen nari riti min mā triregi ro Iesu mā trəfni irə. In rini mā,

³⁶ “Iahatən. Nəfe loa ia Loa səvəi Moses in rasori?”

³⁷ Miregi Iesu rini pen tukwe in mā, “Tikaməkeikei mokeikei Iarimānu Kumwesən sām ia rerim me pam, mokeikei in ia nīmīruien me pam sām, mokeikei in ia nətərigien me pam sām.’

³⁸ Loa naha in rasori makupwən ia loa me.

³⁹ Nənə loa səro kəru irə rakurirə pen loa naha rəmwhen irə. Rini mā, “Tikaməkeikei mokeikei piam rəmwhen ikokeikei atukw a ik.’

⁴⁰ Nəgkiariien me pam kīmārai pen ia Loa səvəi Moses mīne nəkukuə me səvəi profet kupwən me hāgher pen ia loa mi naha.”

Kristo in tīni sin?

⁴¹ Farisi me housəsīmwin iraha me, nənə Iesu rəres pen iraha i

⁴² mā, “Kīmīaha hiaməfətərig irə mā Kristo in tīni sin?”

Miregi iraha hāni pen tukwe in mā, “In tīni Kig Tevit ti nəri nə mə truku pen ia kwənəkwas səvənhi.”

⁴³ Miregi Iesu rini pen ti niraha i mā, “Mətə rəfo naha Kig Tevit rinəkwein Kristo mā Iarimānu səvənhi? Ia nāpīn naha Nānimwin Ikinan rinarə irə Kig Tevit rīmāni mā,

44 ‘Kumwesən rini pen ti Iərimənu səiou mə,
 Əkure ia nɪkarek mwatuk
 mesite tako nərmama səməme haməmwəki ik həuvehe,
 tikərpwi utə tɪpage nisum mi ia nirəha.’

45 Mə Kig Tevit rinəkwein Kristo mə Iərimənu səvənhi rəfo kimiaha hiaməni mə in tɪni Kig Tevit?”^b

46 Nəpɪn Iesu rəres nəresien nəha, iərmama riti riwən ko riripwen pen min. Ia nəpɪn nəha mamevən, nərmama pam həhekɪr nəresien nəresien me min.

23

Iesu rəgkiari skai m Farisi me mine nahatən me səvəi Loa

1 Iesu rəgkiari m nərmama me mine nərmama me səvənhi, mini mə,

2 “Nahatən me səvəi Loa mine Farisi me kamhəkure ia təmwki Moses.

3 Ro iamɪnhi irə kimiaha tihəməkeikei mhəsiai irəha, mho nəfe nəghɪn irəha həni pehe tukumiaha i. Mətə tihəpwəh noien rəmwhen ia nirəha. Irəha kamhəvisau, mətə həpko mhə nəfe kamhəni.

4 Kamhəkeikei m nərmama me mə tuhesi pen loa skai me səməme həmwəhen ia katipə sə ripam, mətə irəha həpkuvei pen mhə nəkwai rəgɪnraha riti mhasitu ia nirəha tɪ natipəien.

5 Kamho noien amasan me pam səvənraha mə nərmama tuhətoni həgnəgɪni irəha. Kwəti tənəripw me i kiməvai pen nəgkiariien səvəi Kumwesən irə, nərmama kamhərihi tərini pen ia nɪpwənanraha mine rəgɪnraha, nahatən me səvəi Loa kamhəkɔwusi səvənraha sə pwinari, mho mwi nusvenhi karkahu me səvənraha həpwəmwis.

6 Ia nəvegɪnien asori me irəha hokeikei mə tuhəkure ia kwopun kamsiai nərmama me ikɪn. Ia nəkwai nimwəfwaki me səvəi nəkur Isrel hokeikei mə tuhəkure ia kwopun amasan me.

7 Ia kwopun kamo maket me ikɪn hokeikei mə nərmama tuhəkwein irəha ia nisaiien, mhokeikei nəpɪn nərmama həkwein irəha mə, ‘Iahatən.’

8 Mətə kimiaha tihəpwəh nəseniien nərmama həkwein kimiaha mə ‘Iahatən,’ tɪ nəri nə mə iahatən səkimiaha kuatia a, nənə kimiaha piəvmiaha me.

9 Nənə tihəpwəh nəkweinien iərmama riti ia tɪprənə i mə ‘Tata,’ tɪ nəri nə mə Tata səkimiaha kuatia a. In ramarə fwe ia neiai.

10 Nənə tihəpwəh nəseniien nərmama həkwein kimiaha mə ‘Iərimənu,’ tɪ nəri nə mə səkimiaha Iərimənu kuatia a. In i iou, Kristo.

11 Iərmama sə rokeikei mə trasori ia kimiaha in traməkeikei muvehe mo iərmama sə ramo tukwini nari m kimiaha.

12 Mətə iərmama sə rauvehi utə in, Kumwesən truvehi irapw in. Iərmama sə rauvehi irapw in Kumwesən truvehi utə in.

13 Trərəha anan tukumiaha nahatən me səvəi Loa mine Farisi me. Kimiaha kəuətkəsua me. Hiaməsisəg ia təpinhə ia nitətə ia neiai^a ia nəmri nərmama. Kimiaha hiəpwəh nuvniwəien ia nitətə nəha, nənə hiaməsisəg mwi nərmama səməme hokeikei mə tuhəuwniwə irə.

^b 22:45: Nəkur Isrel me fwe kupwən həuvəukurən raka mə profet me səvəi Kumwesən həməni mə iərmama riti truku pen ia kwənəkɔwus səvəi Kig Tevit mərimənu ia nirəha. Iəmə nəha kani nəghɪn mə ‘Kristo’ uə ‘Mesaea’ uə ‘Tini Tevit.’ Ia kwəti nəgkiariien i, Iesu rokeikei mə nəmə asori me tuhətə sas Kristo mə in ripko mhə tɪni Kig Tevit əpa, mətə in Tini Kumwesən. Sətoni mhəukurən mə in Tini Kumwesən tɪ nəri nə mə Kig Tevit rəkwein in mə Iərimənu səvənhi. 23:3: Mal 2:7-8 23:5: Mat 6:1, Eks 13:9, Dut 6:8, Nam 15:38-39 23:6: Mat 6:5, Luk 14:7 23:11: Mat 20:26, Mak 9:35, Luk 22:26 23:12: Job 22:29, Prov 29:23, Esik 21:26, Luk 14:11, 18:14 ^a 23:13: Nəpɪn ripik Matiu rani nəgkiariien i mə “Nitətə ia neiai.” Nɪpwrai nəgkiariien i in i “Nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə.”

14 b

¹⁵ Trərəha anan tukumiaha nahatən me səvəi Loa mine Farisi me. Kimiaha kəuətkəsua me. Hiəsua ia nitətə me mhəpi simwin ia təsi mine tənə mhəuvən isipwin mə tihəvi iərmama kuatia ruvehe mukurirə ia kimiaha. Nənə nəpən in ruvehe mukurirə ia kimiaha, hio ruvehe mərəha anan məpi raka kimiaha. Nipwnəti kwopun napw asori rauək ikin irəha nə kimiaha.

¹⁶ Trərəha anan tukumiaha. Kimiaha nərmama hiaməiri pen nərmama ia suatuk sə tuhesi, mətə nənimemiaha rifwə. Hiaməni mə ‘Trini minua iərmama riti rahatən nimwə səvəi Kumwesən, muvehi kwəsua hi irə, nəgkiariien nəha ro nəri auər a. Mətə trini minua rahatən kol ia nəkwai nimwə nəha, muvehi kwəsua hi irə, in traməkeikei mo nəfe in ramini.’

¹⁷ Kimiaha hiəreirei nari. Nənimemiaha rifwə. Sə pəku nəha ro ikinan məpi raka, kol nəha uə nimwəfwaki sə ro kol ruvehe mo ikinan i?

¹⁸ Nənə kimiaha hiaməni mə, ‘Trini minua iərmama riti rahatən nifatə səvəi Kumwesən, muvehi kwəsua hi irə, nəgkiariien nəha ro nəri auər a. Mətə trini minua rahatən nari riti sə kinəmri utə ia təkure nifatə nəha, in traməkeikei mo nəfe in ramini.’

¹⁹ Kimiaha nənimemiaha rifwə. Sə pəku nəha ro ikinan məpi raka, nəri sə raməmak utə ia təkure nifatə uə nifatə səvəi Kumwesən sə ro nəri nəha ruvehe mo ikinan i?

²⁰ Ro iaməhi irə iərmama sə ramahatən nifatə səvəi Kumwesən, mauvehi kwəsua hi irə, in ramahatən nifatə nəha mine narimnari me pam səməme kəhəmak ia təkuren kauvei pen m Kumwesən, mauvehi kwəsua hi ia nirəha.

²¹ Nənə iərmama sə ramahatən nimwə səvəi Kumwesən, mauvehi kwəsua hi irə, in ramahatən nimwə nəha mine Kumwesən sə ramarə fwe ia nəkwai, mauvehi kwəsua hi ia nirau.

²² Nənə iərmama sə ramahatən neiai, mauvehi kwəsua hi irə, ramahatən Kumwesən mine jea sə Kumwesən raməkure irə mamərimənu, mauvehi kwəsua hi ia nirau.

²³ Trərəha anan tukumiaha nahatən me səvəi Loa mine Farisi me. Kimiaha kəuətkəsua me. Hiaməuai narimnari me səkimiaha ia kusen ten, mamhəuvei pen riti m Kumwesən. Hiamo iaməhi irə ia nəri ouhi rəmwhen ia nimwai nei me səməme kavi rərəgi pen ia nəveginien. Mətə hiənenouenou nəgkiariien me həpam mwi. Kimərai pen ia Loa səvəi Kumwesən mə iərmama traməkeikei mo noien atukwatukw, mamapi ti iərmama, nənə mamahatətə ia Kumwesən. Ramasan mə kimiaha hiamo nəgkiariien asori me nəha, mhəpwəh nenouenouien mwi nəgkiariien ouhi me.

²⁴ Kimiaha nərmama hiaməiri pen nərmama ia suatuk sə tuhesi, mətə nənimemiaha rifwə. Nəpən hiənimwi nui, hiəpeki raka manman irə, mətə hiəpkətə mhə nərimiru nəha kamel raməmak irə, nənə hiətigai.

²⁵ Trərəha anan tukumiaha nahatən me səvəi Loa mine Farisi me. Kimiaha kəuətkəsua me. Noien səkimiaha rəmwhen ia kap mine tikinari kaikuas irə iruə rəmher mətə nəkwai rəmkekik. Fwe imwə rerimiahā rukuər ia nərhəhien mine nakresien. Hiamətərig əpa tukumiaha me.

²⁶ Ik Farisi, nənimem rifwə pərhien. Kupwən maikuas ia nəkwai kap mine plet kurirə ikəpərhi tekən iruə rəmher.

²⁷ Trərəha anan tukumiaha nahatən me səvəi Loa mine Farisi me. Kimiaha kəuətkəsua me. Kimiaha hiəmwhen ia nipəgi kəruətərei sə kərkwafə pen iərmama sə remhə ikin kəfəri iruə rəpsan. Nəpən nərmama hətoni iruə, rerinraha rirhi mə ramasan, mətə fwe imwə rukuər ia nikəkri iərmama mine nipwran sə rimərir məmkekik.

b **23:14:** Ia Niutestamen me nepwin kimərai tui anan ia nəgkiariien səvəi nəkur Kris nəgkiariien səvəi vas 14 riwən. Mətə ia Niutestamen me nepwin sə kimərai kurirə nəgkiariien ia vas 14 raməmak ia nirəha. Kəhəni mə, “Trərəha anan tukumiaha nahatən me səvəi Loa mine Farisi me. Kimiaha kəuətkəsua me. Hiameikuə ia nipran me səməme nərmən me səvənraha həuvəmhə, mamhakres narimnari me səvənraha, nənə mamho mwi nəfwakiien əpwəmwis me mə nərmama tuhətoni həsiai kimiaha tukwe. Kumwesən trərpwin noien ərəha me səkimiaha məpi raka nərmama nepwin.” **23:16:** Mat 15:14 **23:22:** Aes 66:1, Mat 5:34 **23:23:** Lev 27:30, Maeka 6:8 **23:25:** Mak 7:4 **23:27:** Wok Me 23:3

²⁸ Ia noien naha rəmwhen a mwi nəpɪn nərmama hətə nɪpwramiaha iruə, rerɪnraha rɪrhi mə kimiaha hiatukwatukw, mətə fwe imwə rerɪmiaha rukuər ia neikuəien mine noien ərəha me.

²⁹ Trərəha anan tukumiaha nahatən me səvəi Loa mine Farisi me. Kimiaha kəuətkəsua me. Hiəuvrhəkɪn kref me səvəi profet me mine nəmə atukwatukw me, mamhərəkwi utə tihinari me ia nɪrəha.

³⁰ Kimiaha hiaməni mə, ‘Rɪpkɪni mɪnuə samarə ia nəpɪn kupwən səvəi kaha me, ko səpwəh noien rəmwhen irəha hənə, mhousi əpune profet me.’

³¹ Ia nəgkiariien naha kimiaha hiaməni pui atukw a kimiaha mə nɪpərhiēnien i nɪmwɪpwɪ nərmama me naha səməme hənousi əpune profet kupwən me irəha nə kimiaha.

³² Ramasan mə kimiaha tihərɪpɪn noien ərəha me naha kaha kupwən me səkimiaha hənə stat mho, mho sampam irə.

³³ Kimiaha snek me, hiəmwhen ia nɪpwnətɪ snek me kamhahi əpune iərmama! Tihəfo mhəp mə Kumwesən trəpwəh nərpwɪnien noien ərəha me səkimiaha ia kwopun napw asori rauək ikɪn?

³⁴ Tɪ nəri nə mə kimiaha hiamə noien me naha, iou takərhi pehe profet me, mine nərmama səməme həkurən nari, mine nahatən me həuvehe tukumiaha. Kimiaha tihousi əpune nepwɪn, mhərui tərini pen nepwɪn ia nei kamarkuau, mhousi nepwɪn ia nəkwai nɪmwəfwaki me səkimiaha, mhərɪpwɪ irəha ia taon me.

³⁵ Takərhi pehe irəha tukumiaha iamɪnhi irə mə kimiaha nərmama ipwet mine tihəuvehi nərpwɪnien tɪ nite nəkur atukwatukw me pam sə rɪnaiu ia tɪpənə i rostat ia nite Epel, iamə sə rɪpko mhə nərəhaien riti, muvehe meste nite Sekarəea tɪni Perekia sə kimiaha hiənousi əpune ia nɪmwə səvəi Kumwesən ia nɪmwrhenhi nɪfatə mine kwopun sə ro ikɪnan.

³⁶ Iakani nɪpərhiēnien tukumiaha i narimnari me pam i treste kimiaha nərmama ipwet mine.”

Iesu rasək tɪ nəkur Jerusalem

³⁷ “Jerusalem, Jerusalem! Ik taon i ikamousi əpune profet me, maməkwi əpune nərmama səməme Kumwesən ramərhi pehe irəha tukw ik. Nəpɪn rɪpɪk iakokeikei mə takousəsɪmwɪn nɪpwnətɪm me rəmwhen ia rɪnhi menu ramo ia tɪni me mauui irəha ia tərəgɪn mi. Mətə kimiaha hiəpwəh nokeikeien.

³⁸ Hətə ro. Təkwtəkɪwuni naha Kumwesən trəpwəh nɪmwə səkimiaha^C ro tekɪn a.

³⁹ Iakamɪni pehe tukumiaha i mə kimiaha tihəpwəh mwi nətonien iou meste tihəni mə, ‘Səgnəgɪni iərmama i rauvehe ia nəghi Iərɪmənə səkɪtaha.’ ”

24

Iesu rɪni irəpw mə tukousi testesi pam nɪmwə səvəi Kumwesən

¹ Iesu rier ia nɪmwə səvəi Kumwesən mamevən. Ia nəpɪn naha nərmama me səvənhi həuvehe mhahatən pen nɪmwə naha mine nɪmwə me naha kiməuvrhəkɪn pen mwi irə mə in trətəni.

² Nənə Iesu rɪni pen tɪ nɪrəha i mə, “Kimiaha hiamətə nɪmwə me i? Iakani nɪpərhiēnien tukumiaha i mə tukamevən tukousi testesi pam, kəruətəri riti ko rəpwəh nərer əknekienien ia riti.”

Nuveheien səvəi Iərɪmənə mine nəpɪn sampam

³ Kurirə irə Iesu raməkure ia Təkəuər Olif, nənə nərmama me səvənhi həuvehe tukwe. Nəpɪn irəha mɪn əpa həres pen in i mə, “Tiko mɪni ro tukumaha i mə narimnari me i

23:28: Luk 16:15 **23:31:** Wok Me 7:52 **23:33:** Mat 3:7, 12:34, Luk 3:7 **23:34:** 1Tes 2:15, Mat 10:23 **23:35:** Jen 4:8, Hip 11:4, 2Kron 24:20-21 **23:37:** Wok Me 7:59, 1Tes 2:15 **23:38:** 1King 9:7-8, Jer 12:7, 22:5 ^C **23:38:** Rosi nəgkiariien i mə ‘Nɪmwə səkimiaha’ raməgkiari ia nɪmwə səvəi Kumwesən. Fwe tui anan nɪmwəfwaki naha ramərər fwe Jerusalem. **23:39:** Sam 118:26, Mat 21:9 **24:2:** Luk 19:44

tuhəuvehe tinesən? Nəfe nɪmtətien truvehə mahatən pen mə nuveheien səim mɪne nəpɪn sampam krouvəuvehe ipaka?”

⁴ Mɪregi Iesu rɪni pen tɪ nɪrəha i mə, “Kɪmɪaha tɪhaməsiari kamo iərmama riti reikuə ia kɪmɪaha.

⁵ Nərmama həpɪk tuhəuvehe ia nəghɪk, mhəni mə irəha Kristo. Tuheikuə ia nərmama həpɪk.

⁶ Kɪmɪaha tɪhəregi nərmama tuhəvisau ia naruagənien me mə ‘naruagənien riti fwe’ uə ‘naruagənien trutə.’ Tihətui amasan rərəha hɪhəkɪr, tɪ nəri nə mə nəri nəha traməkeikei muvehe, mətə rɪpko mhə ihi nəpɪn sampam.

⁷ Iakamɪni iamɪnhi irə tɪ nəri nə mə nərmama ia kwənəkwus riti tuhəskəmter mharuagən irəha nərmama ia kwənəkwus əpə. Nərmama səvəi kɪg riti tuhəskəmter mharuagən irəha nərmama səvəi kɪg əpə. Nukumhə trahi nərmama. Kwopun me nepwɪn nɪmwɪnɪmwɪen trɪkiu.

⁸ Mətə narɪmnari me pam i rəmwhen a ia pran sə rɪnamregi təkutan rɪnaməmɪsə tɪ nərəhɪien iəkunouɪhi.

⁹ Ia nəpɪn nəha tukuvei pen kɪmɪaha ia rəgi nərmama mə irəha tuho nəmɪsəien m kɪmɪaha, mhousi əpune kɪmɪaha. Nərmama ia tənəmtənə me pam tuhəmwəki kɪmɪaha tɪ nəri nə mə kɪmɪaha nərmama me səiou.

¹⁰ Nərmama həpɪk nahatətəien səvənraha trɪmwei. Irəha tuhəsəni pen irəha me ia rəgi nəmə ərəha me, mhəmwəki irəha me.

¹¹ Profet eikuə me həpɪk tuhəskəmter, mheikuə ia nərmama me həpɪk.

¹² Nənə tɪ nəri nə mə noien ərəha truvehə masori, nərmama həpɪk nokeikeien səvənraha truvehə məkwiei.

¹³ Mətə iərmama sə trərər əknekɪn ia nahatətəien səvənhi meste nərəhəien me i həuvehe mhəukurau pam, Kumwesən truvehimɪru in.

¹⁴ Tukɪni irəpw nəgkɪariien amasan i raməgkɪari ia nɪtətə sə Kumwesən ramərimənu irə. Nərmama ia tənəmtənə me pam tuhaməkeikei mhəregi kurirə irə nəpɪn sampam truvehə.”

Iesu raməgkɪari ia nərəhəien sə treste nəkur Jerusalem

¹⁵ “Kɪmɪaha tɪhətɪni nəri nəha Profet Tanɪel rɪməni kani mə ‘Nəri sə rərəha anan mamouraha narɪmnari ikinan.’ Tramərər ia kwopun ikinan fwe ia nəkwai nɪmwə səvəi Kumwesən. Nəpɪn kɪmɪaha tɪhətɪni, iərmama sə raməvsɪni nəkukuə i traməkeikei mukurən nɪpwrən.

¹⁶ Nərmama ia tənə Jutia tuhaməkeikei mhəp mhərkwafə ia təkueɾ me.

¹⁷ Trɪni mɪnuə iərmama riti raməpwɪs ia təkure nɪmwə səvənhi, traməkeikei meiwaiu map akwauakw, məpwəh nuvɪmwəien mə truvehɪ nari riti sə rəmāk ia nəkwai nɪmwə səvənhi.

¹⁸ Nənə trɪni mɪnuə iərmama riti raməmhu ia nəmhɪen səvənhi, traməkeikei map akwauakw, məpwəh nɪrərigɪen mevən imwəni mə truvehɪ səvənhi tɪnari.

¹⁹ Trərəha anan tɪ nɪpran me səməme tuhəpəmpəm mɪne səməme tuhaməuvei pen kənunu m nəkwərəkəwərha əmtəmetə me ia nəpɪn nəha.

²⁰ Tihəfwaki mə nəpɪn nəha tɪhəp irə trəpwəh nuveheien ia nəpɪn səvəi nəkwieien uə ia Sapat riti,

²¹ tɪ nəri nə mə nəpɪn nəha nəpɪn səvəi nərəhəien. Nərəhəien nəha trasori məpi raka nərəhəien me pam səməme həuvəuvehe raka fwe nukune narəien mesite pehe ipwet mɪne. Nənə nərəhəien riti mwɪ rɪwən truvehə məpi raka.

24:5: Mat 24:23-24, Wok Me 5:36-37, 1Jon 2:18 **24:7:** 2Kron 15:6, Aes 19:2 **24:9:** Mat 10:22, Jon 15:18 **24:11:** Mat 24:5,24, 1Jon 4:1 **24:13:** Mat 10:22 **24:14:** Mat 10:18, 28:19 **24:15:** Dan 9:27, 11:31, Dan 12:11 **24:17:** Luk 17:31 **24:21:** Dan 12:1, Joel 2:2, Rev 7:14

²² Ko nərəhaien nəha ravən əpwəmwis, nərmama me hemhə pam. Mətə Iərimənu tro nəpın sə nərəhaien nəha travən irə rukwakwa. In tro iamınhi irə mə truvehimiru nərmama me səvənhi səməme in ruvərfi raka irəha.

²³ Ia nəpın nəha, trini minuə iərmama riti rini pehe tukumiaha i mə, ‘Hətə ro, Kristo i’ uə ‘Hətə ro, Kristo nəha,’ kımiaha tihəpwəh niniien nıpərhiienien irə.

²⁴ Nərmama tuhəskəmter. Nepwın tuhəni mə irəha Kristo, mətə neikuəien. Nepwın tuhəni mə irəha profet, mətə neikuəien. Tuho nımtətien asori me mine narimnari me nərmama tuhətoni mhərkəri asori nari irə. Irəha tuhəmwur mə tuheikuə ia nərmama səməme Kumwesən ruvərfi raka irəha, trini minuə irəha həukurən noien.

²⁵ Hətə ro. Narimnari me pam iakukupwən muvəni raka tukumiaha i.

²⁶ Ro iamınhi irə trini minuə nərmama me nepwın həni pehe tukumiaha i mə, ‘Hətə ro. Kristo in fwe ia kwopun akwesakwes ikin,’ tihəpwəh nevənien fwe ikin. Trini minuə həni mə, ‘Hətə ro. In i ia nəkwai nimwə,’ tihəpwəh niniien nıpərhiienien irə.

²⁷ Nəpın rouapır irə nərmama hətoni nəhiapwien səvənhi fwe pesu meste nari fwe prehi. İou, İəməti İərmama, nuveheien səiou tro mwi iamınhi irə.

²⁸ Ia kwopun pəku nıpwrai nəri remhə ikin menu me nəha kamhani nıpwrai nəri sə remhə tuhəuvehe mhousəsimwın irəha me, mhani.”

Iəməti İərmama truvehe mwi

²⁹ “Nəpın nərəhaien nəha trukurau pam, təkwtəkwuni a mwi meri truvehe mıpıtəv, məkwə trəpwəh nəhiapwien, kəməhau me ia nımagouagou tuhəsasəsas, narimnari me ia nımagouagou həskai pık, Kumwesən trıkiukiu ia nırəha.

³⁰ Ia nəpın nəha nımtətien səiou İəməti İərmama trier irapw ia nımagouagou. Nənə nərmama ia kwənəkwus me pam ia təkure tıprənə i tuhəregi rərəha mhasək tukwe. Irəha tuhətoni iou, İəməti İərmama, ia nəpuə fwe ia nımagouagou iakauvehe ia nıskaiien mine nukuraanien asori.

³¹ Ia nəpın nəha kisıpw riti trasək asori, nənə takərhi raka nagelo me səiou, həuvrehi, mhəuvesu, mhəuveraha, mhəuvarei, mhəuvən ia kwopun me pam ia tıprənə i, mhəpeki nərmama me səməme iakımərfi irəha mə səiou, mhəpeki irəha mhəuvehe.”

Iesu rusipekin ia nei niemis

³² “Həregi ro nusipekinien səvəi nei nəha niemis. Nəpın rınarkwi pen tukun sə rımərməru minaməpırpır, kımiaha hiəukurən mə nəpın səvəi nəpnəpanien ruvəuvehe ipaka.

³³ Rəmwhen a mwi, nəpın kımiaha tihətoni narimnari me i, tihəukurən mə iou, İəməti İərmama, iakuvəuvehe ipaka, rəmwhen a iakamərer ia kwəruə ia nimwə mə takuvnimwə pehe.

³⁴ İakani nıpərhiienien tukumiaha i mə nərmama səməme kamhəmıru təkwtəkwuni mine tuhəpwəh nemhə pamien meste narimnari me pam i həier pehe.

³⁵ Neiai mine tıprənə trouiwən, mətə nəgkiariien me səiou tuhəpkıwən mhə.”

İərmama riti riwən rukurən nəfe nəpın İərimənu truvehe irə

³⁶ “Mətə nəpın səvəi nəri nəha uə aoa səvənhi iərmama riti riwən rukurən. Nagelo me ia neiai mine iou mwi, Tini Kumwesən, iahəreirei. Mətə Tata səiou əpa rukurən.

³⁷ Nəpın nəha iou, İəməti İərmama, takuvehe irə trəmwhen ia nəpın səvəi Noa.

³⁸ Nəpın nesən asori rəpwəh ihi nauərien, nərmama me kamhəvegın, mamhənimwi. Nərman me kamhəiri nıpran. Nıpran me kamhesi pen nərman. Irəha kamho noien me nəha mamhəuvən meste Noa ruvnimwə ia nıtətə asori səvənhi.

³⁹ Irəha həreirei mə tuhemhə meste nesən asori rauər, nənə iapiwən raiu mipeki raka irəha həmwhenimw. Iou, Iəməti Iərmama, nuveheien səiou tro mwi iamınha irə.

⁴⁰ Ia nəpın nəha iərman kəru trouəmhu ia nəmhien, tukuvehi raka riti, kəpwəh riti.

⁴¹ Pran kəru trouənarı ia kwopun kuatia, tukuvehi raka riti, kəpwəh riti.

⁴² Ro iamınhi irə kımiaha tihamətui a mhəpwəh napriien ti nəri nə mə hiəreirei nəfe nəpın Iərimənu səkimiaha truvehe irə.

⁴³ Mətə kımiaha tihaməkeikei mhəukurən nəri. Trini minuə iərmama riti rukurən mə ipwet ia nəpın iərmama riti truvehe muvniwə ia nəkwai nimwə səvənhi makres, in tramətui a məpwəh napriien. Ko in rəpwəh nəsenien iərmama riti reitehi nimwə səvənhi muvniwə makres.

⁴⁴ Rəmwhen a mwi kımiaha mwi tihaməkeikei mhəpnəpenə ti nəri nə mə iou, Iəməti Iərmama, takuvehe ia nəpın riti tihakiraka iou.

⁴⁵ Iotukwininari sə rukurən nari, mamə nəkwai iəmə asori səvənhi ia nəpın me pam, iəmə asori səvənhi truvehi utə in ruvehe masori ia nimwə səvənhi mə trəkwməni nərmama me səvənhi ia nəpın atukwatukw kamhani nari irə.

⁴⁶ Trini minuə iəmə asori səvəi iotukwininari nəha ruvehe mətoni mə ramo wok me iamınha irə, iotukwininari nəha rerin tragien.

⁴⁷ Iakani nıpərhiendien tukumiaha i iəmə asori nəha truvehi utə iotukwininari nəha ruvehe masori ia narimnari me pam səvənhi.

⁴⁸ Mətə mə iotukwininari nəha rerin rınamrhi mə iəmə asori səvənhi ramo tanpen, məpwəh nuvehe akwauakwien,

⁴⁹ nənə rınamousi nərman mine nıpran səməme kamho tukwini pəri nari irəha min, maməvegin, mamənimwi, mamakonə irəha nərmama kamhənimwi pik,

⁵⁰ iəmə asori səvənhi truvehe ia nəpın riti in trakiraka in, uə ia aoa riti sə in rıreirei.

⁵¹ Nənə iəmə asori səvənhi trərpwin noien ərəha me səvənhi, məmri pen in ramarə irəha kəuətksuə me. Ia kwopun nəha irəha tuhasək, mhahi tərini revınraha.”

25

Iesu rusipekin ia nıprən ouihi me irəha pam ten

¹ “Nəpın nəha nitətə ia neiaia truvehe irə trəmwhen ia nıprən ouihi me irəha pam ten. Həuvehi laet me səvənraha mhəuvən mə tuhətoni iərman sə triri vi a pran səvənhi. Iərman nəha triri prən nəha krouevən fwe imwəni rouarə pəri.

² Prən ouihi me nəha krirum həreirei nari. Krirum həukurən nari.

³ Nəpın səməme həreirei nari həuvehi laet me səvənraha, həpwəh nuvehien oel laet rauək irə irəha mınraha.

⁴ Mətə səməme həukurən nari həuvehi laet me səvənraha, mhəuvehi mwi tıkinari me nepwin həukuər ia oel laet rauək irə.

⁵ Nənə ti nəri nə mə iərman sə rıpkiri a pran səvənhi ramo tıpwə irəha həregi napriien ruvehi irəha hapri.

⁶ Mətə ia kurkwai nəpın iərmama riti rəkwein, mini mə, ‘Iərman sə rıpkiri a pran səvənhi rauvehe! Həuvehe mhətoni!’

⁷ Ia nəpın nəha nıprən ouihi me nəha ten hətui, mhəpərhi laet me səvənraha.

⁸ Nənə səməme həreirei nari həni pen ti səməme həukurən nari mə, ‘Həuvei pehe səkimiaha riti oel laet rauək irə. Laet me səkimaha hənəməfwə.’

⁹ Mətə səməme həukurən nari həni mə, ‘Rekəm. Oel i laet rauək irə trıpkəmwhen mhə tukutaha pam. Həuvən fwe ia stoa me mhəuvehi nəmri səkimiaha me nepwin.’

¹⁰ Nəpın irəha kamhəuvən mə tuhəuvehi nəmri oel laet rauək irə, iərman sə rıpkiri a pran səvənhi rapirapw. Nıprən ouihi me nəha krirum səməme hənəpnəpenə,

24:39: Jen 7:21-23, 2Tes 3:6 **24:42:** Mat 25:13 **24:43:** Luk 12:39-40, Rev 16:15 **24:47:** Mat 25:21, 23 **24:51:** Mat 8:12 **25:1:** Rev 19:7, Luk 12:35 a **25:1:** Nəpın rıpk Matiu rani nəgkiariien i mə “Nitətə ia neiaia.” Nıpwrai nəgkiariien i in i “Nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə.”

həuvnimwə irəha min ia nəkwai nimwə sə tukəni nəveginien asori ikin. Nənə nərmama həsisəg ia təpinhə.

¹¹ Kurirə irə nīprən ouihī me nəha səməme həkəpnəpenə mhə hərərig mwi, mhəuvehe, mamhəkwein mə, 'Iərimənu, Iərimənu, əsevər ia təpinhə tukumaha.'

¹² Mətə iərman sə rīpkiri a pran səvənhi rīni mə, 'Iakamini nīpərhienien tukumiaha i iakreirei kīmiaha.' "

¹³ Nənə Iesu rīni mə, "Ro iamīnhi irə kīmiaha tihaməkeikei mhətui amasan, mhəpwəh napriien, tī nəri nə mə hiəreirei nəfe nəpīn uə aoa Iərimənu səkīmiaha truvehe irə."

Iesu rusipekin ia nərmama kamhətui tī mane səvəi iəmā asori

¹⁴ "Nuveheien səvənhi trəmwhen iərmama riti sə rauvehi nəvənien əpwəmwis səvənhi. Kurirə rier imwəni rəkwein nərmama səməme kamho tukwini nari min həuvehe. Nənə rəmri pen mane səvənhi ia rəginraha mə tuhətui amasan tukwe.

¹⁵ Ia riti ruvei pen tənəripw me krirum mane rukuər irə, nənə tənəripw kəru m riti, nənə tənəripw kuatia m riti. Ruvei pen kuatia kuatia mīnraha rəmwhen in rukurən mə trətui amasan tukwe. Kurirə irə in rier mamevən.

¹⁶ Iərmama sə ruvehi tənəripw krirum revən atukwatukw mowok irə, nənə muvehi mane asori rukuər ia tənəripw krirum mwi.

¹⁷ Nənə iərmama sə ruvehi tənəripw kəru ro mwi iamīnhi, nənə muvehi mane asori rukuər ia tənəripw kəru mwi.

¹⁸ Mətə iərmama sə ruvehi tənəripw kuatia revən meri tīprənə, mīnimwi mane səvəi iəmā asori səvənhi.

¹⁹ Nəpīn əpwəmwis rukurau, iəmā asori səvəi nərmama me nəha rirərig muvehe, nənə mokeikei mə trəskun mane me nəha rīməuvei pen mīnraha.

²⁰ Nənə iərmama sə rīməuvehi tənəripw krirum ruvehe mərəer ia nəmri iəmā asori səvənhi, mīni mə, 'Iəmā asori, fwe kupwən ikīməuvei pehe tənəripw krirum miou mane rukuər ia nīrəha. Ətə ro, iakinowok irə rəkwhi mwi masori iakuvai pen ia tənəripw krirum mwi.'

²¹ Nənə iəmā asori səvənhi rīni pen tukwe in mə, 'Ik iəmā amasan. Ikamo tukwini amasan nari miou ia nəpīn me. Ikinətui amasan tī nəri ouihī i iakinəmri pehe ia rəgin, mo pen tako ik ikuvehe masori mətui tī narimnari me rīpik. Uvnimwə pehe ia nəkwai nimwə səvəi iəmā asori səim. Pwəh krau krauagien pəri.'

²² Nənə iərmama sə rīməuvehi tənəripw kəru in mwi ruvehe mərəer ia nəmri iəmā asori səvənhi, mīni mə, 'Iəmā asori, fwe kupwən ikīməuvehi pehe tənəripw kəru miou mane rukuər ia nīrau. Ətə ro, iakinowok irə rəkwhi mwi masori iakuvai pen ia tənəripw kəru mwi.'

²³ Nənə iəmā asori səvənhi rīni pen tukwe in mə, 'Ik iəmā amasan. Ikamo tukwini amasan nari miou ia nəpīn me. Ikinətui amasan tī nəri ouihī i iakinəmri pehe ia rəgin, mo pen tako ik ikuvehe masori mətui tī narimnari me rīpik. Uvnimwə pehe ia nəkwai nimwə səvəi iəmā asori səim. Pwəh krau krauagien pəri.'

²⁴ Nənə iərmama sə ruvehi tənəripw kuatia in mwi ruvehe mərəer ia nəmri iəmā asori səvənhi, mīni mə, 'Iəmā asori. Iakukurən mə ik iərmama riti noien səim rīskai. Ik ikapeki nəveginien ia nəmhien sə ipkəmhu mhə irə, nənə mamesi mwi nukwai nei me ia kwopun ipkəpwei mhə nuni nari ikin.

²⁵ Ro iamīnhi irə, iakihekī, mevən, mīnimwi tənəripw səim sə mane rukuər irə ia tīprənə. Ətə ro in i mane səim.'

²⁶ Mətə iəmā asori səvənhi rīni pen tukwe in mə, 'Ik iəmā ərəha. Ikamo tukwini ərəha nari miou, mamarpaha. Ikuvəukurən raka mə ikapeki nəveginien ia nəmhien sə iapkəmhu mhə irə, nənə mamesi mwi nukwai nei me ia kwopun iapkəpwei mhə nuni nari ikin.

²⁷ Mətə rəfo ikəpwəh nəmri penien mane səiou fwe ia pag? Kamo ipkəmri pen ko iapkuvehe mipkuvehi ihi mane səiou mine sə rəkwaku pag rəkwəhi.’

²⁸ Nənə iəmə asori rini pen ti nərmama səməme kamho tukwini nari min mə, ‘Həuvei raka tənəripw tukwe, mhəuvei pen m iərmama sə riməuvehi tənəripw ten.

²⁹ Iərmama sə kuvei pen nari riti min, ro wok irə, tukuvei pen mwi rasori mwi min, nənə in truvehi rəmwhen məpi raka. Mətə iərmama sə kuvei pen nari riti min, ro nəri auər a irə, tukuvehi raka pam tukwe.

³⁰ Mətə iərmama i sə ramo tukwini ərəha nari miou hərarki irapw i iruə ia nəpitəvien. Ia kwopun nəha nərmama tuhasək, mhahi tərini revinraha.’ ”

Iesu rəgkiari ia sipsip me mine nəni me

³¹ “Nəpin nəha iou, Iəməti Iərmama, takuvehe irə ia nukuraanien asori kimaha nagelo me, takəkure ia jea səiou mərimənu.

³² Nərmama ia tənəmtənə me pam tuhəuvehe mhousəsimwın pehe irəha me ia nənimek, nənə iou takuai irəha rəmwhen iərmama sə ramətui ti sipsip me muai sipsip me mine nəni me.

³³ Takuai pen sipsip me ia nəkarek mwatuk, mətə nəni me ia nəkarek mour.

³⁴ Nənə iou kig səvənraha takini pen ti nərmama me nəha ia nəkarek mwatuk mə, ‘Həuvehe kimiaha i səməme Tata səiou raməkwein amasan ia kimiaha. Nəpin tıprənə namiwən ihi, in rınəpnəpenə raka kwopun səkimiaha ia nitətə sə in ramərimənu irə. Həuvehe mharə irə.

³⁵ Nəpin nukumhə rahi iou hiəuvei pehe nəveginien miou. Nənə nəpin iakakwakwa hiəuvei pehe nui miou. Nəpin iakamavən rəmwhen ia iərmama pwıspwıs, hiəuvehi puvnimwə iou ia nəkwai nimwə me səkimiaha me.

³⁶ Nəpin tinari səiou riwən, hiarkahu pehe miou. Nəpin iakamemhə, hiəuvehe mhəti pehe iou. Nəpin iakamarə ia kalapus, hiəuvehe tukw iou.’

³⁷ Miregi nəkur atukwatukw me nəha tuhəni pehe tukw iou i mə, ‘Iərimənu. Mətə nəfe nəpin nəha kimaha iahənətoni nukumhə rahi ik, nənə iahəuvei pehe nəveginien mik, uə ikakwakwa nənə iahəuvei pehe nui mik?

³⁸ Nəfe nəpin kimaha iahətoni ikamavən rəmwhen ia iərmama pwıspwıs riti, nənə iahəuvehi puvnimwə ik ia nimwə me səkimaha me, uə səim tinari riwən, nənə iaharkahu pehe mik?

³⁹ Nəfe nəpin kimaha iahətoni ikamemhə, uə ikamarə ia kalapus, nənə iahəuvehe mhəti pehe ik?’

⁴⁰ Miregi iou kig səvənraha takini pen ti nirəha i mə, ‘Iakamini nıpərhienien tukumiaha i nəpin kimiaha hənə noien nəha ia piak riti sə in iəmə auər a ia piak me, hiənə noien nəha ia nırak.’

⁴¹ Kurirə irə iou takini pen ti nərmama me nəha ia nəkarek mour mə, ‘Kimiaha i Kumwesən raməkwein ərəha ia kimiaha haraka ia nənimek mhəuvən ia napw sə rauək rerin. Kınəse napw nəha ti Setan mine nagelo me səvənhi.

⁴² Nəpin nukumhə rahi iou kimiaha hiəpwəh nuvei peheien nəveginien miou. Nəpin iakakwakwa hiəpwəh nuvei peheien nui miou.

⁴³ Nəpin iakamavən rəmwhen ia iərmama pwıspwıs riti, hiəpwəh nuvehi puvnimwəien iou ia nəkwai nimwə me səkimiaha me. Nəpin tinari səiou riwən, hiəpwəh narkahu peheien miou. Nəpin iakamemhə uə iakamarə ia kalapus, hiəpwəh nəti peheien iou.’

⁴⁴ Miregi irəha mwi tuhəni pehe tukw iou i mə, ‘Iərimənu, mətə nəfe nəpin nəha kimaha iahənətoni nukumhə rahi ik, uə ikakwakwa uə ikamavən rəmwhen ia iərmama

pwispwis, uə tɪnari səim riwən, uə ikamemhə, uə ikamarə ia kalapus, nənə kimaha iahəpwəh nasituien ia niram?’

⁴⁵ Miregi iou takini pen ti nirəha i mə, ‘Iakani nipərhiendien tukumiaha i nəpɪn kimiaha hiəpwəh noien nəha ia piak riti sə in iəmə auər ia piak me, hiənəpwəh noien nəha ia niraak.’

⁴⁶ Nənə nərmama me nəha tuhəuvən ia kwopun Kumwesən trərpwɪn rerɪn noien ərəha me səvənraha ikɪn. Mətə nərmama atukwatukw tuhəuvən mhəuvehi nimiruien rerɪn.”

26

Nəmə asori me hərai sun mə tuhəuvən afafa mhəkwtəmhiri Iesu

¹ Nəpɪn Iesu rini pam nəgkiariien me nəha, in rəgkiari m nərmama me səvənhi, mɪni mə,

² “Kimiaha hiəukurən mə nəpɪn kəru mwi tuko Pasova. Ia nəpɪn nəha tukuvei pen iou, Iəməti Iərmama, ia rəgi nərmama me mə irəha tuhərui tərini pen iou ia nei kamarkuau.”

³ Ia nəpɪn nəha pris asori me mɪne nəmə asori me səvəi nəkur Isrel housəsɪmwɪn irəha me ia nəkwai nimwə səvəi pris asori anan. Nəghɪn nə Kaeafas.

⁴ Nənə hərai sun mə tuhəuvən afafa, mhəkwtəmhiri Iesu, mhousi əpune.

⁵ Mətə həni mə, “Pwəh kitaha səpwəh nəkwtəmhiriiien Iesu ia nəpɪn səvəi nəveginien asori. Rərəha mə nərmama niemaha trəpi irəha kamho nurigrigien asori tukwe.”

Pran riti rətəgi pen senta ia nukwəne Iesu

⁶ Nəpɪn Iesu ramarə ia rukwənu nəha Petani, ruvnimwə pen ia nəkwai nimwə səvəi Saemon (Saemon nəha kupwən nemhəien skai ro tekɪn.)

⁷ Nənə pran riti ruvehe ti Iesu mauvehi potel riti kɪno ia kəruətərei riti kani mə alapasta.^a Fwe ia nəkwai potel nəha senta riti nənimen rutə pik. Prən nəha rətəgi pen senta nəha ia nukwəne Iesu nəpɪn raməkure ia kwopun kaməni nari ikɪn.

⁸ Nənə nəpɪn nərmama me səvəi Iesu hətoni, niemaha rəpi irəha. Həni mə, “Rəfo ramouraha senta iamɪnhi?

⁹ Ripkəmri pen a nəmri nari irə, ko ruvehi mane asori irə, muvei pen m nərmama nautə səvənraha riwən.”

¹⁰ Mətə nəpɪn Iesu riregi nəgkiariien nəha, rini pen ti nirəha i mə, “Rəfo kimiaha hiamo iamɪnhi irə ia prən i? In ramo noien amasan riti miou.

¹¹ Nərmama nautə səvənraha riwən tuhamarə kimiaha mɪnraha ia nəpɪn me, mətə iou tapkarə mhə kitaha m kimiaha nəpɪn me.

¹² Rəfo prən i rətəgi pehe senta i ia nipwrak? In ro mə trəpnəpenə ia nipwrak mə tukɪnimwi.

¹³ Iakamini nipərhiendien tukumiaha i kwopun pəku ia tənəmtənə me tukɪni irapw nəgkiariien amasan səiou ikɪn tukɪni irapw nəfe prən i rino miou mə nərmama rerɪnraha tramhi.”

Jutas tro noien ərəha

¹⁴ Nərmama me səvəi Iesu irəha pam twelef, riti ia nirəha nəghɪn nə Jutas Iskariot. Revən ti pris asori me,

¹⁵ mɪni mə, “Trɪni mɪnuə iakuvei pehe Iesu ia rəgimiaha, kimiaha tihəuvei pehe nəfe miou?” Irəha hərəku in silin me kɪno ia silva irəha pam toti.

¹⁶ Ia nəpɪn atukwatukw nəha Jutas rɪnamətui suatuk mə truvei pen Iesu ia rəginraha.

Iesu mɪne nərmama me səvənhi hani pəri nəveginien səvəi Pasova

^{25:46:} Dan 12:2, Jon 5:29 ^{26:2:} Eks 12:1-27, Mat 20:18 ^{26:7:} Luk 7:37-38 ^a ^{26:7:} Alapasta kəruətərei riti nənimen rutə pik. Fwe kupwən nərmama həuvehi mhəvi pen senta irə. ^{26:11:} Dut 15:11 ^{26:14:} Jon 11:57
^{26:15:} Sek 11:12

17 Neste atukwatukw nāpīn nāha tuhani bred sə yis riwən irə. Nərmama me səvəi Iesu həuvehe tukwe in, mhəni mə, “Kwopun pəku nāha ikokeikei mə kimaha tahəpnəpenə nəveginien səvəi Pasova ikin, nənə ik tikəni?”

18 Miregi Iesu rini mə, “Həuvən fwe Jerusalem, mhətoni iərmama riti fwe ikin, mhəni pen tukwe in mə, ‘Iahatən səkītaha rini mə nāpīn səiou ruvəuvehe ipaka. Tahani pəri nəveginien səvəi Pasova kimaha nərmama me səiou ia nəkwai nimwə səim.’ ”

19 Nərmama me səvəi Iesu həuvən mho nəfe rīməni pen ti nirəha i, mhəpnəpenə ti nəveginien səvəi Pasova.

20 Ia nəruarəv Iesu mine twelef nərmama me səvənhi kamhəkure

21 mamhani pəri nari. Nənə Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Takamini nīpərhienien tukumiaha i mə kimiaha riti truvei pen iou ia rəgi nərmama səməme kamhəmwəki iou.”

22 Nāpīn irəha həregi nəgkiariien nāha, rerinraha rəpou. Həuvehe kuation kuation mamhəres Iesu i mə, “Iərimənu, sin nāha ikani? Iou?”

23 Miregi Iesu rini mə, “Iakani iərmama sə rameitesi bred ia tikiplet kuation kimrau min. In truvei pen iou ia rəgi nərmama səməme kamhəmwəki iou.

24 Iou, Iəməti Iərmama, takaməkeikei memhə rəmwəhen kimərai pen ia Nəkukuə Ikinan, mətə trərəha anan ti iərmama sə truvei pen iou ia rəgi nərmama səməme kamhəmwəki iou. Ramasan pik mə rīpkəpwəh a nətūien.”

25 Nənə Jutas, iərmama sə truvei pen Iesu ia rəgi nərmama kamhəmwəki in, rini mə, “Iahatən, sin nāha ikani? Iou?”

Miregi Iesu rini pen tukwe in mə, “Ik nə ikani.”

26 Nāpīn nāha kamhani nari irə, Iesu ruvehi bred, məfwaki mīni vivi Kumwesən tukwe, nənə məkwsen, muvei pen m nərmama me səvənhi, mīni mə, “Tihəuvehi, mhani. In i nīpwak.”

27 Kurirə irə in ruvehi kap waen, məfwaki mīni vivi Kumwesən tukwe. Məfwaki pam, nənə muvei pen mīnraha, mīni mə, “Kimiaha pam tihənīmwi.

28 In i nitek sə trərihi tərini əknekin nəgkiariien vi səvəi Kumwesən. Traiu ti nərmama həpik mə Kumwesən trəpwəh nərpwīnien noien ərəha me səvənraha.

29 Iakani pehe tukumiaha i tapkənīmwi mhə mwi waen i meste nāpīn nāha takənīmwi waen vi kītaha m kimiaha ia nītətə sə Tata səiou ramərimənu irə.”

30 Nənə irəha hani nīpu riti, mho sampam irə, mhəier mhəuvən ia Təkuər Olif.

Pita trini m kahar mə in rireirei Iesu

31 Ia kwopun nāha Iesu rini pen ti səvənhi nərmama me i mə, “Ipwet ia nāpīn kimiaha pam tihap raka ia nirak. Iakani iamīnhi irə ti nəri nə mə kimərai pen ia Nəkukuə Ikinan mə Kumwesən rini mə,

‘Iou takousi iərmama sə ramətui ti sipsip,
nənə sipsip me səvənhi tuhaiu kirkiri.’

32 Mətə in tro iakətui mwi ia nemhəien səiou. Takətui raka, mevən fwe ia tənə Kalili. Iou takukupwən kimiaha tihəkurirə.”

33 Mətə Pita rini pen ti Iesu i mə, “Irəha pam tuhap raka ia niram, mətə rīpko mhə iou.”

34 Miregi Iesu rini pen tukwe in mə, “Iakani nīpərhienien tukw ik i ipwet ia nāpīn, kurirə rəiə rakaka, ik tikini m kahar mə ikreirei iou.”

35 Mətə Pita rini pen tukwe in mə, “Trini mīnuə həni mə takaməkeikei memhə krau mik, mətə ko iakəpwəh nīnīien mə iakreirei ik.” Nənə nərmama me pam səvənhi həni nəgkiariien kuation.

Iesu raməfwaki ia Ketsemane

³⁶ Iesu mine narmama me savanhi havan ia kwopun riti naghin na Ketsemane. Nana Iesu rini pen ti niraha i ma, "Kimiaha tihamakure ia kwopun i. Pwah iou iakevan kwarha mafwaki."

³⁷ Nana in riri Pita mine tini Sepeti karu irahar harevan iraha min. Ia napin naha in rinamregi raraha, rerin rapou pik.

³⁸ Nana rini pen ti nirahar i ma, "Rerik rapou pik ipaka iakemha tukwe. Tiamharo i, pwah kitaha m kimirahar tsapwah napriien."

³⁹ Nana Iesu revan ouihi a mwi mimwei ia tiprana mafwaki, mini ma, "Tata saiou. Tikuvehi raka kap i pwah iakapwah nanimwien. Mata tikapwah noien ramwhen sa iakokeikei, mata tiko ramwhen sa ikokeikei."

⁴⁰ Nana Iesu rafwaki pam, mirarig pehe matoni Pita mine Jemes mine Jon kamharapri. Nana in rini pen ti Pita i ma, "Rafu, ko hiapkətui mha napin ouihi a ua?"

⁴¹ Kimirahar tiharətui mharafwaki ma tiharapwah nimweien ia narahaien. Niparhienien rerimaha ragien ma tihafwaki, mata nipwramiaha rapou."b

⁴² Nana Iesu revan saro karu ira, mafwaki, mini ma, "Tata saiou. Trini minuə kap i ko ripkiwan mha meste iakanimwi, tako ramwhen sa ikokeikei."

⁴³ Nana Iesu rirarig pehe mwi mata irahar harnapri mwi, ti nari na ma napriien ruvavehi irahar.

⁴⁴ Ro iamihni ira in rapwah mwi irahar, mevän saro kahar ira, mafwaki, mini a mwi nagkiariien kuatia.

⁴⁵ Kurira ira ruvehe mwi ti narmama me savanhi, mini pen ti nirahar i ma, "Rafu, hiamarapri, mamharuvehi ihi napwisien sakimiahar? Haregi ro. Napin naha ruvavehe. Iarmama riti truvei pen iou, Iamati Iarmama, ia ragi namə araha me.

⁴⁶ Tiharo mhararer. Pwah samavän. Hata ro, iarmama naha trini pui iou ruvavehe ipaka."

Narmama samame kamhamwaki Iesu havuveh mhakwtamhiri in

⁴⁷ Napin Iesu ramagkiari ihi, Jutas, in riti ia twelef narmama me savai Iesu, ruvehe iraha narmama hapik. Nepwin kamhauvehi nau. Nepwin kamhauvehi nipari nei. Pris asori me mine namə asori me savai nakur Isrel hanarhi pen iraha.

⁴⁸ Jutas rinagkiari raka minraha ma, "Iarmama sa takakei min, iamə na in na. Kimiaha tihakwtamhiri."

⁴⁹ Nana Jutas ruvehe, mevän atukwatukw ti Iesu, mini ma, "Ramasan tukw ik, ia hatan." Nana rakei min.

⁵⁰ Miregi Iesu rini pen tukwe in ma, "Iou riti. Tiko mo nafe ikimavehe tukwe." Nana narmama me havuveh mhəmri pen raginraha ia Iesu, mhakwtamhiri.

⁵¹ Mata iarmama riti sa ramarer ipaka ti Iesu reivi raka nau savanhi, marai iarmama riti sa ramo tukwini nari m pris asori anan, marai raka nikare nifregin.

⁵² Nana Iesu rini pen tukwe in ma, "Uvehi nau saim mivai pen ia tamwhekın, ti nari na ma narmama me samame kamhauvehi nau ma tuharuagən ira tukərai əpune iraha ia nau.

⁵³ Kimiaha hiamafatarig ira ma ko iapkəkwein mha Tata saiou nana takwtəkwuni a ira in trarhi pehe nagelo me taosen m taosen havuveh mhasitu ia nirak?

⁵⁴ Mata trini minuə iako iamihni ira nagkiariien i sa Nəkukuə Ikinan rani ma kimiaha tihakwtamhiri iou iamihni ira trəfuvehe mukuə ira?"

⁵⁵ Ia napin naha Iesu rini pen ti narmama me i ma, "Rafu hiamavehi nau me mine niparpari nei me mamhauvehe ma tihakwtamhiri iou iamihni ira? Natarigien sakimaha rinuə iou rakres riti ua? Ia narineiv m neis mine iakamarə fwe ia nimwə savai Kumwesən, mamahatan narmama. Rafu hiapwah nakwtamhiriien iou ia napin naha?"

26:38: Jon 12:27 **26:39:** Hip 5:7-8, Mat 6:10 **26:41:** Mat 6:13, Hip 2:14, 4:15 **b 26:41:** Suatuk riti mwi ti ninien nagkiariien i in i ma, "Niparhienien Nanimwin rerin ragien ma tihafwaki, mata nipwramiaha rapou." **26:44:** 2Kor 12:8 **26:46:** Jon 14:31 **26:51:** Jon 18:26 **26:52:** Jen 9:6, Rev 13:10 **26:55:** Luk 19:47, 21:37

⁵⁶ Mætə narimnari me i hiamo haməier pehe iamīnhi irə mə nəgkiariien me nəha profet kupwən me hāmərāi pen ia Nəkukuə Ikinan tuhəuvehe mhəukuə.” Nəpīn nərmama me i həkwtəmhiri Iesu, nərmama me səvənhi həpwəh in mhap.

Iesu rərər ia nəmri pris asori anan mine nəmə asori me

⁵⁷ Nərmama me nəha səməme həkwtəmhiri Iesu həiri in mhəuvən ti Kaeafas. Kaeafas in pris asori anan. Nahatən me səvəi Loa mine nəmə asori me səvəi nəkur Isrel hənousəsīmwin raka irəha me ia nimwə səvənhi.

⁵⁸ Pita rakurirə ia Iesu, mamavən isipwin tukwe meste nari fwe nīkare nimwə səvəi pris asori anan. Nənə muvnmwə, məkure irəha iotukwininari me, mə trətoni mə tukəfo irə ia Iesu.

⁵⁹ Nənə pris asori me mine nəmə asori me səvəi nəkur Isrel kamhətui nərmama nepwin mə tuheikuə, mhəni irapw nəri ərəha riti sə Iesu rino uə rīmāni. Nəmə asori me hokeikei mə tuhəregi pwəh housi əpune in tukwe.

⁶⁰ Nəri auər a mə nərmama həpik həkəmter mamheikuə ia nəfe hənətoni Iesu rino uə hāməregi in rīmāni, mətə nəmə asori me həpkətə mhə nari riti. Mətə irəha kamhəmwur mamhəuvən meste iərmama kəru krouvehe,

⁶¹ rouni mə, “Iəmə i rīmāni iamīnhi irə mə, ‘Iou iakukurən nourahaien nimwə səvəi Kumwesən, marə muvrhəkin mwi ia nəpīn kahar.’”

⁶² Nənə pris asori anan rərər, mīni pen ti Iesu i mə, “Nəgkiariien riti riwən tikini? Rəfo ia nəgkiariien nəha irau krouni rauuəsi ik irə?”

⁶³ Mətə Iesu rəpnāpen. Nənə pris asori anan rini pen tukwe in mə, “Iakəres pehe ik i ia nəghi Kumwesən sə ramiru. Ni pehe ro tukumaha i. Ik Kristo, Tini Kumwesən, uə rekəm?”

⁶⁴ Miregi Iesu rini pen tukwe in mə, “Ik ikini, mətə iakani pehe tukumiaha i mə nəha təkwtəkwuni mine mamevən tihətoni iou, Iəməti Iərmama, takaməkure ia nīkare Kumwesən mwatuk sə in nīskaiien səvənhi rasori. Tihətoni mwi iou takauvehe ia nəpuə me ia nimagouagou.”

⁶⁵ Nənə nəpīn pris asori anan riregi, reitehi tinari səvənhi, mīni mə, “Kitaha tsətui iərmama riti mwi tro pui iəmə i ti nəfe? Kimiaha hiəuvəregi raka mə in rini ərəha Kumwesən.

⁶⁶ Nətərigien səkimiaha mə tsəfo irə?” Miregi irəha həni mə, “In traməkeikei memhə.”

⁶⁷ Nənə hərgəvəsi pen nənimen, mamhəuəsi in. Nepwin həpwi in,

⁶⁸ mamhəni mə, “Mə ik Kristo pərhien, ni pehe ro tukumaha i nəgkiariien sə ruku pen ti Nənimwin mə sin ruəsi ik!”

Pita rini mə in rireirei Iesu

⁶⁹ Ia nəpīn nəha Pita fwe inhəripw ia nīkare nimwə səvəi pris asori anan. Nənə pran riti sə ramo tukwini nari m pris asori anan ruvehe ipaka tukwe, mīni mə, “Ik mwi ikinamavən pəri kimirau Iesu iəmə Kalili.”

⁷⁰ Mətə ia nəmrinraha pam Pita rini mə, “Rekəm. Iou iakreirei nəfe i ikamini.”

⁷¹ Pita rəpwəh nīkare nimwə nəha mier mevən ipaka ti təpinhə asori riti sə nərmama kamhəuvnmwə pehe irə. Nənə pran riti mwi sə ramo tukwini nari rətə in, mīni pen ti nərmama səməme kamhərer ia kwopun nəha mə, “Iəmə i rinamavən pəri irau Iesu iəmə Nasaret.”

⁷² Miregi Pita rini mwi mə, “Rekəm. Iakani pehe tukw ik i kwəsuahi anan mə iou iakreirei iəmə nəha ikani.”

⁷³ Nəpīn ouihi a rukurau, nənə nərmama səməme kamhərer ia kwopun nəha həuvehe, mhəni pen ti Pita i mə, “Nipərhienien. Ik riti ia nirəha ti nəri nə mə ik iəmə Kalili.”

⁷⁴ Miregi Pita rini mə, “Mə iakameikuə pwəh Kumwesən rərpwin noien ərəha səiou. Iakani pehe tukumiaha i kwəsuahi anan mə iou iakreirei iəmə nəha kimiaha hiamāni.”

Pita rini iam̄inhi irə, nənə təkwtək̄wuni a rəiə rakaka.

⁷⁵ Nənə Pita rerin rirhi nəgkiariien səvəi Iesu. Riməni mə, “Kurirə rəiə rakaka, ik tikini m kahar mə ikreirei iou.” Pita rerin rirhi. Nənə rier mevən m̄irapi nasəkien.

27

Jutas remhə

¹ Ia nəpnəpin pris asori me mine nəmə asori me səvəi nəkur Isrel irəha pam hərai sun mə tuhousi əpune Iesu.

² Irəha həiri in, mhəuvən, mhəmri pen in ia rəgi Paelat. Paelat nəha in iəmə Rom sə ramərimənu ia kwopun nəha.

³ Nəpin Jutas iəmə i sə riməuvei pen Iesu ia rəgi nərmama səməme kəmhəm̄wəki, in rətoni mə irəha həni mə Iesu traməkeikei memhə, in rərari ia nətərigien səvənhi, muvehi silin me nəha k̄ino ia silva irəha pam toti, muvehi muvehe, muvei pen m pris asori me mine nəmə asori me səvəi nəkur Isrel,

⁴ m̄ini mə, “Iak̄ino noien ərəha i, muvei pehe iərmama sə in ratukwatukw a ia rəgim̄iaha mə tihousi əpune in.”

Miregi irəha həni mə, “Rəfo ikuvehe masək tegin k̄imaha? Səim atukw a nə noien.”

⁵ Nənə Jutas rərarki irapw silin me k̄ino ia silva fwe ia nəkwai nimwə səvəi Kumwesən, nənə mier mevən, m̄irukwi utə atukw a in ia kwənək̄wus.

⁶ Mətə pris asori me həuvehi silin me nəha k̄ino ia silva, mhəni mə, “R̄ipkatukwatukw mhə ia Loa sək̄itaha mə k̄itaha tsousəsimw̄in mane i irəha mane səvəi nimwəfwaki ti nəri nə mə mane i kuvei pen mə tukuvehi nəmri iərmama i mə tukousi əpune.”

⁷ Ro iam̄inhi irə irəha hərai sun mhəuvehi mane nəha, mhəuvehi nəmri t̄iprənə riti. Fwe kupwən kani t̄iprənə nəha mə T̄iprənə sə kamo tekinari me irə. Irəha həuvehi nəmri t̄iprənə nəha mə tuk̄inim̄wi nərmama pw̄is̄pw̄is me ik̄in.

⁸ Ro pen ipwet mine kamsegi pen ihi nəghi t̄iprənə nəha mə T̄iprənə sə netə rinaiu ik̄in.

⁹ Ia nəpin nəha nəgkiariien səvəi Profet Jeremaea ruvəuvehe muvəukuə. In riməni mə, “Irəha həuvehi silin me k̄ino ia silva irəha pam toti.

In nə mane sə nəkur Isrel me nepw̄in həni mə tuhəuvei pen ti nuvehien nəmri iərmama nəha.

¹⁰ Irəha həuvei pen mane nəha mhəuvehi nəmri t̄iprənə sə kamo tekinari me irə rəm̄when ia Iərimənu rini pehe tukw iou i mə tako.”

Iesu rərer ia nəmri Paelat

¹¹ Nəpin Iesu ramərer ia nəmri Paelat, Paelat rəres pen in mə, “Ik kig səvəi nəkur Isrel?” Miregi Iesu rini mə, “Ik ikani.”

¹² Ia nəpin nəha pris asori me mine nəmə asori me səvəi nəkur Isrel həskəmter, mamhəni ərəha Iesu, mətə Iesu rəpwəh n̄iniien nəgkiariien riti ti nirəha i.

¹³ Ro pen Paelat rini pen tukwe in mə, “Rəfo ikaməpnəpen? Ipkreji mhə nəgkiariien me r̄ip̄ik nəha kəmhəni ərəha ik irə?”

¹⁴ Mətə Iesu r̄ip̄ik̄ini mhə nəgkiariien riti tukwe in, m̄ip̄kərpw̄in mhə nəgkiariien riti sə irəha kəmhəni. Nənə Paelat rətoni məkəri asori nari irə.

Paelat rəsəni pen Iesu ia rəgi naruağən me mə tuhousi əpune

¹⁵ Ia nuk me pam nəpin kamo nəveginien asori nəha Pasova irə, iəmə Rom sə ramərimənu ia kwopun nəha rukurən nuvehi rakaien iərmama riti ia kalapus sə nəkur Isrel həməres i, nənə məsəni in rier mamevən.

¹⁶ Ia nəpin nəha iərmama riti fwe ia nəkwai kalapus nərmama pam həukurən in nəghin nə Parapas.

17 Ro iam̄inhi irə nəp̄in nərmama housəsimw̄in irəha me, Paelat rini pen ti nirəha i mə, “K̄imiaha hiokeikei mə takəseni sin rier ia kalapus mamevən, Parapas uə Iesu sə kani mə Kristo?”

18 Paelat rəres pen irəha iam̄inhi irə ti nəri nə mə in rukurən mə nəmə asori me səvəi nəkur Isrel həməuvei pen Iesu ia rəgin ti nəm̄wəkiien səvənraha.

19 Nari riti mwi, nəp̄in in raməkure ia kwopun sə raməkiri nəgkiariien ik̄in, pran səvənhi rərhi pen nəgkiariien riti revən tukwe m̄ini mə, “Tikəpwəh noien nari riti ia iəmə atukwatukw nəha. Ia nəp̄in riran pehe ipwet iakəməkərəha irə. Nənə təkwtək̄wuni iakregi rərəha tukwe.”

20 Mətə pris asori me m̄ine nəmə asori me səvəi nəkur Isrel kām̄həkeikei m̄ nərmama mə tuhəres Paelat i mə trəseni Parapas rier ia kalapus mamevən, mətə trousi əpune Iesu.

21 Nənə Paelat rəres pen mwi irəha i mə, “Iəmənmi i sə pəku k̄imiaha hiokeikei mə takəseni rier ia kalapus mamevən?”

Miregi irəha həni mə, “Parapas.”

22 Miregi Paelat rini pen ti nirəha i mə, “Ro iam̄inhi irə takəfo ia Iesu sə kani mə Kristo?”

Miregi irəha pam həni mə, “Pwəh hərui tərini pen in ia nei kamarkuau.”

23 Miregi Paelat rini mə, “Ti nəfe? Nəfe nəha nərəhaien in rino?”

Mətə irəha həni asori mwi mə, “Pwəh hərui tərini pen in ia nei kamarkuau.”

24 Nəp̄in Paelat rətoni mə ko r̄ipko mhə rər̄inraha rəpw̄uən, mətə hənamo nurigr̄igien asori, in ruvehi nui, maikuas ia rəgin mi ia nəm̄r̄inraha pam, m̄ini mə, “Iou iakiwən ia nemhəien səvəi iəmə i. Niten riwən ia nirak. Ramarə a ia k̄imiaha.”

25 Miregi nərmama me pam həni mə, “Pwəh niten rəm̄ak pehe a ia k̄imiaha m̄ine nəkwər̄hakwər̄ha me səkimaha.”

26 Nənə Paelat ro nəkwanraha, məseni Parapas rier ia kalapus mamevən, mətə rini nəkwan mə tukər̄isi Iesu. Nəp̄in naruağən me səvənhi hər̄isi pam in, Paelat ruvei pen in ia rəginraha mə tuhər̄ui tərini pen ia nei kamarkuau.

Naruagən me har̄is əkenh̄in ia Iesu

27 Naruağən me səvəi Paelat həiri Iesu mhəuvnimwə ia nimwə asori səvəi Paelat nəgh̄in nə Praetorium. Irəha hək̄wein irəha me nepw̄in ia kusen səvənraha həuvehe mhousəsimw̄in irəha me ipaka ti Iesu,

28 mhəuvehi raka karkahu səvənhi, mharkahu pen karkahu əruerəv min rəm̄when ia karkahu səvəi kig.

29 Həuvehi rəhi, mhəuvnhi kəfəfau səvəi kig irə, mhəfəfau pen ia kənkapwə, mhəuvei pen mwi r̄igi nei riti ia rəgin mwatuk rəm̄when ia nəri sə kig rauvehi rahatən pen nasoriien səvəi kig. Hən̄imwi nukurhunraha ia nənimen, mamhar̄is əkenh̄in irə, mamhəni mə, “Ik kig səvəi nəkur Isrel k̄imaha iahəsiai ik!”

30 Irəha hərgəvəsi in, mhəuvehi raka r̄igi nei nəha ia rəgin, mhousi kənkapwə irə.

31 Nəp̄in hən̄aris əkenh̄in raka irə, həuvehi raka karkahu əruerəv nə mharkahu pen tinari ihi səvənhi, mhəiri in mhəuvən mə tuhər̄ui tərini pen ia nei kamarkuau.

Naruagən me hərui tərini pen Iesu ia nei kamarkuau

32 Nəp̄in naruağən me nəha hən̄aməier, hətoni iəmə Saerin riti nəgh̄in nə Saemon. Irəha hək̄eikei min mə trəvrani nei kamarkuau səvəi Iesu.

33 Irəha həuvən ia kwopun riti nəgh̄in nə Kolkota (n̄ipwrai nahag nəha kwopun səvəi kerhə ia iərmama). Ia kwopun nəha irəha

34 həuvei pen waen m̄ Iesu mə trən̄imwi. Kəvti pen n̄imwai nari riti rəfiə trasitu muəsi nəm̄isəien. Mətə nəp̄in Iesu rəpwasi əghan, rəpwəh nokeikeiien mə trən̄imwi.

35 Nəp̄in irəha hərui tərini pen raka in ia nei kamarkuau, həuai kirk̄iri tinari me səvənhi, mhəuini nari riti sə trahatən pen mə sin truvehi nəfe tinari səvənhi.

³⁶ Nənə həkure ia kwopun nəha, mamhətui tukwe.

³⁷ Ia kənkəpwə irənhə irə irəha hərəui pen nəkukuə riti kimərai mə Iesu tremhə ti nəfe. Rini mə: *Iesu I Kig Səvəi Nəkur Isrel*

³⁸ Ia nəpən nəha həuvehi rakres mi kəru, mhəru tərini pen mwi irau ia nei kamarkuau, riti ia nīkare Iesu mwatuk, riti ia nīkaren mour.

³⁹ Nənə nərmama səməme kamhəukurau ia suatuk kamhounouini kənkəpwənraha me, mamhəni ərəha Iesu,

⁴⁰ mamhəni mə, “Ik nə iəmə ikiməni mə tikouraha nimwə səvəi Kumwesən marə muvrhəkin mwi ia nəpən kahar. Itə, uvehimīru ik! Tərini minuə ik Tini Kumwesən pərhiən, araka ia nei kamarkuau meiwaiu pehe.”

⁴¹ Ia noien a mwi nəha pris asori me mine nahatən me səvəi Loa mine nəmə asori me səvəi nəkur Isrel haris əkenhin irə, mamhəni mə,

⁴² “In riməuehimīru raka nərmama həpik, mətə ko ripkuuehimīru atukw mhə in. Mə in kig səvəi nəkur Isrel pərhiən, ramasan mə raraka ia nei kamarkuau meiwaiu pehe, pwəh kitaha sətōni mhəni nīpərhiənien irə.

⁴³ Iəmə i rahatətə ia Kumwesən mini mə in Tini Kumwesən. Pwəh sətōni ro mə Kumwesən rerin ragien tukwe truvehimīru in təkwtəkwuni.”

⁴⁴ Iərmama mi nəha sə krauakres kinəru tərini pen irau ia nei kamarkuau irəhar Iesu, irau mwi krauni ərəha in rəmwhen nepwīn həməni.

Iesu remhə

⁴⁵ Ia kurkwai nəpən ia ran nəpitəvien ruvehe mousəman kwopun me pam ia tənə nəha meste aoa kahar rukurau.

⁴⁶ Nənə raripwi tri klək ia nəruarəv Iesu rəkwein əpwəmwis, mini minuə, “Eloi, Eloi, lama sapaktani?” Nīpwrai nəgkiariien nəha in i mə “Kumwesən səiou, Kumwesən səiou, rəfo ikap raka ia nirak iamīnhi?”

⁴⁷ Nərmama me nepwīn səməme kamhərəer mamhəspau ia Iesu həregi nəgkiariien nəha, mhəni mə, “Iəmə i raməkwein Profet Elaeja.”

⁴⁸ Nənə təkwtəkwuni a riti ia nirəha raiu muvehi nīpəri koton, meitesi ia waen sə rəfiə, nīpəri pen ia nusvenhi rəgi nei riti, muvehi pen mə Iesu trənimwi.

⁴⁹ Mətə in me nepwīn həni mə, “Pəpim ro pwəh sətōni mə Profet Elaeja truvehe muvehimīru iəmə i uə rekəm.”

⁵⁰ Nənə Iesu rəkwein əpwəmwis mwi, məseni pen nīmīruien səvənhi, memhə.

⁵¹ Təkwtəkwuni a mwi tinari sə rəgher tukuahag kwopun ikinan anan fwe ia nəkwai nimwə səvəi Kumwesən reitehi nīpərən kəru fwe irənhə meste nari fwe inhəripw. Nənə tiprənə rikiu, meitehi kəruətərei me.

⁵² Nīpəgi kəruətərei me nepwīn sə kinərkwafə nīpwrai nərmama ikən həuvehe mhəkweg, nənə Kumwesən ro nərmama me səvənhi həpik hətui mwi ia nemhəien səvənraha.

⁵³ Kurirə irə nəpən Iesu rətui mwi ia nemhəien səvənhi irəha həier irapw ia nīpəgi kəruətərei me səvənraha, mhəuvən ia taon ikinan nə Jerusalem, nərmama həpik hətōni irəha.

⁵⁴ Iaruagən riti nəha in rasori ia naruagən me irəha pam hantret. In mine naruagən me nepwīn səvənhi kamhətui ti Iesu. Nəpən irəha hətōni nīmwnimwien nəha mine narimnari me nəha sə həməier pehe, həhekər asori, mhəni mə, “Nīpərhiənien iəmə i in Tini Kumwesən.”

⁵⁵ Nənə nīpran me həpik ia kwopun nəha kamhərəer isipwīn kwopti ti Iesu mamhəspau irə. Nīpran me nəha həməier ia tənə Kalili, mamhəkurirə ia Iesu, mamhasitu irə.

⁵⁶ Meri Maktala, mine Meri mama sɔvɛi Jemes mine Josef, mine mama sɔvɛi tini Sepeti mi kamharerer irɛha minraha.

Josefrɛrkwafɛ nɪpwrai Iesu

⁵⁷ Iɛmɛ Aramatia riti nɛha ikin nɛghin nɛ Josef. Nautɛ sɔvɛnhi rasori. In mwi iɛrmama riti sɔvɛi Iesu. Ia nɛruarɔv

⁵⁸ revɛn ti Paelat, mɛres pen mɛ ko Paelat rɛseni in ruvehi nɪpwrai Iesu. Ro pen Paelat rini nɛkwɛn mɛ tukuvehi pen min.

⁵⁹ Josef revɛn muvehi nɪpwrai Iesu, muvegi ia tinari ɛmher riti kino ia linen,

⁶⁰ nɛnɛ mɛmri pen ia nɪpɛgi kɛruɛterei riti sɔvɛnhi sɛ in rinɛrai ɛrori raka. Nɛpin rinɛmri raka, rɛsɛkwuɛsɛkwu kɛruɛterei asori riti mɛrɛpinhɛ pen kwɛruɛ irɛ, nɛnɛ mɛmɛvɛn.

⁶¹ Meri Maktala, mine Meri mama sɔvɛi Jemes mine Josef krauɛkure fwe ikin, rouɛti pen nɪpɛgi kɛruɛterei nɛha kinɛrkwafɛ nɪpwrai Iesu ikin.

Naruagɛn me nepwɪn hɛsisɛg ɛknekɪn nɪpɛgi kɛruɛterei

⁶² Kini rakwakwi irɛ, nɛpin kamɛpnɛpenɛ irɛ ti Sapat, pris asori me mine Farisi me hɛuvɛn mhousɛsimwɪn irɛha me ia nɛmri Paelat,

⁶³ hɛni pen tukwe in mɛ, “Iɛmɛ asori. Rerimaha ramrhi nɛgkiariien riti sɔvɛi iɛmɛ nɛha rameikuɛ. Nɛpin ramiru ihi, rimɛni mɛ nɛpin kahar trukurau nɛnɛ in trɛtui mwi ia nemhɛien sɔvɛnhi.

⁶⁴ Ro iamɪnhi irɛ tikɛrhi pen nɛrmama me nepwɪn sɛim pwɛh hɛuvɛn mhɛsisɛg ɛknekɪn ia nɪpɛg sɛ kinɛrkwafɛ nɪpwran ikin meste nɛpin kahar haruvehe mharukurau. Rɛrɛha nɛrmama me sɔvɛnhi hɛuvɛn, mhakres nɪpwran, mhɛni pen ti nɛrmama mɛ in rinɛtui mwi ia nemhɛien sɔvɛnhi. Tuko ro iamɪnhi irɛ neikuɛien nɛha sɔvɛnraha trɛrɛha mɛpi raka sɛ fwe kupwɛn.”

⁶⁵ Mɪregi Paelat rini pen ti nirɛha i mɛ, “Iakɛseni naruagɛn me nepwɪn sɛiou. Tiho mhɛiri irɛha mhɛuvɛn mhɛsisɛg ɛknekɪn ia nɪpɛgi kɛruɛterei nɛha.”

⁶⁶ Ro pen irɛha hɛuvɛn mhɛmri pen nari riti ia kɛruɛterei sɛ ramɛrer tukuahag ia nɪpɛg nɛha mɛ iɛrmama riti rikiu irɛ irɛha tuhɛtoni mhɛukurɛn. Nɛnɛ naruagɛn me nepwɪn kamhɛrer tukuahag tukwe.

28

Iesu rɛtui mwi ia nɛmhɛien sɔvɛnhi

¹ Nɛpin Sapat ruvɛukurau, ipaka rinamran ia Sante, Meri Maktala mine Meri mama sɔvɛi Jemes krouevɛn mɛ trouɛtɛ nɪpɛgi kɛruɛterei kinɛmri pen nɪpwrai Iesu irɛ.

² Nɛnɛ tɛkwɛtkwuni a irɛ, nɪmwnɪmwɪen asori rikiu, ti nɛri nɛ mɛ agelo riti sɔvɛi Iɛrimɛnu rier ia neiai meiwaiu pehe, mɛsɛkwu raka kɛruɛterei nɛha kinɛsisɛg pen ia nɪpɛg, nɛnɛ mɛkure utɛ irɛ.

³ Nɪpwran ramser rɛmwhɛn ia nouapɪrien. Tinari sɔvɛnhi rɛpsan anan.

⁴ Nɛpin naruagɛn me nɛha sɛmɛme kamhɛrer tukuahag ti nɪpɛg hɛtoni agelo nɛha, hɛhekɪr mhɛtɛmnɪmwɪn, hɛuvehe mhɛmwhɛn ia nɛrmama hɛuvamhɛ.

⁵ Mɛtɛ agelo nɛha rini pen ti prɛn mi nɛha mɛ, “Rouɛpwɛh nehekɪrien. Iakukurɛn mɛ irouɛtui Iesu sɛ kinɛrui tɛrini pen ia nei kamarkuau.

⁶ In riwɛn i. In rinɛtui mwi ia nemhɛien sɔvɛnhi rɛmwhɛn mɛ in rimɛni. Rouvehe, rouɛtɛ kwopun nɪpwran rinamapri ikin,

⁷ nɛnɛ rouevɛn akwauakw rouni pen ti nɛrmama me sɔvɛnhi mɛ in rinɛtui mwi ia nemhɛien sɔvɛnhi, nɛnɛ tɛkwɛtkwuni in rakupwɛn ia kimiaha mɛmɛvɛn ia tɛnɛ Kalili. Kimiaha tihɛtoni in fwe ikin. Irouregi iakuvɛni raka narimnari me i tukumirau i.”

⁸ Nənə irau krouəpwəh akwauakw nīpəg, rouhekīr, mətə rerīnrau ragien pik mwi. Krouaiu, rouevən mə trouni nəri nəha ti nərmama me səvəi Iesu.

⁹ Nənə təkwtəkwuni a Iesu rier irapw ti nirau, mīni mə, “Ramasan tukumirau!” Nənə irau krouvehe tukwe, rounimwi nukurhunrau ia nənimen, rouəkwtəmhiri nisun mi, rousiai in.

¹⁰ Nənə Iesu rini pen ti nirau i mə, “Rouəpwəh nehekīrien, rouevən, rouni pen ti piak me mə irəha tuhəuvən fwe tənə Kalili. Ia kwopun nəha irəha tuhətə iou.”

Nəgkiariien səvəi naruagən me

¹¹ Nəpīn irau krouərīg, təkwtəkwuni a mwi, naruagən me nepwīn səməme hənəmərər tukuahag nīpəg həuvən fwe taon, nənə mhəni pen narimnari me nəha ti pris asori me.

¹² Nənə pris asori me hoeite nəmə asori me səvəi nəkur Isrel mamhərai sun irəha mīnraha. Nənə nəpīn həuvərai sun raka, həuvei pen mane asori m naruagən me nəha,

¹³ mhəni mə, “Kīmīaha tihəni irapw ti nərmama me mə nəpīn kīmīaha hiamapri ia nəpīn nərmama me səvəi Iesu həuvehe mhakres nīpwrən.

¹⁴ Nənə trīni mīnuə Paelat rīregi nəgkiariien nəha, kīmaha tahəgkiari min mə in trəpwəh nourahaien kīmīaha.”

¹⁵ Ro iamīnhi irə naruagən me həuvehi mane, mhəuvən, mho nəfe pris asori me həməni pen ti nirəha i. Nənə nəgkiariien nəha ruviris ia tənə Isrel. Kamīni ihi ipwet mīne.

Nəgkiariien sampam Iesu ruvei pen m nərmama me səvənhi

¹⁶ Ia nəpīn nəha nərmama me səvəi Iesu irəha pam eleven həuvən fwe tənə Kalili ia təkuer riti sə Iesu rīməni pen ti nirəha i kupwən.

¹⁷ Nəpīn irəha hətōni in, hənīmwi nukurhunraha ia nənimen, mhəsiai in. Mətə nepwīn hərəirei amasan ia rerīnraha mə Iesu pərhiēn i.

¹⁸ Nənə Iesu ruvehe, mīni pen ti nirəha i mə, “Kumwesən ruvei pehe nasoriēn miou iakamərimənu ia narimnari me pam ia neiai mīne tīprənə.

¹⁹ Ro pen kīmīaha tihaməkeikei mhəuvən mhəvi nərmama ia tənəmtənə me pam pwəh irəha həuvehe mho nərmama me səiōu ia nirəha. Kīmīaha tihaməkeikei mho paptas ia nirəha ia nəghi Tata mīne Tīni mīne Nənīmwiēn Ikinan,

²⁰ mamhahatən irəha mə irəha tuhaməkeikei mho nəgkiariien me pam sə iakinahatən kīmīaha irə. Nənə hərəgi ro nəri i. Iou takamarə rerīn tukumīaha meste nəpīn sampam.”

Mak Nægkiariien sə rani mə nəfe i nəkukuə

Mak in rıməkupwən mırari narimnari me ia nimiruien səvəi Iesu. Nətərigien səvəi nərmama mə Mak in iərmama riti sə rınakurirə ia Pol mine Panapas nəpın krouəvisau irapw nəgkiariien amasan ia kwopun me. Mak in raməgkiari pik ia narəien səvəi Iesu Kristo. Məti, Mak, Luk, Jon, irəha pam haməgkiari ia narəien səvəi Iesu Kristo, mətə nəkukuə səvəi Mak rukwakwa mamrai kwərəkəwərha nəgkiariien iərmama rəvsini mukurən. Mak raməgkiari ia wok səvəi Iesu Kristo maməgkiari mwi ia nımtətien me səməme in rino. Mak ramahatən mə Iesu rəmwhen ia iərmama sə ramo wok mauvehi nasoriien. Ikəvsini nəkukuə səvəi Mak nıpərın kahar, nıpərın kuatia raməgkiari ia nəfe kınə ia Kristo ia nəfwakiiien sampam ia nimiruien səvənhi ia təkure tıprənə i, maməgkiari irə mamə sampam ia nemhəien səvənhi mine nəpın rınətui mwi ia nemhəien.

Nukune nəgkiariien amasan

¹ Nukune nəgkiariien amasan sə raməvisau Iesu Kristo, Tini Kumwesən.

² Kimərari pen nəgkiariien riti ia nəkukuə səvəi Profet Aesea fwe kupwən. Nægkiariien nəha rani iamınhi irə mə,

“Ətə ro, takərhi pen iərmama sə trəgkiari tukwini səiəu,
in trukupwən ia niram mevən, məpərhi səim suatuk.”

³ “Reri iərmama riti raməkwein əpwəmwiə ia kwopun akwesakwes ikin mamini mə,
‘Kimiaha tihaməkeikei mhəpərhi suatuk səvəi Iərimənu səkitaha,
mhəmri atukwatukw suatuk ouihi me səvənhi.’ ”

⁴ Ro iamınhi irə Jon rier irapw ia kwopun akwesakwes ikin, maməvisau irapw ti nərmama mə, “Kimiaha tihaməkeikei mhərərīg ia noien ərəha me səkimiaha, mho paptəes, nənə Kumwesən trəpwəh nərpwinien noien ərəha me səkimiaha.”

⁵ Nərmama pam ia tənə Jutia mine Jerusalem həuvən ti Jon, mamhəni irapw noien ərəha me səvənraha, nənə in ramo paptəes ia nırəha ia nui aris Jotan.

⁶ Jon ramarkahu ia tınari kınə ia nımwheri kamel, mamətəti ia teki nərimiru, maməni kınə mine kwənıpwət ia sukapak.

⁷ Ramini irapw mə, “Kurirə ia nırak, iərmama riti fwe rauvehe. Niskaiien səvənhi rasori məpi raka iəu. Iapkəmwhen mhə mə takərpəsuk mifi raka nəkwus ia səvənhi put.

⁸ Iəu iakamo paptəes ia kimiaha ia nui, mətə in truvehe mo paptəes ia kimiaha ia Nənimwın İkinan.”

Jon ro paptəes ia Iesu

⁹ Ia nəpın nəha Iesu ruku pen fwe ia taon nəha Nasaret ia tənə Kalili, muvehe, nənə Jon ro paptəes irə ia nui aris Jotan.

¹⁰ Nəpın atukwatukw Iesu rutə pehe ia nui, rətoni kəpuapen rəkweg, Nənimwın İkinan rosi mak inhəripw reiwaiu pehe məkure irə.

¹¹ Nənə reri Kumwesən ruku pen ia neiai mını mə, “Ik nərik keikei. Rerik ragien tukw ik.”

Setan raməmwur mə tro Iesu rımwei ia nərəhaien

¹² Jon rino raka paptəes ia Iesu. Nənə Nənimwın İkinan rərhi pen Iesu revən ia kwopun akwesakwes ikin.

¹³ Rarə ikin meste nəpın foti. Ia nəpın nəha Setan raməmwur mə tro Iesu rımwei ia nərəhaien. Iesu ramarə irəha nəri əprmin me. Nagelo me hamo tukwini nari min.

Iesu rīnamāvisau irapw nāgkiariien amasan sāvai Kumwesən

14 Kəkwtəmhiri Jon, kuvehi puvnimwə ia kalapus. Kurirə ikin Iesu ruvehe ia tənə Kalili, mamāvisau irapw nāgkiariien amasan sāvai Kumwesən, mamini mə,

15 “Təkwtəkwwuni rīno nāpīn atukwatukw. Nitətə sə Kumwesən ramərīmənu irə ruvəuvehe ipaka. Tihərərīg ia noien ərəha me səkīmīaha, mhəni nīpərhiēnien ia nāgkiariien amasan səiou.”

16 Nāpīn Iesu ramavən ia nīkare nui asori Kalili, rətoni Saemon irau piāvni nāghin nə Antru krauerukw net ia nui. Irau krauerukw net ia nui ti nəri nə mə irau iərmama mi kravi nəmu.

17 Iesu rīni pen ti nirau i mə, “Rouvehe roukurirə iou, pwəh tako kīmirau tirouvehe iərmama mi sə kravi nərmama.”

18 Nənə təkwtəkwwuni a krouəpwəh net sāvənrau roukurirə in.

19 Kurirə ikin Iesu ravən ouihi a mwi, mətōni tīni Sepeti Jemes mīne piāvni nāghin nə Jon. Krauəkure ia nəkwaī nitətə ouihi riti rautiri net me.

20 Iesu rətoni irau, məkwein irau. Nənə krouəpwəh sāvənrau tata Sepeti raməkure ia nəkwaī nitətə ouihi irəha nərmama səməme ramərəku irəha ti noien wok sāvənhi, rouevən roukurirə Iesu.

Iesu rəkoui irapw nənīmwin ərəha ia iərmama riti

21 Iesu mīne nərmama me sāvənhi həuvən ia taon riti nāghin nə Kapaneam. Ia Sapat Iesu ruvnimwə ia nəkwaī nimwəfwaki sāvai nəkur Isrel mamahatən nərmama me.

22 Irəha həkəri asori nari ia nahatənien sāvənhi, ti nəri nə mə in ramahatən irəha rəmwhen iərmama sə rauvehi nasoriien ruku pen ti Kumwesən. In ropə ia nahatən me sāvai Loā.

23 Nənə təkwtəkwwuni a iərmama riti sə nənīmwin ərəha ramarə irə ruvnimwə pehe ia nəkwaī nimwəfwaki sāvənraha,

24 məkwein əpwəmwīs, mīni mə, “Iesu, ik iəmə Nasaret! Ikuvehe mə tiko nəfe ia kīmaha? Ikuvehe mə tikouraha kīmaha uə? Iakukurən ik. Ik iəmə ikinan sāvai Kumwesən.”

25 Mətə Iesu rīnise nənīmwin ərəha, mīni mə, “Əpwəh nāgkiariien, mier ia iərmama i.”

26 Nənə nənīmwin ərəha rəkwein əpwəmwīs, mīkiukiū ia nīpwran, mier.

27 Kurirə irə nərmama me nənimenraha rier. Haməres irəha me i mə, “Nəfe nəha? Nahatənien vi riti uə? Iəmə i rauvehi nasoriien, mamini nəkwan ti nənīmwin ərəha me, nənə irəha ho.”

28 Təkwtəkwwuni a mwi nāgkiariien kamini ia Iesu rier mevən ia kwopun me pam ia tənə Kalili.

Iesu ro nərmama hāpik nemhəien rarə ia nirəha həuvehe mhəsanin

29 Iesu rier irapw ia nimwəfwaki sāvai nəkur Isrel irəha Jemes mīne Jon mīne Saemon mīne Antru. Irəha həuvən atukwatukw mhəuvnimwə ia nəkwaī nimwə sāvai Saemon mīne Antru.

30 Nāpīn hapirapw fwe ikin, nərmama həvisau pen m Iesu mə kaka pran sāvai Saemon ramapri, maməkwiei fifa.

31 Ro iamīnhi irə Iesu revən mətōni, muvehi rəgi prən nəha, mīvi utə. Təkwtəkwwuni a mwi nemhəien raraka ia prən nəha. Rəsanin mevən mīsui raka nəvegīnien muvei pen mīnraha.

32 Raməruarəv meri ruvəivə. Nənə nərmama me həuvehi pam nərmama səməme nemhəien rarə ia nirəha mīne səməme nərəmhə me kamharə ia nirəha həuvehi irəha mhəuvehe ti Iesu.

33 Nərmama pam ia rukwənu sāvai Saemon housəsīmwin pen irəha ia kwəruə ia nimwə sāvənhi.

³⁴ Nənə Iesu ro nərmama həpik nemhəien səpəmsəpə rarə ia nirəha həuvehe mhəsanin. In rəkoui irapw nərəmhə me həpik ia nərmama, mətə rinise nərəmhə me nəha mə tuhəpwəh nəgkiariien ti nəri nə mə irəha həukurən mə in sin.

³⁵ Ia nəpnəpin anan, rapitəv ihi, Iesu rətui mevən fwe ia kwopun riti sə nərmama həiwən ikin, maməfwaki fwe ikin.

³⁶ Nənə Saemon mine in me nepwın kamhətui in.

³⁷ Nəpin hətoni Iesu, həni pen tukwe in mə, “Iesu, nərmama pam fwe kamhətui ik.”

³⁸ Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Pwəh səuvən mwi ia rukwənu me nəha ipaka tukutaha. Takəvisau mwi minraha, ti nəri nə mə səiou atukwatukw nəha wok iakiməuvehe tukwe.”

³⁹ Nənə Iesu revən mukurau ia tənə Kalili, maməvisau ia nəkwai nimwəfwaki me səvəi nəkur Isrel, maməkoui irapw nərəmhə me ia nərmama.

Iesu romasan iərmama riti sə nemhəien skai raməmak ia tekın

⁴⁰ Iərmama riti nemhəien skai riti raməmak ia tekın. In ruvehe ti Iesu, minimwi nukurhun mi ia nənimen, mini pen tukwe in mə, “Mə rerim ragien ko iko iakəmher?”

⁴¹ Nənə Iesu rerin rərkwəpir tukwe. In rosə pen rəgin, mirapi in, mini mə, “Rerik ragien. Tikuvehe məmher.”

⁴² Nənə təkwtəkwuni a nemhəien raraka irə. Iesu ro nıpwran ruvehe məmher mwi,

⁴³⁻⁴⁴ mərhi pen i, minise pen tukwe in mə, “Tikətui amasan tukwe, məpwəh niniiən nəfe iakino mik ti iərmama riti, mətə tikevən atukwatukw ti pris pwəh rətoni nıpwram mə rinəmher. Tikuvei pen nəfe m Kumwesən sə Moses riməni. Nərmama tuhətoni həukurən mə nemhəien i ruvəiwən ia nıpwram.”

⁴⁵ Mətə nəpin iərmama nəha rəpwəh Iesu mier, rinani irapw nəfe Iesu rino min ti nərmama me. Nəgkiariien səvənhi ruviris ro pen riskai ti Iesu mə travən mevən mwi ia rukwənu riti mwi. Mətə ramavən a ia kwopun me nərmama həiwən ikin. Nərmama pam ia kwopun me kamhəuvehe tukwe.

2

Iesu romasan iərmama riti nisun mi krouemhə

¹ Nəpin me nepwın rukurau, nənə Iesu rirərig pehe mwi ia Kapaneam. Nərmama me həregi kaməvisau mə in fwe ia nəkwai nimwə.

² Ro iamınhi irə irəha həuvən mhousəsimwın pen irəha me tukwe. Nəkwai nimwə rukuər ia nərmama. Kwopun səvəi nəkureien riwən fwe imwə mine ia kwəruə. Iesu raməvisau irapw nəgkiariien amasan minraha.

³ Ia nəpin nəha nərmama kefə həuvehi iərmama riti mhəuvehe ti Iesu. Iərmama nəha nisun mi krouemhə. Ko rıpkavən mhə.

⁴ Həuvehi pehe, mətə ko həpkəuvən mhə ipaka ti Iesu ti nəri nə mə nərmama həpik anan. Ro iamınhi irə irəha həputə ia təkure nimwə, mho ruei nimwə riti ratukwatukw ia kwopun nəha Iesu raməkure ikin. Ho pam ruə, həuvehi irapw niməhan sə iərmama nisun mi krouemhə ramapri irə reiwaiu.

⁵ Nəpin Iesu rətoni nahatətəien səvənraha, rini pen ti iərmama sə nisun mi krouemhə mə, “Nərik, iakinenouenou raka noien ərəha me səim.”

⁶ Nahatən me nepwın səvəi Loa kamhəkure fwe ikin, rerinraha ramrhi mə,

⁷ “Rəfo iəmə nəha raməgkiari iamınha irə mine? Nəgkiariien nəha rərəha. Kumwesən əpa rukurən nenouenouien noien ərəha me. Sin mwi rukurən noien?”

⁸ Təkwtəkwuni a Iesu rukurən nətərigien səvənraha, mini pen ti nirəha i mə, “Rəfo rerimiahə ramrhi iamınhi?”

⁹ Nægkiariien mi sə pəku nəha rīməru tukw iou ti niniien ti iərmama i nisun mi krouemhə: nəgkiariien i mə, 'Iakinenouenou raka noien ərəha me səim,' uə nəgkiariien i mə, 'Ərer, muvehi nīməhan səim, mavən mamevən'?

¹⁰ Mətə iakokeikei mə kimiaha tihəukurən mə iou, Iəməti Iərmama, iakauvehi nasori-ien ia tiprənə i. Iakukurən nenouenouien noien ərəha me."

¹¹ Nənə Iesu rini pen ti iərmama sə nisun mi krouemhə mə, "Iakani pehe tukw ik i mə ərer, muvehi nīməhan səim, mavən mamevən fwe imwam."

¹² Təkwtəkwni a rərer, muvehi nīməhan səvənhi ia nəmri nərmama, mavən mamevən. Nənə irəha nənimenraha rier. Həgnəgini Kumwesən mə, "Səpkətə raka mhə nari riti iamīnhi irə ia nəpīn riti!"

Iesu rəkwein Livae mə trukurirə in

¹³ Iesu revən mwi mamavən ia nīkare nui asori Kalili. Nərmama həpik həuvehe tukwe, nənə in ramahatən irəha.

¹⁴ Ia nəpīn nəha ramavən mətoni Livae tini Alfeas raməkure ia nimwə kamərəku pen takis ikin. Iesu rini pen tukwe in mə, "Kurirə iou." Nənə Levi riskəmter mukurirə in.

¹⁵ Kurirə irə Iesu revən maməni nari ia nəkwai nimwə səvəi Livae. Nərmama kamərəku pen takis mīnraha mīne nərmama ərəha me nepwīn mwi həpik kamhani pəri nari irəha mīn mīne nərmama me səvənhi. (Ro iamīnhi irə mīne ti nəri nə mə nərmama kamərəku pen takis mīnraha mīne nərmama ərəha me nepwīn mwi həpik kamhəkurirə ia Iesu.)

¹⁶ Nənə nahatən me səvəi Loa, irəha mwi Farisi me, həuvehe mhətoni Iesu raməni nari irəha nərmama kamərəku pen takis mīnraha mīne nərmama ərəha me nepwīn mwi. Irəha həres nərmama me səvənhi mə, "Rəfo in raməni nari irəha nərmama kamərəku pen takis mīnraha mīne nərmama ərəha me nepwīn mwi?"

¹⁷ Nəpīn Iesu riregi nəgkiariien səvənraha, rini pen ti nīrəha i mə, "Nərmama həsanin tuhətui tokta ti nəfe? Mətə nərmama kamhemhə kamhətui tokta. Iou iapkuvehe mhə mə takəkwein nərmama atukwatukw me, mətə iakuvehe mə takəkwein nərmama ərəha me."

Noien vi ko rīpkuvehe mhə mo kuatia irau noien ivis

¹⁸ Nəpīn riti nərmama me səvəi Jon Paptəes irəha Farisi me kamhəpwəh naniien nari ti nəfwakiien. Nərmama nepwīn həuvehe mhəres Iesu i mə, "Rəfo nərmama me səvəi Jon mīne Farisi me kamhəpwəh naniien nari ti nəfwakiien, mətə səim nərmama me həpko mhə?"

¹⁹ Miregi Iesu rini pen ti nīrəha i mə, "Nərmama ia nəvegīnien i kamo ti narə viien səvəi iərman mīne pran tuhaməkeikei mhani nari, mamhagien, ti nəri nə mə iərman sə rīpkarə vi a irau pran səvənhi ramarə irəha mīnraha. Rīpkatukwatukw mhə mə irəha tuhəpwəh naniien nari ti nəfwakiien ia nəpīn nəha.

²⁰ Mətə trīpkuvehe ia nəpīn sə tipkuvehi raka iərman sə rīpkarə vi a irau pran səvənhi trīpkarə mhə mwi irəha mīnraha. Ia nəpīn nəha irəha tuhəpwəh naniien nari ti nəfwakiien.

²¹ Iərmama riti riwən ko ruvehi nīpəri tīnari vi mītiri tukuahag ia ruei tīnari ivis. Trini mīnuə ro iamīnhi irə, nīpəri tīnari vi truvehe mīkīmkim, meitehi tīnari ivis mo ruen rasori.

²² Iərmama riti riwən ko rətəgi pen waen vi ia tiki waen tui sə kīno ia teki nəni. Trini mīnuə ro iamīnhi irə, waen vi trəse tiki waen tui rəsisi məpəruə. Nənə tiki waen tui mīne waen vi irau pəri krouərəha. Mətə waen vi tukətəgi pen ia tiki waen vi me."

Iesu in Iərimənu səvəi Sapat

²³ Nəpīn riti ia Sapat Iesu ramavən maməpi simwīn ia nīmei wit me nepwīn. Nərmama me səvənhi kamhəkurirə in, mamhesi kwənkwai wit, mamhani.

²⁴ Ro iamīnhi irə Farisi me həni pen ti Iesu i mə, "Ətə ro. Nərmama me səim kamho

noien riti ripkatukwatukw mhə ia Loa səkitaha mə tuko ia sapat. Rəfo kamho iaminha irə?”

²⁵⁻²⁶ Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Rosi kimiaha hiəpkəvsini raka mhə ia Nəkukua Ikinan nəfe Kig Tevit rino fwe kupwən uə? Ia nəpin nəha Apiatar rauvehi wok irə səvəi pris asori anan, Kig Tevit mine nərmama me səvənhi nəveginien riwən ti nirəha, nukumhə rinahi irəha. Nənə Kig Tevit ruvniwə ia nimwə səvəi Kumwesən, muvehi bred ikinan sə raməmak ia nifatə. Ripkatukwatukw mhə ia Loa səkitaha mə in trəni bred nəha, pris me əpa həukurən naniien. Mətə Kig Tevit rəni, muvei pen mwi m nərmama me səvənhi hani.”

²⁷ Nənə Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Kino Sapat ti iərmama. Kipko mhə iərmama ti Sapat.

²⁸ Ro pen iou, Iəməti Iərmama, iakamərimənu ia Sapat.”

3

Iesu romasan rəgi iərmama riti

¹ Iesu revən muvniwə mwi ia nimwəfwaki səvəi nəkur Isrel. Iərmama riti ia nəkwai nimwəfwaki nəha rəgin rərfe ko ripkuvi atukw mhə i.

² Nəmə asori me kamhətə Iesu mə trəfo irə mine. Trini minuə romasan iərmama nəha ia Sapat, tuhəni ərəha in tukwe.

³ Iesu rini pen ti iərmama sə rəgin rərfe mə, “Ərer ia kurkwai nərmama.”

⁴ Nənə Iesu rəres pen irəha i mə, “Ratukwatukw ia Loa səkitaha mə ia Sapat tuko noien amasan uə tuko noien ərəha? Ratukwatukw mwi mə tukuvehimiru iərmama uə tukousi əpune?” Iesu rəres pen irəha i, mətə həpwəh nəgkiariien.

⁵ In rəti ərari mamətə irəha. Niemaha rəpi. Rer in rəpou ti nəri nə mə kənkəpwənraha riskai. Nənə in rini pen ti iərmama sə rəgin rərfe mə, “Tiko muvi atukw rəgin.” Iərmama nəha ruvi atukw rəgin. Rəgin ruvehe mamasan mwi.

⁶ Nənə Farisi me həier irəpw, mhəuvən akwauakw ti nərmama me səvəi Kig Herot. Irəha housəsimwin irəha me mhəni ərəha Iesu, mamhətui suatuk mə tuhousi əpune in.

Nərmama həpik kamhəkurirə ia Iesu

⁷ Iesu rier irəha nərmama me səvənhi, mevən fwe ia nui asori Kalili. Nəkur Kalili həpik həkurirə i.

⁸ Nərmama həpik mwi nəha ikən nəpin həregi narimnari me nəha Iesu ramo həuvehe mhətoni in. Nepwin həuku pen ia tənə Jutia mine Jerusalem, nepwin həuku pen ia tənə Itumia, nepwin həuku pen ia nui aris Joten pen, nepwin mwi həuku pen ia kwopun me nəha ipaka ti taon mi nəha Taea mine Saeton.

⁹ Ti nəri nə mə nərmama me nəha həpik anan, Iesu rini pen ti nərmama me səvənhi minuə tuhəpnəpenə ia nitətə oulhi riti pwəh in rəkure irə kamo nərmama həsigəsigi in.

¹⁰ In rini iamihhi irə mine ti nəri nə mə in rinomasan raka nərmama həpik mo pen səməme kamhemhə kamhəuvehe ipaka tukwe mə tuhərap in.

¹¹ Nənə ia nəpin me, nəpin nənimwin ərəha me səməme kamharə ia nərmama kamhətoni in, kamhənimwi nukurhunraha ia nənimen, mamhəkwein asori, mamhəni mə, “Ik Tini Kumwesən.”

¹² Mətə Iesu ranise pen əknekən ti nirəha i mə tuhəpwəh nəkwein əpwəmwisien nəghin iamihhi kamo nərmama həregi həukurən in.

Aposol me səvəi Iesu Kristo

¹³ Iesu rutə ia təkuear riti, məkwein nərmama me səvənhi səməme in rokeikei mə irəha tuhəuvehe tukwe, nənə irəha həuvehe.

14 In rərpwī rəgīn ia nīrəha pam twelef, mīsegi pen nəghīnraha mə aposol me.^a Irəha tuhamarə pəri irəha Iesu. In trərhi pen irəha həuvən mhəvisau irapw nəgkiariien amasan.

15 In truvei pen nasoriien mīnraha. Ia nasoriien nəha irəha tuhəkoui irapw nəremhə me ia nərmama.

16 Nəghi aposol me nəha ro iamīnhi irə: Saemon (iəmə Iesu rīsegi pen nəghīn sə vi mə Pita).

17 Nənə Jemes mīne piəvni nəghīn nə Jon (irau tīni Sepeti mi. Iesu rīsegi pen nəghīnrau sə vi mə Poanejes. Nīpwrai nəgkiariien nəha in nə mə tīni karuəruə mi).

18 Nənə Antru, mīne Filip, mīne Patolomiu, mīne Matiu, mīne Tomas, mīne Jemes tīni Alfeas, mīne Tateas, mīne Saemon (iəmə sə kupwən rakurirə nəmə me nəha kamhəmwur mə tuhəkoui irapw nəkur Rōm).^b

19 Nənə Jutas Iskariot (iəmə sə ruvehi pen Iesu ia rəgi nərmama səməme kamhəmwəki in).

Nahatən me səvəi Loa həni ərəha Iesu

20 Kurirə irə Iesu revən muvniwə ia nimwə riti. Nərmama me həuvehe mwi tukwe. Irəha həpik. Ro pen Iesu mīne nərmama me səvənhi nəpīn səvənraha riwən ti nəniien nari.

21 Nəpīn nəkur imwəni me həregi nəfe Iesu ramo, həuvən mə tuhəuvehi raka in, mhəni mə, “In ramarməri.”

22 Ia nəpīn nəha nahatən me nepwīn səvəi Loa həuku pen fwe ia Jerusalem, mhəni ərəha Iesu, mhəni mə, “Pielsepul ramarə ia iəmə nəha. Iəmə nəha raməkoui irapw nəremhə me ia nīskaiien səvəi iəremhə sə in rasori ia nəremhə me.”

23 Irəha həni ərəha Iesu iamīnhi irə ro pen Iesu rəkwein pen irəha həuvehe. Rəgkiari mīnraha, mīni nusipekinien riti ti nīrəha i mə, “Rəfo irə? Ko Setan rəkoui irapw nəremhə me səvənhi ia nərmama uə rekəm?^c

24 Trīni mīnuə ieni riti ruai narəien səvənhi ro kəru irə, nərmama me səvənhi kamhousi irəha me, nītətə sə ieni nəha ramərimənu irə ko ripkərer əpwəmwis mhə.

25 Trīni mīnuə nərmama səməme kamharə ia nəkwai nimwə riti həuai narəien səvənraha ro kəru irə, kamhousi irəha me, irəha ko həpkərə amasan mhə.

26 Nənə trīni mīnuə Setan ruai narəien səvənhi ro kəru irə, raməkoui irapw nəremhə me səvənhi ia nərmama, noien səvəi Setan ko ripkərer əpwəmwis mhə. Trəsas miwən.

27 Iərmama riti riwən ko revən ia nəkwai nimwə səvəi iəmə skai riti, makres narimnari me səvənhi. In traməkeikei mukupwən məkwətəmhiri iəmə skai nəha, mərihi rəgīn mi mīne nīsun mi. Kurirə irə in rukurən nevənien makres narimnari me fwe ia nəkwai nimwə səvənhi.

28 Iakani nīpərhiēnien tukumiaha i. Kumwesən rukurən nenouenouien nərəhaien me pam səməme nīpwnəti nərmama me tuho uə tuhəni irə, məpwəh nərpwīnien.

29 Mətə iərmama sə trīni ərəha Nənīmwin Ikinan, Kumwesən tripkenouenou mhə nərəhaien səvənhi ia nəpīn riti. Nərpwīnien səvənhi trarə rerin.”

30 Iesu rīni nəgkiariien nəha ti nəri nə mə nahatən me səvəi Loa haməni mə, “Nənīmwin ərəha ramarə irə.”

31 Ia nəpīn nəha piəvi Iesu me mīne mama səvənhi həuvehe mamhərer fwe iruə, mhərhi pen nəgkiariien ti Iesu mə truvehe.

32 Nərmama həpik kamhəkure kurkurau ia Iesu. Irəha həni pen tukwe in mə, “Ətə ro! Səim fwe mama mīne piām me kamhərer fwe iruə mamhəres ik.”

33 Mīregi Iesu rīni mə, “Sin nəha səiou mama? Nīsīmə nəha piak me?”

a 3:14: “Aposol” Nīpwrai nəgkiariien nəha in i mə, “Iərmama sə kamərhi.” **3:16:** Jon 1:42 **3:17:** Luk 9:54

b 3:18: Nəmə me nəha səməme kamhəmwur mə tuhəkoui irapw nəkur Rōm rerinraha ripkagien mhə mə nəkur Rōm kamhərimənu ia nəkur Isrel. Ro pen kamharuagən, mamhousi nəkur Rōm tukwe. **3:21:** Jon 10:20 **3:22:** Mat 9:34, 10:25 **c 3:23:** Nəgkiariien səvəi nəkur Kris kupwən rīni mə, “Rəfo, ko Setan rəkoui irapw Setan?” **3:31:** Mak 6:3, Jon 2:12, Wok Me 1:14

³⁴ In rəti ərari mamətə səməme kamhəkure kurkurau i, mīni pen ti nirəha i mə, “Kīmiaha i səiou mama me. Kīmiaha i piak me.

³⁵ Nərmama səməme kamho nəkwai Kumwesən, irəha həmwən ia mama me mīne piak me səiou.”

4

Iesu rusipekīn ia iərmama sə rauini nuni nari ia nəmhien

¹ Iesu rinamahatən mwi nərmama ia nīkare nui asori. Nərmama me həpik həuvehe mhousəsimwīn pen irəha me tukwe. Ro pen Iesu rəputə ia nītətə ouihi riti fwe peraha, məkure irə. Nərmama me pam kamhərer parei ia nīkare nui asori.

² Iesu ramahatən irəha narimnari me rīpik ia nusipekīnien me. Nəpīn ramahatən irəha, rani mə,

³ “Tihəregi ro! Iərmama riti revən mə truini nuni nari ia nəmhien səvənhi.

⁴ Nəpīn rauini pen nuni nari me, nuni nari me nepwīn həsas pen ia suatuk. Menu me həuvehe mhani pam.

⁵ Nuni nari me nepwīn həsas pen ia təkure kəpwier sə tīprənə rouihi ikin. Həutə akwauakw ti nəri nə mə nuanraha rīpkeiwaiu amasan mhə ia tīprənə.

⁶ Nuanraha rouihi. Ro pen nəpīn meri rəkwiiri, mənhi, haukei pam.

⁷ Nuni nari me nepwīn həsas pen ia tīprənə sə nəkwus ərəha rautə irə. Nəkwus ərəha me nəha həuviris mhəuvehe mhousəman pam. Ro pen nuni nari me həpkukuə mhə.

⁸ Nuni nari me nepwīn həsas pen ia tīprənə amasan, mhəutə amasan, mhəukuə. Nepwīn kwənkwan toti, nepwīn kwənkwan sikisti, nepwīn kwənkwan hantret.”

⁹ Iesu rīni mə, “Iərmama sə nəkwəregīn rarə ti nīregiien nari traməkeikei mətərig amasan.”

Nərmama me səvəi Iesu həres nīpwrai nusipekīnien me

¹⁰ Nəpīn Iesu əpa, nərmama səvənhi twelef həuvehe irəha nərmama me nepwīn mwi səməme kamharə ipaka ti Iesu, mhəres pen mə rəfo in ramahatən nərmama ia nusipekīnien me.

¹¹ Iesu rīni pen ti nirəha i mə, “Kīmiaha nərmama me səiou kīnəsevər ia suatuk tukumiaha hiəukurən nītətə sə Kumwesən ramərimənu irə mə in rəfo irə. Mətə nərmama iruə me, iakamahatən irəha ia nusipekīnien me a,

¹² mə irəha tuhətə, mətə tuhəpwəh nətəien mhəukurən. Irəha tuhəregi, mətə tuhəpwəh nīregiien mhəukurən. Ro iamīnhi irə ko irəha həpwəh nīrərigiien mhəuvehe ti Kumwesən mīnuə in trenouenou noien ərəha me səvənraha.”

Iesu rīni irapw nīpwrai nusipekīnien

¹³ Iesu rəres pen nərmama me səvənhi mə, “Rəfo? Kīmiaha hiəreirei nīpwrai nusipekīnien səvəi iərmama sə rauini nuni nari? Ro iamīnhi irə tihəfo mhəukurən mwi nusipekīnien me nepwīn mwi?

¹⁴ Iərmama sə rauini nuni nari rəmwen ia iərmama sə raməvisau irapw nəgkiariien amasan.

¹⁵ Nərmama nepwīn həmwən ia nuni nari sə həsas pen ia suatuk. Nəpīn hamətərig iərmama raməvisau irapw nəgkiariien amasan, təkwtəkwuni a mwi Setan ruvehe muvehi raka nəgkiariien nəha hamregi.

¹⁶ Nərmama nepwīn həmwən ia nuni nari sə həsas pen ia təkure kəpwier. Nəpīn hamregi nəgkiariien amasan, həuvehi, mhəgien tukwe.

¹⁷ Mətə nəgkiariien nəha rīpkeiwaiu amasan mhə ia rerīnraha rəmwen ia nuai nei me. Irəha tuhəuvehi nəgkiariien nəha səvəi nəpīn ouihi a. Nəpīn nərmama tuho nəmisəien mīnraha, uə tuhometə irəha ti nəgkiariien amasan, tuharaka akwauakw a irə.

18 Nærmama nepwîn hêmwhen ia nuni nari sê hêsas pen ia tîprânê nêkwus êrêha rautê irê. Hêregi nêgkiariien amasan,

19 mêtê hamêtêrig pik ia narimnari me sêvêi tîprânê i. Mane rameikuê ia nirêha, mavi raka nêtêrigien sêvênraha. Hokeikei mê tuhêuvehi nautê me nepwîn mwi. Nêtêrigien me nêha hêuvnimwê ia rerînraha mhousêman nêgkiariien amasan rêpwêh nukuêien.

20 Mêtê nærmama nepwîn mwi hêmwhen ia nuni nari sê hêsas pen ia tîprânê amasan. Irêha hêregi nêgkiariien amasan, mhêuvehi, mhêukuê. Riti nukwan toti, riti nukwan sikisti, riti nukwan hantret.”

Laet sê kousêman

21 Iesu rîni pen tî nirêha i mê, “Trîni mînuê iêrmama riti ruvehi laet, muvnimwê pehe, ko rêuiui ia nari riti uê rukurei pen ia kwopun afafa ikîn? Rekêm! Tramêkeikei mukurei pen ia nêri kakurei pen laet irê.

22 Narimnari me pam sêmême hamêrkwafê tuhamêkeikei mhêier irapw. Narimnari me pam sêmême hamêmak afafa tuhamêkeikei mhêuvehe ia nukuraanien.

23 Kîmiaha nærmama nêkwêregîmiaha rarê tî nîregîien nari, tîhêtêrig amasan.”

24 Iesu rarê mîni pen mwi tî nirêha i mê, “Tîhêtêrig amasan ia nêfe hiamregi. Nêfe nari hiêuvehi pen tukuvehi pehe rêmwhen rîrêrig mwi tukumiaha nêna kuvêhi pehe sê rêkwaku.

25 Ro iamînhi irê tî nêri nê mê iêrmama sê kuvei pen nari riti mîn, ro wok irê, tukuvei pen sê rêkwaku mîn. Mêtê iêrmama sê kuvei pen nari riti mîn, ro nêri auêr a irê, tukuvei raka pam tukwe.”

Iesu rusipekîn ia nuni nari sê rutê

26 Iesu rîni mê, “Nîtêtê sê Kumwesên ramêrimênu irê rêmwhen ia iêrmama riti sê ruini nuni nari rêsas pen ia tîprânê.

27 Ruini pam nuni nari, mevên mapri. Mapri ia nêpîn meste rîran. Revên mamavên. Nêna nuni nari rîruêruê mutê. Mêtê iêrmama nêha rîrêrei mê rêfo mo iamînhi irê.

28 Tîprânê a ro nuni nari rutê, merîp tukun, mîfi tîhîn, mo kwênkwân.

29 Mêtê nêpîn kwênkwân rîmruê, iêrmama nêha revên mesi, tî nêri nê mê nêpîn atukwatukw nêha sêvênhi.”

Iesu rusipekîn ia nuni nari sê rouihi

30 Iesu rîni mê, “Tsêfni ia nîtêtê sê Kumwesên ramêrimênu irê? Rêfo irê? Nêfe nêha nêgkiariien tsêni mhêusipekîn irê?

31 Nîtêtê sê Kumwesên ramêrimênu irê rêmwhen ia kwênuni nei nêha mastat. Nêpîn kînimwi pen ia tîprânê, nuni mastat rouihi anan ia nuni nei me.

32 Mêtê nêpîn kînimwi pen pam, rutê masori mêpi raka nêpîgîn me pam. Rêgrêgîn rasori. Menu me ia nîmagouagou ho pen kwêtêpag me sêvênraha irê, mhêkure afafa irê.”

33 Iesu rîni irapw nusipekîniên me rîpîk mwi hêmwhen ia sêmême i, mamahatên nærmama me ia nêgkiariien amasan, mîni pen atukwatukw rêmwhen mê irêha tuhêregi mhêukurên.

34 Iesu rêpwêh nîniên nêgkiariien êpê iti mwi tî nirêha, nusipekîniên me a. Mêtê kurîrê ikîn, nêpîn Iesu mîne nærmama me sêvênhi irêha êpa, rîni irapw pam nîpwrai nêgkiariien.

Iesu rînisse nîmêtagi asori ia nui asori Kalili

35 Ia nêpîn nêha rînamêruarêv, Iesu rîni pen tî nærmama me sêvênhi mê, “Pwêh sêpi sîmwîn pen fwe ia nîkare nui.”

36 Nêna irêha hêpwêh nærmama me, mhêputê ia nêkwai nîtêtê ouîhi sê Iesu ramêkure irê, mamhêuvên. Nîtêtê ouîhi me nepwîn mwi kamhêkurîrê irêha.

³⁷ Ia nəpɪn nəha nɪmətəgi asori riti rɪskəmter. Peiau peiau raməpwi nɪtətə ouihi mamati pen mɪnakuər.

³⁸ Iesu raməsauə mamapri fwe ia kurirə ia nɪtətə ouihi. Nərmama me səvənhi həsuəpwiri in mhəni pen tukwe in mə, “Iahatən, ətə ro! Na tsəmwhenɪmw! Iko nəri auər a ia kitaha mik uə?”

³⁹ Iesu rərəer mɪnise nɪmətəgi, mægkiari m nui mə, “Tikeiwaiu, məmərɪnu.” Nɪmətəgi reiwaiu. Nui rəmərɪnu. Narimnari me pam həuvehe mhəmərɪnu.

⁴⁰ Nənə Iesu rɪni pen tɪ nərmama me səvənhi mə, “Rəfo hiamhekɪr iamɪnhi irə? Kimiaha hiəpkahətətə mhə ihi ia nirak uə?”

⁴¹ Mətə irəha həhekɪr pɪk, mhəres pen irəha me i mə, “Nəfe nəha iərmama? Nɪmətəgi mɪne nui krauo nəkwān!”

5

Iesu rəkoui irapw nənimwɪn ərəha ia iəmə Karasa riti

¹ Irəha həier pen ia nɪkare nui asori ia tənə səvəi nəmə Karasa.

² Nəpɪn nɪtətə ouihi ruvehe mərəer, Iesu ruvarei, nənə iərmama riti ruku pen ia kwopun kanɪmwɪ nərmama ikɪn mier pehe tukwe. Nənimwɪn ərəha ramarə irə.

³ Iərmama nəha ramarə ia kwopun kanɪmwɪ nərmama ikɪn. Iərmama riti mwi riwən nɪskaiien səvənhi rəmwhen mə trəkwtəmhirɪ iərmama nəha mərihi mwi in. Jen rəpwəh nəmwhenien.

⁴ Nəpɪn rɪpɪk hənərihi raka rəgɪn mi mɪne nɪsun mi ia jen, mətə rəvi əmwsəmwesi jen sə rəkwtəmhirɪ rəgɪn, mousi testesi jen sə rəkwtəmhirɪ nɪsun.

⁵ Ia nəpɪn mɪne ia ran ramavən ia kwopun kanɪmwɪ nərmama ikɪn mɪne ia təkure təkue me, maməkwein əpwəmwis, maməkwi testesi atukw a in ia kəruətəri.

⁶ Nəpɪn iərmama nəha rəti pen mətoni Iesu isipwɪn kwopti ramavən mauvehe, raiu muvehe mɪnimwɪ nukurhun mi ia nənimen,

⁷ mamægkiari asori, mamini mə, “Iesu. Kumwesən sə rasori anan tɪni nə ik. Ikuvehe mə tikəfo iou irə? Ia nəghi Kumwesən iakase ik tikəpwəh noien nəmisəien miou.”

⁸ In ramægkiari iamɪnhi irə tɪ nəri nə mə Iesu ruvəni pen raka tukwe in mə, “Ik, nənimwɪn ərəha, tikier ia iərmama i.”

⁹ Iesu rəres pen in i mə, “Nəghɪm sin?”

Mɪregi rɪni mə, “Iou nəghɪk Nəkuər tɪ nəri nə mə kimaha iahəpɪk.”

¹⁰ In ramase Iesu, mamægkiari asori mə trəpwəh nərhien irəha həuvən isipwɪn.

¹¹ Mətə toue pɪkə me həpɪk anan kamhərku ia kwopun nəha.

¹² Nənimwɪn ərəha me nəha hamase Iesu i mə, “Tikərhi pen kimaha iahəuvən ia pɪkə me. Pwəh iahəuvnimwə ia rerɪnraha.”

¹³ Iesu rəsni irəha. Ro pen nənimwɪn ərəha me həier ia iərmama nəha mhəuvnimwə ia reri pɪkə me. Pɪkə me, ipaka irəha pam 2000, haiu, mheiwaiu ia nəpatu, mhəsas pen ia təmwei nui asori, məmwhenɪmw.

¹⁴ Nərmama səməme kamhətui tɪ pɪkə me hap, mhəuvən ia taon səvənraha mɪne ia rukwənu me, mhəni irapw nəfe hənətoni. Nəpɪn nərmama me həregi, həuvən mə tuhəspau i mə rəfo irə.

¹⁵ Irəha həuvehe tɪ Iesu, mhəti pen mhətoni iərmama sə nənimwɪn ərəha me həpɪk hənərə irə. Rarkahu, maməkure, nətərigien səvənhi rɪnəmāk amasan. Irəha hətɪni həhekɪr.

¹⁶ Nənə səməme hənətoni hənɪ irapw tɪ nirəha i nəfe kɪno ia iərmama nəha mɪne pɪkə me.

¹⁷ Nənə irəha hənəmase Iesu mə trəpwəh tənə səvənraha mamevən.

¹⁸ Nəpɪn Iesu rɪnaməputə ia nɪtətə ouihi, iərmama sə nəremhə me hənərə irə raməres in mə trəsni in pwəh revən irau mɪn.

19 Mətə Iesu rini pen tukwe in mə, “Rekəm. Tikevən fwe imwam, mətoni ik me nepwın, məvisau mınraha narimnari me Iərimənu rino mik, mını mə rerin rərkwəpır tukw ik.”

20 Nənə iərmama nəha revən fwe ia Tekapolis, kwopun taon ten ikin, maməvisau narimnari me nəha Iesu rino min. Nərmama pam həregi, hamərkərinari irə.

Prənouihi riti sə remhə mine pran riti sə nemhəien rınəmak tui irə

21 Iesu rəputə ia nitətə ouihi, məpi simwın mwi ia nui asori Kalili, muvarei ia nikaren pen. Nəpın rauvarei ihi, nərmama həpik həuvehe mhousəsimwın pen irəha me tukwe.

22 Nənə iəmə asori riti səvəi nimwəfwaki səvəi nəkur Isrel ruvehe. Nəghin nə Jaeras. Nəpın rətə Iesu, ruvehe mınımwı nukurhun mi ia nənimen,

23 mamase in mə, “Prənouihi səiou na tremhə. Tikuvehe məmrutə ro rəgim ia nıpwran pwəh ruvehe məsanin, mımıru.”

24 Nənə Iesu rukurirə in rouevən.

Nərmama həpik həukuraukurau irə, mamhəkurirə i.

25 Pran riti fwe ikin ramemhə ia nemhəien səvəi nıpran. Nemhəien nəha rınarə rerin irə muvehi nuk twelef.

26 Ruvavən raka ti tokta me həpik, mıregi nəmisəien me səpəmsəpə ia rəginraha, mouraha pam mane səvənhi ia nemhəien, mətə nemhəien səvənhi rəpwəh neiwaiuien. Ruvehe mamasori.

27 In ruvəregi raka nərmama kamhəvisau Iesu. Ro pen ruvehe ia reri nəkuər səməme kamhəkurirə ia Iesu, mırapi tinari səvənhi.

28 Rerın ramrhi mə, “Rosi ko iakrapi tinari səvənhi, nemhəien səiou triwən.”

29 Nəpın rırapi tinari səvəi Iesu, təkwtəkwni a mwi nımwəpw rama. Prən nəha rıregi mə nıpwran rınəsanin.

30 Ia nəpın nəha Iesu rıregi mə nəgsen rier irə mevən mo nari riti. Rəti kurirə ia reri nərmama, maməres mə, “Sin rırapi tinari səiou?”

31 Mıregi nərmama me səvənhi həni pen tukwe in mə, “Ikətə nərmama me i həpik kamhousəsimwın pehe ipaka tukw ik. Rəfo ikaməres mə sin rırapi ik?”

32 Mətə Iesu rəti ərari mamətui mə sin rırapi in.

33 Pran sə rırapi Iesu rukurən nəfe Iesu rino min. Ro iamınhi irə ruvehe mınımwı nukurhun mi ia nəmri Iesu, mehekır mətəmmımwın, mını irapw pam nıpərhienien səvənhi.

34 Iesu rıregi, mını pen ti prən i mə, “Nərik, nahatətəien səim rino raka ik ikuvehe məsanin. Nəmarinuien ramarə tukw ik. Evən! Nemhəien səim ruvəiwən.”

35 Nəpın Iesu raməgkiari ihi, nərmama nepwın həuku pen ia nimwə səvəi iəmə asori nəha Jaeras, mhəuvehe, mhəni mə, “Səim prən ouihi ruvəmhə raka. Ramasan mə ikini pen ti iahatən i mə in trəpwəh pehe.”

36 Mətə Iesu ro nəri auər a ia nəfe irəha haməni, mını pen ti Jaeras i mə, “Tikəpwəh nehekırrien, mını a nıpərhienien ia nirak.”

37 Ia nəpın nəha Iesu rınise pen ti nərmama mə tuhəpwəh nukurirəien in. Mətə rəsəni a Pita, Jemes, mine Jon piəvi Jemes.

38 Nəpın irəha həuvən mhəpirapw ia nimwə səvəi Jaeras, Iesu rəti pen mətə kamho nurıgıgıen asori. Nərmama kamhəpi mamhasək əpwəmwıs.

39 Mətə Iesu ruvnmwə ia nəkwai nimwə məres pen irəha i mə, “Rəfo hiaməurıgıgı mamhasək? Prənouihi nəha rıpkemhə mhə, mətə ramapri a.”

40 Irəha həregi, harıs ia Iesu. Mətə in rərhi irapw irəha həuvən fwe iruə, miri tata mine mama səvəi prən ouihi irəhar nərmama kahar səvənhi həuvən fwe ia kwopun prən ouihi raməmak ikin.

41 Nənə in ruvehi rəgi prən ouihi nəha, mını pen tukwe in mə, “Talita kum.” Nıpwrai nəgkiariien nəha rini iamınhi irə mə, “Prənouihi, iakini pehe tukw ik i mə ərer.”

⁴² Təkwətəkwuni a prən ouihi riskəmter mavən. (Prənouihi nəha nuk səvənhi twelef.) Nəpın nərmama hətoni nəfe Iesu rino, nənimenraha rier pik.

⁴³ Mətə Iesu rinise pen ti nirəha i mə, “Tihəpwəh nəvisaiien noien i m nərmama. Həuvei pen nəveginien riti min pwəh rəni.”

6

Nəmə Nasaret həpwəh nisaiien Iesu

¹ Iesu rəpwəh kwopun nəha mevən fwe imwəni. Nərmama me səvənhi irəha mwi həkurirə in mhəuvən fwe ikin.

² Nəpın Sapat ruvehe, Iesu rinamahatən nərmama ia nəkwai nimwəfwaki səvəi nəkur Isrel. Nərmama həpik səməme kamhətərig Iesu həkərinari irə, mamhəres mə,

“Iəmə i ruvehi narimnari me nəha pəku? Muvehi nukurəniən nəha pəku? Raməfo irə mamə nımtətien asori me?”

³ Kwa kapenta i tını Meri! Piəvni me nə Jemes, Josef, Jutas mine Saemon. Kitiriməni me hamarə ia rukwənu i kitaha minraha.” Irəha rerinraha ripkagien mhə ti Iesu. Həpwəh nisaiien in.

⁴ Ro iamınhi irə Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Nərmama ia kwopun me kamhəsiai profet riti, mətə ia imwəni atukwatukw, nəkur imwəni me mine nərmama səməme kamharə ia nəkwai nimwə səvənhi ko həpwəh nisaiien in.”

⁵ Nənə Iesu ripko mhə nımtətien ripik fwe imwəni. Ro kəru uə kahar a, məmrutə rəgin mi ia nərmama səməme nemhəien rarə ia nirəha, mo irəha həuvehe mhəsanin.

⁶ In raməkərinari ia nəkur imwəni me ti nəri nə mə irəha həpkini mhə nıpərhiəniən irə.

Iesu rərhi pen nərmama səvənhi twelef həuvən mhəvisau irapw nəgkiariien amasan

Iesu ramevən ia rukwənu me mamahatən nərmama me.

⁷ Ia nəpın nəha in rəkweın nərmama səvənhi twelef həuvehe. Nənə in rinamərhi pen irəha kəru kəru ia kwopun me, muvei pen nasoriien minraha. Ia nasoriien nəha irəha tuhəkoui irapw nənımwın ərəha me ia nərmama.

⁸⁻⁹ Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Tihəpwəh nuvehien narimnari me səvəi suatuk, nəveginien uə tənəripw uə mane. Tiharkahu ia karkahu kuatia a, mhəuvehi pen put, mhəuvehi kaskin a, mhəuvehi mamhəuvən.

¹⁰ Nəpın hiəuvən ia kwopun riti, mhəuvnimwə ia nəkwai nimwə, tiharə ia nimwə nəha meste tihəier.

¹¹ Trini minuə fwe ia kwopun riti nərmama həpkəsəni mhə kimiaha, həpkokeikei mhə mə tuhəregi nəgkiariien səkimiaha, nəpın kimiaha hiəpwəh imwənraha, tihounouini raka nıməkwrur ia nisumiaha. Noien nəha hio ro nımtətien minraha, mamahatən pen mə hənə noien ərəha.”

¹² Iesu rini pen pam nənə irəha həuvən mamhəvisau irapw mə nərmama tuhaməkeikei mhərərig ia noien ərəha me səvənraha.

¹³ Irəha kamhəkoui irapw nərəmhə me həpik ia nərmama, mamhətəgi pen oel ia kənkəpwə nərmama səməme nemhəien rarə ia nirəha, mho irəha həuvehe mhəsanin.

Kınəfo Jon Paptəes remhə

¹⁴ Kig Herot rıregi narimnari me səməme Iesu ramo ti nəri nə mə nərmama kamhəni pik nəghi Iesu. Nəpwın kamhəni mə, “In Jon Paptəes. Rinətui mwi ia nemhəien səvənhi ro pen rauvehi nıskaiien mamə nımtətien me.”

¹⁵ Nəpwın kamhəni mə, “In Profet Eləja.” Nəpwın mwi kamhəni mə, “In profet riti rəmwhen ia profet kupwən me.”

¹⁶ Mətə nəp̄in Kig Herot r̄iregi, r̄ini mə, “Jon sə iakinərai raka kənkəpwə r̄inətui mwi ia nemhəien səvənhi.”

¹⁷⁻¹⁸ Kig Herot r̄ini nəgkiariien nəha ti nəri nə mə fwe kupwən in rakres Herotias pran səvəi piəvni nəghin nə Filip. Mətə Jon r̄ini pen tukwe in mə, “Ikakres pran səvəi piəm noien nəha r̄ipkatukwatukw mhə ia Loa.” Nənə ti prən nəha Kig Herot r̄ini nəkwən kərihi tərini Jon kuvehi puvnimwə ia kalapus.

¹⁹ Nəp̄in Jon raməmak fwe ia kalapus, Herotias raməmwəki afafa a in, mamokeikei mə trousi əpune Jon, mətə rəknekin tukwe ti noien.

²⁰ Kig Herot rehekir Jon, mukurən mə in iəmə ikinan riti sə noien səvənhi ratukwatukw. In ramətui amasan ti Jon mə iərmama riti trəpwəh nourahaien. Nipərhiēnien nəp̄in Kig Herot r̄iregi Jon raməgkiari, nətəriēgien səvənhi rəvsausini pik, mətə rerin ragien mə tr̄iregi.

²¹ Herotias rokeikei mə trousi əpune Jon, mətə rəknekin. Mətə in rətoni suatuk tukwe ia nəp̄in Kig Herot r̄inətui irə. Ia nəp̄in nəha Kig Herot ro nəveginien asori riti sənəi nəmə asori me səməme kamharə ipaka tukwe in mine nəmə asori me səvəi naruagən me mine nəmə asori me ia tənə Kalili.

²² Nəp̄in irəha kamhani pəri nari, prən ouihi səvəi Herotias ruvehe mamotanis ia nəmr̄inraha. Kig Herot mine nəmə asori me səməme kamhani pəri nari irəha min hətoni rerinraha ragien tukwe. Ro iam̄inhi irə Kig Herot r̄ini pen ti prən ouihi nəha mə, “Ikokeikei nəfe ikəres i. Iou takuvei pehe mik.”

²³ Kig Herot r̄ini nəkwən muvehi kwəsuahe tukwe, mini mə, “Nəfe ikəres, takuvei pehe. N̄itətə səiou iakamərimənu irə ikuə takərp̄ifi ia nipər̄in kəru, muvei pehe riti mik, takaməkeikei mo.”

²⁴ Kurirə irə prən ouihi nəha revən mini pen ti səvənhi mama mə, “Mama, takəres nəfe?”

M̄iregi r̄ini mə, “Evən məres kənkəpwə Jon Paptas.”

²⁵ Ro iam̄inhi irə prən ouihi nəha raiu akwauakw mevən ti Kig Herot, mini pen tukwe in mə, “Ikokeikei mə təkwtək̄wuni tikuvei pehe kənkəpwə Jon Paptas ia tikiplet.”

²⁶ Kig Herot rerin rəpou pik tukwe. Mətə ti nəri nə mə r̄iməuvehi kwəsuahe ia nəmri nəmə asori me səməme kamhani pəri nari irəha min, rəpwəh nokeikeien mə trətēfi nəgkiariien səvənhi sə r̄iməni pen ti prən ouihi i.

²⁷ Təkwtək̄wuni a in rərhi pen iaruagən riti mini pen tukwe mə trevən muvehi kənkəpwə Jon muvehi muvehe. Iaruagən nəha revən fwe ia kalapus, mərai raka kənkəpwə Jon,

²⁸ nəmri pen ia tikiplet, muvehi muvehe, muvei pen m prən ouihi. Prənouihi nəha ruvehi mevən, muvei pen m səvənhi mama.

²⁹ Nəp̄in nərmama me səvəi Jon həregi, həuvehe mhəuvehi nipwrai Jon, mhəuvən mhəmri pen ia nipəg sə kanimwi iərmama ikin.

Iesu rəkwməni nərmama me həpik ikəvsini nərman me əpa irəha pam faef-taosen

³⁰ Aposol me hərəriēg pehe mwi ti Iesu, mhəni pen tukwe in narimnari me həno mine nəgkiariien me səməme hənahatən nərmama me irə.

³¹ Nənə Iesu r̄ini pen ti nirəha i mə, “Həuvehe kimiaha əpa. Pwəh səuvən ia kwopun riti nərmama həiwən ikin, mhəpw̄is ouihi a.” In r̄ini iam̄inhi irə ti nəri nə mə nərmama həpik kamhəuvehe tukwe mamhəuvən. Ro pen nəp̄in səvənraha riwən ti nəniēn nari.

³² Irəha həputə ia n̄itətə ouihi riti, irəha əpa, mamhəuvən fwe ia kwopun riti nərmama həiwən ikin.

³³ Nərmama həpik hənətə Iesu mine nərmama me səvənhi həputə ia n̄itətə ouihi, mamhəuvən. Həuvəkurən raka kwopun kamhəuvən ikin. Ro pen irəha haraka ia

rukwənu me səvənraha, mhaiu akwauakw mhəkuru parei mhəkupwən mhəuvən fwe ikin.

³⁴ Nəpin Iesu ruvarei, mətoni nərmama həpik, nənə rerin rəkwəpər ti nirəha, ti nəri nə mə irəha həmwhen ia sipsip me nepwin iərmama riwən trətə amasan irəha. Nənə Iesu rinamahatən irəha ia narimnari me rīpik.

³⁵ Nəpin meri rakakini, nərmama me səvənhi həuvehe mhətə in, mhəni mə, “Kwopun i nəveginien riwən ikin. Rinaməruarəv.

³⁶ Ramasan mə tikərhi pen nərmama me i həuvən ia nəmhien me mine rukwənu me kwərha ipaka pwəh həuvehi nəmri nəveginien sənənraha.”

³⁷ Mətə Iesu rini mə, “Kimiaha nə tihəuvei pen nəveginien minraha.”

Miregi həni pen tukwe in mə, “Rəfo? Ikokeikei mə tahəuvən mhəuvehi nəmri bred ia silin kino ia silfa irəha pam tu-hantret, mhəkwməni irəha i?”

³⁸ Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Sənəmiaha bred kevə? Həuvən mhətoni ro.”

Nənə irəha həuvən mhətoni mhəni mə, “Sənəmiaha bred krirum mine nəmu kəru.”

³⁹⁻⁴⁰ Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Tihəuvən mhəni pen ti nərmama me i mə tuhəuai irəha me, nepwin fifti, nepwin hantret, pwəh həkure ia nurhi əmrəmerə.” Nənə nərmama həuai irəha me mhəkure.

⁴¹ Nənə Iesu ruvehi bred krirum mine kwəti nəmu kəru, məkwətə ia nimagouagou, məfwaki mini vivi Kumwesən tukwe, məkwsen bred me, muvei pen m nərmama me səvənhi mə tuhəpeki pen m nərmama me, marə məkwsen mwi kwəti nəmu mi nəha kəru həpeki pen m nərmama me pam.

⁴² Nərmama pam hani nari tipwinraha rəsis.

⁴³ Nənə nərmama me səvəi Iesu həvai pen nīpərpəri bred mine nəmu me hənəpwəh ramrimər rukuər ia tənəripw twelef.

⁴⁴ Nərmama me nəha hənani nari həpik, ikəvsini nərman me əpa irəha pam faef-taosen.

Iesu ravən ia təkure nui asori Kalili

⁴⁵ Təkwətəkwuni a mwi Iesu rini pen ti nərmama me səvənhi mə tuhəputə ia nitətə ouihi, mhəkupwən, mhəpi simwin ia nui asori Kalili, mhəuvarei mhəuvən fwe ia rukwənu nəha Petsaeta. In tramo mərhi pen nərmama me həuvən fwe imwənraha me.

⁴⁶ Nəpin Iesu rəsəkər raka minraha, mutə ia təkurə riti mə trəfwaki.

⁴⁷ Raməfwaki meste rinapitəv. Nəpin nəha rinapitəv irə, nərmama me fwe ia nəkwai nitətə ouihi kamhaiu ihi ia kurkwai nui asori. Iesu in əpa fwe parei.

⁴⁸ In rəti peraha, mətoni irəha kamharkut ti nəsuəien ti nəri nə mə kamhaiu mamhəuvən ia nəmri mətagi mwatuk. Ia nəpin nəha rinamran, Iesu ruvehe ti nirəha, mamavən ia təkure nui, mokeikei mə trevən mukurau ia nīkarenraha.

⁴⁹ Nəpin nərmama me səvənhi həti pen mhətoni Iesu ravən ia təkure nui asori, rerinraha ramrhi mə in iəremhə riti. Hamasək əpwəmwis.

⁵⁰ Irəha pam hətoni, həhekər asori.

Mətə təkwətəkwuni a Iesu rəgkiari minraha, mini mə, “Kimiaha tihəpwəh niregiiən rərəha. Kwa iou i. Tihəpwəh nehekəriən.”

⁵¹ Iesu revən ti nirəha, məputə ia nitətə ouihi. Ia nəpin nəha nīmətagi reiwaiu miwən. Nənə nərmama me səvənhi nənimenraha rier pik,

⁵² ti nəri nə mə həreirei nīpwrai nīmətəien Iesu sə rino ia bred krirum, mətə nətərigien səvənraha riskai pik.

Iesu ro nəkur Kenesaret həuvehe mhəsanin

⁵³ Irəha həpi simwin ia nui asori, mhəuvən mhəuvarei ia tənə Kenesaret.

⁵⁴ Nəpɪn hənəkwi tərini raka nɪtətə ouihi səvənraha mhəier, nərmama hətoni, mhəukurən amtia mə Iesu nəha.

⁵⁵ Ro pen irəha haiu mhəuvən ia kwopun me pam, mhəuvehi nərmama me səməme nemhəien rarə ia nirəha, mhəuvehi ia nıməhan me səvənraha, mhəuvehi mhəuvehe ti kwopun pəku həregi mə Iesu ramarə ikin.

⁵⁶ Ia kwopun pam Iesu revən ikin, ia taon me, uə ia rukwənu asori me, uə ia rukwənu ouihi me, nərmama me həmri nərmama me səməme nemhəien rarə ia nirəha ia kwopun asori me səvənraha me, mamhəres Iesu mə ko irəha hərapi a nusvenhi tɪnari səvənhi. Nənə irəha pam səməme hərapi nusvenhi tɪnari səvənhi həuvehe mhəsən.

7

Nahatən me səvəi Loa mine Farisi me kamhəni ərəha Iesu

¹ Farisi me nepwɪn mine nahatən me nepwɪn səvəi Loa səməme həuku pen fwe ia Jerusalem housəsɪmwɪn pen irəha me ti Iesu,

² mhətoni səvənhi nərmama me nepwɪn kamhərui nɪtətə səvəi kaha kupwən me səvənraha, mamhani nəvegɪnien ia rəgɪnraha, mətə həpkukupwən mhə mhərkwərig.

³ (Farisi me mine nəkur Isrel me pam kamhesi pen nɪtətə səvəi kaha kupwən me səvənraha. Trini minuə həpwəh nərkwərigien ia rəgɪnraha, ko həpwəh naniien nari.

⁴ Nəpɪn irəha həuku pen fwe maket, mhəuvehe ia rukwənu, tuhaməkeikei mhəkupwən mhərkwərig. Mə həpwəh, ko həpwəh naniien nari. Natuakəmien me nepwɪn mwi həpɪk kamhesi pen. Kamhəuvehi tɪkɪkap me mine tɪkinari ouihi me mine tɪkinari asori me səməme kɪno ia pras, mhakɪətənɪmw irəha ia nui mə tuho həmher ia nəmri Kumwesən.)

⁵ Farisi me mine nahatən me səvəi Loa həres pen Iesu i mə, “Rəfo səim nərmama me həpwəh nesi penien nɪtətə səvəi kaha kupwən me? Hamani nari, mətə həpkukupwən mhə mhərkwərig.”

⁶ Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Fwe kupwən, Profet Aesea rɪməni atukwatukw kɪmiaha kəuətksuə me. Rəmwhen kɪmərari pen ia Nəkukuə Ikinan mə, ‘Nərmama me i kamhəgnəgɪni iou ia tərhunraha, mətə nətərɪgien səvənraha rəmək isɪpwɪn tukw iou.

⁷ Irəha kamhəfwaki auər a miou.

Nəpɪn kamhahatən nərmama, həni mə kamhahatən nəgkɪariien səiou, mətə rekəm. Kamhahatən a nəgkɪariien sə ruku pen ti nərmama.’

⁸ Kɪmiaha hiənəpwəh raka nəgkɪariien me səvəi Kumwesən, nənə təkwtəkwuni mine hiamesi pen a natuakəmien me səvəi nərmama.”

⁹ Iesu rarə mini pen mwi ti nirəha i mə, “Kɪmiaha hiəukurən amasan noien səvəi nərarkɪien Loa səvəi Kumwesən mə tihesi pen narəien səkɪmiaha.

¹⁰ Tihətərig ro ti Moses. Rɪməni mə, ‘Tɪkɪsɪai səim tata mine səim mama.’ Rini mwi mə, ‘Trini minuə iərmama riti rani ərəha səvənhi tata mine mama, tukaməkeikei kousi əpune in.’

¹¹ Mətə kɪmiaha hiaməni mə, ‘Trini minuə iərmama riti rini pen ti səvənhi tata mine mama mə, Səiou narɪmnari me sə trasitu ia kɪmirau ro korpan’ (uə səvəi Kumwesən),

¹² ko rɪpkasitu mhə mwi ia səvənhi tata mine mama, muvei pen nari riti minrau. Hiaməsɪsəg iərmama nəha.

¹³ Nənə ia noien nəha hiamousi raka nəgkɪariien səvəi Kumwesən ia narəien səkɪmiaha kɪnahatən kɪmiaha irə. Narɪmnari me rɪpɪk hiamo iamɪnhi.”

Nəfe nari tro iərmama ruvehe məmkemik ia nəmri Kumwesən

¹⁴ Iesu rəkwein mwi nərmama me həuvehe. Rini pen ti nirəha i mə, “Kɪmiaha pam tihətərig amasan ia nirak, mhəukurən nəfe takini.

15 Nari riti riwæn iærmama ræni ko ro in ruvehe mæmkemik ia næmri Kumwesæn. Mætə narimnari me sæmæme hæuku pen ia rerin fwe imwæ mamhæier iræha næ kamho in ræmkemik ia næmri Kumwesæn.

16 Kimiaha nærmama nækwæregimiahā rarə ti niregiiēn nari, tihətərig amasan.”

17 Næpin næha Iesu riskæmter mæpwæh nærmama me næha, muvniwæ fwe ia nækwai nimwæ. Nænə nærmama me sævənhi kamhæres pen in mæ trini nīpwrai nusipekinien sə riməni.

18 Nænə Iesu rini pen ti niræha i mæ, “Kimiaha mwi hiamreirei ihi? Hiæpkukuræn mhə mæ næfe næghin ruku pen fwe iruə muvniwæ ia iærmama ko ripko mhə in ræmkemik ia næmri Kumwesæn

19 ti næri næ mæ ripkuvniwæ mhə ia rerin, mætə ramevæn ia tipwin mamier.” (Ia nægkiariien næha, Iesu rini irapw mæ næveginien me pam ramasan ti næniiēn.)

20 Iesu rarə mini mwi mæ, “Nari sə ruku pen ia reri iærmama fwe imwæ mamier in næ ramo in ræmkemik ia næmri Kumwesæn.

21 Iakani iamīnhi irə ti næri næ mæ nətərigiiēn æræha ruku pen fwe imwæ ia reri iærmama, mamier. Nærman mine nīpran kamhæiri æpnāpen iræha me, nakresien, nousi æpuneien iærmama, nakresien pran sævai iærmæpə,

22 iærmama ramæpwtig ti nautə sævənhi, næmtihaiēn nari, neikuæien, noien sə ro naurisien, næmwækiēn, nini æræhaiēn iærmama, næfiūtæien, narmæriēn.

23 Noien æræha me i kamhæuku pen fwe imwæ ia reri iærmama, mamhæier, mamho iærmama ræmkemik ia næmri Kumwesæn.”

Iesu rækoui irapw nænimwin æræha ia præn ouihi sævai pran Fonisia

24 Iesu rier mæpwæh kwopun næha, mevæn ipaka ti taon næha Taea. Revæn mamarə ia nimwæ riti, mæpwæh nokeikeiiēn mæ nærmama tuhæukuræn in mæ ramarə ia kwopun næha. Mætə ko ripkærkwafə mhə ti niræha.

25-26 Nænə pran riti fwe ikin, sævənhi præn ouihi nænimwin æræha ramarə irə. Præn næha ripko mhə præn Isrel,^a mætə rinətui fwe ia Fonisia ia tənə Siria. Næpin riregi mæ Iesu in ia kwopun næha, ruvehe tukwe, minimwi nukurhun mi ia nænimen, mamasæk tegin in mæ, “Tikasitu ia nirak, mækoui irapw iæremhə ia səiou præn ouihi.”

27 Miregi Iesu rini pen tukwe in mæ, “Pwæh nækwærhækwærha hækupwæn mhani nari tipwinraha ræsis. Ræpwæh namasanien mæ takuvehi næveginien sənai nækwærhækwærha, mæranki pen i m kuri me.”

28 Miregi præn næha rini pen tukwe in mæ, “Iærimənu, nīpærhiiēn, mætə kuri me fwe ia ruei tepol, iræha mwi kamhani nimwækmwæki næveginien sənai nækwærhækwærha.”

29 Miregi Iesu rini pen tukwe in mæ, “Ti næri næ mæ ikini iamīnhi irə, ik tikrærig mamevæn. Iæremhə ruvæier raka ia præn ouihi sæim.”

30 Nænə præn næha rirærig pen fwe imwæni mætə sævənhi præn ouihi ramapri amasan ia niməhan sævənhi. Iæremhə naraka irə.

Iesu romasan iæpou riti

31 Iesu ræpwæh kwopun sævai Taea mevæn ia taon riti næghin næ Saeton, mæpwæh muvehe ia Tekapolis, kwopun taon ten ikin, mæpi simwin pehe ia nui asori Kalili.

32 Ia kwopun næha nærmama nepwin hæuvehi iæpou riti sə ripkægkiari mhə nækwæregin ruvisimw, mhæuvehi mhæuvehe ti Iesu, mhæres pen mæ træmrutə rægin irə.

33 Nænə Iesu riri raka æpa iæpou næha, rouevæn isipwin ti nærmama, muvei pen nukwai rægin ia ruei nækwæregi iæpou, mærgavis pen ia rægin, mirapi nærami iæpou irə.

34 Nænə mækwætə ia neiai, meiahag æfi, mini pen ti iæpou i mæ, “Efata!” Nīpwrai nægkiariien næha “Efata,” in i mæ “Əkwag!”

7:15: Wok Me 10:14-15 a 7:25-26: Pran næha rægkiari ia nægkiariien sævai nækur Kris, mamesi pen kastom sævənraha. 7:31: Mat 15:29-31 7:33: Mak 5:23, Luk 4:40, 13:13 7:34: Mak 6:41, Jon 11:41

³⁵ Iesu rini iaminihi irə mine nəkwaregi iəpou nəha rəkwag. Rerin ruvehe raməgkiari amasan.

³⁶ Nənə Iesu rinise pen əknekin ti nirəha i mə tuhəpwəh nəvisaiuen nəfe in rino ia iəpou nəha. Mətə nəpin rinise əknekin irəha, həməha mhəni mwi.

³⁷ Nənimenraha rier pik ti Iesu. Həni mə, “Eh! Narimnari me i iəmə i ramo rirai raka pam! Nərmama səməme nəkwareginraha ruvisimw, mine nərmama səməme həpkəgkiari mhə, in ramomasan irəha.”

8

Iesu rəkwəni nərmama irəha pam fo-taosən

¹ Ia nəpin nəha nərmama həpik həuvehe mwi ti Iesu. Sənənraha nəveginien ruvəiwən. Iesu rəkwein nərmama me səvənhi həuvehe. Rini pen ti nirəha i mə,

² “Rerik rəkwəpir ti nərmama me i. Hənərə raka nəpin kahar kitaha minraha nənə sənənraha nəveginien ruvəiwən.

³ Irəha nepwin həuku pen fwe isipwin. Trini minuə həpkani mhə nari, iakərhi pen irəha fwe imwənraha, nəmrinraha trəpitəv həmwei ia suatuk.”

⁴ Miregi nərmama me səvənhi həres pen mə, “Kitaha tsəfo irə mhəuvehi sənənraha bred? Samarə ia kwopun nəveginien riwən ikin.”

⁵ Miregi Iesu rəres pen irəha i mə, “Sənəmiaha bred kevə?”

Miregi həni mə, “Sefen.”

⁶ Iesu rini nəkwan mə nərmama me nəha sənənraha nəveginien riwən tihəkure ia tīprənə. Irəha həkure, nənə in ruvehi bred me nəha sefen, məfwaki mini vivi Kumwesən tukwe. Nəpin rəfwaki pam, maməkwsen bred me, mauvei pen m nərmama me səvənhi mə tuhəpeki pen m nərmama me. Nənə həpeki pen minraha.

⁷ Nərmama me səvənhi sənənraha kwopnəti nəmu me nepwin mwi fwe ikin. Iesu rəfwaki mini vivi Kumwesən tukwe. Məfwaki pam, mini pen ti nirəha i mə, “Nəmu me i mwi tihəpeki pen minraha.”

⁸ Nənə nərmama me pam hani nari tīpwinraha rəsis. Həvai pen nīpərpəri bred mine nəmu me hənəpwəh ramrimər rukuər ia tənəripw sefen.

⁹⁻¹⁰ Nərmama me nəha Iesu rəkwəni irəha ipaka fo-taosən. Nəpin Iesu rəkwəni pam irəha, rərhi pen irəha kamhəuvən imwənraha me. Kurirə irə rəputə ia nitətə ouihi irəha nərmama me səvənhi mamhəuvən fwe ia kwopun riti nəghin nə Talmanuta.

Farisi me hokeikei mə tuhətoni nīmətien riti

¹¹ Farisi me həuvehe mamhəres Iesu mə, “Ko iko ro nīmətien riti sə ruku pen ia neiai pwəh iahətoni mhəukurən mə ik pərhiən Kumwesən rərhi pehe ik?”

¹² Iesu riregi, miregi rərəha fwe imwə ia rerin, mini mə, “Nīmətien əfo nəha nərmama ipwet mine kamhətui? Iakani nīpərhiənien tukumiaha i mə nərmama ipwet mine ro iaminihi Kumwesən trəpwəh nuvei penien nīmətien riti minraha.”

¹³ Ia nəpin nəha Iesu rəpwəh irəha, məputə ia nitətə ouihi irəha nərmama me səvənhi, mhəier, mamhəuvən ia nīkare nui.

¹⁴ Nərmama me səvəi Iesu hənənouenou mə tuhəuvehi bred. Sənənraha bred kuatia a ia nəkwaī nitətə ouihi.

¹⁵ Nənə Iesu rəvəhag minraha, mini mə, “Tihətui amasan, mamhəsiari ti yis səvəi Farisi me mine yis səvəi Kig Herot.”

¹⁶ Miregi nərmama me səvənhi hənəməgkiari minraha me i mə, “Sənətaha bred riwən.”

¹⁷ Nəpin Iesu riregi, rini pen ti nirəha i mə, “Rəfo hiaməgkiari m kimiaha me mə sənəmiaha bred riwən? Rosi hiəpkətə raka mhə ihi mhəreirei? Rosi kəmkapwəmiaha riskai?”

18 Nənimemiaha nə, mətə rəfo hiəpkətə mhə nari? Nəkwəregimiahaha nə, mətə rəfo hiəpkregi mhə nari? Rosi rerimiaha ripkrhi mhə

19 nəp̄in iakinəkw̄sen bred krirum məkw̄m̄ni nərman faef-taosen irə? Ia nəp̄in nəha kimiahaha hiəuvehi tənərip̄w̄ kevə rukuər ia n̄ip̄ərp̄əri nəveginien hənəpw̄əh ramrimər?”

M̄iregi h̄ani pen tukwe in mə, “Twelef.”

20 Nənə Iesu rəres pen mə, “Nəp̄in iakinəkw̄m̄ni nərmana fo-taosen ia bred sefen, kimiahaha hiəuvehi tənərip̄w̄ kevə rukuər ia n̄ip̄ərp̄əri nəveginien hənəpw̄əh ramrimər?”

M̄iregi h̄ani pen tukwe in mə, “Sefen.”

21 Nənə Iesu rəres pen irəha i mə, “Hiamreirei ihi?”

Iesu romasan iərmama riti nənimen rifwə

22 Irəha həuvehe ia taon nəha Petsaeta. Nərmama nepw̄in fwe ikin h̄airi iərman riti nənimen rifwə mhəuvehe ti Iesu, mhəres Iesu mə Iesu trəmrutə rəgin irə.

23 Nənə Iesu ruvehi rəgin, miri in rouaraka ia rukw̄nu. Nənə Iesu rərgəvəsi nənimen məmrutə rəgin irə, məres in i mə, “Ikamətə nari?”

24 M̄iregi iərmama nəha nənimen rifwə rəti ərari m̄ini mə, “Takamətə nərmama me, mətə iəpkətə amasan mhə irəha. Iakamətə irəha h̄əmwhen a ia nei me kamhavən.”

25 Ro iam̄nhi irə Iesu rarə məmri pen m̄wi rəgin ia nənimen. Iərmama nəha rəməha mətui. Nənə nənimen ruvehe mamasan mətə amasan narimnari.

26 Nənə Iesu rərhi pen in, m̄ini mə, “Tikevən atukwatukw̄ fwe imwam, məpw̄əh nəvənien fwe ia rukw̄nu nəha kriməuku pen ikin.”

Pita r̄ini irapw mə Iesu in Kristo

27 Iesu m̄ine səvənhi nərmama me həuvən ia rukw̄nu me ia tənə riti nəgh̄in nə Sisaria Filipae.^a Nəp̄in kamhəuvən ia suatuk, Iesu rəres pen səvənhi nərmama me i mə, “Nərmama kamh̄ani iou mə iou sin?”

28 M̄iregi h̄ani pen tukwe in mə, “Nərmama nepw̄in kamh̄ani ik mə Jon Paptaes. Nepw̄in kamh̄ani ik mə Profet Elaeja. Nepw̄in m̄wi kamh̄ani ik mə profet kupw̄ən riti səvəi Kumwesən.”

29 Nənə Iesu rəres pen irəha mə, “Mətə kimiahaha hiaməni mə iou sin?”

M̄iregi Pita r̄ini mə, “Ik Kristo.”

30 Nənə Iesu r̄inise pen ti nirəha i mə tuhəpw̄əh n̄iniien ti iərmama riti mə in Kristo.

31 Ia nəp̄in nəha r̄inamahatən irəha mə, “Iou, Iəm̄ati Iərmama, takaməkeikei m̄iregi rərəha ia narimnari me ripik. Nəmə asori me m̄ine pris asori me m̄ine nahatən me səvəi Loa, irəha tuhəpw̄əh iou, mhousi əpune iou. Takemhə, nənə, nəp̄in səro kahar irə iakətui m̄wi.”

32 Iesu r̄ini irapw nəgkiariien nəha, ro nukurənien i. Mətə Pita riri raka Iesu ia n̄ikarenraha, m̄inanise pen tukwe in mə, “Tikəpw̄əh n̄iniien nəgkiariien nəha ikani.”

33 Mətə Iesu ruvsini, mətoni nərmama me səvənhi kamh̄erer. Nənə r̄inise pen ti Pita i, m̄ini mə, “Setan, evən ia təkutak! Nətərigien səim ripkesi pen mhə nətərigien səvəi Kumwesən, mətə ikamesi pen a nətərigien səvəi nərmama.”

Iərmama sə rakurirə Iesu traməkeikei məvrani nei kamarkuau

34 Iesu rəkwein nərmama me pam həuvehe irəha nərmama me səvənhi. In r̄ini pen ti nirəha i mə, “Iərmama sə rokeikei mə truvehe mo iərmama riti səiou, traməkeikei məpw̄əh nətərigien səvənhi, muvehi utə nei kamarkuau səvənhi, məvrani mukurirə iou.

35 Iərmama sə rokeikei mə trəkwtəm̄hiri n̄im̄iruien səvənhi trarfai irə. Mətə iərmama sə traraka ia n̄im̄iruien səvənhi tukw̄ iou m̄ine nəgkiariien amasan səiou truvehi n̄im̄iruien rerin.

8:18: Jer 5:21, Mak 4:12, Wok Me 28:26 **8:19:** Mak 6:41-44 **8:20:** Mak 8:6-9 **8:26:** Mak 7:36 **a 8:27:** Kani kwopun nəha mə “Sisaria Filipae,” ti n̄ari nə mə Sisaria in taon asori riti ia tənə Kig Filip ramərimənu ikin. **8:28:** Mak 6:15 **8:29:** Jon 6:68-69, Mak 9:9 **8:34:** Mat 10:38-39

³⁶ Trini minua iarmama riti ripeki pam narimnari me ia tìprànə i, mo səvənhi i, nənə kurirə ikin remhə marfai ia nimiruien rerin, noien nəha trəfasitu irə?

³⁷ Iarmama truvei pen nəfe mərpwın tai nimiruien səvənhi?

³⁸ Nərmama ipwet mine noien səvənraha rərəha. Irəha hənəpwəh Kumwesən rəmwhen ia pran riti sə rinəpwəh iərman səvənhi, mamesi pen iərman əpə mwi. Trini minua iarmama riti rauris ia nəmrinraha ti niniien mə in iarmama riti səiou, rauris mwi ti nəvisaiuen nəgkiariien səiou minraha, iou mwi Iəməti Iərmama, ia nəpın nəha takuvehe ia niskaiien səvəi tata səiou kimaha nagelo ikinan me, takauris ti niniien mə iarmama nəha in iarmama riti səiou.”

9

Nipwrai Iesu ruvehe mopə

¹ Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Iakani nipərhiēnien tukumiaha i mə nərmama nepwın kamhərer ia kwopun i tuhəpkemhə mhə meste tuhətoni niskaiien səvəi Kumwesən rier pehe irau nitətə sə in ramərimənu irə.”

² Nəpın sikis rukurau, nənə Iesu riri əpa Pita mine Jemes mine Jon, həutə parei ia təkueər əpwəmwis riti. Ia kwopun nəha irəhar harətoni ia nənimenrahar nipwrai Iesu ruvehe mopə.

³ Səvənhi tinari ruvehe məpsan mamser pik. Iərmama sə ramaikuas tinari ia tìprànə i ko ripkaikuas mhə rəpsan rəmwhen ia tinari səvənhi.

⁴ Nənə irəhar harətoni Profet Elaeja mine Moses krouier pehe, rouəgkiari irəhar Iesu.

⁵ Nənə Pita rini pen ti Iesu i mə, “Iahatən, ramasan mə kimrahar iaharuvehe i. Pwəh kimrahar iaharo tənimwə kahar, riti səim, riti səvəi Moses, riti səvəi Profet Elaeja.”

⁶ (Pita rini iamınhi irə ti nəri nə mə irəhar harhekır pik. Rireirei mə trəfni irə.)

⁷ Nənə nəpuə riti ruvehe muvegi irəha. Nənə reri Kumwesən ruku pen ia nəpuə mini mə, “In nəha nərik keikei. Tihətərig in.”

⁸ Təkwtəkwuni a mwi, Pita, Jemes, mine Jon harəti ərari mharəpwəh nətoniiēn Moses mine Profet Elaeja, mətə Iesu əpa irəha min.

⁹ Nəpın kamheiwaiu pehe ia təkueər, Iesu rinise pen ti nirəhar i mə, “Nəfe hiarınətoni kimirəhar tiharəpwəh niniiēn ti iarmama riti meste iou, Iəməti Iərmama, iakətui mwi ia nemhəien səiou.”

¹⁰ Ro iamınhi irə mine harəpwəh nini irapwien nəfe harinətoni, mətə kamharəres irəhar me i mə, “Nəfe nipwrai nəgkiariēn nəha Iesu riməni pehe tukutahar i mə in trətui mwi ia nemhəien səvənhi?”

¹¹ Nənə irəhar harəres Iesu mə, “Rəfo nahatən me səvəi Loa kamhəni mə Profet Elaeja traməkeikei mukupwən muvehe?”

¹² Miregi Iesu rini pen ti nirəhar i mə, “Nipərhiēnien, Profet Elaeja trukupwən muvehe məmri amasan pam narimnari me rəmwhen ia sə fwe kupwən. Mətə rəfo kimərai pen ia Nəkukuə Ikinan iamınhi irə mə iou, Iəməti Iərmama, takaməkeikei miregi rərəha ia narimnari me ripeki? Tuho ia nirak rəmwhen ia iou iəmə rərəha riti.

¹³ Mətə iou iakani pehe tukumiaha i mə Profet Elaeja ruvəuvehe raka.^a Nənə nərmama me hesi pen nətərigien səvənraha mhə rərəha irə rəmwhen ia Nəkukuə Ikinan rani.”

Iesu rəkoui irapw nənimwın ərəha ia iəkunouihi riti

¹⁴ Iesu irəha Pita, Jemes, mine Jon hərərig pehe mwi ti nərmama me səvəi Iesu, mhətoni nərmama həpik kamhərer kurkurau ia nərmama me səvəi Iesu. Nahatən me səvəi Loa mine nərmama me kamhəvisə minraha me.

¹⁵ Nəpın nərmama me hətə Iesu, həkərinari, mhaiu mhəuvən mhəgkiari pen min.

¹⁶ Nənə Iesu rəres pen irəha i mə, “Kimiaha nahatən me səvəi Loa hiaməgkiari ia nəfe?”

¹⁷ Mətə riti ia nərmama me nəha rini pen tukwe in mə, “Iahatən, iou iakuvehi səiou iəkunouihī muvehe tukw ik. Nənimwīn ərəha riti ramarə irə, mamō rerin riwən ko ripkəgkiari mhə.”

¹⁸ Kwopun pəku səiou iəkunouihī revən ikin, nəpin nənimwīn ərəha ruvehi in, ruvehi mouini ia tiprənə. Nisəkwān ramaiū ia tərhun. Ramahi revin. Nipwran rakinkin. Iakinəres raka nərmama me səim mə tuhəkoui irapw nənimwīn ərəha nəha, mətə həni mə ko həpko mhə.”

¹⁹ Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Kimiāha nəkur ipwet mine səkimiaha nahatətəien riwən. Tsarə kitaha miou mesite nəfe nəpin? Tinesən mine iakapwis kimiāha? Kimiāha tihəuvən mhəuvehi iəkunouihī nəha mhəuvehi mhəuvehe.”

²⁰ Nənə irəha həuvən mhəuvehi in mhəuvehe ti Iesu. Nəpin nənimwīn ərəha rətə Iesu, təkwtəkwuni a ro iəkunouihī rimwei ia tiprənə, mərkərekir, məsəkwusəkwu. Nisəkwān ramaiū ia tərhun.

²¹ Nənə Iesu rəres pen səvənhi tata i mə, “Iəkunouihī i ruvehi nemhəien i nuk kevə?”

Miregi səvənhi tata rini mə, “Nemhəien i riməuvehi ia nouihien səvənhi.

²² Nəpin ripik nənimwīn ərəha i ro iəkunouihī rimwei pen ia napw uə ia nui mə tremhə. Mətə mə ikukurən noien nari riti, tikapi tukumrau, masitu ia kimrau.”

²³ Miregi Iesu rini pen tukwe in mə, “Rəfo ikini nəgkiariien nəha mətə mə ikukurən noien? Trini minuə iərmama riti rahatətə pərhiēn ia nirak, iakukurən noien narimnari me pam min.”

²⁴ Nənə təkwtəkwuni a mwi tata səvəi iəkunouihī nəha rasək əpwəmwis, mini mə, “Iakahatətə ia niram, mətə nahatətəien səiou ripkiskai mhə. Tikasitu ia nirak!”

²⁵ Ia nəpin nəha nərmama həpik kamhəiu mamhəuvehe. Nəpin Iesu rətoni irəha, rinise pen ti nənimwīn ərəha, mini mə, “Ik nənimwīn ərəha sə ikamo iərmama tərhun ruvisimw mine nəkwəregin ruvisimw, iou iakani pehe tukw ik i mə tikier ia iəkunouihī i məpwəh nuvniwə peheien mwi irə.”

²⁶ Nənə nənimwīn ərəha rikiukiū pik ia iəkunouihī, məkwein əpwəmwis, mier. Mətə nipwrai iəkunouihī nəha ruvehe məpouəpou pam. Ro pen nərmama həpik həni mə, “Eh, ruvamhə!”

²⁷ Mətə Iesu ruvehi rəgin, mivi utə, rərer.

²⁸ Kurirə irə Iesu revən muvniwə ia nəkwai nimwə. Nəpin nərmama me səvənhi me irəha min əpa, həres pen in mə, “Rəfo kimaha iahəreirei nəkoui irapwien nənimwīn ərəha nəha?”

²⁹ Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Nənimwīn ərəha sə ro me iaminha irə, nari riti riwən ko rəkoui irapw irəha, mətə nəfwakiien əpa.”

Iesu rini irapw mwi mə in tremhə

³⁰ Irəha həpwəh kwopun nəha mhəuvən mhəpi simwīn ia tənə Kalili. Iesu ripkokeikei mhə mə nərmama tuhəukurən kwopun me nəha ramarə ikin,

³¹ ti nəri nə mə ramahatən nərmama me səvənhi, mamini pen ti nirəha i mə, “Tripkō mhə tui kuvei pen iou, Iəməti Iərmama, ia rəgi nərmama. Irəha tuhousi əpune iou. Takemhə, nənə, nəpin səro kahar irə iakətui mwi ia nemhəien səiou.”

³² Mətə nərmama me səvənhi həreirei nipwrai nəgkiariien i in rani. Həhekir ti nəresien in.

Iərmama rasori məpi raka

³³ Irəha həuvehe ia Kapaneam. Nəpin həuvniwə ia nəkwai nimwə riti, Iesu rəres pen nərmama me səvənhi mə, “Saməuvehe kimiāha hiaməgkiari ia nəfe?”

³⁴ Mətə irəha həpwəh nəgkiariien, ti nəri nə mə kamhəuvehe mamhəgkiari mə sin ia nirəha in rasori.

³⁵ Nənə Iesu rəkure, məkwein nərmama səvənhi twelef həuvehe. Rini pen ti nirəha i mə, “Iərmama sə rokeikei mə trakupwən ia nərmama me pam, traməkeikei muvehe mukurirə, mamō in iərmama sə ramo tukwini nari m nərmama me pam.”

³⁶ Nənə Iesu ruvehi iəkunouihi riti mərpwī ia kurkwān ia nirəha, mərəhi utə, marə mīni pen mwi ti nirəha i mə,

³⁷ “Iərmama sə trəsevər ia rerin ti iəkunouihi riti sə ro iamīnhi ia nəghik rəmwhen mə raməsevər mwi ia rerin tukwe iou. Iərmama sə raməsevər ia rerin tukw iou rəmwhen mə raməsevər mwi ia rerin ti Kumwesən sə rīnərhi pehe iou iakuvehe.”

³⁸ Jon rini pen ti Iesu i mə, “Iahatən, kimaha iahətoni iərmama riti raməkoui irapw nəremhə me ia nəghim. Iahaməmwur mə tahənise in ti nəri nə mə rīpko mhə in kimaha riti.”

³⁹ Mətə Iesu rini mə, “Kimiaha tihəpwəh nīniseien in. Iərmama sə ramo nīmtətien ia nəghik, ko rəpwəh nīni ərəha akwauakwien iou.

⁴⁰ Iərmama sə rəpwəh nīni ərəhaien kitaha in kitaha riti.

⁴¹ Iakani nīpərhiēnien tukumiaha i. Kimiaha nə nərmama me səiou, iou Kristo. Trini mīnuə iərmama riti ruvei pehe nui m kimiaha ia nəghik mə tihənimwi, in traməkeikei muvehi nərəkuiēn səvənhi.”

Tikətui amasan ti nahatətəien səim

⁴² “Nəkwərhakwərha me i səməme kamhahatətə ia nirak, trini mīnuə iərmama riti ro riti rīmwei ia nərəhaien, Kumwesən trərpwīn noien ərəha səvənhi. Iərmama nəha triregi rərəha məpi raka kərihi pen kəruətēri asori ia nīpətəkinuan kosə irapw i ia təmwei təsi.

⁴³ Mə rəgim ramo ikamwei ia nərəhaien, tikərai raka. Mə rəgim rīpīp mətə ikuvehi nīmīruēn, ramasan pik tukw ik. Rərəha mə rəgim kəru mətə tikevən fwe ia kwopun napw asori rauək rerin ikin.

⁴⁴⁻⁴⁵ Mə nīsum ramo ikamwei ia nərəhaien, tikərai raka. Mə nīsum rīpīp mətə ikuvehi nīmīruēn, ramasan pik tukw ik. Rərəha mə nīsum mi kəru mətə tukərarki pen ik ia kwopun napw asori rauək rerin ikin.

⁴⁶⁻⁴⁷ Mə nənimem ramo ikamwei ia nərəhaien, tikukumwiri raka. Mə nənimem kuatia a mətə ikuvnīmwə pen ia nītətə sə Kumwesən ramərīmənu irə, ramasan pik tukw ik. Rərəha mə nənimem kəru, mətə tukərarki pen ik ia kwopun napw asori rauək ikin.

⁴⁸ Ia kwopun nəha

‘irər səməme hamani irəha həpwəh nemhəien.

Napw rəpwəh nīfwəien.’

⁴⁹ Napw trətəgətəg pen ia nərmama me pam rəmwhen ia sol sə kamətəgi pen ia nəveginien.

⁵⁰ Sol in nari amasan. Mətə trini mīnuə sol nəsiēnien səvənhi ruvəiwən, tihəfo mho rəsien mwi? Pwəh sol raməmak pen ia rerimīaha. Nənə hiamarə ia nəmərīnuēn.”

10

Iesu rahatən mə iərman mīne pran trouəpwəh nəpwəhien irau me

¹ Iesu rəpwəh kwopun nəha mevən ia tənə Jutia fwe ia nīkare nui arīs Jotan pen. Nərmama həpik həuvehe mwi mhousəsīmwin pen irəha me tukwe. In rahatən irəha rosi sə ramo ia nəpīn me.

² Nənə Farisi me nepwin həuvehe mhəres pen nari riti min mə tuhəregi ro Iesu mə trəfni irə. Irəha hənī mə, “Ratukwatukw ia Loa səkitaha mə ko iərman riti rəpwəh səvənhi pran uə rekəm?”

³ Miregi Iesu rəres pen irəha i mə, “Nəfe nəgkiariēn Moses rīməni pehe tukumiaha i fwe kupwən?”

⁴ Miregi hani mā “Moses rināseni mā ierman riti rukurān niraiien nimwai nākukuā m pran sāvānhi rani mā in rināpwāh in, nānā mārhi pen i ramevān.”

⁵ Mātā Iesu rini pen ti nirāha i mā, “Moses rimārai nāgkariien nāha m kīmiaha ti nāri nā mā kāmkapwāmīaha rīskai.

⁶ Mātā Nākukuā Ikinan rini mā fwe ia nukune narāien, ‘Kumwesān rino iārmama kēru riti ierman riti pran.’

⁷ ‘Ro iamānhi irā ierman traraka ia tata mīne mama sāvānhi mevān rouarā pāri irau pran sāvānhi, nānā

⁸ irau trouvehe rouāmwhen ia nīpwrai iārmama kuatia.’ Nāgkariien nāha rini mā ierman mīne pran sāvānhi krouāpwāh ihi noien iārmama kēru i, mātā krouvāuvehe rouāmwhen ia nīpwrai iārmama kuatia.

⁹ Ti nāri nā mā Kumwesān riripin ierman mīne pran sāvānhi iamānhi irā, ro pen rīpkatukwatukw mhā mā ierman trāpwāh sāvānhi pran, mātēfi narāien sāvānrau.”

¹⁰ Nāpin Iesu mīne nārmama me sāvānhi hāuvnimwā mwi ia nākwai nimwā, irāha hāres mwi nāgkariien i min.

¹¹ Nānā Iesu rini pen ti nirāha i mā, “Ierman sē rāpwāh pran sāvānhi miri prān āpā riti mwi ramo noien ārāha ia sāvānhi pran. Prān nāha in ramiri rīpko mhā pran atukwatukw sāvānhi.

¹² Rāmwhen a mwi pran sē rāpwāh sāvānhi ierman mesi pen ierman āpā riti mwi ramo noien ārāha ia sāvānhi ierman. Ierman nāha in ramesi pen rīpko mhā ierman atukwatukw sāvānhi.”

Iesu rākwein amasan ia nākwārhakwārha

¹³ Nāpin riti nārmama me kāmhouvehi nākwārhakwārha me sāvānraha, māmhāuvehe ti Iesu mā trapi irāha. Nānā nārmama me sāvāi Iesu hānise irāha.

¹⁴ Mātā nāpin Iesu rātoni, niemaha rāpi. In rini pen ti nirāha i mā, “Pwāh nākwārhakwārha me hāuvehe tukw iou. Tihāpwāh nāniseien irāha. Nītātā sē Kumwesān ramārimānu irā sāvāi nārmama sāmāme hāmwhen ia nākwārhakwārha me i.

¹⁵ Iakani nīpārhiēnien tukumīaha i mā iārmama tramākeikei mo rāmwhen ia iākunouīhi, muvehi nītātā sē Kumwesān ramārimānu irā. Mā rīpko mhā trīpkuvnimwā mhā ia nītātā nāha ia nāpin riti.”

¹⁶ Nānā Iesu rārāhi pehe nākwārhakwārha me, māmrutā rāgin mi ia nirāha, mākwēin amasan ia nirāha.

Iārmama riti sāvānhi nautā rasori rokeikei mā truvehi nīmīruien rerin

¹⁷ Iesu rinamesi pen mwi suatuk sāvānhi mamevān. Nānā iārmama riti raiu muvehe mīmīmwi nukurhun mi ia nānimen, māres pen in i mā, “Iahātān, ik iāmā amasan. Nāfe noien takamākeikei mo mā takuvehi nīmīruien rerin?”

¹⁸ Miregi Iesu rini pen tukwe in mā, “Rāfo ikini mā iou iāmā amasan? Iārmama amasan riti riwān. Kumwesān āpa in ramasan.

¹⁹ Ik ikuvāukurān raka loa me sāvāi Kumwesān. In rini mā, “Tikāpwāh nousi āpūneien iārmama, māpwāh nakresien pran, māpwāh nakresien, māpwāh neikuāien, māpwāh neikuāien mā tikakres. Tikamākeikei mīsiai sām tata mīne mama.’ ”

²⁰ Miregi iārmama nāha rini pen ti Iesu i mā, “Iahātān, loa me pam i iakesi pen fwe ia nouihien sāiou meste pehe ipwet mīne.”

²¹ Iesu rātā iārmama nāha, rerin rokeikei in. Ro iamānhi irā rini pen tukwe in mā, “Nari kuatia rarā ikāpwāh ihi noien. Evān, māmri pen nāmri nari ia sām narimnari me. Nāpin kuvēhi nānimen, tikuvehi mane, muvei pen m nārmama nautā sāvānraha riwān. Nānā sām nautā trīpik fwe ia neiai. Nāpin ikino pam, ikuvehe mukurirā iou.”

²² Nəpɪn iərmama nəha rɪregi nəgkiariien nəha, nənimen rɪsiu. Rəpwəh Iesu mamevən. Rerɪn rəpou ti nəri nə mə nautə səvənhi rasori.

²³ Ia nəpɪn nəha Iesu rəti ərari mətoni nərmama me səvənhi, mɪni pen ti nirəha i mə, “Rəknekin ti nərmama nautə səvənraha rasori mə tuhəuvnimwə ia nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə.”

²⁴ Nərmama me səvəi Iesu həkəri asori nari ia nəgkiariien səvənhi. Mətə Iesu rɪni pen mwi ti nirəha i mə, “Nəkwerhəkwerha səiou me, rəknekin ti nuvnimwəien ia nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə.

²⁵ Iərmama nautə səvənhi rasori rəknekin tukwe in mə truvnimwə ia nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə. Rəknekin məpi raka nərimiru nəha kamel rasu pen ia ruei nitel mier.”

²⁶ Nəpɪn nərmama me səvəi Iesu həregi nəgkiariien səvənhi, nənimenraha rier. Kamhəres irəha me i mə, “Mə rəknekin iamɪnhi, nisimə nəha ko həuvehi nɪmiruieren?”

²⁷ Iesu rətə irəha mɪni mə, “Nəri nəha rəknekin iərmama ko ripko mhə, mətə Kumwesən rukurən noien. Narimnari me pam rɪmərɪu ti Kumwesən.”

²⁸ Ia nəpɪn nəha Pita rɪskəmter mɪni pen ti Iesu i mə, “Ətə ro. Kimaha iahənəpwəh pam narimnari me səkimaha mamhəkurirə ik.”

²⁹ Miregi Iesu rɪni mə, “Takani nɪpərhiienien tukumiaha i mə nərmama me səməme hənəpwəh narimnari me səvənraha tukwe iou mə tuhəuvən mhəvisau irapw nəgkiariien amasan səiou, irəha pam tuhəuvehi tain. Trɪni mɪnuə iərmama riti rəpwəh nimwə me, uə piəvni me, uə kitiriməni me, uə mama mɪne tata səvənhi, uə nəkwərhəkwerha me səvənhi, uə tiprənə səvənhi,

³⁰ ia nitətə ipwet mɪne truvehi mwi tain hantret, nimwə me, mɪne piəvni me, mɪne kitiriməni me, mɪne mama me, mɪne nəkwərhəkwerha me, mɪne tiprənə. Tukəmwəki mwi in, ko nəmisəien min ti nəgkiariien amasan səiou. Nənə ia nitətə fwe truvehe in truvehi nɪmiruieren rerɪn.

³¹ Mətə nərmama həpik səməme kamhəkupwən tuhəkurirə. Nənə səməme kamhəkurirə tuhəkupwən.”

Iesu rɪni irapw mwi mə tremhə

³² Irəha kamhesi pen suatuk mamhəutə pen fwe ia Jerusalem. Iesu rakupwən irəha kamhəkurirə. Səvənhi nərmama me həkərinari. Nərmama səməme kamhəkurirə ia nirəha kamhəhekir. Iesu riri raka əpa nərmama səvənhi twelef mɪnani pen ti nirəha i nəfe tuho irə,

³³ mɪni mə, “Hətə ro, kitaha saməutə mamhəuvən fwe ia Jerusalem. Ia kwopun nəha tukuvei pen iou, Iəməti Iərmama, ia rəgi pris asori me mɪne nahatən me səvəi Loa. Irəha tuhəni mə takaməkeikei memhə. Tuhəuvei pen iou ia rəgi nərməpə ripko mhə irəha nəkur Isrel.

³⁴ Irəha tuharis əkenhɪn ia nirak, mhərgəvəsi iou, mhərisi iou, mhousi əpune iou. Ia nəpɪn sə ro kahar irə takətui mwi ia nemhəien səiou.”

Jemes mɪne Jon krouares pen nari riti m Iesu

³⁵ Jemes mɪne Jon, tɪni Sepeti mi, irau krouvehe ti Iesu rouni pen tukwe in mə, “Iahatən, kimrau tarouares ik ia nari riti. Iarouokeikei mə tikəsəni kimrau.”

³⁶ Miregi Iesu rɪni mə, “Nəfe irouokeikei mə tako m kimirau?”

³⁷ Miregi krouni mə, “Əsəni kimrau pwəh riti rəkure ia nɪkarem mwatuk riti ia nɪkarem mour nəpɪn tikuvehi nasoriien səim, mamərimənu ia nərmama.”

³⁸ Mətə Iesu rɪni pen ti nirau i mə, “Kimirau irouereirei nəfe nari irouares i. Ko kimirau irouənɪmwi kap i iou takənɪmwi? Uə ko kakiətənɪmw mwi kimirau ia paptas i sə tukakiətənɪmw iou irə?”

³⁹ Miregi krouni mə, “Kimrau iarouəmwhen.”

Mīregi Iesu r̄ini pen ti nirau i m̄a, “Kap i iou tak̄animwi, kimirau mwi tiroūanimwi. Tukakīt̄animw kimirau mwi ia paptaes i tukakīt̄animw iou ir̄a.

⁴⁰ M̄at̄a iou ko iak̄apw̄ah n̄aseniien kimirau iroūakure riti ia nikarek mwatuk riti ia nikarek mour. M̄at̄a kwopun n̄aha s̄av̄ai īarmama mi n̄aha kim̄arfi raka irau m̄a troūakure fwe ikin.”

⁴¹ N̄ap̄in ten mwi n̄armama me s̄av̄ai Iesu h̄aregi n̄aresien n̄aha s̄av̄ai Jemes m̄ine Jon, niemaha r̄api ir̄aha.

⁴² Ro iam̄inhi ir̄a Iesu r̄akwein ir̄aha h̄auvehe. R̄ini pen ti nir̄aha i m̄a, “Kimiaha hīauv̄aukur̄an raka noien s̄av̄ai n̄armama ripko mh̄a ir̄aha n̄akur Isrel. N̄am̄a asori me s̄av̄anraha s̄a kamh̄arim̄anu ia nir̄aha, kamh̄afīut̄a ir̄aha, mamho n̄armama kamho n̄akwanraha.

⁴³ M̄at̄a kimiaha tih̄apw̄ah noien iam̄inaha ir̄a ia kimiaha me. Tr̄ini minuā kimiaha riti rokeikei m̄a truvehe masori ia kimiaha, in tram̄ekeikei muvehe mo īarmama s̄a ramo tukwini nari m̄ kimiaha.

⁴⁴ Tr̄ini minuā kimiaha riti rokeikei m̄a trasori makupw̄an ia kimiaha, in tram̄ekeikei muvehe mo īarmama s̄a ramo aūer a wok s̄akimiaha pam.

⁴⁵ Kimiaha tiho r̄amwhen a ia nirak. Iou, Īam̄ati Īarmama, iapkuvehe mh̄a m̄a n̄armama tuho tukwini nari miou, m̄at̄a iakuvehe m̄a tako tukwini nari m̄inraha, muvei pen nim̄iruien s̄aiou tr̄ar̄aku suatuk ti n̄ifi rakaien nari ia n̄armama h̄apik.”

Iesu romasan n̄amri īarmama riti n̄agh̄in n̄a Partimeas

⁴⁶ Iesu m̄ine n̄armama me s̄av̄anhi h̄auvehe mh̄apirapw ia taon n̄aha Jeriko. N̄ap̄in h̄aier, n̄armama h̄apik kamh̄akurir̄a in. Partimeas, tini Timeas, ram̄akure ia nikare suatuk mamase mane m̄ n̄armama. Partimeas n̄animen r̄ifw̄a.

⁴⁷ N̄ap̄in r̄iregi m̄a Iesu īam̄a Nasaret r̄inauvehe, rinam̄akwein apw̄amwis, minamini m̄a, “Iesu, kw̄an̄akwus s̄av̄ai Kig Tevit! Api tukw iou!”

⁴⁸ N̄armama h̄apik h̄anise pen tukwe in, mh̄ani m̄a, “Afafa, m̄apw̄ah n̄agkiariien!”

M̄at̄a Partimeas rar̄ip̄in mam̄akwein apw̄amwis mwi, mamini m̄a, “Iesu, kw̄an̄akwus s̄av̄ai Kig Tevit! Api tukw iou!”

⁴⁹ Ia n̄ap̄in n̄aha Iesu r̄arer, mini pen ti nir̄aha i m̄a, “H̄akwein īarmama n̄aha ruvehe.”

Ir̄aha h̄akwein īarmama s̄a n̄animen r̄ifw̄a, mh̄ani pen tukwe in m̄a, “Agien, m̄isk̄amter! Iesu ram̄akwein ik m̄a tikev̄an tukwe.”

⁵⁰ N̄an̄a īarmama n̄aha n̄animen r̄ifw̄a ruvehi raka s̄av̄anhi karkahu apw̄amwis m̄apw̄ah, m̄isk̄amter akwauakw, mev̄an ti Iesu.

⁵¹ N̄an̄a Iesu r̄ini pen tukwe in m̄a, “Ikokeikei m̄a tako n̄afe mik?”

Mīregi īarmama n̄aha n̄animen r̄ifw̄a r̄ini pen tukwe in m̄a, “Iahat̄an, iakokeikei m̄a n̄animek tr̄atui pw̄ah iak̄at̄a nari.”

⁵² Mīregi Iesu r̄ini pen tukwe in m̄a, “Ramasan. Ikukur̄an nev̄anien. Nahat̄at̄aien s̄aim rinomasan raka n̄animen.” N̄an̄a t̄akwt̄akwuni n̄aha n̄animen rinamasan m̄in̄at̄a nari. N̄an̄a Iesu ramesi suatuk mamev̄an, īarmama n̄aha rukurir̄a i.

11

Iesu rapirapw fwe Jerusalem n̄armama ham̄agn̄aḡini in

¹ Ir̄aha h̄auv̄an ipaka ti Jerusalem, mh̄aier pen ia T̄akūar Olif̄a ia kwopun n̄aha ipaka ti rukw̄anu mi n̄aha Petfas m̄ine Petani. Ia n̄ap̄in n̄aha Iesu r̄arhi pen īarmama k̄aru s̄av̄anhi,

² mini pen ti nirau i m̄a, “Kimirau tirouev̄an fwe ia rukw̄anu n̄aha samar̄ati pen i. N̄ap̄in tirouapirapw fwe ikin, tiroūat̄a kw̄ati togki riti kin̄akwi t̄arini, īarmama ripk̄akure raka mh̄a ir̄a. Tiroufi raka nari ir̄a, roūasigi rouvehe.

³ Trini minua iarmama riti reres kimirau i ma, 'Rəfo iroufi raka nari ia kwəti togki?' tirouni pen ma, 'Iərimənu səkitaha raməres kwəti togki i, mətə tripkəpwəmwis mhə trərhi pehe mwi i.'"⁴ Ia nəpin nəha krauevən rouətoni kwəti togki nəha kinəkwi tərini pen ipaka ti kwəruə ia nimwə riti ramərer ia suatuk. Nəpin kroufi raka nari irə,

⁵ nərmama nepwin səməme kamhərer ipaka ti nirau ia kwopun nəha həni ma, "Rəfo iroufi raka nari ia kwəti togki?"

⁶ Mətə krouni pen nəfe Iesu rīməni pen ti nirau i. Nəpin nərmama me nəha həregi, həseni irau krouevən.

⁷ Irau krouəsiqi kwəti togki nəha rouvehe ti Iesu, rouəpənə pen karkahu əpwəmwis mi səvənrau ia təkuren. Nənə Iesu rəkure irə.

⁸ Nərmama həpik həpənə karkahu əpwəmwis me səvənraha ia suatuk. Nərmama nepwin mwi həpənə pen nimwai nei me sə hənərai ia nime i nari.

⁹ Nərmama səməme kamhəkupwən mine səməme kamhəkurirə ia Iesu, kamhəkwein əpwəmwis, mamhəni ma, "Səgnəgini Kumwesən!

Səkwein amasan ia iarmama i rauvehe ia nəghi Iərimənu səkitaha!

¹⁰ Səkwein amasan ia kig i rauvehe mə truvehi təmwheki kaha səkitaha Kig Tevit mərimənu ia kitaha!

Kəgnəgini Kumwesən ia neiai irənhə anan!"

¹¹ Nənə Iesu ruvnimwə ia Jerusalem, mevən ia nimwə səvəi Kumwesən, maməspau narimnari me fwe ikin. Mətə raməruarəv ro pen Iesu rəpwəh mirərig mevən fwe ia Petani irəha twelef nərmama me səvənhi.

Iesu rini pen ti nei riti mə tripkukuə mhə mwi

¹² Rakwakwi irə irəha həier ia Petani. Iesu riregi nukumhə rinahi.

¹³ Rəti pen mətoni niemis^b riti ramərer. Nimwan rīpik. Iesu revən mə trətə mə nukwan fwe ikin uə riwən. Revən ipaka tukwe, mətə nimwan me a. Nukwan riwən ti nəri nə mə rīpko mhə nəpin atukwatukw sə nei nəha trukua irə.

¹⁴ Ro iamīnhi irə Iesu rini pen ti nei nəha ma, "Iərmama riti trəpwəh mwi nəniien nukwam ia nəpin riti." Nəpin Iesu rini nəgkariien nəha, nərmama me səvənhi həregi.

Iesu rəkoui irapw nərmama me ia nimwə səvəi Kumwesən

¹⁵ Iesu mine nərmama me səvənhi həier pehe ia Jerusalem. Nənə Iesu revən ia nimwə səvəi Kumwesən, minaməkoui irapw nərmama me səməme kamhəmri pen nəmri nari ia narimnari me mine səməme kamhəuvehi nəmri narimnari me.^c Rəvsini tepol me səvəi nərmama me kamhəvriwei mane me. Rəvsini jea me səvəi nərmama səməme kauvehi nəmri menu me ti nirəha,

¹⁶ minise pen ti nərmama mə tuhəpwəh nuvehien narimnari me mhəpi simwin ia kwopun nəha nimwə səvəi Kumwesən ramərer ikin.

¹⁷ Nənə Iesu rinamahatən irəha ma, "Kimərai pen ia Nəkukuə Ikinan ma, 'Tukani nimwə səiou

mə nimwəfwaki səvəi nərmama me ia tənəmtənə me.'

Mətə kimiaha hiəno rəvəuvehe kwopun sə rakres me kamhəkwafə ikin."

¹⁸ Nəpin pris asori me mine nahatən me səvəi Loa həregi nəgkariien səvəi Iesu, kənamhətui suatuk mə tuhousi əpune. Irəha kamhəhekir Iesu ti nəri nə mə nərmama me pam nənimenraha rier ti nahatənien səvənhi.

¹⁹ Nənə nəruarəv irə Iesu mine nərmama me səvənhi haraka ia Jerusalem, mamhəuvən.

²⁰ Rakwakwi irə ia nəpnəpin irəha həukurau ia kwopun niemis ramərer ikin, mhətə mə nei nəha ruvəmhə fwe irənhə meste nuan me inhəripw.

^{11:13:} Luk 13:6 ^b ^{11:13:} Fiktri ^{11:14:} Mak 11:20 ^c ^{11:15:} Nərmama ia maket nəha kamhəmri pen nəmri nari ia narimnari me səvəi nəfwakien. ^{11:18:} Mak 14:1 ^{11:20:} Mak 11:14

²¹ Nənə Pita rerin rirhi nægkiariien səvəi Iesu. Rini pen tukwe in mə, “Iahatən, ətə ro nei nəha ikinəkwein ərəha irə, ruvehe muvımhiə pam.”

²² Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Tihahatətə ia Kumwesən.

²³ Iakani nıpərhiendien tukumiaha i trini minuə iərmama riti rini pen ti təkueər i mə, ‘Təkueər i, tiko mier mivə pen fwe ia təsi,’ mə nətərigien səvəi iərmama nəha rəpwəh nəmkiəmkiien, mətə rahatətə əknekın ia nəfe rıməni mə tro, Kumwesən tro nəkwən.

²⁴ Ro iamınhi irə iakani nıpərhiendien tukumiaha i mə nəpın tihəfwaki, nəfe nəghın tihəres i, tihahatətə mə hiəuvəvehi raka, nənə Kumwesən truvei pehe m kimiaha.

²⁵⁻²⁶ Nənə nəpın tihərer mhəfwaki, trini minuə iərmama riti rino noien ərəha ia kimiaha, tihenouenou i. Tiho iamınhi irə mə Tata səkimiaha ia neiai in mwi trenouenou noien ərəha me səkimiaha.”

Nəmə asori me səvəi nəkur Isrel kamhəres mə sin rəsəni wok sə Iesu ramo

²⁷ Irəha həuvehe mwi ia Jerusalem. Nəpın Iesu ramavən ia kwopun nimwə səvəi Kumwesən ramərer ikin, pris asori me mine nahatən me səvəi Loa mine nəmə asori me səvəi nəkur Isrel həuvehe tukwe,

²⁸ mhəres pen in mə, “Ikamo narimnari me i ia nəkwai sin, uə sin rəsəni ik mə tiko narimnari me i?”

²⁹ Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Iou mwi takəres kimiaha nəresien riti. Trini minuə hiəni atukwatukw tukw iou i, takıni pehe tukumiaha i mə iakamo narimnari me i ia nəkwai sin.

³⁰ Tiho mhəni ro tukw iou i mə fwe kupwən, sin rərhi pehe Jon mə tro paptəes ia nərmama, Kumwesən uə iərmama riti?”

³¹ Nənə irəha həkıari pəri, mamhəni mə, “Tsəfni irə i? Tuko səni mə Kumwesən rərhi pehe Jon mə tro paptəes ia nərmama, Iesu trini pehe mə, ‘Ro iamınhi irə rəfo hiəpwəh niniien nıpərhiendien ia nægkiariien səvəi Jon?’

³² Mətə ko səni mə iərmama riti rərhi pehe Jon uə?” Mətə irəha həhekır ti niniien iamınha irə ti nəri nə mə nərmama me hahatətə ia Jon mə in profet pərhiendien riti.

³³ Ro pen həni pen ti Iesu i mə, “Kimaha iahəreirei.”

Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Iou mwi ko iakəpwəh niniien tukumiaha i mə iakamo narimnari me i ia nəkwai sin.”

12

Iesu rusipekın ia nəmə ərəha me nepwın səməme kamhətui ti nimeı krep riti

¹ Ia nəpın nəha Iesu rınaməgkiari minraha minani nusipekınıen me, minani mə, “Iəmə asori riti rəpwei nəkwus nəha krep ia nəmhien səvənhi, mukurei pen nəpai rukurau kurau irə, muəsi kəpwier mo nəkwən sə tukeivə testesi tıpwei krep ikin ti nuvehien nisen, mo mwi nəpai rəpwəmwıs mutə tukətui ti krep ikin. Nəpın ro sampam irə, rəsəni nərmama nepwın həuvehe mhətui ti nimeı krep səvənhi. Irəha tuhəmhu ikin, mhesi kwənkwai krep, mhəuai, mhəuvei pen nıpərın m iəmə asori. Iəmə asori rəmri pen nimeı krep səvənhi ia rəginraha, mier mevən ia tənə əpə iti.

² Nəpın kwənkwai krep rımruə, iəmə asori rərhi pen iərmama riti sə ramo tukwini nari min revən mətə nəmə kamhətui ti nimeı krep səvənhi. In rokeikei mə tuhəuvei pen kwənkwai krep nepwın səpwəni min.

³ Mətə irəha həkwtəmhirı iəmə nəha, mhousı, mhərhi pen i ramevən, mhəpwəh nuvei penien nari riti min.

⁴ Iəmə asori rərari, mərhi pen iərmama riti mwi sə ramo tukwini nari min revən. Nənə irəha housı kənkəpwə, mho naurısien min.

⁵ Iəmə asori rərari mərhi pen riti mwi revən. Nənə irəha housı əpune. Irəha ho noien nəha ia nepwın mwi həpık. Həuəsi nepwın, mhousı əpune nepwın.

⁶ Nənə nərmama me nəha kamho tukwini nari m iəmə asori həuvəiwən pam, mətə tini anan kuatia sə rokeikei pik. Iəmə asori rərhi pen i ti nəmə kamhətui ti krep, mini mə, 'Irəha tuhəsiai nərək.'

⁷ Mətə nəpən nəmə kamhətui ti krep hətoni tini iəmə asori, həni pen ti nirəha me i mə, 'Kwa tini iəmə asori nəha. Nəpən tata səvənhi tremhə, nimek krep i ruvehe mo səvənhi. Pwəh sousi əpune nənə nimek krep səvənhi truvehe mo səkitaha i.'

⁸ Nənə irəha həkwətəmhiri, mhousi əpune, mhərarki irapw ia tanirua.

⁹ Iəmə asori səvəi nimek krep, trəfo nəha? Truvehe mousi əpune nəmə me nəha məseni pen nimek krep səvənhi ia rəgi nərməpə.

¹⁰ Rosi kimiaha hiəpkəvsini raka mhə nəgkiariien i ia Nəkukuə Ikinan uə?

'Kəruətərei nəha nəmə kamhəuvrəkəkən nimwə hənuə rərəha, mhəpwəh, təkwtəkəwuni nəha ruvəuvehe mīno kəruətərei sə rəpi raka pam kəruətərei me, məkwətəmhiri əknekən pam nimwə.

¹¹ Iərimənu səkitaha rino nəri i, sətoni nəmritaha rier tukwe.' "

¹² Nənə nəmə asori me hənuə tuhəkwtəmhiri Iesu, ti nəri nə mə həregi mə in rini nusipekinien nəha muəsi irəha i, mətə hənhekir nərmama, mhəpwəh Iesu, mamhəuvən.

Ratukwatukw mə iərmama trərəku takis revən ti Kig Sisa uə rekəm?

¹³ Nəmə asori me səvəi nəkur Isrel hokeikei mə tuhəkwtəmhiri Iesu. Ro pen hərhi pen Farisi me nepwən mine nərmama nepwən səvəi Kig Herot mə tuhəuvən mhəres Iesu narimnari me nepwən, mho in rəfwəkour ia nəgkiariien səvənhi.

¹⁴⁻¹⁵ Nənə irəha həuvehe mhəni pen ti Iesu i mə, "Iahatən, iahəukurən mə ik iəmə sə ikani niperhienien. Ikəpwəh nehekirien nərmama. Nəmə asori uə nəmə auər a ikahatən rəmnəmwhen a ti nirəha, mahatən atukwatukw suatuk sə Kumwesən rokeikei mə nərmama tuhesi pen. Tiko mini ro tukumaha i mə ratukwatukw ia Loa səkitaha mə tahəuvehi pen nəmri takis m Kig Sisa uə rekəm?"

Mətə Iesu ruvəukurən raka rerinraha mə hokeikei mə in trəfwəkour ia nəgkiariien səvənhi. Nənə rini pen ti nirəha i mə, "Rəfo hiameipweipwi iou iamənhi irə? Həuvehi silin riti mhəuvehi mhəuvehe pwəh iakətə ro."

¹⁶ Nənə irəha həuvei pen silin riti min. Nənə Iesu rəres pen mə, "Nənimwi iərmama sin i ia silin? Nənə nəghi sin i?"

Miregi həni mə, "Nənimwi Kig Sisa mine nəghi Kig Sisa."

¹⁷ Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, "Narimnari me səvəi Kig Sisa hiəuvei pen m Kig Sisa. Narimnari me səvəi Kumwesən hiəuvei pen m Kumwesən."

Irəha həregi nəgkiariien səvənhi, nənimenraha rier.

Satusi me həres Iesu nəresien riti

¹⁸ Satusi me nepwən həuvehe ti Iesu. (Satusi me irəha kamhəni mə iərmama sə ruvəmhə ko ripkətui mhə mwi.) Irəha həuvehe mhəres Iesu nəresien riti, mhəni mə,

¹⁹ "Iahatən, Moses rimərai pen ia Loa səkitaha mə trini minua iərman riti remhə, məpwəh səvənhi pran, mətə tininrau riwən, piəvi iərman nəha traməkeikei miri pran nəha rouərəhi nəkwərəkəwərha me, rouəsihagin piəvi iəmə nəha.

²⁰ Mətə nərman sefen, irəha piəvnraha me. Sə rasori riri pran riti, krouəpwəh nərhien iəkunouhi riti, nənə iərman nəha remhə, məpwəh səvənhi pran.

²¹ Nənə piəvni səro kəru irə riri prən nəha, memhə mwi, məpwəh prən nəha, mətə tininrau riwən. Nənə piəvni səro kahar irə ro mwi iamənhi irə

²² meste irəha pam sefen həiri prən nəha, mhemhə pam, nənə prən nəha rəpwəh nərhien iəkunouhi riti, memhə mwi.

²³ Ni pehe ro tukumaha i. Ia nāpīn nāha Kumwesən tro nārmama hātui mwi ia nemhāien, pran nāha sāvai sin, ti nāri nā mā nārman me nāha sefen irāha pam hāmāiri in?”

²⁴ Miregi Iesu rini pen ti nirāha i mā, “Kīmiaha hiāreirei nīpwrai nāgkariien me ia Nākukuā Ikinan, mhāreirei mwi nīskaiien sāvai Kumwesən. Ro iamīnhi irā mīne nahatānien sākīmiaha rīpkatukwatukw mhā.

²⁵ Nāpīn nārmama tuhātui mwi ia nemhāien, nārman tuhāpwāh niriien nīpran, nīpran tuhāpwāh nesi penien nārman. Mātā irāha tuhāmwhen nagelo me ia neiāi.

²⁶ Nānā nāgkariien sāvai nāgkariien i hiamāni mā iārmama ko rīpkātui mhā mwi ia nemhāien. Rosi kīmiaha hiāpkāvsini raka mhā nāgkariien nāha ia Nākukuā Ikinan Moses rīmārai rani nei nāha nāpw rauāk irā mātā rīpkahi āmwesi mhā? Ia kwopwi nāgkariien nāha, Kumwesən rīmāni pen ti Moses i mā, ‘Tou Kumwesən sāvai Epraham mīne Kumwesən sāvai Aesak mīne Kumwesən sāvai Jekop.’

²⁷ In rīpko mhā Kumwesən sāvai nārmama me sāmāme hāuvamhā, mātā in Kumwesən sāvai nārmama me sāmāme kamhāmiru. Kīmiaha nahatānien sākīmiaha rīpkatukwatukw anan mhā.”

Nāfe nāha loa rasori ia loa me?

²⁸ Iahatān riti sāvai Loa ruvehe miregi irāha kamhāres irāha me i. Nāpīn rīregi mā Iesu rini pen atukwatukw ti nirāha i, in rāres pen Iesu i mā, “Nāfe nāha loa rasori ia loa me?”

²⁹ Miregi Iesu rini mā, “Loa sē rasori in nāha Moses rīmāni mā, ‘Kīmiaha nākur Isrel! Tihātārig amasan! Iārimānu Kumwesən sākītaha in āpa kuatia.

³⁰ Nānā tikamākeikei mokeikei Iārimānu Kumwesən sām ia rerim me pam, mokeikei in ia nīmīruien me pam sām, mokeikei in ia nātārigien me pam sām, mokeikei in ia nīskaiien me pam sām.’

³¹ Nānā loa sāro kārū irā in i mā, ‘Tikamākeikei mokeikei piam rāmwhen ikokeikei atukw a ik.’ Loa riti mwi rīwān rasori mwi māpi raka loa mī nāha.”

³² Miregi iahatān sāvai Loa rini pen ti Iesu i mā, “Iahatān. Nāgkariien sām ratukwatukw. Ikani nīpārhiēnien mā Iārimānu in kuatia. Kumwesən riti mwi rīwān, mātā in āpa.

³³ Iārmama tramākeikei mokeikei in ia rerin me pam, mokeikei in ia nātārigien me pam sāvānhi, mokeikei in ia nīskaiien me pam sāvānhi. In tramākeikei mokeikei piāvni rāmwhen rokeikei atukw a in. Noien nāha ramasan māpi raka iārmama rousi āpune nārīmiru me, muvāni nīpwrānraha ia nīfatā, muvei pen m Kumwesən.”

³⁴ Nāpīn Iesu rātā mā iahatān sāvai Loa ramāni pen nāgkariien sē ratukwatukw min, rini pen tukwe in mā, “Ik ipaka ti nītātā sē Kumwesən ramārimānu irā.” Kurirā irā nārmama pam hāhekīr Iesu. Riti mwi rīwān rāres pen nāresien min.

Kristo in tīni sin?

³⁵ Nāpīn Iesu ramahatān nārmama ia nīmwā sāvai Kumwesən, rāres pen irāha i mā, “Rāfo nahatān me sāvai Loa hamāni mā Kristo in tīni Kig Tevīt?

³⁶ Kig Tevīt atukwatukw, nāpīn Nānimwān Ikinan rīnārā irā, rīmāni irāpw mā, ‘Kumwesən^a rini pen ti Iārimānu sēiou mā,

Ākurei ia nīkarek mwtuk
mesite tako nārmama sāmāme hamām wāki ik hāuvehe,
tikārpwi utā tīpage nīsum mī ia nirāha.’

³⁷ Ia nāgkariien nāha Kig Tevīt atukwatukw rīnākwein Kristo mā Iārimānu sāvānhi. Mā ro iamīnhi irā rāfo irāha kamhāni mā in tīni Kig Tevīt?”

Nākuār nāha rerīnraha ragien mā tuhātārig ia Iesu.

12:26: Eks 3:2,6 **12:28:** Luk 10:25-28 **12:29:** Dut 6:4-5 **12:31:** Lev 19:18 **12:33:** Dut 4:35, Aes 45:21, 1Saml 15:22, Hos 6:6 **a** **12:36:** Nāgkariien sāvai nākur Kris rīmāni iamīnhi irā mā, “Iārimānu rini pen ti Iārimānu sēiou.”

³⁸ Nəpɪn Iesu ramahatən irəha i, mani mə, “Kimiaha tihaməkeikei mhəsiari ti nahatən me səvəi Loa. Irəha hokeikei mə tuharkahu ia karkahu əpwəmwɪs me mamhan. Ia kwopun kamo maket me ikin hokeikei mə nərmama tuhəkwein irəha ia nisiiien.

³⁹ Ia nəkwai nimwəfwaki me səvəi nəkur Isrel hokeikei mə tuhəkure ia kwopun amasan me. Ia nəveginien asori me hokeikei mə tuhəkure ia kwopun kamsiai nəmə asori me ikin.

⁴⁰ Irəha kamhəpeki raka nautə səvəi nɪpran me səməme nərman me səvənraha hemhə mhəpwəh irəha. Kamhəfwaki ia nəfwakiien əpwəmwɪs me mə nərmama tuhəsiai irəha. Kumwesən trərpwɪn noien ərəha me səvənraha rasori mwi.”

Pran riti sə ruvei pen mane səvənhi sampam m Kumwesən

⁴¹ Iesu raməkure ipaka ti kwopun kamerukw pen mane m Kumwesən ikin, maməspau nərmama me kamherukw pen mane me səvənraha. Nərmama me səməme nautə səvənraha rasori həpik herukw pen mane asori.

⁴² Mətə pran riti fwe ikin. Səvənhi iərman remhə məpwəh in. Nautə səvənhi riwən. Ruvehe merukw pen silin ouihi mi kəru.

⁴³ Nəpɪn Iesu rətoni, rəkwein nərmama me səvənhi həuvehe. Rini pen ti nirəha i mə, “Iakani nɪpərhiendien tukumiaha i mə prən nəha iərman səvənhi remhə məpwəh in, nautə səvənhi riwən, in rerukw pen mane rasori məpi raka nərmama me pam nəha səməme kamherukw pen mane m Kumwesən.

⁴⁴ Iakani iamɪnhi irə ti nəri nə mə nərmama me nəha nautə səvənraha rasori. Həuvehi raka nɪpərɪn a mhəuvei pen m Kumwesən. Mətə prən nəha nautə səvənhi riwən ruvei pen mane me pam səvənhi sə truvehi nəveginien irə.”

13

Iesu rini irapw mə tukamevən tukousi testesi pam nimwə səvəi Kumwesən

¹ Nəpɪn Iesu rinamier ia kwopun nimwə səvəi Kumwesən ramərer ikin, iərmana riti səvənhi rini pen tukwe in mə, “Iahatən. Ətə ro nimwə səvəi Kumwesən. Kino ia kəruətərei asori me. Nimwə me i hamasan pik.”

² Miregi Iesu rini pen tukwe in mə, “Ikətə nimwə asori me i? Tukamevən tukousi testesi pam, kəruətərei riti ko rəpwəh nərer əknekɪnien ia riti.”

³ Nəpɪn Iesu raməkure ia Təkuər Olif, maməti əpwəmwɪs pen ia nimwə səvəi Kumwesən, Pita mɪne Jemes mɪne Jon mɪne Antru həres afafa in mə,

⁴ “Tiko mɪni ro tukumaha i mə narimnari me nəha truvehe tɪnesən? Nəfe nɪmtətien truvehe mahatən pen mə nəpɪn səvəi narimnari me nəha ruvəuvehe ipaka?”

⁵ Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Kimiaha tihaməsiari kamo iərmana riti reikuə ia kimiaha.

⁶ Nərmama həpik tuhəuvehe ia nəghik, mhəni mə irəha Kristo. Tuheikuə ia nərmama həpik.

⁷ Nəpɪn tihəregi nərmama tuhəvisau ia naruagənien mə ‘naruagənien riti fwe’ uə ‘naruagənien trutə,’ tihəpwəh nehekɪrien. Nəri nəha traməkeikei muvehe, mətə rɪpko mhə ihɪ nəpɪn sampam.

⁸ Nərmama ia kwənəkwus riti tuhəskəmter mharuagən irəha nərmama ia kwənəkwus əpə. Nərmama səvəi kig riti tuhəskəmter mharuagən irəha nərmama səvəi kig əpə. Kwopun me nepwɪn nɪmwnɪmwien trikiu. Nukumhə trahi nərmama. Mətə narimnari me i rəmwhen a ia pran sə rinamregi təkutan rinaməmisə ti nərəhiien iəkunouihɪ.

⁹ Kimiaha tihamətə amasan ia kimiaha me. Nərmama tuhəuvei pen kimiaha ia rəgi nəmə asori me mə irəha tuhəkiri nəgkiariien səkimiaha. Fwe ia nəkwai nimwəfwaki me səvəi nəkur Isrel tuhərisi kimiaha. Tihərer ia nəmri kig me mɪne ia nəmri nərmama

səməme kamhərimənu ti nəri nə mə kimiaha nərmama me səiou. Tihərer ia nəmrinraha mhəvisau irəpw nəgkiariien amasan səiou minraha.

¹⁰ Nəgkiariien amasan səiou traməkeikei mukupwən mevən ti nərmama pam ia tənəmtənə me kurirə irə nəpin sampam truvehe.

¹¹ Nəpin nərmama tuhəuvei pen kimiaha ia rəgi nəmə asori me mə irəha tuhəkiri nəgkiariien səkimiaha, kurirə hiəgkiari, tihəpwəh nətərig pikien ia nəfe tihəni. Mətə ia nəpin səkimiaha tihəgkiari irə, tihəskəmter, mhəgkiari, ti nəri nə mə ripko mhə kimiaha atukwatukw tihəgkiari, mətə Nənimwin Ikinan truvei pehe nəgkiariien m kimiaha hiəgkiari.

¹² Ia nəpin nəha iərmama truvei pen piəvni anan ia rəgi nərməpə mə tukousi əpune. Tata me tuho mwi iaminihi ia tininraha me. Nəkwərhakwərha me tuhəskəmter mhəni ərəha səvənraha me tata mine mama, mhəuvei pen irəha mə tukousi əpune irəha.

¹³ Nərmama me pam tuhəmwəki kimiaha ti nəri nə mə kimiaha nərmama me səiou. Mətə iərmama sə trərer əknekən ia nahatətəien səvənhi meste nərəhaien me i həuvehe mhəukurau pam, Kumwesən truvehimiru in.”

Nərəhaien asori ia Jerusalem

¹⁴ “Kimiaha tihətoni nəri Profet Taniel riməni kani mə ‘Nəri sə rərəha anan mamouraha narimnari ikinan.’ Tramərer ia kwopun sə ripkatukwatukw mhə mə trərer ikin.^a Ia nəpin nəha tihətoni, (iərmama sə raməvsini nəkukuə i traməkeikei mukurən nipwran), nərmama ia tənə Jutia tuhaməkeikei mhəp mhərkwafə ia təkue me.

¹⁵ Trini minuə iərmama riti raməpwis ia təkure nimwə səvənhi, traməkeikei meiwaiu map akwauakw, məpwəh nuvnimwəien mə truvehi nari riti.

¹⁶ Trini minuə iərmama riti raməmhū ia nəmhiən səvənhi, traməkeikei map akwauakw, məpwəh nərərigien mevən imwəni mə truvehi səvənhi tinari.

¹⁷ Trərəha anan ti nipran me səməme tuhəpəmpəm mine səməme tuhaməuvei kənunu m nəkwərhakwərha əmtəmetə me ia nəpin nəha

¹⁸ Tihəfwaki mə nəpin nəha trəpwəh nuveheien ia nəpin səvəi nəkwieien,

¹⁹ ti nəri nə mə nəpin nəha nəpin səvəi nərəhaien. Nərəhaien nəha trasori məpi raka nərəhaien me pam səməme həuvəuvehe raka fwe nukune narəien^b mesite pehe ipwet mine. Nənə nərəhaien riti mwi riwən truvehe məpi raka.

²⁰ Ko nərəhaien nəha ravən əpwəmwis, nərmama me hemhə pam. Mətə Iərimənu tro nəpin sə nərəhaien nəha travən irə rukwakwa. In tro iaminihi irə mə truvehimiru nərmama me səvənhi səməme ruvərfi raka irəha.

²¹ Ia nəpin nəha, trini minuə iərmama riti rini pehe tukumiaha i mə, ‘Hətə ro Kristo i’ uə ‘Hətə ro Kristo nəha,’ kimiaha tihəpwəh ninien nipərhiēien irə.

²² Nərmama tuhəskəmter. Nepwin tuhəni mə irəha Kristo, mətə neikuəien. Nepwin tuhəni mə irəha profet, mətə neikuəien. Tuho nimtətien me mine narimnari me nərmama tuhətoni mhərkərinari irə. Irəha tuhəmwur mə tuheikuə ia nərmama səməme Kumwesən ruvərfi raka irəha, trini minuə irəha həukurən noien.

²³ Mətə kimiaha tihəməsiari. Narimnari me pam iakukupwən muvəni raka tukumiaha i.”

Kristo truvehe mwi

²⁴ Iesu riripin mini mə, “Mətə nəpin nərəhaien nəha truvehe mukurau pam, ‘meri truvehe mipitəv,

məkwə trəpwəh nəhiapwien,

²⁵ kəməhau me ia niməgouagou tuhəsasəsas,

13:11: Luk 12:11-12 **13:12:** Mat 10:21 **13:13:** Mat 10:22, Jon 15:21 **13:14:** Dan 9:27, 11:31, Dan 12:11

^a **13:14:** Trərer ia kwopun ikinan anan ia nimwə səvəi Kumwesən. **13:15:** Luk 17:31 **13:17:** Luk 23:29

13:19: Dan 12:1, Joel 2:2, Rev 7:14 ^b **13:19:** Uə fwe kupwən ia nəpin nəha Kumwesən rino neiai mine tiprənə mine narimnari me pam. **13:22:** Dut 13:1-3, Rev 13:13 **13:24:** Rev 8:12

narimnari me ia nimagouagou haskai pik, Kumwesən trikiuku ia nirəha.'

²⁶ Kurirə irə nərmama tuhətoni iou, Iəməti Iərmama, ia nəpuə iakauvehe ia niskaiien asori mine nukuraanien asori.

²⁷ Ia nəpɪn nəha takərhi raka nagelo me səiou həuvrehi, mhəuvesu, mhəuveraha, mhəuvarei, mhəuvən ia kwopun me pam ia tɪprənə i, mhəpeki nərmama me səməme iakimərfi irəha mə səiou, mhəpeki irəha mhəuvehe.

²⁸ Həregi ro nusipekinien səvəi nei nəha niemis. Nəpɪn rɪnarkwi pen tukun sə rɪmərmaru minaməpɪrɪpɪr, kɪmiaha hiəukurən mə nəpɪn səvəi nəpnəpanien ruvəuvehe ipaka.

²⁹ Rəmwhen a mwi, nəpɪn kɪmiaha tihətoni narimnari me i hənaməier pehe, tihəukurən mə iou, Iəməti Iərmama, iakuvəuvehe ipaka, rəmwhen a iakamərer ia kwəruə ia nimwə mə takuvnimwə pehe.

³⁰ Iakani nɪpərhiēnien tukumiaha i mə nərmama səməme kamhəmɪru təkwtəkɪwuni mine tuhəpwəh nemhə pamien meste narimnari me pam i həier pehe.

³¹ Neiai mine tɪprənə trouiwən, mətə nəgkiariēn me səiou tuhəpkiwən mhə.

³² Mətə nəpɪn səvəi nəri nəha, uə aoa səvənhi, iərmama riti riwən rukurən. Nagelo me ia neiai mine iou mwi, Tɪni Kumwesən, iahəreirei. Mətə Tata səiou, in əpa rukurən.

³³ Kɪmiaha tihaməsiari, tɪ nəri nə mə hiəreirei mə nəpɪn nəha truvehe tɪnesən.

³⁴ Rəmwhen a ia iərmama riti ravən əpwəmwis, məseni pen narimnari me səvənhi ia rəgi nərmama me səməme kamho tukwini nari min. Irəha pam səvənraha wok rarə. Nənə nəpɪn iərmama nəha ramier irə rini pen tɪ iərmama sə raməkure ia kwəruə ia nimwə səvənhi mə, 'Tikamətui amasan tɪ səiou narimnari me, məpwəh napriien.'

³⁵ Ro iamɪnhi irə kɪmiaha tihaməkeikei mhətui amasan, mhəpwəh napriien, tɪ nəri nə mə hiəreirei mə iəmə asori səvəi nimwə truvehe tɪnesən. Truvehe ia nəruarəv uə ia nəpɪn uə ia nəpɪn rəiə rakaka irə uə ia nəpnəpɪn.

³⁶ Rərəha mə ruvehe akwauakw mətoni hiamapri.

³⁷ Nəfe iakamɪni pehe tukumiaha i, iakamɪni pen tɪ nərmama me pam mə, 'Hətui amasan, mhəpwəh napriien!' "

14

Nəmə asori me səvəi nəkur Isrel kamhətui suatuk tɪ nousi əpuneien Iesu

¹ Nəpɪn kəru mwi nəkur Isrel ho Pasova irau nəveginien asori sə hani bred sə yis riwən irə.^a Pris asori me mine nahatən me səvəi Loa kamhətui suatuk riti mə tuhəuvən afafa, məkwətəmhiru Iesu, mhousi əpune.

² Irəha kamhəni mə, "Pwəh kɪtaha səpwəh nəkwətəmhiru Iesu ia nəpɪn səvəi nəveginien asori. Rərəha mə nərmama niemaha trəpi irəha kamho nurigrigien asori tukwe."

Pran riti rətəgi pen senta ia nukwəne Iesu

³ Nəpɪn Iesu ramarə ia rukwənu nəha Petani, ruvnimwə pen ia nəkwai nimwə səvəi Saemon. (Saemon nəha kupwən nemhəien skai ro tekɪn.) Iesu raməkure maməni nari. Pran riti ruvehe mauvehi potel riti kɪno ia kəruətərei riti nəghɪn nə alapasta. Fwe ia nəkwai potel nəha senta sə kɪno ia nat atukwatukw.^b Nənimen rutə pik. Prən nəha rətəfi tərhuɪ potel nəha, mətəgi pen ia nukwəne Iesu.

⁴ Mətə nərmama nepwɪn niemaha rəpi irəha, kamhəni pen tɪ nirəha me i mə, "Rəfo ramouraha senta ianhi?"

13:27: Mat 13:41 **13:34:** Mat 25:14 **13:35:** Luk 12:38 **14:1:** Mak 11:18 **a 14:1:** Iərimənu rɪməni pen tɪ nəkur Isrel mə irəha tuhaməkeikei mho Pasova irau nəveginien asori sə hani bred sə yis riwən irə. Tuho ia nuk nuk me mə rerɪnraha trɪrhi nəpɪn Iərimənu rɪməivə ueni nimwə səvənraha ia tənə Ijip, məpwəh nousi əpuneien nəmritak səvənraha: Eks 12:1-19 **14:3:** Luk 7:37-38 **b 14:3:** Nat in nei riti. Nɪpekɪn rapəin amasan. Rutə ia tənə səvəi nəmə Intia isipwɪn tɪ tənə səvəi nəkur Isrel. Ro pen nənimen rutə pik.

⁵ Ramasan mə rīpkəmri pen a nəmri nari ia senta nəha pwəh iərmama riti ruvehi. Rukurən nuvehien mane asori muvei pen m nərmama nautə səvənraha riwən.” Nənə kamhəski prən nəha.

⁶ Mətə Iesu rini mə, “Tihəpwəh nəskien prən i! Rəfo hiamo iamīnhi irə? In ramo noien amasan riti miou.

⁷ Nərmama me səməme nautə səvənraha riwən tuhamarə kimiaha mīnraha ia nəpīn me. Nəpīn hiənuə tihasitu ia nirəha, hiəukurən nasituien. Mətə iou tapkarə mhə kitaha m kimiaha nəpīn me.

⁸ Prən i rino nari riti rəmwhen irə mə tro. Rukupwən mətəgi pehe senta maməpnəpenə ia nīpwrak mə tukinimwi.

⁹ Iakani nīpərhienien tukumiaha i mə nərmama tuhəvisau irapw nəgkiariien amasan səiou ia kwopun me ia tīprənə i, mhəvisau irapw nəfe prən i rino miou mə nərmama rerīnraha tramrhi.”

Jutas truvei pen Iesu ia rəgi nərmama səməme kamhəmwəki in

¹⁰ Jutas Iskariot, in riti ia twelef nərmama me səvəi Iesu, revən ti pris asori me mə trəgkiari mīnraha. Revən mīni mə, “Takuvei pehe Iesu m kimiaha.”

¹¹ Nəpīn pris asori me həregi nəgkiariien səvənhi, rerīnraha ragien tukwe. Həni mə tuhəuvei pen mane mīn. Nənə Jutas rīnamətui suatuk mə truvei pen Iesu ia rəginraha.

Iərmama kəru səvəi Iesu krouəpnəpenə ti nəveginien kaməni bred sə yis riwən irə

¹² Neste atukwatukw nəpīn nəha tuhani bred sə yis riwən irə. (Ia nəpīn asori nəha, nərmama kamhousi əpune sipsip me səvəi Pasova.) Nərmama me səvəi Iesu həres pen Iesu i mə, “Kwopun pəku nəha ikokeikei mə kimaha tahəuvən mhəpnəpenə ti nəveginien səvəi Pasova ikin, nənə, ik tikəni?”

¹³ Nənə Iesu rərhi pen iərmama mi kəru səvənhi mīni pen ti nirau i mə, “Kimirau tirouevən fwe ia Jerusalem. Iərman riti trəpi raka kimirau ia suatuk, mauvehi tīkinari riti nui rukuər irə. Iroukurirə pen in.

¹⁴ Nəpīn revən muvniwə ia nəkwai nimwə, iroukurirə i, rauevən, rouni pen ti iəmə asori səvəi nimwə nəha mə, ‘Iahatən səkitaha rani mə, nimwə əfo nəha tahani pəri nəveginien səvəi Pasova kimaha səiou me nərmama me ikin?’

¹⁵ Nənə in triri kimirau mevən fwe irənhə ia nimwə nəha mahatən rum asori riti. Narimnari me pam hənəmak raka fwe ikin. Ia rum nəha kimirau tirouəpnəpenə tukutaha.”

¹⁶ Nənə iərmama mi nəha səvəi Iesu krouier, rouevən fwe ia Jerusalem, rouətə narimnari me pam rosi a Iesu rīməni pen ti nirau i. Nənə krouəpnəpenə ti nəveginien səvəi Pasova.

Jutas truvei pen Iesu ia rəgi nərmama səməme kamhəmwəki in

¹⁷ Ia nəruarəv Iesu ruvehe irəha twelef nərmama me səvənhi.

¹⁸ Nəpīn kamhani pəri nari irə, Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Iakani nīpərhienien tukumiaha i mə kimiaha riti truvei pen iou ia rəgi nərmama me səməme kamhəmwəki iou. Kimiaha riti raməni pəri nari kimrau mīn.”

¹⁹ Nəpīn irəha həregi nəgkiariien nəha, rerīnraha rəpou. Həuvehe kuatia kuatia mamhəres Iesu i mə, “Sin nəha ikani? Iou?”

²⁰ Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Iakani kimiaha riti ia twelef nərmama me i səiou. Iərmama sə rameitesi bred ia tikiplet kuatia kimrau mīn.

²¹ Iou, Iəməti Iərmama, takaməkeikei memhə rəmwhen kimərai pen ia Nəkukuə Ikinan, mətə trərəha anan ti iərmama sə truvei pen iou ia rəgi nərmama me səməme kamhəmwəki iou. Ramasan pik mə rīpkəpwəh a nətuiien.”

Nəpīn sampam Iesu rəni nari irəha nərmama me səvənhi

²² Nəpɪn nəha kamhani nari irə, Iesu ruvehi bred məfwaki mɪni vivi Kumwesən tukwe. Məfwaki pam, nənə məkwsen muvei pen m səvənhi me nərmama me, mɪni pen ti nirəha i mə, “Tihəuvehi. In i nɪpwɾak.”

²³ Kurirə irə in ruvehi kap waen, məfwaki mɪni vivi Kumwesən tukwe. Məfwaki pam, nənə muvei pen mɪnrəha irəha pam hənɪmwi waen ia tɪkɪkap nəha.

²⁴ Nəpɪn Iesu rauvei pen mɪnrəha, in rɪni mə, “In i nɪtek sə trərihi tərini əknekɪn nəgkiariien vi səvəi Kumwesən. Traiu ti nərmama həpɪk.

²⁵ Iakani nɪpərhiɛnien tukumiaha i mə tapkənɪmwi mhə mwi waen meste takənɪmwi waen vi ia nɪtətə sə Kumwesən ramərɪmənə irə.”

²⁶ Nənə irəha hani nɪpu riti, mho sampam irə, mhəier mhəuvən ia Təkuər Olif.

Iesu rɪni mə tukamevən nərmama me səvənhi tuhap kɪrkɪri mhəpwəh in

²⁷ Iesu rɪni pen ti səvənhi nərmama me i mə, “Tukamevən kɪmiaha pam tihap raka ia nɪrak. Iakani iamɪnhi irə ti nəri nə mə kɪmərɪi pen ia Nəkukuə Ikinan mə Kumwesən rɪni mə,

‘Tou takousi iərmama sə ramətui ti sipsip,
sipsip me tuhaiu kɪrkɪri.’

²⁸ Mətə in tro iakətui mwi ia nemhəien səiou. Takətui raka, mevən fwe ia tənə Kalili. Iou takukupwən kɪmiaha tihəkurirə.”

²⁹ Mətə Pita rɪni pen ti Iesu i mə, “Irəha pam tuhap raka ia niram, mətə rɪpko mhə iou.”

³⁰ Mɪregi Iesu rɪni pen tukwe in mə, “Iakani nɪpərhiɛnien tukw ik i ipwet ia nəpɪn, kurirə rəiə rakaka səro kəru irə, ik tɪkɪni m kahar mə ikreirei iou.”

³¹ Mətə Pita rəgkiari asori mə, “Trɪni mɪnuə hənɪ mə takaməkeikei memhə krau mik, mətə ko iakəpwəh nɪniien mə iakreirei ik.” Nənə irəha pam hənɪ nəgkiariien kuatia.

Iesu revən fwe ia Ketseməne, maməfwaki fwe ikin

³² Irəha həuvən ia kwopun riti nəghɪn nə Ketseməne. Iesu rɪni pen ti səvənhi me nərmama me i mə, “Kɪmiaha tihaməkure ia kwopun i. Pwəh iou iakevən məfwaki.”

³³ Nənə in riri Pita, Jemes, mɪne Jon harevən irəha mɪn. Ia nəpɪn nəha in rɪnamregi rərəha, rerɪn rəpou pɪk.

³⁴ Nənə rɪni pen ti nɪrəhar i mə, “Rerɪk rəpou pɪk ipaka iakemhə tukwe. Tiamharo i mharəpwəh napriien.”

³⁵ Nənə Iesu revən ouihɪ a mwi, mɪmwei ia tɪprənə, məfwaki, maməres suatuk riti mwi mə nəpɪn nəha trukurau irə.

³⁶ In rɪni mə, “Tata keikei, narɪmnari me pam rɪmərɪ tukw ik. Tikuvehi raka kap i pwəh iakəpwəh nənɪmwiiien. Mətə tɪkəpwəh noien rəmwhen sə iakokeikei, mətə tiko rəmwhen sə ikokeikei.”

³⁷ Nənə Iesu rəfwaki pam, mɪrərɪg pehe mətoni Pita mɪne Jemes mɪne Jon kamharapri. Nənə in rɪni pen ti Pita i mə, “Eh, Saemon, rəfo ikamapri, ko ipkətui mhə nəpɪn ouihɪ a uə?”

³⁸ Tiharətui mharəfwaki mə tiharəpwəh nɪmweiien ia nərəhaien. Nɪpərhiɛnien, rerɪmiaha ragien mə tihəfwaki, mətə nɪpwɾamiaha rəpou.”

³⁹ Nənə Iesu rɪrərɪg mevən məfwaki mwi, mɪni a nəgkiariien sə rɪmənɪ kupwən.

⁴⁰ Nənə mɪrərɪg pehe mwi mətə irəhar kamharapri mwi, ti nəri nə mə napriien ruvəuvehi irəhar. Nənə harfi nəmɪnrəhar, mətə harreirei mə tuharni pen nəfe tukwe in.

⁴¹ Nənə Iesu revən səro kahar irə muvehe mɪni pen ti nɪrəhar i mə, “Hiamarapri, mamharuvehi ihɪ napwɪsien səkɪmiahar? Nəmwhen. Nəpɪn nəha ruvəuvehe. Iərmama riti truvei pen iou, Iəmətɪ Iərmama, ia rəgi nəmə ərəha me.

⁴² Tiharo mharerer. Pwäh saməuvən. Hətə ro, iərmama nəha trini pui iou ruvəuvehe ipaka.”

Nərmama səmame kamhəmwəki Iesu həuvehe mhəkwtəmhiri in

⁴³ Nəpən Iesu raməgkiari ihi, Jutas, in riti ia twelef nərmama me səvəi Iesu, ruvehe irəha nərmama me həpik. Pris asori me mine nahatən me səvəi Loa mine nəmə asori me səvəi nəkur Isrel hənərhi pen irəha. Nepwən kamhəuvehi nau. Nepwən kamhəuvehi nīpəri nei.

⁴⁴ Jutas rīnəgkiari raka mīnraha mə, “Iərmama sə takakei min, iəmə nə in nə. Kimiaha tihəkwtəmhiri, mhəiri raka mhəuvən, mhətui amasan mə trəpwəh napien.”

⁴⁵ Nənə nəpən Jutas ruvehe ia kwopun nəha, revən atukwatukw ti Iesu, mīni mə, “Iahatən!” Nənə makei min.

⁴⁶ Jutas rakei min, nənə nərmama me həuvehe mhəkwtəmhiri.

⁴⁷ Mətə iərmama riti sə ramərer ipaka ti Iesu reivi raka nau səvənhi, mərəi iərmama riti sə ramo tukwini nari m pris asori anan, mərəi raka nīkare nīfregin.

⁴⁸ Nənə Iesu rīni pen ti nīrəha i mə, “Rəfo hiəuvehi nau me mine nīpərpəri nei me mhəuvehe mə tihəkwtəmhiri iou iamīnhi irə? Nətərigien səkimiaha rīnuə iou rakres riti uə?”

⁴⁹ Ia nərineiv m neis mine iakamarə kitaha m kimiaha fwe ia nīmwə səvəi Kumwesən, mamahatən nərmama. Rəfo hiəpwəh nəkwətəmhiriien iou ia nəpən nəha? Mətə hiamo iamīnhi irə mə nəgkiariien sə Nəkukuə Ikinan rīməni truvehe mukuə.”

⁵⁰ Irəha həkwtəmhiri Iesu. Nənə nərmama me pam səvənhi həpwəh in mhəp.

⁵¹ Təmaruə riti rakurirə Iesu. Rauvegi a nīpwran ia ravaravar. Nərmama me həuvehe mhəkwtəmhiri.

⁵² Mətə resi raka ravaravar ia nīpwran maiu auər a map.

Iesu rərer ia nəmri nəmə asori me səvəi nəkur Isrel

⁵³ Nərmama me həiri Iesu mhəuvən ti pris asori anan. Pris asori me mine nəmə asori me səvəi nəkur Isrel, mine nahatən me səvəi Loa, hənousəsīmwin pen pam raka irəha me tukwe.

⁵⁴ Nəpən həiri pen Iesu mamhəuvən, Pita rakurirə ia Iesu mamavən isipwən tukwe meste nari fwe ia nīkare nīmwə səvəi pris asori anan. Nənə muvni mwə maməkure irəha iotukwininari me, mamərhiəpw ia napw.

⁵⁵ Nənə pris asori me mine nəmə asori me səvəi nəkur Isrel kamhətui nərmama nepwən mə tuhəni irəpw nəri ərəha riti sə Iesu rīno uə rīməni. Nəmə asori me hokeikei mə tuhəregi pwəh housi əpune Iesu tukwe. Mətə irəha həpkətə mhə nari riti.

⁵⁶ Rəknekīn ti nīrəha ti nəri nə mə nərmama həpik həskəmter mamheikuə ia nəfe hənətoni Iesu rīno uə həməregi in rīməni, mətə nəgkiariien səvənraha rīpkuvehe mhə mo kuatia.

⁵⁷ Nənə nərmama nepwən həskəmter mamheikuə ia Iesu mamhəni mə,

⁵⁸ “Kimaha iahəregi iəmə i rīməni mə, ‘Iou takouraha nīmwə i səvəi Kumwesən sə nərmama hənə ia rəginraha. Nəpən kahar rukurau takuvrhəkīn riti mwi nərmama tuhəpwəh noien ia rəginraha.’ ”

⁵⁹ Həni iamīnhi irə, mətə nəgkiariien mwi səvənraha rīpkə mhə kuatia.

⁶⁰ Nənə pris asori anan rərer ia kurkwan ia nīrəha mərəs pen Iesu i mə, “Nəgkiariien riti riwən tikini? Rəfo ia nəgkiariien nəha irəha kamhəni mamhousi ik irə?”

⁶¹ Mətə Iesu rəpnəpen, məpwəh nəgkiariien.

Nənə pris asori anan rəres pen mwi mə, “Rəfo? Ik Kristo? Kumwesən sə kamīni vivi in tini nə ik?”

⁶² Miregi Iesu rini mæ, “Iou i. Tukamevæn kimiaha tihætoni iou, Iæmæti Iærmama, takamækure ia nikare Kumwesæn mwatuk sæ in niskaiien sævænhi rasori. Tihætoni mwi iou takauvehe ia næpuæ me ia nimagouagou.”

⁶³ Nænæ næþin pris asori anan riregi, reitehi karkahu sævænhi, mini mæ, “Kitaha tsætui iærmama riti mwi tro pui iæmæ i ti næfe?”

⁶⁴ Hiæuværegi raka mæ in rini æræha Kumwesæn. Nætærigien sækimiaha mæ tsæfo iræ?”
Nænæ iræha pam hæni mæ Iesu tramækeikei memhæ.

⁶⁵ Nepwîn hæskæmter mhærgævæsi pen in. Nepwîn housæman nænimen, mamhæuæsi in, mamhæni mæ, “Ni ro nægkariien sæ ruku pen ti Nænîmwîn mæ sin ruæsi ik!” Nænæ naruağen me sævæi pris asori anan iræha mwi hæuvehi mhæpwi.

Pita rini mæ in rireirei Iesu

⁶⁶ Pita in fwe inhæripw ia nikare nimwæ sævæi pris asori anan. Nænæ pran riti sæ ramo tukwini nari m pris asori anan ruvehe.

⁶⁷ Næþin rætoni Pita ramærhiæpw ia næpw, ræti æter iræ, mini mæ, “Ik mwi ikinamavæn pæri kimirau Iesu iæmæ Nasaret.”

⁶⁸ Miregi Pita rini mæ, “Rekæm. Iou iakreirei iæmæ næha, mireirei næfe i ikamini.” Nænæ Pita ræpwæh nikare nimwæ sævæi pris asori anan mevæn ipaka ti kwæruæ asori riti sæ nærmama kamhæuvnimwæ pehe iræ. Nænæ ræiæ riti rakaka.

⁶⁹ Nænæ pran sæ ramo tukwini nari ruvehe minamini mwi ti nærmama sæmæme kamhærer ipaka ti Pita i mæ, “Iæmæ i in riti ia niræha.”

⁷⁰ Mætæ Pita rini mwi mæ, “Rekæm. Ripko mhæ iou riti ia niræha.”

Nænæ hærer ouihi a mwi. Nærmama sæmæme kamhærer ipaka tukwe in hæni pen mwi mæ, “Niþærhienien, ik riti ia niræha ti næri næ mæ ik iæmæ Kalili.”

⁷¹ Miregi Pita rini mæ “Mæ iakameikuæ pwæh Kumwesæn rærpwîn noien æræha sæiou. Iakani pehe tukumiaha i kwæsuahi anan mæ iou iakreirei iæmæ næha kimiaha hiamæni.”

⁷² Pita rini iamînhi iræ nænæ tækwækwuni a ræiæ rakaka særo kæru iræ. Nænæ Pita rerîn rirhi nægkariien sæ Iesu rimæni pen tukwe in mæ, “Kuriræ ræiæ rakaka særo kæru iræ, tikini m kahar mæ ikreirei iou.” Pita rerîn rirhi. Nænæ rerîn rærkwæpîr, rasæk.

15

Iesu rærer ia næmri Paelat

¹ Ia næpnæþin pris asori me mine næmæ asori me sævæi nækur Isrel mine nahatæn me sævæi Loa mine nærmama pam ia nækureien sævænraha hærai sun nægkariien sævænraha, mhærihi Iesu, mhæiri mhæuvæn, mhæmri pen in ia rægi Paelat.

² Nænæ Paelat ræres pen Iesu i mæ, “Ik kig sævæi nækur Isrel?”

Miregi Iesu rini mæ, “Ik ikani.”

³ Ia næþin næha pris asori me kamhæni æræha Iesu ia narimnari me ripik.

⁴ Ro pen Paelat ræres pen mwi ti Iesu i mæ, “Nægkariien riti riwæn tikini pen ti niræha i? Regi ro narimnari me ripik kamhæni æræha ik iræ.”

⁵ Mætæ Iesu ræpwæh nægkariien. Nænæ Paelat rærkærinari iræ.

⁶ Noien riti næha ikin Paelat ramo ia nuk me pam ia næþin sævæi nævegînien asori næha Pasova. Ramæseni iærmama riti sæ nækur Isrel hæmæni rier ia kalapus mamevæn.

⁷ Ia næþin næha iærmama riti ramæmak fwe ia kalapus næghin næ Parapas. Kimæuvehi puvnimwæ in ia kalapus iræha nærmama me nepwîn ti næri næ mæ hænousi æpune iærmama ia næþin sævæi naruağenien riti.

⁸ Ro iamînhi iræ nærmama hæpik hæuvehe ti Paelat mænamhæres pen mæ træseni iærmama riti rier ia kalapus ræmwhen sæ ramo minraha ia nuk me.

⁹ Miregi Paelat rini pen ti niræha i mæ, “Kimiaha hiøkeikei mæ takæseni kig sævæi nækur Isrel rier ia kalapus?”

¹⁰ Paelat ræres pen iræha iamînhi iræ ti næri næ mæ in rukuræn mæ pris asori me hæmæuvei pen Iesu ia rægîn ti næmwækiien sævænraha.

¹¹ Nænæ Paelat ræres pen iræha, mætæ pris asori me hærer kukurau mamhærhiærhi nærmama, mamhæni pen ti niræha i mæ tuhæres pen Paelat i mæ træpwæh narakaien ia Iesu mætæ traraka ia Parapas.

¹² Ro iamînhi iræ Paelat rægkiari mwi mînraha mîni mæ, “Trîni mînuæ iakæseni Parapas rier ia kalapus, ræfo ia iærmama sæ hiamæni mæ in kig sævæi nækur Isrel?”

¹³ Mîregi iræha hækwæin æpwæmwîs mwi mæ, “Ærui tærini pen in ia nei kamarkuau!”

¹⁴ Mîregi Paelat rîni pen ti niræha i mæ, “Ti næfe? Næfe næha næræhaien in rîno?”

Mætæ hæni asori mwi mæ, “Ærui tærini pen in ia nei kamarkuau!”

¹⁵ Nærmama me hæpik nænæ Paelat rokeikei mæ tro rerînraha ræpwîuæn. Ro pen ræseni Parapas rier ia kalapus mamevæn. Nænæ Paelat rîni pen ti naruagæn me mæ tuhærisi Iesu. Hærisi pam nænæ Paelat ræseni pen Iesu ia rægînraha mæ tuhæruî tærini pen ia nei kamarkuau.

Naruagæn me hæris ækenhin ia Iesu

¹⁶ Naruagæn me hæiri Iesu mhæier mhæuvæn ia nækwai nimwæ asori sævæi Paelat. (Nimwæ næha næghîn næ Praetorium.) Næpîn hapirapw fwe ikîn, hækwæin iræha me næpwîn ia kusen sævænraha hæuvehe,

¹⁷ mharkahu pen karkahu ærueræv riti m Iesu ræmwæn ia karkahu sævæi kig. Hæuvehi ræhi mhæuvnhi kæfæfau iræ sævæi kig, mhæfæfau pen ia kænkapwæ.

¹⁸ Hænæmækwæin pen iræ mæ, “Ik kig sævæi nækur Isrel kîmaha iahæsiai ik!”

¹⁹ Iræha hæuæsi kænkapwæ ia rîgi nei, mhærgævæsi in, mhænîmwi nukurhunraha ia nænimen mamhæuvnhi nisaiien iræ.

²⁰ Næpîn hænarîs ækenhin raka iræ, hæuvehi raka karkahu ærueræv iræ, mharkahu pen tinari ihi sævænhi, mhæiri in mhæier mæ tuhæruî tærini pen ia nei kamarkuau.

Naruagæn me hæruî tærini pen Iesu ia nei kamarkuau

²¹ Iræha hæiri Iesu, mamhæuvæn. Ia suatuk naruagæn me hætoni iæmæ Saerin riti. Næghîn næ Saemon. In tata sævæi Aleksanta mîne Rufas. Ruku pen fwe ia rukwænu mauvehe i ia taon. Naruagæn me hækeikei mîn mæ trævranî nei kamarkuau sævæi Iesu.

²² Hæiri Iesu mhæuvæn ia kwopun riti næghîn næ Kolkota (Nîpwrai næhag næha kwopun sævæi kerhæ ia iærmama)

²³ Iræha hæuvei pen waen mîn kævti pen nîmwai nari riti ræfiæ trasitu muæsi næmisæien. Mætæ Iesu ræpwæh nænimwiien.

²⁴ Iræha hæruî tærini pen Iesu ia nei kamarkuau, mharæ mhæuai kîrkîri tinari me sævænhi, mhæuini nari riti sæ trahatæn pen mæ sin truvehi næfe tinari sævænhi.

²⁵ Hæruî tærini pen Iesu ia nei kamarkuau ia naen klok ia næpnæpîn.

²⁶ Nækukuæ kîmærai mæ Iesu tremhæ ti næfe rîni mæ:

IN I KIG SÆVÆI NÆKUR ISREL

²⁷ Næpîn hæruî tærini pen Iesu ia nei kamarkuau, hæruî tærini pen mwi rakres mi kæru ia nei kamarkuau, riti ia nîkare Iesu mwatuk riti ia nîkaren mour.

²⁸ a

²⁹ Nænæ nærmama sæmæme hæukurau pehe ia suatuk, kamhæni æræha Iesu, mamhæris ækenhin iræ, mamhounouini kænkapwænraha me, mamhæni mæ, “Ik næ iæmæ ikîmæni mæ tikouraha nimwæ sævæi Kumwesæn maræ muvrhækîn mwi ia næpîn kahar.

³⁰ Ita, uvehimîru ik, maraka ia nei kamarkuau meiwaiu pehe!”

15:11: Wok Me 3:13-14 **15:21:** Rom 16:13 **15:24:** Sam 22:18 a **15:28:** Niutestamen me næpwîn kîmærai ia nægkiariien sævæi nækur Kris kupwæn hæni nægkiariien riti mwi ia kwopun i rîni mæ, “Ia noien næha nægkiariien sævæi Nækukuæ Ikinan ruvehe mukuæ sæ rani mæ, ‘Iræha hævsini in mæ in riti mwi ramæruî Loa.’” **15:29:** Sam 22:7, Sam 109:25, Mak 14:58

³¹ Pris asori me mine nahatən me səvəi Loa, irəha mwi kamhəni ərəha Iesu, mamharis əkenhin irə, mamhəni pen ti nirəha me i mə, “In ruvəuvehimiru raka nərmama həpik, mətə ko rīpkuvehimiru atukw mhə in.”

³² Həni mə, “In Kristo. In kig səvəi nəkur Isrel. Ramasan mə raraka ia nei kamarkuau meiwaiu pehe pwəh kitaha sətōni mhəni nīpərhienien irə.” Iərman mi nəha kəru kinəru tərini pen irau ia nei kamarkuau irəhar Iesu, irau mwi krauni ərəha in.

Iesu remhə

³³ Ia kurkwai nəpīn ia ran nəpitəvien ruvehe mousəman kwopun me pam ia tənə nəha meste aoa kahar rukurau.

³⁴ Nənə ia tri klok ia nərvəv Iesu rasək əpwəmwis mīni mə, “Eloi, Eloi, lama sapaktani?” Nīpwrai nəgkiariien nəha, in i mə, “Kumwesən səiou, Kumwesən səiou, rəfo ikap raka ia nirak iamīnhi?”

³⁵ Nərmama nepwīn səməme kamhərer mamhəspau ia Iesu həregi nəgkiariien nəha, mhəni mə, “Həregi ro, iəmə i raməkwein Profet Elaeja.”

³⁶ Nənə riti ia nirəha raiu muvehi nīpəri koton, meitesi ia waen sə rəfiə, mīpiri pen ia nusvenhi rəgi nei riti, muvehi pen mə Iesu trənimwi, mīni mə, “Pəpim ro pwəh sətōni mə Profet Elaeja truvehe muvehi raka iəmə i ia nei kamarkuau uə rekəm.”

³⁷ Mətə Iesu rasək əpwəmwis, muvehi neiahəgien səvənhi sampam, memhə.

³⁸ Ia nəpīn nəha tīnari sə rəgher tukuahag kwopun ikinan anan fwe ia nəkwai nimwə səvəi Kumwesən reitehi nīpərin kəru fwe irənhə meste nari fwe inhəripw.

³⁹ Iəmə asori riti səvəi naruagən me ramərer maməti pen mətōni Iesu. Nəpīn rətōni Iesu ruvehi neiahəgien səvənhi sampam, memhə iamīnhi irə, rīni mə, “Nīpərhienien iəmə i in Tīni Kumwesən.”

⁴⁰ Nīpran me nepwīn kamhərer isipwīn kwopti ti Iesu mamhəspau irə. Meri Maktala, mīne Salome, mīne Meri mama səvəi Jemes mīne Joses, irəha mīnraha.

⁴¹ Nəpīn Iesu rīnamavən fwe ia tənə Kalili nīpran mirəhar nəha kamhəkurirə i, mamhasitu irə. Nīpran me nepwīn mwi həpik, nəpīn Iesu ruvehe ia Jerusalem, irəha mwi həkurirə in mhəuvehe.

Josefrīnimwi Iesu

⁴² Fraete, nəpīn kaməpnəpenə irə ti Sapat, ti nəri nə mə nəruarəv meri rīnamivə,

⁴³ Josef iəmə Aramatia revən mə trəres Paelat mə ko Paelat rəsəni in ruvehi nīpwrai Iesu. (Josef in mwi raməkure irəha nəmə asori me səvəi nəkur Isrel nəpīn housəsimwīn irəha me. Nərmama kamhəsiai in. Josef rameitenhi mə trətōni nītətə sə Kumwesən ramərimənu irə truvehe.) Josef rətəgase ia Paelat, mevən mərəs nīpwrai Iesu.

⁴⁴ Nəpīn Josef rərəs pen Paelat ti nīpwrai Iesu, Paelat rəkərinari, mīreirei mə Iesu ruvəmhə pərhien uə rekəm. Ro iamīnhi irə rəkwein pen iəmə asori səvəi naruagən me mərəs pen tukwe in mə, “Nīpərhienien Iesu ruvəmhə raka?”

⁴⁵ Mīregi iəmə asori səvəi naruagən me rīni mə, “Nīpərhienien Iesu ruvəmhə raka.”

Nəpīn Paelat rīregi, rəsəni Josef mə, “Ikukurən nevənien muvehi raka nīpwrən.”

⁴⁶ Josef revən muvehi nəmri tīnari kani mə linen, muvehi raka nīpwrai Iesu ia nei kamarkuau, muvegi irə. Muvegi pam, muvehi mevən, məmri pen ia nīpəgi kəruətərei riti kinərai ərori raka, nənə məsəkwasəkwa kəruətərei asori riti mərəpinhə pen kwəruə irə.

⁴⁷ Ia nəpīn nəha Meri Maktala mīne Meri mama səvəi Joses krouətə kwopun nəha kəmri pen Iesu ikin.

16

Iesu rətui mwi ia nemhəien səvənhi

¹ Rinaməruarəv, nəpɪn Sapat rino sampam, Meri Maktala, mine Salome, mine Meri mama səvəi Jemes, haruvehi nəmri nimwai nari me nepwɪn sə nipekinraha rapein amasan, mə tuharevən mharəmri pen ia nɪpwrai Iesu.

² Ia Sante, ia nəpnəpɪn anan, irəhar hənamarevən fwe ia nɪpəg.

³ Ia suatuk kamharəres irəhar me i mə, “Sin nəha trasitu ia kitahar, məpəkir raka kəruətərei nəha ramo tukuahag kwəruə ia nɪpəg?”

⁴ Mətə nəpɪn harapirapw fwe ikɪn, harəti pen mharətoni kəruətərei asori nəha kɪnəpəkir raka raka i.

⁵ Nənə harevən ia nəkwai nɪpəg, mharətoni iərmama riti raməkure ia nɪkarenrahar mwatuk, mamarkahu ia karkahu sə rəpwəmwis məpsan. Irəhar harətoni, nənimenrahar rier.

⁶ Mətə iərmama nəha rini pen ti nirəhar i mə, “Nəmrimirəhar trəpwəh nierien. Hiamarətui Iesu, iəmə Nasaret sə kɪnəruɪ tərini pen ia nei kamarkuauɪ. In riwən i. Rinətui raka ia nemhəien səvənhi. Harətoni ro kwopun kɪnəmri pen nɪpwran raməmak ikɪn.

⁷ Mətə tiharevən mharni pen ti nərmama me səvənhi mine Pita mə Iesu trukupwən ia kɪmiaha mamevən fwe ia tənə Kalili. Kɪmiaha tihətoni in fwe ikɪn rəmwhen riməni tukumiaha i.”

⁸ Nənə nɪprən mirəhar nəha harhekɪr pɪk, mharətəmnimwɪn, mharier, mharap ia nɪpəg. Mətə harəpwəh nəvisauien nəfe kɪməni pen ti nirəhar i, ti nəri nə mə harhekɪr.

Meri Maktala rətoni Iesu

⁹ Sante ia nəpnəpɪn Iesu rətui mwi ia nemhəien səvənhi, mukupwən mier irapw ti Meri Maktala, pran sə fwe kupwən Iesu rinəkoui irapw nəremhə me irə irəha pam sefen.

¹⁰ Meri revən mətə nərmama me səməme kamharə pəri irəha Iesu kupwən. Kamhəkure ti Iesu, mamhasək tukwe. Meri ruvehe mɪni pen ti nirəha i mə “Iakinətə Iesu.”

¹¹ Nəpɪn hərəgi mə Iesu rinətui mwi ia nemhəien səvənhi, mhərəgi mwi mə Meri rətoni, nənə həpkɪni mhə nɪpərhienien irə.

¹² Kurirə irə kəru ia nirəha krouier ia taon rouavən ia suatuk. Nənə Iesu rier irapw ti nirau. Krouətə nɪpwran ropə iti.

¹³ Iərman mi nəha krouərɪg rouevən ti nərmama me səvəi Iesu, rouəvisau mɪnraha, mətə irəha həpwəh nɪniien nɪpərhienien ia nəgkiariien səvənrau.

¹⁴ Kurirə irə nərmama me nəha səvəi Iesu irəha eleven kamhəkure mamhani pəri nari. Ia nəpɪn nəha Iesu rier irapw ti nirəha, maməski irəha ti nəri nə mə kənkəpwənraha riskai. Nahatətəien səvənraha riwən. Hənəpwəh nɪniien nɪpərhienien ia nəgkiariien səvəi Meri, mhəpwəh mwi nɪniien nɪpərhienien ia iərmama səməmi nəha kɪnəuətətoni Iesu mə rinətui pərhien mwi ia nemhəien səvənhi.

¹⁵ Iesu rini pen ti nirəha me i mə, “Həuvən ia kwopun me pam ia tɪprənə i, mhəvisau irapw nəgkiariien amasan səiou m nərmama me pam.

¹⁶ Iərmama sə trɪni nɪpərhienien ia nəgkiariien amasan səiou, ko paptəes irə, kumwesən truvehimɪru in. Mətə iərmama sə trəpwəh nɪniien nɪpərhienien ia nəgkiariien amasan səiou, kumwesən trərpwɪn noien ərəha me səvənhi.

¹⁷ Nərmama səməme kamhahətətə ia nirak tuho nɪmtətien me i. Irəha tuhəkoui irapw nəremhə me ia nərmama ia nəghɪk. Irəha tuhəgkiari ia nəgkiariien səvəi nəkur əpə.

¹⁸ Irəha tuhəuvehi snek me səməme kamhahi əpune nərmama. Trɪni mɪnuə irəha hənɪmwi nari riti kəvti pen nɪmwai nari sə ramousi əpune iərmama, ko rɪpkuəsi mhə irəha. Irəha tuhərapɪ nərmama səməme nemhəien rarə ia nirəha mhə irəha həuvehe mhəsənɪn.”

¹⁹ Nəpɪn Iesu Iərimənu rɪnəgkiari pen pam mɪnraha, kuvehi utə in revən fwe ia neiai, məkure ia nɪkare Kumwesən mwatuk.

²⁰ Nənə nərmama me səvənhi həuvən mhəvisau ia kwopun me pam. Nəpɪn kamhəvisau irə, Iərimənu ramarə tɪ nɪrəha, mamə nɪmtətien me mə nərmama tuhətoni, mhəni nɪpərhiəniən ia nəgkiariən amasan səvənhi.

Luk Nægkiariien sə rani mə nəfe i nəkukuə

Matiu, Mak, Luk, Jon irəha pam hamægkiari ia nimiruien səvəi Iesu Kristo, mətə Luk nəkukuə səvənhi rəpwəmwis. In mwi rımərai nəkukuə nəha kani mə Wok Me. Luk in tokta riti kınahatən amasan in rukurən pik nari. In rımərai nəkukuə i rerin ramrhi nəkur Kris mine nətəien səvənraha. Luk rokeikei mə nərmama tuhəukurən amasan nəgkiariien amasan səvəi Iesu Kristo ro nıpərhiien. Fwe nukune nəkukuə səvənhi Luk ramægkiari ia nətuiien səvəi Iesu Kristo. In rini raka sə nəha marə mini mwi nimiruien səvəi Iesu meste nemhəien səvənhi. Luk rokeikei mə kitaha tsəukurən mə Iesu Kristo rokeikei nərmama me pam. Luk ramægkiari pik ia nıpran me səməme hənətoni Iesu. In mwi ramægkiari ia nəkwərhakwərha me səməme hənətoni Iesu. Ia nusipekinien me səvənhi in rırai mægkiari pik ia nərmama nautə səvənraha riwən kamometə irəha. Luk 19:10 ramini mə, Iesu Kristo in iərmama pərhiien riti sə rıməuvehe fwe kupwən mə trətui nərmama me səməme hənəruei muvei pen nimiruien vi minraha. Luk ramægkiari pik ia nagienien. Tikətoni nagienien nəha ia nıpu səvəi Meri, mətoni mwi ia nagelo me səməme hənamağien ia nəpin Iesu rinamətui irə. Tikətoni mwi nagienien nəha ia nərmama me səvəi Kristo səməme hənəmərıg pen fwe Jerusalem mamhagien asori ti nəri nə mə Kristo rinətui mwi ia nemhəien səvənhi. Ro nukurənien i mə Luk rokeikei mə trini irapw nəgkiariien amasan səvəi Kristo mahatən mə Kristo ruvehe ia təkure tiprənə i nəkur ərəha kamharə irə. In ruvehe mo irəha hagien, mamheitenhi nəri amasan riti truvehe nəpin kurirə, in truvehimiru irəha.

Nægkiariien sə rakupwən

¹ Nərmama həpik hənousari raka ti nırai penien ia nəkukuə narimnari me nəha Iesu rino fwe kupwən nəpin ramavən kımaha min.

² Irəha həmərai pen nəgkiariien me nəha nərmama həukurən amasan irə həməni pehe tukumaha i. Fwe ia nukune wok səvənhi, nərmama me nəha həukurən amasan irə hənətoni Iesu ia nənimenraha, nənə mamhəvisau irapw nəgkiariien səvənhi.

³ Iou mwi iakinəskun pam raka narimnari me i mukurən amasan kınəfo irə fwe ia nukunen muvehe. Nənə təkwtəkwwuni, iəmə asori Teofilas, iakregi ramasan mə pwəh iakrai pen ia nəkukuə riti mik.

⁴ Iakamo iamınhi irə mınuə tikukurən amasan nəgkiariien sə kınahatən ik irə. In ro nıpərhiienien.

Agelo riti rini irapw mə Jon Paptas trətui

⁵ Ia nəpin nəha Herot ramərimənu ia tənə Jutia pris riti nəghin nə Sekaraea. In pris riti ia təmwen səvənraha kani mə Pris me səvəi Apia. Səvənhi iərmama in pran riti sə ruku pen ia kwənəkwus səvəi Eron. Nəghin nə Elisapet.

⁶ Irau pəri noien səvənrau ratukwatukw ia nəmri Kumwesən. Ia nəpin me krauesi pen atukwatukw pam nəfe nəghin Loa səvəi Iərimənu rani.

⁷ Mətə tinınrau riwən. Elisapet rıpkəkəwəhakwen mhə. In nıprənemə. Sekaraea nərgharə.

⁸ Nəpin riti Sekaraea irəha təmwen səvənhi kamhowok səvəi pris me ia nəmri Kumwesən ia nimwə səvənhi.

⁹ Nənə irəha hesi pen noien səvəi pris me mhəuini nari riti sə ramahatən nari. Trahatən pen mə sin trevən fwe ia nəkwai nimwə səvəi Iərimənu muvani nimwəkəmwəki nari nıpekın rapein amasan ia təkure nıfatə. Həuini pen nəri nəha nənə rahatən pen Sekaraea.

¹⁰ Ia nēpīn atukwatukw sə kauvani nīmwəkmwəki nari nīpekīn rapein amasan irə nərmama me kamhəfwaki fwe iruə.

¹¹ Nənə agelo riti səvəi Kumwesən rier pehe mamərer ia nīkare nīfatə mwatuk ia nəri kauvani nīmwəkmwəki nari nīpekīn rapein amasan irə.

¹² Nēpīn Sekaraea rətoni agelo nəha, rehekir pik mətəmnīmwin.

¹³ Mətə agelo rīni pen tukwe in mə, “Sekaraea tikəpwəh nehekirien. Kumwesən ruvəregi raka nəfwakiien səim. Səim iərmama Elisapet trərəhi tīnimirau riti iərman. Nənə tikisegi pen nəghīn nə mə Jon.

¹⁴ Tikregi ramasan mamağien tukwe. Nēpīn trətui, nərmama həpik mwi rerīnraha tragien tukwe.

¹⁵ In truvehē mo iəmə asori ia nəmri Kumwesən. In trīpkənīmwi mhə waen uə nənīmwiien skai. Nēpīn in ramarə ihi ia tīpwi mama səvənhi rerīn ruvəukuər raka ia Nənīmwin Ikinan.

¹⁶ In tro nəkur Isrel me həpik hərərig mhəuvehe ti Iərimənu Kumwesən səvənraha.

¹⁷ In trakupwən ia Iərimənu. Nətərigien səvənhi mīne nīskaiien səvənhi trəmwhen ia nətərigien mīne nīskaiien səvəi Profet Elaeja. In tro tata me hərərig ia rerīnraha mə rerīnraha trīrhi mwi nīpwnətīnraha me. Nərmama səməme hamərui nəkwai Kumwesən in tro irəha hərərig mhəuvehe mhesi pen nətərigien səvəi nərmama hatukwatukw. Ro iamīnhi irə in tro nərmama həpnəpenə ti nuveheien səvəi Iərimənu.”

¹⁸ Mīregi Sekaraea rīni pen ti agelo i mə, “Takəfo mukurən mə nəri nəha tro iamīnhi irə? Kwa iou iakīnəgharə səiou iərmama nīprənemə.”

¹⁹ Mīregi agelo rīni pen tukwe in mə, “Iou i Kapriel. Iakamərer ia nəmri Kumwesən. In rərhi pehe iou mə takuvehe məgiari pehe mik məvisau nəri amasan mik.

²⁰ Mətə ti nəri nə mə ipkīni mhə nīpərhiēnien ia nəgiariien səiou, ətə ro, rerīm triwən. Tīpkəgiari mhə mesite nəri iakīmāni pehe tukw ik i trier pehe. Trukuə ia nēpīn atukwatukw səvənhi.”

²¹ Ia nēpīn nəha, fwe iruə, nərmama kamheitenhi Sekaraea. Hərkərinari mə in rəmak tui ia nəkwai nīmwə səvəi Kumwesən.

²² Nēpīn rier irapw iruə, ko rīpkəgiari mhə mīnraha, mətə raməgiari a ia rəgin. Hənətə həuvəukurən mīnuə in rīnətə nari riti rəmwhen ia nəməkrəhaien fwe nəkwai nīmwəfwaki.

²³ Nēpīn nəha Sekaraea ramowok pris irə fwe ia nīmwə səvəi Kumwesən ruvehe mukurau, nənə in rīrərig mevən fwe imwəni.

²⁴ Kurirə irə rīpko mhə tui, nənə səvənhi iərmama Elisapet ro tīpwin. Nēpīn rīno tīpwin, raməmak afafa ia nəkwai nīmwə səvənhi mesite pen məkəwə krirum səvənhi, mamīni mə,

²⁵ “Iərimənu rīno nəri miou. Nēpīn rəti irapw mətə iakamauris ia nəmri nərmama ti nəri nə mə səiou iəkunouihi riwən, rerīn ragien ruvehi raka naurisien nəha ia nīrak.”

Agelo riti rīni irapw mīnuə Iesu trətui

²⁶ Elisapet rīno tīpwin marə məkəwə sikis. Ia nēpīn nəha Kumwesən rərhi pen agelo riti nəghīn nə Kapriel revən mə trətoni prənvi riti fwe ia taon riti ia tənə Kalili nəghīn nə Nasaret.

²⁷ Prənvi nəha ramreirei ihi iərman. Kīnəsisəg raka in mīnuə tresi pen iərman riti nəghīn nə Josef. Josef in kwənəkwus riti səvəi Kig Tevit. Prənvi nəha nəghīn nə Meri.

²⁸ Agelo nəha rier pen tukwe in, mīni mə, “Meri. Tiko magien. Iərimənu ramasan tukw ik mamarə tukw ik.”

²⁹ Mətə Meri nətərigien səvənhi rəvsausini pik ti nəgiariien nəha mamətərig mə rəfo agelo rīni pen tukwe in iamīnhi.

³⁰ Nənə agelo nəha rīni pen tukwe in mə, “Meri tikəpwəh nehekirien. Kumwesən ramasan tukw ik.

³¹ Regi ro! Tiko tipwim, mərəhi nərīm riti iərman. Tikisegi pen nəghin nə mə Iesu.

³² In truvehe mo in iəmә asori. Tukəkwein in mə tini Kumwesən, Kumwesən sə rasori anan. Iərīmәnu Kumwesən səkimiaha truvehi pen nitətә sәvәi ripwini Kig Tevit min.

³³ In trərīmәnu ia nuk nuk me ia nərmmama me sәmәme hәuku pen ia kwәnәkwus sәvәi Jekop. Nitətә sәvәnhi tripkiwән mhә.”

³⁴ Miregi Meri rini pen ti agelo i mә, “Trәfo mo iaminihi. Iou prәnvi. Iakreirei iərman?”

³⁵ Miregi agelo rini pen tukwe in mә, “Nәnimwän Ikinan truvehe ia niram. Kumwesән sә rasori anan niskaiien sәvәnhi trәuiui ik. Ro iaminihi irә tukəkwein pen iәkunouihi ikinan nәha tikәрәhi minuә in Tini Kumwesән.

³⁶ Nәnә regi ro. Ik riti fwe Elisapet niprәnemә, mәtә in mwi rino tipwän trәрәhi tini riti iərman. Kani in mә pran sә ripkәkwәhakwen mhә, mәtә ruvәuvehe mipәmpәm marә mәkwә sikis.

³⁷ Narimnari me pam rimәru ti Kumwesән.”

Meri revән mәtoni Elisapet

³⁸ Miregi Meri rini mә, “Iou pran sә iakamo tukwini nari m Iərīmәnu sәiou. Pwәh rukuә ia nirak rәmwhen ia sә ikimәni.” Nәnә agelo nәha rәpwәh in mamevән.

³⁹ Ia nәpin nәha, ripko mhә tui, Meri rier mevән akwauakw fwe ia rukwәnu riti ia tәkure tәnә ia Jutia,

⁴⁰ mevән ia nәkwai nimwә sәvәi Sekaraea, mamәgkiari pen m Elisapet.

⁴¹ Nәpin Elisapet riregi Meri ramәgkiari, tini rakurisei asori ia tipwän. Nәnә Elisapet rerin ruvehe mukuәр ia Nәnimwän Ikinan.

⁴² Nәnә in rәkwein әpwәmwis mini mә, “Meri Kumwesән ramasan tukw ik mәpi raka pam nipran me. Ramasan mwi ti nərīm sә tikәрәhi.

⁴³ Mama sәvәi Iərīmәnu sәiou ruvehe mәtә iou. Rәfo ko nәri amasan ia nirak iaminihi?

⁴⁴ Regi ro, nәpin ikapirapw mәkwein iou, iakregi rerim, iәkunouihi ia tipwik rakurisei asori ia nagienien.

⁴⁵ Rerim tragien ti nәri nə mə ikimәni mә nipәrhienien trukuә irә ia nәfe Iərīmәnu rimәni pehe tukw ik i.”

Meri rәgnәgini Kumwesән

⁴⁶ Miregi Meri rini mә,

“Ia nimiruien pam sәiou iakauvehi utә nәghi Iərīmәnu sәiou.

⁴⁷ Rerik ragien pik ti Kumwesән sәiou sә rauvehimiru iou.

⁴⁸ Iou pran auәр a sә iakamo tukwini nari min,

mәtә rerin ramrhi iou.

Tәkwәtkwuni mine mamevән nәрmmama pam tuhәni iou

mә iou pran sә rerik ramagien,

⁴⁹ ti nәri nə mə Kumwesән i sә riskai pik rino narimnari asori me miou.

Nәghin ro ikinan.

⁵⁰ Napiiien sәvәnhi ramarә ti nәрmmama me pam sәmәme kamhәsiai in,

mamarә mwi ti nipwnәtinraha me mine nimwipwänraha me mamevән.

⁵¹ In ramo nimtәtien me ia rәgin әsanin,

mamәkoui irapw nәрmmama sәmәme kamhәfiutә ia rerinraha.

⁵² In rauvehi irapw kig asori me ia kwopun kamhәkure ikin mamhәrimәnu,

marә mauvehi utә mwi nәmә auәр a me.

⁵³ In rauvei pen nәveginien amasan m nәрmmama sәmәme nukumhә ramahi irәha.

Hani tipwänraha rәsisi.

Mәtә sәmәme nautә sәvәnraha rasori in ramәrhi irapw irәha,

mipkuvei pen mhə nari riti minraha.

⁵⁴ In ramasitu ia kitaha nəkur Isrel.

Kitaha nərmama me səvənhi samo tukwini nari min.

In ramo iamini irə ti nəri nə mə rerin ramrhi napiien səvənhi

⁵⁵ rosi in riməni pen ti kaha kupwən me səkitaha.

In riməni pen ti Epraham mə in trapi Epraham mine nərmama me ia kwənəkwus səvənhi ia nuk nuk me.”

⁵⁶ Meri rarə irau Elisapet meste məkwə kahar rukurau, nənə kurirə irə rirərig mevən fwe inwəni.

Jon Paptas rətui

⁵⁷ Rineste nəpin səvəi Elisapet trərəhi tini irə. Rərəhi tini iərman.

⁵⁸ Nərmama me ipaka tukwe mine nipərin me həregi mə Kumwesən rinapi asori in. Həuvehe mhətə in mamhagien pəri.

⁵⁹ Nəpin iəkunouihhi səvənhi reste nəpin eit, həuvehi mhəuvehe mə tukuvehi ninhum min. Nətərigien səvənraha mə tuhəsegi pen nəghin nə Sekarəea, nəpwinihi tata səvənhi.

⁶⁰ Mətə səvənhi mama rini mə, “Rekam. Tsəsegi pen nəghin nə mə Jon”

⁶¹ Miregi irəha həni pen tukwe in mə, “Mətə rəfo? Nahag nəha riwən ia kwənəkwus səim.”

⁶² Nənə irəha həgkiari pen m tata səvənhi ia rəginraha, mhəres nəfe nahag in rokeikei mə tuhəsegi pen ia iəkunouihhi.

⁶³ Sekarəea rəres nəri kamrai pen nari irə. Kuvehi pen min. Nənə rirai pen ianhi mə, “Nəghin nə Jon.” Nənə irəha pam hərkərinari irə.

⁶⁴ Ia nəpin nəha Sekarəea rerin rinərə mwi. Nənə in rinaməgnəgini Kumwesən.

⁶⁵ Nərmama me ia nikarkare rukwənu həregi həhekir. Nəgkiariien nəha ruviris ia kwopun me pam ia təkure tənə ia Jutia.

⁶⁶ Nərmama me pam səməme həregi nəgkiariien nəha hamətərig irə mə, “Iəkunouihhi nəha trəfo irə? Mətə in nə niskaiien səvəi Iərimənu ramarə irə.”

Sekarəea rini irapw nəgkiariien sə ruku pen ti Nənimwin Ikinan

⁶⁷ Ia nəpin nəha Nənimwin Ikinan ruvehe mukuər ia reri Sekarəea, tata səvəi Jon, muvei pen nəgkiariien min. Nənə Sekarəea rini mə,

⁶⁸ “Pwəh səgnəgini Iərimənu Kumwesən səkitaha nəkur Isrel.

In ruvehe masitu ia kitaha nərmama me səvənhi meivinari ia kitaha.

⁶⁹ In ruvehi utə iəmə skai riti sə truvehimiru kitaha.

Iəmə skai nəha in kwənəkwus riti səvəi Kig Tevit sə rinamo tukwini nari m Kumwesən fwe kupwən.

⁷⁰ Nəri nəha ramesi pen nəgkiariien me səməme Kumwesən riməni pehe tukutaha i ia tərhu profet ikinan me səvənhi fwe kupwən.

⁷¹ In riməni mə truvehimiru kitaha,

muvehi raka kitaha ia rəgi nərmama me pam səməme kamhometə kitaha, mamhəmwəki kitaha.

⁷² In riməni mə trapi kaha kupwən me səkitaha,

məpwəh nenouenouien nəgkiariien ikinan səvənhi.

⁷³ Promes nəha in riməuvei pen m kaha kupwən səkitaha Epraham,

mauvehi kwəsuahe tukwe.

⁷⁴ In riməni mə nəpin ruvehi raka kitaha ia rəgi nərmama səməme haməmwəki kitaha,

in trəsəni kitaha tso tukwini nari min, mhəpwəh nehekiriien.

⁷⁵ Kitaha tsəmher mhatukwatukw ia nənimen ia nəpin me pam ia nimiruien səkitaha.

- 76 Nənə ik, nərīk, tukini mə Kumwesən sə rasori anan, profet riti səvənhi nə ik, ti nəri nə mə tikukupwən məpərhi suatuk me səvəi İərimənu səkītaha, nənə in trukurirə.
- 77 Tikini irapw ti nərmama me səvənhi mə Kumwesən truvehimiru irəha, məpwəh nərpwīnien noien ərəha me səvənraha.
- 78 Kumwesən səkītaha in ramasan pīk, mamapi kītaha. Ia nāpiien nəha səvənhi in trərhi pehe Kristo ruku pen fwe ia neiai, muvehe tukutaha rəmwhen ia meri rautə ia nəpnəpīn.
- 79 In truvei pen nukuraanien m nərmama səməme kamhəkure ia nəpitəvien mine təmwkəmwi nemhəien. In triri nisutaha ia suatuk səvəi nəmərīnuien.”
- 80 Nənə iəkunouihī nəha rapwinari, mauvehe mīskai ia nənīmwin. Ia nəpīn me ramarə fwe ia kwopun akwesakwes ikin meste nəpīn nəha in rier irapw ia nəmri nəkur Isrel.

2

Iesu rətui

- 1 Nəpīn Jon rīnətui raka, Kig Sisa Okastas, iəmə Rom sə ramərimənu ia tənəmtənə me, rīni nəkwan mīnuə nərmama me ia kwopun me tuhaməkeikei mhərərīg pen fwe imwənraha atukwatukw mīnuə tukəvsini irəha.
- 2 Noien nəha kīməkupwən ko ia nəpīn nəha Kwaerīnias ramərimənu ia tənə Siria.
- 3 Nərmama me pam hərərīg mamhəuvən imwənraha me mīnuə tuhəuvehi pen nəghīnraha.
- 4 Josef rier ia taon nəha Nasaret ia tənə Kalili, mevən ia tənə Jutia ia taon səvəi Kig Tevit fwe kupwən kani mə Petlehem, mamevən fwe ikin ti nəri nə mə ruku pen ia kwənəkwas səvəi Kig Tevit.
- 5 Krauevən irau Meri mīnuə tukuvehi nəghīnrau. Josef rīnəsisəg raka Meri. Meri rīno tīpwīn.
- 6 Nəpīn irau krouarə ikin, Meri rīneste nəpīn atukwatukw səvənhi mə trərəhi iəkunouihī irə.
- 7 Rərəhi tīni iərman, nəmritāik. Rərəhi, muvegi ia tīnari, məmri pen ia nītətə kaməkwməni nərīmīru me irə. In ro iamīnhi irə ti nəri nə mə nīmwə nəha nərmama kamhərəkū pen mamhapri ikin ruvəukū.
- 8 Ia kwopun nəha nərmama nəpwīn sə kamhətui ti sipsip kamhəmāk ia nīkare taon nəha iruə, mamhətui ti sipsip me səvənraha ia nəpīn.
- 9 Agelo riti səvəi İərimənu reiwaiu pehe mərər ia nīkarenraha. Nukuraanien səvəi İərimənu rəhiəpwīn irəha. Nənə irəha həkīr pīk.
- 10 Mətə agelo nəha rīni pen ti nīrəha i mə, “Kīmīaha tihəpwəh nehekīrien. Həregi ro! İou takəvisau nəgkiariien amasan anan m kīmīaha. Nərmama pam tuhāgien asori tukwe.
- 11 İpwet ia taon səvəi Kig Tevit kupwən kwəti iəkunouihī riti rīnətui. In Kristo, İərimənu səkītaha. Kumwesən ruvərī raka in mə truvehe tukumīaha muvehimīru kīmīaha.
- 12 Nəri tro nīmətīen m kīmīaha. Tihəuvən mhətōni kwəti iəkunouihī kuvegi ia tīnari raməmāk ia nītətə kaməkwməni nərīmīru me irə.”
- 13 Agelo nəha rəgkiari pam, nənə təkwtəkwni a mwi irə nagelo me həpīk həkū pen fwe ia neiai mhərər irəha min, mamhəgnəgīni Kumwesən mamhani nīpu mə,
- 14 “Kaməgnəgīni Kumwesən fwe irənhə anan. Ia tīprənə i nəmərīnuien trarə ti nərmama me səməme Kumwesən rerīn ragien ti nīrəha.”

15 Nəp̄in nagelo me həp̄wəh irəha mhərər̄ig pen fwe ia neiai, nərmama me nəha səməme kamhətui ti sipsip me həni pen ti nirəha me i mə, “Pwəh səuvən fwe Petlehem mhətə ro nəri İərimənu r̄iməni pehe tukutaha i.”

16 Nənə irəha havən akwauakw mhəuvən mhətoni Meri m̄ine Josef m̄ine kwəti iəkunouihi sə ramapri ia nitətə kaməkwməni nərim̄iru me irə.

17 Nəp̄in hətoni iəkunouihi nəha, həni irapw nəfe agelo r̄iməni pen ti nirəha i.

18 Nənə nərmama me pam səməme hamregi hər̄kərinari ia nəgkiariien səvənraha.

19 Mətə Meri rəkwtəm̄hiri pam narim̄nari me nəha ia rer̄in mamətər̄ig tukwe.

20 Nənə nərmama me nəha səməme kamhətui ti sipsip hamərər̄ig mamhəgnəḡini Kumwesən mamhəuvehi utə nəgh̄in ti narim̄nari me nəha hənətoni mhər̄egi rosi kiməni pen ti nirəha i.

Kuvehi ninhum m̄ İesu

21 Nəp̄in sə ro eit irə kuvehi ninhum m̄ iəkunouihi nəha, ksegi pen nəgh̄in nə mə İesu, nəhag sə agelo r̄iməkupwən muvei pen m̄ Meri nəp̄in r̄ipko mhə ihi tipw̄in.

22 Nənə r̄ino nəp̄in sə Josef m̄ine Meri tro narim̄nari me nəha Loa səvəi Moses r̄ini mə tro irau krouvehe rouəm̄her mwi ti nəfwakiien. Ia nəp̄in nəha krouər̄ahi İesu, rouevən fwe ia Jerusalem mə trouvei pen m̄ İərimənu.

23 Noien nəha ramesi pen nəgkiariien i kimərai pen ia Loa səvəi İərimənu. Rini mə, “Nəmritaik me pam nərman me tukəkwein irəha mə nəkwər̄həkwər̄ha ikinan me səvəi İərimənu.”

24 İrau krouevən mwi mə trouvei pen nərim̄iru riti tukousi əpune kuvei pen m̄ İərimənu. Noien nəha ramesi pen nəgkiariien i sə raməmak ia Loa səvənhi. Rini mə, “Nərmama me iam̄inhi tuhəuvei pen mak kəru uə kwəti menu kəru.”

Simeon rətoni İesu m̄əgnəḡini Kumwesən tukwe

25 İərmama riti ia Jerusalem nəgh̄in nə Simeon. In iəməfwaki riti. Noien səvənhi ratukwatukw. In rameitenhi nəp̄in nəha iəmə nəha kani mə Kristo truvehe irə, nənə muvehim̄iru nəkur Isrel. Nən̄imw̄in İkinan rarə ia Simeon.

26 Nən̄imw̄in İkinan nəha r̄inahatən raka in mə ko in r̄ipkemhə mhə meste trətoni Kristo nəha Kumwesən r̄iməni mə trər̄hi pehe i.

27 Nən̄imw̄in İkinan riri pen Simeon revən ia nəkwai nimwə səvəi Kumwesən. Nəp̄in Josef m̄ine Meri krouər̄ahi iəkunouihi nəha İesu, rouuvnimwə pehe mə tro narim̄nari me nəha Loa səvəi İərimənu r̄ini,

28 Simeon rər̄ahi pehe İesu ia rəḡin mi, m̄əgnəḡini Kumwesən tukwe, m̄ini mə,

29 “İərimənu. İkino nəgkiariien səim ruvəuvehe muvəukuə.

İou iərmama sə iakamo tukwini nari mik.

Təkwtək̄wuni nəha iakukurən nemhəien,

mətə nəmər̄inuien trarə tukw iou.

30 Nən̄imek r̄inətoni suatuk səim sə tikuvehim̄iru nərmama me irə.

31 İkinəpnəpenə raka suatuk i ia nəmri nərmama ia kwopun me pam.

32 İəkunouihi i truvei pen nukuraanien m̄ine nərmama r̄ipko mhə irəha nəkur Isrel.

İrəha tuhətə nari, mhəgnəḡini səim nərmama me nəkur Isrel tukwe.”

33 Nəp̄in Josef m̄ine Meri krouregi nəgkiariien nəha Simeon rani ia iəkunouihi səvənrau, krouər̄kərinari irə.

34 Nənə Simeon rəkwein amasan mwi ia nirau, m̄ini pen ti Meri mama səvəi iəkunouihi nəha mə, “Regi ro! Kumwesən ruvər̄fi raka iəkunouihi i mə tro nəkur Isrel həp̄ik həmwei, nənə marə mō mwi həp̄ik hər̄er. In trəmwhen ia n̄imtət̄ien riti. Nərmama həp̄ik tuhəni ərəha in,

³⁵ nənə mho nərmama hətoni nətərigien me səvənraha sə kamhərkwafə ia rerinraha. Nənə ik mwi tikregi nəmisəien fwe ia rerim rəmwhen kəpi ik ia nau.”

Ana rətoni Iesu məgnəgini Kumwesən tukwe

³⁶⁻³⁷ Pran riti nəha ikin nəghin nə Ana. In profet riti. Tata səvənhi nəghin nə Fanuel. In kwənəkwas riti səvəi Aser fwe kupwən.^a Nəpin Ana rinaməprən vi ihi, in rerə, mamərə irau səvənhi iərman nuk sefen. Kurirə irə iərman səvənhi remhə məpwəh in. Nənə prən nəha rarə iamini muvehe meste in rinəprənemə. Nuk səvənhi eiti foa. Ia nəpin me Ana ripkier mhə ia nəkwai nimwə səvəi Kumwesən. Mətə ia nəpin mine ia ran ramsiai Kumwesən, maməpwəh nəveginien, maməfwaki.

³⁸ Nəpin Simeon raməgkiari ia iəkunouihi nəha, təkwtəkwi a mwi Ana rier pehe, minani tanak ti Kumwesən, minaməgkiari ia iəkunouihi nəha m nərmama səməme kamheitenhi Kristo mə truvehe meivinari ia Jerusalem.

Josef mine Meri krourərig rouevən fwe Nasaret

³⁹ Nəpin Josef mine Meri krino pam narimnari me nəha Loa səvəi Iərimənu rini, krourərig rouevən fwe tənə Kalili ia taon səvənrau Nasaret.

⁴⁰ Nənə iəkunouihi nəha rapwinari. Nipwran ruvehe mamskai. Nukurəniei səvənhi rautə pehe. Ia nəpin me Kumwesən raməkwein amasan irə.

Iesu rimətəmaruə mevən fwe Jerusalem

⁴¹ Ia nuk me pam tata mine mama səvəi Iesu krauesi pen narəien səvəi nəkur Isrel, rauevən fwe Jerusalem nəpin kamho nəveginien asori nəha Pasova.

⁴² Nəpin Iesu səvənhi nuk twelef, həutə pen fwe ikin rəmwhen kamho ia nuk me pam.

⁴³ Nəpin həno pam nəveginien asori nəha, nərmama me kamhərig mamhəuvən fwe imwənraha me, mətə təmaruə nəha Iesu ramo a fwe Jerusalem. Səvənhi tata mine mama kroureirei.

⁴⁴ Rerinrau ramrhi mə ramavən irəha nərmama səməme kamhərig mamhəuvən fwe imwənraha. Ia nəpin pekin kamhəuvən iamini, nənə irau krinauətui in ia kwənəkwas səvənrau mine nərmama səməme kroukurən amasan irəha.

⁴⁵ Nəpin krouəpwəh nətəien Iesu, krourərig, rouevən fwe Jerusalem, rouətui in.

⁴⁶ Nəpin kahar rukurau, nənə krouətə in fwe ia nəkwai nimwə səvəi Kumwesən. Raməkure ia kurkwai nahatən me səvəi nəkur Isrel, mamətərig irəha, maməres irəha nərəsien me nepwin.

⁴⁷ Nərmama me pam səməme kamhətərig in, nənimenraha rier ti nəri nə mə Iesu ramərai pen amasan nipwrai nəgkiariien minraha, mukurən amasan nari.

⁴⁸ Nəpin tata mine mama səvənhi krouətə in, irau mwi nənimenrau rier. Nənə mama səvənhi rini pen tukwe in mə, “Nərik, rəfo iko iamini irə ia kimrau? Ətə ro! Kimrau tata səim iarouətui əmisə ik, rouhekir pik.”

⁴⁹ Miregi Iesu rini pen ti nirau i mə, “Rəfo kimirau irouətui iou? Rosi iroureirei mə takaməkeikei marə ia nəkwai nimwə səvəi Tata səiou?”^b

⁵⁰ Mətə irau kroureirei nipwrai nəgkiariien nəha Iesu rani pen ti nirau i.

⁵¹ Kurirə irə Iesu reiwaiu mevən fwe ia Nasaret irəhar minrau, mamsiai irau. Ia nəpin me mama səvənhi rerin ramrhi narimnari me nəha, mamətərig tukwe.

⁵² Nənə Iesu nipwran mine nukurəniei səvənhi krouvehe rouasori. Kumwesən mine nərmama kaməkwein amasan irə.

2:36-37: 1Tim 5:5 ^a **2:36-37:** Aser in kwənəkwas riti səvəi nəkur Isrel. **2:38:** Aes 52:9 **2:39:** Mat 2:23 **2:40:** Luk 1:80, 2:52 **2:41:** Eks 12:24-27, Eks 23:14-17, Dut 16:1-8 **2:43:** Eks 12:18 **2:49:** Jon 2:16 ^b **2:49:** Suatuk riti mwi ti ninien nəgkiariien i in i mə “Rosi kimirau iroureirei mə takaməkeikei mamə wok səvəi Tata səiou.” **2:51:** Luk 2:19 **2:52:** 1Saml 2:26, Prov 3:4, Luk 1:80

3

Jon Paptaes raməvisau fwe ia kwopun akwesakwes ikin

¹ Taepirias Sisa, kig səvəi nəkur Rom, rinərimənu raka nuk fiftin. Ia nəpən nəha Ponjes Paelat in iəmə Rom sə ramərimənu ia tənə Jutia. Herot in iəmə Rom sə ramərimənu ia tənə Kalili. Piəvi Herot nəghin nə Filip in iəmə Rom sə ramərimənu ia kwopun mi nəha kəru Ituria mine Trakonaetas. Lisantias in iəmə Rom sə ramərimənu ia Apilin.

² Anas mine Kaeafas irau iəmə Isrel mi sə krauvehi wok səvəi pris asori anan ia Jerusalem. Nəpən irau krouvehi wok nəha, Kumwesən rəgkiari m Jon tini Sekaraea ia kwopun akwesakwes ikin.

³ Nənə Jon revən ia kwopun me pam ipaka ti nui aris Jotan, mamini irapw ti nərmama mə, “Kimiaha tihaməkeikei mhərərīg ia noien ərəha me səkimiaha, mho paptaes, nənə Kumwesən trəpwəh nərpwīnien noien ərəha me səkimiaha.”

⁴ Nəri nəha ramesi pen nəgkiariien i kimərai pen ia nəkukuə səvəi Profet Aesea. Rini mə,

“Iərmama riti raməkwein əpwəmwis ia kwopun akwesakwes ikin mamini mə,
‘Kimiaha tihaməkeikei mhəpərhi suatuk səvəi Iərimənu səkitaha,
mhəmri atukwatukw suatuk ouihī me səvənhi.

⁵ Nəkwtənə me pam tukərhavən irəha.

Təkuər me mine nahakw me tukuvehi irapw pam irəha.

Suatuk ikou me tuko irəha həuvehe mhatukwatukw.

Suatuk me kamhapətiapəti tukeipeni irəha pwəh həuvehe mhəpwia,

⁶ nənə nərmama me pam tuhətə suatuk sə Kumwesən truvehimiru nərmama me irə.’ ”

⁷ Nərmama həpik həuvən ti Jon mə tro paptaes ia nirəha. In rani pen ti nirəha i mə, “Kimiaha hiəmwhen ia snek me kamhahi əpune nərmama. Kumwesən niemaha rəpi. Ripko mhə tui in trərpwīn noien ərəha me səkimiaha. Sin rini pehe tukumiaha i mə tihap raka irə?”

⁸ Kimiaha tihaməkeikei mho noien amasan me trahatən pen mə kimiaha hiənəpwəh pərhiən noien ərəha me səkimiaha. Rərəha kimiaha tihəni pen tukumiaha me i mə Epraham in kaha səkimiaha. Iakani pehe tukumiaha i mə Kumwesən rukurən nuvehien kəruətərei me i, mo nīpwnəti Epraham me ia nirəha.

⁹ In rinərpwi pen raka paha səvənhi ia nuai nei me na trərai. Nei me pam səməme həpkukuə mhə nukwai nei amasan in trərai əmwesi, mousə pen irəha ia napw.”

¹⁰ Nərmama me nəha həres pen Jon i mə, “Nəfe nəha kimaha taho?”

¹¹ Miregi Jon rini pen ti nirəha i mə, “Iərmama karkahu səvənhi kəru traməkeikei muvehi pen riti m iərmama karkahu səvənhi riwən. Iərmama nəveginien sənəni rasori traməkeikei mo mwi iamīnhi masitu ia iərmama nəveginien sənəni riwən.”

¹² Ia nəpən nəha nərmama nepwīn səməme kamərəku pen takis mīnraha irəha mwi həuvehe mə Jon tro paptaes ia nirəha. Irəha həni pen tukwe in mə, “Iahatən, nəfe nəha kimaha taho?”

¹³ Miregi Jon rini pen ti nirəha i mə, “Kimiaha tihəpwəh nuvehien mane rəpi raka sə kiməni mə tihəuvehi.”

¹⁴ Naruagən me nepwīn irəha mwi həres pen Jon i mə, “Nənə kimaha, kimaha taho nəfe?”

Miregi Jon rini pen ti nirəha i mə, “Kimiaha tihəpwəh nəkeikeiien m nərmama mheikuə ia nirəha mə tiho nəmisəien mīnraha trīni minuə həpkuvei pehe mhə mane m kimiaha. Rerimīaha traməkeikei magien ti nərəkuien səkimiaha.”

¹⁵ Ia nəpən nəha nərmama me kamheitenhi mə Jon tro nari riti. Nərmama me pam rerīnraha rarhi mə rosi Jon in Kristo, iəmə nəha Kumwesən rīməni mə trərhi pehe i.

¹⁶ Mətə Jon rini pen ti nirəha i mə, “Iou iakamo paptaes ia kimiaha ia nui, mətə iərmama səvənhi niskaiien rasori məpi raka iou, in nə rauvehe kurirə ia nirak. Iou iapkəmwhen mhə mə takifi raka nəkwus ia səvənhi put. In tro paptaes ia kimiaha ia Nənimwin Ikinan mine ia napw.

¹⁷ Fok səvənhi, in rarukwi utə nuni nari me irə rinəmak raka ia rəgin, na trirukwi utə nuni nari me səvənhi irə ti nuaiien nunin mine tekın. In tripeki nuni nari me sə ramasan mevən ia nimwə səvənhi sə ramoeite nəveginien ikın, mətə tekın sə rərəha in trihiaia pen napw irə, napw sə tripkifwə mhə.”

¹⁸ Ia nəgkiariien me ripik mwi Jon raməvisau irapw nəgkiariien amasan m nərmama, mamousari mə tro irəha hərərig ia noien ərəha me səvənraha.

¹⁹ Mətə ia nəpin nəha Herot, iəmə Rom sə ramərimənu ia tənə Kalili, rakres pran səvəi piəvni. Prən nəha nəghin nə Herotias. Jon rəgkiari m Herot, mini mə noien nəha mine noien me ripik mwi Herot rino hərəha.

²⁰ Nənə Herot rarə makutan pen mwi nərəhaien riti mwi ia nərəhaien me nəha səvənhi, muvehi puvnimwə Jon ia kalapus.

Jon ro paptaes ia Iesu

²¹ Nəpin Jon ramo paptaes ihi ia nərmama, ro paptaes mwi Iesu. Ia nəpin nəha Iesu raməfwaki, mətoni kəpuapen rəkwag,

²² Nənimwin Ikinan rosi mak inhəripw reiwaiu pehe məkure irə, nənə reri Kumwesən ruku pen ia neiai, mini mə, “Ik nərik keikei. Rerik ragien tukw ik.”

Kaha me səvəi Iesu Kristo

²³ Nəpin Iesu rinamostat wok səvənhi, wok səvəi nəvisaiien, nuk səvənhi rəmwhen ia toti. Nərmama me rerinraha ramrhi mə in tini Josef.

Josef in tini Heli.^a

²⁴ Heli in tini Matat. Matat in tini Livae.

Livae in tini Melki. Melki in tini Janae.

Janae in tini Josef.

²⁵ Josef in tini Matatias.

Matatias in tini Amos. Amos in tini Neham.

Neham in tini Esli. Esli in tini Nangae.

²⁶ Nangae in tini Mahat. Mahat in tini Matatias.

Matatias in tini Semein. Semein in tini Josek.

Josek in tini Jota.

²⁷ Jota in tini Joanan.

Joanan in tini Resa. Resa in tini Serupapel.

Serupapel in tini Sealtiel. Sealtiel in tini Neri.

²⁸ Neri in tini Melki. Melki in tini Ati.

Ati in tini Kosam. Kosam in tini Elmatam.

Elmatam in tini Ere.

²⁹ Ere in tini Josua.

Josua in tini Elieser. Elieser in tini Jorim.

Jorim in tini Matat. Matat in tini Livae.

3:16: Wok Me 13:25 **3:19:** Mat 14:3-4, Mak 6:17-18 **3:22:** Jon 1:32, Mat 17:5, Luk 9:35 **3:23:** Luk 4:22, Jon 6:42

^a **3:23:** Satoni mə Matiu in mwi rimərai pen kwənəkwus səvəi Iesu ia nəkukuə səvənhi (Mat 1:1-17), mətə kwənəkwus nəha Matiu rimərai ropə ia kwənəkwus i Luk rimərai. Kwənəkwus mi nəha kroupkəmwhen mhə ti nəri nə mə Matiu rostat ia Epraham mauvehe mamesi pen kwənəkwus səvəi Kig Tevit mine tini nəghin nə Solomon, mətə Luk rostat ia Iesu mamrərig mamesi pen kwənəkwus səvəi Kig Tevit mine tini nəghin nə Natan. Rosi Luk in rani kwənəkwus səvəi Meri, mətə Matiu in rani kwənəkwus səvəi Josef. Mə nipərhiienien Luk rani kwənəkwus səvəi Meri, suatuk riti mwi ti ninien kwəti nəgkiariien ia vas 23 in i mə: “Nərmama me rerinraha ramrhi mə in tini Josef, mətə rekəm. In tini Meri. Tata səvəi Meri in Heli.” **3:27:** 1Kron 3:17,19, Esra 3:2

³⁰ Livae in t̄ini Simeon. Simeon in t̄ini Juta.
Juta in t̄ini Josef. Josef in t̄ini Jonam.
Jonam in t̄ini Eliakim.

³¹ Eliakim in t̄ini Melea.
Melea in t̄ini Mena. Mena in t̄ini Matataha.
Matataha in t̄ini Natan. Natan in t̄ini Kig Tevit.

³² Kig Tevit in t̄ini Jese. Jese in t̄ini Opet.
Opet in t̄ini Poas. Poas in t̄ini Salmon.
Salmon in t̄ini Nason.

³³ Nason in t̄ini Aminatap.
Aminatap in t̄ini Atmin. Atmin in t̄ini Arni.
Arni in t̄ini Hesron. Hesron in t̄ini Peres.
Peres in t̄ini Juta.

³⁴ Juta in t̄ini Jekop.
Jekop in t̄ini Aesak. Aesak in t̄ini Epraham.
Epraham in t̄ini Tera. Tera in t̄ini Nehor.

³⁵ Nehor in t̄ini Serug. Serug in t̄ini Rehu.
Rehu in t̄ini Pelek. Pelek in t̄ini Epar.
Epar in t̄ini Sela.

³⁶ Sela in t̄ini Kaenan.
Kaenan in t̄ini Apaksat. Apaksat in t̄ini Sem.
Sem in t̄ini Noa. Noa in t̄ini Lamek.

³⁷ Lamek in t̄ini Metusela. Metusela in t̄ini Inok.
Inok in t̄ini Jaret. Jaret in t̄ini Mahalalel.
Mahalalel in t̄ini Kenan.

³⁸ Kenan in t̄ini Enos.
Enos in t̄ini Set. Set in t̄ini Atam.
Atam in t̄ini Kumwesən.

4

Setan rəmwur mə tro Iesu r̄imwei ia nərəhaien

¹ Nəp̄in Iesu rəpwəh nui aris Jotan mə tr̄ir̄ar̄ig mevən ia tənə Kalili, rer̄in rukuər ia Nənimw̄in Ikinan. Nənimw̄in nəha riri pen in revən fwe ia kwopun akwesakwes ikin.

² Ia kwopun nəha Setan rəmwur nəp̄in foti mə tro Iesu r̄imwei ia nərəhaien. Ia nəp̄in nəha Iesu rəpwəh nəniien nari. Nəp̄in foti me nəha həuvehe mhəukurau pam, nənə in r̄iregi nukumhə r̄inah̄i.

³ Nənə Setan r̄ini pen tukwe in mə, “Tr̄ini m̄inuə ik T̄ini Kumwesən pər̄hien, ni pen t̄i kəpwier i mə truveh̄e mo nəveginien irə.”

⁴ M̄iregi Iesu r̄ini pen tukwe in mə, “Kimərai pen ia Nəkukuə Ikinan mə, ‘Iərmama trəpwəh n̄im̄iruien ia nəveginien əpa.’ ”

⁵ Ia nəp̄in nəha Setan ruvehi Iesu mutə mahatən nitətə me pam kig me kamhər̄imənu ia n̄irəha ia təkure t̄iprənə i,

⁶ nənə m̄ini pen tukwe in mə, “Takuvei pehe nasoriien mik ikər̄imənu ia nitətə me pam nəha. Nautə amasan me pam ia n̄irəha tuho səim ia n̄irəha. Nautə me nəha hənəm̄ak raka ia rəḡik. Iakukurən nuvei penien m̄ sin nəgh̄in iakokeikei mə takuvei pen min.

⁷ Ro iam̄inhi irə tr̄ini m̄inuə ik̄isiai iou, m̄in̄im̄wi nukurhum mi ia nənim̄ek, narim̄nari me pam nəha tuhəuvehe mh̄o səim irə.”

⁸ M̄iregi Iesu r̄ini pen tukwe in mə, “Kimərai pen ia Nəkukuə Ikinan mə, ‘Tik̄isiai Iər̄imənu Kumwesən səim, m̄in̄im̄wi nukurhum mi ia nənim̄en. In əpa nə tiko nəkwan.’ ”

⁹ Ia nāpīn nāha Setan ruvehi Iesu mevān fwe ia Jerusalem, mukurei pen in ia kwopun riti irānhā anan ia tākure nimwā sāvai Kumwesān, nānā mīni pen tukwe in mā, “Trīni mīnuā ik Tīni Kumwesān pārhien, ivā irapw ia kwopun i.

¹⁰ Kīmārai pen ia Nākukuā Ikinan mā,
‘Kumwesān trīni pen ti nagelo me sāvānhi
mā irāha tuhamākeikei mhātui amasan tukw ik,
¹¹ mhāuvehi utā ik ia rāginraha,

kamo ikouini nīsum ia kārūātereī riti.’ ”
¹² Mīregi Iesu rīni pen tukwe in mā, “Nākukuā Ikinan rani mā, “Tikāpwāh neipweipwi-
ien Iārimānu Kumwesān sām.’ ”

¹³ Setan ramousari iamīnhi irā mā tro Iesu rīmwei ia nārāhaien me nāha. Nāpīn ro sampam, rāpwāh Iesu mamevān mā ti nāpīn riti ruvehe mwi tukwe.

Iesu rīnamāvisau ia tānā Kalili

¹⁴ Kurirā irā Iesu rīrārig, mevān ia tānā Kalili, nīskaiien sāvai Nānimwīn Ikinan rarā irā. Nāgkariien sā ramāvisau in ruvirīs mevān ia kwopun me pam ia tānā nāha.

¹⁵ Nānā in ramahātān nārmama ia nākwai nimwāfwaki me sāvai nākur Isrel. Nārmama me pam kamhāuvehi utā nāghīn.

Nākur Nasaret hāpkīsiai mhā Iesu

¹⁶ Nānā Iesu ruvehe ia Nasaret, kwopun nāha in rīmāpwinari ikīn. Ia Sapat in ruvniwā ia nimwāfwaki sāvai nākur Isrel rāmwhen ramo ia Sapat me pam, mārēr mā trāvsini irapw Nākukuā Ikinan. ¹⁷ Nānā iārmama riti ruvehi nīmwai nākukuā nāha kīnārfe kīrai pen nāgkariien sāvai Profet Aesea irā, muvehi muvei pen m Iesu. Nānā Iesu ruvehi mīvi atukw i, mātui mātōni kwopun kīmārai pen nāgkariien i rīni iamīnhi irā mīnuā:

¹⁸ “Nānimwīn sāvai Iārimānu ramarā ia nirak,
ti nāri nā mā in ruvārfi raka iou mā takamākeikei mīni irapw nāgkariien amasan ti
nārmama nautā sāvānraha riwān.

In rārhi pehe iou iakuvehe mā takīni irapw iamīnhi irā mā, ‘Kīmīaha sāmāme hīamarā ia kalapus takeivīnari ia kīmīaha,

nānā sāmāme nānimemīaha rīfwā tako kīmīaha hīātui mhātā nari.’
In rārhi pehe iou iakuvehe mā takeivīnari ia nārmama sāmāme kamōmetā irāha,

¹⁹ nānā mīni irapw
mā nuk nāha Iārimānu truvehīmīru nārmama me sāvānhi irā ruvāuvehe.”

²⁰ Nāpīn Iesu rāvsini irapw pam nāgkariien nāha, rāsīsāg nākukuā, muvei pen mīne iārmama sā ramātui ti nākukuā me, nānā mākure. Nārmama me pam ia nākwai nimwāfwaki nāha sāvai nākur Isrel nānimēnraha revān tukwe.

²¹ Nānā Iesu rīni pen ti nīrāha i mā, “Nāgkariien i ia Nākukuā Ikinan kīmīaha hīamregi ipwet i ruvāuvehe muvāukuā.”

²² Nārmama me pam nāha hamāni amasan Iesu. Irāha hamārkarīnari ia nāgkariien amasan me sāmāme kamhāuku pen ia tārhun. Mātā kurirā hāni mā, “Rosi a mā tīni Josef nāha uā?”

²³ Mīregi Iesu rīni pen ti nīrāha i mā, “Iakregi kīmīaha hīokeikei mā tihāni pehe tukw iou i nāgkariien i kani rerīn mā: “Tokta. Tikukupwān muvehīmīru atukw a ik pwāh kīmāha iahāni nīpārhiēnien ia nīram.’ Rosi nāgkariien riti mwi kīmīaha tihāni pehe tukw iou i in i mā, ‘Nīmātētien me nāha kīmāha iahamregi ikīno fwe ia taon nāha Kapaneam, ramasan mā iko mwi ia kwopun i imwam.’ ”

²⁴ Iesu rarā mīni mwi mā, “Iakani nīpārhiēnien tukumīaha i profet riti nākur imwāni me ko hāpkīsiai mhā in.

²⁵ Mətə pərhiēn iakani pehe tukumiaha i fwe kupwən ia nəpīn səvəi Profet Elaeja nīpran me həpīk səməme nərman me səvənraha hemhə mhəpwəh irəha kamharə ia tənə Isrel. Nesən rīpkauər mhə nuk kahar məkwə sikis nukumhə asori ruvehe mahi nərmana pam ia tənə nəha

²⁶ mətə Kumwesən rīpkərhi pen mhə Elaeja mə trasitu ia nirəha riti. In rərhi pen in revən əpa fwe ia rukwənu nəha Jerefat ia tənə Saeton mə trasitu ia pran riti sə iərman səvənhi remhə məpwəh in.

²⁷ Kurirə irə ia nəpīn səvəi Profet Elisa nərmana həpīk səməme nemhəien skai ro tekīnraha kamharə ia tənə Isrel. Mətə Elisa rīpko mhə irəha riti ruvehe məmher. In ro Neman əpa iəmə Siria ruvehe məmher.”

²⁸ Nəpīn nərmana me ia nəkwai nimwəfwaki həregi nəgkariien me nəha, irəha pam niemaha rəpi irəha.

²⁹ Həskəmter, mhəkwtəmhiri Iesu, mhəsua in, mhəier ia taon səvənraha, mhəuvən ia nīpəsegi təkuər sə həno taon səvənraha ikīn mə tuhəsua irapw i.

³⁰ Mətə Iesu ravən amasan a ia kurkwanraha, mamevən.

Iesu rəkoui irapw nənimwīn ərəha ia iərmama riti

³¹ Iesu reiwaiu mevən ia Kapaneam taon riti ia tənə Kalili, nənə ia Sapat ramahatən nərmana.

³² Irəha həkəri asori nari ia nahatənien səvənhi, tī nəri nə mə nəgkariien səvənhi nīskaiien səvəi Kumwesən ramarə irə.

³³ Iərmama riti ia nəkwai nimwəfwaki nəha səvəi nəkur Isrel nənimwīn ərəha ramarə irə. Iərmama nəha rəkwein əpwəmwis mīni mə,

³⁴ “Iesu iəmə Nasaret! Ikuvehe mə tiko nəfe ia kīmaha? Ikuvehe mə tikouraha kīmaha uə? Iakukurən ik. Ik iəmə ikīnan səvəi Kumwesən.”

³⁵ Mətə Iesu rīnise nənimwīn ərəha nəha, mīni mə, “Əpwəh nəgkariien, mier ia iərmama i.” Iəremhə ro iərmama nəha rīnwei ia kurkwanraha, mier irə, məpwəh nourahaiēn in.

³⁶ Nərmana me nənimenraha rier. Həni pen tī nirəha me i mə, “Nəfe i nəgkariien? Iəmə i rauvehi nasoriien mīne nīskaiien sə ruku pen tī Kumwesən, məgkari m nənimwīn ərəha me mə tuhəier ia iərmama, nənə irəha həier.”

³⁷ Kurirə nəgkariien kani ia Iesu rier mevən ia kwopun me pam ia tənə nəha.

Iesu romasan nərmana həpīk səməme kamhemhə

³⁸ Iesu rərer, mier ia nimwəfwaki nəha səvəi nəkur Isrel, mevən muvnimwə ia nimwə səvəi Saemon. Kaka pran səvəi Saemon ramemhə, maməkweie fifa. Nənə irəha həgkari pen m Iesu tukwe.

³⁹ Iesu revən mərer pen ipaka tī prən nəha ia kwopun ramapri ikīn, mīnise nemhəien, nənə nemhəien raraka irə. Təkwtəkwni a prən nəha rīskəmter, mīnasui raka nəveginien sənənraha.

⁴⁰ Nəpīn meri ruvəivə, nərmana pam kamhəuvehi irəha me nepwīn səməme nemhəien me səpəmsəpə kamharə ia nirəha, həuvehi irəha, mhəuvehe tī Iesu. Nənə Iesu rəmrutə rəgīn mī ia nirəha kuatia kuatia, mo irəha pam həuvehe mhəsanīn.

⁴¹ Nəremhə me mwi həier ia nərmana həpīk, mamhəkwein əpwəmwis mə, “Ik Tīni Kumwesən!” Mətə Iesu rīnise irəha mə tuhəpwəh nəgkariien, tī nəri nə mə irəha həukurən in mə in Kristo.

Iesu raməvisau fwe ia nəkwai nimwəfwaki me səvəi nəkur Isrel

⁴² Nəpīn rīnamran, Iesu rier mevən ia kwopun riti sə nərmana həiwən ikīn. Nənə nərmana kamhətui in. Nəpīn hətoni, hokeikei mə tuhənise in mə trəpwəh nəpwəhien irəha.

⁴³ Mətə in rini pen ti nirəha i mə, “Takaməkeikei mevən ia taon me nepwin mwi, məvisau irapw nəgkiariien amasan sə raməgkiari ia nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə. In i wok Kumwesən rinərhi pehe iou tukwe.”

⁴⁴ Ro pen Iesu revən maməvisau ia nəkwai nimwəfwaki me səvəi nəkur Isrel ia tənə Jutia.

5

Iesu rəkwein nərmama nepwin mə tuhəkuriə in

¹ Nəpin riti, nəpin Iesu ramərer ia nıkare nui asori nəha Kenesaret, nərmama həpik housəsimwin pen irəha ipaka tukwe mə tuhətərig nəgkiariien səvəi Kumwesən.

² Nənə Iesu rətoni nitətə ouihi kəru krouəmak ia nıkare nui. Nərmama səvəi niviiien nəmu me hənəpwəh irau, mamhaikuas ia net me səvənraha.

³ Nitətə ouihi mi nəha riti səvəi Saemon. Iesu rəputə irə, məres pen Saemon mə trarhir i pwəh ruveraha ouihi kwopti. Nənə Iesu rəkure ia nəkwai nitətə ouihi nəha, minamahatən nərmama.

⁴ Nəpin rəgkiari pam, mini pen ti Saemon i mə, “Kimiaha tihəsua mhəuvən ia kwopun əmwhenimw, merukw irapw net me səkimiaha, mhəvi nəmu me nepwin.”

⁵ Miregi Saemon rini mə, “Iərimənu. Kimaha iahəmwur meste riran mhəpkuvi mhə nəmu riti. Mətə ti nəri nə mə ikani pwəh iakevən mwi mherukw irapw net me səkimaha.”

⁶ Nəpin irəha həuvən mho iaminha irə, nəmu me həuvən pik ia net me səvənraha. Ti nəri nə mə nəmu me həpik anan net me səvənraha hənəməkəw əmsəmwəris.

⁷ Irəha həkwein nərmama səməme kamhəvi pəri nəmu me irəha minraha fwe ia nitətə ouihi əpə mə tuhəuvehe mhasitu. Irəha həuvehe, hərki pen nəmu me ia nitətə ouihi mi səvənraha rukuə. Ipaka nitətə ouihi mi krouəmwənimw.

⁸ Nəpin Saemon Pita rətoni, rinimwi nukurhun mi ia nəmri Iesu, mini mə, “Iərimənu. Evən isipwin tukw iou. Iou iəmə ərəha i.”

⁹ Pita rəgkiari iamihhi irə ti nəri nə mə in mine nərmama me ia nəkwai nitətə ouihi səvənhi hətə nəmu me nəha həvi, mhətoni həpik anan. Nənimenraha rier.

¹⁰ Nənə Jemes mine Jon, tini Sepeti mi sə kamharəvi pəri nəmu irəhar Saemon, nəmrinrau mwi rier.

Mətə Iesu rini pen ti Saemon i mə, “Tikəpwəh nehekiriien. Ik iərmama səvəi niviiien nəmu, mətə təkwtəkwuni nəha mamevən tikuvi nərmama.”

¹¹ Nənə irəha həvi parei nitətə ouihi mi nəha, mhəpwəh pam narimnari me səvənraha, mhəkuriə Iesu.

Iesu ro iərmama riti nemhəien skai ro tekın ruvehe məsanin

¹² Nəpin riti Iesu revən ia taon riti. Iərmama riti ruvehe nemhəien skai ramo tekın mamouraha nipwran me pam. Nəpin rətoni Iesu, rimwei minimwi irapw nənimen ia tiprənə, mamase in mə, “Iərimənu. Mə rerim ragien, ko iko iou ikəmher?”

¹³ Nənə Iesu rosə pen rəgin, mirapi in, mini mə, “Rerik ragien. Tiko məmher.” Təkwtəkwuni a nəmhien raraka ia iərmama nəha.

¹⁴ Nənə Iesu rinise in, mini mə, “Tikəpwəh niniiien nəfe iakino mik ti iərmama riti, mətə tikevən atukwatukw ti pris pwəh in rətoni nipwram mə rəmher. Tikuvei pen nəfe m Kumwesən sə Moses riməni. Nərmama me tuhətoni həukurən mə nemhəien i ruvəiwən ia nipwram.”

¹⁵ Mətə nəgkiariien sə raməvisau Iesu rier mevən mwi ia kwopun me. Nənə nərmama həpik anan həuvehe ia kwopun kuatia mə tuhətərig in, mhəuvehe mwi mə truvehi raka nemhəien me səvənraha, mo irəha həuvehe mhəsanin.

¹⁶ Mətə ia nəpin me Iesu ramier mamevən ia kwopun me nərmama həiwən ikin maməfwaki.

Iesu ro iarmama riti nisun mi krouemhə ruvehe məsanin

¹⁷ Nəpin riti Iesu ramahatən nərmama me. Farisi me mine nahatən me səvəi Loa kamhəkure mamhətərig in. Irəha həməier ia Jerusalem mine rukwənu me ia tənə Kalili mine tənə Jutia mhəuvehe. Niskaiien səvəi Kumwesən ramarə ia Iesu, nənə in ramo nərmama səməme nemhəien ramarə ia nirəha həuvehe mhəsanin.

¹⁸ Ia nəpin nəha nərmama nepwin həuvehi iarmama riti ramapri ia niməhan səvənhi nisun mi krouemhə. Hokeikei mə tuhəuvehi, mhəuvnimwə, mhəmri pen in ia nəmri Iesu,

¹⁹ Mətə həpkətə mhə suatuk riti ti nəri nə mə nərmama həpik anan. Ro pen irəha həputə ia təkure nimwə, mho ruei nimwə riti, mhəuvehi irapw iarmama nəha irau niməhan sə in ramapri irə, kroueiwaiu rouəmak ia nəmri Iesu ia kurkwanraha.

²⁰ Nəpin Iesu rətə nahatətəien səvənraha, in rini mə, “Iərman. Iakinenouenou raka noien ərəha me səim.”

²¹ Nəpin nahatən me səvəi Loa mine Farisi me həregi nəgkiariien nəha, hənaməres irəha me i mə, “Sin i iarmama i rani ərəha Kumwesən iaminihi? Kumwesən əpa rukurən nenouenouien noien ərəha me. Sin mwi rukurən noien?”

²² Mətə Iesu ruvəukurən raka nətərigien səvənraha, mini pen ti nirəha i mə, “Rəfo rerimiahə ramrhi iaminihi?”

²³ Nəgkiariien mi sə pəku nəha riməru tukw iou ti ninien ti iarmama i nisun mi krouemhə: nəgkiariien i mə, ‘Iakinenouenou raka noien ərəha me səim,’ uə nəgkiariien i mə, ‘Ərer mavən?’

²⁴ Mətə iakokeikei mə kimiahə tihəukurən mə iou, Iəməti Iərmama, iakəuvehi nasori-ien ia tīprənəi. Iakukurən nenouenouien noien ərəha me.” Nənə Iesu rini pen ti iarmama sə nisun mi krouemhə mə, “Iakani pehe tukw ik i mə ərer, muvehi niməhan səim, mavən mamevən fwe imwam.”

²⁵ Təkwtəkwuni a iarmama nəha rərer ia nəmrinraha, muvehi niməhan səvənhi, mamevən fwe imwəni, maməgnəgini Kumwesən.

²⁶ Nərmama me pam hətoni, həhekir. Nənimenraha rier. Həuvehi utə nəghi Kumwesən, mamhəni mə, “Kwa kitaha i sənətoni narimnari me nepwin ipwet rusəpə.”

Iesu rəkwein Livae mə trukurirə in

²⁷ Kurirə irə Iesu rier mətoni iarmama riti sə kamərəku pen takis min. Nəghin nə Livae. Raməkure ia nimwə kamərəku pen takis ikin. Iesu rini pen tukwe in mə, “Kurirə iou.”

²⁸ Nənə in rəpwəh narimnari me pam səvənhi, mīskəmter, mukurirə in.

²⁹ Kurirə irə Livae ro nəveginien asori ia nəkwai nimwə səvənhi sənəi Iesu. Nərmama kamərəku pen takis minraha mine nərmama nepwin mwi həpik kamhani pəri nari irəha minrau.

³⁰ Nənə Farisi me mine nepwin mwi ia nirəha nahatən me səvəi Loa rerinraha rīpkagien mhə. Həni pen ti nərmama me səvəi Iesu i mə, “Rəfo kimiahə hiamani nari kimiahə nərmama kamərəku pen takis minraha mine nərmama ərəha me nepwin mwi?”

³¹ Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Nərmama həsanin tuhətui tokta ti nəfe? Mətə nərmama kamhemhə kamhətui tokta.

³² Iou iapkuvehe mhə mə takəkwein nərmama atukwatukw me, mətə iakuvehe mə takəkwein nərmama ərəha me, mə irəha tuhərərig ia noien ərəha me səvənraha.”

Noien vi ko rīpkuvehe mhə mo kuatia irau noien ivis

³³ Nənə irəha həni pen ti Iesu i mə, “Nəpin rīpik nərmama me səvəi Jon Paptəes həpwəh nanien nari ti nəfwakiiien. Nərmama me səvəi Farisi me irəha mwi kamho iaminihi. Mətə rəfo səim me nərmama me kamhəvegin mamhənimwi?”

³⁴ Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Nərmama ia nəveginien kamo ti narə viien səvəi iərman mine pran tuhaməkeikei mhəni nari, mamhəgin, ti nəri nə mə iərman sə rīpkarə

vi a irau pran sāvānhi ramarā irāha mīnraha. Ripkatukwatukw mhā mā tihākeikei mīnraha mā tuhāpwāh naniien nari ia nāpīn nāha.

³⁵ Mātā trīpkuvehe ia nāpīn sē tukuvehi raka iārman sē ripkarā vi a irau pran sāvānhi trīpkarā mhā mwi irāha mīnraha. Ia nāpīn nāha irāha tuhāpwāh naniien nari.”

³⁶ Iesu rīni mwi nusipekīnien riti tī nirāha i mā, “Iārmama riti riwān ko reitehi raka nīpāri tīnari vi mītiri tukuahag ia ruei tīnari ivīs. Trīni mīnuā ro iamīnhi irā, trouraha tīnari vi sāvānhi, nānā nīpāri tīnari vi ko ripkrīpīn amasan mhā ia tīnari ivīs sāvānhi.

³⁷ Iārmama riti riwān ko rātāgi pen waen vi ia tīki waen tui me sē kīno ia teki nāni. Trīni mīnuā ro iamīnhi irā, waen vi trāse tīki waen tui me hāsisi mhāpāruā. Nānā tīki waen tui me mīne waen vi irau pāri trouārāha.

³⁸ Mātā waen vi tukātāgi pen ia tīki waen vi me.

³⁹ Nānā iārmama riti mwi riwān nāpīn rīnānimwi raka waen tui rokeikei mā trānimwi waen vi, tī nāri nā mā in rīni mā, ‘Sē tui ramasan pīk.’ ”

6

Iesu in Iārimānu sāvāi Sapat

¹ Nāpīn riti ia Sapat Iesu ravān mamāpi sīmwin ia nīmei wit me nepwin, nānā nārmama me sāvānhi kamhesi raka tīpwe wit me, mamhāveri raka tekīnraha ia rāginraha, mamhani kwānunīn me. ² Mātā Farisi me nepwin hāni mā, “Rāfo kīmīaha hīamo noien riti ripkatukwatukw mhā ia Loa sākītaha mā tuko ia Sapat?”

³ Mīregi Iesu rīni pen tī nirāha i mā, “Rosi kīmīaha hīāpkāvsini raka mhā ia Nākukuā Ikinan nāfe Kig Tēvīt rīno fwe kupwān uā? Nāpīn nukumhā ramahi in mīne nārmama me sāvānhi,

⁴ ruvnīmwā ia nīmwā sāvāi Kumwesān, muvehi bred ikinan sē ramāmak ia nīfatā. Ripkatukwatukw mhā ia Loa sākītaha mā in trāni bred nāha, pris me āpa hāukurān naniien. Mātā Kig Tēvīt rāni, muvei pen mwi m nārmama me sāvānhi hāni”

⁵ Nānā Iesu rīni pen tī nirāha i mā, “Iou, Iāmāti Iārmama, iakamārimānu ia Sapat.”

Iārmama riti rāgin rārfe

⁶ Ia Sapat riti mwi Iesu ruvnīmwā ia nīmwāfwaki sāvāi nākūr Isrel, mamahātān nārmama. Iārmama riti ia nākwai nīmwāfwaki nāha rāgin rārfe.

⁷ Nahātān me sāvāi Loa mīne Farisi me kamhātā amasan Iesu mā tuhātōni mā trāfo irā mīne. Trīni mīnuā romasan iārmama nāha ia Sapat, tuhāni ārāha in tukwe.

⁸ Mātā Iesu ruvāukurān raka nātārigien sāvānraha, mīni pen tī iārmama sē rāgin rārfe mā, “Uvehe, mārer ia kurkwai nārmama.” Iārmama nāha ruvehe, mārer ia kurkwānraha.

⁹ Nānā Iesu rīni pen tī nirāha i mā, “Iakuā takāres kīmīaha nari riti. Ratukwatukw ia Loa sākītaha mā ia Sapat tuko noien amasan uā tuko noien ārāha? Ratukwatukw mwi mā tukuvehimīru iārmama uā tukousi āpune in?”

¹⁰ Nāpīn Iesu rāti ārari mātā pam raka irāha, mīni pen tī iārmama sē rāgin rārfe mā, “Tiko mīvi atukw rāgin.” Nānā in rīvi atukw rāgin. Rāgin ruvehe mamasan mwi.

¹¹ Mātā nārmama me nāha niemaha rāpi pīk irāha. Hānamāgiari mīnraha me, mamhāres mā tuhāfo ia Iesu.

Aposol me sāvāi Iesu Kristo

¹² Ia nāpīn nāha Iesu rier mutā ia tākuār riti mā trāfwaki. In rāfwaki m Kumwesān nāpīn pekīn ia nāpīn.

¹³ Nāpīn rīnamran, rākwein nārmama me sāvānhi, nānā mārpwi rāgin ia nepwin irāha pam twelef, mīsegi pen nāghīnraha mā aposol me.

14 Nəghinraha me i: Saemon (iəmə sə Iesu risegi pen nəghin sə vi mə Pita), mine Antru piəvi Saemon, mine Jemes mine Jon, mine Filip, mine Patolomiu,

15 mine Matiu, mine Tomas, mine Jemes tini Alfeas, mine Saemon (iəmə sə kupwən rakurirə ia səməme haməmwur mə tuhəkoui irapw nəkur Rom),

16 mine Jutas tini Jemes, mine Jutas Iskariot (iəmə sə ruvei pen Iesu ia rəgi nərmama səməme haməmwəki in).

Iesu ramahatən nərmama, mamomasan səməme kamhemhə

17 Nənə Iesu mine nərmama me nəha səvənhi heiwaiu pehe ia təkua, mamhərer ia kwopun rətəni ikin irəha nərmama həpik mwi səvənhi mine nərmama həpik mwi səməme haməuku pen ia tənə Jutia mine Jerusalem mine ia nıkare təsi ipaka ti taon mi nəha Taea mine Saeton.

18 Irəha nəha həuvehe mə tuhətərig Iesu, mhəuvehe mwi mə in tro irəha səməme nemhəien rarə ia nirəha həuvehe mhəsanin. Nənə səməme nənimwin ərəha me kamhouraha irəha, Iesu romasan irəha.

19 Nərmama me pam hamousari mə tuhərapi in ti nəri nə mə nəgsen raku pen irə, mamə irəha pam həuvehe mhəsanin.

Iesu rəkwein amasan ia nərmama nepwin, məkwein ərəha mwi ia nepwin

20 Nənə Iesu rəti pen mamətə nərmama me səvənhi, mini mə,

“Kimiaha səməme nautə səkimiaha riwən rerimiaha tragien,

ti nəri nə mə nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə səkimiaha.

21 Kimiaha səməme nukumhə ramahi kimiaha ipwet mine rerimiaha tragien,

ti nəri nə mə tipwimiaha trəsisi.

Kimiaha səməme hiamasək ipwet mine rerimiaha tragien,

ti nəri nə mə kimiaha tiharis.

22 Rerimiaha tragien nəpin nərmama tuhaməmwəki kimiaha,

uə tuhəpkəsəni mhə kimiaha mə kimiaha tihəuvehe mho kuatia kimiaha minraha,

uə tuhəni ərəha kimiaha, mhəni nəghimiaha mə kimiaha nəremhə me,

ti nəri nə mə kimiaha nərmama me səiou, Iou Iəməti Iərmama.

23 Ia nəpin nəha kimiaha tihagien, mho tanis. Nəəkuien səkimiaha rasori fwe ia neiai. Kaha kupwən me səvənraha həno iaminha irə ia profet me.

24 Mətə kimiaha səməme nautə səkimiaha rasori trərəha anan tukumiaha,

ti nəri nə mə kimiaha hiəuvəuvehi raka nimiruien səkimiaha sə riməru.

25 Kimiaha səməme tipwimiaha raməsis ipwet mine trərəha anan tukumiaha,

ti nəri nə mə nukumhə trahi kimiaha.

Kimiaha səməme hiamaris ipwet mine trərəha anan tukumiaha,

ti nəri nə mə kimiaha tihəregi rərəha mhasək.

26 Trərəha anan tukumiaha nəpin nərmama me pam kamhəni amasan kimiaha.

Kaha kupwən me səvənraha həno iaminha irə ia profet eikuə me.”

Iesu rini mə nərmama səvənhi tuhaməkeikei mhokeikei nərməpə me

27 “Mətə iou iakani pehe tukumiaha i səməme hiamətərig ia nirak mə kimiaha tihaməkeikei mhokeikei nərmama səməme haməmwəki kimiaha, nənə mho noien amasan m nərmama səməme kamho noien ərəha m kimiaha.

28 Kimiaha tihaməkeikei mhəkwein amasan ia nərmama səməme kamhəkwein ərəha ia kimiaha, nənə mhəfwaki ti nərmama səməme kamhometə kimiaha.

29 Trini minuə iərmama riti rəpwi nıkare nıkəpwim, tikuvei pen mwi nıkaren min. Trini minuə iərmama riti ruvehi raka səim kot, ramasan mə ikuvei pen mwi karkahu səim min.

30 Trini minuə iərmama riti rəres ik nari riti, ikuvei pen min. Trini minuə iərmama riti ripeki raka narimnari me səim, tikəpwəh nəresien in mə tripeki pehe mwi.

31 Nəfe noien kimiaha hiokeikei mə nərmama tuho ia kimiaha, kimiaha mwi tiho ia

nirəha.

³² Trini minuə kimiaha hiokeikei a nərmama me səməme hokeikei kimiaha, Kumwesən trəgnəgini kimiaha ti nəfe? Nəkur ərəha me irəha mwi hokeikei nərmama me səməme hokeikei irəha!

³³ Trini minuə kimiaha hio noien amasan mine nərmama səməme ho noien amasan m kimiaha, Kumwesən trəgnəgini kimiaha ti nəfe? Nəkur ərəha me irəha mwi kamho iamihha irə.

³⁴ Trini minuə kimiaha hiəuvei pen mane m iərmama riti sə hiətigite irə mə trərpwın pehe mwi m kimiaha, Kumwesən trəgnəgini kimiaha ti nəfe? Nəkur ərəha me irəha mwi kamhəuvei pen mane me minraha me mə tukərpwın pen tai mane atukwatukw minraha me.

³⁵ Mətə kimiaha tihaməkeikei mhokeikei nərmama səməme haməmwəki kimiaha, mho noien amasan minraha, mhəuvei pen mane minraha, mhəpwəh nətərigien mə tihəuvehi nari riti rəmwhen ia tain. Kimiaha tiho iamihhi irə nənə nərəkuien səkimiaha trasori. Tukini mə Kumwesən sə rasori anan nıpwənətın me nə kimiaha ti nəri nə mə in ramo noien amasan m nərmama səməme həpkini mhə tanak tukwe mine nərmama ərəha me.

³⁶ Kimiaha tihaməkeikei mhapi nərmama rəmwhen ia Tata səkimiaha ramapi irəha.”

Nəkirien nərmama ti noien ərəha me səvənraha

³⁷ “Kimiaha tihəpwəh nəkirien nərmama ti noien ərəha me səvənraha, nənə Kumwesən trəpwəh nəkirien kimiaha ti noien ərəha me səkimiaha. Tihəpwəh nəripwinien noien ərəha me səvəi nərmama, nənə Kumwesən trəpwəh nəripwinien noien ərəha me səkimiaha. Tihenouenou noien ərəha me səvəi nərmama, nənə Kumwesən trenouenou noien ərəha me səkimiaha.

³⁸ Kimiaha tihaməkeikei mhəriari pen narimnari me m nərmama, nənə Kumwesən trəriari pehe narimnari me m kimiaha. In truvei pehe rasori pik ia rəgimiahha rəmwhen ia iərmama rariğin pen ia tənəripw, mikiukiu irə meste ruvehe mukuər məsas. Trini minuə kimiaha hiəriari pen asori, Kumwesən trəriari pehe rasori m kimiaha. Mətə mə kimiaha hiəriari pen ouihi, in trəriari pehe m kimiaha rouihi.”

Noien atukwatukw

³⁹ Iesu rini mwi nusipekinien riti ti nirəha i mə, “Rəfo, ko iərmama riti sə nənimen rıfwə ramiri pen iərmama riti mwi nənimen rıfwə ia suatuk sə trouesi? Tuko ro iamihhi irə irau pəri krouivə irapw ia ruei tənə.

⁴⁰ Iərmama sə kamahatən in ripkasori mhə ia iahatən səvənhi. Mətə mə kamahatən in keste rukurən pam nari, in trəmwhen ia iahatən səvənhi.

⁴¹ Rəfo ikamətə nımwəkmwəki nei sə raməmak ia nəmri piam, mətə ipkətə mhə nıpəri nei asori sə raməmak ia nənimem?

⁴² Trini minuə nıpəri nei asori raməmak ia nənimem, rəfo iakamini pen ti piam mə, ‘Piak, əseni iou pwəh iakiskəri raka nımwəkmwəki nei sə raməmak ia nənimem?’ Ik iərmama sə ikamo kəuətkəsua tikaməkeikei mukupwən muvehi raka nıpəri nei asori sə raməmak ia nənimem, kurirə irə ikətə amasan nari mə tikiskəri raka nımwəkmwəki nei sə raməmak ia nəmri piam.

⁴³ Nei amasan riti riwən rukuə kwənkwai nei ərəha. Rəmwhen a mwi nei ərəha rəpwəh nukuəien kwənkwai nei amasan.

⁴⁴ Nərmama hətə sas ia nei me ia kwənkwanraha. Kipkesi raka mhə kwənkwai niemis ia rəhi, uə kwənkwai krep ia nəkwus ərəha.

⁴⁵ Rəmwhen a mwi iərmama amasan rani irapw nəgkariien amasan ti nəri nə mə rerin rukuər ia nətərigien amasan. Iərmama ərəha rani irapw nəgkariien ərəha ti nəri nə mə rerin rukuər ia nətərigien ərəha. Iakani iamihhi irə ti nəri nə mə iərmama raməgkari, ramini irapw a nəfe nətərigien rerin rukuər irə.”

Iərmama kəru sə krauvrhəkin nimwə

⁴⁶ “Rəfo kımiaha hiaməkwein iou mə ‘Iərimənu, Iərimənu,’ mətə hiəpwəh noien nəfe iakini pehe tukumiaha i?”

⁴⁷ Iərmama sə ruvehe tukw iou, miregi nəgkiariien me səiou, mamō nəfe iakiməni, pwəh iakini irapw noien səvənhi tukumiaha.

⁴⁸ In rəmwhen ia iərmama sə rauvrhəkin nimwə səvənhi. In reri ruə rəmwhenimw, məmri nəri sə nimwə trərer pen irə ia kəruətərei. Nəpın nesən asori rauə, iapiwən raiu muvehe meri nimwə nəha mətə ko rıpkikiukiū mhə irə, ti nəri nə mə iərmama nəha rıməuvrhəkin amasan nimwə nəha.

⁴⁹ Mətə iərmama sə riregi nəgkiariien səiou, məpwəh noien narimnari me iakiməni, rəmwhen iərmama sə ruvrhəkin nimwə səvənhi ia təkure tıprənə, mətə rıpkəmri pen mhə nari sə raməkwtəmhiri əknekın nisui nimwə. Nəpın iapiwən raiu muvehe meri nimwə nəha, təkwtəkwuni a nimwə nəha rımwei. Nənə nəpın rımwei irə, ruvehe mərəha pam.”

7*Iaruagən riti səvəi nəkur Rom rahatətə pərhien ia Iesu*

¹ Nəpın Iesu rini pam nəgkiariien me nəha ti nərmama, revən mapirapw ia taon nəha Kapaneam.

² Iaruagən riti səvəi nəkur Rom nəha ikın in rasori ia naruagən me irəha pam hantret. Səvənhi fwe iərmama sə ramo tukwini nari min. In rokeikei pik iərmama nəha, mətə ramemhə na tremhə.

³ Nəpın iaruagən nəha riregi kani mə Iesu ruvəuvehe, rərhi pen nəmə asori me nepwın səvəi nəkur Isrel həuvən mə tuhəres in mə ko ruvehe mo iərmama sə ramo tukwini nari min rəsanin.

⁴ Nəpın irəha həuvehe ti Iesu, kamhase in, mamhəni mə, “Ramasan mə tikasitu ia iəmə nəha

⁵ ti nəri nə mə in rokeikei pik kitaha nəkur Isrel. Iəmə nəha in nəha rıməuvei pehe mane masitu ia kımaha iahəuvrhəkin nimwəfwaki səkimaha ia kwopun i.”

⁶ Nənə Iesu rukurirə irəha.

Nəpın ruvehe ipaka ti nimwə nəha, iaruagən nəha sə in rasori ia naruagən me irəha pam hantret rərhi pen in me nepwın həuvən, mhəni pen ti Iesu i mə, “Iərimənu. Tikəpwəh nəmwurien iamınhi. Rıpkō mhə iou iəmə amasan riti. Iapkəmwhen mhə mə tikuvehe, muvnimwə ia nimwə səiou.

⁷ Ro iamınhi irə iou iakregi mə ko iou iapkuvehe mhə tukw ik. Mətə tikini a nəkwam pwəh səiou iotukwininari ruvehe məsanin.

⁸ Iou mwi iərmama riti iakamarə tegin nəmə asori me. Naruagən me nepwın mwi kamharə tegin iou. Nəpın iakini pen ti riti mə ‘Evən,’ in trevən. Nəpın iakini pen ti riti mwi mə ‘Uvehe,’ in truvehe. Nəpın iakini pen ti iərmama sə ramo tukwini nari miou mə ‘O nəri,’ in tro.”

⁹ Nəpın Iesu riregi nəgkiariien nəha, rərkərinari ia iəmə nəha, muvsini mətoni nərmama səməme kamhəkurirə in, mını mə, “Iakani nıpərhienien tukumiaha i mə iou iapkatə raka mhə iəmə Isrel riti nahatətəien səvənhi riskai rəmwhen ia nahatətəien səvəi iəmə Rom i.”

¹⁰ Nənə nəpın nərmama me nəha iaruagən nəha rərhi pen irəha hərərig mhəpirapw ia nimwə səvənhi, hətoni iərmama sə ramo tukwini nari min rınəsanin.

Iesu rəsəpwiri iəkunouihı riti sə ruvəmhə

¹¹ Kurirə irə nəpın ouihı a rukurau Iesu revən fwe ia taon riti nəghin nə Naen. Nərmama səvənhi me mine nərmama nepwın mwi həpik həkurirə in.

¹² Nəpın Iesu ruvehe ipaka ti kwəruə asori səvəi taon nəha, rətoni nərmama kamhəier irə, mamhəuvehi iəkunouihı riti sə remhə, mamhəuvən mə tuhənimwi. Mama səvəi

iækunouihî nâha tîni riti mwi riwân. Sævânhi iærman ruvâmhâ raka, mæpwêh in. Nærmama hæpik ia taon nâha kamhækuriræ præn nâha.

¹³ Næpîn Iærimænu sækitaha rætæ præn nâha, rerîn rærkwæpir tukwe. Nænâ in rîni mæ, “Præn i, tikæpwêh nasækien.”

¹⁴ Nænâ Iesu revæn ipaka, mirapi nikoukau sævæi iækunouihî nâha. Nærmama sëmæme kamhæuvehi hærer. Nænâ Iesu rîni mæ, “Iækunouihî i! Iakîni pehe tukw ik i mæ tiko mærer!”

¹⁵ Nænâ iækunouihî nâha sæ remhæ riskæmter, mækure, mînamægkiari. Nænâ Iesu ruvehi in, muvei pen m mama sævânhi.

¹⁶ Nærmama me pam hætoni hæhekîr, mhægnægîni Kumwesæn, mhæni mæ, “Profet asori riti ruvæier pehe tukutaha.” Nænâ iræha hæni mwi mæ, “Kumwesæn ruvæuvehe raka mæ truvehimîru nærmama me sævânhi.”

¹⁷ Nænâ nægkiariien sæ ramævisau næri nâha Iesu rîno ruviris mevæn ia kwopun me pam ia tænâ Jutia mîne kwopun me nepwîn mwi ipaka ti tænâ nâha.

Jon Paptaes rærhi pen nærmama nepwîn hæuvæn mhætoni Iesu

¹⁸ Nærmama me sævæi Jon Paptaes hævisau pen narimnari me pam i min. Næpîn Jon rîregi,

¹⁹ rækwein sævânhi iærmama kêru krouvehe tukwe. Nænâ in rærhi pen irau krouevæn ti Iærimænu sækitaha mæ trouæres in mæ, “Ik i in i profet kupwæn me kamhæni ik mæ tikuvehe uæ rekæm? Mæ ripko mhæ ik i rosi kîmaha tahætui sæpæ iti uæ?”

²⁰ Næpîn iæmæ mi nâha krouvehe ti Iesu, krouni mæ, “Jon Paptaes rærhi pehe kîmrau iarouvehe mæ trouæres ik mæ, ‘Ik i in i profet kupwæn me kamhæni ik mæ tikuvehe uæ rekæm? Mæ ripko mhæ ik i rosi kîmaha tahætui sæpæ iti uæ?’ ”

²¹ Ia næpîn nâha Iesu ramækoui irapw nemhæien me sæpæmsæpæ mîne nænîmwîn æræha me ia nærmama hæpik, mamô iræha hæuvehe mhæsanîn. Nærmama hæpik nænîmenraha rîfwæ in ro iræha hætui mhætæ nari.

²² Nænâ in rîni pen ti iæmæ mi nâha Jon rærhi pen irau mæ, “Kîmirau tirouevæn rouni pen ti Jon i næfe irouregi rouætoni. Nærmama me næmrînraha rîfwæ hætui mhætæ nari, sëmæme nisunraha rærfe hævi atukw i mhavæn. Nærmama nemhæien skai ro tekînraha hæuvehe mhæmher, sëmæme nækwæregînraha ruvisîmw rækweg hæregi nari. Nærmama me nepwîn sëmæme kupwæn hæuvâmhæ, tækwtækwuni nâha hæuvæmîru mwi. Nænâ nærmama nautæ sævænraha riwæn kamævisau nægkiariien amasan mînraha.

²³ Iærmama sæ ramætæ iou trîni mînuæ in rîpkîmwei mhæ ia nahatætæien sævânhi ti nari riti iakamo rerîn tragien.”

²⁴ Næpîn iæmæ mi nâha Jon rærhi pen irau krouærîg rouevæn, Iesu rînamægkiari ia Jon, mînamîni pen ti nærmama me i mæ, “Fwe kupwæn kîmiaha hiæier ia taon me mîne rukwænu me mhæuvæn ia kwopun akwesakwes ikîn mæ tihætæ næfe? Iærmama riti sæ ræmwhen ia kwænkwai nig rîpkærer atukwatukw mhæ næpîn mætægi rauini? Rekæm.

²⁵ Kîmiaha hiæier mhæuvæn mæ tihætæ næfe? Iærmama riti sæ rauvei pen tînari amasan me? Rekæm. Nærmama sëmæme kamhæuvei pen tînari amasan me, mamharæ ia naræien sæ rîmæru, iræha fwe ia nimwæ me sævæi kig me.

²⁶ Kîmiaha hiæier mhæuvæn mæ tihætæ næfe? Profet riti? Ouêh, nîpærhienien. Kîmiaha hiæier mhæuvæn mæ tihætæ profet riti. Mætæ iakani pehe tukumiaha i iæmæ i in rasori mæpi raka profet.

²⁷ In iærmama sæ Nækukuæ Ikinan ramægkiari iræ næpîn rîni mæ,

‘Ëtæ ro, takærhi pen iærmama sæ trægkiari tukwîni sæiou,
in trukupwæn ia nîram mevæn, mæpærhi sæim suatuk.’

28 Iakani nīpārhiēnien tukumiaha i mā nārmama me sē nīpran me hārēhi irēha ia tīprānē i riti riwān rasori māpi raka Jon. Mētē nārmama me pam ia nītētē sē Kumwesān ramārīmānu irē sē in reiwaiu anan ia nirēha in rasori māpi raka Jon.”

29 Nāpīn nārmama āpnāpen me mīne nārmama sāmāme kamārēku pen takis mīnraha hārēgi nāgkiariēn i, hāni mā Kumwesān in ratukwatukw. Irēha hāni iamīnhi irē tī nārī nē mā Jon rīno raka paptāes ia nirēha.

30 Mētē Farisi me mīne nahatēn me sāvāi Loa hānāpwāh nāsēniēn mā Jon tro paptāes ia nirēha. Ro iamīnhi irē irēha hānāpwāh suatuk sē Kumwesān rīmāni mā irēha tuhesi pen.

31 Iesu rarē mīni mwi mā, “Takīni nāfe nāgkiariēn mahatēn pen noien sāvāi nārmama ipwet mīne? Noien sāvānraha rāfo?”

32 Irēha hāmwhēn ia nākwārhakwārha kamhākure ia kwopun kamapīr ikin, mamhākweīn pen ia irēha me nepwīn mā,

‘Kīmaha iahani nīpu sāvāi nāgīnien tukumiaha,
mētē kīmīaha hiāpko mhā tanis.

Iahani nīpu sāvāi nemhāien,

mētē kīmīaha hiāpkasāk mhā.’

33 Iakani iamīnhi irē tī nārī nē mā Jon Paptāes rīmāuwehe, mīpkāni mhā nārī, māpwāh nānīmwiēn waen, nānē kīmīaha hīamāni mā, ‘Iārēmhā rarē irē.’

34 Iou, Iāmāti Iārmama, iākīmāuwehe, māmāni nārī, māmānīmwi rāmwhēn a ia kīmīaha, nānē kīmīaha hīamāni mā, ‘Hētē ro iāmē nāha, in ramāni pīk nārī, māmānīmwi māmakonē i, māmavān pārī irēha nārmama sāmāme kamārēku pen takis mīnraha mīne nārmama ērēha me nepwīn mwi!’

35 Mētē nārmama sāmāme kamhesi pen nukurānien sāvāi Kumwesān kamho noien amasan me. Noien amasan me nāha kamhahatēn pen mā nukurānien nāha ro nīpārhiēnien.”

Prān ērēha riti

36 Nāpīn riti Farisi riti rāres Iesu mā truvehe māni nārī irāu mīn. Ro pen Iesu revān muvnmīwē ia nīmwē sāvāi Farisi nāha, mākure mā trāni nārī.

37 Ia taon nāha prān riti sē ramo noien ērēha. Nāpīn rīrēgi mā Iesu ramāni nārī fwe nākwai nīmwē sāvāi Farisi nāha, ruvehi senta mevān fwe ikin. Senta nāha ramāmak ia nākwai potel riti kīno ia kārūātereī nāghīn nē alapasta.

38 Prān nāha revān mārer ia tākutāi Iesu ipakā tī nīsūn mī, māmāsāk. Nīse nānīmen rātēg pen ia nīsui Iesu mī krouāpwtīg. Nānē reiwaiu muvei pen nīmwai nukwānen, mīrai raka i, makei m nīsūn mī, mahakwī nīsūn mī ia senta.

39 Nāpīn Farisi nāha sē rākweīn Iesu mā trāni pārī nārī irāu mīn rātē prān nāha, rerīn ramrhi mā, “Kamo iāmē nāha in profet pārhiēn, ko rukurān mā nāfe nāha prān ramrapi in. Kwa prān sē ramo noien ērēha.”

40 Nānē Iesu rīni pen tukwe in mā, “Saemon, iou iakuē takīni nārī riti tukw ik i.”

Mīrēgi Saemon rīni mā, “Nī pehe ro iahatēn.”

41 Mīrēgi Iesu rīni mā, “Iāmē asori riti ruvei pen mane m iārmama kārū mā tī nāpīn riti krouāpwtīg pen mīn. Kaon sāvāi riti silin kīno ia silva irēha pam faef hantret. Nānē kaon sāvāi riti silin kīno ia silva irēha pam fifti.

42 Iārmama mī nāha rīskāi tī nīrau tī nārīpwīn penien mīn. Ro pen iāmē asori rārāi raka kaon sāvānrau mīni mā irāu trouāpwāh nārīpwīnien. Tuko ro iamīnha irē sin nāha ia iārmama mī nāha trokeikei pīk iāmē asori nāha?”

43 Mīrēgi Saemon rīni mā, “Rosi sē nāha sē kaon sāvānhi rasori nānē iāmē asori rārāi raka.”

Mīrēgi Iesu rīni pen tukwe in mā, “Nākiriēn sām ratukwatukw.”

⁴⁴ Nənə in ruvsini, mətī pen mətə prən nəha, mīni pen tī Saemon i mə, “Ikətə prən i? Nəpīn iakīməuvnimwə pehe ia nimwə səim, ipkaikuas mhə ia nisuk mi ia nui, mətə prən i raikuas ia nisuk mi ia nise nənimen, mīrai raka ia nimwai nukwənen.

⁴⁵ Ik ipkakei mhə miou, mətə nəpīn iakuvnimwə pehe, prən i rīnamakei m nisuk mi, məpwəh napwīsiēn.

⁴⁶ Ik ipkahakwi mhə nukwənek ia oel, mətə prən i rahakwi nisuk mi ia senta.

⁴⁷ Ro iamīnhi irə iakani pehe tukw ik i mə noien ərəha me rīpik prən i rīno iou iakīnenouenou raka. Ro pen in rokeikei pik iou. Mətə iərmama sə rīpko pik mhə noien ərəha trīni mīnuə iakenouenou noien ərəha me nəha səvənhi iərmama nəha ko in rīpkokeikei pik mhə iou tukwe.”

⁴⁸ Nənə Iesu rīni pen tī prən i mə, “Iakīnenouenou raka noien ərəha me səim.”

⁴⁹ Nənə nərmama me nəha səməme kamhāni pəri nari irəha mīn, kənamhāni pen tī nīrəha me i mə, “Sīn i iərmama i rukurən nenouenouien noien ərəha me iamīnhi?”

⁵⁰ Mətə Iesu rīni pen tī prən i mə, “Nahatətəien səim ruvəuvehimīru ik. Evən. Nəmārinuēn trarə tukw ik.”

8

Nīpran səməme kamhasitu ia Iesu

¹ Kurirə irə nəpīn ouīhi a rukurau, Iesu ramevən ia taon me mīne rukwənu me, mamīni irapw nəgkiariēn amasan sə raməvisau nītətə sə Kumwesən ramərimənu irə. Nərmama səvənhi twelef

² mīne nīpran me nepwīn mwi kamhəkurirə in. Fwe kupwən Iesu rīnomasan nīpran me nəha, məkoui irapw nənimwīn ərəha me ia nepwīn, muvehi raka nemhāien me ia nepwīn. Nəghīnraha me i: Meri sə kaməkwein mwi nəghīn nə mə Maktala, pran nəha Iesu rīnəkoui irapw nəremhə sefen irə;

³ nənə Joana, pran səvəi Jusa, iəmə asori riti sə ramowok ipaka tī Herot; nənə Susana, mīne nīpran me həpik mwi səməme kamhəuvehi nəmri narimnari me ia mane me səvənraha, mamhəuvei pen m Iesu mīne nərmama me səvənhi mə trasitu ia nīrəha.

Iərmama sə ruini nuni nari me ia nəmhien səvənhi

⁴ Nərmama həpik anan hāier ia taon me pam ia kwopun nəha, mhəuvehe tī Iesu. Nəpīn hənousəsīmwin raka irəha me, in rīni nusipekinien riti tī nīrəha i mīnuə,

⁵ “Iərmama riti revən mə truini nuni nari me ia nəmhien səvənhi. Nəpīn rauini pen nuni nari me, nuni nari me nepwīn həsas pen ia suatuk, nənə nərmama havən ia nīrəha, menu me ia nīmagouagou həuvehe mhāni pam.

⁶ Nənə nuni nari me nepwīn həsas pen ia təkure kəpwier tīprənə rouīhi ikīn. Həuverə mətə tī nəri nə mə nui riwən haukei pam.

⁷ Nənə nuni nari me nepwīn həsas pen ia tīprənə nəkwus ərəha rauvirīs ikīn. Nənə nəkwus ərəha me həuvirīs mhəuvehe mhousəman pam irəha.

⁸ Nənə nuni nari me nepwīn həsas pen ia tīprənə amasan, mhəutə, mhəukuə kwənkwan hantret.”

Nəpīn Iesu rīni pam nəgkiariēn me nəha, rəkwein əpwəmwis, mīni mə, “Iərmama sə nəkwəregīn rarə tī nīregiēn nari traməkeikei mətərig amasan.”

Iesu rīni irapw nīpwrai nusipekinien nəha

⁹ Nəpīn nərmama me səvəi Iesu hərəs pen in mə nəfe nīpwrai nusipekinien nəha,

¹⁰ in rīni mə, “Kīmīaha nərmama me səiou kīnəsevər ia suatuk tukumīaha hīukurən narimnari me i ia nītətə sə Kumwesən ramərimənu irə hənāmərkwafə fwe kupwən. Mətə nərməpə me kamhəregi iakaməgkiari ia narimnari me nəha iakausipekīn a irə. Iakamo iamīnhi irə mə

‘irəha tuhətə, mətə tuhəpwəh nətəien mhəukurən.

Irəha tuhəregi, mətə tuhəpkregi mhə mhəukurən.’

¹¹ Nənə nīpwrai nusipekinien i iakiməni ro iamīnhi irə. Nuni nari in nə nəgkiariien səvəi Kumwesən.

¹² Səməme həsas pen ia suatuk həmwəhen ia nərmama səməme həregi nəgkiariien səvəi Kumwesən. Nəpīn həuvəregi raka Setan ruvehe, muvehi raka nəgkiariien nəha ia nətərigien səvənraha, kamo irəha həni nīpərhienien irə nənə Kumwesən ruvehimīru irəha.

¹³ Nənə səməme həsas pen ia təkure kəpwier tīprənə rouihi ikīn həmwəhen ia nərmama səməme həregi nəgkiariien səvəi Kumwesən, nənə mhəuvehi, mhəgien tukwe. Mətə nəgkiariien nəha rīpkeiwaiu amasan mhə ia rerīnraha rəmwəhen ia nuai nei me. Irəha tuhəni nīpərhienien irə nəpīn ouihi a. Nəpīn narimnari me tuhəuvehe mho nəmisəien mīnraha mə tro mətə sas ia nahatətəien səvənraha, irəha həmwēi.

¹⁴ Nənə səməme həsas pen ia tīprənə nəkwus ərəha rauvirīs ikīn həmwəhen ia nərmama səməme həregi nəgkiariien nəha, mətə nəpīn irəha kamhesi pen suatuk səvənraha mamhəuvən, kamhətərig pīk tī narimnari me səvəi tīprənə i rəmwəhen ia mane mīne nəfe m nəfe mwi irəha hokeikei mə tuhəuvehi mhəregi ramasan irə ia nīmīruien səvənraha. Nətərigien me nəha həuvirīs ia rerīnraha, həuvehe, mhousəman nəgkiariien səvəi Kumwesən. Nənə nəgkiariien nəha rəpwəh nukuəien.

¹⁵ Mətə səməme həsas pen ia tīprənə amasan irəha nəha həmwəhen ia nərmama səməme həregi nəgkiariien səvəi Kumwesən, nənə mhəkwtəmhiri ia rerīnraha sə ratukwatukw mamasan. Irəha həkwtəmhiri əknekīn mamhəuvən nənə mhəukuə.”

Iesu rəgkiari ia laet sə kousəman

¹⁶ “Iərmama riti riwən ko rīhiai pen napw ia laet məuiui ia nari riti uə rukurei pen kwopun afafa ikīn. Mətə traməkeikei mukurei utə i ia nari sə kakurei utə laet irə mə nərmama tuhətoni raməhiapw nəpīn həuvnīm wə pehe.

¹⁷ Rəmwəhen a mwi narimnari me pam səməme haməkwafə tuhaməkeikei mhəier irapw. Narimnari me pam səməme haməmak afafa tukaməkeikei kətoni kuvehi irapw ia nukuraanien.

¹⁸ Ro iamīnhi irə kīmīaha tīhaməkeikei mhətərig amasan ia nəfe hiamregi tī nəri nə mə iərmama sə kuvei pen nari riti min, ro wok irə, tukuvei pen sə rəkwaku min. Mətə iərmama sə kuvei pen nari riti min, ro nəri auər a irə, tukuvei raka pam tukwe.”

Mama səvəi Iesu mīne piəvi Iesu me

¹⁹ Ia nəpīn nəha piəvi Iesu me mīne mama səvənhi həuvehe mə tuhətə in, mətə ko həpkəuvən mhə ipaka tukwe tī nəri nə mə nərmama me həpīk.

²⁰ Ro pen nərmama me həni pen tī Iesu i mə, “Səim mama mīne piam me kamhərer fwe iruə. Irəha hokeikei mə tuhətə ik.”

²¹ Mīregi Iesu rīni pen tī nīrəha i mə, “Nərmama səməme kamhəregi nəgkiariien səvəi Kumwesən, nənə mamho nəfe rani irəha nə səiou mama mīne piak me.”

Iesu rīnise nīmətagi asori

²² Nəpīn riti Iesu rəputə ia nītətə ouihi irəha nərmama me səvənhi, rīni pen tī nīrəha i mə, “Pwəh səuvən mhəpi sīmwin pen fwe ia nīkare nui asori.” Ro pen həvi nivən, mənəmhəuvən.

²³ Nəpīn kamhəiu ia nītətə ouihi mamhəuvən, Iesu revən mapri. Nīmətagi asori rei waiu ia nəkwai nui asori nəha, nītətə ouihi səvənraha rīnakuər ia nui, na tuhəmwəhenimw.

²⁴ Nərmama me səvəi Iesu həuvən, mhəsəpwiri in, mhəni mə, “Iərimənu. Iərimənu. Na tsəmwəhenimw!”

Iesu rærer minise nimætagi mine peiau peiau asori me, nənə heiwaiu mhəiwən. Narimnari me həuvehe mhəmərinu.

²⁵ Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Nahatətəien pəku səkimiaha?”

Mətə irəha həhekir. Nənimenraha rier. Kamhəni pen ti nirəha me i mə, “Nəfe nəha iərmama? Raməgkiari m nimætagi mine nui krauo nəkwān!”

Iesu rəkoui irapw iəremhə ia iəmə Karasa riti

²⁶ Irəha həier ia tənə Kalili, mhaiu ia nitətə ouihi nəha, mhəpi simwīn ia nui asori, mhəuvən ia tənə səvəi nəmə Karasa.

²⁷ Nəpin Iesu ruvarei, iərmama riti ia taon riti fwe ikin ruvehe tukwe. Iərmama nəha nəremhə me kamharə irə. Nəpin rīpik rīpkarkahu mhə tinari, mīpkapri mhə mwi ia nəkwai nimwə səvənhi, mətə ramarə ia kwopun kanimwi nərmama ikin.

²⁸ Nəpin iərmama nəha rətə Iesu, rasək əpwəmwis, muvehe minimwi nukurhun mi ia nənimen, məgkiari asori mini mə, “Iesu, Kumwesən sə rasori anan tini nə ik. Ikuvehe mə tikəfo iou irə? Iakase ik tikəpwəh noien nəmisiəien miou.”

²⁹ Nənimwīn ərəha nəha raməgkiari iamīnhi irə, ti nəri nə mə Iesu ruvəni pen raka tukwe in minuə trier ia iərmama nəha. (Nəpin me rīpik nənimwīn ərəha nəha rinəkwtəmhiri iərmama nəha. Nərmama hənərihi rəgin mi mine nisun mi ia jen me, mhərer tukuahag in, mətə in rəvi əmwesi jen me, iəremhə rəkoui pen in revən ia kwopun akwesakwes ikin.)

³⁰ Nənə Iesu rəres in mə, “Nəghim sin?”

Miregi rini mə, “Iou nəghik Nəkuər.” In rini iamīnhi irə ti nəri nə mə nəremhə me həpik həməuvnimwə ia reri iərmama nəha.

³¹ Nənə nəremhə me nəha hase Iesu mə trəpwəh nərhi penien irəha həuvən ia nīpəg sə rameiwaiu nukunen riwən.

³² Mətə toue pikə me həpik kamhərku ia kwopun nəha. Nəremhə me hase Iesu mə trəsəni irəha həuvnimwə ia rerinraha. Ro pen Iesu rəsəni irəha.

³³ Nənə nəremhə me həier ia iərmama nəha, mhəuvnimwə ia reri pikə me. Pikə me haiu, mheiwaiu ia nəpatu, mhəsas pen ia təmwei nui asori, mhəmwhenimw.

³⁴ Nəpin nərmama səməme kamhətui ti pikə me hətoni, hap, mhəni irapw ia taon səvənraha mine rukwənu me.

³⁵ Nənə nərmama me həier mhəuvən mə tuhəspau i mə rəfo. Nəpin həuvehe ti Iesu həti pen mhətoni iərmama nəha nəremhə me həməier irə, rarkahu, maməkure irapw ia nisui Iesu, nətərigien səvənhi rinəmak amasan. Irəha hətoni həhekir.

³⁶ Nənə səməme hənətoni nəri nəha, həni irapw ti nərmama me i mə iərmama nəha rinəfo muvehe məsanin.

³⁷ Nənə nəkur Karasa səməme kamharə ipaka ti kwopun nəha hərəs Iesu mə trəpwəh irəha mamevən ti nəri nə mə həhekir pik anan. Ro iamīnhi irə in rəputə ia nitətə ouihi mə trirərig.

³⁸ Iərmama sə nəremhə me həməier irə rase in mə trəsəni in pwəh revən irau min. Mətə Iesu rərhi pen i ramevən, mini mə,

³⁹ “Tikrərig mevən fwe imwam, mini irapw narimnari me i Kumwesən rino mik.” Nənə iərmama nəha revən ia kwopun me pam fwe ia taon səvənhi, mamini irapw narimnari me nəha Iesu rino min.

Pran sə rirapi tinari səvəi Iesu mine prən ouihi səvəi Jaeras

⁴⁰ Nəpin Iesu rirərig pehe mwi ia nikare nui asori, nərmama me həuvən tukwe. Rerindraha ragien ti nəri nə mə kamheitenhi in.

⁴¹ Iərmama riti fwe ikin nəghin nə Jaeras. In iəmə asori riti səvəi nimwəfwaki səvəi nəkur Isrel. Ruvehe minimwi nukurhun mi ia nəmri Iesu, mamase in mə truvehe ia nimwə səvənhi,

⁴² ti nəri nə mə prən ouihi səvənhi ramemhə na tremhə. Prənouihi nəha səvənhi in əpa kuatia. Nuk səvənhi ipaka reste twelef.

Nəpɪn Iesu ravən mamevən, nərmama həpɪk həukuraukurau irə.

⁴³ Pran riti nəha ikɪn ruvehe ramemhə ia nemhəien səvəi nɪpran. Nemhəien nəha rɪnarə rerɪn irə muvehi nuk twelef. In rɪnouraha pam mane səvənhi ia tokta me, mətə iərmama riti riwən kə ro in rəsənɪn.

⁴⁴ Prən nəha rukurirə Iesu, muvehe, mɪrapi nusvenhi tɪnari səvənhi. Təkwtəkwni a mwi nɪmwapw rama, nemhəien səvənhi ro sampam.

⁴⁵ Nənə Iesu rɪni mə, “Sin nəha rɪrapi iou?”

Mɪregi nərmama pam həni mə rɪpkə mhə irəha. Nənə Pita rɪni mə, “Iərɪmənu. Nərmama həpɪk kamhərer kurkurau ik, mamhəsɪgɪəsɪgɪ ik.”

⁴⁶ Mətə Iesu rɪni mə, “Rekəm. Iakukurən mə iərmama riti rɪrapi iou. Iakregi nəgsek rier ia nɪrak, mevən mo nari riti.”

⁴⁷ Nənə nəpɪn prən nəha rətoni mə ko in rɪpkəkɪkwafə mhə, ruvehe mamətəmɪmwin, mɪnɪmwi nukurhun mi ia nəmri Iesu, mɪni irapw ia nəmri nərmama me pam mə in rɪrapi Iesu tɪ nəfe mɪne rɪnəfo məsanɪn akwauakw.

⁴⁸ Nənə Iesu rɪni pen tɪ prən i mə, “Nərik, nahatətəien səim rɪno raka ik ikuvehe məsanɪn. Evən. Nəmərɪnuɪen trarə tukw ik.”

⁴⁹ Nəpɪn Iesu raməgkiari ihi, iərmama riti ruku pen ia nɪmwə səvəi iəmə asori nəha Jaeras, muvehe mɪni mə, “Səim prən ouɪhi ruvamhə raka. Ramasan mə ikɪni pen tɪ iahatən i mə in trəpwəh pehe.”

⁵⁰ Mətə nəpɪn Iesu rɪregi nəgkiariien nəha, rɪni pen tɪ Jaeras i mə, “Tikəpwəh nehəkɪriən, mɪni a nɪpərhiənien ia nɪrak, nənə prən ouɪhi səim trəsənɪn.”

⁵¹ Nəpɪn Iesu rapirapw ia nɪmwə səvəi Jaeras, rɪpkəsəni mhə nərmama me pam mə tuhəuvnɪmwə irəha mɪn, mətə rəsəni əpa Pita mɪne Jon mɪne Jemes mɪne tata mɪne mama səvəi prən ouɪhi nəha.

⁵² Nərmama me pam kamhasək mamhəkwein əpwəmwis tɪ prən ouɪhi nəha, mətə Iesu rɪni mə, “Rəfo kɪmɪaha hɪamasək? Prənouɪhi nəha rɪpkemhə mhə, mətə ramapri a.”

⁵³ Irəha həregi harɪs ia Iesu. Irəha həukurən mə prən ouɪhi nəha ruvamhə raka.

⁵⁴ Mətə Iesu ruvehi rəgi prən ouɪhi nəha, mɪni mə, “Prənouɪhi, ərer.”

⁵⁵ Nənə nɪmɪruɪen səvənhi ruvehe. Təkwtəkwni a mwi rɪskəmter. Nənə Iesu rɪni mə tukuvei pen nəvegɪnɪen mɪn pwəh rəni.

⁵⁶ Tata mɪne mama səvəi prən ouɪhi nəha nənɪmenrau rier, mətə Iesu rɪnise pen tɪ nɪrau i mə trouəpwəh nɪnɪen tɪ iərmama riti nəfe in rɪno.

9

Iesu rərhi pen nərmama səvənhi twelef mə tuhəuvən mhəvisau

¹ Iesu rəkwein nərmama səvənhi twelef həuvehe mhousəsɪmwin irəha me. Nənə in ruvei pen nɪskaiien mɪnraha. Ia nɪskaiien nəha irəha həukurən nɪfi rakaien nemhəien me ia nərmama. Nənə in ruvei pen mwi nasoriien mɪnraha. Ia nasoriien nəha irəha həukurən nəkoui irapwien nəremhə me pam.

² Nəpɪn Iesu ruvei pen pam, rərhi pen irəha mə tuhəuvən mhəvisau irapw nɪtətə sə Kumwesən ramərɪmənu irə, nənə mho nərmama səməme kamhemhə həuvehe mhəsənɪn.

³ In rɪni pen tɪ nɪrəha i mə, “Kɪmɪaha tihəpwəh nuvehien narɪmnari me səvəi suatuk səkɪmɪaha rəmwhen ia kaskɪn, uə tənərɪpw, uə nəvegɪnɪen, uə mane. Kɪmɪaha tiharkahu ia karkahu kuatia a.

⁴ Nəpɪn tihəuvən ia kwopun riti, nənə mhəuvnɪmwə ia nɪmwə riti, nɪmwə nə in nə tiharə irə meste hiəier ia kwopun nəha.

⁵ Trini minua hiəuvən ia taon riti, mətə nərmama me ikin həpkəsevər mhə ia rerinraha tukumiaha, nəpin hiəier ia taon səvənraha, tihounouini raka niməkwurur ia nisumiaha ti nahatən penien mə irəha həno noien ərəha.”

⁶ Nənə nərmama me twelef səvəi Iesu həier, mhəuvən ia rukwənu me, mamhəvisau irapw nəgkiariien amasan, mamho nərmama səməme kamhəmhə ia kwopun me pam həuvehe mhəsanin.

Herot raməgkiari ia Iesu

⁷ Herot, iəmə Rom sə ramərimənu ia tənə Kalili, riregi narimnari me nəha Iesu ramo. Ia nəpin nəha nətərigien səvənhi rəvsausini ti nəri nə mə nərmama me nepwın kamhəni mə Jon Paptaes rinətui mwi ia nemhəien səvənhi.

⁸ Nənə nərmama me nepwın kamhəni mə Profet Elaeja ruvəier pehe mwi. Nənə nərmama me nepwın mwi kamhəni mə profet kupwən riti rinətui mwi ia nemhəien səvənhi.

⁹ Nənə Herot rini mə, “Jon iakinərai raka kənkəpwə. Mətə sin mwi iərmama i iakamregi nəvisaiuen irə?” Ro iamini raməmwur mə trətə Iesu.

Iesu rəkwmani nərmama me həpik kəvsini nərman me əpa irəha pam faef-taosən

¹⁰ Nəpin aposol me hərərig mhəuvehe mwi ti Iesu, həni pen tukwe in narimnari me pam səməme həno. Nənə in riri raka əpa irəha, mharaka ia nərmama mhəuvən ia taon riti nəghin nə Petsaeta.

¹¹ Nəpin nərmama me həregi mə Iesu ramevən fwe ikin, kamhəkurirə pen in. Nəpin Iesu rətoni irəha, rerin ragien. In rəkwəin irəha həuvehe, nənə rəgkiari minraha ia nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə, mo səməme nemhəien ramarə ia nirəha həuvehe mhəsanin.

¹² Rinaməruarəv meri na trivə. Nərmama səvənhi twelef həuvehe, mhəni pen tukwe in mə, “Ramasan mə tikərhi pen nərmama me i həuvən ia rukwənu me mine nəmhiən me kwərha ipaka pwəh hətui kwopun me səvəi napriien mine nəveginien ti nəri nə mə kwopun i narimnari me həiwən ikin.”

¹³ Mətə Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Kimiaha nə tihəuvei pen nəveginien minraha.”

Miregi həni mə, “Kimaha iahəuvehi a bred krirum mine nəmu kəru. Rəfo? Ikokeikei mə kimaha tahəuvən mhəuvehi nəmri nəveginien sənəi nərmama me pam i?”

¹⁴ (Irəha həni iamini ti nəri nə mə nəpin həvsini a nərman me ia nirəha mətə ipaka faef-taosən.)

Nənə Iesu rini pen ti səvənhi nərmama me i mə, “Kimiaha tihəuvən mhə irəha həuai irəha me mhəkure əpəməpə me fifti ia təmwən kuatia.”

¹⁵ Nənə irəha həuvən mhə nərmama me həkure rəmwhen Iesu riməni.

¹⁶ Nənə Iesu ruvehi bred me nəha krirum mine nəmu i kəru, məkwətə ia niməgouagou, məfwaki mini vivi Kumwesən tukwe, məkwəsen, mauvei pen m səvənhi nərmama me mə irəha tuhəpeki pen m nərmama me.

¹⁷ Nərmama me pam hani nari tipwınraha rəsis. Nənə nərmama me səvəi Iesu həvai pen nipərpəri nəveginien me nəha sə hənani mhəpwəh rukuər ia tənəripw irəha pam twelef.

Pita rini irapw mə Iesu in Kristo

¹⁸ Nəpin riti Iesu in əpa raməfwaki irəha səvənhi me nərmama. Nənə rini pen ti nirəha i mə, “Nərmama kamhəni iou mə iou sin?”

¹⁹ Miregi həni mə, “Nərmama nepwın kamhəni ik mə Jon Paptaes. Mətə nepwın kamhəni ik mə Profet Elaeja. Nepwın mwi kamhəni ik mə profet kupwən riti sə rinətui mwi ia nemhəien səvənhi.”

²⁰ Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Mətə kimiaha hiaməni mə iou sin?”

Miregi Pita rini mə, “Ik Kristo sə Kumwesən riməni mə trərhi pehe ik ikuvehe.”

21 Nənə Iesu rinise pen əknekin ti nirəha i mə, “Kimiaha tihəpwəh niniiən nəgkiariien i ti iərmama riti.”

22 Nənə in riripin nəgkiariien səvənhi mini mə, “Iou Iəməti Iərmama takaməkeikei miregi nəmisəien me ririk. Nəmə asori me mine pris asori me mine nahatən me səvəi Loa tuhəuvei pehe təkutanraha miou. Tukousi əpune iou, nənə nəpin sə ro kahar irə iakətui mwi.”

Iərmama sə trukurirə Iesu traməkeikei məvrani nei kamarkuau

23 Nənə Iesu rini pen ti nərmama me pam mə, “Iərmama sə rokeikei mə truvehe mo iərmama riti səiou traməkeikei məpwəh nətərigien səvənhi, muvehi utə nei kamarkuau səvənhi ia nəpin me, məvrani mukurirə iou.

24 Iərmama sə rokeikei mə trəkwətəmhiri nimiruien səvənhi trarfai irə. Mətə iərmama sə traraka ia nimiruien səvənhi tukw iou truvehi nimiruien rerin.

25 Trini minuə iərmama riti ripeki pam narimnari me ia tivrənə i mo səvənhi i, nənə kurirə ikin remhə, mətə ripkuvehi mhə nimiruien rerin, noien nəha trəfasitu irə?

26 Iərmama sə trauris ia nəmri nərmama ti niniiən mə in iərmama riti səiou, mauris mwi ti nəvisaiuen nəgkiariien me səiou minraha, Iou mwi Iəməti Iərmama, ia nəpin nəha takuvehe ia niskaiien səiou mine ia niskaiien səvəi tata səiou mine nagelo ikinan me, takauris ti niniiən mə iərmama nəha in iərmama riti səiou.

27 Mətə iakani nipərhiienien tukumiaha i nərmama nepwin kamhərer ia kwopun i tuhəpkemhə mhə meste tuhətoni nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə rier pehe.”

Nipwrai Iesu ruvehe mopə

28 Nəpin Iesu rini pam nəgkiariien me nəha, ipaka nəpin eit ruvehe mukurau, nənə in riri Pita mine James mine Jon mutə parei ia təkuear riti mə trəfwaki.

29 Nəpin raməfwaki, nənimen ruvehe mopə. Tinari səvənhi ruvehe məpsan mamser.

30 Təkwətəkwuni a iərmama kəru krauəgkiari irəhar min. Irau nə Moses mine Profet Elaeja.

31 Krouier pehe ia nukuraanien asori, rauni narimnari me ia nikaren səvəi nemhəien səvənhi sə tripko mhə tui in revən mo sampam irə fwe ia Jerusalem.

32 Ia nəpin nəha Pita mine James mine Jon haremhə napriien. Mətə nəpin harətui, harətoni nipwrai Iesu ramser iərmama kəru nəha krouərer irəhar min.

33 Nənə nəpin irau krinouəpwəh Iesu rauevən, Pita rini pen tukwe in mə, “Iərimənu. Ramasan mə kimrahar iaharuvehe i. Pwəh kimrahar iaharo tənimwə kahar, riti səim, riti səvəi Moses, riti səvəi Profet Elaeja.” (Mətə Pita raməgkiari əpnəpen, mipkukurən amasan mhə nəfe rani.)

34 Nəpin in raməgkiari ihi, nəpuə riti rinauvehe minamousəman irəhar. Irəhar harətoni mə nəpuə nəha truvegi irəhar. Harətoni harhekir.

35 Nənə reri Kumwesən ruku pen ia nəpuə nəha, mini mə, “In nəha nərik sə iakuvərifi raka in. Kimiaha tihətərig in.”

36 Nəpin Kumwesən rəgkiari pam, harəti pen mharətoni Iesu əpa ramərer. Kurirə ia nəpin nəha irəhar harəpnəpen, mharəpwəh niniiən ti iərmama riti nəfe harənətoni.

Iesu rəkoui irəpw nənimwin ərəha ia iəkunouih

37 Kini rakwakwi irə, nəpin irəha hənəiwaiu raka ia təkuear nəha, nərmama həpik həuvehe ti Iesu.

38 Nənə iərmama riti sə ramərer ia reri nərmama me nəha rəkwein əpwəmwis, mini mə, “Iahatən. Iakase ik. Tiko muvehe mətə ro nərik. In kwənkwan kuatia.

39 Ia nəpin me nənimwin ərəha riti raməkwətəmhiri in, mamə in ramərkərinari mamasək əpwəmwis, mamərkərekər, nisəkwan ramaiu. Nənimwin ərəha nəha ro pik nəmisəien min, ko ririkaraka akwauakw mhə irə.

⁴⁰ Iakināres raka saim narmama me mā iraha tuhākoui irapw i, mətə ko həkko mhə.”

⁴¹ Miregi Iesu rini mā, “Kimiāha nəkur ipwet mine nahatətəien səkimiāha riwən. Noien səkimiāha rikou. Tsarə kitaha miou meste nəfe nəpin? Tineisən mine iakapwis kimiāha? Tiko miri nərim muvehe i.”

⁴² Nəpin iəkunouihi nəha ramavən ihi mauvehe, iəremhə ruvehi in mouini irapw ia tiprənə, mamō in ramərkəkəkər. Mətə Iesu rinise pen ti nənimwin ərəha, mo iəmə ouihi nəha ruvehe məsanin. Nəpin rinəsanin raka Iesu ruvehi in muvei pen m səvənhi tata.

⁴³ Nənə narmama pam səməme hətoni nəri asori nəha Iesu rino ia niskaiien səvəi Kumwesən nənimenraha rier.

Mətə nəpin iraha pam kamhərkəri ihi nari ia narimnari me nəha in ramo, Iesu rini pen ti səvənhi narmama me i mā,

⁴⁴ “Pwəh nəgkiariien me i həuvnimwə amasan ia nəkwəregimīaha. Tripkō mhə tui kuvei pen iou, Iəməti Iərmama, ia rəgi narmama.”

⁴⁵ Mətə iraha hərəgi nəgkiariien i hərəirei nīpwrən. Kumwesən rərkwafə i mā ko iraha həkəkətoni mhə. Nənə həhekir ti nəsien Iesu mā nəfe nīpwrai nəgkiariien i.

Nərmama səvəi Iesu tuhaməkeikei mhəuvehi irapw iraha

⁴⁶ Ia nəpin nəha narmama me səvəi Iesu hənəməvisə minraha me mā sin ia nīrəha in rasori.

⁴⁷ Mətə Iesu rukurən nətərigien səvənraha. Ro pen in ruvehi iəkunouihi riti, mərpwi ia nīkaren,

⁴⁸ nənə mini pen ti nīrəha i mā, “Iərmama sə trəsevər ia rerin ti iəkunouihi i ia nəghik, raməsevər mwi ia rerin tukw iou. Iərmama sə raməsevər ia rerin tukwe iou rəmwhen mā raməsevər mwi ia rerin ti Kumwesən sə rinərhi pehe iou iakuvehe. Iakani iamīnhi irə ti nəri nə mā iərmama sə truvehi irapw in ia kimiāha in nə iərmama sə rasori ia kimiāha.”

⁴⁹ Miregi Jon rini mā, “Iahatən, kimiāha iahətoni iərmama riti raməkoui irapw nərəmhə me ia nəghim. Iahaməmwur mā tahənise in ti nəri nə mā rīpkō mhə in kimiāha riti.”

⁵⁰ Mətə Iesu rini pen tukwe in mā, “Kimiāha tihəpwəh nīniseien in. Iərmama sə rīpkini ərəha mhə kimiāha in kimiāha riti.”

Nəkur Sameria həpwəh nokeikeien Iesu mā truvehe imwənraha

⁵¹ Rinauvehe ipaka ti nəpin nəha Kumwesən truvehi Iesu mutə mevən ia neiai. Iesu nətərigien səvənhi ruvehe niskai mā traməkeikei mevən fwe Jerusalem.

⁵² Nənə in rərhi pen narmama nepwin mā tuhəkupwən irə. Irəha həuvən mhəier pen ia rukwənu riti səvəi nəkur Sameria mā tuhəpnəpənə ia narimnari me kurirə Iesu ruvehe.

⁵³ Mətə narmama ia kwopun nəha həkəkəseni mhə Iesu mā truvehe imwənraha ti nəri nə mā iraha həuvəkurən raka nətərigien səvənhi riskai mā traməkeikei mevən fwe Jerusalem.

⁵⁴ Nəpin iərmama mi kəru səvənhi mi Jemes mine Jon krouətə noien nəha, krouni mā, “Iərimənu. Ikokeikei mā kimrau trouəkwein napw pwəh ruku pen fwe ia neiai meiwaiu pehe mahi əmwesi irəha?”^a

⁵⁵ Mətə Iesu ruvsini in minise pen əknekīn ti nīrau i.

⁵⁶ Nənə irəha həuvən mwi ia rukwənu əpə riti.

Nərmama nepwin hokeikei mā tuhəkurirə Iesu

⁵⁷ Nəpin riti Iesu mine narmama me səvənhi kamhesi pen suatuk mamhəuvən. Nənə iərmama riti rini pen tukwe in mā, “Takukurirə ik kwopun pəku tikevən ikīn.”

⁵⁸ Miregi Iesu rini pen tukwe in mā, “Kuri əprmin me səvənraha nīpəg rarə. Menu me ia nīmagouagou təpwagenraha rarə. Mətə iou, Iəməti Iərmama, kwopun səiou riwən mā takapri ikīn.”

^{9:44:} Luk 9:22 ^{9:45:} Luk 18:34 ^{9:46:} Luk 22:24 ^{9:48:} Mat 10:40 ^{9:50:} Mat 12:30, Luk 11:23 ^{9:51:} Mak 10:32 ^{9:53:} Jon 4:9 ^{9:54:} 2King 1:9-16 ^a ^{9:54:} Nəkur Isrel mine nəkur Sameria həmwəki irəha me. Əvsini mwi Jon 4:9.

⁵⁹ Nənə Iesu rini pen ti iərmama riti mwi mə, “Kurirə iou.”

Mətə iərmama nəha rini mə, “Iərimənu. Takukurirə ik, mətə pwəh iakukupwən mevən minimwi raka səiou tata.”

⁶⁰ Miregi Iesu rini pen tukwe in mə, “Nərmama səməme həpkukurirə mhə iou rəmwhen mə həuvamhə raka. Pwəh irəha hənimwi nərmama me səvənraha səməme həuvamhə. Mətə ik tiko muvehe, mevən məvisau irapw nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə.”

⁶¹ Nənə iərmama riti mwi rini mə, “Iərimənu. Takukurirə ik, mətə pwəh iakevən məsəkir raka m nəkur imwak me.”

⁶² Miregi Iesu rini pen tukwe in mə, “Trini minuə iərmama rauvehi kəkur i kau ravi, minamostat minamərar, maməti kurirə, rīpko mhə in iəmə amasan riti sə truvehi wok ia nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə.”

10

Iesu rərhi pen nərmama me sefenti-tu mə tuhəuvən mhəvisau

¹ Kurirə irə Iərimənu səkitaha rərpwi rəgin ia nərmama me nepwin mwi irəha pam sefenti-tu, mərhi pen irəha mə tuhəkupwən irə, mhəuvən kəru kəru ia taon me mine rukwənu me pam sə in mwi trukurirə pen irəha mevən ikin.

² In rini pen ti nirəha i mə, “Nəveginien sə ruvəmruə raka fwe ia nəmhien rasori pik, mətə nərmama səməme kamhəpeki pehe houhi a. Ro iamihhi irə kimiaha tihaməkeikei mhəfwaki m Kumwesən sə ramərimənu ia nəmhien, mhəres in mə trərhi pen nərmama nepwin mwi həuvən fwe ia nəmhien səvənhi mhəpeki nəveginien sə ruvəmruə, mhəpeki mhəuvehe.

³ Kimiaha tihəuvən, mətə tihaməkeikei mhəukurən nəri i. Iakamərhi pen kimiaha mə tihəuvən mhəmwhen ia kwəti sipsip me sə kamhərer ia kurkwai kuri əprmin me.

⁴ Tihəpwəh nuvehien tənəripw sə kawai pen mane irə, uə tənəripw sə kawai pen nəveginien irə, uə put səkimiaha. Tihəpwəh napwisien ia suatuk, mhəgkiari kimiaha iərmama riti.

⁵ Nəfe nimwə tihəuvnimwə irə, tihəkupwən mhəni mə, ‘Nəmərinuien ramarə ia nimwə i.’

⁶ Trini minuə iərmama səvəi nimwə nəha rokeikei nəmərinuien nəha, nəmərinuien səkimiaha trəuiui in. Mətə mə rekəm, trirərig mwi tukumiaha.

⁷ Kimiaha tihamarə rerin ia nimwə kuatia a, mhəpwəh nevən əpnəpenien ia nimwə me. Nəfe nari irəha tuhəuvei pehe m kimaha, tihəuvehi mhəni mhənimwi. Tiho iamihha irə ti nəri nə mə kimiaha hiəmwhen ia nərmama kamhowok. Ratukwatukw mə irəha tuhərəku pehe narimnari me nəha m kimiaha.

⁸ Trini minuə kimiaha hiəuvən ia taon riti, nənə nərmama me ikin həuvehi puvnimwə kimiaha ia nimwə me səvənraha, tihəni nəfe nəveginien sə tuhəuvei pehe m kimiaha.

⁹ Nərmama səməme nemhəien rarə ia nirəha, tiho irəha həuvehe mhəsanin. Tihəni pen ti nirəha i mə, ‘Nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə ruvəuvehe ipaka tukumiaha.’

¹⁰ Mətə trini minuə kimiaha hiəuvən ia taon riti, nənə nərmama me ikin həpwəh nəsevərien ia rerinraha tukumiaha, tihəuvən, mhərer ia kurkwai suatuk me, mhəni irapw iamihhi irə mə,

¹¹ ‘Niməkwrur ia taon i səkimiaha i raməmak ia nisumaha, kimaha tahahakwi raka ti nəri nə mə kimiaha hiəno noien ərəha. Kimiaha tihaməkeikei mhəukurən nəri i. Nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə ruvəuvehe ipaka tukumiaha, mətə kimiaha hiənpwəh.’

¹² Iou iakani pehe tukumiaha i ia nəpin nəha Kumwesən trərpwin noien ərəha me irə nərpwinien səvəi nərmama ia taon nəha triskai məpi raka nərpwinien səvəi nəkur Sotom.”

Iesu raməgkiari skai m nərmama nepwin

¹³ “Trərəha anan tukumiaha nəkur Korasin! Trərəha anan tukumiaha nəkur Petsaeta! Iakino raka nımtətien asori me ia taon mi səkimiaha, mətə kimiaha hiəpkəpwəh mhə noien ərəha me səkimiaha. Ripini minuə iakino nımtətien me nəha ia taon mi nəha Taea mine Saeton, tui raka ko nərmama me ikin hənarkahu raka tinari ivis, mhəkure ia nimwrakw, mhəpwəh noien ərəha me səvənraha.

¹⁴ Mətə ia nəpin nəha Kumwesən trərpwin noien ərəha me irə nərpinien səkimiaha triskai məpi raka nərpinien səvəi nəkur Taea mine Saeton.

¹⁵ Nənə kimiaha nəkur Kapaneam. Tukəfo ia kimiaha? Ko kuvehi utə kimiaha hiəuvən ia neiai? Rekəm! Tukuvehi irəpw kimiaha hiəuvən inhəripw Imwei Nəkur Həuvamhə.”

¹⁶ Nənə Iesu rini pen ti nərmama me səvənhi mə, “Iərmama sə ramətərig ia nəgkariien səkimiaha rəmwhen mə ramətərig mwi ia nəgkariien səiou. Iərmama sə rauvei pen təkutan m kimiaha rəmwhen mə rauvei pehe mwi təkutan miou. Nənə iərmama sə rauvei pehe təkutan miou rəmwhen mə rauvei pen mwi təkutan m Kumwesən sə rinərhi pehe iou iakuvehe.”

Nərmama me nəha irəha pam sefenti-tu hərərig mhəuvehe mwi ti Iesu

¹⁷ Nərmama me nəha irəha pam sefenti-tu hərərig mwi mhəuvehe ti Iesu, mamhagien, mamhəni mə, “Iərimənu. Nəremhə me irəha mwi ho nəkwamaha nəpin iahəgkiari minraha ia nəghim.”

¹⁸ Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Iakinətoni kərarki irəpw Setan rier ia neiai meiwaiu pehe rəmwhen ia nouaprien.

¹⁹ Həregi ro. Iakuvəuvei pehe raka nasorien m kimiaha. Kimiaha hiəukurən neivəien ia snek me mine mimi me sə kamhəpi mamho nəmisəien m nərmama. Iakiməuvehi utə kimiaha hiasori ia niskaiien me pam səvəi Setan. Nari riti riwən tro nəmisəien m kimiaha.

²⁰ Nəri nəha ro nıpərhiien. Mətə rərəha kimiaha hiamagien ti nəri nə mə nəremhə me kamho nəkwamiaha. Kimiaha tihaməkeikei mhagien ti nəri nə mə Kumwesən ruvərai pen raka nəghimiaha fwe ia neiai.”

Iesu rerin ragien

²¹ Ia nəpin a mwi nəha Iesu rerin ruvehe mukuər ia nagienien səvəi Nənimwin Ikinan, nənə in rini mə, “Tata səiou Iərimənu ia neiai mine tiprənə iakani tanak tukw ik ti nəri nə mə ikinərkwafə narimnari me i. Nərmama səməme həukurən nari mine səməme kinahatən amasan irəha həpkətoni mhə. Mətə iko pui pen m nərmama səməme həmwhen ia nıpwənəti nəkwərhakwərha me hətoni. Ouəh, Tata. Nəri nəha ikino ramesi pen a nətərigien amasan səim.

²² Tata səiou rinəmri pehe raka narimnari me pam ia tipage rəgik, iou tini. Nənə iərmama riti riwən rukurən iou, mətə Tata səiou əpa. Nənə iərmama riti riwən rukurən səiou Tata. Iou əpa mine nərmama me nəha səməme rerik ragien mə tako pui pen in minraha.”

²³ Iesu ruvsini in, məgkiari pen əpa m səvənhi nərmama me, mini mə, “Rerimiaha tragien ti nəri nə mə kimiaha hiamətə narimnari me i ia nəmrimiaha.

²⁴ Iakani pehe tukumiaha i mə fwe kupwən profet me həpik mine kig me həpik hokeikei mə tuhətə narimnari me i hiamətə, mətə həpkətə mhə. Hokeikei mə tuhəregi nəgkariien me i hiamregi, mətə həpkregi mhə.”

Iesu rusipekin ia iəmə Sameria rasitu ia iəmə Isrel

²⁵ Ia nəpin nəha, iahatən riti səvəi Loa rokeikei mə triregi atukwatukw ro Iesu mə trəfni irə. Ro pen riskəmter, mini mə, “Iahatən. Takəfo irə muvehi nimiruien rerin?”

²⁶ Miregi Iesu rini mə, “Nəkukuə Ikinan rani nəfe? Nəpin ikəvsini Loa nəha miregi riməfni irə?”

²⁷ Miregi iahatən səvəi Loa rini mə, “Tikaməkeikei mokeikei Iərimənu Kumwesən səim ia rerim me pam, mokeikei in ia nimiruien me pam səim, mokeikei in ia niskaiien me pam səim, mokeikei in ia nətərigien me pam səim, nənə tikaməkeikei mokeikei piam rəmwhen ikokeikei atukw a ik.”

²⁸ Miregi Iesu rini pen tukwe in mə, “Nəgkiariien səim ratukwatukw. Trini minuə iko narimnari me i Nəkukuə Ikinan rani, tikuvehi nimiruien irə.”

²⁹ Mətə iahatən səvəi Loa rokeikei mə treikuə irə mə in iəmə atukwatukw. Ro pen rini pen ti Iesu i mə, “Sin nə piak?”

³⁰ Miregi Iesu rini mə, “Iərmama riti rier ia Jerusalem mameiwaiu mamevən ia Jeriko. Nərmama nepwin sə kamhakres həkwtəmhiri, mhəpeki raka mane mine tinari səvənhi, mhousi in, mhəp raka irə, mhəpwəh raməmak ipaka remhə.

³¹ Ia nəpin nəha pris riti ramesi pen suatuk nəha, mətoni iəmə nəha, rukurau irə ia nikare suatuk mamevən.

³² Kurirə irə kwənəkwws riti səvəi Livae sə ramasitu ia pris me ro mwi iaminihi, muvehe ia kwopun nəha, mətoni iəmə nəha, mukurau mwi irə ia nikare suatuk mamevən.

³³ Mətə iəmə Sameria riti in mwi ramesi pen suatuk nəha, ruvehe ia kwopun nəha iəmə nəha raməmak ikin. Nəpin rətoni iəmə nəha, rerin rəkwəpir tukwe.

³⁴ In revən ipaka tukwe maikuas ia nimwapw me səvənhi ia oel mine waen, nənə muvegi tərini nimwapw me, mərəhi utə iəmə nəha mukurei pen in ia təkure togki səvənhi, nənə muvehi mevən ia nimwə sə kamərəku pen kamapri ikin, mamətui amasan tukwe.

³⁵ Kini rakwakwi irə, ruvehi irapw silin kəru kino ia silva, muvei pen m iərmama nəha sə kamərəku pen min kamapri ia nimwə səvənhi, mīni mə, “Tikətui amasan ti iəmə i. Trini minuə ikouraha mane me nepwin səim məpi raka səməmi iakauvei pehe mik, nəpin takrərig muvehe, takərpwin pehe mik.”

³⁶ Nənə Iesu rəres mə, “Ikaməfətərig irə? Sin ia nirəhar i ro rəmwhen ia in piəvi iəmə nəha nərmama səməme kamhakres həkwtəmhiri?”

³⁷ Miregi iahatən səvəi Loa rini mə, “Sə nəha rinapi tukwe masitu irə.”

Miregi Iesu rini pen tukwe in mə, “Ik tikevən mo mwi iaminihi.”

Iesu ruvnimwə ia nimwə səvəi Marta mine Meri

³⁸ Nəpin Iesu mine nərmama me səvənhi kamhesi pen suatuk səvənraha mamhəuvən, həier pen ia rukwənu riti. Pran riti fwe ikin nəghin nə Marta rəsevər ia nimwə səvənhi mə Iesu truvnimwə irə.

³⁹ Prən nəha piəvni riti nəghin nə Meri. Nəpin Iərimənu səkitaha ruvnimwə pehe, Meri revən məkure ipaka tukwe, mamətərig nəgkiariien səvənhi sə ramahatən nərmama me irə.

⁴⁰ Mətə Marta ko ripkəkure mhə mhətərig i ti nəri nə mə rasui raka pik nəveginien sənəi nərmama. Nənə in revən ti Iesu, mīni mə, “Iərimənu. Rəfo? Ratukwatukw mə piak rəpwəh iou, iou əpa iakasui raka nəveginien sənəi nərmama me? Ni pen tukwe in mə traməkeikei masitu ia nirak.”

⁴¹ Mətə Iərimənu səkitaha rini pen tukwe in mə, “Marta, Marta! Ikamətərig ti narimnari me ripik. Rerim ko ripkapwis mhə.

⁴² Mətə nari kuatia a kimiaha tihaməkeikei mho. Tihətərig ia nəgkiariien səiou. In nə ramasan pik, Meri ramo. Ro pen iou takəpwəh niniseien in.”

11

Iesu rahatən nərmama səvənhi mə tuhəfəfwaki irə

¹ Nəpɪn riti Iesu raməfwaki ia kwopun riti, məfwaki pam, nənə iərmama riti səvənhi rini pen tukwe in mə, “Iərimənu. Tikahatən ro kimaha tahəfəfwaki irə rəmwhen ia Jon rɪnahatən nərmama me səvənhi irə.”

² Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Nəpɪn kimiaha tihəfwaki, tihəni iamɪnhi irə mə, ‘Tata, pwəh nərmama həsiai nəghɪm ro ikinan i.

Pwəh nitətə sə ikamərimənu irə ruvehe.

³ Tikuvei pehe nəveginien sənəmaha rəmwhen səvəi nəpɪn ipwet.

⁴ Tikenouenou noien ərəha me səkimaha

ti nəri nə mə kimaha mwi iahamenouenou noien ərəha me səməme nərmama hamo ia kimaha.

Tikəpwəh niri penien kimaha ia kwopun tahəmwei ia nərəhaien ikɪn.’ ”

⁵ Nənə Iesu rarə mɪni pen mwi ti nirəha i mə, “Sin ia kimiaha trevən ti in riti ia kurkwai nəpɪn ia nəpɪn, nənə mɪni pen tukwe in mə, ‘Iou riti. Uvei pehe ro bred kahar.

⁶ Piak riti ruku pen isipwɪn muvehe təkwtəkɰuni, mətə nəveginien sənək riwən mə takuvei pen min’ ”

⁷ Iəmə nəha ia nəkwai nimwə trəgkiari mə, ‘Tikəpwəh nometəien iou. Iakɪnərpɪnhə raka. Kimaha nəkwərhakwərha me səiou iahənəpri raka. Ko iakəpwəh niskəmterien muvei pehe nari riti mik.’ ”

⁸ Nənə Iesu rini mə, “Nipərhiendien iəmə nəha rini mɪnuə ko in rɪpkɪskəmter mhə muvei pen nari riti min. Mətə iakani pehe tukumiaha i in trɪskəmter muvei pen nəfe nari iərmama nəha raməres i. In trɪpko mhə iamɪnhi irə ti nəri nə mə raməkwein iərmama nəha mə in riti, mətə in tro ti nəri nə mə iərmama nəha rəres in, məpwəh naurisien.

⁹ Iakani pehe tukumiaha i trɪni mɪnuə kimiaha hiəkeikei nari riti, ramasan mə tihəres, nənə tukuvei pehe m kimiaha. Tihətui əmisə i, nənə tihətoni. Tihəkunkun ia təpɪnhə, nənə tukəsevər tukumiaha.

¹⁰ Iərmama sə raməres nari truvehi nari. Iərmama sə ramətui əmisə nari trətoni. Iərmama sə rakunkun ia təpɪnhə tukəsevər tukwe.

¹¹ Sin ia kimiaha tata me nəpɪn iəkunouihɪ səvənhi rəres nəmu, trəpwəh nuvei penien nəmu, mətə truvei pen snek min’ ”

¹²⁻¹³ Uə trɪni mɪnuə rəres kwənəre menu, truvei pen mimi sə trəpi mo nəmisəien min’ Rekəm! Kimiaha tihəməkeikei mhəuvei pen narimnari amasan me m nəkwərhakwərha me səkimiaha. Mə kimiaha nəkur ərəha hiəkukurən noien iamɪnhi irə, hiaməfətərig ia Tata səkimiaha ia neiai? In truvei pen Nənimwɪn Ikinan rasori mwi m nərmama səməme kamhəres in tukwe.”

Iesu mɪne Pielsepul

¹⁴ Nəpɪn riti Iesu raməkoui irapw iəremhə riti sə ramarə ia iərmama riti. Iərmama nəha ko rɪpkəgkiari mhə, mətə nəpɪn iəremhə ruvəier irə, rɪnaməgkiari. Nənə nərmama me hətoni həkərinari irə.

¹⁵ Mətə irəha me nepwɪn həni mə, “Iəmə nəha raməkoui irapw nəremhə me ia niskaiien səvəi Pielsepul, iəremhə sə in rasori ia nəremhə me.”

¹⁶ Nərmama nepwɪn mwi kamhəres pen Iesu i mə, “Ko iko ro nɪmtətien riti sə ruku pen ia neiai pwəh iahətoni mhəkukurən mə ik pərhiən Kumwesən rərhi pehe ik’ ”

¹⁷ Mətə Iesu ruvəkukurən raka nətərigien səvənraha, nənə rini pen ti nirəha i mə, “Trɪni mɪnuə ieni riti ruai narəien səvənhi ro kəru irə, nərmama me səvənhi kamhousi irəha me, nitətə sə ieni nəha ramərimənu irə truvehe mərəha. Trɪni mɪnuə nərmama səməme kamharə ia nəkwai nimwə riti həuai narəien səvənraha ro kəru irə, kamhousi irəha me, irəha ko həpkərə amasan mhə.

¹⁸ Trɪni mɪnuə Setan ruai narəien səvənhi ro kəru irə, raməkoui irapw nəremhə me səvənhi ia nərmama, nitətə sə in ramərimənu irə trəfərər əpwəmwis’ Trəsas miwən.

Iakani iam̄inhi irə ti nəri nə mə k̄imiaha hiam̄ani iou mə iou iakaməkoui irapw nərəmhə me ia n̄iskaiien səvəi Pielsepul.

¹⁹ Tr̄ini minuə nəgkiariien naha sək̄imiaha ro n̄ipər̄hienien, rəfo ia nər̄mama me sək̄imiaha? Irəha kamhəkoui irapw nərəmhə me ia n̄iskaiien səvəi sin? Səvəi Setan? Rekəm! Ro pen ramasan mə irəha hək̄iri nəgkiariien i sək̄imiaha.

²⁰ Mətə iou iakaməkoui irapw nərəmhə me ia n̄iskaiien səvəi Kumwesən. Noien naha ramahatən pen mə nitətə sə Kumwesən ramər̄imənu irə ruvəuvehe raka tukumiaha.

²¹ Nəp̄in iəmə skai riti rauvehi narimnari me səvəi naruagənien ia rəḡin, mamər̄er tukuahag ia nimwə səvənhi, nautə me səvənhi iərmama riti ko r̄ipkuvehe mhə makres i.

²² Mətə tr̄ini minuə iəmə riti n̄iskaiien səvənhi rasori mwi irə ruvehe, in traruagən irau min ruvehi irapw in, m̄ipeki raka narimnari me səvənhi sə ramər̄er irə mamaruagən. Nənə kurirə irə, in truai narimnari me sə in r̄iməpeki raka ia rəḡi iəmə skai naha, m̄ipeki pen mine in me nepw̄in.

²³ Iərmama sə r̄ipkukurirə mhə iou in raman əpə ia nirak. Nənə iərmama sə r̄ipkasitu mhə ia nirak, m̄ipeki nər̄mama mhəuvehe tukw iou, in raməkoui k̄irk̄iri irəha.”

Iesu raməgkiari ia nən̄imw̄in ərəha

²⁴ “Nəp̄in k̄inəkoui irapw nən̄imw̄in ərəha riti ia iərmama, nən̄imw̄in ərəha naha trəfo irə? Trevən mavən ia kwopun me sə nui riwən ik̄in, mamətui kwopun trapwis ik̄in. Nəp̄in r̄ipkətoni mhə, trəgkiari iam̄inhi irə mə, “Takrər̄ig mwi mevən ti nimwə fwe səiou sə iakiməier irə.”

²⁵ Nənə nəp̄in r̄irər̄ig muvehe, trətoni mə nimwə naha k̄inaies amasan irə, narimnari me pam kamhəm̄rimər a ia təmwhək̄inraha.

²⁶ Nənə in trevən miri mwi nən̄imw̄in ərəha me sefen səməme hərəha mhəpi raka in, miri irəha mhəuvehe, mhəuvnimwə mwi, nənə mharə ia reri iərmama naha. Nənə n̄im̄iruien səvəi iərmama naha truvehe mərəha anan m̄əpi raka sə kupwən.”

Iərmama sə ramo nək̄wai Kumwesən tr̄iregi ramasan

²⁷ Nəp̄in Iesu rani irapw narimnari me naha, pran riti ia reri nər̄mama rək̄wein əpwəm̄wis, m̄ini pen ti Iesu i mə, “Pran sə rər̄əhi ik̄, muvei pen kənunu mik, rukurən nagienien.”

²⁸ Mətə Iesu r̄ini pen tukwe in mə, “Mətə nər̄mama səməme kamhəregi nəgkiariien səvəi Kumwesən, nənə mamho nək̄wan hək̄urən nagienien mwi mhəpi raka.”

Nər̄mama hokeikei mə Iesu tro n̄imtətien riti

²⁹ Nəp̄in nər̄mama me həuvehe mən̄amhəp̄ik, Iesu r̄ini mə, “Nər̄mama ipwet m̄ine irəha nək̄ur ərəha. Kamhətui a n̄imtətien. Kumwesən trəpwəh nuvei penien n̄imtətien riti mwi m̄inraha, mətə n̄imtətien əpa səvəi Profet Jona.

³⁰ Fwe kupwən Profet Jona ruvehe mo n̄imtətien irə m̄ine nək̄ur Nineve. Rəmwhen a mwi iou, Iəm̄ati Iərmama, takuvehe mo n̄imtətien ia nirak m̄ine nər̄mama ipwet m̄ine.

³¹ Ia nəp̄in naha Kumwesən trərpw̄in noien ərəha me irə, prən asori sə r̄inamər̄imənu ia tənə Sipa fwe kupwən trər̄er irəha nər̄mama ipwet m̄ine, nənə m̄ini mə irəha nək̄ur ərəha me. Iakani iam̄inhi irə ti nəri nə mə prən naha ruku pen ia n̄ikare tənə fwe isipw̄in anan muvehe mə tr̄iregi nukurənien səvəi Solomon. Mətə hətə ro! Iərmama riti in rasori ia Solomon in i ia kwopun i.

³² Ia nəp̄in naha Kumwesən trərpw̄in noien ərəha me irə, nəmə Nineve tuhər̄er irəha nər̄mama ipwet m̄ine, nənə mhəni mə irəha nək̄ur ərəha me. Iakani iam̄inhi irə ti nəri nə mə nəp̄in nəmə Nineve hərəgi Jona raməvisau, irəha hərəḡig ia noien ərəha me səvənraha. Mətə hətə ro! Iərmama riti in rasori ia Profet Jona in i ia kwopun i.”

Iesu ramægkiari ia nanimé iarmama

³³ “Iarmama riti riwən ko rihiai pen napw ia laet mukurei pen ia kwopun afafa ikin uə rəuiui ia nari riti, mətə trukurei utə i ia nəri kakurei utə laet irə mə nərmama səməme həuvnimwə pehe tuhətoni raməhiəpwın nari.

³⁴ Nənimem nə rauvei pehe nukuraanien m nıpwram. Nəpın nənimem rəsanın, nıpwram pam rukuər ia nukuraanien. Mətə nəpın nənimem rərəha, nıpwram pam rukuər ia nəpitəvien.

³⁵ Ro iamınhi irə tikaməkeikei mhəskun amasan nukuraanien nəha ia rerım mə rıpkə mhə nəpitəvien irə.

³⁶ Mə nıpwram pam rukuər ia nukuraanien sə nəpitəvien riti riwən irə, trəhiəpw amasan rəmwhen ia laet sə raməhiəpw mauvei pehe nukuraanien mik.”

Iesu rægkiari ia Farisi me mine nahatən me səvəi Loa

³⁷ Nəpın Iesu ramægkiari ihi, Farisi riti rəres pen in mə trevən ia nimwə səvənhi, mənı pəri nari irau min. Ro pen Iesu revən muvnimwə məkure mə trəni nari.

³⁸ Nənə Farisi nəha rəkərinari nəpın rətoni mə Iesu rıpkukupwən mhə məkwerig kurirə rəni nari.

³⁹ Nənə Iərimənu səkitaha rini pen tukwe in mə, “Kımiəha Farisi me noien səkımıəha rəmwhen ia tikıkap mıne tikınari kamaıkuas irə iruə rəmher mətə nəkwən rəmkekık. Fwe imwə rerımıəha rukuər ia nakresien mıne nərəhıen.

⁴⁰ Kımiəha me i hiəreirei nari. Hıaməfətərig irə mə Kumwesən sə rıno nəri iruə rıpkə mhə mwı sə fwe imwə?

⁴¹ Mətə ramasan mə kımiəha hiəuvehi nəveginien mıne nui sə krouəmək ia nəkwai tikıkap me mıne tikınari me səkımıəha, mhəuvehi mhəuvei pen m nərmama nautə səvənraha riwən. Nənə tihətoni narımınari me pam tuhəmher tukumıəha.

⁴² Mətə trərəha anan tukumıəha Farisi me tı nəri nə mə kımiəha hıaməuai narımınari me pam səkımıəha ia kusen ten, mamhəuvei pen riti m Kumwesən. Hıamo iamınhi irə ia nəri ouıhi rəmwhen ia nımwai nei me səməme kavi rərəgi pen ia nəveginien. Mətə hiənenouenou noien atukwatukw səvəi nəkırıen iarmama, mhənenouenou mwı noien səvəi nokeikeien Kumwesən. Ramasan mə kımiəha hıo noien mı nəha, mhəpwəh nenouenouien mwı sə nəha hıamo ia nəri ouıhi.

⁴³ Trərəha anan tukumıəha Farisi me tı nəri nə mə ia nəkwai nımwəfwaki me səvəi nəkur Isrel hiəkeikei mə tihəkure ia kwopun amasan me. Ia kwopun kamomaket me ikin hiəkeikei mə nərmama tuhəkwein kımiəha ia nısiəien.

⁴⁴ Trərəha anan tukumaha tı nəri nə mə kımiəha hiəmwhen ia kref me kıpkə mhə mak ia nıərəha, nənə nərmama hərəirei mamhavən utə ia nıərəha.”^a

⁴⁵ Ia nəpın nəha iahatən riti səvəi Loa rini pen tı Iesu i mə, “Iahatən. Nəpın ikani nəgkırıen me nəha, ikani əərəha mwı kımaha.”

⁴⁶ Mıregı Iesu rini mə, “Trərəha anan mwı tukumıəha nahatən me səvəi Loa tı nəri nə mə hıaməkeikei m nərmama me mə tuhesi pen loa skai me səməme həmwhen ia katıpə sə rıpam. Mətə kımiəha ko hiəpkuvei pen mhə nukwai rəgımıəha riti mhasıtu ia nıərəha tı natıpəien.

⁴⁷ Trərəha anan tukumıəha tı nəri nə mə kımiəha hiəuvrhəkın kref me səvəi profet me səməme kaha kupwən me səkımıəha hənousı əpune irəha.

⁴⁸ Ia noien nəha kımiəha hıamo pui atukw a kımiəha mə rerımıəha ragien ia narımınari me nəha kaha kupwən me səkımıəha hənə. Irəha hənousı əpune profet me, nənə kımiəha hiəuvrhəkın kref me səvənraha.

⁴⁹ Ro iamınhi irə Kumwesən sə rukurən pam nari rini mə, ‘Iou takərhi pen profet me mıne aposol me həuvən tı nıərəha. Irəha tuhousı əpune nepwın, mhometə nepwın.’

11:33: Mak 4:21, Luk 8:16 **11:37:** Luk 7:36, 14:1 **11:39:** Mat 15:2 **a 11:44:** Ia narəien səvəi nəkur Isrel, trını mınə iarmama riti rırapı nıpwrai iarmama sə remhə in truvehe məmkekık ia nıkaren səvəi nəfwakıen səvənraha. Ro pen irəha tuhaməkeikei mherı amasan təmwehı kref me mə nərmama tuhəpwəh navən pekınien ia nıərəha.” Əvsını mwı Nam 19:16.

⁵⁰ In tro iam̄inhi irə mine mə nərmama ipwet mine tuhəuvehi nərpw̄inien ti nite profet me pam sə r̄inostat maiu ia nukune narəien muvehe.

⁵¹ Nite Epel muvehe meste nite Sekaraea sə kinousi əpune in ia nimwə səvəi Kumwesən ia nimwrhenhi nifatə mine kwopun sə ro ikinan, iakani n̄ipər̄hienien tukumiaha i nərmama ipwet mine tuhəuvehi nərpw̄inien ti nitenraha pam.

⁵² Trərəha anan tukumiaha nahatən me səvəi Loa ti nəri nə mə kimiaha hiərkwafə ki sə raməsevər ia təpinhə ia nimwə nəha nukurənien raməmak ia nəkwān. Kimiaha hiəpkuvnimwə mhə, nənə mamhənise mwi səməme hokeikei mə tuhəuvnimwə.”

⁵³ Nəp̄in Iesu rier ia kwopun nəha mamevən, nahatən me səvəi Loa mine Farisi me hərəgi niemaha r̄inaməpi pik irəha. Hənaməres Iesu nəresien me ia narimnari me r̄ipik.

⁵⁴ Irəha hamərer mwatuk mə tuhəkwtəm̄hiri in tr̄ini minuə rəfwəkour ia nəgkiariien səvənhi.

12

Nərmama səvəi Iesu tuhaməkeikei mhəsiari ti noien səvəi Farisi me

¹ Ia nəp̄in nəha nərmama həpik həmw̄hen ia taosen m̄ taosen həuvehe mhousəs̄imw̄in irəha me. Kwopun rouihi. Hameivə pen ia nisunraha me. Nənə Iesu rukupwən məgkiari pen m̄ nərmama me səvənhi, m̄ini mə, “Kimiaha tihaməsiari ti yis səvəi Farisi me. Yis nəha in nə noien səvəi kəuət̄kəsua.

² Narimnari me pam səməme kamhərkwafə tuhaməkeikei mhəier irapw. Narimnari me pam səməme kamhəmak afafa tukaməkeikei kətoni kuvehi irapw ia nukuraanien.

³ Ro pen nəfe nəgkiariien kimiaha hiəni ia nəpitəvien nərmama tuhəregi ia nukuraanien. Nəfe nəgkiariien kimiaha hiəsivən irə ia kwopun afafa tukini irapw ia təkure nimwə me.”

Nərmama tuhaməkeikei mhehek̄ir Kumwesən

⁴ “Iou me nerpw̄in, iakani pehe tukumiaha i mə kimiaha tihəpwəh nehek̄irien nərmama səməme həukurən nousi əpuneien n̄ipwramiaha mətə kurirə irə ko həpko mhə nari riti mwi.

⁵ Mətə takini pehe tukumiaha i sin nəha tihaməkeikei mhehek̄ir i. Tihaməkeikei mhehek̄ir Kumwesən ti nəri nə mə nəp̄in in r̄inousi əpune raka iərmama, rauvehi nasor̄ien ti nosə penien in ia kwopun napw asori rauək ikin. Ouəh, n̄ipər̄hienien, iakani pehe tukumiaha i mə kimiaha tihaməkeikei mhehek̄ir in.

⁶ Rer̄imiaha r̄irhi ro kwəti menu me. Nənimenraha reiwaiu. Kauvehi kr̄irum ia silin sə rouihi anan kəru, mətə kwəti menu me nəha Kumwesən ko r̄ipkenouenou mhə riti.

⁷ Hətə ro nimwai nukwənemiaha, mətə Kumwesən r̄inəvsini pam raka irəha. Ro iam̄inhi irə kimiaha tihəpwəh nehek̄irien. Ia nənimen kimiaha hiamasan mwi mhəpi raka kwəti menu me nəha həpik.”

Iesu rəgkiari ia naur̄isien mine nehek̄irien

⁸ “Iakani pehe tukumiaha i. Iərmama sə tr̄ini irapw ia nəmri nərmama me mə in iərmama riti səiou, Iou mwi Iəməti Iərmama takini irapw ia nəmri nagelo me səvəi Kumwesən mə in iərmama riti səiou.

⁹ Mətə iərmama sə tr̄ini irapw ia nəmri nərmama me mə in r̄ireirei iou, iou mwi takini irapw ia nəmri nagelo me səvəi Kumwesən mə iakreirei in.

¹⁰ Iərmama sə tr̄ini nəgkiariien ərəha riti, muəsi Iou Iəməti Iərmama irə, Kumwesən rukurən nenouenouien nərəhaien səvənhi, məpwəh nərpw̄inien. Mətə iərmama sə tr̄ini nəgkiariien ərəha riti, muəsi Nən̄imw̄in Ikinan irə, Kumwesən tr̄ipkenouenou mhə nərəhaien səvənhi ia nəp̄in riti. Nərpw̄inien səvənhi trarə rer̄in.

¹¹ Nərmama tuhəuvehi kimiaha, mhərpwi irapw kimiaha ia nəmri nəmə asori me səvəi nimwəfwaki me səvəi nəkur Isrel mine ia nəmri nərmama səməme kamhərimənu mine

səməme kamhəuvehi nasoriien mə irəha tuhəkiri nəgkiariien me səkimiaha. Ia nəpɪn nəha kimiaha tihəpwəh nətərig pikien mə tihəfo mhosəripɪn nəgkiariien səvənraha uə tihəni nəfe nəgkiariien ti nirəha i.

¹² Tihəpwəh nətərig pikien irə, ti nəri nə mə nəpɪn atukwatukw nəha səkimiaha sə tihəgkiari irə, Nənɪmwɪn Ikinan trahətən kimiaha ia nəfe nəgkiariien tihəni.”

Iesu raməgkiari ia nautə səvəi tɪprənə i

¹³ Iərmama riti ia reri nərmama me nəha rɪni pen ti Iesu i mə, “Iahətən. Tata səiou ruvamhə raka. Ni pen ti piak i mə pwəh kimrau iarouwai pəri narimnari me nəha tata rɪnəmri mə səkimrau.”

¹⁴ Mətə Iesu rɪni pen tukwe in mə, “Iərman. Sin mə takəmri amasan nəvisəien səkimirau? Ripko mhə wok səiou nə.”

¹⁵ Nənə Iesu rɪni pen ti nirəha i mə, “Kɪmiaha tihətui amasan, mhəpwəh nəseniien noien i kimiaha hiokēikei mə tihəuvehi nautə me rɪpik. Nukune nɪmɪruien səvəi iərmama rɪpko mhə in nə nautə asori səvənhi.”

¹⁶ Nənə Iesu rɪni nusipekɪnien riti ti nirəha i mə, “Iərmama riti nautə səvənhi rasori. Nəveginien rasori pik ia nəmhiən səvənhi.

¹⁷ Rerɪn rɪrhi mɪnuə ‘Takəfo i? Kwopun riti mwi səiou takəmri amasan nəveginien sənək ikin riwən.’

¹⁸ Iərmama nəha ramətərig tukwe, nənə mɪni mə, ‘Ah, iakukurən nəfe tako. Takeitehi nɪmwə me səiou, nənə muvrhəkin tain me rasori mwi. Ia nɪmwə me nəha takəmri pen nəveginien me sənək mɪne narimnari amasan me pam səiou.’

¹⁹ Nəpɪn iərmama nəha rɪno pam, in rəgkiari iamɪnhi irə mɪni mə, ‘Səiou narimnari amasan me sə iakiməfate i ruvəpik. Takimɪru irə nuk rɪpik. Ramasan mə takapwɪs, məvegin, mənɪmwi, maɟien.’

²⁰ Mətə Kumwesən rɪni pen tukwe in mə, ‘Ik iərmama ikreirei nari. Ipwet ia nəpɪn tako ik ikemhə. Nənə tukəfo ia narimnari me nəha ikinəpnəpenə irə? Sin truvehi?’

²¹ Noien nəha rəmwhen mwi iərmama sə ramoeite nautə me səvənhi mə səvənhi əpa, mətə ia nəmri Kumwesən in iəmə auər a.”

²² Nənə Iesu rɪni pen ti səvənhi nərmama me i mə, “Ro iamɪnhi irə iakani pehe tukumiaha i kimiaha tihəpwəh nətərig pikien ti nɪmɪruien səkimiaha mamhəres nəfe tihəni. Tihəpwəh nətərig pikien ia nɪpwramiaha mamhəres nəfe tiharkahu i.

²³ Nɪmɪruien rɪpko mhə səvəi nəveginien əpa. Nɪpwrai iərmama rɪpko mhə səvəi tɪnari əpa.

²⁴ Hətəni ro menu me ia nɪmagouagou. Həpwəh nəpweiiən nari, mhəpwəh nesiiən nukwan. Nɪmwə səvənraha sə kamhoeite nəveginien ikin riwən. Mətə Kumwesən raməkwməni irəha. Nənə ia nənimen kimiaha hiamasan pik mhəpi raka menu me.

²⁵ Sin ia kimiaha ko ro nɪmɪruien səvənhi rəpwəmwi mwi səvəi nəpɪn ouihɪ a trɪni mɪnuə ramətərig pik tukwe?

²⁶ Mə rɪskai tukumiaha ti noien nəri nəha rouihɪ, rəfo hiamətərig pik ti narimnari me nepwɪn mwi?

²⁷ Hətəni ro tihinari me mə kamhəfətə irə. Irəha həpwəh noien wok, mhəpwəh nɪtiriiən tɪnari. Mətə iakani pehe tukumiaha i Kig Solomon fwe kupwən nautə səvənhi rasori pik, mətə tɪnari səvənhi rɪpkamasan mhə rəmwhen ia tihinari me i.

²⁸ Kɪmiaha nahatətəien səkimiaha rɪpkiskai mhə. Kumwesən rauvei pen tɪnari amasan me m tihinari me, nəri auər a tihinari me kamhəmɪru ipwet mətə trakwakwi haukei, mhəsas, kuvani ia napw. Mə Kumwesən ramo iamɪnha irə, in truvei pehe mwi tɪnari m kimiaha məpi raka.

²⁹ Kɪmiaha tihəpwəh nətui əmisəien nəfe tihani uə nəfe tihənɪmwi. Kɪmiaha tihəpwəh nətərig pikien tukwe,

³⁰ ti nəri nə mə nərmama ia tənəmtənə me ia təkure tiprənə i kamhətui əmisə narimnari me nəha, nənə Tata səkimiaha ruvəukurən raka narimnari me nəha mə kimiaha tihaməkeikei mhəuvehi.

³¹ Mətə kimiaha tihaməkeikei mhətui əmisə nitətə sə in ramərimənu irə, nənə in trəriari pehe mwi narimnari me nəha m kimiaha.

³² Kimiaha i sipsip me səiou hiəpkəpik mhə. Tihəpwəh nehekiriən. Tata səkimiaha rerin ragien ti nuvei peheien nitətə sə in ramərimənu irə m kimiaha.

³³ Tihəmri pen nəmri nari ia narimnari me səkimiaha, mhəuvehi mane ia nirəha, nənə mhəuvei pen m nərmama nautə səvənraha riwən. Tihəkusi tənəripw me sə tuhəpkimərir mhə ia nəpən riti mhəvai pen nautə səkimiaha ia nirəha. Tihəfate pen nautə səkimiaha fwe ia neiai. Ia kwopun nəha nautə səkimiaha ko ripkiwən mhə ia nəpən riti ti nəri nə mə iərmama səvəi nakresien riwən uvne me həpkouraha mhə narimnari.

³⁴ Iakani iamənhi irə ti nəri nə mə kwopun nautə səkimiaha raməmak ikin, nətərigien səkimiaha traməmak mwi ikin.”

Iesu raməgkiari ia nuveheien səvənhi

³⁵ “Kimiaha tihaməkeikei mharkahu tinari səvəi wok, nənə mhəhiai pen napw ia laet me səkimiaha pwəh rauək rerin.

³⁶ Ho rəmwhen ia nərmama səməme kamheitenhi iəmə asori səvənraha mə trier ia nəveginien asori səvəi iərman sə kiri pen vi a pran səvənhi, muvehe ia rukwənu səvənhi. Nəpən in ruvehe, mikunkun təpinhə, təkwtəkwuni a irəha tuhəsevər ia təpinhə tukwe.

³⁷ Trini minuə iəmə asori nəha ruvehe mətoni nərmama me nəha səməme kamho tukwini nari min kamhətui mhəpkapri mhə, rerinraha tragien. Iakani nīpərhienien tukumiaha i iəmə asori nəha trarkahu tinari səvənhi səvəi wok, nənə mini pen ti nirəha mə tuhəkure mhani nari. Nənə in trisui raka nəveginien, muvei pen minraha.

³⁸ Trini minuə iəmə asori nəha ruvehe ia kurkwai nəpən, uə ia nəpən rəiə rakaka irə, mətoni nərmama me nəha səməme kamho tukwini nari min kamhətui mhəpkapri mhə, rerinraha tragien.

³⁹ Mətə kimiaha tihaməkeikei mhəukurən nəri i. Trini minuə iərmama riti rukurən mə ipwet ia nəpən iərmama riti truvehe, muvniwə ia nəkwai nimwə səvənhi, makres, in tramətui a məpwəh napriien. Ko in rəpwəh nəsenien iərmama riti reitehi nimwə səvənhi, muvniwə, makres.

⁴⁰ Rəmwhen a mwi kimiaha mwi tihaməkeikei mhəpnəpenə ti nəri nə mə iou, Iəməti Iərmama, takuvehe ia nəpən riti tihakiraka iou.”

⁴¹ Miregi Pita rini mə, “Iərimənu. Ikani nusipekinien nəha maməgkiari pehe m kimaha əpa uə ikaməgkiari pen mine nərmama me pam?”

⁴² Miregi Iərimənu səkitaha rini mə, “Iotukwininari sə rukurən nari, mamə nəkwai iəmə asori səvənhi ia nəpən me, iəmə asori səvənhi truvehi utə in ruvehe masori ia səvənhi iotukwininari me pam mə trəkwməni irəha ia nəpən atukwatukw kamhani nari irə.

⁴³ Trini minuə iəmə asori səvəi iotukwininari nəha ruvehe, mətoni mə ramo wok me iamənha irə, iotukwininari nəha rerin tragien.

⁴⁴ Iakani nīpərhienien tukumiaha i iəmə asori nəha truvehi utə iotukwininari nəha ruvehe masori ia narimnari me pam səvənhi.

⁴⁵ Mətə mə iotukwininari nəha rerin rinamrhi mə iəmə asori səvənhi ramo tanpen, məpwəh nuvehe akwauakwien, nənə rinamousi nərman mine nīpran səməme kamho tukwini pəri nari irəha min, maməvegin, mamənimwi, maməkonə,

⁴⁶ iəmə asori səvənhi truvehe ia nəpən riti in trakiraka in, uə ia aoa riti sə in rireirei. Iəmə asori səvənhi trərpwin noien ərəha me səvənhi, məmri pen in ramarə irəha nərmama səməme həpkini mhə nīpərhienien ia nəgkiariien səvənhi.

⁴⁷ Iotukwininari sə ruvəukurən raka nəkwai iəmə asori səvənhi, mətə rīpkəpnəpenə mhə, uə rīpkesi pen mhə nəkwan, tukərisi pīk in.

⁴⁸ Mətə iotukwininari sə rīreirei nəkwai iəmə asori səvənhi, nənə mo nari riti ratuk-watukw mə tukərisi in tukwe, tukərisi məru a in. Iərmama sə Kumwesən ruvei pen narimnari me rīpīk min traməkeikei mo narimnari me rīpīk. Nənə iərmama sə nərmama həmri pen narimnari me rīpīk ia rəgin, tuhəres pen in narimnari me rīpīk mwi.”

Nəgkiariien səvəi Iesu tro nərmama həuui irəha me

⁴⁹ Nənə Iesu rīni mə, “Iou iakuvehe mə takərarki pehe napw ia tīprənə i. Iakuə ko napw nəha ruvəuək raka, mətə rīpkuək mhə ihi.

⁵⁰ Səiou riti nəha paptəes tukaməkeikei kakiətənimw iou irə. Nənə təkwtəkwuni iakamregi rərəha pīk anan meste tuko sampam irə.

⁵¹ Nətərigien səkimiaha rəfo? Hiənuə iakuvehe mə tako nərmama ia tīprənə i harə ia nəmərinuien? Iakani pehe tukumiaha i mə iapkuvehe mhə mə tako nərmama harə ia nəmərinuien, mətə iakuvehe mə tako nərmama həuui irəha me.

⁵² Təkwtəkwuni mamevən trīni mīnuə nərmama krirum kamharə ia nəkwai nimwə kuatia, irəha tuhəuui irəha me. Kahar tuharəmwəki kəru. Kəru trouəmwəki kahar.

⁵³ Irəha tuhəuui irəha me. Tata trəmwəki tīni iərman, tīni iərman trəmwəki tata səvənhi. Mama trəmwəki tīni pran, tīni pran trəmwəki mama səvənhi. Kaka pran trəmwəki prīsini pran, prīsini pran trəmwəki kaka pran səvənhi.”

Nimətien me nəha Iesu ramo

⁵⁴ Iesu rīni nəgkiariien riti mwi ti nərmama me mə, “Nəpīn kimiaha hiətəni nəpuə riti rutə ia nukunhi təsi, təkwtəkwuni a hiəni mə, ‘Kwa nesən trauər.’ Nənə nesən rauər.

⁵⁵ Nənə nəpīn kimiaha hiətəni nimətəgi natogə riskəmter, hiəni mə, ‘Kwa nukwəsikər travən.’ Nənə nukwəsikər ravən.

⁵⁶ Kimiaha kəuətəkəsua me! Hiəukurən nətəien tīprənə mīne niməgouagou, nənə mhəukurən nəfe nari irau krouahatən pen. Mətə rəfo hiəreirei nīpwrai nimətien me i kamo ipwet mīne?”

Iesu rəgkiari ia nəvisəien

⁵⁷ “Kimiaha tihaməkeikei mhəkiri suatuk me, mhəni mə sə pəku nəha ratukwatukw.

⁵⁸ Trīni mīnuə iko noien ərəha riti ia iərmama, nənə in rokeikei mə kimirau min tīrouərər ia nəmri nəmə asori me pwəh həkiri noien səim, ramasan mə tikevən ak-wauakw, rouəmri atukwatukw nəri nəha nəpīn ipkevən mhə ihi ia kwopun kaməkiri nəgkiariien ikīn. Rərəha iərmama nəha ikīno noien ərəha irə trəmri pen ik ia rəgi iəmə sə raməkiri nəgkiariien, nənə iəmə sə raməkiri nəgkiariien trəmri pen ik ia rəgi polis, nənə tukuvehi puvnimwə ik ia kalapus.

⁵⁹ Iakani nīpərhiēnien tukw ik i tikəpwəh nierien meste ikəraku pen pam faen me səim.”

13

Nərmama me pam tuhaməkeikei mhəpwəh noien ərəha me səvənraha

¹ Ia nəpīn a mwi nəha, nərmama nepwīn həuvehe mhəvisau pen m Iesu mə Paelat rīnousi əpune nəmə Kalili me nepwīn nəpīn irəha kamhəvi nīte nərimīru me ia nīfatə səvəi Kumwesən.

² Nənə Iesu rīni pen ti nīrəha i mə, “Kimiaha hiaməfətərig ia nəmə Kalili me nəha? Irəha hərəha anan mhəpi raka nəmə Kalili me nepwīn ti nəri nə mə irəha hemhə iamīnha irə?”

³ Rekəm! Mətə iakani pehe tukumiaha i kimiaha tihaməkeikei mhəpwəh noien ərəha me səkimiaha. Mə hiəpwəh noien, kimiaha pam tihemhə rəmwhen ia nīrəha.

⁴ Uə kímiaha hiaməfətərig ia nərmama me nəha eitín nimwə riti rəpwəmwis mutə rímwei, məkure tərini irəha, hemhə? Irəha hərəha anan mhəpi raka irəha me nepwín səməme kamharə fwe Jerusalem?

⁵ Rekəm! Mətə iakani pehe tukumiaha i kímiaha tihaməkeikei mhəpwəh noien ərəha me səkímiaha. Mə hiəpwəh noien, kímiaha pam tihemhə rəmwhen ia nirəha.”

Iesu rusipekín ia niemis riti rípkukuə mhə

⁶ Nənə Iesu rini nusipekínien riti ti nirəha i mə, “Iərmama riti rəpwei niemis riti ia nəmhién səvənhi. Nənə ia nəpín riti ruvehe mamətui nukwan, mətə rípkətə mhə riti.

⁷ Ro pen rini pen ti iərmama sə raməmhu səvənhi mə, ‘Ətə ro. Nuk kahar nəha təkwtəkwuni iakuvehe mamətui kwənkwai niemis i, mətə iapkətə mhə riti. Ərai əmwesi! Ramərer auər a ia típrənə i.’

⁸ Miregi iərmama sə raməmhu səvənhi rini mə, ‘Iəmə asori. Əpwəh rərer nuk riti mwi. Pwəh iakeri nukunen mukuraukurau, nənə mərki pen nímwinahak sə trasitu irə mutə amasan.

⁹ Trini minuə rərer nuk riti mwi mukuə, ramasan. Mətə mə rípkukuə mhə, ikukurən nərai əmwesien.’ ”

Iesu ro pran riti təkutan rikou ruvehe məsanín ia Sapat

¹⁰ Nəpín riti ia Sapat Iesu ramahatən nərmama ia nəkwai nimwəfwaki səvəi nəkur Isrel.

¹¹ Pran riti nəha ikín nənimwín ərəha rinarə raka irə ia nuk eitín mamə təkutan rikou. Prən nəha rəmakəmək a, ko rípkərer atukwatukw mhə.

¹² Nəpín Iesu rətoni, rəkwein pen prən nəha, mini pen tukwe in mə, “Prən i. Takífi raka nemhəien səim ia niram.”

¹³ Nənə Iesu rəmri pen rəgín mi irə, nənə təkwtəkwuni a təkutai prən nəha ruvehe matukwatukw. Nənə in rəgnəgini Kumwesən.

¹⁴ Mətə iəmə asori səvəi nimwəfwaki niemaha rəpi ti nəri nə mə Iesu romasan prən nəha ia Sapat. In rini pen ti nərmama i mə, “Nəpín sikis nəha ratukwatukw mə tuko wok irə. Həuvehe ia nəpín me nəha pwəh in romasan nípwrámiaha. Mətə ia Sapat kímiaha tihəpwəh nuveheien.”

¹⁵ Miregi Iərimənu səkítaha rini pen tukwe in mə, “Kímiaha kəuətkəsua me. Sin ia kímiaha rəpwəh nífien səvənhi kau uə togki ia Sapat, misigi, mevən ti nui? Kímiaha pam hiamə nəri i!

¹⁶ Nənə rəfo ia prən i Setan rírukwi nuk eitín? In kwənəkwus riti səvəi Epraham. Ko iapki fi mhə nemhəien i irə ia Sapat?”

¹⁷ Nəpín Iesu rini nəgkiariien nəha, nərmama pam səməme kamhətə ərəha in hərəgi hauris. Mətə səməme həpkətə ərəha mhə in rərínraha ragien ti narimnari asori me sə in ramo.

Nusipekínien səvəi kwənuni nei nəha mastat

¹⁸ Nənə Iesu rini mə, “Nítətə sə Kumwesən ramərimənu irə rəmwhen ia nəfe nari? Takini nəfe nəgkiariien mahatən pen irə?”

¹⁹ Rəmwhen ia nuni nei mastat sə rouihi anan ia nuni nei me. Iərmama riti ruvehi, məpwei ia nəmhién səvənhi, nənə rutə, muvehe mo nei irə, nənə menu me ia nimagouagou ho pen kwətəpag me səvənraha ia rəgín me.”

Nusipekínien səvəi yis

²⁰ Nənə Iesu rarə mini mwi mə, “Takini nəfe nəgkiariien mahatən pen nítətə sə Kumwesən ramərimənu irə?”

²¹ Rəmwhen ia yis sə pran riti ruvehi, muvehi mərəpi irau floa me rípi k, nənə məpwəh meste yis rəse floa me pam rəsisí.”

Iesu rægkiari ia kwærua sà rouihi

²² Iesu ravæn makurau ia taon me mine rukwænu me, mamahatæn nærmama, mamesi pen suatuk sævænhi mamevæn mæ treste nari fwe Jerusalem.

²³ Nænæ iærmama riti rini pen tukwe in mæ, "Iærimænu. Nærmama me næha Kumwesæn truvehimæru iræha tuhæpik uæ tuhouihi a?"

Miregi Iesu rini pen ti niræha i minuæ,

²⁴ "Kimiaha tihamækeikei mhousari mhæuvnimwæ ia kwærua ouihi. Iakani pehe tukumiaha i nærmama hæpik tuhousari ti nuvnmwæien, mætæ tuhæpwæh nuvnmwæien.

²⁵ Iæmæ asori sævæi nimwæ næha triskæmter, mæsisæg ia tæpinhæ ia nimwæ sævænhi.

Ia næpin næha kimiaha tihærer iruæ, mamhæru i tæpinhæ, mamhæni mæ, 'Iærimænu, æsevær ia tæpinhæ tukumaha.'

Miregi in trini pehe tukumiaha i mæ, 'Kimiaha hiæuku pæku? Iakreirei kimiaha.'

²⁶ Miregi kimiaha tihæni mæ, 'Kimaaha i sëmæme sænævegin, mhænænimwi pæri kitaha mik. Ikinærer ia suatuk me sækimaha, mamahatæn nærmama.'

²⁷ Mætæ in trini iamînhi mæ, 'Iakani pehe tukumiaha i iakreirei kimiaha mæ hiæuku pæku. Kimiaha pam i nærmama hiamo noien æræha, hæuvæn isipwîn tukw iou.'

²⁸ Ia kwopun næha kimiaha tihæsæk mhahi tæriini revimæiaha næpin tihætoni Epraham mine Aesak mine Jekop mine profet kupwæn me kamhæuvnimwæ ia nitætæ sà Kumwesæn ramærimænu iræ, mætæ kinærarki irapw kimiaha iruæ.

²⁹ Nænæ nærmama ripko mhæ iræha nækur Isrel tuhæuku pesu, mhæuku prehi, mhæuku peraha, mhæuku parei, mhæuvehe mhækure mhani pæri nari ia nitætæ sà Kumwesæn ramærimænu iræ.

³⁰ Nænæ hæregi ro. Nærmama nepwîn kamhækuriræ tuhæuvehe mhækupwæn, nænæ nepwîn hamækupwæn tuhæuvehe mhækuriræ."

Iesu ramasæk ti Jerusalem

³¹ Ia næpin a mwi næha Farisi me nepwîn hæuvehe mhæni pen ti Iesu i mæ, "Araka ia kwopun i mamevæn. Herot rokeikei mæ trousi æpune ik."

³² Miregi Iesu rini pen ti niræha i mæ, "Hæuvæn mhæni pen ti kuri æprmin næha Herot mæ iakani ianhi mæ, 'Regi ro! Iakamækoui irapw næremhæ me ia nærmama, mafi raka nemhæien me ia niræha. Tako iamînhi iræ ipwet mine trakwakwi. Nænæ tineis iako sampam ia wok sæiou.

³³ Takamækeikei mesi pen suatuk sæiou mamevæn ipwet, trakwakwi, mine tineis, ti næri næ mæ ko kipkousi æpune mhæ profet riti ia kwopun æpæ iti, mætæ tramækeikei memhæ fwe ia Jerusalem æpa.'

³⁴ Jerusalem, Jerusalem! Ik taon i ikamousi æpune profet me mamækwi æpune nærmama sëmæme Kumwesæn ramæri pehe iræha tukw ik! Næpin ripik iakokeikei mæ takousæsimwîn nipwnætîm me ræmwhen ia rinhi menu ramo ia tîni me mauiui iræha ia tæragin mi. Mætæ kimiaha hiæpwæh nokeikeien.

³⁵ Hætæ ro. Tækwækwuni næha Kumwesæn træpwæh nimwæ sækimæiaha. Nænæ iakani pehe tukumiaha i mæ kimiaha tihæpwæh mwi nætonien iou meste tihæni mæ, 'Sægnægini iærmama i rauvehe ia næghi Iærimænu sækitaha.'

14

Iesu romasan iærmama riti rægîn mi mine nisun mi krouæsisi

¹ Ia Sapat riti Iesu revæn mæ træni nari ia nækwai nimwæ sævæi iæmæ asori riti sævæi Farisi me. Iræha kamhætæ amasan in mæ træfo iræ.

² Iærmama riti næha ikin nemhæien ramaræ iræ, mamæ rægîn mi mine nisun mi krouæsisi.

³ Nəpɪn Iesu rətoni, rəres pen nahatən me səvəi Loa mine Farisi me i mə, “Rəfo? Ratukwatukw ia loa səkɪtaha mə ia Sapat tuko iərmama sə nemhəien rarə irə ruvehe məsanin uə rekəm?”

⁴ Mətə irəha həpwəh niniien nəgkiariien riti. Ia nəpɪn nəha Iesu ruvehi iərmama nəha, mo nɪpwran ruvehe məsanin, rərhi pen in ramevən.

⁵ Kurirə irə Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Sin ia kimiaha trini minuə ia Sapat səvənhi iəkunouih i uə kau rimwei pen ia ruei tənə tripkevən akwauakw mhə mivi utə in?”

⁶ Mətə riskai ti nirəha ko irəha həpwəh niniien nəgkiariien riti ti nəresien nəha.

Iərmama trəpwəh nəfiəutəien in

⁷ Ia nəpɪn nəha, Iesu rətə nərmama nepwɪn səməme iəmə asori səvəi nimwə nəha rəkwein irəha mə tuhani pəri nari həuvən mhəkure ia kwopun nəha kamsiai nərmama ikin. Nənə Iesu rini nusipekinien riti ti nirəha i mə,

⁸ “Trini minuə iərmama riti rəkwein ik mə tikevən məni nari ia nəveginien asori sə kamo ti iərman sə kiri pen vi a pran səvənhi, tikəpwəh nəkureien ia kwopun kamsiai nərmama me ikin. Rərəha iərmama riti sə rasori ia niram ruvehe,

⁹ nənə iərmama sə rinəkwein kimirau pəri truvehe, mini pehe tukw ik i mə, ‘Araka, pwəh iərmama i rəkure ia kwopun i.’ Nənə ik tikauris ti nəri nə mə tikaməkeikei mevən məkure ia kwopun i inhəripw anan.

¹⁰ Mətə trini minuə iərmama riti rəkwein ik iamɪnhi, tikevən məkure ia kwopun sə inhəripw anan. Nənə iərmama sə rinəkwein ik truvehe mini pehe tukw ik i mə, ‘Tou riti. Uvehe məkure ia kwopun i irənhə.’ Ia noien nəha in truvehi utə ik ia nəmri nərmama me pam səməme kamhani pəri nari kimiaha minraha.

¹¹ Iakani iamɪnhi irə ti nəri nə mə iərmama sə rauvehi utə in, Kumwesən truvehi irapw in, nənə iərmama sə rauvehi irapw in, Kumwesən truvehi utə in.”

¹² Nənə Iesu rini pen ti iərmama i rinəkwein in mə trəni nari ia nəkwai nimwə səvənhi mə, “Trini minuə iko nəveginien asori riti ia rukwəsikər uə ia nəpɪn, tikəpwəh nəkweinien ik me nepwɪn uə piəm me uə nərmama ia kwənəkwws səim uə nərmama səməme kamharə ipaka tukw ik nautə səvənraha rasori mə irəha tuhəuvehe mhani nari. Mə iko iamɪnhi irə irəha tuhəkwein mwi ik mə tikevən məni pəri nari kimiaha minraha. Nənə ia noien nəha irəha tuhərpwɪn tai noien ikino minraha.

¹³ Mətə nəpɪn tiko nəveginien asori, tikəkwein nərmama nautə səvənraha riwən, mine nərmama səməme nɪpəri nɪpwranraha remhə, mine səməme nisunraha rərfe, mine səməme nənimenraha rifwə mə irəha tuhəuvehe mhani pəri nari.

¹⁴ Nənə Kumwesən trəkwein amasan ia niram ti nəri nə mə irəha ko həpkərpwɪn pehe mhə tai noien sə ikino minraha. Mətə ia nəpɪn sampam, nəpɪn nəkur atukwatukw tuhətui mwi ia nemhəien, Kumwesən trərpwɪn pehe mik.”

Nusipekinien səvəi nəveginien asori

¹⁵ Iərmama riti sə raməni pəri nari irəha Iesu riregi nəgkiariien nəha, mini pen tukwe in mə, “Iərmama sə truvnimwə ia nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə məni nari rerin tragien.”

¹⁶ Mətə Iesu rini pen tukwe in mə, “Nəpɪn riti iərmama riti rokeikei mə tro nəveginien asori riti, nənə mukupwən məkwein nərmama həpik mə tuhəuvehe tukwe.

¹⁷ Ia nəpɪn səvəi nəveginien asori nəha, in rərhi pen iərmama riti sə ramo tukwini nari min revən ti nirəha səməme in rinəkwein irəha mə tuhəuvehe, mini pen ti nirəha mə, ‘Həuvehe, iakinəpnəpənə pam narimnari.’

¹⁸ Mətə irəha pam həni mə ko həpkuvehe mhə. İərmama sə rukupwən mægkiari rini pen tukwe in mə, ‘Sore. Ko iapkuvehe mhə. Iapkuvehi a nəmri tıprənə riti. Takaməkeikei mevən mətoni.’

¹⁹ Riti mwi rini mə, ‘Sore. Mətə iou iapkuvehi a nəmri kau me irəha pam ten. Takaməkeikei mevən məskun irəha. Ko iou iapkuvehe mhə.’

²⁰ Riti mwi rini mə, ‘Kiri pehe a pran səiou i. Ro iamınhi irə ko iapkuvehe mhə.’

²¹ İa nəpın nəha iərmama sə ramo tukwini nari rırərig, mevən ti iəmə asori səvənhi, məvisau pen nəgkiariien me nəha min. Nənə iəmə asori niemaha rəpi. In rini pen ti iərmama nəha ramo tukwini nari min mə, ‘Evən akwauakw ia suatuk me mine kwopun me ia taon i, miri nərmama nautə səvənraha riwən, mine nərmama səməme nıpəri nıpwranraha remhə, mine səməme nənimenraha rıfwə, mine səməme nisunraha rərfe, miri irəha mhəuvehe.’

²² Ro pen iotukwininari nəha revən, mırərig, mını mə, ‘İəmə asori. Nəfe ikıməni iakıno, mətə nimwə səim rıpkukuər mhə.’

²³ Mıregi iəmə asori səvəi iotukwini nari nəha rini pen tukwe in mə, ‘Evən ia suatuk me mine kwopun me iruə ia taon, məkeikei m nərmama mə tuhəvnimə pehe pwəh nimwə səiou rukuər amasan.’

²⁴ İakani pehe tukw ik i nərmama me nəha səməme iakinəkwein irəha fwe kupwən irəha riti ko rıpkəni mhə nəvegınen səiou.’ ”

Noien səvəi nukurirəien İesu

²⁵ Nəpın riti nərmama həpik kamhəkurirə İesu. Nənə in ruvsini mını pen ti nırəha i mınıuə,

²⁶ “Trini mınıuə iərmama riti ruvehe tukw iou in traməkeikei mokeikei iou məpi raka tata səvənhi mine mama səvənhi, mine pran səvənhi, mine nıpwənətın me, mine piəvni me, mine kıtiriməni me, mine nımıruıen atukw səvənhi. Trini mınıuə in rıpkokeikei mhə iou iamınhi, ko rıpkuvehe mhə mo in iərmama riti səiou.

²⁷ İərmama sə rıpkəvrani mhə nei kamarkuauı səvənhi muvehe mukurirə iou, ko in rıpkuvehe mhə mo in iərmama riti səiou.

²⁸ Sin ia kımiaha rokeikei mə tro nimwə riti rəpwəmwis mutə, mətə rıpkukupwən mhə məkure, məvsini nəmri narımnari me sə tro nimwə irə mə mane səvənhi rəmwhen uə rekəm?

²⁹ Trini mınıuə iərmama rıpkə mhə iamınhi irə, nəpın ro sampam ia nisui nimwə nəha, ko rıpkə pam mhə nimwə, nənə nərmama me pam tuhətə harıs əkenhın irə,

³⁰ mhəni mə, ‘Hətə ro iərmama nəha. Rıno pam nisui nimwə, mətə ko rıpkə pam mhə.’

³¹ Uə nəfe kig rokeikei mə trevən maruagən irau kig riti, mətə rıpkukupwən mhə məkure, mətərig tukwe mə in rəmwhen ko riri pen səvənhi naruagən me irəha pam ten taosen həuvən mharuagən irəha kig sə ramiri pehe səvənhi me irəha pam twenti taosen?

³² Trini mınıuə kig nəha rətoni mə in rəpwəh nəmwhenien, nəpın kig nəha səvənhi naruagən me irəha pam twenti taosen rauvehe ihi fwe isıpwın, in trərhi pen nərmama nıpwın səvənhi həuvən mə tuhəres mə trəfo nəha məmri nəmərınuıen.

³³ İa noien nəha rəmwhen a mwi kımiaha tıhaməkeikei mhəkupwən mhətərig tukwe. Trini mınıuə kımiaha riti rırın rıpkagien mhə mə traraka ia narımnari me pam səvənhi, ko in rıpkuvehe mhə mo in iərmama riti səiou.”

İesu rægkiari ia sol sə nəsienien səvənhi ruvəiwən

³⁴ “Sol nəri ramasan. Mətə trini mınıuə sol nəsienien səvənhi ruvəiwən, tukəfo mwi rəsien mwi?

³⁵ Rıpkamasan mhə ti tıprənə uə ti nihi kau sə tukərapi ia tıprənə kəmhu irə. Ramasan a mə tukərarki a i. İərmama sə nəkwəregın rarə ti nıregıien nari traməkeikei mətərig amasan.”

15

Iesu rusipekin ia iarmama sə rətə wau ia səvənhi sipsip

¹ Ia nəpın nəha narmama səməme kaməraku pen takis minraha mine narmama ərəha me nepwın mwi həuvehe mə tuhətərig ia Iesu.

² Nəpın Farisi me mine nahatən me səvəi Loa hətoni, həni ərəha Iesu, mhəni mə, “İəmə i raməsəni nəkur ərəha me həuvehe tukwe in. Raməni pəri nari irəha minraha.”

³ Ro pen Iesu rini nusipekinien riti ti nirəha i mə,

⁴ “Trini minuə kimiaha riti səvənhi sipsip me irəha pam hantret, mətə rətə wau ia riti, trəfo pen irə? In trəpwəh naenti-naen fwe ia kwopun kamhani nurhi ikın, mevən mətui sipsip sə rınəruei meste trətoni.

⁵ Nənə nəpın rətoni, truvehi utə məmri pen ia nuran mi, mamagien,

⁶ mevən fwe imwəni, moeite in me nepwın mine narmama səməme kamharə ipaka tukwe, mini pen ti nirəha i mə, ‘Pwəh sagien pəri ti nəri nə mə iakinətoni sipsip səiου sə rınəruei.’

⁷ Rəmwhen ia noien nəha iakani pehe tukumiaha i trini minuə iarmama ərəha riti rırərig ia nətərigien səvənhi, məpwəh noien ərəha me səvənhi, nagienien fwe ia neiai trasori məpi raka nagienien sə kamregi ti narmama atukwatukw me nəha irəha pam neanti-naen səməme tuhəpkrərig mhə ia nətərigien səvənraha ti nəri nə mə noien ərəha me səvənraha riwən.”

Iesu rusipekin ia pran sə rətə wau silin səvənhi

⁸ Nənə Iesu rini mə, “Uə trini minuə pran səvənhi silin irəha pam ten, rətə wau ia riti, trəfo pen irə? Trihiaı pen napw ia laet, maies ia nəkwai nimwə, mamətui silin nəha meste trətoni.

⁹ Nənə nəpın rətoni, trəkwein in me nepwın mine narmama səməme kamharə ipaka tukwe, mini mə, ‘Pwəh sagien pəri ti nəri nə mə iakinətoni silin sə iakinətə wau irə.’

¹⁰ Rəmwhen ia noien nəha iakani pehe tukumiaha i nagelo me səvəi Kumwesən kamhagien nəpın iarmama ərəha riti rırərig ia nətərigien səvənhi, məpwəh noien ərəha me səvənhi.”

Iesu rusipekin ia tamaruə sə rəruei

¹¹ Nənə Iesu rini mə, “İarmama riti tını kəru iərman mi.

¹² Nəpın riti tını sə rouihi rini pen ti səvənhi tata i mə, ‘Tata. Uai narimnari me səim muvei pehe səiου nəha təkwtəkwuni.’ Nənə tata səvənhi ruai narimnari me səvənhi ia nənimen kəru riti səvəi tını sə rasori riti səvəi tını sə rouihi.

¹³ Rıpkə mhə tui tını sə rouihi roueite səvənhi narimnari me, ruvehi mane irə, mier, məpwəh imwəni, mevən marə ia tənə riti isipwın. Nənə ia kwopun nəha in rouraha mane səvənhi ia noien ərəha me

¹⁴ meste mane səvənhi riwən. Nəpın səvənhi mane ruvəiwən pam, nukumhə rınamavən ia tənə nəha. Nukumhə rınamahi. Sənəni nəveginien riwən.

¹⁵ Ro pen in revən mamowok səvəi iarmama riti ia tənə nəha. Nənə iarmama nəha rərhi pen in revən mə trəkwməni pıkə me səvənhi.

¹⁶ Nəpın in raməkwməni pıkə me nəha, nukumhə rahi pık anan, mətə iarmama riti rıpkuvei pen mhə nari riti min. Nənə rerin rırhi mə, ‘Rosı ko iakəni nıpəri nəveginien riti sənəi pıkə me i takregi ramasan.’

¹⁷ Mətə nəpın nətərigien amasan səvənhi rırərig muvehe, in rini mə, ‘Narmama me nəha tata səiου raməraku pen minraha ti no tukwinien nari min irəha pam nəveginien sənənraha rasori məpi raka irəha, mətə iou iakamarə ia kwopun i nukumhə ramahi iou na takemhə.

¹⁸ Takier ia kwopun i, mirərig, mevən ti səiou tata, mini pen tukwe in minuə, Tata. Iakino nari riti rərəha rəpwəh nəmwhenien ia nəmri Kumwesən mine ia nanimem.

¹⁹ Təkwətəkwuni nəha iapkəmwhen mhə mə tikəkwein nərīm ia nirak. Tiko iou iakəmwhen iərmama riti sə ikamərəku pen min ti no tukwiniiien nari mik.'

²⁰ Ro iamīnhi irə təmaruə nəha riskəmter, mirərig, minamevən ti tata səvənhi. Mətə nəpīn rauvehe ihi fwe isipwīn, tata səvənhi rətoni, nənə rerīn rərkwəpīr tukwe. Raiu, mevən, mərəhi pehe, makei min.

²¹ Nənə tini rīni pen tukwe in mə, 'Tata. Iakino nari riti rərəha rəpwəh nəmwhenien ia nəmri Kumwesən mine ia nanimem. Təkwətəkwuni nəha iapkəmwhen mhə mə tikəkwein nərīm ia nirak.'

²² Mətə tata səvənhi rəkwein nərmama səməme kamho tukwini nari min mini mə, 'Həuvən akwauakw, mhəuvehi karkahu əpwəmwīs riti sə ramasan pīk məpi raka karkahu əpwəmwīs me nepwīn, nənə mharkahu pen i min, mhəuvei pen rig ia nukwai rəgin, mhəuvei pen put ia nisun mi,

²³ nənə mhəuvən mhəuvehi kau nəha nīpwran rəsisi amasan mhəuvehe, mhousi əpune. Pwəh sani mhagien pəri

²⁴ ti nəri nə mə iəkunouihi i səiou rəmwhen mə ruvəmhə raka, mətə təkwətəkwuni ruvəmīru mwi. In rīnəruei, mətə təkwətəkwuni nəha iakinətoni mwi.' Nənə irəha kənamhagien pəri.

²⁵ Ia nəpīn nəha tini sə rasori in fwe ia nəmhiēn. Nəpīn rīrərig mauvehe ia rukwənu, muvehe ipaka ti nimwə, rīregi nərmama kamhāni nīpu, mamho tanis.

²⁶ Nənə rəkwein iərmama riti sə ramo tukwini nari m tata səvənhi, mərəs mə, 'Nəfe i hiamo?'

²⁷ Mīregi iərmama nəha rīni pen tukwe in mə, 'Piam ruvəuvehe. Nənə tata səim ruəsi kau nəha nīpwran rəsisi amasan ti nəri nə mə piam rīrərig muvehe məsanin a.'

²⁸ Ro iamīnhi irə tini sə rasori niemaha rəpi, rəpwəh nuvniwəien ia nəkwai nimwə. Tata səvənhi rier, mərəs in mə truvniwə,

²⁹ mətə in rīni pen ti səvənhi tata i mə, 'Ətə ro! Nuk me rīpīk iakamo tukwini pehe nari mik ia kwopun i, mīpkərui mhə nəkwam. Mətə ipkuvei pehe mhə nari riti miou rəmwhen ia kwəti nəni mə tako nəveginien irə mhagien pəri kīmaha iou me nepwīn.

³⁰ Mətə nəpīn nərīm nəha sə rīnouraha narimnari me səim ti nərəkuien nīpran ia suatuk rīrərig muvehe ia rukwənu, ikousi əpune kau nəha nīpwran rəsisi amasan mamō nəveginien irə səvənhi.'

³¹ Mīregi tata səvənhi rīni pen tukwe in mə, 'Nərīk. Nəpīn me pam krau mik krauarə. Narimnari me pam səiou səim.

³² Mətə ratukwatukw mə tso nəveginien i, mhagien, ti nəri nə mə piam in rəmwhen mə ruvəmhə raka, mətə təkwətəkwuni ruvəmīru mwi. Rīnəruei, mətə təkwətəkwuni nəha sənətoni mwi.' "

16

Iesu rəgkiari ia iərmama sə ramətui ərəha ti nautə səvəi iəmə asori səvənhi

¹ Iesu rīni pen ti nərmama me səvənhi mə, "Iərmama riti nautə səvənhi rasori. Səvənhi riti fwe iotukwininari ramətui ti nautə səvənhi, mətə kamīni ərəha in mə ramouraha nautə nəha.

² Ro iamīnhi irə iərmama sə nautə səvənhi rasori rəkwein iəmə nəha ruvehe, rərəs pen in mə, 'Nəfe nəgkiariien me i iakamregi kamīni ia niram? Uvei pehe nəkukuə sə ikīmərāi pen səim wok irə. Təkwətəkwuni nəha tiko sampam ia wok.'

³ Mīregi iotukwininari sə ramətui ti nautə səvəi iəmə asori nəha rerīn rīrhi mə, 'Səiou iəmə asori trərarki irapw iou ia wok səiou. Mətə niskaiien səiou rəpwəh nəmwhenien

mə takeri tīprənə muvehi mane irə. Iakamauris ti naseien mane ti nərmama. Tako nəfe nəha təkwtəkwni?

⁴ Ah, iakukurən nəfe tako! Nərmama me nəha səməme həpkərpwīn pehe mhə ihi kaon me səvənraha sə iəmə asori səiou rīməuvei pen mīnraha, tako rerīnraha ragien. Trīni mīnuə iako iamīnhi irə, nəpīn iəmə asori səiou trərarki iou, irəha tuhəuvehi puvnimwə iou ia nəkwai nimwə me səvənraha.'

⁵ Ia nəpīn nəha in rəkwein nərmama me nəha səməme həpkərpwīn pehe mhə ihi kaon səvənraha həuvehe kuatia kuatia tukwe in. Sə rukupwən mevən, rəres in mə, 'Ikīməuvehi nəfe narimnari me səvəi iəmə asori səiou, mətə ipkuvehi mhə ihi nənimen?'

⁶ Miregi iərmama nəha rīni mə, 'Tram me irəha pam hantret həukuər ia oel kaməvənari irə.'

Miregi iəmə nəha rīni mə, 'In i nimwai nəkukuə səvəi kaon səim. Tikuvehi, məkure akwauakw, mīrai pen mə fifti tram a.'

⁷ Iəmə nəha rarə mīni pen ti riti mwi mə, 'Nənə ik ikīməuvehi nəfe mətə ipkuvehi mhə ihi nənimen?'

Miregi iərmama nəha rīni mə, 'Pak flaoa irəha pam wan taosen.'

Miregi iəmə nəha rīni mə, 'In i nimwai nəkukuə səvəi kaon səim. Tikuvehi mīrai pen mə pak me irəha pam eit hantret a.'

⁸ Iotukwininari sə ramətui ti nautə səvəi iəmə asori nəha ramo noien riti sə rīpkatukwatukw mhə. Mətə kurirə irə iəmə asori səvənhi ruvehe mīni vivi in ti nəri nə mə in rukurən nari. Nəri nəha ramahatən pen mə nərmama ia tīprənə i həukurən amasan nari ti noien pisnes irəha nərmama səvənraha. Irəha həukurən amasan mhəpi raka nīpwnəti nukuraanien me.

⁹ Nənə iakani pehe tukumiaha i kimiaha tihaməkeikei mhasitu amasan ia nərmama ia nautə me səvəi tīprənə i mə irəha tuhəuvehe mho kimiaha me nepwīn ia nīrəha. Nənə nəpīn nautə me nəha tuhəiwən, Kumwesən truvehi puvnimwə kimiaha ia nimwə me səməme tuhəpkiwən mhə ia nəpīn riti.

¹⁰ Iərmama sə ramətui amasan ti nəri ouihi a trətui amasan mwi ti nəri asori. Nənə iərmama sə rīpkətui amasan mhə ti nəri ouihi trīpkətui amasan mhə mwi ti nəri asori.

¹¹ Trīni mīnuə kimiaha hiəpkətui amasan mhə ti nautə səvəi tīprənə i, sin trəmri pehe nautə sə ro nīpərhiēnien irə ia rəgīmiaha mə tihətui amasan tukwe?

¹² Nənə trīni mīnuə kimiaha hiəpkətui amasan mhə ti narimnari me səvəi iərməpə, sin truvei pehe narimnari me m kimiaha mə tihəuvehi mho səkimiaha irə?

¹³ Iərmama riti riwən ramo tukwini nari ko ro nəkwai iəmə asori kəru. Trīni mīnuə ro iamīnhi irə, trokeikei riti məmwəki riti, uə trīsiai riti mīpkīsiai mhə riti. Kimiaha ko hiəpkuvehi pəri mhə Kumwesən mīne mane mho iəmə asori mi irə səkimiaha mə tiho pəri nəkwanrau."

Nəgkiariien me nepwīn səvəi Iesu

¹⁴ Nəpīn Farisi me həregi nəgkiariien me nəha haris ia Iesu ti nəri nə mə irəha hokeikei pīk mane.

¹⁵ Mətə Iesu rīni pen ti nīrəha i mə, "Kimiaha Farisi me hiameikuə ia nəmri nərmama mə kimiaha nəmə atukwatukw, mətə Kumwesən rukurən rerīmiaha. Nəfe nari nərmama kamhəfiutə irəha me tukwe, mətə ia nəmri Kumwesən rərəha anan.

¹⁶ Kinəvisau irapw Loa səvəi Moses mīne nəgkiariien me səvəi profet kupwən me meste pehe Jon Paptaes. Kurirə irə kinaməvisau irapw nəgkiariien amasan i raməgkiari ia nītətə sə Kumwesən ramərimənu irə. Nənə nərmama me pam kamhəmwur mə tuhəuvnimwə ia nītətə nəha.

¹⁷ Rəknekin mə neiai mīne tīprənə krouvehe rouiwən. Mətə rəknekin pīk mə nukwai nəkukuə ouihi riti sə kimərai pen ia Loa ruvehe miwən.

18 Iærman sã rãpwãh pran sãvãnhi miri pran ãpã riti mwi ramo noien ãrãha. Prãn nãha in ramiri rãpkã mhã sãvãnhi atukwatukw pran. Nãnã iærman sã riri pran sã iærman sãvãnhi rãnpwãh ramo noien ãrãha. Prãn nãha in ramiri sãvãi iærmpã.”

Iærmama kãru riti nautã sãvãnhi rasori riti nautã sãvãnhi riwãn

19 Nãnã Iesu rãni mã, “Iærmama riti nautã sãvãnhi rasori ramarkahu tãnari me nãnimenraha rãknekã.^a Ia nãpã in me ramãni amasan nari, mamagien.

20 Ia kwãruã ia rukwãnu sãvãnhi nãrmama kamhãkure pen iærmama riti nãghãn nã Lasaros. Nautã sãvãnhi riwãn. Nãmwapw me hãpãk ia nãpwrãn.

21 Iãmã nã rokeikei pãk mã tramãni nãmwxãkmwãki nãveginien sã ramãsas irãpw ia ruei tepol sãvãi iærmama nãha nautã sãvãnhi rasori. Kuri me mwi kamhãuvehe, mamhãpwasi nãmwapw me sãvãnhi.

22 Nãpã in iærmama nãha nautã sãvãnhi riwãn remhã, nagelo me hãuvehi nãnãmwin, mhãuvehi mhãuvãn, mhãmri pen ia nãkare Epraham. Iærmama nãha nautã sãvãnhi rasori in mwi remhã, kãnãmwi in.

23 Fwe Imwei Nãkur Hãuvãmhã in ramregi nãmisãien asori, mãkwãtã, mãtoni Epraham fwe isãpwãn kwopti Lasaros ia nãkaren.

24 Nãnã in rãkweãn ãpwãmwis mãni mã, ‘Tata Epraham. Tikãpi iou, mãrhi pen Lasaros pwãh revãn meitesi nukwai rãgin ia nui, nãnã muvehe mãrapã nãramãk irã mã trãkwiei. Iakãmregi nãmisãien asori ia napw i.’

25 Mãtã Epraham rãni mã, ‘Nãrik. Rerãm tramrhi narãien sãm nãpã in ikãmãru ihi. Ik ikãmãuvehi narãmni amasan me, mãtã Lasaros rãmãuvehi narãmni ãrãha me. Nãnã tãkwãkwuni nãha in ramregi ramãsan ia kwopun i, mãtã ik ikãmregi nãmisãien asori.

26 Nari riti mwi ko iãpkãsitã mhã ia nãram tã nãri nã mã Kumwesãn rãnãmri tãpuãpãg asori riti ro tãkuãhãg kãtãha m kãmãha. Kãmãha riti ko rãpkier mhã ia kwopun i muvehe mãtã kãmãha. Kãmãha riti ko rãpkier mhã ia kwopun nã muvehe mãtã kãmãha.’

27 Mãregi iærmama nãha nautã sãvãnhi rasori rãni mã, ‘Ro iãmãnhi irã iakãmãse ik tata mã tikãrhi pen Lasaros revãn fwe ia nãmwxã sãvãi tata sãiou.

28 Pãk me fwe ikã in irãha pãm krãrum, pwãh rãni pen tã nãrãha i mãnuã tuhamãkeikei mhãsiari, kãmã irãha mwi hãuvehe ia kwopun i, kwopun sãvãi nãmisãien asori.’

29 Mãtã Epraham rãni mã, ‘Moses mãne profet kupwãn me hãuvãni rãkã mã nãrmama tuhamãkeikei mhãsiari tã kwopun nãha. Ramãsan mã pwãh pãm me hãtãrig ia nãgkãriien me sãvãnrãha.’

30 Mãregi iærmama nãha nautã sãvãnhi rasori rãni mã, ‘Rãkãm, Tata Epraham, sã nãha rãpkãmwhãn mhã. Mãtã mã iærmama riti rãtui mwi ia nãmãien sãvãnhi, mãvãn tã nãrãha, irãha tuhãpwãh noien ãrãha me sãvãnrãha.’

31 Mãregi Epraham rãni pen tukwe in mã, ‘Trãni mãnuã irãha hãpwãh nãtãrigien ia nãgkãriien sãvãi Moses mãne profet kupwãn me, tãko iærmama riti rãtui mwi ia nãmãien sãvãnhi, mãtã ko hãpkãni mhã nãpãrhienien ia nãgkãriien sãvãnhi.’ ”

17

Narãmni me tuhãuvehe mhãvi nãrmama hãmwei ia nãrãhãien

1 Nãnã Iesu rãni pen tã nãrmama me sãvãnhi mã, “Nãpãrhienien narãmni me tuhãuvehe mhãvi nãrmama hãmwei ia nãrãhãien, mãtã trãrãha anãn tã iærmama sã trãvehi narãmni me nãha mãier pehe.

2 Trãni mãnuã in ro nãkwãrhãkwãrãha me i riti rãmwei ia nãrãhãien, Kumwesãn trãrpwãn noien ãrãha sãvãnhi. Iærmama nãha trãregi rãrãha anãn mãpi rãkã kãrihi pen kãruãterei asori ia nãpãtãkinuãn, kosã irãpw i ia tãmwei tãsi.

^a **16:19:** Tãnari me nãha nãnimenraha rãknekã kãno ia lãnen. Nãpwãn hãruãrãv rãmwhãn ia tãnari sãvãi kãg. **16:21:** Mat 15:27 **16:31:** Jon 11:44-48

³ Kimiaha tihamækeikei mhatuakəm amasan tukumiaha. Trini minuə piam ro noien ərəha ia niram, tikinise pen tukwe in mə rəpwəh. Mə rirərig ia nətərigien səvənhi, məpwəh, tikenouenou i.

⁴ Trini minuə ia nəpın kuatia ro noien ərəha ia niram m sefen mətə ia noien me nəha ramo rirərig mwi irə mini pehe tukw ik i mə, 'Noien i iakamo rərəha. Pwəh iakəpwəh,' nənə tikamækeikei menouenou noien ərəha səvənhi."

Nahatətəien

⁵ Nənə aposol me səvəi Iərimənu səkıtaha həni mə, "Iərimənu. Tiko mwi nahatətəien səkımaha ruvehe miskai mwi."

⁶ Miregi Iərimənu səkıtaha rini mə, "Trini minuə nahatətəien səkımiaha rouihi a rəmwhen ia nuni nei nəha mastat sə rouihi anan ia nuni nei me, hiəukurən niniien ti nei asori i mə 'Tiko meivi utə atukw a nuam me, mevən mərəer ia təmwei təsi,' nənə tro nəkwamiaha."

Noien səvəi iərmama sə ramo tukwini pen nari m iəmə asori səvənhi

⁷ Nənə Iesu rini mə, "Kimiaha hiaməfətərig irə? Trini minuə iəmə asori riti rərhi pen iərmama riti sə ramo tukwini nari min revən mə trərar ia nəmhien uə ramətui ti sipisip me, nəpın iərmama nəha ruku pen fwe ia nəmhien muvehe, ko səvənhi iəmə asori rini pen tukwe in mə, 'Itə. Təkwtəkwuni tikuvehe krauəni pəri nari'?"

⁸ Rekəm! Mətə iəmə asori səvənhi trəgkiari pen min mini mə, 'Itə. Evən məpnəpenə sənək riti nəveginien, nənə mevən markahu amasan səim muvehe. Nəpın iakaməvegin, mamənimwi, tikamo tukwini pehe nari miou. Nəpın ikino pam, nənə ikukurən nəniien nəveginien sənəm.'

⁹ ?Nəpın iərmama iamınhi ro nəkwai iəmə asori səvənhi, kimiaha hiəukurən mə iəmə asori nəha rini pen tanak tukwe in uə rekəm? Rekəm!

¹⁰ Kimiaha nə hiəmwhen ia nərmama səməme hiamo tukwini nari m Kumwesən. Nəpın tiho pam narimnari me nəha in rıməni mə tiho, tihamækeikei mhəni mə, 'Kwa kimaha i nərmama me səməme iahamo tukwini nari. Kimaha iahəno a nəfe ratukwatukw mə taho.' "

Nərmama ten nemhəien skai ramo tekınraha həuvehe Iesu romasan irəha

¹¹ Iesu ramevən fwe ia Jerusalem, makurau ia nimwrhenhi tənə mi nəha Sameria mine Kalili.

¹² Nəpın rier pen ia rukwənu riti, nərmama ten nemhəien skai ro tekınraha həuvehe tukwe, mhərəer isipwın kwopti,

¹³ mənəmhəkwein əpwəmwis mə, "Iesu Iərimənu! Api tukumaha!"

¹⁴ Nəpın Iesu rətə irəha, rini pen ti nirəha i mə, "Kimiaha tiho mhəuvən ti pris me pwəh irəha hətə nıpwramiaha." Nəpın irəha kamhəuvən ia suatuk, nıpwranraha ruvehe məmher.

¹⁵ Nənə irəha riti rətə mə nıpwran rınəsanın, rirərig mwi, maməkwein əpwəmwis, maməgnəgini Kumwesən.

¹⁶ Iəmə nəha in iəmə Sameria. Ruvehe minimwi nukurhun mi ia nəmri Iesu, mini tanak tukwe.

¹⁷ Nənə Iesu rini mə, "Kimiaha nəha nıpwramiaha ruvehe minəmher rosi kimiaha pam ten uə? Mətə nərmama naen mwi pəku?"

¹⁸ Rəfo iəmə i rıpkə mhə in iəmə Isrel in əpa rirərig məgnəgini Kumwesən?"

¹⁹ Nənə Iesu rini pen ti iəmə i mə, "Tiko mərəer mamevən. Nahatətəien səim rino raka ik ikuvehe məsanın."

Tinesən nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə ruvehe?

²⁰ Farisi me nepwin hæres pen Iesu i mæ, “Tinesæn nitætæ sæ Kumwesæn ramærimænu iræ ruvehe?” Miregi Iesu rini pen ti niræha i mæ, “Næpin nitætæ sæ Kumwesæn ramærimænu iræ truvehe iræ, nærmama tuhæpkætoni mhæ nimtætien me.

²¹ Iræha tuhæpkini mhæ mæ, ‘Hætæ ro, in i!’ uæ ‘In næha!’ Iræha tuhæpwæh ninien iaminha iræ ti næri næ mæ hæregi ro nitætæ sæ Kumwesæn ramærimænu iræ rinaræ raka ia kurkwamiaha.”

²² Nænæ Iesu rini pen ti nærmama me sævæhi mæ, “Næpin næha rauvehe kimiaha tihokeikei pik mæ tihætoni iou, Iæmæti Iærmama, ia næpin riti sæiou, mætæ tihæpkætoni mhæ.

²³ Nærmama nepwin tuhæni pehe tukumiaha i mæ, ‘Hætæ ro in næha’ uæ ‘Hætæ ro in i.’ Mætæ kimiaha tihæpwæh nierien, mhæpwæh nukuriræien iræha.

²⁴ Næpin rouapir iræ nærmama hætoni næhiapwien sævæhi ia nimagouagou fwe pesu meste nari fwe prehi. Iou, Iæmæti Iærmama, næpin sæiou sæ takuvehe iræ tro mwi iamihhi.

²⁵ Mætæ takamækeikei mukupwæn miregi næmisæien me ripik. Nærmama ipwet mine tuhæni æræha iou, mhæuvei pehe tækutanraha miou.

²⁶ Næpin iou, Iæmæti Iærmama, takuvehe iræ træmwhen ia næpin sævæi Noa.

²⁷ Nærmama me kamhævegîn, mamhænîmwî. Nærman me kamhæiri nîpran. Nîpran me kamhesi pen nærman. Iræha kamho noien me næha mamhæuvæn meste Noa ruvnimwæ ia nitætæ asori sævæhi, nænæ nui asori ruvehe, mæuiui iræha, iræha pam hæmwhenîmw.

²⁸ Træmwhen mwi næpin sævæi Lot. Nærmama kamhævegîn, mamhænîmwî, mamhæmri pen næmri nari ia narîmnari me, mamhæuvehi nænîmenraha, mamhæmhu, mamho nimwæ me.

²⁹ Mætæ næpin næha Lot rier ia Sotom iræ, napw mine tæpisi krouukrutæ fwe ia nimagouagou, roueiwaiu pehe rouahi æmwesi iræha pam.

³⁰ Næpin næha iou, Iæmæti Iærmama, takuvehe iræ træmwhen a mwi.

³¹ Ia næpin næha, trîni minuæ iærmama riti ramapwis ia tækure nimwæ sævæhi tramækeikei meiwaiu map akwauakw, mæpwæh nuvnimwæien mæ truvehi nari riti ia nækwai nimwæ. Trîni minuæ iærmama riti ramæmhu ia næmhien sævæhi tramækeikei mo ræmwhen a mwi, map akwauakw, mæpwæh nirærigien mevæn fwe imwæni.

³² Rerîmiaha tramrhi pran sævæi Lot.

³³ Iærmama sæ ræmwur mæ trækwtæmhiri nîmiruïen sævæhi trarfai iræ. Mætæ iærmama sæ raraka ia nîmiruïen sævæhi truvehi nîmiruïen rerîn.

³⁴ Iakani pehe tukumiaha i ia næpin næha ia næpin iærmama kæru trouapri pæri ia nîmæhan kuatia, tukuvehi raka riti, kæpwæh riti.

³⁵ Pran kæru trouvænari pæri, tukuvehi raka riti, kæpwæh riti.”

³⁶ a

³⁷ Miregi nærmama me sævæi Iesu hæni pen tukwe in mæ, “Pæku, Iærimænu?”

Miregi in rini pen ti niræha i mæ, “Ia kwopun pæku nîpwrai næri remhæ ikîn menu me næha kamhani nîpwrai næri sæ remhæ tuhæuvehe mhousæsîmwîn iræha me, mhani.”

18

Pran riti ræres pen iæmæ asori sæ ramækiri nægkiariïen mæ trasitu iræ

¹ Næpin riti Iesu rokeikei mæ trahatæn nærmama me sævæhi mæ iræha tuhamækeikei mhæfwaki ia næpin me, mhæpwæh næpouïen i. Ro pen in rini nusipekinien riti ti niræha i

² mæ, “Ia rukwænu riti iæmæ asori riti sæ ramækiri nægkiariïen. In ræpwæh nehekîrien Kumwesæn, mæpwæh mwi nisaiïen nærmama.

17:20: Jon 3:3, 18:36 **17:21:** Mak 13:21 **17:23:** Luk 21:8 **17:25:** Luk 9:22 **17:28:** Jen 18:20, Jen 19:25
17:31: Jen 19:17,26, Mat 24:17-18 **17:33:** Luk 9:24 **a 17:36:** Nækukuæ me ripik kimærai pen Niutestamen iræ ia nægkiariïen sævæi nækur Kris kupwæn kwopi nægkiariïen ia vas 36 riwæn. Mætæ nepwin hæni iamihhi iræ mæ, “Iærman kæru trouæmhu fwe ia næmhien, tukuvehi raka riti, kæpwæh riti. **17:37:** Job 39:30 **18:1:** Rom 12:12, Kol 4:2, 1Tes 5:17

³ Ia rukwənu nəha pran riti iərman səvənhi remhə məpwəh in. Ia nəpɪn me rauvehe ti iəmə asori sə raməkiri nəgkiariien, mamɪni pen tukwe in mə, ‘Asitu ia nirak, minise iərmama i ramɪni ərəha iou.’

⁴ Tui kwopti iəmə asori nəha rɪpko mhə nari riti, mətə kurirə irə ramətərig mə, ‘Nɪpərhiēnien iapkihekɪr mhə Kumwesən, məpwəh mwi nisaiien nərmama,

⁵ mətə ti nəri nə mə prən i ramometə iou iamɪnhi irə, takasitu irə, minise iərmama nəha ramɪni ərəha in. Mə iapko mhə prən i trauvehe ia nəpɪn me, takəpou i.’ ”

⁶ Nənə Iərimənu səkitaha rɪni mə, “Kɪmiaha tihətərig ro nəgkiariien səvəi iəmə asori nəha. In iəmə rərəha, mətə rɪni mə trasitu ia prən nəha.

⁷ Nənə kɪmiaha hiaməfətərig ia Kumwesən? Trəfo ia nərmama me nəha in ruvərɪ raka irəha mə səvənhi səməme kamhasək pen tukwe in ia ran mɪne ia nəpɪn? Ko in ro tanpen ia nirəha, məpwəh nəmri atukwatukwien nəfe kamhasək pen in tukwe?

⁸ Iakani pehe tukumiaha i mə in trasitu akwauakw ia nirəha, məmri atukwatukw nəfe kamhasək pen in tukwe. Nəgkiariien i iakani ro nɪpərhiēnien. Mətə rəfo? Nəpɪn iou, Iəməti Iərmama, takrərig pehe mwi ia tɪprənə i, takətoni nərmama həpɪk kamhahətətə ia nirak uə rekəm?”

Iesu rusipekɪn ia Farisi riti mɪne iərmama riti sə kamərəkə pen takis min

⁹ Ia nəpɪn nəha Iesu rɪni mwi nusipekɪnien riti mwi ti nərmama nepwɪn səməme rerɪnrəha ramrhi mɪnuə irəha hatukwatukw, mamhətə ərəha nərməpə.

¹⁰ In rɪni mə, “Iərmama kəru krouutə pen fwe ia nimwə səvəi Kumwesən mə trouəfwaki. Riti Farisi. Riti iərmama sə kamərəkə pen takis min.

¹¹ Nənə Farisi rərər əpə məfwaki iamɪnhi irə mə, ‘Kumwesən. Iakɪni tanak tukw ik ti nəri nə mə iou iapkəmwhen mhə ia nərmama nepwɪn. Irəha kamhakres, mamho noien ikou, mamhəiri nɪpran səvəi nərməpə. Iakɪni tanak tukw ik ti nəri nə mə iapkəmwhen mhə ia iərmama nəha kamərəkə pen takis min.

¹² Ia nəfwakɪien kuatia iakəpwəh nəniien nari m kəru ti nəfwakɪien. Iakuai narimnari me pam sə iakapeki irəha pam ten sə ro kuatia irə səim.’

¹³ Mətə iərmama nəha kamərəkə pen takis min, ramərər isipwɪn kwopti. Ko rɪpkəkwtə mhə ia nɪmagouagou, mətə rerɪn rəpou. In ramərpwərpwi a kwənpwenhɪn tukwe, mamɪni mə, ‘Kumwesən, tikapi iou. Iou iəmə ərəha.’ ”

¹⁴ Nənə Iesu rɪni mə, “Iakani pehe tukumiaha i nəpɪn irau kroueiwaiu rouevən fwe rukwənu, iərmama sə kamərəkə pen takis min in ratukwatukw ia nəmri Kumwesən, mətə Farisi rɪpkatukwatukw mhə, ti nəri nə mə iərmama sə rauvehi utə in, Kumwesən truvehi irapw in, mətə iərmama sə rauvehi irapw in, Kumwesən truvehi utə in.”

Iesu rəkwein amasan ia nəkwərhakwərha

¹⁵ Nəpɪn riti nərmama nepwɪn kamhərəhi kwəti nəkwərhakwərha me mamhəuvehe ti Iesu mə in trɪrapi irəha, məkwein amasan ia nirəha. Nəpɪn nərmama me səvənhi hətəni, hənise irəha.

¹⁶ Mətə Iesu rəkwein irəha həuvehe tukwe, mɪni mə, “Pwəh nɪpwnətɪ nəkwərhakwərha me həuvehe tukw iou. Tihəpwəh nɪniseien irəha ti nəri nə mə nɪtətə sə Kumwesən ramərimənu irə səvəi nərmama səməme həmwhen ia nəkwərhakwərha me i.

¹⁷ Iakani nɪpərhiēnien tukumiaha i mə iərmama traməkeikei mo rəmwhen ia iəkunouihɪ, muvehi nɪtətə sə Kumwesən ramərimənu irə. Mə rɪpko mhə trɪpkuvnimwə mhə ia nɪtətə nəha.”

Iərmama nautə səvənhi rasori rokeikei mə truvehi nɪmɪruien rerɪn

¹⁸ Iəmə asori riti səvəi nəkur Isrel rərəs Iesu i mə, “Iahətən, ik iəmə amasan. Nəfe noien takaməkeikei mo mə takuvehi nɪmɪruien rerɪn?”

19 Miregi Iesu rini pen tukwe in mə, “Rəfo ikini mə iou iəmə amasan? Iərmama amasan riti riwən. Kumwesən əpa in ramasan.

20 Ik ikuvəukurən raka loa me səvəi Kumwesən. In rini mə, “Tikəpwəh nakresien pran, məpwəh nousi əpuneien iərmama, məpwəh nakresien, məpwəh neikuəien. Tikaməkeikei misiai səim tata mine mama.’”

21 Miregi iərmama nəha rini mə, “Loa me pam i iakamesi pen fwe ia nouhien səiou muvehe meste pehe ipwet mine.”

22 Nəpən Iesu riregi nəgkiariien i, rini pen tukwe in mə, “Nari kuatia rarə ikəpwəh ihi noien. Evən, məmri pen nəmri nari ia səim narimnari me. Nəpən kuvehi nənimen, tikuvehi mane, muvei pen m nərmama nautə səvənraha riwən. Nənə səim nautə tripiək fwe ia neiai. Nəpən ikino pam, ikuvehe mukurirə iou.”

23 Mətə nəpən iərmama nəha riregi nəgkiariien nəha, rerin ruvehe məpou pik, ti nəri nə mə nautə səvənhi rasori anan.

24 Nəpən Iesu rətoni mə rerin rəpou pik iamənhi, rini mə, “Rəknekin ti nərmama nautə səvənraha rasori mə tuhəuvnimwə ia nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə.

25 Iərmama nautə səvənhi rasori rəknekin tukwe in mə truvnimwə ia nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə. Rəknekin məpi raka nərimiru nəha kamel rasu pen ia ruel nitel mier.” 26 Nəpən Iesu rini irapw nəgkiariien nəha, nərmama səməme kamhəregi həni mə, “Mə rəknekin iamənhi, nisimə nəha ko həuvehi nimiruien?”

27 Mətə Iesu rini mə, “Nəfe nari rəknekin nərmama ko həpko mhə mətə riməru ti Kumwesən.”

28 Nənə Pita rini mə, “Ətə ro. Kimaha iahənəpwəh narimnari me səkimaha mamhəkurirə ik.”

29 Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Iakani nipərhiienien tukumiaha i mə nərmama me pam səməme həpwəh narimnari me səvənraha ti nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə tuhəuvehi tain. Trini minuə iərmama riti rəpwəh nimwə səvənhi, uə pran səvənhi, uə piəvni me, uə tata mine mama səvənhi, uə nəkwərhakwərha me səvənhi,

30 ia nitətə ipwet mine in truvehi tain rasori mwi, nənə ia nitətə sə rauvehe in truvehi nimiruien rerin.”

Iesu rini irapw ti nərmama me səvənhi mə in traməkeikei memhə

31 Ia nəpən nəha Iesu riri raka əpa nərmama səvənhi twelef, mini pen ti nirəha i mə, “Həregi rō. Kitaha saməutə mamhəvən fwe ia Jerusalem. Ia kwopun nəha nəgkiariien me pam səməme kamhəgkiari ia nirak Iəməti Iərmama ia nəkukuə me səvəi profet kupwən me tuhəuvehe mhəukuə.

32 Tukuvei pen iou ia rəgi nərmama ripko mhə irəha nəkur Isrel. Nənə irəha tuharis əkenhin ia nirak, mho naurisien miou, mhərgəvəsi iou,

33 mhərisi iou, nənə mhousi əpune iou. Ia nəpən sə ro kahar irə takətui mwi ia nemhəien səiou.”

34 Mətə nərmama me səvənhi həreirei narimnari me i. Nəgkiariien i rəkwafə ti nirəha. Həpkuvehi amasan mhə nipwran.

Iesu ro iərmama riti nənimen rifwə rətui mətə nari

35 Nəpən Iesu rinamevən ipaka ti taon nəha Jeriko, iərmama riti nənimen rifwə raməkure ia nikare suatuk, mamase mane.

36 Nəpən riregi nərmama me həpiək kamhəuvehe mamhəukurau ia suatuk, rəres mə, “Nəfe i?”

37 Miregi həni pen tukwe in mə, “Iesu iəmə Nasaret i ruvehe makurau.”

38 Ia nəpən nəha iərmama nəha rinaməkwein əpwəmwis mə, “Iesu, kwənəkwus səvəi Kig Tevit! Api tukw iou!”

³⁹ Nənə nərmama səməme kamhərer kupwən hənise in, mamhəni mə, “Afafa a, məpwəh nəgkiariien!” Mətə in raripin maməkwein əpwəmwis mwi mamini mə, “Iesu, kwənəkwus səvəi Kig Tevit! Api tukw iou!”

⁴⁰ Nənə Iesu rərer, mini pen ti nərmama me mə irəha tuhəiri iərmama nəha mhəuvehe tukwe in. Nənə nəpin iərmama nəha ruvehe ipaka, Iesu rəres pen in minua,

⁴¹ “Ikokeikei mə tako nəfe mik?”

Miregi rini mə, “Iərimənu. Iakokeikei mə takətui mətə nari.”

⁴² Miregi Iesu rini pen tukwe in mə, “Itə. Tikətui mətə nari. Nahatətəien səim rinomasan raka nənimem.”

⁴³ Nənə təkwtəkwuni nəha rətui minamətə nari, nənə mukurirə ia Iesu, muvehi utə nəghi Kumwesən. Nərmama me pam hətoni həgnəgini Kumwesən.

19

Iesu mine Sakias

¹ Iesu rier pen ia taon nəha Jeriko, mamevən mə trəpi simwin.

² Ia taon nəha iərmama riti nəghin nə Sakias. In iəmə asori riti ia nirəha nərmama kamərəku pen takis minraha. Nautə səvənhi rasori.

³ In ramarkut mə trətə Iesu mə in nəfe iərmama. Mətə nərmama həpik kamhərer tukuahag in. Ko ripkətoni mhə ti nəri nə mə in rukwakwa.

⁴ Ro pen raiu mukupwən ia nirəha, məputə ia nei riti kani mə sikamo mə trətə Iesu ia kwopun nəha trukurau ikin.

⁵ Nəpin Iesu ruvehe muvehi tegin kwopun nəha, rəkwətə, mini pen tukwe in mə, “Sakias. Eiwaiu akwauakw. Takaməkeikei muvniwə ia niwə səim ipwet.”

⁶ Nənə Sakias reiwaiu akwauakw a miri Iesu rouevən fwe ia niwə səvənhi. Rerin ramagien.

⁷ Mətə nəpin nərmama hətoni, kamhəni ərəha Iesu mhəni mə, “In revən maməpwis ia nəkwai niwə səvəi iəmə rərəha riti.”

⁸ Fwe ia nəkwai niwə Sakias riskəmter, mini pen ti Iərimənu səkitaha mə, “Iərimənu. Regi ro! Takuai nautə səiou ia nənimen kəru, muvei pen riti m nərmama nautə səvənraha riwən. Trini minua iakinakres m iərmama riti, takərpwin pen min m kefə.”

⁹ Miregi Iesu rini pen tukwe in mə, “Ipwet nimiruien vi ruvəuvehe ti nərmama ia nəkwai niwə i ti nəri nə mə iəmə i in mwi kwənəkwus riti səvəi Epraham.

¹⁰ In nə iou, Iəməti Iərmama, iakiməuvehe tukwe mə takətui nərmama səməme hənəruēi, nənə muvei pen nimiruien vi minraha.”

Iesu rusipekin ia silin me kino ia kol

¹¹ Nəpin nərmama kamhətərig ia nəgkiariien me nəha, Iesu rarə mini mwi nusipekinien riti ti nirəha i ti nəri nə mə in ruvəuvehe ipaka ti Jerusalem rerinraha ramrhi mə rosi in truvehe mo kig irə minamərimənu ia nitətə səvəi Kumwesən təkwtəkwuni.

¹² Ro iamnhi irə Iesu rini mə, “Iəmə asori riti revən ia tənə riti isipwin mə kig riti fwe ikin truvei pen nasoriien min. Nənə in trirərig mərimənu ia nəkur imwəni.

¹³ Kurirə iəmə asori nəha rier, rəkwein nərmama səməme kamho tukwini nari min irəha pam ten, muvei pen silin kino ia kol kuatia kuatia minraha, nənə mini pen ti nirəha i mə, ‘Kimiaha tihəuvehi mane me i mhowok irə meste takrərig pehe mwi.’

¹⁴ Mətə nəkur imwəni me həmwəki iəmə asori nəha, mhərhi pen nərmama nepwin həkurirə in, mhəuvən mhəni pen ti kig sə truvei pen nasoriien min mə, ‘Kimaha iahəpwəh nokeikeiien mə iəmə i trərimənu ia kimaha.’

15 Mətə kig naha rəpwəh nīnipehiien irəha, muvei pen nasoriien m iəmā asori naha. Nənə nəpīn iəmā asori naha rīrərig pehe imwəni, rīni nəkwan mīnuə tukəkwein nərmama me naha kamho tukwini nari mīn səmāme in rīməuvei pen mane me mīnraha mə tuhəuvehe tukwe. In rokeikei mə trukurən mane me in rīməuvei pen mīnraha hənəwok irə mhəuvehi nəfe mane mwi rasori mwi.

16 Sə rukupwən muvehe mərəer ia nənimen mīni mə, ‘Iəmā Asori. Silin i ikīməuvehi pehe miou kīno ia kol rukwəhi mwi silin me kīno ia kol irəha pam ten.’

17 Mīregi iəmā asori rīni pen tukwe in mə, ‘Səim wok ramasan. Ik iərmama sə ikamo tukwini amasan nari miou. Ikinətui amasan tī nəri ouihi. Ro pen takuvei pehe nasoriien mik ikərimənu ia taon me irəha pam ten.’

18 Nənə sə resi pen ruvehe, mīni mə, ‘Iəmā asori. Silin i ikīməuvehi pehe miou kīno ia kol rukwəhi mwi silin me kīno ia kol irəha pam krirum.’

19 Mīregi iəmā asori rīni pen tukwe in mə, ‘Ik tikərimənu ia taon me irəha pam krirum.’

20 Nənə riti mwi ruvehe, mīni mə, ‘Iəmā Asori. Silin i in i ikīməuvehi pehe miou kīno ia kol. Iakehekir ik, məkəwafə i ia kwəti tīnari,

21 tī nəri nə mə ik iərmama riti noien səim rīskai. Ikauvehi raka narimnari me sə iərməpə rīnəmri, nənə mapeki raka mwi nəveginien ia nəmhiēn sə ipkəpwei mhə.’

22 Mətə iəmā asori rīni pen tukwe in mə, ‘Ik iəmā ərəha. Ikamo tukwini ərəha nari miou. Nəgkiariien atukw səim ro pui ik. Ik ikuvəukurən raka mə iou iərmama riti noien səiou rīskai. Iakauvehi raka narimnari me sə iərməpə rīnəmri, nənə mapeki raka mwi nəveginien ia nəmhiēn sə iapkəpwei mhə.

23 Mətə rəfo ikəpwəh nəmri penien səiou mane fwe ia pag? Kamo ipkəmri pen ko iapkuvehe mīpkuvehi ihi mane səiou mīne sə rəkəwaku pag rukwəhi.’

24 Nənə iəmā asori rīni pen tī səmāme kamhərəer ia kwopun naha mə, ‘Həuvehi raka silin naha kīno ia kol ia rəgin mhəuvei pen m iərmama sə rauvehi silin me kīno ia kol irəha pam ten.’

25 Mīregi irəha hāni pen tukwe in mə, ‘Iəmā Asori! Mətə in ruvəuvehi raka ten.’

26 Mīregi iəmā asori rīni mə, ‘Iakani pehe tukumiaha i iərmama sə kuvei pen nari riti mīn, ro wok irə, tukuvei pen sə rəkəwaku mīn. Mətə iərmama sə kuvei pen nari riti mīn, ro nəri auər a irə, tukuvehi raka pam tukwe.

27 Mətə nərmama me naha səmāme həmwəki iou, mhəpwəh nokeikeiien mə takərimənu ia nīrəha, həuvehi irəha mhəuvehe ia nənimek, nənə mhousi əpune irəha.’ ”

Iesu revən ia Jerusalem

28 Iesu rīni pam nəgkiariien me naha, mərəri, mautə mamevən fwe ia Jerusalem. In rakupwən nərmama me kamhəkurirə.

29 Nəpīn rier pen ia təkūər naha nəghīn nə Təkūər Olif ipaka tī rukwənu mi naha Petfas mīne Petani, rərhi pen iərmama kəru səvənhi,

30 mīni mə, “Kīmirau tirouevən ia rukwənu naha samarəti pen i. Nəpīn tirouapirapw fwe ikin, tirouətə kwəti togki riti kīnəkwi tərini, iərmama rīpkəkure raka mhə irə. Tiroufi raka nari irə, rouəsigi rouvehe ia kwopun i.

31 Trīni mīnuə iərmama riti rərəs kīmirau mə, ‘Rəfo iroufi raka nari irə?’ tirouni pen tukwe in mə, ‘Iərimənu səkitaha ramərəs i.’ ”

32 Ro iamīnhi irə, iərmama mi naha Iesu rərhi pen irau, krouevən rouətoni narimnari me pam rosi in rīmāni pen tī nirau i.

33 Nəpīn kroufi raka nari ia kwəti togki naha, iərmama səvənhi naha kwəti togki rīni pen tī nirau i mə, “Rəfo iroufi raka nari irə?”

34 Mīregi krouni mə, “Iərimənu səkitaha ramərəs i.”

35 Nənə krouəsigi kwəti togki naha rouvehe tī Iesu, rouəpənə pen kot mi səvənrau ia təkuren, nənə rouasitu ia Iesu rəputə məkure irə.

³⁶ Nəp̄in in rəkure ia kwəti togki nəha mamevən, nərmama həpənə pen kot me səvənraha ia suatuk.

³⁷ Nəp̄in Iesu rameiwaiu ia Təkuər Olif, mīnamevən ipaka ti Jesrusalem, nərmama me pam səvənhi həp̄ik anan, hənamagian, mamhəkwein əpwəmwis, mamhəgnəgini Kumwesən ti n̄imtətien asori me hənətoni,

³⁸ mamhəni mə,

“Səgnəgini kig i rauvehe ia nəghi Iərimənu səkitaha!

Nəməriniuen fwe ia neiai.

Kauvehi utə nəghi Kumwesən fwe irənhə anan!”

³⁹ Ia nəp̄in nəha Farisi me nepw̄in ia reri nərmama həni pen ti Iesu i mə, “Iahatən. Nise əknek̄in səim me nərmama mə tuhafafa.”

⁴⁰ Miregi Iesu rini mə, “Iakani pehe tukumiaha i. Trini minuə irəha hafafa, kəruətərei me i tuhəkwein əpwəmwis.”

Iesu ramapi ti Jerusalem

⁴¹ Nəp̄in Iesu ruvehe ipaka ti taon nəha Jerusalem mətoni, ramapi ti nərmama me ikin,

⁴² m̄ini mə, “Rosi ko ramo kimiaha hiəukurən ipwet i narimnari me sə trəmri nəməriniuen, mətə təkwtəkwuni m̄ine kamhərkwafə ko kimiaha hiəpkətoni mhə.

⁴³ Mətə nəp̄in nəha rauvehe nərmama səməme haməmwəki kimiaha tuhəuvehe mheikurkurau ia kimiaha. Naruagən me səvənraha tuheri t̄iprənə mhərkurau ia taon səkimiaha mhəkure tukuahag ia kimiaha.

⁴⁴ Irəha tuhousi testesi nimwə me səkimiaha, mharə mhousi əpune pam mwi kimiaha ia kwopun i. Ko irəha həpkəpwəh mhə kəpwier riti raməkure əknek̄in ia riti, ti nəri nə mə Kumwesən ruvəuvehe raka mə truvehim̄iru kimiaha, mətə kimiaha hiəpkətə sas mhə ia nəp̄in nəha.”

Iesu revən ia nimwə səvəi Kumwesən

⁴⁵ Nənə Iesu revən ia nimwə səvəi Kumwesən, m̄inaməkoui irapw nərmama səməme kamhəmri pen nəmri nari ia narimnari me mə tukuvehi nənimen,

⁴⁶ m̄ini pen ti nirəha i mə, “Kimərai pen ia Nəkukuə Ikinan minuə ‘Nimwə səiou tro nimwəfwaki irə.’ Mətə kimiaha hiəno ruvəuvehe kwopun rakres me kamhərkwafə ikin.”

⁴⁷ Ia nəp̄in me Iesu ramevən ia nimwə səvəi Kumwesən, mamahatən nərmama me. Pris asori me m̄ine nahatən me səvəi Loa m̄ine nəmə asori me nepw̄in mwi səvəi nəkur Isrel hokeikei mə tuhousi əpune in.

⁴⁸ Mətə riskai ti nirəha. Ko həpkətoni mhə suatuk riti ti noien ti nəri nə mə nərmama me pam hokeikei pik mə tuhətərig ia nəgkiariien me səvənhi.

20

Nəmə asori me həres Iesu mə sin r̄iməuvei pen nasoriien m̄in

¹ Nəp̄in riti, Iesu ramahatən nərmama ia nimwə səvəi Kumwesən, maməvisau nəgkiariien amasan m̄inraha, nənə pris asori me m̄ine nahatən me səvəi Loa m̄ine nəmə asori me səvəi nəkur Isrel həuvehe,

² mhəni pen tukwe in mə, “Ni pehe tukumaha i. Ikamo narimnari me i ia nəkwai sin, uə sin rəsəni ik mə tiko narimnari me i?”

³ Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Iou mwi takəres kimiaha nəresien riti. Həni pehe tukw iou i.

⁴ Fwe kupwən sin rərhi pehe Jon mə tro paptəes ia nərmama, Kumwesən uə iərmama riti?”

⁵ Nənə irəha həgkiari pəri, mamhəni mə, “Tsəfni irə i? Tuko səni mə Kumwesən rərhi pehe Jon Iesu trini pehe tukutaha i mə ‘Ro iaminihi irə rəfo kimiaha hiəpwəh niniien niperhienien ia nəgkiariien səvəi Jon?’

⁶ Mətə tuko səni mə iərmama riti rərhi pehe Jon, nərmama me pam i tuhəkwi əpune kitaha ia kəruətərei me, ti nəri nə mə irəha kamhəni niperhienien ia Jon mə in profet riti.”

⁷ Ro pen irəha həni pen ti Iesu i mə, “Kimaha iahəreirei mə sin rərhi pehe Jon mə tro paptəes ia nərmama.”

⁸ Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Iou mwi ko iəkəpwəh niniien tukumiaha i mə iakamo narimnari me i ia nəkwai sin.”

Iesu rusipekin ia iəmə asori riti mine nime i krep səvənhi

⁹ Iesu rinaməgkiari m nərmama mini irapw nusipekinien riti ti nirəha i, mini mə, “Iəmə asori riti rəpwei nəkwus nəha krep ia nəmhien səvənhi, məpwei pam, nənə məseni nərmama nepwin həuvehe mhətui ti nime i krep səvənhi. Irəha tuhəmhu ikin, mhesi kwənkwai krep, mhəuai, mhəuvei pen niperin m iəmə asori. Iəmə asori rəmri nime i krep səvənhi ia rəginraha, mier mevən ia tənə əpə iti marə kini tui fwe ikin.

¹⁰ Nəpin kwənkwai krep rimruə, iəmə asori rərhi pen iərmama riti sə ramo tukwini nari min revən mətə nəmə hamətui ti nime i krep səvənhi mə tuhəuvei pen nukwai krep me nepwin min. Mətə nəmə kamhətui ti krep həuəsi iəmə nəha, mhərhi pen i ramevən, mhəpwəh nuvei penien nari riti min.

¹¹ Nənə iəmə asori rərhi pen mwi iərmama riti mwi sə ramo tukwini nari min revən. Mətə ho rəmwhen a mwi irə, mhəuəsi in, mho naurisien min, mhərhi pen in rirərig, mhəpwəh nuvei penien nari riti min.

¹² Nənə iəmə asori rərari mərhi pen sə ro kahar irə revən. Sə nəha mwi həuəsi in nipwran me rəpəruəpəruə, mhərarki irapw i.

¹³ Ia nəpin nəha iəmə asori səvəi nime i krep rini mə, ‘Takəfo i? Ramasan mə pwəh iəkərhi pen nərik keikei. Irəha tuhətoni, mhəsiai in.’

¹⁴ Mətə nəpin nəmə me nəha hətoni tini iəmə asori rauvehe, həni pen ti nirəha me i mə, ‘Kwa tini iəmə asori nəha. Nəpin tata səvənhi tremhə, nəmhien i ruvehe mo səvənhi. Pwəh sousi əpune nənə nəmhien səvənhi truvehe mo səkita i.’

¹⁵ Nənə irəha həkwətəmhiri, mhousi əpune, mhərarki irapw ia taniruə.

Ro iaminihi irə iəmə asori səvəi nime i krep trəfo ia nəmə me nəha?

¹⁶ In truvehe, mousi əpune irəha, nənə məseni pen nime i krep səvənhi ia rəgi nərməpə.”

Nəpin nərmama me həregi nəgkiariien nəha, həni mə, “Rekəm. Ko ripko mhə iaminihi.”

¹⁷ Mətə Iesu rəti pen mətə irəha mini mə, “Mə tripko mhə iaminihi nəfe nipwrai nəgkiariien i kimərai pen ia Nəkukuə Ikinan?

‘Kəruətərei nəha nəmə kamhəuvrhəkin nimwə hənuə rərəha, mhəpwəh, təkwtəkwwuni nəha ruvəuvehe mino kəruətərei sə rəpi raka pam kəruətərei me, məkwətəmhiri əknekin pam nimwə.

¹⁸ Iərmama sə trimwei pen ia kəruətərei nəha, nikəkrin me trərkwəpərkwəpə.

Trini minuə kəruətərei nəha rimwei pen ia iərmama riti, iərmama nəha tripwarispwaris.’”

Nəresien ia nikaren səvəi nəmri takis

¹⁹ Nahatən me səvəi Loa mine pris asori me hənuə tuhəkwtəmhiri a Iesu ia nəpin nəha ti nəri nə mə həregi mə in rini nusipekinien nəha muəsi irəha i, mətə hənhekər a nərmama.

²⁰ Ro pen irəha kamhətə amasan in, mhərhi pen nərmama nepwin sə kamhətə afafa nari həuvən mə tuheikuə ia Iesu mhəres pen nəresien me nepwin min. Nəmə

asori me hokeikei mā Iesu trāfwəkour ia nægkiariien sāvənhi, nənə irəha həkukurən nəkwtəmhirriien in tukwe, nənə mhəuvei pen in ia rəgi iəmə Rom sə rauvehi nasoriien mamərimənu ia kwopun nəha.

²¹ Nəmə me nəha sə kamhətə afafa nari həuvən mhəres pen Iesu i mā, “Iahatən. Kimaha iahəkukurən mā nægkiariien me səim sə ikamahatən nərmama me irə ratukwatukw. Ipkopəiti mhə ia nərmama me nepwīn, mətə ikamahatən pərhien suatuk sə Kumwesən rokeikei mā nərmama tuhesi pen.

²² Ro iamīnhi irə tiko mīni pehe ro tukumaha i nətərigien səim. Ratukwatukw ia Loa səkītaha mā tsərəku pen nəmri takis m Kig Sisa uə rekəm?”

²³ Mətə Iesu ruvəkukurən raka mā irəha kamheikuə a, mamhəres nəresien nəha mā in trāfwəkour ia nægkiariien sāvənhi. Ro pen in rīni pen tī nīrəha i mīnuə,

²⁴ “Həuvei pehe silin riti pwəh iakətə ro. Nənīmwi iərmama sin i ia silin? Nənə nəghi sin i?”

Miregi irəha hənī mā, “Nənīmwi Kig Sisa mīne nəghi Kig Sisa.”

²⁵ Miregi Iesu rīni pen tī nīrəha i mā, “Ianhi irə, narimnari me sāvəi Kig Sisa hiəuvei pen m Kig Sisa. Narimnari me sāvəi Kumwesən hiəuvei pen m Kumwesən.”

²⁶ Nənə irəha ko həkəkwtəmhiri mhə Iesu ia nəmri nərmama tī nəri nə mā rīpkəfwəkour mhə ia nægkiariien sāvənhi. Mətə həkərinari ia nægkiariien sāvənhi, nənə mhəuvehe mhəpnəpen.

Nəresien ia nikaren sāvəi nərmama səməme həuvamhə

²⁷ Satusi me nepwīn həuvehe tī Iesu. (Satusi me irəha kamhənī mā iərmama sə ruvamhə ko rīpkətui mhə mwi.)

²⁸ Irəha həuvehe mhəres in nəresien riti, mhənī mā, “Iahatən. Moses rīmərāi pen ia Loa səkītaha mā trīni mīnuə iərman riti remhə, məpwəh sāvənhi pran, mətə tīnīnrau rīwən, piəvi iərman nəha traməkeikei miri pran nəha rouərəhi nəkwerhəkwərha me, rouəsīhəgīn piəvi iəmə nəha.

²⁹ Mətə nərman sefen, irəha piəvnraha me. Sə rasori riri pran riti, rouəpwəh nərəhiien iəkunouihī riti, remhə, məpwəh sāvənhi pran.

³⁰ Piəvni sə resi pen in mwi ro mwi iamīnhi irə.

³¹ Nənə piəvni sə ro kahar, mamevən meste irəha pam sefen həiri prən nəha, mhemhə pam.

³² Nənə prən nəha rəpwəh nərəhiien iəkunouihī riti, memhə mwi.

³³ Nī pehe ro tukumaha i. Ia nəpīn nəha Kumwesən tro nərmama hətui mwi ia nemhəien, prən nəha sāvəi sin ia nərman me nəha sefen, tī nəri nə mā irəha pam həməiri in?”

³⁴ Miregi Iesu rīni pen tī nīrəha i mā, “Ia nītətə ipwet mīne nərman kamhəiri nīpran, nīpran kamhesi pen nərman.

³⁵ Mətə ia nītətə vi sə truvehe, nərman mīne nīpran me tuhəpwəh noien iamīnha irə. Nərman mīne nīpran səməme Kumwesən trətə irəha mā hatukwatukw tuhətui mwi ia nemhəien, nənə mharə ia nītətə vi nəha.

³⁶ Irəha tuhəpwəh nemhəien mwi tī nəri nə mā irəha həmwhen ia nagelo me. Irəha nīpwnətī Kumwesən me tī nəri nə mā in ro irəha hətui mwi ia nemhəien.

³⁷ Mətə Moses in mwi rīnahatən mā nərmama səməme həuvamhə tuhətui mwi. Ia kwopi nægkiariien sə raməgkiari ia nei nəha napw rauək irə mətə rīpkahi əmwesi mhə, Moses rīnəkwein Iərimənu mīni mā in Kumwesən sāvəi Epraham mīne Kumwesən sāvəi Aesak mīne Kumwesən sāvəi Jekop.

³⁸ Nægkiariien nəha ramahatən pen mā Kumwesən rīpko mhə in Kumwesən sāvəi nərmama me səməme həuvamhə, mətə in Kumwesən sāvəi nərmama me səməme kamhəmīru. Ro iamīnhi irə tī nəri nə mā ia nənimen nərmama me pam kamhəmīru.”

³⁹ Ia nāpīn nāha nahatən me nepwīn sāvai Loa hāni mā, “Iahatən. Nāgkiariien saim ratukwatukw.”

⁴⁰ Irāha hāni iamīnhi irā ti nāri nā mā Satusi me hānauris, ko hāpwāh nāresien nari riti mwi min.

Kristo in tīni sin?

⁴¹ Mātā Iesu rīni pen ti nirāha i mā, “Rāfo kamīni mā Kristo in tīni Kig Tevit?”

⁴² Kig Tevit atukwatukw rīmāni ia Nākukuā Ol Sam mā,
‘Kumwesən rīni pen ti Iārimānu sāvai mā,
Ākure ia nīkarek mwatuk,

⁴³ meste tako nārmama sāmāme hamām wāki ik hāuvehe,
tikārpwi utā tīpage nīsum mi ia nirāha.’

⁴⁴ Ia nāgkiariien nāha Kig Tevit rīnākwein Kristo mā Iārimānu sāvānhi. Mā ro iamīnhi irā rāfo kamīni mā in tīni Kig Tevit?”

Nārmama sāvai Iesu tuhamākeikei mhāsiari ti nahatən me sāvai Loa

⁴⁵ Nāpīn nārmama me pam kamhātārig irā, Iesu rīni pen ti nārmama me sāvānhi mīnuā,

⁴⁶ “Kīmīaha tīhamākeikei mhāsiari ti nahatən me sāvai Loa. Irāha hōkeikei mā tuharkahu ia karkahu āpwām wīs me, mamhan. Ia kwopun kamomaket me ikīn hōkeikei mā nārmama tuhākwein irāha ia nīsīaiien. Ia nākwai nīm wāfwaki me sāvai nākur Isrel hōkeikei mā tuhākure ia kwopun amasan me. Ia nāveginien asori me hōkeikei mā tuhākure ia kwopun kamsīai nāmā asori me ikīn.

⁴⁷ Irāha kamheikuā ia nīpran me sāmāme nārman me sāvānraha hāuvamhā, mamhakres narimnari me sāvānraha, nānā mamho mwi nāfwakīien āpwām wīs me mā nārmama tuhātōni hāsīai irāha tukwe. Kumwesən trārpwīn noien ārāha me sāvānraha rasori mwi.”

21

Pran riti ruvei pen sāvānhi mane sampam m Kumwesən

¹ Iesu rāti pen mātoni nārmama nautā sāvānraha rasori kamherukw pen mane me sāvānraha ia kwopun kamerukw pen mane m Kumwesən ikīn.

² Ia nāpīn nāha pran riti ruvehe. Prān nāha iārman sāvānhi remhā māpwāh in. Nautā sāvānhi rīwān. Ruvehe merukw pen silin ouīhi mi kāru.

Iesu rātoni,

³ mīni mā, “Iakani nīpārhiēnien tukumīaha i prān i nautā sāvānhi rīwān iārman sāvānhi remhā māpwāh in rerukw pen mane rasori māpi raka nārmama me pam nāha.

⁴ Iakani iamīnhi irā ti nāri nā mā nārmama me nāha nautā sāvānraha rasori. Hāuvehi raka nīpārīn a mhāuvei pen m Kumwesən. Mātā prān i nautā sāvānhi rīwān ruvei pen mane me pam sāvānhi sē truvehi nāveginien irā.”

Iesu rāgkiari ia nīm wā sāvai Kumwesən

⁵ Nārmama nepwīn sāvai Iesu kamhāgkiari ia nīm wā sāvai Kumwesən, mamhāni mā ramasan pīk ti nāri nā mā kīno ia kāruātērei amasan me mīne narimnari amasan me kīmāuvei pen m Kumwesən. Nānā Iesu rīni mā,

⁶ “Narimnari me i kīmīaha hīamātōni, tukamevān tukousi testesi pam, kāruātērei riti ko rāpwāh nārēr āknekinien ia riti.”

⁷ Mīregi irāha hāres pen in mā, “Iahatən. Narimnari me i tuhāuvehe tīnesən? Nāfe nīm tātīen truvehe mahatən pen mā nāpīn sāvai narimnari me i ruvāuvehe ipaka?”

⁸ Mīregi Iesu rīni mā, “Kīmīaha tīhamāsiari kamo iārman riti reikuā ia kīmīaha. Nārmama hāpīk tuhāuvehe ia nāghīk, mhāni mā irāha Kristo, mhāni mwi mā nāpīn sāvai narimnari me i ruvāuvehe ipaka. Mātā kīmīaha tīhāpwāh nukurirāien ia nirāha.

⁹ Kimiaha tiharegi narmama tuhavisau ia naruagānien me sāmame narmama kamho ia niraha me, mamho mwi ia narmama sāmame kamharimānu. Nāpīn tiharegi, tihāpwāh nehekīrien, tī nāri nā mā nāri nāha tramākeikei mukupwān muvehe, mātā rīpko mhā ihi nāpīn sampam.”

¹⁰ Iesu rarā mīni pen mwi tī niraha i mā, “Narmama ia kwānākwus riti tuhāskānter mharuagān iraha narmama ia kwānākwus āpā. Narmama sāvai kīg riti tuhāskānter mharuagān iraha narmama sāvai kīg āpā.

¹¹ Nīmwnīmwiēn asori me tuhākiu. Ia kwopun me nepwīn nukumhā trahi narmama. Nemhāien skai me tuhāuvehe mhouraha narmama. Nānā narimnari me narmama tuhātōni hāhekīr i mīne nīmātōtien asori me tuhāuku pen ia nīmagouagou.

¹² Mātā nāpīn narimnari me nāha hāpkuvehe mhā ihi, narmama tuhākwātāmhirī kimiaha ia rāginraha, mhometā kimiaha. Iraha tuhāuvei pen kimiaha ia rāgi nāmā asori me ia nākwai nīmwfāwaki me sāvai nākur Isrel. Tī nāri nā mā kimiaha narmama me sāiou, nāmā asori me nāha tuhāuvehi puvnīmwā kimiaha ia kalapus, nānā mhārpwī irapw kimiaha ia nāmri kīg me mīne nāmri narmama sāmame kamharimānu.

¹³ In i nāpīn sākīmiaha tihāni irapw nāgkīariēn amasan sāiou irā.

¹⁴ Ro iamīnhi irā mīne kimiaha tihāpwāh nātārig pīkien ia nāfe nāgkīariēn sākīmiaha tihāni pen tī niraha i.

¹⁵ Iou takuvei pehe nāgkīariēn mīne nukurānien m kimiaha. Narmama me nāha sāmame kamhāmāwāki kimiaha tuhāregi nāgkīariēn me sākīmiaha, iraha riti ko rīpkousi raka mhā, uā trīni neikuāien irā.

¹⁶ Tata me mīne mama me sākīmiaha me, mīne piāvmiaha me, mīne narmama ia kwānākwus me sākīmiaha me, mīne kimiaha me nepwīn tuhāuvei pen kimiaha ia rāgi narmama sāmame hamāmāwāki kimiaha. Nānā iraha tuhousi āpune kimiaha nepwīn.

¹⁷ Narmama me pam tuhāmāwāki kimiaha tī nāri nā mā kimiaha narmama me sāiou.

¹⁸ Mātā nīmwai nukwānemiaha nā ia kāmkapwāmiaha kuatia ia niraha trīpkiwān mhā.

¹⁹ Kimiaha tihāmākeikei mhārer āknekīn ia nahatātōien sākīmiaha. Ia noien i tihāuvehi nīmīruēn.”

Naruagān me sāvai nākur Rom tuhāuvehe mhouraha Jerusalem

²⁰ “Mātā nāpīn kimiaha tihātōni naruagān me hāpīk hāuvehe mheikurkurau ia Jerusalem, tihāmākeikei mhāukurān mā trīpko mhā tui nānā iraha tuhouraha pam kwopun i.

²¹ Ia nāpīn nāha, narmama ia tānā Jutia tuhamākeikei mhāp mhāuvān ia tākuār me. Sāmame kamharā ia nākwai taon i tuhamākeikei mhāier. Nānā sāmame kamharā iruā tuhāpwāh nuvnīmwā peheien mwi irā.

²² Nāpīn nāha in nāpīn sā Kumwesān trārpwīn noien ārāha me irā, mo nāgkīariēn me pam sāmame kīmārai pen ia Nākukuā Ikinan hāuvehe mhāukuā.

²³ Trārāha anan tī nīpran me sāmame tuhāpāmpām mīne sāmame tuhamāuvei pen kānunu m nākwārhakwārha āmtāmetā me ia nāpīn nāha, tī nāri nā mā nāmīsāien asori treste tīprānā i. Niemaha sāvai Kumwesān trāuiui narmama me ia kwopun i.

²⁴ Tukāpi āpune nepwīn ia nau, nānā kākwtāmhirī nepwīn kuvehi iraha hāuvān mho slef me ia niraha ia tānāmtānā me. Nānā narmama rīpko mhā iraha nākur Isrel tuhāvān testesi Jerusalem, mhārimānu ia nākur me ikīn meste nāpīn sāvai narmama rīpko mhā iraha nākur Isrel tro sampam.”

Iāmāti Iārmama truvehe mwi

21:14: Luk 12:11-12 **21:15:** Wok Me 6:10 **21:16:** Mat 10:21-22 **21:18:** 1Saml 14:45, Luk 12:7 **21:19:** Hip 10:36 **21:22:** Dut 32:35, Jer 5:29, 46:10, Hos 9:7 **21:23:** 1Kor 7:26 **21:24:** Esra 9:7, Sam 79:1, Aes 63:18, Rom 11:25, Rev 11:2

25 “Nənə nımtätien me tuhəuku pen ia meri, məkwə, mine kəməhau me. Ia təkure tıprənə i nərmama ia tənəmtənə me tuhəhekır, mhəreirei ti nəri nə mə təsi ramərkwəpahar pık, mamə peiau peiau asori me.

26 Nərmama tuhətoni nəfe truvehe meste tıprənə i, nənə həhekır pık, mhemhə rasi tukwe. Narimnari me ia nımagouagou həskai pık, Kumwesən trıkiukiü ia nırəha.

27 Ia nəpın nəha irəha tuhətoni iou, İəməti İərmama, ia reri nəpuə riti, iakauvehe ia nıskaiien mine nukuraanien asori.

28 Nəpın kımiaha tihətoni narimnari me nəha hənaməier pehe, tihərer atukwatukw, mhəkwətə, ti nəri nə mə nəpın səkımiaha sə takeivinari nari ia kımiaha ruvəuvehe ipaka.”

Iesu rusipekin ia nei niemis

29 Nənə Iesu rini nusipekinien riti ti nırəha i mə, “Hətə ro nei niemis mine nei me pam.

30 Nəpın hənaməpırpır kımiaha hiətoni mhəukurən mə nəpın səvəi nəpnəpanien ruvəuvehe ipaka.

31 Rəmwhen a mwi, nəpın kımiaha tihətoni narimnari me i hənaməier pehe, tihəukurən mə nıtətə sə Kumwesən ramərimənu irə ruvəuvehe ipaka.

32 İakani nıpərhienien tukumiaha i mə nərmama səməmə kəmhəmıru təkwtəkwuni mine tuhəpwəh nemhə pamien meste narimnari me pam i həier pehe.

33 Neiai mine tıprənə trouiwən, mətə nəgkiariien me səiou tuhəpkiwən mhə.”

Nərmama tuhaməkeikei mhətui amasan mhəpwəh napriien

34 Nənə Iesu rini mə, “Mətə kımiaha tihaməkeikei mhəsiari, mhəpwəh nourahaiien nəpın səkımiaha ia noien lafet me, uə ia nənımwiien nənımwiien skai mhakonə irə, uə ia nətərig pikien ia narəien səkımiaha ia tıprənə i. Rərəha nəpın nəha səiou truvehe məsgatukw ia kımiaha rəmwhen kwənkru ruəsi kımiaha.

35 İakani iamınhi irə ti nəri nə mə nəpın nəha treste nərmama pam ia təkure tıprənə i.

36 Mətə ia nəpın me kımiaha tihaməkeikei mhətui amasan, mhəpwəh napriien. Tihəfwaki mə nəpın narimnari me nəha truvehe irə nıskaiien səkımiaha trəmwhen ti narakaiien irə, nənə mhərer ia nənimek, İou İəməti İərmama.”

37 Ia nəpın me pam Iesu ramahatən nərmama ia nımwə səvəi Kumwesən, mətə ia nəpın rier ia taon, mevən mapri ia Təkuər Olif.

38 Nənə ia nəpnəpın anan nərmama me həuvehe mwi tukwe fwe ia nımwə səvəi Kumwesən mə tuhətərig in.

22

Nəmə asori me hərai sun mə tuhəkwətəmhiri Iesu

1 Nəveginien asori nəha nəkur Isrel kəmhani bred sə yis riwən irə ruvəuvehe ipaka. Nəveginien asori nəha nəghın nə Pasova.

2 Pris asori me mine nəhatən me səvəi Loa kəmhətui suatuk riti mə tuhəuvən afafa mhousi əpune Iesu ti nəri nə mə kəmhhekır nərmama.

3 Ia nəpın nəha Setan ruvnımwə ia reri Jutas, iəmə nəha kani mwi in mə Iskariot, in riti ia nərmama me twelef səvəi Iesu.

4 Nənə Jutas rəpwəh irəha mevən ti pris asori me mine nəmə asori me səvəi naruagən me sə kəmhətui ti nımwə səvəi Kumwesən, məgkiari mınraha mını mə rukurən nətuiien suatuk riti ti nuvei penien Iesu ia rəginraha.

5 Nəpın irəha həregi, rerınraha ragien. Həni sımwin mə tuhəuvei pen mane min.

6 Ro pen Jutas rəsəni, nənə mınamətui nəpın riti nərmama həiwən irə mə truvei pen Iesu ia rəginraha.

Iesu raməpnəpenə mə trəni nəveginien səvəi Pasova

⁷ Nəveginien asori nəha nəkur Isrel kamhani bred sə yis riwən irə ruvəuvehe. Ia nəpən nəha kamhousi əpune kwəti sipsip me səvəi Pasova.

⁸ Ro pen Iesu rərhi pen Pita mine Jon, mini mə, “Rouevən, rouəpnəpenə ia nəveginien səvəi Pasova sənətaha, pwəh sani.”

⁹ Miregi krouni pen tukwe in mə, “Ikokeikei mə kimrau trouəpnəpenə irə pəku?”

¹⁰ Miregi in rini pen ti nirau i mə, “Rouregi ro. Nəpən kimirau tirouier pen fwe ia taon, iərman riti trəpi raka kimirau ia suatuk, mauvehi tikinari riti nui rukuər irə. Iroukurirə pen in rouuvnimwə ia nimwə nəha in truvnimwə irə,

¹¹ nənə rouni pen ti iamə asori səvəi nimwə nəha mə, ‘Iahatən səkitaha rani pehe tukw ik i mə nimwə əfo nəha tahani pəri nəveginien səvəi Pasova kimaha səiou me nərmama me ikin?’

¹² Nənə in triri kimirau mevən fwe irənhə ia nimwə nəha mahatən rum asori riti. Narimnari me pam hənəmak raka fwe ikin. Ia rum nəha kimirau tirouəpnəpenə tukutaha.”

¹³ Nənə irau krouevən rouətə narimnari me pam rosi Iesu riməni pen ti nirau i. Nənə krouəpnəpenə ia nəveginien səvəi Pasova.

Iesu raməni nari irəha nərmama me səvənhi

¹⁴ Nəpən səvəi nənien nari ruvəuvehe. Iesu rəkure ia kwopun kaməni nari ikin irəha aposol me səvənhi.

¹⁵ Ia nəpən nəha in rini pen ti nirəha i mə, “Iakinokeikei pik mə kurirə ko nəmisəien miou, takukupwən mənəi nəveginien i səvəi Pasova kitaha m kimiaha.

¹⁶ Iakani pehe tukumiaha i iou tapkəni mhə mwi nəveginien səvəi Pasova meste nipwrai nəveginien i truvehe mukuə ia nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə.”

¹⁷ Nənə Iesu ruvehi kap waen, məfwaki mini vivi Kumwesən tukwe, nənə mini mə, “Kimiaha pam tuhəuvehi nəri, mhənimwi.

¹⁸ Iakani pehe tukumiaha i ipwet mine mamevən tapkənimwi mhə mwi waen meste nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə truvehe.”

¹⁹ Kurirə irə in ruvehi bred, məfwaki mini vivi Kumwesən tukwe, nənə məkwsen, muvei pen minraha, mini mə, “In i nipwrak sə takuvei pen tukumiaha. Kimiaha tihəkeikei mamho iamini irə mə rerimiaha ramrhi iou.”

²⁰ Rəmwhen a mwi nəpən irəha hənani raka nari, Iesu ruvehi kap waen, mini mə, “Kap i in i nəgkariien vi səvəi Kumwesən. Nitək sə traiu tukumiaha trərihi tərini əknekən nəgkariien nəha.

²¹ Mətə həregi ro. Iərmama sə truvei pen iou ia rəgi nərmama səməme kamhəmwəki iou raməkure kimrau min.

²² Iou, Iəməti Iərmama, takaməkeikei memhə rəmwhen kimərfi mə tuko ia nirak, mətə trərəha anan ti iərmama sə truvei pen iou ia rəgi nərmama səməme kamhəmwəki iou.”

²³ Nəpən Iesu rini nəgkariien nəha, irəha hənəməres irəha me i mə sin nəha ia nirəha tro iaminha irə mine.

Nərmama me səvəi Iesu hərəs irəha me mə sin ia nirəha in rasori

²⁴ Ia nəpən nəha nərmama me səvəi Iesu hənəməvisə minraha me, mamhəres irəha me i mə sin ia nirəha in rasori.

²⁵ Nənə Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Kig me səvəi nərmama me ripko mhə irəha nəkur Isrel kamhərimənu ia nirəha. Səməme hasori ia nirəha kani irəha mə Nərmama səvəi Nasituien.

²⁶ Mətə kimiaha tihəpwəh noien iaminha irə ia kimiaha me, rekəm. Iərmama nəha ia kimiaha in rasori traməkeikei muvehe məmwhen iərmama nəha ia kimiaha nuk

səvənhi rouihi. Nənə iərmama nəha ia kɪmiaha in ramiri pen kɪmiaha ia suatuk sə tihesi, traməkeikei muvehe məmwhen iərmama sə ramo tukwini nari m kɪmiaha.

²⁷ Sin nəha in rasori, iəmə asori sə raməkure maməni nari uə səvənhi iotukwininari sə rasui raka nəveginien sənəni? Kɪmiaha hiəukurən mə iəmə asori sə raməkure maməni nari in rasori. Mətə ia rerimiahā iou iakamo rəmwhen iotukwininari sə rasui raka nəveginien sənəmiaha.

²⁸ Kɪmiaha i hiəpkaɾ raka mhə ia nirak nəpɪn iakɪnarə ia nəəsəuien me səiou.

²⁹ Ro pen rəmwhen ia Tata səiou rıməuvei pehe nasoriien miou mə takərimənu, iou mwi takuvei pehe nasoriien m kɪmiaha mə tihərimənu.

³⁰ Ia nitətə səiou sə takərimənu irə, kɪmiaha tihəkure ia tepol səiou, mhəvegin, mhənimwi, nənə mhəkure ia jea me, mhərimənu ia kwənəkwus me twelef səvəi nəkur Isrel.”

Iesu rini mə Saemon Pita trini m kahar mə in rɪreirei Iesu

³¹ “Saemon, Saemon. Regi ro! Setan rɪnəres raka Kumwesən i mə trəsəni pen kɪmiaha ia rəgin. In rokeikei mə truai kɪmiaha rəmwhen iərmama ruai nuni wit mine tekɪn.

³² Mətə iakɪnəfwaki raka tukw ik mə nahatətəien səim trəpwəh nımweiiien. Nənə nəpɪn tikrərig muvehe mwi tukw iou, tikaməkeikei mo nahatətəien səvəi piām me ruvehe mɪskai.”

³³ Miregi Pita rini pen tukwe in mə, “Iərimənu. Iakamərer mwatuk mə takuvnimwə ia kalapus krau mik, uə takemhə krau mik.”

³⁴ Miregi Iesu rini mə, “Pita. Iakani pehe tukw ik i ia nəpɪn a i rəiə trəpwəh nakakaien meste tikini m kahar mə ikreirei iou.”

Nəgkiariien ia Nəkukuə Ikinan traməkeikei muvehe mukuə

³⁵ Nənə Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Fwe kupwən, nəpɪn iakɪnərhi pen kɪmiaha mə tihəuvən mhəvisau, hio rəmwhen iakiməni, hiəpwəh nuvehiiien tənəripw sə hiaməvai pen mane uə tinari irə mine put me səkɪmiaha. Nənə rəfo? Nari riti rıməiwən təni kɪmiaha?”

Miregi irəha həni mə, “Rekəm. Nari riti riwən.”

³⁶ Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Mətə təkwtəkwuni trini minuə iərmama riti səvənhi fwe tənəripw sə ravai pen mane uə tinari irə, pwəh ruvehi. Nənə trini minuə iərmama riti səvənhi nau səvəi naruagəniien riwən, pwəh rəmri pen nəmri nari ia kot səvənhi, muvehi riti irə.

³⁷ Iakani pehe tukumiahā i nəgkiariien i ia Nəkukuə Ikinan traməkeikei muvehe mukuə ia nirak. Rini minuə ‘Kəvsini pen in irəha nərmama səməme kamhərui loa.’ Nəgkiariien i kımərai pen ia Nəkukuə Ikinan raməgkiari ia nirak, rɪnakuə nəha təkwtəkwuni.”

³⁸ Miregi irəha həni mə, “Iərimənu. Ətə ro! Nau kəru i səvəi naruagəniien.”

Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Nəmwhen.”

Iesu raməfwaki ia Təkuər Olif

³⁹ Iesu rier ia taon, mevən ia Təkuər Olif rəmwhen ramo ia nəruarəv me pam. Nərmama me səvənhi kamhəkurirə in.

⁴⁰ Nəpɪn in rapirapw ia kwopun nəha, rini pen ti nirəha i mə, “Kɪmiaha tihəfwaki mə tihəpwəh nımweiiien ia nərəhaien.”

⁴¹ Nənə in rəpwəh irəha mevən isipwɪn kwopti, minimwi nukurhun mi, məfwaki,

⁴² mini mə, “Tata. Trini minuə ratukwatukw ia nətərigien səim, tikuvehi raka kap i pwəh iakəpwəh nənimwiien. Mətə tikəpwəh noien rəmwhen sə iakokeikei, tiko rəmwhen sə ikokeikei.”

⁴³ Ia nəpɪn nəha agelo riti ruku pen ia neiai mier irapw ti Iesu mo in rɪskai mwi.

⁴⁴ Nənə ti nəri nə mə Iesu riregi rərəha anan, rəfwaki əmisə mwi. Niseseien səvənhi ruvehe məmwhen ia netə sə rəmərəməri pen ia tiprənə.

⁴⁵ Nəpən in rəfwaki pam, miskəmter, mevən mwi ti nərmama me səvənhi, mətoni mə hənapri ti nəri nə mə rerinraha rəpou.

⁴⁶ In rini pen ti nirəha i mə, “Rəfo kımiaha hiamapri? Hətui, mhəfwaki mə tihəpwəh nımweiiən ia nərəhaien.”

Nərmama həkwətəmhiri Iesu

⁴⁷ Nəpən Iesu raməgkiari ihi, nərmama həpik həuvehe. İəmə nəha, nəghin nə Jutas, riti ia twelef nərmama me səvəi Iesu, ramiri irəha. In ruvehe ipaka ti Iesu mə trakei min,

⁴⁸ mətə Iesu rini pen tukwe in mə, “Jutas. Rəfo? İkuə tiko pui iou, İəməti İərmama, ia nakeiiən?”

⁴⁹ Nəpən nərmama səməme kamhərer ipaka ti Iesu hətoni nəfe trukurirə mier pehe, həni mə, “İərimənu. Kımaha tahəfo? Tahərai irəha ia nau me səkimaha me uə rekəm?”

⁵⁰ Nənə irəha riti rərai iərmama sə ramo tukwini nari m pris asori anan mərai raka nıkare nıfregin mwatuk.

⁵¹ Mətə Iesu rini mə, “Nəmwhen nə!” Nənə mırapi nıfregin, momasan.

⁵² Iesu rəgkiari m pris asori me, mine naruagən me nəha kamhətui ti nımwə səvəi Kumwesən, mine nəmə asori me səvəi nəkur Isrel səməme həuvehe mə tuhəkwətəmhiri in. In rini mə, “Rəfo hiaməuvehi nau me mine nıpərpəri nei me mamhəuvehe mə tihəkwətəmhiri iou iamınhi irə? Nətərigien səkimiaha rınuə iou rakres riti uə?”

⁵³ Nərineiv m neis mine kıtaha miou samarə ia nəkwai nımwə səvəi Kumwesən. Rəfo hiəpwəh nəkwətəmhiriiən iou ia rəgımiaha ia nəpən nəha? Mətə in i nəpən səkimiaha, nəpən nıskaiiən səvəi nəpitəvien trərimənu ia kımiaha.”

Pita rini mə in rıreirei Iesu

⁵⁴ İa nəpən nəha nərmama me nəha həkwətəmhiri Iesu, mhəiri mhəuvən ia nımwə səvəi pris asori anan. Pita rakurirə, mətə rəpwəh nevənien ipaka.

⁵⁵ Nəpən irəha hərkwumen pam napw riti ia nıkare nımwə nəha, mhəkure pəri, Pita raməkure irəha mınraha.

⁵⁶ Nənə pran riti sə ramo tukwini nari rətoni in raməkure ipaka ti napw. Ramətə amasan in, nənə mını mə, “İəmə i in mwi rınamavən pəri irau Iesu.”

⁵⁷ Mətə Pita rini mə, “Rekəm, prən i. İakreirei iəmə nəha.”

⁵⁸ Nəpən ouihi a rukurau, nənə iərmama riti mwi rətoni in mını mə, “İk riti mwi ia nirəha.”

Mətə Pita rini mə, “İəmə i, rıpkə mhə iou.”

⁵⁹ Nəpən ouihi a rəmwhen ia aoa riti rukurau, nənə iərmama riti mwi rəgkiari skai, mını mə, “Nıpərhienien i. İəmə i in mwi rınamavən pəri irau Iesu. Kwa in mwi iəmə Kalili nəha.”

⁶⁰ Mətə Pita rini mə, “İəmə i, iakreirei nəfe i iakaməgkiari irə.” Təkwətəkwuni a mwi, nəpən raməgkiari ihi, rəiə rakaka.

⁶¹ Nənə İərimənu səkitaha ruvsini, məti pen mətə Pita. Nənə Pita rerin rırhi nəgkiariien i səvəi İərimənu səkitaha. Rıməni pen tukwe in mə, “İa nəpən a i kurirə rəiə rakaka, tikini m kahar mə ikreirei iou.”

⁶² Nənə Pita rier mevən iruə mırapi nasəkien.

Iesu rərer ia nəmri nəmə asori me səvəi nəkur Isrel

⁶³ İa nəpən nəha nəmə me nəha səməme kamhərer tukuahag Iesu, kamhəuəsi in, mamharis əkenhin irə.

⁶⁴ İrəha housəman mwi nənimen, nənə mamhəres in mə, “Ni ro nəgkiariien sə ruku pen ti Nənımwın mə sin ruəsi ik!”

⁶⁵ Nənə həni mwi nəgkiariien me rıpik mwi, mamhəni ərəha in irə.

⁶⁶ Nəpɪn ruvəran nəmə asori me səvəi nəkur Isrel mine pris asori me mine nahatən me səvəi Loa housəsımwin irəha me. Nənə nərmama me həiri Iesu, mhəuvən, mhərpwi irapw in ia nəmrɪnraha. Nənə nəmə asori me i həni mə,

⁶⁷ “Trɪni mɪnuə ik Kristo, ni pehe tukumaha i.”

Mətə Iesu rɪni pen tɪ nɪrəha i mə, “Ko iakɪni pehe tukumiaha i, ko kɪmiaha hiəpkɪni mhə nɪpərhienien irə.

⁶⁸ Ko iakəres nəresien riti m kɪmiaha, ko hiəpkosəripɪn pehe mhə miou.

⁶⁹ Mətə nəha təkwtəkwuni mine mamevən iou, Iəməti Iərmama, takəkure ia nɪkare Kumwesən mwatuk sə in nɪskaiien səvənhi rasori.”

⁷⁰ Miregi irəha pam həni mə, “Ro iamɪnhi irə ik Tɪni Kumwesən?”

Miregi Iesu rɪni pen tɪ nɪrəha i mə, “Hiaməni mə iou i in i.”

⁷¹ Miregi həni mə, “Kitaha tsətui mwi iərmama riti mwi mə trɪni pui in tɪ nəfe? Səuvəregi raka mə in rɪni ərəha Kumwesən. Ruku pen atukwatukw ia tərhun.”

23

Iesu rərer ia nəmri Paelat

¹ Ia nəpɪn nəha nərmama pam ia kusen nəha həskəmter, mhəiri Iesu, mhəuvən, mhərer ia nəmri Paelat.

² Nəpɪn kamhərer ia nəmri Paelat, həni ərəha Iesu i mə, “Kɪmaha iahətoni iəmə i ramiri əpə iti kɪmaha nəkur Isrel, mamɪnise kɪmaha mə tahəpwəh nərəku penien nəmri takis m Kig Sisa. In rani mwi mə in Kristo, iərmama sə trərimənu ia kɪmaha.”

³ Miregi Paelat rəres Iesu i mə, “Ik kig səvəi nəkur Isrel?”

Miregi Iesu rɪni pen tukwe in mə, “Ik ikani.”

⁴ Nənə Paelat rɪni pen tɪ pris asori me mine nərmama me pam nəha mə, “Iakətə iamɪnhi irə mə nərhəien riwən ia iəmə i.”

⁵ Mətə irəha həgkiari skai, mhəni mə, “Mətə iəmə i ramahatən nərmama me pam ia tənə Jutia, mamə irəha haməvisə mɪnraha me. In rɪno stat fwe ia tənə Kalili muvehe meste nari ia kwopun i.”

Iesu rərer ia nəmri Herot

⁶ Nəpɪn Paelat rɪregi nəgkiariien nəha, rəres mə, “Iəmə i in iəmə Kalili uə rekəm?”

⁷ Nənə nəpɪn Paelat rɪregi mə Iesu ruku pen ia kwopun nəha Herot ramərimənu ikin, rərhi pen in revən tukwe, tɪ nəri nə mə ia nəpɪn nəha Herot mwi fwe Jerusalem.

⁸ Nəpɪn Herot rətə Iesu, rerɪn ragien pɪk. Tui kwopti rokeikei mə trətoni, tɪ nəri nə mə ramregi kani nəghɪn, nənə mokeikei mwi mə trətoni Iesu ro nɪmtətien riti.

⁹ Ro pen Herot rəres Iesu nəresien me rɪpɪk, mətə Iesu rɪpkɪni mhə nəgkiariien riti.

¹⁰ Ia nəpɪn nəha pris asori me mine nahatən me səvəi Loa həskəmter, mamhəgkiari skai, mamhəni ərəha Iesu.

¹¹ Herot mine naruağən me səvənhi kamhətə ərəha in, mamharis əkenhɪn irə. Nənə Herot rɪni nəkwən mə irəha tuharkahu pen karkahu amasan riti min. Nəpɪn hənarkahu pen raka min, Herot rərhi pen in rɪrərig mevən tɪ Paelat.

¹² Ia nəpɪn nəha Herot mine Paelat krouvehe rouəkwein irau me mə iou riti. Mətə kupwən krouəmwəki irau me.

Paelat rəsəni pen Iesu ia rəgi naruağən me

¹³ Paelat rousəsımwin pris asori me mine nəmə asori me səvəi nəkur Isrel

¹⁴ mɪni pen tɪ nɪrəha i mə, “Kɪmiaha hiəməuvehi iəmə i, mhəuvehe, mhərpwi ia nənimek, mamhəni mə ramiri raka nərmama ia suatuk atukwatukw. Iakinəkiri raka noien səvənhi ia nəmrɪmiaha, mətə iəpkətoni mhə nari riti ro rərəha rəmwhən nəgkiariien me nəha kɪmiaha hiaməni, mamhəuəsi in irə.

15 Herot mwi rīpkətoni mhə nari riti ro rərəha. Ro pen rərhi pehe in rīrərīg mwi muvehe tukutaha. Hətə ro! Iəmə i rīpko mhə nari riti sə rəmwhen mə tukousi əpune in tukwe.

16 Ro iamīnhi irə takərīsi in, nənə məseni in rier ia kalapus mamevən.”

17 a

18 Mətə nərmama me nəha irəha pam həkwein əpwəmwīs mə, “Uvehi irapw iəmə nə məseni Parapas rier ia kalapus tukumaha.”

19 (Iəmə nəha Parapas raməmak ia kalapus ti nəri nə mə rīmərkwumen naruagəniēn riti ia taon nəha Jerusalem, nənə mousi əpune mwi iərmama.)

20 Paelat rarə mægkiari mwi mīnraha ti nəri nə mə rokeikei mə trəsēni Iesu rier ia kalapus mamevən.

21 Mətə irəha kamhəkwein əpwəmwīs mə, “Ərui tərini pen in ia nei kamarkuauī! Ərui tərini pen in ia nei kamarkuauī!”

22 Nənə Paelat rarə mægkiari sə ro kahar irə, mīni pen ti nīrəha i mə, “Ti nəfe? Nəfe nərəhaiēn in rīno? Iakīnətə raka in mə rīpko mhə noien ərəha riti sə rəmwhen mə tukousi əpune in tukwe. Ro iamīnhi irə takərīsi in, nənə, məseni in rier ia kalapus mamevən.”

23 Mətə irəha haməmwur, mamhəkwein əpwəmwīs, mamhəni mə tukaməkeikei kərui tərini pen Iesu ia nei kamarkuauī. Irəha həkwein əpwəmwīs iamīnha irə mamhəuvən meste

24 Paelat rīni mə tro nəkwanraha.

25 Iəmə nəha Parapas sə kīməuvehi puvnimwə in ia kalapus ti naruagəniēn mīne nousi əpuneien iərmama Paelat rəsēni in rier ia kalapus mamevən, mətə ruvei pen Iesu ia rəgi naruagən me səvənhi mə irəha tuho irə rəmwhen ia nəmə asori me səvəi nəkur Isrel hokeikei.

Naruagən me hərui tərini pen Iesu ia nei kamarkuauī

26 Naruagən me nəha həiri Iesu, mhəier ia taon, mhətoni iəmə Saerin riti nəghīn nə Saemon. Ruku pen ia kwopun riti iruə mauvehe ia taon. Irəha həkwtəmhirī in, mhəmri pen nei kamarkuauī səvəi Iesu ia nuran, nənə mhəkeikei mīn mə trəvrani mukurirə Iesu.

27 Nərmama me həpīk kamhəkurirə Iesu. Nīpran me həpīk irəha mīnraha kamhapi, mamhasək asori tukwe.

28 Mətə Iesu ruvsini, məti pen mətə irəha, mīni mə, “Nīprən Jerusalem me. Kīmīaha tihəpwəh nasəkien tukw iou, mətə tīhasək tukumīaha me mīne nīpwnətīmīaha me.

29 Nəpīn riti sə rauvehe trərəha anan. Tukīni iamīnhi irə mə nīpran me səməme həpkəkwhəkwen mhə, mhəpkuvei pen raka mhə kənunu m iəkunouīhi, irəha həukurən nagienien.

30 Ia nəpīn nəha nərmama tuhəni pen ti təkuer me mə ‘Həkure tərini kīmaha’ mīne nəpatu me ‘Housəman kīmaha.’

31 Mə nərmama kamho narimnari me i nəpīn nei ramerə ihi tukəfo irə nəpīn nei ruvehe mīmhiə?”

32 Nənə naruagən me kamhəiri iəmə ərəha mi kəru, mhəier mə tuhousi əpune irau irəhar Iesu.

33 Irəha həuvehe ia kwopun nəha kani mə Kerhə səvəi Iərmama. Ia kwopun nəha hərui tərini pen Iesu ia nei kamarkuauī, mhərui tərini pen mwi iəmə ərəha mi nəha ia nei kamarkuauī, riti ia nīkare Iesu mwatuk, riti ia nīkaren mour.

34 Nənə Iesu rīni mə, “Tata. Tikəpwəh nərpwīniēn tai noien ərəha səvənraha ti nəri nə mə həreirei nəfe i kamho.” Nənə irəha həuai kīrkīri tīnari me səvənhi, mhəuini nari riti sə trahatən pen sin truvehi nəfe tīnari səvənhi.

a 23:17: Nəkukua me rīpīk kīmərāi pen Niutestamen irə ia nəgkiariēn səvəi nəkur Kris kupwən kwopi nəgkiariēn ia vas 17 riwən. 23:29: Luk 21:23, Rev 6:16 23:31: 1Tes 4:17 23:34: Aes 53:12, Mat 5:44, Wok Me 7:60, Sam 22:18

³⁵ Nərmama ia kwopun nəha kamhərer mamhəspau ia Iesu, mətə nəmə asori me səvəi nəkur Isrel kamharis əkenhin irə, mamhəni mhənuə, “In rīməuvehimiru nərmama me həpik. Trini minuə in Kristo pərhiən sə Kumwesən ruvərfi raka in, ramasan mə ruvehimiru atukw a in.”

³⁶ Naruagən me irəha mwi kamharis əkenhin irə, mamhəuvehe ipaka tukwe, mamhəmwur mə tuhəuvei pen waen sə rəfiə min,

³⁷ mamhəni mə, “Trini minuə ik kig səvəi nəkur Isrel pərhiən, uvehimiru atukw ik!”

³⁸ Ia kənkəpwə irənhə irə nəkukuə riti kimərai mə Iesu tremhə ti nəfe. Rini mə: *In I KiG SəvəI Nəkur Isrel*

³⁹ Iəmə ərəha mi nəha sə krouəgher ia kwopun nəha riti rini ərəha Iesu i, mini mə, “Ik Kristo uə rekəm? Uvehimiru atukw ik mine kimrau!”

⁴⁰ Mətə in riti rini in, mini mə, “Rosi ipkehekir mhə Kumwesən uə? Kwa kiməuvei pehe nərpwinien mik rəmwhen a mwi irə.”

⁴¹ Ratukwatukw a mə kamousi əpune krau iamini. In i tai noien ərəha səkrau. Mətə iəmə i ripko mhə nari riti rərəha.”

⁴² Nənə iəmə nəha rarə mini mwi mə, “Iesu. Rerim tramrhi iou nəpin tikərimənu ia nitətə səim.”

⁴³ Miregi Iesu rini pen tukwe in mə, “Iakani nipərhiənien tukw ik i. Ipwet tikarə krau mik ia kwopun amasan nəha Parataes.”

Iesu remhə

⁴⁴⁻⁴⁵ Ipaka ti kurkwai nəpin ia ran nukuraanien səvəi meri riwən. Nəpitəvien ruvehe mousəman kwopun me pam ia tənə nəha meste aoa kahar rukurau. Ia nəpin nəha tinari sə rəgher tukuahag rum sə ro ikinan anan fwe ia nəkwai nimwə səvəi Kumwesən reitehi nipərin kəru.

⁴⁶ Nənə Iesu rəkwein əpwəmwis mini mə, “Tata. Iakəmri pehe nənimwik ia rəgim.” Rini nəgkiariien nəha, nənə muvehi neiahagien səvənhi sampam, memhə.

⁴⁷ Iaruagən riti səvəi nəkur Rom nəha in rasori ia naruagən me irəha pam hantret. Nəpin rətoni Iesu mə rinəfemhə irə, rəgnəgini Kumwesən, mini mə, “Nipərhiənien. Iəmə i in iəmə atukwatukw.”

⁴⁸ Nənə nərmama me pam səməme hənousəsimwin irəha me fwe ikin ti nəspauien ia nəri nəha kino ia Iesu, nəpin hətoni, hərərig pen imwənraha, mhəregi rərəha, mamhəru i kwənpwenhinraha tukwe.

⁴⁹ Nərmama me pam səməme həukurən Iesu, mine nipran me nəha səməme hənəməkurirə in fwe ia tənə Kalili, kamhərer isipwin, mamhəspau ia narimnari me nəha.

Josefrəkwafə nipwrai Iesu ia nipəgi kəruətərei

⁵⁰⁻⁵¹ Iərmama riti nəghin nə Josef. Imwəni nə Aramatia taon riti səvəi nəkur Isrel. Josef in raməkure irəha nəmə asori me səvəi nəkur Isrel nəpin housəsimwin irəha me. Noien səvənhi ramasan matukwatukw. Nəpin nəmə asori me hənərai simwin mə tukousi əpune Iesu, Josef ripkəsəni mhə. Ia nəpin me in rameitenhi mə trətoni nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə ruvehe.

⁵² Josef revən ti Pəlat, mərəs mə ko rəsəni in ruvehi nipwrai Iesu.

⁵³ Nəpin Pəlat rəsəni, Josef revən, muvehi raka nipwrai Iesu ia nei kamarkuau, nənə muvegi ia tinari kani mə linen, mevən məmri pen ia nipəgi kəruətərei sə kinərai ərori raka, kipkəmri pen raka mhə nipwrai iərmama riti ikin.

⁵⁴ In i nəpin kaməpnəpənə irə ti Sapat, Sapat ruvəuvehe ipaka.

⁵⁵ Nipran me naha sãmame hãmæier ia tənə Kalili, mhækurirə Iesu mhəuvehe, irəha hækurirə Josef i, nənə mhətoni nipəgi kəruətərei naha mine Josef rəfəmri pen nipwrai Iesu irə.

⁵⁶ Nəpın hətoni pam, hərərig, mhəpnəpenə nimwai nari me nepwın sə nipekinraha rapein amasan, mhəpnəpenə mwi senta me nepwın. Nənə ia Sapat hapwis rəmwhen sə Loa rıməni.

24

Iesu rətui mwi ia nemhəien səvənhi

¹ Ia Sante, nəpnəpın anan, nipran me naha həuvehi nimwai nari me sãmame hənəpnəpenə raka ia nirəha nipekinraha rapein amasan, mhəuvehi mhəuvən ia nipəgi kəruətərei naha kinərkwafə nipwrai Iesu ikın,

² nənə mhətoni kəruətərei asori naha kinərpınhə pen ia tərhui nipəg kinəsəkwusəkwu raka i. ³ Mətə nəpın hasu puvnimwə ia nipəg, həpkətoni mhə nipwrai Iesu Iərimənu səkitaha.

⁴ Nəri naha ro nətərigien səvənraha rəvsausini pik. Nəpın kamhərer mamhətərig tukwe, təkwtəkwuni a mwi iərmama kəru krouier irapw ti nirəha. Tinari səvənrau raməhiapw.

⁵ Irəha hətoni həkəkır mhənımwi irapw nənimenraha ia tiprənə. Nənə iərmama mi naha krouni pen ti nirəha i mə, “Rəfo kimiaha hiamətui iərmama sə rımıru ia kwopun i kamərkwafə nipwrai nərmama sə hemhə ikın?”

⁶ In riwən i, mətə in rınətui mwi. Rerimiahaha tramrhi nəgkiariien i in rıməni pehe tukumiaha i nəpın rınamarə ihi fwe ia tənə Kalili.

⁷ In rıməni mə, ‘Irəha tuhaməkeikei mhəuvei pen iou, Iəməti Iərmama, ia rəgi nəmə ərəha me. Nənə nəmə ərəha me naha tuhərui tərini pen iou ia nei kamarkuau. Takemhə, mətə nəpın sə ro kahar irə takətui mwi.’ ”

⁸ Nənə nipran me naha rerınraha rırhi mwi nəgkiariien naha səvənhi.

⁹ Hərərig ia nipəg, mhəuvən, mhətoni eleven nərmama me səvəi Iesu mine nepwın mwi, həni pen narimnari me i ti nirəha.

¹⁰ Nipran me naha sãmame həni irapw narimnari me i ti aposol me səvəi Iesu irəha naha Meri Maktala, mine Joana, mine Meri mama səvəi Jemes, mine nipran me nepwın mwi irəha mınrahar.

¹¹ Mətə aposol me rerınraha rırhi mə rosi nəgkiariien naha səvənraha ro nəri auər a irə. Irəha həpkini mhə nipərhiendien irə.

¹² Mətə Pita riskəmter, maiu, mevən ia nipəgi kəruətərei naha kinərkwafə nipwrai Iesu ikın, mərəpəsuk, mətı puvnimwə, mətətoni tinari me naha linen sə kiməvegi nipwrai Iesu irə ramrımər, mətə nari riti mwi riwən. Nənə in rəpwəh kwopun naha mamevən məkərinari ia nəfe rınətoni.

Iərmama kəru səvəi Iesu krauesi pen suatuk rauevən fwe Emeas

¹³ Ia nəpın a mwi naha iərmama kəru səvəi Iesu krauevən ia rukwənu riti nəghin nə Emeas. Rukwənu naha ipaka ti Jerusalem kavən rəmwhen ia kilometa irəha pam eleven.

¹⁴ Irau krauegkiari pəri ia narimnari me naha kınə.

¹⁵ Nəpın naha krauegkiari pəri irə, Iesu ruvehe ipaka, mamavən irəhar mınrau,

¹⁶ mətə nari riti ruvegi nətərigien səvənrau, kroureirei mə Iesu naha.

¹⁷ Nənə Iesu rini pen ti nirau i mə, “Nəfe i irauavən rauni pen tukumirau me i?”

Nənə krouərər, nənimenrau rıpkagien mhə.

18 Irau riti, naghin nā Kleopas, rini pen tukwe in mā, “Rosi ik əpa ia nārmama me sāməme kamhavən fwe ia Jerusalem ikreirei narimnari me nāha kīno nārineiv m neis mine?”

19 Miregi Iesu rini pen ti nirau i mā, “Nāfe narimnari?”

Miregi krouni pen tukwe in mā, “Narimnari me nāha kīno ia Iesu, iāmə Nasaret. Iāmə nāha in profet riti. Ia nāmri Kumwesən mine ia nāmri nārmama narimnari me sə in rino mine nāgkiariien sāvənhi ro nānimwīn mīskai.

20 Pris asori me mine nāmə asori me səkītaha hāməuvei pen in ia rəgi nəkur Rom mā irəha tuhəni mā in traməkeikei memhə. Nənə irəha hərui tərini pen in ia nei kamarkuau.

21 Mətə kīmaha iahənəmri pen əknekīn nətərigien səkīmaha irə mā in iārmama sə treivinari ia kītaha nəkur Isrel. Narimnari me nāha kīno, mətə nari riti mwi, ipwet i nāpīn sə ro kahar irə.

22 Riti mwi, nīpran nepwīn ia tāmwen səkīmaha ho nāmrimaha rier. Ia nāpnāpīn anan hāvən fwe ia nīpəg sə kīnərkwafə iāmə nāha ikin,

23 mətə həpkətoni mhə nīpwran. Nāpīn irəha hərərig pehe, hāni mwi mā hənətoni agelo mi kəru krouier pehe ti nīrəha, krouni mīnuə in rīnətui mwi ia nemhəien sāvənhi.

24 Nārmama nepwīn ia tāmwen səkīmaha hāvən fwe ia nīpəgi kəruətərei nāha, nənə mhətoni rəmwhen atukwatukw mā nīpran me nāha hāməni, mətə həpkətoni mhə nīpwrai iāmə nāha.”

25 Miregi Iesu rini pen ti nirau i mā, “Kwa rosi kīmīaha hiəreirei nāgkiariien me pam sə profet kupwən me hāməni. Rəfo kīmīaha hīamo tanpen ia rərīmīaha, mhəpwəh nīni akwauakwien nīpərhienien irə?”

26 Kumwesən ruvəni raka mā iāmə nāha kani mā Kristo traməkeikei miregi nāmīsəien me nāha kurirə revən muvehi nasoriien sāvənhi.”

27 Nənə Iesu rəusiəre pui pen amasan ti nirau i nīpwrai nāgkiariien me pam sə kīmərāi pen ia Nəkukuə Ikinan sāməme haməgkiari ia in. Ia nāgkiariien sāvənhi rəgkiari ia nəkukuə sāvəi Moses muvehe meste nəkukuə me sāvəi profet me.

28 Nāpīn irəhar haruvehe ipaka ti rukwənu nāha irau krauevən ikin, Iesu ramo rəmwhen mā in trəpwəh irau mavən mamevən.

29 Mətə irau krouəkeikei min, rouni mā, “Samaro pəpīm kītahar mik. Rīnaməruarəv. Rīpko mhə tui meri rivə.” Ro pen Iesu ruvnimwə irəhar mīnrau mā tuamharo pəpīm.

30 Nāpīn in rəkure mā trəni pəri nari irəhar mīnrau, ruvehi bred, məfwaki mīni vivi Kumwesən tukwe, məkwsen, muvei pen mīnrau.

31 Ia nāpīn nāha nətərigien sāvənrau rəsevər, krīnauətə rīnaukurən mā Iesu nāha. Nənə təkwtəkwi a mwi in rīwən ia nāmīnrau.

32 Nənə irau krouni pen tukunrau me i mā, “Pərhien. Nāpīn raməgkiari pehe m krau ia suatuk, maməusiəre pui pehe nīpwrai nāgkiariien me ia Nəkukuə Ikinan, nāgkiariien sāvənhi ramasan pīk, mamə rərīrau ramagien.”

33 Nənə ia nāpīn nāha krouəskəmter, rourərig rouevən fwe ia Jerusalem. Ia kwopun nāha krouətə nārmama me eleven sāvəi Iesu mine nārmama nepwīn mwi irəha mīnraha hənousəsīmwīn raka irəha me,

34 mamhəni mā, “Nīpərhienien. Iərīmənu səkītaha rīnətui mwi. In ruvəier irapw raka ti Saemon.”

35 Nənə iāmə mi nāha krouni irapw nāfe krīnouətoni ia suatuk, rouni mwi krīnəfo rouətoni sas ia Iesu nāpīn in raməkwsen bred.

Iesu rier irapw ti nārmama sāvənhi

36 Nāpīn irau krauəgkiari ihi ia nari m nari me nāha, təkwtəkwi a mwi hətoni Iesu ramərer ia kurkwānraha, mīni pen ti nīrəha i mā, “Nāmərīnuien trarə tukumīaha.”

³⁷ Mætə irəha hærkærinari irə, mhehekir. Rerınraha rırhi mə kamhətoni nənimwi iərmama riti.

³⁸ Ro pen Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Rəfo hiamhekir iamınhi irə? Rəfo nəresien me kamhəutə ia rerımiaha mamho kımiaha hiəpwəh nınien nıpərhiēnien ia nirak?

³⁹ Hətoni ro rəgik mi mine nisuk mi. Kwa iou i. Hərapi iou, mhəregi, mhəukurən mə nusak i mine nikəkrik i. Mætə nənimwi iərmama nusan mine nikəkrin riwən.”

⁴⁰ Iesu rini nəgkiariien nəha, misəni irapw rəgin mi mine nisun mi ti nirəha hətoni.

⁴¹ Nəpin hətoni nəmrınraha rier. Rerınraha ragien. Mætə nahatətəien səvənraha ramərməru ihi. Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Sənəmiaha i nəveginiēn uə rekəm?”

⁴² Nənə irəha həuvei pen nıpəri nəmu afə riti min.

⁴³ In ruvehi məni ia nəmrınraha.

⁴⁴ Nənə Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Narimnari me i kamhesi pen nəgkiariien me səiou sə iakiməni pehe tukumiaha i fwe kupwən nəpin iakinamarə pəri ihi kitaha m kımiaha. Iakiməni minuə nəgkiariien me pam nəha kımərai pen ia Loa səvəi Moses mine nəkukuə me səvəi profet kupwən me mine Ol Sam səməme kamhəgkiari ia nirak tuhaməkeikei mhəuvehe mhəukuə.”

⁴⁵ Nənə in rəsevər ia nətəriɡien səvənraha mə irəha tuhəukurən nıpwrai nəgkiariien me ia Nəkukuə Ikinan,

⁴⁶ rini pen ti nirəha i mə, “Nəgkiariien me nəha kımərai pen ia Nəkukuə Ikinan həni iamınhi mə iou Kristo takaməkeikei mukupwən mıregi nəmisəien, memhə, nənə ia nəpin sə ro kahar irə iakətui mwi.

⁴⁷ Tukəvisau irapw mə nərmama tuhaməkeikei mhəpwəh noien ərəha me, mhahatətə ia nirak, nənə Kumwesən trəpwəh nərpwinien noien ərəha me səvənraha. Tukukupwən kəvisau irapw nəgkiariien i ia Jerusalem kurirə revən ti nərmama ia tənəmtənə me pam.

⁴⁸ Kımiaha nəha hiənətoni narimnari me i ia nənimemıaha.

⁴⁹ Həregi ro! Iou takərhi pehe Nənimwin Ikinan reiwaiu pehe tukumiaha rəmwhen ia Tata səiou rino raka promes irə. Mætə kımiaha tihəpwəh nierien ia taon i meste niskaiien nəha trukrutə ia neiai meiwaiu pehe. Kumwesən trarkahu pehe m kımiaha.”

Iesu rutə mevən fwe ia neiai

⁵⁰ Nənə Iesu riri irəha mhəier mhəuvən mheste nari fwe rukwənu nəha Petani. Ia kwopun nəha in ruvehi utə rəgin mi, məkwein amasan ia nirəha.

⁵¹ Nəpin raməkwein amasan ia nirəha, raraka ia nirəha, nənə kuvehi utə in revən fwe ia neiai.

⁵² Irəha hənimwi nukurhunraha, mhəuvei pen nisaiien səvənraha min. Nəpin hərərig mhəuvən fwe ia Jerusalem, rerınraha ragien pik.

⁵³ Ia nəpin me kamhəuvən ia nimwə səvəi Kumwesən, mamhəgnəgini in.

Jon

Nægkiariien sə rani mə nəfe i nəkukuə

Jon rımərai nəkukuə sə ro kefə irə raməgkiari ia nəgkiariien amasan səvəi Iesu Kristo. Jon in iərmama riti ia twelef nərmama me səvəi Iesu. Iesu rokeikei pik in. Jon rımərai nəkukuə i ia nuk 90-100. In rokeikei mə kitaha nərmama tsəvsini nəkukuə i pwəh ro nukurəniēn i tukutaha mə Iesu in Kristo, Tini Kumwesən. Jon rokeikei mə kitaha tsəni nıpərhienien irə, nənə mhəuvehi nımıruien ia nəghi Iesu (Jon 20:31). Jon raməgkiari ia nımıruien mine wok səvəi Iesu Kristo. Mətə nəkukuə səvənhi ropə ia nəkukuə səvəi Matiu, Mak, mine Luk. Ia nəkukuə səvənhi Jon rini irapw nımtətien krırım səməme Matiu, Mak, mine Luk həpwəh nəgkiariien irə. Mətə ia nəkukuə Matiu, Mak, mine Luk haməgkiari ia nımtətien kəru a səməmi Jon raməgkiari mwi irə. Nəkukuə i nusipekinien me səvəi Iesu riwən irə, mətə raməgkiari pik ia nəvənien səvəi Iesu irəha in me nepwın. Jon rımərai nəkukuə i mə kitaha tsaməkeikei mhəukurən nımtətien me səməme Iesu Kristo rino. Nımtətien me nəha hamo pui mə Iesu Kristo in Kumwesən in rauvehi nıskaiien asori me. Nıpərhienien Jon ramahatən mə Iesu Kristo in Tini Kumwesən, mətə in ramahatən mwi mə Iesu in iərmama rəmwhen ia kitaha nəpın nepwın rerin rəpou, nəpın nepwın tıpwın rəpou, mamə mwi nokeikeiien.

Nəgkiariien səvəi Kumwesən ruvehe mo iərmama i nıpwran rəmwhen ia nıpwrataha

¹ Fwe tui, nəpın tıprənə ramiwən ihi, Nəgkiariien səvəi Kumwesən rinarə raka.^a Nəgkiariien nəha ramarə irau Kumwesən. Nəgkiariien nəha in Kumwesən.

² In rinarə raka irau Kumwesən fwe tui nəpın tıprənə ramiwən ihi.

³ Narımnari me pam həuku pen irə mharə. Narımnari me pam səməme kamharə riti riwən rıpkuku pen mhə irə marə.

⁴ Nəgkiariien nəha in nukune nımıruien. Nımıruien nəha in nukuraanien sə raməhiəpwın nərmama.

⁵ Nukuraanien nəha raməhiəpw ia nəpitəvien, nəpitəvien ko rıpkousəman mhə.

⁶ Iərman riti Kumwesən rərhi pehe i nəghin nə Jon.

⁷ In ruvehe mə trərer irapw məgkiari ia nukuraanien nəha pwəh nərmama həregi nəgkiariien səvənhi, nənə mhəni nıpərhienien irə.

⁸ Rıpkə mhə Jon in nukuraanien nəha, mətə ruvehe mə trərer irapw məgkiari irə,

⁹ mını mə nukuraanien pərhiēn sə raməhiəpwın nərmama me pam na truvehe ia tıprənə i.

¹⁰ Nıpərhienien nukuraanien nəha ruvehe ia tıprənə i. In nəha Nəgkiariien nəha tıprənə i mine nərmama me pam həuku pen irə mharə, mətə nəpın rier pehe irə irəha həreirei mə in sin.

¹¹ In ruvehe imwəni atukwatukw, mətə nəkur imwəni me həpkəsevər mhə ia rerınraha tukwe.

¹² Mətə nərmama me səməme həsevər ia rerınraha tukwe, in ruvei pen nasoriien mınraha mə irəha nıpwənəti Kumwesən me. In ruvei pen nasoriien nəha m nərmama me pam səməme kamhəni nıpərhienien ia nəghin.

¹³ Mətə nəpın həuvehe mhə nıpwənəti Kumwesən me ia nırəha, irəha həpkətui pehe mhə ia nite tata mine mama, uə ia nokeikeiien səvəi nıpwranrau, uə ia nətərigien səvəi iərman riti, rekəm. Kumwesən əpa ruvei pen nımıruien vi mınraha ro irəha həuvehe nıpwənətin me.

1:1: Jon 17:5, 1Jon 1:1-2, Rev 19:13 **a 1:1:** Uə "Nəgkiariien rinarə raka." **1:3:** 1Kor 8:6, Kol 1:16-17, Hip 1:2 **1:4:** Jon 5:26 **1:5:** Jon 3:19 **1:6:** Mat 3:1, Luk 1:13-17,76 **1:8:** Jon 1:20 **1:9:** Jon 8:12, 1Jon 2:8 **1:10:** Jon 1:3, 17:25 **1:12:** Kal 3:26 **1:13:** Jon 3:3-6, Jem 1:18, 1Pit 1:23

14 Nægkiariien sɔvɔi Kumwesən^b ruvehe mo iərmama i nɪpwran rəmwhen ia nɪpwrataha rarə ouihɪ a kɪmaha min. Kɪmaha iahənətoni nasoriien sɔvənhi, nasoriien sɔ in rauvehi tɪ nəri nɔ mə in Tini Kumwesən anan kuatia. Iahənətoni mə rerɪn rukuər ia namasanien mine nɪpərhiɪnien.

15 Jon rərər irapw mægkiari irə, məkwein əpwəmwis, mini mə, “Iəmə i in i iəmə sɔ iakinægkiari irə nɔpɪn iakini mə, ‘Iəmə sɔ trukurirə pehe iou, in rasori ia nirak, tɪ nəri nɔ mə nɔpɪn iapkətui pehe mhə ihɪ, mətə in rɪnarə raka.’ ”

16 Nənə tɪ nəri nɔ mə rerɪn rukuər ia namasanien mine nɪpərhiɪnien, nɔpɪn me kitaha pam saməuvehi narimnari amasan me raku pen tukwe.

17 Loa sɔ Kumwesən ruvei pehe ruku pen tɪ Moses, mətə namasanien mine nɪpərhiɪnien ruku pen tɪ Iesu Kristo.

18 Iərmama riti rɪpkətoni raka mhə Kumwesən, mətə Tini Kumwesən anan kuatia in Kumwesən. Ia nɔpɪn me in ipaka tɪ Tata sɔvənhi. In rɪno pui pehe Tata sɔvənhi m kitaha.

Nægkiariien sɔvɔi Jon Paptas

19 Nægkiariien sɔvɔi Jon ro iamɪnhi irə. Nɔpɪn riti nəmə asori me sɔvɔi nəkur Isrel hərhi pen pris me nɔpɪn mine Livaet me nɔpɪn həier ia Jerusalem mhəuvən mə tuhəres pen in mə, “Ik sin?”

20 Nənə Jon rɪpkəpnəpen mhə, mətə rægkiari, mo nukurənien i, mini mə, “Rɪpko mhə iou Kristo.”^c

21 Miregi irəha hərəs pen in mə, “Ik Elaeja?”

Miregi in rini mə, “Rəkəm. Rɪpko mhə iou Elaeja.”

Miregi irəha hənɪ mə, “Ik profet nəha kɪmənɪ mə truvehe?”

Miregi in rini mə, “Rəkəm.”

22 Ro iamɪnhi irə irəha hənɪ pen tukwe in mə, “Ik sin? Kɪmaha tahaməkeikei mhəuvei pen nægkiariien m səməme hənərhi pehe kɪmaha. Ikəfni irə ia niram?”

23 Miregi Jon rini mə, “Iou iəmə i kamregi rerɪk ia kwopun akwesakwes ikin. Iakaməkwein əpwəmwis mə, ‘Kɪmiaha tihaməkeikei mhəpərhi^d suatuk sɔvɔi Iərimənu səkɪtaha.’ Noien i iakamo ramesi pen nægkiariien sɔvɔi Profet Aesea kupwən.”

24 Nərmama me i səməme kɪnərhi pehe irəha nɔpɪn Farisi me.

25 Irəha hərəs pen Jon i mə, “Rəfo ikamo paptas ia nərmama, mətə rɪpko mhə ik Kristo uə Elaeja uə profet nəha Nəkukuə Ikinan rani mə truvehe?”

26 Miregi Jon rini pen tɪ nirəha i mə, “Iakamo paptas ia kɪmiaha ia nui, mətə iərmama riti ramərər kurkwən ia kɪmiaha hiəreirei.

27 Iou iakiməkupwən muvehe, iəmə nəha in trukurirə. Iapkəmwhen mhə mə takɪfi raka nəkwus ia put sɔvənhi.”

28 Narimnari me i həier pehe ia rukwənu Petani fwe nɪkare nui aris Jotan pen, kwopun Jon ramo paptas ikin.

Kwəti sipsip sɔvɔi Kumwesən

29 Kɪni rakwakwi irə Jon rətoni Iesu ravən mauvehe. Nɔpɪn rətoni, rini mə, “Hətə ro in i kwəti sipsip sɔvɔi Kumwesən. In truvehi raka noien ərəha me sɔvɔi nərmama me ia tiprənə i.

30 Iəmə i in i iakamægkiari irə nɔpɪn iakimənɪ mə, ‘Iəmə sɔ trukurirə pehe iou, in rasori ia nirak, tɪ nəri nɔ mə nɔpɪn iapkətui pehe mhə ihɪ, mətə in rɪnarə raka.’

1:14: Aes 60:1-2, Kal 4:4, Fil 2:7, Hip 2:14, Luk 9:32, Jon 2:11 ^b **1:14:** Uə “Nægkiariien ruvehe mo iərmama i nɪpwran rəmwhen ia nɪpwrataha.” **1:15:** Jon 1:27,30, Mat 3:11 **1:16:** Kol 2:10 **1:17:** Eks 34:28, Rom 6:14, 10:4 **1:18:** Eks 33:20, Jon 6:46, 1Tim 6:16, 1Jon 4:12, Mat 11:27 **1:20:** Jon 3:28 ^c **1:20:** Nəhag nəha “Kristo” ramægkiari ia iəmə nəha profet kupwən me həmənɪ mə truvehe muvehimɪru nərmama. **1:21:** Dut 18:15,18, Mat 11:14, Jon 6:14, 7:40 **1:23:** Aes 40:3 ^d **1:23:** Uə “Kɪmiaha tihaməkeikei mhəmri atukwatukw suatuk sɔvɔi Iərimənu səkɪtaha.” **1:25:** Mat 21:25, Jon 1:33 **1:27:** Jon 1:15, Wok Me 13:25 **1:28:** Mat 3:6, Jon 10:40 **1:29:** Aes 53:6-7, Jon 1:40, 1Pit 1:18-19 **1:30:** Jon 1:15

³¹ Fwe kupwən iou iakreirei iəmā i, mətə iakiməuvehe, mamō paptaes ia nui mē takətə sas in, nənə mahatən nəkur Isrel irə pwəh irəha hətoni mhəukurən.”

³² Nənə Jon rarə mīni irapw mwi mē, “Iou iakinətōni Nənīmwin Ikinan ruku pen fwe ia neiai meiwaiu rəmwhen ia mak inhəripw muvehe məkure irə.

³³ Fwe kupwən iou iakreirei iəmā i, mətə Iəmā sə rīnərhi pehe iou mē tako paptaes ia nui rīni pehe tukw iou i mē, ‘Ik tikətōni Nənīmwin Ikinan reiwaiu məkure ia iərmama riti. Iərmama nəha in nəha tro paptaes ia Nənīmwin Ikinan.’

³⁴ Iou Jon iakinətōni nəri i, nənə mani mīnuə iəmā i in Tīni Kumwesən.”

Iesu rīnaməkwein nərmama me səvənhi

³⁵ Kīni rakwakwi irə, Jon ramərer ia kwopun a mwi nə irəhar iərmama kəru səvənhi.

³⁶ Nəpīn rətī pen mətōni Iesu ramavən makurau, rīni mē, “Hətə ro in i kwətī sipsip səvəi Kumwesən.”

³⁷ Iərmama mi nəha səvəi Jon krouregi in rīni nəgkiariien nəha, nənə kraukurirə ia Iesu.

³⁸ Iesu ruvsini mətōni irau kraukurirə in, nənə rīni pen tī nirau i mē, “Kīmirau irouətui nəfe?”

Miregi krouni pen tukwe in mē, “Rapai, ikamarə pəku?” (Nəgkiariien nəha “Rapai” nīpwrān mē Iahatən.)

³⁹ Miregi in rīni pen tī nirau i mē, “Rouvehe rouətōni.” Ro pen irau krouevən, rouətōni kwopun in ramarə ikīn. Nənə irau krouarə irəhar mīn ia nəpīn nəha tī nəri nə mē rīnaməruarəv ipaka meri rivə.

⁴⁰ Irau riti rīregi Jon rəgkiari nənə rukurirə ia Iesu in nə Antru, piəvi Saemon Pita.

⁴¹ Nəri sə rukupwən mō in revən mətōni piəvni Saemon, nənə mīni pen tukwe in mē, “Kīmaha iahətōni Mesaea.” (Mesaea nīpwrān mē Kristo.)^e

⁴² Nənə in rīri Saemon mevən tī Iesu. Iesu rətī pen mətōni Saemon, mīni mē, “Ik Saemon, tīni Jon. Tukəkwein ik mē Kefas.” (Kefas nīpwrān mē Pita.)

Iesu rəkwein Filip mīne Nataniel

⁴³ Kīni rakwakwi irə, Iesu rokeikei mē trevən ia tənə Kalili. In rətui Filip, mətōni, mīni pen tukwe in mē, “Kurirə iou.”

⁴⁴ Filip nəha in iəmā Petsaeta, imwei Antru mīne Pita.

⁴⁵ Nənə Filip rətui Nataniel, mətōni, mīni pen tukwe in mē, “Kīmaha iahətōni iəmā i Moses rīmərāi ia nəkukuə səvəi Loa mīne profet me mwi hāmərāi mamhəgkiari irə. In iəmā Nasaret, tīni Josef. Nəghīn nə Iesu.”

⁴⁶ Miregi Nataniel rīni pen tukwe in mē, “Ko nari amasan riti ruku pen ia Nasaret uə?”

Miregi Filip rīni pen tukwe in mē, “Uvehe mətōni.”

⁴⁷ Nəpīn Iesu rətōni Nataniel ravən muvehe, in rəgkiari irə, mīni mē, “Hətə ro. Iəmā Isrel pərhiēn i. Neikuəien rīwən irə.”

⁴⁸ Miregi Nataniel rīni pen tukwe in mē, “Ikəfukurən iou?”

Miregi Iesu rīni mē, “Nəpīn ikaməkure tegīn niēmīs, Filip rəpwəh ihi nəkweinien ik, iakinətə raka ik.”

⁴⁹ Miregi Nataniel rīni pen tukwe in mē, “Iahatən. Ik Tīni Kumwesən pərhiēn. Ik pərhiēn kīg səvəi nəkur Isrel.”

⁵⁰ Miregi Iesu rīni mē, “Rəfo? Ikīni nīpərhiēnien ia nīrak tī nəri nə mē iakīni nəgkiariien i mē ‘Iakinətə raka ik ikaməkure tegīn niēmīs’? Ik tikətōni narimnari me nepwin mwi hasori ia sāməme nəha.”

1:32: Mat 3:16 **1:33:** Luk 3:2-3 **1:34:** Mat 3:17, 17:5, Mat 27:54 **1:36:** Jon 1:29 **1:40:** Mat 4:18-20 **1:41:** 1Saml 2:10, Sam 2:2, Jon 4:25 **e 1:41:** Nəgkiariien mi nəha “Mesaea” mīne “Kristo” krouəmnəmwhen a. Mesaea nəgkiariien Hipru. Kristo nəgkiariien Krik. Nəhag mi nəha krouəgkiari ia iəmā nəha profet kupwən me hāməni mē Kumwesən trərhi pehe i ruvehe muvehimīru nərmama. **1:42:** Mat 16:18, Mak 3:16 **1:43:** Mat 8:22, Mak 2:14 **1:45:** Dut 18:18, Aes 7:14, 9:6, Jer 23:5, Esik 34:23 **1:46:** Jon 7:41,52 **1:48:** Sam 32:2 **1:49:** Mat 14:33, 16:16, Mat 27:42, Mak 3:11

⁵¹ Iesu rarə mīni pen mwi tukwe in mə, “Takani nīpərhiēnien tukumiaha i kīmiaha tihətoni kəpuapen trəkwaḡ nənə nagelo me səvəi Kumwesən tuhaməutə mamheiwaiu ia ləməti Iərmama.”

2

Nəkur Kena həiri pen vi a pran riti m iərman səvənhi mhagien irəha mīnrau

¹ Kini neis irə nərmama nepwīn ia rukwənu Kena ia tənə Kalili həiri pen vi a pran riti m iərman səvənhi, mharə mho mwi nəveḡinien asori riti mamhagien pəri irəha mīnrau. Mama səvəi Iesu irəha mīnraha.

² Kinəkwein Iesu mīne nərmama me səvənhi mə irəha mwi tuhəuvən mhani pəri nari irəha mīnraha.

³ Nəpīn waen ruvəiwən, mama səvəi Iesu rīni pen tukwe in mə, “Sənmwīnraha waen ruvəiwən.”

⁴ Mireḡi Iesu rīni pen tukwe in mə, “Prən i. Ikəfo mani pehe nəri i tukw iou? Nəpīn səiou rīpkuvehe mhə ihi.”

⁵ Mireḡi mama səvənhi rīni pen ti nərmama səməme kamho tukwini nari mə, “Kīmiaha tihaməkeikei mho nəfe nəḡhīn in trīni pehe tukumiaha i.”

⁶ Ia kwopun nəha nəri kamərəmīn pen nui irə irəha pam sikis kīno ia kəruətərei. Irəha kuatia kuatia rukurən nuvehīen eiti uə hantret twenti lita. Nui nəha səvəi nəkur Isrel kamhərkwerīḡ irə.)

⁷ Iesu rīni pen ti nərmama me nəha kamho tukwini nari mə, “Kīmiaha tihərəmīn pen nui ia nəri kamərəmīn pen nui ia nīrəha.” Irəha hərəmīn meste pehe rukuər.

⁸ Nənə Iesu rīni pen ti nīrəha i mə, “Nəha təkwtəkwni kīmiaha tihəkwhi raka nepwīn, mhəuvehi mhəuvən mhəuvei pen m iəmə asori səvəi nəveḡinien asori.” Ro pen irəha həuvehi mhəuvən.

⁹ Nəpīn iəmə asori səvəi nəveḡinien asori rənīmwi əghan nui nəha, nui sə Iesu rīno ruvehe mo waen i, in rīreirei mə waen ruku pəku. (Mətə iotukwininari me səməme həkwhi raka nui irəha həkurən.) Ro iamīnhi irə iəmə asori səvəi nəveḡinien nəha rəkwein iərman sə rīpkarə vi a irau pran səvənhi ruvehe,

¹⁰ rīni pen tukwe in mə, “Samarə kamo nəveḡinien asori iamīnhi kukupwən kukwhi raka waen sə ramasan pīk kauvei pen m nərmama. Nənə nəpīn nərmama me hənənīmwi asori kwopti, kukwhi raka sə rīpkamasan pīk mhə kauvei pen mīnraha hənīmwi. Mətə ik ikəpwəh nukwhi rakaiēn waen sə ramasan pīk meste nəha təkwtəkwni.”

¹¹ In i nīmətīen sə Iesu rukupwən mo ia rukwənu Kena ia tənə Kalili. Ia nīmətīen nəha in rahatən pen nasoriēn səvənhi. Nənə nərmama me səvənhi hənī nīpərhiēnien irə.

Iesu rəkoui irapw nərmama səməme kamho maket ia nīmwə səvəi Kumwesən

¹² Kurirə irə Iesu rewaiu pen fwe taon Kapaneam irəha mama səvənhi mīne piəvni me mīne nərmama me səvənhi. Nənə irəha harə nəpīn ouihi a fwe ikin.

¹³ Nəveḡinien asori səvəi nəkur Isrel kani mə Pasova rīnauvehe ipaka. Iesu rutə pen fwe Jerusalem,

¹⁴ mətōni nərmama nepwīn ia nəkwai nīmwə səvəi Kumwesən kamhəmri pen nəmri nari ia kau me mīne sipsip me mīne menu me. Nepwīn kamhəkure mamhəvriwei mane. In rətōni irəha,

¹⁵ ruvehi nəkwus me, mo kwənkīrkīr irə, məkoui irapw irəha pam mīne sipsip me mīne kau me həier irapw ia nīmwə nəha. In rətəḡi irapw mane səvəi nərmama kamhəvriwei i, muvsini tepol me səvənraha.

¹⁶ Nənə səməme kamhəmri pen nəmri nari ia menu me, in rini pen ti nirəha i mə, “Kimiaha tihəuvehi nəri me i mharaka, mhəpwəh noien nimwə səvəi Tata səiou ro kwopun kauvehi nəmri nari ikin.”

¹⁷ Ia nəpın nəha nərmama me səvənhi rerinraha rirhi nəgkiariien i kimərai pen ia Nəkukuə İkinan rini mə, “İakokeikei pik nimwə səim. Nokeikeiien nəha rauək rəmwhen ia napw ia rerik.”

¹⁸ Ro pen nəmə asori me səvəi nəkur Isrel həni pen tukwe in mə, “Sin riməuvei pehe nasoriien mik mə tiko narimnari me i? Nəfe nəha nımtətien tiko m kimaha pwəh iahətoni mhəukurən?”

¹⁹ Miregi İesu rini pen ti nirəha i mə, “Housi testesi nimwə i səvəi Kumwesən, nənə ia nəpın səro kahar irə takuvehi utə mwi.”

²⁰ Miregi nəmə asori me səvəi nəkur Isrel həni mə, “Kwa nimwə i səvəi Kumwesən kuvrhəkin nuk irəha pam foti-sikis. Tikəfo muvehi utə mwi ia nəpın kahar?”

²¹ Mətə nimwə nəha səvəi Kumwesən İesu raməgkiari irə in nə nıpwran.

²² Ro iamınhi irə nəpın İesu rətui mwi ia nemhəien səvənhi, nərmama me səvənhi rerinraha rirhi mə in riməni nəgkiariien i, nənə irəha həni nıpərhiien ia Nəkukuə İkinan mine nəgkiariien nəha İesu riməni.

²³ Nəpın İesu in fwe Jerusalem ti nəveginien asori nəha kani mə Pasova, nərmama həpik hətoni nımtətien me nəha in ramo, mhəni nıpərhiien ia nəghin.

²⁴ Mətə İesu rıpkini mhə nıpərhiien ia nirəha, mhəpwəh nini pamien rerin ti nirəha i, ti nəri nə mə in ruvəukurən raka nərmama me pam.

²⁵ In rıpkətui mhə iərmama riti tro pui pen nətərigien səvəi iərmama min, ti nəri nə mə in ruvəukurən raka nəfe ramarə ia reri iərmama.

3

Nikotimas revən ia nəpın maməgkiari m İesu

¹ İəmə asori riti səvəi nəkur Isrel nəghin nə Nikotimas. In Farisi riti.

² İəmə i ruvehe ti İesu ia nəpın, mını pen tukwe in mə, “İahatən. Kimaha iahəukurən mə ik iahatən riti sə Kumwesən rərhi pehe ik. İərmama riti riwən ko ro nımtətien me i səməme ikamo trini minuə Kumwesən rıpkarə mhə tukwe.”

³ Miregi İesu rini pen tukwe in mə, “İakani nıpərhiien tukw ik i trini minuə iərmama kıpkukwəhi mhə mwi in, ko in rıpkətə mhə nıtətə sə Kumwesən ramərimənu irə.”

⁴ Miregi Nikotimas rini pen tukwe in mə, “Tukəfa kukwəhi mwi iərmama sə ruvəpwınari raka? Ko in revən mwi ia tıpwı mama səvənhi mə tukukwəhi mwi in uə rekəm?”

⁵ Miregi İesu rini mə, “İakani nıpərhiien tukw ik i trini minuə iərmama kəpwəh nukwəhiien in ia nui mine Nənımwın, ko in rıpkuvnimwə mhə ia nıtətə sə Kumwesən ramərimənu irə.

⁶ Nəri sə iərmama rukwəhi in iərmama. Nəri sə Nənımwın rukwəhi in nənımwın.

⁷ Tikəpwəh nəkəriien nari mə iakini pehe tukw ik i mə “Tukaməkeikei kukwəhi mwi ik.”

⁸ Nımətəgi ravən mamevən ia kwopun pəku rokeikei mə trevən ikin. Kimiaha hiamregi rameikweikwi nımwai nari, mətə hiəreirei mə ruku pəku mauvəku. Nərmama me pam səməme Nənımwın rukwəhi irəha ho mwi iamınhi.”

⁹ Miregi Nikotimas rini pen tukwe in mə, “Tukəfo narimnari me i ruvehe mo iamınha irə?”

¹⁰ Miregi İesu rini pen tukwe in mə, “İk iahatən səvəi nəkur Isrel. Rəfo ikreirei narimnari me i?

11 Iakani nīpārhiēnien tukw ik i kīmaha iahamāni nāfe iahūkūrən, mamhægkiari ia nāfe iahənətoni ia nāmrimaha, mətə kīmīaha hiəpkīni mhə nīpārhiēnien ia nægkiariēn səkīmaha.

12 Iakinægkiari raka ia narimnari me ia tīprənə i, mətə kīmīaha hiəpkīni mhə nīpārhiēnien ia nægkiariēn səiou. Ro iamīnhi irə tihəfo mhəni nīpārhiēnien ia nægkiariēn səiou trīni mīnuə iakægkiari ia narimnari me ia neiai?

13 Iərmama riti riwən ruvəutə raka mevən ia neiai. Iəməti Iərmama in əpa ruku pen ia neiai meiwaiu.

14 Fwe kupwən Moses ruvehi utə snek riti kīno ia aean nə pras ia kwopun akwesakwes ikīn. Rəmwhən a mwi tukaməkeikei kuvehi utə Iəməti Iərmama

15 mə iərmama sə rani nīpārhiēnien irə truvehi nīmīruien rerīn.

16 Kumwesən rokeikei pik nərmama ia tīprənə i, məriari pehe Tīni anan kuatia mə nərmama me pam səməme tuhəni nīpārhiēnien irə tuhəpkemhə mhə, mətə tuhəuvehi nīmīruien rerīn.

17 Kumwesən rīpkərhi pehe mhə Tīni ruvehe ia tīprənə i mə trərpwīn noien ərəha me səvəi nərmama, mətə in rərhi pehe Tīni mə truvehimīru irəha.

18 Iərmama sə rani nīpārhiēnien ia Tīni Kumwesən, Kumwesən trəpwəh nərpwīnien noien ərəha me səvənhi. Mətə iərmama sə rīpkīni mhə nīpārhiēnien irə, Kumwesən ruvəni raka mə in trərpwīn noien ərəha me səvənhi tī nəri nə mə iərmama nəha rīpkīni mhə nīpārhiēnien ia Tīni anan kuatia.

19 Kumwesən ruvəni raka mə in truvei pen nərpwīnien m nərmama tī noien i iakani. Nukuraanien ruvəuvehe raka ia tīprənə i, mətə nərmama həpkokeikei mhə nukuraanien, mhokeikei a nəpitəvien, tī nəri nə mə noien me səvənraha hərəha.

20 Iərmama sə ramo noien ərəha me rəmwəki nukuraanien. Ko in rīpkuvehe mhə irə kamo nukuraanien nəha rəhiərpwīn noien me səvənhi.

21 Mətə iərmama sə ramo nīpārhiēnien ruvehe ia nukuraanien mə tro nukurənien i mə noien me səvənhi in ramo tī nəri nə mə ramsiai Kumwesən.”^a

Jon Paptas rægkiari mwi ia Iesu

22 Kurirə ia nəri nəha, Iesu mīne nərmama me səvənhi həuvən ia tənə Jutia. In ramarə ikīn irəha mīnraha, mamə paptas ia nərmama.

23 Jon mwi ramo paptas ia nərmama fwe Aenon kwopun riti ipaka tī Salim, tī nəri nə mə nui me həpīk fwe ikīn. Nərmama me kamhəuvehe tukwe, nənə in ramo paptas ia nīrəha.

24 (Ia nəpīn nəha kīpkuvehi puvnimwə mhə ihi Jon ia kalapus.)

25 Nəpīn riti nərmama nəpwīn səvəi Jon mīne iəmə Isrel riti hənəməvisə mīnraha me tī nərəsien riti mə tuhəfərkwerīg irə.

26 Nənə irəha həuvehe tī Jon, mhəni pen tukwe in mə, “Iahatən. Rerīm ramrhi iəmə nəha fwe kupwən kīmīrau min ia nīkare nui arīs Jotan pen, iəmə sə ikīnərər irəpw mægkiari irə? Ətə ro. In ramo paptas ia nərmama. Nərmama pam kamhəuvən tukwe.”

27 Mīregi Jon rīni mə, “Iərmama ko rīpkuvehi atukw mhə nari riti, mətə nāfe nari in ruvehi Kumwesən traməkeikei muvei pen min.

28 Kīmīaha i hiəuvəregi raka iou iakīmāni iamīnhi irə mə, ‘Rīpko mhə iou Kristo, mətə Kumwesən rərhi pehe iou mə takukupwən ia Kristo muvehe.’

29 Nəpīn kiri pen vi a pran riti m iərman səvənhi, prən nəha səvəi sin? Kwa səvəi iərman nəha! Mətə nəpīn kamo nəvegīnien asori səvəi narə viien səvənrau, in riti ramərər ipaka,

3:11: Jon 3:32, 8:26 **3:12:** Luk 22:67 **3:13:** Prov 30:4, Rom 10:6 **3:14:** Nam 21:9, Jon 8:28, 12:32 **3:15:** Jon 20:31 **3:16:** Jon 3:36, 10:28, Rom 5:8, 8:32, 1Jon 4:9-10 **3:17:** Luk 19:10, Jon 5:22, 12:47, Wok Me 17:31 **3:18:** Jon 3:36, 5:24 **3:19:** Jon 1:5,9, 8:12 **3:20:** Efes 5:11-13 **a 3:21:** Suatuk riti mwi tī nīnīien nægkiariēn ia vas 21 in i mə: “Mətə iərmama sə ramo nīpārhiēnien ruvehe ia nukuraanien mə nukuraanien trəhiərpwīn kətoni mə noien me sə in ramo, mətə Kumwesən rinasitu irə mə tro.” **3:22:** Jon 4:1-2 **3:24:** Mat 4:12 **3:26:** Jon 1:26-34 **3:27:** Jon 19:11, 1Kor 4:7, Hip 5:4 **3:28:** Jon 1:20,23, Mat 11:10 **3:29:** Mat 9:15

mamregi iærman naha ramægkiari, rerin ragien pik tukwe. Ro iamihni irə təkwtəkwuni iakamregi rerik ramagien pik.

³⁰ Iærman naha traməkeikei mutə masori, mətə iou takaməkeikei meiwaiu mouihi.

³¹ Iəmə sə ruku pen fwe irənhə rasori ia nærmama me pam. Iəmə sə ruku pen ia tīprənə in səvəi tīprənə, nənə ramægkiari ia narimnari me səvəi tīprənə. Mətə iəmə sə ruku pen ia neiiai rasori ia nærmama me pam.

³² In rani irapw nəfe rīnətoni mīregi, mətə iærmama riti riwən rīni nīpərhienien ia nægkiariien səvənhi.

³³ Mətə iærmama sə rīni nīpərhienien ia nægkiariien səvənhi ramahatən pen mə nægkiariien naha Kumwesən rīni ro nīpərhienien.

³⁴ Iəmə sə Kumwesən rīnərhi pehe i rani irapw nægkiariien me səvəi Kumwesən, tī nəri nə mə Kumwesən rauvei pen Nənimwīn Ikinan min rasori pik.

³⁵ Tata Kumwesən in rokeikei Tīni, mīnəmri pen raka narimnari me pam ia rəgīn.

³⁶ Iærmama sə rani nīpərhienien ia Tīni Kumwesən nīmīruien rerin rīnarə raka irə. Mətə iærmama sə rīpko mhə nəkwai Tīni Kumwesən, in tīpəkətə mhə nīmīruien ia nəpīn riti, mətə niemaha səvəi Kumwesən raməmak rerin irə.”

4

Iesu ramægkiari m pran Sameria

¹ Kəvisau pen m Farisi me mə Iesu ravi nærmama həpik həuvehe mho nærmama me səvənhi, nənə in ramo paptəes ia nīrəha. Nærmama me naha həpik mhəpi raka səməme Jon ravi irəha, mamə paptəes ia nīrəha.

² (Mətə nīpərhienien rīpko mhə Iesu atukwatukw ramo paptəes ia nīrəha, mətə nærmama səvənhi me a kamho.)

³ Nəpīn Iesu rukurən mə Farisi me həuvəregi raka nægkiariien naha, in rəpwəh tənə Jutia, mīnamevən mwi ia tənə Kalili.

⁴ Ia suatuk səvənhi Iesu rīregi mə traməkeikei məpi simwīn ia tənə Sameria.

⁵ Ro iamihni irə in ruvehe ia taon riti ia Sameria nəghīn nə Saeka. Taon naha ipaka tī kwopwi tīprənə Jekop rīməuvei pen m tīni nəghīn nə Josef.

⁶ Wel sə Jekop rīneri fwe kupwən in naha ia kwopun naha. Nənə Iesu rīregi rəpou pik tī navənien səvənhi, revən, maməkure ia nīkare wel naha. Ipaka tī kurkwai nəpīn ia ran.

⁷ Nənə prən Sameria riti ruvehe mə trukwəhi nui. Iesu rīni pen tukwe in mə, “Vei pehe nui riti miou iakənīmwi.”

⁸ (Nærmama me səvəi Iesu həuvavən fwe taon mə tuhəuvehi nəmri nəveginien.)

⁹ Mīregi prən Sameria i rīni pen tukwe in mə, “Ik iəmə Isrel. Iou prən Sameria. Rəfo ikaməres pehe nui miou?” (Prən i rīni iamihni irə tī nəri nə mə nəkur Isrel mīne nəkur Sameria ko həkənīmwi mhə nui ia kap kuatia.)

¹⁰ Iesu rīni pen tī prən i mə, “Ikreirei nəfe nari Kumwesən rokeikei mə truvei pehe mik. Ikreirei mwi iou sə iakani pehe tukw ik i mīnuə ‘Vei pehe nui riti miou iakənīmwi.’ Kamo ikukurən ko ikəres iou nənə iakuvei pehe nuimīru mik.”

¹¹ Mīregi prən i rīni pen tukwe in mə, “Iəmə asori. Teki nəri tikukwəhi nui irə riwən. Wel i rəmwhenīmwi. Nənə tikuvehi pəku nuimīru naha?”

¹² Rəfo? Ik iəmə asori məpi raka kaha kupwən səkitaha Jekop? In rīməuvei pehe wel i m kitaha, mīnamənīmwi nui irə. Nīpwnətīn me mīne kau me səvənhi irəha mwi hənəmənīmwi.”

¹³ Mīregi Iesu rīni pen tī prən i mə, “Iærmama sə rənīmwi nui i trəkwakwa mwi,

14 mətə iərmama sə trənimwi nui takuvei pen min tripkəkəkwakwa mhə mwi ia nəp̄in riti. Nui sə takuvei pen min trakwərkwər ia reri iərmama nəha rəmwhen ia nəmri nui riti mauvei pen nimiruien rerin min.”

15 Miregi prən i rini pen tukwe in mə, “Iəmə asori. Uvei pehe nui nəha miou pwəh iapkəkwakwa mhə mwi, məpwəh nuveheien ia kwopun i mukwəhi nui!”

16 Miregi Iesu rini pen ti prən i mə, “Evən, məkwein səim iərman, rouvehe mwi ia kwopun i.”

17 Miregi prən i rini pen tukwe in mə, “Səiou iərman riwən.”

Miregi Iesu rini mə, “Ikani atukwatukw mə səim iərman riwən.

18 İkinesi pen raka nərman irəha pam krirum, nənə sə nəha ikamesi pen ipwet mine rıpkə mhə iərman atukwatukw səim. Nəri i ikini ro nıpərhiēnien.”

19 Prən i rini pen tukwe in mə, “Iəmə asori. İakətə ik mə ik profet riti.

20 Kaha kupwən me səkimaha nəkur Sameria kamhəfwaki pen m Kumwesən ia təkuer i, mətə kimiaha nəkur İsrəl hiaməni mə Jerusalem kwopun atukwatukw nərmama tuhaməkeikei mhəfwaki pen m Kumwesən ikın.”

21 Miregi Iesu rini pen tukwe in mə, “Prən i. Ni nıpərhiēnien ia nəgkiariēn səiou. Nəp̄in nəha rauvehe kimiaha tihəpwəh nəfwakiēn m Tata Kumwesən ia təkuer i mine fwe Jerusalem.

22 Kimiaha hiaməfwaki mhəreirei Kumwesən, mətə kimaha iahaməfwaki mhəukurən amasan in, ti nəri nə mə suatuk Kumwesən rauvehimiru nərmama irə ruku pen ia kimaha nəkur İsrəl.

23 Nəp̄in riti nəha rauvehe, mətə ruvəuvehe raka. İa nəp̄in nəha nərmama səməme kamhəfwaki pərhiēn tuhəfwaki m Tata Kumwesən ia nənimwin mine nıpərhiēnien, ti nəri nə mə Tata Kumwesən ramətui nərmama səməme kamho iamınhi mə irəha tuhəfwaki pen min.

24 Kumwesən in nənimwin, nənə nərmama me səməme kamhəfwaki pen min tuhaməkeikei mhəfwaki ia nənimwin mine nıpərhiēnien.”

25 Miregi prən i rini pen tukwe in mə, “İakukurən mə Mesaea truvehe (iəmə sə kaməkwein in mə Kristo). Nəp̄in in truvehe, in trini pehe narimnari me pam tukutaha.”

26 Miregi Iesu rini pen ti prən i mə, “Kwa iou i iou iakaməgkiari mik.”

Nərmama me səvəi Iesu hərərig pehe mwi mhətoni in

27 Təkwtəkwuni a mwi nərmama me səvəi Iesu hərərig mwi, mhətoni Iesu raməgkiari m pran riti. Hətoni hərəkərinari irə, mətə irəha riti rıpkini mhə mə, “İakamətui nəfe?” uə “İkaməgkiari kimirau prən i ti nəfe?”

28 Ro iamınhi irə prən nəha rəpwəh teki nəri rakwəhi nui irə, mevən ia taon, mini pen ti nərmama me fwe ikın minuə,

29 “Həuvehe, mhətoni iərmama riti sə rini pehe tukw iou i narimnari me pam sə iakino. Rosi iəmə i in Kristo uə?”

30 Nənə irəha həier ia taon, mamhəuvehe ti Iesu.

31 İa nəp̄in nəha nərmama me səvəi Iesu kamhəni pen tukwe in mə, “İahatən, əni nari.”

32 Mətə in rini pen ti nirəha i mə, “Sənək nəveginien sə takəni kimiaha hiəreirei.”

33 Ro iamınhi irə nərmama me səvənhi həni pen ti nirəha me i mə, “Rəfo? İərmama riti ruvəuvei pen raka nəveginien min uə?”

34 Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Sənək nəveginien in i. Takaməkeikei mo nəkwai İəmə sə rınərhi pehe iou iakuvehe, mo sampam ia wok səvənhi.

³⁵ Kimiaha hiäukurän nægkiariien i kamini rerin mä, 'Mækwæ kefä mwi naha ikin kesi raka nukwai wit sä rimruä ia næmhien.' Mætä iakani pehe tukumiaha i hæti pen ro wit ia næmhien me. Nimwanraha me häuvæmhia. Rino næpin sä tukesi nukwanraha.

³⁶ Iærmama sä ramesi nukwai wit, in ruvæuvehi raka nærækuien sävænh, mæmousæsimwîn nukwai wit me mä tuhæuvehi nimiruien rerin. Ia noien naha iærmama sä ramæpwei wit mine iærmama sä ramesi nukwan irau trouagien pæri.

³⁷ Nægkiariien i kamini ro nipærhienien irä mä, 'Iærmama æpæ ræpwei wit, nænæ iærmæpæ ramesi nukwan.'

³⁸ Iou iakærhi pen kimiaha mä tihæuvæn mhesi nukwai wit me. Ripko mhæ kimiaha hiænæpwei wit me naha. Nærmæpæ hænæpwei, nænæ tækwækwuni kimiaha tihækurirä ia niräha, mho pam næfe iräha hænostat mho."

Nækur Sameria hæpik hæni nipærhienien ia Iesu

³⁹ Nækur Sameria hæpik hæni nipærhienien ia Iesu ti næri næ mä hæregi præni i rini ianhi irä mä, "In rini pehe tukw iou i narimnari me pam sä iakino."

⁴⁰ Ro iamînhi irä, næpin nækur Sameria me naha hæuvehe tukwe, hæres pen Iesu mä trarä iräha minraha. Nænæ in rarä ikin næpin kæru.

⁴¹ Kurirä irä nækur Sameria hæpik mwi hæni nipærhienien ia Iesu ti næri næ mä hæregi nægkiariien sävænh.

⁴² Iräha hæni pen ti præni naha mä, "Kupwæn kimaha iahamæni nipærhienien ia iæmä i ti næri næ mä iahæregi nægkiariien säim. Mætä tækwækwuni kimaha iahamæni nipærhienien irä ti næri næ mä iahæregi atukwatukw nægkiariien sävænh, nænæ kimaha iahæukurän mä nipærhienien in iærmama sä rauvehimiru nærmama ia tænæmtænæ me."

Iesu ro iækunouih riti sävæi iæmä asori riti ruvehe mæsanin

⁴³ Kini neis irä Iesu ræpwæh kwopun naha, mæmævæn ia tænæ Kalili,

⁴⁴ ti næri næ mä fwe kupwæn in atukwatukw rimæni mä, "Profet riti nækur imwæni me ko hæpkisiai mhæ in."

⁴⁵ Ro iamînhi irä, næpin in rapirapw ia tænæ Kalili, nækur Kalili me hæsevæ ia rerinraha tukwe ti næri næ mä iräha mwi hæmævæn fwe Jerusalem ia næpin sävæi nævegînien asori Pasova. Iräha hænætoni narimnari me pam in rino ia kwopun naha.

⁴⁶ Ro iamînhi irä Iesu rapirapw ia tænæ Kalili, mævæn mwi ia rukwænu Kena, kwopun naha in rino nui ruvehe mo waen irä. Iæmä asori riti tini ramemhæ mamapri fwe taon Kapaneam.

⁴⁷ Næpin iæmä i riregi mä Iesu ruku pen ia tænæ Jutia muvæuvehe raka ia tænæ Kalili, revæn tukwe mîni mä, "Sæiou iækunouih ramemhæ na tremhæ. Ko ikeiwaiu pehe ia Kapaneam mo in ruvehe mæsanin?"

⁴⁸ Miregi Iesu rini pen tukwe in mä, "Kimiaha hiokeikei mä tako nimtætien me mine narimnari me tihærkærinari irä. Mæ hiæpkætoni mhæ tihæpwæh ninien nipærhienien ia nirak."

⁴⁹ Miregi iæmä asori naha rini pen tukwe in mä, "Iæmä asori. Tikuvehe akwauakw. Tripko mhæ tui nærik remhæ."

⁵⁰ Miregi Iesu rini pen tukwe in mä, "Tiko mævæn. Nærim tripkemhæ mhæ."

Iæmä naha rini nipærhienien ia nægkiariien naha Iesu rimæni pen tukwe in, nænæ mirærig mæmævæn.

⁵¹ Næpin rameiwaiu pen imwæni, iotukwininari me sävænh hæuvehe, mhævisau pen min mä tini ramiru.

⁵² Ro iamînhi irä in ræres pen iräha i næfe taem tini rinæsanin irä.

Miregi iräha hæni pen tukwe in mä, "Nærineiv ia wan klok ia næruaræv nemhæien raraka irä."

⁵³ Tata sävæi iækunouih naha rukurän mä ia næpin atukwatukw naha Iesu rimæni pen

tukwe in mə, “Nərim tripkemhə mhə.” Ro iam̄inhi irə in mine nərmama pam səməme kamharə ia nəkwai nimwə səvənhi həni n̄ipərhiēnien ia Iesu.

⁵⁴ In i n̄imtətien sə ro kəru irə Iesu r̄ino n̄əp̄in r̄ier ia tənə Jutia muvehe ia tənə Kalili.

5

Fwe nui Petsata Iesu ro iərmama riti sə ramemhə ruvehe məsan̄in.

¹ Kurirə irə nəveḡinien asori riti səvəi nəkur Isrel ruvehe nənə Iesu rutə pen fwe Jerusalem.

² Nui riti fwe ia Jerusalem ramet̄imw rer̄in ipaka ti kwəruə nəha kani mə Kwəruə Səvəi Sipsip Me. Ia nəḡkariien Hipru kani nui nəha mə Petsata. Ia n̄ikarkare nui nəha k̄ino nari kr̄irum ia kəpw̄ier h̄əmwh̄en ia tən̄imwə me.

³ Nərmama kamhemhə h̄əp̄ik kamh̄əmak teḡin tən̄imwə me nəha. Nəpw̄in n̄animenraha r̄ifwə. Nəpw̄in n̄isunraha r̄ərfe. Nəpw̄in n̄ipəri n̄ipwranraha remhə. Irəha kamheitenhi nui nəha trikiu.

⁴ N̄əp̄in nəpw̄in agelo riti səvəi Iərim̄ənu reiwaiu ia reri nui nəha mo r̄ikiu. Nənə iərmama sə rukupw̄ən meiwaiu ia reri nui nəfe nemh̄əien ro in raraka irə. Nənə in ruvehe məsan̄in.

⁵ Iərmama riti nəha ik̄in nemh̄əien səvənhi narə irə nuk toti-eit.

⁶ N̄əp̄in Iesu r̄ətoni iəmə nəha ram̄əmak ia kwopun nəha, mukurən mə r̄in̄əmak tui, in r̄ini pen tukwe in mə, “Ikokeikei mə tikuvehe məsan̄in?”

⁷ Iəmə sə ramemhə r̄ini pen tukwe in mə, “Iəmə asori. Sin truvehi iou meiwaiu ia nui n̄əp̄in nui r̄ikiukiū irə? Iərmama riti riw̄ən. Nənə n̄əp̄in iakuə takevən, mətə iərməpə iti rukupw̄ən ia nirak meiwaiu ia nui.”

⁸ M̄iregi Iesu r̄ini pen tukwe in mə, “Ərer, muvehi səim n̄iməhan, mavən.”

⁹ Nənə təkwtək̄wuni a mwi iəmə nəha ruvehe məsan̄in, muvehi n̄iməhan səvənhi, mavən. N̄əp̄in nəha ia Sapat.

¹⁰ Ro iam̄inhi irə n̄əmə asori me səvəi nəkur Isrel həni pen ti iəmə i Iesu r̄ino in r̄əsan̄in mə, “Ipwet i Sapat. Rəpw̄əh natukwatukwien ia Loa səkitaha mə tikuvehi səim n̄iməhan.”

¹¹ M̄iregi in r̄ini pen ti nirəha i mə, “Mətə iəmə sə r̄ino iou iakəsan̄in, in r̄ini pehe tukw iou i mə takuvehi n̄iməhan səiou mavən.”

¹² M̄iregi irəha həni pen tukwe in mə, “Sin nə iəmə r̄ini pehe tukw ik i mə tikuvehi n̄iməhan səim mavən?”

¹³ Mətə iəmə nəha r̄ireirei mə sin nəha r̄ino in ruvehe məsan̄in. In r̄ireirei ti n̄əri nə mə Iesu rukurau akwauakw a, nərmama h̄əp̄ik anan ia kwopun nəha.

¹⁴ Kurirə irə Iesu r̄ətui iəmə nəha m̄ətoni ia nimwə səvəi Kumwesən, m̄ini pen tukwe in mə, “Ətə ro, ik̄inəs̄an̄in! Tikevən maraka ia noien ərəha, kamo n̄ərəh̄əien riti rasori m̄əpi raka sə kupw̄ən ruvehi ik.”

¹⁵ Iəmə nəha r̄ier mevən m̄ini pen ti n̄əmə asori me səvəi nəkur Isrel mə Iesu nəha r̄ino in ruvehe məsan̄in.

N̄imiruien kauvehi ruku pen ia T̄ini Kumwesən

¹⁶ Nənə ti n̄əri nə mə Iesu ramo narimnari me nəha ia Sapat, n̄əmə asori me səvəi nəkur Isrel k̄ənamh̄əni ərəha in.

¹⁷ Mətə Iesu r̄ini pen ti nirəha i mə, “Səiou Tata ramowok ia n̄əp̄in me. Ro pen iou mwi takaməkeikei mowok.”

¹⁸ Nəḡkariien nəha ro n̄əmə asori me səvəi nəkur Isrel k̄ənamh̄əmwur p̄ik mə tuhousi əpune Iesu, ti n̄əri nə mə in r̄ipk̄ərui mhə Loa səvəi Sapat əpa, mətə r̄ini mwi Kumwesən mə Tata səvənhi, mamo in r̄əmwh̄en a mwi Kumwesən.

¹⁹ Ro iam̄nhi irə Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Iakani n̄pər̄hienien tukumiaha i Tini Kumwesən ko rəpwəh no atukwien nari riti, mətə rukurən noien əpa nəfe nari rətə Tata səvənhi ramo. Nəfe nəghin Tata Kumwesən ramo, nəri nəha Tini mwi ramo.

²⁰ Iakini iam̄nhi irə ti nəri nə mə Tata Kumwesən rokeikei p̄ik Tini, maməseni Tini rətoni narimnari me pam sə in ramo. Nənə in trəsəni Tini rətoni narimnari me nepw̄in hasori mwi mə kimiaha tihətoni mhərkərinari irə.

²¹ Tata Kumwesən ramo nərmama səməme həuvamhə hətui mwi. In rauvei pen n̄m̄iruien m̄nraha. Rəmwhen a mwi Tini rukurən nuvei penien n̄m̄iruien m̄ nərmama səməme rer̄in ragien mə truvei pen m̄nraha.

²² Tata Kumwesən rəpwəh nəkirien noien səvəi iərmama riti, mətə wok səvəi nəkirien noien səvəi iərmama, in r̄inəmri pen pam ia rəgi Tini

²³ mə nərmama me pam tuhəsiāi Tini rəmwhen kamhəsiāi Tata səvənhi. Iərmama sə r̄ipkisiāi mhə Tini Kumwesən, r̄ipkisiāi mhə Tata səvənhi sə r̄inərhi pehe in ruvehe.

²⁴ Iakani n̄pər̄hienien tukumiaha i. Iərmama sə ramregi nəgkiariien səiou, mam̄ini n̄pər̄hienien ia Iəmə sə r̄inərhi pehe iou iakuvehe, n̄m̄iruien rer̄in r̄inarə raka irə. Ia nəp̄in nəha tukərpw̄in noien ərəha me irə, t̄ipk̄ini mhə mə iərmama nəha traməkeikei memhə. Mətə in r̄inaraka raka ia nemhəien muvəuvehe ti n̄m̄iruien.

²⁵ Iakani n̄pər̄hienien tukumiaha i. Nəp̄in riti nəha rauvehe, ruvəuvehe, nəp̄in sə nərmama həuvamhə tuhəregi reri Tini Kumwesən irə, nənə səməme kamhəregi tuhəm̄iru mwi.

²⁶ Tata Kumwesən in nukune n̄m̄iruien. Ro pen in r̄inəsəni Tini mə Tini mwi in nukune n̄m̄iruien.

²⁷ Tata Kumwesən r̄iməuvei pen nasoriien m̄ Tini m̄ini mə trəkiri noien səvəi nərmama, mərpw̄in pen m̄nraha. In rauvehi nasoriien iam̄nha irə ti nəri nə mə Tini nə in nə Iəm̄ati Iərmama.

²⁸ Nənimemiaha trəpwəh nierien ia nəgkiariien i. Nəp̄in riti nəha rauvehe nəp̄in sə nərmama həuvamhə tuhəregi reri Tini Kumwesən,

²⁹ nənə mharaka ia kwopun k̄imən̄imwi irəha ik̄in. Səməme kənamho noien amasan tuhətui mwi mhəuvehi n̄m̄iruien. Səməme kənamho noien ərəha tuhətui mwi tukərpw̄in noien ərəha me səvənraha.

³⁰ Iou ko iakəpwəh no atukwien nari riti. Iakaməkiri noien səvəi nərmama mamesi pen a nəfe iakamregi. Nənə nəkirien səiou ratukwatukw ti nəri nə mə iap̄kəm̄wur mhə ti nəfe iakokeikei, mətə iakaməm̄wur ti nəfe Iəmə sə r̄inərhi pehe iou iakuvehe rokeikei.

³¹ Tr̄ini m̄inuə iakərer irapw məgkiari atukw ia nirak nəgkiariien səiou ko k̄ipk̄ini mhə n̄pər̄hienien irə.”

Nəri sə ramahatən pen mə Iesu in nəfe iərmama

³² “Mətə riti nəha ramərer irapw məgkiari ia nirak. Iakukurən mə nəgkiariien səvənhi ro n̄pər̄hienien.

³³ Fwe kupwən k̄imiaha hiərhi pen nərmama nepw̄in həuvən ti Jon. In rərer irapw məgkiari ia nirak mə n̄pər̄hienien i iou nəfe iərmama.

³⁴ Iap̄kəgkiari mhə iam̄nhi irə m̄ine ti nəri nə mə iakamət̄igite ia iərmama riti mə tr̄ini irapw mə iou sin, rekəm. Mətə iakam̄ini Jon mə k̄imiaha tihəni n̄pər̄hienien ia nəgkiariien səvənhi nənə mhəuvehi n̄m̄iruien.

³⁵ Jon nəha rəmwhen ia nari riti rauək, mukuraan. Rer̄imiaha r̄inagien ti nukuraanien səvənhi nəp̄in ouih̄i a.

5:19: Jon 5:30, 8:28 **5:20:** Jon 3:35 **5:21:** Rom 4:17, Efes 2:5, Jon 11:25 **5:22:** Jon 3:17, 5:27, Jon 9:39, Wok Me 10:42 **5:23:** Fil 2:10-11, 1Jon 2:23 **5:24:** Jon 3:15-18, Jon 8:51, 1Jon 3:14 **5:25:** Mat 8:22, Efes 2:5-6 **5:27:** Jon 1:4, 5:22 **5:29:** Dan 12:2, Mat 16:27, Jon 6:40, Wok Me 24:15 **5:30:** Jon 5:19, 6:38 **5:31:** Jon 8:13-14 **5:32:** Jon 5:36-37, 1Jon 5:9 **5:34:** Jon 1:19-34, Jon 3:27-30

³⁶ Mətə nari riti nəha ikin ramini irapw iou mə iou sin riskai mwi məpi raka nəgkiariien səvəi Jon. In nə wok me sə Tata Kumwesən rinəsəni iou mə tako. Wok me i iakamo kamhəni irapw iou mə nīpərhienien Tata Kumwesən rinərhi pehe iou iakuvehe.

³⁷ Nənə Tata Kumwesən sə rinərhi pehe iou iakuvehe, in mwi ramərer irapw, maməgkiari ia nirak mə iou sin. Mətə kīmiaha hiəpkregi raka mhə rerin, mhəpkətə raka mhə mwi nənimen.

³⁸ Nəgkiariien səvənhi rīpkarə mhə ia rerimīaha ti nəri nə mə kīmiaha hiəpkini mhə nīpərhienien ia iərmama sə in rinərhi pehe i.

³⁹ Kīmiaha hiaməvsini pik Nəkukua Ikinan. Rerimīaha ramrhi mə ia nəgkiariien me nəha tihəuvehi nīmīruien rerin. Mətə nəgkiariien me nəha kwa həgkiari ia nirak,

⁴⁰ mətə kīmiaha hiəpwəh nokeikeien mə tihəuvehe tukw iou mhəuvehi nīmīruien.

⁴¹ Iakəpwəh noien nəri anan ia nəgnəginien səvəi nərmama,

⁴² mətə iakukurən kīmiaha. Nokeikeien səvəi Kumwesən riwən ia rerimīaha.

⁴³ Iou iakiməuvehe ia nəghi Tata səiou, mətə kīmiaha hiəpkəsevər mhə ia rerimīaha tukw iou. Mətə mə iərməpə riti truvehe ia nəghin əpa kīmiaha tihəsevər ia rerimīaha tukwe.

⁴⁴ Kīmiaha tihəfo mhəni nīpərhienien ia nirak? Rəknekīn ti nəri nə mə kīmiaha hiokeikei mə tihəuvehi nəgnəginien səkīmiaha me, mətə hiəpkəmwur mhə mho nari riti mə Kumwesən i Kumwesən pərhien trəgnəgini kīmiaha tukwe.

⁴⁵ Rerimīaha trəpwəh nīrhien mə iou takini irapw noien ərəha me səkīmiaha ia nəmri Tata Kumwesən. Iərmama riti nəha ikin in trini irapw noien ərəha me səkīmiaha. In nəha Moses sə hiaməmri pen əknekīn nətərigien səkīmiaha irə.

⁴⁶ Rīpīnuə kīmiaha hiaməni nīpərhienien ia Moses, tihəni mwi nīpərhienien ia nirak, ti nəri nə mə in rīmərai nəgkiariien me kamhəgkiari ia nirak.

⁴⁷ Mətə kīmiaha hiəpkini mhə nīpərhienien ia nəgkiariien me səvənhi sə in rīmərai. Ro iamīnhi irə tihəfo mhəni nīpərhienien ia nəgkiariien me səiou?"

6

Iesu rəkwməni nərman me irəha pam faef-taosen

¹ Kurirə ia narimnari me nəha, Iesu rəpi sīmwīn ia nui asori fwe Kalili, muvarei ia nīkaren pen. Nui nəha nəghin riti mwi mə Nui Asori Səvəi Taepirias.

² Nərmama həpik kamhəkurirə in ti nəri nə mə irəha hənətoni nīmətien me nəha ramo ia nərmama kamhemhə.

³ Nənə Iesu rutə ia təkuaer riti maməkure ikin irəha nərmama me səvənhi.

⁴ (Ia nəpīn nəha, nəveginien asori riti səvəi nəkur Isrel nəghin nə Pasova ruvəuvehe ipaka.)

⁵ Iesu rəti pen mamətə mə nərmama həpik kamhəuvehe mə tuhətə in. Ro pen rini pen ti Filip i mə, "Tsəuvehi nəmri nəveginien pəku pwəh nərmama me i hani?"

⁶ (Iesu ruvəkurən raka nəfe in tro, mətə rini nəgkiariien nəha mə trətoni mə Filip trəfni irə.)

⁷ Miregi Filip rini pen tukwe in mə, "Trini mīnuə kuvehi nəmri nəveginien ia silin kīno ia silva irəha pam tu-hantret, mətə rəpwəh ihi nəmwhenien. Irəha kuatia kuatia tuhani ouihi a."

⁸ Iərmama riti səvəi Iesu nəghin nə Antru piəvi Saemon Pita. In rini pen ti Iesu i mə,

⁹ "Təmaruə riti ia kwopun i sənəni bred krirum kīno ia pale mīne nəmu kəru. Mətə sə nəha rīpkəmwhen mhə ti nərmama me i. Irəha həpik anan."

¹⁰ Miregi Iesu rini mə, "Kīmiaha tiho nərmama me həkure." Ia kwopun nəha nurhi rīpik ikin. Nərmama həkure. Nəpīn kəvsini nərman əpa irəha pam ipaka faef-taosen.

11 Nənə Iesu ruvehi bred me nəha krirum məfwaki mini vivi Kumwesən tukwe, muvei pen m nərmama me nəha səməme kamhəkure. Ro mwi iaminihi irə ia nəmu mi nəha kəru. Irəha hani reste irəha.

12 Nəpin hənani raka nari tipwinraha rəsis, Iesu rini pen ti nərmama me səvənhi mə, “Kimiaha tihəvən mhəuvehi nipərpəri nəveginien sə hənani mhəpwəh. Rərəha souraha nipərin.”

13 Ro iaminihi irə irəha həvən mhəuvehi nipərpəri bred krirum kino ia pale nərmama hənani mhəpwəh, mhəvai pen ia tənəripw me irəha pam twelef.

14 Nəpin nərmama me hətoni nimtətien nəha Iesu rino, həni mə, “Nipərhienien iəmə i in i profet nəha kiməni mə truvehe ia tiprənə i.”

15 Iesu rukurən mə irəha hokeikei mə tuhəuvehe mhəkwtəmhiri in, mho in mə iəmə asori sə trərimənu ia nirəha. Ro iaminihi irə in rəpwəh irəha, mevən in əpa fwe ia təkuər.

Iesu ravən ia təkure nui asori

16 Nəpin rinaməruarəv, nərmama me səvənhi heiwaiu mhəvən ia nui asori Kalili,

17 mhəputə ia nitətə ouihi, mhəier, mənəmhəpi simwin ia nui asori, mamhəvən fwe taon nəha Kapaneam. Rinəpitəv, mətə Iesu rəpwəh ihi nuveheien ti nirəha.

18 Nui asori ruvehe minaməsəsau ti nəri nə mə nīmətaqi asori riti riskəmter.

19 Nəpin irəha həsuə mhəvən isipwin kwopti rəmwhen ia kilometa krirum uə sikis, hətoni Iesu ravən ia təkure nui, mauvehe ipaka ti nitətə ouihi səvənraha. Irəha hətoni həhekir.

20 Mətə in rini pen ti nirəha i mə, “Kimiaha tihəpwəh nehekirien. Iou a i.”

21 Ro iaminihi irə rerinraha ragien həuvehi in mhəuvehi utə ia nəkwai nitətə ouihi səvənraha. Nənə təkwətəkwuni a mwi nitətə ouihi səvənraha ruvarei ia tənə nəha kamhəvən ikin.

22 Kini rakwakwi irə, nərmama nepwin kamharə ihi ia nıkare nui asori ipaka ti kwopun nəha nərmama me səvəi Iesu həməier ikin. Nərmama me nəha hətoni mə nərineiv nitətə ouihi kuatia a ramərer ia kwopun nəha. Irəha həukurən mə Iesu rinəpkəputə mhə irə irəha nərmama me səvənhi, mətə nərmama me səvənhi irəha əpa hənəsua mamhəvən.

23 Nitətə ouihi me nepwin həier ia taon Tiperias, mhəuvehe ipaka ti kwopun nəha İərimənu səkitaha rıməni vivi Kumwesən ti bred, nənə nərmama hani.

24 Ro iaminihi irə nəpin nərmama hətoni mə Iesu mine nərmama me səvənhi həiwən ia kwopun nəha, həputə ia nitətə ouihi me nəha, mhəvən fwe Kapaneam, mamhətui Iesu.

Iesu in nəveginien kauvehi nimiruien irə

25 Nəpin irəha hətoni in ia nıkare nui asori, həni pen tukwe in mə, “İahatən. İkiməuvehe nesən ia kwopun i?”

26 Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Kimiaha hiamətui iou ti nəfe? Ti nəri nə mə hianətə nimtətien me nepwin? Rekəm! Mətə iakani nipərhienien tukumiaha i mə kimiaha hiamətui iou ti nəri nə mə hianani bred tipwimiahə rəsis.

27 Tihəpwəh nəmwurien mə tihəuvehi nəveginien sə ramərir mətə tihəmwur mə tihəuvehi nəveginien sə raməmak rerin mauvei pehe nimiruien rerin. Nəveginien nəha İəməti İərmama truvei pehe m kimiaha. İəməti İərmama in nəha Tata Kumwesən rinəmri pen raka mak səvənhi irə.”

28 Miregi irəha həni pen tukwe in mə, “Kimaha tahaməkeikei mhəfo irə, mho narimnari me nəha Kumwesən rokeikei?”

29 Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, “In i nəri Kumwesən rokeikei. Kimiaha tihəni nipərhienien ia iəmə sə in rinərhi pehe i.”

30 Miregi irəha həni pen tukwe in mə, “Ro iaminihi irə tiko nəfe nimtətien pwəh kimaha İahətoni, nənə mhəni nipərhienien ia niram? Nəfe nari tiko?”

³¹ Kaha kupwæn me sækitaha hænani næveginien naha mana fwe kwopun akwesakwes ikin. Nægkiariien riti kimærai pen ia Nækukuæ Ikinan ramini iamihhi iræ mæ, 'In ruvei pen minraha næveginien sæ ruku pen ia neiai mæ tuhani.' "

³² Miregi Iesu rini pen ti niraha i mæ, "Iakani nipærhienien tukumiaha i. Ripko mhæ Moses ruvei pehe m kimiaha næveginien sæ ruku pen ia neiai, mætæ Tata sæiou rauvei pehe m kimiaha næveginien pærhien sæ ruku pen ia neiai.

³³ Næveginien i Kumwesæn rauvei pehe m kimiaha in i iæmæ rukrutæ ia neiai meiwaiu pehe. In rauvei pehe nimiruien m nærmama ia tæprænæ i."

³⁴ Miregi iraha hæni pen tukwe in mæ, "Iæmæ asori. Tikuvei pehe næveginien naha m kimaha ia næpin me."

³⁵ Miregi Iesu rini pen ti niraha i mæ, "Iou næveginien sæ kauvehi nimiruien iræ. Iærmama sæ rauvehe tukw iou nukumhæ tripkahi mhæ in, nænæ iærmama sæ rani nipærhienien ia nirak tripkækwakwa mhæ mwi ia næpin riti.

³⁶ Mætæ iakuvæni pehe raka tukumiaha i mæ kimiaha hænætæ raka iou, mætæ hiæpkini mhæ nipærhienien ia nirak.

³⁷ Nærmama me pam sëmæme Tata Kumwesæn rauvei pehe miou tuhæuvehe tukw iou. Nænæ iærmama sæ ruvehe tukw iou tapkækoui irapw mhæ in ia næpin riti.

³⁸ Iakani iamihhi iræ ti næri næ mæ iou iapkukrutæ mhæ ia neiai meiwaiu pehe mæ tako narimnari me sæ iou æpa iakokeikei, mætæ iakukrutæ ia neiai meiwaiu pehe mæ tako narimnari me Iæmæ sæ rinærhi pehe iou rokeikei.

³⁹ Nænæ in i næri Iæmæ sæ rinærhi pehe iou rokeikei. Nærmama me pam sëmæme in ruvei pehe miou takæpwæh nætæ waiien ia niraha riti, mætæ ia næpin sampam tako iraha pam hætui mwi ia nemhæien.

⁴⁰ Nipærhienien næri i in i Tata sæiou rokeikei. Nærmama me pam sëmæme hætæ Tini, mhæni nipærhienien iræ, tuhæuvehi nimiruien rerin. Ia næpin sampam tako iraha hætui mwi ia nemhæien."

⁴¹ Miregi nækur Isrel kamhægkiari afafa minraha me, mamhæni æræha Iesu ti næri næ mæ in rægkiari mæni iamihhi iræ mæ, "Iou næveginien sæ rukrutæ ia neiai meiwaiu pehe."

⁴² Iræha hæni mæ, "Rosi Iesu æpa naha tini Josef uæ? Kitaha sæukuræn tata mine mama sævænhi. Ro iamihhi iræ ræfo in ramini tækwækwuni minuæ 'Iou iakimæukruutæ ia neiai meiwaiu pehe?' "

⁴³ Miregi Iesu rini pen ti niraha i mæ, "Tihæpwæh nægkiari afafaien m kimiaha me iamihhi iræ.

⁴⁴ Iærmama riti riwæn ko ruvehe atukw tukw iou, mætæ Tata Kumwesæn sæ rinærhi pehe iou tramækeikei mævi in ruvehe tukw iou, nænæ ia næpin sampam tako in rætui mwi ia nemhæien.

⁴⁵ Kimærai pen ia nækukuæ me sævæi profet kupwæn me mæ, 'Iræha pam næ Kumwesæn trahatæn iræha.' Ro iamihhi iræ nærmama me sëmæme kamhætærig ia Tata Kumwesæn mamhæuvehi nukurænien tuhæuvehe tukw iou.

⁴⁶ Nægkiariien naha nipwran ripko mhæ mæ iærmama riti rinætæ raka Tata Kumwesæn, rekæm. Iærmama æpa sæ ruku pen ia Kumwesæn, in næ rinætæ Tata Kumwesæn.

⁴⁷ Iakani nipærhienien tukumiaha i. Iærmama sæ rani nipærhienien ia nirak nimiruien rerin rinæræ raka iræ.

⁴⁸ Iou næveginien kauvehi nimiruien iræ.

⁴⁹ Kaha me sækimiaha hænani næveginien naha mana fwe ia kwopun akwesakwes ikin, nænæ mhemhæ.

⁵⁰ In i næveginien sæ rukrutæ ia neiai meiwaiu pehe mæ iærmama ko ræni nænæ mæpwæh nemhæien.

⁵¹ Iou nāvegīnien sē ramīru rukrutē ia neiai meiwaiu pehe. Trīni mīnuē iārmama riti rāni nāvegīnien i in trīmīru rerīn. Nānē nāvegīnien sē takuvei pen mē nārmama ia tīprānē i tuhāuvehi nīmīruien in i nīpwrak.”

⁵² Iesu rīni nāgkiariien nāha, nānē nākur Isrel me hānamāvisē mīnraha me, mhāni mē, “Iāmē nāha trāfo muvei pehe nīpwran m kītaha sani?”

⁵³ Mīregi Iesu rīni pen tī nīrāha i mē, “Iakani nīpārhiēnien tukumiaha i. Kīmīaha tihāmākeikei mhāni nīpwrai Iāmētī Iārmama, mhānīmwi nīten. Mē kīmīaha hīāpwāh, nīmīruien rīwān ia kīmīaha.

⁵⁴ Iārmama sē ramāni nīpwrak mamānīmwi nītek, nīmīruien rerīn rīnarē raka irā, nānē ia nāpīn sampam iou tako in rētui mwi ia nemhāien.

⁵⁵ Iakani iamīnhi irā tī nāri nē mē nīpwrak in nāvegīnien pārhiēn mīne nītek in nānīmwiēn pārhiēn.

⁵⁶ Iārmama sē ramāni nīpwrak, mamānīmwi nītek, rāpwit āknekīn ia nīrak iakāpwit āknekīn irā.

⁵⁷ Tata Kumwesān sē rīnārhi pehe iou iakuvehe in ramīru. Iou iakauvehi nīmīruien ruku pen irā. Ia noien nāha rāmwhēn a mwi iārmama sē kākwmāni in ia nīpwrak mīne nītek truvehi nīmīruien ruku pen ia nīrak.

⁵⁸ In i nāvegīnien sē rukrutē ia neiai meiwaiu pehe. Ropē ia mana nāha kaha kupwān me hānani, mhemhā. Iārmama sē ramāni nāvegīnien i trīmīru rerīn.”

⁵⁹ Iesu rīni nāgkiariien me nāha ia nākwei nīmwfākī sāvāi nākur Isrel nāpīn ramahātēn nārmama me fwe Kapaneam.

Nārmama hāpīk hāpwāh Iesu mhāvān kīrkīri

⁶⁰ Nārmama kamhākūrīrā ia Iesu hāpīk hāregi nāgkiariien nāha hāni mē, “Nāgkiariien nāha rīskai. Sin ko rētārig irā?”

⁶¹ Mētē Iesu ruvāukūrān atukw raka ia rerīn mē nārmama me sāvānhi rerīnraha rīpkāgien mhā tī nāgkiariien nāha, kamhāsiwānāsiwān tukwe. Ro pen in rīni pen tī nīrāha i mē, “Rāfo? Rosi nāgkiariien i ro kīmīaha hīāmwei ia nahātātāien sākīmīaha?”

⁶² Mē nāgkiariien nāha rīskai tukumiaha, tihāfētārig irā mē hīātōni Iāmētī Iārmama rutē mwi ia kwopun rīnamarē ikīn kupwān?

⁶³ Nānīmwiēn Ikinan āpa rauvei pehe nīmīruien. Nīpwrai iārmama ko rīpkō mhā nāri nāha. Nāgkiariien me i iakīmāni pehe tukumiaha i ho nānīmwiēn mhāuvei pehe nīmīruien.

⁶⁴ Mētē kīmīaha nepwīn hīāpkīni mhā nīpārhiēnien ia nīrak.” (Iesu rīni iānhi tī nāri nē mē ruvāukūrān raka fwe kupwān nīsīmē nāha ia nīrāha tuhāpwāh nīnīien nīpārhiēnien irā mīne sin nāha truvei pen in ia rāgi nārmama sāmāme hamāmwfākī in.)

⁶⁵ Nānē Iesu rarē mīni mwi mē, “Kīmīaha nepwīn hīāpkīni mhā nīpārhiēnien ia nīrak. Ro pen iakīmāni pehe tukumiaha i mē iārmama riti rīwān ko ruvehe atukw tukw iou trīni mīnuē Tata Kumwesān rīpkāsēni mhā in.”

⁶⁶ Nāpīn Iesu rīni pam nāgkiariien nāha nārmama me sāvānhi hāpīk hāpwāh in mhārārig, mhāpwāh mwi nukūrīrāien in.

⁶⁷ Ro pen Iesu rīni pen tī sāvānhi nārmama me twelef mē, “Kīmīaha mwi hīokeikei mē tihāpwāh iou mamhāvān?”

⁶⁸ Mīregi Saemon Pita rīni pen tukwe in mē, “Iārimānu. Kīmīaha tihāvān tī sin? Ik āpa ikauvehi nāgkiariien sē rauvei pehe nīmīruien rerīn.

⁶⁹ Kīmīaha iahāvāuvehe raka mhāni nīpārhiēnien ia nīram, mhāvāukūrān raka mē ik nē Iāmē Ikinan sāvāi Kumwesān.”

⁷⁰ Mīregi Iesu rīni pen tī nīrāha i mē, “Kīmīaha i twelef nārmama me sāiou, iakīnārpwi rāgīk ia kīmīaha, mētē kīmīaha riti in iāremhā.”

⁷¹ In ramægkiari ia Jutas tini Saemon Iskariot, ti nəri nə mə Jutas riti ia twelef nərmama səvəi Iesu truvei pen Iesu ia regi nərmama səməme haməmwəki in.

7

Iesu revən ia nəveginien asori nəha nəkur Isrel kamho tənimwə me irə

¹ Kurirə irə Iesu ramavən mamərkurau ia tənə Kalili, məpwəh nokeikeien mə trevən ia tənə Jutia, ti nəri nə mə nəmə asori me səvəi nəkur Isrel kamhətui in mə tuhousi əpune.

² Ipaka ti nəveginien asori nəha səvəi nəkur Isrel nəghin nə Nəveginien səvəi Tənimwə Me.

³ Ro pen piəvi Iesu me həni pen tukwe in mə, “Tikier ia kwopun i, mevən ia tənə Jutia, mə səim me nərmama me irəha mwi tuhətoni narimnari me i sə ikamo.

⁴ Trini minuə iərmama riti rokeikei mə nərmama tuhəukurən in, ko in rīpkərkwafə mhə narimnari me sə in ramo. Ikamo narimnari me i, ramasan mə iko ia nəmri nərmama pam ia tīprənə i pwəh hətə ik.”

⁵ (Piəvi Iesu me həni iamihhi irə ti nəri nə mə irəha mwi həkini mhə nīpərhienien irə.)

⁶ Ro pen Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Nəpīn səiou rīpkuvehe mhə ihi, mətə nəpīn səkimiaha rauvehe ia nəpīn me.

⁷ Nərmama ia tīprənə i ko həkəmwəki mhə kimiaha, mətə irəha kamhəmwəki iou, ti nəri nə mə iakamægkiari ia nirəha, mamini mə noien me səvənraha hərəha.

⁸ Ramasan mə kimiaha hiətə mhəuvən ia nəveginien asori. Mətə iou tapkevən mhə ia nəveginien asori nəha, ti nəri nə mə nəpīn səiou rīpkuvehe mhə ihi.”

⁹ Iesu rini pam nəgkiariien i, nənə mamə a ia tənə Kalili.

¹⁰ Mətə nəpīn piəvni me həuvətə raka mhəuvavən ia nəveginien asori, in mwi rutə mevən, mīpkavən irapw mhə mətə ravən afafa.

¹¹ Nəmə asori me səvəi nəkur Isrel kamhətui in ia nəveginien asori, mamhəni mə, “In pəku?”

¹² Nənə nərmama kamhəsiwən mamhægkiari pik ia Iesu. Nəpwīn həni mə, “In iəmə amasan.” Nəpwīn mwi həni mə, “Rekəm. In rameikuə ia nərmama.”

¹³ Mətə iərmama riti riwən rini irapw Iesu ia nəmri nərmama, ti nəri nə mə irəha həkəkir nəmə asori me səvəi nəkur Isrel.

Iesu fwe ia nəveginien asori ramahatən nərmama me

¹⁴ Nəpīn nəha kamo nəveginien asori irə ruvehi nəfwakiiien riti. Ia kurkwai nəfwakiiien nəha Iesu rutə mevən ia nimwə səvəi Kumwesən, minamahatən nərmama me.

¹⁵ Ro iamihhi irə nəmə asori me səvəi nəkur Isrel həkərinari, mhəni mə, “Rəfo iəmə i rukurən amasan narimnari me i ia Nəkukuə Ikinan mətə kīpkahatən raka mhə in?”

¹⁶ Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Nəgkiariien i iakamahatən nərmama me irə rīpkə mhə nəgkiariien səiou, mətə nəgkiariien səvəi iəmə sə rīnərhi pehe iou iakuvehe.

¹⁷ Trini minuə iərmama riti rokeikei mə tro nəkwai Kumwesən, in trətə sas nəgkiariien i iakamahatən nərmama me irə mə ruku pen ti Kumwesən uə iakani irapw nəgkiariien atukw səiou.

¹⁸ Iərmama sə rani irapw nəgkiariien atukw səvənhi raməmwur mə nərmama tuhəuvehi utə nəghin. Mətə iərmama sə raməmwur mə nərmama tuhəuvehi utə nəghi iəmə sə rīnərhi pehe in, in nəha iərmama sə rani nīpərhienien. Ia reri iərmama nəha neikuaiien riwən.

¹⁹ Moses rīməuvei pehe Loa m kimiaha uə rekəm? Ouəh nīpərhienien, mətə kimiaha riti riwən ramesi pen Loa nəha. Rəfo hiaməmwur mə tihousi əpune iou?”

²⁰ Miregi narmama me hani ma, "Iaremha riti ramarə ia niram! Sin raməmwur mə troussi əpune ik?"

²¹ Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, "Iakino nimtətien kuation a kimiaha pam hiamərkərinari irə.

²² Moses riməni pen tukumiaha mə nəpin iəkunouihi riti iərman səkimiaha ruvehi nəpin səvənhi eit kuvehi ninhum min. Nənə ti loa nəha nəri auər a mə nəpin eit rəmak pen ia Sapat kimiaha tihaməuvehi ninhum m nəkwərhakwərha me səkimiaha. (Nipərhiēnien rīpko mhə Moses riməkupwən mo noien nəha, mətə kaha kupwən me haməkupwən mho.)

²³ Mə kimiaha hiaməuvehi ninhum m iəkunouihi ia Sapat kamo hiərui loa səvəi Moses, rəfo niemaha raməpi kimiaha ti nəri nə mə ia Sapat iakino iərman riti nipwran me pam ruvehe məsanin?

²⁴ Kimiaha tihəpwəh nəkirien nari ia noien i sə hiamətoni əpa, mətə tihaməkeikei mhəkiri nari ia noien sə ratukwatukw."

Iesu in Kristo sə Kumwesən riməni mə trərhi pehe i uə rekəm?

²⁵ Ro iamīnhi irə nəkur Jerusalem me nepwīn hani ma, "Rosi iəmə i in i nəmə asori me kamhəmwur mə tuhousi əpune uə?

²⁶ Hətoni ro in raməgkiari ia nəmri narmama me pam, mətə irəha həpkīnise mhə in. Rosi nəmə asori me həkurən pərhiēn mə iəmə i in Kristo uə?

²⁷ Mətə kitaha səukurən kwopun sə iəmə i ruku pen ikin. Nəpin iəmə nəha Kristo trier pehe, iərmama riti tripkukurən mhə kwopun ruku pen ikin."

²⁸ Ro iamīnhi irə nəpin Iesu ramahatən narmama ia nimwə səvəi Kumwesən, in rəkwein əpwəmwis, mīni mə, "Rerimīaha ramrhi mə hiəkurən iou, mhəkurən mwi kwopun iakuku pen ikin, mətə kimiaha hiəreirei. Iou iapkuvehe mhə ia nətərigien atukw səiou. Iəmə sə rīnərhi pehe iou iakuvehe in pərhiēn. Kimiaha hiəreirei in.

²⁹ Iou iakukurən in, ti nəri nə mə iakuku pen irə, nənə in rərhi pehe iou iakuvehe."

³⁰ Ro iamīnhi irə nəmə asori me kamhəmwur mə tuhəkwtəmhirī Iesu, mətə iərmama riti riwən rəkwtəmhirī in ti nəri nə mə nəpin səvənhi rīpkuvehe mhə ihi.

³¹ Mətə narmama həpik ia kwopun nəha hani nipərhiēnien ia Iesu, mamhəni mə, "Nəpin iəmə nəha Kristo trier pehe, in trəpwəh noien nimtətien me rīpik mwi məpi raka səməme iəmə i rino."

³² Farisi me həregi narmama me kamhəsīwən mamhəni narimnari me i ia Iesu. Ro pen irəha mīne pris asori me hərhi pen iotukwininari me nepwīn həuvən mə tuhəkwtəmhirī in.

³³ Ia nəpin nəha Iesu rini mə, "Takarə nəpin ouihī a kitaha m kimiaha nənə mevən ti Iəmə sə rīnərhi pehe iou iakuvehe.

³⁴ Kimiaha tihətui iou, mhəpwəh nətoniēn iou, ti nəri nə mə kwopun takarə ikin ko kimiaha hiəpkəuvən mhə ikin."

³⁵ Ro iamīnhi irə nəmə asori me səvəi nəkur Isrel həgkiari mīnraha me, mamhəni mə, "In nəha təkwtəkwuni iəmə i trevən pəku səpwəh nətoniēn in? Rosi trevən ia tənəmtənə me ia kwopun me nəha nəkur Isrel kamharə ikin irəha nəkur Kris, mahatən nəkur Kris uə?

³⁶ In rini iamīnhi irə mə, 'Kimiaha tihətui iou, mhəpwəh nətoniēn iou. Kwopun takarə ikin ko kimiaha hiəpkəuvən mhə ikin.' ?Nəgkiariēn nəha nipwran rəfo irə?"

³⁷ Nəpin sampam səvəi nəveginien asori nəha, in nə nəpin sə rasori ia nəpin me nepwīn, Iesu riskəmter, məkwein əpwəmwis, mīni mə, "Trini mīnuə kimiaha riti rəkwwakwa, uvehe tukw iou, mənīmwi.

7:20: Jon 8:48,52, Jon 10:20 **7:21:** Jon 5:16 **7:22:** Lev 12:3, Jen 17:9-13 **7:23:** Jon 5:8-10,16 **7:24:** Lev 19:15, Aes 11:3-4, Jon 8:15 **7:25:** Jon 5:18 **7:27:** Jon 7:41, 9:29 **7:28:** Mat 11:27, Jon 8:55 **7:30:** Jon 7:44, 8:20, Jon 13:1 **7:31:** Jon 2:23, 8:30, Jon 10:42, 11:45, Jon 12:11,42 **7:33:** Jon 13:33 **7:34:** Jon 8:21, 13:36, Jon 17:24
7:37: Lev 23:36, Aes 55:1, Jon 4:10,14

³⁸ Iərmama sə rani nɪpərhienien ia nirak, Nəkukuə Ikinan ruvəni raka iamɪnhi irə mɪnuə nui sə rauvei pen nɪmɪruvien trier fwe ia rerɪn maiu rəmwhen ia nui aris me.”

³⁹ Iesu rɪni nəgkiariien i maməgkiari ia Nənɪmwɪn Ikinan. In i Nənɪmwɪn sə nərmama səməme kəmhəni nɪpərhienien ia Iesu tuhəuvehi. Mətə ia nəpɪn nəha kəpwəh ihi nuvei penien Nənɪmwɪn nəha mɪnraha, tɪ nəri nə mə kɪpkuvehi utə mhə ihi Iesu rɪrərig pen fwe ia neiai.

⁴⁰ Nəpɪn irəha həregi nəgkiariien me nəha, nərmama nepwɪn həni mə, “Nɪpərhienien iəmə i in profet nəha kɪməni mə truvehe.”

⁴¹ Nepwɪn həni mə, “In i Kristo.” Mətə nepwɪn həni mə, “Rekəm. Iəmə nəha Kristo trɪpkuku pen mhə ia tənə Kalili.

⁴² Nəkukuə Ikinan rɪni mə Kristo truku pen ia kwənəkwus səvəi Kig Tevɪt. In trətui ia Petlehem, rukwənu səvəi Kig Tevɪt ia tənə Jutia.”

⁴³ Ro iamɪnhi irə nərmama me nəha həuai irəha me tɪ Iesu.

⁴⁴ Nepwɪn hokeikei mə tuhəkwtəmhiri in, mətə iərmama riti riwən rəkwtəmhiri.

Nəmə asori me səvəi nəkur Isrel həpkɪni mhə nɪpərhienien ia Iesu

⁴⁵ Ia nəpɪn nəha iotukwininari me nəha hərərig mhəuvehe tɪ pris asori me mɪne Farisi me, nənə nəmə asori me i hərəs pen irəha i mə, “Rəfo kɪmiaha hiəpwəh nuvehien Iesu mhəuvehi mhəuvehe?”

⁴⁶ Miregi iotukwininari me həni mə, “Kɪmaha iahəpkregi raka mhə iərmama riti raməgkiari rəmwhen ia iəmə nəha.”

⁴⁷ Miregi Farisi me həni pen tɪ nirəha i mə, “Rosi in reikuə ia kɪmiaha, mo kɪmiaha mwi hiəruəi uə?”

⁴⁸ Rəfo? Kɪmiaha hiətoni iəmə asori riti səkɪtaha uə Farisi riti rɪni nɪpərhienien irə? Rekəm!

⁴⁹ Mətə nərmama me nəha səməme kəmhəkurirə in hərəirei Loa səvəi Moses. Ro pen Kumwesən raməkweɪn ərəha ia nirəha.”

⁵⁰ Nikotimas, iəmə sə rɪmavən mətə Iesu fwe kupwən, in riti ia Farisi me i. In rɪni pen tɪ nirəha i mə,

⁵¹ “Loa səkɪtaha raməfni irə? Ko kɪtaha səkɪri iərmama riti mə noien səvənhi rərha mətə səpkukupwən mhə mhəregi nəgkiariien səvənhi, mhətui nəfe noien in ramo?”

⁵² Miregi irəha həni mə, “Rosi ik mwi ik iəmə Kalili uə? Əvsini Nəkukuə Ikinan mətoni ro mə profet riti trɪpkutə mhə fwe tənə Kalili.”

⁵³ Nərmama havən kɪrkiri, mamhəuvən fwe imwənraha me.

8

¹ Mətə Iesu revən ia Təkuər Olif.

Pran sə ramo əpnəpen nari irau iərman riti rɪpko mhə iərman səvənhi

² Kɪni rakwakwi irə, ia nəpnəpɪn in rɪrərig mevən ia nɪmwə səvəi Kumwesən. Nərmama me pam həuvehe tukwe, nənə in rəkure, mɪnamahatən irəha.

³ Ia nəpɪn nəha nahatən me səvəi Loa mɪne Farisi me həuvehi pran riti sə kətə pui in ramo əpnəpen nari irau iərman riti rɪpko mhə səvənhi. Irəha həuvehi mhəuvehe mhərpwi irəpw in ia nəmri nərmama me pam,

⁴ nənə mhəni pen tɪ Iesu i mə, “Iahatən. Kətə pui prən i ramo əpnəpen nari irau iərman riti rɪpko mhə səvənhi.

⁵ Ia Loa səkɪtaha Moses rɪməni mɪnuə kɪtaha tsaməkeikei mhəkwi əpune nɪpran me səməme kəmhə iamɪnhi irə. Mətə ik mə tso nəfe ia pran i?”

⁶ Irəha həni nəgkiariien nəha mə tuhəregi mə Iesu trəfni irə. Hokeikei mə in trəfwəkour ia nəgkiariien səvənhi, nənə irəha həukurən nini ərəhaien in tukwe.

Mətə Iesu rərpəsuk minamrai pen nəkukuə ia tīprənə ia nukwai rəgin.

⁷ Mətə irəha kamhəmwur a mamhəres in. Ro iamīnhi irə in rīskəmter, mīni pen tī nīrəha i mə, “Sin ia kīmiaha nərəhaien səvənhi riwən? Pwəh in rukupwən mərarki pen kəruətərei ia prən i.”

⁸ Nənə in rərpəsuk mwi minamrai nəkukuə ia tīprənə ia nəkwai rəgin.

⁹ Nənə nəpīn irəha həregi nəgkiariien nəha, havən mamhəuvən kuatia kuatia. Nərgharə me həkupwən ntəmaruə me həkurirə, mhəpwəh Iesu əpa mīne prən nəha ramərer.

¹⁰ Iesu rīskəmter, mīni pen tī prən i mə, “Prən i. Irəha isə? Riti rīpkīni mhə mə tikemhə?”

¹¹ Mīregi prən i rīni mə, “Rəkəm, iəmə asori. Riti rīpkīni mhə.”

Mīregi Iesu rīni mə, “Iou mwi iakəpwəh nīniien mə tikemhə, mətə tiko mamevən məpwəh nərəhaien.”

Iesu in nukuraanien sə raməhiəpwīn nərmama ia tīprənə

¹² Iesu rəgkiari mwi m Farisi me mīni mə, “Iou nukuraanien sə raməhiəpwīn nərmama ia tīprənə i. Iərmama sə rakurirə iou trəpwəh navənien ia nəpītəvien, mətə trətoni nukuraanien sə kauvehi nīmīruien irə.”

¹³ Mīregi Farisi me həni pen tī Iesu i mə, “Ikamərer irapw maməgkiari atukw ia niram iamīnhi irə, mətə nīpəri nəgkiariien səim riwən tukw ik, ro pen nəgkiariien səim ko kīpkīni mhə nīpərhienien irə!”

¹⁴ Mīregi Iesu rīni pen tī nīrəha i mə, “Pərhien iakamərer irapw maməgkiari atukw ia nīrak, mətə nəgkiariien səiou ko kīni nīpərhienien irə, tī nəri nə mə iakukurən kwopun iakuku pen ikīn mīne kwopun iakamevən ikīn. Mətə kīmiaha hiəreirei kwopun iakuku pen ikīn uə kwopun iakamevən ikīn.

¹⁵ Kīmiaha hiaməkiri nari ia nətərigien səvəi iərmama a, mətə iou iapəkəiri mhə iərmama riti.

¹⁶ Mətə trīni mīnuə iakəkiri iərmama riti, nəkiriien səiou ro nīpərhienien tī nəri nə mə rīpkō mhə iou əpa iakaməkiri in, mətə iou mīne Tata sə rīnərhi pehe iou iakuvehe.

¹⁷ Hiəukurən nəgkiariien i kīmərai pen ia Loa səkīmiaha rīni iamīnhi irə mə, ‘Iərmama kəru krouərer irapw rouni nəgkiariien kuatia tukīni nīpərhienien irə.’

¹⁸ Təkwtəkwi nəha iou mīne Tata Kumwesən sə rīnərhi pehe iou iakuvehe kīmrau iarouərer irapw rouəgkiari ia nīrak rouni nəgkiariien kuatia.”

¹⁹ Mīregi irəha həni pen tī Iesu i mə, “Səim isə Tata?”

Mīregi Iesu rīni mə, “Kīmiaha hiəuvəreirei iou, mhəuvəreirei mwi Tata səiou. Kamo hiəpkukurən iou, ko hiəukurən mwi Tata səiou.”

²⁰ Iesu rīmāni nəgkiariien me i nəpīn in ramahatən nərmama fwe ia nīmwə səvəi Kumwesən ia kwopun kamerukw pen mane səvəi nəfwakīien ikīn, mətə iərmama riti rəpwəh nəkwətəmhirīien in tī nəri nə mə nəpīn səvənhi tukəkwtəmhiri in irə rīpkuvehe mhə ihi.

²¹ Ro iamīnhi irə Iesu rīni pen mwi tī nīrəha i mə, “Iou takəpwəh kīmiaha mamevən. Kīmiaha tihətui iou mhemhə kīmiaha noien ərəha me səkīmiaha. Kīmiaha tihəpkəuvən mhə ia kwopun nəha iakamevən ikīn.”

²² Ro iamīnhi irə nəmə asori me səvəi nəkur Isrel həni mə, “Nəgkiariien nəha in rāni mə kwopun nəha ramevən ikīn, kītaha tsəpkəuvən mhə ikīn, nīpwran rəfo irə? Rosi in trousi əpune atukw a in uə?”

²³ Miregi Iesu rini pen ti niraha i ma, “Kimiaha imwamiaha inhəripw. Iou imwak irənhə. Kimiaha nərmama səvəi tiprənə i. Iou ripko mhə iou iərmama səvəi tiprənə i.

²⁴ Iakuvəni raka tukumiaha i ma kimiaha tihemhə kimiaha noien ərəha me səkimiaha. Iakiməni iaminha irə ti nəri nə kimiaha tihəməkeikei mhəni nīpərhienien ia nirak mə iou i in i. Mə hiəpwəh tihemhə kimiaha noien ərəha me səkimiaha.”

²⁵ Miregi irəha həres pen in ma, “Ik sin nə?”

Miregi Iesu rini pen ti niraha i ma, “Iou iərmama i iakani pehe tukumiaha i fwe kupwən meste pehe ipwet.

²⁶ Səiou me nəgkariien me ripik iakukurən ninien ia kimiaha. Narimnari me ripik hiəno iakukurən nəkiriien mə hərəha. Mətə Iəmə sə rinərhi pehe iou iakuvehe nəgkariien səvənhi ro nīpərhienien, nənə iou iakani irapw ti nərmama ia tiprənə i nəfe nəgkariien iakregi in riməni pehe tukw iou i.”

²⁷ Mətə irəha həreirei mə Iesu raməgkari ia Tata Kumwesən.

²⁸ Ro iamınhi irə Iesu rini pen ti niraha i ma, “Nəpın kimiaha tihəuvehi utə raka iou, Iəməti Iərmama, tihəukurən mə iou i in i. Kimiaha tihəukurən mwi mə iapko əpa raka mhə nari riti, mətə iakəgkari mamesi pen a nəfe Tata Kumwesən rahatən iou irə.

²⁹ Iəmə sə rinərhi pehe iou iakuvehe in ramarə kimrau min. In ripkəpwəh mhə iou iakamavən əpa, ti nəri nə mə nəpın me pam iakamo narimnari me səməme rerin ramagien tukwe.”

³⁰ Nəpın Iesu rani nəgkariien me nəha nərmama həpik həni nīpərhienien irə.

Nipwnəti Epraham me

³¹ Ro iamınhi irə Iesu rini pen ti nəkur Isrel me i səməme həni nīpərhienien irə mə, “Trini minuə kimiaha hiamripın mamho nəgkariien səiou, kimiaha atukwatukw nə nərmama me səiou.

³² Nənə kimiaha tihəukurən nəgkariien sə ro nīpərhienien, nəgkariien pərhien i trifi nari ia kimiaha.”

³³ Miregi irəha həni pen ti Iesu i ma, “Kimaha kwənəkwus me səvəi Epraham. Iərmama riti ripko raka mhə slef ia kimaha. Rəfo ikini nəgkariien i ma nəgkariien pərhien trifi nari ia kimaha?”

³⁴ Miregi Iesu rini pen ti niraha i ma, “Iakani nīpərhienien tukumiaha i iərmama sə ramo noien ərəha, noien ərəha səvənhi ramərimənu irə mamoslef irə.

³⁵ Slef riti in ko rəpwəh narə rerinien ia nəkwai nimwə səvəi iəmə asori səvənhi, mətə tini əpa rukurən narə rerinien ikın.

³⁶ Ro iamınhi irə trini minuə Tini Kumwesən rifi nari ia kimiaha, in trifi pərhien nari ia kimiaha.

³⁷ Iakukurən mə kimiaha kwənəkwus me səvəi Epraham, mətə hiaməmwur mə tihousi əpune iou ti nəri nə mə kimiaha hiəpwəh nokeikeien mə tihəregi nəgkariien səiou.

³⁸ Iou iakaməgkari ia nəfe iakinətoni kimrau Tata səiou, mətə kimiaha hiamo nəfe hiamregi tata səkimiaha riməni pehe tukumiaha.”

³⁹ Miregi irəha həni pen ti Iesu i ma, “Səkimaha tata Epraham.”

Miregi Iesu rini pen ti niraha i ma, “Trini minuə kimiaha nipwnəti Epraham pərhien me, tihamo nəfe noien in rinamo fwe kupwən.

⁴⁰ Iou i iəmə sə iakani irapw tukumiaha nəgkariien pərhien sə iakregi ruku pen ti Kumwesən. Mətə təkwtəkwuni kimiaha hiaməmwur mə tihousi əpune iou. Epraham ripko mhə noien i.

⁴¹ Kimiaha hiamo a nəfe noien tata səkimiaha rino.”

Miregi irəha həni pen ti Iesu i ma, “Ripko mhə kimaha iəkun iərmwın me. Kumwesən in əpa tata səkimaha.”

Nipwnāti Setan me

⁴² Miregi Iesu rini pen ti niraha i mā, “Trini minua Kumwesən in tata pərhien səkimiaha, kيمياha tihokeikei iou ti nəri nə mā iou iakuku pen irə muvehe ia kwopun i. Iapkuvehe mhə ia nətərigien atukw səiou, mətə in rinərhi pehe iou iakuvehe.

⁴³ Rəfo kيمياha hiəreirei nipwrai nəgkiariien i iakani? Hiəreirei ti nəri nə mā kيمياha hiəpkokeikei anan mhə mā tihətərig ia nəgkiariien səiou.

⁴⁴ Kيمياha nipwnāti Setan me. Hiokeikei mā tihamo a nəkwai tata səkimiaha. Fwe kupwən muvehe meste pehe ipwet mine in iərmama sə ramousi əpune nərmama. In raməmwəki nipərhienien ti nəri nə mā nipərhienien riwən irə. Nəpən in rameikuə, in ramesi pen a noien səvənhi, ti nəri nə mā in iərmama səvəi neikuəien, in nukune neikuəien me pam.

⁴⁵ Mətə iou iakani a nəgkiariien pərhien ro pen kيمياha hiəpkini mhə nipərhienien ia nirak.

⁴⁶ Sin ia kيمياha rukurən no puuien noien ərəha riti iakino? Trini minua iakani a nəgkiariien pərhien me rəfo kيمياha hiəpkini mhə nipərhienien ia nirak?

⁴⁷ Iərmama sə ruku pen ia Kumwesən, in ramətərig ia nəgkiariien səvəi Kumwesən. Mətə kيمياha hiəpkuku pen mhə ia Kumwesən ro pen hiəpkətərig mhə nəgkiariien səvənhi.”

Epraham ripkətui pehe mhə ihi mətə Iesu rinarə raka

⁴⁸ Miregi nəkur Isrel həni pen tukwe in mā, “Kimaaha iahaməni atukwatukw ik iəmə Sameria iəremhə ramarə ia niram uə rekəm?”

⁴⁹ Miregi Iesu rini mā, “Iəremhə riwən ia nirak. Iou iakamsiai tata səiou, mətə kيمياha hiəpkisiai mhə iou.

⁵⁰ Iou iapkəmwur mhə mā nərmama tuhəuvehi utə nəghik. Riti nəha ikən in raməmwur tukwe. In iəmə sə raməkiri nərmama.

⁵¹ Iakani nipərhienien tukumiaha i. Iərmama sə ramo nəgkiariien səiou tripkemhə mhə ia nəpən riti.”

⁵² Miregi nəkur Isrel həni pen tukwe in mā, “Təkwtəkwuni nəha kimaaha iahəukurən mā iəremhə riti ramarə ia niram! Epraham ruvamhə, profet me həuvamhə mwi, mətə ik ikani mā iərmama sə ramo nəgkiariien səim tripkemhə mhə ia nəpən riti.

⁵³ Rəfo? Ik ikasori məpi raka tata səkitaaha Epraham fwe ruvamhə raka? Profet kupwən me irəha mwi həuvamhə raka! Ikuə ik nəfe iərmama?”

⁵⁴ Miregi Iesu rini pen ti niraha i mā, “Trini minua iakuvehi utə atukw a iou nisaiien sə kuvei pehe miou ro nəri auər a i. Mətə Tata səiou in nə iəmə sə rauvehi utə iou. Kيمياha hiaməkwein in mā Kumwesən səkimiaha,

⁵⁵ mətə kيمياha hiəvəreirei in. Iou iakukurən in. Trini minua iakini mā iakreirei in, iou iəmə iakameikuə rəmwhen ia kيمياha. Mətə iou iakukurən in, mamə nəgkiariien səvənhi.

⁵⁶ Tata səkimiaha Epraham rinagien pik nəpən riməregi mā trətoni nəpən sə takuvehe irə. In rətoni nənə rerin ragien.”

⁵⁷ Miregi nəmə asori me səvəi nəkur Isrel həni pen tukwe in mā, “Nuk səim ripkeste mhə ihi fifti! Ikəfo mətoni Epraham?”

⁵⁸ Miregi Iesu rini pen ti niraha i mā, “Iakani nipərhienien tukumiaha i nəpən Epraham ripkətui pehe mhə ihi, iou iakinarə raka.”

⁵⁹ Iesu rini nəgkiariien nəha ro pen irəha həpeki kəruətere me mā tuhəkwi in irə, mətə Iesu rərkwafə mier ia nimwə səvəi Kumwesən mamevən.

9

Iesu romasan iarmama riti nanimen rifwə

¹ Nəpɪn riti Iesu rukurau mətoni iarmama riti nəpɪn rɪnətui pehe irə nanimen rifwə.

² Nənə narmama me səvəi Iesu həres pen Iesu i mə, “Iahatən. Sin rino nərəhaien ro iəmə i rɪnətui pehe nanimen rifwə, in uə səvənhi tata mine mama?”

³ Miregi Iesu rini mə, “Ripko mhə nərəhaien səvəi iəmə i uə nərəhaien səvəi tata mine mama səvənhi, mətə in rɪnətui pehe nanimen rifwə mə Kumwesən rukurən noien narmama hətoni niskaiien səvənhi nəpɪn tromasan in.

⁴ Nəpɪn ia ran kitaha tsaməkeikei mho wok me səvəi Iəmə sə rɪnərhi pehe iou iakuvehe. Nəpitəvien rauvehe. Iarmama riti ko ripko mhə wok ia nəpɪn nəha.

⁵ Nəpɪn iakamarə ia tɪprənə, iou nukuraanien sə raməhiəpwin narmama ia tɪprənə.”

⁶ Iesu rini pam nəgkiariien me nəha, mərgəvəsi tɪprənə, mo nəmtigei ia nisəkwan, nənə muvehi nəmtigei nəha, mahakwi pen ia nəmri iəmə nəha,

⁷ mini pen tukwe in mə, “Evən ia nui Saeloam, maikuas raka nəmtigei ia nanimem.” Nəhag nəha Saeloam nɪpwrən mə “Kərhi pen.” Ro pen iəmə nəha revən, maikuas raka nəmtigei ia nanimen, mɪrərig muvehe mamətə nari.

⁸ Nənə nəkur imwəni me mine səməme hənətoni in ramase mane fwe kupwən kəmhəni mə, “Rosi iəmə nəha in nəha fwe kupwən raməkure mamase mane uə rekəm?”

⁹ Irəha nepwin kəmhəni mə, “Kwa in nə!”

Mətə nepwin həni mə, “Rekəm. Ripko mhə in, mətə iarmama riti rəmwhen irə.”

Mətə iəmə nəha rini mə, “Kwa iou i iəmə nəha hiaməni!”

¹⁰ Ro pen irəha həni pen tukwe in mə, “Kinəfo irə nanimem rətui?”

¹¹ Miregi iəmə nəha rini mə, “Iəmə nəha nəghɪn nə Iesu ro nəmtigei, mahakwi pehe ia nanimek, mini pehe tukw iou i mə, ‘Evən ia nui Saeloam, maikuas raka nəmtigei ia nanimem.’ Ro pen iakevən maikuas raka, nənə mətə nari.”

¹² Miregi irəha həni pen tukwe in mə, “Iəmə nəha in pəku?”

Miregi iəmə nəha rini mə, “Iakreirei.”

Farisi me həres iəmə nəha mə kinəfo irə nanimen rinamasan

¹³ Irəha həiri iəmə nəha fwe kupwən nanimen rifwə mhəuvən ti Farisi me.

¹⁴ (Sapat riti nəha Iesu rino nəmtigei mo nəmri iarmama nəha rətui.)

¹⁵ Ro iamɪnhi irə Farisi me kənamhəres pen mwi iəmə nəha mə, “Ikinəfo mətə nari?”

Miregi in rini pen ti nɪrəha i mə, “In rahakwi pehe nəmtigei ia nanimek, iakaikuas raka irə, nənə təkwtəkwni iakətə nari.”

¹⁶ Miregi Farisi me nepwin kəmhəgkiari ia Iesu, məmhəni mə, “Iəmə i ripko mhə Kumwesən rərhi pehe in ti nəri nə mə in rɪpkisiai mhə Sapat.” Mətə Farisi me nepwin mwi kəmhəni mə, “Rəfo? Ko iəmə ərəha riti ro nɪmtətien me iamɪnhi? Rekəm!” Nənə irəha həuai irəha me ti nəgkiariien nəha.

¹⁷ Ro iamɪnhi irə irəha həni pen mwi ti iəmə nəha nanimen rifwə fwe kupwən mə, “Ikaməfni irə ia iəmə nəha rino nanimem rətui? In nəfe iarmama?”

Miregi iəmə nəha rini mə, “In profet riti.”

¹⁸ Nəmə asori me səvəi nəkur Isrel həpwəh nokeikeien mə tuhəni nɪpərhiien ia iəmə nəha mə fwe kupwən nanimen rifwə, mətə təkwtəkwni nəha ramətə nari. Ro pen həkwein tata mine mama səvənhi,

¹⁹ mhəres pen irau i mə, “Rəfo? In i tɪnɪmirau? Ko kimirau irouni mə nɪpərhiien nəpɪn rɪnətui pehe irə nanimen rifwə? Nənə mə ro nɪpərhiien rəfo in ramətə nari təkwtəkwni?”

20 Miregi tata mine mama səvənhi krouni mə, “Kimrau iaroukurən mə tinimrau i. Iaroukurən mwi mə nəpın rinətui pehe irə nənimen rifwə.

21 Mətə təkwtəkwuni in ramətə nari kimrau iaroureirei mə rəfo irə. Iaroureirei mwi mə sin rino nənimen rətui. Ramasan mə kimiaha hiəres pen in i. In ruvəpwinari raka. Pwəh in rini nəgkiariien səvənhi.”

22 (Tata mine mama səvənhi krouni nəgkiariien me nəha ti nəri nə mə krouhekır nəmə asori me səvəi nəkur Isrel. Irəha hənərai sun raka minuə iərmama sə trini irapw mə Iesu in Kristo, tuhəkoui irapw in, mhəpwəh nəseniien mwi in ruvnimwə pehe ia nimwəfwaki səvənraha.)

23 Nəri nəha ro irau krouni ianhi mə, “In ruvəpwinari raka. Ramasan mə kimiaha hiəres pen in i.”

24 Ro iamınhi irə irəha həkwein pen mwi iəmə nəha fwe kupwən nənimen rifwə nənə mhəni pen tukwe in mə, “Tikuvehi utə nəghi Kumwesən, mini nıpərhienien. Kimaha iahəukurən mə iəmə i in iəmə ərəha.”

25 Miregi in rini mə, “Iou iakreirei mə iəmə nəha in iəmə ərəha uə rekəm. Mətə nəri kuatia iou iakukurən. Kupwən nənimek rifwə, mətə təkwtəkwuni nəha iakamətə nari.”

26 Miregi irəha həni pen tukwe in mə, “In rino nəfe ia niram? Məfo irə mo nənimem rətui?”

27 Miregi in rini mə, “Iakuvəni pehe raka tukumiaha i, mətə kimiaha hiəpkregi mhə. Rəfo hiəkeikei mə tihəregi mwi? Rosi kimiaha mwi hiəkeikei mə tihəuvehe mhə kimiaha nərmama me səvənhi uə?”

28 Miregi irəha həni ərəha iəmə nəha, mhəni mə, “Ik iərmama riti səvənhi, mətə kimaha nərmama me səvəi Moses.

29 Kimaha iahəukurən mə Kumwesən rinəgkiari m Moses, mətə iəmə i kimaha iahəreirei mə in ruku pəku.”

30 Miregi iəmə nəha rini mə, “Kwa nəri i ro nari riti. Kimiaha hiəreirei mə iəmə i ruku pəku, mətə in rino nənimek rətui.

31 Kitaha səukurən mə Kumwesən rıpkregi mhə nəfwakiien me səvəi nəkur ərəha me, mətə trini minuə iərmama riti ramsiai Kumwesən, mamə nəkwən, Kumwesən ramregi nəfwakiien me səvənhi.

32 Fwe kupwən kino tıprənə meste pehe ipwet kıkregi raka mhə mə iərmama riti ro nəmri iərmama sə nənimen rifwə rətui.

33 Mə iəmə i rıpkuku pen mhə ti Kumwesən in ko rıpkə mhə nari riti.”

34 Miregi irəha həni pen tukwe in mə, “Kwa ik iəmə ərəha fwe nəpın ikınətui pehe irə meste pehe ipwet. Ikuə tikəfo? Tikahatən kimaha uə?” Nənə irəha həkoui irapw in ia nimwəfwaki, mhəpwəh nəseniien mwi in ruvnimwə pehe.

Iesu ruvehe ia tıprənə i mə truai nərmama

35 Kini pen ti Iesu i mə irəha həkoui irapw iəmə nəha iamınhi. Ro pen in revən mətui iəmə nəha, mətoni, mini pen tukwe in mə, “Ikini nıpərhienien ia Iəməti Iərmama uə rekəm?”

36 Miregi iəmə nəha rini mə, “Iəmə asori. Ni pehe ro tukw iou i mə sin nə Iəməti Iərmama pwəh iakini nıpərhienien irə.”

37 Miregi Iesu rini pen tukwe in mə, “Ikınətə raka in. Iou i sə iakaməgkiari mik, iou Iəməti Iərmama.”

38 Miregi iəmə nəha rini mə, “Iərimənu. Iakini nıpərhienien ia niram.” Nənə in rinimwi nukurhun mi ia nəmri Iesu, misiai in.

39 Iesu rini mə, “Iou iakuvehe ia tıprənə i mə takəkiri nərmama. Səməme nənimenraha rifwə tuhətui mhətə nari, mətə səməme hamətə nari nənimenraha ruvehe mifwə.”

⁴⁰ Farisi me nepwɪn ipaka ti Iesu hāregi nāgkiariien nāha, nānā mhāni pen tukwe in mā, “Kīmaha mwi nānimemaha rīfwā uā rekām?”

⁴¹ Mīregi Iesu rīni pen ti nīrāha i mā, “Ko nāmrimiaha rīfwā ko nārāhaien sākīmiaha rīwān. Mātā ti nāri nā mā tākwtākwuni kīmiaha hiamāni mā hiamātā nari nārāhaien sākīmiaha ramāmāk ihi ia kīmiaha.”

10

Iāmā sā ramātui ti sipsip me sāvānhi

¹ “Iakani nīpārhiēnien tukumiaha i. Iārmama sā rīpkukurau mhā ia kwāruā muvni-mwā ia koupā sāvāi sipsip me, mātā rāputā ia kwopun āpā iti mati pen ia nākwai koupā nāha, iārmama nāha in iārmama sā ramakres, mamousi iārmama.

² Mātā iārmama sā rukurau ia kwāruā muvni-mwā ia koupā, in iārmama sā ramātui ti sipsip me.

³ Iārmama sā ramārer ia kwāruā ramāsevār ia tāpinhā ti iārmama nāha. Sipsip me kamhāregi rerin. In ramākwein nāghi sipsip me sāvānhi kuatia kuatia, nānā miri irāha mhāier.

⁴ Nāpīn in riri sāvānhi sipsip me pam mhāier, makupwān ia nīrāha, nānā sipsip me kamhākuriā in, ti nāri nā mā hāukurān rerin.

⁵ Iārmāpā riti sipsip me tuhāpwāh nukurirāien in, mātā tuhap raka irā ti nāri nā mā hāreirei rerin.”

⁶ Iesu rīni nusipekīnien i ti nīrāha, mātā irāha hāreirei nāfe nāha rani.

⁷ Ro pen Iesu rīni pen mwi ti nīrāha i mā, “Iakani nīpārhiēnien tukumiaha i. Iou kwāruā sāvāi sipsip me.

⁸ Irāha pam sāmāme hamākupwān ia nīrak mhāuvehe irāha nārmama sāmāme kēnamhakres, mamhousi iārmama, mātā sipsip me hāpkātārig mhā irāha.

⁹ Iou kwāruā. Trīni mīnuā iārmama riti ruvni-mwā pehe ia nīrak, in trarā amasan, mukurān nuvni-mwā peheien, mītei irapw, mātui nāveginien sānāni.

¹⁰ Iārmama nāha ramakres rauvehe a mā trakres, mousi āpune sipsip me, mouraha irāha. Mātā iou iakuvehe mā irāha tuhāuvehi nīmīruien nānā mhāuvehi asori.

¹¹ Iou iārmama sā iakamātui amasan ti sipsip me. Iārmama sā ramātui amasan ti sipsip me rerin ragien a mā tremhā ti sipsip me sāvānhi. ¹² Mātā iārmama sā kamārāku pen mīn mā trātui ti sipsip me rīpko mhā in iārmama pārhiēn sā ramātui ti sipsip me ti nāri nā mā sipsip me nāha sāvāi iārmāpā. Nāpīn iārmama nāha rātā kuri āprīmīn riti rauvehe, rāpwāh sipsip me maiu map. Nānā kuri āprīmīn nāha ruvehe muvehi nepwɪn, mīrīpwi kīrkīri nepwɪn.

¹³ Iārmama nāha raiu map ti nāri nā mā in iārmama riti kamārāku a in. In ro nāri auār a ia sipsip me nāha.

¹⁴ Iou iārmama sā ramātui amasan ti sipsip me. Iou iakukurān sipsip me sāiou, sipsip me sāiou hāukurān mwi iou.

¹⁵ Ia noien nāha rāmwhēn a mwi Tata Kumwesān rukurān iou, iou mwi iakukurān Tata Kumwesān, nānā iou rerik ragien a mā takemhā ti sipsip me sāiou.

¹⁶ Sāiou me nepwɪn sipsip me hāiwān ia koupā i. Takamākeikei mīpeki pehe mwi irāha, nānā irāha tuhāregi rerik. Ro iamīnhi irā sipsip me nāha tuhāuvehe mhō touen kuatia. Iārmama kuatia tramātui ti nīrāha.

¹⁷ Tata Kumwesān rokeikei pīk iou ti nāri nā mā rerik ragien a mā takemhā ti nīrāha. Takemhā ti nīrāha, nānā marā muvehi mwi nīmīruien sāiou rīrārig.

¹⁸ Rīpko mhā iārmama riti truvehi raka nīmīruien sāiou, mātā iou atukw takāsēni pen nīmīruien sāiou rāmwhēn sā iakokeikei. Iakauvehi nasoriēn ti nāsēniēn nīmīruien

9:40: Mat 15:14, 23:26 **9:41:** Jon 15:22 **10:4:** Jon 10:27 **10:6:** Jon 16:25 **10:8:** Jer 23:1-2, Esik 34:2-3
10:9: Sam 118:20, Jon 14:6 **10:11:** Sam 23:1, Rev 7:17 **10:12:** Wok Me 20:29 **10:14:** Jon 10:27, 2Tim 2:19
10:15: Mat 11:27, Jon 15:13, 1Jon 3:16 **10:16:** Aes 56:8, Jon 11:52, 1Pit 2:25, Esik 34:23, Esik 37:24 **10:17:** Fil 2:8-9 **10:18:** Jon 5:26, 14:31, Jon 19:11

səiou, mauvehi mwi nasorrien ti nuvehien mwi nimiruien səiou rirərig. In i nəri Tata səiou riməni tukw iou i mə takaməkeikei mo.”

¹⁹ Iesu rini pam nəgkariien me nəha nənə nəmə asori me səvəi nəkur Isrel həuai mwi irəha me tukwe.

²⁰ Irəha həpik həni mə, “Iəmə nəha iəremhə ramarə irə. In ramarməri. Rəfo kimiaha hiamətərig in?”

²¹ Mətə irəha nepwin həni mə, “Rekəm. Iərmama sə iəremhə riti ramarə irə ko rīpkəgkari mhə iamīnhi. Ko iəremhə riti ro iərmama nənimen rīfwə rətui mətə nari?”

Nəmə asori me səvəi nəkur Isrel hənuə tuhəkwi əpune Iesu ia kəruətərei

²² Nəpin nəha ruvəuvehe nəkur Isrel kamho nəveginien asori nəha kani mə Nəveginien səvəi Tetekesen. Kamho nəveginien nəha fwe Jerusalem ia nəpin səvəi nəkwieien.

²³ Iesu ramavən ia kwopun riti ia nimwə səvəi Kumwesən kani mə Vrandə səvəi Solomon.

²⁴ Nənə nəmə asori me səvəi nəkur Isrel həuvehe mheikurkurau irə, mhəni pen tukwe in mə, “Kimaha tahameitenhi ik minesən? Trini minuə ik Kristo sə Kumwesən riməni mə trərhi pehe i, ni pehe tukumaha i, məpwəh nərkwafəien.”

²⁵ Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Iakuvəni raka tukumiaha i, mətə kimiaha hiəpkini mhə nīpərhienien ia nirak. Narimnari me nəha səməme iakamo ia nəghi Tata səiou kamhahatən pen mə iou sin.

²⁶ Mətə kimiaha hiəpkini mhə nīpərhienien ia nirak ti nəri nə mə rīpko mhə kimiaha sipsip me səiou.

²⁷ Sipsip me səiou kamhəregi rerik. Iou iakukurən irəha, nənə irəha kamhəkurirə iou.

²⁸ Iakauvei pen nimiruien rerin minraha. Irəha tuhəpkemhə mhə ia nəpin riti. Iərmama riti riwən truvehi raka irəha ia rəgik.

²⁹ Tata səiou sə ruvei pehe irəha miou, nīskaiien səvənhi rəpi raka nərmama me pam. Iərmama riti riwən ko ruvehi raka irəha ia rəgin.

³⁰ Iou mine Tata səiou kimrau kuatia.”

³¹ Ia nəpin nəha nəmə asori me səvəi nəkur Isrel həpeki mwi kəruətərei me mə tuhəkwi əpune in.

³² Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Iakino raka noien amasan me rīpik ia nəmrīmiaha Tata Kumwesən ruvei pehe mə tako. Sə rəfo nəha mə tihəkwi əpune iou tukwe?”

³³ Miregi nəmə asori me səvəi nəkur Isrel həni pen tukwe in mə, “Kimaha tahəpkəkwi əpune mhə ik ti noien amasan riti sə ikino, mətə kimaha tahəkwi əpune ik ti nəri nə mə ikani ərəha Kumwesən. Ik iərmama a, mətə ikani mə ik Kumwesən.”

³⁴ Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Rosi kimiaha hiəpkəvsini raka mhə nəgkariien i kimərai pen ia Loə səkimiaha uə? Rini iamīnhi irə minuə ‘Iakini minuə kimiaha nə kumwesən me.’

³⁵⁻³⁶ Kitaha səukurən mə nəfe Nəkukuə Ikinan rani ko kīpkətəfi mhə. Ro iamīnhi irə mə Kumwesən rīnəkwein nərmama me nəha səməme in riməuvei pen nəgkariien səvənhi minraha minuə ‘kumwesən me,’ rəfo kimiaha hiaməni ərəha iou? Iou iərmama i Kumwesən ruvərfi raka iou, mərhi pehe iou iakuvehe ia tiprənə i, mətə kimiaha hiaməni mə iakani ərəha in, ti nəri nə mə iakini mə, ‘Iou Tini Kumwesən.’

³⁷ Mə iou iapko mhə narimnari me səiou Tata rokeikei mə tako rərəha mə kimiaha hiəni nīpərhienien ia nirak.

³⁸ Mətə mə iakamo narimnari me nəha, pərhien hiəpkini mhə nīpərhienien ia nirak, mətə tihaməkeikei mhəni nīpərhienien ia narimnari me nəha sə iakamo. Ia noien i kimiaha tihəukurən, mhəukurən amasan mə Tata Kumwesən in i ia nirak iou nə irə.”

10:19: Jon 7:43 **10:20:** Jon 7:20, 8:48 **10:24:** Wok Me 3:11, 5:12, Luk 22:67 **10:25:** Jon 4:26, 5:36, Jon 10:38
10:26: Jon 6:64, 8:45 **10:27:** Jon 8:47, 10:3 **10:28:** Jon 3:16, 6:39, Jon 18:9 **10:31:** Jon 8:59 **10:33:** Lev 24:16, Mat 26:65, Jon 5:18 **10:34:** Sam 82:6 **10:35-36:** Mat 5:18 **10:38:** Jon 14:10-11

³⁹ Irəha haməmwur mwi mə tuhəkwtəmhiri Iesu, mətə in ramkeies raka ia rəgɪnraha,
⁴⁰ mavən məpi simwɪn mwi ia nui aris Jotan, mevən ia kwopun nəha Jon ramo paptas
 ikin fwe kupwən, mamarə ia kwopun nəha.

⁴¹ Nərmama həpik həuvehe tukwe, mhəni mə, “Jon rɪpko nɪmtətien riti, mətə
 nəgkiariien me pam səməme in rɪməni ia iəmə i ho nɪpərhiēnien.”

⁴² Ro pen nərmama həpik ia kwopun nəha həni nɪpərhiēnien ia Iesu.

11

Iesu ro Lasaros rətui mwi ia nemhəien səvənhi

¹ Iərmama riti ramemhə nəghɪn nə Lasaros. Imwəni fwe Petani. Petani in rukwənu
 səvəi Meri mɪne piəvi Meri nəghɪn nə Marta.

² Meri nəha in pran sə rɪnətəgi pen senta ia nisui Iərimənu səkitaha, mahakwi raka ia
 nɪmwai nukwənen. Lasaros nəha in kɪtiriməni.

³ Lasaros ramemhə iamɪnhi irə ro pen kɪtiriməni mi nəha krouərhi pen nəgkiariien riti
 revən ti Iesu, rouni mə, “Iərimənu. Ik riti sə ikokeikei pɪk ramemhə.”

⁴ Mətə nəpɪn Iesu rɪregi nəgkiariien nəha, rɪni mə, “Nemhəien i ko rɪpko mhə Lasaros
 remhə anan. Ramarə irə mə nərmama tuhətoni nasoriien səvəi Kumwesən. Nemhəien i
 in suatuk sə Kumwesən truvehi utə nəghi Tini irə.”

⁵ Iesu rokeikei pɪk Marta mɪne piəvni Meri mɪne kɪtirimənrau Lasaros.

⁶ Ro iamɪnhi irə nəpɪn in rɪregi mə Lasaros ramemhə, in rarə mwi nəpɪn kəru mwi ia
 kwopun nəha in ramarə ikin.

⁷ Nəpɪn nəha kəru rukurau nənə in rɪni pen ti nərmama me səvənhi mə, “Pwəh səvən
 mwi fwe tənə Jutia.”

⁸ Mɪregi nərmama me səvənhi həni pen tukwe in mə, “Iahatən. Təkwtəkwi a kwərha
 nəmə asori me ia Jutia hokeikei mə tuhəkwi əpune ik ia kəruətərei me. Mətə ikokeikei mə
 tikrərig mevən mwi fwe ikin?”

⁹ Mɪregi Iesu rɪni mə, “Kɪmiaha hiəukurən mə aoa twelef ia ran. Trɪni mɪnuə iərmama
 riti ramavən ia ran, trɪpkapəti mhə ti nəri nə mə in ramətə nukuraanien sə raməhiəpwɪn
 nərmama ia tɪprənə i.

¹⁰ Mətə trɪni mɪnuə iərmama riti ramavən ia nəpɪn in trapəti ti nəri nə mə nukuraanien
 nəha riwən irə.”

¹¹ Iesu rɪni pam nəgkiariien me nəha, marɪpɪn mani pen ti nirəha i mə, “Kɪtaha riti
 Lasaros ramapri, mətə iakinamevən takəsəpwiri in.”

¹² Mɪregi nərmama me səvənhi həni pen tukwe in mə, “Iərimənu. Trɪni mɪnuə in
 ramapri in truvehe məsanɪn.”

¹³ (Iesu rəgkiari ia Lasaros mə ruvamhə, mətə rerɪnraha ramrhi mə nɪpwrai
 nəgkiariien səvənhi mə in ramapri a.)

¹⁴ Ro pen Iesu rɪni pen atukwatukw ti nirəha i mə, “Lasaros ruvamhə.

¹⁵ Nənə nəpɪn rerɪk rɪrhi kɪmiaha, iakagien mə iou iapkarə mhə ia kwopun nəha nəpɪn
 remhə irə. Nəri nəha trasitu ia kɪmiaha mo kɪmiaha hiəni nɪpərhiēnien ia nirak. Mətə
 pwəh səvən tukwe.”

¹⁶ Ro iamɪnhi irə Tomas nəha kani in mə “Mwirmwir,” rɪni pen ti nərmama me nəha
 irəha min kamhəkurirə ia Iesu mə, “Ramasan. Pwəh kɪtaha pam səvən mhemhə kɪtaha
 min.”

Iesu rəgkiari vivi m Marta mɪne Meri

¹⁷ Nənə Iesu rapirapw ia Petani mətoni Lasaros rɪnəmak nəpɪn kefə raka ia nɪpəgi
 kəruətərei.

¹⁸ Rukwənu nəha Petani ipaka ti Jerusalem, kavən rəmwhen ia kilometa kahar.

¹⁹ Nækur Isrel me hæþik hæmæuvehe ti Marta mine Meri mæ tuhægkiari vivi minrau ti næri næ mæ kitirimænræu ruvamhæ.

²⁰ Ro iamînhi iræ næþin Marta rîregi mæ Iesu rauvehe, in revæn mætæ in. Mætæ Meri ramækure a ia nækwai nimwæ.

²¹ Marta rîni pen ti Iesu i mæ, “Iærimænu. Ko ramo ik ia kwopun i ko kitirimak ræpwæh nemhæien.

²² Mætæ iou iakukuræn mæ tækwækwuni næfe næghin tikæres Kumwesæn tukwe, in truvei pehe mik.”

²³ Mîregi Iesu rîni pen tukwe in mæ, “Kitirimam trætui mwi ia nemhæien sævænhi.”

²⁴ Mîregi Marta rîni pen tukwe in mæ, “Iou iakukuræn mæ in trætui mwi ia næþin sampam, næþin nærmama tuhætui mwi ia nemhæien.”

²⁵ Mîregi Iesu rîni pen tukwe in mæ, “Iou iærmama i iakamo nærmama sæmæme hæuvamhæ hætui mwi ia nemhæien. Iou nimîruien. Iærmama sæ rani nîpærhienien ia nirak næri auær a mæ remhæ mætæ trimîru.

²⁶ Nænæ iærmama sæ ramîru, mani nîpærhienien ia nirak, triþkemhæ mhæ ia næþin riti. Ikîni nîpærhienien ia nægkiariien i?”

²⁷ Mîregi Marta rîni pen tukwe in mæ, “Ouæh, Iærimænu. Iakani nîpærhienien mæ ik iæmæ i kani mæ Kristo. Ik Tîni Kumwesæn. Ik iæmæ i profet kupwæn me hæmæni mæ tikuvehe ia tiprænæ i.”

²⁸ Marta rîni nægkiariien næha, nænæ mærarî mevæn mæ trækwein piævni Meri. In revæn mægkiari afafa min, mîni mæ, “Iahatæn sækrau in i ruvæuvehe, mamæres ik.”

²⁹ Nænæ næþin Meri rîregi nægkiariien næha, riskæmter akwauakw, mevæn ti Iesu.

³⁰ Iesu rîpkuvehe mhæ ihi ia rukwænu næha, mætæ ramærer ihi ia kwopun næha Marta rînætoni in ikîni.

³¹ Nækur Isrel me næha sæmæme kamhækure iræha Meri ia nækwai nimwæ mamhægkiari vivi min, hætoni Meri riskæmter akwauakw mier irapw iruæ. Ro pen iræha hækuriræ in. Rerînraha ramrhi mæ rosi in ramevæn mæ trasæk ia kwopun kînærkwafæ nîpwrai kitirimæni ikîni.

³² Næþin Meri ruvehe ia kwopun næha Iesu ramærer ikîni, mætoni, in rînimwi nukurhun mi ia nænimen, mîni pen tukwe in mæ, “Iærimænu. Ko ramo ik ia kwopun i ko kitirimak ræpwæh nemhæien.”

³³ Ia næþin næha Meri ramasæk. Nækur Isrel me næha sæmæme hæuvehe iræha min iræha mwi kamhasæk. Iesu rætoni rerîn rærkwæþir, meiahag æfi tukwe,

³⁴ mîni mæ, “Kîmiaha hiænærkwafæ nîpwran pæku?”

Mîregi iræha hæni pen tukwe in mæ, “Iærimænu. Uvehe mætoni.”

³⁵ Iesu rasæk.

³⁶ Ro pen nækur Isrel me hæni mæ, “Hætoni ro. Rosi in rokeikei þik anan Lasaros.”

³⁷ Mætæ iræha nepwîn hæni mæ, “Iæmæ i rînomasan raka iærmama riti nænimen rîfwæ. Ræfo in rîpkomasan mhæ mwi Lasaros mæ træpwæh nemhæien?”

Iesu ro Lasaros rætui mwi ia nemhæien

³⁸ Ro iamînhi iræ Iesu rîregi mwi ræraha anan. In ruvehe ia kwopun kînærkwafæ nîpwrai Lasaros ikîni. Kînærkwafæ nîpwran ia nîpægi kæruætereî riti. Nænæ kæruætereî riti mwi ramærer tukuahag tærhui nîpæg næha.

³⁹ Iesu rîni mæ, “Hæuvehi raka kæruætereî næha.”

Mætæ Marta, kitirimæi iæmæ næha sæ ruvamhæ, rîni pen tukwe in mæ, “Iærimænu. In ruvæpein raka. In i næþin sæ ro kefæ sævænhi.”

⁴⁰ Mîregi Iesu rîni pen tukwe in mæ, “Rosi ikînenouenou næfe iakîmæni pehe tukw ik uæ? Trîni mînuæ ikîni nîpærhienien ia nirak, tikætæ nasoriien sævæi Kumwesæn.”

11:21: Jon 11:32

11:24: Jon 5:29

11:26: Jon 8:51

11:27: Jon 6:69

11:29: Jon 11:20

11:32: Jon 11:21

11:35: Luk 19:41

11:37: Jon 9:6

11:38: Mat 27:60

11:40: Jon 11:4,23-26

⁴¹ Ro iam̄inhi irə irəha həuvehi raka kəruətərei nəha. Nənə Iesu rəkwətə, m̄ini mə, “Tata. Iakani tanak tukw ik ti nəri nə mə ikuvəregi raka iou.

⁴² Iakukurən mə ikamregi iou ia nəp̄in me pam, mətə iakani nəgkiariien i mə trasitu ia nərmama me i kamhərer kuraukurau. Iakuə irəha tuhəni n̄ipərhiēnien mə ikinərhi pehe iou.”

⁴³ Nəp̄in Iesu rini pam nəgkiariien me nəha, rəkwein əpwəmwis, m̄ini mə, “Lasaros! Ier irapw!”

⁴⁴ Nənə iəmə nəha sə ruvəmhə rier irapw. Tinari me nəha sə kinərkw̄i rəgin mi m̄ine nisun mi irə m̄ine sə nəha kinərkw̄i nənimen irə kamhəmak ihi ia n̄ipwran. Nənə Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Həfi raka tinari irə, pwəh ravən.”

Nəmə asori me hər̄ai sun mə tuhousi əpune Iesu

⁴⁵ Nəkur Isrel me nəha səməme həməuvehe mhəti pehe Meri irəha həp̄ik hətōni nəfe Iesu rino, nənə mhəni n̄ipərhiēnien ia Iesu.

⁴⁶ Mətə irəha nepw̄in həuvən ti Farisi me, mhəni pen nəfe Iesu rino.

⁴⁷ Ro iam̄inhi irə pris asori me m̄ine Farisi me housəs̄imw̄in nəmə asori me səvəi nəkur Isrel, mhəni mə, “Kitaha tsəfo i? Kwa iəmə i ramo n̄imtətien me r̄ip̄ik.

⁴⁸ Tr̄ini m̄inuə kitaha səsēni in ramo iam̄inhi irə mar̄ip̄in, nərmama me pam tuhəni n̄ipərhiēnien irə. Nənə nəkur Rom tuhəuvehe mhouraha nimwəfwaki sək̄itaha m̄ine nərmama me sək̄itaha.”

⁴⁹ Mətə irəha riti nəgh̄in nə Kaeafas in rauvehi wok səvəi pris asori anan ia nuk nəha. In rini pen ti nirəha i mə, “Kimiaha hiəreirei nari.

⁵⁰ Rəfo kimiaha hiəpkətə mhə mhəukurən? Ko iərmama kuatia remhə ti nəkur Isrel ramasan m̄əpi raka kousi əpune kitaha nəkur Isrel me pam.”

⁵¹ Kaeafas r̄ip̄kini atukw mhə nəgkiariien i, mətə in rauvehi wok səvəi pris asori anan ia nuk nəha, mani irapw nəgkiariien sə ruku pen ti Nən̄imw̄in Ikinan. Nəri nəha r̄ip̄kier pehe mhə ihi, mətə in rukupwən m̄ini irapw mə Iesu tremhə ti nəkur Isrel.

⁵² Mətə in tr̄ipkēmhə mhə ti nirəha əpa nəkur Isrel, in tremhə mwi ti n̄ipwnət̄i Kumwesən me səməme kamharə k̄irkiri ia tənəmtənə me, nənə mousəs̄imw̄in irəha ia kusen kuatia.

⁵³ Ia nəp̄in nəha nəmə asori me nəha hənəmrai sun mə tuhousi əpune Iesu.

⁵⁴ Ro iam̄inhi irə Iesu rəpwəh navən irapwien ia nəmri nəkur Isrel ia tənə Jutia, mətə in rəpwəh tənə səvənraha mevən ia taon riti nəgh̄in nə Efrem. Taon nəha ipaka ti kwopun akwesakwes ikin. Iesu ramarə ikin irəha nərmama me səvənhi.

⁵⁵ Nəveginien asori nəha səvəi nəkur Isrel nəgh̄in nə Pasova ruvəuvehe ipaka. Ro pen nərmama həp̄ik h̄əier ia kwopun me mhətə pen fwe Jerusalem mə tuho irəha həmher ia nəmri Kumwesən kurirə Pasova ruvehe.

⁵⁶ Irəha kamhərer ia nimwə səvəi Kumwesən, mamhətui Iesu, mamhəgkiari m̄inraha me, mamhəni mə, “Kimiaha hiaməfətərig irə? Rosi ko in r̄ip̄kuvehe mhə ia nəveginien asori uə?”

⁵⁷ Irəha h̄əni ianhi ti nəri nə mə pris asori me m̄ine Farisi me həuvəni raka nəkwanraha mə tr̄ini m̄inuə iərmama riti rukurən kwopun Iesu ramarə ikin traməkeikei m̄ini pen ti nirəha i nənə irəha tuhəuvən mhəkwtəm̄hiri in.

12

Meri rətəgi pen senta ia nisui Iesu

¹ Nəp̄in sikis a mwi nəveginien asori nəha Pasova ruvehe. Ro pen Iesu revən ia Petani, imwei Lasaros. Lasaros nə iəmə sə Iesu rinəs̄uəpwiri in ia nemhəien.

² Irəha həpnəpenə nəveginien riti sənəi Iesu fwe ikin. Marta rasui raka nəveginien. Lasaros in mwi riti ia nərmama me nəha səməme kamhani pəri nari irəha min.

³ Ia nəpın nəha Meri ruvehi nıpəri senta kino ia nat atukwatukw nənimen rutə pik. In ruvehi mətəgi pen ia nisui Iesu mi, nənə minamrai nisun mi ia nimwai nukwənen. Nəkwai nimwə ruvehe mukuər ia nıpeki senta.

⁴ Mətə iərmama riti səvəi Iesu, nəghin nə Jutas Iskariot, iəmə nəha rıpkə mhə tui truvei pen Iesu ia rəgi nərmama səməme haməmwəki in, in rini mə,

⁵ “Rəfo kıpəkəmri pen mhə nəmri nari ia senta nəha? Kukurən nuvehien silin me kino ia silva irəha pam tri hantret, kuvei pen m nərmama nautə səvənraha riwən.”

⁶ Jutas rıpkini mhə nəgkiariien nəha ti nəri nə mə in rokeikei mə trasitu ia nərmama nautə səvənraha riwən. Mətə in rini nəgkiariien nəha ti nəri nə mə in rauvehi tənəripw irəha kamhəvai pen mane irə, nənə nəpın nepwın ramakres afafa nıpərin səvənhi.

⁷ Mətə Iesu rini mə, “Əpwəh nəskien prən i. In rino nəri i rerin ramrhi nəpın tukinimwi iou irə.

⁸ Nərmama nautə səvənraha riwən tiharə kimiaha minraha nəpın me, mətə iou tapkarə pəri mhə kitaha m kimiaha nəpın me.”

⁹ Nəkur Isrel me həpik həregi mə Iesu in ia kwopun nəha, həregi həuvən tukwe. Irəha həpkəuvən mhə mə tuhətoni Iesu əpa, mətə həuvən mə tuhətoni mwi Lasaros. Lasaros nə in iəmə sə Iesu rinəsüəpwiri in ia nemhəien.

¹⁰ Pris asori me hərai sun mə tuhousi əpune Lasaros mwi,

¹¹ ti nəri nə mə nəkur Isrel me həpik, nəpın hətoni mə in ruvəmıru mwi, həni nıpərhienien ia Iesu, nənə mhəpwəh nukurirəien nəmə asori me səvənraha.

Iesu revən mapirapw fwe ia Jerusalem nərmama həgnəgini in

¹² Kini rakwakwi irə, nərmama me nəha səməme həuvən ti nəveginien asori nəha Pasova həregi mə Iesu rauvehe ia Jerusalem. Nərmama me nəha həpik.

¹³ Həuvehi nimwai nəmwır mhəuvehi mhəier ia taon mhəuvən mhətə in rauvehe ia suatuk, kamhəkweın əpwəmwis mə, “Səgnəgini Kumwesən!

Səkwein amasan ia iəmə i rauvehe ia nəghi İərimənu səkitaha! Səkwein amasan irə, in kig səvəi nəkur Isrel!”

¹⁴ Iesu rətə kwəti togki riti nənə rəkure irə. Nəri nəha ramesi pen nəgkiariien i kimərai pen ia Nəkukuə İkinan. Rini iamınhi irə minuə,

¹⁵ “Nəkur Saeon^a tihəpwəh nehekırien.

Hətə ro kig səkimiaha rauvehe, maməkure ia kwəti togki riti.”

¹⁶ Ia nəpın nəha nərmama me səvəi Iesu həreirei nıpwrai narimnari me i. Mətə kurirə irə, kuvehi utə raka Iesu revən fwe ia neiai, rerınraha rırhi mə kimərai pen narimnari me i ia Nəkukuə İkinan raməgkiari irə. Rerınraha rırhi mwi mə nərmama me həno narimnari me i irə.

¹⁷ Iesu rino Lasaros rətui mwi ia nemhəien səvənhi. Nərmama me nəha səməme kamhərer irəha min ia nəpın nəha in rinəkwein Lasaros irə mə trier ia nıpəgi kəruətərei irəha kamhəripın mamhəni irapw nəfe irəha hənətoni.

¹⁸ Nərmama həpik hənuə tuhətoni Iesu ti nəri nə mə irəha kamhəregi mə in rino nımtətien nəha.

¹⁹ Ro iamınhi irə Farisi me kamhəni pen ti nırəha me i mə, “Hətoni ro, kitaha ko səpko anan mhə nari riti! Təkwtəkwi nı nəha nərmama me pam kamhəkurirə in!”

Iesu rini irapw mə traməkeikei memhə

12:2: Luk 10:40 **12:3:** Luk 7:37-38 **12:4:** Jon 18:3 **12:5:** Mat 19:21 **12:7:** Jon 19:40 **12:8:** Dut 15:11
12:9: Jon 11:43-44 **12:11:** Jon 11:45 **12:13:** Mat 27:42, Jon 1:49 ^a **12:15:** Nəgkiariien i ‘Saeon’ nəghi Jerusalem.
12:16: Jon 2:22 **12:17:** Jon 11:43-44 **12:19:** Jon 11:48

20 Nəkur Kris me nepwɪn nəha ikin kamhəfwaki irəha nərmama me nəha səməme həməutə pen fwe Jerusalem ti nəvegɪnien asori.

21 Nəkur Kris me nəha həuvehe ti Filip. (Filip imwəni fwe Petsaeta ia tənə Kalili.) Həuvehe mhəni pen tukwe in mə, “Təmə asori. Kimaha iahokeikei mə tahətoni Iesu.”

22 Ro iamɪnhi irə Filip revən mɪni pen ti Antru, nənə rouevən rouni pen ti Iesu.

23 Nənə Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Təkwtəkwni nəha nəpɪn sə Kumwesən truvehi utə nəghi Iəməti Iərmama irə ruvəuvehe.

24 Iakani nɪpərhienien tukumiaha i. Nuni nari riti ko rɪpkukuə mhə kwənkwan trɪni mɪnuə rɪpkukupwən mhə mɪmwei irapw ia tɪprənə memhə. Mətə mə remhə trukua kwənkwan rɪpɪk.

25 Iərmama sə rokeikei pɪk nɪmɪruien səvənhi trarfai irə, mətə iərmama sə rəmwəki nɪmɪruien səvənhi ia tɪprənə i in trəkwtəmhiri nɪmɪruien səvənhi mamevən muvehi nɪmɪruien rerɪn.

26 Iərmama sə ramo tukwini nari miou traməkeikei mukurirə iou. Nənə kwopun pəku iakamarə ikin iərmama sə ramo tukwini nari miou in mwi trarə ikin. Iərmama sə ramo tukwini nari miou Tata Kumwesən trisiai in.

27 Təkwtəkwni nəha iakregi rərəha anan. Nənə takəfni mwi irə? Ko iakini mə “Tata uvehi raka nəmisəien sə rauvehe tukw iou”? Rekəm, kwa in nə iakiməuvehe tukwe mə nəpɪn i treste iou iamɪnhi irə.

28 Tata uvehi utə nəghɪm!”

Təkwtəkwni a mwi kregi nəgkiariien riti ruku pen ia neiai muvehe. Nəgkiariien nəha rini mə, “Iou iakuvəuvehi utə raka nəghɪk, nənə təkwtəkwni nəha takuvehi utə mwi.”

29 Nərmama səməme kamhərer ipaka tukwe həregi həni mə, “Kwa karuəruə!” Nepwɪn həni mə, “Agelo riti rəgkiari pen mɪn.”

30 Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, “nəgkiariien nəha rɪpkuvehe mhə mə iou takregi. Mətə ruvehe mə kimiaha tihəregi.

31 Təkwtəkwni nəha rino nəpɪn sə Kumwesən trərpwɪn noien ərəha me kamo ia tɪprənə i. Təkwtəkwni nəha in trəkoui irapw Setan sə ramərimənu ia tɪprənə i.

32 Nənə iou, nəpɪn kuvehi utə iou iakaraka ia tɪprənə, takvi pehe nərmama pam həuvehe tukw iou.”

33 Iesu rini nəgkiariien i mani əuenhɪn mə trəfemhə irə.

34 Ro pen nərmama həni pen tukwe in mə, “Kimaha iahəvəregi raka ia Loa səkitaha mə nəpɪn Kristo truvehe in tramarə rerɪn. Rəfo ikani mə tukuvehi utə Iəməti Iərmama? Sin nəha Iəməti Iərmama nəha?”

35 Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Nukuraanien sə raməhiəpwɪn kimiaha trarə nəpɪn ouihɪ a mwi kimiaha mɪn. Havən nəpɪn nukuraanien i ramarə ihɪ kimiaha mɪn, kamo nəpɪtəvien ruvehe mousəman kimiaha. Iərmama sə ramavən ia nəpɪtəvien rɪreirei kwopun ramevən ikin.

36 Nəpɪn nukuraanien i ramarə ihɪ kimiaha mɪn, tihəni nɪpərhienien irə. Ia suatuk nəha kimiaha tihəuvehe mhə nɪpwnəti nukuraanien ia kimiaha.” Nəpɪn Iesu rini pam nəgkiariien me i, in rəpwəh irəha, mevən məkəwafə.

Nəkur Isrel həpwəh nɪniien nɪpərhienien ia Iesu

37 Iesu rino auər a nɪmtətien me rɪpɪk ia nəmri nəkur Isrel mətə irəha həpkini mhə nɪpərhienien irə.

38 Noien i rier pehe iamɪnhi mə nəgkiariien i Profet Aesea rɪməni fwe kupwən truvehe mukuə irə. In rɪməni iamɪnhi irə mɪnuə,

12:21: Jon 1:44, Luk 19:3, 23:8 12:23: Jon 13:31-32, Jon 17:1 12:24: 1Kor 15:36 12:25: Mat 16:25 12:26: Jon 14:3, 17:24 12:27: Sam 6:3, 42:5, Mat 26:38 12:28: Mat 3:17 12:29: Wok Me 23:9 12:30: Jon 11:42
12:31: Jon 9:39, 14:30 12:32: Jon 3:14 12:33: Jon 18:32 12:34: Sam 89:4,36, Sam 110:4, Aes 9:7, Dan 7:14
12:35: Jon 7:33, 8:12, 1Jon 2:10-11 12:36: Efes 5:8 12:38: Rom 10:16

“Iarimānu. Sin rini nīpārhiēnien ia nāgkiariēn sākīmaha?

Iarimānu ro pui nīskaiēn sāvānhi m sin?”

³⁹ Ro iamīnhi irā irāha ko hāpkini mhā nīpārhiēnien ia Iesu ti nāri nā mā Profet Aesea rīmāni mwi minuā,

⁴⁰ “Kumwesān rino nānimenraha rīfwā,
nānā māsisāg ia nātārigien sāvānraha.

In rino iamīnhi kamo irāha hētā nari ia nānimenraha,
mhāukurān nari ia rerīnraha,
mhārārig,

nānā tako irāha hāuvehe mhāsānīn.”

⁴¹ Profet Aesea rīmāni nāgkiariēn me i ti nāri nā mā in rīnātoni nasoriēn sāvāi Iesu,
nānā māgkiari irā.

⁴² Mātā pārhiēn nāmā asori me hāpik kwopti irāha mwi hāni nīpārhiēnien ia Iesu. Mātā ti nāri nā mā kamhāhekīr Farisi me, hāpwāh nīni irāpwien. Irāha hāpwāh nokeikeiēn mā Farisi me tuhārhi irāpw irāha ia nīmwfāwaki sāvānraha.

⁴³ Nāmā asori me i hokeikei mā nārmama tuhamāmwur ia nāgnāginīēn irāha. Irāha hokeikei sā nāha māpi raka mā Kumwesān trāgnāgīni irāha.

⁴⁴ Ia nāpīn nāha Iesu rākwein āpwāmwīs, mīni mā, “Iārmama sā rāni nīpārhiēnien ia nīrak, rīpkini āpa mhā nīpārhiēnien ia nīrak, mātā rāni nīpārhiēnien ia Iāmā sā rīnārhi pehe iou.

⁴⁵ Nānā iārmama sā ramātā iou, ramātā mwi Iāmā sā rīnārhi pehe iou.

⁴⁶ Iou iakīmāuvehe ia tīprānā i iakāmwhēn ia nukuraanien. Ro iamīnhi irā, iārmama sā rāni nīpārhiēnien ia nīrak trīpkarā mhā ia nāpitāvien.

⁴⁷ Iārmama sā ramregi nāgkiariēn me sāiou, māpwāh noien nāfe iakāni, tapkārpwīn mhā noien ārāha sāvānhi. Iou iāpkuvehe mhā ia tīprānā i mā takārpwīn noien ārāha sāvāi nārmama, mātā iakuvehe mā takuvehimīru irāha.

⁴⁸ Mātā iārmama sā rauvei pehe tākutan miou, māpwāh mwi nīnīēn nīpārhiēnien ia nāgkiariēn me sāiou, nari riti nāha ikīn tukārpwīn pen min tukwe. Ia nāpīn sampam tukārpwīn pen min ti nāri nā mā rīni nāri auār a ia nāgkiariēn sāiou sā iakīmāni.

⁴⁹ Tro iamīnhi irā ti nāri nā mā nāgkiariēn me i sāiou rīpkuku pehe mhā ia nīrak a. Mātā Tata Kumwesān sā rīnārhi pehe iou iakuvehe, in nā rīmāni pehe nākwan tukw iou i mā nāfe noien sāvāi nāgkiariēn takesi pen mīne nāfe nāgkiariēn takīni.

⁵⁰ Nānā iakukurān mā nāgkiariēn i sāvānhi in nā nukune nīmīruēn rerīn. Ro iamīnhi irā nāfe iakāni, māni makurīrā a nāfe nāgkiariēn Tata Kumwesān rīmāni pehe tukw iou i.”

13

Iesu raikuas ia nisui nārmama me sāvānhi

¹ Trakwakwi tuko nāveginīēn asori nāha Pasova. Iesu rukurān mā nāpīn sāvānhi ruvāuvehe ipaka na trāpwāh tīprānā i mevān ti Tata Kumwesān. Nāpīn me in ramokeikei nārmama me sāvānhi sāmāme kamharā ia tīprānā i, māmokeikei irāha nāpīn me meste pehe nāpīn in tremhā irā.

² Ia nāruarāv Iesu mīne nārmama me sāvānhi kamhāni pāri nari. Setan rīnāmri pen raka nātārigien riti ia reri Jutas Iskariot, tīni Saemon, mā truvei pen Iesu ia rāgi nārmama sāmāme hamāmwāki in.

³ Iesu rukurān mā Tata Kumwesān ruvāuvei pen raka narimnari me pam ia rāgin. In rukurān mwi mā fwe kupwān in rāpwāh Kumwesān muvehe, nānā tākwākwni in trīrārig mevān mwi ti Kumwesān.

⁴ Ro iam̄inhi irə in r̄iskəmter ia kwopun nəha kamhani pəri nari ikin, muvehi raka karkahu səvənhi, nənə muvehi tinari riti mwi kamərai raka nəpwtigien irə, mətoti.

⁵ Mətoti pam, mivi pen nui ia nari kamaikuas ia nisui iərmama irə, nənə minamaikuas ia nisui nərmama me səvənhi, nənə mamrai raka nəpwtigien ia tinari sə in r̄inətoti irə.

⁶ Nəpin in ruvehe ti Saemon Pita, Pita r̄ini pen tukwe in mə, “Iərimənu. Ikuə tikaikuas mwi ia nisuk mi?”

⁷ Miregi Iesu r̄ini pen tukwe in mə, “Nəri i iakamo ikreirei təkwtəkwuni, mətə kurirə ikin tikukurən.”

⁸ Miregi Pita r̄ini pen tukwe in mə, “Rekəm. Ko iakəpwəh nəsənien ik ikaikuas ia nisuk mi ia nəpin riti.”

Miregi Iesu r̄ini pen tukwe in mə, “Mə iapkaikuas mhə ia niram, tukəpwəh n̄inien mwi mə ik iərmama riti səiou.”

⁹ Miregi Saemon Pita r̄ini pen tukwe in mə, “Iərimənu. Mə ro iam̄inhi irə, tikəpwəh naikuas əpaien ia nisuk mi, mətə tikaikuas mwi ia tipage rəgik mi mine nukwənek.”

¹⁰ Miregi Iesu r̄ini pen tukwe in mə, “Iərmama sə r̄inaru raka traru mwi ti nəfe? Nipwran r̄inəmher pam raka, mətə nisun mi əpa traməkeikei maikuas mwi ia nirau. Kimiaha hiənəmher raka, mətə ripko mhə kimiaha pam.”

¹¹ Iesu ruvəukurən raka sin ia nirəha truvei pen in ia rəgi nərmama səməme haməmwəki in. Ro pen in r̄ini ianhi mə, “Ripko mhə kimiaha pam hiəmher.”

¹² Nəpin Iesu raikuas pam ia nisunraha, rarkahu mwi karkahu səvənhi, mevən mwi məkure ia təmwhekin, nənə mini pen ti nirəha i mə, “Kimiaha hiəukurən nipwrai nəri i iako m kimiaha?”

¹³ Kimiaha hiaməkwein iou mə ‘Iahatən’ mine ‘Iərimənu.’ Nənə hiaməni atukwatukwa, ti nəri nə mə nipərhiēnien iou Iahatən səkimiaha mine Iərimənu səkimiaha.

¹⁴ Ro iam̄inhi irə mə iou iakinaikuas ia nisumiaha iam̄inhi, ramasan mə kimiaha mwi tihaikuas ia nisumiaha me.

¹⁵ Iou iako noien i mahatən kimiaha irə mə kimiaha tiho rəmwhen iou iakino m kimiaha.

¹⁶ Iakani nipərhiēnien tukumiaha i. Iərmama sə ramo tukwini nari ripkasori mhə ia iəmə asori səvənhi. Iərmama sə kamərhi in ti nuvehien nəgkiariien in ripkasori mhə ia iərmama sə ramərhi in.

¹⁷ Təkwtəkwuni nəha kimiaha hiəukurən amasan narimnari me i, ro iam̄inhi irə tr̄ini minuə hio iam̄inhi irə, kimiaha rerimiahā tragien.”

Iesu r̄ini irapw mə tukuvei pen in ia rəgi nərmama səməme haməmwəki in

¹⁸ “Iou iapkegkiari mhə ia kimiaha pam. Iakukurən amasan səməme iakinərpwi rəgik ia nirəha. Mətə nəgkiariien i ia Nəkukuə Ikinan traməkeikei muvehe mukuə. Rini mə, ‘Iərmama sə kupwən iarouəni nari kimrau min, mətə təkwtəkwuni nəha in ruvəuvehe minəmwəki iou.’

¹⁹ Iou iakani irapw nəri i tukumiaha təkwtəkwuni, nəpin rəpwəh ihi nier peheien. Mətə nəpin trier pehe irə, nənə kimiaha tihəni nipərhiēnien ia nirak mə iou i in i.

²⁰ Iakani nipərhiēnien tukumiaha i. Iərmama sə raməsevər ia rerin ti iərmama riti səiou sə takərhi pen i rəmwhen mə raməsevər mwi ia rerin tukw iou. Nənə iərmama sə raməsevər ia rerin tukw iou rəmwhen mə raməsevər mwi ia rerin ti Kumwesən sə r̄inərhi pehe iou iakuvehe.”

²¹ Nəpin Iesu r̄ini pam nəgkiariien me nəha, r̄iregi rərəha fwe ia rerin, mini irapw mə, “Iakani nipərhiēnien tukumiaha i mə kimiaha riti truvei pen iou ia rəgi nərmama səməme kamhəmwəki iou.”

²² Nənə nərmama me səvənhi həti pen mhətoni irəha me, mhəreirei mə Iesu rani sin.

²³ Irəha riti Iesu rokeikei pik, in raməkure ipaka ti Iesu.

²⁴ Ro pen Saemon Pita ruini pen kənkəpwə min mə trəres ro Iesu mə iərmama sin nəha in rani.

²⁵ Ro iamīnhi irə iərmama nəha rəkure pəpən ipaka ti Iesu, məres in mə, “Iərimənu, sin nəha ikani?”

²⁶ Miregi Iesu rini mə, “Iərmama sə takəkwsen bred meitesi ia nise nari muvei pen min, iərmama nəha i nəha.” Nənə in ruvehi nīpəri bred riti, meitesi ia nise nari, muvei pen m Jutas tini Saemon Iskariot.

²⁷ Nənə Jutas ruvehi bred, təkwtəkwni a mwi Setan ruvniwə ia rerin.

Nənə Iesu rini pen tukwe in mə, “Nəfe nəha ikuə tiko, iko akwauakw.”

²⁸ Iesu rini nəgkiariien nəha ti Jutas, mətə nərmama me nəha kamhani pəri nari irəha min həreirei mə rini pen ti nəfe.

²⁹ Nəpwīn rerinraha rirhi mə rosi Iesu rīmāni pen tukwe in mə trevən muvehi nəmri nəveginien riti uə trevən muvei pen mane nəpwīn m nərmama nautə səvənraha riwən. Rerinraha rirhi iamīnhi ti nəri nə mə Jutas ramətui ti tənəripw sə irəha kamhəvai pen mane me səvənraha irə.

³⁰ Ro iamīnhi irə nəpīn Jutas ruvehi raka bred, rərər, mier akwauakw a. Ia nəpīn nəha ruvəpitəv.

Saemon Pita trini mə rīreirei Iesu

³¹ Nəpīn Jutas ruvəier raka, Iesu rini mə, “Təkwtəkwni nəha rino nəpīn sə tukuvehi utə nəghi Iəmāti Iərmama irə, nənə na in truvehi utə nəghi Kumwesən.

³² Trini minuə in ruvehi utə nəghi Kumwesən, Kumwesən in mwi truvehi utə in revən marə irau min. In tro təkwtəkwni a mwi.

³³ Nīpwnətik me. Ko iapkarə əpwəmwis mhə kitaha m kimiaha. Kimiaha tihəpkətui iou, mətə takini pehe mwi nəgkiariien kuatia a m kimiaha nəha təkwtəkwni sə iakimāni pen m nəmə asori me səvəi nəkur Isrel fwe kupwən. Iakimāni pen ti nirəha i mə, ‘Kimiaha ko hiəpkəuvən mhə nəha kwopun iakamevən ikin.’

³⁴ Nəgkiariien vi riti takuvei pehe m kimiaha təkwtəkwni mə tiho. Kimiaha tihaməkeikei mhokeikei kimiaha me. Rəmwhen iou iakokeikei kimiaha ia noien a mwi nəha kimiaha tihaməkeikei mhokeikei kimiaha me.

³⁵ Trini minuə kimiaha hiokeikei kimiaha me iamīnhi irə, nərmama me pam tuhəukurən mə kimiaha nərmama me səiou.”

³⁶ Nənə Saemon Pita rəres pen in mə, “Iərimənu, tikevən pəku?”

Miregi Iesu rini mə, “Kwopun pəku iakamevən ikin nəha təkwtəkwni, ko ipkukurirə mhə iou mətə kurirə irə tipkukurirə iou.”

³⁷ Miregi Pita rini mə, “Iərimənu takəpwəh nukurirəien ik nəha təkwtəkwni ti nəfe? Iou rerik ragien a mə takemhə tukw ik.”

³⁸ Miregi Iesu rini pen tukwe in mə, “Ikini mə rerim ragien a mə tikemhə tukw iou? Iakani nīpərhiēnien tukw ik i kurirə rəiə rakaka tikini m kahar mə ikreirei iou.”

14

Iesu raməgkiari vivi m nərmama me səvənhi

¹ Nənə Iesu rini pen ti nirəha i minuə, “Rerimāha rəpwəh nəpouien. Kimiaha tihaməkeikei mhəni nīpərhiēnien ia Kumwesən, mhəni mwi nīpərhiēnien ia nirak.

² Ia nəkwai nimwə səvəi Tata səiou nəkwān rīpik. Iakinamevən takəpnəpenə ia kwopun riti səkimiaha. Nəgkiariien i ro nīpərhiēnien. Mə neikuəien ko iakəpwəh nīnīien tukumiaha.

³ Takevən məpnəpenə ia kwopun riti səkimiaha, məpnəpenə pam nənə mīrərig pehe mwi mīpeki pehe kimiaha ia nirak mə kimiaha tiharə ia kwopun iakamarə ikin.

⁴ Kwopun nəha iakamevən ikin kimiaha hiəuvəukurən raka suatuk səvənhi.”

Iesu in suatuk ti nevānien ti Tata Kumwesān

⁵ Miregi Tomas rini pen tukwe in mā, “Iarimānu. Kimaha iahāreirei kwopun naha ikamevān ikin. Tahāfukurān suatuk ramevān ia kwopun naha?”

⁶ Miregi Iesu rini pen tukwe in mā, “Iou suatuk. Iou nīpārhiēnien. Iou nīmīruien. Iarmama riti ko rīpkevēn atukw mhā ti Tata Kumwesān trīni minuā iou iapkuvehi mhā in mevān.

⁷ Trīni minuā kimiaha hiāukurān iou, tihāukurān mwi sāiou Tata. Tākwtākwuni mamevān hiāvūukurān raka in, mhānātoni raka in.”

⁸ Miregi Filip rini pen tukwe in mā, “Iarimānu. Ahatān ro Tata Kumwesān pwāh kimaha iahātoni. Nāri nā in nā kimaha iahokeikei.”

⁹ Miregi Iesu rini pen tukwe in mā, “Filip, iakinārā tui kitaha m kimiaha, mātā ikamreirei ihi iou? Iarmama sē ramātoni iou, ramātoni Tata sāiou. Rāfo ikini mā ‘Ahatān ro Tata Kumwesān pwāh kimaha iahātoni’?”

¹⁰ Kwa iou nā ia Tata Kumwesān, Tata Kumwesān in i ia nirak. Ipkinī mhā nīpārhiēnien irā uā? Nāgkiariēn me i sāmāme iakani pehe tukumiaha i rīpko mhā nāgkiariēn atukw sāiou, mātā Tata Kumwesān ia nirak ramo wok me sāvānhi.

¹¹ Ro iamīnhi irā kimiaha tihāmākeikei mhāni nīpārhiēnien ia nirak nāpīn iakinī iamīnhi irā minuā ‘Iou nā ia Tata Kumwesān, Tata Kumwesān in i ia nirak.’ Mā rekām tihāmākeikei mhāni nīpārhiēnien ia nirak ti nāri nā mā hiamātoni wok me i iakamo.

¹² Iakani nīpārhiēnien tukumiaha i iarmama sē rani nīpārhiēnien ia nirak, in mwi tro wok me i iakamo. Ouāh pārhiēn in tro wok asori me māpī raka wok me i iakamo ti nāri nā mā ikamevān ti Tata Kumwesān.

¹³ Nāfe nari kimiaha tihāres ia nāghīk, iou tako mā wok me i Trīni Kumwesān ramo truvehi utā nāghi Tata sāvānhi.

¹⁴ Trīni minuā hiāres nari riti miou ia nāghīk, iou tako.”

Iesu rini mā tramākeikei mārhi pehe Nānimwīn Ikinan

¹⁵ “Trīni minuā kimiaha hiōkeikei iou, tihāmākeikei mho nāgkiariēn me sāiou.

¹⁶ Nānā takāres Tata Kumwesān, nānā in truvei pehe Iasitu riti mwi m kimiaha in trarā rerīn kimiaha min.

¹⁷ Iasitu nā in nā Nānimwīn nā nukune nīpārhiēnien. Nārmama sāvāi tīprānā i ko hāpkuvehi mhā Nānimwīn nā ti nāri nā mā irāha hāpkātoni mhā, mhāreirei in. Mātā kimiaha hiāukurān in, ti nāri nā mā in ramarā kimiaha min nānā trīpkarā ia rerīmiaha.

¹⁸ Iou tapkāpwāh mhā kimiaha rāmwhēn ia nākwārhakwārha kemhā tāni irāha. Takrārig mwi tukumiaha.

¹⁹ Trīpko mhā tui nārmama sāvāi tīprānā i tuhāpkātoni mhā iou, mātā kimiaha tihātoni iou. Nānā ti nāri nā mā iou iakamīru, kimiaha mwi tihāmīru.

²⁰ Tro nāpīn sāvāi narimnari me i, nānā kimiaha tihāukurān mā iou nā ia Tata sāiou, kimiaha i ia nirak, nānā iou nā ia kimiaha.

²¹ Iarmama sē ruvāregi raka nāgkiariēn me sāiou, trīni minuā ramo nāgkiariēn me nāha, in nāha iarmama sē rokeikei pārhiēn iou. Iarmama sē rokeikei pārhiēn iou iamīnhi irā, sāiou Tata trokeikei in, nānā iou mwi takokeikei in, mo pui pen iou min.”

²² Miregi Jutas (rīpko mhā Jutas Iskariot) rāres pen Iesu i mā, “Iarimānu. Tikāfo mo pui ik m kimaha āpa, mātā tikāpwāh no puēn ik m nārmama sāvāi tīprānā?”

²³ Miregi Iesu rini pen tukwe in mā, “Trīni minuā iarmama riti rokeikei iou, in tro nāgkiariēn sāiou, nānā sāiou Tata trokeikei in, kimrau Tata sāiou tarouvehe tukwe, iarauo rukwānu sākimrau mhararā kimrahar min.

²⁴ Iarmama sē rāpwāh nokeikeiēn iou, in trāpwāh noien nāgkiariēn me sāiou.

14:6: Jon 11:25, Rom 5:1-2, Hip 10:20 **14:7:** Jon 8:19 **14:9:** Jon 12:45, Kol 1:15, Hip 1:3 **14:10:** Jon 12:49, 14:24
14:11: Jon 10:38, 14:20 **14:12:** Mak 16:19-20 **14:13:** Mat 7:7, Jon 15:16 **14:15:** Jon 15:10, 1Jon 5:3 **14:16:**
Jon 14:26, 15:26, Jon 16:7 **14:17:** Mat 10:20, Jon 16:13, Rom 8:26 **14:18:** Jon 14:3 **14:19:** Jon 16:16 **14:20:**
Jon 17:21-23 **14:21:** Jon 15:10, 16:27 **14:22:** Wok Me 10:41-42 **14:23:** Mat 18:20, Jon 13:34, 2Kor 6:16, Efes
3:17 **14:24:** Jon 7:16

Nægkiariien i sə hiamregi ripko mhə nəgkiariien atukw səiou, mətə in i nəgkiariien səvəi Tata Kumwesən sə rinərhi pehe iou iakuvehe.

²⁵ Narimnari me i iakani irapw tukumiaha i nəpin iakamarə ihi kitaha m kimiaha.

²⁶ Mətə Nənimwın Ikinan i in Iasitu sə Tata Kumwesən trərhi pehe i ia nəghik, in trahatən kimiaha ia narimnari me pam. In tro rerimiahā ramrhi narimnari me i iakani pehe tukumiaha mə kimiaha tihəpwəh nenouenouien irə.

²⁷ Na takəpwəh kimiaha, mətə iakəmri nəməriniuen tramarə tukumiaha. Nəmərinuien i səiou sə iakauvei pehe ripkəmwhen mhə ia nəmərinuien sə nərmama səvəi tīprənə i tuhəuvei pehe. Rerimiahā rəpwəh nəpouiē, məpwəh nehekiriē.

²⁸ Kimiaha hiəuvəregi raka nəgkiariien səiou. Iakiməni pehe tukumiaha i mə, 'Iou tapkəpwəh kimiaha, mətə kurirə takrərig pehe tukumiaha.' Trini minuə hiokeikei pərhiē iou, nənə rerimiahā tragiē a mə tihətoni iou iakamevən ti Tata Kumwesən, ti nəri nə mə in rasori məpi raka iou.

²⁹ Iou iakani pehe raka narimnari me i tukumiaha nəha təkwtəkwuni kurirə həier pehe, ro iamihhi nəpin həier pehe tihəni nīpərhiēniē ia nirak.

³⁰ Ko iapəkəgiari əpwəmwiə mhə m kimiaha nəha təkwtəkwuni ti nəri nə mə Setan i iərimənu səvəi tīprənə i rinauvehe. In ripkasori mhə ia nirak,

³¹ mətə nərmama səvəi tīprənə i tuhaməkeikei mhəukurən mə iakokeikei Tata Kumwesən ro pen iakamesi pen atukwatukw nəfe nəgkiariien sə in riməni pehe tukw iou i mə tako. Həuvehe pwəh saraka ia kwopun i."

15

Nukune nei pərhiē mine rəgrəgin me

¹ "Iou iakəmwhen ia nukune nei nəha krep sə ro nīpərhiēniē i. Səiou Tata in rəmwhen ia iərmama sə raməpərhi nei nəha. ² Rəgi nei me pam səməme həpkukuə mhə in ramərai raka irəha. Rəgi nei me pam səməme kamhəukuə in raməpərhi amasan mə trukua kwənkwan ripik mwi.

³ Kimiaha hiəmwhen ia rigi nei nəha, nənə iakinəpərhi raka kimiaha ia nəgkiariien me səməme iakani pehe tukumiaha.

⁴ Tihəpwit əknekīn ia nirak, nənə iou takəpwit əknekīn ia kimiaha. Rigi nei ko rəpwəh nukuəien trini minuə ripkərer əknekīn mhə ia nīpren. Ia noien nəha rəmwhen a mwi nīmīruien səkimiaha ko ripkukuə mhə kwənkwan trini minuə hiəpwəh nəpwit əknekīniē ia nirak.

⁵ Iou i, iou nukune nei nəha krep. Kimiaha nə rəgrəgin me. Iərmama sə rəpwit əknekīn ia nirak, nənə iakəpwit əknekīn irə, iərmama i in trukua kwənkwan me ripik. Mətə kimiaha ko hiəpko mhə nari riti trini minuə hiəpkəpwit əknekīn mhə ia nirak.

⁶ Iərmama sə ripkəpwit əknekīn mhə ia nirak in rəmwhen ia rigi nei riti sə kinərai raka ruvimhiə. Rigi nei me səməme həuvəmhīə iamihhi, tukipeki irəha kərki pen irəha ia napw.

⁷ Trini minuə hiəpwit əknekīn ia nirak, nənə nəgkiariien me səiou ramarə ia rerimiahā, nəfe hiokeikei, hiəukurən nəresien, nənə tuko m kimiaha.

⁸ Nīmīruien səkimiaha traməkeikei mukuə kwənkwan me ripik. Nərmama me tuhətoni mhəukurən mə pərhiē kimiaha i nərmama me səiou. Ia noien nəha tihəuvehi utə nəghi Tata səiou.

⁹ Iakokeikei kimiaha rəmwhen Tata Kumwesən rokeikei iou. Həpwit əknekīn ia nokeikeiēn səiou.

¹⁰ Trini minuə hiəmo nəgkiariien me səiou, nənə tihəpwit əknekīn ia nokeikeiēn səiou,

rəmwhen iou iakino nægkiariien me səvəi Tata səiou maməpwit əknekɪn ia nokeikeiien səvənhi.

¹¹ Iakani irapw narimnari me i tukumiaha mə rerimiahā tramagien rəmwhen iou rerik ramagien, nənə nagienien i səkimiahā trasori pik.

¹² Nægkiariien səiou sə iakani pehe tukumiaha i mə tiho ro iamɪnhi irə: Hokeikei kimiahā me rəmwhen iou iakokeikei kimiahā.

¹³ Samarə iərmama riti rəsəni kousi əpune in mə nemhəien səvənhi truvehimiru in me nepwɪn hiəukurən mə nokeikeiien riti mwi riwən rasori məpi raka nokeikeiien nəha.

¹⁴ Trɪni mɪnuə hiamo narimnari me i iakani pehe tukumiaha, ramahatən mə iou me nepwɪn nə kimiahā.

¹⁵ Iou tapkəkwein mhə mwi kimiahā mə iotukwininari me səiou ti nəri nə mə iotukwininari rɪreirei narimnari me səməme iəmə asori səvənhi ramo. Mətə təkwtəkwni nəha takəkwein kimiahā mə iou me nepwɪn ti nəri nə mə narimnari me pam səməme iakiməregi səiou Tata ramini iakuvəni pehe raka tukumiaha.

¹⁶ Kimiahā hiəpkukupwən mhə mhərpwi rəgimiahā ia nirak, mətə iou iakukupwən mərpwi rəgik ia kimiahā, muvehi utə kimiahā mə tihəvən nɪmɪruien səkimiahā trukue rəmwhen ia nei, nənə kwənkwamiahā trarə. Ro iamɪnhi irə trɪni mɪnuə hiəres nari riti m Tata Kumwesən ia nəghik, nənə in truvei pehe m kimiahā.

¹⁷ Nægkiariien səiou sə iakani pehe tukumiaha i mə tiho ro iamɪnhi irə: Hokeikei kimiahā me.”

Nərmama səvəi tɪprənə tuhəmwəki nərmama me səvəi Iesu

¹⁸ “Trɪni mɪnuə nərmama səvəi tɪprənə i kamhəmwəki kimiahā, rerimiahā trɪrhi mə fwe kupwən irəhā hənəməmwəki mwi iou.

¹⁹ Trɪni mɪnuə kimiahā nərmama səvəi tɪprənə i, irəhā tuhokeikei kimiahā ti nəri nə mə kimiahā nərmama me səvənraha. Mətə rɪpko mhə kimiahā nərmama səvəi tɪprənə i. Iou iakɪnərpwi rəgik ia kimiahā mə kimiahā tiharaka ia nərmama səvəi tɪprənə i. Ro iamɪnhi irə nərmama səvəi tɪprənə i kamhəmwəki kimiahā.

²⁰ Rerimiahā trɪrhi nægkiariien i iakuvəni raka tukumiaha i mə, ‘Iərmama sə ramo tukwini nari rɪpkasori mhə ia iəmə asori səvənhi.’ Irəhā hənometə iou, ro iamɪnhi irə hiəukurən mə tuhometə mwi kimiahā. Irəhā hənəpwəh noien nægkiariien me səiou, ro iamɪnhi irə hiəukurən mə tuhəpwəh mwi noien nægkiariien me səkimiahā.

²¹ Nərmama me səvəi tɪprənə i tuho narimnari me i ia kimiahā ti nəri nə mə kimiahā i nərmama me səiou. Irəhā tuhometə kimiahā ti nəri nə mə həreirei Iəmə sə rɪnərhi pehe iou iakuvehe.

²² Trɪni mɪnuə iakəpwəh nuveheien mægkiari mɪnraha, nərhəien səvənraha triwən. Mətə təkwtəkwni nəha iakuvəvehe raka, ko həpkərkwafə mhə noien ərəhā səvənraha.

²³ Iərmama sə raməmwəki iou, in raməmwəki mwi səiou Tata.

²⁴ Iakino narimnari me i ia nənimenraha, narimnari me sə iərməpə riti ko rɪpko mhə. Trɪni mɪnuə iapko mhə iamɪnhi nərhəien səvənraha triwən. Mətə təkwtəkwni irəhā hənətə raka iou, mamhəmwəki kimrau Tata səiou.

²⁵ Mətə nægkiariien i kimərai pen ia Loa səvənraha traməkeikei muvehe mukuə. Rini iamɪnhi irə mə, ‘Iou iapko mhə nari riti ia nirəhā, mətə irəhā həmwəki iou.’

²⁶ Iasitu riti nəha ikɪn Tata Kumwesən truvei pehe iou takərhi pehe i tukumiaha. Iasitu nəha in nə Nənimwɪn nə nukune nɪpərhiienien sə ramier ia Tata Kumwesən. Nəpɪn truvehe, trərer irapw mægkiari ia nirak.

²⁷ Nənə kimiahā mwi tihəməkeikei mhərer irapw mhəgkiari ia nirak, ti nəri nə kitaha miou sənərə fwe ia nukune wok səiou muvehe meste pehe təkwtəkwni.”

16

¹ “Iakani pehe narimnari me i tukumiaha mə nahatətəien səkimiaha trəpwəh nimweien.

² Irəha tuhəpkərhi irapw kımiaha ia nimwəfwaki me səvənraha. Pərhiən nəpın nəha ikin rauvehe, nəpın nərmama tuhousi əpune kımiaha rerınraha rırhi mə kamho wok amasan riti səvəi Kumwesən.

³ Irəha tuho noien me nəha ti nəri nə mə həreirei Tata səiou mhəreirei mwi iou.

⁴ Mətə iou iakukupwən mını pehe narimnari me i tukumiaha mə nəpın tuko narimnari me i ia kımiaha nənə rerımiaha trırhi mə iakuvəni pehe raka tukumiaha. Iou iapkini pehe mhə narimnari me i tukumiaha fwe kupwən ti nəri nə mə iakinamarə kitaha m kımiaha.”

Narimnari me Nənimwın İkinan truvehe mo

⁵ “Təkwtəkwuni nəha iakinamevən ti İəmə sə rınərhi pehe iou iakuvehe, mətə kımiaha riti rıpkəres mhə iou mə, ‘Ikamevən pəku?’

⁶ Ti nəri nə mə iakani pehe narimnari me i tukumiaha, rerımiaha rəmisə pik.

⁷ Mətə iakani nıpərhiənien tukumiaha i ramasan pik tukumiaha mə takevən. Trını mınıuə iapkevən mhə, nənə İasitu trıpkuvehe mhə tukumiaha. Mətə trını mınıuə iakevən, nənə takərhi pehe in ruvehe tukumiaha.

⁸ Nənə nəpın in truvehe, tro pui nərmama səvəi tıprənə i hətə sas narimnari me ia nıkaren səvəi noien ərəha, noien atukwatukw, mını nərpwınien noien ərəha.

⁹ In tro pui irəha hətə sas narimnari ia nıkaren səvəi noien ərəha ti nəri nə mə irəha həpwəh nınıien nıpərhiənien ia nirak.

¹⁰ In tro pui irəha hətə sas narimnari ia nıkaren səvəi noien atukwatukw, ti nəri nə mə iakamevən ti Tata Kumwesən, nənə kımiaha tihəpkətə mhə mwi iou.

¹¹ In tro pui irəha hətə sas narimnari me ia nıkaren səvəi nərpwınien noien ərəha ti nəri nə mə Setan sə ramərımənu ia tıprənə i, Kumwesən ruvəni raka mə trərpwın noien ərəha səvənhi.

¹² Narimnari me rıpk mwi nəha ikin takini pehe tukumiaha. Mətə ko hiəpkregi pam mhə nəha təkwtəkwuni.

¹³ Nəpın Nənimwın i in nukune nıpərhiənien truvehe, in triri pen kımiaha ia nıpərhiənien me pam. In ko rıpkini atukw a mhə nəgkiariien səvənhi, mətə nəfe nəgkiariien in rıregi in trını. Nənə in trını irapw tukumiaha narimnari me səməme tuhəpkuvehe.

¹⁴ In truvehi nəfe səiou iakuvei pen min, nənə mını irapw tukumiaha i. Ia noien nəha in truvehi utə nəghik.

¹⁵ Narimnari me pam səvəi Tata Kumwesən, irəha narimnari me səiou. Ro pen iakani nəgkiariien i mə, ‘In truvehi nəfe səiou iakuvei pen min, nənə mani irapw tukumiaha i.’

¹⁶ Trıpkə mhə tui hiəpwəh nətoniien iou, kurirə irə trıpkə mhə tui nənə hiətoni mwi iou.”

¹⁷ İesu rını nəgkiariien nəha nənə nərmama nepwın səvənhi kamhəres irəha me i mə, “Nəgkiariien nəha nıpwran rəfo irə? In rını pehe tukutaha i mə trıpkə mhə tui səpwəh nətoniien in, kurirə irə trıpkə mhə tui nənə sətoni mwi in. In rını mwi mə, ‘ti nəri nə mə iakamevən ti Tata Kumwesən.’”

¹⁸ Ro İamınhi irə irəha kamhəni mə, “Nəgkiariien i ‘trıpkə mhə tui,’ nıpwran rəfo irə? Kitaha səreirei nəfe nəha in raməgkiari irə.”

¹⁹ İesu ruvəukurən raka mə irəha hokeikei mə tuhəres in nari riti, ro pen in rını pen ti nırəha i mə, “Rəfo? Iou iakıməni mə, ‘Trıpkə mhə tui hiəpwəh nətoniien iou, kurirə irə trıpkə mhə tui nənə hiətoni mwi iou.’ ?Hiaməres kımiaha me ti nıpwrai nəgkiariien i?”

²⁰ Iakani nīpārhiēnien tukumiaha i mā kīmiaha tihāregi rārāha mhasək, mətə nārmama sāvai tīprənə i tuhagien. Kīmiaha tihāregi rārāha anan, mətə nāmisiēn səkīmiaha truvsini pehe ia nāgienien.

²¹ Nāpīn pran sə rīpāmpām nāpīn sāvānhi rukwakwa mā trārhi tīni, in trīregi rārāha tī nəri nə mā rīno nāpīn sāvānhi mā trīregi nāmisiēn ia nīpwrān. Mətə kurirə nāpīn tīni rīnətui, nənə in renouenou ia nāmisiēn naha. In rerīn ramagien pīk, tī nəri nə mā tīni rīnətui pehe ia tīprənə i.

²² Noien naha rāmwhen a ia kīmiaha. Təkwtəkwni naha rerīmiaha rāmisa, mətə kurirə irə iou takətoni mwi kīmiaha, nənə rerīmiaha tragien. Iārmama riti ko rīpko mhə mwi rerīmiaha rəpou.

²³ Ia nāpīn naha sə truvehe, tihāpkāres mhə mwi nari riti miou. Iakani nīpārhiēnien tukumiaha i trīni mīnuə hiāres Tata Kumwesən nari riti ia nāghīk, in truvei pehe m kīmiaha.

²⁴ Meste pehe təkwtəkwni hiāpkāres mhə Tata Kumwesən nari riti ia nāghīk. Ramasan mā hiāres. In truvei pehe nāfe nari hiamāres i mā rerīmiaha tragien.

²⁵ Iou iakani narimnari me i tukumiaha ia nusipekīnien me. Mətə nāpīn naha ikīn sə truvehe iou takəpwəh mwi nāghīariēn m kīmiaha ia nusipekīnien me, mətə takəghīari ia Tata Kumwesən m kīmiaha ia noien riti sə kīmiaha tihāukurən amasan in.

²⁶ Ia nāpīn naha kīmiaha tihāres ia nāghīk. Hāregi ro nāghīariēn i sə iakani pehe tukumiaha. Iapkinī mhə iamīnhi irə mā iou takəghīari m Tata Kumwesən māres tukwini səkīmiaha.

²⁷ Rekəm. Kwa Tata Kumwesən in rokeikei kīmiaha tī nəri nə mā kīmiaha hiokeikei iou, nənə mamhāni nīpārhiēnien mā iakuku pen tukwe in.

²⁸ Pārhiēn iakuku pen tī Tata Kumwesən muvehe ia tīprənə i. Nənə təkwtəkwni takəpwəh tīprənə i mīrārīg mevān tī Tata Kumwesən.”

²⁹ Mīregi nārmama me sāvānhi hāni mā, “Təkwtəkwni ipkusipekīn mhə. Ikani atukwatukw a tukumaha.

³⁰ Təkwtəkwni kīmahā iahāukurən mā ik ikukurən pam narimnari me. Iārmama riti trāres pehe nāresien riti tukw ik tī nāfe? Kurirə in rāres ik i, mətə ikuvāukurən raka nātārīgīen sāvānhi. Nəri i ro kīmahā iahāni nīpārhiēnien mā ikuku pen tī Kumwesən.”

³¹ Mīregi Iesu rīni pen tī nīrāha mā, “Kīmiaha hīāni nīpārhiēnien ia nīrak naha təkwtəkwni?”

³² Hāregi ro, nāpīn naha rauvehe, ruvāuvehe raka, nāpīn sə nārmama tuhārpwi kīmiaha irə, hīāiu kīrkīri pam, mhāuvān kuatia kuatia imwāmīahā me, mhāpwəh əpa iou. Mətə ko iapkvān əpa mhə tī nəri nə mā kīmrau sēiou Tata.

³³ Iakuvāni raka narimnari me i tukumiaha mā in i ia nīrak tihāuvehi nāmārīnuien. Ia tīprənə i tuko nāmisiēn m kīmiaha, mətə tihāpwəh nehekīriēn, iou iakuvāuvehi irapw raka nīskaiēn sāvai tīprənə i.”

17

Iesu ramāfwaki tī in atukw

¹ Iesu rīni pam nāghīariēn me i, məkwtə ia nīmagouagou, mīni mā, “Tata, nāpīn sēiou ruvāuvehe raka. Uvehi utə nāghī nārīm mā in mwi truvehi utə nāghīm.

² Ikīmāuvehi pen nasoriēn mīn mā trārīmānu ia nārmama me pam, nənə muvei pen nīmīruien rerīn m sāmāme ik ikīmāuvehi pen irāha mīn.

³ Nənə nīmīruien rerīn i nīpwrān mā nārmama tuhāukurən ik Kumwesən əpa pārhiēn, mhāukurən mwi Iesu Kristo sə ikīnārhi pehe i.

⁴ Iou iakuvəuvehi utə raka nəghim ia tīprənə i, mo pam wok sə ikuvei pehe miou mə tako.

⁵ Nənə təkwtəkwuni, Tata, uvehi utə iou iakuvehe marə krau mik. Uvei pehe nasorrien miou rəmwhen ia sə iakinəuvehi kupwən krau mik nəpīn tīprənə ramiwən ihi.

Iesu raməfwaki ti nərmama me səvənhi

⁶ Nərmama me i səməme hənarakə ia nərmama səvəi tīprənə, ikuvei pehe irəha miou, iou iakinə pui pen raka nəghim mīnraha. Kupwən irəha səim. Ikuvei pehe irəha miou, nənə irəha hənə nəgkiariien səim.

⁷ Təkwtəkwuni nəha, irəha həkurən mə narimnari me pam səməme ikuvei pehe miou kəmhəuku pehe tukw ik.

⁸ Nəgkiariien me səməme ikiməni pehe tukw iou i, iou iakuvəni pen raka ti nīrəha, nənə irəha həuvehi. Irəha həkurən mə iakiməuku pehe pərhiēn tukw ik, nənə hənī nīpərhiēniēn mə ik ikinərhi pehe iou.

⁹ Iou iakaməfwaki ti nīrəha. Iapkwaki mhə ti nərmama me səvəi tīprənə, mətə iakaməfwaki ti nərmama me nəha səməme ikiməuvehi pehe irəha miou, ti nəri nə mə irəha nərmama me səim.

¹⁰ Nərmama me səiou irəha pam nə səim. Nərmama me səim irəha pam nə səiou. Nənə irəha həuvəuvehe raka mamhəuvehi utə nəghik.

¹¹ Tīpko mhə tui iakəpwəh narəien ia tīprənə i, mauvehe tukw ik, mətə nərmama me i tuhamarə ia tīprənə i. Tata Ikinan, tikətui amasan ti nīrəha ia nəghim, nəhag sə ikiməsegi pehe miou. Tiko iamīnhi irə mə irəha tuhəuvehe mhə kuatia rəmwhen krau krauo kuatia.

¹² Nəpīn iakinamarə kimaha mīnraha iakamətui amasan ti nīrəha ia nəghim, nəhag sə ikiməsegi pehe miou. Iou iakinərəer tukuahag ti nīrəha, nənə irəha riti rəpwəh nəruēiēn. Iərmama kuatia a ia nīrəha rəruēi, in nəha iərmama sə tukouraha in mə nəgkiariien ia Nəkukuə Ikinan truvehe mukuə.

¹³ Təkwtəkwuni iakinəuvehe tukw ik, mətə iakamīni nəgkiariien me i nəpīn iakamarə ihi ia tīprənə mə irəha mwī rerīnraha tragien rəmwhen ia iou rerik ramagien.

¹⁴ Iou iakuvəuvei pen raka nəgkiariien səim mīnraha. Ro iamīnhi irə nərmama səvəi tīprənə kəmhəmwəki irəha, ti nəri nə mə rīpko mhə irəha nərmama səvəi tīprənə rəmwhen a ia iou rīpko mhə iou iərmama səvəi tīprənə.

¹⁵ Iapkwəres mhə ik mə tikuvehi raka irəha ia tīprənə i, mətə iakokeikei mə tikərapinhə iəremhə ərəha nəha Setan mə in trəpwəh nəvəniēn mouraha irəha.

¹⁶ Rīpko mhə irəha nərmama səvəi tīprənə rəmwhen a ia iou rīpko mhə iou iərmama səvəi tīprənə.

¹⁷ Tiko nəgkiariien səim kani mə nīpərhiēniēn rəpərhi irəha pwəh həuvehe mhəmher, mhə nərmama ikinan səim.

¹⁸ Ik ikinərhi pehe iou iakuvehe ia tīprənə i. Ia noien nəha iakərhi pen irəha həuvən ia tənəmtənə me.

¹⁹ Iakuvei pehe nīmīruēn pam səiou mik mə takasitu ia nərmama me i. Iakuə irəha mwī tuhəuvehe mhəmher, mhə nərmama ikinan pərhiēn səim.”

Iesu raməfwaki ti nərmama me səməme tuhəni nīpərhiēniēn irə

²⁰ “Iapkwaki əpa mhə ti nərmama me i, mətə iakaməfwaki mwī ti nərmama səməme tuhəregi nəvisaiēn səvənraha, nənə həregi hənī nīpərhiēniēn ia nīrak tukwe.

²¹ Tata iakəfwaki mə irəha pam tuhəuvehe mhə kuatia rəmwhen a ia krau, ik ia nīrak iou ia nīram. Iakəfwaki mə irəha tuhəuvehe mhə kuatia a kitaha mik mə nərmama səvəi tīprənə tuhəni nīpərhiēniēn mə ik ikinərhi pehe iou.

²² Nasorieren i sə ikiməuvehi pehe miou iakauvei pen minraha mə irəha tuhəuvehe mho kuation rəmwhen krau kuation

²³ iou ia nirəha ik ia nirak. Iakuə irəha tuhəuvehe mho kuation ia narimnari me pam mə nərmama me səvəi tīprənə tuhətoni mhəukurən mə ik ikinərhi pehe iou, mhəukurən mwi mə ikokeikei nərmama me i səiou rəmwhen ikokeikei iou.

²⁴ Tata iakokeikei mə nərmama me i səməme ikiməuvehi pehe miou irəha mwi tuharə kimaha minraha ia kwopun iakamevən ikin. Iakokeikei mə irəha tuhətoni nasorieren səiou sə ikiməuvehi pehe miou ti nəri nə mə ikinokeikei iou nəpən tīprənə ramiwən ihi.

²⁵ Tata noien səim ratukwatukw. Nipərhiendien nərmama səvəi tīprənə i hərəirei ik, mətə iou iakukurən ik. Nənə nərmama me i səiou həukurən mə ik ikinərhi pehe iou.

²⁶ Iou iakino pui pen nəghim minraha, nənə takaripin mamō pui pen nəghim iamihhi irə mə nokeikeien i sə ikinokeikei iou irə tramarə ia nirəha, nənə iou mwi ia nirəha.”

18

Kəkwətəmhiri Iesu

¹ Iesu rini pam nəgkariien me nəha, mier irəha nərmama me səvənhi, mhəuvən mhəpi simwin ia nəkwətənə nəha nəghin nə Ketron. Nəkwai nimai riti nəha ikin. Iesu mine nərmama me səvənhi həuvən pen fwe ia rerin.

² Jutas, iəmə nəha ruvei pen Iesu ia rəgi nərmama səməme kamhəmwəki in, in mwi rukurən kwopun nəha, ti nəri nə mə nəpən me rīpik Iesu mine nərmama me səvənhi hənamousəsīmwīn irəha me ikin.

³ Ro iamihhi irə Jutas riri naruagən me nepwin səvəi nəkur Rom mine nərmama me nepwin səməme pris asori me mine Farisi me hərhi pen irəha. In riri irəha həuvən ia nəkwai nimai nəha, mhəuvehi kwənhiə me mine nuksepək mine narimnari me səvəi naruagənien.

⁴ Iesu ruvəukurən raka narimnari me pam sə tuko irə. Ro pen raraka ia nərmama me səvənhi mevən, mini pen ti nirəha i mə, “Kimiaha hiamətui sin?”

⁵ Miregi irəha həni mə, “Iesu iəmə Nasaret.”

Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Iou i in i.” (Jutas iəmə sə ruvei pen Iesu ia rəgi nərmama me i kamhəmwəki in kamhərer irəha minraha.)

⁶ Nəpən Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Iou i in i,” irəha havən təkutanraha mhəmwēi irapw ia tīprənə.

⁷ Nənə Iesu rərəs mwi irəha mə, “Kimiaha hiamətui sin?”

Miregi həni mə, “Iesu iəmə Nasaret.”

⁸ Miregi Iesu rini mə, “Iakuvəni raka tukumiaha i mə iou i in i. Mətə mə hiamətui iou, ramasan mə hiəpwəh nərmama me i səiou me pwəh hərərig mhəuvən imwənraha me.”

⁹ In rini iamihhi irə mə nəgkariien i sə in riməni kupwən truvehe mukuə. “Tata. Iapkatə wau mhə ia nirəha riti sə ikiməuvehi pehe miou.”

¹⁰ Saemon Pita səvənhi riti nau səvəi naruagənien. In reivi nau nəha, mərai iərmama riti sə ramo tukwini nari m pris asori anan, mərai raka nifregin mwatuk. (Iotukwininari nəha nəghin nə Malkas.)

¹¹ Mətə Iesu rini pen ti Pita i mə, “Ərpwi pen nau səim ia təmwhekīn. Iou takaməkeikei miregi nəmisəien i rəmwhen ia kap riti sə Tata Kumwesən ruvei pehe miou mə takənimwi.”

Iesu rərər ia nəmri pris asori anan nəghin nə Anas

¹² Nənə naruagən me səvəi nəkur Rom mine nəmə asori me səvənraha mine iotukwininari me səvəi nəmə asori me səvəi nəkur Isrel həkwtəmhiri Iesu, mhərihi tərini,

¹³ mhækupwæn mhæiri in mhæuvæn ti Anas. Iræha hæiri pen in ti Anas ti næri næ mæ Anas in kaka sævæi Kaeafas, iæmæ sæ rauvehi wok sævæi pris asori anan ia nuk næha.

¹⁴ Kaeafas in iæmæ næha rīmæni pen ti næmæ asori me sævæi nækur Isrel minuæ ko iærmama kuatia remhæ ti nækur Isrel ramasan mæpi raka kousi æpune nærmama hæpik.

Saemon Pita rini mæ in rirereirei Iesu

¹⁵ Saemon Pita rukuriræ Iesu. Iærmama riti mwi sævæi Iesu rukuriræ mwi. Pris asori anan rukuræn iæmæ næha mo pen kæseni in rukuriræ ia Iesu rouuvnimwæ pehe ia nīkare nimwæ sævæi pris asori anan.

¹⁶ Mætæ Pita ramærer a fwe iruæ ia kwæruæ. Ro iamīnhi iræ iærmama næha sævæi Iesu pris asori anan rukuræn in rier mwi mevæn iruæ, mægkiari m pran sæ ramærer tukuahag ia kwæruæ mæ træsēni Pita pwæh ruvnimwæ pehe.

¹⁷ Præn sæ ramærer tukuahag ia kwæruæ rini pen ti Pita i mæ, “Ik mwi iærmama riti sævæi iæmæ næha uæ rekæm?”

Miregi Pita rini mæ, “Rekæm. Ripko mhæ iou iærmama riti sævænhi.”

¹⁸ Næpīn næ næpīn sævæi nækwieīien. Ro pen slef me mīne iotukwininari me hærkwumen næpw, mamhærer kuraukurau iræ, mamhærhīæpw. Pita revæn mærer iræha mīnraha, mamærhīæpw mwi.

Pris asori ræres Iesu næresien me nepwīn

¹⁹ Nænæ pris asori anan ramæres Iesu næresien me nepwīn ia nīkaren sævæi nærmama me sævænhi mīne nægkiariien sæ in ramahatæn iræha iræ.

²⁰ Miregi Iesu rini pen tukwe in mæ, “Tou iakimæni irapw nægkiariien me sæiou ia næmri nærmama me pam. Ia næpīn me iakamahatæn iræha ia nækwai nimwæfwaki me mīne ia nimwæ sævæi Kumwesæn, kwopun mi næha nækur Isrel me kamhousæsimwīn iræha me ikīn. Iapkiini mhæ nægkiariien sæiou ia kwopun afafa.

²¹ Ræfo ikamæres pehe miou? Ramasam mæ tikæres pen sæmæme næha sæ hæuværegi raka iou mæ næfe iakimæni pen ti nīræha i. Iræha hæukuræn næfe iakimæni.”

²² Næpīn Iesu rini nægkiariien me i, iotukwininari riti sævæi pris asori anan ramærer ipaka tukwe ræpwi nænimen, mīni mæ, “Ræfo ikamægkiari skai mīne pris asori anan iamīnhi?”

²³ Miregi Iesu rini pen tukwe in mæ, “Mæ nægkiariien i iakīni ripkatukwatukw mhæ, ni irapw kwopun næha iakæfwækour ikīn. Mætæ mæ nægkiariien i iakīni ratukwatukw a ikæpwi iou ti næfe?”

²⁴ Nænæ Anas rærhī pen Iesu revæn ti pris asori anan Kaeafas. Kīpkīfi raka mhæ nækwus sæ kīnærihi tæriini rægīn mi iræ.

Pita rini mwi mæ in rirereirei Iesu

²⁵ Saemon Pita ramærer ihī ia nīkare næpw mamærhīæpw. Ro iamīnhi iræ iræha hæni pen tukwe in mæ, “Ik mwi iærmama riti sævæi iæmæ næha uæ rekæm?”

Miregi in rini mæ, “Rekæm. Ripko mhæ iou iærmama riti sævænhi.”

²⁶ Nærmama me næha sæmæme kamho tukwīni nari m pris asori anan iræha anan riti ia kwænækwus sæ Pita rærai raka nīfregīn ræres mæ, “Iakīnætoni ik kīmirau iæmæ næha ia nīmei næmhien uæ rekæm?”

²⁷ Miregi Pita rini mwi mæ, “Rekæm. Ripko mhæ iou.” Tækwækwuni a mwi ræiæ rakaka.

Iesu rærer ia næmri Paelat

²⁸ Ia næpnæpīn anan, næmæ asori me sævæi nækur Isrel hæiri Iesu, mhæier ia nimwæ sævæi Kaeafas, mhæuvæn ia nimwæ sævæi Paelat. (Paelat in iæmæ Rom sæ ramærimænu ia tæne Jutia. Nimwæ sævænhi næghīn næ mæ Praetoream.) Iræha atukwatukw hæpkuvnimwæ mhæ kamo hæuvehe mhæmkemīk ia nīkaren sævæi næfwakiien sævænraha, nænæ mhæpwæh naniien nævegīnien næha Pasova.

29 Ro iam̄inhi irə Paelat rier irapw iruə mə trətə irəha, m̄ini mə, “Nəfe i noien ərəha iəmə i ro k̄imiaha hiamərpwi tukwe?”

30 M̄iregi irəha h̄ani pen tukwe in mə, “R̄ipkamo iəmə i r̄ipko mhə noien ərəha riti, ko k̄imiaha iahəpkuvehi mhə in mhəuvehe tukw ik.”

31 M̄iregi Paelat r̄ini pen t̄i nirəha i mə, “Ramasam mə k̄imiaha atukwatukw a hiəuvehi iəmə i, mhəkiri noien s̄əvənhi pwəh resi pen loa s̄ək̄imiaha.”

M̄iregi n̄əmə asori me s̄əvəi nəkur Isrel h̄ani pen tukwe in mə, “Mətə k̄inise k̄imaha ko iahəpkousi əpune iərmama riti.”

32 Nəri i rier pehe iam̄inhi mə nəgkiariien Iesu ruvəni raka truvehe mukuə, nəgkiariien s̄ə raməgkiari ia nemh̄aien s̄əvənhi mə trəfemhə irə.

33 Ro iam̄inhi irə Paelat r̄ir̄ərig muvnm̄wə mwi ia nimwə s̄əvənhi, məkwein Iesu, m̄ini pen tukwe in mə, “Ik kig s̄əvəi nəkur Isrel?”

34 M̄iregi Iesu r̄ini mə, “Ik atukw ikani ianhi uə n̄ərməpə kamh̄ani iou mamh̄ani pehe tukw ik i?”

35 M̄iregi Paelat r̄ini mə, “R̄ipko mhə iou iəmə Isrel riti. Nəkur imwam me a m̄ine pris asori me h̄əuvei pehe ik ia r̄əgik. Nəfe noien ərəha ik̄ino?”

36 M̄iregi Iesu r̄ini mə, “N̄itətə s̄əiou iakam̄ərim̄ənu irə r̄ipkəmwhen mhə ia n̄itətə me s̄əvəi kig me ia t̄iprənə i. Ko n̄itətə s̄ə iakam̄ərim̄ənu irə rəmwhen ia n̄itətə me s̄əvəi kig me ia t̄iprənə i, iotukwininari me s̄əiou ko h̄ənaruagən raka mhəpwəh n̄əseniien iou mə takevən ia r̄əgi n̄əmə asori me s̄əvəi nəkur Isrel. Mətə n̄itətə s̄əiou iakam̄ərim̄ənu irə r̄ipkəmwhen mhə ia n̄itətə me s̄əvəi kig me ia t̄iprənə i.”

37 M̄iregi Paelat r̄ini pen tukwe in mə, “Ro ianhi ik kig riti?”

M̄iregi Iesu r̄ini mə, “Ik ikani mə iou kig riti. Iak̄n̄ətui pehe ia t̄iprənə i t̄i nəri kuatia, mə tak̄ini irapw nəgkiariien s̄ə ro n̄ipər̄hienien. Iərmama s̄ə ram̄ərer ia n̄ipər̄hienien ram̄ət̄ərig nəgkiariien s̄əiou.”

38 M̄iregi Paelat r̄ini pen tukwe in mə, “Nəfe nə n̄ipər̄hienien?” Nənə n̄əp̄in Paelat r̄ini pam nəgkiariien i, r̄ir̄ərig mevən mwi mətə n̄əmə asori me s̄əvəi nəkur Isrel fwe iruə, m̄ini pen t̄i nirəha i mə, “Iap̄kətə mhə nari riti in ro r̄ərəha.

39 Mətə noien riti s̄ək̄imiaha hiamo ia Pasova me pam. Hiam̄ani pehe tukw iou i nəghi iərmama riti s̄ə ram̄əmak ia kalapus, nənə iak̄əsəni in rier irapw mamevən. Ro iam̄inhi irə k̄imiaha hiokeikei mə tak̄əsəni iəmə i in kig s̄ək̄imiaha nəkur Isrel rier mamevən?”

40 M̄iregi irəha həkwein əpwəm̄w̄is mwi mə, “Rekəm! K̄imaha iahəpwəh nokeikeiien iəmə nəha! K̄imaha iahokeikei Parapas!” (Parapas in iəmə ramakres, mamousi iərmama.)

19

1 Ia n̄əp̄in nəha Paelat ruvehi Iesu m̄ini nəkwān mə naruagən me s̄əvənhi tuh̄ərisi in.

2 Ro pen irəha h̄əuvehi in mh̄ərisi, nənə mh̄əuvehi r̄əhi mh̄əuvnhi k̄əfəfau s̄əvəi kig irə, mh̄əfəfau pen ia k̄ənkəpwə, nənə mh̄əuvehi mwi karkahu riti r̄əruerəv m̄əpwəm̄w̄is m̄əmwhen ia karkahu s̄əvəi kig, mharkahu pen min,

3 mh̄əuvehe ipaka tukwe, mamh̄ani mə, “Ik kig s̄əvəi nəkur Isrel k̄imaha iah̄əsiai ik!” Irəha h̄ani ianhi, nənə mh̄əpw̄i in.

4 Paelat r̄ir̄ərig revən mwi iruə, m̄ini pen t̄i nirəha i mə, “Hətə ro. Iak̄əuvehi in mauvehe t̄əkw̄təkw̄uni mə tih̄ətoni in mh̄əukurən mə iap̄kətə mhə nari riti ro r̄ərəha.”

5 Ro iam̄inhi irə Iesu rier irapw pehe iruə, m̄əfəfau ia r̄əhi nəha kuvnhi k̄əfəfau s̄əvəi kig irə, markahu karkahu nəha r̄əpwəm̄w̄is kala s̄əvənhi rəmwhen ia tih̄inatis. Nənə Paelat r̄ini pen t̄i nirəha i mə, “Hətə ro! Iəmə i in i!”

⁶ Nəpɪn pris asori me mɪne iotukwininari me səvənraha hətoni Iesu, həkwein əpwəmwiːs mə, “Ərui tərini pen in ia nei kamarkuau! Ərui tərini pen in ia nei kamarkuau!”

Miregi Paelat rini pen ti nirəha i mə, “Kɪmɪaha əpa tihəuvehi in mhərui tərini pen in ia nei kamarkuau. Kwa iou iapkətə mhə nari riti ro rərəha.”

⁷ Miregi nəmə asori me səvəi nəkur Isrel həni pen tukwe in mə, “Səkimaha riti loa. Loa nəha rani mə iəmə i traməkeikei memhə ti nəri nə mə rini mə in Tini Kumwesən.”

⁸ Nəpɪn Paelat riregi nəgkiariien i, riregi rehekɪr pik mwi.

⁹ Ro pen rirərig muvni mwə mwi ia nimwə səvənhi, mɪni pen ti Iesu i mə, “Ik iəmə pəku?” Mətə Iesu rəpnəpen.

¹⁰ Ro pen Paelat rini pen tukwe in mə, “Rəfo ipkəgkiari mhə miou? Rosi ikreirei mə iakauvehi nasoriien iakukurən nəseniien ikier mamevən, nənə iakauvehi mwi nasoriien iakukurən nəniiien mə tukərui tərini pen ik ia nei kamarkuau?”

¹¹ Miregi Iesu rini pen tukwe in mə, “Ko ipkasori mhə ia nirak iamɪnhi trini mɪnuə Kumwesən rɪpkuvei pehe mhə nasoriien nəha mik. Ro iamɪnhi irə iəmə nəha rɪməuvei pehe iou ia rəgim nərhəien sə in rino rərəha məpi raka nərhəien i ikamo.”

¹² Ia nəpɪn nəha mamevən Paelat raməmwur mə trəsəni Iesu rier mamevən, mətə nəmə asori me səvəi nəkur Isrel kamhəkwein əpwəmwiːs mə, “Trini mɪnuə ikəsəni iəmə i rier mamevən, Kig Sisa^a ko rɪpkini mhə mə in riti nə ik. Iərmama sə rini mə in kig riti ramərui nəkwai Kig Sisa.”

¹³ Ro iamɪnhi irə nəpɪn Paelat riregi nəgkiariien me nəha, riri Iesu mier irapw iruə, məkure ia kwopun raməkiri nəgkiariien ikɪn. Kani kwopun nəha mə Kwopun keipeni kəruətərei me ikɪn. Nənə nəgkiariien Hipru rani mə Kapata.

¹⁴ Ro kurkwai nəpɪn ia ran ia nəpɪn nəha kaməpnəpenə narimnari me irə səvəi nəveginien asori nəha Pasova. Paelat rini pen ti nəmə asori me səvəi nəkur Isrel mə, “Hətə ro in i kig səkimiaha.”

¹⁵ Miregi irəha həkwein əpwəmwiːs mə, “Uvehi raka iəmə i! Uvehi raka iəmə i! Ərui tərini pen in ia nei kamarkuau!”

Miregi Paelat rini pen ti nirəha i mə, “Kɪmɪaha hiokəikei mə takərui tərini pen kig səkimiaha ia nei kamarkuau?”

Miregi pris asori me həni mə, “Sisa əpa in kig səkimaha. Kig riti mwi riwən.”

¹⁶ Ro pen Paelat ruvei pen Iesu ia rəgi naruağən me səvənhi mə tuhərui tərini pen in ia nei kamarkuau.

Kərui tərini pen Iesu ia nei kamarkuau

¹⁷ Nənə irəha həuvehi Iesu, mhəier ia taon, raməvrani nei kamarkuau səvənhi, mamevən meste kwopun nəha kani mə Kerhə ia Iərmama. Ia nəgkiariien Hipru rani mə Kolkota.

¹⁸ Ia kwopun nəha irəha hərui tərini pen Iesu ia nei kamarkuau, mhərui tərini pen mwi iərmama kəru ia nei kamarkuau irəhar min, riti ia nɪkaren mwatuk, riti ia nɪkaren mour, Iesu ia kurkwənrəu.

¹⁹ Paelat rirai nəgkiariien riti, mɪni nəkwən mə tuhərui pen in ia nei kamarkuau səvəi Iesu. Nəgkiariien nəha rini iamɪnhi irə mə:

IESU, IƏMƏ NASARET, KIG SƏVƏI NƏKUR ISREL.

²⁰ Nəkur Isrel me həpik həvsini nəgkiariien nəha ti nəri nə mə kwopun nəha hərui tərini pen Iesu ia nei kamarkuau ikɪn ipaka ti taon. Kɪmərai pen nəgkiariien nəha ia nəgkiariien mirəhar i Hipru mɪne Latin mɪne Krik.^b

^{19:6:} Jon 18:31 ^{19:7:} Lev 24:16, Jon 5:18 ^{19:9:} Mat 26:62-63, Mat 27:12, Luk 23:9 ^{19:11:} Jon 10:18, Wok Me 2:23, Rom 13:1 ^{19:12:} Luk 23:2, Wok Me 17:7 ^a ^{19:12:} Sisa in kig səvəi nəkur Rom ramərimənu ia tənəmtənə me.

^b ^{19:20:} Hipru nəgkiariien səvəi nəkur Isrel. Latin nəgkiariien səvəi nəkur Rom. Krik nəgkiariien səvəi nəkur Kris.

²¹ Ro iam̄nhi irə pris asori me səvəi nəkur Isrel həni pen ti Paelat i mə, “Tikəpwəh n̄irai penien mə ‘Kig səvəi Nəkur Isrel.’ Mətə tikaməkeikei m̄irai pen mə, ‘Iəmə i r̄ini mə in Kig səvəi Nəkur Isrel.’ ”

²² Miregi Paelat r̄ini mə, “Rekəm. Nəfe iakimərai pen iakimərai pen.”

²³ Nəp̄in naruagən me hənərui tərini pen raka Iesu ia nei kamarkuau, həuvehi t̄inari me səvənhi, mhəuai ia kusen kefə. Kusen riti səvəi iaruagən riti. Irəha həuvehi mwi karkahu əpwəmw̄is səvənhi, mətə iərmama sə r̄imətiri karkahu nəha r̄ipkr̄ip̄in mhə t̄inari me. R̄imətiri fwe irənhə meiwaiu meste inhər̄ipw ia t̄inari kuatia.

²⁴ Ro iam̄nhi irə naruagən me həni pen ti n̄irəha me i mə, “Pwəh səpwəh neitehien, mətə pwəh səuini pen kəpwier me pwəh rahatən mə sin truvehi səvənhi.” Noien nəha rier pehe mə nəgkiariien ia Nəkukuə Ikinan truvehe mukuə, nəgkiariien sə r̄ini iam̄nhi irə m̄inuə,

“Irəha həuai t̄inari me səiou ia n̄irəha me,
nənə mhəuini pen kəpwier me ti karkahu səiou.”

In i narimnari me nəha naruagən me nəha həno.

²⁵ Mama səvəi Iesu, m̄ine piəvi mama səvənhi, m̄ine Meri pran səvəi Klopas, m̄ine Meri Maktala, irəha kamhərer ipaka ti nei kamarkuau səvəi Iesu.

²⁶ Iərmama riti səvəi Iesu, sə Iesu rokeikei p̄ik in, in mwi ramərer ipaka. Nəp̄in Iesu rətoni iəmə nəha m̄ine mama səvənhi, r̄ini pen ti mama səvənhi mə, “Prən i. Iəmə i in i n̄er̄im.”

²⁷ Nənə r̄ini pen ti iərmama səvənhi mə, “Prən i in i mama səim.” Ro iam̄nhi irə ia nəp̄in atukwatukw nəha mamevən iərmama nəha səvəi Iesu ramətui amasan ti prən nəha rəmwhen ia in mama səvənhi.

Iesu remhə

²⁸ Iesu r̄ini pam nəgkiariien i, mukurən mə narimnari me pam səməme in ruvehe mə tro, r̄ino pam. Nənə mə tro nəgkiariien ia Nəkukuə Ikinan ruvehe mukuə, in r̄ini mə, “Iakinəkwakwa.”

²⁹ Nari riti raməkure ik̄in rukuər ia waen sə rəfiə. Ro pen irəha heitesi pen koten riti ia waen nəha, mhəpiri pen ia rəgi nei riti kani mə hisop, nənə mhəuvehi utə pen ia tərhui Iesu.

³⁰ Nəp̄in Iesu ruvətimwi raka waen nəha, r̄ini mə, “Narimnari me pam iak̄ino pam.” Nənə in rərpəsuk, məseni pen n̄im̄iruien səvənhi, memhə.

³¹ Nəp̄in nəha kaməpnəpenə irə narimnari me səvəi nəveginien asori nəha Pasova. Trakwakwi irə Sapat riti sə rasori musəpə ia Sapat me nepw̄in. Nəmə asori me səvəi nəkur Isrel həpwəh nokeikeiien mə n̄ipwrai nəmə me nəha kahar tuamharəgher ia nei kamarkuau ia nəp̄in nəha. Ro pen həuvən mhəres Paelat mə trətəfi n̄isunraha mə irəhar tuhəremhə akwauakw nənə irəha həukurən nuvehi rakaien n̄ipwranraha.

³² Ro iam̄nhi irə naruagən me nepw̄in həuvən mhətəfi n̄isui iəmə mi nəha kəru kərui tərini pen irau ia nei kamarkuau irəhar Iesu. Hətəfi sə rukupwən məgher, nənə mhətəfi mwi sə rukurirə i.

³³ Mətə nəp̄in irəha həuvehe ti Iesu, mhətoni mə ruvəmhə raka, həpwəh nətəfiien n̄isun mi.

³⁴ Mətə iaruagən riti ia n̄irəha rəpi n̄ikau irə ia nitei, nənə təkwtəkwuni a mwi netə m̄ine nui krouier.

³⁵ Iərmama riti nəha ik̄in r̄inətə narimnari me nəha ia nənimen. In r̄inəgkiari raka irə, mə k̄im̄iaha mwi hiəukurən n̄iniien n̄ipər̄hienien irə. Nəgkiariien səvənhi ro n̄ipər̄hienien. Nənə in rukurən mə in rani nəgkiariien sə ro n̄ipər̄hienien.

³⁶ K̄ino narimnari me nəha mə nəgkiariien i ia Nəkukuə Ikinan truvehe mukuə. Rini mə, “Tukəpwəh nətəfiien n̄ikəkr̄in riti.”

³⁷ Nənə nəgkiariien riti mwi ia Nəkukuə Ikinan rini mə, “Irəha tuhəti pen mhətoni iəmə nəha hənəpi in ia nitei.”

Kərkwafə nīpwrai Iesu

³⁸ Kino pam narimnari me nəha nənə iəmə Aramatia riti nəghin nə Josef revən məres Paelat mə trəsəni in ruvehi raka nīpwrai Iesu. Josef in iərmama riti səvəi Iesu, mətə ramərkwafə in ti nəri nə mə ramhekir nəmə asori me səvəi nəkur Isrel. Paelat rəsəni, ro pen Josef revən muvehi raka nīpwrai Iesu.

³⁹ Nikotimas, iəmə sə rīmavən mətə Iesu ia nəpīn, in mwi revən irau Josef, mauvehi kuse nari penpen mi nəha mīr mīne alos.^C Kuse nəri nəha in rauvehi nīpamien səvənhi ipaka ti toti kilo.

⁴⁰ Irau krouvehi nīpwrai Iesu rouvegi ia tīnari kani mə linen irəhar nari penpen mi nəha mīr mīne alos. Noien nəha ramesi pen nəfe nəkur Isrel kamho ia iərmama remhə.

⁴¹ Nənə nəmhien riti ipaka ti kwopun nəha kīnərui tərini pen Iesu ia nei kamarkuau ikin. Ia reri nəmhien nəha nīpəgi kəruətərei riti sə vi kīpkərkwafə raka mhə nīpwrai iərmama remhə irə.

⁴² Nəpīn nəha nəpīn nəkur Isrel kamhəpnəpənə ti Sapat irə. Nənə ti nəri nə mə nīpəgi kəruətərei nəha ipaka, irau krouəmri pen nīpwrai Iesu irə.

20

Iesu rətui mwi ia nemhəien səvənhi

¹ Sante ia nəpnəpīn anan rapitpitəv ihi, Meri Maktala revən ia nīpəgi kəruətərei kīnərkwafə nīpwrai Iesu ikin, mətəni mə kəruətərei sə ramərer tukuahag tərhui nīpəg nəha kīnəpəkīr raka raka i. ² Ro pen Meri raiu mevən ti Saemon Pita mīne iərmama riti mwi səvəi Iesu, sə Iesu rokeikei pīk in, nənə mīni pen ti nirau i mə, “Irəha həuvehi raka nīpwrai Iərimənu səkitaha ia nīpəgi kəruətərei, nənə kīmaha iahəreirei mə həmri pen in pəku.”

³ Ro iamīnhi irə Pita rier irau in riti nəha in mwi iərmama riti səvəi Iesu, krauaiu rauevən fwe ia nīpəg.

⁴ Irau krauaiu pərpəri rauevən, mətə iəmə nəha in mwi iərmama riti səvəi Iesu rəvtənhi Pita, mukupwən mier pen fwe ia nīpəg,

⁵ mərpəsuk, mətī puvnimwə, mətəni tīnari me nəha linen kamhəmak, mətə in rīpkuvnimwə mhə.

⁶ Nənə Saemon Pita rukurirə in muvehe, muvnimwə ia nīpəg, mətəni tīnari me nəha linen kamhəmak.

⁷ In rətəni mwi tīnari nəha kīməvegi kənkapwə Iesu irə rīpkəmak pəri mhə irəha tīnari me nəha linen, mətə kīnərfe kəmri ia kwopun əpə.

⁸ Nənə iərmama nəha səvəi Iesu, sə rukupwən mier pen fwe ia nīpəg, in mwi ruvnimwə mətəni narimnari me nəha, nənə mīni nīpərhienien irə.

⁹ (Mətə meste pehe nəpīn nəha irau kroureirei ihi nīpwrai nəgkiariien me nəha ia Nəkukuə Ikinan səməme kamhəni mə Iesu traməkeikei mətui mwi ia nemhəien səvənhi.)

Meri Maktala rətəni Iesu

¹⁰ Nənə iərmama mi nəha səvəi Iesu krouərīg rauevən fwe imwənrəu.

¹¹ Mətə Meri ramərer iruə ia nīpəgi kəruətərei mamasək. In ramasək ihi, mərpwəsuk, mətī puvnimwə ia nīpəg,

¹² mətəni agelo mi kəru tīnari səvənrau rəpsan krauəkure ia kwopun nīpwrai Iesu rīnaməmak ikin, riti ia kənkapwə riti ia nisun.

¹³ Nənə irau krouni pen tukwe in mə, “Prən i. Ikamasək ti nəfe?”

^{19:37}: Sek 12:10, Rev 1:7 ^{19:38}: Jon 7:13 ^{19:39}: Jon 3:1-2 ^{C 19:39}: Mīr mīne alos kaməmri pen ia nīpwrai iərmama remhə. Nīpekīnrau rapein amasan. ^{20:2}: Jon 13:23 ^{20:7}: Jon 11:44 ^{20:9}: Wok Me 2:24-32, 1Kor 15:4

Miregi Meri rini pen ti nirau i mæ, “Iræha hæuvehi raka nipwrai Iærimænu sæiou, nænæ iakreirei mæ hænæmri pen in pæku.”

¹⁴ Meri rini pam nægkiariien i, muvsini in, mætoni Iesu ramærer ia kwopun næha, mætæ riræirei mæ Iesu næha.

¹⁵ Miregi Iesu rini pen tukwe in mæ, “Præn i. Ikamasæk ti næfe? Ikamætui sin?”

Mætæ Meri rerin rirhi mæ iæmæ næ iæmæ sæ ramætui ti næmhien næha. Ro pen rini pen tukwe in mæ, “Iæmæ asori. Trini minuæ ik ikimæuvehi raka nipwran, ni pehe tukw iou i kwopun næha ikinæmri pen ikin, nænæ iou takevæn muvehi raka.”

¹⁶ Miregi Iesu rini pen tukwe in mæ, “Meri.”

Meri ruvsini in, nægkiari pen min ia nægkiariien Hipru, mini mæ, “Raponi.” (Raponi nipwran mæ Iahatæn.)

¹⁷ Miregi Iesu rini pen tukwe in mæ, “Tikæpwæh nægherien ia nirak. Iapkutæ mhæ ihi mevæn ti Tata Kumwesæn. Mætæ tikevæn mætæ piak me, mini pen ti niræha i mæ iakani iamihhi iræ mæ, ‘Iakautæ mamevæn ti Tata sæiou mine Tata sækimiaha. Iakamevæn ti Kumwesæn sæiou mine Kumwesæn sækimiaha.’ ”

¹⁸ Ro pen Meri Maktala revæn, mini irapw ti nærmama me sævæi Iesu mæ, “Iakinætæ Iærimænu sækitaha,” maræ mini mwi narimnari me i Iesu rimæni pen tukwe.

Nærmama me sævæi Iesu hætoni in

¹⁹ Næpin næha Sante. Ia næruaræv nærmama me sævæi Iesu housæsimwîn iræha me ia nækwai nimwæ riti, mhæræpinhæ æknekîn ia tæpinhæ me ti næri næ mæ hæhekir næmæ asori me sævæi nækur Isrel. Ia næpin næha Iesu ruvehe mærer ia kurkwanraha, mini pen ti niræha i mæ, “Næmærinuïen tramaræ tukumiaha.”

²⁰ In rini pam nægkiariien i, nænæ mahatæn tæmwki nil ia rægîn mi mine tæmwki nitei ia nikau iræ. Næpin nærmama me sævænhi hætoni Iærimænu sævænraha, rerinraha ragien.

²¹ Nænæ Iesu rini pen mwi ti niræha i mæ, “Næmærinuïen tramaræ tukumiaha. Tata Kumwesæn rærhi pehe iou iakuvehe. Ia noïen næha iou mwi iakamærhi pen kimiaha tihæuvæn.”

²² Næpin in rini pam nægkiariien i, reiahag pen ia niræha, mini pen ti niræha i mæ, “Hæuvehi Nænimwîn Ikinan.

²³ Trini minuæ kimiaha hiæni pen ti iærmama riti mæ ‘Kumwesæn træpwæh nærpwînien noïen æræha me sæim,’ nænæ Kumwesæn træpwæh nærpwînien. Ræmwhen a mwi trini minuæ kimiaha hiæni pen ti iærmama riti mæ, ‘Kumwesæn trærpwîn noïen æræha me sæim,’ nænæ Kumwesæn trærpwîn pen min.”

Iesu mine Tomas

²⁴ Ia næpin næha Tomas, riti ia nærmama me twelef sævæi Iesu, kani mwi in mæ “Mwirmwir” riwæn iræha minraha næpin Iesu rimæuvehe iræ.

²⁵ Ro pen nærmama me sævæi Iesu sæmæme hænætoni in hæni pen ti Tomas i mæ, “Kimaha iahænætæ Iærimænu sækitaha.”

Mætæ Tomas rini pen ti niræha i mæ, “Takamækeikei mætoni tæmwki nil ia rægîn mi, mirapi ruei nil mi næha ia nækwai rægik. Tæmwki nitei ia nikau iræ takamækeikei mirapi ia rægik. Mæ iapko mhæ iamihhi ko iapkîni mhæ nipærhienien iræ.”

²⁶ Næfwakien riti ruvehe mukurau, nærmama me sævæi Iesu hæuvnimwæ mwi ia nimwæ næha, Tomas iræha minraha. Næri auær a hææræpinhæ æknekîn ia tæpinhæ me, mætæ Iesu ruvehe mærer ia kurkwanraha, mini mæ, “Næmærinuïen tramaræ tukumiaha.”

²⁷ Maræ mini pen ti Tomas i mæ, “Osæ pehe nækwai rægim, mirapi rægik mi. Osæ pehe rægim, mirapi nikau ia nirak. Tikamækeikei mini nipærhienien, mæpwæh ninïien mwi mæ neikuæien.”

²⁸ Miregi Tomas rini mæ, “Iærimænu sæiou mine Kumwesæn sæiou.”

²⁹ Miregi Iesu rini pen tukwe in mæ, “Ikani nipærhienien ia nirak ti næri næ mæ ikætæ

iou. Nərmama me nəha səməme həpkətə mhə iou, mətə kamhəni nīpərhienien ia nirak, rerinraha tragien.”

Rəfo Jon rimərai nəkukuə i?

³⁰ Iesu rino nīmtətien me rīpik mwi ia nəmri nərmama me səvənhi iapkra i pen mhə irəha ia nəkukuə i.

³¹ Mətə səməme i iakimərai pen ia nəkukuə i iakra i pen mə kimiaha tihəni nīpərhienien ia Iesu mə in nə Kristo, Tini Kumwesən. Iakuə kimiaha tihəni nīpərhienien irə, nənə mhəuvehi nīmīruien ia nəghin.

21

Iesu rier irapw mwi ia nəmri nərmama nepwīn səvənhi

¹ Kurirə ikin Iesu rier irapw mwi ia nəmri nərmama me səvənhi ia nīkare nui asori Taepirias. In rier irapw ia nəmrinraha iamīnhi irə:

² Nəpīn riti Saemon Pita, mīne Tomas sə kani in mə “Mwirmwir,” mīne Nataniel sə ruku pen ia Kena ia tənə Kalili, mīne tīni Sepeti mi, mīne iərmama kəru mwi səvəi Iesu housəsīmwīn irəha me ia kwopun kuatia.

³ Nənə Saemon Pita rīni pen tī nirəha i mə, “Iakamevən takvi nəmu me.”

Miregi irəha hənī pen tukwe in mə, “Itə. Pwəh kitaha pam səuvən.” Ro pen irəha heiwaiu mhəputə ia nītətə ouihi riti, mhəuvən mhəvi net meste riran, mətə həpkuvi mhə nəmu riti.

⁴ Nəpīn rīnamran Iesu ramərer ia nīkare nui asori, mətə nərmama me səvənhi hərəirei mə Iesu nəha.

⁵ Iesu rīni pen tī nirəha i mə, “Nəkwərhakwərha me, nəmu riti nə hiəvi uə?”

Miregi hənī mə, “Rekəm.”

⁶ Miregi in rīni pen tī nirəha i mə, “Herukw ro net səkimiaha ia nīkare nītətə ouihi mwatuk, nənə tihətoni nepwīn.” Ro iamīnhi irə irəha herukw irapw net, mhəuvəreirei nīvi utəien mwi tī nəri nə mə nəmu me həuvəukuər ia nəkwai net.

⁷ Nənə iərmama səvəi Iesu, sə nəha Iesu rokeikei pīk in, rīni pen tī Pita i mə, “Kwa Iərimənu nəha səkitaha.” Ia nəpīn nəha Saemon Pita rīməpeki raka tīnari me səvənhi maməvi nəmu me, mətə nəpīn rīregi mə Iərimənu nəha, in ruvei pen mwi tīnari me səvənhi, məruərau irapw ia nui, meiai muvarei.

⁸ Nərmama səvəi Iesu ia nəkwai nītətə ouihi həsuə a mhəuvarei, mhəvkəkini net sə nəmu me həukuər irə. Rīpko mhə irəha isipwīn tī nīkare nui, mətə həsuə a rəmwhen ia hantret meta.

⁹ Nəpīn həuvarei irə hətōni bred mīne nəmu me ramrīmər pen ia nukumheəv ia napw.

¹⁰ Nənə Iesu rīni pen tī nirəha i mə, “Həpeki nəmu me nepwīn sə hiəpkuvi a i, mhəpeki mhəuvehe.”

¹¹ Ro iamīnhi irə Saemon Pita rəputə ia nītətə ouihi, muvi parei net rukuər ia nəmu asori me irəha pam wan hantret fifti tri. Nəri auər a mə nəmu me həpīk iamīnhi, mətə net rīpkəpəruəpəruə mhə.

¹² Iesu rīni pen tī nirəha i mə, “Həuvehe mhani nari.” Ia nəpīn nəha nərmama me səvənhi həkīr. Irəha riti riwən rəres in mə, “Ik sin i?” Irəha həuvəukurən raka mə in nə Iərimənu səvənraha.

¹³ Nənə Iesu ruvehe, muvehi bred, muvei pen mīnraha, marə mo mwi iamīnhi ia nəmu me.

¹⁴ In i nəpīn sə ro kahar irə Iesu rier irapw ia nəmri nərmama me səvənhi nəpīn rīnətui mwi ia nemhəien səvənhi.

Iesu mīne Saemon Pita

¹⁵ Nəpīn irəha hənani raka nari, Iesu rīni pen tī Saemon Pita i mə, “Saemon, tīni Jon,

ikokeikei pərhien iou məpi raka irəha i uə rekəm?”

Miregi Pita rini pen tukwe in mə, “Ouəh, Iərimənu, ikukurən mə iakokeikei pərhien ik.”

Miregi Iesu rini pen tukwe in mə, “Əkwməni kwəti sipsip me səiou.”

¹⁶ Nənə Iesu rəres mwi sə ro kəru irə, mini mə, “Saemon, tini Jon, ikokeikei pərhien iou uə rekəm?”

Miregi Pita rini pen tukwe in mə, “Ouəh, Iərimənu, ikukurən mə iakokeikei pərhien ik.”

Miregi Iesu rini pen tukwe in mə, “Ətui amasan ti sipsip me səiou.”

¹⁷ Nənə Iesu rəres mwi sə ro kahar irə, mini mə, “Saemon, tini Jon, ikokeikei pərhien iou uə rekəm?”

Pita riregi rərəha ti nəri nə mə Iesu rəres sə ro kahar irə minuə “Ikokeikei pərhien iou uə rekəm?” Ro pen rini pen tukwe in mə, “Iərimənu, ikukurən narimnari me pam, mukurən mwi mə iakokeikei pərhien ik.”

Miregi Iesu rini pen tukwe in mə, “Əkwməni sipsip me səiou.

¹⁸ Iakani nıpərhienien tukw ik i fwe kupwən nəpın ikinamouihi irə ikinamarkahu atukw səim, mamavən ia kwopun pəku ikokeikei, mətə nəpın tikərgharə, tikus atukw rəgim mi, nənə iərmama əpə iti trarkahu pehe mik, muvehi ik ikevən ia kwopun sə ipkokeikei mhə mə tikevən ikın.”

¹⁹ (Iesu rini nəgkiariien i mahatən nəfe nemhəien Pita tremhə irə muvehi utə nəghi Kumwesən.) Nəpın rini pam, mini pen ti Pita i mə, “Kurirə iou.”

²⁰ Ia nəpın nəha Pita rəti kurirə, mətoni iərmama riti səvəi Iesu, sə Iesu rokeikei pik in, rakurirə ia nirau. Iərmama nə in nə iərmama sə fwe kupwən raməkure ipaka ti Iesu nəpın kamhani pəri nari irə, nənə məres pen in mə, “Iərimənu, sin nə truvei pen ik ia rəgi nərmama səməme haməmwəki ik?”

²¹ Nəpın Pita rətoni iəmə nəha rakurirə ia nirau, rini pen ti Iesu i mə, “Iərimənu mətə rəfo ia iəmə nəha?”

²² Miregi Iesu rini pen tukwe in mə, “Rəfo ikəres iəmə nəha miou? Trini minuə iakokeikei mə in trimiru mamevən meste nəpın sə takuvehe irə, səkimrau min əpa. Mətə ik tikukurirə iou.”

²³ Ro iamınhi irə nəgkiariien riti rauviris ia piəvtaha me mə iərmama nəha səvəi Iesu tripkemhə mhə. Mətə Iesu ripkını pen mhə ti Pita i minuə “Iəmə nəha tripkemhə mhə.” In rini mə, “Rəfo ikəres iəmə nəha miou? Trini minuə iakokeikei mə in trimiru mamevən meste nəpın sə takuvehe irə, səkimrau min əpa.”

²⁴ Iərmama nəha səvəi Iesu in a mwi nəha rani irapw narimnari me i, mamrai nəgkiariien me i. Nənə kitaha səukurən mə nəgkiariien səvənhi ro nıpərhienien.

²⁵ Nənə narimnari me ripik mwi nəha ikın Iesu rino. Tuko kirai pen pam irəha ia nəkukuə, rosi ko təkure tıprənə i ripkəmwhen mhə mə trəkwtəmhiri nəkukuə me pam.

Wok Me

Nægkiariien sə rani mə nəfe i nəkukuə

Wok me in nəkukuə səro kəru irə sə Luk rīmərai. Luk rīmərai nəkukuə i revən ti in riti nəghin nə Teofilas. Ia nəkukuə i kitaha sətōni nukune nəfwakiiien səvəi Iesu Kristo mīne rīnəfuvehe mevən ia tənəmtənə me. Nəkukuə i raməgkiari ia wok səvəi Pita mīne Pol, irau aposol mi səvəi Iesu Kristo. Pita in aposol riti sə ramətui amasan ti nakalasia me fwe Jerusalem nəpīn nəfwakiiien rīməuvehe vi a. Pol in aposol riti sə Kumwesən rərhi pen i revən ia tənəmtənə me. Wok me nəghin riti mwi mə Wok Me Səvəi Nənimwīn Ikinan. Kani nəhag nəha ti nəri nə mə nəkukuə i raməgkiari ia nuveheien mīne wok səvəi Nənimwīn Ikinan. Wok me rani irapw nəgkiariien sə nakalasia me fwe kupwən hənəməvisau irə. Wok me raməgkiari ia nəkur Isrel mīne həfo mhəpwəh nəgkiariien amasan səvəi Iesu Kristo. Rani mwi mə Kumwesən rəfo mərhi pen aposol me həuvən ti nərmama rīpko mhə irəha nəkur Isrel, nənə irəha hāni nīpərhiēnien ia nəgkiariien amasan səvənhi. Wok me raməgkiari mwi ia nəkur Rom səməme hənəmərīmənu ia kwopun me fwe kupwən. Rani mə irəha həfo mhəmwəki nakalasia me səvəi Iesu.

Iesu revən fwe ia neiai

¹ Iou riti Teofilas:

Ia nəkukuə kupwən səiou sə iakuvərai raka mik iakuvəni raka narimnari me pam Iesu ramo mīne nəgkiariien me pam ramahatən nərmama me irə fwe kupwən. Iakiməni fwe ia nukune wok səvənhi muvehe

² meste nəpīn nəha in raməvəhag m aposol me səvənhi səməme in rīnərpwi rəgin ia nīrəha. In raməvəhag mīnraha, mauvei pen nəgkiariien riti rauku pen ti Nənimwīn Ikinan. Nəpīn ruvei pen pam, kuvehi utə in revən fwe ia neiai.

³ Nəpīn Iesu ruvəregi raka nəmīsəien səvənhi, rarə mwi nəpīn foti. Ia nəpīn me nəha ramier irapw ti aposol me nəha. Nəpīn rīpik ramərer ia nəmīnraha, mamō irəha hamətōni mə ruvəmīru pərhiēn. Irəha kamhətə in, nənə in rani narimnari me ia nīkaren səvəi nītətə sə Kumwesən ramərīmənu irə.

⁴ Nəpīn riti raməni pəri nari irəha mīnraha, nənə mīni pen ti nīrəha i mə, “Tihəpwəh nīerīen ia Jerusalem, mətə tihameitenhi Nənimwīn Ikinan sə Tata səiou rīno raka promes mə truvei pehe m kīmīaha. Hīəuvəregi raka iou iakaməgkiari irə fwe kupwən, mamīni mə,

⁵ ‘Jon rīno paptas ia nui, mətə rīpko mhə tui Kumwesən tro paptas ia kīmīaha ia Nənimwīn Ikinan.’ ”

⁶ Nənə nəpīn riti mwi, nəpīn aposol me housəsīmwīn irəha me, kamhəres pen Iesu i mə, “Iərīmənu, tikərīmənu ia nəkur Isrel nəha təkwtəkwuni rəmwhen ia kig kupwən me səvənraha uə rekəm?”

⁷ Mətə Iesu rīni pen ti nīrəha i mə, “Tata səiou rauvehi nasorīien mīnəmri raka nəpīn me pam. Rīpko mhə səkīmīaha tihəukurən mə tīnesən nəpīn me nəha tuhəier irapw.

⁸ Mətə nəpīn Nənimwīn Ikinan truvehe ia kīmīaha, tihəuvehi nīskaiien. Nənə tīhaməkēkēi mhəuvən, mhəvisau irapw iou fwe Jerusalem, mīne ia kwopun me pam fwe ia tənə Jutia mīne Sameria, mhəuvən mheste tənəmtənə me pam.”

⁹ Nəpīn Iesu rīni pam nəgkiariien me nəha, kuvehi utə in rautə. Nərmama me səvənhi kamhəti pen mamhətōni in meste nəpuə riti rousəman. Kurirə irə həkətōni mhə mwi in.

1:1: Luk 1:3 **1:2:** Mak 16:19, Luk 24:49-51 **1:3:** Luk 24:36-49, Wok Me 10:41 **1:4:** Luk 24:49, Jon 14:16-17,
Wok Me 2:33 **1:5:** Mat 3:11 **1:6:** Luk 24:21 **1:7:** Mak 13:32 **1:8:** Mat 28:19, Luk 24:48, Wok Me 2:32, 3:15,
Wok Me 5:32 **1:9:** Jon 6:62

10 Nəpɪn Iesu rautə mamevən, irəha kamhəkwtə ihi ia nimagouagou, nənə təkwtəkwni a iəmə mi kəru səvənrau tɪnari rəpsan krouier irapw tɪ nɪrəha, rouərer ia nɪkarenraha,

11 rouni mə, “Nəmə Kalili! Rəfo hiamərer ia kwopun i, mamhəti utə ia nimagouagou? Iesu i sə kuvehi raka tukumiaha, kuvehi utə revən fwe ia neiai, in truvehē rəmwhen a mwi hiənətoni rautə ia nimagouagou mamevən.”

Matias truvehē təmwiki Jutas

12 Kurirə ikin aposol me həier ia təkuer nəha kani mə Təkuer Olif mhərərɪg mamhəuvən fwe Jerusalem. (Təkuer nəha Olif raməkure ipaka tɪ Jerusalem rəmwhen ia wan kilometa.)

13 Nəpɪn irəha həier pen fwe taon, mhəutə pen fwe ia rum nəha irənhə kwopun kamharə ikin. Nəghinraha me i: Pita, Jon, Jemes, Antru, Filip, Tomas, Patolomiu, Matiu, Jemes tɪni Alfeas, Saemon (iəmə sə kupwən rakurirə ia səməme haməmwur mə tuhəkoui irapw nəkur Rom), mine Jutas tɪni Jemes.

14 Ia nəpɪn me nərmama me nəha nətərɪgien səvənraha kuatia. Kamhousəsɪmwɪn irəha me, mamhəfwaki. Meri, mama səvəi Iesu, mine piəvi Iesu me, mine nɪpran səməme kamhəni nɪpərhiēnien ia Iesu irəha mɪnraha.

15 Nəpɪn me nepwɪn həukurau, nənə piəvtaha me housəsɪmwɪn irəha me ia kwopun kuatia. (Irəha pam ipaka tɪ wan hantret twenti.) Nənə Pita rɪskəmter ia rerɪnraha mɪni mə,

16 “Nərman, piak me, fwe kupwən Nənimwɪn Ikinan ruvei pen nəgkiariēn səvənhi m Kig Tevit mə trukupwən mɪni irapw Jutas, iəmə sə rɪməiri nərmama me həuvən mhəkwtəmhirɪ Iesu. Nəgkiariēn nəha ruvəuvehe muvəukuə raka, tɪ nəri nə mə nəgkiariēn me pam kɪmərai pen ia Nəkukuə Ikinan tuhaməkeikei mhəuvehe mhəukuə.

17 Jutas nəha fwe kupwən Iesu rɪnərpwi rəgɪn irə mə truvehē mo aposol riti səvənhi kɪmaha mɪn.”

18 (Iəmə nəha rɪno noien ərəha, muvehi mane irə, muvehi mevən muvehi nəmri tɪprənə i. Fwe ia tɪprənə nəha in rɪmwei irapw, tɪpwɪn rəpəruə, nəninhə irə rier.

19 Nərmama səməme kamharə fwe Jerusalem həregi nəvisaiēn səvənhi, nənə həuvei pen nəghi kwopun nəha ia nəgkiariēn səvənraha mə Akeltama. Nɪpwrai nəgkiariēn nəha in i mə Tɪprənə sə Netə Rɪnaiu Ikin.)

20 Pita rɪrɪpɪn nəgkiariēn mɪni mə, “Nəgkiariēn i sə kɪmərai pen ia nəkukuə nəha Ol Sam raməgkiari ia Jutas. Rɪni mə,

‘Pwəh səvənhi rukwənu ruvehē məkun.

Iərmama trəpwəh narəien ikin.’

Kɪmərai pen mwi mə,

‘Pwəh iərmama riti mwi ruvehē təmwhəkɪn,

mo səvənhi wok.’

21-22 Ro iamɪnhi irə kitaha tsaməkeikei mhəuvehi utə iərmama riti truvehē təmwiki Jutas. Kɪmaha mɪn tahəvisau irapw mə iahənətoni ia nəmriəmaha mə Iesu rɪnətui mwi pərhiēn ia nemhəien səvənhi. Pwəh səuvehi utə iərman riti sə rɪnakurirə ia kɪmaha ia nəpɪn me pam nəha Iesu Iərimənu səkitaha rɪnamavən kɪmaha mɪn. Rɪnostat mukurirə ia kɪmaha ia nəpɪn nəha Jon rɪnamo paptas ia nərmama muvehē meste nəpɪn nəha kuvehi utə Iesu revən fwe ia neiai.”

23 Pita rɪni pen pam, nənə irəha həni irapw nəghi iərmama kəru. Nəghinrau Josef mine Matias (Josef nəha kaməkwein mwi in mə Pasapas mine Jastas.)

24 Nənə irəha həfwaki, mhəni mə, “Iərimənu, ikukurən nətərɪgien səvəi nərmama me pam. Tiko mahatən ro m kɪmaha i mə iərman mi sə pəku nəha ikəkeikei mə

²⁵ truvehe mo in aposol, muvehi tæmwki Jutas, iæmæ sæ rinæpwæh wok næha mæ trevæn ia kwopun atukwatukw sævænhi.”

²⁶ Nænæ iræha hæuini næri sæ ramahatæn pen nari mæ sin næha truvehi wok næha. Nænæ næri næha rahatæn pen mæ Matias. Nænæ hævsini pen in iræha aposol me eleven.

2

Næþin asori næha Pentekos

¹ Næþin asori næha Pentekos^a ruvæuvehe. Ia næþin næha nærmama pam sævæi Iesu housæsimwîn iræha me ia kwopun kuatia.

² Tækwækwuni a hæregi nari riti ræmwhen ia nimætagi asori ruku pen ia nimagouagou muvniwæ masori ia nimwæ næha kamhækure ikin.

³ Hætæ nærami napw me hæivæ kirkiri, mhæuvæn, mhærer ia kænkapwænraha kuatia kuatia.

⁴ Iræha pam rerinraha ruvehe mukuær ia Nænimwîn Ikinan. Nænæ Nænimwîn næha ruvei pen nægkariien minraha hænamægkiari ia nægkariien me sæpæmsæpæ.

⁵ Ia næþin næha nækur Isrel me hæþik kamharæ fwe Jerusalem. Iræha næha næmæfwaki me hæmæuku pen fwe ia tænæmtænæ me mhæuvehe.

⁶ Næþin hæregi narimnari me næha, housæsimwîn pen iræha me ipaka tukwe. Iræha hamærkærinari ti næri næ mæ nægkariien me sævænraha sæpæmsæpæ sæ hænætui pen iræ, iræha kamhæregi nærmama me sævæi Iesu kamhægkiari ia nægkariien me næha.

⁷ Nænimenraha rier. Hæreirei, mamhæni pen ti niræha me i mæ, “Hætæ ro. Nærmama me næha kamhægkiari iræha pam nækur Kalili.

⁸ Mætæ ræfo kitaha samæregi kamhægkiari ia nægkariien me sækitaha me sæpæmsæpæ sæ sænætui pehe iræ?

⁹ Kitaha i næmæ Patia, mine næmæ Metia, mine næmæ Elam. Kitaha nepwîn samaræ ia Mesopotemia, mine Jutia, mine Kapatosa, mine Pontas, mine Esia,

¹⁰⁻¹¹ mine Frijia, mine Pamflia, mine Ijip, mine Krit, mine Arepia, mine tænæ næha Lipia ipaka ti Saerin. Kitaha nepwîn hæuku pen fwe ia Rom. Kitaha nepwîn nækur Isrel atukwatukw, nænæ kitaha nepwîn ripko mhæ kitaha nækur Isrel, mætæ samaræ ia naræien sævænraha. Mætæ kitaha pam samæregi nærmama me næha kamhægkiari ia nægkariien me sækitaha me, mamhæni irapw wok asori me Kumwesæn rino.”

¹² Nænæ iræha nænimenraha rier. Hæreirei, mamhæres pen iræha me i mæ, “Næri næha nipwran ræfo iræ?”

¹³ Mætæ iræha me nepwîn haris, mhæni mæ, “Nærmama me næha kamhænimwi waen, mamhakonæ iræ!”

Nævisaiuen sævæi Pita

¹⁴ Mætæ Pita riskæmter iræha Eleven Aposol me, mægkiari asori, mini pen ti niræha i minuæ, “Næmæ Jutia mine kimiaha pam nærmama hiamaræ ia Jerusalem, tiho mhætærig ro iou, pwæh iakini pehe nipwrai næri næha tukumiaha i.

¹⁵ Hiamæni mæ nærmama me i hakonæ ia waen, mætæ rekæm. Iræha hæpwæh nakonæien. Kwa naen klok a i ia næpnæþin.

¹⁶ Næri næha hiamætoni ramesi pen nægkariien i Joel Profet rimæni fwe kupwæn:

¹⁷ Kumwesæn rini mæ, “Tramevæn ipaka ti næþin sampam,

iou takærhi irapw nænimwîn sæiou trevæn ti nærmama me pam.

Nipwnætimiaha me nærman mine nipran tuhæni irapw nægkariien sæ ruku pen ti Nænimwîn sæiou.

Ntæmaruæ me sækimiaha me tuhætæ vison me.

Nærgharæ me sækimiaha me tuhæmækræha.

^{2:1}: Lev 23:15-21, Dut 16:9-11 ^a ^{2:1}: Wok Me 2:1; 20:16, Fas Korin 16:8, Lev 23:15-21, Dut 16:9-12, Nam 28:26-31.

^{2:3}: Mat 3:11 ^{2:4}: Wok Me 4:31, Wok Me 10:44-46, Wok Me 19:6, Mak 16:17 ^{2:7}: Wok Me 1:11 ^{2:9}: 2Tim 1:15

18 Ia nəpɪn nəha nərmama me səiou kani irəha mə iotukwininari me,
 nəri auər a mə irəha nərman uə nɪpran,
 mətə takərhi irapw Nənɪmwɪn səiou trevən ti nɪrəha,
 nənə irəha tuhəni irapw nəgkiariien sə ruku pen ti Nənɪmwɪn səiou.

19 Tako narimnari me fwe irənhə ia nɪmagouagou.

Nərmama tuhətoni, mhərkərinari irə.

Ia təkure tənə tako nɪmtətien me:
 netə, mɪne napw, mɪne nɪse napw.

20 Meri truvehe nɪpɪtəv.

Məkwə truvehe məruerəv məmwhen ia netə.

Kurirə irə nəpɪn səvəi Iərɪmənɪ truvehe.

Nəpɪn nəha trasori mopə ia nəpɪn me pam.

21 Ia nəpɪn nəha nərmama me pam səməme tuhəkwein ia Iərɪmənɪ
 in truvehimɪru irəha.'

22 Nəmə Isrel tiho ro mhəregi nəgkiariien me i. Iesu nəha iəmə Nasaret Kumwesən
 rɪnahatən atukwatukw m kɪmɪaha i mə in pərhiən rərhi pehe i ruvehe tukumɪaha.
 Nəpɪn Iesu rɪnamavən ia rerɪmɪaha fwe kupwən, Kumwesən rauvei pen nɪskaiien min,
 ramo nɪmtətien me mɪne narimnari asori me hiamətoni hiamərkərinari irə rəmwhen
 hiəuvəukurən raka.

23 Nəpɪn Kumwesən ruvei pen Iesu ia rəgɪmɪaha, in ro iamɪnhi irə mamesi pen a
 nətərɪgɪen səvənhi mɪne nəfe in ruvəukurən raka fwe kupwən mə tro. Nənə kɪmɪaha
 hiouisi əpune Iesu ia noien nəha hiəno irə. Hiəmri pen in ia rəgi nəmə ərəha me, nənə
 hərui tərini pen in ia nei kamarkuau.

24 Mətə Kumwesən rɪfi Iesu ia nəmɪsəien səvəi nemhəien, mo in rətui mwi. In rɪno
 iamɪnhi irə ti nəri nə mə nemhəien ko rɪpkəkwtəmhirɪ mhə Iesu.

25 Rəmwhen ia nəgkiariien i Kig Tevit rɪmənɪ irə mɪnuə:

'Takamətə ik krau mɪk Iərɪmənɪ səiou ia nəpɪn me.

Ikamarə ipaka tukw iou.

Nari riti riwən tro iou iakətəmɪmwɪn.

26 Ro iamɪnhi irə rerɪk rəgɪen pɪk.

Tərhuək raməgnəgɪni ik Iərɪmənɪ səiou.

Nɪpwɪrak mwi trarə amasan, məpwəh nehekɪriən,

27 ti nəri nə mə nəpɪn takemhə

tikəpwəh nəpwəhien iou iakarə Imwei Nəkur Həuvamhə.

Tikəpwəh nəseniien nɪpwɪrai iəmə ikinan səim rɪmərɪr.

28 Ikinahatən raka iou ia suatuk me səvəi nɪmɪruien.

Tiko iou krau mɪk krauarə rerɪk ramagɪen.'

29 Piak me, iakuə takɪni pehe tukumɪaha i mə Kig Tevit, kaha kupwən səkɪtaha, in
 rɪpkəgkiari atukw a mhə irə. In ruvamhə. Kuvənɪmwi raka. Səvənhi kref raməmak ihi.
 Fwe tui meste pehe ipwet mɪne samətoni.

30 Mətə in profet riti. Rukurən amasan mə Kumwesən rɪməuvehi kwəsuaahi mɪni pen
 tukwe in mɪnuə ti nəpɪn riti in ro kwənəkɪwus riti səvənhi ruvehi təmwhəkɪn mərɪmənɪ.

31 Kig Tevit rɪməkupwən mətoni Kristo^b nəha mə trətui mwi ia nemhəien səvənhi. In
 nəha Kig Tevit rəgkiari irə ia Ol Sam nəpɪn rɪni mɪnuə 'Kumwesən trəpwəh nəpwəhien in
 ramarə Imwei Nəkur Həuvamhə. Nɪpwɪran trɪpkɪmərɪr mhə.'

2:21: Rom 10:13 2:22: Jon 3:2 2:23: Wok Me 4:28, 1Pit 1:20 2:24: Wok Me 3:15 2:27: Wok Me 13:35 2:29:

1King 2:10, Wok Me 13:36 2:30: 2Saml 7:12, Sam 89:3-4, Sam 132:11 2:31: Sam 16:10 ^b 2:31: Nəgkiariien
 i 'Kristo' nəgkiariien riti səvəi nəkur Kris kupwən. Nɪpwɪran mə iəmə kətəgi pen oel ia nukwənən. Fwe kupwən nəpɪn
 tuhəmter kig riti, hətəgi pen oel ia nukwənən. Ətoni ro Fas Samuel 10:1 mɪne Fas Samuel 16:13. Nənə profet kupwən me
 həmənɪ mə iərmama riti truku pen ia kwənəkɪwus səvəi Kig Tevit, nənə in truvehe mo kig irə. Nəkur Isrel kamheitənhi
 iəmə nəha truvehe. Kani nəghɪn nə mə 'Kristo.' Ətoni ro ikin Seken Samuel 7:12.

³² Iesu naha, Kumwesən rinasuəpwiri in ia nemhəien səvənhi. Kimaha i iahənətoni, mamhəni irapw mə ro nīpərhienien.

³³ Kumwesən, tata səvəi Iesu, ruvehi utə in mukurei pen in ia nīkaren mwatuk. In ruvei pen Nənimwīn Ikinan min rəmwhen rino raka promes fwe kupwən mə tro. Iesu ruvehi Nənimwīn naha, mərhi pehe i. Nəri naha hiamətə, mamhəregi Nənimwīn Ikinan naha.

³⁴ Kig Tevit rəpwəh nutəien fwe ia neiai, mətə in atukwatukw naha rəgkiari ia Kristo, mini mə,

‘Kumwesən rini pen ti Iərimənu səiou mə,
Əkure ia nīkarek mwatuk

³⁵ meste tako nərmama səməme haməmwəki ik həuvehe,
tikərpwi utə tīpage nīsum mi ia nīrəha.’

³⁶ Ro iamīnhi irə kimiaha pam nəkur Isrel tihaməkeikei mhəukurən mə Iesu naha hianəruī tərini pen ia nei kamarkuauī, in naha təkwtəkwuni Kumwesən ro in ruvehe mo Iərimənu mīne Kristo.”

³⁷ Nəpīn nərmama me naha həregi nəgkiariien səvəi Pita, rerīnraha rəpou pīk. Həres pen Pita mīne aposol me i mə, “Piak me, təkwtəkwuni naha tahəfo naha?”

³⁸ Mīregi Pita rini pen ti nīrəha i mə, “Kimiaha tihaməkeikei mhəərərig ia noien ərəha me səkimiaha mhəuvehe pwəh iaho paptəes ia kimiaha ia nəghi Iesu Kristo. Tiho iamīnhi irə mīne nənə Kumwesən trəpwəh nərpwīnien noien ərəha me səkimiaha. Kimiaha tihəuvehi Nənimwīn Ikinan.

³⁹ Promes naha raməmak tukumiaha, maməmak mwi ti nərimiaha me, mīne nərmama səməme kamharə isipwīn. Raməmak ti nərmama me pam səməme Iərimənu Kumwesən səkitaha trəkwein ia nīrəha.”

⁴⁰ Pita rini irapw nəgkiariien me rīpīk mwi ti nīrəha i, maməkeikei mīnraha, mamīni mə, “Nərmama ipwet mīne hamo noien ikou. Tiharaka ia nīrəha ti nəri nə mə Kumwesən trərpwīn noien ərəha me səvənraha.”

⁴¹ Ia nəpīn naha nərmama me həpīk həmwhen ia 3000 həni nīpərhienien ia nəgkiariien səvəi Pita, mhəuvehe, ko paptəes ia nīrəha.

Narəien səvəi nərmama me səməme kamhəni nīpərhienien ia Iesu

⁴² Ia nəpīn me irəha kamhousəsimwīn irəha me, mamhətərig nəgkiariien sə aposol me kamhahatən irəha irə. Kamhəkwsen bred, mamhani pəri nari, mamhəfwaki pəri.

⁴³ Nərmama me pam kamhəhekīr, ti nəri nə mə Kumwesən rauvei pen nīskaiien m aposol me səvəi Iesu. Ia nīskaiien naha irəha kamho nīmtətien me rīpīk mīne narimnari me nərmama kamhətoni hamərkərinari irə.

⁴⁴ Nərmama me pam səməme kamhəni nīpərhienien ia Iesu, kamharə pəri ia kwopun kuatia, mamhəuai narimnari me səvənraha mīnraha me.

⁴⁵ Irəha kamhəmri pen nəmri nari ia səvənraha tīprənə mīne nautə me mamhəuvehi mane irə. Nəpīn nari riti riwən ti nīrəha riti, kamhəuai mane naha, mamhəuvei pen m iərmama naha.

⁴⁶ Ia nəpīn me kamhavən pəri, mamhəuvən fwe ia nimwə səvəi Kumwesən. Fwe ia nəkwai nimwə me səvənraha, kamhəkwsen bred, mamhani pəri nari. Rerīnraha ragien.

⁴⁷ Kamhəgnəgīni Kumwesən. Nəpīn nərmama me hətəni irəha, kamhəsiai irəha. Ia nəpīn me Iərimənu rauvehimīru nərmama me nepwīn mwi, nənə həuvehe mho kuatia irəha mīnraha.

3

Pita romasan iarmama riti nisun mi krouemhə

¹ Ia nəpɪn riti, tri klok ia nəruarəv, nəpɪn səvəi nəfwakiien ruvəuvehe. Pita mine Jon krouutə pen fwe ia nimwə səvəi Kumwesən.

² Iərmama riti fwe ikin. Nəpɪn rɪnətui pehe nisun mi krouemhə ko rɪpkavən mhə. Ia nəpɪn me in me nepwɪn həuvehi mhəkure pen i ia nɪkare nimwə səvəi Kumwesən ipaka ti təpɪnhə nəha kani mə Təpɪnhə sə Ramasan. Nəpɪn nərmama me kamhəuvehe mə tuhəuvnimwə, iərmama nəha ramase mane mɪnraha.

³ Pita mine Jon krouvehe ipaka mə trouuvnimwə ia nimwə səvəi Kumwesən. Nəpɪn iərmama nəha rətoni, rase mane mɪnrau.

⁴ Pita mine Jon krouəti pen rouətə in. Pita rini mə, “Tiko məti pehe mətə kimrau.”

⁵ Iərmama nəha rəti pen mətə irau. Rerɪn ramrhi mə rosi trouvei pen nari riti min.

⁶ Mətə Pita rini pen tukwe in mə, “Səiou silva mine kol riwən, mətə nəfe iakauvehi takuvei pehe mik. Ia nəghi Iesu Kristo, iəmə Nasaret, tiko mərəer mavən.”

⁷ Pita ruvehi rəgɪn mwatuk mɪvi utə. Təkwtəkwni a iərmama nəha nisun mi krouvehe rouskai.

⁸ Rɪskəmter mavən, mukurirə ia Pita mine Jon, mharuvnimwə ia nimwə səvəi Kumwesən. Ramavən, maməruərau utə, maməgnəgɪni Kumwesən.

⁹ Nərmama me pam həti pen mhətə iərmama nəha ramavən maməgnəgɪni Kumwesən.

¹⁰ Hətə həukurən mə iərmama nəha in nəha raməkure rerɪn mamase mane fwe ia nɪkare nimwə səvəi Kumwesən ipaka ti Təpɪnhə sə Ramasan. Irəha həkərinari irə. Nənimenraha rier ti nəfe kino irə.

Pita raməvisau fwe ia nimwə səvəi Kumwesən

¹¹ Iərmama nəha raməgher pen ia Pita mine Jon. Nərmama pam haiu mhəuvehe ti nɪrəhar fwe ia kwopun nəha kani mə Vranda səvəi Solomon. Nənimenraha rier.

¹² Nəpɪn Pita rətə nərmama me nəha, rini pen ti nɪrəha i mə, “Nəmə Isrel. Rəfo hiamərkərinari ia iərmama i? Hiaməti pehe mamhətə kimrau ti nəfe? Hiaməfətərig irə? Ko kimrau iaromasan iərmama i ia səkimrau atukw nɪskaiien uə ti nəri nə mə kimrau iəmə ikinan mi? Rekəm!

¹³ Kumwesən səvəi Epraham mine Aesak mine Jekop, Kumwesən səvəi kaha kupwən me səkitaha, in ruvehi utə nəghi Iesu, iəmə sə ramo tukwini nari min. Iesu nəha hiəuvei pen ia rəgi nəkur Rom. Nəpɪn Paelat rini mə trəsəni Iesu rier irapw ia kalapus, hiərəer ia nənime Paelat, mamhəni mə hiəpwəh nokeikeiien mə tro iamɪnhi irə.

¹⁴ Iesu nəha in iəmə atukwatukw mine iəmə ikinan, mətə kimiaha hiənəpwəh in, mhəres pen Paelat i mə trɪpkəsəni mhə in rier irapw ia kalapus mətə trəsəni a iərmama sə rɪnəusi əpune iərmama rier irapw.

¹⁵ Ia noien nəha hiənəusi əpune Iəmə sə in Nukune Nɪmɪruien. Mətə Kumwesən rino in rətui mwi ia nemhəien. Kimaha iahənətoni nəri nəha, mamhəni irapw mə ro nɪpərhienien.

¹⁶ Nəgse nəghi Iesu nəha in nəha rino nisui iəmə i krouvehe rouskai. Hiamətoni iəmə i, mhəkurən in. In rini nɪpərhienien ia nəghi Iesu, mo pen ramərəer ia nəmɪmɪiaha nɪpwran rɪnəsənɪn pam.

¹⁷ Piak me iakukurən mə ia nəpɪn nəha hiənəusi əpune Iesu, kimiaha mine nəmə asori me səkimiaha hiəreirei nəfe nəha hiamo.

¹⁸ Mətə ia noien nəha hiəno irə Kumwesən rino nəgkiariien me səvənhi sə in rɪməuvei pen m profet kupwən me səvənhi həuvəuvehe mhəuvəukuə. Profet me nəha haməkupwən mhəni irapw mə Kristo səvənhi traməkeikei mɪregi nəmɪsəien.

¹⁹ Ro iam̄nhi irə k̄imiahā tihaməkeikei mhərər̄ig ia noien ərəha me sək̄imiahā pwəh Kumwesən raikuas raka nərəhaien me sək̄imiahā.

²⁰ Tr̄ini m̄inuə hio iam̄nha irə, nəp̄in səvəi napw̄isien truku pen ia nəmri Kumwesən. In trər̄hi pehe Kristo sə k̄imāni irapw fwe kupwən mə truvehe tukumiahā. Kristo nəha iakani in Iesu.

²¹ In traməkeikei marə fwe ia neiai meste Kumwesən tro narimnari me həuvehe mho sə vi rəmwhen ia profet ikinan me səvənhi fwe kupwən həməni.

²² Moses rimāni mə, 'Iərimənu Kumwesən sək̄imiahā truvehi utə profet riti rəmwhen ruvehi utə iou. Profet nəha truku pen ia k̄imiahā in piəvimiahā riti. Tihaməkeikei mhətər̄ig ia narimnari me pam profet nəha tr̄ini pehe tukumiahā i.

²³ Tr̄ini m̄inuə iərmama riti rəpwəh nətər̄igien ia profet nəha, Kumwesən truvehi raka in, məpwəh nəvsini penien in ia nərmama me səvənhi.'

²⁴ Samuel m̄ine profet me pam səməme hənək̄urirə pen i mhəuvehe həməni narimnari me i kamo ipwet m̄ine.

²⁵ Nək̄ur Isrel, k̄imiahā nə n̄ipwnəti profet kupwən me. K̄imiahā nə n̄ipwnəti kaha kupwən me. Promes nəha Kumwesən riməuvei pen m̄inraha in nə promes sək̄imiahā. In rimāni pen ti Epraham i mə, 'Iərmama riti truku pen ia kwənək̄wus səim. Namasanien səiou truku pen irə, mevən ti nərmama me pam ia tənəmtənə me.'

²⁶ Nəp̄in Kumwesən ruvehi utə T̄ini, in rukupwən mər̄hi pehe i tukumiahā nək̄ur Isrel mə trəkwein amasan m̄ k̄imiahā, mo hiəpwəh nərəhaien me sək̄imiahā."

4

Pita m̄ine Jon krouər̄er ia nəmri nəmā asori me

¹ Nəp̄in Pita m̄ine Jon krauəgkiari ihi m̄ nərmama, pris me m̄ine Satusi me^a həuvehe irəha iəmā asori səvəi naruagən me səməme kamhətui ti nimwə səvəi Kumwesən.

² Niemaha rəpi irəha ti nəri nə mə Pita m̄ine Jon krauahatən nərmama me, rauni mə Iesu rinətui mwi ia nemhəien səvənhi. Ia nəgkiariien nəha krauahatən pen mə nərmama səməme həuvamhə tuhətui mwi.

³ Nəmā asori me nəha həkwtəm̄hiri irau, mətə ti nəri nə mə rinaməruarəv, hosə pen irau ia kalapus mə trouəmak fwe ikin roueste trakwakwi.

⁴ Mətə nərmama me səməme həməregi nəgkiariien səvənrau, həp̄ik ia nirəha həni n̄ipər̄hienien ia Iesu. Kəvsini nər̄man me əpa səməme həni n̄ipər̄hienien ia Iesu, irəha pam ipaka faef-taosen.

⁵ K̄ini rakwakwi irə nəmā asori me səvəi nək̄ur Isrel m̄ine elta me m̄ine nahatən me səvəi Loa housəs̄imw̄in irəha me fwe Jerusalem.

⁶ Irəha housəs̄imw̄in irəha me irəha pris asori anan nəgh̄in nə Anas, m̄ine Kaeafas, m̄ine Jon, m̄ine Aleksanta, m̄ine sin sin mwi irəha kwənək̄wus səvəi pris asori anan.

⁷ Irəha həuvehi Pita m̄ine Jon, mhər̄pwi irapw irau ia kurkwanraha, mhəres pen irau i mə, "Sin ruvei pehe n̄iskaiien m̄ k̄im̄irau uə irauo nəri i ia nəgh̄i sin?"

⁸ Ia nəp̄in nəha Pita rer̄in ruvehe mukuər̄ ia Nən̄imw̄in Ikinan, r̄ini pen ti nirəha i mə, "K̄imiahā nəmā asori me səvəi nək̄ur Isrel m̄ine elta me.

⁹ Təkwtək̄wuni hiaməres pehe k̄im̄irau i ia namasanien sə iarouo m̄ iərmama i n̄isun mi krouemhə. Hiaməres mə iarouəfo irə ro in ruvehe məsanin.

¹⁰ Ramasan. K̄imiahā pam i tihaməkeikei mhəukurən. Nək̄ur Isrel me pam mwi tuhaməkeikei mhəukurən. Iəmā i ramər̄er ia nəm̄rimiahā n̄isun mi krouskai, ti nəri nə mə iaromasan in ia nəgh̄i Iesu Kristo, iəmā Nasaret. Hiənər̄ui tər̄ini pen in ia nei kamarkuau, remhə, mətə Kumwesən r̄ino in rətui mwi ia nemhəien səvənhi.

3:19: Wok Me 2:38 **3:22:** Dut 18:15,18-19, Wok Me 7:37 **3:25:** Jen 22:18, Kal 3:8 **3:26:** Wok Me 13:46 **4:1:** Luk 22:4,52 **a 4:1:** Əvsini mwi Mak 12:18. Satusi me həni mə iərmama sə ruvamhə ko r̄ipkətui mhə mwi ia nemhəien səvənhi. **4:2:** Wok Me 23:8 **4:3:** Wok Me 3:1 **4:4:** Wok Me 2:41 **4:7:** Mat 21:23 **4:8:** Mat 10:19-20 **4:10:** Wok Me 3:6,13-16

11 Iesu in iāmā nāha Nākukuā Ikinan raməgkiari irə, mamini mā,
 ‘Kəruətərei nāha kimiaha nāmə hiamuvrhəkin nimwə hiənuə rərəha, mhəpwəh,
 təkwtəkwni nāha ruvəuvehe mīno kəruətərei sə rəpi raka pam kəruətərei me,
 məkwtəmhiri əknekin pam nimwə.’ ”

12 Pita riripin nəgkiariien mīni mā, “Iesu əpa rauvehi niskaiien ti nuvehimiruien kitaha.
 Ia tənəmtənə me pam, iərmama riti mwi riwən Kumwesən rərhi pehe i mīni mā
 tsaməkeikei mhahatətə ia nəghin mā in truvehimiru kitaha.”

13 Nəpin nāmə asori me hətoni mā Pita mīne Jon krouəpwəh nehekiriien ia nəmriŋraha,
 həkərinari irə. Hənətə sas mā irau iāmə auər a mi. Krouəpwəh nəvənien ia kwopun sə
 kaukurən nari ikin. Irəha hamətərig tukwe, mhəukurən mā irau nāha krinamavən pəri
 irəha Iesu fwe kupwən.

14 Mətə ko həpwəh niniien nəgkiariien riti, ti nəri nə mā hətoni iāmə nāha krinomasan
 nisun mi ramərer ia nikarenrau.

15 Ia nəpin nāha nāmə asori me həni mā irəhar tuharevən fwe iruə. Nəpin harier irə,
 kamhəgkiari mīnraha me mā,

16 “Tso nəfe ia iāmənmi nāha? Nəkur Jerusalem me pam həukurən mā krino nīmətien
 asori nāha. Ko kitaha səpwəh niniien mā neikuəien.

17 Mətə rərəha mā nəgkiariien nāha truviris mevən mwi ti nərmama me. Pwəh sənise
 pen əknekin ti nirau i mā trouəpwəh mwi niniien nəghi Iesu i ti iərmama riti mwi.”

18 Irəha həkwein irəhar haruvnimwə pehe mwi. Həni pen ti Pita mīne Jon mā
 trouəpwəh mwi niniien uə nahatənien nərmama me ia nəghi Iesu.

19 Miregi Pita mīne Jon krouni mā, “Kimiaha əpa tihaməkeikei mhəkiri mā ratuk-
 watukw ia nəmri Kumwesən mā kimrau taro nəkwan uə nəkwamiaha.

20 Mətə kimaha ko iahəpwəh nəkwumwi təriniien tərhumaha. Tahaməkeikei
 mhəvisau irapw nəfe iahənətə mhəregi.”

21 Nənə nāmə asori me hənise əknekin pen ti nirau i, mhərhi pen irau krauevən,
 mhəpkətə mhə suatuk riti ti nousiien irau. Rəknekin ti nirəha ti nəri nə mā nərmama
 me haməgnəgini Kumwesən ti nəfe irau krino ia iāmə nāha nisun mi krouemhə.

22 Iāmə nāha krinomasan in ia nəghi Iesu nuk səvənhi rəpi raka foti.

Nərmama me səvəi Iesu həfwaki

23 Nəpin Pita mīne Jon krouier, krouevən rouətə nərmama me səvəi Iesu, nənə
 rouəvisau narimnari me pris asori me mīne nāmə asori me səvəi nəkur Isrel həməni pen
 ti nirau i.

24 Nəpin irəha həregi, housəsimwīn irəha me mhəfwaki pəri m Kumwesən, mhəni mā,
 ‘Iərimənu Asori ikino neiai mīne tīprənə mīne təsi mīne narimnari me pam ia nirəhar.

25 Fwe kupwən, nəgkiariien səim sə ruku pen ia Nənimwīn Ikinan, rier ia nīpəgi nəkwai
 iərmama səim sə ro tukwini nari mik, kaha səkimaha Kig Tevit, mīni mā,
 ‘Rəfo nərmama rīpko mhə irəha nəkur Isrel niemaha raməpi irəha?

Rəfo nərmama me ia tīprənə i haməkure ti nətərigien səvənraha, mətə hamo teki
 nari?

26 Kig me ia tīprənə i həpnəpenə ti naruagəniien.

Nāmə asori me pam housəsimwīn irəha me,
 mamhəni ərəha Iərimənu,
 mamhəni ərəha mwi Kristo səvənhi.’

27 Kumwesən, nəgkiariien nāha ro nīpərhienien. Ia taon i Jerusalem, Kig Herot mīne
 Ponjes Paelat hənəusəsimwīn pəri irəha nərmama rīpko mhə irəha nəkur Isrel mīne
 nəkur Isrel. Irəha hənəusəsimwīn irəha me, mhəmwəki Iesu iāmə ikinan səim sə ramo
 tukwini nari mik.

²⁸ Irəha həno narimnari me nəha mamhesi pen atukwatukw nəfe ikiməni mə tuko ia nətərigien səim.

²⁹ Mətə Iərimənu, təkwtəkwuni tikregi ro nəgkiariien skai me nəha nəmə asori me həməni pehe tukumaha i. Kimaha iahase ik mə tikasitu ia kimaha. Kimaha i nərmama iahamo tukwini nari mik. Pwəh iahəvisau irapw nəgkiariien səim, mhəpwəh nehekiriien.

³⁰ Osə pehe rəgim əsanin, momasan nərmama səməme nemhəien rarə ia nirəha. Ia nəghi Iesu, iəmə ikinan sə ramo tukwini nari mik, pwəh kimaha iaho nimtətien me mine narimnari me nərmama tuhətoni, həkərinari irə.”

³¹ Nəpən həfwaki pam, Kumwesən rikiukiu ia kwopun nəha kamhəkure ikin. Rerənraha ruvehe mukuər ia Nənimwən Ikinan. Nənə həuvən mhəni irapw nəgkiariien səvəi Kumwesən, mhəpwəh nehekiriien.

Nərmama me səvəi Iesu hasitu ia nirəha me

³² Ia nəpən nəha nərmama səməme kamhəni nīpərhienien ia Iesu, rerənraha mine nətərigien səvənraha ro a kuatia. Riti ia nirəha riwən raməpwtig ti nautə me səvənhi, mini mə səvənhi əpa. Mətə həuai narimnari me mhəuvehi rəmwhen ia nirəha me.

³³ Aposol me kamhəvisau irapw skai mə Iesu Iərimənu rinətui pərhien mwi ia nemhəien səvənhi. Nənə Kumwesən ramasitu asori ia nirəha ia namasanien səvənhi.

³⁴ Nərmama me səvəi Iesu riti ia nirəha riwən rini mə nari riwən tənī tukwe, ti nəri nə mə sin sin ia nirəha səvənraha tīprənə uə nimwə rarə həmri pen nəmri nari irə. Nəpən kuvehi nənimen, həuvehi mane,

³⁵ mhəuvən, mhəfate pen ia nisui aposol me. Nənə aposol me həuai, mhəuvei pen m nərmama səməme nari riwən ti nirəha.

³⁶ Iərmama riti nəha ikin nəghin nə Josef. In iəmə Isrel sə ruku pen ia kwənəkwus səvəi Livae. Rinətui ia tənə əmweris nəha Saepras. Aposol me həsegi pen nəghin sə vi mə Panapas. Nīpwrai nəgkiariien nəha in i mə Iəmə sə Ramərpwi Əknekən Nərmama.

³⁷ Josef i rəmri pen nəmri nari ia tīprənə səvənhi. Nəpən kuvehi nənimen, ruvehi mane, mevən, mifate pen ia nisui aposol me.

5

Ananaeas mine pran səvənhi Safaera

¹ Mətə iərmama riti nəghin nə Ananaeas mine pran səvənhi Safaera krouəmri pen nəmri nari ia səvənrau tīprənə.

² Nəpən kuvehi nənimen, krouvehi mane, rouni pəri mə trouvehi raka nīpərin səvənrau. Kurirə irə Ananaeas ruvehi nīpərin a, mevən, mifate pen ia nisui aposol me, mameikuə mə mane me pam nəha rauvei pen.

³ Pita rini mə, “Ananaeas, rəfo ikəsəni Setan ruvehe mukuər ia rerim, mamə ikameikuə ia Nənimwən Ikinan? Nəmri tīprənə sə kuvei pehe mik, rəfo ikəkwtəmhiri nīpərin səim?”

⁴ Nəpən ikəpwəh nəmri penien ihi nəmri nari irə, tīprənə ramo ihi səim irə. Nəpən ikuvehi mane, ia nəpən nəha mwi mane nəha ramo ihi səim irə. Mətə rəfo rerim rirhi mə tiko noien i? Ikəpwəh neikuəien ia nirak, mətə ikeikuə ia Kumwesən.”

⁵⁻⁶ Nəpən Ananaeas riregi nəgkiariien nəha, təkwtəkwuni a mwi rimwei memhə. Ntəmaruə me nepwən həskəmter, mhəvegi nīpwran, mhəuvehi mhəier, mhəuvən mhənimwi. Nərmama me həregi həhekir.

⁷ Nəpən aoa kahar rukurau, pran səvəi Ananaeas ruvniwə pehe, mətə rəpwəh nukurənien mə səvənhi iərman ruvəmhə.

⁸ Pita rini pen tukwe in mə, “Tiko mini pehe ro tukw iou i mə nəmri tīprənə sə kuvei pehe m kimirau, in pam i?”

Miregi Safaera rini mə, “Ouəh, nəmri tīprənə ihi nəha?”

⁹ Mətə Pita rini pen tukwe in mə, “Rəfo kimirau iərman səim irouni pəri mə tirouni mə mane me pam i? İkkurən mə ko ikeikuə ia Nənimwın səvəi İərimənu? Ətə ro! Nərmama səməme hamənimwi səim iərman, irəha fwe ia kwəruə. Tuhəvehi mwi ik, mhəuvən fwe iruə.”

¹⁰ Təkwtəkwuni a Safaera rımwei ia nisui Pita memhə. Nəpın ntəmaruə me həuvnimwə pehe, hətə raməmak muvəmhə. Nənə həuvehi, mhəier, mhənimwi ia nıkare səvənhi iərman.

¹¹ Nakalasia me mine nərmama səməme hərəgi nəri nəha, irəha pam həhekir asori.

Aposol me kamho nımtətien me

¹² Ia nəpın nəha aposol me kamhavən ia reri nərmama me, mamho nımtətien me rıpık mine narımnari me rıpık nərmama hətoni mhərkərinari irə. Ia nəpın me nərmama səməme kamhəni nıpərhienien ia İesu kamhousəsımwın irəha me ia vrandə səvəi Solomon ia nimwə səvəi Kumwesən.

¹³ Nəpın nərmama əpnəpen a hətoni irəha, həgnəgını irəha, mətə həpwəh nəvənien ipaka, ti nəri nə mə həhekir.

¹⁴ Mətə nərmən me həpık mine nıpran me həpık kamhəuvehe ti İesu İərimənu, mamhəni nıpərhienien irə.

¹⁵ Aposol me kamho nımtətien me rıpık ia Jerusalem. Ro pen nərmama me kamhəuvehi nərmama səməme nemhəien rarə ia nırəha, mhəuvehi, mhəuvən fwe ia suatuk, mhəmri pen irəha ia təkure nıkoukəu me mine kafete me. Irəha kamho iamınhi irə mınuə Pita ruvehe mukurəu mətə nənimwın a trukurəu pen ia nırəha, nənə irəha həuvehe mhəsən.

¹⁶ Nərmama me fwe ia rukwənu me ipaka ti Jerusalem, irəha mwi kamhəuvehi nərmama me səvənraha səməme nemhəien rarə ia nırəha mine səməme nənimwın ərəha me kamharə ia nırəha, kamhəuvehi irəha, mhəuvehe, nənə aposol me ho irəha pam həuvehe mhəsən.

Nəmə asori me kamhometə aposol me

¹⁷ Ia nəpın nəha pris asori anan mine Satusi me nepwın housəsımwın pəri irəha me. Rerınraha ramrhi ərəha aposol me səvəi İesu.

¹⁸ Mo pen həkwtəmhiri irəha, mhəuvehi puvnimwə irəha ia kalapus.

¹⁹ Mətə ia nəpın irə agelo riti səvəi İərimənu ruvehe məsevər ia təpınhə me səvəi nimwə nəha, miri irəpw aposol me, mını pen ti nırəha i mə,

²⁰ “Tihəuvən mhərer ia nimwə səvəi Kumwesən, mamhəni irəpw ti nərmama me nəgkiariien me pam ia nıkaren səvəi nımıruien vi i.”

²¹ Ia nəpın rınamran həuvən fwe ia nimwə səvəi Kumwesən mamhəhatən nərmama rosi agelo rıməni pen tukunraha i.

Nəpın pris asori anan mine in me nepwın həuvehe, housəsımwın nəmə asori me səvəi nəkur İsrəl. Nəmə asori me nəha hərhi pen nərmama nepwın mə tuhəuvən fwe kalapus, mhəuvehi aposol me, mhəuvehi mhəuvehe.

²² Mətə nəpın nərmama me nəha kərhi pen irəha həuvən ia kalapus, həpwəh nətonien aposol me. Nənə hərərig, mhəni pen ti nəmə asori me i mə,

²³ “Kımaha iahəuvən mhətoni kalapus rəsısəg əknekin. Nərmama səməme kamhətui ti kwopun nəha kamhərer tukuahag pam ia kwəruə me. Mətə nəpın həsevər ia təpınhə, kımaha iahəuvnimwə, mətə nərmama me nəha həiwən.”

²⁴ Nəpın pris asori me mine iəmə asori səvəi naruagən me səməme kamhətui ti nimwə səvəi Kumwesən hərəgi nəgkiariien nəha, nətərigien səvənraha rəvsəusini pik ti aposol me. Həreirei mə nəfe ro irəha.

25 Ia nəpɪn nəha iərmama riti ruvniwə pehe, mini pen ti nirəha i mə “Nəmə me nəha hiənəsisəg tukuahag ia nirəha, irəha fwe ia niwə səvəi Kumwesən kamhahatən nərmama me.”

26 Nənə iəmə asori səvəi naruagən me səməme kamhətui ti niwə səvəi Kumwesən riskəmter, miri naruagən me nepwin səvənhi, mhəuvən, mhəkwtəmhiri aposol me, mhəiri irəha mhəuvehe. Mətə həpwəh nousiien irəha, ti nəri nə mə həhekir nərmama me. Kamo nərmama me həkwi irəha ia kəruətərei.

27 Irəha həuvehi aposol me mhəuvehe, mhərpwi irapw irəha ia nəmri nəmə asori me. Nənə pris asori anan rəgkiari minraha,

28 mini mə, “Iahəuvəni pehe raka nəgkiariien skai tukumiaha i mə tihəpwəh rə nahatənien nərmama ia nəghi iəmə nəha. Mətə hiənəruui nəkwamaha. Hətə ro. Təkwtəkwuni nəha nərmama me pam ia Jerusalem həuvəregi raka nəgkiariien səkimiaha. Rəfo mə tihərukwi pehe nemhəien səvəi iəmə nəha ia kimaha.”

29 Mətə Pita mine aposol me həni pen ti nəmə asori me i mə, “Kimaha tahaməkeikei mho nəkwai Kumwesən, rəpko mhə nəkwai nərmama.

30 Kimiaha hiənəusi əpune Iesu ia noien nəha hiəno irə, mhərukwi utə ia nei kamarkuau. Mətə Kumwesən səvəi kaha kupwən me səkitaha rino rətui mwi ia nemhəien səvənhi.

31 Kumwesən i ruvəuvehi utə raka in mukurei pen in ia nəkaren mwatuk mə in iəmə sə triri nərmama mine iəmə sə truvehimiru nərmama. Kumwesən ro iaminha irə mə truvei pehe nəpɪn m kitaha nəkur Isrel. Trini minuə sərərig ia noien ərəha me səkitaha, Kumwesən trenouenou noien ərəha me səkitaha, məpwəh nəripwinien.

32 Kimaha iahənətə narimnari me nəha, mamhəvisau irapw mə ro nərərhienien. Nənimwin Ikinan sə Kumwesən rauvei pen m nərmama səməme hamo nəkwan in mwi ramərer kimaha min.”

33 Nəpɪn nəmə asori me həregi nəgkiariien səvəi aposol me niemaha rəpi irəha. Hənuə tuhəusi əpune irəha.

34 Mətə iəmə asori riti nəha ikin ia rerinraha nəghin nə Kamaliel. In Farisi riti. In iahatən riti sə ramahatən Loa səvəi Moses. Nərmama pam kamhəsiai in. In riskəmter, mini pen ti naruagən me mə, “Tiho mhəuvehi nəmə i mhəier. Pwəh kimaha iahəgkiari ouihia.”

35 Nəpɪn aposol me həier irə, Kamaliel rəgkiari pen m nəmə asori me i mə, “Nəmə Isrel, tihətərig amasan ti nəfe hiamo ia nəmə me i.

36 Rerimiahə trirhi Teutas fwe kupwən.^a Rini mə in iərmama riti. Nərmama həpik, ipaka ti 400, həuvən mhəkurirə i. Mətə kousi əpune iəmə nəha. Nərmama səməme kamho nəkwan havən kirkiri. Kusen səvənraha rəsas miwən.

37 Kurirə ikin, ia nəpɪn sə kaməvsini nərmama me irə, Jutas iəmə Kalili^b rərer mivi nərmama həpik həuvən mhəkurirə i. Mətə in mwi kousi əpune. Nərmama səməme kamho nəkwan havən kirkiri.

38 Ro iaminihi irə iakuə takini pehe tukumiaha i mə, nəmə me i hamərer ia nəmritaha ipwet, ramasan mə tihəpwəh irəha, mhəfi raka rəgimiahə ia nirəha. Trini minuə nəri nəha hamo ruku pen ti iərmama, trəsas miwən.

39 Mətə trini minuə Kumwesən ramərer kurirə ia nirəha, ko hiəpwəh niniseien irəha. Tihətərig amasan ti nəfe hiamo ia nəmə me i. Kitaha səreirei, mətə rərəha mə tihətə sas kurirə mə hiamousari m Kumwesən.”

5:26: Mat 14:5 5:28: Wok Me 4:18, Mat 27:25 5:29: Wok Me 4:19 5:30: Wok Me 3:15 5:31: Wok Me 2:33-34, Efes 1:20, Hip 2:10, 12:2 5:32: Wok Me 1:8 5:33: Wok Me 7:54 5:34: Wok Me 22:3 5:36: Wok Me 21:38 ^a 5:36: Teutas in iərmama riti riməiri nərmama me səvənhi mə tuhəuvən mharuagən irəha nəkur Rom. Rəpwəh nokeikeien mə nəkur Rom tuhərimənu ia nəkur Isrel. 5:37: Luk 2:1-2 ^b 5:37: Jutas in iəmə Kalili riti. Fwe kupwən riməiri nərmama me səvənhi həuvən mharuagən irəha nəkur Rom.

⁴⁰ Ro iam̄nhi ir̄a n̄am̄a asori me ho rosi Kamaliel r̄im̄ani pen ti nir̄aha i. H̄akwein mwi aposol me h̄aυn̄imw̄a pehe, mh̄erisi ir̄aha, mh̄anise pen ̄aknek̄in ti nir̄aha m̄a tuh̄əpw̄əh n̄əvisaien mwi m̄ n̄ərmama ia n̄əghi Iesu, n̄ən̄a mh̄əfi raka r̄əgin̄raha ia nir̄aha.

⁴¹ Aposol me h̄aier ia n̄əmri n̄am̄a asori me s̄əv̄ai n̄əkur Isrel, mamh̄agien, ti n̄əri n̄ə m̄a Kumwes̄ən r̄ət̄ə ir̄aha m̄a h̄əmwhen ko naur̄isien m̄inraha ti n̄əghi Iesu.

⁴² N̄ən̄a ia n̄əp̄in me kamh̄əυv̄ən fwe ia nimw̄a s̄əv̄ai Kumwes̄ən, mamh̄əυv̄ən mwi ia nimw̄a me, mamh̄ərīp̄in, mamh̄ahat̄ən n̄ərmama me, mamh̄əvisau m̄inraha m̄a Iesu in Kristo.

6

Nasituien me ir̄aha pam sefen

¹ N̄ərmama me s̄əv̄ai Iesu h̄əυvehe mh̄əp̄ik mwi. Ia n̄əp̄in n̄əha n̄əkur Isrel s̄əm̄ame kamh̄əgkiari ia n̄əgkiariien s̄əv̄ai n̄əkur Kris h̄əvis̄ə ir̄aha n̄əkur Isrel s̄əm̄ame kamh̄əgkiari ia n̄əgkiariien Hipru. N̄əkur Isrel s̄əm̄ame kamh̄əgkiari ia n̄əgkiariien s̄əv̄ai n̄əkur Kris h̄əni m̄a ia n̄əp̄in me, n̄əp̄in kauvei pen mane m̄ine n̄əveginien m̄ n̄ərmama me trasitu ia nir̄aha, kipkuvei pen mh̄ə m̄ n̄ipran me s̄əv̄ənraha s̄əm̄ame n̄ərman me s̄əv̄ənraha h̄əυvam̄h̄ə.

² Ro iam̄nhi ir̄a, aposol me twelef h̄akwein pen n̄ərmama me s̄əv̄ai Iesu m̄a ir̄aha pam tuh̄əυvehe. N̄əp̄in h̄əυvehe, aposol me h̄əni pen ti nir̄aha i m̄a, “Kimaha iaham̄əvisau irapw̄ n̄əgkiariien s̄əv̄ai Kumwes̄ən. Ripkatukwatukw̄ mh̄ə m̄a tah̄əpw̄əh wok n̄əha mh̄əυvehe mh̄əsui raka n̄əveginien.

³ Ro pen piəvmaha me, kimiaha tih̄ərpwi r̄əgin̄miaha ia n̄ərman me sefen ia kimiaha n̄əghin̄raha ramasan, rer̄inraha rukūər ia N̄ən̄imw̄in Ikinan, nukur̄ənien s̄əv̄ənraha r̄əpw̄əmwis. Kimaha tah̄əυvehi ut̄ə ir̄aha m̄a tuh̄əsui raka n̄əveginien.

⁴ M̄ət̄ə wok s̄əkimaha taham̄əfwaki, mamh̄əvisau irapw̄ n̄əgkiariien s̄əv̄ai Kumwes̄ən ia n̄əp̄in me.”

⁵ N̄ərmama me pam s̄əv̄ai Iesu rer̄inraha ragien ti n̄əgkiariien n̄əha s̄əv̄ai aposol me. H̄ərpwi r̄əgin̄raha ia Stifen, iərman riti nahat̄ət̄əien s̄əv̄ənhi riskai, rer̄in rukūər ia N̄ən̄imw̄in Ikinan. H̄ərpwi mwi r̄əgin̄raha ia Filip, m̄ine Prokoras, m̄ine Nikanor, m̄ine Timon, m̄ine Pamenas, m̄ine Nikolas, iəm̄ə Antiok. Ripko mh̄ə in iəm̄ə Isrel, m̄ət̄ə ramar̄ə ia nar̄əien s̄əv̄ənraha.

⁶ Ir̄aha h̄əiri n̄ərman me n̄əha sefen, mh̄əυvehe, mh̄ərer ia n̄əmri aposol me. Aposol me h̄əm̄rut̄ə r̄əgin̄raha ia nir̄aha, m̄əfwaki m̄inraha.

⁷ Ia n̄əp̄in n̄əha n̄əgkiariien s̄əv̄ai Kumwes̄ən rauvir̄is mamev̄ən. N̄ərmama me s̄əv̄ai Iesu fwe Jerusalem h̄əυvehe mh̄əp̄ik mwi. Pris me nepw̄in h̄əυvehi nahat̄ənien s̄əv̄ai Iesu, mh̄ahat̄ət̄ə ir̄a. Pris me n̄əha h̄əp̄ik kwopti.

N̄əkur Isrel h̄əkw̄t̄əm̄hiri Stifen

⁸ Stifen in iərmana riti Kumwes̄ən rauvei pen n̄iskaiien min, mamasitu ir̄a ia namasanien s̄əv̄ənhi. N̄əp̄in riti Stifen ramav̄ən ia reri n̄ərmama, mam̄o n̄im̄t̄ət̄ien asori me m̄ine nar̄im̄nari me n̄ərmama h̄ətoni, ham̄ərk̄əri asori nari ir̄a.

⁹ M̄ət̄ə n̄ərmama me nepw̄in n̄əha ikin. Ir̄aha n̄ərmama s̄əv̄ai nimw̄əfwaki riti s̄əv̄ai n̄əkur Isrel kani m̄a Nimw̄əfwaki S̄əv̄ai N̄ərmama Me Kinifi Raka Nari ia Nir̄aha.^a Nepw̄in h̄əuku pen fwe Saerin m̄ine Aleksantria. Nepw̄in mwi h̄əuku pen fwe Silisia m̄ine Esia. Ir̄aha h̄əsk̄əm̄ter mamh̄ousari m̄ Stifen.

¹⁰ M̄ət̄ə r̄əknek̄in ti nir̄aha. Ko h̄əpkousi t̄ərīni mh̄ə n̄əgkiariien s̄əv̄ənhi, ti n̄əri n̄ə m̄a N̄ən̄imw̄in Ikinan rauvei pen nukur̄ənien min.

5:40: Wok Me 4:18 **5:41:** Mat 5:10-12, 1Tes 4:13 **5:42:** Wok Me 9:22, 17:3 **6:1:** Wok Me 4:35 **6:3:** 1Tim 3:7 **6:5:** Wok Me 8:5 **6:6:** Wok Me 13:3, 14:23 **6:7:** Wok Me 2:41, 16:5 **6:8:** Wok Me 2:43 **6:9:** 2Tim 1:15 ^a **6:9:** N̄ərmama me n̄əha s̄əm̄ame kamh̄əfwaki ia nimw̄əfwaki n̄əha ir̄aha n̄əkur Isrel. Fwe kupw̄ən kamoslef ia nir̄aha, n̄ən̄a kinifi raka nari ia nir̄aha. H̄əpko mh̄ə mwi slef ia nir̄aha. **6:10:** Luk 21:15

¹¹ Ro iam̄inhi irə hərəku pen nərmama nepw̄in mə tuheikuə irə. Nərmama me nəha həkəmter, mhəni mə, “K̄imaha iahəregi iəm̄ə i raməgkiari ərəha ia Moses m̄ine Kumwesən.”

¹² Nəp̄in nərmama me m̄ine nəm̄ə asori me səvənraha m̄ine nahatən me səvəi Loa həregi nəgkiariien nəha, niemaha rəpi irəha. Həuvən ti Stifen, mhəkwtəm̄hiri, mhəuvehi mhəuvən, mhərpwi irapw in ia nəm̄ri nəm̄ə asori me səvəi nəkur Isrel.

¹³ Irəha hərpwi irapw nərmama nepw̄in mə tuheikuə ia Stifen. Nərmama me nəha hən̄i mə, “Ia nəp̄in me iəm̄ə i ram̄ini ərəha kwopun ikinan i m̄ine Loa səvəi Moses.

¹⁴ Iahəregi r̄ini mə Iesu nəha iəm̄ə Nasaret in trousi testesi nimwə səvəi Kumwesən, mərarki narəien sə Moses r̄iməuvei pehe m̄ kitaha, məm̄ri səpə riti.”

¹⁵ Nəm̄ə asori me pam səvəi nəkur Isrel haməkure ia nousəs̄imw̄inien səvənraha, mamhəti pen mamhətə Stifen, mhətoni mə nənimen rəm̄when ia nəm̄ri agelo riti.

7

Nəvisauien səvəi Stifen

¹ Ia nəp̄in nəha pris asori anan r̄ini pen ti Stifen i mə, “Rəfo irə? Nəgkiariien i ro n̄ipər̄hienien?”

² M̄iregi Stifen r̄ini mə, “Piak me m̄ine tata me, həregi ro. Fwe kupwən, nəp̄in kaha kupwən sək̄itaha Epraham r̄ipkevən mhə ihi fwe Haran, Kumwesən asori r̄ier irapw tukwe fwe Mesopotemia,

³ m̄ini pen tukwe in mə, ‘Tikier ia tənə imwam m̄ine nəkur imwam, m̄ier mevən fwe ia t̄iprənə takahatən ik irə.’

⁴ Epraham r̄ier ia tənə Koltia,^a mevən marə fwe ia taon nəha Haran. Nəp̄in səvənhi tata remhə, Kumwesən r̄erui irapw m̄wi in ruvehe marə ia t̄iprənə i sə hiamarə irə ipwet m̄ine.

⁵ Mətə ia nəp̄in nəha Kumwesən r̄ipkuvei pen mhə t̄iprənə riti ia kwopun i mə tro səvənhi irə. R̄ipkuvei pen anan mhə kwənp̄er̄in riti min. Mətə r̄ino promes a mə t̄ipkuvei pen min m̄ine n̄imw̄ipw̄ini me səm̄əme tuhətui kurirə. Nəp̄in Kumwesən r̄iməni promes nəha, t̄ini Epraham ramiwən ihi.

⁶ Nəgkiariien sə Kumwesən r̄iməni pen ti Epraham i ro iam̄inhi irə: ‘N̄imw̄ipw̄im me tuhəuvən mharə ia t̄iprənə səvəi nərməpə. Nəkur ia kwopun nəha tuhəuvehi pen wok skai m̄inraha, mhometə irəha meste nuk fo hantret.’

⁷ Kumwesən rarə m̄ini m̄wi mə, ‘Mətə iou takərpw̄in noien ərəha səvəi nəkur me nəha n̄imw̄ipw̄im me tuhowok skai m̄inraha. Kurirə irə n̄imw̄ipw̄im me tuhəier ia tənə nəha, mhəuvehe, mhəfwaki pehe miou ia kwopun i.’

⁸ Ia nəp̄in nəha Kumwesən r̄ini mə Epraham m̄ine kwənək̄wus me səvənhi tukaməkeikei kuvehi ninhum m̄inraha. Noien nəha rahatən pen promes nəha Kumwesən r̄iməuvei pen m̄ Epraham. Kurirə irə t̄ini Epraham rətui, nəgh̄in nə Aesak. Nəp̄in ruvehi nəp̄in eit səvənhi, səvənhi tata ruvehi ninhum min. Nənə Aesak rərəhi Jekop. Nənə Jekop rərəhi nərman me irəha pam twelef. Irəha me nəha kaha kupwən me sək̄itaha.

⁹ Kaha kupwən me nəha sək̄itaha, rer̄inraha ram̄rhi ərəha piəvnraha Josef. Həuvehi pen in ia rəgi nərmama me nepw̄in, mhəuvehi mane irə. Nərmama me nəha həuvehi Josef, mhəuvən fwe Ijip. Ia kwopun nəha Josef ramowok slef, mətə Kumwesən ramarə tukwe,

¹⁰ mauvehi raka in ia n̄ipəmpəm̄ien me pam səvənhi. Nəp̄in Josef revən mər̄er ia nəm̄ri Fero, kig səvəi nəkur Ijip, Kumwesən ruvei pen namasanien m̄ine nukurənien min. Ro

6:11: Mat 26:59-61 **6:13:** Jer 26:11 **7:2:** Jen 11:31 **7:3:** Jen 12:1 **7:4:** Jen 11:31-12:5 ^a **7:4:** Koltia nəgh̄in riti m̄wi Pabilon. **7:5:** Jen 12:7, 15:18, Jen 17:8, Dut 2:5 **7:6:** Jen 15:13-14, Eks 12:40 **7:7:** Eks 3:12 **7:8:** Jen 17:9-14, Jen 21:4 **7:9:** Jen 37:11,28, Jen 39:1-3, Jen 39:21-23 **7:10:** Jen 41:37-44, Sam 105:21

pen Fero ruvei pen nasoriien m Josef. Nənə Josef ruvehe mo in iəmā asori ramətui amasan ti nəkur Ijip, nənə mamətui amasan mwi ti narimnari me sə kamo ia nəkwai nimwə səvəi Kig Fero.

¹¹ Kurirə ikin nəpin səvəi nukumhə ruvehe muvehi pam nəkur Ijip mine nəkur Kenan, mamə nərmama həmisə pik. Kaha kupwən me səkitaha hənamətui sənənraha nəveginien, mətə ruvəivən.

¹² Nəpin Jekop riregi nəvisaiuen mə nəveginien fwe Ijip, rərhi pen kaha kupwən me səkitaha mə tuhəuvən fwe ikin. Ro səvi ti nirəha ti nevəniien ia kwopun nəha.

¹³ Nəpin irəha həuvən səro kəru irə, nənə Josef rini pui in ti piəvni me, nənə Kig Fero ruvehe mukurən nərmama ia kwənəkwus səvəi Josef.

¹⁴ Kurirə irə Josef rərhi pen nəgkiariien revən ti səvənhi tata Jekop irəha nərmama me pam ia kwənəkwus səvənhi mə tuhəuvehe fwe Ijip. Irəha pam sefenti-faef nərmama.

¹⁵ Nəpin Jekop riregi nəgkiariien nəha, reiwaiu mevən fwe Ijip. Kurirə ikin in mine kaha kupwən me səkitaha həmhə fwe ikin.

¹⁶ Nənə həuvehi nīpwrənraha mhərərīg mhəuvən fwe taon nəha Sekem, mhənīmwi irəha fwe ikin ia nīpəg riti sə Epraham rīməuvehi nənimen ti nīpwnəti iəmā asori riti nəghin nə Hamor.

¹⁷ Ruvəuvehe ipaka ti nəpin nəha Kumwesən truvei pen tīprənə m kaha kupwən me səkitaha rəmwhen rino promes m Epraham fwe kupwən. Ia nəpin nəha nərmama me səkitaha fwe Ijip həuvehe mhasori mhəpik.

¹⁸ Nənə kig əpə ruvehe mərimənu ia nəkur Ijip, mətə rīnapkukurən mhə Josef.

¹⁹ In reikuə ia kaha kupwən me səkitaha, mamərhiərhi irəha mə tuhərui irapw nəkwərhakwərha me sə həpkətui a i mə tuhemhə.

²⁰ Ia nəpin atukwatukw nəha Moses rətui. In ramasan pik ia nəmri Kumwesən. Səvənhi tata mine mama krouətui amasan tukwe ia nəkwai nimwə səvənrau meste in ruvehi məkwə kahar.

²¹ Nəpin irau krouəmri irapw iruə, prən ouihi səvəi Kig Fero rətoni, mərəhi səvənhi, mətui amasan tukwe rəmwhen mə in tini anan.

²² Kinahatən Moses ia nukurənien me pam səvəi nəkur Ijip. Səvənhi nəgkiariien mine wok krouəsanin.

²³ Nəpin Moses reste nuk foti, rerin rirhi mə trevən mətoni piəvni me nəkur Isrel.

²⁴ In revən mətoni iəmā Ijip riti ramosi piəvni riti, mətə rīpkatukwatukw mə tro irə iaminha irə. Ro pen Moses revən mə trasitu ia piəvni, mərpwīn pen noien səvəi iəmā Ijip ramo. Rousi iəmā Ijip nəha, mousi əpune.

²⁵ Moses rerin rirhi mə piəvni me tuhətoni mhəukurən mə Kumwesən ramərhi pen in mə truvehi raka irəha ia rəgi nəkur Ijip. Mətə irəha həpkətə sas mhə irə.

²⁶ Kini rakwakwi irə Moses revən mwi mətoni iəmā Isrel kəru krouousi irau me. In revən mə trəmri nəməriniuen ti nirau i, mini mə, ‘Iəmənmi kimirau piəvmirau me a. Rəfo irouousi kimirau me?’

²⁷ Mətə iəmā sə ramosi ərəha anan piəvni rəsua raka Moses, mini mə, ‘Sin rīməuvehi utə ik mə tikərīmənu ia kimaha məkiri noien səkimaha?’

²⁸ Rosi ikuə tikousi əpune iou rəmwhen ikinousi əpune iəmā Ijip nərineiv?’

²⁹ Nəpin Moses riregi nəgkiariien nəha, rap fwe Ijip, mevən mo in iərmama pwīspwīs ia tənə Mitia. Ia kwopun nəha tini kəru krouətui, iərman mi.

³⁰ Kurirə irə nuk foti rukurau, nənə agelo riti səvəi Kumwesən rier pen ti Moses i fwe ia kwopun akwesakwes ikin, ipaka ti təkuaer Sinae, mamərer ia nei riti napw rauək irə, mətə rīpkahi əmwesi mhə.

³¹ Moses rətoni nei nəha rərkərinari irə. Nənə nəpɪn revən ipaka tukwe mə trəspau irə, reri Iərimənu ruvehe, mɪni mə,

³² 'Iou Kumwesən səvəi kaha kupwən me səim. Kumwesən səvəi Epraham mɪne Aesak mɪne Jekop.' Moses rɪregi, mətə rehekɪr mətəmnɪmwɪn, məpwəh nəti penien mətoni.

³³ Nənə Iərimənu rɪni pen tukwe in mə, 'Uvehi raka səim put, ti nəri nə mə tɪprənə nə iakamərer ikɪn ro ikɪnan i.

³⁴ Iou iakinətə raka nərmama me səiou fwe Ijip. Kamometə irəha. Iakuvəregi raka nasəkien səvənraha. Nənə iou iakeiwaiu irapw pehe i mə takuvehi raka irəha ia rəgi nəkur Ijip. Tiko muvehe, təkwtəkɪwuni takərhi pen ik ikevən fwe Ijip.'

³⁵ In nəha Moses sə kupwən nəkur Isrel həpwəh nokeikeien in, mhəni pen tukwe in mə, 'Sɪn rɪməuvehi utə ik mə tikərɪmənu ia kɪmaha məkɪri noien səkɪmaha?' Mətə Moses nəha in nəha Kumwesən rərhi pen agelo riti səvənhi rier pen tukwe ia kwəti nei, mərhi pen in revən mə trərɪmənu ia nəkur Isrel, muvehi raka irəha ia rəgi nəkur Ijip.

³⁶ Moses nəha riri irəha mhəier ia Ijip, mhəuvən fwe ia Təsi Əruverəv, mhəuvən mharə nuk foti fwe ia kwopun akwesakwes ikɪn. Nənə ia kwopun me nəha ramo nɪmtətien me mɪne narɪmnari me nərmama hətoni hamərkərinari irə.

³⁷ Moses nəha in nəha rɪməni pen ti nəkur Isrel i mə, 'Kumwesən truvehi utə profet riti rəmwhen ruvehi utə iou. Profet nəha truku pen ia kɪmɪaha in piəvɪmɪaha riti.'^b

³⁸ Moses nəha in nəha ramarə irəha nəkur Isrel nəpɪn kamhavən fwe ia kwopun akwesakwes ikɪn. In ramarə irəha kaha kupwən me səkɪtaha nəpɪn agelo nəha rəgkɪari min ia Təkuər Sinae. Kumwesən ruvei pen nəgkɪariien sə ramɪru m Moses mə ruvei pehe m kɪtaha.

³⁹ Mətə kaha kupwən me səkɪtaha həpwəh nokeikeien mə tuho nəkwai Moses. Həsua karen in. Nənə rərɪnraha rɪnamrhi Ijip. Hokeikei mə tuhərərɪg mhəuvən fwe ikɪn.

⁴⁰ Ro pen həni pen ti Eron i mə, 'Tiko kumwesən me nepwɪn, pwəh həiri kɪtaha, ti nəri nə mə səreirei mə Moses nəha rɪməiri raka kɪtaha ia tənə Ijip ruvəwəku.'

⁴¹ Ia nəpɪn nəha irəha ho nənɪmwɪ kau riti. Nəpɪn həno pam, həpeki pehe nərimɪru me mə tuhousi əpune irəha mhəuvei pen m nənɪmwɪ kau nəha. Irəha haməgnəgɪni nəri nəha həno ia rəgɪnraha.

⁴² Ro iamɪnhi irə Kumwesən ruvehi pen təkutan mɪnraha, məpwəh irəha həuvən mhəfwaki pen m meri, məkwə, mɪne kəməhau me. Rəmwhen ia nəgkɪariien i kɪmərai pen ia nəkukuə səvəi profet me rani:

'Nəkur Isrel. Ia nəpɪn nəha hiənarə nuk foti fwe kwopun akwesakwes ikɪn, nərimɪru me səməme hiamousi əpune, mamhəmri utə ia təkure nɪfatə, hiəuvei pehe miou uə rekəm?

Rekəm. Hiəpwəh nuvei peheien miou.

⁴³ Mətə hiaməuvehi nɪmwə tapolen səvəi kumwesən nəha Molek, mɪne kəməhau səvəi kumwesən nəha səkɪmɪaha Refan.

Irau mi nəha kumwesən eikuə mi sə hiəno ia rəgɪmɪaha mə tihaməfwaki pen mɪnrau. Kɪmɪaha hiamo iamɪnhi ro pen takuvehi raka kɪmɪaha ia tɪprənə səkɪmɪaha hiəuvən ia nɪkare Pəpilon.'

⁴⁴ Fwe ia kwopun akwesakwes ikɪn, Kumwesən rɪməni pen ti Moses i mə traməkeikei mo nɪmwə tapolen riti. Moses ro, mesi pen atukwatukw rəmwhen ia Kumwesən rɪno rətoni. Kurirə ikɪn kaha kupwən me səkɪtaha həuvehi nɪmwə tapolen nəha mamhəuvən.

⁴⁵ Nəpɪn Josua riri kaha kupwən me səkɪtaha mə tuhəuvehe mhəuvehi raka tɪprənə ia rəgi nəmə Kenan, həuvehi nɪmwə tapolen nəha, mhəuvehi mhəuvehe. Irəha

^{7:36}: Eks 7:3, 14:21, Nam 14:33 ^{7:37}: Wok Me 3:22 ^b ^{7:37}: Profet nəha Moses rɪməni mə tɪpɪkuvehe in nəha Iesu. Əvsini mwɪ Dut 18:15. ^{7:38}: Eks 19:3, Dut 5:5, 9:10, Wok Me 7:53 ^{7:39}: Nam 14:3 ^{7:40}: Eks 32:1,23
^{7:41}: Eks 32:2-6 ^{7:42}: Jer 19:13 ^{7:44}: Eks 25:40 ^{7:45}: Jos 3:14-17, Jos 23:9, 18:1

kənamhəuvehe ia Kenan, Kumwesən raməkoui irapw nəmə ikin. Nimwə Tapolen nəha raməmak iaminihi meste nəpin səvəi Kig Tevit.

⁴⁶ Kig Tevit nəha Kumwesən rerin ragien tukwe. In rini pen ti Kumwesən i mə, 'Ik Kumwesən səvəi Jekop. Ko ikəsəni iou iako nimwə riti sə tikamarə irə?'

⁴⁷ Mətə Kumwesən rəpwəh nəseniien. Kig Tevit rīpko mhə nimwə riti səvəi Kumwesən. Solomon ro.

⁴⁸ Mətə kitaha səukurən mə Kum wesən sə rasori anan, in rīpkarə mhə ia nəkwai nimwə me səməme nərmama həno ia rəginraha. Rəmwhen ia nəgkiariien i Profet Aesea rīməni mə,

⁴⁹ 'Neiai in jea səiou sə iakaməkure irə mamərimənu.

Tīprənə in nəri sə iakamərpwi utə tīpage nisuk mi irə.

Kimiahə ko hio nimwə riti mə takarə irə?

Kimiahə ko hio kwopun riti mə takapwis ikin?

⁵⁰ Həni ro, sin rino narimnari me pam i?

Iou əpa Kumwesən iakino.' "

⁵¹ Stifen rini pen ti nəmə asori me i mə, "Kimiahə i kəmkapwəmiaha rīskai. Nətərigien səkimiahə rīpitəv hiəmwhen ia nərmama səməme həreirei Iərimənu. Hiəpkregi mhə nəgkiariien səvəhi. Hiamo rəmwhen kaha kupwən me səkimiahə. Ia nəpin me hiəmənise nəfe nari Nənimwīn Ikinan rani pehe tukumiahə i.

⁵² Rəfo? Profet riti nəha ikin kaha kupwən me səkimiahə həpkometə mhə in? Rekəm! Həmwəki pam irəha, mhousi əpune səməme haməkupwən mhəni irapw mə Iəmə Atukwatukw riti truvehe. Nənə nəpin Iəmə Atukwatukw nəha ruvehe, kimiahə hiəuvei pen in ia rəgi nəmə Rom. Ia noien nəha hiousi əpune in.

⁵³ Kimiahə hiəuvəuvehi raka Loa səvəi Kumwesən sə nagelo me həuvei pehe fwe kupwən, mətə hiəmərui Loa nəha ia nəpin me."

Kəkwi əpune Stifen ia kəruətərei

⁵⁴ Nəpin nəmə asori me səvəi nəkur Isrel həregi Stifen raməgkiari, niemaha rəpi pik irəha. Kəmhahi tərini revinraha tukwe.

⁵⁵ Mətə Stifen rerin ruvehe mukuər ia Nənimwīn Ikinan. Rəkwtə ia nimagouagou, mətoni nukuraanien asori ruku pen ia kwopun Kumwesən ramarə ikin, mətoni mwi Iesu ramərer ia nīkare Kumwesən mwatuk.

⁵⁶ Stifen rini mə, "Hətoni ro. Kəpuapen reitehi. Iakamətə Iəməti Iərmama fwe ia neiai ramərer ia nīkare Kumwesən mwatuk."

⁵⁷ Mətə nəmə asori me səvəi nəkur Isrel hasək əpwəmwis, mho tukuahag nəkwəreginraha. Irəha pam haiu, mhəuvən mə tuhəkwtəmhirī Stifen.

⁵⁸ Irəha həkwtəmhirī Stifen, mhəuvehi, mhəier ia Jerusalem, mənamhəkwi in ia kəruətərei mə tremhə. Nərmama səməme haməuəsi Stifen həpeki raka karkahu əpwəmwis me səvənraha, mhəfate pen ia nisui iərmama riti nəghin nə Sol.

⁵⁹ Nəpin kəmhəkwi Stifen, raməfwaki mīni mə, "Iesu Iərimənu, tikuvehi nənimwīk."

⁶⁰ Kurirə irə rīnimwi nukurhun mi, məkwein əpwəmwis, mīni mə, "Iərimənu, tikəpwəh nərpwīnien noien ərəha i irəha kəmhə ia nirak." Nəpin rini iaminihi irə, in remhə.

8

1-2 Sol rerin ragien a mə irəha housi əpune Stifen iaminihi. Nəpin Stifen ruvamhə raka, nəmə əfwaki me nepwīn hənīmwi nīpwrān mhasək asori tukwe.

Kinamometə nərmama me səvəi Iesu fwe Jerusalem

7:46: 2Saml 7:1-16, Sam 132:1-5 **7:47:** 1King 6:1 **7:51:** Eks 32:9, Jer 9:26, Aes 63:10 **7:52:** 2Kron 36:16, Mat 23:31 **7:53:** Wok Me 7:38, Kal 3:19, Hip 2:2 **7:54:** Wok Me 5:33 **7:55:** Mat 22:44, Wok Me 2:33-34, Wok Me 5:31
7:56: Kol 3:1 **7:58:** Wok Me 22:20 **7:59:** Sam 31:5, Luk 23:46 **7:60:** Luk 23:34 **8:1-2:** Wok Me 7:58, 8:4, Wok Me 11:19

Ia nəpɪn nəha nərmama me nepwɪn həskəmter, mənəmhometə asori nakalasia me fwe Jerusalem. Ro pen nakalasia me pam hap kirkiri mhəuvən fwe ia kwopun me ia tənə Jutia mine Sameria. Aposol me əpa kamharə fwe Jerusalem.

³ Sol mwi ramousari mə trouraha nakalasia me, mauvnmwə ia nimwə me kuatia kuatia, maməkwtəmhiri nərman mine nɪpran, mauvehi puvnimwə irəha ia kalapus.

Filip raməvisau irapw nəgkiariien amasan səvəi Iesu fwe Sameria

⁴ Mətə irəha nəha hənəp kirkiri, mamhəuvən ia kwopun me, mamhəvisau irapw nəgkiariien amasan səvəi Iesu.

⁵ Filip reiwaiu pehe ia taon riti fwe Sameria, maməvisau irapw Iesu Kristo m nərmama me fwe ikin.

⁶ Nərmama pam kamhətərig amasan ti nəfe Filip rani, ti nəri nə mə raməgkiari mamə nɪmtətien me.

⁷ Nərmama həpik nənimwɪn ərəha me həier ia nirəha, mamhasək əpwəmwɪs. Nərmama həpik mwi nisunraha me hemhə, ko həpkavən mhə, həuvehe mhəsanin.

⁸ Ro pen nəkur ia taon nəha rerɪnraha rəgien asori.

⁹ Mətə iərmama riti nəghɪn nə Saemon, rɪnarə tui kwopti ia taon nəha, mamə nɪmtətien me ia nɪskaiien səvəi nəremhə me, mamə nəkur Sameria nənimenraha ramier. Saemon rani mə in iəmə asori.

¹⁰ Nəkur Sameria me pam kamhətərig ia nəgkiariien səvənhi. Nəkwərhakwərha me men meste nəmə asori me kamhəni mə, “Iəmə i rauvehi nɪskaiien səvəi kumwesən nəha kani mə kumwesən asori.”

¹¹ Irəha kamhətərig ia nəgkiariien səvəi Saemon, ti nəri nə mə nəpɪn rɪpik ramə nɪmtətien me ia nɪskaiien səvəi nəremhə me, mamə nənimenraha ramier.

¹² Mətə nəpɪn Filip raməvisau irapw Iesu Kristo mine nɪtətə sə Kumwesən ramərimənu irə, nərman me mine nɪpran me həni nɪpərhiienien ia nəgkiariien amasan səvənhi. Nənə ko paptəes ia nirəha.

¹³ Saemon in mwi rini nɪpərhiienien ia nəgkiariien səvəi Filip. Nəpɪn kɪno raka paptəes irə, Saemon rukurirə ia Filip, mamətoni nɪmtətien me mine narɪmnari asori me Filip ramə ia nɪskaiien səvəi Kumwesən. Nəpɪn rətoni, nənimen rier.

¹⁴ Kurirə irə, nəpɪn aposol me fwe Jerusalem həregi mə nəkur Sameria həuvəni raka nɪpərhiienien ia nəgkiariien səvəi Kumwesən, hərhi pen Pita mine Jon mə trouevən rouətə irəha.

¹⁵ Irau kroueiwaiu pen fwe Sameria, rouəfwaki ti nirəha mə irəha tuhəuvehi Nənimwɪn Ikinan, ti nəri nə mə

¹⁶ Nənimwɪn Ikinan rɪpkeiwaiu mhə ihi ia nirəha. Mətə kɪno paptəes əpa ia nirəha ia nəghi Iesu Iərimənu.

¹⁷ Nəpɪn Pita mine Jon krouəmruətə rəginrau ia nukwənenraha, həuvehi Nənimwɪn Ikinan.

¹⁸ Saemon rətoni mə aposol mi nəha krouəmruətə rəginrau ia nukwənenraha, nənə Kumwesən ruvei pen Nənimwɪn Ikinan mɪnraha. Ia nəpɪn nəha rətoni, Saemon ruvehi mane mə truvei pen mɪnrau,

¹⁹ mɪni mə, “Rouvei pehe mwi nasoriien nəha miou. Iakokeikei mə takəmruətə rəgik ia nukwəne nərmama pwəh irəha həuvehi Nənimwɪn Ikinan.”

²⁰ Mɪregi Pita rini pen tukwe in mə, “Pwəh kɪmirau mane səim irouen ia napw, ti nəri nə mə ikuə tikuvehi nəmri nəri sə Kumwesən ruvei pen auər a m nərmama.

²¹ Ikiwən ia wok i səkimaha, ti nəri nə mə nətərigien səim rɪpkatukwatukw mhə ia nəmri Kumwesən.

²² Tikəpwəh noien ərəha i ikamo, məfwaki m Iərimənu, məres mə ko in renouenou nərəhaien səim, məpwəh nərpwɪnien nətərigien ərəha i ikuə tiko.

²³ Iakini iam̄nhi irə, ti nəri nə mə iakətə mə rerim ramakres pik. Nərəhaien rinərkwik.

²⁴ Miregi Saemon rini mə, “Kimirau tirouəfwaki miou, rouəres Iərimənu mə narimnari me i irauni tuhəpwəh nesteien iou.”

²⁵ Kurirə ikin Pita mine Jon krouni irapw nəgkiariien səvəi Iərimənu ia taon nəha, rouni mə ro n̄pərhiēnien i. Nəpin krouni sampam, krouərīg rauevən fwe Jerusalem. Ia suatuk krauəvisau irapw nəgkiariien amasan səvəi Iesu m nərmmama me ia rukwənu me ia tənə Sameria.

Filip mine iəmə Itiopia riti

²⁶ Ia nəpin nəha agelo riti səvəi Iərimənu rini pen ti Filip i mə, “Tikərer, mevən fwe prehi^a meste suatuk sə raku pen ia Jerusalem meiwaiu pen fwe Kasa.” (Suatuk nəha rukurau ia kwopun akwesakwes ikin.)

²⁷ Filip rərer mamevən, mətōni iəmə Itiopia^b riti. Iəmə nəha in Yunik^c riti. In iəmə asori. Ramətui amasan ti mane səvəi Kantis, prən asori sə ramərimənu ia nəkur Itiopia. Iəmə nəha ruvavən raka fwe Jerusalem məfwaki m Kumwesən,

²⁸ nənə mirīg mamevən fwe imwəni. In raməkure ia kat riti hos ravi, maməvsini nəkukuə nəha Profet Aesea rimərai.

²⁹ Nənə Nənimw̄in Ikinan rini pen ti Filip i mə, “Tiko mevən ipaka ti kat nəha hos ravi.”

³⁰ Ro pen Filip raiu mevən ipaka tukwe, miregi iəmə nəha raməvsini nəkukuə nəha Profet Aesea rimərai. Nənə rəres pen in i mə, “Ikaməvsini nəkukuə nəha, mukurən n̄pwran uə rekəm?”

³¹ Miregi iəmə nəha rini mə, “Iou takəfukurən n̄pwran? Iərmama riti riwən mə trəusiəre pui pehe miou.” Rini pen ti Filip i mə trəputə məkure irau min.

³² Nəgkiariien ia Nəkukuə Ikinan iəmə Itiopia nəha raməvsini in i mə: “Ho irə rəmwhen ia in sipsip riti, mhəiri, mhəuvən mə tuhousi əpune.

Rəmwhen ia kwəti sipsip sə kamək̄ihi raka n̄mwher̄in ramərer mamətərig a, in mwi rəpwəh nəgkiariien.

³³ Ho naurisien min, mhəuvei pen nərpw̄inien riti sə r̄ipkatukwatukw mhə.

Iərmama riti riwən trəgkiari ia tini me,

ti nəri nə mə housi əpune in, n̄miruien səvənhi rukwakwa a ia t̄iprənə i.”

³⁴ Iəmə Itiopia nəha rini pen ti Filip i mə, “Ni pehe ro tukw iou i mə sin nəha profet i raməgkiari irə? In raməgkiari atukw a irə uə raməgkiari ia iərməpə?”

³⁵ Nənə Filip rinaməgkiari. Ro stat ia nəgkiariien nəha iəmə Itiopia raməvsini ia Nəkukuə Ikinan, Filip raməvisau nəgkiariien amasan səvəi Iesu min.

³⁶ Irau krauesi suatuk nəha, rauevən, roueste kwopun riti nui ikin. Iəmə Itiopia rini mə, “Ətə ro, nui nəha. Ko iako paptas uə nari riti nəha ro tukuahag iou?”

³⁷ Miregi Filip rini pen tukwe in mə, “Tr̄ini minuə ikahatətə pərhiēn ia Iesu, ikukurən noien paptas.”

Miregi iəmə nəha rini mə, “Iakani n̄pərhiēnien ia Iesu mə in Tini Kumwesən.”^d

³⁸ Ia nəpin nəha iəmə Itiopia rini mə kat səvənhi sə hos ravi trərer. Irau Filip kroueiwaiu irapw ia nui. Filip ro paptas irə.

³⁹ Nəpin irau krouutə pehe ia nui, Nənimw̄in səvəi Iərimənu ruvehi raka Filip. Iəmə Itiopia rəpwəh mwi nətoniēn, mətə ramesi pen suatuk səvənhi mamevən mamagien.

⁴⁰ Mətə Filip rətōni mə in ramərer fwe taon nəha Astot. Kurirə ikin in revən ia rukwənu me, maməvisau irapw nəgkiariien amasan səvəi Iesu meste nari fwe taon nəha Sisaria.

8:23: Hip 12:15 **a 8:26:** Uə “mevən fwe ia saot.” **8:27:** Aes 56:3-7 **b 8:27:** Itiopia tənə riti fwe Afrika. **c 8:27:** N̄pwrai nəgkiariien nəha “Yunik,” in i mə “Iəmə sə k̄inər̄ai raka n̄ren.” Fwe kupwən kamo noien nəha ia nərman me səməme hamowok ipaka ti pran asori riti sə ramərimənu ia nərmmama. **8:31:** Jon 16:13 **8:36:** Wok Me 10:47

d 8:37: Ia Niutestamen me nepw̄in səməme k̄imər̄ai tui ia nəgkiariien səvəi nəkur Kris nəgkiariien me nəha ia vas 37 riwən. **8:39:** 1King 18:12 **8:40:** Wok Me 21:8

9

Sol rini nīpārhiēnien ia Iesu

¹ Ia nāpīn nāha Sol raməgkiari skai ihi, mamīni mā trousi əpune nārmama me sāvəi Iərimənu. Riskəmter, mevən ti pris asori anan,

² mərəs pen in mā trīrai nəkukuə me nepwīn həuvən ti nimwəfwaki me sāvəi nəkur Isrel fwe Tamaskes. Trīni minuə Sol rətoni nārmama me nepwīn fwe ikin kamhesi pen Suatuk sāvəi Iesu, nərman uə nīpran, nəkukuə me nāha tuhəni sas pen mā Sol rauvehi nasoriien ti nəkwtəmhiriiēn irəha, mīpeki pen irəha fwe Jerusalem.

³ Sol rauvehe ipaka ti Tamaskes. Ia nāpīn nāha nukuraanien riti ruku pen ia nīmagouagou, məhiəpwīn kurau kurau irə.

⁴ Sol rīmwei irapw ia tīprənə, mīregi reri iərmama riti raməgkiari mamīni mā, “Sol, Sol, rəfo ikamometə Iou?”

⁵ Mīregi Sol rərəs mā, “Iəmə asori, ik sin i?”

Mīregi rini mā, “Iou i Iesu sə ikamometə.

⁶ Mətə tikərer, mevən fwe Tamaskes. Iərmama riti fwe ikin trīni pehe tukw ik i nəfe nari tikaməkeikei mo.”

⁷ Nārmama səməme kamhəkurirə ia Sol kamhərer kwənamrig. Irəha hamregi reri iərmama riti, mətə həpwəh nətoniiēn nīpwrān.

⁸ Sol riskəmter, mətui, mətə rəpwəh nətoniiēn nari. Ro pen irəha həuvehi rəgīn, mhəiri, mhəuvən fwe Tamaskes.

⁹ Sol rəpwəh nətoniiēn nari meste nāpīn kahar, mīpkəni mhə nari, mīpkənīmwi mhə nari riti.

¹⁰ Iərmama riti sāvəi Iesu ramarə ia Tamaskes nəghīn nə Ananaeas. Iərimənu rini pen tukwe in ia vison riti mā, “Ananaeas.”

Mīregi rini mā, “Iou fa, Iərimənu.”

¹¹ Mīregi Iərimənu rini pen tukwe in mā, “Tikərer mevən fwe ia nimwə sāvəi Jutas. Nimwə nāha ramərer ia suatuk nāha kani mā Suatuk Atukwatukw. Tikevən fwe ikin mərəs iəmə Tasas riti nəghīn nə Sol. In raməfwaki,

¹² mīnətə vison riti. Ia vison nāha rətoni iərmama riti nəghīn nə Ananaeas ruvnimwə pehe, məmruətə rəgīn mi irə mā trətə mwi nari.”

¹³ Mīregi Ananaeas rini mā, “Mətə Iərimənu, nārmama həpik hənəvisau raka iərmama nāha miou, mhəni irapw noien ərəha me ramo ia nārmama me səim fwe Jerusalem.

¹⁴ Pris asori me həuvei pen nasoriien min mā truvehe ia kwopun i məkwtəmhiri nārmama səməme kamhəfwaki pehe mik.”

¹⁵ Mətə Iərimənu rini pen tukwe in mā, “Tiko mevən, iakinərpwi raka rəgik irə. In trīni irapw nəghik ti nārmama me rīpko mhə irəha nəkur Isrel, mīne kig me, mīne nəkur Isrel mwi.

¹⁶ Iou tako in rətoni mā traməkeikei mīregi nəmīsəien asori ti nəghik.”

¹⁷ Ia nāpīn nāha Ananaeas revən, muvnimwə ia nimwə nāha, məmri pen rəgīn mi ia Sol, mīni mā, “Sol, piak, Iesu Iərimənu sə rīməier pehe tukw ik ia suatuk nāha ikesi pen mauvehe, in i rərhi pehe iou mā takomasan nənīmēm. Nənə rerim truvehe mukuər ia Nənīmwiēn Ikinan.”

¹⁸ Ananaeas rini iamīnhi irə, nənə təkwtəkwuni a nari riti rəmwhen ia rirevi nəmu raraka fwe ia nənime Sol mi. Sol rətə mwi nari, mīskəmter, ko paptəes irə.

¹⁹ Nənə rəni nari, mīregi nīskaiien sāvənhi ruvehe mwi, nənə mamarə nāpīn me nepwīn fwe Tamaskes irəha nārmama me sāvəi Iesu.

Sol fwe Tamaskes mīne Jerusalem

²⁰ Sol revən atukwatukw muvnimwə ia nimwəfwaki me səvəi nəkur Isrel, maməvisau irapw Iesu, mamini mə, “In Tini Kumwesən.”

²¹ Nəpən nərmama me həregi, irəha pam hərkərinari ia Sol, mhəni mə, “Kwa iəmə i ramouraha nərmama me fwe Jerusalem səməme kamhəkwein nəghi Iesu i. Nənə ruvehe ia kwopun i mə trəkwtəmhiri irəha muvi irəha həuvən ti pris asori me. Mətə təkwtəkwuni rinəfo nəha?”

²² Mətə Sol ruvehe miskai pik, mamə nərmama me hətoni mə nīpərhienien Iesu in Kristo. Ro pen nəkur Isrel me fwe Tamaskes səməme həpkini mhə nīpərhienien ia Iesu ko həpkini mhə nəgkiariien riti.

²³ Nəpən rīpik rukurau, nənə nəkur Isrel hərai sun mə tuhousi əpune Sol.

²⁴ Mətə Sol rīregi nətərigien səvənraha. Ia nəpən mine ia ran, irəha kamhərer mwatuk ia kwəruə me səvəi taon, mamheitenhi in mə tuhousi əpune.

²⁵ Mətə nəpən riti ia nəpən, nərmama nepwin səməme kamhəkurirə ia Sol, həvai pen Sol ia tənəripw, mhəuvehi irapw ia nīkare nəpai sə rukurau kurau ia Tamaskes.

²⁶ Sol revən fwe Jerusalem. Nəpən rapirapw fwe ikin, raməmwur mə tuhousəsimwin pəri irəha nərmama me səvəi Iesu. Mətə irəha pam kamhəhekir i, mhəpwəh niniien nīpərhienien irə mə in iərmama riti səvəi Iesu.

²⁷ Mətə Panapas ruvehe, miri in rouen rouətə aposol me. Nənə Panapas rini pen ti nīrəha i mə, “Sol i rinətə Iərimənu ia suatuk, rinəgkiari min. Fwe Tamaskes, Sol raməvisau irapw nəghi Iesu, məpwəh nehekirien.”

²⁸ Ro pen Sol ramarə irəha minraha, mamavən fwe ia Jerusalem, maməvisau ia nəghi Iərimənu səkitaha, məpwəh nehekirien.

²⁹ Nəpən riti Sol raməgkiari irəha nəkur Isrel səməme kamhəni nəgkiariien Kris, mamhousari minraha me. Mətə hənuə tuhousi əpune in.

³⁰ Nəpən piəvtaha me həregi, həuvehi Sol, mheiwaiu mhəuvən fwe ia təsi ia taon nəha Sisaria, mhərhi pen i ramevən fwe taon nəha Tasas.

³¹ Ia nəpən nəha nakalasia me pam fwe tənə Jutia, mine tənə Kalili, mine tənə Sameria hamarə ia nəmərinuien. Iərmama riti riwən ramometə irəha. Nənimwin Ikinan ramasitu ia nīrəha, mamərpwi əknekir irəha. Nəpən irəha kamhavən, mamhəsiai Iərimənu səvənraha, in ramo irəha kamhəpik mwi.

Aeneas mine Tokas

³² Pita ramevən ia kwopun me maməti pen nakalasia me. Ia nəpən nəha reiwaiu pehe mwi fwe ia taon nəha Lita mə trəti pen nərmama me səvəi Kumwesən fwe ikin.

³³ Iərmama riti ia taon nəha nəghin nə Aeneas. Nuk eit ramapri a ia kafete. Nisun mi krouemhə ko ripkavən mhə.

³⁴ Pita rini pen tukwe in mə, “Aeneas, Iesu Kristo tro amasan nīpwram. Ərer, mərfe səim kafete.” Təkwtəkwuni a Aeneas rərer.

³⁵ Nərmama me pam fwe Lita mine Saron hətoni iəmə nəha hərərig mhəuvehe ti Iərimənu.

³⁶ Ia taon nəha Jopa, pran riti ramahatətə ia Iesu. Nəghin nə Tapita. Nīpwrai nəhag nəha ia nəgkiariien Kris in i mə Tokas. Ia nəpən me prən nəha ramo wok amasan, mamasitu ia nərmama səməme nautə səvənraha riwən.

³⁷ Ia nəpən riti, in ruvehi nemhəien riti, memhə. Irəha haikuas ia nīpwran, mhəmri pen ia nəkwai nimwə səvənhi ia rum riti fwe irənhə.

³⁸ Taon nəha Jopa ipaka ti taon nəha Lita. Nəpən nərmama me səvəi Iesu fwe Jopa həregi Pita mə in fwe Lita, hərhi pen iərmama kəru mə trouevən rouni pen tukwe in mə tiruvehe akwauakw, mətəni ro irəha.

³⁹ Ro iam̄inhi irə Pita rərer, mukurirə ia nirau i. Nəp̄in harapirapw fwe imwei Tokas, həiri in mhəuvən fwe ia rum nəha irənhə. Nipran səməme nərman me səvənraha həuvamhə kamhərer kuraukurau Pita mamhasək, mamhasansani karkahu me mine tinari me Tokas rimətiri ia nəp̄in ramarə ihi irəha minraha.

⁴⁰ Pita r̄ini pen ti nirəha i mə tuhəuvən fwe iruə. Nəp̄in həier irə, in r̄inimwi nukurhun mi məfwaki, muvsini, məti pen mətoni nipwrai prən nəha, m̄ini mə, “Tapita, tiko mərəer!” Tapita r̄ifi nənimen. Nəp̄in rətoni Pita, riskəmter, məkure.

⁴¹ Pita ruvehi rəgin, m̄ivi utə rərəer. Kurirə irə Pita rəkwein pen nərmana me səvəi Kumwesən mine nipran me səməme nərman me səvənraha həuvamhə həuvehe. Irəha hətoni mə Tapita ruvəm̄iru.

⁴² Kurirə irə kaməvisau nəri nəha ia kwopun me pam ia Jopa. Nərmana həp̄ik həni nipərhiēnien ia Iərimənu.

⁴³ Nənə Pita rarə əpwəm̄wis ia Jopa irau iərmama riti sə ramo narimnari me ia teki kau. Iərmama nəha nəgh̄in nə Saemon.

10

Kumwesən rəgkiari m Konilias

¹ Iərmama riti, nəgh̄in nə Konilias, ramarə fwe Sisaria. In iaruagən riti səvəi Rom. In rasori ia naruagən me irəha pam hantret. Kani irəha mə Naruagən me səvəi Itali.

² Konilias in iəməfwaki riti. In mine nərmana pam ia nəkwai nimwə səvənhi kamhəsiai Kumwesən. Konilias rauvei pen mane asori m nəkur Isrel trasitu ia nirəha. Ia nəp̄in me raməfwaki m Kumwesən səvənraha.

³ Nəp̄in riti, ipaka ti tri klok ia nəruarəv, Konilias rətoni vison riti. Ia vison nəha agelo riti səvəi Kumwesən ruvnimwə pehe, m̄ini mə, “Konilias.”

⁴ Konilias rəti pen mətoni agelo nəha, mehek̄ir, m̄ini mə, “Iəmə asori, rəfo?”

M̄iregi agelo r̄ini mə, “Kumwesən ruvəregi raka nəfwakiēn me səim, mətoni narimnari me səim sə ikauvei pen m nərmana səməme nautə səvənraha riwən. Rer̄in ramrhi ik.

⁵ Təkwtək̄wuni tikərhi pen nərmana me nepwin həuvən fwe taon nəha Jopa pwəh həiri iərmama riti nəgh̄in nə Saemon kani mwi in mə Pita mhəiri mhəuvehe.

⁶ In ramarə ia nimwə səvəi iərmama riti sə ramo narimnari me ia teki kau. Nəgh̄in nə Saemon. Nimwə səvənhi ipaka ti təsi.”

⁷ Nəp̄in agelo rəpwəh in mamevən, Konilias rəkwein iərmama kəru sə krauo tukwini nari min, məkwein mwi iaruagən riti ia nirəha səməme kamho nəkwan. Iaruagən nəha in mwi iəməfwaki riti. Irəhar haruvehe

⁸ nənə Konilias r̄ini irapw narimnari me pam minrahar, mərhi pen irəhar, harevən fwe Jopa.

Pita rətoni vison riti

⁹ K̄ini rakwakwi irə, ia kurkwai nəp̄in ia ran, nəp̄in irəhar haruvehe ipaka ti taon nəha Jopa, Pita rutə pen fwe təkure nimwə mə trəfwaki.

¹⁰ R̄iregi nukumhə r̄inahi, mokeikei mə trəni nari. Nəp̄in irəha kamhəuvani ihi nəveginien sənəni, in rətoni vison riti.

¹¹ Ia vison nəha rətoni kəpuapen reitehi, nənə, nari riti rəmwhen ia tapolen asori kauvehi ia kona kefə səvənhi rameiwaiu irapw pehe ia t̄iprənə.

¹² Ia nəkwai tapolen nəha, nər̄im̄iru me səpəmsəpə mine snek me mine menu me i kamhəivə ia nimagouagou.

¹³ Pita r̄iregi reri iərmama riti r̄ini mə, “Pita, tiko mərəer, mousi əpune nəri nə riti, m̄ani.”

¹⁴ Mətə Pita rini mə, “Rekəm, Iərimənu! Iou iapkəni mhə ihi nari riti ikiməni mə tukəpwəh nəniien, uə nari riti sə rəmkemik ia nənimem.”

¹⁵ Miregi reri iərmama nəha rəgkiari mwi min mə, “Nəfe Kumwesən riməni mə rəmher, tikəpwəh niniiien mə rəmkemik.”

¹⁶ Nəgkiariien nəha ruvehe ti Pita m kahar, nənə tapolen nəha kuvehi utə revən fwe ia neiai.

¹⁷ Kurirə ikin Pita ramətərig mə trəfukurən nipwrai vison nəha in rinətoni. Iərmama kahar Konilias rərhi pen irəhar, harətui, mharənətə raka nimwə səvəi Saemon, mamharərer ia kwəruə səvənhi fwe iruə.

¹⁸ Irəhar harəkwein pen, mharəres mə, “Iərmama riti nəghin nə Saemon kani mwi in mə Pita ramarə ia kwopun i uə rekəm?”

¹⁹ Pita rerin ramrhi ihi vison nəha rinətoni mamətərig tukwe. Ia nəpən nəha Nənimwin Ikinan rini pen tukwe in mə, “Ətə ro. Iərmama kahar fwe kamharətui ik.

²⁰ Tikərer, meiwaiu, mevən kimiaha minrahar. Tikəpwəh nehekəriien, ti nəri nə mə iou iakərhi pehe irəhar haruvehe.”

²¹ Ro iamənhi irə Pita reiwaiu, mevən ti iəmənmirəhar nəha, mīni mə, “Iou i iərmama nə hiamarətui. Hiaruvehe ti nəfe?”

²² Miregi harni pen tukwe in mə, “Konilias, iəmə asori riti səvəi naruağən me, rərhi pehe kimrahar. In iəmə atukwatukw sə ramsiai Kumwesən. Nəkur Isrel me pam həgnəğini in mə in iəmə amasan riti. Agelo ikinan riti səvəi Kumwesən rini pen ti Konilias i mə trəkwein pehe ik mə tikevən fwe nimwə səvənhi pwəh in riregi nəgkiariien səim.”

²³ Miregi Pita rini pen ti nirəhar i mə “Kimirəhar tiharuvmiwə pehe pwəh sapri. Trakwakwi a saməuvən.”

Pita revən mətoni Konilias məvisau nəgkiariien amasan min

Kini rakwakwi irə, Pita rətui ia nəpnəpən, mhəier irəha minrahar. Piəvtaha me nepwin səməme kamharə fwe Jopa həkurirə in.

²⁴ Nənə rakwakwi mwi irə, həuvən mhapirapw fwe ia Sisaria. Konilias rameitenhi irəha. In rinoeite raka nərmama ia kwənəkwus səvənhi mīne in me nepwin fwe ia nəkwai nimwə səvənhi.

²⁵ Nəpən Pita ruvehe ipaka ti nimwə səvəi Konilias, Konilias ruvehe, minimwi nukurhun mi ia nənimen, mamsiai in.

²⁶ Mətə Pita rivi utə, mīni mə, “Ərer, iou iakəmwhen a ia niram.”

²⁷ Irau krouəgkiari, rouuvmiwə. Nəpən Pita rəti pen mətoni nərmama həpik hənəusəsimwin raka irəha me,

²⁸ in rini pen ti nirəha i mə, “Kimiaha i hiəuvəukurən raka mə Loa səkimaha nəkur Isrel raməsisəğ əknekən kimaha. Ko iahəpkuvnimwə mhə ia nəkwai nimwə me səvəi nərmama me rīpko mhə irəha nəkur Isrel uə mamhavən pəri kimaha minraha. Mətə Kumwesən ro iakətoni mə ko iakəpwəh niniiien mə iərmama riti in rəmkemik ia nənimen.

²⁹ Ro pen nəpən hiəkwein iou mə takuvehe, iakuvehe a, məpwəh niniiien nari riti. Nənə təkwtəkwuni iakuə takəres kimiaha i mə hiəkwein pehe iou ti nəfe?”

³⁰ Miregi Konilias rini mə, “Irəkahar ia nəruarəv, rəmwhen təkwtəkwuni, iakaməfwaki ia nəkwai nimwə səiou. Nənə iakətə iərmama riti ramərer ia nənimek. Tinari səvənhi rəpsan.

³¹ Rini pehe tukw iou i mə, ‘Konilias, Kumwesən ruvəregi raka nəfwakiien me səim. Rerin ramrhi narimnari me səim sə ikauvei pen m nərmama səməme nautə səvənraha riwən.

³² Tikərhi pen nərmama nepwin həuvən fwe taon nəha Jopa mə tuhəres iərmama riti nəghin nə Saemon Pita. Ramarə ia nimwə səvəi iərmama riti nəghin mwi nə Saemon. In iəmə sə ramo narimnari me ia teki kau. Nimwə səvənhi ipaka ti təsi.’

³³ Agelo naha rini iamihni, ro pen takwtakwuni a irə iakərhi pehe narmama me nepwin tukw ik. Ik iko noien amasan muvehe tukumaha i. Takwtakwuni kimaha pam iahaməkure ia kwopun i ia nəmri Kumwesən, mamheitenhi mə tahəregi nəfe nəgkiariien in ruvei pehe mik mə tikini pehe tukumaha i.”

³⁴ Ia nəpin naha Pita rinaməgkiari mini minuə, “Iakətə pərhiən mə Kumwesən ramo rəmnəmwhen ia narmama me pam.

³⁵ Trini minuə iərmama riti ramsiai in, mammo noien amasan, Kumwesən trəkwein amasan irə. Nəri auər a mə iəmə naha in iəmə Isrel uə in iərməpə.

³⁶⁻³⁷ Kimiaha hiəukurən nəgkiariien naha Kumwesən rinərhi pen ti nəkur Isrel. Raməvisau nəgkiariien amasan səvəi nəməriniuen kauvehi raku pen ti Iesu Kristo sə in Iərimənu səvəi narimnari me pam. Kinostat kini irapw nəgkiariien amasan naha ia tənə Kalili fwe kupwən nəpin Jon rinəvisau raka mə narmama tuhaməkeikei mho paptəes. Kini irapw fwe ia kwopun me pam ia tənə Jutia.

³⁸ Kimiaha hiəukurən mwi navəniən səvəi Iesu, iəmə Nasaret. Fwe kupwən, Kumwesən ruvei pen Nənimwin Ikinan mine niskaiien min. Nənə ti nəri nə mə Kumwesən ramarə tukwe, Iesu ramevən ia kwopun me, mammo noien amasan. Narmama səməme kamharə ia rəgi Setan, in rapeki raka irəha, mamomasan irəha.

³⁹ Kimaha i iahənətoni narimnari me naha Iesu rino fwe tənə səvəi nəkur Isrel mine ia Jerusalem. Irəha hərui tərini pen in ia nei kamarkuau, remhə.

⁴⁰ Mətə ia nəpin səro kahar irə, Kumwesən ro in rətui mwi ia nemhəien səvənhi. Kurirə irə Iesu rier irapw ti narmama.

⁴¹ In ripkier irapw mhə ti narmama me pam, mətə rier irapw tukumaha i səməme Kumwesən rinərpwi rəgin ia kimaha mini mə tahətoni. Nəpin Iesu rinətui mwi ia nemhəien səvənhi, kimaha iahani pəri nari, mhənimwi pəri kimaha min.

⁴² In rini pehe tukumaha i mə tahaməkeikei mhəvisau m narmama, mhəni irapw mə Kumwesən ruvəuvehi utə raka in. Iesu naha in naha iərmama sə trəkiri noien me səvəi narmama me pam, narmama kamhəmīru mine səməme həuvamhə.

⁴³ Profet kupwən me pam həgkiari ia Iesu naha, mamhəni mə narmama səməme kamhəhatətə irə, ti nəri nə mə kamhəni nīpərhiənien ia nəghin, Kumwesən trenouenou noien ərəha me səvənraha, məpwəh nərpinien.”

⁴⁴ Nəpin Pita raməgkiari ihi, Nənimwin Ikinan reiwaiu ia narmama me pam naha kamhətərig ia nəgkiariien səvənhi.

⁴⁵ Nəkur Isrel me naha kamhəni nīpərhiənien ia Iesu haməuku pen fwe Jopa irəha Pita hamərkərinari ti nəri nə mə Kumwesən rərhi irapw Nənimwin Ikinan, muvei pen mwi m narmama me naha ripko mhə irəha nəkur Isrel.

⁴⁶ Hamərkəri asori nari ia nirəha ti nəri nə mə kamhəregi irəha kamhəgkiari ia nəgkiariien me səpəmsəpə, mamhəgnəgini Kumwesən ti narimnari amasan me sə rino.

Ia nəpin naha Pita rini mə,

⁴⁷ “Ko iərmama riti rəsisəg narmama me naha mini mə tuhəpwəh noien paptəes ia nui? Irəha həuvəuvehi raka Nənimwin Ikinan rəmwhen mwi ia kitaha.”

⁴⁸ Ro iamihni irə Pita rini nəkwən mə tukaməkeikei ko paptəes ia nirəha ia nəghi Iesu Kristo. Nəpin kino raka paptəes ia nirəha, hərəs pen Pita mə trarə pəpim irəha minraha.

11

Pita raməgkiari m nakalasia me fwe Jerusalem

10:34: 1Saml 16:7, Rom 2:11, Kal 2:6 **10:35:** Jon 9:31 **10:36-37:** Sam 107:20, Aes 52:7, Rev 17:14, Mat 4:12-17
10:38: Mat 3:16, Luk 4:17-20 **10:40:** 1Kor 15:4-7 **10:41:** Jon 14:19,22-24, Jon 15:27, Wok Me 1:8, Luk 24:42-43
10:42: Wok Me 17:31, 2Tim 4:1, 1Tes 4:5 **10:43:** Aes 33:24, Aes 53:5-6, Jer 31:34, Dan 9:24 **10:44:** Wok Me 11:15, 15:8
10:46: Wok Me 2:4, 19:6 **10:47:** Wok Me 8:36 **10:48:** Wok Me 2:38

¹ Aposol me mine piəvtaha me fwe ia tənə Jutia həregi mə nərmama me rīpko mhə irəha nəkur Isrel, irəha mwi həuvəni nīpərhienien ia nəgkiariien səvəi Kumwesən.

² Ia nəpīn nəha Pita rutə pen fwe Jerusalem. Nəkur Isrel me nepwīn fwe ikīn kamhəni nīpərhienien ia Iesu, mamhəni mwi mə nərmama me i rīpko mhə irəha nəkur Isrel tuhaməkeikei mhəuvən kuvehi ninhum mīnraha ti Loa səvəi Moses. Nəkur Isrel me i həski Pita,

³ mhəni pen tukwe mə, “Rəfo ikuvnimwə məni pəri nari kīmiaha nərmama me nəha kəpwəh nuvehien ninhum mīnraha?”

⁴ Pita rīskəmter, mīni pen ti nīrəha i narimnari me sə kīno. In rīni fwe nukunen muvehe, mīni mə,

⁵ “Kupwən, iakaməfwaki fwe taon nəha Jopa. Nənə iakətoni vison riti. Nari riti rəmwhen ia tapolen asori kauvehi ia kona kefə səvənhi ruku pen ia neiai meiwaiu irapw pehe ipaka tukw iou.

⁶ Iakəti pen mətə amasan ia nəkwan mətəni nərīmīru me sə həpou mine sə kamhəhekīr mine snek me mine menu me sə kamhəivə ia nīmagouagou.

⁷ Nənə iakregi reri iərmama riti rīni pehe tukw iou i mə, ‘Pita, tikərer, mousi əpune nəri nə riti, məni.’

⁸ Mətə iakini mə, ‘Rekəm, Iərimənu! Iou iapkəni mhə ihi nari riti ikīmāni mə tukəpwəh nəniien, uə nari riti sə rəmkemik ia nənīmēm.’

⁹ Mīregi reri iərmama nəha ruku pen fwe ia neiai, mīni mwi mə, ‘Nəfe nari Kumwesən rīmāni mə rəmher, tikəpwəh mwi nīniien mə rəmkemik.’

¹⁰ Nəgkiariien nəha ruvehe tukw iou m kahar. Nənə kuvehi utə tapolen nəha revən mwi fwe ia neiai.

¹¹ Təkwtəkwni a irə, iərmama kahar haruvehe mharapirapw ia nimwə nəha iakamarə irə. Iərmama riti fwe Sisaria rīnərhi pehe irəhar haruvehe tukw iou.

¹² Nənə Nənīmwiin Ikinan rīni pehe tukw iou i mə, ‘Tikevən kīmiaha mīnrahar, məpwəh nehekīrien.’ Ro pen iakevən. Piəvtaha me i sikis irəha mwi həkurirə ia nīrak. Iahəuvən, mhəuvnimwə ia nimwə səvəi iərmama riti fwe Sisaria. Nəghīn nə Konīlias.

¹³ Nənə in rīni pehe tukumaha i mə rīnətə agelo riti ramərer ia nəkwai nimwə səvənhi, mani pen tukwe in mə, ‘Tikərhi pen nərmama nepwīn həuvən fwe taon nəha Jopa mhəiri iərmama riti nəghīn nə Saemon Pita mhəiri mhəuvehe.

¹⁴ In trīni pehe nəgkiariien riti tukw ik. Nəgkiariien nəha truvehimīru ik mine nərmama me pam ia nəkwai nimwə səim.’

¹⁵ Nənə ia nəpīn nəha iakīnaməgkiari irə, Nənīmwiin Ikinan reiwaiu ia nīrəha, mo rəmwhen rīno ia kitaha fwe kupwən.

¹⁶ Ia nəpīn nəha rerik rīrhi nəgkiariien səvəi Iərimənu. In rīmāni mə ‘Jon rīno paptas ia nui, mətə Kumwesən tro paptas ia kīmiaha ia Nənīmwiin Ikinan.’

¹⁷ Fwe kupwən, nəpīn kitaha i nəkur Isrel səni nīpərhienien ia Iesu Kristo Iərimənu səkitaha, Kumwesən ruvei pehe Nənīmwiin Ikinan m kitaha. Nənə sətəni ruvei pen rəmwhen a mwi m nərmama me nəha rīpko mhə irəha nəkur Isrel. Ro iamīnhi irə iou nəfe iərmama mə takərer məsisəg Kumwesən?”

¹⁸ Pita rəgkiari pam. Nənə nəpīn həregi nəgkiariien nəha, həpwəh mwi nəgkiariien, mətə kamhəgnəgīni Kumwesən mə, “Nəri nəha Kumwesən rīno raka suatuk səvəi nərmama rīpko mhə irəha nəkur Isrel, irəha mwi ko hərərig ia noien ərəha me səvənraha, nənə mhəuvehi nīmīruien.”

Nakalasia me fwe Antiok

¹⁹ Nərmama me səvəi Iesu səməme hənəp kīrkīri fwe kupwən, ti nəri nə mə kousi əpune Stifen nənə kənamometə mwi irəha, hap mhəuvən isipwīn mheste nari fwe Fonisia, mine

Saepras, mine Antiok, mamhəvisau irapw nəgkiariien amasan səvəi Iesu m nəkur Isrel əpa.

²⁰ Mətə nepwɪn, nəkur Saepras mine Saerin, həuvehe ia Antiok, mamhəvisau irapw Iesu Iərimənu m nəkur Kris mwi.

²¹ Niskaiien səvəi Iərimənu ramarə mwi ti nirəha. Ro iamɪnhi irə nərmama həpik həni nɪpərhienien ia nəgkiariien səvənraha, mhərari, mhəuvehe ti Iərimənu.

²² Nəpɪn kəvisau pen m nakalasia me fwe Jerusalem mə nərmama me nepwɪn fwe Antiok həuvəni nɪpərhienien ia Iərimənu, hərhi pen Panapas ramevən fwe ikɪn.

²³ Nəpɪn Panapas rier pen fwe Antiok, mətoni namasanien səvəi Kumwesən ramarə pərhien ti nirəha, rerɪn raɟien. In rərpwi əknekɪn irəha mamɪni mə, “Kɪmiaha pam tihaməkeikei mhəkwtəmhirɪ əknekɪn Iərimənu. Nətərigien səkɪmiaha trəpwəh nɪmweiiien.”

²⁴ Panapas in iəmə amasan riti. Rerɪn rukuər ia Nənɪmwɪn Ikinan. Nahatətəien səvənhi riskai. In rivi nərmama həpik həuvehe ti Iərimənu.

²⁵ Kurirə irə rier mevən fwe Tasas mə trətui Sol.

²⁶ Nəpɪn rətoni, riri Sol rourərig rouvehe mwi ia Antiok. Meste nuk kuatia irau krouarə irəha nakalasia me fwe ikɪn, rouahatən nərmama me həpik. Fwe ia Antiok kɪməkupwən kɪsegi pen nəhag nəha “Kristin me” m nərmama me səvəi Iesu.

²⁷ Ia nəpɪn nəha profet me nepwɪn həuku pen fwe Jerusalem, mheiwaiu pehe Antiok.

²⁸ Irəha riti nəghɪn nə Akapus riskəmter. Nənɪmwɪn Ikinan ruvei pen nəgkiariien min mə trukupwən mɪni irapw mə rɪpko mhə tui nukumhə asori riti trahi nərmama pam ia tɪprənə i. (Nukumhə nəha ruvehe ia nəpɪn nəha Klotias ramərimənu ia nitətə səvəi nəkur Rom.)

²⁹ Akapus rɪni irapw nəgkiariien nəha ro pen piəvtaha me fwe Antiok rerɪnraha ramrhi mə tuhəuvei pen mane me nepwɪn rəmwhen ti nirəha kuatia kuatia, mhərhi pen i revən trasitu ia nərmama me səvəi Iesu səməme kamharə fwe ia tənə Jutia.

³⁰ Nənə ho. Həuvei pen mane ia rəgi Sol mine Panapas mə irau trouvehi, rouevən rouvei pen m elta me səvəi nəfwakiien fwe Jerusalem.

12

Kig Herot rousi əpune Jemes

¹ Ia nəpɪn nəha Kig Herot^a rɪnamometə nakalasia me nepwɪn,

² mɪni pen ti nərmama me səvənhi mə tuhəuvən mhəkwtəmhirɪ Jemes piəvi Jon. Irəha həuvən mhəkwtəmhirɪ, mhərari əpune in ia nau.

³ Nəpɪn Herot rətoni mə nəkur Isrel^b rerɪnraha raɟien ti noien nəha, in revən, mərhi pen nərmama me səvənhi mə tuhəuvən mhəkwtəmhirɪ mwi Pita. Nometəien nəha kɪno ia nəpɪn atukwatukw səvəi Pasova mine nəveɟɪnien asori nəha nəkur Isrel hani bred sə yis riwən irə.

⁴ Nəpɪn həkwtəmhirɪ Pita, həuvehi puvnimwə ia kalapus. Herot ruvehi pen in ia rəgi naruagən me kusen kefə. Naruagən me kefə ia kusen kuatia. Rerɪn rirhi mə nəveɟɪnien asori tro sampam, nənə in rivi irapw Pita ia nəmri nərmama.

⁵ Pita raməmak ia kalapus, mətə nakalasia me kamhəfwaki m Kumwesən tukwe, mhəpkapwis mhə.

Agelo riti riri raka Pita ia kalapus

11:21: Wok Me 2:41 **11:22:** Wok Me 4:36 **11:23:** Wok Me 13:43 **11:24:** Wok Me 2:41, 6:5 **11:25:** Wok Me 9:30 **11:26:** 1Tes 4:16 **11:27:** Wok Me 13:1, 15:32 **11:28:** Wok Me 21:10 **11:30:** Wok Me 12:25 **a 12:1:** Herot i mwipwi Herot nəha rɪnousi əpune nəkwərhakwərha me nəpɪn Iesu rətui irə. **12:3:** Wok Me 4:3 **b 12:3:** Ro stat ia Wok Me sə rasori twelef mamevən nəpɪn rɪpik nəgkiariien i “nəkur Isrel” raməgkiari ia nəkur Isrel səməme həpkini mhə nɪpərhienien ia Iesu. **12:5:** Jem 5:16

⁶ Herot rerin ramrhi mə trakwakwi rivi irapw Pita ia nəmri nərmama. Ia nəpın nəha, ia nəpın, Pita ramapri ia kurkwai iaruagən mi kəru. Kərihi tərini in ia jen kəru. Iaruagən mi kəru krouərer ia təpindhə səvəi kalapus rouətui ti nərmama me fwe imwə mə riti trəpwəh napien.

⁷ Təkwətəkwuni a agelo riti səvəi Iərimənu rier irapw. Nipwran rəhiapw məhiəpwın rum nəha Pita ramapri ikın. Agelo nəha rousi nıkare Pita, məsuəpwiri in, mını mə, “Əskəmter akwauakw!” Ia nəpın nəha jen rier raka ia rəgi Pita.

⁸ Nənə agelo rini pen tukwe in mə, “Ətoti, muvehi pen səim put.” Pita rətoti, muvehi pen səvənhi put. Nənə agelo rini pen tukwe in mə, “Arkahu ia səim karkahu əpwəmwis, mukurirə iou.”

⁹ Pita rier irapw ia rum səvənhi mukurirə agelo nəha, mipkukurən mhə mə nəfe nəha agelo ramo irə ro nipərhiənen, mətə rerin rirhi mə raməməkrəha.

¹⁰ Irau krouəpi raka iaruagən sə ramərer kupwən mamətui ti nərmama me mə riti trəpwəh napien, rouəpi raka mwi iaruagən sə resi pen, roueste təpindhə sampam kıno ia aean. Nərmama me kamhəukurau irə mamhəuvən fwe taon. Təpindhə nəha rəsevər atukw a ti nirau i, nənə irau krouier irapw, rouevən roueste suatuk riti. Təkwətəkwuni a agelo rəpwəh Pita mamevən.

¹¹ Ia nəpın nəha Pita rətə mukurən nəfe kıno min, mını mə, “Təkwətəkwuni nəha iakukurən mə nipərhiənen. Iərimənu rərhi irapw pehe agelo səvənhi, muvehi raka iou ia rəgi Herot mine ia narimnari me sə nəkur Isrel rerinraha ramrhi mə tuko ia nirak.”

¹² Nəpın Pita rukurən, revən ia nimwə səvəi Meri, mama səvəi Jon sə nəghin riti mwi nə Mak. Nərmama həpik hənəusəsimwın raka irəha me fwe ikın, mamhəfwaki.

¹³ Pita revən mikunkun ia təpindhə ia kwəruə fwe iruə. Rota, pran riti sə ramasitu, mamə tukwini nari fwe ia nəkwai nimwə səvəi Meri, in riregi, mevən ipaka ti təpindhə mamətərig.

¹⁴ Nəpın riregi reri Pita, rukurən mə Pita nəha. Nənə rerin ragien pik. Rota rəpwəh nəsevəriən ia təpindhə, mətə raiu a, mirərig, mevən fwe nəkwai nimwə, mını pen ti nirəha i mə, “Pita i ramərer iruə.”

¹⁵ Miregi irəha həni pen tukwe in mə, “Ikamenin.” Mətə Rota rini mə, “Rekəm, iakani pərhiən.” Miregi həni mə, “Rosi agelo nəha səvənhi uə?”

¹⁶ Mətə Pita rakunkun ihi ia təpindhə. Nənə irəha həuvən, mhəsevər ia təpindhə. Nəpın hətoni Pita, nənimənraha rier.

¹⁷ Ia nəpın nəha Pita ruvehi utə rəgin mırıpwi tete irəha mə tuhafafa. Kurirə irə rini irapw Iərimənu rınəfuvehi raka in ia kalapus, marə mını mwi mə, “Kimiaha tihaməkeikei mhəvisau pen narimnari me i m Jemes^C mine piəvtaha me.” Nənə Pita rier, mevən ia kwopun əpə riti.

¹⁸ Kını rakwakwi irə, ia nəpnəpın, naruagən me fwe ia kalapus kamhəhekir, mhəreirei mə Pita ruvəku.

¹⁹ Nəpın Herot ramətui amasan Pita, mətəni mə riwən, rəres pen naruagən me səməmə kamhərer tukuahag nərmama me fwe ia kalapus mə Pita ruvəwəku, mətə irəha həreirei. Ro pen Herot rini nəkwən mə tukousi əpune irəha. Kurirə ikın in rier ia tənə Jutia, meiwaiu pen fwe taon nəha Sisaria, mamarə fwe ikın.

Herot remhə

²⁰ Ia nəpın nəha Herot niemaha raməpi pik ti nəkur Taea mine Saeton. Ro pen nəkur asori me səvəi taon mi nəha həusəsimwın irəha me ia kwopun kuatia. Irəha həkupwən mhətoni Plastus, iərmama riti sə ramətui ti nimwə asori səvəi Kig Herot. Irəha həres pen in i mə trasitu ia nirəha. Nəpın hənəres raka nasituiən səvənhi, irəha min həuvən mhətoni Herot, mhəres pen in mə trəmri nəmərinuien, ti nəri nə mə nəkur Taea mine

Saeton hamækwmæni nærmama me fwe ia tənə səvənraha ia nəveginien sə rautə ia tənə səvəi Herot i.

²¹ Nənə Herot rəmri nəpɪn riti səvənhi trægkiari irə. Ia nəpɪn nəha rarkahu tinari səvəi kig, mækure ia kwopun ramækiri nəgkiariien ikɪn, mamægkiari mɪnraha.

²² Miregi irəha həkwein əpwəmwis mə, “Reri kumwesən riti nəha. Ripko mhə reri iərmama.”

²³ Təkwtəkwuni a agelo riti səvəi Kumwesən rousi Herot, ti nəri nə mə Herot ripkuvehi utə mhə nəghi Kumwesən. Nənə irər me hani nəninə irə, remhə.

²⁴ Ia nəpɪn nəha nəgkiariien səvəi Kumwesən rəuviris mamevən. Nərmama həpɪk mwi hani nɪpərhiennien irə.

²⁵ Panapas mɪne Sol krɪno sampam ia wok sə kɪnərhi pen irau tukwe. Kurirə irə krouier ia Jerusalem, rourərig, rouevən fwe Antiok. Jon sə nəghɪn riti mwi nə Mak irəhar mɪnrau.

13

Kumwesən rərpwi rəgɪn ia Panapas mɪne Sol mə irau trouwok səvənhi

¹ Nakalasia me fwe Antiok, nəpɪn profet me mɪne nəpɪn nahatən me: Panapas, mɪne Sol, mɪne Simeon (Simeon in iəmə pitəv), mɪne Lusias (iəmə Saerin), mɪne Manaen (in rɪməpwinari pəri irau Herot Antipas, iəmə asori sə ramərimənu ia tənə Kalili).

² Ia nəpɪn riti, irəha həpkani mhə nari, mamhəfwaki m Iərimənu. Nənə Nənimwɪn Ikinan rɪni pen ti nɪrəha i mə, “Tihəmri əpə Panapas mɪne Sol. Iakinəkwein irau mə trouwok riti səiou.”

³ Ro iamɪnhi irə irəha həpwəh mwi naniien nari, mhəmrutə rəgɪnraha ia nirau, mhəfwaki mɪnrau, mhərhi pen irau mə trouevən rouowok.

Panapas mɪne Sol fwe Saepras

⁴ Nəpɪn Nənimwɪn Ikinan rɪnərhi pen raka Panapas mɪne Sol, irau kroueiwaiu pen fwe taon nəha Selusia. Ia kwopun nəha krouəputə ia nɪtətə riti rouevən fwe ia tənə əmweris nəha Saepras.

⁵ Nəpɪn krouəpirapw fwe taon nəha Salamis, krouevən rouni irapw nəgkiariien amasan səvəi Kumwesən fwe ia nəkwai nimwəfwaki me səvəi nəkur Isrel. Jonmak ramarə irəhar mɪnrau, mamasitu ia nirau.

⁶ Irəhar harevən mharəpi sɪmwɪn ia tənə əmweris nəha, mharier pen ia taon nəha Pafos. Ia kwopun nəha harətoni kleva riti nəghɪn nə Parjisas. In iəmə Isrel riti. Ramɪni mə in profet, mətə neikuəien.

⁷ Kleva nəha ramowok irau Sejas Polas, iəmə Rom riti sə ramərimənu ia tənə əmweris nəha Saepras, mukurən mwi nari. Nəpɪn riti Sejas Polas rəkwein Panapas mɪne Sol, in rokeikei mə trɪregi nəgkiariien səvəi Kumwesən.

⁸ Mətə Parjisas sə nəghɪn riti mwi mə Elimas (nɪpwrai nəhag nəha kleva) in ramərai raka nəgkiariien səvənrau, mamousari mə truvsinɪ nətərigien səvəi iəmə asori nəha mə trəpwəh nɪniien nɪpərhiennien ia Iesu.

⁹ Mətə Sol (kani mwi in mə Pol) rerɪn ruvehe mukuər ia Nənimwɪn Ikinan. In rəti pen mətəni kleva nəha,

¹⁰ mɪni mə, “Ik tɪni Setan. Ik iəmə ikəmwəki narimnari amasan me pam. Rerɪm rukuər ia neikuəien mɪne nɪfeifeiien ərəha me. Nəpɪn me pam ikamo suatuk atukwatukw səvəi Iərimənu, ramikou.

¹¹ Ətə ro! Təkwtəkwuni nəha rəgi Iərimənu raməmak ia niram. Nənimem trɪfwə. Tikəpwəh mwi nətoniien nɪranien rəpwəmwis kwopti.” Təkwtəkwuni a nari riti

rəmwhen nise napw rīpitəv muvehe muvegi nənimen. Parjisas raman, mamətui iərmama riti truvehi rəgin miri in.

¹² Nəpīn iəmə asori nəha Sejas rətoni, nənimen rier ti nəgkiariien səvəi Iərimənu sə krīnouahatən in irə. Nənə in rīni nīpərhiēnien irə.

Pol mine in me nepwīn həuvən fwe Antiok ia Pisitia

¹³ Ia nəpīn nəha Pol mine in me nepwīn həputə ia nītətə riti fwe Pafos, mhəier, mhəuvən fwe Peka, taon riti ia profens nəha Pamfilia. Ia kwopun nəha Jonmak rəpwəh irəha mīrərig mevən fwe Jerusalem.

¹⁴ Irəha həier fwe Peka, mhavən, mhəuvən fwe taon nəha Antiok ia profens nəha Pisitia. Ia Sapat həuvnimwə ia nəkwai nimwəfwaki səvəi nəkur Isrel, mhəkure.

¹⁵ Iərmama riti rəvsini irapw nəgkiariien me nepwīn ia Loa səvəi Moses mine nəgkiariien me nepwīn ia nəkukuə me səvəi profet kupwən me. Nəpīn iərmama nəha rəvsini pam, nəmə asori me səvəi nimwəfwaki nəha hərhi pen nəgkiariien revən ti Pol mine in me nepwīn mīni mə, “Piəvmaha me, trīni mīnuə nəgkiariien riti hiənuə tihəni irapw mhasitu ia nərmama, həni irapw.”

¹⁶ Ro iamīnhi irə Pol rīskəmter, muvehi utə rəgin, mīni mə: “Kīmīaha nəkur Isrel mine kīmīaha rīpko mhə kīmīaha nəkur Isrel mətə hiaməsiai Kumwesən səkimaha. Kīmīaha pam tihətərig iou.

¹⁷ Fwe kupwən Kumwesən səkimaha nəkur Isrel rīnərpwi rəgin ia kaha kupwən me səkimaha. Nəpīn nəkwərhakwərha me səvənraha həuvən mamharə fwe ia tənə Ijip, ro irəha həuvehe mhəpīk. Ia nīskaiien səvənhi, in riri raka irəha.

¹⁸ Ia nuk foti, in ramarə irəha mīnraha fwe ia kwopun akwesakwes ikīn. Irəha kamho noien ərəha, mətə in rīpkəpwəh mhə irəha

¹⁹ Kurirə irə in rousi əpune nərmama me nəha kamharə ia tənə Kenan. Nərmama me nəha haməuku pen ia kwənəkwus me irəha pam sefen. Nəpīn Kumwesən rousi əpune irəha mo sampam, in ruvei pen tənə səvənraha m kaha kupwən me səkimaha. Nənə ro səvənraha i.

²⁰ Nərimnari me nəha ruvehi nuk me irəha pam ipaka ti fo hantret fifti mine.

Kurirə ikīn Kumwesən ruvehi utə nərmama me nəha kani irəha mə ‘Jaj me.’ Irəha həiri kaha kupwən me səkimaha, mhəuvehe mheste nəpīn səvəi Samuel Profet.

²¹ Ia nəpīn nəha kaha kupwən me səkimaha həres pen Kumwesən mə ko rəsēni kīg riti rərimənu ia nīrəha. Nənə Kumwesən ruvei pen Sol, tīni Kis, mīnraha. Sol nə ruku pen ia kwənəkwus səvəi Penjamin. In ramərimənu ia nīrəha meste nuk foti.

²² Kurirə ikīn Kumwesən ruvehi raka Sol nəha, nənə muvehi utə Tevīt mə truvehe mo kīg səvənraha. Kumwesən rəgkiari irə, mīni mə, ‘Iakinətə raka mə Tevīt, tīni Jese, in iərmama riti sə rerīk rokeikei. In tro pam nəfe iakīni pen tukwe.’

²³ Rəmwhen mə Kumwesən rīno raka promes kupwən mə tro, in rərhi pehe iərmama riti ia kwənəkwus səvəi Kīg Tevīt mə truvehe muvehimīru nəkur Isrel. Iərmama nəha Iesu.

²⁴ Ia nəpīn nəha Iesu rəpwəh ihi noien wok səvənhi, Jon raməvisau irapw m nəkur Isrel me pam mə irəha tuhaməkeikei mhərərig ia noien ərəha me səvənraha, nənə mho paptaes.

²⁵ Nəpīn Jon ruvehe ipaka ti noien sampam ia wok səvənhi, ramīni mə, ‘Rerīmīaha ramrhi iou mə iou sin? Rīpko mhə iou iərmama sə hiameitenhi. Mətə tihətərig iou. Iərmama riti nəha rauvehe kurirə ia nīrak. Iapkwəwhen mhə mə takīfi raka put ia nīsun.’

²⁶ Nərman, piak me, kitaha səməme səməuku pen ia kwənəkwus səvəi Epraham,

mine kimiaha iesa ripko mhə kimiaha nəkur Isrel, mətə hiaməsiəi Kumwesən səkimaha, tukutaha i, Kumwesən rərhi pehe nəgkiariien i sə rauvehimiru nərmama.

²⁷ Nəpin Iesu ruvehe, nərmama səməme kamharə fwe Jerusalem mine nəmə asori me səvənraha həpkətə sas mhə in, mhəreirei mwi nīpwrai nəgkiariien səvəi profet kupwən me kaməvisau irapw ia Sapat me pam. Ro iamīnhi irə irəha ho nəgkiariien me nəha həuvehe mhəukuə. Həkiri Iesu mə traməkeikei memhə.

²⁸ Irəha həpkətə mhə noien ərəha riti rino rəmwhen mə tukousi əpune in tukwe, mətə kamhəmwur ihi a, mhəres pen Paelat mə trəsəni pen Iesu ia rəgi nərmama me səvənhi mə tuhousi əpune.

²⁹ Nəpin ho pam nəfe Nəkukuə Ikinan rīməni mə tuko irə, həuvehi raka nīpwrān ia nei kamarkuau, mhəmri pen ia nīpəgi kəruətərei riti.

³⁰ Mətə Kumwesən rino in rətui mwi ia nemhəien.

³¹ Nəpin Iesu rətui mwi, rier irapw ti nərmama səməme hənəməkurirə in fwe ia tənə Kalili meste Jerusalem. Irəha hətə in ia nəpin rīpik. Təkwtəkwni irəha kamhəvisau irapw Iesu m nəkur Isrel.

³² Kimaha iahəuvehe ia kwopun i, mamhəvisau irapw nəgkiariien amasan i m kimiaha. Nəfe Kumwesən rino raka promes ti səkitaha kaha kupwən me mə in tro,

³³ rino m kitaha i nīpwnəti kaha kupwən me. In rino Iesu rətui mwi ia nemhəien. Rəmwhen mwi nəgkiariien i kimərai pen ia Ol Sam sə rasori kəru rani: 'Ik nərīk.

Ipwet iakuvehe mo iou tata səim.'

³⁴ Kumwesən ruvəni raka ia Nəkukuə Ikinan mə tro Iesu rətui mwi ia nemhəien. Nənə in trīpkemhə mhə mwi. Nīpwrān trīpkimərir mhə. Kumwesən rini iamīnhi irə mīnuə:

'Nīpərhienien takuvei pehe nari amasan anan me mik səməme iakno raka promes m Kig Tevit kupwən.'

³⁵ Nənə Kig Tevit rīmərai pen nəgkiariien riti mwi ia Nəkukuə Ikinan. Rīməni mə, 'Tikəpwəh nəsenien nīpwrai iəmə ikinan səim rīmərir.'

³⁶ Nəpin Kig Tevit ramiru ihi, ramo nəkwai Kumwesən. Kurirə irə remhə. Kinimwi ia kwopun kanimwi kaha me səvənhi ikin. Nīpwrān rīmərir.

³⁷ Mətə Iesu, iəmə nəha Kumwesən rīnəsəpwiri in ia nemhəien, nīpwrān rīpkimərir mhə.

³⁸ Ro iamīnhi irə, piak me, tihaməkeikei mhəukurən nəfe i iakamini irapw tukumiaha i. Iesu i rukurən nuvehi rakaien nərəhaien me səkimiaha, mo Kumwesən trəpwəh nərpwīnien. Loa səvəi Moses ko rīpkifi raka mhə nərəhaien me pam səkimiaha.

³⁹ Mətə nərmama me pam səməme kamhəni nīpərhienien ia Iesu, in trifi raka nərəhaien me pam səvənraha.

⁴⁰ Kimiaha tihaməkeikei mhəsiari, mamhətərig amasan ia nəgkiariien i, kamo nəgkiariien i profet me həməni treste kimiaha.

⁴¹ 'Hətə amasan kimiaha nəmə hiamaris əkenhīn ia nirak.

Ia nəpin səkimiaha tako nari riti.

Trini mīnuə iərmama riti rini amasan nəri tukumiaha,

kimiaha tihəpwəh ninien nīpərhienien irə.

Tihərkərinari irə, mhemhə.' "

Nərmama me rerinraha ragien mə tuhəregi nəgkiariien amasan

⁴²⁻⁴³ Nəkur Isrel həfwaki pam fwe ia nəkwai nimwəfwaki səvənraha. Nəpin Pol mine Panapas krouier irapw, hərəs pen irau i mə ko krouvehe mwi ia nīkare Sapat, rouni irapw mwi nəgkiariien nəha ti nīrəha. Nəkur Isrel həpik mine nərmama me həpik səməme rīpko mhə irəha nəkur Isrel, mətə kamharə ia narəien səvəi nəkur Isrel, irəha

kamhækurirə ia Pol mine Panapas. Nənə irau krouægkiari minraha rauni mə, “Kimiaha tihaməkeikei mhəuvehi namasanien səvəi Kumwesən, mharə irə, mamhəuvən.”

⁴⁴ Ia nıkare Sapat irə ipaka nərmama me pam ia taon nəha housəsimwın irəha me mə tuhəregi nəgkiariien səvəi Iərimənu.

⁴⁵ Nərmama me nəha həpik. Nəpın nəkur Isrel hətoni, rerınraha rırhi ərəha Pol. Nəpın in rəgkiari, irəha kamhəni səpə, mamhəni ərəha in.

⁴⁶ Mətə Pol mine Panapas krouəpwəh nehekiriien. Irau krouni mə, “Kimrau iarouəkeikei roukupwən rouni irapw nəgkiariien səvəi Kumwesən tukumiaha i nəkur Isrel. Mətə rəfo? Hiəpkokeikei mhə mə tihəuvehi nimiruien rerin? Hətə ro! Ti nəri nə mə hiamərarki karen nəgkiariien səkimrau iamınhi, kimrau trouəpwəh kimiaha, rouevən rouni irapw nəgkiariien i ti nərmama rıpkə mhə irəha nəkur Isrel.

⁴⁷ Iərimənu ruvəni pehe raka tukumaha i mə tahaməkeikei mho iamınhi. In rıməni minuə:

‘Tako ik ikəmwhen ia nukuraanien,
məhiəpwın nərmama rıpkə mhə irəha nəkur Isrel.

Tikini pen ti nərmama me ia tənəmtənə me mə takuvehimiru irəha.’ ”

⁴⁸ Nəpın nərmama me nəha rıpkə mhə irəha nəkur Isrel həregi nəgkiariien nəha, rerınraha ragien. Həni mə nəgkiariien səvəi Iərimənu ramasan pik. Nənə sin sin ia nirəha Kumwesən rınərpwi raka rəgin ia nirəha mə tuhəuvehi nimiruien rerin, irəha həni nıpərhienien ia Iesu.

⁴⁹ Ia nəpın nəha nəgkiariien səvəi Iərimənu rauviris mamevən ia kwopun me ipaka ti taon nəha.

⁵⁰ Mətə nəkur Isrel həuvən ti nıpran asori me nepwın səməme kamharə ia narəien səvəi nəkur Isrel mine nəmə asori me səvəi taon nəha, mhəvi irəha mə tuhometə Pol mine Panapas. Nəkur asori me nəha hərhi irapw irau ia tənə səvənraha.

⁵¹ Mətə irau krounouini raka nıməkwrur ia nisunrau, rouahatən pen mə nərmama me ia taon nəha həno noien ərəha. Kurirə ikın krauevən fwe taon nəha Ikoniam.

⁵² Nənə nərmama me səvəi Iesu fwe Antiok rerınraha ragien mukuər ia Nənimwın Ikinan.

14

Pol mine Panapas fwe Ikoniam

¹ Fwe taon nəha Ikoniam Pol mine Panapas irau pəri krouvnimwə ia nimwəfwaki səvəi nəkur Isrel rouəvisau. Nəvisaiien səvənrau ramasan pik. Ro pen nərmama həpik, nəkur Isrel mine nəkur Kris mwi, həni nıpərhienien ia Iesu.

² Mətə nəkur Isrel səməme həpkini mhə nıpərhienien ia nəgkiariien səvənrau ho nərmama me rıpkə mhə irəha nəkur Isrel niemaha rəpi irəha ti piəvtaha me.

³ Ro pen Pol mine Panapas krouarə əpwəmwis fwe ikın, rouəvisau irapw Iesu Iərimənu rouəpwəh nehekiriien. Ia nəpın nəha Iesu Iərimənu rauvei pen nıskaiien minrau, krauo nımtətien me mine narimnari me nərmama me hətoni mhərkərinari irə. Nəpın nərmama me hətoni, mhətə sas ia nəgkiariien səvənrau sə raməvisau irapw namasanien səvəi Iesu mə ro nıpərhienien.

⁴ Nərmama ia taon nəha həuai irəha ia kusen kəru. Nepwın hərer irəha nəkur Isrel səməme həpwəh niniien nıpərhienien ia Iesu. Nepwın hərer irəha aposol mi nəha.

⁵ Ia nəpın nəha nəkur Isrel nepwın mine nərmama nepwın rıpkə mhə irəha nəkur Isrel mine nəmə asori me səvənraha kamhəni mə tuhouraha irau, mhəkwi əpune irau.

13:45: Wok Me 14:2 **13:46:** Luk 7:30, Wok Me 3:26, 18:6 **13:48:** Wok Me 11:18 **13:50:** Wok Me 17:4,12
13:51: Mat 10:14, Wok Me 18:6 **14:2:** Wok Me 13:45 **14:3:** Mak 16:20, Wok Me 19:11, Hip 2:4 **14:5:** Wok Me 14:19, 2Tim 3:11

6-7 Mætə irau krouregi, rouap, rouevən fwe Listra mine Tepe, taon mi kəru fwe ia profens nəha Likaonia. Fwe ia taon mi nəha mine ia rukwənu me ipaka ti nirau, Pol mine Panapas krouəvisau irapw nəgkiariien amasan səvəi Iesu.

Pol mine Panapas fwe Listra

8 Fwe Listra, iərmama riti raməkure. Nəpɪn rɪnətui irə, nisun mi krouemhə. Ko rɪpkavən mhə.

9 Iərmama nəha ramətərig ia nəgkiariien səvəi Pol. Nənə Pol rəti pen mamətə in, mukurən mə iərmama nəha ramahatətə ia Iesu mə Iesu niskaiien səvənhi rəmwhen mə tromasan nisun mi.

10 Ro pen Pol rəgkiari asori mini mə, “Tiko mɪskəmter, mərəer ia nisun mi.” Təkwtəkwni a iərmama nəha rɪskəmter, mavən.

11 Nəpɪn nərmama me hənətoni nəfe Pol rɪno, həkwein əpwəmwis ia nəgkiariien səvəi nəkur Likaonia, mhəni mə, “Kwa, kumwesən me hənəiwaiu irapw pehe tukutaha, mhəmwhen ia nərmama me.”

12 Irəha həkwein Panapas mə Sus, kumwesən riti səvənraha. Nənə ti nəri nə mə Pol raməvisau irapw nəgkiariien, həkwein pen in mə Heremes, kumwesən riti mwi səvənraha.

13 Nimwəfwaki səvəi kumwesən nəha Sus, ramərəer iruə ia taon nəha. Pris riti sə ramowok fwe ikɪn, ruvehi kau me nepwɪn mine tihi nei me nepwɪn, muvehi muvehe ti kwəruə səvəi taon nəha. Rokeikei mə in mine nərmama me tuhousi əpune kau me nəha mho pen nisaiien mhəfwaki pen m Panapas mine Pol.

14 Mætə nəpɪn aposol mi nəha krouregi nəgkiariien nəha, kroueitehi tɪnari səvənrau, rouaiu, rouevən fwe ia kurkwai nərmama, rouəkwein əpwəmwis, rouni mə,

15 “Nərman me, rəfo hiamo iamɪnhi irə? Kɪmrau iarouəmwhen a ia kɪmiaha. Iarouvehe mə trouəvisau irapw nəgkiariien amasan m kɪmiaha mə kɪmiaha tihaməkeikei mhəpwəh kumwesən eikuə me, mhərərɪg mhəuvehe ti Kumwesən sə ramɪru. In əpa rɪno neiai, mine tɪprənə, mine təsi, mine narɪmnari me pam səməme kamharə ia nɪrəhar.

16 Fwe kupwən, in rɪnəsəni nərmama me ia tənəmtənə me mə hamesi pen a suatuk me səvənraha mamhəuvən.

17 Mætə ia nəpɪn me in ramo hiamətoni noien amasan səvənhi. In ramərhi irapw pehe nesən, mamə nəmhien ro nɪpwran ia nəpɪn atukwatukw səvənhi. In rauvei pehe nəveginien m kɪmiaha, mamə rərɪmiaha ramagien.”

18 Pol mine Panapas krouni nəgkiariien nəha, mætə ipaka ko kroupkɪnise mhə nərmama me mə tuhəpwəh nousi əpuneien kau me nəha ti nəfwakiien mɪnrau.

19 Mætə nəkur Isrel me nepwɪn həuku pen fwe Ikoniam mine Antiok ia profens nəha Pisitia, mhəuvehe ti Listra, mhəvi nərmama həpɪk həuvən mhəkwtəmhirɪ Pol, mhəkwi ia kəruətərei, mhəvkəkini, mhəuvən fwe iruə ia taon, mhəpwəh. Rərɪnraha rɪrhi mə ruvamhə.

20 Mætə nəpɪn nərmama me səvəi Iesu həuvehe mhərəer kuraukurau irə, Pol rɪskəmter, mevən mwi ia taon. Kɪni rakwakwi irə, irau Panapas krouier, rouevən fwe taon nəha Tepe.

Pol mine Panapas krouərɪg rouevən fwe Antiok ia profens nəha Siria

21 Pol mine Panapas krouəvisau irapw nəgkiariien amasan fwe ia Tepe, ravi nərmama həpɪk həuvehe mho irəha nərmama me səvəi Iesu. Kurirə ikɪn krouərɪg rouevən fwe Listra, mine Ikoniam, mine Antiok ia profens nəha Pisitia.

22 Ia kwopun me nəha irau krauo nətərigien səvəi nərmama me səvəi Iesu ruvehe mɪskai mwi. Krouəvəhag mɪnraha mə tuhərəer əknekɪn ia nahatətəien səvənraha, rauni

mə, “Saməkeikei mhəukurau ia nəmisəien me rīpik kurirə səuvnimwə ia nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə.”

²³ Ia kwopun me pam krouvehi utə elta me mə tuhətui amasan ti nakalasia me. Nəpin krouvehi utə irəha, krouəpwəh nəniiēn nari, rouəfwaki, rouəmri pen irəha ia rəgi lərimənu səvənraha sə kamhahatətə irə.

²⁴ Irau krouəpi simwin ia profens nəha Pisitia, roueiwau pehe ia profens nəha Pamfilia,

²⁵ rouevən ia taon nəha Peka, rouəvisau irapw nəgkiariēn amasan fwe ikin. Nəpin krouəvisau irapw pam, kroueiwau rouevən fwe taon nəha Atalia.

²⁶ Ia kwopun nəha krouəputə ia nitətə riti, rouier, rouevən fwe Antiok ia profens Siria. Kwopun nəha kupwən nərmama me hənəfwaki ti nirau, mhəmri pen irau ia rəgi Kumwesən, mamhase in mə namasanien səvənhi tramarə ti nirau, marə mwi ti wok sə krino pam.

²⁷ Irau krouapirapw fwe ikin, rouoeite nakalasia me, rouni pen ti nirəha i narimnari me Kumwesən rino irəhar minrau, rouni mə in rinəsevər ia təpinhə mə nərmama rīpko mhə irəha nəkur Isrel həuvehe mhahatətə ia Iesu.

²⁸ Nənə krouarə əpwəmwis mwi kwopti ia kwopun nəha irəha nərmama me səvəi Iesu.

15

Nəmə asori me səvəi nəfwakiēn housəsimwin irəha me fwe ia Jerusalem

¹ Mətə nəkur Isrel me nepwin həier fwe tənə Jutia mheiwau pehe ia Antiok. Irəha kamhahatən nərmama me səvəi Iesu səməme rīpko mhə irəha nəkur Isrel mə, “Kimiaha tihaməkeikei mhəuvən kuvehi ninhum m kimiaha rəmwhen ia Loa səvəi Moses rani. Mə hiəpwəh, Kumwesən trīpkuehimiru mhə kimiaha.”

² Pol mine Panapas kraousari irəha minraha mamhəgkiari pik ti nəgkiariēn nəha. Kurirə ikin, nakalasia me fwe Antiok hərpwi rəginraha ia Pol mine Panapas mine nərmama me nepwin mwi, mhəni mə irəha tuhəutə pen fwe ia Jerusalem mhətoni aposol me mine elta me səvəi nəfwakiēn ti nəgkiariēn nəha.

³ Nəpin nakalasia me hərhi pen irəha, irəha hənəməuvən fwe Jerusalem. Ia rukwənu me ia nīkare suatuk fwe ia tənə Fonisia mine tənə Sameria kamhəni sas pen mə nərmama me rīpko mhə irəha nəkur Isrel irəha mwi həuvəni nīpərhienien ia Iesu. Nəgkiariēn nəha ro piəvtaha me rerinraha ragien.

⁴ Kurirə irə, nəpin irəha həier pen fwe Jerusalem, aposol me mine elta me səvəi nəfwakiēn mine nakalasia me hətoni irəha rerinraha ragien. Nənə Pol mine Panapas mine səməme hənəkurirə ia nirau həni pen ti nirəha i narimnari me Kumwesən rino minraha.

⁵ Mətə Farisi me nepwin səməme kamhəni nīpərhienien ia Iesu həkəmter, mhəni mə, “Nərmama me rīpko mhə irəha nəkur Isrel səməme kamhəni nīpərhienien ia Iesu tuhaməkeikei mhəuvən kuvehi ninhum minraha. Kimiaha tihaməkeikei mhəni pen ti nirəha i mə tuhəkurirə ia Loa səvəi Moses.”

⁶ Aposol me mine elta me səvəi nəfwakiēn housəsimwin irəha me, mamhəgkiari ti nəresien nəha.

⁷ Nəpin həgkiari əpwəmwis, Pita rīskəmter, mini pen ti nirəha i mə, “Piak me, kimiaha hiəvəukurən raka mə fwe kupwən Kumwesən rərpwi rəgin ia nīrak ia kusen səkitaha, muvei pehe nəpin miou iakevən minəvisau raka m nərmama me nepwin rīpko mhə irəha nəkur Isrel. Nəpin irəha hərəgi nəgkiariēn amasan səvəi Iesu ruku pen ia tərhuak, həni nīpərhienien irə.

⁸ Nənə Kumwesən sə rukurən amasan nətərigien səvəi nərmama rahatən amasan tukutaha i minuə rerin ragien ti nuvehien irəha, mo irəha nərmama me səvənhi. In

ruvei pen Nənimwɪn Ikinan mɪnraha rəmwhen a mwi rɪməuvei pehe m kitaha i fwe kupwən.

⁹ In rɪpkopəiti mhə ia nirəha, mətə raikuas ia rerɪnraha, ti nəri nə mə irəha həni nɪpərhiɛniɛn ia Iesu rəmwhen rɪno m kitaha i.

¹⁰ Rəfo hiənuə tiho Kumwesən niemaha rəpi? Hiokeikei mə tsəmri pen Loa səvəi Moses ia nurai nərmama me səvəi Iesu səməme rɪpko mhə irəha nəkur Isrel, mətə Loa nəha rəmwhen ia katipə sə rɪpam. Kitaha i nəkur Isrel mɪne kaha kupwən me səkitaha ko səpkəvrani mhə.

¹¹ Mətə kitaha saməni nɪpərhiɛniɛn ia nəgkiariɛn i. Iesu Iərimənu səkitaha truvehimɪru kitaha ia namasanien səvənhi rəmwhen a mwi in tro ia nirəha.”

¹² Pita rəgkiari pam. Kurirə irə nərmama me ia nəkureien nəha həkure afafa, mamhətərig Pol mɪne Panapas. Irau krauni amasan ti nirəha i nəfe Kumwesən rɪno nəpɪn irau krauəvisau irapw nəgkiariɛn amasan səvəi Iesu m nərmama me rɪpko mhə irəha nəkur Isrel. Krouni mə in rɪməuvei pen nɪskaiɛn mɪnrau, krauo nɪmtətien me mɪne narimnari me nərmama me hətoni, mhərkərinari irə.

¹³ Nəpɪn irau krouəgkiari pam, Jemes rərər mɪni mə, “Piak me, tihətərig iou.

¹⁴ Saemon ruvəni amasan raka tukutaha i mə rəfo fwe kupwən Kumwesən revən ti nərmama me rɪpko mhə irəha nəkur Isrel mə tripeki raka nepwɪn mə irəha nərmama me səvənhi.

¹⁵ Profet kupwən me həməni mə in tro iamɪnha irə. Rəmwhen ia nəgkiariɛn i kɪmərai pen ia Nəkukuə Ikinan, rani mə,

¹⁶ ‘Kurirə ia nəri, iou takrərig
muvehi utə nɪtətə səvəi Kig Tevit sə rɪməmwei.

Nɪtətə sə in rɪnamərimənu irə kɪneitehi rəmwhen ia nimwə,
iou takuvrhəkin mwi, momasan.

¹⁷⁻¹⁸ Tako iamɪnhi mɪnuə nərmama ia tənəmtənə me tuhəuvehe tukw iou.

Nərmama rɪpko mhə irəha nəkur Isrel,
irəha pam səməme iakinəkwein raka irəha, tuhəuvehe.

In i nəgkiariɛn səiou. Iou Iərimənu. Iako nərmama həuvəukurən raka narimnari me i fwe kupwən.’ ”

¹⁹ Nənə Jemes rɪni mə, “Ro iamɪnhi irə nəkiriɛn səiou mə nərmama me nəha rɪpko mhə irəha nəkur Isrel, mətə kamhərərig mamhəuvehe ti Kumwesən, rərəha mə kitaha tso rəknekin ti nirəha.

²⁰ Mətə pwəh sərai nəkukuə riti revən ti nirəha. Ia nəkukuə nəha tsəni pen ti nirəha i mə irəha tuhəpwəh naniɛn nəveginien i rəmkeɪk sə kɪməuvei pen m nənimwi nari me səməme kaməfwaki pen mɪnraha. Nərman me tuhəpwəh niri əpnəpenien nɪpran. Nɪpran me tuhəpwəh nesi pen əpnəpenien nərman. Irəha tuhəpwəh naniɛn nərimɪru riti sə kətiri nɪpətəkinuan remhə mətə netə raməmak ihi ia nusan. Nənə irəha tuhəpwəh naniɛn netə.

²¹ Natuakəmien me nəha rɪnəmwhen, ti nəri nə mə fwe tui muvehe meste pehe ipwet mɪne, ia Sapat me pam nərmama me kamhəvsini Loa səvəi Moses ia nəkwai nɪmwəfwaki me səvəi nəkur Isrel. Ia taon me pam kamhəvisau irapw nəgkiariɛn səvənhi.”

Nəkukuə sə revən ti nərmama me rɪpko mhə irəha nəkur Isrel

²² Aposol me, mɪne elta me səvəi nəfwakiɛn, mɪne nakalasia me pam fwe Jerusalem həni simwɪn mə tuhərpwi rəginraha ia nərmama nepwɪn ia nirəha, mhərhi pen irəha həuvən irəha Pol mɪne Panapas fwe Antiok. Hərpwi rəginraha ia Saelas mɪne Jutas (nəghɪn riti mwi nə Pasapas). Iəmənmi nəha, piəvtaha me kamhəsiai pɪk irau.

²³ Irəha həuvei pen nəkukuə nəha minrau mə trouvehi rouevən. Nəkukuə nəha rini mə:

Aposol me mine elta me səvəi nəfwakiien, piəvmiaha me fwe Jerusalem.

Iahərhi pehe nəkukuə i tukumiaha piəvmaha me səməme rīpko mhə kimiaha nəkur Isrel, hiamarə fwe Antiok mine Siria, mine Silisia.

Iahaməni ramasan tukumiaha.

²⁴ Kimaha iahəregi mə nərmama nepwīn həməier ia kimaha, mhəuvehe tukumiaha, mhə kimiaha hiəregi rərəha ti nəgkiariien səvənraha.

Irəha ho nətərigien səkimiaha rəvsausini pīk, mətə kimaha iahəpkuvei pen mhə nəgkiariien riti mə tuhəuvehe mhəni pehe tukumiaha i.

²⁵ Ro pen kimaha iahousəsimwīn kimaha me mhəni simwīn mə tahərpwi rəgimaha ia iərmama kəru, mhərhi pehe i tukumiaha.

Irau trouvehe tukumiaha irəha Panapas mine Pol, iəmənmi nəha sokeikei pīk irau.

²⁶ Ipaka krouemhə ti wok səvəi Iesu Kristo, Iərimənu səkitaha.

²⁷ Iəmənmi nəha iahamərhi pehe irau tukumiaha irau i Jutas mine Saelas.

Irau trouvehe rouni nəgkiariien kuatia rəmwhen ia nəgkiariien i iahamrai.

²⁸ Rerimaha ragien ti nesi penien nətərigien i Nənimwīn Ikinan rinahatən kimaha irə.

In rini mə kimaha tahəpwəh nəmrutəien nəri sə rīpam ia nuramiaha, mətə natuakəmien me a i:

²⁹ Kimiaha tihəpwəh naniien nəveginien sə kiməuvei pen m nənimwi nari me səməme kaməfwaki pen minraha.

Kimiaha nərman tihəpwəh niri əpnapien nīpran.

Kimiaha nīpran tihəpwəh nesi pen əpnapien nərman.

Kimiaha tihəpwəh naniien nərimiru riti sə kətiri nīpətəkinuan remhə mətə netə raməmak ihi ia nusan.

Tihəpwəh naniien netə.

Trini minuə hiətui amasan tukumiaha, mhəpwəh nəruiien natuakəmien me i, tihəregi ramasan.

In i nəgkiariien səkimaha sampam.

³⁰ Nəmə asori me i hərhi pen irau heiwaiu irəha Pol mine Panapas mhəuvən fwe Antiok. Nəpīn hapirapw fwe ikin, hoeite nakalasia me, mhəuvei pen nəkukuə minraha.

³¹ Irəha həvsini nəkukuə nəha, rerinraha ragien ti nasituien səvənhi.

³² Jutas mine Saelas irau profet mi. Krouəvhag m piəvtaha me ia nəgkiariien me rīpīk, rouərpwi əknekin irəha.

³³ Irau krouarə əpwəmwīs kwopti ia kwopun nəha. Kurirə ikin piəvtaha me fwe Antiok hase Kumwesən mə nəməriniuen səvənhi tramarə ti nirau. Nənə həsəkīr minrau, mhərhi pen irau krouarərig rouevən fwe Jerusalem rouətə nərmama me səməme hənərhi irau.

³⁴ a

³⁵ Mətə Pol mine Panapas irau krouarə pəpīm fwe Antiok. Irəha nərmama me nepwīn mwi kamhahatən nərmama me, mamhəvisau irapw nəgkiariien səvəi Iərimənu.

Pol mine Panapas krouəpwəh irau me

³⁶ Nəpīn nepwīn rukurau, Pol rini pen ti Panapas i mə, “Pwəh krau krouarərig pen mwi, rouətə piəvtaha me fwe ia taon me pam nəha krouvəvisau raka nəgkiariien səvəi Iərimənu minraha, rouətoni ro irəha mə kamhəfarə irə.”

³⁷ Nənə Panapas rokeikei mə Jon sə nəghin riti mwi nə Mak trukurirə ia nirau,

³⁸ mətə Pol rəpwəh nokeikeien, ti nəri nə mə fwe kupwən Jonmak rīpkarə mhə irəhar minrau meste wok səvənrahar rino sampam. Mətə fwe Pamfilia rəpwəh irau mirərig.

15:24: Wok Me 15:1 **15:28:** Mat 23:4 **15:29:** Wok Me 15:20 **15:32:** Wok Me 11:27, 13:1, Wok Me 14:22
a 15:34: Niutestamen me nepwīn sə kupwən kimərai ia nəgkiariien səvəi nəkur Kris rani iamīnhi ia vas toti-fo mə,
“Mətə Saelas rətə mə ramasan mə pwəh ramo pəpīm ia kwopun nəha Antiok.” **15:37:** Wok Me 12:12,25 **15:38:**
Wok Me 13:13, Kol 4:10

³⁹ Nənə Pol mine Panapas krouousari minrau me, rouəpwəh irau me. Panapas ruvehi Mak, rouəputə ia nitətə riti, rouier, rouevən fwe Saepras.

⁴⁰ Mətə Pol rərpwi rəgin ia Saelas mə trukurirə in. Kurirə irə piəvtaha me həmri pen irau ia rəgi Iərimənu, mhase in mə namasanien səvənhi tramarə ti nirau i. Nənə Pol rier irau Saelas,

⁴¹ mevən ia kwopun me ia profens mi nəha Siria mine Silisia, mamərpwi əknekən nakalasia me.

16

Timoti rukurirə Pol mine Saelas

¹ Ia nəpən nəha Pol revən fwe taon mi nəha Tepe mine Listra. Ia Listra iərmama riti səvəi Iesu nəghin nə Timoti. Mama səvənhi in prən Isrel. In mwi rani nīpərhienien ia Iesu. Mətə tata səvəi Timoti in iəmə Kris.

² Piəvtaha me fwe Listra mine Ikoniam kamhəni Timoti mə in iəmə amasan riti.

³ Pol rokeikei mə Timoti trukurirə in rouier rauevən. Ro pen in ruvehi ninhum m Timoti ti nəri nə mə nəkur Isrel fwe ikən həukurən mə tata səvəi Timoti in iəmə Kris riti.

⁴ Nəpən Pol mine in me nepwən həier pen fwe ia taon me, haməvisau irapw m nərmama me səvəi Iesu natuakəmien me nəha aposol me mine elta me səvəi nəfwakien fwe Jerusalem həməni. Kamhahatən nakalasia me mə irəha tuhaməkeikei mhesi pen.

⁵ Ia noien nəha nakalasia me pam ia kwopun me fwe ikən nahatətəien səvənraha ruvehe miskai. Ia nəpən me irəha həuvehe mhəpik mwi.

Pol rətoni nəməkrəhaien riti

⁶ Pol mine in me nepwən həuvən mhəpi simwən ia profens mi nəha Frijia mine Kalesia, ti nəri nə mə Nənimwən Ikinan rənise irəha mə tuhəpwəh nevənien mhəvisau nəgkiariien amasan fwe ia profens nəha Esia.

⁷ Nəpən irəha həuvehe ipaka ti profens nəha Misia, həmwur mə tuhəvən fwe ia profens nəha Pitinia. Mətə Nənimwən səvəi Iesu ripkəsəni mhə irəha.

⁸ Ro pen həukurau ia profens nəha Misia, mheiwaiu mhəuvehe ia taon nəha Troas.

⁹ Ia nəpən Pol rətə nəməkrəhaien riti. Iəmə Masetonia riti ramərer, mamase in mə, “Tikuvehe ro i ia Masetonia, masitu ia kimaha.”

¹⁰ Nəpən Pol rənətə pam nəməkrəhaien nəha, təkwtəkwuni a mwi kimaha iahənaməpnəpənə mə tahəier, mhəuvən fwe Masetonia, ti nəri nə mə iahəregi mə Kumwesən raməkwein kimaha mə tahəvisau irapw nəgkiariien amasan səvəi Iesu m nərmama me fwe ikən.

Litia rini nīpərhienien ia Iesu

¹¹ Kimaha iahəputə ia nitətə riti, mhəier ia Troas, mhaiu atukwatukw mhəuvən fwe tənə əmweris nəha Samotres. Kini rakwakwi irə iahaiu mhəuvən fwe ia taon nəha Neapolis.

¹² Iahəier ia kwopun nəha mhavən mhəuvən fwe Filipae, taon asori riti ia tīprənə səvəi Masetonia profens. Nərmama me ia taon nəha irəha sitisin me səvəi Rom. Kimaha iahəpirapw fwe Filipae, mharə ikən nəpən ripik.

¹³ Nəpən riti ia Sapat iahəier irapw ia kwəruə asori səvəi taon nəha, mhəuvən ia nīkare nui aris ia kwopun riti iahəukurən mə nərmama kamhəfwaki ikən. Iahəuvən, mhəkure, mamhəvisau pen Iesu m nīpran me səməme hənousəsimwən raka irəha me fwe ikən.

¹⁴ Pran riti sə ramətərig ia kimaha nəghin nə Litia. Ruku pen ia taon nəha Tuatira. Səvənhi fwe stoa kauvehi nəmri tinaris sə kala səvənhi tihinatis. Ia nəpən me Litia raməfwaki m Kumwesən. Iərimənu rəsevər ia nətərigien səvəi prən i, rini nīpərhienien ia nəfe Pol rani.

¹⁵ Nəpɪn kɪno raka paptas ia Litia irəha nərmama me pam ia nəkwai nimwə səvənhi, Litia rini pehe tukumaha i mə, “Mə hiəukurən mə iakamahatətə pərhiən ia Iərimənu, ramasan pwəh hiəuvehe mharə ia nəkwai nimwə səiou.” In raməkeikei pehe m kimaha, nənə iahəuvən.

Kuvehi puvnimwə Pol mine Saelas ia kalapus fwe Filipae.

¹⁶ Nəpɪn riti iahaməuvən fwe kwopun nəha kaməfwaki ikɪn, mhəpi raka pran riti kamo slef irə. Nənimwɪn ərəha ramarə irə, mamə prən nəha ramətoni narimnari me səməme kamhərkwafə. Prən nəha rauvehi mane asori səvəi nəmə asori me səvənhi, ti nəri nə mə nərmama kamhəraku in ti niniən narimnari me səməme tuhəpkuvehe.

¹⁷ Kimaha Pol iahamavən. Prən nəha rakurirə kimaha, maməkwein əpwəmwis, mamini mə, “Nərmama me i kamho tukwini nari m Kumwesən Asori, mamhəni irapw tukumiaha i mə tihəfo in ruvehimiru kimiaha.”

¹⁸ Ia nəpɪn me rɪpɪk prən nəha ramo iamɪnhi. Pol rɪregi rɪnəpou irə, ruvsini, məkkiari pen m nənimwɪn ərəha mə, “Ia nəghi Iesu Kristo iakani pehe tukw ik i mə tikier ia prən i.” Təkwtəkwni a nənimwɪn ərəha rier.

¹⁹ Nəpɪn nəmə asori me səvəi prən nəha hənəmətoni mə tuhəpwəh nuvehien mwi mane ia prən nəha, həkwtəmhiri Pol mine Saelas, mhəvi irau, mhəuvən ti nəmə asori me fwe ia kurkwai taon nəha.

²⁰ Irəha həvi irapw irau ia nəmri iəmə asori mi səvəi Rom, mhəni pen ti iəmə asori mi nəha mə, “Iəmənmi irau iəmə Isrel mi. Kraurukwumen nərəhaien ia taon i səkitaha,

²¹ rauni irapw narəien me nepwɪn rɪpkatukwatukw mhə tukutaha i nəkur Rom mə tsəuvehi uə tsarə irə, ti nəri nə mə kamhərui loa səkitaha.”

²² Nərmama me ia kwopun nəha irəha mwi həkəmter, mamhəni ərəha irau. Ro iamɪnhi irə iəmə asori mi nəha səvəi Rom krouni pen ti naruagən me nepwɪn mə tuhəuvehi raka tinari səvənrau, mhousi irau.

²³ Nənə housi pɪk irau. Kurirə irə həuvehi puvnimwə irau ia kalapus, mhəni pen ti iərmama sə ramətui ti kalapus mə, “Tikətui amasan ti iəmənmi.”

²⁴ Nəpɪn iərmama sə ramətui ti kalapus rɪregi nəgkiariien nəha, ruvehi irau, mevən fwe ia rum riti fwe imwə ia nəkwai kalapus, muvehi pen nisunrau nei asori rəkure tərini.

Kumwesən ruvehi raka Pol mine Saelas ia kalapus

²⁵ Ia kurkwai nəpɪn, Pol mine Saelas krouəfwaki, rouəni nɪpu me, rouəgnəgini Kumwesən. Nərmama me fwe ia kalapus kamhətərig ia nirau.

²⁶ Təkwtəkwni a nimwnimwien asori ruvehe. Kalapus rɪkiuki pɪk. Təpinhə me pam həuvehe mhəkwaɡ. Jen me pam səməme kamhəkwtəmhiri nərmama me həsas.

²⁷ Ia nəpɪn nəha nimwnimwien rɪkiu irə, iərmama sə ramətui ti kalapus rətui, mətə təpinhə me pam həkwaɡ. Rerɪn rɪrhi mə nərmama me ia kalapus hənəp. Ro pen reivi raka nau səvənhi mə trəpi əpune atukw a in.

²⁸ Mətə Pol rəkwein asori, mɪni mə, “Tikəpwəh nousi əpune atukwien ik. Kimaha pam a i.”

²⁹ Iərmama sə ramətui ti kalapus rərəs laet me nepwɪn, maiu, mevən, mɪnimwi nukurhun mi ia nəmri Pol mine Saelas, mehekɪr mətənimwɪn.

³⁰ Kurirə irə rɪskəmter, miri raka irau mhərevən fwe iruə, mərəs pen irau i mə, “Iəmə asori mi, takaməkeikei məfo irə mə Kumwesən ruvehimiru iou?”

³¹ Mɪregi krouni mə, “Tikaməkeikei mɪni nɪpərhiənien ia Iesu Iərimənu, nənə Kumwesən truvehimiru ik mine nərmama me pam ia nəkwai nimwə səim.”

³² Nənə irau krouni irapw nəgkiariien səvəi Iərimənu revən tukwe mine nərmama me pam fwe ia nəkwai nimwə səvənhi.

³³ Ia nəpɪn nəha nəpɪn anan, mətə iərmama nəha ruvehi irau, maikuas ia təmwki nousiien ia nɪpwrانrau. Kurirə irə in mɪne nərmama me ia nəkwai nimwə səvənhi ko paptas ia nirəha.

³⁴ Nəpɪn kino pam paptas ia nirəha, iərmama nəha riri Pol mɪne Saelas, harutə pen ia nimwə səvənhi. In ruvei pen nəveginien mɪnrau. In mɪne nərmama me pam ia nəkwai nimwə səvənhi rerinraha ragien pik, ti nəri nə mə təkwtəkwni nəha hənahatətə ia Kumwesən.

³⁵ Nəpɪn nəha ruvəran iəmə asori mi səvəi Rom krouərhi polis me nepwɪn, rouni mə, “Pwəh iəmənmi nə krouier ia kalapus.”

³⁶ Iərmama sə ramətui ti kalapus rəvisau pen nəgkiariien səvənrau m Pol, mɪni mə, “Iəmə asori mi səvəi Rom krouərhi nəgkiariien riti mə takəsəni kɪmirau irouier. Ro pen tirouier rauevən. Pwəh nəmərɪnuien ramarə tukumirau.”

³⁷ Mətə Pol rini pen ti polis me i mə, “Nəfe nəha? Kɪmrau sitisin mi səvəi Rom. Iəmə asori mi səvəi Rom kroupkətə mhə nari riti iarouo rərəha. Mətə hənousi raka kɪmrau ia nəmri nərmama me, mhəuvehi puvnimwə kɪmrau ia kalapus. Mətə təkwtəkwni irau krouokeikei mə trouvehi raka kɪmrau iarouevən afafa. Rekəm! Pwəh irau əpa krouvehe, rouvehi raka kɪmrau.”

³⁸ Polis me nəha həuvən mhəni pen ti iəmə asori mi nəha səvəi Rom nəfe Pol rɪmənɪ. Nəpɪn irau krouegi mə Pol mɪne Saelas irau sitisin mi səvəi Rom, krouhekɪr.

³⁹ Irau krouevən rouni pen sore ti Pol mɪne Saelas. Kurirə irə krouiri irapw irau fwe ia kalapus, rouni pen ti nirau i mə trouəpwəh taon səvənraha rauevən.

⁴⁰ Ro iamɪnhi irə Pol mɪne Saelas krouier irapw ia kalapus, rouevən fwe ia nimwə səvəi Litia. Nəpɪn krouətə piəvtaha me fwe ikɪn, krouəvhag mɪnraha. Kurirə irə krouier.

17

Pol mɪne Saelas krouevən fwe Tesalonaeka

¹ Ia nəpɪn nəha Pol mɪne Saelas krouəpi sɪmwɪn ia taon kəru nəha Amfipolis mɪne Apolonia, rouevən fwe taon nəha Tesalonaeka. Ia kwopun nəha nimwəfwaki riti səvəi nəkur Isrel ramərer.

² Pol ruvnimwə rəmwhen ramo ia nəpɪn me. Ia Sapat kahar raməgkiari irəha mɪnraha. In ramahatən vas me ia Nəkukuə Ikinan, maməusiəre pui pen nɪpwrان,

³ mamɪni amasan ti nirəha i mɪnuə Nəkukuə Ikinan rani pərhiən mə Kristo traməkeikei mɪregi nəmisəien ia nɪpwrان, memhə, marə mətui mwi. Pol rini mə, “Iesu nəha iakani pehe tukumiaha i in nə Kristo.”

⁴ Nəkur Isrel me nepwɪn mɪne nɪpran asori me həpɪk mɪne nəkur Kris həpɪk səməme kamhəfwaki m Kumwesən irəha həregi mə nəgkiariien nəha ro nɪpərhiənien. Nənə həuvehe mhəkurirə Pol mɪne Saelas.

⁵ Mətə nəkur Isrel me nepwɪn rerinraha ramrhi ərəha irau. Həuvən fwe ia maket mhəiri nərmama nepwɪn kənkapwənraha riskai. Irəha həuvehe mhəpɪk, mhousəsɪmwɪn irəha me, mamho nurigrigien asori ia taon nəha. Həuvən mheitehi raka təpinhə ia nimwə səvəi iərmama riti nəghɪn nə Jeson, mamhətui Pol mɪne Saelas mə tuhəvi irapw irau ia nəmri nərmama.

⁶ Nəpɪn həpkətə mhə irau, həkwtəmhiri Jeson mɪne piəvtaha me nepwɪn mwi, mhəvi irapw irəha, mhəuvən mhərer ia nəmri nəmə asori me səvəi taon nəha. Irəha həkwein asori, mhəni mə, “Iəmənmi nəha Pol mɪne Saelas krauo pik nərəhaien ia kwopun me, rouvəuvehe mwi ia taon i səkitaha.

⁷ Jeson i rɪməuvehi irau krouevən ia nimwə səvənhi. Mətə irau krouərui loa me səvəi Kig Sisa, rauni mə kig riti mwi nəha ikɪn nəghɪn nə Iesu.”

⁸ Nəpɪn nəmə asori me mɪne nərmama me həregi nəgkiariien nəha, niemaha rəpi irəha.

⁹ Nəmə asori me həni mə Jeson mine in me nepwɪn tuhaməkeikei mhəuvei pen mane minraha. Nənə nəpɪn həuvei pen pam mane, nəmə asori me həfi raka rəgɪnraha ia nirəha.

Pol mine Saelas krouevən fwe Perea

¹⁰ Ia nəpɪn nəha ruvəpitəv, piəvtaha me hərhi pen Pol mine Saelas krouevən fwe taon nəha Perea. Nəpɪn krouevən rouapirapw fwe ikɪn, krouuvnimwə ia nimwəfwaki səvəi nəkur Isrel.

¹¹ Nəkur Isrel fwe Perea irəha hamasan mhəpi raka nəkur Isrel fwe Tesalonaeka, ti nəri nə mə rerɪnraha ragien ti niregiiən nəgkiariiən səvəi Pol mine Saelas. Ia nəpɪn me kamhəvsini amasan Nəkukuə İkinan mə tuhətoni mə nəgkiariiən səvənrau ro nɪpərhienien uə rekəm.

¹² Ro pen həpɪk ia nirəha həni nɪpərhienien ia Iesu. Nɪpran Kris me i irəha nɪprən asori me həpɪk həni nɪpərhienien. Nəmə Kris mwi həpɪk.

¹³ Mətə nəpɪn nəkur Isrel fwe Tesalonaeka həregi mə Pol revən mwi fwe Perea, mamɪni irapw nəgkiariiən səvəi Kumwesən fwe ikɪn, həuvən mwi fwe Perea, mamhərhiərhi nərmama me mə tuhəni ərəha Pol mine Saelas.

¹⁴ Ro pen piəvtaha me ia Perea hərhi irapw akwauakw Pol ramevən fwe ia təsi. Mətə Saelas mine Timoti krauarə a fwe ia Perea.

¹⁵ Nənə nərmama nepwɪn həkurirə Pol, mhəuvən irəha min meste nari fwe taon nəha Atens. Nəpɪn nəha hənamrərig irə, Pol rini pen ti nirəha i mə, “Kɪmiaha tihəuvən mhəni pen ti Saelas mine Timoti mə trouvehe akwauakw rouətə iou.”

Pol fwe Atens

¹⁶ Nəpɪn Pol rameitenhi ihi Saelas mine Timoti fwe Atens, rerɪn rəpou, ti nəri nə mə ramətə taon nəha rukuər ia nənimwi nari me səməme kaməfwaki pen minraha.

¹⁷ Ro pen ia Sapat me in raumnimwə ia nimwəfwaki səvəi nəkur Isrel, maməgkiari m nəkur Isrel mine nəməfwaki me nepwɪn mwi, mamousari mə truvi irəha həuvehe ti Iesu. Ia nəpɪn me ramevən fwe kwopun kamo maket ikɪn, maməgkiari irəha nərmama əpnəpen me, mamousari mə truvi mwi irəha.

¹⁸ Nəpɪn riti Pol raməgkiari m nahatən me nepwɪn kani irəha mə Epikurien me mine Stoik me. Nəpɪn irəha həregi nəgkiariiən səvənhi, kamhousari irəha min. Nepwɪn kamhəni mə, “Nəfe i iarməri i ramɪni?” Nepwɪn mwi kamhəni mə, “Rosi raməgkiari ia kumwesən me kitaha səreirei.” Irəha həni nəgkiariiən nəha ti nəri nə mə Pol raməvisau irapw nəgkiariiən amasan səvəi Iesu, mamɪni mə in rɪnətui mwi ia nemhəien səvənhi.

¹⁹ Irəha həiri Pol, mhəuvən ti nəmə asori me nəha kamhəkiri nəgkiariiən kani nousəsɪmwɪnien səvənraha mə Areopakus. Nəmə asori me nəha həni pen ti Pol i mə, “Kɪmaha iahokeikei mə tahəukurən nəfe nəha nəgkiariiən vi ikamahatən.

²⁰ Narimnari me nepwɪn ikamɪni kɪmaha iahəregi ropəiti. Ro pen iahokeikei mə tahəukurən nɪpwrai nəgkiariiən me nəha səim.”

²¹ Irəha həni nəgkiariiən nəha ti nəri nə mə nəpɪn me nəmə Atens mine nərməpə səməme kamharə fwe ikɪn, hokeikei mə tuhaməkure a, mamhətərig ia nəgkiariiən vi, mamhəgkiari ti nɪpwran.

²² Ia nəpɪn nəha Pol rərər ia nəmri nəmə asori me nəha kani nousəsɪmwɪnien səvənraha mə Areopakus, mɪni mə, “Nəmə Atens, iakinətə raka mə kɪmiaha hiaməskai pɪk ti nəfwakiiən m kumwesən me səpəmsəpə.

²³ Nəpɪn iakamavən ia taon i səkɪmiaha, maməspau ia nənimwi nari me səməme hiaməfwaki pen minraha, iakətə mwi nɪfatə riti. Kɪmərai pen nəgkiariiən riti ia nɪkaren rani mə:

NɪFATƏ I SƏVƏI KUMWESƏN NƏHA IAHƏREIREI IN

Kumwesən nəha hiaməfwaki pen min mətə hiəreirei, təkwtəkwni nəha takəvisau pehe m kɪmiaha i.

²⁴ Kumwesən sə rino tiprənə i mine narimnari me pam irə, in ramərimənu ia neiai mine tiprənə, mipkarə mhə ia nimwəfwaki me səməme nərmama ho ia rəginraha.

²⁵ Nərmama me həpko tukwini pen mhə nari min ia rəginraha rəmwhen kamo ia iərmama sə raməres nari. Rekəm! In əpa rauvei pen nimiruien mine neiahagien mine narimnari me pam m nərmama me.

²⁶ Fwe ia nukune narəien, in rino iərmama kuatia a mə nərmama me pam tuhəuku pen irə, mhəuvən, mharə ia tənəmtənə me ia təkure tiprənə i. In əpa riməkupwən məmri mak səvəi tiprənə səvənraha, mini mwi mə tuharə ikin meste tinesən.

²⁷ Kumwesən rino iamini irə mə irəha tuho rəmwhen iərmama nənimen rifwə. Tuhamərapərap nari, nənə mhərap i. Mətə pərhien, Kumwesən ripkarə mhə isipwin tukutaha.

²⁸ Rəmwhen ia iərmama riti kupwən riməni mə, ‘In nukune nimiruien səkitaha, mine nukune navəniən səkitaha, mine nukune narimnari me pam samo.’ Rəmwhen mwi ia nəgkiariien i nərmama me nepwin səkimiaha səməme kamhərai nipu me həməni mə, ‘Kitaha mwi nipwnətin me.’

²⁹ Trini minuə nipərhienien i kitaha i nipwnəti Kumwesən me, ratukwatukw mə ko səni Kumwesən in rəmwhen ia nənimwi nari sə reri iərmama ramrhi, nənə ro ia nukurəniən səvənhi ia kol mine silva mine kəruətərei? Rekəm!

³⁰ Fwe kupwən, nəpin nərmama həreirei Kumwesən, Kumwesən raməti karen. Mətə təkwtəkwni, in ramini pen ti nərmama ia kwopun me pam mə irəha tuhaməkeikei mhərarig ia noien ərəha me səvənraha.

³¹ Irəha tuhaməkeikei mho iamini irə, ti nəri nə mə in rinəmri raka nəpin riti. Ia nəpin nəha iərmama riti sə in rinərpwi raka rəgin irə trəkiri ia natukwatukwien nərmama me pam ia tiprənə i ti noien me səvənraha. Kumwesən rinahatən raka nərmama me pam sin nəha iərmama nəha, ti nəri nə mə rino rətui mwi ia nemhəien səvənhi.”

³² Nəpin nəmə Atens həregi nəgkiariien nəha mə iərmama riti rətui mwi ia nemhəien, nepwin haris irə. Mətə nepwin həni pen ti Pol i mə, “Kimaha iahokeikei mə tahəregi mwi nəgkiariien səim.”

³³ Nənə Pol rəpwəh irəha mamevən.

³⁴ Mətə nərman me nepwin həkurirə i, mamhəni nipərhienien ia Iesu. Nərman me nəha riti nəghin nə Taionusios. In iəmə asori riti sə raməkure irəha nəmə asori me ia nousəsimwinien nəha kani mə Areopakus. Pran riti nəghin nə Tamaris mine nərmama me nepwin mwi həkurirə ia Pol, mamhəni nipərhienien ia Iesu.

18

Pol revən fwe Korin

¹ Pol rəgkiari pam fwe Atens, mier, mevən fwe taon nəha Korin.

² Ia kwopun nəha revən mətəni iəmə Isrel riti nəghin nə Akwila. Akwila rinətui fwe profens nəha Pontas. Fwe kupwən, in mine pran səvənhi Prisila krauarə fwe ia tənə Itali ia taon nəha Rom, mətə ti nəri nə mə Klotias, iəmə asori səvəi nəkur Rom, rini mə nəkur Isrel me pam tuhaməkeikei mhəier ia Rom, irau krouier, nənə rouvehe ia Korin. Irau krouarə nəpin ouihi a ia Korin, nənə Pol ruvehe mətə irau.

³ Nənə ti nəri nə mə wok səvənhi sə rauvehi mane irə rəmwhen a mwi wok səvənrau, ramarə irəhar minrau, mamharo pəri wok. Irəhar haro nimwə tapolen me.

⁴ Nənə ia Sapat me pam fwe ia nəkwai nimwəfwaki səvəi nəkur Isrel, Pol raməgkiari pik, mamousari mə trivi nəkur Isrel mine nəkur Kris mə tuhəuvehe mhəni nipərhienien ia Iesu.

⁵ Saelas mine Timoti krouier ia Masetonia, roueiwaiu pehe ia Korin. Ia nəpin nəha Pol

17:24: 1King 8:27, Wok Me 7:48 **17:25:** Sam 50:12, Aes 42:5 **17:27:** Dut 32:8, Aes 55:6, Sam 145:18, Jer 23:23

17:29: Aes 40:18-20, Aes 44:10-17, Wok Me 19:26 **17:30:** Wok Me 14:16 **17:31:** Sam 9:8, 96:13, Wok Me 10:42

18:2: Rom 16:3 **18:3:** Wok Me 20:34, 1Kor 4:12 **18:5:** Wok Me 17:14-15, Wok Me 9:22

rəpwəh noien nimwə tapolen me, maməvisau irapw a nəgkiariien amasan ia nəp̄in me pam, mam̄ini irapw ti nəkur Isrel mə Iesu in Kristo.

⁶ Mətə irəha həni ərəha Pol, mhəpkini mhə n̄ipərhiēnien ia nəgkiariien səvənhi. Nəp̄in ho iam̄inhi, Pol rounouini raka n̄iməkwrur ia səvənhi karkahu, m̄ini pen ti nirəha i mə, “Tr̄ini m̄inuə Kumwesən rərpw̄in noien ərəha sək̄imiaha, ramarə ia k̄imiaha əpa. Iou iakiwən ia k̄imiaha. Təkwtək̄wuni nəha mamevən takevən ti nər̄mama r̄ipko mhə irəha nəkur Isrel.”

⁷ Ro pen Pol rəpwəh irəha, mevən muv̄nimwə ia nimwə səvəi iərmama riti nəgh̄in nə Titias Jastas. R̄ipko mhə Titias in iamə Isrel, mətə raməfwaki m Kumwesən. Nimwə səvənhi ipaka ti nimwəfwaki səvəi nəkur Isrel.

⁸ Iəmə asori səvəi nimwəfwaki nəha nəgh̄in nə Krispas. In m̄ine nər̄mama me pam ia nəkwai nimwə səvənhi həni n̄ipərhiēnien ia Iərimənu. Nəkur Korin həp̄ik kamhətərig ia nəgkiariien səvəi Pol, mhəni n̄ipərhiēnien ia Iesu, nənə ko paptas ia nirəha.

⁹⁻¹⁰ Ia nəp̄in riti ia nəp̄in, Iərimənu rəgkiari pen m Pol ia nəmək̄rəhaien riti, m̄ini mə, “Takamarə tukw ik. Tikəpwəh nehek̄rien, mətə tikaməmwur, mam̄ini irapw nəgkiariien səiou, məpwəh napw̄isien. Iərmama riti riwən trouaha ik, ti nəri nə mə səiou me nər̄mama həp̄ik ia taon i.”

¹¹ Ro pen Pol rarə ia kwopun nəha meste nuk kwatia məkwə sikis, mamahatən nər̄mama ia nəgkiariien səvəi Kumwesən.

Pol rər̄er ia nəmri Kalio

¹² Nəp̄in Kalio ramərimənu ia tənə Akaea, nəkur Isrel housəs̄imw̄in irəha me, mhəkwtəm̄hiri Pol, mhəuvehi, mhəuvən fwe ia kwopun Kalio ramək̄iri nəgkiariien ik̄in.

¹³ Irəha həni mə, “Iəmə i ramosari mə truvi nər̄mama həuvehe mhəfwaki pen m Kumwesən ia noien riti sə ramərūi loa sək̄imaha.”

¹⁴ Mətə nəp̄in Pol rinamək̄wag mə trəgkiari, Kalio r̄ini pen ti nəkur Isrel i mə, “K̄imiaha nəkur Isrel, tr̄ini m̄inuə iərmama riti ro nari riti r̄ipkatukwatukw mhə, m̄arūi loa səvəi nəkur Rom, takaməkeikei mamətərig ia k̄imiaha.

¹⁵ Mətə ti nəri nə mə hiamousari ti nəgkiariien me m̄ine nahag me ia loa sək̄imiaha, ramarə a ia k̄imiaha. Tihəmri amasan. Iakəpwəh nokeikeien mə takək̄iri narimnari me sə ro iam̄inha irə.”

¹⁶ Nənə Kalio rəkoui irapw irəha həier ia kwopun nəha in ramək̄iri nəgkiariien ik̄in.

¹⁷ Nəp̄in həuvən fwe iruə, nər̄mama me fwe iruə həkwtəm̄hiri Sostenes, iəmə asori səvəi nimwəfwaki səvəi nəkur Isrel. Irəha hənamousi in ipaka ti kwopun nəha Kalio ramək̄iri nəgkiariien ik̄in, mətə Kalio ro nəri auər a ia narimnari me nəha kamho.

Pol r̄irərig pen fwe Antiok ia profens nəha Siria

¹⁸ Pol rarə nəp̄in r̄ipik fwe Korin irəha piəvtaha me, nənə rəpwəh irəha, meiwaiu pehe ia taon nəha Kegkria. Ia kwopun nəha in rər̄ai nukwənen, mahatən pen mə natuakəm̄ien riti səvənhi sə r̄iməuvehi kwəsuh̄i tukwe ia nəmri Kumwesən r̄ino sampam. Kurirə irə in rəputə ia n̄itətə riti irəhar Akwila m̄ine Prisila, mharier, mharevən fwe Siria.

¹⁹⁻²¹ Nəp̄in irəhar harapirapw fwe Efesas, Pol revən ia nəkwai nimwəfwaki səvəi nəkur Isrel, maməgkiari m̄inraha, mamousari mə truvi irəha həuvehe ti Iesu. Irəha hərəs pen in mə tuharə kwopti irəha min, mətə Pol r̄ipkəs̄eni mhə. Nəp̄in nəha rinaməpwəh irəha irə, r̄ini pen ti nirəha i mə, “Mə ratukwatukw ia nətəriḡien səvəi Kumwesən, iou takrəriḡ pehe m̄wi tukumiaha.” Nənə rəputə ia n̄itətə riti mier fwe Efesas, məpwəh Akwila m̄ine Prisila irau krouarə fwe ik̄in.

²² Pol rier fwe Efesas meiwaiu pehe ia taon nəha Sisaria, muvarei mutə pen fwe Jerusalem. Nəp̄in r̄inətə raka nakalasia me fwe ik̄in, reiwaiu pen fwe Antiok.

18:6: Wok Me 13:46,51, Wok Me 20:26 **18:8:** 1Kor 1:14 **18:9-10:** 1Kor 2:3, Jos 1:9, Aes 41:10, Jer 1:8, Jon 10:16
18:15: Wok Me 23:29, Wok Me 25:18-19, Jon 18:31 **18:18:** Wok Me 21:24 **18:19-21:** Wok Me 17:17, Rom 1:10, 1Kor 4:19, Jem 4:15

²³ Pol rarə nəpɪn nepwɪn fwe ikin, nənə mier mevən ia kwopun me fwe ia profens mi nəha Kalesia mine Frijia, mamərpwi əknekɪn nərmama me səvəi Iesu.

Apolos fwe Efesas mine Korin

²⁴ Ia nəpɪn nəha iəmə Isrel riti ruvehe ia Efesas nəghɪn nə Apolos. Rɪnətui fwe taon riti kani mə Aleksantria. In iərmama riti səvəi nəgkiariien, mukurən amasan nəfe Nəkukuə Ikinan rani.

²⁵ Nərmama nepwɪn hənahatən raka in ia Suatuk səvəi Iesu Iərimənu. Ia nəpɪn me in rɪregi rəsanɪn ti nəvisauien. Nənə nəpɪn ramahatən nərmama me, nəgkiariien səvənhi ia nɪkaren səvəi Iesu ratukwatukw a, mətə in rukurən a paptəes nəha Jon rɪno fwe kupwən.

²⁶ Nəpɪn Apolos ruvehe ia Efesas, rɪnaməvisau ia nəkwai nimwəfwaki səvəi nəkur Isrel məpwəh nehekɪrien. Mətə nəpɪn Prisila mine Akwila krouregi nəgkiariien səvənhi, krouiri in, rouevən fwe nimwə səvənrau. Nənə krouni pen amasan Suatuk səvəi Kumwesən tukwe mə in trukurən amasan mwi.

²⁷ Kurirə ikin Apolos rokeikei mə trevən fwe profens Akaea. Ia nəpɪn nəha piəvtaha me fwe Efesas hasitu irə, mhərai nəkukuə riti, mhərhi pen i revən ti nərmama me səvəi Iesu fwe Akaea. Həni pen ti nɪrəha i mə tuhəuvehi Apolos revən fwe rukwənu me səvənraha. Nəpɪn Apolos rapirapw fwe ikin, ramasitu asori ia nərmama səməme namasanien səvəi Kumwesən rɪno irəha həni nɪpərhienien ia Iesu.

²⁸ Apolos ramasitu asori ia nɪrəha, ti nəri nə mə ia nəmri nərmama me in ramousi tərini nəgkiariien səvəi nəkur Isrel, mamahatən ia Nəkukuə Ikinan mə Iesu in Kristo.

19

Pol revən fwe Efesas

¹ Nəpɪn Apolos ramarə ihi ia Korin, Pol rukurau parei meiwaiu pehe ia Efesas, mətə nərmama me nepwɪn səvəi Iesu fwe ikin.

² In rəres pen irəha i mə, “Rəfo? Fwe kupwən, nəpɪn hiəni nɪpərhienien ia Iesu, hiəuvehi Nənɪmwɪn Ikinan uə rekəm?”

Mɪregi həni mə, “Rekəm. Kimaha iahəpkregi raka mhə mə Nənɪmwɪn Ikinan rarə.”

³ Mɪregi Pol rɪni mə, “Ro iamɪnhi nəfe nəha paptəes kimiaha hiəuvehi?”

Mɪregi həni mə, “Kimaha iahəuvehi paptəes səvəi Jon.”

⁴ Mɪregi Pol rɪni mə, “Paptəes nəha Jon rɪno səvəi nərmama səməme həuvərərɪg ia noien ərəha me səvənraha. Mətə Jon rɪni irapw mə nərmama me tuhaməkeikei mhəni nɪpərhienien ia iərmama sə trɪpkukurirə i muvehe. Iərmama nəha Jon rəgkiari irə in nəha Iesu.”

⁵ Nərmama me nəha həregi nəgkiariien nəha, ko paptəes ia nɪrəha ia nəghi Iesu Iərimənu.

⁶ Nəpɪn Pol rəmrutə rəgɪn mi ia nɪrəha, Nənɪmwɪn Ikinan ruvehe ia nɪrəha, nənə kənəmhəgkiari ia nəgkiariien me səpəmsəpə, mənəmhəni irapw nəgkiariien sə raku pen ti Nənɪmwɪn Ikinan.

⁷ Nərmama me nəha rosi irəha pam twelef.

⁸ Ia taon nəha Efesas, Pol rauvnimwə ia nəkwai nimwəfwaki səvəi nəkur Isrel. Ia məkwə kahar, ia Sapat me pam, rani irapw nəgkiariien amasan fwe ikin, məpwəh nehekɪrien. In raməvisau, mamousari mə trɪvi irəha həuvehe mhəni nɪpərhienien ia nɪtətə sə Kumwesən ramərimənu irə.

⁹ Mətə nərmama nepwɪn kəkəpwənraha riskai. Həpwəh nɪniien nɪpərhienien ia nəgkiariien səvənhi, mamhəni ərəha suatuk səvəi Iesu ia nəmri nərmama me fwe nəkwai nimwəfwaki. Ro pen Pol rəpwəh irəha, muvehi nərmama me səvəi Iesu, mamhəuvən

irəha min. Ia nəp̄in me pam ramahatən nərmama me fwe ia nəkwai skur riti kani mə Skur səvəi Tiranas.

¹⁰ Pol ramahatən nərmama me iam̄inhi irə meste nuk kəru. Ro pen nərmama me pam fwe profens Esia, nəkur Isrel m̄ine nəkur Kris, həregi nəgkariien səvəi Iərimənu.

¹¹ Ia nəp̄in me rip̄ik Kumwesən rauvei pen niskaiien m̄ Pol, nənə Pol ramo n̄imtätien me nepw̄in rop̄aiti.

¹² Nərmama me həpeki raka n̄ip̄əri t̄inari me sə Pol r̄irai raka n̄iseseien irə uə t̄inari me sə r̄inarkahu raka i, həuvehi, mhəuvən mhəmri pen ia nərmama səməme nemhəien rarə ia n̄irəha. Nənə nemhəien me səvənraha haraka ia n̄irəha. Nən̄imw̄in ərəha me həier ia n̄irəha.

T̄ini Skeva me

¹³⁻¹⁴ Nəmə Isrel me nepw̄in irəha pam sefen. Irəha n̄ipw̄nəti pris asori anan riti səvəi nəkur Isrel nəgh̄in nə Skeva. Ia nəp̄in me kamhəuvən ia kwopun me, mamhəkoui irapw nən̄imw̄in ərəha me ia nərmama. Nəp̄in riti hən̄uə tuhəkoui irapw irəha ia nəgh̄i Iesu Iərimənu. Ro iam̄inhi irə həuvən mhərer ia nəmri iərmama riti nən̄imw̄in ərəha rarə irə, hən̄i pen t̄i nən̄imw̄in ərəha i mə, “Kimaha iahəni pehe tukw̄ ik i ia nəgh̄i Iesu, iəmə nəha Pol raməvisau i, tikier ia iərmama i.”

¹⁵ Mətə nən̄imw̄in ərəha r̄ini pen t̄i n̄irəha i mə, “Iakukurən Iesu, mukurən mwi Pol. Mətə kimiaha n̄isiməme i?”

¹⁶ Nənə iəmə nəha nən̄imw̄in ərəha ramarə irə rivə pen ia n̄irəha. Nəgsen rasori məpi raka nəgsenraha pam. Ramousi irəha. Nənə irəha hap raka ia nimwə nəha. T̄inari səvənraha ruvəiwən. N̄ipwranraha rəp̄ruəp̄ruə.

¹⁷ Nəkur Isrel me pam m̄ine nəkur Kris me pam səməme kamharə ia Efesas həregi nəvisaiuen səvəi noien nəha. Nəp̄in həregi, həhekir asori. Nənə nərmama me həuvehi utə nəgh̄i Iesu Iərimənu rutə mwi.

¹⁸ Nərmama səməme hən̄i n̄ip̄ər̄hienien ia Iesu həp̄ik həuvehe mamhəni pui noien ərəha me səvənraha ia nəmri nərmama me.

¹⁹ Nepw̄in ia n̄irəha səməme hən̄amo nahak fwe kupwən həpeki nəkukuə me səvənraha səvəi nahak, mhəpeki mhəuvehe, mhəuvani ia nəmri nərmama me pam. Nənə nərmama me həvsini nəmri nəkukuə me nəha, mhətə mə rutə p̄ik.

²⁰ Ro iam̄inhi irə nəgkariien səvəi Iərimənu r̄iskai p̄ik muvir̄is mamevən.

Nur̄igr̄igien asori fwe Efesas

²¹ Kurirə ia narimnari me nəha, Pol rer̄in ramr̄hi mə trəpi s̄imw̄in ia profens mi nəha Masetonia m̄ine Akaea, mevən fwe Jerusalem. In r̄ini mə, “Nəp̄in takevən raka fwe Jerusalem, takaməkeikei m̄atoni mwi Rom.”

²² In r̄ər̄hi pen Timoti m̄ine Erastas, iəmə mi sə krouasitu irə, krouevən fwe Masetonia. Mətə in rarə ouih̄i a mwi fwe ia Esia.

²³ Ia nəp̄in nəha kruk̄wumen naruagənien riti fwe Efesas t̄i Suatuk səvəi Iesu.

²⁴ Iərmama riti nəgh̄in nə Temetrius. In iərmama sə ramo narimnari me ia silva. Ia nəp̄in me ramo nimwə ouih̄i me ia silva, mauv̄nhi nimwəfwaki səvəi kumwesən eikuə riti. In pran kani mə Atemis. Temetrius m̄ine nərmama me səməme kamhowok irəha min kamhəmri pen nəmri nari ia nimwə ouih̄i me nəha, mamhəuvehi mane asori me irə.

²⁵ Nəp̄in riti Temetrius roeite nərmama me pam səməme kamho narimnari me ia silva. In r̄ini pen t̄i n̄irəha i mə, “Nərman, hiəuvəukurən raka mə kitaha saməuvehi mane asori ia wok i səkitaha.

²⁶ Kimiaha hiəuvəregi raka nəgkariien səvəi iəmə nəha Pol, mhənətə raka narimnari me nəha in ramo. Rip̄ko mhə ia taon əpa i Efesas, mətə ipaka rukurau pam ia profens

i Esia, in ravi narmama me hapik hapwäh natarigien savenraha, mhakurirä in. In rani mä nänimwi kumwesän me i narmama kamho ia rəginraha ripko mhä iräha kumwesän pərhiän me.

²⁷ Kitaha tsaməkeikei mhəsiari kamo Pol ro narmama häni ərəha wok i səkitaha. Rukurän noien mwi narmama hətə ərəha nimwəfwaki səvəi kumwesän asori səkitaha Atemis. Nənə pəpim nəpin riti rukurän nuvehi rakaiän nəhag nəha Atemis, mo ruvehe mo nəri auər a i. Mətə narmama me pam ia Esia mine ia kwopun me pam ia tıprənə i kamhəfwaki m prən i.”

²⁸ Nəpin narmama me həregi nəgkariien nəha, niemaha rəpi pik irəha. Həskəmter, mənəmhəkwein asori, mä, “Səgnəgini Atemis, kumwesän səvəi nəkur Efesas.”

²⁹ Nərəhaien nəha raiu mevän meste kwopun pam ia taon nəha. Narmama me haiu, mhəuvən, mhəkwtəmhiri Kaius mine Aristakas, iəmə Masetonia mi nəha kamharavən pəri irəhar Pol. Həkwtəmhiri irau, mhəvi irau, mhəuvən fwe kwopun asori riti kamrai sun nəgkariien ikin.

³⁰ Pol rokeikei mä trevən ia reri narmama məgkari, mətə narmama me səvəi Iesu hapkəsəni mhə.

³¹ Nəmə asori me nepwın mwi səvəi Esia, səməme həukurən amasan Pol, hərhi pen nəgkariien min, mamhase in mä trəpwäh nevənien fwe kwopun nəha kamrai sun ikin.

³² Fwe nəkwai kwopun nəha kamrai sun ikin, nurıgırgıgien asori. Narmama kamhəkwein əpwəmwis. Nepwın kamhəni nəgkariien riti, nepwın kamhəni əpə. Irəha hapik həreirei mä hənousəsımwın irəha me ti nəfe.

³³ Ia nəpin nəha nəkur Isrel hərui irapw iərmama riti nəghın nə Aleksanta. Narmama nepwın hətoni, häni pen tukwe in mä trəgkari. Nəpin Aleksanta rıskəmter ia nəmri narmama me pam, ruvehi utə rəgin, mokeikei mä trıni irapw nəgkariien səvəi nəkur Isrel.

³⁴ Mətə nəpin narmama me hətə sas Aleksanta mä in iəmə Isrel, irəha pam kamhəkwein əpwəmwis, rerınraha kuatia a, mamhəni mä, “Səgnəgini Atemis, kumwesän səvəi nəkur Efesas. Səgnəgini Atemis, kumwesän səvəi nəkur Efesas.” Irəha kamhəkwein əpwəmwis iamınhi mhəuvehi aoa kəru.

³⁵ Kurirə irə iəmə asori riti səvəi Efesas rıskəmter minise irəha. Nəpin həuvehe mhafafa, in rini mä, “Nəmə Efesas, narmama me pam həukurən mä nimwəfwaki səvəi kumwesän asori nəha Atemis ramərer ia taon i səkitaha. Kitaha i nəkur Efesas samətui amasan tukwe. Samətui amasan mwi ti kəpwier ikinan nəha rıməukrutə ia nıməgouəgou meiwaiu pehe.

³⁶ Iərmama riti riwən ko rıpkini mhə mä iakameikuə. Ro iamınhi irə kımiaha tihəməkeikei mhafafa, mhəpwäh noien nari riti kurirə tihəmisə irə.

³⁷ Kımiaha hiəməuvehi iəmənmi nəha, mhəuvehe ia kwopun i. Mətə irau kroupkakres mhə nari riti ia nimwəfwaki riti səkitaha, rouəpwäh nini ərəhaien Atemis, prən nəha in kumwesän səkitaha.

³⁸ Trıni minuə Temetrius mine narmama səməme kamhowok irəha min hənətə nəri ərəha riti iərmama riti rino, pwäh həuvən fwe nimwə me nəha kaməkiri nəgkariien ikin. Nimwə me nəha kamhəkwağ a. Nəmə asori me səməme kamhəkiri nəgkariien irəha fwe ikin.

³⁹ Mətə trıni minuə hiökeikei nari riti mwi, tihəməkeikei mheitenhi nəpin nəha nəmə asori me kamhousəsımwın irəha me irə. Ia nəpin nəha tihəmri amasan.

⁴⁰ Kitaha tsaməsiari, kamo tukini mä samərui loa ipwet, mamhərukwomen nərəhaien asori. Nənə tsəfni ia nəmri nəmə asori me? Nəgkariien səkitaha riwən tsəni mä səfo mamho nurıgırgıgien asori i.”

⁴¹ Nəpin iəmə asori nəha rini pam nəgkariien nəha, rərhi pen narmama me kamhəuvən.

20

Pol revan fwe profens mi naha Masetonia mine Akaea

¹ Nəpın nurıgırgien asori naha rıneiwaiu, Pol rəkwein nərmama me səvəi İesu həuvehe rəvəhag mınraha. Nəpın rəvəhag pam mınraha, rəsəkır mınraha, mier, mamevən fwe Masetonia. ² In ramevən ia kwopun me ia profens naha, mamini nəgkiariien me rıpık, maməvəhag m nərmama me səvəi İesu fwe ikın. Kurirə irə in ruvehe ia profens naha Akaea.

³ Pol ruvehi məkwə kahar fwe ikın. Nəpın rınaməpnəpenə mə trəputə ia nıtətə riti, mevən fwe profens naha Siria, in rıregi mə nəkur İsrəl hənərai sun mə tuhousi əpune in ia nəkwai nıtətə naha. Ro pen in rəpwəh, mını mə in travən a məpi simwın ia profens naha Masetonia ti nıregien mevən fwe Siria.

⁴ Nərmama nəpwın mwi həkurirə in: Sopata, tını Piras iəmə Perea; mine Aristakas irau Sekantas, iəmə Tesalonaeka mi; mine Kaius iəmə Tepe, irau Timoti; mine iəmə Esia kəru naha Tikikas mine Trofimas.

⁵ Irəha naha həkupwən mhəuvən mamheitenhi kimaha fwe Troas.

⁶ Nəpın nəveginien asori naha nəkur İsrəl kamhani bred sə yis riwən irə rukurau, kimaha iahəputə ia nıtətə riti mhəier ia Filipae. Nəpın krirum rukurau, nənə iahəuvən mheste irəha fwe Troas, mamharə fwe ikın mhəuvehi nəfwakiien kuatia.

Pol ramo navanien səvənhi sampam fwe Troas

⁷ Ia Sapat riti, ia nəpın, kimaha iahousəsimwın kimaha me mə tahəkwsen bred. Pol ramahatən nərmama me. Ti nəri nə mə trəkwakwi rəpwəh irəha, rəgkiari əpwəmwis meste kurkwai nəpın.

⁸ Kimaha iahousəsimwın kimaha me ia nəkwai nimwə ia kwopun riti fwe irənhə. Ia kwopun naha laet me rıpık rauək.

⁹ Təmaruə riti naha ikın. Nəghin nə İutikas. Raməkure utə ia ruei winto. Nəpın Pol raməgkiari pık mamevən, napriien ruvehi təmaruə naha. Ravi kəviəmu, mımwei irapw fwe ia stori kahar, meiwaiu mouini. Nərmama me heiwaiu mə tuhəuvehi utə, mətə ruvamhə.

¹⁰ Mətə Pol reiwaiu irapw, mınımwi nukurhun mi ia nıkaren, mərəui əmwesi, mını mə, “Tihəpwəh nıregien rərəha, in ruvəmıru mwi.”

¹¹ Kurirə ikın, nəpın Pol rutə mevən mwi fwe irənhə, rəkwsen bred, maməni pəri nari irəha mınraha. In rəgkiari mwi meste rınamran, məpwəh irəha mamevən.

¹² Nənə irəha həiri təmaruə naha İutikas, mamhəuvən fwe ia rukwənu. Rerınraha ragien mə in ruvəmıru mwi.

Irəha həier ia Troas mhəuvən fwe Maelitas

¹³ Pol rokeikei mə travən a, mukurau parei, mevən fwe taon naha Asos. Ro iamınhi irə in rərhi pen kimaha iahəputə ia nıtətə, mhəkupwən irə, mhəuvən, mamheitenhi in fwe ikın.

¹⁴ Nəpın in rier pehe tukumaha fwe Asos, rəputə ia nıtətə kimaha min, nənə iahəuvən fwe taon naha Mitulen.

¹⁵ Kını rakwakwi irə iahəier ia kwopun naha, mhəuvehe, mhaiu iruə ia tənə əmweris naha Kios. Nəpın kuatia rukurau, iahəuvehe ia tənə əmweris naha Samos. Nəpın kuatia mwi rukurau, iahəuvehe ia taon naha Maelitas.

¹⁶ Kimaha iahaiu iamınhi irə ti nəri nə mə Pol rıməni mə tahəukurau iruə mhəpwəh nuvareiiien fwe Efesas. Rəpwəh nokeikeiiien mə trouraha nəpın səvənhi fwe profens naha Esia, ti nəri nə mə in ramevən akwauakw mə trukupwən mapirapw fwe Jerusalem kurirə nəpın asori naha Pentekos.

Pol rəvəhag m elta me səvəi nəfwakiien fwe Efesas

¹⁷ Nəp̄in kimaha iahəuvarei fwe Maelitas, Pol rərhi pen nəgkiariien revən fwe Efesas, mərəs elta me səvəi nəfwakiien mə tuhəuvehe mhətə in.

¹⁸ Irəha həuvehe, nənə Pol rini pen ti nirəha i mə, “Kimiaha hiəuvəukurən raka mə iakinəfarə irə kitaha m kimiaha fwe iakiməuvehe ia Esia meste iakəpwəh kimiaha namevən.

¹⁹ Iakamo wok səvəi Iərimənu, m̄ipkəfiutə mhə iou. Ia nəp̄in me nise nənimek ramaiu tukumiaha. Ia nəp̄in me iakamregi ramərəha, ti nəri nə mə nəkur Isrel hənua tuhousi əpune iou.

²⁰ Kimiaha hiəukurən mə iapkərkwafə mhə ia nəgkiariien me nepw̄in sə tuhasitu ia kimiaha. Mətə nəp̄in iakaməvisau uə iakamahatən kimiaha ia nəmri nərmama me uə ia nəkwai nimwə me səkimiaha, iakani irapw pam tukumiaha.

²¹ Iakaməvisau pen pəri m nəkur Isrel mine nərmama ripko mhə irəha nəkur Isrel mə irəha tuhaməkeikei mhərərig ia noien ərəha me səvənraha, mhəuvehe ti Kumwesən, nənə mhahatətə ia Iesu Kristo Iərimənu səkitaha.

²² Nənə hətə ro. Təkwətəkwuni nəha iakamevən fwe Jerusalem, ti nəri nə mə Nənimw̄in Ikinan raməkeikei miou. Iou iakreirei nəfe treste iou ia kwopun nəha.

²³ Mətə in a i iakukurən. Ia taon me pam sə iakamevən ik̄in, Nənimw̄in Ikinan ramahatən amasan iou, mam̄ini mə tukousi iou, kuvehi puvnimwə iou ia kalapus.

²⁴ Mətə iou iakətoni mə nim̄iruien səiou ro nəri auər a tukw iou. Iapkətərig pik mhə i. Iakokeikei a mə takeste nusvenhi suatuk səiou, mo sampam ia wok nəha Iesu Iərimənu ruvei pehe miou. In rini mə takaməkeikei m̄ini irapw ti nərmama nəgkiariien i sə raməvisau namasanien səvəi Kumwesən.

²⁵ Nənə hətə ro. Təkwətəkwuni nəha iakukurən mə kimiaha pam i səməme iakuvəukurau raka ia nimwrhenim̄iaha, məvisau nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə m kimiaha, tihəpkətə mhə mwi nənimek ia nəp̄in riti.

²⁶ Ro pen ia nəp̄in i ipwet iakani irapw tukumiaha i mə tr̄ini minuə Kumwesən rərpw̄in noien ərəha me səkimiaha, ramarə ia kimiaha. Iou iakiwən ia kimiaha,

²⁷ ti nəri nə mə iapkərkwafə mhə nari riti tukumiaha. Iakuvəni irapw pam narimnari me Kumwesən rokeikei.

²⁸ Kimiaha tihaməkeikei mhətə amasan kimiaha me, mamhətə amasan mwi sipsip me pam səməme Nənimw̄in Ikinan r̄inəmri pehe ia rəgim̄iaha. Tihaməkeikei mhəiri amasan nakalasia me səvəi Kumwesən, ti nəri nə mə in r̄inərəku raka irəha ia niten.

²⁹ Iakuvəukurən raka mə nəp̄in takaraka ia kimiaha, nərmama me nepw̄in həmwhen ia kuri əpr̄m̄in me tuhəuvehe ia rerim̄iaha, mhər̄ipwi kimiaha nərmama me səvəi Iesu, rəmwhen mə kimiaha sipsip me.

³⁰ Nənə kimiaha i nərmama nepw̄in tuhəskəmter, mheikuə mə tuhəvi raka nərmama me səvəi Iesu, həuvən mhəkuriə ia nirəha.

³¹ Ro iam̄inhi irə, kimiaha tihaməkeikei mhəsiari. Rerim̄iaha tramr̄hi mə nuk kahar iakəpwəh napw̄isien, mətə ia nəp̄in mine ia ran iakamahatən kimiaha kuatia kuatia. Nise nənimek ramaiu tukumiaha.

³² Təkwətəkwuni nəha iakaməmri pen kimiaha ia rəgi Kumwesən. Rerim̄iaha traməkeikei mamr̄hi nəgkiariien sə raməvisau namasanien səvənhi. Nəgkiariien nəha r̄iskai, mukurən nərpwi əknek̄inien kimiaha, muvei pehe narimnari amasan me səməme Kumwesən r̄im̄ani mə truvei pen m nərmama me səvənhi.

³³ Rer̄ik ripkakes mhə mane uə tinari səvəi iərmama riti.

³⁴ Kimiaha hiəuvəukurən raka mə iou iakinowok ia rəgik mə takuvehi narimnari me səvəi narəien səiou mine səvəi iou me nepw̄in.

³⁵ Ia noien me pam səiou, iakamahatən kimiaha mə kitaha tsaməkeikei mhəmwur iamihhi irə, mamhasitu ia nərmama həpkiskai mhə. Reritaha traməkeikei mamrhi nəgkiariien i səvəi Iesu Iərimənu. In rīməni mə, ‘Nəriariien nari ramasan pik məpi raka nuvehiiien a nari.’ ”

³⁶ Nəpən Pol rəgkiari pam, rīnimwi nukurhun mi, məfwaki irəha mīnraha.

³⁷ Irəha pam hasək, mhəkwtəmhirī Pol, mhakei min.

³⁸ Rerīnraha rəpou pik ti nəgkiariien nəha rīməni mə tuhəpkətoni mhə mwi nənimen. Nənə havən pəri irəha min, mhəuvən ramevən ia nitətə.

21

Pol revən fwe Jerusalem

¹ Kimaha iahəsəkīr raka mīnraha, mhəputə ia nitətə, mhəier, nənə mhəuvən atukwatukw ia tənə əmweris nəha Kos. Kīni rakwakwi irə, iahəuvən ia tənə əmweris nəha Roj. Nənə iahəier ia kwopun nəha, mhəuvən ia taon nəha Patara.

² Ia kwopun nəha iahətoni nitətə riti rīnamevən fwe tənə Fonisia. Nənə iahəputə irə, mhəier, ³ mhəuvən mheste iahəti pen mhətoni tənə əmweris nəha Saepras. Nənə iahəukurau ia nīkaren saot, mhəuvən fwe profens nəha Siria, nənə mheiwaiu pehe ia taon nəha Taea. Nitətə səkimaha rərer ia kwopun nəha, ti nəri nə mə tukpeki parei kago səvənhi fwe ikīn.

⁴ Kimaha iahəuvarei, mhəuvən mamhətui nərmama me səvəi Iesu. Mhətoni irəha, nənə Nənīmwin Ikinan ro irəha hətōni nəfe tuko ia Pol fwe Jerusalem. Ro pen irəha hənī pen ti Pol i mə trəpwəh nevənien. Iaharə fwe Taea kimaha mīnraha meste nəfwakiien kuatia.

⁵ Nəpən səkimaha sampam tahəier irə iahəuvehi suatuk səkimaha mamhəuvən, nərman me pam irəha nīpran me səvənraha mīne nəkwərhakwərha me səvənraha havən kimaha mīnraha. Iahəier ia taon, mhəuvən fwe nīpəkīr. Nənə ia kwopun nəha, iahənīmwi nukurhumaha mhəfwaki.

⁶ Nəpən iahəsəkīr raka m kimaha me, iahəputə ia nitətə, mhəier. Nənə irəha hərərig mhəuvən fwe imwənraha.

⁷ Nitətə səkimaha rier ia Taea, maiu, muvehe ia taon nəha Toleme. Nənə iahəuvarei, mhəuvən mhətoni piəvtaha me fwe ikīn, mharə kimaha mīnraha nəpən pekīn.

⁸ Kīni rakwakwi irə, iahəputə mwi ia nitətə, mhəier, mhəuvehe ia taon nəha Sisaria. Iahəuvarei, mhəuvnimwə ia nimwə səvəi Filip, iərmama riti sə raməvisau irapw nəgkiariien amasan. In riti ia nərman me nəha irəha pam sefen. Fwe kupwən aposol me hənərpwi rəginraha ia nīrəha mə tuhasitu ia nīrəha.^a Iaharə kimaha min.

⁹ Səvənhi prən ouihī me kefə. Həpkesi pen mhə ihī iərman. Ia nəpən me kamhəni irapw nəgkiariien sə raku pen ti Nənīmwin Ikinan.

¹⁰ Kimaha iaharə mheste nəpən kahar uə kefə ia kwopun nəha, profet riti nəghīn nə Akapus ruku pen fwe Jutia meiwaiu pehe

¹¹ mətə kimaha. Nənə in ruvehi kətōti səvəi Pol, mərihi atukw a rəgin mi mīne nīsun mi irə, nənə mīni mə, “Nənīmwin Ikinan rani mə, ‘Nəkur Isrel fwe Jerusalem tuhərihi iamihhi iərmama sə səvənhi i kətōti, nənə mhəuvehi pen in ia rəgi nərmama rīpko mhə irəha nəkur Isrel.’ ”

¹² Nəpən iahəregi nəgkiariien nəha, kimaha mīne nərmama ia kwopun nəha iahasək, mamhəres Pol mə trəpwəh nutə penien fwe Jerusalem.

¹³ Mətə Pol rīni mə, “Rəfo hīamasək iamihhi irə, mamho rerik ramərkwəpīr? Iakīnəpnəpənə raka mə tukərihi iou iamihhi. Mətə rīpko mhə in əpa nəha. Trīni mīnuə kousi əpune iou fwe Jerusalem ti nəghī Iesu Iərimənu səkitaha, iakīnəpnəpənə raka.”

20:35: Mat 10:8 **20:36:** Wok Me 21:5 **20:38:** Wok Me 20:25 **21:4:** Wok Me 20:23 **21:6:** Wok Me 20:36
21:8: Wok Me 6:5, 8:40 ^a **21:8:** Wok Me 6:5 **21:9:** Wok Me 2:17 **21:10:** Wok Me 11:28 **21:11:** Jon 21:18,
Wok Me 20:23, 21:33 **21:12:** Mat 16:22 **21:13:** Wok Me 20:24

¹⁴ Nənə nəp̄in iahətə mə ko iahəpk̄inise mhə in, iahəpwəh, nənə mhəni mə, “Pwəh tuko rəmwhen Iərimənu rokeikei.”

¹⁵ Kimaha iaharə rəpwəmw̄is kwopti ia kwopun nəha. Nənə kurirə irə iahəpnəpenə narimnari me sək̄imaha, nənə mhəier mhəutə pen fwe Jerusalem.

¹⁶ Nərmama nepw̄in səvəi Iesu fwe Sisaria həuvən kimaha minraha, mhəiri pen kimaha iahəuvən fwe nimwə səvəi Minason. In iəmə Saepras riti. Rīməuvehe mo in iərmama riti səvəi Iesu fwe tui. Kimaha iahapri fwe nəkwai nimwə səvənhi.

¹⁷ Nəp̄in kimaha iahəuvehe ia Jerusalem, piəvtaha me hətə kimaha. Rerinraha ragien.

¹⁸ Kini rakwakwi irə, Pol ruv̄nimwə kimaha min mevən mətə Jemes. Elta me səvəi nəfwakiien irəha mwi fwe ikin.

¹⁹ Pol r̄ini ramasan ti nirəha i, marə m̄ini mwi narimnari me kuatia kuatia sə Kumwesən r̄ino ia nəp̄in nəha Pol r̄inamowok fwe kwopun me səvəi nərmama r̄ipko mhə irəha nəkur Isrel.

²⁰ Nəp̄in irəha həregi, həgnəḡini Kumwesən, nənə mhəni pen ti Pol i mə, “Piəvmaha, ikinətə raka mə nəkur Isrel me taosen m taosen həuvəni raka n̄ipərhiēnien ia Iesu. Nənə irəha pam həskai ti Loa səvəi Moses.

²¹ Irəha həuvəregi raka nərmama kamhəni ik mə ikamevən ia kwopun me səvəi nərmama r̄ipko mhə irəha nəkur Isrel, mamahatən nəkur Isrel me pam ia kwopun me nəha mə tuhəpwəh Loa səvəi Moses. Irəha həregi mə ikamini pen ti nirəha i mə tuhəpwəh nuvehien ninhum m nəkwərhakwərha me səvənraha uə nesi penien narəien sək̄itaha nəkur Isrel.

²² Irəha tuhəregi mə ikuvəuvehe raka ia kwopun i. Ro iam̄inhi irə, kitaha tsəfo irəha?

²³ Tiko nəri kimaha tahəni pehe tukw ik i. Nərman kefə ia kwopun i. Fwe kupwən həuvehi kwəsuaahi ia nəmri Kumwesən mamhatuakəm tukwe.

²⁴ Tikuvehi nəmə me i, mo nəfe Loa səvəi Moses rani ti noien kimiaha minraha hiəmher ia nəmri Kumwesən, muvehi tukwini nəmri narimnari me səvənraha, mo pam, nənə irəha tuhərai nukwənenraha rahatən pen mə natuakəmien səvənraha həno pam. Ia noien nəha nərmama me tuhətoni mhəukurən mə nəḡkiariien me nəha kamini ia niram ro neikuəien i. Ikamesi pen ihi Loa səvəi Moses.

²⁵ Mətə nərmama me nəha kamhəni n̄ipərhiēnien ia Iesu, səməme r̄ipko mhə irəha nəkur Isrel, kimaha iahənərhi pen raka nəkukuə riti minraha, mhəni pen nəkwamaha ti nirəha i. Iahəni mə irəha tuhəpwəh naniiēn nəveginien sə kiməuvei pen m nən̄imwi nari me səməme kaməfwaki pen minraha. Tuhəpwəh naniiēn netə. Tuhəpwəh naniiēn nər̄im̄iru riti sə kətiri n̄ipətək̄inuan remhə, mətə netə raməmak ihi ia nusan. Nərman me tuhəpwəh niri əpnəpenien n̄ipran. N̄ipran me tuhəpwəh nesi pen əpnəpenien nərman.”

²⁶ Kini rakwakwi irə, Pol ruvehi nərman me nəha kefə, mevən, minamo nəfe Loa səvəi Moses rani ti noien irəha minraha hēmher ia nəmri Kumwesən. In ruv̄nimwə ia nimwə səvəi Kumwesən, m̄ini sas pen ti pris me mə nəp̄in sefen trukurau, nənə in m̄ine nərman me nəha kefə tuhəmher. Ia nəp̄in nəha nərman me nəha kefə tuhəuvei pen nər̄im̄iru me səvənraha kuatia kuatia mə tukousi əpune kuvei pen m Kumwesən.

Nərmama me həkwətəmhiri Pol

²⁷ Ipaka nəp̄in me nəha sefen həukurau pam. Nənə nəkur Isrel me nepw̄in səməme həuku pen fwe ia Esia hətōni Pol ia nimwə səvəi Kumwesən. Nənə nəp̄in hətōni, həkwətəmhiri in, mamhərhiərhi nərmama me,

²⁸ mamhəkwein əpwəmw̄is mə, “Nəmə Isrel, hasitu! Iəmə i in i ramahatən nərmama ia kwopun me, mam̄ini ərəha kitaha nəkur Isrel, mam̄ini ərəha mwi loa sək̄itaha m̄ine kwopun i. Təkwtək̄wuni nəha riri nəkur Kris me nepw̄in həuv̄nimwə pehe i ia nəkwai

nimwə səvəi Kumwesən. Ia noien nəha in ramo kwopun ikinan i ruvehe məmkemik ia nəmri Kumwesən.”

²⁹ (Irəha həni nəgkiariien nəha ti nəri nə mə fwe kupwən hətoni iəmə Efesas nəha Trofimas ramavən irau Pol fwe ia taon. Rerınraha rırhi mə Pol riri in muvnmwə pehe ia nəkwai nimwə səvəi Kumwesən.)

³⁰ Nəgkiariien nəha ro nəkur Jerusalem hərer, mhəiu mhəuvehe. Irəha həkwətəmhiri Pol, mhəvi, mhəier irapw ia nimwə səvəi Kumwesən. Təkwətəkwuni a pris me hərəpinhə.

³¹ Nərmama me nəha kamhousi Pol mə tuhousi əpune. Ia nəpın nəha nəgkiariien rutə mevən ti iaruağən səvəi Rom sə in rasori ia naruagən me irəha taosen. In rıregi mə nərmama me pam ia Jerusalem kamho nurıgrıgien asori.

³² Təkwətəkwuni a riri naruagən me nepwın səvənhi mine nəmə asori me səvənraha haiu mheiwaiu ti nərmama me. Nəpın nərmama me hətoni iəmə asori nəha mine naruagən me səvənhi, irəha həpwəh nousiien Pol.

³³ Iəmə asori səvəi naruagən me revən ti Pol, mini pen ti naruagən me səvənhi mə tuhəkwətəmhiri in, mhərihi ia jen kəru. Nənə in rəres pen nərmama me i mə, “Nəfe i iərmama? Rino nəfe?”

³⁴ Nərmama ia nəkuər nəha nepwın kamhəni nəgkiariien riti, nepwın kamhəni səpə. Mətə rəknekin ti iəmə asori səvəi naruagən me ko rıpkregi atukwatukw mhə nari riti ti nəri nə mə nurıgrıgien rasori. Ro iamınhi irə in rini pen ti naruagən me səvənhi mə tuhəuvehi Pol, mhəuvehi, mhəuvnmwə ia nimwə səvəi naruagən me.

³⁵ Nəpın Pol reste kwopun nəha kavən kautə ikın, naruagən me həvrani in mamhəutə. Irəha ho iamınha irə, ti nəri nə mə nərmama me niemaha raməpi pik irəha.

³⁶ Kamhəkurirə ia Pol mine naruagən me, mamhəkwein əpwəmwis mə, “Housi əpune iəmə nəha.”

³⁷ Ipaka naruagən me həuvehi Pol mhəuvnmwə ia nimwə səvənraha, nənə Pol rini pen ti iəmə asori səvəi naruagən me i mə, “Ko iakəgkiari ro mik?”

Miregi iəmə asori səvəi naruagən me rini mə, “Kwa ikukurən nəgkiariien səvəi nəkur Kris.

³⁸ Rosi ik iəmə Ijip nəha fwe kupwən ikrukwumen naruagənien riti kimiaha nəkur Rom, miri nərman me səməme kamhousi əpune iərmama, irəha pam fo-taosen, hiəuvən fwe kwopun akwesakwes ikın?”

³⁹ Miregi Pol rini mə, “Rekəm. Iou iəmə Isrel. Iakınətui fwe profens nəha Silisia ia taon nəha Tasas. Iou sitisen riti səvəi taon asori nəha. Iakase ik mə ko ikəsəni ro iou iakəgkiari m nərmama me nəha.”

⁴⁰ Iəmə asori səvəi naruagən me rəsəni Pol. Nənə Pol rərer nəha kavən kautə ikın, muvehi utə rəgın, mırıpwi tete nərmama me. Nəpın irəha həuvehe mhafafa, rəgkiari mınraha ia nəgkiariien Hipru, mini mə,

22

Pol rini irapw nəgkiariien səvənhi ti nəkur Isrel

¹ “Tata me mine piak me, hətərig ro iou, pwəh iakini irapw nəgkiariien səiou tukumi-aha i.”

² Nəpın irəha həregi Pol raməgkiari mınraha ia Hipru, nəgkiariien ihi səvənraha, həuvehe mhafafa mwi.

Nənə in rınamini mə,

³ “Iou iəmə Isrel. Iakınətui fwe Silisia, ia taon nəha Tasas, mətə iakıməpwinari ia taon i Jerusalem mo skur ia skur səvəi iahatən nəha Kamaliel. In rınahatən iou ia loa səvəi kaha kupwən me səkitaha mə takesi pen atukwatukw. Ia nəpın nəha iakiskai mə tako narimnari me səməme Kumwesən rokeikei rəmwhen ia kimiaha i ipwet mine.

⁴ Fwe kupwən, iakamometə nərmama me nəha səməme kamhesi pen Suatuk səvəi Iesu. Iakaməkwətəmhiri irəha, nəri auər a mə nərman uə nīpran, mauvehi puwnimwə irəha ia kalapus mə tukousi əpune irəha.

⁵ Pris asori anan mīne nəmə asori me səkitaha nəkur Isrel tuhəni mə iakani pərhiēn. Nəpīn riti iakīməuvehi nəkukuə me səvənraha həmərai m piəvtaha me fwe Tamaskes. Iakier, mamevən ia kwopun nəha mə takəkwətəmhiri nərman me səvəi Iesu, mərihi irəha ia jen, miri irəha mīrərig, muvehe mwi ia Jerusalem mə tukousi irəha.

⁶ Ia nəpīn nəha iakīnauvehe ipaka ti Tamaskes, ipaka kurkwai nəpīn ia ran, təkwtəkwni a nukuraanien asori ruku pen ia nīmagouagou, məhiəpwīn iou.

⁷ Iakīmwei irapw ia tīprənə, mīregi reri iərmama riti rīni pehe tukw iou i mə, ‘Sol, Sol, rəfo ikamometə iou?’

⁸ Mīregi iakīni mə, ‘Iəmə asori, ik sin i?’

Mīregi rīni pehe tukw iou i mə, ‘Iou Iesu, iəmə Nasaret sə ikamometə.’

⁹ Nərmama kīmaha mīnraha hətoni nukuraanien nəha, mətə həpkregi amasan mhə nəfe nəha reri iərmama nəha rani pehe tukw iou i.

¹⁰ Nənə iakəres pen in i mə, ‘Iərimənu, takəfo nəha təkwtəkwni?’

Mīregi Iərimənu rīni pehe tukw iou i mə, ‘Tikərer, mevən fwe Tamaskes. Iərmama riti fwe ikīn trīni pehe tukw ik i narimnari me pam i Kumwesən ruvərfi raka mə tiko.’

¹¹ Ia nəpīn nəha ko iapkətə mhə nari, ti nəri nə mə nukuraanien sə raməhiəpwīn iou raməhiəpw pīk. Ro pen nərman kīmaha mīnraha həuvehi rəgik, mhəiri iou, mhəuvən fwe Tamaskes.

¹² Ia kwopun nəha iərmama riti nəghīn nə Ananaeas. In iəməfwaki riti ramsiai Loa səkitaha. Nəkur Isrel me pam səməme kamharə fwe Tamaskes kamhəni amasan in.

¹³ In ruvehe mərer ipaka tukw iou, mīni pehe tukw iou i mə, ‘Sol, piak, tiko mətə nari.’ Təkwtəkwni a mwi irə, iakətə nari, mətī pen mətōni in.

¹⁴ Nənə in rīni mə, ‘Kumwesən i səvəi kaha kupwən me səkitaha rīnərpwi raka rəgīn ia nīram, mīni mə tikaməkeikei mukurən narimnari me sə in rokeikei, mətōni Iəmə Atukwatukw nəha səvənhi, nənə mīregi rerīn atukwatukw rəgkiari.

¹⁵ Ro iamīnhi irə, ik tikuvehe mo iərmama riti səvənhi. Tikaməkeikei məvisau irapw m nərman me pam narimnari me sə ikīnətoni mīregi.

¹⁶ Təkwtəkwni nəha, ikameitenhi nəfe? Əskəmter, mo paptaes. Tikəfwaki m Iesu, pwəh in raikuas raka nərəhaien me səim.’

¹⁷ Nəpīn iakrərig muvehe mwi ia Jerusalem, iakevən maməfwaki ia nimwə səvəi Kumwesən. Nənə iakətōni vīson riti.

¹⁸ Ia vīson nəha iakətə Iərimənu raməgkiari pehe miou mə, ‘Tikap akwauakw, mier ia Jerusalem. Nərmama me i tuhəpkregi mhə nəgkiariien səim nəpīn ikəvisau irapw iou mīnraha.’

¹⁹ Mīregi iakīni mə, ‘Iərimənu, irəha həukurən amasan iou mə fwe kupwən iakamevən fwe nəkwai nimwəfwaki me pam səvəi nəkur Isrel, maməkwtəmhiri nərman səməme kamhəni nīpərhiēnien ia nīram. Iakamousi irəha, mauvehi puwnimwə irəha ia kalapus.

²⁰ Stifen, iərmama sə raməvisau irapw ik, nəpīn nīten rīnaiu irə, iou mwi iakamərer ia kwopun nəha, mamətui ti karkahu me səvəi nərman səməme kamhəkwi əpune in. Rerik ragien a ti nəfe nəha kamho.’

²¹ Mətə Iərimənu rīni pehe tukw iou i mə, ‘Tiko mier. Takərhi pen ik ikevən ti nərman rīpko mhə irəha nəkur Isrel.’ ”

²² Nərmama me kamhətərig amasan ia Pol, mətə nəpīn həregi nəgkiariien nəha, həgkiari asori, mhəni mə, “Həuvehi raka iəmə nə, mhousi əpune! Tihəpwəh nəpwəhien in rīmīru!”

²³ Irəha kamhəkwein əpwəmwis, mamhərarki əpnapen tinari me səvənraha mamhərarki utə nıməkwrur.

²⁴ Ro iamınhi irə iəmə asori səvəi naruagən me rini pen ti naruagən me səvənhi mə tuhəvehi Pol, mhəvehi mhəuvnimwə ia nimwə səvəi naruagən me. In rini mə tuhaməkeikei mhərissi in pwəh rini irapw mə rəfo nərmama me kamhəkwein əpwəmwis pen irə iamınhi irə.

²⁵ Naruagən me hərihi tərini Pol mə tuhərissi. Iaruagən riti sə ramərer ipaka in rasori ia naruagən me irəha hantret. Pol rini pen tukwe in mə, “Noien i hiamo ratukwatukw ia loa səvəi nəkur Rom uə rekəm? Hiənuə tihərissi sitisin riti səvəi Rom, mətə kirkətə raka mhə nari riti rərəha rino.”

²⁶ Nəpın iaruagən nəha rirəgi nəgkiariien nəha, revən ti iəmə asori səvənhi, mını pen tukwe in mə, “Nəfe nəha ikamo? Iəmə nəha in sitisin riti səvəi Rom.”

²⁷ Ro pen iəmə asori səvəi naruagən me revən ipaka ti Pol, mını pen tukwe in mə, “Ni amasan ro tukw iou i mə pərhiən ik sitisin riti səvəi Rom?”

Mirəgi Pol rini mə, “Ouəh.”

²⁸ Mirəgi iəmə asori səvəi naruagən me rini mə, “Rəfo? Iou iakinərəku mane asori mə takuvehe mo iou sitisin səvəi Rom.”

Mirəgi Pol rini mə, “Mətə nəpın iakinətui irə iou sitisin səvəi Rom.”

²⁹ Ia nəpın a mwi nə naruagən me səməme hənərer ipaka mə tuhərissi Pol, irəha həhekır, mharaka irə. Nənə iəmə asori səvənraha, in mwi rehekır, ti nəri nə mə rətə mə Pol in sitisin riti səvəi Rom, mətə rınərihi tərini in ia jen.

Pol rərer ia nəmri nəmə asori me səvəi nəkur Isrel

³⁰ Mətə iəmə asori səvəi naruagən me rokeikei mə trirəgi atukwatukw nəgkiariien nəha mə nəkur Isrel kamhəni ərəha Pol ti nəfe. Kini rakwakwi irə rərhi pen nəgkiariien revən ti pris asori me mını nəmə asori me səvəi nəkur Isrel mə tuhaməkeikei mhousəsimwın irəha me. Kurirə irə rini pen ti naruagən me səvənhi mə tuhəfi raka rəginraha ia Pol. Nənə ruvehi Pol, mevən, rərer ia nəmri nəmə asori me səvəi nəkur Isrel.

23

¹ Ia nəpın nəha Pol rəti pen mətoni nəmə asori me səvəi nəkur Isrel, mını mə, “Piak me, fwe kupwən meste pehe ipwet mını iakamarə, mamousari mə rərık tramasan məmher ia nəmri Kumwesən.”

² Nəpın Pol rini iamınhi, pris asori anan Ananaeas rini pen ti nərmama səməme kamhərer ipaka ti Pol mə riti trəpwi tərhun.

³ Riti ia nirəha ro, nənə Pol rini pen ti pris asori anan i mə, “Kumwesən trəpwi ik. Ikəmwhen ia nıkare nimwə kuvrhəkın ia prikis. Kahakwi amasan iruə ia prasta, mətə fwe imwə rımərməru. Rəfo ikaməkure mə tikəkiri iou ti nətoniien mə iakamesi pen Loa səvəi Moses uə rekəm, mətə ikamərui loa nəha, mamını mə riti trəpwi iou?”

⁴ Mirəgi nərmama ipaka ti Pol həni mə, “Rəfo ikaməski pris asori anan səvəi Kumwesən?”

⁵ Mirəgi Pol rini mə, “Piak me, sori. Iapkukurən mhə mə in pris asori anan. Kimərai pen ia Nəkukuə Ikinan mə ‘Tikəpwəh nini ərəhaien iəmə asori səkimiaha.’ ”

⁶ Pol ruvəukurən raka mə nərmama ia nousəsimwınien nəha səvəi nəmə asori me səvəi nəkur Isrel nepwın Satusi me mını nepwın Farisi me. Ro iamınhi irə rəgkiari asori ia kwopun nəha, mını mə, “Piak me, iou Farisi riti. Tata səiou mını kaha me səiou irəha mwi Farisi me. Iakamərer ia nəmrımıaha ipwet mə tihəkiri nəgkiariien səiou, ti nəri nə mə iou iakaməmri pen əknekın nətərigiən səiou ia nəgkiariien nəha səkitaha ramını mə nərmama səməme həuvamhə tuhətui mwi ia nemhəien.”

⁷ Nəpɪn Pol rɪni iamɪnhi, nousəsɪmwɪnien səvənraha reitehi. Farisi me mɪne Satusi me hənəməski irəha me.

⁸ (Irəha kəmhəski irəha me tɪ nəri nə mə Satusi me kəmhəni mə nərmama səməme həuvəmhə tuhəpwəh nətuɪien mwɪ. Kəmhəni mwɪ mə nəgelo me mɪne nənimwɪ nərmama me həiwən. Mətə Farisi me kəmhəni nɪpərhiēnien ia nɪrəha pam.)

⁹ Nəmə asori me ia nousəsɪmwɪnien nəha nəgkiariēn səvənraha rutə pɪk. Nahatən me nəpwɪn səvəi Loa, irəha mwɪ Farisi me, həskəmter, məmhəni irəpw skai mə, “Kɪmaha ia hətəni mə noien ərəha riwən ia iəmə i. Rosi nənimwɪn riti uə əgelo riti rəgkiari min uə?”

¹⁰ Nəvisəien səvənraha ruvehe masori. Hənəmousi irəha me. Nəpɪn iəmə asori səvəi naruaɡən me rətəni, rehekɪr mə irəha tuhəusi Pol mheitehi nɪpwɪrən. Ro pen rərhi pen naruaɡən me səvənhi heiwaiu irəpw məhəuvehi raka Pol ia rəɡɪnrəha, məhəuvehi məhəuvən fwe nəkwai nɪmwə səvəi naruaɡən me.

¹¹ Nənə ia nəpɪn Iərɪmənə rier pen tɪ Pol, mɪni mə, “Tikəpwəh nəhekɪriēn. Ik ikuvəni irəpw raka iou ia Jerusalem. Tikəməkeikei mɪni irəpw mwɪ iou fwe Rom iamɪnhi.”

Nəkur Isrel me nəpwɪn hərai sun mə tuhəusi əpune Pol

¹² Kɪni rəkwəkwɪ irə nəkur Isrel me nəpwɪn housəsɪmwɪn irəha me, məhərai sun mə tuhəusi əpune Pol. Həuvehi kwəsuaɪi ia nəmri Kumwəsən mə tuhəpwəh nəniēn nari, məhəpwəh nənimwɪēn nari riti mheste tuhəusi əpune raka Pol.

¹³ Nərmama me nəha hərai sun iamɪnhi irəha həpi raka foti.

¹⁴ Irəha həuvən tɪ pris asori me mɪne nəmə asori me səvəi nəkur Isrel, həni pen tɪ nɪrəha i mə, “Kɪmaha ia həuvəuvehi raka kwəsuaɪi ia nəmri Kumwəsən mə təhəpwəh nəniēn nari mheste təhəusi əpune raka Pol.

¹⁵ Ro pen kɪmiaha mɪne nəmə asori me səməme kəmhəkure ia nousəsɪmwɪnien səvəi nəmə asori me səvəi nəkur Isrel tihərhi pen nəgkiariēn revən tɪ iəmə asori səvəi naruaɡən me. Tihəres pen in mə triri Pol meiwaiu pehe mwɪ tukumiaha. Tiheikuə irə mə hiokeikei mə tihəregi mwɪ Pol rəgkiari. Nənə kɪmaha təhərer mwatuk tukwe mə təhəusi əpune in ia suatuk.”

¹⁶ Mətə kənkwənien Pol rɪregi nəfe tuho irə. Ro pen revən, muvɪnimwə ia nɪmwə səvəi naruaɡən me, mɪni pui pen tɪ Pol i.

¹⁷ Pol rəkwein iaruaɡən riti sə in rasori ia naruaɡən me irəha hantret, mɪni pen tukwe in mə, “Ko ikuvehi iəkunouɪhi i mevən tɪ iəmə asori səim. Nəgkiariēn riti nəha trɪni pen tukwe in.”

¹⁸ Ro iamɪnhi irə ruvehi in mevən tɪ səvənhi iəmə asori, mɪni mə, “Pol, iəmə nəha fwe ia kalapus, rəkwein iou, məres iou mə takuvehi iəkunouɪhi i muvehe tukw ik, nəgkiariēn riti nəha trɪni pehe tukw ik i.”

¹⁹ Nənə iəmə asori səvəi naruaɡən me ruvehi rəgi iəkunouɪhi nəha, miri raka, məres pen in əpa mə, “Nəfe nəha ikuə tikɪni pehe tukw iou i?”

²⁰ Mɪregi rɪni mə, “Nəmə asori me səvəi nəkur Isrel həuvərai sun raka mə trakwəkwɪ həres ik mə ko ikiri Pol, meiwaiu, mevən fwe ia nousəsɪmwɪnien səvənraha. Irəha tuheikuə ia niram mə irəha hokeikei mə təhəregi Pol rəgkiari mwɪ.

²¹ Mətə tikəpwəh nəseniēn irəha, tɪ nəri nə mə nərmən me səvənraha həpi raka foti tuhərkwafə ia suatuk məmheitēnhi in. Nərmən me nəha həuvəuvehi raka kwəsuaɪi ia nəmri Kumwəsən mə tuhəpwəh nəniēn nari, məhəpwəh nənimwɪēn nari riti mheste tuhəusi əpune raka Pol. Nənə təkwətəkwuni nəha hənəpnəpenə raka, məmheitēnhi ia nəgkiariēn səim mə tikəfni irə.”

²² Mɪregi iəmə asori səvəi naruaɡən me rɪni mə, “Tikəpwəh nəniēn tɪ iərmama riti mə ikuvəni pehe raka nəgkiariēn nəha tukw iou i.” Nənə in rərhi pen kənkwənien Pol rəmevən.

Karhi pen Pol revan ti iamā asori naha Filiks

²³ Ia nāpīn naha iamā asori sāvai naruagān me rākwein iaruagān mi kēru sāvānhi, mīni pen ti nirau i mā, “Tirouevān rouni pen ti naruagān me irāha pam fo-hantret-sefenti mā tuhāpnāpenā ti nevānien fwe Sisaria. Tuhāier ia naen klok ia nāpīn. Hantret kēru tuhavān. Sefenti tuhākure ia hos me. Hantret kēru tuhāuvehi nitei.

²⁴ Pwāh hāpnāpenā mwi ia hos me nepwīn sāvai Pol trākure ia nirāha. Kimiaha tihamākeikei mhāuvehi in ia namasanien, mhāuvān ti Filiks, iamā Rom sē ramārimānu ia tēnā Jutia.”

²⁵ Nānā iamā asori sāvai naruagān me rīrai nākukuā riti, mīni iamānhi irā mīnuā:

²⁶ “Filiks, ik iamā asori pārhien. Iou, Klotias Lisias, iakrai nākukuā i ruvehe tukw ik.

²⁷ Kupwān, nākur Isrel hākwtāmhirī iamā i, mamhousi in. Ipaka housi āpune, mātē kimaha naruagān me sāiou iahāuvehe mhāuvehi raka in ia rāginraha. Kurirā ikin, iakregi mā in sitisin riti sāvai Rom.

²⁸ Nānā iakokeikei mā takukurān amasan hāni ārāha in ti nāfe noien. Ro pen iakiri in, mevān ia nākureien sāvai nāmā asori me sāvānraha.

²⁹ Nānā iakētōni mā in rīpko mhā nari riti rārāha mā tukousi āpune in tukwe uā trāmāk ia kalapus tukwe. Mātē irāha hāni ārāha a in ti nāresien me nepwīn ia loa sāvānraha.

³⁰ Kurirā ikin, iakregi mā nākur Isrel hānārai sun mā tuhousi āpune iamā i. Nāpīn iakregi, iakārhi pehe akwauakw in mā truvehe tukw ik. Iakini pen ti nārmama sāmāme kamhāni ārāha in mā irāha mwi tuhamākeikei mhāuvehe tukw ik, mhāni irapw ia nānimem nāfe naha noien iamā i rīno rerīnraha rīpkagien mhā tukwe. In i nāgkiariien sāiou sampam.”

³¹ Kurirā irā naruagān me ho nākawai iamā asori sāvānraha, mhāuvehi Pol ia nāpīn, mhāuvehi mhāuvān mheste nari fwe kwopun naha Antipatris.

³² Kini rakwakwi irā, irāha sāmāme kamhavān a, hārārig mamhāuvān fwe nimwā sāvai naruagān me. Naruagān me sāmāme kamhākure ia hos me, irāha āpa hāuvehi Pol mamhāuvān.

³³ Nāpīn irāha hapirapw fwe Sisaria, mhāuvān ti Filiks, mhāuvei pen nākukuā naha iamā asori sāvānraha rīmārai, mhāmri pen mwi Pol ia rāgi Filiks.

³⁴ Filiks rāvsini nākukuā naha, marā māres pen Pol i mā, “Ik iamā pāku?”

Mīregi Pol rīni mā, “Imwak fwe profens naha Silisia.”

Mīregi Filiks

³⁵ rīni mā, “Nāpīn nārmama sāmāme kamhāni ārāha ik tuhāuvehe, iou takregi ik tikini irapw nāgkiariien sām.” Nānā Filiks rīni pen ti sāvānhi naruagān me mā tuhāuvehi puvnimwā Pol ia nimwā asori sē Herot rīno fwe kupwān,^a nānā mhārer tukuahag.

24

Nākur Isrel hārer ia nāmri Filiks, mhāni ārāha Pol

¹ Nāpīn krirum rukurau, nānā pris asori anan Ananaeas reiwaiu pehe ia Sisaria irāha nāmā asori me nepwīn sāvai nākur Isrel mīne iārmama riti sāvai nāgkiariien nāghin nā Tetalas. Irāha hāuvehe mā tuhārer ia nāmri Filiks, mhāni irapw nāfe naha Pol rīno rerīnraha rīpkagien mhā tukwe.

² Kākwein Pol ruvnimwā pehe, nānā Tetalas rani irapw nāgkiariien sāvai nākur Isrel ti Filiks i, mamāni mā, “Ti nāri nā mā ikamārimānu amasan ia kimaha, iahamarā āpwāmwis ia nāmārinuien. Ikināmri amasan narimnari me rīpik mo nārāien sākimaha nākur Isrel ruvehe mamasan mwi.

^{23:27:} Wok Me 21:30-33, Wok Me 22:25-27 ^{23:28:} Wok Me 22:30 ^{23:29:} Wok Me 18:14-15 ^{23:30:} Wok Me 24:5-8 ^a ^{23:35:} Herot sē rousi āpune nākwarhakwārha me nāpīn Iesu rētui irā, ruvamhā raka. Mātē Herot naha in naha rīno nimwā asori riti fwe Sisaria. Nānā nāpīn Pol revān fwe ikin, nimwā naha rāmwhēn ia nimwā sāvai Provens. Kavmen ramowok fwe ikin. Nīpāri nimwā naha rāmwhēn mwi ia kalapus.

³ Iəmə asori Filiks, ia nəp̄in me rerimaha ragien t̄i narimnari me nəha ikamo, iahaməni tanak tukw ik.

⁴ Iou iapkokeikei mhə mə takouraha nəp̄in səim, mətə iakase ik mə tikapi kimaha, mətərig ro ia nəgkiariien kwakwa səkimaha.

⁵ Kimaha iahətoni mə iəmə i, in iəmə ərəha riti. Ia kwopun me pam rarukwumen nərəhaien, mamə nəkur Isrel kamhəski irəha me. In iəmə asori riti səvəi nərmama me nəha hənati irapw ia nəfwakiien atukwatukw səkimaha, mamhesi pen iəmə Nasaret nəha.

⁶⁻⁷ Nəp̄in riti in raməmwur mə trərui loa səkimaha, mo nimwəfwaki səkimaha ruvehe məmkemik ia nəmri Kumwesən, nənə iahəkwtəmhiri in tukwe.

⁸ Tr̄ini m̄inuə ikəres pen iəmə i, ikukurən n̄iregiien raməgkiari ia narimnari me pam i iahaməni irə.”

⁹ Nənə nəkur Isrel hasitu ia Tetalas, mhəni mə narimnari me nəha Tetalas rani ro n̄ipərhiēnien.

¹⁰ Ia nəp̄in nəha Filiks ranuanu pen m Pol mə trəgkiari. Nənə Pol r̄ini mə, “Iou iakukurən amasan mə nuk r̄ip̄ik ik iəmə asori sə iakaməkiri nəgkiariien səvəi nəkur Isrel ia kwopun i. Ro pen rerik ragien mə takini irapw nəgkiariien səiou ia nənimem.

¹¹ Ikukurən nətəien mə r̄ip̄kəpi raka mhə ihi nəp̄in twelef iou iakiməutə pen fwe Jerusalem mə takəfwaki.

¹² Ia nəp̄in nəha nəkur Isrel həpkətoni mhə iou iakamousari m iərmama riti. Həpkətoni mhə iou iakarukwumen nərəhaien riti ia nimwə səvəi Kumwesən uə ia nimwəfwaki me səvənraha uə ia kwopun me fwe ia taon.

¹³ Nəgkiariien me i kamhəni ia nirak təkwtəkwuni rəknek̄in t̄i nirəha mə tuho ikətoni mə n̄ipərhiēnien.

¹⁴ Mətə nəri takini pehe tukw ik i ro n̄ipərhiēnien. Iou iərmama riti iakamərer pen ia kuse nəfwakiien i kani mə Suatuk səvəi Iesu. Ia suatuk nəha iakaməfwaki pen m Kumwesən səvəi kaha kupwən me səkimaha. Irəha i kamhəni mə suatuk nəha suatuk ikou. Mətə iou iakani n̄ipərhiēnien ia nəgkiariien me pam kimərai pen ia Loa səvəi Moses m̄ine nəkukuə me səvəi profet kupwən me.

¹⁵ Iakaməmri pen əknek̄in nətərigien səiou ia Kumwesən mameitenhi rəmwhen mwi ia nəmə me i mə t̄i nəp̄in riti in ro nərmama səməme həuvamhə hətui mwi, nəkur amasan m̄ine nəkur ərəha.

¹⁶ Mo pen ia nəp̄in me iakamousari məpwəh noien nari riti sə tro iakregi fwe ia rerik mə iakino nərəhaien ia nəmri Kumwesən uə ia nəmri nərmama.

¹⁷ Ia nuk me nepw̄in iapkevən mhə fwe ia Jerusalem. Kurirə irə iakevən ikin mə takuvei pen narimnari me nepw̄in m Kumwesən, nənə muvei pen mwi mane trasitu ia nərmama me səiou nəkur Isrel.

¹⁸ Iakevən fwe nimwə səvəi Kumwesən mə tako narimnari me nəha. Nəp̄in iakevən mo pam nəfe Loa səvəi Moses rani t̄i noien iou iakəmher ia nəmri Kumwesən, nəkur Isrel me nepw̄in hətə iou. Nərmama me həpwəh n̄ip̄ikien kimaha m̄inraha, nurigr̄igien asori riwən.

¹⁹ Mətə nəkur Isrel me nepw̄in səməme həuku pen fwe Esia, irəha mwi fwe nəkwai nimwə nəha. Tr̄ini m̄inuə irəha hənətə iou iakino noien ərəha ramasan pwəh həuvehe mhərer ia nənimem, mhəni irapw.

²⁰ Mə rekəm pwəh nəmə me i hən̄i irapw tukw ik i nəfe iakino r̄ip̄katukwatukw mhə hənətoni ia nəp̄in nəha iakamərer ia nəmri nəmə asori me səvənraha.

²¹ Mətə niemaha rəpi irəha t̄i nəgkiariien kuatia a i iakiməni. Nəp̄in iakamərer ia nəm̄rinraha, iakəgkiari asori, m̄ini mə, ‘Ipwet, iakamərer ia nəm̄rimiaha mə tihəkiri

nægkiariien səiou, ti nəri nə mə iakani pərhiem mə nərmama səməme həuvamhə tuhətui mwi.’ ”

²² Filiks rukurən amasan suatuk nəha səvəi Iesu. Ro pen ro sampam ia nægkiariien, mini mə, “Nəpin Lisias, iəmə asori səvəi naruagən me, truku pen fwe Jerusalem meiwaiu pehe i, iakini irapw nətərigien səiou ia nægkiariien me i səkimiaha.”

²³ Nənə Feliks rini pen ti iarugən riti səvənhi mə, “Tikətui amasan ti iərmama i, mətə ikukurən nuvehi rakaien jen ia rəgin, məseni in pwəh ravən auər a kwopti. Trini minuə in me nepwın həuvehe mə tuhasitu irə, tikəpwəh nıniseien irəha.”

Pol rəgkiari m Filiks mine Trusila

²⁴ Nəpin nepwın rukurau, Feliks ruvehe irau pran səvənhi nəghin nə Trusila. In pran Isrel. Filiks rərhi pen nægkiariien mə Pol truvehe. Nənə in riregi Pol rəgkiari ia nahatətəien ia Iesu Kristo.

²⁵ Mətə nəpin Pol raməgkiari ia noien atukwatukw, mine noien sə iərmama rəsisəg noien ərəha ia nimiruien səvənhi, mine nəpin sə rauvehe Kumwesən trəkiri nərmama ti noien me səvənraha, Filiks rehekir, mini pen ti Pol i mə, “Təkwtəkuni nəmwhen. Tiko mevən. Ti nəpin riti, səiou wok riwən, iakəkwein mwi ik.”

²⁶ Ia nəpin mwi nəha, Filiks ramətərig mə rosi Pol truvei pen mane min mə trəsəni in rier ia kalapus mamevən. Ro pen raməkwein Pol ia nəpin me, maməgkiari irau min.

²⁷ Nuk kəru rukurau, nənə Filiks rəpwəh wok sə rauvehi, mətə rəpwəh Pol raməmak ia kalapus, ti nəri nə mə rokeikei mə tro nəkur Isrel həregi ramasan tukwe. Nənə Posias Festas ruvehi təmweheki Filiks.

25

Pol rinuə trevən mərəer ia nəmri Kig Sisa

¹ Nəpin Festas ruvehe ia profens səvənhi, muvehi nəpin kahar fwe Sisaria, nənə mier mutə pen fwe Jerusalem.

² Ia kwopun nəha pris asori me mine nəmə asori me səvəi nəkur Isrel kamhəni ərəha Pol, mamhəres Festas i mə

³ trasitu ia nirəha mərhi Pol rutə pehe ia Jerusalem. Irəha hənərai sun raka mə tuhərkwafə ia suatuk, mhousi əpune in.

⁴ Mətə Festas rini mə, “Pol fwe Sisaria ia kalapus. Ripko mhə tui, iou iakrərig mevən fwe ikin.

⁵ Ramasan mə nəmə asori me ia kimiaha heiwaiu mhəuvən fwe Sisaria kimaha minraha. Nənə mə iəmə nəha rino nari riti rərəha, pwəh irəha həni pehe tukw iou i.”

⁶ Festas rarə nəpin eit uə ten irəha minraha. Kurirə ikin reiwaiu pen fwe Sisaria. Kini rakwakwi irə in revən məkure ia kwopun sə kaməkiri nægkiariien ikin, nənə mini pen ti naruagən me mə tuhəuvehi Pol mhəuvehe.

⁷ Nəpin Pol ruvehe, nəkur Isrel səməme həier ia Jerusalem mheiwaiu pehe, mhərer kuraukurau irə, mənəmhəni irapw narimnari me ririk rərəha anan Pol rino, mətə rəknekın ti nirəha mə tuho Festas rətə mə nipərhiemien.

⁸ Ia nəpin nəha Pol rini irapw nægkiariien səvənhi, mini mə, “Iapko mhə nari riti rərəha mərui loa səvəi nəkur Isrel uə loa səvəi nimwə səvəi Kumwesən, uə loa səvəi Kig Sisa.”

⁹ Mətə Festas rokeikei mə tro nəkur Isrel rerinraha ragien tukwe. Ro pen rini pen ti Pol i mə, “Rəfo? Rerim ragien mə tikutə pen fwe Jerusalem, nənə ia kwopun nəha tikərer ia nənimek mə takəkiri nægkiariien səim mine nægkiariien me i kamhəni ərəha ik irə?”

¹⁰ Miregi Pol rini mə, “Kwopun i iakamərer ikin, Kig Sisa riməni mə tikəkiri nægkiariien səvəi sitisin me səvəi Rom ikin. Ratukwatukw mə tikəkiri nægkiariien səiou ia kwopun i. Ikuvəukurən amasan raka mə iapko mhə nari ərəha riti, mouraha nəkur Isrel i.

11 Mə pərhiən iou iəmə ərəha riti sə iakino narimnari me nepwɪn loa səvəi nəkur Rom rani mə takemhə tukwe, ramasan. Iapkəres mhə ik mə tikuvehi raka iou ia nemhəien. Mətə mə nəgkiariien səvənraha kamhəni ia nirak ro neikuəien i, iərmama riti riwən ko ruvei pen iou ia rəgɪnraha. Iou iakokeikei mə takevən mərəer ia nəmri Kig Sisa pwəh in rɪregi nəgkiariien səiou.”

12 Nənə Festas rəgkiari irəha nərmama me səvənhi. Nəpɪn həgkiari pam, rini pen ti Pol i mə, “Ikini mə ikokeikei mə tikətoni Kig Sisa ti nəgkiariien səim. Ramasan, takərhi pen ik, tikevən mətoni Kig Sisa.”

Pol rərəer ia nəmri Akripa

13 Nəpɪn nepwɪn rukurau, Kig Akripa mɪne kɪtiriməni Pernis krouvehe ia Sisaria rouevən rouətə Festas.

14 Krouarə ia kwopun nəha nəpɪn rɪpɪk. Ia nəpɪn nəha Festas rini irapw ti Kig Akripa narimnari me kɪno ia Pol, mɪni mə, “Iərmama riti ia kwopun i nəpɪn Filiks ramevən, məpwəh rəmāk ia kalapus.

15 Nəpɪn iakevən fwe Jerusalem, pris asori me mɪne nəmə asori me səvəi nəkur Isrel həuvehe mamhəni ərəha in, mamhəres iou mə takousi əpune.

16 Mətə iakini pen ti nirəha i mə narəien səvəi nəkur Rom ropə. Trini mɪnuə kɪni iərmama riti mə rɪnərui loa, ko iapkəsəni akwauakw mhə in mə tukousi əpune. Takaməkeikei mukupwən mousəsɪmwɪn in mɪne nərmama səməme kamhəni ərəha in ia kwopun kuatia. Iərmama nəha traməkeikei muvehi nəpɪn səvənhi pwəh in trini irapw nəgkiariien səvənhi ia nɪkaren səvəi nəgkiariien me nəha nərmama kamhəni ərəha in irə.

17 Ro iamɪnhi irə, nəpɪn irəha həuvehe i, iapko mhə tanpen irə, mətə rakwakwi irə iakevən məkure ia kwopun kaməkiri nəgkiariien ikɪn, nənə mɪni pen ti naruagən me mə tuhəuvən mhəuvehi iəmə nəha mhəuvehi mhəuvehe.

18 Nəpɪn nərmama səməme kamhəni ərəha Pol həskəmter, nətərigien səiou mə irəha tuhəni irapw narimnari me nepwɪn sə rərəha anan in rɪno. Mətə həpko mhə iamɪnhi.

19 Irəha həskəmter, mamhousari irəha min ti nəresien me nepwɪn ia nɪkaren səvəi nəfwakiiien səvənraha, mamhousari mwi ti iərmama riti nəghɪn nə Iesu. Ruvamhə, mətə Pol rini mə rɪnətui mwi ia nemhəien səvənhi.

20 Nəpɪn iakregi nəgkiariien me nəha, iakuvəreirei mə takəfətoni nɪpərhiənien irə. Ro pen iakəres pen iəmə i mə ‘Rerɪm ragien mə tikevən fwe Jerusalem, nənə takəkiri nəgkiariien səim mɪne nəgkiariien səvənraha fwe ikɪn?’

21 Mətə Pol rini mə rekəm. In rokeikei mə tramo a ia kalapus pwəh Kig Sisa rɪregi nəgkiariien səvənhi, məkiri. Ro pen iakini pen ti nərmama me səiou mə tuhətui amasan tukwe fwe ia kalapus meste takərhi pen revən ti Kig Sisa.”

22 Nəpɪn Festas rini pen pam, Akripa rini pen tukwe in mə, “Iou mwi iakokeikei mə takregi iəmə nəha rəgkiari.”

Mɪregi Festas rini mə, “Ramasan, pwəh trakwakwi ikregi.”

23 Kɪni rakwakwi irə, nukupwənien asori riri Akripa mɪne Pernis mɪne nəmə asori me səvəi naruagən me mɪne nəmə asori me səvəi taon nəha həuvnimwə ia nəkwai nimwə sə kamregi nəgkiariien ikɪn. Nənə Festas rini pen ti nərmama me səvənhi mə tuhəuvehi Pol mhəuvnimwə pehe.

24 Nəpɪn Pol ruvnimwə pehe, Festas rini mə, “Kig Akripa mɪne kɪtaha pam ia kwopun i. Hiətə iəmə i. Nəkur Isrel me pam fwe Jerusalem kamhəni pehe tukw iou i, mamhəni asori mə takaməkeikei mousi əpune. Nənə kurirə ho mwi iamɪnhi ia kwopun i Sisaria.

25 Mətə iapkətə mhə nari riti rɪno rərəha mə tukousi əpune in tukwe. Nənə ti nəri nə mə rɪnokeikei mə trevən fwe Rom pwəh Kig Sisa rəkiri nəgkiariien səvənhi, iakuə takərhi pen i revən,

²⁶ mətə iou iakreirei mə takrai pen nəfe ia nəkukuə ia nıkaren səvəi iəmə i, mərhi pen i, revən ti Kig Sisa. Ro pen iakuvehi iəmə i, muvehe, mərpwı irapw in ia nənımem, Kig Akripa, mıne ia nəmrimiaha pam. Iakuə nəpın səregi, mhəkiri pam nəgkiariien səvənhi, tihəuvei pehe nətərigien riti miou pwəh iakrai pen ia nəkukuə.

²⁷ Trıni mınua iakərhi pen iərmama riti sə raməmak ia kalapus revən ti iəmə asori səkitaha, mətə iapkraı pen atukwatukw mhə nəfe nəha loa in rınərui, tukw iou iakregi rıpkatukwatukw mhə.”

26

Akripa rəsəni Pol mə trəgkiari

¹ Akripa rıni pen ti Pol i mə, “Iakəsəni ik, ikıni nəgkiariien səım.” Nənə Pol ruvehi utə rəgin mınani irapw nəgkiariien səvənhi, mınamıni mə,

² “Kig Akripa. Iakamərer ia nənımem ipwet mə takıni irapw nəgkiariien səıou ti nəgkiariien me pam i nəkur Isrel kamhəni ərəha iou irə. Rerik ragien,

³ ti nəri nə mə ik ikukurən amasan narəien səvəi nəkur Isrel mıne nousariien me səvənraha. Ro pen iakase ik tiko nətərigien səım rəpwəmwis, mətərig ia nırak.

⁴ Nəkur Isrel me pam həukurən amasan narəien səıou. Nəpın iakınamouıhi, iakamarə kımaha mınraha fwe imwak ikın. Kurırə ikın iakamavən kımaha mınraha fwe ia Jerusalem.

⁵ Irəha həuvəukurən raka iou fwe kupwən. Mə rerınraha ragien ti nınıien, tuhəni iou mə pərhiēn iakınarə ia narəien səvəi Farisi me. Farisi me həskai ti Loa səvəi Moses mhəpi raka təmwei nəfwakıien me nepwın səkımaha nəkur Isrel.

⁶ Nənə təkwtəkwuni iakamərer ia kwopun i mə tikəkiri nəgkiariien səıou, ti nəri nə mə iakaməmri pen əknekın nətərigien səıou ia promes nəha Kumwesən rıməni pen ti kaha kupwən me səkımaha.

⁷ Promes nəha kwənəkwus me twelef səkımaha kamhəmri pen əknekın nətərigien səvənraha irə, mamhəfwaki skai ia nəpın mıne ia ran, mamheitenhi mə tuhəuvehi. Promes əpa nəha, Kig Akripa, ti nəri nə mə iakaməmri pen əknekın nətərigien səıou irə, nəkur Isrel me i kamhəni ərəha iou.

⁸ Kımiaha i, Kumwesən rukurən noien nərmama səməme həuvamhə hətui mwı. Rəfo rəknekın tukumiaha ti nınıien nıpərhiēnien irə?

⁹ Fwe kupwən, iou mwı rerik ramrhi mə takaməkeikei mo narımnari me nepwın, mouraha nəghi İesu, iəmə Nasaret.

¹⁰ In nəha noien səıou sə iakınamo fwe ia Jerusalem. Pris asori me həməuvei pehe nasoriien miou, nənə iakəkwtəmhirı nərmama səvəi İesu həpık, muvehi puvnımwə irəha ia kalapus. Nəpın kamhəni mə tukousi əpune irəha, iou mwı iakıni mə ratukwatukw, pwəh housı əpune.

¹¹ Nəpın rıpık iakamousı irəha fwe ia nəkwai nımwəfwaki me səvəi nəkur Isrel, mamousari mə tako irəha həni ərəha İesu. Iakaməmwəki pık irəha. Ro pen iakamevən mwı fwe ia taon me isıpwın mə takometə irəha.

¹² Nəpın riti pris asori me həuvei pehe nasoriien miou, mhərhi pen iou mə takevən fwe Tamaskes.

¹³ Kig Akripa, fwe ia suatuk, ia kurkwai nəpın ia ran, iakətə nukuraanien ruku pen ia nımagouagou, məhiəpwın iou mıne nərmama me səməme haməkurırə ia nırak. Raməhiapw pık məpi raka meri.

¹⁴ Ia nəpın nəha kımaha pam iahəmwei ia tıprənə, nənə iakregi reri iərmama riti rəgkiari pehe miou ia nəgkiariien Hipru, mıni mə, ‘Sol, Sol, rəfo ikamometə iou? Ikamo a nəmisəien mik. Ikəmwhen ia kau nəha nəpın iəmə asori səvənhi raməpi ia nei əhiə, ramerukw kurırə nısun, nei əhiə raməpi.’

15 Miregi iakini mā, 'Iāmā asori, ik sin i?'

Miregi Iarimānu rini mā, 'Iou i Iesu sē ikamometā.

16 Mātā tiko mīskāmter, mārēr ia nisum mi. Iou iakier pehe tukw ik i iamīnhi irā mīnuā takuvehi utā ik, ikuvehe mo iārmama sē ramo tukwini nari miou. Tikamākeikei mīni irapw tī nārmama me narimnari me sē iako ikātoni ipwet mīne narimnari me sē tako ikātoni.

17 Takuvehi raka ik ia rēgi nākūr Isrel mīne ia rēgi nārmama rīpko mhā irāha nākūr Isrel. Iakamārhi pen ik tī nīrāha i.

18 Tikamākeikei mevān mo nānimenraha rukuraan. Pwāh hāpwāh nāpitāvien, mhārari, mhāuvehe tī nukuraanien. Pwāh hāpwāh nīskaiien sāvāi Setan, mhārari, mhāuvehe tī Kumwesān. Nānā Kumwesān trenouenou noien ārāha me sāvānraha, nānā irāha tuhāuvehi kwopun riti sāvānraha irāha nārmama me i Kumwesān ramāmri āpā irāha mā irāha nākūr ikīnan me sāvānhi, tī nārī nā mā kamhahatātā ia nīrak.'

19 Ro iamīnhi irā, Kig Akripa, iakāpwāh nāruiien vīson nāha ruku pen ia neiai.

20 Mātā iakukupwān fwe Tamaskes, nānā fwe Jerusalem, mīne ia kwopun me nepwīn mwi fwe ia tānā Jutia, mīne ia tānā me sāvāi nārmama rīpko mhā irāha nākūr Isrel. Iakāvisau irapw mā nārmama me tuhamākeikei mhārārīg ia noien ārāha me sāvānraha, mhāuvehe tī Kumwesān, mho noien amasan me sāmāme tuhahatān pen mā irāha hāvārārīg pārhien ia rerīnraha.

21 Nānā tī noien nāha iakamo, nākūr Isrel me i hākwtāmhirī iou fwe ia nīmwā sāvāi Kumwesān, mamhousari mā tuhousi āpune iou.

22 Mātā Kumwesān ramasitu ia nīrak ia nāpīn me. Ro pen iakamārēr ia kwopun i ia nāmriīmiaha ipwet, māmāvisau m nāmā asori me mīne nāmā auār a me. Nāgkiariien i iakani rīpko mhā nāgkiariien āpā riti, mātā iakani a narimnari me sāmāme profet me mīne Moses hāmāni kupwān mā tuko.

23 Irāha hāmāni mā Kristo tramākeikei miregi nāmīsāien, memhā, mukupwān ia nārmama me pam mātui mwi ia nemhāien, nānā māvisau irapw nāgkiariien amasan sē trāhiāpwīn nākūr Isrel mīne nārmama rīpko mhā irāha nākūr Isrel."

24 Nāpīn Pol rani irapw nāgkiariien sāvānhi iamīnhi irā, Festas rāgkiari asori, mīni mā, "Pol ikamarmārī. Nukurānien me rīpīk kīnahatān ik irā hamo ik ikamarmārī."

25 Mātā Pol rini mā, "Festas, iāmā asori, iakāpwāh narmārīien. Nāgkiariien me i iakani ho nīpārhiēnien anan.

26 Kig Akripa, ikukurān narimnari me i. Ro pen iakukurān nāgkiariien mīk, māpwāh nehekīrien. Ia nātāien sāiou rosi ikīnātā pam raka narimnari me i, tī nārī nā mā hāpkier irapw mhā ia kwopun afafa.

27 Kig Akripa, rāfo? Ikamīni nīpārhiēnien ia profet me sāvāi nākūr Isrel? Iakukurān mā ikani nīpārhiēnien ia nīrāha."

28 Miregi Akripa rini pen tī Pol i mā, "Ikukurān mā ia nāpīn ouihi kwārha ko ikuvi iou iakuvehe mo iou Kristin?"

29 Miregi Pol rini mā, "Iakāpwāh nāfwaki penien m Kumwesān tukw ik āpā, mātā tukumīaha pam i hīamātārīg ia sāiou nāgkiariien ipwet. Iakamāres mā nāpīn ouihi uā nāpīn āpwāmwis, kīmīaha pam tihāuvehe mhāmwhēn ia nīrak. Jen me i a sē kīnārīhi iou irā, iakāpwāh nokeikeiēn mā tukārīhi kīmīaha irā."

30 Ia nāpīn nāha Kig Akripa mīne Festas mīne Pernis mīne nārmama sāmāme kamhākūrē irāha mīnraha hāskāmter,

31 mhāier. Nāpīn hāier pam, hāni pen tī nīrāha me i mā, "Iāmā nāha rīpko mhā nari riti sē tukousi āpune in tukwe uā takuvehi puvnīmwā in ia kalapus tukwe."

³² Nənə Akripa rini pen ti Festas i mə, “Ripkəpwəh a nəresien mə Kig Sisa trəkiri nəgkiariien səvənhi, səseni rier irapw ia kalapus mamevən.”

27

Nəmə Asori me hərhi Pol mə trevən fwe Rom

¹ Nəmə asori me həni mə kimaha tahəputə ia nitətə riti, mhəuvən fwe Itali. Irəha həuvehi Pol mine nərmama nepwin səməme kamhəmak ia kalapus, mhəuvehi mhəuvei pen ia rəgi iaruağən riti nəghin nə Julias. In rasori ia naruagən me irəha hantret. Kani irəha mə Naruağən me səvəi Kig Sisa.

² Nitətə riti sə ruku pen fwe Antramitiam muvehe minamevən fwe kwopun me fwe Esia. Iahəputə irə mhəier. Iəmə Masetonia riti sə ruku pen ia taon nəha Tesalonaeka ruvehe kimaha min. Nəghin nə Aristakas.

³ Kini rakwakwi irə iahapirapw fwe taon nəha Saeton. Julias rerin rəpou ti Pol, məseni in ruvarei mətoni in me nepwin. Nənə irəha hasitu irə.

⁴ Nəpin iahəputə mwi ia nitətə səkimaha mhəier ia kwopun nəha, iahaiu tegin nıkare tənə əmweris nəha Saepras, ti nəri nə mə nimətagi raməpwi nitətə.

⁵ Iahəpi simwin ia təsi nəha iruə ia profens mi nəha Silisia mine Pamfilia. Kurirə ikin iaheiwaiu pehe ia taon nəha Maera ia profens nəha Lisia mhəuvarei.

⁶ Ia kwopun nəha iəmə asori səvəi naruagən me rətoni nitətə riti sə ruku pen fwe Aleksantria minamevən fwe Itali. Nənə ruvei pen kimaha irə.

⁷ Nitətə nəha ramaiu məru. Nəpin ripik rukurau, nənə iahaməmwur mhapirapw iruə ia taon nəha Nitas. Mətə ia kwopun nəha nimətagi riskai. Ko nitətə ripkərer mhə. Ro pen iahaiu tegin tənə əmweris nəha Krit, mhəukurau ia poen nəha Salmone.

⁸ Iahəmwur, mhaiu, mhesi pen nıkare Krit, mhəuvehe ia kwopun riti kani mə Pasis Amasan ipaka ti taon nəha Lasea.

⁹ Ia naiuien səkimaha iahənuraha raka nəpin ripik. Ripko mhə nəpin amasan ti niri pin penien naiuien səkimaha mamhəuvən, ti nəri nə mə nəpin asori səvəi nəkur Isrel kani mə Nəpin Kauvehi Raka Nərəhaien Irə^aruvəukurau raka. Nəpin səvəi nimətagi ruvəuvehe ipaka. Ro iaminihi irə Pol rəgkiari pen m nərmama, mini mə,

¹⁰ “Nərman, trini minuə saməsuə mamhəuvən, iakətə mə narimnari me ripik trəmwhenimw. Ripko mhə kago əpa mine nitətə, mətə tukouraha mwi nimiruien me səkitaha.”

¹¹ Mətə iəmə asori səvəi naruagən me ripkətərig mhə ia nəgkiariien səvəi Pol, mətə ramətərig ia kapten səvəi nitətə mine iəmə i səvənhi nəha nitətə.

¹² Nənə ti nəri nə mə rəknekin ti nitətə me mə tuhərer ia pasis nəha ia nəpin səvəi nəkwieien, nərmama me həpik ia nitətə səkimaha hokeikei mə tahəier ia kwopun nəha, mharkut mə ko iaheste Finiks, pasis riti mwi fwe Krit sə raməti pen saotwes mine notwes. Həni mə pwəh nitətə səkimaha rərer afafa fwe ikin meste nəpin səvəi nəkwieien rukurau.

Nimətagi asori rousi nitətə

¹³ Nəpin mətətagi natogə rərer, mavən ouihi a, kru me səvəi nitətə səkimaha həregi mə rosi ko haiu mheste Finiks. Ro pen həuvehi utə aean sə hənosə irapw i raməkwtəmhiri nitətə. Nənə iahəier, mhaiu parei a, mamhesi pen nıkare tənə əmweris nəha Krit.

¹⁴ Mətə ripko mhə tui, mətətagi asori riti kani mə Nipərapu riskəmter muku parei,

¹⁵ muəsi nitətə, məkəkini nipəsegin. Iaharkut mə tahəkəkini nitətə, raiu atukwatukw, mətə rəknekin. Ro pen iahəpwəh, mhəmak pen ia nimətagi, mamhəuvən.

¹⁶ Iahəuvən ipaka ti tənə əmweris ouihi nəha Kaota, mhaiu tegin. Ia kwopun nəha kru me həmwur mhəuvehi utə kwəti bot səvəi nitətə.

¹⁷ Nəpin həuvəuvehi utə raka kwəti bot nəha mhəmri amasan, hosə irapw nəkwus rukurau irapw ia nitətə mutə pehe ia nıkaren. Həvi tərini mə trəkwətəmhiri nıpwrai nitətə. Kurirə ikin həhekır mə nımətagi trouini ərori pen nitətə ia nımaha fwe ia kwopun riti kani mə Sirtis. Ro pen həvi əse nivən, mhəmak pen ia nımətagi mamhəuvən.

¹⁸ Nımətagi nəha rasori pik, mauəsi pik kımaha. Ro pen rakwakwi irə kru me hənamərarki irapw kago me.

¹⁹ Kını neis irə, həuvehi nore nitətə me ia rəginraha, mhərarki irapw.

²⁰ Ia nəpin me rıpk, iahəpkətə mhə meri ia ran mine kəməhau me ia nəpin. Mətagi nəha ramavən a, mamousi kımaha. Ro pen iahəregi mə na tahemhə pam.

²¹ Ia nəpin nəha tui kwopti, kımaha pam iahəpkani mhə nari. Nənə Pol rərer ia nəmrimaha mını mə, “Nərman, hiəpkətərig iou. Səpkəpwəh a nəputəien ia nitətə i, mhəier ia Krit, ko ramasan. Ko narimnari me həpkərəha mhə, mhəmwhenimw iamınhi.

²² Mətə təkwtəkwuni iakani pehe tukumiaha i mə tihəpwəh nehekırrien. Kımiaha riti trıpkouraha mhə nımıruien səvənhi, mətə nitətə a trəmwhenimw.

²³ Kumwesən sə iakaməfwaki min in səvənhi iou. Nərineiv ia nəpin agelo riti səvənhi rier pehe tukw iou,

²⁴ mını mə, ‘Pol tikəpwəh nehekırrien. Tikaməkeikei mərəer ia nəmri Kig Sisa fwe Rom. Ətə ro. Kumwesən ramasan tukw ik. Truehimıru ik kımiaha nərmama me pam ia nitətə i.’

²⁵ Ro iamınhi irə, nərman, tihəpwəh nehekırrien. Iakahatətə ia Kumwesən səiou. In truehimıru kıtaha pam i rəmwhen atukwatukw agelo nəha səvənhi rıməni pehe tukw iou i.

²⁶ Mətə tsaməkeikei mhaiu mhəuvehi pekin nımaha ia tənə əmweris riti.”

²⁷ Nımətagi asori nəha rousi kımaha, məpwı irapw kımaha ia nəkwai təsi nəha kani mə Təsi Atrias.^b Nəpin səro fotin irə, ia kurkwai nəpin, kru me rerınraha rırhi mə rosi iahənamuvehe ipaka ti tənə riti.

²⁸ Ro pen irəha hosə irapw kwənəkwus riti let raməgher pen ia nusvenhın, mhətoni mə təsi reiwaiu rəmwhen ia toti sefen meta. Həfwini ouihi a, mhosə irapw mwi, mhətoni mə təsi reiwaiu rəmwhen ia twenti eit meta.

²⁹ Irəha həhekır mə kamo nitətə səkimaha rouini ərori pen ia nımaha riti. Ro iamınhi irə həuvən fwe kurirə ia nitətə, mhosə irapw aean kefə tuhəvi tərini nitətə, mamhəfwaki mə trıran akwauakw.

³⁰ Ia nəpin nəha kru me hokeikei mə tuhəivə raka ia nitətə mhəp. Harhır irapw kwəti bot ia təsi, mamheikuə mə tuhəuvən fwe nıpəsegi nitətə, mhosə irapw aean me nepwın mwi tuhəvi tərini nitətə.

³¹ Mətə Pol rini pen ti iəmə asori səvəi naruagən me mine naruagən me səvənhi mə, “Nəmə me nəha tuhamo a ia nəkwai nitətə. Kamo Kumwesən trıpkuehimıru mhə kımiaha.”

³² Ro iamınhi irə naruagən me həuvən mhərari əmwesi nəkwus me səvəi kwəti bot, mharaka irə ramevən.

³³ Ipaka rınamran, Pol raməkeikei mınraha mə tuhani nari, mamını mə, “Ipwet səneste nəpin fotin, mətə kımiaha hiəpkani mhə ihi nari.

³⁴ Ro iamınhi irə iakani pehe tukumiaha i mə tıhaməkeikei mhani nari, pwəh rasitu ia kımiaha. Kımiaha riti trıpkemhə mhə.”

³⁵ Pol rini iamınhi irə, nənə mərəer ia nəmrinraha, muvehi bred, məfwaki mını vivi Kumwesən tukwe, məkwsen, mınaməni.

³⁶ Nənə irəha hətoni, hənaməpwəh nehekırrien. Irəha pam mwi hənamani nari.

^{27:22:} Wok Me 27:10,31 ^{27:24:} Wok Me 23:11 ^{27:26:} Wok Me 28:1 ^b ^{27:27:} Təsi Atrias nəghın riti mwi Təsi Metiterenian. ^{27:31:} Wok Me 27:22 ^{27:34:} Mat 10:30 ^{27:35:} Mat 15:36, 1Tim 4:4-5

³⁷ (Kimaha pam tu-hantret-sefenti-sikis narmama ia nəkawai nitətə nəha.)

³⁸ Nəp̄in hani nari nəmwhen, həuvehi pak flaoa me fwe ia nəkawai nitətə, mhərarki irapw fwe ia təmwei təsi mə tuho nitətə rəruvərevə.

³⁹ Nəp̄in rinamran, kru me həti pen mhətoni tənə riti. Həreirei mə nəfe nəha tənə, mətə hətə pasis riti n̄ipək̄ir fwe ikin. Nənə hənua ko həuvehi nitətə, mhəuvarei fwe ikin.

⁴⁰ Ro pen hərai əmwesi raka nəkwas ia aean me səməme kamhəvi tərini nitətə, həmwhenimw. Həfi raka kwənəkwas ia niveiə mi sə krouəkəkini nitətə. Həvi nivən fwe ia n̄ipəsegi nitətə, rutə mə nimətagi trəkure irə. Nənə iahənamuvən mə tahəuvarei.

⁴¹ Mətə iahəuvən ia kwopun rəkwtə ikin, mhəuvehi pekin nimaha. N̄ipəsegi nitətə rəkək̄ir pen əknek̄in ia nimaha. Kurirə irə təsi rinaməpwi ərori.

⁴² Ia nəp̄in nəha naruagən me kamhərai sun mə tuhousi əpune narmama me səməme hamarə ia kalapus. Kamo heiai mhəuvarei mhəp.

⁴³ Mətə iəmə asori səvəi naruagən me rokeikei mə truvehimiru Pol. Ro pen rinise nətərigien səvəi naruagən me, marə mini pen ti narmama səməme həukurən neiaien mə tuhəivə irapw, mheiai, mhəuvarei.

⁴⁴ Səməme heiai mhəreirei, irəha tuhəkurirə, mheiai pen ia n̄ipərpəri timpa mine nore nitətə me nepwin.

28

Pol fwe Molta

¹ Nəp̄in kimaha iahəuvarei amasan a, iahəregi mə tənə nəha nəghin nə Molta. ² Nəkur Molta hamasitu asori ia kimaha. Irəha həse napw, mamhəni pehe tukumaha pam i mə tahəuvən mhərhiəp̄w irə, ti nəri nə mə nesən ramauə, nəkwieiien rasori.

³ Ia nəp̄in nəha Pol ruvehi kuse nei mhia, mousə pen ia napw. Snek riti sə ramahi əpune iərmama riregi nəpnəpanien, rier irapw fwe ia kuse nei nəha, mahi rəgi Pol.

⁴ Nəp̄in nəkur Molta hətoni snek nəha raməgher pen ia rəgin, həni pen ti nirəha me i mə, “Hətə ro. Rosi iəmə nəha in iəmə sə ramousi əpune iərmama. Pərhien in rousari mukurau ia təsi asori, mətə kumwesən me ko həpkəsəni mhə in rimiru.”

⁵ Mətə Pol rouniətukus pen snek nəha ia napw, miregi ramasan a.

⁶ Nəkur Molta kamhərer mamheitenhi mə rəgi Pol trəsisi uə Pol trimwei memhə təkwtək̄wuni. Hərer əpwəmwis mamheitenhi, mətə həpkətə mhə nari riti sə rərəha ro Pol. Ro pen irəha harə mhərari ia nətərigien səvənraha, mhəni mwi mə, “Kumwesən riti nəha!”

⁷ Kwopun nəha iahəuvarei ikin ipaka ti tiprənə səvəi iərmama riti nəghin nə Puplias. In iəmə asori səvəi narmama me ia tənə əmweris nəha Molta. In ramasan tukumaha, miri kimaha mevən fwe imwəni, mamətui amasan tukumaha meste nəp̄in kahar.

⁸ Ia nəp̄in nəha tata səvəi Puplias ramapri a ia niməhan səvənhi, miregi rərəha, mamək̄wiei fifa, mamaiu netə. Mətə Pol ruvnimwə pehe, məmrutə rəgin mi irə, məfwaki, in ruvehe məsanin.

⁹ Kurirə irə nəkur Molta me pam səməme nemhəien rarə ia nirəha, irəha mwi həuvehe ti Pol, nənə in ro irəha həuvehe mhəsanin.

¹⁰ Irəha həsiai kimaha, mhəuvei pehe narimnari me ripik m kimaha. Nəp̄in iahənaməpnəpənə irə mə tahəputə ia nitətə riti mhəier ia kwopun nəha, nəfe nəghin riwən tənə kimaha, nəkur Molta həuvehi, mhəmri pen ia nəkawai nitətə.

Pol rier ia Molta mevən fwe Rom

¹¹ Kimaha iahəuvehi məkwə kahar fwe Molta. Kurirə irə iahəputə ia nitətə riti sə rinərkwafə fwe ikin meste nəp̄in səvəi nəkwieiien ruvehe mukurau. Nitətə nəha ruku pen fwe Aleksantria. Kiməsegi pen nəghin nə mə Kasto mine Polakis kumwesən kəru irau mwirmwir mi.

¹² Iahəputə ia nītətə nəha mhəier mhəuvən mhəpirapw fwe taon nəha Saerakus, nənə mhəuvehi nəp̄in kahar fwe ik̄in.

¹³ Nənə mhəier mwi, mhəuvən mhəpirapw fwe taon nəha Rejjiam. Kini rakwakwi irə, mətəgi uritogə r̄iskəmter, nənə iahərip̄in mamhəuvən. Nəp̄in kəru rukurau, nənə iahəpirapw ia taon nəha Puteoli.

¹⁴ Ia kwopun nəha k̄imaha iahətoni piəvitaha me nepw̄in. Həres pehe k̄imaha i mə tuharə k̄imaha m̄inraha səvəi nəfwakiien kuatia. Kurirə irə iahavən mənəmhəuvən fwe ia Rom.

¹⁵ Piəvtaha me fwe Rom, nəp̄in həregi mə k̄imaha iahənamuvehe, həier, mhəuvehe tukumaha, mheste maket səvəi Apias m̄ine kwopun nəha k̄ino nimwə kahar ik̄in kaməraku pen kamapri irə. Nəp̄in Pol rətoni irəha, r̄ini tanak ti Kumwesən. Rer̄in ragien.

¹⁶ Iahəuvən mhəpirapw fwe Rom, nənə kəsəni Pol ramarə in əpa irau iaruağən kuatia sə ramətui tukwe.

¹⁷ Nəp̄in kahar rukurau, Pol rəkwein nəmə asori me səvəi nəkur Isrel me fwe Rom mə tuhəuvehe. Irəha həuvehe, mhousəsimw̄in irəha me, nənə Pol r̄ini pen ti nirəha i mə, “Piak me, iou iapko mhə nari riti, mouraha k̄itaha nəkur Isrel, uə iapko mhə nari riti, mouraha narəien sək̄itaha sə kaha kupwən me həməuvei pehe. Mətə irəha fwe Jerusalem həkwtəmhiri iou, mhəuvei pen iou ia rəgi nəkur Rom.

¹⁸ Nəp̄in nəkur Rom me nəha hənəres raka iou nəresien me rip̄ik, hənua tuhəfi raka rəginraha ia nirak, ti nəri nə mə həpkətə mhə nari riti iak̄ino rərəha tuhousi əpune iou tukwe.

¹⁹ Mətə nəkur Isrel həni mə rekəm. Nənə iakregi mə noien nəha səvənraha raməkeikei miou. Iakəres pen iəmə asori səvəi nəkur Rom mə ko in rəsəni iou iakuvehe i pwəh Kig Sisa rəkiri nəgkiariien səiou. Iakəres pen iam̄inhi, mətə səiou riti nəgkiariien riwən tak̄ini muəsi nəkur imwak me i.

²⁰ K̄ino iam̄inhi irə ia nirak. Ro pen iakəres mə takətə k̄imiaha ipwet, məgkiari m k̄imiaha. Iakuə tak̄ini sas pehe tukumiaha i mə hənərihi iou ia jen i ti Kristo, iəmə nəha k̄itaha nəkur Isrel saməmri pen əknek̄in nətərigien sək̄itaha irə mə truvehe.”

²¹ Pol r̄ini pen pam, nənə irəha həni pen tukwe in mə, “K̄imaha iahəpkuvehi mhə nəkukuə me nepw̄in sə nəkur Jutia həmərai, mhərhi pehe i ti n̄iniien ik. Piəvtaha me nepw̄in həiwən həuku pen fwe ik̄in, mhəuvehe, mhəvisau pehe ik uə həməni ərəha ik.

²² Mətə k̄imaha iahokeikei mə tahəregi nətərigien s̄aim, ti nəri nə mə iahəukurən mə ia kwopun me pam kamhəni ərəha kuse nəfwakiien nəha kam̄ini mə Suatuk səvəi Iesu.”

²³ Ro iam̄inhi irə irəha Pol hək̄wəp̄in. Nənə ia nəp̄in nəha nəkur Isrel həp̄ik həuvehe ti Pol ia nimwə nəha ramarə ik̄in. Nənə in rəgkiari m̄inraha nəp̄in pek̄in. In raməvsini Loa səvəi Moses m̄ine nəkukuə me səvəi profet kupwən me, maməgkiari ia nītətə sə Kumwesən ramərimənu irə, mamousari mə tro irəha hətoni mə pər̄hien Iesu in Kristo.

²⁴ Irəha me nepw̄in həni n̄ipər̄hienien ia nəfe Pol rani, mətə nepw̄in həpk̄ini mhə n̄ipər̄hienien irə.

²⁵ Nənə ti nəri nə mə nətərigien səvənraha ripkuvehe mhə mo kuatia, irəha həpwəh mənəmhəuvən. Nəgkiariien sampam Pol r̄ini pen ti nirəha i, in i mə, “Nəgkiariien sə Nən̄imw̄in Ikinan r̄iməuvei pen m Profet Aesea fwe kupwən mə tr̄ini irapw ti kaha kupwən me sək̄imiaha in ratukwatukw a.

²⁶ Kumwesən r̄iməni pen ti profet i m̄inua:

‘Evən m̄ini irapw ti nər̄mama me i,

mə iou Kumwesən iakam̄ini mə,

Tihəregi, mhəregi, mhəregi, mətə ti nəp̄in riti tihəpkregi sas mhə.

Tihətoni, mhətoni, mhətoni, mətə ti nəp̄in riti tihəpkətə sas mhə.

²⁷ Tro iam̄inhi irə, ti nəri nə mə reri nər̄mama me i ruvəskai raka.

Hənəsisəg raka ia nəkwəregınraha mine nənimenraha.
 Mətə trini minuə həpwəh noien iamınha irə,
 nəfe nəghin tuhəukurən nətoniien ia nənimenraha
 nənə mhəregi ia nəkwəregınraha,
 uə tuhəukurən ia rerınraha,
 nənə mhərari mhəuwehe tukw iou, nənə tako irəha həuwehe mhəsanin.’ ”

²⁸ Pol rarə mini mwi mə, “Kimiaha tihaməkeikei mhəukurən nəri. Kumwesən rauve-
 himiru nərmama me səməme kamhəni nıpərhienien ia Iesu. Nəgkiariien sə raməvisau
 irapw i ruvavən raka ti nərmama rıpkə mhə irəha nəkur Isrel. Irəha tuhətərig irə.”

²⁹⁻³⁰ Pol rarə fwe ikın nuk kəru ia nimwə riti sə ramərəku pen, mamapri irə, maməsevər
 ia nimwə səvənhi ti nərmama me pam səməme haməuwehe tukwe.

³¹ In raməvisau irapw nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə, mamahatən nərmama
 ia nəgkiariien amasan səvəi Iesu Kristo, Iərimənu səkitaha. Nəpın Pol raməgkiari, in
 rıpkhekır mhə. Iərmama riti riwən rinise in.

Rom Nægkiariien sə rani mə nəfe i nəkukuə

Pol ramavən maməvisau irapw nəgkiariien amasan səvəi Kristo ia kwopun me. Navəniən səvənhi səro kahar irə rino sampam nənə in rirai nəkukuə i revən ti nakalasia me fwe Rom ia nuk 56 uə 57. Ia navəniən səvəi Pol in rokeikei mə trukupwən mevən fwe Jerusalem nənə mevən mwi fwe taon Rom mine tənə Spen. In rirai nəkukuə i mə irəha tuhəpnəpenə ti nuveheien səvənhi. Nægkiariien asori ia nəkukuə i in i natukwatukwien. Pol ramahatən ia nəkukuə i mə: 1) iərmama riti riwən ratukwatukw; 2) Iesu Kristo əpa in ratukwatukw, məmher; 3) trini minuə səni nīpərhienien ia Iesu Kristo, in truvehi raka kitaha ia nīskaiien səvəi nərhəhien, nənə muvei pehe nīmīruien vi m kitaha, nənə mo kitaha satukwatukw ia nəmri Kumwesən; 4) kitaha nakalasia me tsaməkeikei mharə ia narəien sə ro ikinan sə Kumwesən rokeikei.

Nægkiariien sə rakupwən

¹ Iou Pol. Iou iərmama riti sə iakamo tukwini nari m Iesu Kristo. Kumwesən rīnəkwein iou mə aposol, nənə məmri karen iou mə iou iərmama takəvisau irapw nəgkiariien amasan səvənhi.

² Nægkiariien amasan i, in ruvəni raka tui ia nəgkiariien me səvəi profet me səvənhi səməme kamharə ia Nəkukuə Ikinan.

³⁻⁴ Nægkiariien amasan nəha raməgkiari ia Tini, in nəha Iesu Kristo Iərimənu səkitaha. In rīməuvehe iərmama riti rīməuku pen ia kwənəkwws səvəi Kig Tevit. In rīmamhə nənə Kumwesən rahatən mə in Tini atukwatukw nəpīn ro in rətui mwi ia nemhəien səvənhi ia nīskaiien səvəi Nənimwīn Ikinan.

⁵ Ia Kristo, Kumwesən ro ramasan m kimaha, muvehi pehe wok amasan m kimaha mə kimaha aposol me. Rīməuvei pehe wok i m kimaha mə tahəkwein ia nərmama ia tənəmtənə me pam mə tuhəni nīpərhienien irə, mho nəkwan. Nənə nəpīn irəha kamho iamīnha irə, mamhəuvehi utə nəghi Iesu.

⁶ Wok i rīneste kimiaha mwi. Kimiaha nərmama Kumwesən rīnəkwein ia kimiaha mə kimiaha səvəi Iesu Kristo.

⁷ Nəkukuə i rauvehe tukumiaha pam fwe taon nəha Rom. Kumwesən rokeikei kimiaha, məkwein kimiaha mə kimiaha nərmama ikinan me səvənhi. Pwəh Kumwesən tata səkitaha, mine Iesu Kristo Iərimənu səkitaha trouəriari pehe namasanien mine nəmərīnuien m kimiaha.

Pol rokeikei mə trevən mətoni nərmama me səvəi Iesu Kristo ia taon nəha Rom

⁸ Kurirə iakəgkiari iakuə ia nəghi Iesu Kristo takini vivi Kumwesən səiou tukumiaha pam ti nəri nə mə nərmama ia tənəmtənə me pam kamhəregi nəvisaiuen ia nahatətəien səkimiaha.

⁹ Kumwesən sə iakamo tukwini nari min ia rerik pam ti nini irapwien nəgkiariien amasan səvəi Tini, in rīnətə raka noien səiou mukurən mə ia nəpīn me pam iakani kimiaha

¹⁰ ia nəfwakiiien me səiou. Iakaməres mə trini minuə nətərigien pərhien səvəi Kumwesən, in trəsevər ia suatuk riti pwəh iakuvehe mətoni kimiaha rəmwhen iakineitenhi tui mə tako.

¹¹ Iakokeikei pīk mə takuvehe mətoni kimiaha muvehi pehe nasituien riti səvəi Nənimwīn Ikinan pwəh rərpwi əknekin mwi kimiaha.

¹² Nīpwrai nəgkiariien i mə nahatətəien səkimiaha rukurən nasituien ia nirak nənə səiou mwi rukurən nasituien ia kimiaha.

1:1: Wok Me 9:15, 13:2, Kal 1:15 **1:2:** Rom 16:25-26 **1:3-4:** Mat 22:42, Wok Me 13:33, Rom 9:5, 2Tim 2:8 **1:5:** Wok Me 26:16-18, Rom 15:18, Kal 2:7-9 **1:7:** Nam 6:25-26, 1Kor 1:2, 2Kor 1:1, Efes 1:2 **1:8:** 1Tes 1:8 **1:9:** Efes 1:16, Fil 1:8, 1Tes 2:5,10 **1:10:** Wok Me 19:21, Rom 15:23,32

¹³ Piak me ramasan mə tihəukurən mə nəpın rıpık rerik ramrhi mə takuvehe məti pehe ia kımiaha, mətə nəpın me pam narimnari me rıpık raməsisəg iou ti nuveheien. İakokeikei mə wok səiou trukua mo kwənkwan ia nımıruien səkimiaha rəmwhen ia nımıruien səvəi nərmama me rıpkə mhə irəha nəkur İsrəl ia kwəpun me.

¹⁴ İou iərmama riti sə takaməkeikei məvisau irapw nəgkiariien amasan səvəi Kumwesən m nərmama me pam, nərmama səməme həukurən nəgkiariien səvəi nəkur Kris mıne noien səvənraha, mıne nərmama səməme irəha həreirei, mıne səməme irəha həukurən amasan nari, mıne səməme həpwəh nukurən amasanien nari.

¹⁵ Ro iamınhi irə iakokeikei pık mə takəvisau irapw mwı nəgkiariien amasan səvəi Kumwesən m kımiaha fwe taon nəha Rom.

¹⁶ İakaməgkiari iamınhi irə iou iapkaurıs anan mhə ti nəgkiariien amasan nəha ti nəri nə mə nəgkiariien amasan nəha in nıskaiien səvəi Kumwesən ti nuvehimıruien nərmama me pam səməme kamhəni nıpərhienien irə, rıməkupwən muvehe ti nəkur İsrəl, kurirə revən ti nərmama rıpkə mhə irəha nəkur İsrəl.

¹⁷ İa nəgkiariien amasan səvənhi, Kumwesən ramo nərmama kamhətoni suatuk sə in rınəmri irəha tuhesi pen tro irəha hatukwatukw ia nənimen. Suatuk nəha in nahatətəien fwe nukunen mamevən meste nəkrəkwerın sampam.^a Rəmwhen ia nəgkiariien i kımərai pen ia Nəkukuə İkinan rani mə,

“İərmama sə ratukwatukw ia nəmri Kumwesən ia nahatətəien səvənhi,
in truvehi nımıruien.”

Kumwesən niemaha raməpi ti noien ərəha me səvəi nərmama

¹⁸ Kumwesən fwe ia neiai ramo nərmama kamhətoni mə niemaha raməpi pık in. In ramərpwın noien ərəha me pam səvəi nərmama səməme kamhərui nəkwən mamhərer tukuahag ia nıpərhienien səvənhi ia noien ərəha me səvənraha.

¹⁹ In ramərpwın noien ərəha me səvənraha ti nəri nə mə irəha həukurən nətoni atukwatukwien narimnari me pam səməme nərmama həukurən nətoniien Kumwesən irə. Kamho iamınha irə ti nəri nə mə Kumwesən atukw rınahatən atukwatukw irəha irə.

²⁰ Fwe nukune narəien muvehe meste pehe ipwet mıne nərmama me pam həukurən nətoniien ia nənimenraha narimnari me səməme Kumwesən rıno ia neiai mıne tıprənə, nənə ro iamınhi irə nəri auər a mə irəha ko həpkətoni mhə Kumwesən ia nənimenraha, mətə həukurən nətoniien ia narimnari me nəha mə nıskaiien səvənhi ramevən a mıpkə mhə sampam mıne nıpərhienien mə in Kumwesən. Ro iamınhi irə nəgkiariien riti riwən ko irəha həni.

²¹ İrəha həuvəukurən raka Kumwesən, mətə həpwəh nuvehi utəien nəghın mə in Kumwesən, nənə mhəpwəh nıniien tanak tukwe in. Mətə rerınraha ruvehe mıpkərhi amasan mhə nari, nənə nətərigien səvənraha ruvehe mıreirei nari rəmwhen mə kamharə ia nəpitəvien.

²² İrəha kamhəni mə həukurən nari, mətə irəha həreirei nari,

²³ mhənəpwəh nəfwakiiien m Kumwesən asori sə tıpkəmhə mhə ia nəpın riti, nənə mhəuvən mhəfwaki pen m nənimwi nari me səməme həmwhen ia iərmama sə tremhə, uə menu me, uə nərimıru me səməme kamhavən uə kamhərkou.

²⁴ Ro iamınhi irə Kumwesən rəpwəh irəha, məseni irəha mə irəha tuhamesi pen a noien ərəha me səməme rerınraha rokeikei pık mə tuho. Ro pen irəha kamho ia nırəha me noien me ia nıpwranraha sə ro a naurısien.

1:13: Wok Me 19:21, Jon 15:16 **1:16:** Sam 119:46, Mak 8:38, 1Kor 1:18-24, Wok Me 13:46 **1:17:** Rom 3:21-22, Hab 2:4 ^a **1:17:** Suatuk riti mwı ti nıniien nəgkiariien i ia vas 17 in i mə, “İa nəgkiariien amasan səvənhi Kumwesən ramo nərmama kamhətoni natukwatukwien səvənhi sə raku pen ti nahatətəien mamevən ia nahatətəien.” **1:18:** Efes 5:6, Kol 3:6, 2Tes 2:12 **1:19:** Wok Me 14:15-17, Wok Me 17:24-28 **1:20:** Job 12:7-9, Sam 19:1, Hip 11:3 **1:21:** Efes 4:17-18 **1:22:** Jer 10:14, 1Kor 1:20 **1:23:** Dut 4:15-19, Sam 106:20 **1:24:** Wok Me 14:16

²⁵ Irəha hənəpwəh nīpərhienien səvəi Kumwesən, mhəkwtəmhiri neikuəien, nənə mamhəfwaki pen m narimnari me səməme Kumwesən rino ia neiai mine tiprənə, mamho tukwini nari minraha, mətə həpwəh nəfwakiien m Kumwesən sə rino neiai mine tiprənə, mhəpwəh no tukwiniien nari min. In nə Kumwesən sə kaməgnəgini rerin in. Ouəh, pwəh ro iaminihi.

²⁶ Ti noien nəha irəha kamho, Kumwesən rəpwəh irəha, məseni irəha mə irəha tuhamesi pen a noien ərəha me səməme rerinraha rokeikei pik mə tuho sə ro a naurisien. Ro iaminihi irə nīpran me nepwin səvənraha kamhəpwəh noien i ratukwatukw, noien sə pran ramesi pen iərman səvənhi, nənə mhəuvən mamho noien i rīpkatukwatukw mhə, noien sə pran ramiri pran.

²⁷ Ia noien a mwi nəha, nərman me nepwin səvənraha kamhəpwəh noien i ratukwatukw, noien sə iərman ramiri pran səvənhi, nənə mhəuvən rerinraha ramevən pik ia nirəha me. Nərman kamho noien me nepwin ia nirəha me sə ro a naurisien. Mətə Kumwesən ruvəuvei pen raka nərpwiniien minraha resi pen atukwatukw noien ərəha me səvənraha.

²⁸ Ti nəri nə mə nərmama həkokeikei mhə mə tuhəukurən Kumwesən, in rəpwəh irəha, məseni irəha mə irəha tuhamesi pen a nətərigien ikou me səvənraha, mamho noien me həpwəh nəmwhenien.

²⁹ Rerinraha rukuər ia noien ərəha mine noien ourour me pam. Irəha kamhəpwətig ti nautə səvənraha, mamhəmwəki nərmama. Rerinraha rukuər ia nakresien, nousi əpuneien iərmama, nəvisəien, neikuəien, mine nətuiien suatuk ti nourahaien iərmama. Irəha kamhəni nikare nərmama,

³⁰ mamhouraha nəghi nərmama ia neikuəien me. Irəha kamhəmwəki Kumwesən. Irəha kamhəkwag raka ia nəgkiariien, mamhəfiutə ia nirəha, mamhərpwi irəha ia nəpin me. Irəha kamhətui suatuk ti noien noien ərəha me səməme nərmama həpwəh ihi nukurəni. Irəha kamhərui nəkwai tata mine mama.

³¹ Ia rerinraha irəha hərəirei nari. Irəha kamhətəfi nəgkiariien me səvənraha. Nokeikeiien səvənraha riwən ti iərmama. Irəha həpwəh nətərigien nasəkien səvəi nərmama ti nasituien ia nirəha.

³² Irəha həuvəukurən raka mə nəgkiariien atukwatukw səvəi Kumwesən rani mə nərmama səməme kamho noien me i iaminiha irə tuhəməkeikei mhemhə, mətə irəha kamhəmwur pen ia noien me nəha. Rīpko mhə noien əpa nəha irəha kamho, mətə kamhəseni mwi nərmama me səməme kamho noien me nəha mə ramasan a.

2

Kumwesən ramərpwin noien ərəha səvəi nərmama ia noien atukwatukw

¹ Ro pen nəri auər a mə ik nəfe iərmama, ikamo noien riti rəpwəh nəmwhenien nəpin ikaməkiri noien səvəi iərməpə. Trini minuə ikini pen ti iərmama riti mə səvənhi noien rərəha, mətə ia nəgkiariien nəha ikani ikamousi atukw a ik. Ik nə iərmama sə ikaməkiri noien səvənhi, mətə ik mwi ikamo noien ərəha rəmwhen irə.

² Kitaha səukurən mə Kumwesən ramo noien sə ratukwatukw a nəpin ramərpwin noien ərəha me səvəi nərmama sə ro me iaminiha irə.

³ Ik sə ikaməkiri noien səvəi nərməpə, nətərigien səim rəfo? Mə ik mwi ikamo noien ərəha me nəha irəha kamho, nəpin Kumwesən trəkiri noien ərəha me səim ko ikap raka irə? Rekəm!

⁴ Uə rosi ikamətə ərəha noien i sə Kumwesən ramo ia niram uə? In ramo ramasan pik tukw ik, nənə məpwəh nəmwəki akwauakwien ik, nətərigien səvənhi rəpwəmwis tukw ik. Ikukurən uə rekəm mə ramo noien amasan me mik mə noien nəha triri pen ik ikevən məpwəh noien ərəha me səim mirərig ia rerim?

⁵ Mətə ti nəri nə mə kəmkapwə riskai, ikəpwəh narakaien ia noien ərəha me səim mīrərig ia rerim. Nənə ro iamīnhi irə ikamoeite niemaha sə tukuvei pehe mik ia nəpīn səvəi niemaha. Ia nəpīn nəha Kumwesən tro nərmama hətoni nəkiriien səvənhi sə ratukwatukw,

⁶ ti nəri nə mə in trərəku nərmama kuation kuation resi pen nəfe noien me həno.

⁷ Nərmama me səməme kamhərer əknekīn ti noien noien amasan ia nəpīn me mə tuhəuvehi nəgnəginiiien, mine nisaiien, mine nimiruien i nemhəien riwən irə, Kumwesən truvei pen nimiruien rerin mīnraha.

⁸ Mətə nərmama me səməme kamho a nari rerinraha rokeikei, nənə, mamhəuvei pen təkutanraha m nīpərhienien, mamhesi pen a noien ərəha me, Kumwesən truvei pen niemaha asori səvənhi mīnraha.

⁹ Nərmama me pam səməme kamho noien ərəha, Kumwesən tro nəmisəien mīnraha, mo nəknekīnien mīnraha, trukupwən ia nəkur Isrel kurirə nərmama me rīpko mhə irəha nəkur Isrel.

¹⁰ Mətə nərmama me pam səməme kamho noien amasan, Kumwesən truvei pen nəgnəginiiien, mine nisaiien, mine nəmərinuien mīnraha, trukupwən ia nəkur Isrel, kurirə nərmama me rīpko mhə irəha nəkur Isrel.

¹¹ Ro iamīnhi irə ti nəri nə mə Kumwesən tro rəmnəmwhen pam ia nərmama me pam.

¹² In trərpwīn noien ərəha me səvəi nərmama me rīpko mhə irəha nəkur Isrel nəri auər a həpkuvehi mhə Loa səvəi Moses. Nənə nəkur Isrel me kamhəuvehi Loa nəha, Kumwesən trəkiri noien me səvənraha ia nəgkiariien səvəi Loa nəha, nənə mərpwīn noien ərəha me səvənraha irə.

¹³ Ro iamīnhi irə ti nəri nə mə rīpko mhə nərmama səməme kamhəregi Loa nəha irəha nə hatukwatukw ia nəmri Kumwesən, mətə nərmama me səməme kamho nəri Loa nəha rani, irəha nəha Kumwesən trini irapw mə irəha hatukwatukw.

¹⁴ Nīpərhienien nərmama rīpko mhə irəha nəkur Isrel irəha həpwəh nuvehien Loa səvəi Moses, mətə nəpīn me nepwīn irəha kamhesi pen a nətərigien səvənraha, mamho nəri sə ratukwatukw rəmwən a ia Loa nəha rani. Irəha həmwən ia loa riti ramiri atukw a irəha, nəri auər a irəha həpkuvehi mhə Loa nəha.

¹⁵ Noien səvənraha ramahatən pen mə nīpwrai Loa nəha ikin kimərai pen raməmak ia rerinraha ti nəri nə mə nəpīn nepwīn irəha həregi pen fwe ia rerinraha mə həno noien ərəha, nəpīn nepwīn mwi mə həno noien amasan.

¹⁶ Irəha tuhəregi pen nəri me i iamīnha irə fwe ia rerinraha ia nəpīn nəha Kumwesən trəsəni Iesu Kristo irə mə trəkiri nətərigien me səvəi nərmama, nətərigien me səməme kamhərkwafə. Nəgkiariien i ramesi pen nəgkiariien amasan sə iakaməvisau irapw i.

Nəkur Isrel mine Loa səvəi Moses

¹⁷ Mətə mə ik iərmama riti nə ikani mə ik iəmə Isrel rəfo ia niram? Ik ikətigite ia Loa səvəi Moses, maməfiūtə ik mə ik ikukurən Kumwesən, nənə in rukurən ik.

¹⁸ Ik ikani mə ikuvəukurən raka nəfe Kumwesən rokeikei mə tiko, nənə, mukurən suatuk sə ratukwatukw amasan ti nəri nə mə Loa nəha rinahatən ik irə.

¹⁹ Ikani mə ik iərmama ikamiri nərmama me səməme nənimenraha rīfwə, nənə maməhiəpwīn suatuk səvəi nərmama səməme kamhavən ia kwopun rīpitəv ikin,

²⁰ nənə mamahatən nərmama me səməme həreirei nari mine nəkwərhəkwərha me. Ik ikani iamīnhi irə ti nəri nə mə ikauvehi Loa sə nukurənien mine nīpərhienien me pam kamharə irə.

²¹ Ik ikamahatən nərmama əpə me, mətə rəfo ipkahatən atukw a mhə ik? Ikamahatən nərmama me mə irəha tuhəpwəh nakresien, mətə ikamakres uə rekəm?

²² Ikamahatən nərmama me mə irəha tuhəpwəh nakresien pran səvəi iərməpə, mətə ikamakres pran səvəi iərməpə uə rekəm? Ikaməmwəki nənimwi nari me səməme

kaməfwaki pen minraha, mətə ikamakres ia narimnari me ia nimwəfwaki me səvəi nənimwi nari me nəha uə rekəm?

²³ Ikaməfiəutə ik ia Loa səvəi Moses, mətə ikamərui Loa nəha mamouraha nəghi Kumwesən uə rekəm?

²⁴ Ouəh, ikamo noien ərəha me pam nəha. Iakani iaminihi irə ti nəri nə mə nəgkiariien i kimərai pen ia Nəkukuə Ikinan rani mə, “Nərmama me ripko mhə irəha nəkur Isrel kamhəni ərəha nəghi Kumwesən ti noien ərəha me səkimiaha.”

²⁵ Ik iəmə Isrel, trini minuə ikamesi pen Loa səvəi Moses, noien nəha kino ia niram kuvehi ninhum mik ti Loa nəha rukurən nasituien ia niram. Mətə mə ikamərui Loa nəha, nənə rəmwhen a mə kəpwəh nuvehien ninhum mik.

²⁶ Ia noien a mwi nəha, iərmama riti ripko mhə in iəmə Isrel, kəpwəh nuvehien ninhum min, mətə ramesi pen narimnari me səməme Loa nəha rani, Kumwesən trətoni mə kuvəvehi raka ninhum min, nənə in iərmama səvənhi.

²⁷ Iərmama sə ripko mhə in iəmə Isrel, kəpwəh nuvehien ninhum min, mətə ramesi pen Loa nəha, in trəkiri ik mə noien səim rərəha. Ro iaminihi irə ti nəri nə mə nəri auər a mə ik ikauvehi Loa sə kimərai, nənə kuvehi ninhum mik, mətə ikamərui Loa nəha.

²⁸ Iərmama i in iəmə Isrel ia nipwran iruə ripko mhə in iəmə Isrel pərhien, nənə, noien pərhien səvəi nuvehien ninhum m iərmama ripko mhə in nari riti sə kamo ia nipwrai iərmama iruə.

²⁹ Mətə iərmama i in iəmə Isrel pərhien ia rerin in iəmə Isrel. Nənə noien pərhien səvəi nuvehien ninhum m iərmama, in nari riti raməmak ia reri iərmama Nənimwin Ikinan ramo, mətə ripko mhə Loa ramo. Nənə ripko mhə nərmama kamhəgnəgini iərmama nəha, mətə Kumwesən əpa raməgnəgini in.

3

Kumwesən ramo noien atukwatukw ia nəpin me

¹ Mə ro iaminihi irə, rəfo noien nəha ramasan mə iərmama riti in iəmə Isrel? Uə rəfo noien nəha ramasan mə kuvehi ninhum min?

² Trini minuə iərmama riti in iəmə Isrel ramasan pik anan. Nəri sə ramasan mukupwən, nəkur Isrel irəha nə nərmama Kumwesən rinəmri pen nəgkiariien səvənhi ia rəginraha mə tuhətui amasan tukwe.

³ Nipərhiendien irəha me nepwin həpwəh ninien nipərhiendien ia nəgkiariien nəha, mətə noien nəha irəha hənə, mhəpwəh ninien nipərhiendien ia nəgkiariien səvənhi, ko ripkinise mhə ia Kumwesən mə trəpwəh noien nəgkiariien səvənhi.

⁴ Rekəm! Nəri auər a nərmama me pam ia tiprənə kamheikuə, mətə Kumwesən ripkeikuə mhə. Rəmwhen ia nəgkiariien i kimərai pen ia Nəkukuə Ikinan raməgkiari ia Kumwesən mani minuə:
“Nəpin ikaməgkiari, nəgkiariien səim trahatən mə ik ikatukwatukw.

Nəpin nərmama tuhəkiri noien me səim, mhəni mə ikino noien ərəha me, mətə ik tikəsisəg ia tərhunraha.”

⁵ Mətə mə noien ərəha səkitaha ramahatən pen mə Kumwesən ramo noien atukwatukw ia nəpin me nənə kitaha tsəfni irə? Ripkatukwatukw mhə trini minuə Kumwesən ruvei pehe niemaha m kitaha? Iakaməres iaminha irə mamesi pen nətərigien səvəi nərmama nepwin.

⁶ Mətə nətərigien nəha ripkatukwatukw mhə. Trini minuə nətərigien nəha ro nipərhiendien, nənə Kumwesən trəfəkiri nərmama ia tiprənə ti noien me səvənraha?

⁷ Mətə rəfo iərmama riti rini mə, “Trini minuə iakeikuə, nənə neikuəien səiou rahatən pen mə Kumwesən rani a nipərhiendien, nənə nərmama kamhəvehi utə nəghin tukwe, rəfo Kumwesən raməkiri ihi mə iou səiou noien rərəha?”

⁸ Nənə rəfo iərmama riti rini mə, “Ramasan mə kitaha tsamo a noien ərəha pwəh rukuə ia namasanien.” Nipərhiēnien, nərmama nepwīn kamhəni ərəha nəghimaha, mamheikuə mə kimaha iahaməgkiari iamīnha irə. Kumwesən trərpwīn noien ərəha səvənraha, nənə, ratukwatukw a mə in tro.

Iərmama riti riwən ratukwatukw

⁹ Ro pen, rəfo? Kimaha nəkur Isrel iahatukwatukw ia nəmri Kumwesən mhəpi raka nərmama nepwīn? Rekəm! Iakuvəni raka mə niskaiien səvəi noien ərəha ramərimənu ia nərmama me pam, nəkur Isrel mīne nərmama me rīpko mhə irəha nəkur Isrel.

¹⁰ Rəmwhen ia nəgkiariien i kimərai pen ia Nəkukuə Ikinan rani mə, “Iərmama riti riwən ratukwatukw, kwatia anan riwən.

¹¹ Iərmama riti riwən rukurən nari.

Iərmama riti riwən ramətui ia Kumwesən.

¹² Nərmama me pam anan kamhəuvei pen təkutanraha m Kumwesən, irəha pam həpkamasan mhə ti nari riti.

Iərmama riti riwən anan ramo noien amasan, kwatia anan riwən.”

¹³ “Rukwinau ia nirəha rəmwhen ia nipəgi kəruətərei raməkwaɡ sə kinərkwafə pen nipwrai iərmama remhə ikin,

ia nəpīn me kamhəni nəgkiariien ia nəramīnraha, mamheikuə ia nərmama.”

“Ia tərhunraha pirapw nisəkwai snek, snek sə ramahi əpune iərmama”

¹⁴ “Nipəgi nəkwanraha rukuər ia nəkunanien iərmama mīne nəgkiariien əfiə.”

¹⁵ “Nisunraha me kamhəiu akwauakw ti nousi əpuneien iərmama.

¹⁶ Ia kwopun me pam kamhəuvən ikin, irəha kamhouraha narimnari, mamho nərmama kamhəregi rərəha.

¹⁷ Irəha hərəirei anan suatuk səvəi nəməriniuen.”

¹⁸ “Irəha həpwəh nehekiriēn Kumwesən.”

¹⁹ Kitaha səukurən mə narimnari me pam səməme Loa səvəi Moses rani narimnari me nəha səvəi nərmama me nəha Kumwesən rīməuvei pen Loa nəha mīnraha. Loa nəha raməgkiari mīnraha, maməsisəg ia tərhunraha pam, mamə nərmama pam ia təkure tīprənə hətoni mə noien səvənraha rərəha ia nəmri Kumwesən.

²⁰ Iakani iamīnhi irə ti nəri nə mə iərmama riti sə tratukwatukw ia nəmri Kumwesən ia nesi penien Loa riwən, mətə ia Loa kitaha pam səukurən mə kitaha samo noien ərəha.

Nərmama səməme kamhəhatətə ia Iesu Kristo irəha hatukwatukw ia nəmri Kumwesən

²¹ Mətə təkwtəkwuni Kumwesən rino raka nərmama kamhətoni suatuk sə in rīnəmri tuhesi pen tro irəha hatukwatukw ia nənimen. Suatuk nəha rīpko mhə in i tuhesi pen Loa səvəi Moses. Mətə nəgkiariien me ia Loa nəha mīne nəgkiariien me səvəi profet me fwe kupwən kamhəgkiari ia suatuk nəha mə ro nipərhiēnien.

²² Suatuk nəha in i nərmama tuhəhatətə ia Iesu Kristo. Nərmama me pam səməme kamhəni nipərhiēnien irə Kumwesən ramo irəha hatukwatukw ia nənimen. Nəri auər a mə irəha nəfe nərmama ti nəri nə mə irəha pam həmnəmwhen a.

²³ Nərmama me pam həno noien ərəha nənə mharfai ia suatuk atukwatukw səvəi Kumwesən sə ramasan mamser,

²⁴ mətə ia namasanien səvənhi Kumwesən ramasitu ia nirəha, mamə irəha hatukwatukw ia nənimen ti nəri nə mə Iesu Kristo rīnərəku suatuk səvənraha, meivi nari ia nirəha ia nemhəien səvənhi.

²⁵ Kumwesən rərhi pehe Kristo ruvehe niten raiu ti nuvehi rakaiēn noien ərəha me səvəi nərmama. Nənə Kumwesən ruvehi raka noien ərəha me səvəi nərmama nəpīn irəha həhatətə ia Kristo mə in rīmamhə ti nirəha. Kumwesən rino suatuk nəha mə trahətən

mə noien səvənhi ratukwatukw ti nəri nə mə nətərigien səvənhi rəpwəmwis in rəpwəh nərpwinien noien ərəha me səvəi nərmama səməme həno fwe kupwən.

²⁶ Kumwesən ro iaminha irə ipwet mine mə trahatən mə in ratukwatukw, nənə in ramini nərmama me pam səməme kamhahatətə ia Iesu mə irəha hatukwatukw ia nənimen.

²⁷ Ro iamihhi irə nəfe mwi nəha ikin kitaha səukurən nəfiütəien kitaha tukwe? Nari riti mwi riwən! Ti nəfe? Ti nəri nə mə kitaha səpkatukwatukw ia nəmri Kumwesən ia noien me səkitaha, mətə kitaha satukwatukw ia nənimen ia nahatətəien səkitaha.

²⁸ Iakani iamihhi irə ti nəri nə mə kitaha saməni nīpərhienien ia nəgkiariien i mə iərmama sə ramahatətə ia Iesu in ratukwatukw ia nəmri Kumwesən, mətə rīpko mhə ia nesi penien Loa.

²⁹ Uə rəfo? Kumwesən in Kumwesən səvəi nəkur Isrel əpa? Rosi in mwi Kumwesən səvəi nərmama rīpko mhə irəha nəkur Isrel uə? Ouəh, in mwi Kumwesən səvənraha,

³⁰ ti nəri nə mə Kumwesən kuatia a. Nənə in trini irapw mə nərmama me i kamhahatətə ia Iesu Kristo irəha hatukwatukw ia nənimen. Noien nəha tro rəmwhen a mwi ia nəkur Isrel mine nərmama rīpko mhə irəha nəkur Isrel.

³¹ Rəfo nəha təkwtəkwuni ia Loa nəha? Nahatətəien nəha ramo Loa nəha in nəri auər a? Rekəm! Mətə nəpīn samahatətə ia Kumwesən, samesi pen atukwatukw suatuk pərhien səvəi Loa.

4

Epraham ruvehe matukwatukw ia nəmri Kumwesən ia nahatətəien səvənhi

¹ Epraham kaha kupwən səkimaha nəkur Isrel, kitaha tsəgkiari irə mhəfni irə? In rīnətəni nəfe nari ia nīmīruien səvənhi?

² In rətəni mə Kumwesən rīməni mə in ratukwatukw ia nənimen, mətə rīpko mhə ia noien me səvəi Epraham. Trini minuə Epraham ratukwatukw ia noien me səvənhi, nənə in rukurən nəfiütəien in tukwe. Mətə ia nəmri Kumwesən Epraham ko rīpkəfiütə mhə in tukwe.

³ Nəkukuə Ikinan rani nəfe? “Epraham rini nīpərhienien ia Kumwesən, nənə ti nəri nə mə in rahatətə iamihhi, Kumwesən rətə in mə in ratukwatukw ia nənimen.”

⁴ Iərmama sə ramo wok ti nərəkuien, nərəkuien nəha səvənhi rīpko mhə nari riti sə kuvei pen auər a min, mətə nərəkuien nəha sə kuvei pen min in rīno wok tukwe.

⁵ Mətə iərmama sə rəpwəh noien wok ti nərəkuien, mətə ramətīgite ia Kumwesən sə rani nəkur ərəha mə irəha hatukwatukw ia nənimen, rəmwhen mə Kumwesən ruvei pen auər a nari riti min. Ti nəri nə mə iərmama nəha ramahatətə iamihhi, Kumwesən ramətə in mə in ratukwatukw ia nənimen.

⁶ Kig Tevit fwe kupwən, in mwi rīnəgkiari ia noien nəha nəpīn rīnəkwein amasan ia iərmama sə Kumwesən ramətə in mə in ratukwatukw ia nənimen, mətə rīpko mhə ia noien me sə iərmama nəha ramo.

⁷ In rīməni mə,
“Nərmama me i səməme Kumwesən rīnenouenou noien ərəha me səvənraha,
nənə minousəman nərəhəien me səvənraha
irəha rerinraha tragien.

⁸ Iərmama i sə Kumwesən rīpkəvsini mhə noien ərəha me səvənhi,
in rerin tragien.”

⁹ Nəgkiariien nəha Kig Tevit rīnəkwein amasan m nərmama irə, in səvəi nəkur Isrel me a, uə nəgkiariien nəha səvəi nərmama me mwi i rīpko mhə irəha nəkur Isrel? Ouəh, səvəi nərmama me mwi rīpko mhə irəha nəkur Isrel. Kitaha saməni nəgkiariien səvəi Nəkukuə Ikinan sə rani mə, “Epraham rini nīpərhienien ia Kumwesən. Nənə ti nəri nə mə in rahatətə iamihhi, Kumwesən rətə in mə in ratukwatukw ia nənimen.”

¹⁰ Mətə Kumwesən rīmāni nesən mə Epraham in ratukwatukw, nəpīn kuvəuvehi raka ninhum min, uə ia nəpīn kəpwəh ihi nuvehien ninhum min? Kumwesən rīməkupwən mīni raka iamīnha irə kurirə kuvehi ninhum min.

¹¹ Nənə kuvehi ninhum m Epraham ti nəfe? Ro iamīnha irə rahatən pen mə Epraham rinatukwatukw raka ia nəmri Kumwesən ia nahatətəien səvənhi nəpīn kəpwəh ihi nuvehien ninhum min. Ro iamīnhi irə in tata səvəi nərmama me pam səməme kəpwəh ihi nuvehien ninhum mīnraha mətə kamhəni nīpərhienien ia Kristo, nənə ia suatuk nəha həuvehe nərmama Kumwesən ramətə irəha mə hatukwatukw ia nənimen.

¹² Nənə in tata səvəi nərmama nepwīn mwi səməme kuvəuvehi raka ninhum mīnraha, nərmama me nəha irəha nəkur Isrel. Mətə rīpko mhə səvənraha tata ti nəri nə mə kīməuvehi ninhum mīnraha, mətə ti nəri nə mə irəha kamhesi pen suatuk səvəi nahatətəien. Fwe kupwən tata səvənraha Epraham ramesi pen suatuk nəha nəpīn kəpwəh ihi nuvehien ninhum min.

¹³ Kumwesən rīno promes m Epraham mīne kwənəkwus me səvənhi mə ti nəpīn riti tīprənə i truvehe mo səvənraha irə. Promes nəha rīpkuvehe mhə ti Epraham ti nəri nə mə Epraham ramesi pen Loa, mətə ruvehe tukwe ti nəri nə mə in rahatətə nənə Kumwesən rīni mə in ratukwatukw ia nənimen.

¹⁴ Trīni mīnuə promes nəha ruvehe mo nīpərhienien irə ti nərmama səməme kamhesi pen Loa, nərmama tuhahatətə ti nəfe? Nahatətəien in nari riti ro a tekīn a, nənə promes nəha ruvehe mo nəri auər a irə.

¹⁵ Loa ravi pehe niemaha səvəi Kumwesən, mətə mə loa riwən ko iərmama rəpwəh nətefiien loa.

¹⁶ Ro iamīnhi irə promes nəha ruvehe ti Epraham ia suatuk səvəi nahatətəien mə promes nəha truvehe ia namasanien sə Kumwesən raməriari pehe irə m kitaha nənə mo nari riti sə nīpwnətī Epraham me pam tuhəuvehi səvənraha, rīpko mhə nīpwnətī Epraham əpa i Kumwesən rīməuvei pen Loa mīnraha, mətə nīpwnətī Epraham me i səməme kamhesi pen suatuk səvəi nahatətəien səvəi Epraham ti nəri nə mə in tata səkitaha pam.

¹⁷ Rəmwhen ia nəgkīriien i kīmərai pen ia Nəkukuə Ikinan rani mə, “Iakīno ik tata səvəi kwənəkwus me həpīk.” In tata səkitaha ia nəmri Kumwesən i Epraham rīmāni nīpərhienien irə, Kumwesən sə rauvei pen nīmīruien m nərmama səməme həuvamhə, nənə in rukurən noien narimnari me səməme həiwən həuvehe mharə.

¹⁸ Kumwesən rīno promes m Epraham mə in truvehe tata səvəi kwənəkwus me həpīk, nənə nīmwiwīni me tuhəpīk mhəpi raka kəməhau me. Nənə Epraham rəmri pen əknekīn nətərigien səvənhi ia Kumwesən mahatətə əknekīn irə mə nəgkīriien səvənhi ro nīpərhienien. Nəri auər a rəknekīn mə promes nəha truvehe mo nīpərhienien irə,

¹⁹ mətə nahatətəien səvəi Epraham rəpwəh neiwaiuien nəpīn in rətoni nīpwrān mə rīnərgarə mīnəmwhen mə tremhə ti nəri nə mə nuk səvənhi wan hantret, uə nəpīn in rətoni Sera mukurən mə rīnəprənəmə ko rīpkərəhi mhə iəkunouihi.

²⁰ Epraham rəpwəh nəmkiəmkiien ti promes nəha Kumwesən rīməuvei pen min, mətə ruvehe mīskai ia nahatətəien səvənhi nənə maməgnəgīni Kumwesən.

²¹ In rukurən amasan ia rerīn mə Kumwesən rauvehi nīskaiien ti noien promes səvənhi ruvehe mo nīpərhienien.

²² Nənə ti nəri nə mə Epraham rahatətə ia Kumwesən iamīnhi, Nəkukuə Ikinan rani mə, “Kumwesən rətə in mə in ratukwatukw ia nənimen.”

²³ Nəgkīriien i sə rani mə, “Kumwesən rətə in mə in ratukwatukw ia nənimen,” kīnapkrai mhə səvəi Epraham əpa,

²⁴ mətə kimərai mwi mə səkitaha nərmama səməme Kumwesən ramətə kitaha mə kitaha satukwatukw ia nənimen. Kitaha nərmama saməni nīpərhienien ia Kumwesən sə rino Iesu Iərimənu səkitaha rətui mwi ia nemhəien səvənhi.

²⁵ Kīnəsəni pehe Iesu ruvehe memhə ti noien ərəha me səkitaha, nənə Kumwesən ro in rətui mwi ia nemhəien mə in tro suatuk mə kitaha satukwatukw ia nənimen.

5

Nəmərinuien mine nagienien

¹ Nənə ti nəri nə mə kitaha səuvəuhe mhənatukwatukw raka ia nəmri Kumwesən ia nahatətəien səkitaha, ro pen təkwtəkwuni kitaha min samarə ia nəmərinuien, nəmərinuien i Iərimənu səkitaha Iesu Kristo rīnəmri.

² Ti nəri nə mə kitaha samahatətə ia Iesu Kristo, in rīpeki puvnimwə pehe kitaha ia namasanien i kitaha samərer irə təkwtəkwuni mine. Nənə ia nəpīn me kitaha samagien, mamhəmri pen əknekīn nətərigien səkitaha ia Kumwesən, mamheitenhi mə nasorīien səvənhi trier pehe tukutaha.

³ Nənə nari riti mwi, kitaha saməregi nəmīsəien me, reritaha ramagien a tukwe, ti nəri nə mə kitaha səukurən mə nəmīsəien ramo kitaha samərer əknekīn.

⁴ Nənə nərər əknekīnien iamīnha irə ramo Kumwesən rerīn ramagien tukutaha. Nənə mə rerīn ramagien tukutaha, noien nəha ramo kitaha saməmri pen əknekīn nətərigien səkitaha irə.

⁵ Nənə mə nətərigien səkitaha raməmak əknekīn ia Kumwesən, reritaha ko rīpkəpou mhə, ti nəri nə mə Nənimwīn Ikinan sə Kumwesən rīməuvei pehe m kitaha rərəmīn pehe nokeikeiien səvəi Kumwesən ia reritaha.

⁶ Fwe kupwən, nəpīn nīskaiien səkitaha ramiwən ihi, nənə ia nəpīn atukwatukw səvənhi Kristo remhə ti nəkur ərəha me.

⁷ Rəknekīn anan mə iərmama riti trəsəni nīmīruien səvənhi memhə ti iərmama riti mwi nəri auər a mə iərmama nəha in tremhə tukwe in iərmama atukwatukw. Mətə rosi iərmama riti rukurən nəseni penien nīmīruien səvənhi memhə ti iərmama riti mwi sə noien səvənhi ramasan anan ti nərmama.

⁸ Mətə Kumwesən rahatən nokeikeiien asori səvənhi m kitaha ia Kristo. Nəpīn kitaha samo ihi noien ərəha, nənə in ruvehe memhə tukutaha.

⁹ Nənə ti nəri nə mə təkwtəkwuni mine kitaha sənətukwatukw raka ia nəmri Kumwesən ia nite Kristo, ro a nukurənien irə mə Kumwesən niemaha trīpkəpi mhə mwi tukutaha, mətə Iesu Kristo truvehimīru kitaha.

¹⁰ Fwe kupwən nəpīn kitaha saməmwəki ihi Kumwesən, in ro suatuk ia nemhəien səvəi Tīni mə kitaha tsəuvehe in me nepwīn. Ro pen təkwtəkwuni səuvəuhe in me nepwīn ro a nukurənien irə mə in truvehimīru kitaha ia nīmīruien səvəi Tīni.

¹¹ Nənə rīpkə mhə nəri əpa nəha, mətə nari riti mwi, ia nəpīn me kitaha samagien ti nəfe Kumwesən rino. In rīnəriari pehe namasanien i saməuvehi rauku pen ti Iərimənu səkitaha Iesu Kristo. Namasanien nəha ramo mə in me nepwīn i kitaha.

Atam ruvei pehe nemhəien, mətə Kristo ruvei pehe nīmīruien

¹² Fwe tui anan, noien ərəha rīməuvehe ia tiprənə i rīməuku pen ti iərmama kuatia nə Atam. Nənə ti nəri nə mə iərmama nəha rino noien ərəha, in remhə. Nənə ro pen kwənkwai noien nəha nərmama me pam tuhaməkeikei memhə ti nəri nə mə irəha pam kamho noien ərəha.

¹³ Nīpərhienien nərmama ia tiprənə i kamho noien ərəha kurirə Kumwesən rīpkuvei pehe Loa səvəi Moses, mətə Kumwesən rəpwəh nəvsini penien noien ərəha me səvənraha ti nəri nə mə Loa ramiwən ihi.

¹⁴ Mətə nemhəien ramərimənu ihi ia nəpɪn nəha. Fwe Atam meste pehe Moses nərmama me pam hemhə, nəri auər a mə irəha nepwɪn noien ərəha me səvənraha həpkəmwhen mhə ia noien ərəha səvəi Atam. Atam in iərmama riti kamətə pen Iesu Kristo irə sə truvehe kurirə irə.

¹⁵ Mətə nəri sə Kumwesən rɪnəriari pehe auər a i m nərmama ropə iti ia noien ərəha səvəi Atam. Noien ərəha səvəi iərmama kuatia i Atam ruvei pehe nemhəien ti nərmama həpɪk, nənə nəri i ro nari asori. Mətə nəri asori sə rəpi raka, in i namasanien səvəi Kumwesən mɪne nəri sə rɪnəriari pehe auər a i m nərmama həpɪk, nənə nəri nəha rɪməuvehe ia namasanien səvəi iərmama kuatia a in i Iesu Kristo.

¹⁶ Nənə nəri sə Kumwesən rɪnəriari pehe auər a i m nərmama in ropə iti ia kwənkwai noien ərəha səvəi iərmama kuatia a nəha Atam. Iakani iamɪnhi irə ti nəri nə mə Atam rɪno noien ərəha kuatia, nənə Kumwesən rəkiri in ti noien səvənhi, mɪni mə nərmama me pam tuhaməkeikei mhemhə. Mətə kurirə, nəpɪn nərmama həpɪk ho noien ərəha rɪpɪk nənə Kumwesən rəriari pehe auər a nəri amasan m kitaha, mo mə kitaha tsatukwatukw ia nənimen nənə mhəuvehi nɪmɪruien.

¹⁷ Nɪpərhiendien mə noien ərəha səvəi iərmama kuatia a Atam rɪno nemhəien ramərimənu ia nərmama me pam, nənə nəri i ro nari asori. Mətə Iesu Kristo rɪno nari riti rasori məpi raka. Nərmama me pam səməme kamhəuvehi namasanien asori səvəi Kumwesən sə rɪnəriari pehe auər a i m nərmama, in i namasanien sə ramo irəha hatukwatukw ia nənimen, irəha tuhəuvehi nɪmɪruien mharə irə mamhərimənu ti nəri i Iesu Kristo rɪno.

¹⁸ Ro iamɪnhi irə sətoni mə noien ərəha kuatia a səvəi Atam rɪno mə nərmama me pam tuhaməkeikei mhemhə. Rəmwhen a mwɪ noien atukwatukw kuatia a səvəi Kristo rɪno suatuk mə nərmama tuhəukurən mhəuvehe mhatukwatukw ia nəmri Kumwesən. Nənə natukwatukwien nəha ramo mə nərmama pam həukurən nuvehien nɪmɪruien.

¹⁹ Iərmama kuatia rɪnərui nəkwai Kumwesən, nənə noien nəha ro nərmama həpɪk həuvehe nəkur ərəha. Rəmwhen a mwɪ iərmama kuatia rɪno nəkwai Kumwesən nənə noien nəha tro nərmama həpɪk həuvehe mhatukwatukw ia nəmri Kumwesən.

²⁰ Kumwesən rɪməuvei pehe Loa səvəi Moses mə noien ərəha truvehe masori, nənə mə nərmama tuhəukurən noien ərəha me səvənraha. Mətə nəpɪn noien ərəha rɪməuvehe masori, nənə namasanien səvəi Kumwesən ruvehe masori məpi raka mwɪ,

²¹ mə rəmwhen ia noien ərəha rɪnamərimənu ia nərmama me pam mavi pehe nemhəien ia nɪrəha fwe kupwən, ipwet mɪne namasanien səvəi Kumwesən rukurən nərimənuien, mamə nərmama hatukwatukw ia nəmri Kumwesən, nənə irəha həuvehi nɪmɪruien rerɪn ruku pen ti Iesu Kristo Iərimənu səkitaha.

6

Ia nɪkaren səvəi noien ərəha nərmama me səvəi Iesu Kristo həuvamhə raka

¹ Ro pen kitaha tsəfni irə? Ramasan mə kitaha tsaməmwur pen a ia noien ərəha pwəh namasanien səvəi Kumwesən ruvehe masori mwɪ ia kitaha?

² Rekəm! Ia nɪkaren səvəi noien ərəha kitaha səuvamhə raka. Tsəfo mhəuvən mharə mwɪ irə?

³ Hiəukurən uə rekəm? Kitaha pam səməme kɪno paptəes ia kitaha ti nuveheien mhə kuatia ia Iesu Kristo, ia paptəes nəha səuvehe mhə kuatia kitaha mɪn ia nemhəien səvənhi.

⁴ Ro pen ia nəpɪn nəha kɪno paptəes ia kitaha, rəmwhen mə kitaha səuvamhə kitaha Kristo, nənə kɪnɪmwɪ kitaha mɪn, mə rəmwhen Kristo rɪnətui mwɪ ia nemhəien səvənhi ia nɪskaiien səvəi Tata səvənhi, kitaha mwɪ səukurən nuvehien nɪmɪruien vi, mharə irə, mamhavən.

⁵ Ro iam̄nhi irə ti nəri nə mə səməuvehe mho kuation kitaha min ia nemhəien səvənhī, nənə tsəuvehe mwi mho kuation kitaha min ia noien sə Kumwesən rino in rətui mwi ia nemhəien səvənhī.

⁶ Kitaha səukurən mə nəp̄in kinərui tərini pen Kristo ia nei kamarkuauī, kərui tərini pen irəha nimiruien akuas me sək̄itaha mə trouraha noien akuas ia n̄ipwrataha sə rokeikei p̄ik noien ərəha. Nənə rino mə noien ərəha trəpwəh mwi nər̄imənuien ia kitaha,

⁷ ti nəri nə mə iərmama sə remhə, niskaiien səvəi noien ərəha r̄ipkər̄imənu mhə mwi irə.

⁸ Mətə mə kitaha səmamhə kitaha Kristo, saməni n̄ipər̄hienien irə mə tsəm̄iru mwi kitaha min.

⁹ Kitaha səukurən mə Kumwesən rino Kristo rətui mwi ia nemhəien səvənhī. Ro pen Kristo tr̄ipkəmhə mhə mwi ia nəp̄in riti. Nemhəien ko r̄ipkər̄imənu mhə mwi irə.

¹⁰ In remhə m kuation a mə trətēfi niskaiien səvəi noien ərəha, mətə ipwet m̄ine in ram̄iru irau Kumwesən.

¹¹ Ia noien a mwi nəha rer̄im̄iaha traməkeikei mamr̄hi mə ia n̄ikaren səvəi noien ərəha kim̄iaha hiəuvamhə raka, mətə ia n̄ikaren səvəi Kumwesən kim̄iaha hiaməm̄iru ti nəri nə mə hiəuvəuvehe mhəno kuation kim̄iaha Iesu Kristo.

¹² Ro pen noien ərəha trəpwəh nər̄imənuien ia n̄ipwram̄iaha me səməme tuhemhə. Kim̄iaha tihəpwəh noien noien ərəha me nəha n̄ipwram̄iaha me hokeikei p̄ik.

¹³ Tihəpwəh nəseni penien n̄ipwram̄iaha me həuvən ia rəgi noien ərəha mə noien ərəha truvehi mo nərəhaien me ia n̄ipwram̄iaha, mətə tihəsēni pen kim̄iaha m Kumwesən rəmwhen ia nər̄mama səməme kiməpeki raka irəha ia nemhəien mhəpeki pen ia nimiruien. Tihəsēni pen n̄ipwram̄iaha me ia rəgin mə in truvehi mo noien atukwatukw ia n̄ipwram̄iaha.

¹⁴ Noien ərəha trəpwəh nər̄imənuien ia kim̄iaha ti nəri nə mə hiəpkarə tegin mhə Loa səvəi Moses mətə hiamarə tegin namasanien səvəi Kumwesən.

Noien atukwatukw ramər̄imənu ia nər̄mama me səvəi Iesu Kristo

¹⁵ Nənə rəfo? Ramasan mə kitaha tsamo a noien ərəha ti nəri nə mə səpkarə tegin mhə Loa səvəi Moses mətə samarə tegin namasanien səvəi Kumwesən? Rekəm!

¹⁶ Hiəukurən uə rekəm? Tr̄ini m̄inuə hiəsēni pen kim̄iaha kər̄kwi tərini kim̄iaha mə tihamo nəkwai iərmama riti, nənə, kim̄iaha nə iotukwininari me səvəi iərmama nəha hiamo nəkwan. Suatuk kəru ti nesi penien. Ia suatuk riti kim̄iaha iotukwininari me səvəi noien ərəha, nənə suatuk nəha ramevən ti nemhəien. Nənə ia suatuk riti mwi kim̄iaha iotukwininari me hiamo nəkwai Kumwesən, nənə suatuk nəha ramevən ti natukwatukwien ia nəmri Kumwesən.

¹⁷ Mətə kitaha sēni tanak ti Kumwesən mə nəri auər a fwe kupwən noien ərəha r̄inər̄kwi tərini kim̄iaha hiamo nəkwan, mətə kurirə hio nəgkiariien pər̄hien sə kinahātən kim̄iaha irə ia rer̄im̄iaha pam.

¹⁸ Kiməfi raka noien ərəha ia kim̄iaha, hiəuvəuvehe raka mhəno kim̄iaha iotukwininari me səvəi noien atukwatukw.

¹⁹ Iakaməgkiari ia noien riti sə nər̄mama həukurən, in i noien səvəi iotukwininari m̄ine iəmā asori, ti nəri nə mə nətər̄igien sək̄imaha r̄ipkəmwhen mhə ti nukurənien narimnari me səvəi Kumwesən. Fwe kupwən hiənəsēni pen n̄ipwram̄iaha me kər̄kwi tərini irəha kamho nəkwai noien əmkem̄ik m̄ine noien ərəha sə rautə mamasori. Mətə ipwet m̄ine tihəsēni pen n̄ipwram̄iaha me pwəh kər̄kwi tərini irəha kamho a noien sə ratukwatukw, nənə kim̄iaha tihəuvehe mhəmher mho nər̄mama ikinan me səvəi Kumwesən.

²⁰ Fwe kupwən, noien ərəha r̄inər̄kwi tərini kim̄iaha hiamo nəkwan. Ia nəp̄in nəha noien atukwatukw r̄ipkər̄imənu mhə ia kim̄iaha.

²¹ Namasanien riti riwən hiaməuvehi rīməuku pen ti noien ərəha me səməme hiamauris tukwe nəha təkwtəkwuni. Kwənkwai noien ərəha me nəha, in nə nemhəien a.

²² Mətə təkwtəkwuni, kiməfi raka noien ərəha ia kimiaha. Kimiaha hiəuvəuvehe mhəno raka iotukwininari me səvəi Kumwesən. Namasanien sə hiaməuvehi ruku pen tukwe in nə kimiaha tihəuvehe mhəmher mho nəkur ikinan me səvənhi. Nənə kwənkwai namasanien nəha in nə nimiruieren rerin.

²³ Ro iaminha irə ti nəri nə mə nəəkuien səvəi noien ərəha in nə nemhəien, mətə nəri sə Kumwesən raməriari pehe auər a i, in nə nimiruieren rerin saməuvehi raku pen ti Iesu Kristo Iərimənu səkītaha.

7

Loa ko rīpkəkwətəmhiri mhə iərmama sə ruvamhə raka

¹ Piak me, iakaməgkiari m kimiaha səməme hiəukurən noien səvəi loa. Kimiaha hiəukurən uə rekəm? Loa rərkwi tərini iərmama riti nəpīn in ramiru ihi.

² Rəmwhen ia nəri i. Pran riti sə rinerə raka loa rərkwi tərini irau səvənhi iərman nəpīn iərman səvənhi ramiru, mətə trini minuə iərman səvənhi remhə, nənə kifi raka loa nəha irə sə rīnərkwi tərini irau səvənhi iərman.

³ Mətə trini minuə in ramesi pen iərman əpə riti nəpīn səvənhi iərman ramiru ihi, kani in mə pran sə rinerə raka kamakres i. Mətə trini minuə iərman səvənhi remhə, kifi raka loa nəha ia prən nəha. Nənə trini minuə in ramesi pen iərman əpə, kəpwəh nīniien in mə pran sə rinerə raka kamakres i.

⁴ Piak me, kimiaha mwi hiəmwhen ia prən nəha nemhəien rīfi nari irə. Fwe kupwən iərman səkimiaha in nə Loa səvəi Moses, mətə ti nəri nə mə kimiaha hiəuvamhə raka ia nīpwrai Kristo, təkwtəkwuni kimiaha hiəukurən nesi penien iərman əpə, iərman əpə nə in nə Kristo sə Kumwesən rino rətui mwi ia nemhəien səvənhi. Kitaha samesi pen in mə rəmwhen ia nei rukuə kwənkwan kitaha mwi səukurən nukuəien noien amasan me səvəi Kumwesən.

⁵ Fwe kupwən nəpīn kitaha samarə, mamhesi pen a noien ərəha səvəi nīpwrataha, noien ərəha me nəha kitaha sokeikei pik Loa nəha raməsəpwiri irəha kamhərimənu ia nīpwrataha, mamhəukuə kwənkwan nə nemhəien.

⁶ Ia nəpīn nəha, Loa nəha raməkwtəmhiri kitaha rəmwhen samarə ia kalapus, mətə ipwet mine nəpwəh nəkwətəmhirien kitaha, ti nəri nə mə rəmwhen mə kitaha səuvamhə raka. Təkwtəkwuni kitaha samo tukwini nari m Kumwesən, mhəpwəh nesi penien suatuk akuas səvəi Loa nəha kimərai, mətə kitaha samesi pen suatuk vi səvəi Nənimwīn Ikinan.

Loa in ramasan mətə nərmama niskaiien səvənraha riwən

⁷ Ro pen kitaha tsəfni irə? Tsəni mə Loa səvəi Moses rərəha? Rekəm! Kwa Loa nəha ramahatən iou mə noien ərəha rəfo irə. Mə Loa nəha riwən ko iapkukurən mhə. Trini minuə Loa nəha rīpkini mhə mə, “Rerim trəpwəh nakresien narimnari me səvəi iərməpə,” nənə ko iapkukurən mhə mə noien nəha rəfo irə.

⁸ Mətə noien ərəha rīnətoni suatuk ia nəgkiariien nəha səvəi Loa, mo rerik fwe imwə ramakres narimnari me səpəmsəpə səvəi iərməpə. Mətə trini minuə Loa riwən, noien ərəha ro nəri emhə irə.

⁹ Fwe kupwən, iakamreirei ihi Loa nəha, iakamiru a. Mətə nəpīn nəgkiariien səvəi Loa nəha ruvehe, noien ərəha ruvehe mīmiru nənə iou iakemhə.

¹⁰ Nəgkiariien nəha səvəi Loa rīməuvehe mə tro iərmama rīmuru, mətə iou iakətoni mə ro iou iakemhə.

¹¹ Noien ərəha rīnətoni suatuk ia nəgkiariien nəha səvəi Loa reikuə ia nirak, nənə ia noien nəha rousi əpune iou.

¹² Ro pen Loa in ro ikinan, nənə, nəgkiariien səvənhi ro ikinan, matukwatukw, mamasan.

¹³ Nənə rəfo iərmama riti rini mə, “Rəfo mə Loa in nəri amasan riti, mətə ro iou iakemhə?” Mətə rekəm, nəgkiariien nəha rīpkatukwatukw mhə! Nəp̄in iakukurən nəgkiariien səvəi Loa sə ramasan, noien ərəha sə rerik rokeikei ro iou iakemhə. Nənə təkwtəkwwuni iakukurən mə noien ərəha me səiou irəha noien ərəha pərhiēn. Nənə nəp̄in iakətoni nəgkiariien səvəi Loa, iakukurən mə noien ərəha rərəha anan.

¹⁴ Kitaha səukurən mə Loa rīməuku pen ti Kumwesən, mətə iou iərmama a, niskaiien səiou riwən. Iou iakəmwhen a ia iərmama riti sə noien ərəha rīnərki tərini mamərīmənu ia nīrak.

¹⁵ Iou iapkkukurən mhə narimnari me səməme iakamo. Nəri amasan me səməme iakokeikei mə tako ipko mhə, mətə iakamo a nəri sə iapkkokeikei mhə.

¹⁶ Nənə mə iakamo nəfe iapkkokeikei mhə, iakaməsēni a mə Loa nəha ramasan.

¹⁷ Ro iam̄nhi irə rīpko mhə iou pərhiēn i sə iakamo noien ərəha, mətə noien ərəha sə ramarə ia nīrak ramo.

¹⁸ Iakukurən mə iou iərmama a, nəri amasan riti riwən ramarə ia nīrak. Nəri auər a mə nəp̄in nəp̄win iakokeikei mə tako nəri amasan riti, mətə ko iapko mhə.

¹⁹ Nəfe nəghin iakamo rīpko mhə nəri amasan sə iakokeikei mə tako, mətə iakamo a noien ərəha sə iapkkokeikei mhə mə tako.

²⁰ Nənə trini minuə iako nəfe nəghin sə iapkkokeikei mhə mə tako, rīpko mhə iou pərhiēn i iakamo, mətə noien ərəha sə ramarə ia nīrak ramo.

²¹ Ro pen iakamətoni mə ramo iam̄nhi irə ia nəp̄in me pam. Nəp̄in iakokeikei mə tako nəri amasan, mətə iakamo a noien ərəha.

²² Iou iakokeikei pīk Loa səvəi Kumwesən fwe imwə ia rerik.

²³ Mətə iakamətoni ia nīpwrak noien riti mwi sə ramaruagən irau noien səvəi nətərigien səiou. Nənə noien nəha rərkwī iou, mamō iou iakamo a nəfe noien ərəha səvəi nīpwrak rokeikei.

²⁴ Eh, iou iəmə iapkreği mhə ramasan! Sin trasitu ia nīrak mə nīpwrak i sə tro iou iakemhə trīpkərīmənu mhə ia nīrak?

²⁵ Iakini tanak ti Kumwesən. Iesu Kristo Iərīmənu səkitaha in tro!

Ro pen noien səiou ro iam̄nhi irə: Ia nətərigien səiou iakamo nəfe Loa səvəi Kumwesən rani, mətə ia nīpwrak iakamo nəkwai noien ərəha.

8

Nīmīruien vi səvəi Nənīmwin Ikinan

¹ Mətə təkwtəkwwuni nəha, nərmama səməme həməuvehe mho kuatia irəha Iesu Kristo nərpwinien riwən sə Kumwesən tro mīnraha ti noien ərəha,

² ti nəri nə mə ia nəp̄in me Nənīmwin Ikinan rauvei pen nīmīruien mīnraha kamhəuvehi raku pen ti Iesu Kristo. Noien nəha Nənīmwin Ikinan ramo rīneivinari ia nīrak iakīnaraka raka ia niskaiien səvəi noien ərəha mīne nemhəien.

³ Loa səvəi Moses rīreirei neivien nari ia nərmama iam̄nha irə ti nəri nə mə noien ərəha səvəi nīpwrānraha ramouraha nəgse Loa nəha. Mətə nəri sə Loa nəha rīreirei noien Kumwesən rino. In i rīnərhi pehe Tini atukwatukw mə tremhə ti noien ərəha. Nənə Tini ruvehe iərmama nīpwrān rəmwhen ia nīpwrai nərmama ərəha me, nənə, Kumwesən rərpwin noien ərəha me səvənraha ia nīpwrai Tini.

⁴ In ro iam̄nha irə mə nəgkiariien atukwatukw me ia Loa nəha tuhəuvehe mho nīpərhiēnien ia kitaha, kitaha nərmama me i samarə mhəpkesi pen mhə noien ərəha səvəi nīpwrataha mətə samarə mamhesi pen Nənīmwin Ikinan.

⁵ Nərmama səməme kamharə mamhesi pen noien ərəha səvəi nīpwrānraha, narimnari me nəha noien ərəha səvəi nīpwrānraha rokeikei kamhərimənu ia nətərigien səvənraha, mətə nərmama səməme kamharə mamhesi pen Nənīmwin Ikinan, narimnari me nəha Nənīmwin Ikinan rokeikei kamhərimənu ia nətərigien səvənraha.

⁶ Trini minuə iərmama riti noien ərəha səvəi nīpwrān ramərimənu ia nətərigien səvənhi, noien nəha trukua kwənkwan, in nə iərmama nəha tremhə. Mətə trini minuə Nənīmwin Ikinan ramərimənu ia nətərigien səvənhi, noien nəha trukua kwənkwan in nə nimiruien mine nəmərinuien.

⁷ Trini minuə noien ərəha səvəi nīpwrāi iərmama ramərimənu ia nətərigien səvəi iərmama, nətərigien səvəi iərmama tripkewaiu mhə misiai Loa səvəi Kumwesən. Nīpərhienien mə in rīreirei anan noien.

⁸ Nənə nərmama me səməme noien ərəha səvəi nīpwrānraha ramərimənu ia nīrəha ko həpko mhə reri Kumwesən ragien.

⁹ Mətə kimiaha i, noien ərəha səvəi nīpwrāmiaha rīpkərimənu mhə ia kimiaha iamīnha irə, rekəm. Kimiaha nərmama Nənīmwin səvəi Kumwesən ramarə ia rerīmiaha, ro pen hiamarə mamho nəkwān. Trini minuə iərmama riti Nənīmwin səvəi Kristo rīpkarə mhə ia rerīn, iərmama nəha rīpko mhə in iərmama riti səvəi Kristo.

¹⁰ Mətə mə Kristo ramarə ia rerīmiaha, nəri auər a nīpwrāmiaha traməkeikei memhə ti noien ərəha, mətə nənīmwinīmiaha ramīru ti noien atukwatukw.

¹¹ Kumwesən rīno Iesu rətui mwi ia nemhəien səvənhi. Nənə trini minuə Nənīmwin səvənhi ramarə ia rerīmiaha, Kumwesən sə rīno Kristo rətui mwi ia nemhəien səvənhi, in truvei pehe mwi nimiruien m nīpwrāmiaha me səməme tuhemhə.

¹² Ro pen piak me, nari riti nəha ikīn kitaha tsaməkeikei mho. Nəri nəha in i tsamarə mamhesi pen a Nənīmwin Ikinan. Rərəha mə tsamarə mamhesi pen noien ərəha səvəi nīpwrataha.

¹³ Trini minuə hiamarə mamhesi pen noien ərəha səvəi nīpwrāmiaha, tihaməkeikei mhemhə. Mətə trini minuə ia nīskaiien səvəi Nənīmwin Ikinan hiamousi əpune noien ərəha me səməme hiamo ia nīpwrāmiaha, nənə tihəmīru.

¹⁴ Iakani iamīnhi irə ti nəri nə mə nərmama me pam səməme Nənīmwin Ikinan ramiri irəha, irəha nīpwnəti Kumwesən me.

¹⁵ Nənə Nənīmwin Ikinan i Kumwesən ruvəuvei pehe raka m kimiaha in rīpko mhə kimiaha hīəhekir Kumwesən rəmwhen ia nərmama me i kīnərkwi tərini irəha kamho nəkwai nəmə asori me səvənraha, mamhəhekir irəha. Mətə Nənīmwin nəha ro kimiaha hīəuvehe nīpwnəti Kumwesən me. Ia nīskaiien səvəi Nənīmwin nəha, kitaha samasək Kumwesən mə, “Rīmīmaha, Tata!”

¹⁶ Nənīmwin nəha in rani pehe ti nənīmwitaha mə nīpərhienien kitaha nīpwnəti Kumwesən me.

¹⁷ Nənə mə kitaha nīpwnəti tata riti, tsaməkeikei mhəuvehi nautə səvəi tata. Nīpərhienien, Kumwesən truvei pehe nautə səvənhi m kitaha, nənə kitaha tsəuvehi pəri nautə nəha kitaha Kristo. Mətə mə kitaha tsəuvehi pəri nautə kitaha Kristo, tsaməkeikei mhəuvehi pəri mwi nəmisəien kitaha min, nənə ro iamīnhi irə Kumwesən truvehi utə kitaha, kitaha mwi tsəuvehi nasoriien kitaha Kristo.

Nasoriien sə trier pehe tukətoni ia nərmama me səvəi Iesu Kristo

¹⁸ Ia nətərigien səiou, nəpīn rerītaha ramrhi nasoriien sə trier pehe tukətə ia kitaha, nənə nəmisəien me i kitaha saməuvehi ipwet mine ho nəri auər a ia nīrəha.

¹⁹ Təkwtəkwuni neiai mine tīprənə mine narimnari me pam səməme Kumwesən rīno kamhəti pen min mamheitenhi nəpīn sə tuhətoni nīpwnəti Kumwesən me tuhəier pehe irə.

²⁰ Iakani iamínha irə ti nəri nə mə neiai mine típrənə mine narimnari me pam səməme Kumwesən rino həuvəuvehe mhəuvəreirei mə Kumwesən rínəmri irəha ti nəfe. Nənə ro iamínha irə ti nəri nə mə rípkə mhə narimnari me nəha hokeikei mə tuho iamínha irə, mətə ti nəri nə mə Kumwesən in rokeikei iamínha irə. In ro irəha həuvehe mhəreirei mə in rínəmri irəha ti nəfe mə irəha tuhəti pen min mamheitenhi

²¹ Nəpín sə in trifi nari ia nirəha. Ia nəpín nəha irəha tuharaka ia noien i rərkwi tərini irəha, noien sə ro mə irəha kamhəmərír auər a. Nənə nəpín Kumwesən trifi raka nari ia nirəha, tuhagien asori irəha nípwnəti Kumwesən me səməme kíməfi mwi nari ia nirəha.

²² Kitaha səkurən mə fwe kupwən anan meste pehe nəha təkwtəkwuni, neiai mine típrənə mine narimnari me pam səməme Kumwesən rino kamhasək rəmwhen ia pran ríti sə ramregi nəmisəien mə trərəhi tini.

²³ Nənə rípkə mhə narimnari me əpa nəha səməme Kumwesən rino irəha kamhasək iamínha irə. Kitaha i Nənimwín Ikinan ríməkupwən mo səvənhi wok ia kitaha, kitaha mwi saməregi nəmisəien nəha reritaha fwe imwə ramasək, sameitenhi Kumwesən mə tresi kitaha səuvehe nípwnətín me. Ia nəpín nəha in trifi nari ia nípwrataha.

²⁴ Fwe kupwən, ia nəpín nəha Kumwesən ríməuehimíru kitaha irə, kitaha saməti pen narimnari me nəha mamheitenhi. Trini minuə iərmama ríti ruvehi nari ríti sə in rameitenhi, nənə treitenhi mwi ti nəfe?

²⁵ Mətə kitaha saməti pen nari ríti sə səpkətoni mhə ihi, nənə mho nətərigien səkítaha rəpwəmwis mameitenhi mə trier pehe.

²⁶ Ia noien a mwi nəha, Nənimwín Ikinan mwi ramasitu ia kitaha nərmama me i nískaiien səkítaha riwən, ti nəri nə mə kitaha səreirei mə nəfe noien ratukwatukw mə kitaha tsesi pen mhəfwaki, mətə Nənimwín Ikinan nəha in əpa raməgkiari m Kumwesən ia nəpín me tukutaha, mamasək ia nasəkien me ko kípkregei mhə.

²⁷ Nənə Kumwesən sə ramətə pui reri nərmama, in rukurən nətərigien səvəi Nənimwín Ikinan, ti nəri nə mə Nənimwín nəha raməgkiari m Kumwesən ti nərmama me səvənhi, mamesi pen nəkwai Kumwesən.

Nari ríti riwən truvehi raka kitaha ia nokeikeiien səvəi Iesu Kristo

²⁸ Kitaha səkurən mə narimnari me pam səməme kamhəuvehe, Kumwesən ramo kamhəuvehe mə tuho nəri amasan m nərmama hokeikei in, səməme in rínəkwein ia nirəha mesi pen nətərigien səvənhi.

²⁹ Iakani iamínha irə ti nəri nə mə nərmama səməme Kumwesən ruvəukurən raka irəha fwe tui anan, in rəmri əpə irəha mə irəha tuhəuvehe mhəmwhen ia Tini. Kumwesən ro iamínha irə mə Tini truvehe mo nəmritaik ia piəvni me həpík.

³⁰ Nənə səməme in rəmri əpə irəha, in rəkwein irəha. Nənə səməme in rəkwein irəha, in rini mə irəha hatukwatukw ia nənimen. Nənə səməme in rini mə irəha hatukwatukw ia nənimen, in ruvehi utə irəha həuvehi nasoriien.

³¹ Ro pen kitaha tsəfni ia narimnari me i? Kumwesən ramarə tukutaha, nənə iərmama ríti riwən rískai məpi raka sə trəmwəki kitaha.

³² In rípkhekír mhə ti Tini atukwatukw mə tremhə tukutaha pam, mətə in rínəsəni a irə. Nənə in ríməuvei pehe Tini m kitaha, nənə in trípəkwtəmhirí əknekin mhə mwi narimnari me nepwín mwi səvənhi, in truvei pehe a m kitaha.

³³ Kitaha nərmama me i Kumwesən rímərfi kitaha mə səvənhi, iərmama ríti riwən rukurən niniien nəgkiariien me nepwín ia kitaha mə kitaha səno noien ərəha, ti nəri nə mə Kumwesən əpa in ruvəni raka mə kitaha satukwatukw ia nənimen.

³⁴ Iərmama ríti riwən rukurən niniien mə kitaha səno noien ərəha tsaməkeikei mhemhə tukwe. Iesu Kristo trípkiní mhə iamínha irə, kwa in remhə tukutaha, nənə

kurirə irə Kumwesən ro in rətui mwi ia nemhəien səvənhi. Nənə təkwtəkwuni Kristo in fwe ia nīkare Kumwesən mwatuk, raməgkiari tukwini səkitaha m Kumwesən.

³⁵ Nənə iərmama riti riwən rukurən nuvehi rakaien kitaha ti nokeikeiien səvəi Kristo. Nəri auər a mə səregi nəmisəien, uə sarə ia nəpīn əknekīn, uə nərmama hometə kitaha, uə nukumhə rahi, uə nautə səkitaha riwən, uə ipaka semhə, uə nərmama housi əpune kitaha, mətə narimnari me i ko həpkuvehi raka mhə kitaha ti nokeikeiien səvənhi.

³⁶ Rəmwhen ia nəgkiariien i kimərai pen ia Nəkukuə Ikinan rani mə,

“Ti nəghim, Kumwesən, kamousi əpune kimaha ia nəpīn me pam.

Kamətə kimaha iahəmwhen ia sipsip me səməme tukousi əpune irəha.”

³⁷ Nipərhiēnien, ia narimnari me pam nəha Kristo sə rokeikei pik kitaha ramo kitaha saməskai mhəpi raka.

³⁸ Iou iakukurən amasan mə nemhəien uə nīmīruien, uə nagelo me uə nəremhə me, uə narimnari me səməme haməuvehe nəha təkwtəkwuni uə narimnari me səməme tuhəpkuvehe, uə nīskaiien me,

³⁹ uə narimnari me fwe irənhə uə narimnari me fwe inhəriw Imwei Nəkur Həuvamhə, uə narimnari me səməme Kumwesən rino kamharə ia neiāi mīne tīprənə, ko irəha pam həpkuvehi raka mhə kitaha ti nokeikeiien sə Kumwesən ramo m kitaha ti nəri nə mə səməuvehe mho kuatia kitaha Iesu Kristo Iərimənu səkitaha.

9

Noien sə Kumwesən rarfi nərmama me səvənhi irə

¹ Iakani pərhiēn ia nəmri Kristo iapkeikuə mhə. Iakamregi Nənimwīn Ikinan fwe ia rerik mə nəgkiariien i iakamini ro nipərhiēnien.

² Rerik rərkwəpīr məmīsə pik ia nəpīn me pam

³ ti səiou me nərmama me nəkur Isrel, ti nəri nə mə irəha həpkini mhə nipərhiēnien ia Iesu Kristo. Irəha həmwhen ia piak me ti nəri nə mə ia nipwramaha kimaha kwənəkwus kuatia. Trini minuə ko Kumwesən ruvehi raka iou ia rəgi Kristo, mo suatuk mīnraha həuvehe mho kuatia irəha min, mətə iou rerik ragien a mə tuko iamīnha irə ia nirak.

⁴ Nəkur Isrel me nəha, Kumwesən rīnəkwein irəha mə nipwnətīn me, mo pui pen nasoriien səvənhi mīnraha, muvei pen nəgkiariien me səvənhi sə rīnərihi tərini əknekīn irəha, nənə muvei pen Loa səvənhi mīnraha, mīne nəfwakiien fwe ia nimwə tapolen, mīne promes me səvənhi.

⁵ Kaha kupwən me səvənraha irəha nəha Epraham, Aesak, mīne Jekop. Nənə ia nipwran Kristo ruku pen ia kwənəkwus səvənraha. In Kumwesən sə rasori ia narimnari me pam. Pwəh nəgnəginiiēn revən tukwe in ia nuk nuk me. Ouəh, pwəh ro iamīnhi.

⁶ Nipərhiēnien nəkur Isrel me həpik həpkini mhə nipərhiēnien ia Iesu Kristo, mətə ia noien nəha rīpko mhə mə nəgkiariien səvəi Kumwesən ruvəmwei. Iakani iamīnhi irə ti nəri nə mə nərmama me nəha ia kwənəkwus səvəi Isrel rīpko mhə irəha pam nəha Isrel pərhiēn.

⁷ Nənə nərmama me nəha ia kwənəkwus səvəi Epraham, rīpko mhə irəha pam nəha nipwnətī Epraham me. Mətə Kumwesən rīmāni pen ti Epraham i mə, “Kwənəkwus me səim tuhəuku pen ia Aesak.”

⁸ Nipwrai nəgkiariien nəha in i mə nəkwərhakwərha me səməme hətui pehe ia nəgse nipwrai iərmama rīpko mhə irəha nəha nipwnətī Kumwesən me, mətə nəkwərhakwərha me səməme hətui pehe ia nəgse promes səvəi Kumwesən kaməvsini irəha mə kwənəkwus me səvəi Epraham.

⁹ Ro iamīnha irə ti nəri nə mə in i nəfe Kumwesən rīmāni: “Ia nəpīn atukwatukw nəha takrəriḡ pehe mwi irə nənə Sera rīnərəhi raka nərīm riti iərman.”

¹⁰ Mætə rɪpko mhə in əpa nəha. Takəgkiari mwi ia Repeka. In rərəhi mwirmwir Jekop mine Isau. Tata səvənrau nə Aesak, kaha kupwən səkimaha.

¹¹⁻¹² Mætə nəpɪn mwirmwir mi nəha krouəpwəh ihi nətuiien, nənə rouəpwəh ihi noien nari riti ramasan uə rərəha, Kumwesən ruvəni pen raka ti Repeka i mə, “Nərim sə rasori tro tukwini nari m nərim sə rouihi.” Nənə nəgkiariien nəha ramahatən amasan mə Kumwesən rarfi nərmama mamesi pen a nətərigien səvənhi maməkwein irəha, mətə rɪpko mhə ti noien me irəha kamho.

¹³ Rəmwhen ia nəgkiariien i kimərai pen ia Nəkukuə Ikinan rani mə, “Jekop iakokeikei, mətə Isau iakəmwəki.”

¹⁴ Ro pen kitaha tsəfni irə? Tsəni mə noien səvəi Kumwesən rɪpkatukwatukw mhə? Rekəm! Kitaha ko səpkini mhə iamɪnha irə.

¹⁵ Mətə fwe kupwən Kumwesən rəgkiari m Moses, mɪni mə, “Trɪni mɪnuə iakokeikei mə takapi iərmama riti, takapi in,

trɪni mɪnuə iakokeikei mə tako ramasan m iərmama riti, nənə tako ramasan min.”

¹⁶ Ro pen sətoni mə noien sə Kumwesən rarfi iərmama irə rəpwəh nesi penien nokeikei-ien uə niseseien səvəi iərmama, mətə ramesi pen a napiien səvəi Kumwesən.

¹⁷ Ia Nəkukuə Ikinan, Kumwesən rini pen ti Fero, kig səvəi nəkur Ijip mə,

“Iakiməuvehi utə ik ti nari kuatia a,

mə nərmama tuhətoni niskaiien səiou ia niram, nənə mhəni irapw nəghik ia tənəmtənə me pam.”

¹⁸ Ro pen sətoni mə Kumwesən ramesi pen a nətərigien səvənhi. Trɪni mɪnuə rokeikei mə trapi iərmama riti, in trapi. Trɪni mɪnuə rokeikei mə tro iərmama riti kənkəpwə ruvehe mɪskai, in tro kənkəpwə ruvehe mɪskai.

¹⁹ Mətə kimiaha riti trɪni pehe tukw iou i mə: “Mə ro iamɪnhi irə, rəfo Kumwesən rani ihi mə noien səkitaha rərəha? Iərmama riti riwən ko rinise nəkwan.”

²⁰ Mətə ik sin i? Ik iərmama a. Rəfo ikaməkwaɡ raka ia nəgkiariien səvəi Kumwesən iamɪnhi? Rerim trɪrhi ro tekinari kɪno ia nise tɪprənə rərpwu muvehe mɪskai. Ko rini pen ti iərmama rino mə, “Ikɪnəfo mo iou iamɪnhi irə?” Rekəm!

²¹ Iərmama sə ramo tekinari me ia nise tɪprənə iamɪnhi, in rasori ia nise tɪprənə, mukurən nuvehien nise tɪprənə riti mo tekinari kəru irə, riti səvəi nəpɪn amasan, nənə riti mwi səvəi wok auər a me.

²² Mətə Kumwesən in mwi rino rəmwhen ia iərmama sə ramo tekinari ia nise tɪprənə. In rino nərmama nepwɪn mə trouraha irəha. Nənə ia nəpɪn me in ramo nətərigien səvənhi raməpwəmwis mameitenhi nəpɪn trərpwɪn noien ərəha me səvənraha mə nərmama tuhətoni niemaha səvənhi.

²³ In tro iamɪnha irə mo nərmama hətoni nasoriien səvənhi rasori pɪk anan, in truvei pen m nərmama me i rɪnapi irəha, səməme in rɪməkupwən məpnəpenə ia nɪrəha mə tuhəuvehi nasoriien.

²⁴ Iakaməgkiari ia kitaha i nərmama səməme in rɪnəkwein ia kitaha, rɪpko mhə nəkur Isrel əpa mətə nərmama mwi rɪpko mhə irəha nəkur Isrel.

²⁵ Rəmwhen ia nəgkiariien sə Kumwesən rɪməni ia nəkukuə səvəi Profet Hosea, rani mə,

“Nərmama me i rɪpko mhə irəha nərmama me səiou, takəkwein irəha mə, ‘Səiou me nərmama.’

Nənə nərmama me i iakɪnəpwəh nokeikeiien irəha fwe kupwən, takəkwein irəha mə,

‘Nərmama keikei me səiou.’ ”^a

²⁶ Nənə rani mwi mə:

“Ia kwopun atukwatukw nəha kiməni pen ti nɪrəha i mə,

‘Rɪpko mhə kimiaha nərmama me səiou,’

^{9:10}: Jen 25:21 ^{9:11-12}: Jen 25:23 ^{9:13}: Mal 1:2-3 ^{9:16}: Efes 2:8 ^{9:17}: Eks 9:16 ^{9:18}: Eks 4:21, 9:12, Eks 14:4 ^{9:20}: Aes 29:16, 45:9 ^{9:21}: Jer 18:6 ^{9:23}: Rom 8:29, Efes 1:3-12 ^a ^{9:25}: Uə “Pran i kəpwəh nokeikeiien in fwe kupwən, takəkwein in mə, ‘Pran keikei səiou.’ ” Hos 1:6; 2:23

tukəkwein irəha mə, ‘Kumwesən sə ramıru nıpwınətın me nə kımıaha.’ ”

²⁷ Nənə Profet Aesea rəgkiari ia nəkur Isrel ia nəgkiariien i rani mə,
“Nəri auər a mə nəkur Isrel tuhəpık rəmwhen ia nıpəkır ia nıkare təsi,
mətə tukuvehimıru a kwənkwan nepwın,

²⁸ ti nəri nə mə İərimənu tro pam akwauakw a
nəfe nəghın rıməni mə tro ia təkure tıprənə i.”

²⁹ Nənə rəmwhen ia nəgkiariien i Profet Aesea rıməni fwe kupwən mə:
“İərimənu sə rauvehi nıskaiien me pam rıməuvehimıru kıtaha me nepwın nəkur Isrel.

Mə in rınapko mhə iamınhi,
ko kıtaha səmwhen ia nəkur Sotom
kıtaha səuvəuvehe raka mhənəmwhen ia nəkur Komora.”

Nəkur Isrel me həpık həpkını mhə nıpərhiien ia İesu Kristo

³⁰ Ro pen kıtaha tsəfni irə? Nərmama rıpkı mhə irəha nəkur Isrel həpkousari mhə mə
tuhatukwatukw ia nəmri Kumwesən, mətə ti nəri nə mə irəha həni nıpərhiien ia İesu
Kristo nənə Kumwesən ro irəha hatukwatukw ia nənimen.

³¹ Mətə nəkur Isrel housari pık ia suatuk səvəi nesi penien Loa mə irəha tuhatuk-
watukw ia nəmri Kumwesən, mətə irəha həpwəh natukwatukwien.

³² Ti nəfe? Ti nəri nə mə irəha kamhousari pık mə tuhatukwatukw ia nəmri Kumwesən
ia noien me səvənraha, mətə həpkəsi pen mhə suatuk səvəi nahatətəien. Irəha hənapəti
raka ia kəruətərei sə nərmama kamhapəti irə.

³³ Rəmwhen ia nəgkiariien i kımərai pen ia Nəkukuə İkinan rani mə,
“Hətoni ro! İakaməmri kəruətərei riti fwe Saeon sə nərmama tuhapəti irə,

kəpwier sə tro irəha həmwei,
nənə İərmama sə rani nıpərhiien irə, in tıpkaurıs mhə.”

10

¹ Piak me, ia rerık İakokeikei pık mə Kumwesən truvehimıru nəkur Isrel, nənə ia nəpın
me pam İakaməfwaki tukwe.

² İakəsəni mə pərhiien irəha kamhəgıen pık ti Kumwesən, mətə noien səvənraha rıpkəsi
pen mhə nukurənien.

³ İakani iamınhi irə ti nəri nə mə irəha həpkukurən amasan mhə mə tuhəfo mhəuvehe
mhatukwatukw ia nəmri Kumwesən. Nənə suatuk səvəi natukwatukwien Kumwesən
rınəmri, in i nahatətəien ia İesu Kristo, irəha həpkısıai mhə irə, mətə irəha kamhousari
mə tuhəmri atukw səvənraha riti, in i nesi penien Loa.

⁴ Mətə Kristo in rıno sampam ia noien səvəi nesi penien Loa mə nərmama me
pam səməme kamhəni nıpərhiien irə həukurən nuveheien mhatukwatukw ia nəmri
Kumwesən.

⁵ Moses raməgkiari ia natukwatukwien sə raku pen ti Loa ia nəgkiariien i sə in rımərai
mə, “İərmama sə ramo nəgkiariien me səvəi Loa, in truvehi nımıruıen ia nəgkiariien me
nəha.”

⁶ Mətə natukwatukwien sə raku pen ti nahatətəien rani mə, “Rerımıaha trəpwəh
nırhiien nəgkiariien i mə, ‘Sin trevən fwe irənhə ia neıai’ ” muvehi Kristo meıwıau pehe?

⁷ “uə ‘Sin trevən fwe inhərıpw ia nıpəg sə rameıwıau nukunen rıwən’ ” muvehi raka
Kristo ia reri nəkur həuvəmhə muvehi mutə pehe?

⁸ Natukwatukwien sə raku pen ti nahatətəien rıpkını mhə iamınha irə, mətə rani mə,
“Nəgkiariien nəha ipaka tukw ik. In fwe ia tərhum mıne ia rerım.” In i nəgkiariien i səvəi
nahatətəien kımaha İahaməvisau irəpw i.

⁹ Trini minua ikini irapw ia tərhum mə “Iesu in Iərimənu,” nənə mini nīpərhiēnien irə fwe imwə ia rerim mə Kumwesən rino in rətui mwi ia nemhəien səvənhi, nənə Kumwesən truvehimiru ik.

¹⁰ Nəpīn iərmama riti ruvehi Iesu ia rerin mini nīpərhiēnien irə, Kumwesən trini irapw in mə in ratukwatukw ia nənimen. Nənə in truvehimiru mwi iərmama sə rani irapw ia tərhun mə Iesu in Iərimənu səvənhi.

¹¹ Rəmwhen ia Nəkukuə Ikinan rani mə, “Nərmama me pam səməme kamhəni nīpərhiēnien ia iərmama nəha, irəha tuhəpkauris mhə.”

¹² Nəgkiariien nəha səvəi nərmama pam nəri auər a mə ik iəmə Isrel uə rīpko mhə ik iəmə Isrel. Iakani iamīnhi irə ti nəri nə mə Iərimənu kuation a i ramərimənu ia nərmama me pam, maməriari pen ia namasanien səvənhi m nərmama səməme kamhəkwein in.

¹³ Rəmwhen ia nəgkiariien i Nəkukuə Ikinan rani mə,
“Nərmama me pam səməme kamhəkwein ia nəghi Iərimənu,
in truvehimiru irəha.”

¹⁴ Mətə nərmama tuhəfo mhəkwein ia Iərimənu trini minua həpkini mhə nīpərhiēnien irə? Nənə tuhəfo mhəni nīpərhiēnien irə trini minua həpwəh niregiien nəvisaiien sə raməgkiari irə? Nənə tuhəfo mhəregi trini minua iərmama riti səvəi nəvisaiien riwən?

¹⁵ Nənə nərmama tuhəfo mhəvisau trini minua Kumwesən rəpwəh nərhi penien irəha? Rəmwhen ia nəgkiariien i kīmərai pen ia Nəkukuə Ikinan rani mə,
“Ramasan pīk anan nəpīn nərmama kamhəuvehe
mə tuhəvisau nəgkiariien amasan!”

¹⁶ Mətə rīpko mhə nəkur Isrel me pam həməni nīpərhiēnien ia nəgkiariien amasan nəha. Rəmwhen ia nəgkiariien səvəi Profet Aesea rani mə, “Iərimənu, nərmama houihi a həni nīpərhiēnien ia nəgkiariien səkīmaha.”

¹⁷ Ro pen nahatətəien raku pen ia nəri kamregi, nənə nəri kamregi raku pen ia nəgkiariien sə kaməvisau ia Kristo.

¹⁸ Mətə iakaməres mə nəkur Isrel həuvəregi raka nəgkiariien nəha uə rekəm? Ouəh, həuvəregi. Rəmwhen ia Nəkukuə Ikinan rani mə,
“Nərmama me pam həuvəregi raka rerinraha,
nəgkiariien me səvənraha həuvəvən mhəneste tənəmtənə me pam.”

¹⁹ Nənə iakaməres nəresien riti mwi mə nəkur Isrel həuvəukurən raka uə rekəm? Ouəh, həuvəukurən. Moses rīməkupwən mini irapw nəgkiariien i səvəi Kumwesən mə,
“Iou tako ramasan m nərmama nepwīn ia tənə əpə iti,
kīmīaha tihətoni mhəmwəki irəha.
Tako ramasan m nərmama nepwīn hərəirei nari,
kīmīaha tihətoni niemaha rəpi kīmīaha.”

²⁰ Nənə Profet Aesea rini amasan mwi nəgkiariien səvəi Kumwesən mə,
“Nərmama səməme həpwəh nətūiien iou, hənətoni iou.
Iakino pui pen iou m nərmama səməme həpwəh nəresien iou.”

²¹ Mətə ia nəkur Isrel Kumwesən rani mə,
“Ia nəpīn mə pam iakavi atukw rəgik mə takasitu ia nərmama me i
səməme kamhərui nəkwak, mamhəni ərəha iou.”

11

Nəkur Isrel kwənkwan nepwīn nəha ikīn Kumwesən rīmərifi irəha

¹ Ro iamīnhi irə iakaməres mə pərhiēn Kumwesən rīməuvei pen təkutan m nərmama me səvənhi? Rekəm! Hətoni ro iou. Iou iəmə Isrel. Iou iakuku pen ia kwənəkwus səvəi Epraham mine kwənəkwus səvəi Penjamin.

² Kumwesən rinəpwəh nuvei penien təkutan m nərmama me səvənhi səməme in ruvəukurən raka irəha fwe tui anan. Hiəukurən uə rekəm nəfe Nəkukuə Ikinan rani ia Profet Elaeja ia nəp̄in nəha raməgkiari m Kumwesən ti noien ərəha me səməme nəkur Isrel kamho?

³ In rini mə,
 “Iərimənu, irəha hənousi əpune profet me səim,
 mhousi testesi nifatə me səim.
 Iou əpa iakamarə,
 nənə irəha haməmwur mwi mə tuhousi əpune iou.”

⁴ Mətə Kumwesən riməni pen nəfe ti Profet Elaeja? In riməni mə,
 “Iakaməkwətəmhiri əknekin nərman me sefen taosen irəha nərmama me səiou.
 Irəha hək̄inimwi mhə nukurhunraha mhəšiai kumwesən eikuə i Paal.”

⁵ Nənə rəmwhen a mwi ipwet mine nəkur Isrel kwənkwan nepw̄in nəha ik̄in səməme Kumwesən rimər̄fi irəha ia namasanien səvənhi.

⁶ In rimər̄fi irəha ia namasanien səvənhi, mətə r̄ipko mhə mə r̄ir̄fi irəha ti noien me səməme irəha kamho. Tr̄ini minuə r̄ir̄fi irəha ti noien me səməme irəha kamho, nənə namasanien sə tr̄əriari irə minraha riwən rəmwhen mə ramər̄əku irəha ti wok səvənraha.

⁷ Ro pen, rəfo? Nəri nəha nəkur Isrel kamhətui, irəha həpwəh nətoniien. Mətə nərmama səməme Kumwesən rimər̄fi irəha, irəha hətoni mhəuvehi. Səməme nəha nepw̄in səməme həpwəh nətoniien, Kumwesən ro irəha kənkəpwənraha ruvehe m̄iskai.

⁸ Rəmwhen ia nəgkiariien i k̄imərai pen ia Nəkukuə Ikinan rani mə,
 “Kumwesən ro nətərigien səvənraha rapri meste pehe ipwet,
 irəha ko hək̄ətōni mhə mwi nari riti ia nənimenraha,
 mhəpwəh mwi n̄iregiien nari riti ia nəkwəreginraha.”

⁹ Nənə Kig Tevit rani mə,
 “Pwəh tepol sə irəha kamhani nari irə ruvehe mo kwənkru sə trousi tərini irəha mine net sə tuhəvsaus̄ini pen irəha irə.
 Pwəh ruvehe mo nəri sə tro irəha hāmwei,
 mine nəri sə tro irəha həuvehi nər̄pw̄inien ti noien ərəha me səvənraha.

¹⁰ Pwəh nənimenraha r̄ifwə həpwəh mwi nətoniien nari.
 Pwəh irəha həregi rərəha ia nəp̄in me rəmwhen ia iərmama ramikou ti təkutan.”

Rigi nei Kumwesən r̄ir̄ip̄in pen ia n̄ipwren

¹¹ Ro pen iakaməres mə nəkur Isrel hənəp̄əti mhəmwei ko hək̄ərəer mhə mwi? Rekəm, irəha həukurən nərierien mwi. Mətə ti nəri nə mə irəha ho noien ərəha, Kumwesən rauvehim̄iru nərmama me r̄ipko mhə irəha nəkur Isrel mə tro nəkur Isrel rerinraha revən ia namasanien nəha mə tuhəuvehi səvənraha.

¹² Noien ərəha sə nəkur Isrel hənə ro namasanien revən ia tənəmtənə me. N̄imweiiien səvənraha ro namasanien revən ti nərmama r̄ipko mhə irəha nəkur Isrel. Mə ro iam̄inhi irə tukəfo nəp̄in nəkur Isrel me pam tuhər̄ərig mwi ti Kumwesən? Kumwesən tro minraha namasanien rasori mwi.

¹³ Təkwtəkwuni iakaməgkiari m k̄imiaha nərmama r̄ipko mhə k̄imiaha nəkur Isrel. Iou aposol səvəi nərmama r̄ipko mhə irəha nəkur Isrel, ro pen iakəgnəgini wok i sə Kumwesən riməuvei pehe miou.

¹⁴ Iakamo iam̄inhi irə mə tako iou me nepw̄in nəkur Isrel rerinraha revən ia namasanien i kamo m k̄imiaha nənə mhokeikei mə tuhəuvehi səvənraha, nənə ia noien nəha takuvehim̄iru irəha nepw̄in.

¹⁵ Mə noien i Kumwesən r̄ino mərarki nəkur Isrel ro nərmama ia tənəmtənə me həuvehe mhō in me nepw̄in, tukəfo nəp̄in in r̄ipeki pehe mwi nəkur Isrel? Noien nəha trukənoien i nərmama tuhətui mwi ia nemhəien.

16 Trini minua narmama hamri karen nikare bred savai naveginien vi ma savai Kumwesən, nənə bred pəpwia savai Kumwesən. Nənə ia nəgkiariien savai nei, trini minua nukune nei savai Kumwesən, rəgrəgin me mwi savai Kumwesən.^a

17 Mətə kəteftēfi raka rəgrəgi nei nəha nepwin, nənə kuvehi kimiaha, kimiaha rəgrəgi nei olif sə rəprmin, krīpin pen kimiaha ia təmwhekinraha mə tihəuvehi pəri namasanien savai nukune olif nəha.

18 Nənə ro iamīnhi irə rərəha mə kimiaha hiaməfiutə ia kimiaha mamhətə ərəha rəgrəgi olif nəha. Mə hiaməfiutə ia kimiaha iamīnhi, rerimīaha tramrhi mə nukune nei raməkwməni kimiaha, mətə rīpko mhə kimiaha rəgrəgi nei tihəkwməni nukune nei.

19 Rosi kimiaha riti trəfiutə in mə, “Kinəteftēfi raka rīgi nei me nepwin kuvehi iou krīpin iou ia təmwhekinraha.”

20 Nīpərhienien kinəteftēfi raka irəha, ti nəri nə mə irəha həpwəh nahatətəien ia Kumwesən, mətə ik ikamərer ia təmwhekinraha ti nəri nə mə iakamahatətə irə. Ro iamīnhi irə tikəpwəh nəfiutəien ik, mətə tikaməkeikei mehekir.

21 Trini minua Kumwesən rinəteftēfi raka rəgrəgi nei atukwatukw ti nəri nə mə hənəpwəh nahatətəien, in trətēfi raka mwi ik mə ik ikəpwəh nahatətəien.

22 Ro pen sətōni mə Kumwesən rukurən noien ramasan m narmama, mətə rukurən noien mwi rəknekin minraha. In ramo rəknekin m narmama səməme haməmwei raka, mətə in ramo ramasan tukumiaha. Nənə trini minua kimiaha hiamesi pen noien amasan savənhi, in trīrīpin mamō ramasan tukumiaha. Mətə trini minua kimiaha hiəpwəh noien iamīnha irə, nənə in trətēfi raka mwi kimiaha.

23 Nənə trini minua nəkur Isrel hərərig pehe mwi mhəni nīpərhienien ia Iesu Kristo, nənə Kumwesən trīrīpin mwi irəha ia nukunen, ti nəri nə mə in rauvehi niskaiien ti noien iamīnha irə.

24 Nīpwrai nəgkiariien i mə kimiaha narmama rīpko mhə kimiaha nəkur Isrel hiamwəhen ia rīgi nei əprmin i olif sə Kumwesən rinərai raka, nənə mīrīpin pen ia nei nəha olif fwe ia nəmhien savənhi. Noien nəha rīpko mhə noien atukwatukw riti savai nei ti nuvehien rīgi nei əpə riti mīrīpin pen ia nei əpə riti. Mətə nəkur Isrel hiamwəhen ia rīgi nei nəha olif fwe ia nəmhien. Nənə təkwtəkwwuni rīməru mə Kumwesən trīrīpin mwi irəha ia nukunenraha atukwatukw.

Kumwesən truvehimīru nəkur Isrel me pam

25 Piak me, nəgkiariien pərhien riti Kumwesən rinərkwafə i fwe kupwən iakokeikei mə kimiaha tihəukurən, ti nəri nə mə rərəha kimiaha hiaməfiutə ia kimiaha mə hiəukurən nari. Kumwesən rino nəkur Isrel me nepwin kənpəwənrəha ruvehe mīskai, mətə noien nəha trəpwəh nəmakien ia nəpin me. Narmama me rīpko mhə irəha nəkur Isrel səməme tuhəuvehe ti Kumwesən tuhaməkeikei mhəuvehe pam, nənə, noien nəha ramo nəkur Isrel kənpəwənrəha rīskai tro sampam.

26 Nənə kurirə irə, Kumwesən truvehimīru pam nəkur Isrel. Rəmwhen ia nəgkiariien i kīmərai pen ia Nəkukuə Ikinan rani mə,

“Iərmama sə truvehimīru narmama truku pen fwe Saeon.

In truvehi raka noien ərəha savai kwənəkwus me savai Jekop.”

27 “Nənə in i promes səiou tako minraha

ia nəpin nəha takuvehi raka noien ərəha me savənrəha.”

28 Nəkur Isrel hənəpwəh nəgkiariien amasan savai Iesu Kristo, nənə ro iamīnhi irə irəha hiamwəhen ia narmama kamhəmwəki Kumwesən. Nəri nəha ro iamīnhi irə trasitu ia kimiaha narmama rīpko mhə kimiaha nəkur Isrel. Mətə ti nəri nə mə Kumwesən rīmərifi kaha kupwən me savənrəha, ro pen in ramokeikei ihi irəha.

11:16: Nam 15:17-21, Esik 44:30 ^a **11:16:** Nəgkiariien i, nīpwrən mə trini minua Epraham mīne kaha kupwən me savai nəkur Isrel irəha narmama me savai Kumwesən, nənə narmama ia kwənəkwus savənrəha irəha mwi narmama me savai Kumwesən. **11:17:** Efes 2:11-19 **11:18:** Jon 4:22 **11:20:** Rom 12:16 **11:22:** Jon 15:2,4, Hip 3:14 **11:25:** Rom 12:16, Luk 21:24, Jon 10:16 **11:26:** Mat 23:39, Sam 14:7

²⁹ Ro iam̄inhi ir̄a ti n̄ari n̄a m̄a n̄ap̄in Kumwes̄an ruv̄erfi raka n̄armama, m̄ariari aūer a narimnari me minraha, ko ripk̄arari mh̄a mwi ia n̄at̄er̄igien s̄av̄nhi.

³⁰ Kimiaha i n̄armama ripko mh̄a kimiaha n̄akur Isrel fwe kupw̄an hiam̄arui n̄akwai Kumwes̄an, m̄at̄a t̄akwt̄akwuni Kumwes̄an rapi kimiaha ti n̄ari n̄a m̄a n̄akur Isrel h̄an̄arui n̄akwan.

³¹ Ia noien a mwi n̄aha, ti n̄ari n̄a m̄a Kumwes̄an rinapi kimiaha ipwet mine n̄an̄a n̄akur Isrel kamh̄arui n̄akwai Kumwes̄an, ro pen Kumwes̄an trapi mwi ir̄aha.

³² N̄armama me pam kamh̄arui n̄akwai Kumwes̄an. R̄amw̄hen m̄a Kumwes̄an r̄arihi ir̄aha kamhar̄a ia kalapus. In ro iam̄inhi ir̄a m̄a in rukur̄an napien ir̄aha pam.

N̄agkiariien sampam k̄agn̄aḡini Kumwes̄an ir̄a

³³ H̄atoni ro, naut̄a mine nukur̄anien mine n̄at̄er̄igien s̄av̄ai Kumwes̄an har̄amw̄henimw̄ pik!

Sam̄atui n̄akirien me s̄av̄nhi mine suatuk me s̄av̄nhi ko s̄ap̄k̄at̄a pam mh̄a!

³⁴ “Sin rukur̄an n̄at̄a puien n̄at̄er̄igien s̄av̄ai Kumwes̄an, ūa sin rukur̄an n̄av̄hagien min?”

³⁵ “Ūa sin ruv̄auvei pen raka nari riti min ia n̄ap̄in riti m̄a Kumwes̄an tram̄akeikei m̄arp̄win pen min?” Īarmama riti riw̄an!

³⁶ Ro iam̄inhi ir̄a ti n̄ari n̄a m̄a Kumwes̄an r̄ino narimnari me pam, n̄an̄a narimnari me pam kamhar̄a ti n̄ari n̄a m̄a n̄iskaiien s̄av̄nhi ram̄akwt̄amhiri ir̄aha, narimnari me pam in r̄ino m̄a s̄av̄nhi.

Pw̄ah n̄agn̄aḡiniien rev̄an tukwe in ia nuk nuk me. Oūah, pw̄ah ro iam̄inhi.

12

Pw̄ah s̄auvei pen n̄imiruien s̄akitaha m̄ Kumwes̄an

¹ Piak me, ti n̄ari n̄a m̄a Kumwes̄an r̄ino narimnari me i ia napien s̄av̄nhi ro pen iakam̄ares skai m̄ kimiaha m̄a tiham̄akeikei mh̄auvei pen n̄ipwramiaha me min r̄amw̄hen ia nari riti s̄a ram̄iru mo ikinan i kauvei pen m̄ Kumwes̄an ia t̄akure n̄ifat̄a rer̄in ramagien tukwe. In i suatuk atukwatukw̄ s̄a tih̄afwaki m̄ Kumwes̄an ir̄a.

² Tih̄apw̄ah nuvehien noien s̄av̄ai n̄armama ia t̄ipr̄an̄a i, m̄at̄a pw̄ah Kumwes̄an ro n̄at̄er̄igien s̄ak̄imiaha ruvehe m̄arm̄avi hīasehu ro ia noien akuas s̄ak̄imiaha. M̄a hio iam̄inhi ir̄a hīakur̄an n̄akirien noien me, mh̄atoni m̄a s̄a p̄aku n̄aha n̄akwai Kumwes̄an, noien s̄a ramasan, rer̄in ragien tukwe, matukwatukw̄ pam.

³ N̄an̄a ti n̄ari n̄a m̄a Kumwes̄an rasitu ia nirak ia namasanien s̄av̄nhi, iou iakani pehe tukumiaha pam m̄a rer̄imiaha tr̄apw̄ah nirhien m̄a kimiaha īarmama riti. Kimiaha tiham̄akeikei mh̄auvehi irapw̄ n̄at̄er̄igien s̄ak̄imiaha, mh̄akiri m̄a ik n̄afe īarmama pw̄ah resi pen atukwatukw̄ nahat̄at̄aien s̄a Kumwes̄an rim̄auvei pehe mik rasori ūa rouihi.

⁴ N̄ipwrai īarmama n̄ip̄erp̄arin me h̄apik, n̄an̄a n̄ip̄erp̄arin me n̄aha s̄av̄nraha wok s̄ap̄ams̄ap̄a.

⁵ R̄amw̄hen a mwi kitaha s̄apik, m̄at̄a kitaha s̄amw̄hen ia n̄ipwrai īarmama kuatia, ti n̄ari n̄a m̄a kitaha s̄am̄auvehe m̄ho kuatia kitaha Kristo. Kitaha kuatia kuatia sam̄ar̄ip̄in pen ia kitaha me r̄amw̄hen ia n̄ip̄erp̄ari n̄ipwrai īarmama,

⁶ mamh̄auvehi n̄iskaiien me s̄ap̄ams̄ap̄a resi pen namasanien s̄a Kumwes̄an rin̄ariari ir̄a m̄ kitaha. Ro iam̄inhi ir̄a kitaha tsam̄akeikei mh̄auvehi n̄iskaiien me n̄aha m̄hasitu ia kitaha me ir̄a. Tr̄ini min̄ūa īarmama riti rauvehi n̄iskaiien ti n̄ini irapwien n̄agkiariien s̄a raku pen ti Kumwes̄an, pw̄ah in r̄ini irapw̄ n̄agkiariien n̄aha mesi pen nahat̄at̄aien s̄av̄nhi.

11:32: Kal 3:22, 1Tim 2:4 **11:34:** Aes 40:13, 1Kor 2:16 **11:36:** 1Kor 8:6 **12:1:** Rom 6:11,13, 1Tes 2:5, Jon 4:24
12:2: Efes 4:23, Efes 5:10,17 **12:3:** 1Kor 12:11, Efes 4:7 **12:4:** 1Kor 12:12 **12:5:** 1Kor 12:27, Efes 4:25 **12:6:**
1Kor 12:4-11, 1Tes 4:10-11

⁷ Trini minua iarmama riti rauvehi niskaiien ti no tukwiniien nari, pwah in ro tukwini nari. Trini minua iarmama riti rauvehi niskaiien ti nahataniien, pwah in rahatani.

⁸ Trini minua iarmama riti rauvehi niskaiien ti nuvehi utaien naterigien savai iarmama, pwah in ruvehi uta. Trini minua iarmama riti rauvehi niskaiien ti nariariien nauta, pwah in rariari rasori. Trini minua iarmama riti rauvehi niskaiien ti niriiien nakalasia me, pwah in riri iraha misese tukwe. Trini minua iarmama riti rauvehi niskaiien ti nasituien ia narmama, pwah in rasitu ia niraha ia rerin agien.

Nokeikeiien

⁹ Pwah nokeikeiien sakimiaha hiamokeikei narmama irə ro nokeikeiien parhien. Tihamakeikei mhəmwəki noien sə rərəha, mhəkwtəmhiri əknekən noien sə ramasan.

¹⁰ Tihamakeikei mhokeikei kimiaha me rəmwhen mə kimiaha piəvmiaha me, mhəsiəi kimiaha me.

¹¹ Tihamakeikei mho wok savai Iərimənu səkətaha ia nəpin me pam rəmwhen ia napw rauək ia rerimiahaha mhəpwəh nəpouien.

¹² Rerimiahaha tramakeikei magien ia nəpin me ti nəri nə mə hiaməmri pen əknekən naterigien sakimiaha ia Kumwesən. Trini minua hiəuvehi nəmisəien, tihamakeikei mho naterigien sakimiaha rəpwəmwis, nənə mhəfwaki ia nəpin me.

¹³ Trini minua narmama nepwin savai Kumwesən savənraha narimnari riwən, tihamakeikei masitu ia nirəha, mhətə amasan iəpwispwis me səməme kamhəuvehe imwəmiaha.

¹⁴ Tihəkwein amasan ia narmama səməme kamhometə kimiaha. Tihəkwein amasan ia nirəha, mhəpwəh nəkwein ərəhaien ia nirəha.

¹⁵ Nəpin narmama kamhagien, kimiaha mwi tihagien kimiaha minraha. Nənə nəpin narmama rerinraha rəpou, kimiaha mwi tihəsək kimiaha minraha.

¹⁶ Ramasan mə hiamarə naterigien sakimiaha truvehe mo kuatia. Tihəpwəh nəfiəutəien ia kimiaha, mətə tihəuvehi naterigien sə reiwaiu. Rerimiahaha trəpwəh nirhien mə kimiaha hiəukurən pik nari.

¹⁷ Trini minua iarmama riti ramo rərəha ia kimiaha, tihəpwəh nərpwinien noien savənhi. Tihousari mə tiho noien sə narmama pam tuhətoni mə ramasan.

¹⁸ Kimiaha tihousari mho narimnari me pam səməme hiəukurən noien mə tiharə ia nəməriniuen ia nəpin me kimiaha narmama pam.

¹⁹ Narmama keikei me, tihəpwəh nərpwinien noien ərəha savai iarmama riti, mətə tihəpwəh a pwəh Kumwesən ruvei pen niemaha savənhi min. Iakani iamənhi irə ti nəri nə mə kimərāi pen nəgkiariien i ia Nəkukuə Ikinan rani mə, “Iou takərpwin noien ərəha savai narmama, nīpərhiēnien iou tako.”

²⁰ Mətə tiho iamənhi irə:

“Trini minua iarmama riti sə raməmwəki ik nukumhə rahi, tikamakeikei məkwməni.

Trini minua rəkwakwa, tikamakeikei mhəuvei pen nui min rənimwi.

Ia noien nəha tiko in rauris pik anan.”

²¹ Tihəpwəh nəseniien noien ərəha mə truvehi irapw niskaiien sakimiaha, mətə ia noien amasan tihəuvehi irapw niskaiien savai noien ərəha.

13

Pwah narmama pam həsiəi narmama asori me səməme kamhərimənu

12:8: 2Kor 9:7 **12:9:** 1Tim 1:5, 1Pit 1:22, Amos 5:15 **12:10:** 2Tes 1:7, Fil 2:3 **12:11:** Wok Me 18:25, Rev 3:15
12:12: 1Tes 5:17 **12:13:** Hip 13:2 **12:14:** Mat 5:44, Wok Me 7:60, 1Kor 4:12 **12:15:** Sam 35:13 **12:16:** Rom 15:5, 11:20, Prov 3:7, Aes 5:21 **12:17:** 1Tes 5:15 **12:18:** Mak 9:50, Hip 12:14 **12:19:** Dut 32:35, Mat 5:39, Rom 13:4, 1Tes 1:6-7, Hip 10:30 **12:20:** Prov 25:21-22, Mat 5:44

¹ Pwäh narmama pam hāsiai narmama asori me sāmame kamhərimənu. Iakani iamihhi irə ti nəri nə mə nərīmənuien ruku pen əpa ti Kumwesən, nənə, narmama me pam sāmame kamhərimənu Kumwesən rinəmri irəha.

² Ro iamihhi irə trini minuə iərmama riti rərui nəkwai narmama kamhərimənu, in rinərui nəri sə Kumwesən riməuvehi utə. Nənə narmama sāmame kamho iamihha irə tukərpwin noien ərəha səvənraha.

³ Narmama sāmame kamho noien amasan tuhəhekir narmama kamhərimənu ti nəfe? Mətə narmama sāmame kamho noien ərəha irəha nəha tuhekir. Ikokeikei mə tikəpwəh nehekiriien ia iərmama sə ramərimənu? Tikaməkeikei mo noien amasan, nənə in trəgnəgini ik tukwe.

⁴ Iakani iamihhi irə ti nəri nə mə iərmama sə ramərimənu in ramo tukwini nari m Kumwesən, mamō nari amasan ramasitu ia niram. Mətə trini minuə ikamo noien ərəha, tikaməkeikei mehekir ti nəri nə mə niskaiien sə in rauvehi ti nərpwiniien noien ərəha ro nipərhiien. Iərmama sə ramərimənu in ramo tukwini nari m Kumwesən, mamərpwin noien ərəha me səvəi narmama. Nənə noien nəha ramahatən pen niemaha səvəi Kumwesən.

⁵ Ro pen kimiaha tihaməkeikei mhəsiai narmama sāmame kamhərimənu. Tihəpko mhə ti nəri nə mə hiamhekir əpa niemaha səvəi Kumwesən, mətə tiho mwi ti nəri nə mə hiəukurən mə in noien atukwatukw.

⁶ Ro iamihhi irə kimiaha hiaməroku pen mwi takis me, ti nəri nə mə narmama sāmame kamhərimənu irəha narmama kamho tukwini nari m Kumwesən mamho wok səvənhi.

⁷ Kimiaha tihaməkeikei mhəuvei pen m narmama me pam nəfe səvənraha. Iərmama sə rauvehi mane səvəi takis me səpəmsəpə, tihaməkeikei mhəroku pen takis me nəha min. Iərmama sə kamsiai, tihaməkeikei mhəsiai. Nənə iərmama sə kamo nəkwən, tihaməkeikei mho nəkwən.

Kitaha tsaməkeikei mhokeikei kitaha me

⁸ Ripkamasan mhə mə tiho kaon m narmama nepwin. Mətə nari riti nəha ikin sə rəmwhen ia kaon səkimiaha tihaməkeikei mho. In i kimiaha tihaməkeikei mhokeikei kimiaha me. Iakani iamihhi irə ti nəri nə mə iərmama sə ramokeikei piəvni in ramo narimnari me pam Loa səvəi Kumwesən rani.

⁹ Loa nəha rani mə, “Tikəpwəh nakresien pran səvəi iərməpə,” “Tikəpwəh nousi əpuneien iərmama,” “Tikəpwəh nakresien,” “Rerim trəpwəh nakresien narimnari səvəi iərmama riti,” nənə Loa me nepwin mwi nəha ikin. Mətə nəgkariien riti nəha in rəuiui pam irəha, rani mə, “Tikaməkeikei mokeikei piam rəmwhen ikokeikei atukw a ik.”

¹⁰ Trini minuə iərmama riti rokeikei piəvni, ko ripko mhə nərəhaien min. Ro pen iərmama sə ramokeikei narmama in ramo narimnari me pam Loa səvəi Kumwesən rani.

¹¹ Kimiaha tihaməkeikei mho iamihha irə ti nəri nə mə hiəukurən nəpin i samarə irə nəha təkwtəkwuni mə rino raka nəpin atukwatukw sə tihətui mhəpwəh mwi napriien. Iakani iamihhi irə ti nəri nə mə nəpin sə Kumwesən truvehimiru kitaha irə ruvəuvehe ipaka, in ipaka mwi məpi raka fwe kupwən nəpin səpkuvehe vi a mhəni nipərhiien ia Iesu Kristo.

¹² Tripko mhə tui nəpitəvien ro sampam nənə nukuraanien ruvehe. Ro pen pwəh saraka ia noien me səvəi nəpitəvien nənə mho noien me səvəi nukuraanien. Noien me nəha həmwhen ia karkahu iərmama rarkahu irə mo tukuahag nipwrən ti naruagəniien.

¹³ Pwəh kitaha so noien amasan me rəmwhen ia narmama sāmame kamhavən ia nukuraanien. Tsəpwəh noien lafet ərəha me, mhəpwəh nənimwiien nənimwiien skai mhakonə irə, mhəpwəh nakresien nipran, mhəpwəh noien nəfe nəghin nətərigien ərəha səkitaha rokeikei, mhəpwəh nəvisəien, nənə reritaha trəpwəh nirhi ərəhaien kitaha me.

¹⁴ Mətə tiharkahu Iərimənu səkītaha Iesu Kristo rəmwhen karkahu səkimiaha, nənə rerimiaha trəpwəh mwi nīrhien suatuk me nepwīn səvəi noien ərəha səvəi nīpwramiaha mə tiho nəfe rokeikei.

14

Tukəfo ia iərmama nahatətəien səvənhi rīpkiskai mhə

¹ Trīni mīnuə iərmama riti nahatətəien səvənhi rīpkiskai mhə ruvehe tukumiaha, nənə kīmiaha tihaməkeikei mhəsevər ia rerimiaha tukwe, mətə tihəpwəh nəvisəien kīmiaha min ti nətərigien me səvənhi.

² Iərmama riti rīni nīpərhienien mə in rukurən nənien nəveginien me pam, mətə iərmama riti mwi nahatətəien səvənhi rīpkiskai mhə in raməni a nəveginien ia nəmhiēn.

³ Pwəh iərmama sə raməni nəveginien me pam rəpwəh nətoni ərəhaiēn iərmama sə rīpkəni mhə nəveginien me pam. Nənə pwəh iərmama sə in rīpkəni mhə nəveginien me pam rəpwəh nīniēn mə iərmama sə raməni nəveginien me pam ramo noien ərəha. In trəpwəh nīniēn iamīnha irə ti nəri nə mə Kumwesən rīnəsevər raka ia rerīn ti iərmama nəha, mīnəsēni raka in ruvehe tukwe in.

⁴ Ik nəfe iərmama mə tikīni mə iərmama sə ramo tukwini nari səvəi iərmama əpə riti mwi rīno noien ərəha? Ia nəmri Iərimənu a səvənhi in trərer uə trīmwei. Nənə in trərer ti nəri nə mə Iərimənu səvənhi rukurən noien mə in trərer.

⁵ Iərmama riti raməkiri mə nəpīn kuatia ropə ia nəpīn me nepwīn, mətə iərmama riti mwi raməkiri mə nəpīn me pam həmnəmwhen a. Pwəh nərmama kuatia kuatia hətərig ia nətərigien me səvənraha mə sə pəku nəha ro nīpərhienien.

⁶ Iərmama sə rerīn ramrhi mə nəpīn kuatia ropə ia nəpīn nepwīn, in ramo noien nəha mə trīsiai Iərimənu səkītaha. Nənə iərmama sə raməni nəveginien me pam raməni mə trīsiai Iərimənu səkītaha, ti nəri nə mə in rani tanak m Kumwesən ti nəveginien sənəni. Nənə iərmama sə rīpkəni mhə nəveginien me pam in mwi raməpwəh nənien ti nīsiaiēn Iərimənu səkītaha, nənə in mwi rani tanak m Kumwesən ti nəveginien sənəni.

⁷ Iərmama riti rīpkərimənu atukw mhə ia nīmīruēn səvənhi, nəri auər a mə in ramīru uə in remhə.

⁸ Trīni mīnuə kītaha saməmīru, nīmīruēn səkītaha in səvəi Iərimənu səkītaha. Nənə trīni mīnuə kītaha semhə, nemhəien səkītaha in səvəi Iərimənu səkītaha. Ro iamīnhi irə trīni mīnuə saməmīru uə səuvamhə, kītaha səvəi Iərimənu səkītaha.

⁹ Kristo rīmamhə marə mətui mwi ti nəri, mə in truvehe Iərimənu səvəi nərmama səməme kamhəmīru mīne səməme həuvamhə raka.

¹⁰ Ro pen rəfo ikaməkiri noien səvəi piām mə rərəha? Uə ik, rəfo ikamətə ərəha piām? Kītaha pam tsərer ia nəmri Kumwesən, in trəkiri kītaha ti noien me səkītaha.

¹¹ Iakani iamīnhi irə ti nəri mə nə nəgkiariēn i kīmərai pen ia Nəkukuə Ikinan rani mə, “Iou Iərimənu iakamīru, iakani nīpərhienien mə nərmama me pam tuhənīmwi nukurhunraha ia nənimek, nənə nərmama me pam tuhəni irapw mə iou, iou Kumwesən.”

¹² Nəgkiariēn nəha nīpwrən mə kītaha pam tsaməkeikei mhəni irapw noien me səkītaha ia nəmri Kumwesən.

¹³ Ro iamīnhi irə pwəh kītaha səpwəh mwi nəkiriēn noien me səkītaha me mə rərəha mətə pwəh səuvehi nətərigien riti sə rani mə tsəpwəh noien nari riti ia nəpīn riti sə tro piəvtaha riti rapəti mīmwei.

¹⁴ Iou iakukurən amasan mə nəveginien me pam hamasan a ti nənien həkko mhə iərmama riti rəmkekik ia nəmri Kumwesən. Iesu Iərimənu səkītaha rasitu ia nīrak mo

iakuvehe mini nipərhienien ia nəri nəha. Mətə trini minuə iərmama riti rerin rirhi mə nari riti rəmkemik ia nəmri Kumwesən, nəri nəha rəmkemik atukw a tukwe in.

¹⁵ Nəpin iko piam riti riregi rərəha ti nəveginien me səməme ikaməni ramahatən pen mə ikinəpwəh narəien i sə ikamarə irə mamə nokeikeien. Tikəpwəh noien mə nəri ikiməni trouaha piam riti sə Kristo rimamhə tukwe.

¹⁶ Nənə tikəpwəh noien mə nəri ikətoni mə ramasan a tukini ərəha.

¹⁷ Nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə ripko mhə in nə nənien nari mine nənimwiien nari, mətə nitətə nəha in nə natukwatukwien, mine nəmərinuien, mine nagienien sə Nənimwin Ikinan rauvei pehe.

¹⁸ Iərmama sə ramo tukwini nari m Kristo ia suatuk iaminha irə Kumwesən rerin ramagien tukwe, nənə nərmama mwi həukurən ninien mə noien səvənhi ratukwatukw.

¹⁹ Ro pen pwəh sousari ti noien sə raməmri nəmərinuien mine narimnari me səməme tuhasitu ia kitaha ti nuvrhəkinien kitaha me səuvehe mhəutə.

²⁰ Tikəpwəh nəsenien nəveginien sənəm rouraha wok səvəi Kumwesən. Nəveginien me pam hamasan a həpko mhə iərmama riti rəmkemik ia nəmri Kumwesən, mətə ripkatukwatukw mhə mə tiko piam rimwei ti nənien nari.

²¹ Ro iaminha irə ramasan mə tikəpwəh nənien nusai nari uə ikəpwəh nənimwiien nənimwiien skai rəmwhen ia waen uə noien nari riti mwi sə tro piam rapəti mimwei.

²² Nahatətəien səim ti narimnari me nəha ramasan mə tikəkwətəmhiri ramarə a tukw ik mine Kumwesən. Trini minuə iərmama riti ramesi pen noien sə in rukurən mə ramasan a, mipkregi mhə rərəha tukwe, in rerin tragien.

²³ Mətə trini minuə iərmama riti nətərigien səvənhi ramo kəru ti nəveginien riti, nənə in raməni, ramo noien ərəha ia nəmri Kumwesən, ti nəri nə mə in raməni nəveginien nəha, mətə rəpwəh ninien nipərhienien irə mə ratukwatukw a mə tro iaminhə irə. Nəfe nəghin iərmama rəpwəh ninien nipərhienien irə mə ratukwatukw a mə tro, trini minuə ramo, ramo noien ərəha ia nəmri Kumwesən.

15

¹ Kitaha nərmama nahatətəien səkitaha riskai tsaməkeikei mhasitu ia nərmama nahatətəien səvənraha rəpwəh niskaiien, mhəvrani nari pəmpəm me səvənraha, nənə mhəpwəh nəvraniien mə reritaha tragien tukwe.

² Mətə pwəh kitaha sousari mə tso piəvtaha me rerinraha ragien, mho ramasan minraha, mhəuvrhəkin irəha həuvehe mhəutə.

³ Iakani iaminhə irə ti nəri nə mə Kristo ripkousari mhə mə tro rerin əpa ragien. Rəmwhen ia nəgkiariien i kimərai pen ia Nəkukuə Ikinan rani mə,

“Nini ərəhaien me nərmama səpəmsəpə kamhəni ia niram, həuvehe mhəmak ia nirak.”

⁴ Kitaha səukurən mə nəgkiariien me pam səməme kimərai pen ia Nəkukuə Ikinan fwe kupwən kimərai pen irəha mə tuhəvəhag m kitaha mə tsəmri pen əknekin nətərigien səkitaha ia Kumwesən. Kitaha səukurən noien noien nəha ti nəri nə mə samərer əknekin ia nəpin me nənə nəgkiariien me səvəi Nəkukuə Ikinan kamhəuvehi utə nətərigien səkitaha.

⁵ Kumwesən əpa ramasitu ia kitaha mə tsərer əknekin ia nəpin me, nənə in əpa rauvehi utə nətərigien səkitaha. Nənə təkwtəkwuni iakaməres in mə trasitu ia kimiaha ia nətərigien səkimiaha mə truvehe mo kuatia rəmwhen ia noien səvəi Iesu Kristo.

⁶ Nənə iakaməres iaminha irə mə kimiaha pam rerimiaha rukurən nuveheien məmwhen ia reri iərmama kuatia a ti nuvehi utəien nəghi Kumwesən i in Kumwesən mine Tata səvəi Iesu Kristo Iərimənu səkitaha.

⁷ Ro pen mə piəvtaha riti ruvehe tukumiaha tihəsevər ia rerimiahaha tukwe rəmwhen ia Kristo rinəsevər ia rerin tukumiaha nəpin hiəuvən tukwe in. Tiho iaminha irə pwəh nərmama həuvehi utə nəghi Kumwesən.

⁸ Iakani pehe tukumiaha i mə Kristo riməuvehe iərmama sə ro tukwini nari m nəkur Isrel^a mə trahatən mə Kumwesən in nīpərhienien, nənə mə tro promes me səməme Kumwesən rino m kaha kupwən me səvəi nəkur Isrel həuvehe mho nīpərhienien.

⁹ Nənə in riməuvehe mə tro nərmama rīpko mhə irəha nəkur Isrel həuvehi utə nəghi Kumwesən ti napiien səvənhi. Rəmwhen ia nəgkiariien i kimərai pen ia Nəkukuə Ikinan rani mə,

“Ro iamınhi irə takəgnəgini ik ia reri nərmama rīpko mhə irəha nəkur Isrel, takəni nīpu muvehi utə nəghim.”

¹⁰ Nənə in rani mwi mə:

“Kimiaha nərmama me rīpko mhə kimiaha nəkur Isrel tihagien kimiaha nərmama me səvənhi.”

¹¹ Nənə rani mwi mə:

“Kimiaha nərmama me pam i rīpko mhə kimiaha nəkur Isrel tihəgnəgini Kumwesən,^b kimiaha pam ia kwənəkwus me pam tihəuvei pen nəgnəginiien min.”

¹² Nənə Profet Aesea rani mwi mə:

“Nuai nei riti trukwesər ia Jese muvehe, mutə, mərimənu ia nərmama rīpko mhə irəha nəkur Isrel.

Nərmama me nəha tuhəmri pen əknekın nətərigien səvənraha irə.”

¹³ Kumwesən əpa ramasitu ia kitaha mə tsəmri pen əknekın nətərigien səkitaha irə. Nənə təkwtəkwuni iakaməres in mə tro rerimiahaha ragien məpwuən nəpin kimiaha hiəni nīpərhienien ia Iesu Kristo. Iakaməres mə in tro iaminha irə mə ia nīskaiien səvəi Nənimwin Ikinan kimiaha hiəukurən nuveheien mhəskai mwi ti nəmri pen əknekiniien nətərigien səkimiaha irə.

Pol in aposol riti səvəi Iesu Kristo

¹⁴ Piak me, iou iakukurən amasan mə nīmīruien səkimiaha rukuər ia namasanien, nənə hiaməuvehi nukurənien me pam, nənə hiamwhen ti nəvəhagien m kimiaha me.

¹⁵ Nəgkiariien me nepwin ia nəkukuə i həknekın kwopti, mətə iakətigase mirai pen m kimiaha mə tako a pwəh rerimiahaha ramrhi. Ratukwatukw a mə takəgkiari iaminha irə ti nəri nə mə Kumwesən riməuvei pehe namasanien səvənhi miou,

¹⁶ muvehi utə iou irə mə iou aposol riti səvəi Iesu Kristo^c kərhi pen iou iakamevən ti nərmama rīpko mhə irəha nəkur Isrel. Iou iakamowok rəmwhen ia pris riti, maməvisau irapw nəgkiariien amasan səvəi Kumwesən. Rəmwhen ia pris rauvei pen narimnari me m Kumwesən ia təkure nifatə, iou mwi iakauvei pen nari riti min. Nəri nəha iakauvei pen m Kumwesən in i nərmama rīpko mhə irəha nəkur Isrel. Nənə iakokeikei mə Nənimwin Ikinan tro irəha həuvehe mhəmher, mho ikinan i, nənə Kumwesən rerin tragien ti nuvehien irəha.

¹⁷ Ti nəri nə mə iou aposol riti səvəi Iesu Kristo, ro pen iakukurən nəfiəutəien iou ti wok səvəi Kumwesən.

¹⁸ Mətə rəknekın mə takəgkiari ia nari riti iou atukw iakino. Takini a nəfe Kristo rino ia nirak ti nuviiien nərmama rīpko mhə irəha nəkur Isrel həuvehe mho nəkwai Kumwesən. Kristo rino wok ia nəgkiariien səiou mine noien me səiou.

¹⁹ Nənə in rino wok ia nīskaiien səvəi nīmətəien me mine narimnari me kamətoni kamərkərinari irə. In rino irəha pam ia nīskaiien səvəi Nənimwin Ikinan. Ro pen iakini irapw pam nəgkiariien amasan səvəi Kristo, iakiməkupwən fwe Jerusalem mevən ia kwopun me pam meste pen tənə nəha Ilirikam.

^{15:7:} Rom 14:1 ^{15:8:} Mat 15:24 ^a ^{15:8:} Uə nərmama kuvehi ninhum minraha ^{15:9:} Wok Me 3:25, Rom 11:30, 2Saml 22:50 ^b ^{15:11:} Uə Iərimənu ^{15:12:} Rev 5:5 ^{15:16:} Rom 1:5, 12:3, Rom 11:13, Fil 2:17 ^c ^{15:16:} Uə iərmama sə ramo tukwini nari m Iesu Kristo ^{15:18:} 2Kor 3:5

²⁰ Nənə ia nəpɪn me iakokeikei mə takəvisau irapw nəgkiariien amasan səvəi Kumwesən ia kwopun me nepwɪn səməme kɪpkregi raka mhə nəghi Kristo ikin. Iakəpwəh nokeikeiien mə takuvrhəkin nari ia takure nəri sə iərməpə rɪnəmri irapw.

²¹ Mətə rəmwhen ia nəgkiariien i kɪmərɪi pen ia Nəkukuə Ikinan rani mə, “Nərmama səməme kɪpkini irapw mhə iərmama nəha mɪnraha, irəha tuhətoni in nənə nərmama səməme həkregi raka mhə, irəha tuhəukurən.”

²² Noien i iakamo mamevən ia kwopun me səpəmsəpə nəpɪn rɪpɪk raməsisəg iou ti nuveheien mətoni kimiaha.

Pol rokeikei mə trəttoni nakalasia me fwe taon nəha Rom

²³ Mətə təkwtəkwni wok səiou ia kwopun i rino sampam. Ia nuk me rɪpɪk iakokeikei mə takuvehe mətoni kimiaha.

²⁴ Ro iamɪnhi irə rerɪk rɪrhi mə takuvehe mətoni kimiaha nəpɪn takevən ia tənə i Spen. Nəpɪn takuvehe tsarə nəpɪn kwakwa a, nənə iakokeikei mə tihasitu ia nirak ia navənien səiou.

²⁵ Mətə təkwtəkwni iakamevən fwe Jerusalem mə takasitu ia nərmama me səvəi Kumwesən fwe ikin.

²⁶ Nakalasia me fwe ia profens mi nəha Masetonia mɪne Akaea rerɪnraha ragien həuvei pehe mane me nepwɪn trasitu ia nərmama me səvəi Kumwesən fwe Jerusalem səməme nautə səvənraha riwən.

²⁷ Rerɪnraha ragien a ti noien nəha. Nənə nɪpərhiienien səvənraha kaon rarə ti nəkur Isrel ti nəri nə mə irəha həuvehe mamhəuvehi pəri narimnari amasan me səvəi nəkur Isrel ramasitu ia nənɪmwɪnraha. Ro iamɪnhi irə ratukwatukw mə nərmama rɪpkə mhə irəha nəkur Isrel irəha mwi tuhasitu ia nəkur Isrel, mhəuvei pen narimnari amasan me səvənraha trasitu ia nɪpwrənraha.

²⁸ Takuvehi mane i həməuvei pehe miou mevən muvei pen mɪnraha. Nənə nəpɪn iako sampam ia nəri i, iakier mevən ia tənə i Spen, nənə ia navənien səiou takuvehe mətoni kimiaha.

²⁹ Nənə iakukurən mə nuveheien səiou sə takuvehe tukumiaha irə, trukuer ia narimnari amasan me səvəi Kristo mə kimiaha tihəregi ramasan.

³⁰ Piak me, ti nəri nə mə kitaha samahatətə ia Iesu Kristo Iərimənu səkitaha, nənə Nənɪmwɪn Ikinan ramo kitaha samokeikei kitaha me, iakaməres kimiaha mə tihəfwaki əknekɪn m Kumwesən tukw iou rəmwhen iou mwi iakaməfwaki tukwe.

³¹ Tihəfwaki mə Kumwesən truvehi raka iou ia rəgi nəkur Jutia səməme həkini mhə nɪpərhiienien ia Iesu. Nənə tihəfwaki mwi mə nəpɪn takevən mier pen fwe Jerusalem, nərmama me səvəi Kumwesən fwe ikin rerɪnraha tragien ti nasituien səiou.

³² Nənə ia noien nəha, trɪni mɪnuə nəkwai Kumwesən pərhiien, takuvehe mətoni kimiaha ia nagienien, nənə kitaha pam rerɪtaha tragien.

³³ Pwəh Kumwesən i in nukune nəmərɪnuien tramarə tukumiaha. Ouəh, pwəh ro iamɪnhi.

16

Pol rani ramasan revən ti nərmama me səpəmsəpə fwe taon nəha Rom

¹ Iou iakani pehe tukumiaha i mə kɪtirimətaha Fipi, ramasitu ia wok səvəi nəfwakien fwe Kegkria, in prən amasan riti.

² Ramasan mə tihəuvehi in ruvehe mo kuatia kimiaha min ia nəghi Iərimənu səkitaha, noien nəha ratukwatukw mə nərmama me səvəi Kumwesən tuho. Trɪni mɪnuə nari riti səvənhi riwən, ramasan mə tihasitu irə, ti nəri nə mə in rɪnasitu ia nərmama həkɪk, masitu mwi ia nirak.

³ Tihāni tukwini ramasan sәiou revән ti Prisila mine Akwila, kimrahar minrau iamharo pәri wok sәvәi Iesu Kristo.

⁴ Irau krinouәrer irapw mә trouemhә ti nasituien ia nirak. Ripko mhә iou әpa, mәtә iou mine nakalasia me pam sәmәme ripko mhә irәha nәkur Isrel kimaha iahamәni tanak ti nirau.

⁵ Tihāni tukwini ramasan sәiou revән mwi ti nakalasia me sәmәme kamhousәsimwīn irәha me fwe ia nimwә sәvәнrau.

Tihāni tukwini ramasan sәiou revән ti iәrmama keikei sәiou Epainetas, in rīmәkupwән mīni nīpәrhienien ia Kristo fwe ia profens nәha Esia.

⁶ Tihāni tukwini ramasan sәiou revән ti Meri, in ramәmwur pik ti nasituien ia kimiaha.

⁷ Tihāni tukwini ramasan sәiou revән ti Antronikas mine Junias kimrahar nәkur Isrel kimrahar minrau iamharevән ia kalapus. Aposol me kamhәsiai irau, irau krīmәkupwән ia nirak rouni nīpәrhienien ia Kristo.

⁸ Tihāni tukwini ramasan sәiou ia nәghi Iәrimәnu sәkitaha revән ti Ampliatas keikei sәiou.

⁹ Tihāni tukwini ramasan sәiou revән ti Urpanas, kitaha min samo pәri wok sәvәi Kristo. Tihāni tukwini ramasan sәiou revән mwi ti Stakis keikei sәiou.

¹⁰ Tihāni tukwini ramasan sәiou revән ti Apeles, in rinahatән pen raka mә in iәrmama pәrhien sәvәi Kristo.

Tihāni tukwini ramasan sәiou revән ti Aristopolas mine nәrmama me ia nәkwai nimwә sәvәнhi.

¹¹ Tihāni tukwini ramasan sәiou revән ti Herotion iәmә Isrel riti mwi.

Tihāni tukwini ramasan sәiou ia nәghi Iәrimәnu sәkitaha revән ti Narkisos mine nәrmama me ia nәkwai nimwә sәvәнhi.

¹² Tihāni tukwini ramasan sәiou revән ti Trifaena mine Trifosa, prән mi nәha krauo wok sәvәi Iәrimәnu sәkitaha.

Tihāni tukwini ramasan sәiou revән ti Persis keikei, pran riti sә ramo pik wok sәvәi Iәrimәnu sәkitaha.

¹³ Tihāni tukwini ramasan sәiou revән ti Rufas, iәrmama riti sә ramәmwur pik ti noien wok sәvәi Iәrimәnu sәkitaha.

Tihāni tukwini ramasan sәiou revән mwi ti mama sәvәнhi. In rino ramasan miou rәmwhen ia mama atukwatukw sәiou.

¹⁴ Tihāni tukwini ramasan sәiou revән ti Asukritas mine Flekon, mine Heremes mine Patropas mine Heremas mine piәvtaha me nepwīn sәmәme kamharә irәha minraha.

¹⁵ Tihāni tukwini ramasan sәiou revән ti Filolokas, mine Julia mine Nereas irau kitirimәni, mine Olimpas, mine nәrmama me nepwīn sәvәi Kumwesән sәmәme kamharә irәha minraha.

¹⁶ Tihāni ramasan tukumiaha me, mhakei m kimiaha me ia nakeien sә rәmher. Nakalasia me pam sәvәi Kristo kamhәni ramasan tukumiaha.

¹⁷ Piak me, iakamәgkiari skai m kimiaha mә tihamәsiari ti nәrmama nepwīn nәha ikin. Irәha kamhәrukwomen nәvisәien me, mamhouraha nahatәtәien sәvәi nәrmama, mamhahatән nәgkiariien sә ropә ia nәgkiariien i kinahatән raka kimiaha irә. Tihәpwәh nevәnien ipaka ti nirәha,

¹⁸ ti nәri nә mә nәrmama sәmәme kamho iamīnha irә, irәha hәpko tukwini mhә nari m Kristo Iәrimәnu sәkitaha, mәtә irәha kamho tukwini nari m tipwīnraha. Nәnә ia nәgkiariien әsien me mine nәgkiariien me hәpwәh nәmwhenien, irәha kamheikuә ia nәrmama me sәmәme hәpkukurән amasan mhә nari.

¹⁹ Nәrmama hәuvәregi raka nәvisәuien mә kimiaha hiamo nәkwai Kristo, ro pen rerik ragien pik tukumiaha. Mәtә iakokeikei pik mә tihәukurән amasan nari ti noien atukwatukw me, nәnә mhәpwәh nevәnien ia noien әrәha me.

²⁰ Kumwesən in nukune nəməriniuen trijko mhə tui in trəsəni kimiaha hieivə tesi Setan ia nisumiaha. Pwəh namasanien səvəi Iesu Iərimənu səkitaaha tramarə tukumiaha.

²¹ Timoti iərmama sə iarauo pəri wok kimrau min rani ramasan tukumiaha.

Nənə Lusias mine Jeson mine Sosipata, irəhar nəkur imwak mirəhar, harni mwi ramasan tukumiaha.

²² Iou Tertius i iakmərari tukwini nəgkiariien səvəi Pol ia nəkukuə i iakani ramasan tukumiaha ia nəghi Iərimənu səkitaaha.

²³ Iəmə i Kaius rani ramasan tukumiaha. Iou Pol, iakamarə ia nimwə səvənhi, nənə nakalasia me kamhousəsimwin irəha me ia nimwə səvənhi irəha pam kamhəni ramasan tukumiaha. Erastas i ramərimənu ia mane me səvəi taon nəha mine piəvtaha Kwotas, irau mwi krauni ramasan tukumiaha.

²⁴ a

²⁵ Pwəh səuvehi utə nəghi Kumwesən revən fwe irənhə ia nəpin me. In əpa rukurən noien kimiaha hiərer əknekin ia nahatətəien səkimiaha. Noien nəha ramesi pen nəgkiariien amasan səiou mine nəvisaiuen ia Iesu Kristo. Ramesi pen mwi nəgkiariien səvəi Kumwesən sə nipwran rinərkwafə fwe tui,

²⁶ mətə təkwtəkwuni mine Kumwesən rino pui nərmama hətoni. In Kumwesən sə ramarə rerin. Profet me səvənhi me fwe kupwən həmərari pen nəgkiariien nəha səvənhi ia nəkukuə me səvənraha. In rini mə nəgkiariien nəha traməkeikei mevən ti nərmama ia tənəmtənə me pam mə irəha tuhahatətə irə mho nəkwan.

²⁷ Kumwesən əpa in Kumwesən, in əpa rukurən nari. Pwəh nəgnəginiiien revən tukwe in ia nuk nuk me ti nəri i Iesu Kristo rino. Ouəh, pwəh ro iaminihi.

16:20: Rom 15:33, Jen 3:15 **16:21:** Wok Me 16:1-2, Wok Me 19:22, 20:4 **16:23:** 1Kor 1:14 a **16:24:** Niutestamen me nepwin kimərari pen ia nəgkiariien səvəi nəkur Kris fwe kupwən nəgkiariien riti ia vas 24 rani iaminihi irə minuə: “Pwəh namasanien səvəi Iərimənu səkitaaha Iesu Kristo tramarə tukumiaha pam.” **16:25:** Efes 1:9, 3:5,9, Kol 1:26, Rom 1:5 **16:27:** 1Tim 1:17, Jut 25

Fas Korin Nægkiariien sə rani mə nəfe i nəkukuə

Nəkukuə i kani mə Fas Korin Pol rimərai revən ti nakalasia me fwe Korin ia nuk 55. Pol ramarə fwe Efesas mərhi pen nəkukuə i revən ti nakalasia me fwe Korin ti niriṗwenien nəkukuə səvənraha. Korin raməmak ia nıkare təsi Metiterenian. In taon asori riti. Səvənhi nautə rasori. Mətə noien səvəi nəkur Korin rərəha. Ia tənəmtənə me pam nərmmama həukurən mə Korin in taon ərəha riti. Ti nəri nə mə nakalasia me fwe Korin həuvehe vi a mhahatətə ia Iesu Kristo, rəknekin ti nırəha ti noien noien amasan. Irəha kamho ihi noien ərəha. Nakalasia me fwe Korin haməvisə mınraha me. Irəha nepwın kamho noien ərəha anan. Pol rırai nəkukuə i mægkiari skai mınraha mamahatən irəha mə irəha tuhfəfarə irə. In rırai nəgkiariien me nepwın ia nəkukuə i mə trahatən irəha ia narəien səvənraha. Trini mınuə irəha hesi pen nəgkiariien me nəha nənə tuhfəukurən noien amasan mine noien ərəha.

¹ Iou Pol, iou aposol riti səvəi Iesu Kristo, ti nəri nə mə Kumwesən rino rəmwhen ia sə in rokeikei, məkwein iou mə tako wok i, mine piəvtaha Sostenes.

² Nəkukuə i rauvehe tukumiaha nakalasia me səvəi Kumwesən fwe taon nəha Korin, kimiaha nərmmama me i Iesu Kristo rınəpərhi kimiaha hiəmher, nənə Kumwesən rınəkwein kimiaha mə nəkur ikinan me səvənhi, kimiaha mine nərmmama ia kwopun me pam səməme hiaməfwaki m Iesu Kristo Iərimənu səkitaha sə in Iərimənu səkitaha pam.

³ Pwəh Kumwesən Tata səkitaha mine Iesu Kristo Iərimənu səkitaha trouəriari pehe namasanien mine nəməriniuēn m kimiaha.

Pol rani vivi Kumwesən ti nakalasia me fwe Korin

⁴ Ia nəpın me iakani vivi Kumwesən tukumiaha, ti nəri nə mə rınəriari pehe namasanien səvənhi m kimiaha ia Iesu Kristo,

⁵ mo hiəuvehe mhəmwhen ia iərmama riti nautə səvənhi rasori. Nautə nəha in nəha niniēn me pam mine nukurənien me pam hiaməuvehi raku pen ti Iesu Kristo.

⁶ Kumwesən rınəriari namasanien nəha m kimiaha iamınha irə ti nəri nə mə kimiaha hiaməni mə nəgkiariien sə raməvisau Kristo ro nıpərhiēnien.

⁷ Ro pen kimiaha hiəuvəuvehi raka nıskaiēn me pam səməme Nənimwın Ikinan rauvehi pehe, hiaməuvehi mamheitenhi nəpın nəha tukətoni Iərimənu səkitaha Iesu Kristo trier pehe.

⁸ In tro kimiaha hiərer əknekin meste nəpın sampam mə tukəpwəh nətoniēn noien ərəha riti ia kimiaha ia nəpın nəha Iesu Kristo Iərimənu səkitaha truvehe mwı irə.

⁹ Kumwesən ramo nəgkiariien səvənhi ia nəpın me. In rınəkwein kimiaha, mo kimiaha hiəuvehe mho kuatia kimiaha tını, Iesu Kristo, sə in Iərimənu səkitaha.

Nakalasia me fwe Korin kamheitehieitehi kusen səvənraha

¹⁰ Piak me, ia nəghi Iesu Kristo Iərimənu səkitaha iakaməres skai tukumiaha mə kimiaha pam tihəni a nari kuatia, mhəpwəh noien mə nətəriēn riti truvehe meitehi kimiaha. Mətə nəpın me nətəriēn səkimiaha mine rerimiahə truvehe rouo kuatia.

¹¹ Iakani iamınhi irə, piak me, ti nəri nə mə nəkur imwei Kloe nepwın haməni pehe tukw iou i mə kimiaha hiaməvisə.

¹² Nıpwrai nəgkiariien sə iakani ro iamınhi irə. Kimiaha kuatia kuatia hiaməgkiari. Riti rani mə, “Iou iərmama səvəi Pol.” Riti rani mə, “Iou iərmama səvəi Apolos.” Riti rani mə, “Iou iərmama səvəi Pita.” Riti rani mə, “Iou iərmama səvəi Kristo.”

¹³ Hiənuə ko hieitehieitehi Kristo iamınha irə? Rəfo? Kınərui tərini pen iou Pol ia nei kamarkuauı tukumiaha? Uə kınə baptaes ia kimiaha ia nəghi Pol?

14 Iou iakamini tanak ti Kumwesən mə iapko mhə paptas ia kimiaha riti, mətə iakino a paptas ia Krispas mine Kaius.

15 Rerik ragien iaminha irə ti nəri nə mə iərmama riti ko ripkini mhə mə kino baptaes irə ia nəghik.

16 (Nipərhiendien iakino mwi paptas ia Stefanas mine nərmama me fwe ia nəkwai nimwə səvənhi. Kurirə ia in, iakenouenou mə iakino mwi baptaes ia iərmama riti uə rekəm.)

17 Kimiaha hiəukurən mə Kristo ripkərhi pehe mhə iou mə tako paptas ia nərmama, mətə rərhi pehe iou mə takəvisau irapw nəgkiariien amasan səvənhi. Iakaməvisau irapw nəgkiariien amasan nəha mipkesi pen mhə nukurənien səvəi iərmama kamo nei kamarkuau i səvəi Kristo ruvehe niskaiien səvənhi riwən.

Kristo in nukurənien mine niskaiien səvəi Kumwesən

18 Iakani iaminhi irə ti nəri nə mə nəvisaiuen Kristo ia nei kamarkuau ro narisien i ti nərmama səməme kamhəuvən mə tuhemhə, mətə tukutaha i nərmama səməme Kumwesən rauvehimiru kitaha, nəvisaiuen nəha in niskaiien səvəi Kumwesən.

19 Iakani iaminhi irə ti nəri nə mə Nəkuuə Ikinan rani mə,
“Iou takouraha nukurənien səvəi nərmama səməme həukurən amasan nari,
nənə mo nəri auər a ia nukurənien səvəi nahatən me.”

20 Iərmama sə rukurən amasan nari in pəku? Iahatən pəku səvəi Loa? Iərmama sə raripwen nəresien me ia tiprənə i in pəku? Həiwən! Kumwesən rino nukurənien səvəi nərmama ia tiprənə i ruvehe mo narisien irə.

21 Ro iaminhi irə ti nəri nə mə ia nukurənien səvəi Kumwesən in rino mə nərmama səvəi tiprənə i tuhəpwəh nukurənien in ia nukurənien səvənraha. Mətə Kumwesən rerin ragien mə truvehimiru nərmama səməme kamhəni nipərhiendien ia nəgkiariien i kitaha saməvisau irə, nəgkiariien sə nərmama haməni mə ro narisien irə.

22 Nəkur Isrel hokeikei mə tuhətoni nimtətien me. Nərmama ripko mhə irəha nəkur Isrel kamhətui nukurənien,

23 mətə kitaha saməvisau Kristo kinərui tərini pen in ia nei kamarkuau. Nəgkiariien nəha nəkur Isrel kamhətəti irə mamhəmwei, nənə nərmama ripko mhə irəha nəkur Isrel kamhəni mə nəgkiariien nəha ro narisien i.

24 Mətə nərmama səməme Kumwesən rinəkwein irəha, nəkur Isrel nepwin mine nərmama nepwin ripko mhə irəha nəkur Isrel, irəha hənətoni mə Kristo in niskaiien səvəi Kumwesən mine nukurənien səvəi Kumwesən.

25 Noien nəha səvəi Kumwesən sə nərmama kamhəni mə ro narisien i rukurən nari məpi raka nukurənien səvəi nərmama pam. Nənə noien nəha səvəi Kumwesən sə nərmama kamhəni mə niskaiien səvənhi riwən riskai məpi raka noien səvəi nərmama pam.

26 Piak me, rerimiaha tramrhi nəpin Kumwesən rinəkwein kimiaha irə fwe kupwən. Ia nəpin nəha kimiaha hiəpik hiəpkukurən mhə nari ia nəmri nərmama. Kimiaha hiəpik hiəpkuvehi mhə niskaiien, ripko mhə kimiaha hiəpik nipwnəti nəmə asori me nepwin.

27 Mətə Kumwesən rimərfi narimnari me səməme nərmama ia təkure tiprənə i haməni mə ro narisien i, mə ia noien nəha in tro naurisien m nərmama səməme həukurən nari. In rimərfi narimnari me səməme nərmama ia təkure tiprənə i haməni mə niskaiien səvənraha riwən, mə ia noien nəha in tro naurisien m nərmama səməme niskaiien səvənraha rarə.

28 In rimərfi narimnari auər a me, mine narimnari me kamətə ərəha irəha, mə ia noien nəha in tro nərmama me kamətə irəha mə irəha nərmama anan me nepwin tuhəuvehe mho nərmama auər a ia nirəha.

29 Kumwesən rino iaminhi irə mə iərmama riti riwən trəgkiari ərpwi ia nənimen.

³⁰ Mætə in rino kímiaha hiəuvehe mho kuation kímiaha Iesu Kristo. Nənə Kristo in nukurəniēn səkítaha ruku pen ti Kumwesən. In rino kítaha səuvehe mhatukwatukw ia nəmri Kumwesən. In rino kítaha səuvehe mho nəkur ikinan me səvənhi. In rínərəku suatuk mifi raka nari ia kítaha.

³¹ Ro iamínhi irə, rəmwhen ia nəgkariien i kímərai pen ia Nəkukuə Ikinan rani mə, “Pwəh iərmama sə raməgkiari ərpwi, trəgkiari ərpwi a ia narimnari me səməme Iərimənu səkítaha rino.”

2

¹ Piak me, nəpín iakiməuvehe tukumiaha, iakuvehe mīni irapw tukumiaha nəgkariien i Kumwesən rínərkwafə irə fwe kupwən, mətə iapkini irapw mhə nəgkariien uə nukurəniēn sə rutə pik, rekəm.

² Nəpín iakínamarə kítaha m kímiaha, rerik riskai mə tapkini irapw mhə mwi nari riti, mətə Iesu Kristo a mīne nemhəien səvənhi ia nei kamarkuau.

³ Nəpín iakiməuvehe mətoni kímiaha, niskaiien səiou riwən anan, mamhekir ia nəpín me, mamətəmnimwín.

⁴ Nənə nəgkariien səiou mīne nəvisaiien səiou, iapkini irapw mhə mesi pen nukurəniēn səvəi nərmama ti nuvi peheien kímiaha. Mətə nəpín iakínəgkiari, hiətoni niskaiien səvəi Kumwesən mīne wok səvəi Nənimwín Ikinan.

⁵ Iakino iamínha irə mə nahatətəien səkímiaha trəpwəh nərer penien ia nukurəniēn səvəi nərmama, mətə trərer pen ia niskaiien səvəi Kumwesən.

Nukurəniēn sə rauku pen ti Nənimwín səvəi Kumwesən

⁶ Mətə nípərhiēniēn, nərmama me i həuvəskai raka ia nimiruiēn səvənraha, kímaha iahaməvəhəg mīnraha ia nukurəniēn. Mətə nukurəniēn nəha rípkuku pehe mhə ti típrənə i uə ia nəmə asori me səməme kamhərimənu ia típrənə i. Nəmə asori me nəha tuhəuvehe mho nəmə auər a ia nírəha.

⁷ Mətə kímaha iahaməgkiari ia nukurəniēn səvəi Kumwesən sə rínamərkwafə fwe kupwən nərmama me həpkətoni mhə. Nukurəniēn nəha Kumwesən rínəmri raka fwe tui anan mə truvehi utə kítaha irə tsəuvehi nasoriēn.

⁸ Nərmama səməme kamhərimənu ia típrənə i irəha pam həpkukurən mhə nəgkariien nəha. Ko həpkukurən həpkərui tərini pen mhə Iərimənu asori səkítaha ia nei kamarkuau.

⁹ Mətə rəmwhen ia nəgkariien i kímərai pen ia Nəkukuə Ikinan rani mə,

“Iərmama riti riwən rínətə raka ia nənimen,

uə ruvəregi raka ia nəkwəregin,

uə rerin ruvərhi raka

nəfe Kumwesən rínəpnəpenə irə mə truvei pen m nərmama səməme hokeikei in.”

¹⁰ Mətə Kumwesən rino pui pehe narimnari me nəha m kítaha ia Nənimwín səvənhi.

Nənimwín səvənhi rukurən noien iamínha irə ti nəri nə mə in ramətə pui narimnari me pam, mamətə pui mwi nətərigien səvəi Kumwesən sə rəmwhenimw.

¹¹ Narimnari me səməme iərmama rerin ramrhi, nənimwín əpa səvənhi fwe imwə rukurən. Ia noien a mwi nəha, narimnari me nəha səməme Kumwesən rerin ramrhi, Nənimwín əpa səvənhi rukurən.

¹² Nənimwín i kíməuvei pehe m kítaha rípkə mhə Nənimwín səvəi típrənə i, mətə Nənimwín sə raku pen ti Kumwesən. Kíməuvei pehe m kítaha mə tsəukurən nəfe Kumwesən rauvei pehe auər a m kítaha.

¹³ In i nəgkariien i kímaha iahaməni irapw. Nənə nukurəniēn səvəi nərmama rípkahatən mhə kímaha ia nəgkariien me nəha, mətə Nənimwín nəha rínahatən kímaha

irə. Nənə iahaməni irapw nəgkiariien pərhien me səvənhi ia nəgkiariien me səməme in rauvei pehe.

¹⁴ Iərmama sə Nənimwīn səvəi Kumwesən riwən irə ko rīpkuvehi mhə narimnari me Nənimwīn nəha raməriari pehe i. In rətoni narimnari me nəha ho a narisien irə. Ko rīpkukurən mhə irəha ti nəri nə mə kaukurən narimnari me nəha ia Nənimwīn səvəi Kumwesən.

¹⁵ Iərmama Nənimwīn səvəi Kumwesən ramarə irə raməkiri mamətə sas narimnari me pam, mətə iərmama riti riwən ko rəkiri noien səvəi iərmama nəha.

¹⁶ Ro iamīnhi irə ti nəri nə mə Nəkukuə Ikinan rani mə,

“Sin rukurən nətərigien səvəi Iərimənu səkītaha
mə trahātən in?”

Mətə kitaha saməuvehi nətərigien səvəi Kristo.

3

Kumwesən əpa trəkiri wok səvəi nərmama me səvənhi

¹ Piak me, fwe kupwən, nəpīn iakinamarə kitaha m kimiaha, ko iapkegkiari mhə m kimiaha rəmwhen iakaməgkiari m nərmama Nənimwīn səvəi Kumwesən rīnarə raka ia nīrəha, mətə iakinəgkiari m kimiaha rəmwhen mə kimiaha nərmama me a səvəi tīprənə, uə kimiaha nəkwərhakwərha me a ia nīmīruien vi səkīmiaha ia Kristo.

² Nəpīn iakinamahātən kimiaha rəmwhen iakauvei pehe a nəveginien mərməru m kimiaha. Iapkuvei pehe mhə nəveginien sikai m kimiaha ti nəri nə mə kimiaha hiəpkəmwhen mhə ti nənien nəveginien sikai. Nənə nīpərhienien təkwtəkwuni hiəpwəh ihi nəmwhenien ti nənien nəveginien sikai.

³ Noien səkīmiaha rəmwhen a ia noien səvəi nərmama səvəi tīprənə i. Kimiaha hiamətərig ərəha ia kimiaha me, mamhəvisə m kimiaha me. Noien nəha hiamo ramahātən pen mə kimiaha nərmama me a, noien səkīmiaha rəmwhen a ia nərmama nepwīn səvəi tīprənə i.

⁴ Nəpīn iərmama riti rīni mə, “Iou iərmama səvəi Pol,” nənə riti mwi rīni mə, “Iou iərmama səvəi Apolos,” noien nəha ramahātən pen mə kimiaha nərmama me a səvəi tīprənə.

⁵ Hətoni ro. Apolos in nəfe iərmama? Pol in nəfe iərmama? Kimrau iotukwininari mi a iarinouasitu ia kimiaha mə tihəni nīpərhienien ia Iesu. Kimrau iarauo wok sə Iərimənu səkītaha rīməuvei pehe m kimrau kuatia kuatia mə trouo.

⁶ Rəmwhen mə iou iakinəpwei nuni nari, nənə Apolos in rīnəfwi ia nui, mətə Kumwesən rīno rutə.

⁷ Ro iamīnhi irə iərmama sə raməpwei nuni nari, uə iərmama sə raməfwi ia nui, in nəri auər a, mətə Kumwesən in nukune wok nəha, ti nəri nə mə in ramo narimnari haməmīru mamhəutə.

⁸ Iərmama sə raməpwei nuni nari mīne iərmama sə raməfwi ia nui irau krouəmnəmwhen a. Kumwesən trərəku irau mesi pen atukwatukw wok sə irau kro.

⁹ Iakani iamīnhi irə ti nəri nə mə kimrau iotukwininari mi səvəi Kumwesən iarauo pəri wok. Nənə kimiaha hiamwhen ia nəmhiən səvəi Kumwesən uə nimwə səvəi Kumwesən.

¹⁰ Ia namasanien səvəi Kumwesən sə rīnəriari pehe irə miou, iako rəmwhen ia iərmama sə rukurən amasan nuvrhəkīnien nimwə, məmri irapw nəri skai riti tukuvrhəkīn pen nimwə ia təkuren, nənə təkwtəkwuni iərməpə rauvrhəkīn pen nimwə ia təkure nəri skai nəha iakinəmri irapw. Pwəh nərmama hətui amasan mə kamhəfo mamhəuvrhəkīn pen nimwə irə.

¹¹ Iakani iam̄inhi irə ti nəri nə mə iərmama riti ko r̄ipkəmri irapw mhə nəri skai riti sə tukuvrhəkin pen nimwə irə ropə ia nəri skai nəha kinəmri irapw raka. Nəri skai nəha in nəha Iesu Kristo.

¹² Nərmama nepw̄in haməuvehi narimnari me səməme tuhəuvrhəkin nimwə irə rərer kini tui rəmwhen ia aean mi nəha kol mine silva mine kəpwier amasan me səməme nənimenraha rəknekin. Nərmama me nepw̄in mwi haməuvehi narimnari me səməme ko həkərər əpwəmwis mhə rəmwhen ia nei mine nig mine nimwai nari.

¹³ Tukətoni wok səvəi nərmama kuatia kuatia ti nəri nə mə nəp̄in səvəi Kristo tro pui irəha. Ia nəp̄in nəha napw trahi wok səvəi nərmama kuatia kuatia mahatən pen wok səvənraha mə ramasan uə rərəha.

¹⁴ Tr̄ini minuə napw rəpwəh nahi əmwesiien wok sə iərmama riti ruvrhəkin pen ia təkure nəri skai kinəmri irapw, iərmama nəha truvehi nərəkuien riti.

¹⁵ Mətə tr̄ini minuə napw rahi əmwesi wok səvəi iərmama riti, iərmama nəha trarfai ia nərəkuien səvənhi. Mətə Kumwesən truvehim̄iru in rəmwhen ia iərmama riti sə napw r̄inahi nimwə səvənhi mine narimnari me səvənhi nənə in əpa ram̄iru.

¹⁶ Hiəukurən uə rekəm? Nimwə səvəi Kumwesən in nə kimiaha. Nən̄imw̄in Ikinan ramarə ia kimiaha.

¹⁷ Tr̄ini minuə iərmama riti rouraha nimwə səvəi Kumwesən, Kumwesən trouraha in. Iakani iam̄inhi irə ti nəri nə mə nimwə səvəi Kumwesən ro ikinan i, nənə nimwə nəha in nə kimiaha.

¹⁸ Rərəha mə iərmama riti treikuə atukw a irə. Tr̄ini minuə kimiaha riti rer̄in ramrhi mə in rukurən nari nəha təkwtək̄wuni ia nəmri nərmama, ramasan mə pwəh ruvehe iərmama riti nərmama haris irə. Ia suatuk nəha in truvehe mukurən nari.

¹⁹ Ro iam̄inhi irə ti nəri nə mə nukurənien səvəi nərmama ia tiprənə i ro nar̄isien i ia nəmri Kumwesən. Rəmwhen ia nəgkiariien i kimərai pen ia Nəkukuə Ikinan rani mə, “Kumwesən ramo mə nərmama səməme həkukurən nari noien ikou me səvənraha trousi tərini irəha rəmwhen ia kwənkru.”

²⁰ Nəkukuə Ikinan rani mwi mə, “Iərimənu rukurən mə nətərigien səvəi nərmama səməme həkukurən nari ho a nəri auər a ia nərəha.”

²¹ Ro iam̄inhi irə tihəpwəh n̄iniien mə kimiaha nərmama səvəi iərmama i uə kimiaha nərmama səvəi iərmama nəha mə tihəuvehi utə atukw a kimiaha tukwe. Kumwesən rauvei pehe narimnari me pam mə trasitu ia kimiaha.

²² Pol uə Apolos uə Pita uə təkure tiprənə uə n̄im̄iruien uə nemhəien uə nəp̄in ipwet mine uə nəp̄in sə tr̄ipkuvehe, mətə irəha pam səkimiaha,

²³ kimiaha nəha səvəi Kristo, nənə Kristo in səvəi Kumwesən.

4

Aposol me səvəi Kristo

¹ Ro iam̄inhi iərmama riti trəfətə kimaha irə? In trətə kimaha rəmwhen ia kimaha iotukwininari me səvəi Kristo. Nəgkiariien me i səvəi Kumwesən hənəmərkafe fwe kupwən, Kumwesən r̄inəmri pehe nəgkiariien me nəha ia rəgimaha mə tahətui amasan tukwe.

² Nənə kimiaha hiəukurən nərmama me səməme iəmə asori riti rəmri pen narimnari me səvənhi ia rəginraha hamətui tukwe, irəha tuhaməkeikei mho wok səvənraha ramasan mə nəp̄in iəmə asori rətoni wok səvənraha nənə r̄ini n̄ipər̄hienien ia nərəha.

³ Mətə tukw iou, ro a nəri ouih̄i riti tr̄ini minuə kimiaha uə nərmama əpə me nepw̄in hən̄uə tuhəkiri noien səiou. Iou mwi ko iapkəkiri atukw mhə noien səiou iam̄inhi irə.

⁴ Ia nətərigien səiou, iou iakino a sə ramasan, mətə r̄ipko mhə iakani mə iakatukwatukw. Iərimənu sək̄itaha in əpa ratukwatukw ti nəkiriien noien səiou.

⁵ Ro iam̄nhi irə tihəpwəh nəkiri akwauakwien noien səvəi nərmama ia nəp̄in sə r̄ipkatukwatukw mhə mə tukəkiri noien səvəi nərmama irə. Tihəfwini meste nəp̄in Iərimənu səkitaha truvehe irə. In truvehe m̄ipeki irapw narimnari səməme hamərkwafə ia nəp̄itəvien, m̄ipeki pehe ia nukuraanien, nənə m̄ini irapw nətərigien afafa me səvəi nərmama ia nukuraanien. Ia nəp̄in nəha Kumwesən trəgnəḡini nərmama kuatia kuatia mesi pen atukwatukw noien amasan me səməme hənə.

⁶ Piak me, iakiməni nəgkiariien me i ia kimrau Apolos mə trasitu ia kimiaha. Iakokeikei mə tihəuvehi nukurənien ia kimrau nənə mhəukurən n̄ipwrai nəgkiariien i sə rani mə, “Tikamevən məpwəh nəpi rakaien nəfe kimərai pen ia Nəkukuə Ikinan.” Rərəha mə tihərpwi kimiaha ti iərmama riti mamhəni ərəha riti.

⁷ Rəfo? Kimiaha hiasori mhəpi raka nərmama me pam? Rekəm! Kimiaha hiəpkuvehi mhə nari riti sə ruku pehe atukw tukumiaha. Narimnari me pam səməme hiaməuvehi, Kumwesən rauvei pehe auər a m kimiaha. Ro pen r̄ipkəmwhen mhə mə tihaməgkiari ərpwi.

⁸ Rəfo nəha? Rosi kimiaha hiəuvəukuər raka uə? Rosi nautə səkimiaha ruvəuvehe m̄inasori raka uə? Rosi kimiaha hiənəvtənhi raka kimaha mhəuvehe mho kig me ia kimiaha uə? Kamo hiamərimənu pərhien kimaha iahokeikei pwəh sərimənu pəri kitaha m kimiaha.

⁹ Kimaha aposol me, mətə iakamətoni mə Kumwesən ruvehi irapw kimaha inhəripw anan. Kimaha iahəmwhen ia nərmama səməme kinəkiri raka irəha mə tuhaməkeikei mhemhə. Rəmwhen mə iahamərer ia nəmri nagelo me mine nərmama me pam səvəi tiprənə mə irəha tuhəspau ia noien səvəi nemhəien səkimaha.

¹⁰ Kimaha nərmama səvəi Kristo ro pen nərmama kamharis ia kimaha mə kimaha iahəreirei nari. Mətə rəfo? Rosi kimiaha hiəukurən nari ti nəri nə mə hiəuvəuvehe mhənə kuatia kimiaha Kristo uə? Kimaha niskaiien səkimaha riwən. Mətə rəfo? Rosi niskaiien səkimiaha rarə uə? Nərmama kamhəni ərəha kimaha. Mətə rəfo? Rosi irəha kamhəsiai kimiaha uə?

¹¹ Meste pehe ipwet mine nukumhə ramahi kimaha, kimaha iahaməkwakwa, mamharkahu ia t̄inari eitehi me, nərmama hamousi kimaha, nimwə səkimaha riwən.

¹² Kimaha iahaməsese mamhowok ia rəgimiahaha ti nuvehiiien nəveginien sənəmaha. Nəp̄in nərmama hənə ərəha kimaha, kimaha iahəkwein amasan ia nirəha. Nəp̄in nərmama hometə kimaha, kimaha iahəsəni a mhərer əknek̄in.

¹³ Nəp̄in nərmama houraha nəghimaha ia neikuəien, mətə kimaha iahəgkiari pen amasan a m̄inraha. Meste pehe ipwet mine ia nəmri nərmama kamətə kimaha rəmwhen ia nəri əmkemik me səməme kamərar̄ki mine n̄ipware narimnari me pam ia təkure tiprənə i.

¹⁴ Iapkra i mhə nəgkiariien me i mə tako kimiaha hiauris, rekəm. Kimiaha hiəmwhen ia n̄ipwnət̄ik keikei me səiou ro pen iakaməvəhag m kimiaha.

¹⁵ Nahatən me səkimiaha həpik səməme tuhatən kimiaha ia Kristo. Rosi irəha həmwhen ia tata karen i səkimiaha irəha pam ten taosen, mətə tata atukwatukw səkimiaha kuatia a, in i iou, ti nəri nə mə iou iakiməuvehe mo tata səkimiaha ia Iesu Kristo nəp̄in iakinaməvisau pehe nəgkiariien amasan səvənhi m kimiaha fwe kupwən.

¹⁶ Ro pen iakani pehe tukumiaha i mə ramasan mə tihəuvnhi iou.

¹⁷ Ro iam̄nhi irə iakərhi pehe Timoti ruvehe tukumiaha. In nərik keikei riti ia Iərimənu səkitaha. Iou iakukurən nət̄igiteien irə. In trahatən mwi kimiaha ia suatuk me səiou ia Iesu Kristo, suatuk me nəha iakamahatən nakalasia me irə ia kwopun me pam.

¹⁸ Kimiaha me nepw̄in hiamərpwi kimiaha ti nəri nə mə rerimiahaha ramrhi mə tapkuvehe mhə mət̄oni kimiaha.

¹⁹ Mətə triṗko mhə tui iakuvehe mətoni kimiaha trini minuə Iərimənu səkitaha rəsəni iou. Nənə iou tapkregi mhə nəgkiariien me səvəi nərmama səməme hamərpwi irəha, mətə takuvehe mətə sas ia niskaiien səvənraha.

²⁰ Iakani iamīnhi irə ti nəri nə mə nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə riṗko mhə nitətə səvəi nəgkiariien, mətə nitətə səvəi niskaiien.

²¹ Nənə hiokēikei nəfe? Takuvehe mətoni kimiaha mərisi kimiaha uə takuvehe masitu ia kimiaha ia noien məru ti nəri nə mə iakokēikei kimiaha?

5

Kimiaha tihərhi irapw iərmama sə ramo noien ərəha ia nīmwrhenimiaha

¹ Kiməni pehe tukw iou i mə kimiaha riti ramo noien riti rərəha anan. Kṗkətoni mhə nərmama səməme hərəirei Kumwesən kamho noien ərəha nəha. Iakani iamīnhi irə ti nəri nə mə iərman riti rīməri pran kurirə səvəi tata səvənhi krauarə pəri nəha təkwtəkwuni.

² Nənə kimiaha hiamərpwi kimiaha tukwe mə ramasan a! Mətə rəfo kimiaha hiəpkregi mhə rərəha mhasək tukwe? Iəmə sə rino noien nəha, kimiaha tihaməkeikei mhərhi irapw in ia nīmwrhenimiaha.

³ Təkwtəkwuni iapkarə mhə kitaha m kimiaha ia nṗwrak, mətə ia nənīmwiṗk iakamarə kitaha m kimiaha. Trini minuə iakamarə kitaha m kimiaha, iakuvəni raka ia nəghi Iesu Iərimənu səkitaha nəfe tso ia iəmə nəha.

⁴ Nəpīn hiousəsīmwin kimiaha me, nənə ia nənīmwiṗk iou mwi iakamarə kitaha m kimiaha, nənə ia niskaiien səvəi Iesu Iərimənu səkitaha,

⁵ kimiaha tihəmri pen iəmə nəha ia rəgi Setan mə tukouraha nṗwran. Tiho iamīnha irə mə tukuvehimīru nənīmwi iəmə nəha ia nəpīn nəha Iərimənu səkitaha Iesu truvehe irə.

⁶ Noien sə hiaməgkiari mamhərpwi kimiaha irə riṗkamasan mhə. Hiəukurən uə rekəm? Yis ouihi raməse bred pəpwia.

⁷ Tihəuvehi raka yis akuas mə kimiaha tihəmwhen ia bred vi sə yis riwən irə. Nṗərhienien kimiaha hiəmwhen ia bred nəha ti nəri nə mə Kristo, kwəti sipsip səkitaha səvəi nəveginien asori nəha Pasova, kinousi əpune niten ruvehimīru kitaha.

⁸ Ro pen pwəh kitaha tso nəveginien asori nəha, mhəpwəh nəmwəkien kitaha me, mhəpwəh noien ərəha. Noien me nəha həmwhen ia yis akuas. Mətə pwəh so nəveginien asori nəha mho noien sə rəmher matukwatukw rəmwhen ia bred sə yis riwən irə.

⁹ Iakuvərai raka nəkukuə riti m kimiaha, mini mə tihəpwəh navən pəriien kimiaha nərman mine nṗran səməme kamhəri əpnəpən irəha me,

¹⁰ mamhəpwətig ti nautə səvənraha, mamhakres, mamhəfwaki m nənīmwi nari me. Riṗko mhə nṗwrai nəgkiariien nəha səiou mə kimiaha tihəpwəh navən pəriien kimiaha nərmama me səvəi tiṗrənə i səməme kamho noien ərəha me nəha. Rəknekīn ko hiəpkaraka mhə ia nṗrəha ti nəri nə mə kitaha minraha samarə ko səpkaraka mhə ia təkure tiṗrənə i.

¹¹ Mətə nəkukuə sə iakimərai m kimiaha, nṗwran ro iamīnhi irə mə tihəpwəh navən pəriien kimiaha nərman mine nṗran səməme kamhəri mə irəha nəkur əfwaki me, mətə kamhəri əpnəpən irəha me, mamhəpwətig ti nautə səvənraha, mamhəfwaki m nənīmwi nari me, mamhəri neikuəien mamhouraha nəghi iərmama irə, mamhənīmwi pṗk nənīmwiien skai mamhakonə irə, mamhakres. Kimiaha tihəpwəh nəkure pəriien kimiaha nərmama me nəha mhani nari kimiaha minraha.

¹²⁻¹³ Riṗko mhə səiou nəha wok mə takəkiri noien səvəi nərmama iruə me. Kumwesən əpa trəkiri noien səvənraha. Mətə kimiaha nakalasia me kimiaha nərmama me i nəkwai

nimwə nənə tihaməkeikei mhəkiri noien me səkimiaha me. Rəmwhen ia Nəkukuə Ikinan rani mə, “Tihərhi irapw iərmama sə ramo noien ərəha ia nīmwrhenimiahā.”

6

Nakalasia me mine nəvisəien me səvənraha

¹ Nəpīn kimiaha mi kəru krouəski irau me, nənə ro naurisien mə irau trouvehi nəvisəien səvənrau rouevən ti nərmama səməme həreirei Kumwesən mə tuhəkiri nəgkiariien səvənrau. Irau trouəkeikei rouuvehi nəvisəien səvənrau rouevən ti nərmama səvəi Kumwesən pwəh irəha həkiri.

² Hiəukurən uə rekəm? Ia nəpīn sə tripkuvehe nərmama me səvəi Kumwesən tuhəkiri nərmama ia təkure tīprənə i ti noien me səvənraha. Trīni minuə kimiaha tihəkiri nərmama ia təkure tīprənə i rəfo, ko hiəpkəkiri atukw mhə noien kwərhakwərha me səkimiaha?

³ Hiəukurən uə rekəm? Kitaha tsəkiri nagelo me ti noien me səvənraha. Mə ro iamīnhi irə, noien me səvəi tīprənə i haməru a ti nəkiriien.

⁴ Ro pen rəfo kimiaha hiaməuvən ti nərmama me nəha səməme nakalasia me həpkisīai mhə irəha mə irəha tuhəkiri kimiaha ti nəvisəien me səkimiaha sə ro me iamīnha irə?

⁵ Iakani nəgkiariien nəha ramo naurisien m kimiaha. Rəfo, kimiaha riti riwən sə nukurənien səvənhi rəmwhen mə trəmri amasan nəvisəien səvəi piəvtaha mi kəru?

⁶ Mətə piəvtaha mi krouəvisə mīnrau me rouuvehi rouevən ti nərmama səməme həpkini mhə nīpərhiēnien ia Kristo mə irəha tuhəkiri nəgkiariien səvənrau.

⁷ Noien nəha hiaməuvən ti iərmama riti mə trəkiri kimiaha ti nəvisəien me səkimiaha ramahātən pen me hiənarfai raka ia suatuk səvəi Kumwesən ia nīmīruēn səkimiaha. Rəfo, trīni minuə iərmama riti ramo rərəha ia niram, ramasan mə tikenouenou a irə. Trīni minuə rameikuə ia niram, mamakres mik, ikenouenou a mwi irə.

⁸ Mətə rekəm. Kimiaha piəvmiahā me a, mətə hiamo rərəha ia kimiaha me, mamheikuə ia kimiaha me, mamhakres m kimiaha me.

⁹ Kimiaha tihaməkeikei mhəukurən. Nərmama səməme həpkatukwatukw mhə irəha ko həpkuvimwə mhə ia nītətə sə Kumwesən ramərimənu irə. Tihəpwəh neikuə atukwien ia kimiaha. Nərman mine nīpran səməme kamhəiri əpnāpen irəha me, mine nərmama səməme kamhəfwaki m nənīmwi nari me, mine nərman mine nīpran səməme kamhakres ia nīrəha me, mine nərman səməme kamhəiri atukw a irəha me,

¹⁰ mine rakres me, mine nərmama səməme kamhəpwitig ti nautə səvənraha, mine nərmama səməme kamhənīmwi pīk nənīmwiēn skai mamhakonə, mine nərmama səməme kamhəni neikuəien mamhouraha nəghi iərmama irə, mine nərmama səməme kamheikuə mamhakres, irəha ko həpkuvnimwə mhə ia nītətə sə Kumwesən ramərimənu irə.

¹¹ Fwe kupwən kimiaha me nepwīn hiənamo iamīnha irə. Mətə təkwtəkwuni nəha, ia nəghi lərimənu səkitaha Iesu Kristo mine ia nīskaiēn səvəi Nənīmwiēn Ikinan, Kumwesən rīnəpərhi raka kimiaha hiəmher. In rino hiəuvehe nəkur ikinan me səvənhi, muvəni raka mə kimiaha hiatukwatukw ia nənimen.

Nərman mine nīpran kamhəiri əpnāpen irəha me rərəha ia nāmri Kumwesən

¹² Kamīni mə, “Narimnari me pam ramasan a iou iakukurən noien,” nīpərhiēnien, mətə rīpko mhə irəha pam tuhasitu. “Narimnari me pam ramasan a iou iakukurən noien,” mətə iou ko iapkaseni mhə mə nari riti trərkwi iou, mamərimənu ia nīrak.

¹³ Kamīni mə, “Nəveginien kīno səvəi tīpwī iərmama, nənə tīpwī iərmama kīno səvəi nəveginien.” Nīpərhiēnien, mətə Kumwesən trouaha irau pəri. Nīpwrai iərmama komhə kīno mə iərman triri əpnāpen nīpran irə, mətə kīno nīpwrai iərmama mə trəgnəgīni lərimənu irə, nənə lərimənu ramarə ti nīpwrai iərmama.

6:2: Dan 7:22, Mat 19:28, Rev 2:26, 3:21, 20:4
6:11: Taet 3:3-7

6:7: Mat 5:39, 1Tes 5:15, 1Tes 3:9
6:12: 1Kor 10:23

6:9: Kal 5:19-21, Efes 5:5, Rev

6:13: 1Tes 4:3-5

¹⁴ Kumwesən rino Iərimənu səkitaha rətui mwi ia nemhəien, nənə ia niskaiien səvənhi in tro mwi kitaha sətui mwi.

¹⁵ Hiəukurən uə rekəm? Nipwrataha irəha nipəri nipwrai Kristo. Nənə rerimiahaha rirhi mə ko iakuvehi nipwrak i sə in nipəri nipwrai Kristo mevən mo kuation irə irau pran ia suatuk? Rekəm! Ko ripko mhə iaminihi irə mine.

¹⁶ Hiəukurən uə rekəm? Iərmama sə ramiri pran ia suatuk, irau krouvehe rouəmwhen ia nipwrai iərmama kuation. Rəmwhen ia nəgkariien i kimərai pen ia Nəkukuə Ikinan rani mə, “Irau trouvehe rouəmwhen ia nipwrai iərmama kuation.”

¹⁷ Mətə iərmama sə rauvehe mamō kuation irau Iərimənu səkitaha, in ruvehe mo kuation irau min ia nənimwin.

¹⁸ Tiharaka mhəpwəh nevənien ipaka ti noien i sə iərman ramiri əpnəpen nipran. Noien ərəha me nepwin səməme iərmama ramo, irəha fwe iruə ko həkuvnimwə mhə ia nipwrai iərmama. Mətə iərman sə ramiri əpnəpen nipran ramo noien ərəha riti ia nipwran atukw.

¹⁹ Hiəukurən uə rekəm? Nipwramiahaha rəmwhen ia nimwə riti səvəi Nənimwin Ikinan fwe ia rerimiahaha. Kumwesən ruvei pehe Nənimwin nəha m kimiahaha. Nənə ripko mhə səkimiahaha atukw a nə nipwramiahaha.

²⁰ Kumwesən rinəroku raka kimiahaha ia nərokuien riti rəknekin. Ro pen tihaməkeikei mhəuvehi utə nəghi Kumwesən ia nəfe hiamō ia nipwramiahaha.

7

Nerəien

¹ Ia nikaren səvəi nəresien me nəha hiəmərai mhərhi pehe miou. Ramasan mə iərman riti trəpwəh nirien pran.

² Mətə nərman mine nipran kamhəiri əpnəpen pik irəha me ro pen ramasan mə iərman riti traməkeikei miri pran riti səvənhi, nənə pran riti traməkeikei mesi pen iərman riti səvənhi.

³ Iərman traməkeikei mapri irau pran səvənhi trini minuə pran rokeikei, nənə pran traməkeikei mapri irau iərman səvənhi trini minuə iərman rokeikei.

⁴ Iakani iaminihi irə ti nəri nə mə pran rəpwəh nərimənu atukwien ia nipwran, mətə iərman səvənhi ramərimənu irə. Rəmwhen a mwi iərman in rəpwəh nərimənu atukwien ia nipwran, mətə pran səvənhi ramərimənu irə.

⁵ Ripkamasan mhə mə pran uə iərman rehekir ti nipwran trini minuə riti rokeikei. Mətə trini minuə irau pəri krouəsəni mə trouəpwəh napri pəriien nəpin ouihi a ti nəfwakiiien, nənə ramasan a. Mətə irau trouəkeikei rouvehe rouapri pəri mwi kamo riməru ti Setan mə tro irau kroumwei ia nərhəien ti nəri nə mə irau kroupkiskai mhə.

⁶ Nəgkariien nəha iakini mə, “Trouəpwəh napri pəriien nəpin ouihi a ti nəfwakiiien,” ramarə a ia kimiahaha mə tiho uə tihəpwəh noien, ripko mhə loa riti.

⁷ Iakregi mə ko nərmama me pam həmwhen a ia nirak, səiou pran riwən, ramasan, mətə Kumwesən rəpwəh nuvei penien niskaiien m nərmama me pam mə tuharə əpa. Riti rauvehi niskaiien mə tro iaminihi irə, riti mwi mə tro iaminha irə.

⁸ Nərmama səməme həkparə pəri mhə mine səməme nərman uə nipran me səvənraha həuvəmhə raka, iakani mə ramasan mə irəha tuhəpwəh narə pəriien rəmwhen a ia nirak.

⁹ Mətə trini minuə rəknekin ti nirəha mə tuhavən ia suatuk atukwatukw nənə ramasan mə irəha tuhaməkeikei mharə pəri pwəh iərman rerin rəpwəh nevən pikien ia pran, pran rerin rəpwəh nevən pikien ia iərman.

¹⁰ Nærmama me sëmæme kamharə pəri, iakani pehe tukumiaha i, ripko mhə nægkiariien səiou mətə səvəi Iərimənu səkitaha, mə pran trəpwəh nəpwəhien iərman səvənhi.

¹¹ Mətə trini minuə pran rəpwəh iərman səvənhi, in trəpwəh mwi narə pərien irau iərman riti mwi, mətə mə rəfo in trirərig pen a mwi ti iərman səvənhi. Nənə iərman trəpwəh nəpwəhien pran səvənhi.

¹² Trini minuə piəvtaha riti pran səvənhi ripkahaatətə mhə ia Kristo, mətə rəsəni mə trouarə irau iərman nəha, iərman trəpwəh nəpwəhien prən nəha. Nægkiariien i iakani ripko mhə səiou mətə səvəi Iərimənu səkitaha.

¹³ Trini minuə pran riti səvənhi iərman rəpwəh nahatətəien ia Kristo, mətə rəsəni mə trouarə irau prən nəha, prən nəha trəpwəh nəpwəhien in.

¹⁴ Kimiaha hiəukurən. Iərman sə ripkahaatətə mhə ia Kristo, nahatətəien səvəi pran səvənhi rino raka iərman nəha ruvehe məmwhen ia nari riti kinəmri əpə ro ikinan i səvəi Kumwesən. Nənə pran sə ripkahaatətə mhə ia Kristo, nahatətəien səvəi iərman səvənhi rino raka prən nəha ruvehe məmwhen ia nari riti kinəmri əpə ro ikinan i səvəi Kumwesən. Mə ripko mhə iamınhi irə nəkwərhakwərha me səvənrau tuhəmkemik ia nəmri Kumwesən, mətə təkwtəkwuni irəha həuvəuvehe mhəno ikinan i.

¹⁵ Mətə trini minuə sə nəha ripkahaatətə mhə ia Kristo rokeikei mə irau trouəpwəh irau me, pwəh ro iamınhi irə. Piəvtaha riti uə kitirimətaha riti nari riti mwi riwən rərihi irau pran uə iərman sə rinəpwəh in iamınha irə. Mətə Kumwesən rinəkwein kitaha mə tsarə ia nəmərinuien.

¹⁶ Ik pran sə ikamahatətə ia Kristo, tikəfukurən? Rosi tikuvehimiru iərman səim uə? Nənə ik iərman sə ikamahatətə ia Kristo, tikəfukurən? Rosi tikuvehimiru pran səim uə?

¹⁷ Mətə nəri kuatia i mə pwəh kimiaha kuatia kuatia tihamarə ia narəien sə Iərimənu səkitaha riməuvei pehe m kimiaha fwe kupwən sə hiənamarə irə ia nəpin nəha in rinəkwein ia kimiaha. In i nəvəhagien səiou iakauvei pen m nakalasia me pam.

¹⁸ Kimiaha sëmæme kuvəuvehi raka ninhum m kimiaha fwe kupwən, kurirə Kumwesən rəkwein ia kimiaha, rərəha mə ipwet mine hiaməmwur mə tihamərkwafə noien nəha kino m kimiaha. Kimiaha sëmæme kəpwəh nuvehien ninhum m kimiaha fwe kupwən, kurirə Kumwesən rəkwein kimiaha, rərəha mə ipwet mine tihəuvən mə tukuvehi ninhum m kimiaha.

¹⁹ Iakani iamınhi irə ti nəri nə mə ro nəri auər a irə mə kuvehi ninhum m iərmama uə kəpwəh nuvehien, mətə nəri anan riti in i tsaməkeikei mho nægkiariien me səvəi Kumwesən.

²⁰ Kimiaha kuatia kuatia tihaməkeikei mharə a ia narəien sə hiənamarə irə fwe kupwən ia nəpin nəha Kumwesən rinəkwein ia kimiaha.

²¹ Trini minuə ik slef riti nəpin Kumwesən rəkwein ik, tikəpwəh nətərig pikien. Mətə trini minuə ikukurən suatuk sə tukifi nari ia niram, ikesi pen.

²² Kimiaha hiəukurən. Trini minuə Iərimənu rəkwein ia iərmama riti sə in slef, iərmama nəha rəmwhen ia iərmama riti kuvəfi raka raka nari irə in səvəi Iərimənu. Ia noien a mwi nəha, trini minuə Iərimənu rəkwein ia iərmama riti sə ripko mhə in slef, iərmama nəha in slef riti səvəi Kristo.

²³ Kumwesən rinərəku raka kimiaha ia nərəkuien riti nənimen rəknekın. Ro pen tihəpwəh nuveheien mho kimiaha slef me səvəi nærmama.

²⁴ Piak me, nəfe narəien kimiaha kuatia kuatia hiənamarə irə fwe kupwən ia nəpin nəha Kumwesən rinəkwein ia kimiaha, ramasan mə tihamarə a irə kimiaha Kumwesən.

²⁵ Ia nikaren səvəi nəresien nəha mə rəfo ia nəkur vi me sëmæme həkparə pəri mhə ihi, iou iapkuvehi atukwatukw mhə nægkiariien riti ti Iərimənu səkitaha. Mətə takini nətərigien səiou, nənə ti nəri nə mə Iərimənu səkitaha rinapi pik tukw iou, ro pen hiəukurən ninien nıpərhiienien ia nəfe takini.

²⁶ Ia nətəien səiou, ti nəri nə mə kitaha samarə ia nəpın əknekın ipwet mine, ramasan mə iərmama riti tramarə a iamınhi irə mamevən.

²⁷ Ik iərmama sə ikınarə pəri raka kimirau pran, tikəpwəh neitehiien narəien səim. Nənə ik iərmama sə ikəpwəh ihi narə pəriien kimirau pran, tikəpwəh nətuiien pran riti səim.

²⁸ Mətə trini minuə ikuə tikarə pəri kimirau pran, ipko mhə noien ərəha. Nənə trini minuə pran vi riti rinuə trarə pəri irau iərman, in rıpkə mhə noien ərəha. Mətə nərmama səməme kamho iamınha irə tuhəregi nəmisəien ia təkure tıprənə i, nənə iakəpwəh nokeikeiien mə tihəregi nəmisəien me nəha.

²⁹ Piak me, in i nıpwrai nəgkiariien səiou. Nəpın səvəi tıprənə i ruvəuvehe muvəkwa. Ro pen ipwet mine muvehe mamevən nərman me səvənraha me fwe nıpran me tuhamarə rəmwhen mə nıpran me səvənraha me həiwən.

³⁰ Nərmama səməme rerınraha rəpou, irəha tuhamarə rəmwhen mə rerınraha rəpwəh nəpouien. Nərmama səməme rerınraha ragien, irəha tuhamarə rəmwhen mə rerınraha rəpwəh nagienien. Nərmama səməme kamhəuvehi nəmri narimnari me, irəha tuhamarə rəmwhen mə rıpkə mhə səvənraha.

³¹ Nərmama səməme kamho narimnari me səvəi tıprənə i, irəha tuhamarə rəmwhen mə narimnari me nəha rıpkə mhə nımıruıen ihi səvənraha. Iakani iamınhi irə ti nəri nə mə tıprənə i səvəi təkwtəkwni mine rınəuvehe triwən.

³² Nənə iakokeikei mə tihəpwəh nətərig pıkiien ti nari riti səvəi tıprənə i. Iərman səvənhi pran riwən, in ramətərig pıki ti narimnari me səvəi İərimənu mə trəfo mo reri İərimənu ragien.

³³ Mətə iərman səvənhi fwe pran in ramətərig pıki ti narimnari me səvəi tıprənə mə trəfo mo reri pran səvənhi ragien.

³⁴ Nənə nətərigien səvənhi ro kəru. Rəmwhen a mwi pran səvənhi iərman riwən, uə pran vi, in ramətərig pıki ti narimnari me səvəi İərimənu mə in trəfo marei ti İərimənu səkitaha ia nıpwran mine nənimwin. Mətə pran səvənhi fwe iərman, in ramətərig pıki ti narimnari me səvəi tıprənə mə trəfo mo reri iərman səvənhi ragien.

³⁵ Iapkini pehe mhə nəgkiariien me i mə takərkouani pehe nəkwus ia kimiaha, mətə iakani ti namasanien səkimiaha. Iakokeikei mə tiharə ia noien atukwatukw, mamho tukwini nari m İərimənu səkitaha, mho a nətərigien səkimiaha irə kuatia.

³⁶ Mətə trini minuə iərman riti mine pran vi riti kimərfi irau mə trouarə pəri, nənə iərman rini mə trouəpwəh pəpım, mətə rerın rırhi mə rıpkə mhə noien atukwatukw ia prən nəha, nənə trini minuə prən nəha rarə amasan a meste nuk me nepwin, nənə iərman rerın rırhi mə traməkeikei miri prən nəha, nənə ramasan a, in rukurən niriien. In rıpkə mhə noien ərəha. Ramasan mə irau trouarə pəri.^a

³⁷ Mətə mə iərman nəha rəpwəh nokeikeiien mə trarə pəri irau prən vi nəha kimərfi mə səvənhi, iərmama riti riwən sə raməkeikei min mə trəpwəh niriien prən nəha, mətə in nə nətərigien atukw a səvənhi, iərman nəha in mwi ro noien amasan.

³⁸ Ro iamınhi irə iərman sə riri pran vi səvənhi, in ramo noien amasan. Nənə iərman sə rıpkiri mhə pran in ramo noien amasan məpi raka.

7:28: Luk 21:33 **7:29:** Rom 13:11 **7:31:** 1Jon 2:17 **a 7:36:** Suatuk riti mwi ti nuvsiniien nəgkiariien i ia vas 36-38 ro iamınhi irə: “Trini minuə iərman riti ia nətərigien səvənhi rətə mə rıpkatukwatukw mhə mə trəkwtəmhiri əknekın prən ouıhi vi səvənhi, nənə mətə mə nuk səvəi prən ouıhi vi nəha rınəmwhen raka, nənə iərman nəha rıregi rəmwhen mə in trevən merə, ramasan mə tro rəmwhen sə rokeikei, maraka irə pwəh revən merə. Mə ro ianha irə rıpkə mhə noien ərəha. Mətə iərman sə nətərigien səvənhi riskai, nari riti rıpkəkeikei mhə min, rınətərig raka irə fwe ia rerın mə trəkwtəmhiri əknekın prən ouıhi vi nəha səvənhi məpwəh nəseniien mə trevən merə, iərmama nəha in mwi ramo noien amasan. Ro iamınhi irə, iərman sə ruvei pen prən ouıhi vi səvənhi mə trevən merə, in ramo noien amasan. Nənə iərman sə rəkwtəmhiri əknekın prən ouıhi vi səvənhi mə trəpwəh nevənien merə, in ramo noien amasan məpi raka.

³⁹ Pran sə rinerə raka kinərkwi tərini irau iərman səvənhi nəp̄in iərman səvənhi ramirū. Mətə trini minuə iərman səvənhi ruvəmhə, kifi nari irə rukurən nesi penien iərman riti mwi sə in rokeikei, mətə nari kwatia in traməkeikei mesi pen iərman riti sə ramahatətə ia Iərimənu səkitaha.

⁴⁰ Mətə ia nətərigien səiou trini minuə in ramarə a iam̄inhi irə mine məpwəh nesi penien iərman riti mwi rerin tragien. Rerik rirhi mə Nənimw̄in səvəi Kumwesən ruvei pehe nətərigien nəha miou.

8

Nəveginien i kauvei pen m nənimwi nari me səməme kaməfwaki pen minraha

¹ Ia nikaren səvəi nəveginien i kauvei pen m nənimwi nari me səməme kaməfwaki pen minraha, kitaha səukurən mə kitaha pam saməuvehi nukurənien. Nukurənien in nari riti sə iərmama raməfiutə in tukwe, mətə nokeikeien rauvrhəkin iərmama ruvehe mautə.

² Trini minuə iərmama riti rerin ramrhi mə rukurən pik nari, in ripkukurən anan mhə narimnari me səməme in traməkeikei mukurən.

³ Mətə trini minuə iərmama riti rokeikei Kumwesən, Kumwesən rukurən in.

⁴ Rəfo ia nəveginien i kauvei pen m nənimwi nari me səməme kaməfwaki pen minraha? Ko sani nəveginien me nəha uə rekəm? Kitaha səukurən mə nənimwi nari sə kaməfwaki pen min ramahatən pen nipwrai nari riti sə ripkimirū mhə. Səukurən mwi mə Kumwesən riti mwi riwən mətə kuatia a.

⁵ Mətə kumwesən eikuə me i kamini mə kamharə ia neiai mine ia təkure t̄iprənə i ko kamharə pərhien ko rəfo? N̄ipərhienien i mə kamini mə “kumwesən me” mine “iərimənu me” irəha həpik,

⁶ mətə tukutaha i, səkitaha Kumwesən kuatia a, Tata Kumwesən. In nukune narimnari me pam. Ro iam̄inhi irə nimiruien səkitaha səvənhi. Iərimənu səkitaha kuatia a, Iesu Kristo. Narimnari me pam həuku pen irə mharə. Ro iam̄inhi irə nimiruien səkitaha ruku pen tukwe.

⁷ Mətə nərmama pam həpkukurən amasan mhə nəri nəha. Nərmama nepw̄in nəha ikin irəha hənəməfwaki pik m nənimwi nari me fwe kupwən. Ro pen ipwet mine nəp̄in hani nəveginien i kauvei pen m nənimwi nari me səməme kaməfwaki pen minraha, rerinraha rirhi mə haməsiai ihi nənimwi nari me nəha. Irəha həregi pen ia nirəha mə hənə noien ərəha ti nəri nə mə nahatətəien səvənraha ripkiskai mhə.

⁸ Mətə nəveginien ko ripkuvehi mhə kitaha səuvehe ipaka ti Kumwesən. Sani uə səpkani mhə ro nəri auər a irə.

⁹ Kuvəfi raka nari ia kimiaha hiəukurən nənien nəveginien me nəha, mətə tihaməkeikei a mhətui amasan tukwe. Rərəha mə noien səkimiaha tro nərmama səməme nahatətəien səvənraha ripkiskai mhə həmwei ia noien ərəha.

¹⁰ Ik sə ikukurən mə ikukurən nənien nəveginien i kauvei pen m nənimwi nari sə kaməfwaki pen min. Trini minuə iərmama riti nahatətəien səvənhi ripkiskai mhə rətoni ikaməni nəveginien me nəha, truvi mwi in rəni rino noien ərəha.

¹¹ Trini minuə iko iam̄inhi irə, nukurənien nəha səim trouraha iərmama i nahatətəien səvənhi ripkiskai mhə, in piəvtaha riti sə Kristo rimamhə tukwe.

¹² Ia suatuk nəha kimiaha hiamə noien ərəha ia Kristo ti nəri nə mə hiamə noien ərəha ia piəvtaha me. Rəmwhen hiamə noien riti mamhəuəsi irəha irə nəp̄in nahatətəien səvənraha ripkiskai mhə.

¹³ Ro iam̄nhi irə tr̄ini m̄inuə nəveginien riti sə iakaməni ramo piak mə trimwei ia nərəhaien, ramasan mə takəpwəh nənien mwi nəveginien nəha nəp̄in riti mə in trəpwəh n̄imweiien.

9

Pol raməgkiari m nərmama me səməme kamhəkiri noien səvənhi mə rəpwəh nəmwhenien

¹ Iou iərmama riti sə iakukurən noien nəfe iakokeikei uə rekəm? Ouəh! Iou aposol riti uə rekəm? Ouəh! Iou iakinətoni Iesu Iərimənu sək̄itaha ia nənimek uə rekəm? Ouəh! Kimiaha nə kwənkwai wok me səiou sə iakamo tukwini m Iərimənu sək̄itaha uə rekəm? Ouəh!

² Rosi nərmama nepw̄in kamhətoni iou mə ko mhə iou aposol, mətə kimiaha ko hiəpkətə mhə iam̄nha irə. N̄im̄ruien sək̄imiaha sə hiaməuvehe mho kuation kimiaha Iərimənu sək̄itaha ramahatən pen mə iou aposol pərhien riti.

³ In i nəgkiariien səiou tak̄ini pen ti nərmama me i səməme kamhəkiri noien səiou mə rəpwəh nəmwhenien.

⁴ Kimiaha hiaməni mə ripkatukwatukw mhə mə tihəuvei pehe nəveginien m̄ine nəri kamənimwi m kimaha ti wok sək̄imaha, mətə ratukwatukw a mə tihəuvei pehe narimnari me nəha.

⁵ Kimiaha hiaməni mə ripkatukwatukw mhə mə ia navənien sək̄imaha tahəiri n̄ipran me sək̄imaha hək̄urirə ia kimaha rəmwhen ia aposol me nepw̄in mwi m̄ine piəvi Iərimənu sək̄itaha me m̄ine Pita kamho, mətə ratukwatukw a mə kimaha taho iam̄nha irə.

⁶ Uə rəfo, rosi rer̄imiaha r̄irhi mə iou m̄ine Panapas kimrau əpa trouəkeikei rauo atukw wok ti narəien sək̄imrau? Nətərigien nəha ripkatukwatukw mhə.

⁷ Sin ramo iaruağən in mətə rəpwəh nokeikeiien mə tukərəku in irə? Uə sin raməmhu mətə ripkuehi mhə nəveginien riti sənəni ia nəmhiən nəha? Uə sin raməkwməni n̄rim̄iru me mətə rəpwəh ihi nənien riti?

⁸ Rer̄imiaha r̄irhi mə narimnari me səməme iakaməgkiari irə haməuku pen a ia nətərigien səvəi iərmama? Rekəm! Loa rani a nari kuation.

⁹ Kimərai pen nəgkiariien i ia Loa səvəi Moses rani mə, “Tihəpwəh nərihi təriniien tərhui kau nəp̄in rameivə testesi kwənuni wit mə tek̄in trier raka.” Rəfo, Kumwesən rer̄in ramrhi a kau me,

¹⁰ uə in r̄ini nəgkiariien nəha rer̄in ramrhi mwi k̄itaha? Ouəh, kimərai nəgkiariien nəha tukutaha. Iakani iam̄nhi irə ti nəri nə mə nərmama səməme haməkupwən mhəmhu ia nəmhiən, nənə səməme hək̄urirə mhavən ia nəmhiən nəha, nətərigien səvənraha kuation a mə tuhəuvehi nəveginien ia nəmhiən nəha.

¹¹ Ia wok sək̄imaha kimaha iahəmwhen ia iərmama riti r̄inəpwei nuni nari ia nəmhiən. Nəmhiən nəha in nə kimiaha. Nəri sə iahənəpwei in nə narimnari me səməme tuhasitu ia nən̄imw̄imiaha. Ro iam̄nhi irə ratukwatukw mə kimiaha tihəuvei pehe narimnari me tuhasitu ia n̄ipwramaha. Noien nəha rəmwhen ia iərmama sə ramesi kwənkwai nari ia nəmhiən sə r̄iməsese tukwe.

¹² Rosi nərmama əpə me nepw̄in hək̄urən n̄eresien nəveginien tukumiaha nənə ratukwatukw a ti nəri nə mə irəha kamhasitu ia kimiaha, mamho wok səvəi Kumwesən. Mətə rəfo ia kimaha? N̄eresien sək̄imaha ratukwatukw anan m̄opi raka irəha.

Mətə kimaha iahəpko mhə ia kimiaha rəmwhen mə kimaha iahək̄urən noien. Kimaha iahəpwəh nokeikeiien mə taho nari riti r̄esisəg ia nəgkiariien amasan səvəi Kristo. Ro pen nəfe nari sə ripam rauvehe tukumaha mətə iahaməvrani.

¹³ Hiək̄urən uə rekəm? Nərmama səməme kamho wok ia nimwə səvəi Kumwesən haməuvehi nəveginien sənənraha ia nimwə nəha. Nənə səməme kamhəvi netə ia nifatə,

irəha kamhani nīpərpəri nərīmīru me i sēməme kamhousi əpune irəha mamhəuvei pen m Kumwesən.

¹⁴ Ia suatuk kuatia Iərimənu səkitaha rīmāni nəkwān mə nərmama sēməme kamhəni irapw nəgkiariien amasan səvənhi, nərmama me nəha sēməme kamhəregi irəha tuhaməkeikei mhəuvei pen narimnari me səvəi narəien səvənraha.

¹⁵ Mətə iou iapko anan mhə narimnari me nəha ratukwatukw a mə tako. Nənə nəkukuə i iakamrai təkwtəkwuni iapkraihə mə takəres nərəkuien sə ro iamīnha irə. Iakaməgkiari ərpwi kwopti mə iakani irapw nəgkiariien amasan kīpkərəku mhə iou irə. Nənə iakəpwəh nokeikei ananien mə takesi pen suatuk əpə. Nemhəien ramasan məpi raka suatuk əpə.

¹⁶ Trīni mīnuə iakaməvisau irapw nəgkiariien amasan səvəi Kristo, takəgkiari ərpwi ti nəfe? Kīnəmri pehe wok nəha ia rəgik takaməkeikei mo. Aueh nəmisəien asori truvehe tukw iou trīni mīnuə iakəpwəh nəvisau irapwien nəgkiariien amasan nəha!

¹⁷ Trīni mīnuə iou iakimərfi wok i mə tako, nənə ratukwatukw a mə takuvehi nərəkuien irə. Mətə in Kumwesən sə rīmərfi iou məmri wok i ia rəgik, nənə ro pen takaməkeikei mo.

¹⁸ Nənə nəfe nəha nərəkuien səiou? In i mə iakaməvisau irapw nəgkiariien amasan səvəi Kristo mauvei pen auər a m nərmama irəha həpwəh nərəkuien iou irə. Ratukwatukw a mə takuvehi nərəkuien irə, mətə iou iakəpwəh.

¹⁹ Nīpərhienien iərmama riti rīpkərīmənu mhə ia nirak, mətə iou iakiməuvehi irapw atukw iou mə iou iərmama riti sə iakamo tukwini nari m nərmama me pam mə takuvi pehe nərmama həpik həuvehe ti Kristo.

²⁰ Nəpīn iakavən kīmaha nəkur Isrel, iakuvehe məmwhen ia nirəha mə takuvi pehe irəha həuvehe ti Kristo. Irəha kamharə tegīn Loa səvəi Moses, ro pen nəpīn iakavən kīmaha mīnraha iakuvehe məmwhen ia nirəha. Nīpərhienien i iou iapkarə tegīn mhə Loa səvəi Moses, mətə iakuvehe məmwhen ia nirəha mə takuvi pehe irəha həuvehe ti Kristo.

²¹ Nəpīn iakavən kīmaha nərmama rīpko mhə irəha nəkur Isrel, həpkuvehi mhə Loa nəha, iakuvehe məmwhen ia nirəha. Mətə iakəpwəh nərarkiiien Loa səvəi Kumwesən, rekəm. Iakamarə tegīn Loa səvəi Kristo. Iakamo iamīnhi irə mə takuvi pehe irəha həuvehe ti Kristo.

²² Nəpīn iakavən kīmaha nərmama nahatətəien səvənraha rəpwəh nīskaiien, iakuvehe məmwhen ia nirəha, mə takuvi pehe irəha həuvehe ti Kristo. Nərmama me pam noien səvənraha səpəmsəpə, mətə nəpīn iakavən kīmaha mīnraha iakuvehe məmwhen ia nirəha, mə ia suatuk me pam takuvi pehe nepwīn həuvehe ti Kristo.

²³ Iakamo iamīnhi irə ti nəgkiariien amasan səvəi Kristo, mə iou mwi takuvehi namasanien me sēməme həuku pen ia nəgkiariien amasan nəha.

²⁴ Hīəukurən uə rekəm? Ia naiuien, nərmama me pam hamaiu, mətə kuatia a trəvtənhi nərmama me pam kuvei pen nərəkuien mīn. Nənə ramasan mə tihaiu ia noien səvəi naiuien mə tihəuvehi nərəkuien nəha.

²⁵ Nərmama me pam sēməme kamhaiu, ia narimnari me pam kamho tuhaməkeikei mharei tukwe. Irəha kamho mə tuhəuvehi nərəkuien sə triwən, mətə kitaha samo mə tsəuvehi nərəkuien sə ramarə rerin.

²⁶ Ro iamīnhi irə, rəmwhen ia naiuien, iou iapkaiu əpnəpen mhə. Nənə rəmwhen ia iərmama sə ramərui iərmama, iou iapkarkuai mhə rəmwhen ia iərmama sə ramərui kwənmahan.

²⁷ Mətə iakamo nəmisəien m nīpwrak mə nīpwrak truvehe mīskai mo rəmwhen sə iakokeikei. Iakamo iamīnhi irə kamo nəpīn iakiməvisau raka m nərmama mə tuhəuvehe mhaiu ia naiuien nəha, mətə kurirə irə iakərui natuakəmien me səvəi naiuien nəha nənə kərarki iou ia naiuien.

10

Noien sāvai nākur Isrel fwe kupwən trəsūpwiri kitaha

¹ Piak me, iakokeikei mə tihəukurən mə nəpən kaha kupwən me səkimaha həməier fwe Ijip, irəha pam havən tegin nəpuə riti. Irəha pam həpi simwin ia təsi əruerəv.

² Ia nəpuə nəha mine təsi Kumwesən ro paptas ia nirəha pam mə irəha nərmama me sāvai Moses.

³ Irəha pam hani nəveginien kuatia a sə Kumwesən ruvei pen mınraha.

⁴ Irəha pam hənımwi nui kuatia a sə Kumwesən ruvei pen mınraha. Irəha hamənımwi nui ia kəpwier sāvənhi sə rakurirə ia nirəha, nənə kəpwier nəha in Kristo.

⁵ Irəha pam həno iamınha irə, mətə Kumwesən rerin rıpkagien mhə ti nirəha həpik, ro pen irəha hemhə əpnəpen a fwe ia kwopun akwesakwes.

⁶ Narimnari me nəha həmwhen ia nımtətien me səməme tuhəsūpwiri kitaha. Rərəha mə kitaha tsokeikei noien ərəha me rəmwhen irəha hənamo fwe kupwən.

⁷ Rərəha mə kitaha tsəfwaki m nənımwi nari me rəmwhen irəha nepwin hənamo fwe kupwən. Rəmwhen ia nəgkiariien i kımərai pen ia Nəkukuə Ikinan rani mə, “Nərmama me nəha irəha həkure mhani nari, mhənımwi, kurirə irə həskəmter mamhotanis.”

⁸ Rərəha mə kitaha tsəiri əpnəpen nıpran rəmwhen irəha nepwin hənamo fwe kupwən, nənə irəha pam twenti-tri-taosən həmamhə ia nəpən kuatia a.

⁹ Rərəha mə kitaha tseipweipwi İərimənu səkitaha^a rəmwhen irəha me nepwin hənamo fwe kupwən, nənə snek me hahi əpune irəha.

¹⁰ Rərəha mə kitaha tsəgkiari əgkiari mhəni ərəha Kumwesən rəmwhen irəha me nepwin hənamo fwe kupwən, nənə agelo sə ramousi əpune iərmama rousi əpune irəha.

¹¹ Narimnari me nəha həier pehe ia nərmama me nəha fwe kupwən mhəmwhen ia nımtətien riti tukunraha, mətə kımərai pen ia nəkukuə mə trəvəhag m kitaha nərmama me i səməme samarə təkwtəkwuni nəpən sampam rınauvehe ipaka.

¹² Ro iamınhi irə iərmama sə rerin ramrhi mə ramərer əknekın traməkeikei maməsiari kamo in mwi rımwei ia noien ərəha me nəha.

¹³ Narimnari me nəha səməme kamhəuvehe ia nımıruien səkimiaha mə tuhətə sas ia nahatətəien səkimiaha kamhəuvən ti nərmama me pam. Mətə nəpən me pam Kumwesən ramo nəgkiariien sāvənhi, nənə in trıpkəsəni mhə narimnari me nəha həuvehe mhəskai ia nımıruien səkimiaha mhəpi raka nıskaiien səkimiaha. Mətə nəpən narimnari me nəha tuhəuvehe ia nımıruien səkimiaha, Kumwesən tro suatuk riti mə hiəukurən nuvehien nərerien səkimiaha mə narimnari me nəha tuhəpwəh noien kimiaha hiəmwei ia noien ərəha.

Nakalasia me tuhəpwəh nuveheien mho kuatia irəha nəremhə me

¹⁴ Ro iamınhi irə nərmama keikei me səiou, tiharaka mhəpwəh nəvənien ipaka mə tihəfwaki m nənımwi nari me.

¹⁵ Kimiaha nərmama səməme hiəukurən nari, tihəkiri ro nəgkiariien səiou mə ramasan uə rərəha.

¹⁶ Kap amasan nəha saməgnəgini Kumwesən tukwe, nəpən kitaha sənımwi irə, səuvehe mho kuatia kitaha Kristo ia nıten. Bred nəha saməkwsen, nəpən sani, səuvehe mho kuatia kitaha Kristo ia nıpwran.

¹⁷ Kitaha səpik, mətə səmwhen a ia nıpwrai iərmama kuatia, ti nəri nə mə bred kuatia a, nənə kitaha pam sani bred nəha.

10:1: Eks 13:21-22, Eks 14:22-29 **10:1:** Eks 13:20-21, Sam 105:39 **10:3:** Eks 16:35 **10:4:** Eks 17:6, Nam 20:11
10:4: Nam 20:2-17 **10:5:** Nam 14:26-30, Hip 3:17, Jut 5 **10:6:** 1Kor 10:11, Nam 11:4,34 **10:7:** Eks 32:6 **10:8:**
Nam 25:1-9 **10:9:** Nam 21:5-6 ^a **10:9:** Uə “Rərəha mə kitaha tseipweipwi Kristo.” **10:10:** Nam 16:41-49, Hip
3:11,17 **10:11:** 1Kor 10:6, 1Tes 4:7 **10:13:** 1Kor 1:9 **10:14:** 1Jon 5:21 **10:16:** Mat 26:26-28 **10:17:** Rom
12:5, Efes 4:16

¹⁸ Rerimiahaha tramrhi ro nækur Isrel. Iræha kamhani nusai nærimiru me næha sëmæme kinousi æpune iræha kauvei pen m Kumwesæn ia tækure nifatæ. Ro pen iræha hæuvehe mho kuatia ia noien næha ho ia nifatæ.

¹⁹ Nipwrai nægkiariien sæiou ræfo iræ? Ripko mhæ nipwran i mæ næveginien i kauvei pen m nænimwi nari me sëmæme kamæfwaki pen minraha in nari riti uæ nænimwi nari sæ kamæfwaki pen min in nari riti, rekæm.

²⁰ Mætæ nægkiariien sæiou nipwran in i mæ næpin nærmama kamhousi æpune nærimiru me mamhæuvei pen m nænimwi nari me sëmæme kamæfwaki pen minraha, iræha kamhæuvei pen m næremhæ me mhæpkuvei pen mhæ m Kumwesæn. Nænæ iakæpwæh nokeikeien mæ tihæuvehe mho kuatia kimiaha næremhæ me.

²¹ Kimiaha ko hiæpkænimwi mhæ ia kap sævæi Iærimænu sækitaha irau kap sævæi næremhæ me. Kimiaha ko hiæpkækure mhæ mhani nari ia tepol sævæi Iærimænu sækitaha irau tepol sævæi næremhæ me.

²² Ræræha mæ kitaha tsækuriræ næremhæ me mho Iærimænu sækitaha niemaha ræpi ræmwhen ia iærman pran sævænhi revæn ti iærmæpæ. Ræræha mæ reritaha rirhi mæ kitaha sæskai mhæpi raka in.

Tiho narimnari me pam mhæuvehi utæ næghi Kumwesæn

²³ Kamini mæ, “Narimnari me pam ramasan a kitaha sæukuræn noien,” nipærhienien, mætæ ripko mhæ iræha pam tuhasitu. “Narimnari me pam ramasan a kitaha sæukuræn noien,” mætæ ripko mhæ iræha pam tuhæuvrhækin iærmama ruvehe mutæ.

²⁴ Ræræha mæ kimiaha riti trætui suatuk ti nasituien ia in æpa, mætæ tramækeikei mætui mwi suatuk ti nasituien ia nærmama nepwin mwi.

²⁵ Nusai nærimiru me pam sëmæme kauvehi nænimen ia kwopun kauvehi næmri nusai nærimiru me ikin kimiaha hiæukuræn naniien. Tihani mhæpwæh næresien tukwe ia nætærigien sækimiaha mæ hiamo noien æræha uæ rekæm.

²⁶ Tihæpwæh næresien tukwe ti næri næ mæ Nækukuæ Ikinan rani mæ, “Tipeænæ i mine narimnari me pam iræ sævæi Iærimænu sækitaha.”

²⁷ Trini minuæ iærmama riti sæ ripkahatætæ mhæ ia Kristo ræres ik mæ tikevæn mæni nari kimirau min fwe ia nimwæ sævænhi, nænæ rerim ragien mæ tikevæn, ikevæn mæni a næfe næveginien truvei pehe mik, mæpwæh næresien tukwe ia nætærigien sæim mæ ikamo noien æræha uæ rekæm.

²⁸ Mætæ tikæfo trini minuæ kimirau iærmama næha irauæni pæri nari, nænæ in ruvei pehe nusai nærimiru riti mik, mini pehe tukw ik i ianhi mæ, “Nusai nærimiru i kimæuvei pen m nænimwi nari riti sæ kamæfwaki pen min”? Trini minuæ iærmama næha rini pui pehe næri næha mik iamînhi iræ, ramasan mæ rerim tramrhi iærmama næha, mamrhi mwi nætærigien sævænhi.

²⁹ Trini minuæ nætærigien sævænhi rætæ mæ ikamæni nusai nærimiru næha mamsiai nænimwi nari sæ kamæfwaki pen min, nænæ tikæpwæh naniien, mætæ rerim a trukuræn mæ ramasan a. Rosi iærmama riti træres iamînhi iræ mæ, “Kuvæfi raka raka nari ia nirak, mætæ ræfo nætærigien sævæi iærmæpæ ræsisæg iou mæ takæpwæh noien ræmwhen sæ iakokeikei?”

³⁰ Trini minuæ iakani tanak m Kumwesæn ti næveginien, ræfo kani æræha iou ti nari riti sæ iakuvæni raka tanak m Kumwesæn tukwe?”

³¹ Nukune nægkiariien me pam næha ro iamînhi iræ. Næfe tiho, uæ næfe næveginien tihani, uæ næfe nari tihænimwi, tihamækeikei mho ia noien sæ rauvehi utæ næghi Kumwesæn.

³² Tihæpwæh noien mæ nækur Isrel, uæ nærmama ripko mhæ iræha nækur Isrel, uæ nakalasia me sævæi Kumwesæn ho ræmwhen ia iærmama riti sæ rapæti mimwei.

³³ Tiho noien næha ræmwhen ia noien sæiou sæ iakamæmwur mæ tako reri nærmama me pam ragien ia noien me pam sëmæme iakamo. Iakamo iamînhi iræ ti næri næ mæ iapkatui

atukw mhə namasanien səiou, mətə iakamətui namasanien səvəi nərmama həpik mə Kumwesən truvehimiru irəha.

11

¹ Kimiaha tihaməkeikei mhəuvnhi iou rəmwhen ia iou iakauvnhi Kristo.

Nipran me tuhəfo irə nəpin nakalasia me housəsimwin irəha me ti nəfwakiien

² Iakaməgnəgini kimiaha ti nəri nə mə hiəpkenouenou mhə iou ia nəpin me, nənə mamhəkwtəmhiri noien me səməme iakinahatən kimiaha irə.

³ Mətə iakokeikei mə kimiaha tihəukurən mə kənkəpwə nərman me pam nə in nə Kristo, kənkəpwə pran nə in nə iərman səvənhi, nənə kənkəpwə Kristo nə in nə Kumwesən.

⁴ Trini minuə iərman riti ruvegi kənkəpwə maməfwaki uə mani irəpw nəgkiariien sə Kumwesən riməuvei pen min, ramo auris Kristo.

⁵ Mətə pran sə rəpwəh nuvegiiien kənkəpwə maməfwaki uə rani irəpw nəgkiariien sə Kumwesən riməuvei pen min, in ramo auris iərman səvənhi. Noien nəha rəmwhen mə kənəkihi nukwəne prən nəha rəpwə.

⁶ Trini minuə pran riti rəpwəh nokeikeiien mə ruvegi kənkəpwə iaminha irə ramasan mə trərai a nukwənen. Mətə ti nəri nə mə ro a naurisien mə pran trəkihi nīmwai nukwənen uə tro kəpwə ia kənkəpwə, nənə ramasan mə trauvegi a kənkəpwə.

⁷ Rərəha mə iərman riti ruvegi kənkəpwə ti nəri nə mə iərman in rəmwhen ia nənimwi nari riti kamətə pen Kumwesən irə mine noien amasan səvəi Kumwesən irə. Mətə pran kamətə pen noien amasan səvəi iərman irə.

⁸ Ro iamnhi irə ti nəri nə mə fwe kupwən Kumwesən rəpkuehi mhə pran mo iərman irə, mətə in ruvehi iərman mo pran irə.

⁹ Nənə Kumwesən rəpwəh noien iərman mə in iasitu səvəi pran mətə rino pran mə in iasitu səvəi iərman.

¹⁰ Ro pen pran traməkeikei muvegi kənkəpwə mə nagelo me tuhətoni mə in ramsiai iərman səvənhi.

¹¹ Mətə tukutaha i səməuvehe mho kuatia kitaha Iərimənu səkitaha, pran ko rəpko əpa mhə narimnari, nənə iərman mwi ko rəpko əpa mhə narimnari, irau trouo pəri wok.

¹² Ro iamnhi irə ti nəri nə mə fwe kupwən Kumwesən ruvehi iərman mo pran irə, mətə təkwtəkwuni iərman rətui pehe ia pran. Nənə narimnari me pam haməuku pen ti Kumwesən.

¹³ Həkiri ro nəri i mə pran sə raməfwaki m Kumwesən, məpwəh nuvegiiien kənkəpwə, noien nəha ratukwatukw uə rekəm?

¹⁴ Noien səkitaha nərmama ramahatən kimiaha ia nəri i takini uə rekəm? Iərman sə nukwənen rəpwəmwis ramo auris in,

¹⁵ mətə trini minuə pran riti nukwənen rəpwəmwis, rerin tragien tukwe, ti nəri nə mə Kumwesən riməuvei pen nīmwai nukwənen min mə trauvegi kənkəpwə.

¹⁶ Mətə trini minuə iərmama riti rokeikei mə trəvisə ia noien nəha iakani, nənə iou takini iamnhi irə mə noien riti mwi riwən nakalasia me səvəi Kumwesən ia kwopun me hamo, mətə həmnəmwhen a.

Nəvegiiien ikinan

¹⁷ Ia nəgkiariien me i takini pehe tukumiaha nəha təkwtəkwuni, tapkəgnəgini mhə kimiaha ti nəri nə mə nousəsimwinien səkimiaha rəpkasitu mhə ia kimiaha mətə ramouraha a kimiaha.

¹⁸ Nəri kīməkupwən kini pehe tukw iou i iakregi mə nəpin kimiaha nakalasia me hiamousəsimwin kimiaha me, nənə mamheitehieitehi kimiaha me. Nənə rerik rirhi mə nəgkiariien me nəha nepwin ho nīpərhienien,

¹⁹ ti nəri nə mə tihaməkeikei meitehieitehi kimiaha me nənə tukətə mə nisimə nəha ia kimiaha kamho noien atukwatukw.

²⁰ Nəpın hiamousəsimwın kimiaha me mə tihani nəveginien ikinan səvəi İərimənu səkitaha, rıpkə mhə nəveginien nəha hiamani.

²¹ İakani iamınhi irə ti nəri nə mə kimiaha kuatia kuatia hiaməmwur ia nənien nari. Kimiaha nepwın nukumhə ramahi irəha. Nepwın kamhənimwi nənimwiien skai mamhakonə.

²² Rəfo, rosi nimwə me səkimiaha riwən mə tihəkupwən mhəuvən mhəvegin mhənimwi fwe ikın uə? Uə rəfo, rosi hiamətə ərəha a nakalasia me səvəi Kumwesən, nənə hiokeikei mə tiho auris nərmama nautə səvənraha riwən uə? Takəfni pehe m kimiaha? Takəgnəgini kimiaha ti noien nəha? Rekəm, ko iapkegnəgini mhə kimiaha!

²³ İou iakinahatən raka kimiaha ia nəgkiariien sə İərimənu səkitaha rıməuvei pehe miou. İakini mə ia nəpın kurirə kəsəni pen İesu İərimənu səkitaha ia rəgi nərmama səməme haməmwəki in, in ruvehi bred,

²⁴ məfwaki mını vivi Kumwesən tukwe, nənə məkwsen, mını mə, “In i nıpwrak sə takuvei pen tukumiaha. Kimiaha tihaməkeikei mamho iamınhi irə mə rerimiahə ramrhi iou.”

²⁵ Rəmwhen a mwi nəpın irəha hani raka nari, in ruvehi kap waen, mını mə, “Kap i in i nəgkiariien vi səvəi Kumwesən nitek trərihi tərini əknekin nəgkiariien nəha. Tihamarə mamhəuvən nəpın tihamənimwi ia kap i tihaməkeikei mamho iamınhi irə rerimiahə tramrhi iou.”

²⁶ Ro iamınhi irə nəpın hiani bred i, uə hiamənimwi kap waen i, hiaməni irapw nemhəien səvəi İərimənu səkitaha. Tihamo iamınhi irə mamhəuvən mheste in truvehe mwi.

²⁷ Ro iamınhi irə iərmama sə raməni bred uə ramənimwi kap waen i səvəi İərimənu səkitaha ia noien riti sə rəpwəh natukwatukwien, in ramo noien ərəha, mamə nəri auər a ia nıpwrai İərimənu səkitaha sə ro ikinan i, mamə mwi nəri auər a ia niten sə ro ikinan i.

²⁸ Ro pen iərmama riti traməkeikei mukupwən məkiri atukw a noien səvənhi kurirə rəni bred nəha, mənimwi kap waen nəha.

²⁹ In traməkeikei mo iamınha irə ti nəri nə mə iərmama sə raməni bred nəha, mənimwi kap waen nəha, mətə rıpkətə sas mhə nıpwrai İərimənu səkitaha, in ravi pehe atukw a nərpwınien sə Kumwesən tro min ti noien ərəha səvənhi.

³⁰ Nəri nəha rino mə təkwtəkwuni nəha kimiaha hiəpik hiaməpou mamhemhə irə, nənə kimiaha nepwın həuvamhə raka.

³¹ Mətə trini mınıuə kitaha səkupwən mhəkiri atukw a noien səkitaha kurirə sani nəveginien ikinan, İərimənu səkitaha ko rəpwəh nərpwınien noien ərəha səkitaha.

³² Nəpın İərimənu səkitaha rəpwın noien ərəha səkitaha, in ramo mə trəkoui atukwatukw kitaha irə, mə nəpın trəpwın noien ərəha me səvəi nərmama ia tiprənə i, nənə kitaha tsəpkuvehi mhə nərpwınien nəha kitaha mınraha.

³³ Ro pen piak me, nəpın hiouəsımın kimiaha me mə tihani nəveginien ikinan, tiheitenhi kimiaha me.

³⁴ Trini mınıuə kimiaha riti nukumhə rahi, ramasan mə trəni nari fwe imwəni, mə nəpın hiouəsımwın kimiaha me, Kumwesən trəpwəh nərpwınien noien ərəha səkimiaha.

Narimnari me nepwın mwi nəha ikın ia noien nəha, mətə takuvei pehe nəgkiariien tukwe nəpın takuvehe.

12

Niskaiien me səməme Nənimwın səvəi Kumwesən rauvei pehe

¹ Ia nɪkaren sɔvɔi nɪskaiien me sɔmɔme Nɔnimwɪn sɔvɔi Kumwesɔn rauvei pehe, piak me, iakokeikei mɔ kimiaha tihamɔkeikei mhɔukurɔn.

² Kimiaha hiɔukurɔn mɔ fwe kupwɔn, nɔpɪn hiɔpkahatɔtɔ mhɔ ihi ia Kristo, nari riti ruvi pen kimiaha mɔ tihɔfwaki m nɔnimwi nari me sɔmɔme hɔpkɔgkiari mhɔ, mɔtɔ hiamɔuvɔn a.

³ Ro pen iakokeikei mɔ kimiaha tihɔukurɔn. Iɔrmama sɔ Nɔnimwɪn sɔvɔi Kumwesɔn ramiri in ko rɪpkɪni mhɔ mɔ “Iesu in rɔrɔha.” Nɔnɔ iɔrmama sɔ Nɔnimwɪn Ikinan rɔpwɔh niriiien in, ko in rɔpwɔh niniiien mɔ “Iesu in Iɔrimɔnu.”

⁴ Kitaha samɔuvehi nɪskaiien me sɔpɔmsɔpɔ, mɔtɔ Nɔnimwɪn i sɔvɔi Kumwesɔn sɔ rauvei pehe nɪskaiien me nɔha in kuatia a.

⁵ Kitaha samo tukwini nari ia suatuk me sɔpɔmsɔpɔ, mɔtɔ Iɔrimɔnu i samo tukwini nari min in kuatia a.

⁶ Kitaha samo wok me rɪpɪk sɔpɔmsɔpɔ, mɔtɔ Kumwesɔn kuatia a ramo wok ia nɪmiruiien sɔvɔi nɔrmama me pam mɔ irɔha tuho pam wok me nɔha.

⁷ Nɔnimwɪn sɔvɔi Kumwesɔn rauvei pehe nɪskaiien me sɔvɔnhi m kitaha kuatia kuatia, mauvei pehe mɔ nɪskaiien me nɔha tuhasitu ia kitaha pam.

⁸ Iɔrmama riti, Nɔnimwɪn rauvei pen nɪskaiien min mɔ trɪni irapw nɔgkiariien sɔ nukurɔnien rarɔ irɔ. Riti mwi, Nɔnimwɪn kuatia a rauvei pen nɪskaiien min mɔ trɪni irapw nɔtɔrigien amasan.

⁹ Riti mwi, Nɔnimwɪn kuatia a rauvei pen nɪskaiien min mɔ trahatɔtɔ ɔknekɪn ia Kumwesɔn. Riti mwi, Nɔnimwɪn kuatia a rauvei pen nɪskaiien min ti noien nɔrmama sɔmɔme hamemhɔ hɔuvehe mhɔsanɪn.

¹⁰ Riti mwi, Nɔnimwɪn rauvei pen nɪskaiien min ti noien nɪmtɔtien me sɔpɔmsɔpɔ. Riti mwi, Nɔnimwɪn rauvei pen nɪskaiien min ti nɪni irapwɪen nɔgkiariien sɔ Kumwesɔn ruvei pehe. Riti mwi, Nɔnimwɪn rauvei pen nɪskaiien min ti nɔkiriien nɔnimwɪn me sɔpɔmsɔpɔ. Riti mwi, Nɔnimwɪn rauvei pen nɪskaiien min ti nɔgkiariien ia nɔgkiariien me sɔpɔmɔpɔ, nɔnɔ mauvei pen m iɔrmama riti mwi nɪskaiien ti niniiien nɪpwrai nɔgkiariien me nɔha.

¹¹ Nɪskaiien me nɔha, irɔha pam hamɔuku pen a ia Nɔnimwɪn kuatia a, nɔnɔ in rauvei pehe m kitaha kuatia kuatia mamesi pen a nɔfe in rokeikei.

¹² Nɪpwrai iɔrmama kuatia a, mɔtɔ nourenouren me rɪpɪk. Nɔnɔ nɔri auɔr a nourenouren me sɔpɔmsɔpɔ, mɔtɔ hamɔrɪpɪn ia nɪpwrai iɔrmama kuatia a. Nɔnɔ ro iamɪnhi irɔ rɔmwhen a ia Kristo.

¹³ Iakani iamɪnhi irɔ ti nɔri nɔ mɔ Nɔnimwɪn kuatia a rɪno paptas ia kitaha pam ia nɪpwrai Kristo kuatia, nɔkur Isrel uɔ nɔrmama rɪpkɔ mhɔ irɔha nɔkur Isrel, slef me uɔ nɔrmama komhɔ irɔha slef me. Kumwesɔn rɪno mɔ kitaha pam sɔuvehi Nɔnimwɪn kuatia a rarɔ ia kitaha rɔmwhen ia nui kamɔnimwi.

¹⁴ Nɪpwrai iɔrmama komhɔ nouren kuatia a, mɔtɔ nourenouren me rɪpɪk.

¹⁵ Trɪni mɪnuɔ nɪsun rɪni mɔ, “Rɪpkɔ mhɔ iou rɔgɪn nɔnɔ ro pen rɪpkɔ mhɔ iou nɪpɔri nɪpwrai iɔrmama riti,” nɔgkiariien nɔha ko rɔpwɔh noien mɔ nɪsun komhɔ in nɪpɔri nɪpwrai iɔrmama.

¹⁶ Nɔnɔ trɪni mɪnuɔ nɪfregɪn rɪni mɔ, “Rɪpkɔ mhɔ iou nɔnimen nɔnɔ ro pen rɪpkɔ mhɔ iou nɪpɔri nɪpwrai iɔrmama riti,” nɔgkiariien nɔha ko rɔpwɔh noien mɔ nɪfregɪn komhɔ in nɪpɔri nɪpwrai iɔrmama.

¹⁷ Trɪni mɪnuɔ nɪpwrai iɔrmama riti in nɔnimen me pam, nɔnɔ trɔfo mɪregɪ nari? Nɔnɔ trɪni mɪnuɔ nɪpwrai iɔrmama riti in nɪfregɪn me pam, in trɔfo mɪregɪ nari?

¹⁸ Mɔtɔ rekɔm, Kumwesɔn rɪno nɪpwrai iɔrmama nourenouren me rarɔ rɔmwhen in rokeikei.

¹⁹ Trini minuə nourenoure nipwrai iərmama nə kuatia a, nənə nipwran pəku? In riwən.

²⁰ Mətə nipərhienien nourenouren me ripik, mətə nipwran kuatia a.

²¹ Nənimen ko ripkini pen mhə ti rəgin mə, “Iou iakəpwəh ik, iou iakinəmwhen raka.” Nənə kənkəpwə ko ripkini pen mhə ti nisun mi mə, “Iou iakəpwəh kimirau, iou iakinəmwhen raka.”

²² Ripko mhə iaminihi irə. Nourenoure nipwrataha me səməme reritaha ramrhi mə həpou anan, mətə irəha tuhaməkeikei mharə.

²³ Nənə nourenoure nipwrataha me səməme reritaha ramrhi mə irəha nəri auər a me, samasan pen minraha. Nənə nourenoure nipwrataha me samauris tukwe, səuvən ia tinari tukwe.

²⁴ Mətə nourenoure nipwrataha me səməme həpko mhə naurisien, səpwəh a iaminihi irə. Mətə Kumwesən rinousəsimwin nourenoure nipwrataha me, nənə mauvehi utə səməme samo pen a irəha hasori mhəpi raka nourenoure nipwrataha nepwin.

²⁵ Nənə ia noien nəha, nourenoure nipwrataha me ko həpwəh neitehieitehien irəha me, mətə irəha tuhətoni amasan pam irəha me.

²⁶ Trini minuə nouren riti ramregi nəmisəien, nənə nouren me pam tuhəregi nəmisəien irəha min. Nənə trini minuə kauvei pen nisaiien m nouren riti nouren me pam tuhagien irəha min.

²⁷ Nipwrai nəgkiariien i mə kimiaha pam nipwrai Kristo, nənə kimiaha kuatia kuatia kimiaha nourenoure nipwran me.

²⁸ Nənə ia nousəsimwinien səvəi nakalasia me Kumwesən rinəmri pen nərmama me ia kwopun me səvənraha. In rinəmri kupwən aposol me, profet me kamhəkurirə pen irəha, nənə nahatən me kamhəkurirə pen mwi irəha. Irəha raka nənə nərmama kamho nimtətien me, nənə nərmama kamhomasan nərmama kamhemhə, nənə nərmama kamhasitu ia nərmama, nənə nərmama kamhəkəkini nakalasia me ia nəfe wok kamho, nənə nərmama kamhəgkiari ia nəgkiariien əpə me.

²⁹ Ripko mhə irəha pam aposol me, uə profet me, uə nahatən me. Ripko mhə irəha pam nərmama səvəi noien nimtətien me,

³⁰ uə kamhəuvehi niskaiien ti noien nərmama kamhemhə həuvehe mhəsanin. Irəha pam həpkuvehi mhə niskaiien ti nəgkiariien ia nəgkiariien əpə me, uə niskaiien ti nini irəpwien nipwrai nəgkiariien əpə me nəha.

³¹ Mətə tihousari əknekən mə tihəuvehi niskaiien me nəha Nənimwin rauvei pehe səməme hasori mhəpi raka niskaiien me nepwin.

Mətə təkwtəkwni takini pehe suatuk sə ramasan məpi raka.

13

Noien səvəi nokeikeien

¹ Trini minuə iakaməgkiari ia nəgkiariien əpə me səvəi nərmama mine nagelo me, mətə nokeikeien riwən ia nirak, iou iakəmwhen a ia təmtəm riti kauəsi ramierig asori, uə bel kauəsi ramasək.

² Trini minuə iakəuvehi niskaiien ti nini irəpwien nəgkiariien sə Kumwesən rauvei pehe, uə iakukurən pam nipwrai narimnari me səməme kamhərkwafə mine nukurəniien me pam, uə nahatətəien sə iakəuvehi riskai məmwhen mə takuvehi raka təkueər me irə, mətə nokeikeien riwən ia nirak, iou iakəmwhen a ia nəri auər a.

³ Trini minuə iakipeki pen pam narimnari me səiou m nərmama me səməme nautə səvənraha riwən, uə iakəsəni nipwrak mə napw trahi, mətə nokeikeien riwən ia nirak, noien nəha iakino ko ripkasitu mhə ia nirak.

⁴ Noien sāvai nokeikeiien ikamo nətərigien səim raməpwəmwis, nənə mamō ramasan m nərmama, ik rerim rəpwəh nirihi ərəhaien nərmama, uə ipkəgkiari ərpwi mhə, nənə məpwəh nuvehi utəien ik.

⁵ Noien sāvai nokeikeiien ikəpwəh no penien nərmama, mīpkəmwur mhə ti tipwim, mīpko akwauakw mhə niemaħa, uə ikəpwəh nəkwətəmhiri əknekinien nərəhaien sə iərmama riti rino mik ia rerim.

⁶ Rerim rīpkagien mhə ti noien sə rīpkatukwatukw mhə, mətə rerim ramagien a ti nīpərhienien.

⁷ Noien sāvai nokeikeiien ikəvrani nəfe nəghin kamo mik, ia nəpīn me ikani nīpərhienien ia Kumwesən, maməmri pen əknekīn nətərigien səim irə. Nəpīn nərəhaien reste ik, mətə ikamərer əknekīn.

⁸ Noien sāvai nokeikeiien ko rīpkiwən mhə ia nəpīn riti. Mətə noien sāvai nini irapwien nəgkiariien sə Kumwesən rauvei pehe, uə noien sāvai nəgkiariien ia nəgkiariien əpə me, uə noien sāvai nukurəniēn nari, noien mirəhar nəha tuhariwən.

⁹ Ro iamīnhi irə ti nəri nə mə ipwet mine nukurəniēn səkitaha ro nīpərpərin, nənə nəgkiariien me i Kumwesən rauvei pehe saməni irapw ro nīpərpərin.

¹⁰ Mətə nəpīn sə pekīn trier pehe, sə ro nīpərpərin triwən.

¹¹ Nəpīn iakīnamouihi, iakaməgkiari rəmwhen ia iəkunouihi, nukurəniēn səiou rəmwhen sāvai iəkunouihi, nənə noien sāvai nətərigien səiou rəmwhen sāvai iəkunouihi. Mətə nəpīn iakuvehe masori, iakəmri noien me sāvai iəkunouihi ia təkutak.

¹² Ipwet mine kitaha samətoni rəmwhen saməti pen ia klas sə rakwhakw, mətə ia nəpīn nəha tsətoni rəmwhen saməti pen ia nəmritaha atukwatukw. Ipwet mine iakukurən a nīpərin, mətə ia nəpīn nəha takukurən amasan pam rəmwhen ia Kumwesən rukurən amasan pam iou nəha təkwtəkwni.

¹³ Nənə təkwtəkwni noien mirəhar i kahar hamarərer: noien sāvai nahatətəien, noien sāvai neitenhiēn nəri amasan mə truvehe, mine noien sāvai nokeikeiien. Mətə noien sə ramasan pīk anan ia nīrəhar in i noien sāvai nokeikeiien.

14

Nəgkiariien sə Kumwesən rauvei pehe mine nəgkiariien əpə me

¹ Pwəh nokeikeiien nəri hiamousari tukwe ia nīmīruien səkimiaħa. Niskaiien me sāməme Nənīmwin Ikinan rauvei pehe, ramasan mə rerimīaħa tramevən ia nīrəħa, mətə sə ramasan pīk anan rerimīaħa tramevən irə in i nini irapwien nəgkiariien sə Kumwesən rauvei pehe.

² Iakani iamīnhi irə ti nəri nə mə iərmama sə raməgkiari ia nəgkiariien əpə riti, in rīpkəgkiari mhə m nərmama, mətə raməgkiari m Kumwesən. Pərhien iərmama riti riwən sə rukurən nəgkiariien sə in rani, mətə ia niskaiien sāvai Nənīmwin Ikinan, in rani irapw nəgkiariien me nepwin nīpwran rərkwafə.

³ Mətə iərmama sə ramīni irapw nəgkiariien sə Kumwesən rauvei pehe, in raməgkiari m nərmama, nənə mauvrhəkīn irəħa, mamərpwi əknekīn irəħa, mauvehi utə nətərigien sāvənrəħa.

⁴ Iərmama sə raməgkiari ia nəgkiariien əpə riti, in ramasitu atukw a irə. Mətə iərmama sə rani irapw nəgkiariien sə Kumwesən rauvei pehe, in ramasitu ia nakalasia me.

⁵ Iakokeikei mə kimīaħa pam anan tihəgkiari ia nəgkiariien əpə me, mətə ramasan pīk mə tihəni irapw nəgkiariien sə Kumwesən rauvei pehe. Iərmama sə rani irapw nəgkiariien sə Kumwesən rauvei pehe, in ramasitu pīk ia nakalasia me məpi raka iərmama sə raməgkiari ia nəgkiariien əpə me. Mətə nīpərhienien trīni mīnuə iərmama riti rini irapw nīpwrai nəgkiariien əpə nəħa, noien nəħa trasitu mwi ia nakalasia me.

6 Piak me, trini minua iakuvehe matoni kimiaha, nana mamægkiari m kimiaha ia nægkiariien epa me iaminha irä, takäfo masitu ia kimiaha? Hiäukurän mä takamäkeikei muvehe mini pui pehe nari vi riti m kimiaha, uä nukuränien riti, uä nægkiariien riti kumwesän ruvei pehe, uä nahatänien riti. Mä rekäm, ko iapkasitu anan mhä ia kimiaha.

7 Rerimiaha tramrhi ro narimnari me i häpkimiru mhä mäta rerinraha fwe ikin rämwhen ia tärhe nau uä kitar. Trini minua rerinraha ripkatukwatukw mhä, nana iärmama riti träfo mukurän näfe nipu kamhani?

8 Uä kisipw i kamäse ti näsuäpwiriien närmama ti naruagänien trini minua rerin räpwäh nasäk amasanien mo nukuränien i m närmama, nana sin träpnäpenä ti naruagänien?

9 Rämwhen a ia kimiaha. Trini minua hiamægkiari ia nægkiariien sä närmama häreirei, tuhäfo mhäukurän nipwrai nægkiariien sä hiamäni? Kimiaha hiamægkiari a m kwänmahan, närmama häpkukurän mhä nipwran.

10 Pärhien, nægkiariien me ripik ia täkure tipränä i, nana iräha pam nipwranraha fwe ikin.

11 Mäta trini minua iapkukurän mhä nipwrai nægkiariien sä iärmama riti rani pehe tukwe iou, iou iäpwispwis tukwe in, nana in iäpwispwis tukw iou.

12 Rämwhen a ia kimiaha. Rerimiaha ramevän pik ia niskaiien me sämäme Nänimwin Ikinan rauvei pehe, nana ro pen tihousari mä tihäuvrhäkin nakalasia me ia niskaiien me sämäme tuhasitu pik ia niräha.

13 Ro iamihhi irä iärmama sä ramægkiari ia nægkiariien epa riti, in tramäkeikei mäfwaki märes niskaiien ti nini irapwien nipwran.

14 Trini minua iakamäfwaki mani irapw nægkiariien epa me, nänimwik fwe imwä ramäfwaki, mäta ia nätärigien säiou iapkukurän mhä nipwrai nægkiariien me i iakani.

15 Ro iamihhi takäfo irä? Takäfwaki ia nänimwin, mäfwaki mwi ia nätärigien säiou. Takani nipu ia nänimwin, mäni mwi nipu ia nätärigien säiou.

16 Mä rekäm, trini minua ikäfwaki ia nänimwin ia nægkiariien epa mägnägini kumwesän, iärmama auär a riti ia kwopun näha, in träfo mini "Ouäh" ia näfwakiien säim? Räknekän ti näri nä mä in räreirei näri ikani.

17 Nipärhienien näfwakiien säim säväi niniien tanak m kumwesän ramasan pik, mäta ko ripkasitu anan mhä ia iärmama näha.

18 Iakani tanak m kumwesän mä iakamægkiari ia nægkiariien epa me mäpi raka kimiaha pam.

19 Mäta ia nousäsimwinien säväi nakalasia me, trini minua iakahatän närmama ia kwopi nægkiariien me krirum a sämäme häukurän ramasan mäpi raka mä iakini kwopi nægkiariien me ten-taosen ia nægkiariien epa sä häreirei.

20 Piak me, räräha mä tihämwhen ia näkwärhakkwärha ia nätärigien säkimiaha. Ramasan mä tihäreirei noien äräha rämwhen ia näkwärhakkwärha me, mäta ia nätärigien säkimiaha tihämäkeikei hämwhen ia närmama häuväpwinari raka.

21 Kimärai pen nægkiariien riti ia näkukuä säväi Loa rani mä, "Iou takægkiari m närmama me i.

Nægkiariien säiou trier ia närmama sämäme kamhäni nægkiariien epa me, mier mwi ia tärhui iäpwispwis me.

Näri auär a mä takægkiari minraha iamihhi irä, mäta iräha tuhäpkätärig mhä iou.

Iou Iärimänu iakani iamihhi irä."

22 Ro iamihhi irä sätoni mä niskaiien ti niniien nægkiariien epa me ro nimtätien riti ramevän ti närmama sämäme häpkini mhä nipärhienien ia Kristo. Ripkevän mhä ti närmama sämäme hamäni nipärhienien irä. Mäta niskaiien ti nini irapwien nægkiariien

sə Kumwesən rauvei pehe ro nɪmtətien riti ramevən tɪ nɛrmama sɛmɛme haməni nɪpərhienien ia Kristo. Rɪpkevən mhə tɪ nɛrmama sɛmɛme hɛpkɪni mhə nɪpərhienien irə.

²³ Ro iamɪnhi irə, trɪni mɪnuə nɛrmama iruə me uə sɛmɛme hɛpkɪni mhə nɪpərhienien ia Kristo hɔvnmwə pehe ia kwopun kɪmiaha nakalasia me hiamousəsɪmwɪn ikɪn, nənə mhətoni kɪmiaha pam hiaməgkiari ia nəgkiariien əpə me, rəfo? Irəha tuhəni mə kɪmiaha hiamarməri.

²⁴ Mətə trɪni mɪnuə kɪmiaha pam hiaməni irapw nəgkiariien sə Kumwesən rauvei pehe, nənə iərmama riti sə rɪpkɪni mhə nɪpərhienien ia Kristo uə iərmama iruə riti ruvnmwə pehe, nəgkiariien səkɪmiaha pam tro in rukurən mə in iərmama riti sə ramo noien ərəha, nənə in trəkiri noien sɛvənhi.

²⁵ Nəgkiariien me nəha səkɪmiaha trɪni pui nətərigien sɛvənhi in ramərkwafə irə fwe ia rerɪn, nənə ro iamɪnha irə iərmama nəha treiwaiu nənimen trɪrapi tɪprənə, in truvei pen nɪsiaiien sɛvənhi m Kumwesən, mani irapw mə Kumwesən ramarə pərhien tukumiaha.

Tihousəsɪmwɪn kɪmiaha me tɪ nəfwakien, mhəfwaki, mhəsi pen suatuk tukwe

²⁶ Ro iamɪnhi irə, piak me, rəfo? Nəpɪn hiamousəsɪmwɪn kɪmiaha me tɪ nəfwakien, kɪmiaha kuatia kuatia, riti rəni nɪpu, riti ramahatən, riti rani irapw nari riti Kumwesən rɪno pui pen min, riti raməgkiari ia nəgkiariien əpə riti, riti mwi rani irapw nɪpwrai nəgkiariien nəha. Tihaməkeikei mho narimnari me nəha mhasitu ia kɪmiaha me irə.

²⁷ Trɪni mɪnuə nɛrmama me nepwɪn haməgkiari ia nəgkiariien əpə me, ramasan mə iərmama kəru a uə kahar həgkiari. Nəpɪn iərmama riti rəgkiari, in əpa rəgkiari meste ro sampam, kurirə riti rəgkiari. Nənə iərmama riti traməkeikei mɪni irapw nɪpwrai nəgkiariien me nəha.

²⁸ Mətə trɪni mɪnuə iərmama riwən tɪ nɪni irapwien nɪpwrai nəgkiariien me nəha, iərmama sə raməgkiari ia nəgkiariien əpə, in trəpwəh nəgkiari asoriien ia nəmri nakalasia me, in trəgkiari afafa a pwəh irau əpa Kumwesən krouregi.

²⁹ Nɛrmama sɛmɛme kamhəuvehi nɪskaiien tɪ nɪni irapwien nəgkiariien sə Kumwesən rauvei pehe, ramasan mə kəru a uə kahar həgkiari, nənə nɛrmama nepwɪn həkiri amasan nəgkiariien sə haməni.

³⁰ Mətə trɪni mɪnuə iərmama riti sə raməkure kɪmiaha mɪn rɪregi mə Kumwesən ro pui nəgkiariien riti mɪn, nənə iərmama sə raməgkiari trəpwəh nəgkiariien.

³¹ Ro iamɪnhi irə, kɪmiaha pam hiəukurən nɪni irapwien nəgkiariien sə Kumwesən rauvei pehe, riti rukupwən məgkiari raka nənə riti. Tiho iamɪnha irə mə nɛrmama me pam tuhəuvehi nukurənien, nənə trasitu ia nɛrmama me pam.

³² Kɪmiaha hiəukurən. Nɛrmama sɛmɛme kamhəuvehi nɪskaiien tɪ nɪni irapwien nəgkiariien sə Kumwesən rauvei pehe, irəha hamərimənu atukw a ia nənɪmwɪnraha me, mhəukurən nəgkiariien, mhəukurən mwi nafafaien.

³³ Iakani iamɪnhi irə tɪ nəri nə mə Kumwesən rɪpko mhə in Kumwesən sɛvəi noien nɪreireien ia nari, mətə in Kumwesən sɛvəi nəmərɪnuien.

Rəmwhen ia nakalasia me pam, nəpɪn kamhousəsɪmwɪn irəha me,

³⁴ nɪpran tuhəpwəh nəgkiariien ia nousəsɪmwɪnien me nəha. Rəpwəh natukwatukwien mə tuhəgkiari, mətə tuhaməkeikei mheiwaiu mho nɪsiaiien rəmwhen Loa sɛvəi Moses rani.

³⁵ Trɪni mɪnuə hokeikei mə tuhəukurən nari riti, tuhaməkeikei mhəres tɪ sɛvənraha me nərman fwe ia rukwənu. Iakani iamɪnhi irə tɪ nəri nə mə ro naurɪsien mə pran trəgkiari ia nousəsɪmwɪnien sɛvəi nakalasia me.

³⁶ Rəfo? Rerɪmiaha rɪrhi mə nəgkiariien sɛvəi Kumwesən rɪməkupwən ia kɪmiaha muvehe? Uə rerɪmiaha rɪrhi mə nəgkiariien sɛvəi Kumwesən rɪməuvehe a tukumiaha?

³⁷ Trini minua kimiaha riti rerin rirhi ma in profet riti, ua Nanimwin Ikinan rimauvei pen niskaiien riti min, ramasan. Matə in traməkeikei mukurən mə nəgkariien i iakamrai m kimiaha in nəkwai Iərimənu səkitaha.

³⁸ Trini minua rəpwəh niniiien niperhienien ia nəgkariien i, tukəpwəh mwi niniiien niperhienien ia nəgkariien səvəhi.

³⁹ Ro iamihhi irə, piak me, niskaiien sə tihokeikei pik, in i nini irapwien nəgkariien sə Kumwesən rauvei pehe. Matə tihəpwəh niniseien niskaiien i sə nərmama haməgkari ia nəgkariien əpə me.

⁴⁰ Narimnari me pam səməme hiamo, tihaməkeikei mho ia noien sə ratukwatukw mhesi pen suatuk tukwe.

15

Kristo rinətui mwi ia nemhəien səvəhi

¹ Piak me, iakokeikei mə tako kimiaha hiəukurən nəgkariien amasan sə iakinəvisau irə m kimiaha fwe kupwən. Nəgkariien amasan i kimiaha hiəuvəni raka niperhienien irə mamhərer irə.

² Trini minua hiaməkwtəmhiri əknekən nəgkariien amasan i iakinəvisau raka m kimiaha, Kumwesən truvehimiru kimiaha irə. Matə trini minua hiaraka ia nəgkariien amasan i, nənə hiəuvəni auər a niperhienien irə.

³ Narimnari me səməme iakiməregi, iou iakuvəni raka tukumiaha. Iakiməni mə nəri sə tihaməkeikei mhəkupwən mhəukurən in i mə Kristo rimamhə ti noien ərəha me səkitaha ramesi pen nəgkariien me kimərai pen ia Nəkukuə Ikinan.

⁴ Kimənimwi nənə rətui mwi ia nemhəien səvəhi ia nəpən sə ro kahar irə ramesi pen nəgkariien me kimərai pen ia Nəkukuə Ikinan.

⁵ Nənə in riməkupwən mier irapw ti Pita, marə mier irapw mwi ti nərmama səvəhi twelef.

⁶ Kurirə irə in rier irapw mwi ti piəvtaha me həpik həpi raka faef hantret ia nəpən kuatia a. Irəha həpik haməmuru ihi, matə nepwin həuvamhə raka.

⁷ Nəpən in rier irapw raka ti nirəha, marə mier irapw mwi ti Jemes, nənə mier irapw mwi ti aposol me pam.

⁸ Kurirə ia nirəha pam, in rier irapw mwi tukw iou, matə iou iakəmwhen ia iəkunouihhi əmtəmetə riti ripkətui mhə ia nəpən atukwatukw səvəhi.

⁹ Iakani iamihhi irə ti nəri nə mə iou inhəripw anan ia aposol me pam, nənə iakəpwəh nəmwhenien mə nərmama tuhəkwein iou mə iou aposol riti, ti nəri nə mə iakinamometə nakalasia me səvəi Kumwesən fwe kupwən.

¹⁰ Matə Kumwesən rinasitu ia nirak ia namasanien səvəhi, mo iakuvehe mo iamihhi irə nəha təkwtəkwuni. Nənə namasanien səvəhi sə rino miou rəpwəh nuvehe əpnapienien, matə rukuə kwənkwan. Niperhienien, iakino wok məpi raka aposol me pam, matə ripko mhə ia niskaiien atukw səiou, matə ia namasanien sə Kumwesən rauvei pehe miou.

¹¹ Ro iamihhi irə nəri auər a mə iou iakani irapw nəgkariien amasan i m kimiaha, ua irəha haməni irapw m kimiaha, matə nəgkariien kuatia a i səkimaha pam iahaməni irapw tukumiaha nənə hiəuvəni raka niperhienien irə.

Nərmama səməme həuvamhə tuhətui mwi ia nemhəien

¹² Kimiaha hiəukurən mə ia nəgkariien səkimaha, kimaha iahaməni irapw mə Kristo rinətui mwi ia nemhəien. Mə iahaməvisau iamihha irə, rəfo kimiaha nepwin hiaməni mə nərmama səməme həuvamhə ko həpkətui mhə mwi?

¹³ Trini minua narmama samame hauvamha ko hapkətui mha mwi, nana ko Kristo mwi rapwəh nətuiien ia nemhəien.

¹⁴ Nana trini minua Kristo rapwəh nətuiien ia nemhəien, wok i səkimaaha sə iahaməni irapw nəgkiariien amasan ro nəri auər a irə rəmwhen a mwi ia nahatətəien səkimaaha.

¹⁵ Nari riti mwi, trini minua Kristo rapwəh nətuiien ia nemhəien, kimaha iahəneikuə ia Kumwesən, ti nəri nə mə iahaməni irapw mə Kumwesən rino Kristo rətui mwi ia nemhəien. Trini minua nəgkiariien nəha ro niperhienien mə narmama samame hauvamha ko hapkətui mha mwi ia nemhəien, nana Kumwesən ko rapwəh noien mwi Kristo rətui ia nemhəien.

¹⁶ Trini minua narmama samame hauvamha raka ko hapkətui mha mwi ia nemhəien, nana ko Kristo rapkətui mha mwi ia nemhəien.

¹⁷ Trini minua Kristo rapkətui mha mwi ia nemhəien, nana nahatətəien səkimaaha nipwran riwən, kimiaha hiamarə ihi ia noien ərəha me səkimaaha.

¹⁸ Nana trini minua nəgkiariien nəha ro niperhienien, narmama samame haməni niperhienien ia Kristo fwe kupwən hauvamha raka, irəha hauvəiwən ko hapkətui mha mwi.

¹⁹ Kitaha saməmri pen əknekən nətərigien səkitaaha ia Kristo, mətə mə noien nəha səvəi nimiruien a i səvəi tivrənə, rərəha anan tukutaha məpi raka narmama me nepwən.

²⁰ Mətə nəgkiariien sə ro niperhienien ro iamınhi irə. Kristo rinətui mwi ia nemhəien səvənhi. In rukupwən mətui mwi rəmwhen ia nukwai nei kukupwən kesi. Narmama samame hauvamha raka irəha tuhətui mwi ia nemhəien kurirə.

²¹ Iakani iamınhi irə ti nəri nə mə nemhəien riməuvehe ia iərmama riti, nana ia suatuk kuatia a, nətuiien mwi ia nemhəien riməuvehe ia iərmama riti.

²² Narmama me pam tuhemhə ti nəri nə mə haməuku pen ia Atam. Ia noien a mwi nəha, narmama me pam samame haməuvehe mho kuatia irəha Kristo tuhətui mwi ia nemhəien.

²³ Mətə irəha nəha tuhətui mwi ia nəpən atukwatukw səvənraha. Kristo in riməkupwən mətui mwi. Nəpən in truvehe mwi irə, narmama me səvənhi tuhətui mwi.

²⁴ Nana nəpən sampam truvehe, Kristo trouraha nənimwən me pam samame kamhəuvehi nərimənuien mine nasoriien. In trouraha niskaiien me pam. Kurirə irə in raraka ia nitətə sə in ramərimənu irə revən ia rəgi Tata Kumwesən.

²⁵ Ro iamınhi irə ti nəri nə mə Kristo traməkeikei mamərimənu meste Kumwesən trəmri narimnari me pam samame in raməmwəki irəha kamharə inhəripw ia tpage nisui Kristo mi.

²⁶ Sə trouraha sampam ia nirəha nemhəien. Nana nemhəien triwən mwi.

²⁷ Iakani iamınhi irə ti nəri nə mə Nəkukuə Ikinan rani mə, “Kumwesən rinəmri narimnari me pam kamharə inhəripw ia tpage nisun mi.” Mətə ro nukurənien i mə nəgkiariien nəha sə rani mə “narimnari me pam,” kirkəvsini pen mha Kumwesən ia narimnari me nəha. In rinəmri pen narimnari me nəha kamharə inhəripw ia tpage nisui Kristo mi.

²⁸ Narimnari me pam tuheiwaiu Kristo trərimənu ia nirəha. Irəha pam tuheiwaiu raka, nana Tini Kumwesən truvehi irapw atukw a in, meiwaiu marə tegin nərimənuien səvəi Tata səvənhi sə rinəmri irapw narimnari me pam ia tpage nisun mi. Ro iamınhi irə mine Kumwesən trərimənu ia narimnari me pam.

²⁹ Rəfo ia narmama samame kamo paptəes ia nirəha ti narmama samame hauvamha raka? Trini minua narmama samame hauvamha raka tuhəpkətui mha mwi ia nəpən riti, nana rəfo kamo paptəes ia narmama ti nirəha?

³⁰ Rəmwhen a ia kimaha. Rəfo iahaməuvehi pekən nəpən sikai me ia nimiruien səkimaaha ia nəpən me pam?

³¹ Iakani kwəsuaahi piak me mə nəpɪn rɪpɪk nərmama haməmwur mə tuhousi əpune iou! Rerik ragien pik tukumiaha ti nəri nə mə hiəməuvehe mho kuatia kɪmiaha Iesu Kristo Iərimənu səkitaha. Nənə mo pen nəgkiariien i iakani ro nɪpərhiienien.

³² Ia kwopun i Efesas, rəmwhen mə iakaruagən kɪmaha nəri əpɪmɪn me. Mətə rəfo? Trɪni mɪnuə nərmama səməme həuvamhə ko həpkətui mhə mwi, iakinaruagən ti nəfe? Trɪni mɪnuə nərmama səməme həuvamhə ko həpkətui mhə mwi, ramasan mə tihesi pen a nəgkiariien i sə rani mə,

“Pwəh sani nari mhənɪmwi,

ti nəri nə mə trakwakwi semhə.”

³³ Tihəpwəh neikuə atukwien ia kɪmiaha. Nəgkiariien i kamɪni ro nɪpərhiienien. “Nəpɪn nərmama səvənraha noien ramasan havən pəri irəha nərmama səməme noien səvənraha rərəha, səməme noien səvənraha rərəha houraha noien amasan səvənraha.”

³⁴ Hərərɪg pehe mwi mhəuvehi atukwatukw nətərɪgɪen səkɪmiaha sə ratukwatukw, nənə mharaka ia noien ərəha me. Iakani iamɪnhi irə ti nəri nə mə kɪmiaha nepwɪn hiamreirei ihi Kumwesən, nənə ro naurɪsien asori m kɪmiaha.

Nərmama tuhətui mwi ia nemhəien mətə nɪpwranraha trəfo irə?

³⁵ Mətə iərmama riti trəres nəresien i mə, “Nərmama səməme həuvamhə tuhəfo mhətui mwi? Nɪpwranraha trəfo irə?”

³⁶ Ik iərmama ikreirei nari, nuni nari sə ikəpwei traməkeikei memhə kurirə ruverə mutə.

³⁷ Nənə nəri sə ikəpwei ropə ia nɪpwran sə trutə. Sə ikəpwei in nə nuni nari, rosi nuni wit uə nuni nari riti mwi.

³⁸ Mətə Kumwesən rauvei pen nɪpwran rəmwhen sə in rokeikei. Nənə nuni nari me kuatia kuatia, in rauvei pen nɪpwranraha me.

³⁹ Rəmwhen a mwi nusai nari rəpwəh nəmnəmwhenien, mətə nusai nari səpəmsəpə. Nusai iərmama ropə ia səi nərimɪru me, uə menu me, uə nəmu me.

⁴⁰ Narimnari me ia nɪmagouagou ho nɪpwranraha. Rəmwhen a mwi narimnari me ia təkure tɪprənə i ho nɪpwranraha. Mətə narimnari me nəha kamətə fwe ia nɪmagouagou kamhəser ropə ia nɪpwrai narimnari me nəha kamətə ia təkure tɪprənə.

⁴¹ Nukuraanien səvəi meri ropə ia nukuraanien səvəi məkwə mɪne nəhiapwien səvəi kəməhau me. Nəhiapwien səvəi kəməhau me nepwɪn hopə ia səvəi nepwɪn mwi.

⁴² Tro mwi iamɪnhi irə ia nəpɪn nəha nərmama səməme həuvamhə tuhətui mwi. Iərmama sə kɪmənɪmwi nɪpwran trɪmərɪr, mətə nəpɪn in trətui mwi nɪpwran trɪpkɪmərɪr mhə mwi.

⁴³ Iərmama sə kɪmənɪmwi nɪpwran rɪpkamasan mhə, mətə nəpɪn in trətui mwi nɪpwran tramasan. Iərmama sə kɪmənɪmwi nɪpwran nɪskaiien səvənhi riwən, mətə nəpɪn in trətui mwi nɪpwran trɪskai.

⁴⁴ Nəpɪn kɪmənɪmwi iərmama nɪpwran ro nusan, mətə nəpɪn in trətui mwi nɪpwran tro nənɪmwɪn.

Trɪni mɪnuə nɪpwrai iərmama sə ro nusan, nənə nɪpwrai iərmama sə ro nənɪmwɪn in mwi fwe ikɪn.

⁴⁵ Iakani iamɪnhi irə ti nəri nə mə kɪmərɪr pen nəgkiariien i ia Nəkukuə Ikinan rani mə, “Iərmama sə rɪməkupwən, Atam, in rɪməuvehe iərmama riti sə ramɪru.” Atam sampam, in i Kristo, rɪməuvehe mo in nənɪmwɪn i rauvei pehe nɪmɪruien.

⁴⁶ Mətə rɪpkə mhə nɪpwrataha i sə ro nənɪmwɪn trukupwən, mətə nɪpwrataha sə ro nusan, nənə kurirə irə nɪpwrataha sə ro nənɪmwɪn.

⁴⁷ Iərmama sə rɪməkupwən in səvəi tɪprənə i. Kumwesən rɪno in ia tɪprənə. Mətə iərmama sə rɪməkurirə rɪməuku pen ia neiai.

⁴⁸ Nərmama me pam səvəi tīprənə, nīpwranraha rəmwhen ia nīpwrai iərmama nəha Kumwesən rino ia tīprənə. Nərmama səməme tuhəvən ia neiai, nīpwranraha trəmwhen ia nīpwrai iərmama sə rīməuku pen ia neiai.

⁴⁹ Təkwtəkwuni kitaha səmwhen ia iərmama nəha sə Kumwesən rino ia tīprənə. Ia noien a mwi nəha kitaha tsəmwhen a mwi ia iərmama nəha sə rīməuku pen fwe ia neiai muvehe.

⁵⁰ Iakani irapw tukumiaha, piak me, nīpwrai iərmama sə ro nusan mo niten ko rīpkuvnimwə mhə ia nītətə sə Kumwesən ramərimənu irə. Rəmwhen a mwi nəri mərīr ko rīpkuvehi mhə nəri sə ramarə rerin.

⁵¹⁻⁵² Həregi ro. Nəgkiariien i iakani pehe tukumiaha i nəha təkwtəkwuni in nəgkiariien riti sə rīnamərkwafə fwe kupwən. Rīpko mhə kitaha pam tsemhə, mətə nəpīn kisīpw sampam trasək kitaha pam tsəuvehe mhərməvi. Kurirə iərmama riti rapri m kuatia ia nənimen, mətə nəri nəha rino sampam akwauakw a. Nəpīn kisīpw sampam trasək, nənə nərmama səməme həuvamhə tuhətui mwi mhəpwəh mwi nemhəien, nənə kitaha tsəuvehe mhərməvi.

⁵³ Nīpwrataha sə ro nəri mərīr i traməkeikei muvehe mo nəri sə ko rīpkimərīr mhə. Nīpwrataha i səvəi nemhəien traməkeikei muvehe mo nəri sə ramarə rerin.

⁵⁴ Nīpərhienien, nīpwrataha sə ro nəri mərīr i traməkeikei muvehe mo nəri sə ko rīpkimərīr mhə. Nīpwrataha i səvəi nemhəien traməkeikei muvehe mo nəri sə ramarə rerin. Nəpīn nəri nəha truvehe mo sampam, nənə nəgkiariien sə kimərīr pen ia Nəkukuə Ikinan ruvehe mo nīpərhienien, rani mə, “Nemhəien ruvəiwən. Kuvəuvehi irapw in ia naruagəniēn.”

⁵⁵ “Eh, nemhəien, tikəfo masori ia kimaha?”

Eh, nemhəien, tikəfo mo nəmisəien m kimaha?”

⁵⁶ Nəri sə nemhəien rauvehi nīskaiien səvənhi irə ti noien nəmisəien m iərmama in nə noien ərəha, nənə nəri sə noien ərəha rauvehi nīskaiien səvənhi irə in nə Loa.

⁵⁷ Mətə pwəh səni tanak m Kumwesən sə rauvei pehe m kitaha noien i saməuvehi raku pen ti Iərimənu səkitaha Iesu Kristo, noien sə ramo kitaha səskai mhəpi raka nemhəien.

⁵⁸ Ro pen piak keikei me, kimiaha tihaməkeikei mhərer əknekīn, mhəpwəh nəseniien nari riti rikiukiū ia kimiaha. Nəpīn me tihamo wok səvəi Iərimənu səkitaha ia rerimīaha pam, ti nəri nə mə hiəukurən mə wok səvəi Iərimənu səkitaha sə hiamo hiəpko auər a mhə.

16

Mane səvəi nasituiēn ia nərmama me səvəi Kumwesən

¹ Ia nīkaren səvəi mane səvəi nasituiēn ia nərmama me səvəi Kumwesən fwe Jerusalem, tihaməkeikei mho rəmwhen sə iakiməni pen ti nakalasia me fwe ia profens nəha Kalesia.

² Ia Sante me pam, kimiaha pam kuatia kuatia tihaməkeikei mhəmri karen mane me nepwīn. Iərmama sə rauvehi mane asori trəmri karen rīpik. Iərmama sə rauvehi mane ouihi trəmri karen ouihi a. Ro iamīnhi irə nəpīn iakuvehe ko hiəpkəmwur mhə mwi mə tiho pam nəri nəha ia nəpīn kuatia.

³ Tihərui irapw kimiaha me nepwīn mə tuhəuvehi mane mhəvən. Nənə nəpīn iakuvehe, iakrai nəkukuə mīni irapw irəha ti nəkur Jerusalem nənə mərhi pen irəha həpeki mane mhəvən fwe ikīn.

⁴ Trīni mīnuə iakətoni mə ramasan mə iou mwi takevən, nənə irəha tuhəkurirə iou.

Pol raməres narimnari me nepwīn mə nəkur Korin tuhaməkeikei mho

⁵ Kurirə iakuvehe məti pehe kimiaha, takevən raka fwe profens nəha Masetonia, ti nəri nə mə takaməkeikei mukupwən mevən fwe Masetonia.

⁶ Rosi takarə kwopti kitaha m kimiaha mə rəfo sarə a meste nəp̄in səvəi nəkwieien tro sampam. Nənə hiəukurən nasituien ia nirak ia navənien səiou sə iakamevən pen me ikin.

⁷ Iapkokeikei mhə mə takuvehe mətoni kimiaha nənə mier mwi, mətə iakokeikei mə takuvehe sarə kwopti tr̄ini minuə Iərimənu səkitaha rəsni iou.

⁸ Mətə takarə a ia kwopun i ia Efesas meste nəp̄in səvəi Pentekos,

⁹ ti nəri nə mə Kumwesən rinəsevər ia suatuk tukw iou mə tako wok amasan sə trukua kwənkwan r̄ip̄ik, nəri auər a mə nərmama h̄ep̄ik haməmwur mə tuhəsisəg iou ti noien wok.

¹⁰ Tr̄ini minuə Timoti ruvehe mətoni kimiaha, hio ramasan min, mhəuvei pen nisaiien min, ti nəri nə mə in ramo wok səvəi Iərimənu səkitaha rəmwhen a ia nirak.

¹¹ Rərəha mə tihamətoni in rəmwhen mə in iərmama auər a riti. Mətə tihaməkeikei mhasitu irə ia navənien səvənhi nəp̄in in r̄ir̄er̄ig muvehe mətoni iou. Iou iakameitenhi piəvtaha me irəha Timoti mə tuhəuvehe mhətoni iou.

¹² Ia n̄ikaren səvəi piəvtaha Apolos, iakiməni pen tukwe in mə in traməkeikei mukurirə piəvtaha me muvehe mətoni kimiaha. Mətə in rəpwəh nokeikeien mə truvehe nəha təkwtəkwni, mətə in truvehe ia nəp̄in sə ratukwatukw tukwe.

¹³ Hətui mhəpwəh napriien, nənə mhərer əknek̄in ia nahatətəien səkimiaha, mhəpwəh nehek̄irien, mho mə hiəskai.

¹⁴ Narimnari me pam səməme hiamo, tiho ia nokeikeien.

¹⁵ Kimiaha hiəukurən mə Stefanas mine nərmama ia nəkwai nimwə səvənhi, irəha haməkupwən mhəni n̄ip̄ər̄hienien ia Iesu fwe profens nəha Akaea, nənə irəha həmwur p̄ik ti nasituien ia nərmama me səvəi Kumwesən. Piak me, iakuə takini pehe tukumiaha i mə

¹⁶ tihəuvei pen nisaiien m nərmama sə ro me iam̄in̄ha irə, mine nərmama me pam səməme kamhowok mamhəsese pəri irəha minraha.

¹⁷ Nəp̄in Stefanas, Fotunatas, mine Akaekas harier pehe rer̄ik ragien, ti nəri nə mə nari auər a mə kimiaha hiəiwən, mətə nəp̄in iakətoni irəhar rəmwhen mə iak̄inətoni kimiaha.

¹⁸ Irəhar haro iou iakuvehi napwisien ia rer̄ik rəmwhen irəhar haro mwi ia kimiaha. Nərmama me iam̄in̄ha irə, ramasan mə tihəgnəḡini irəha pwəh nərmama hətōni mhəukurən irəha.

Nəgkiariien sampam

¹⁹ Nakalasia me ia profens fwe Esia haməni ramasan tukumiaha. Akwila mine Prisila krouokeikei p̄ik mə trouni ramasan tukumiaha ia nəghi Iərimənu səkitaha irəha nakalasia me səməme hamousəs̄imw̄in irəha me ia nimwə səvənrau.

²⁰ Piəvtaha me pam ia kwopun i haməni ramasan tukumiaha. Tihəni ramasan tukumiaha me mhakei m kimiaha me ia nakeijen sə rəmher.

²¹ Iou Pol, iakamrai nəgkiariien i səvəi nin̄iien ramasan tukumiaha, mamrai ia rəḡik atukwatukw.

²² Tr̄ini minuə iərmama riti rəpwəh nokeikeien Iərimənu səkitaha, pwəh Kumwesən rəkwein ərəha irə. Iərimənu səkitaha, uvehe rə!

²³ Pwəh namasanien səvəi Iesu Iərimənu səkitaha ramarə tukumiaha.

²⁴ Pwəh nokeikeien səiou ramarə tukumiaha pam səməme hiəuvəuvehe mhəno kuatia kimiaha Iesu Kristo. Ouəh, pwəh ro iam̄in̄hi.

Seken Korin

Nægkiariien sə rani mə nəfe i nəkukuə

Pol rımərai nəkukuə i kani mə Seken Korin. In ruvərai raka Fas Korin məkwə nepwın həukurau nənə in rırai mwi sə i mərhi pen i revən. Nakalasia me fwe Korin kamheitehieitehi ihi kusen səvənraha, mamho ihi noien ərəha me. Pol revən fwe Korin mətə rarə ouihi a ti nəri nə mə irəha həpkrərig mhə ia noien ərəha me səvənraha. Nənə nəkur əfwaki me nepwın həpkini mhə nıpərhiendien ia Pol mə in aposol pərhiien riti səvəi Kumwesən. Nəpın Pol rəpwəh irəha mevən fwe profens Masetonia, in rerin ragien pik nəpın Taetas ruvehi nəgkiariien amasan muvehe mə nakalasia me fwe Korin hənətə sas ia noien ərəha me səvənraha nənə mhərərig ia noien ərəha me səvənraha. Nəpın Pol rıregi nəgkiariien nəha, in rırai nəkukuə sə ro kəru irə revən ti nəkur Korin. Ia nıpəri nəkukuə i sə rakupwən Pol rini pen ti nəkur Korin mə rerin ragien ti nəri nə mə irəha hənəpwəh noien ərəha me səvənraha mamho noien amasan sə Kumwesən rokeikei. Ia nıpəri nəkukuə sə rakurirə Pol raməgkiari atukw a ia in mine nərmama səməme kamhəmwəki in mamhəni ərəha in.

¹ Iou Pol. Iou aposol riti səvəi Iesu Kristo, ti nəri nə mə Kumwesən rıməni nəkwan mə tako, mine piəvtaha Timoti.

Nəkukuə i rauvehe tukumiaha nakalasia me səvəi Kumwesən fwe taon nəha Korin, mine nərmama me pam səvəi Kumwesən fwe profens nəha Akaea.

² Pwəh Kumwesən Tata səkitaha, mine Iesu Kristo İərimənu səkitaha, krouəriari pehe namasanien mine nəməriniuen m kimiaha.

Kumwesən sə in nukune noien səvəi nasituien

³ Pwəh səgnəgini Kumwesən i in Kumwesən mine Tata səvəi İərimənu səkitaha Iesu Kristo, in Tata sə in nukune napiien, nənə in Kumwesən sə in nukune noien səvəi nasituien me pam.

⁴ In ramasitu ia kimaha ia nəmisəien me pam səkimaha, mə kimaha iahəukurən nasituien ia nərmama ia nəmisəien me səpəmsəpə səməme irəha haməregi. Nənə kimaha tahasitu ia nırəha ia noien səvəi nasituien sə Kumwesən rino m kimaha.

⁵ Rəmwhen a ia nəmisəien sə Kristo rıməuvehi, nəmisəien nəha rauvehe pik mwi ia nımiruien səkimaha. Ia noien a mwi nəha, ti nəri nə mə kimaha iahaməuvehe mho kuatia kimaha Kristo, Kumwesən ramasitu pik ia kimaha, nənə noien nəha ramevən mwi ti nərmama nepwın.

⁶ Trini minuə kimaha iahamregi nəmisəien, mətə in nə trasitu ia kimiaha muvehimiru kimiaha. Trini minuə Kumwesən rasitu ia kimaha ramo mə kimaha iahəukurən nasituien ia kimiaha. Nənə kwənkwai nasituien nəha raukuə ia nımiruien səkimiaha, nənə nəpın hiarə ia nəmisəien kuatia a tsarə irə trasitu ia kimiaha mə tihərer əknekın ia nəpın me.

⁷ Kimaha iahənəmri pen əknekın nətərigien səkimaha ia Kumwesən tukumiaha mə tihərer əknekın. Ro iamınhi irə ti nəri nə mə kitaha pam samarə ia narəien kuatia a mə kimiaha tihəregi nəmisəien sə iahamarə irə, nənə ia noien a mwi nəha Kumwesən trasitu ia kimiaha rəmwhen ramasitu ia kimaha.

⁸ Piak me, kimaha iahokeikei mə tihəukurən amasan nəpın sikai sə iahənarə irə ia profens nəha Esia. Nəpın nəha riskai pik tukumaha, mo rerimaha rırhi mə ko iahəpkimiru mhə mamhəuvən.

⁹ Kimaha iahamregi rəmwhen kinəkiri raka kimaha mə tahemhə. Mətə narimnari me nəha haməuvehe mə kimaha tahəpwəh nətigiteien ia nıskaiien atukw səkimaha, mətə tahətigite ia Kumwesən sə ramo nərmama hemhə hətui mwi.

10 Ia nāpīn nāha ipaka kīmaha iahemhā, mātā in rīmāuvehimīru kīmaha. Nānā in trauvehimīru kīmaha iamīnhi irā mamevān. Iahānāmri pen āknekīn nātārigien sākīmaha irā mā in truvehimīru mwi kīmaha.

11 Mātā kīmīaha tihāmākeikei mhasitu ia kīmaha mhāfwaki tukumaha. Tiho iamīnha irā mā nārmama hāpīk tuhāni tanak m Kumwesān tī narīmīnari amasan me sāmāme in tro m kīmaha tī nārī nā mā nārmama hāpīk hānāfwaki tukumaha.

Pol rārari ia nātārigien sāvānhi mīne nāfe tro

12 Nārī riti kīmaha iahamāgkiari ārpwi irā. Kīmaha iahamregi fwe ia rerīmaha mā ro nīpārhiēnien. In i mā noien sākīmaha ia tākure tīprānā iahānō m nārmama nepwīn, mhānō mwi m kīmīaha rāpī raka, in noien sā ramāmak irapw ia kwopun ukuraan. Iahamāni a nāgkiariien pārhiēn rāmwhēn sā Kumwesān rokeikei. Iahāpkāgkiari mhā ia nukurānien sākīmaha sāvāi tīprānā, mātā iahamāgkiari ia namasanien sāvāi Kumwesān.

13-14 Iakani iamīnhi irā tī nārī nā mā iahāpkrai mhā nāgkiariien riti sā rīskai tukumīaha tī nāvīnīēn, uā tī nukurānien nīpwrān. Tākwtākwuni hīāuvāukurān nātārigien sākīmaha kwopti, mātā iakokeikei pīk mā nāpīn riti tihāukurān pam. Nānā ia noien nāha, nāpīn Iesu Iārimānu sākītaha truvehe mwi, kīmīaha tihāgien tukumaha rāmwhēn a mwi mā kīmaha iahamāgien tukumīaha.

15-16 Tī nārī nā mā iakukurān mā hīamāgien tukumaha, nātārigien kupwān sāiou mā takevān fwe profens nāha Masetonia, mukupwān muvehe mātoni kīmīaha, nānā nāpīn takrārig takuvehe mwi mātoni kīmīaha. Ro pen tihāuvehi namasanien m kāru, nānā kurirā irā tihāsitu ia nīrak ia suatuk sāiou tī nevānien fwe ia tānā Jutia.

17 Mātā iakīnāpwāh. Ro pen rosi rerīmīaha rīrhi mā nāpīn iakamātārig mā tako iamīnha irā nātārigien sāiou ramāiuaiu? Uā rosi iakāmwhēn a ia nārmama nepwīn sāvāi tīprānā kāmhāni nāgkiariien mī nāha “Ouāh” mīne “Rekām” ia nāgkiariien kuatia a?

18 Kīmīaha hīāukurān mā Kumwesān ramo nāgkiariien sāvānhi ia nāpīn me. Nānā kīmaha mwi nāgkiariien sākīmaha tukumīaha rīpkō mhā “Ouāh” mīne “Rekām.”

19 Iakani iamīnhi irā tī nārī nā mā Tīni Kumwesān i Iesu Kristo sā iahamarāvisau irapw tukumīaha kīmrahār Saelas mīne Timoti, rīpkō mhā “Ouāh” mīne “Rekām,” mātā ia Kristo, nāpīn me pam nāgkiariien sākīmaha in nā “Ouāh.”

20 Iakani iamīnhi irā tī nārī nā mā promes me pam sāvāi Kumwesān hāuvehe mho nīpārhiēnien i ia Iesu Kristo. Kītaha sāvāuvehe mhānō kuatia kītaha mīn, ro pen sāukurān nīnīēn “Ouāh” tī nuvehi utāien nāghi Kumwesān.

21 Kumwesān a ramo kīmaha iahamārer āknekīn ia Kristo kītaha m kīmīaha. In rīmārfi kītaha,

22 māmri Nānīmwīn sāvānhi ia rerītaha rahātān pen mā kītaha nārmama me sāvānhi. Tī nārī nā mā Nānīmwīn nāha ramarā ia rerītaha, nānā, kītaha sāukurān amasan mā Kumwesān truvei pehe pam narīmīnari amasan me sāmāme rīnāmri karen mā sākītaha.

23 Tākwtākwuni iakamākweīn Kumwesān mā trīregi nāgkiariien i sāiou. Trīni mīnuā iapkīni mhā nīpārhiēnien, pwāh in rārpwīn noien ārāha sāiou. Iou iakīnāpkuvehe mhā fwe Korin tī nārī nā mā iapkokeikei mhā mā takīni nāgkiariien sīkai riti tukumīaha.

24 Kīmaha iahāpwāh nokeikeiēn mā tahārimānu ia nahātātāien sākīmīaha, rekām. Mātā taho wok kītaha m kīmīaha tī nāgienien sākīmīaha, tī nārī nā mā hīānārer āknekīn raka ia nahātātāien sākīmīaha.

2

1 Ro pen iakuvāni raka ia rerīk mā ko iapkuvehe mhā mwi mātoni kīmīaha mo rerīmīaha rāmīsā.

1:10: 2Tim 4:18 1:12: Hip 13:18, 2Kor 2:17, 1Kor 1:17 1:13-14: 2Kor 5:12, Fil 2:16 1:15-16: 1Kor 16:5-6
 1:19: Wok Me 18:5 1:20: Rev 3:14 1:22: 1Jon 2:27, Efes 1:13-14, 2Kor 5:5, Rom 8:16-17 1:23: Rom 1:9, 2Kor 11:31 1:24: 1Tes 5:3 2:1: 1Kor 4:21, 2Kor 12:21

² Iakani iam̄inhi irə ti nəri nə mə kimiaha a hiamo rerik ramagien, mətə tr̄ini minuə iako rerim̄iaha rəmisə, nənə iərmama riti riwən sə tro rerik ragien.

³ Nənə iakim̄ərai nəkukuə nəha mə nəp̄in iakuvehe mətōni kimiaha tapkregi mhə rerik rəmisə. Iakəpwəh nokeikeiien mə nərmama səməme tuhaməkeikei mho rerik ragien, tuho rerik rəmisə. Iou iakuvəukurən raka mə kitaha kuatia a, nənə nəp̄in rerik ragien, kimiaha mwi rerim̄iaha tragien.

⁴ Ro pen nəp̄in iakim̄ərai nəkukuə nəha m kimiaha rerik rəmisə pik tukumiaha, mərkwəp̄ir, nise nənimek raiu tukumiaha. Iapkraihə mhə nəkukuə nəha mə tro rerim̄iaha rəmisə, mətə iakim̄ərai mə tihəukurən nokeikeiien i səiou rasori tukumiaha.

Nakalasia me fwe Korin tuhaməkeikei mhenouenou noien ərəha sə iərmama nəha rino

⁵ Mətə iərmama nəha rino noien ərəha, in ripko mhə rerik rəmisə, mətə rino mə kimiaha pam rerim̄iaha rəmisə kwopti. Iakani nəgkiariien i məpwəh nokeikeiien mə triskai pik ti iərmama nəha,

⁶ ti nəri nə mə nərpwinien nəha kimiaha hiəpik hiəno min ti noien ərəha səvənhi rinəmwhen raka.

⁷ Təkwtəkwni nəha tihaməkeikei mhenouenou noien ərəha səvənhi nənə mhomasan rerin, mə rerin trəpwəh nəmisə pikien muvehi irapw nətərigien səvənhi.

⁸ Iakaməres kimiaha mə tiho pwəh in rukurən nokeikeiien səkimiaha tukwe.

⁹ Iakani iam̄inhi irə ti nəri nə mə in nə nəri iakim̄ərai nəkukuə nəha tukwe, mə takətoni ro kimiaha mə tiho nəkwak ia narimnari me pam uə rekəm.

¹⁰ Tr̄ini minuə hiənenouenou noien ərəha səvəi iərmama riti, iou mwi takenouenou irə. Tr̄ini minuə iərmama nəha rino nəri ərəha me nepwin mə iou takaməkeikei menouenou noien səvənhi, mətə iou iakinenouenou raka noien səvənhi ia nəmri Kristo ti nasituien ia kimiaha.

¹¹ Iakamo noien nəha kamo Setan rouraha kitaha ia neikuəien me səvənhi. Iakani iam̄inhi ti nəri nə mə kitaha səuvəukurən raka nətərigien me səvənhi səməme in ramesi pen.

Kumwesən ramo nərmama kamhəukurən Kristo ia aposol me səvənhi

¹² Nəp̄in iakevən fwe ia taon nəha Troas mə takəvisau irapw nəgkiariien amasan səvəi Kristo, iakətoni mə Iərimənu səkitaha rinəsevər ia təpinhə miou mə tako wok fwe ik̄in.

¹³ Mətə iakamətərig pik m̄ipkarwis mhə, ti nəri nə mə iapkətoni mhə piak Taetas ia kwopun nəha. Nənə iakəsəkir minraha mier mevən fwe ia profens nəha Masetonia.

¹⁴ Mətə iakaməgnəgini Kumwesən ti nəri nə mə ia nəp̄in me in ramiri kimaha ia Kristo, mamō kimaha iahəmwhen ia nərmama me i kamhəkurirə ia kig riti sə rinaruagən pam, mamrərig pen fwe imwəni. Ia nəp̄in me Kumwesən ramo nukurənien ia Kristo rauku pen ia kimaha mamevən ia kwopun me. Nərmama kamhəregi nukurənien nəha rəmwhen ia nari riti kamregi n̄ipekin.

¹⁵ Iakani iam̄inhi irə ti nəri nə mə kimaha iahəmwhen ia n̄imwəkmwəki nari n̄ipekin rapein amasan Kristo rauvani ti nəgnəginien Kumwesən nise napw irə ramevən ti nərmama səməme Kumwesən rauvehim̄iru irəha, mamevən mwi ti səməme kamhəuvən mə tuhemhə.

¹⁶ Səməme kamhəuvən mə tuhemhə həregi kimaha iahəmwhen ia n̄ipeki nise napw nəha sə rauku pen ia nemhəien mamevən ti nemhəien. Səməme Kumwesən rauvehim̄iru irəha həregi kimaha iahəmwhen ia nise napw nəha sə rauku pen ia n̄im̄iruien mamevən ti n̄im̄iruien. Wok nəha wok asori. Sin rukurən noien?

¹⁷ Kimaha iahəpkəmwhen mhə ia nərmama me nəha həpik kamhəni irapw nəgkiariien səvəi Kumwesən ti nuvehien a mane, rekəm. Mətə Kumwesən rinərhi pehe kimaha. Ia

Kristo kimaha iahaməni irapw nəgkiariien amasan səvənhi ia nəmri Kumwesən, nənə nəgkiariien səkimaha rauku pen a ia rerimaha sə ratukwatukw.

3

Nəkukuə riti kimərai rani sas ia Pol mine in me nepwɪn

¹ Rosi rerimaha rirhi mə iahənaməfiəutə mwi kimaha ia nəmrɪmiaha, mətə rɪpko mhə iamɪnhi irə. Nəpɪn nərmama pwɪspwɪs me həuvehe imwəmiaha, tuhaməkeikei mhəuvehi nəkukuə riti kimiaha me nepwɪn həmərai ti nɪni irapwien irəha tukumiaha, ti nəri nə mə hiəreirei irəha. Nənə nəpɪn həier mhəpwəh kimiaha, tuhaməkeikei mhəuvehi nəkukuə səkimiaha ti noien kimiaha me nepwɪn həukurən irəha. Kimiaha hiənuə tiho iamɪnhi irə ia kimaha? Rekəm!

² Kimiaha atukwatukw hiəmwhen ia nəkukuə səkimaha rani sas ia kimaha. Nəkukuə nəha kimərai pen ia rerimaha, nərmama pam tuhəvsini mhəukurən.

³ Ro nukurənien i tukunraha hətoni mə Kristo əpa rɪmərai nəkukuə nəha, məmri pehe ia rəgimaha mə tahərhi pen i ramevən. In rɪpkrai mhə nəkukuə nəha ia nəri kamrai nari irə, mətə rɪmərai nəkukuə nəha ia Nənɪmwɪn i in səvəi Kumwesən sə ramɪru. Nənə rɪpkrai pen mhə ia kəruətərei sə rɪpwɪəpwɪə, mətə rɪmərai pen ia reri nərmama.

⁴ Kimaha iahəpkehekir mhə mə tahəni iamɪnhi irə, ti nəri nə mə kimaha iahəuvəuvehe mhəno kuatia kimaha Kristo, nənə mamhahətətə əknekɪn ia Kumwesən.

⁵ Kimaha iahəmwhen ti noien wok i, mətə ko iahəpkɪni mhə mə nari riti rauku pehe atukw a tukumaha. Kimaha iahəmwhen ti nəri nə mə Kumwesən ramasitu ia kimaha.

⁶ In rɪno kimaha iahənəmwhen ti noien wok kimaha iotukwininari me səvəi nəgkiariien vi səvənhi sə in rɪnərihi tərini əknekɪn. Nəgkiariien vi nəha rɪpkuku pen mhə ia Loa sə kimərai, mətə rɪməuku pen ia Nənɪmwɪn səvəi Kumwesən. Iakani iamɪnhi irə ti nəri nə mə Loa sə kimərai ramousi əpune iərmama, mətə Nənɪmwɪn səvəi Kumwesən rauvei pehe nɪmɪruien.

Nəgkiariien vi kɪnərihi tərini əknekɪn ramser pik anan rɪnəpi raka Loa

⁷ Fwe kupwən, nəpɪn Loa sə kimərai pen ia kəruətərei kəru rɪməuvehe vi a, rɪməuvehe irau nukuraanien səvəi Kumwesən. Nukuraanien nəha rəhiəpwɪn nənime Moses ramser pik. Nəkur Isrel ko həpkəti əter pen mhə ia nənime Moses, nəri auər a mə nukuraanien nəha ia nənimen rɪnameiwaiu. Noien səvəi Loa nəha ramo mə iərmama remhə, mətə rɪməuvehe irau nukuraanien səvəi Kumwesən.

⁸ Mə ro iamɪnhi irə rəfo ia noien səvəi Nənɪmwɪn Ikinan? Tukətoni nukuraanien səvəi Kumwesən irə ramser pik məpi raka.

⁹ Nəgkiariien akuas səvəi Loa sə raməkiri nərmama mə tuhaməkeikei mhemhə kamətə nukuraanien səvəi Kumwesən irə ramser, mətə mə ro iamɪnhi irə nəgkiariien vi kɪnərihi tərini əknekɪn sə ramo nərmama hatukwatukw ia nəmri Kumwesən, tukətoni mwi nukuraanien səvəi Kumwesən irə ramser pik məpi raka.

¹⁰ Nɪpərhiəniən, nəgkiariien akuas səvəi Loa sə kamətoni nukuraanien səvəi Kumwesən irə, təkwtəkɪwuni nəha kəpwəh nətoniən nukuraanien nəha irə, ti nəri nə mə nəgkiariien vi kɪnərihi tərini əknekɪn ramser pik anan rɪnəpi raka Loa nəha.

¹¹ Nəgkiariien akuas səvəi Loa rɪməuvehe irau nukuraanien səvəi Kumwesən, mətə triwən mwi rəmwhen ia nukuraanien sə rɪməser ia nəmri Moses. Mətə nəgkiariien vi Kumwesən rɪnərihi tərini əknekɪn trarə rerɪn, mɪser pik məpi raka.

¹² Ti nəri nə mə kimaha iahəukurən amasan nəri nəha mə ro iamɪnhi irə, ro pen kimaha iahamətigase,

¹³ mhəpkəmwhen mhə ia Moses. In rɪnəusəman nənimen ia tɪnari əgeigei mə nəkur Isrel tuhəpwəh nətoniən mə nukuraanien sə raməhiəpwɪn nənimen rɪnamiwən.

¹⁴ Mətə nətərigien səvəi nəkur Isrel me nəha fwe kupwən kinərapinhə i. Nənə meste pehe nəha ipwet mine nəpin irəha həvsini nəgkariien akuas səvəi Loa, irəha həpkregi sas mhə nəfe rani, ti nəri nə mə nari riti ramərapinhə nətərigien səvənraha rəmwhen ia tinari əgeigei sə rinousəman nənime Moses. Mətə Kristo əpa rukurən nuvehi rakaien nəri nəha ia nətərigien səvəi iərmama nəpin iərmama ruvehe mo kuatia irau min.

¹⁵ Ouəh meste pehe nəha ipwet mine, nəpin həvsini Loa səvəi Moses, nari riti raməsisəg ia nətərigien səvənraha rəmwhen ia tinari əgeigei nəha sə rinousəman nənime Moses fwe kupwən.

¹⁶ Mətə trini minuə iərmama riti ruvsini in muvehe ti Iərimənu səkitaha, tinari nəha trier raka.

¹⁷ Iərimənu nəha səkitaha in Nənimwin Ikinan. Nənə kwopun Nənimwin Ikinan ramarə ikin, in rafi nari ia nərmama.

¹⁸ Kitaha pam i səpkuvegi mhə nəmritaha rəmwhen ia Moses, mətə nəmritaha ramser kamətə nukuraanien səvəi Iərimənu ia kitaha. Ia nəpin me in rauvsini nimiruien səkitaha mə tsəuvehe mhəmwhen irə sarə ia nukuraanien riti mharə mhəuvən mwi ia riti. Noien i rauku pen ti Iərimənu səkitaha in nə Nənimwin Ikinan.

4

Kumwesən ruvei pen wok m aposol me

¹ Kumwesən rapi tukumaha nənə muvei pehe wok i m kimaha ro pen tahəpwəh nəpouien i.

² Kimaha iahəuvəuvei pen raka təkutamaha ia noien afafa me mine noien me səməme ho naurisien. Iahəpkavən mhə ia noien səvəi neikuəien, uə iahəpkuvsini mhə nəgkariien səvəi Kumwesən, rekəm. Mətə kimaha iahaməni irapw nəgkariien pərhiən ia nəmri nərmama me pam mə irəha tuhəkiri noien səkimaha mhəukurən ia rerinraha mə kimaha iahamo noien atukwatukw ia nəmri Kumwesən.

³ Rosi nəgkariien amasan sə iahaməni irapw ramərkwafə ti nərmama nepwin, mətə ramərkwafə a ti nərmama səməme kamhəuvən mə tuhemhə.

⁴ Irəha ko həpkini mhə nipərhiənien ia nəgkariien amasan nəha, ti nəri nə mə Setan i, iəremhə sə ramərimənu ia tiprənə i, rinousəman nətərigien səvənraha, mamə irəha həpwəh nətoniien nukuraanien sə raməhiəpwin irəha. Nukuraanien nəha rauku pen ia nəgkariien amasan sə raməvisau nasoriien səvəi Kristo. Kristo nəha in rəmwhen atukwatukw ia Kumwesən.

⁵ Kimaha iahəpkəvisau atukw mhə kimaha, mətə iahaməvisau Iesu Kristo mə in Iərimənu, nənə kimaha nərmama iahamo tukwini nari m kimaha ia nəghi Iesu.

⁶ Ro iamihhi irə ti nəri nə mə Kumwesən nəha riməni mə, “Pwəh nukuraanien ruək məhiəpwin kwopun rīpitəv ikin,” in raməhiəpw ia rerimaha, mə kimaha iahəukurən nətoniien nukuraanien səvəi Kumwesən, nənə iahətoni nukuraanien nəha ramser ia nənime Kristo.

Aposol me həpkiskai mhə ia niskaiien atukw səvənraha

⁷ Mətə kimaha iahaməuvehi nəri amasan nəha ia nipwramaha me i kino ia tiprənə həpkiskai mhə. Ro iamihhi irə mə trahətən pen mə niskaiien amasan nəha rəpi raka riməuku pen ti Kumwesən, rīpkuku pehe mhə tukumaha.

⁸ Ia nəpin me kimaha iahamregi rərəha ia narimnari me rīpik, mətə iahəpkimwei mhə. Nəpin me nepwin iahəreirei suatuk, mətə iahaməmwur mhəpwəh nəpwəhiən.

⁹ Nərmama hamə nərəhaien m kimaha, mətə Kumwesən rīpkəpwəh mhə kimaha. Hamousi kimaha, mətə həpkouraha mhə kimaha.

¹⁰ Ia nəpɪn me rəmwhen mə kɪmaha iahaməuvehi nemhəien səvəi Iesu ia nɪpwramaha, ro iamɪnhi irə mə nərmama həukurən nətoniien mwi nɪmɪruien səvəi Iesu ia nɪpwramaha.

¹¹ Iakani iamɪnhi irə ti nəri nə mə kɪmaha iahamarə, nəpɪn me pam kauvei pen kɪmaha mə tahemhə ti nəghi Iesu. Ro iamɪnhi irə mə nərmama tuhətoni nɪmɪruien səvənhi ia nɪpwramaha sə trɪpkemhə ia nəpɪn riti.

¹² Noien nəha nɪpwran mə nemhəien ramowok ia kɪmaha, mətə nɪmɪruien ramowok ia kɪmiaha.

¹³ Nəkukuə Ikinan rani mə, “Iakɪnahatətə ro pen iakani.” Ia noien kuation a səvəi nahatətəien kɪmaha mwi iahənahatətə ro pen iahaməni.

¹⁴ Kɪmaha iahəukurən amasan mə Kumwesən sə rino Iərimənu səkitaha rətui mwi ia nemhəien, in tro kɪmaha mɪne kɪmiaha, kitaha pam sətui mwi ia nemhəien kitaha Iesu, nənə mərɔwɪ irapw kitaha ia nənimen.

¹⁵ Narimnari me i, kɪmaha iahamo ramasitu ia kɪmiaha mə nəpɪn namasanien səvəi Kumwesən rivi pehe nərmama həpɪk mwi həuvehe ti Kristo, nənə nərmama həpɪk mwi tuhəni tanak ti Kumwesən, mhəuvehi utə nəghɪn irənhə anan.

¹⁶ Narimnari me nəha ho kɪmaha iahəpwəh nəpouien i. Nəri auər a mə nɪpwramaha iruə ramevən mə trərəha, mətə rerimaha fwe imwə Kumwesən ramo mə ramərməvi ia nəpɪn me.

¹⁷ Ro iamɪnhi irə ti nəri nə mə nəmisəien me i saməregi ia təkure tɪprənə i irəha nəri auər a, həpkarə əpwəmɔis mhə, mətə haməpnəpenə ia kitaha ti narəien rerɪn sə raməhiapw mamasan pɪk məpi raka.

¹⁸ Nənə ro iamɪnhi irə, nənimemaha həpkərer pen mhə ia narimnari me kamətoni, mətə hamərer pen ia narimnari me kɪpkətoni mhə. Iakani iamɪnhi irə ti nəri nə mə narimnari me kamətoni irəha narimnari me səvəi təkwtəkɔwuni a, tuhəpkiwən, mətə narimnari me kɪpkətoni mhə irəha tuharə rerɪn.

5

Nɪpwrataha sə vi fwe ia neiai

¹ Iakani iamɪnhi irə ti nəri nə mə nɪpwrataha rəmwhen ia nɪmwə tapolen samarə irə səvəi nəpɪn ouihi a ia tɪprənə i. Nənə kitaha səukurən mə trɪni mɪnuə nɪpwrataha i ruvehe memhə mərəha, mətə fwe ia neiai nɪpwrataha vi fwe ikɪn sə rəmwhen ia nɪmwə riti rɪpko mhə iərmama rino mətə Kumwesən a rino nənə in trarə rerɪn.

² Nəpɪn samarə ia nɪpwrataha i, saməregi rərəha, mamhəvi kwakwa neiahagien tukwe, mamhokeikei anan mə tsəuvən mharə ia nɪmwə vi nəha fwe ia neiai.

³ Kitaha tsarkahu nɪpwrataha vi nəha rəmwhen ia karkahu, tɪpkətə mhə mə samavən auər a.

⁴ Nəpɪn samarə ihi ia nɪmwə tapolen i səkitaha ia tɪprənə i, saməregi rərəha pɪk, mamhəvi neiahagien tukwe, mhəpwəh nokeikeiien mə tukuvehi raka nɪpwrataha i rəmwhen ia karkahu. Mətə sokeikei mə tukarkahu pehe nɪpwrataha sə fwe ia neiai mə nɪpwrataha i sə ko rɪpkarə rerɪn mhə truvehe mərməvi marə rerɪn.

⁵ Kumwesən əpa rino kitaha ti narimnari me nəha. In rɪməuvei pehe Nənimwɪn Ikinan m kitaha. Ti nəri nə mə Nənimwɪn nəha ramarə ia kitaha, nənə, kitaha səukurən amasan mə Kumwesən truvei pehe pam narimnari amasan me səməme rɪnəmri karen mə səkitaha.

⁶ Ro iamɪnhi irə kitaha samətigase ia nəpɪn me, mamhəukurən mə nəpɪn samo imwətaha ia nɪpwrataha i, səpkarə mhə fwe imwei Iərimənu.

7 Iakani iam̄inhi irə ti nəri nə mə kitaha samarə ia nahatətəien, səpkarə mhə ia nəfe samətoni.

8 Kitaha samətigase mamhəregi mə ko səpwəh n̄ipwrataha i mhəuvən mho imwətaha fwe ia neiai kitaha Iərimənu səkitaha sə nəha ramasan pik məpi raka.

9 Ro iam̄inhi irə mine nəri auər a mə samarə kitaha min uə səpkarə mhə kitaha min, mətə saməmwur mə rer̄in tragien tukutaha.

10 Iakani iam̄inhi irə ti nəri nə mə kitaha pam tsaməkeikei mhərer kupwən ia nəmri Kristo mə in trəkiri noien me səkitaha. Kitaha kuation kuation tsəuvehi nərəkuien resi pen noien me səno ia narəien i samarə irə ia n̄ipwrataha i, noien amasan uə noien ərəha.

Kumwesən r̄ino suatuk ia Kristo mə kitaha səukurən nuveheien mho in me nepw̄in

11 Nənə təkwtəkwni kimaha iahəuvəukurən amasan mamhəhek̄ir Iərimənu səkitaha. Ro pen iahaməmwur mə tahəvi pehe nərmama. Kumwesən rukurən amasan kimaha. Rer̄ik r̄irhi mə kimiaha mwi hiəukurən amasan kimaha.

12 Kimaha iahəpwəh nokeikeien mə tahəuvehi utə kimaha ia nənimemiaha, mətə tahəuvei pehe nətərigien səkimaha mə rəfo rer̄imiaha tragien tukumaha. Nənə təkwtəkwni hiəukurən n̄ir̄ipwenien nəgkiariien səvəi nərmama səməme hamərpwi irəha ti noien sə nərmama kamhətoni, mətə rer̄inraha r̄ipkrhi mhə nəri sə ramarə ia rer̄i iərmama.

13 Tr̄ini minuə rer̄imiaha r̄irhi mə iahamarməri, mətə kwa iahamo wok səvəi Kumwesən. Nənə tr̄ini minuə rer̄imiaha r̄irhi mə iahəukurən nari, mətə kwa iahamasitu ia kimiaha.

14 Ro iam̄inhi irə ti nəri nə mə nokeikeien səvəi Kristo ramərimənu ia kimaha. Kimaha iahəukurən amasan mə iərmama kuation a r̄imamhə ti nərmama pam, nənə ro pen rəmwhen mə nərmama me pam həuvamhə.

15 Nənə r̄imamhə ti nərmama pam mə səməme kamhəm̄iru tuhəpwəh noien narimnari me səməme irəha a hokeikei, mətə irəha tuhaməkeikei mho noien me səməme Iesu rokeikei. In r̄imamhə ti nirəha, nənə mətui mwi ia nemhəien.

16 Ro pen ipwet mine kimaha iahəpkək̄iri mhə nərmama ia noien sə nərmama səvəi t̄iprənə hamək̄iri nərmama irə. N̄ipər̄hienien kimaha iahənək̄iri Kristo ia noien nəha ia nəp̄in riti, mətə təkwtəkwni iahəpko mhə mwi.

17 Ro iam̄inhi irə tr̄ini minuə iərmama riti ruvehe mo kuation irau Kristo, in r̄iməuvehe mo in iərmama vi. Noien akuas səvənhi ruvəiwən, nənə noien vi ruvəuvehe.

18 Narimnari me pam nəha haməuku pen ti Kumwesən. In r̄ino suatuk ia Kristo mə kimaha tahəpwəh mwi nəm̄wək̄ien in mhəuvehe in me nepw̄in. Nənə in r̄inəmri pehe wok i ia rəḡimiaha, mə kimaha tahəvi pehe mwi nərmama səməme haməmwəki in həuvehe in me nepw̄in.

19 Nəgkiariien sə iahaməvisau i mamhəni mə Kumwesən r̄ino suatuk ia Kristo mə tro nərmama səməme haməmwəki in ia t̄iprənə i həuvehe in me nepw̄in, nənə məpwəh nəvsiniien noien ərəha me səvənraha. Nənə muvei pehe nəgkiariien i m kimaha mə tahəni irapw mə Kumwesən r̄ino raka suatuk ti nərmama haməmwəki in mə tuhəuvehe in me nepw̄in.

20 Ro pen kimaha nərmama səməme iahaməgkiari tukwini səvəi Kristo. Rəmwhen mə Kumwesən raməkwein nərmama ia nəgkiariien səkimaha. Nənə iahaməres kimiaha ia nəghi Kristo mə tihəpwəh nəm̄wək̄ien Kumwesən nənə mhəuvehe in me nepw̄in.

21 Kristo noien ərəha səvənhi riwən. Mətə ti nasituien ia kitaha, Kumwesən ro in ruvehe məmwhen ia noien ərəha. In ro iam̄inhi irə mə ia Kristo kitaha tsəukurən nuveheien mhəmwhen ia noien atukwatukw səvəi Kumwesən.

5:7: 1Kor 13:12 5:8: Fil 1:23 5:9: Kol 1:10, 1Tes 4:1 5:10: Pri 12:14, Rom 2:16, 14:10 5:11: 2Kor 4:2 5:12: 2Kor 3:1, 1:14 5:15: 1Tim 2:6, Rom 14:7-8 5:17: Rom 8:1,10, Kal 6:15, Aes 43:18, Rev 21:5 5:18: Rom 5:10
5:19: Rom 3:23-25, Kol 1:19-20 5:21: Jon 8:46, Hip 4:15, Kal 3:13, 1Kor 1:30, Fil 3:9

6

¹ Kimaha iahamo wok pəri kimaha Kumwesən. Ro pen iahaməres kimiaha mə nəpın Kumwesən raməriari pehe namasanien səvənhi m kimiaha, tihəpwəh nuvehien rəmwhen ia nəri auər a,

² ti nəri nə mə Kumwesən rani mə,

“Ia nəpın səvəi nasituien ia iərmama, iakregi kimiaha.

Ia nəpın səvəi nuvehimiriuen iərmama, iakasitu ia kimiaha.”

Hətə ro. Təkwtəkwuni rino nəpın səvəi Kumwesən ti nasituien ia iərmama. Təkwtəkwuni rino nəpın səvəi nuvehimiriuen iərmama.

Pol mine in me nepwin kamhəregi rərəha ia narimnari me ripik

³ Kimaha iahəpko mhə nari riti mə iərmama riti trımwei irə, ti nəri nə mə iahəpwəh nokeikeien mə tukini ərəha wok səkimaha.

⁴ Mətə ia narimnari me pam səməme kimaha iahamo iahamahatən pen mə kimaha iotukwininari me pərhiən səvəi Kumwesən, mamhərer əknekin ia nəpın səvəi nəmisəien, mine nəpın skai me, mine nəpın iahamregi rərəha.

⁵ Nərmama hənousi kimaha, nənə kuvei pen kimaha ia kalapus, nənə karipwi kimaha mə tukousi kimaha. Iahəno pik wok, mhəpwəh napriien ia nəpın, nukumhə rahi kimaha.

⁶ Ro nukurəniən i mə kimaha iotukwininari me pərhiən səvəi Kumwesən ti nəri nə mə iahamo wok noien səkimaha rəmher, kimaha iahəukurən nari, nətərigien səkimaha rəpwəmwis, iahamo ramasan m nərmama, Nənimwin Ikinan rukuər ia rerimaha, kimaha iahokeikei nərmama ia nokeikeien pərhiən,

⁷ mamhəni a nipərhiənien, nənə niskaiien səvəi Kumwesən ramarə ia kimaha. Kimaha iahamo noien atukwatukw rəmwhen ia narimnari me səvəi naruagəniən iahaməuvehi ia rəgimaha mwatuk mine mour.

⁸ Nərmama nepwin haməsiai kimaha, nepwin hamo auris kimaha. Nepwin haməni ərəha kimaha, nepwin haməni amasan kimaha. Nepwin haməni mə kimaha ieikuə me, mətə kimaha iahaməni a nəgkiariien pərhiən.

⁹ Kamo m kimaha rəmwhen mə kimaha nərmama kreirei kimaha, mətə kimaha kukurən amasan kimaha. Kamo m kimaha rəmwhen mə iahəuvamhə raka, mətə hətə ro iahaməmiru ihi. Kamousi kimaha, mətə kipkousi əpune mhə ihi kimaha.

¹⁰ Kimaha iahamregi rərəha, mətə ia nəpın me rerimaha ramagien. Nautə səkimaha riwən, mətə iaho nərmama həpik nautə səvənraha ripik. Nari riti səkimaha riwən, mətə iahaməuvehi narimnari me pam.

¹¹ Nəkur Korin, kimaha iahaməni pehe pam nəgkiariien me m kimiaha mhəpkəpwəh mhə riti. Nənə iahamokeikei kimiaha ia rerimaha pam.

¹² Kimaha iahəpkəsisəg mhə nokeikeien səkimaha tukumiaha, mətə kimiaha hiaməsisəg səkimiaha tukumaha.

¹³ Təkwtəkwuni nəha iakaməgkiari m kimiaha rəmwhen mə nipwnətik atukwatukw me nə kimiaha. Ratukwatukw a mə kimiaha mwi tihokeikei kimaha ia rerimaha pam.

Kumwesən sə ramiru nimwə səvənhi nə kitaha

¹⁴ Kimiaha tihəpwəh nuvehien rəgimiahə me kimiaha nərmama səməme həpkini mhə nipərhiənien ia Kristo mho pəri wok. Iakani iaminha irə ti nəri nə mə kimiaha hiəukurən. Noien amasan mine noien ərəha trouəfo rouo pəri nari riti? Uə nukuraanien mine nəpitəvien trouəfo rouavən pəri?

¹⁵ Kristo mine Setan trouəfo rouni nəgkiariien kuatia? Uə iərmama sə rani nipərhiənien ia Kristo mine iərmama sə ripkini mhə nipərhiənien irə trouəfo ro nari ia nətərigien kuatia?

16 Nimwə səvəi Kumwesən tukəfo kəfwaki m nənimwi nari me ikin? Kumwesən sə ramiru nimwə səvənhi nə kitaha. Rəmwhen Kumwesən rīmāni mə,
 “Takarə kimaha nərmama me səiou,
 nənə mavən kimaha minraha,
 iou takuvehe Kumwesən səvənraha,
 irəha tuhəuvehe nərmama me səiou.”

17 Nənə Iərimənu səkitaha rīmāni mə,
 “Ro iamīnhi irə, tiharaka ia nirəha,
 mhavən isipwīn ti nirəha,
 mhəpwəh nīrapīien nəri sə rəmkemik ia nənimek,
 rerik ragien mə takuvehi kimiaha,

18 iou takuvehe tata səkimiaha,
 nənə kimiaha tihəuvehe nīpwnətik me.
 Iou Iərimənu sə iakauvehi nīskaiien me pam,
 iakani nəgkiariien nəha.”

7

1 Nərmama keikei me səiou, promes me i səkitaha. Ro pen pwəh səpərhi atukw a kitaha, mhəpeki raka narimnari me pam səməme hamo nīpwrataha mine nənimwītaha həkemik ia nəmri Kumwesən. Pwəh so mə noien səkitaha ratukwatukw pam, mo ikinan i, ti nəri nə mə kitaha samhekir Kumwesən.

Nagianien səvəi Pol

2 Tihəsevər ia rerimiaha tukumaha. Kimaha iahəpko mhə rərəha ia iərmama riti. Iahəpkivi pen mhə iərmama riti ia kwopun ərəha ikin. Iahəpkəmwur mhə mə tahəuvehi nari riti səvəi iərmama riti ia noien ikou.

3 Iou iapkini mhə nəgkiariien i, mini mə hiəno noien ərəha, rekəm. Iakuvəni raka tukumiaha i mə nəri auər a mə tsəmīru pəri uə tsemhə pəri, mətə kimiaha hiamarə ia nətərigien səkimaha ia nəpīn me.

4 Iou iakamahatətə əknekin ia kimiaha. Ia nəpīn me rerik ramagien tukumiaha. Ia nəmīsəien me pam səkimaha, kimiaha hiamo rerik raməpwuən, mamagien pik.

5 Nəpīn iahaməuvehe ia profens Masetonia iahəpkapwis mhə, mətə ia nəpīn me nərəhaien rauvehi kimaha, nərmama hənua tuhəvisə m kimaha, nənə kimaha iahekir.

6 Mətə Kumwesən sə rauvehi utə nətərigien səvəi iərmama sə rerin rəpou, ruvehi utə nətərigien səkimaha ia nuveheien səvəi Taetas.

7 Ripko mhə nuveheien a səvənhi ruvehi utə nətərigien səkimaha, mətə rerimaha ragien mwi ti nəgkiariien səkimiaha sə hiəmāni pen tukwe in rīməuvehi utə mwi nətərigien səvənhi. In rīmāni pehe tukumaha mə hiəkeikei pik mə tihətoni iou, nənə mini mə rerimiaha rəpou pik, hiamərer mwatuk mə tihənise nəgkiariien ərəha me kamini ia nirak. Nəpīn iakregi narimnari me nəha rerik ragien pik.

8 Rosi nəkukuə kupwən səiou ro kimiaha hiəregi rərəha, mətə iou iapkregei mhə rərəha tukwe. Mətə kupwən iakregi rərəha tukwe, ti nəri nə mə iakətoni mə nəkukuə nəha rino kimiaha hiəregi rərəha, mətə səvəi nəpīn ouihī a.

9 Mətə təkwtəkwuni rerik ramagien, mətə ripko mhə rerik ramagien mə iakino kimiaha hiəregi rərəha, mətə ti nəri nə mə nəpīn hiəregi rərəha, hiərərig ia noien ərəha səkimiaha. Kimiaha hiəpkouraha mhə kimiaha, ti nəri nə mə nəpīn hiəregi rərəha, mətə hiaməti pen ia Kumwesən.

10 Nəpīn səregi rərəha rəmwhen sə Kumwesən rokeikei trukua kwənkwan in i kitaha tsəpwəh noien ərəha me səkitaha mhəuvehe Kumwesən ruvehimīru kitaha. Nənə

reritaha trəpwəh nəpouien ti noien nəha. Mətə nəpɪn səregi rərəha rəmwhen nərmama səvəi tiprənə kamhəregi trukua kwənkwan in i kitaha tsemhə.

¹¹ Kimiaha hiəuvəregi raka rərəha rəmwhen sə Kumwesən rokeikei. Nənə hətə ro nəfe raukuə ia kimiaha. Hiamo akwauakw mə tukətoni kimiaha mə nərəhaien riwən ia kimiaha, niemaha raməpi kimiaha ti noien ərəha səvəi iərmama nəha, kimiaha hiaməhekɪr, mamhokeikei pik mə tihətə iou, rerimiahaha raməreuən, mamhərer mwatuk ti nəkou i atukwatukwien iərmama sə ramo noien ərəha. Ia noien me pam səkimiaha hiənahatən mə hiəpko mhə nari riti rərəha ia narimnari me i.

¹² Iakimərai nəkukuə nəha m kimiaha, mətə iapkra i mhə m iərmama i sə rino noien ərəha. Nənə iapkra i mhə mwi m iərmama sə iərmama nəha rino noien ərəha irə, rekəm. Iakimərai mə tihətə sas ia nəmri Kumwesən mə hiamokeikei pərhiən kimaha.

¹³ Ro iamɪnhi irə narimnari me pam nəha haməuvehi utə nətərigien səkimaha. Ouəh, nəgkiariien səvəi Taetas ruvehi utə nətərigien səkimaha.

Nari riti mwi, rerimaha ragien pik nəpɪn iahətoni nagienien səvənhi, ti nəri nə mə kimiaha hio nətərigien səvənhi rapwɪs.

¹⁴ Fwe kupwən iakiməni pen tukwe in mə iakamərpwi iou tukumiahaha, nənə kimiaha hiəpko mhə iou iakaurɪs. Narimnari me pam səməme iahəməni tukumiahaha ho nɪpərhiənien. Ia noien a mwi nəha, narimnari me pam ia kimiaha iahəməni pen ti Taetas i, mamhərpwi kimaha tukwe, ho nɪpərhiənien.

¹⁵ Taetas rerɪn ramrhi ihi mə kimiaha pam anan hiəno nəkwən, nənə mhehekɪr mhətəmnɪmwɪn nəpɪn hiəsəni in mə truvehe mətəni kimiaha. Nəpɪn rerɪn rirhi narimnari me nəha, nokeikeiien səvənhi ramasori pik anan mwi tukumiahaha.

¹⁶ Rerik ramagien pik tukumiahaha ti nəri nə mə iakani nɪpərhiənien ia kimiaha mə kimiaha hiamo noien atukwatukw.

8

Nakalasia me fwe Korin tuho sampam ia wok sə həno vi a ia nuk kurirə

¹ Piak me, kimaha iahokeikei mə tihəukurən namasanien səvəi Kumwesən sə raməriari pen irə m nakalasia me fwe profens Masetonia mə irəha həukurən nasituien ia nərmama nepwɪn mwi.

² Irəha hənərə ia nəpɪn sikai riti rəknekɪn ti nɪrəha, mətə rerɪnrəha ramagien a ia nəpɪn me. Nautə səvənraha riwən, mətə housəsɪmwɪn mane asori mhəuvei pen m nakalasia me ia kwopun me.

³ Iakani nɪpərhiənien tukumiahaha i mə irəha həuvei pen mane səvənraha sə raməmak rəmwhen a, harə mhəuvei pen asori anan mwi. Rerɪnrəha ragien a mə pwəh ho.

⁴ Irəha hənərəs kimaha nəpɪn rɪpɪk mə təhəsəni pwəh irəha hasitu ia wok səvəi nuvei penien mane m nərmama me səvəi Kumwesən fwe Jerusalem.

⁵ Rerimaha rɪpkrhi mhə mə irəha tuho rasori iamɪnha irə, mətə həno. Irəha haməkupwən mhəuvei pen nɪmɪruien səvənraha m Iərimənu səkitaha, kurirə həuvei pehe mwi nɪmɪruien səvənraha m kimaha ia noien sə Kumwesən rokeikei.

⁶ Nəpɪn hiəno vi a wok nəha ti nousəsɪmwɪnien mane nəha, rerimiahaha ragien a tukwe. Ti nəri nə mə Taetas ramiri kimiaha irə, iahəməni pen tukwe in mə tro wok kimiaha min meste wok nəha ro sampam.

⁷ Ia narimnari me pam kimiaha hiaməuvehi raməpi raka anan. Ia noien səvəi nahatətəien, noien səvəi nəgkiariien, mine noien səvəi nukurənien, kimiaha hiəuvehi rəpi raka. Kimiaha hiəskai mwi ti nasituien, nənə mhokeikei pik mwi kimaha. Ro iamɪnhi irə kimaha iahokeikei mə ia nokeikeiien səkimiahaha tihəsitu asori mwi ia wok i.

⁸ Iapkini mhə mə tihaməkeikei mho. Mətə iakamahatən m kimiaha mə nərmama əpə me rerinraha ragien ti nasituien ia wok nəha. Nənə təkwtəkwuni nəha iakuə takətə sas ia nokeikeiien səkimiaha mə ro nīpərhienien rəmwhen ia nokeikeiien səvənraha uə rekəm.

⁹ Kimiaha hiəukurən amasan namasanien səvəi Iesu Kristo Iərimənu səkitaha sə rinəriari pehe irə m kimiaha. Nautə səvənhi rasori, mətə rino tukumiaha mə nautə səvənhi riwən. Nənə ti nəri nə mə in rino mə nautə səvənhi riwən, nənə mo kimiaha nautə səkimiaha rasori.

¹⁰ In i nətərigien səiou sə trasitu ia kimiaha ia narimnari me i. Ramasan mə tiho sampam ia wok sə hiəno vi a ia nuk kurirə. Rerimiahā rīməkupwən mīrhi mə tiho wok nəha, nənə kimiaha hiaməkupwən mho.

¹¹ Ramasan mə təkwtəkwuni tihaməmwur ia noien wok nəha mho sampam irə. Ramasan mə tihəskai mwi ti noien sampam irə rəmwhen ia nətərigien səkimiaha rīməskai fwe kupwən ti noien. Nənə ramasan mə tiho ia mane me səkimiaha.

¹² Trini minuə rerimiahā ragien ti nuvei penien, Kumwesən rerin tragien ti nuvehien a narimnari me səməme hiaməuvehi mamhəuvei pen min. In rīpkəres mhə narimnari me səməme hāiwən tukumiaha.

¹³ Iakəpwəh nokeikeiien mə nīmīruien səvəi nərmama nepwīn trīməru ti nəri nə mə haməuvehi mane me səkimiaha, mətə nīmīruien səkimiaha triskai ti nəri nə mə hiənasitu ia nirəha, rekəm. Iakokeikei mə trəmnməwhen a tukumiaha pam.

¹⁴ Təkwtəkwuni, ti nəri nə mə narimnari me səkimiaha ruvəpik, ramasan mə tihasitu ia nərmama nepwīn səməme narimnari me səvənraha riwən. Nənə trini minuə nəpīn nepwīn səkimiaha riwən nənə səvənraha rasori, irəha tuhasitu mwi ia kimiaha. In i suatuk nərmama tuhəuvehi rəmnməwhen a.

¹⁵ Rəmwhen ia nəgkiariien i kīmərai pen ia Nəkukuə Ikinan rani mə,
 “Iərmama sə rousəsīmwin nəveginien rīpik, mətə rəmwhen a rīpkəpi raka mhə.
 Nənə iərmama sə rousəsīmwin nəveginien rouihi, mətə rəmwhen a rīpkiwən mhə.”

Kərhi pen Taetas revən fwe Korin

¹⁶ Iakani tanak m Kumwesən ti Taetas, ti nəri nə mə Kumwesən rino in rerin rokeikei pik mə trasitu ia kimiaha rəmwhen iakokeikei.

¹⁷ Nənə Taetas rerin ragien mə tro narimnari me nəha səməme iahaməni pen tukwe, mətə nari riti mwi, rerin ragien pik mə trasitu ia kimiaha. Nənə nətərigien a səvənhi mə truvehe mətōni kimiaha.

¹⁸ Nənə tahərhi pehe mwi piəvtaha riti mwi ruvehe irau min. Iərmama nəha raməvisau irapw nəgkiariien amasan səvəi Kristo, nakalasia me pam haməgnəgini in tukwe.

¹⁹ Rīpko mhə nəri əpa nəha, mətə nakalasia me hənərpwi rəginraha ia iərmama nəha mə truvehe kimaha min iahəuvehi mane sə rerimiahā ragien hiəuvei pehe. Kimaha tahəuvehi mane nəha, mhəuvehi mhəuvən, mhəuvei pen m nakalasia me fwe Jerusalem, mhəuvehi utə nəghi Iərimənu səkitaha irə, nənə mamhahatən mə rerimaha ragien pik ti nasituien.

²⁰ Kimaha iahamətui amasan ti mane asori i kamo iərmama riti rini ərəha kimaha mə iahənəfo irə ia mane.

²¹ Ro iamīnhi irə ti nəri nə mə kimaha iahaməmwur mə taho nəri atukwatukw, mətə rīpko mhə ia nəmri Iərimənu a səkitaha, mətə ia nəmri nərmama me mwi.

²² Nənə tahərhi pehe piəvtaha riti mwi ruvehe irəhar iəmənmi i. Iərmama nəha, kimaha iahaməmwur mə tahətə sas irə nəpīn rīpik. Nənə ia nəpīn me kimaha iahətōni mə rerin ragien pik mə trasitu. Nənə təkwtəkwuni nəha rerin ragien pik mwi mə trasitu ia nirau, ti nəri nə mə in rini nīpərhienien ia kimiaha.

²³ Kimiaha hiəuvəukurən raka Taetas. In ramo wok pəri kimrau min ti nasituien ia kimiaha. Nənə piəvtaha mi səməmi kroukurirə in, irau iəmə mi sə nakalasia me hənərhi irəpw irau, nənə irau krauvehi utə nəghi Kristo.

²⁴ Ramasan mə tiho ramasan ia nirəhar pwəh irəhar mine nakalasia me pam hətoni nokeikeien səkimiaha mə ro nəri pərhiēn riti. Pwəh irəha hətoni mə nəgkiariien səkimaha iahaməni mamhəuvehi utə nəghimiaha irə ro nīpərhiēnien.

9

¹ Trini minuə iapkraihə nəkukuə i m kimiaha, ramasan a ti nəri nə mə hiəuvəukurən raka wok i səvəi nasituien ia nakalasia me fwe Jerusalem.

² Iou iakukurən mə hiokeikei mə tihəsi. Iakauvehi utə noien amasan səkimiaha ia nəmri nəkur Masetonia, mani pen ti nirəha mə ia nuk kurirə kimiaha fwe Akaea hiənərər mwatuk ti nasituien. Nəpən hətoni rerimiaha ragien pik ti nasituien, ro mwi irəha həpik hokeikei mə tuhasitu mwi.

³ Mətə təkwtəkuni nəha iakərhi pehe piəvtaha me i mə irəhar tuharuvehe mharətoni kimiaha mə kimiaha tihəvei pen mane me nəha minraha rəmwhen iakuvəni raka tukumiaha. Ro iamənhi irə nəgkiariien səkimaha səvəi nuvehi utəien noien amasan səkimiaha rīpko mhə nəri auər.

⁴ Mətə trini minuə hiəpko mhə, nəpən iakuvehe kimaha nəkur Masetonia nepwən, tuhətoni mə hiəpko mhə ihi. Noien nəha tro kimaha iahauris ti nəri nə mə iahəuvəuvehi utə raka kimiaha. Tro kimiaha hiauris mwi məpi raka.

⁵ Ro pen rerik rirhi mə takaməkeikei mərəs piəvtaha mirəhar mə irəhar tuharukupwən mharuvehe mharətoni kimiaha nənə mharo sampam ia wok ti nuvei peheien mane sə hiəuvəni raka mə tihəvei pen. Mətə iakokeikei mə mane nəha sə tihəvei pen ruku pen a ia rerimiaha mə tihəvei pen rīpko mhə iərmama riti raməkeikei m kimiaha mə tihəvei pen.

Kumwesən ramokeikei iərmama sə rauvei pen nasituien m nərmama ia rerin agien

⁶ Tihəpwəh nenouenouien nəri i. Iərmama sə rəpwei ouihi nuni nari tresi ouihi. Iərmama sə rəpwei rīpik tresi rīpik.

⁷ Kimiaha kuatia kuatia tihaməkeikei mhəuvei pen nəfe hiaməni ia rerimiaha mə tihəvei pen. Trini minuə rerim rīpkagien mhə tukwe, rəpwəh namasanien mə tikuvei pen. Trini minuə ikuvei pen ti nəri nə mə iərmama riti raməkeikei mik mə tikuvei pen, rīpkamasan mhə mwi. Iakini iamənhi irə ti nəri nə mə Kumwesən rokeikei iərmama i rauvei pen ia rerin agien.

⁸ Kumwesən rukurən nəriari peheien namasanien me pam anan m kimiaha mə ia nəpən me ia narimnari me pam tihəuvehi narimnari me pam səməme hatukwatukw mə tihaməkeikei mhəuvehi, nənə mhəuvehi rīpik mwi mə tihəuui m nərmama.

⁹ Rəmwhen ia nəgkiariien i kimərai pen ia Nəkukuə Ikinan rani mə,
“In ruai narimnari me səvənhi rīpik m nərmama nautə səvənraha riwən,
nənə noien amasan səvənhi ramarə rerin.”

¹⁰ Kumwesən in rauvei pen nuni nari m iərmama sə raməmhu, mauvei pen nəveginien ti nəniēn. Ia suatuk kuatia a in truvei pehe narimnari rīpik m kimiaha mo rasori mwi mə kimiaha hiəukurən nasituien ia nərmama nepwən mwi. In tro kwənkwan rīpik sə ruku pen ia noien atukwatukw səkimiaha.

¹¹ Ia narimnari me pam ia nimiruien səkimiaha, Kumwesən truvei pehe namasanien səvənhi m kimiaha mə kimiaha hiəukurən nəriariēn ia nəpən me. Nəpən kimaha tahəuvehi nasituien səkimiaha, mhəuui, mhəuvei pen m nərmama, irəha tuhəni tanak m Kumwesən tukwe.

¹² Wok amasan i sə hiamo tripkasitu əpa mhə ia nakalasia me səməme narimnari me səvənraha riwən, mətə tro nərmama həpik rerinraha ragien, nənə həni tanak m Kumwesən tukwe.

¹³ Ti nəri nə mə kimiaha hiamo wok amasan i, ro pen hiamo pui noien səkimiaha m nərmama həpik. Irəha tuhəuvehi utə nəghi Kumwesən tukwe ti nəri nə mə kimiaha hiamo pərhiən noien səvəi nərmama səməme haməni nīpərhiənien ia nəgkiariien amasan səvəi Kristo, rerimiahā ragien hiəuvei pen mane asori səkimiaha minraha mine nərmama me.

¹⁴ Irəha tuhəfwaki tukumiaha, nənə mhokeikei kimiaha, ti nəri nə mə hətoni mə Kumwesən rinəriari pehe namasanien səvənhi m kimiaha rəpi raka anan mə tihasitu ia nīrəha.

¹⁵ Pwəh səni tanak m Kumwesən ti nəfe in riməuvei pehe m kitaha ramasan pik məpi raka.

10

Pol raməgkiari m nərmama nepwīn kamhəni ərəha in

¹ Nərmama nepwīn haməni mə nəpīn kitaha m kimiaha nətərigien səiou reiwaiu, mətə nəpīn iakier məpwəh kimiaha, noien sə iakamo m kimiaha riskai pik. Mətə iou Pol, iakokeikei mə takini nari riti tukumiaha i. Kristo, in nətərigien səvənhi reiwaiu. In iərmama riti noien səvənhi ramasan mīməru. Ia noien a mwi nəha

² iakaməres kimiaha mə tiho noien səkimiaha ratukwatukw mə nəpīn iakuvehe, iakəpwəh nəgkiari skaiien m kimiaha. Mətə iakukurən amasan mə takəgkiari skai m nərmama me nepwīn səməme haməni mə iahamesi pen noien səvəi tiprənə i.

³ Nīpərhiənien, kimaha iahamarə ia tiprənə i, mətə iahamaruagən, mhəpkesi pen mhə noien kamaruagən irə səvəi tiprənə i.

⁴ Iakani iamīnhi irə ti nəri nə mə narimnari me səkimaha iahamərer irə mamharuagən ripko mhə narimnari me səvəi tiprənə i, mətə həskai ia nīskaiien səvəi Kumwesən. Ia narimnari me nəha kimaha iahaməuvehi irapw kwopun skai me kamərkwafə ikin. Iahaməuvehi irapw mwi nəgkiariien eikuə me

⁵ mine nəgkiariien ərpwi me səməme hamənise nərmama ti nukurənien Kumwesən. Iahamaruagən ia nətərigien me pam səvəi nərmama, mamho irəha həuvehe mhə nəkwai Kristo.

⁶ Nəpīn kimiaha tihamo nəkwai Kristo ia narimnari me pam, kimaha tahamərer mwatuk ti nəkoui atukwatukwien kimiaha trīni mīnuə hio mwi noien ərəha me.

⁷ Kimiaha hiaməkiri nari mamhesi pen a nəfe hiamətoni iruə, mətə tihaməkeikei mhəukurən nəri i. Trīni mīnuə iərmama riti rukurən pərhiən mə in iərmama səvəi Kristo, nənə in trətərig amasan mwi mə kimaha mwi nərmama səvəi Kristo iahəmwhen irə.

⁸ Nəri auər a mə iakaməgkiari mamərpwi iou kwopti ti nasoriien sə lərimənu səkitaha riməuvei pehe miou, mətə ko iapkauris mhə tukwe. Riməuvei pehe nasoriien nəha miou mə takuvrhəkin kimiaha hiəuvehe mhəutə, mətə ripkuvei pehe mhə nasoriien nəha miou mə takuvehi irapw kimiaha.

⁹ Iakəpwəh nokeikeiien mə kimiaha tihətə mə iakamrai nəkukuə me i mə kimiaha tihəhekir.

¹⁰ Iakani iamīnhi irə ti nəri nə mə nərmama nepwīn haməni iou mə, “Nəkukuə səvənhi riskai mīpam, mətə nəpīn ramavən kitaha min, ripko mhə in iəmə sikai riti, nənə nəgkiariien səvənhi ro nəri auər a irə.”

¹¹ Pwəh nərmama sə ro me iamīnha irə həukurən nəri i. Nəfe kimaha iahamərai ia nəkukuə nəpīn iahamarə isipwīn, tahamo rəmwhen nəpīn samarə pəri.

¹² Rəknekin tukumaha ko iahəpkərer mhə kimaha nərmama me nəha səməme haməgnəgini atukw a irəha. Rəknekin mwi tukumaha ko iahəpkətə əmwhen mhə kimaha

minraha. Nərmama me nəha hamətə əmwhen irəha me mamhəkiri irəha me mə sin in iəmә asori mine sin rıpkо mhә in iəmә asori. Mətә nəpın kamho iamınha irә ramahatән pen mə hәpkukurән mhә nari.

¹³ Mətә kımaha tahәpkәgkiari әrpwi mhә mәpi raka nari. Kımaha tahәgkiari әrpwi әpa ti wok sә Kumwesән rimәuvei pehe m kımaha. Wok i kımaha iahamo rineste raka mwi kımiaha.

¹⁴ Ro pen kımaha iahәukurән nәgkiari әrpwiien. Nәpın iahamo iamınhi irә, iahәpwәh nәpi rakaien wok sәkımaha, ti nәri nә mə kımaha nә nərmama iahamәkupwән mhәuvehi nәgkiariien amasan sәvәi Kristo mhәuvehe tukumiaha.

¹⁵ Kımaha iahәpkәgkiari әrpwi mhә ti wok sә iәrmәpә rino, mətә iahamәgkiari әrpwi a ia wok sә Kumwesән rinәmri pehe m kımaha. Kımaha iahokeikei mə nahatәtәien sәkımiaha truvehe masori, ro pen wok sәkımaha ia rerımiaha truvehe masori mwi,

¹⁶ mo kımaha iahәukurән nәvisaiien nәgkiariien amasan sәvәi Kristo ia tәnә me ia kwopun sәkımiaha mevән evән mwi. Ia noien nəha kımaha iahәpkо mhә wok ia kwopun riti sә iәrmama riti rino raka wok ikın, nәnә mhәpkәgkiari әrpwi mhә ti wok sәvәi iәrmәpә.

¹⁷ Mətә Nәkukuә Ikinan rani mә,
“Pwәh iәrmama sә ramәgkiari әrpwi,

trәgkiari әrpwi a ia narimnari me sәmәme Iәrimәnu sәkitaha rino.”

¹⁸ Iakani iamınhi irә ti nәri nә mə kıpkәseni mhә iәrmama sә ramәgnәgini atukw a in, mətә kamәseni iәrmama sә Iәrimәnu sәkitaha ramәgnәgini in.

11

Pol ramәgkiari ia nərmama nepwın komhә irәha aposol pәrhien me sәvәi Kristo

¹ Iakokeikei mə tihәpwәh nәpouien iou pwәh iakini narmәriien sәiou kwopti m kımiaha. Hәtәrig iou mhәpwәh nәpouien.

² Rerik ramevән pık ia kımiaha mәpwәh nokeikeiien mə tihәkurirә iәrmәpә. Noien nəha sәiou raku pen ti Kumwesән. Iakani iamınhi irә ti nәri nә iakimәrfi kımiaha mə tihesi pen iәрман kuatia a in nә Kristo. Iakino iamınha irә mə takuvei pen kımiaha min hiәmwhen ia prән vi riti rәmher ramreirei ihi iәрман.

³ Mətә iakamhekir kımiaha kamo hiәmwhen ia If, prән nəha sә snek rineikuә irә ia nәgkiariien әsien sәvәnhi. Iakamhekir mə kamo iәrmama riti rivi pen nәtәrigien sәkımiaha ia kwopun әpә nәnә hiәpwәh nokeikeiien i ratukwatukw mәmher sә hiamo m Kristo.

⁴ Iakani iamınhi irә ti nәri nә mə rerımiaha ragien a hiamәseni nərmama nepwın kamhәuvehe mamhәvisau m kımiaha Iesu riti sә ropә ia Iesu i kımaha iahamәni irapw. Rerımiaha ragien a hiamәseni irәha kamhәuvei pehe m kımiaha nәnimwın riti uә nәgkiariien amasan riti sә ropә ia Nәnimwın i mine nәgkiariien amasan i kımiaha hiәuvәuvehi raka tukumaha.

⁵ Nərmama me nəha kamhәuvehe tukumiaha, kımiaha hiamәni mə irәha “aposol asori me,” mətә ia nәtәrigien sәiou iapkәtoni mhә mə irәha hasori mhәpi raka iou.

⁶ Rosi kıpkahatән amasan mhә iou ia nәgkiariien, mətә iakukurән amasan nukune nәgkiariien amasan. Kımaha iahәnahatән kımiaha ia nәri nəha ia noien me pam nәpın rıpk.

⁷ Nәpın iakinani irapw nәgkiariien amasan sәvәi Kumwesән m kımiaha, iapko mhә mə tihәrәku iou tukwe. Iou iakuvehi irapw atukw a iou ti nuvehi utәien kımiaha. Nәnә rәfo? Noien nəha in noien әrәha riti? Rekәm!

⁸ Nəpɪn iakinamo wok kitaha m kimiaha, nakalasia me ia kwopun əpə me kamhərəku iou. Ipaka rəmwhen mə iakamakres mɪnraha tɪ nasituien ia kimiaha.

⁹ Nənə nəpɪn iakamarə kitaha m kimiaha, nari riti səiou riwən, iapkəres mhə iərmama riti tɪ nasituien tɪ nəri nə mə piəvtaha me səməme haməuku pen ia Masetonia haməpeki pehe səiou me narimnari səməme həiwən. Ro pen iapkəres mhə nari riti tukumiaha, nənə mɪpkuvei pehe mhə wok sikai m kimiaha tɪ nətoniien iou, nənə takamo iamɪnha irə ia nəpɪn me.

¹⁰ Iou iakamərpwi iou tɪ nəri nə mə iakaməvisau irapw nəgkiariien amasan kɪpkərəku mhə iou irə. Rəmwhen ia nɪpərhiēnien səvəi Kristo ramarə ia nirak, iakani pərhiēn mə iou tapko əpəiti mhə mwi ia kwopun riti ia profens Akaea.

¹¹ Rəfo iakəpwəh nəresien nari riti tukumiaha? Tɪ nəri nə mə iapkokeikei mhə kimiaha? Rekəm! Kumwesən rukurən mə iakokeikei kimiaha.

¹² Ia noien i sə iakamo takarɪpɪn mamə nəha təkwtəkwi mə trinise nəgkiariien səvəi nərmama me nəha səməme haməfiutə ia nirəha mə irəha aposol me. Iakokeikei mə tako rəknekɪn tɪ nirəha tɪ nɪniēn mə kamho wok ia noien i kimaha iahamo wok irə.

¹³ Nərmama me iamɪnha irə, irəha aposol eikuə me. Hameikuə ia nərmama ia wok səvənraha, mamhəuvsini noien səvənraha tɪ noien mə nərmama tuhətoni mə irəha həmwhen ia aposol me səvəi Kristo.

¹⁴ Mətə nənimetaha trəpwəh nierien ia noien nəha. Nəri auər a mə Setan, mətə rukurən nuvsiniēn noien səvənhi tɪ noien mə nərmama tuhətoni mə in rəmwhen ia agelo riti səvəi nukuraanien.

¹⁵ Ro pen rɪpko mhə nari riti sə nənimetaha trier tukwe trɪni mɪnuə iotukwininari me səvəi Setan həuvsini noien səvənraha mə tuho nərmama hətoni irəha rəmwhen mə irəha iotukwininari me səvəi noien atukwatukw. Nəpɪn sampam səvənraha tuhəuvehi nərpwɪniēn tresi pen a noien me səvənraha.

Pol raməgkiari ərpwi tɪ nəmisəien me səvənhi

¹⁶ Iaksmwatuk mwi. Pwəh iərmama riti riwən rerɪn rɪrhi mə iou iakamarməri. Mətə trɪni mɪnuə rerɪmiaha rɪrhi iamɪnha irə, nənə hiəsēni iou pwəh iako noien səvəi narməriēn kwopti, nənə məgkiari ərpwi kwopti.

¹⁷ Nəgkiariēn i səiou, Iərimənu səkitaha rɪpkini pehe mhə miou mə takini. Mətə iakaməgkiari a rəmwhen ia iarməri riti.

¹⁸ Nərmama həpik haməfiutə ia nirəha tɪ noien me səvəi tɪprənə, nənə ro iamɪnhi irə, iou mwi takəgkiari ərpwi.

¹⁹ Rerɪmiaha rɪrhi mə hiəukurən amasan nari, nənə ro pen hiaməsēni a nərmama me səməme hamarməri.

²⁰ Nəri auər a mə nərmama me nəha həkwi kimiaha mə tiho nəkwanraha, uə hamakres m kimiaha, uə haməuəsi kimiaha rəmwhen ia kwənkru, uə haməuvehi utə irəha ia nənimemiaha, uə haməpwi nənimemiaha, mətə rerɪmiaha ragien a tɪ nəseniēn irəha ho iamɪnha irə.

²¹ Iou iakamauris tɪ nɪniēn mə kimaha nɪskaiēn səkimaha riwən ko iahəpko mhə noien me nəha ia kimiaha.

Iakaməgkiari rəmwhen ia iarməri riti, mətə nəfe nəghɪn sə nərmama me nəha hokeikei mə tuhəfiutə irəha tukwe, iou mwi takəgkiari ərpwi tukwe.

²² Irəha nəkur Hipru? Iou mwi. Irəha nəkur Isrel? Iou mwi. Irəha kwənəkwus me səvəi Epraham? Iou mwi.

²³ Irəha iotukwininari me səvəi Kristo? Iou mwi, mətə iou iakəpi raka irəha. Rosi iakaməgkiari rəmwhen ia iarməri riti, mətə iakino pɪk wok məpi raka irəha. Nənə kuvei pen iou ia kalapus nəpɪn rɪpik rəpi raka irəha. Kərisi iou rəpi raka irəha. Nənə ipaka iakemhə nəpɪn rɪpik.

²⁴ Nəpɪn krirum nəkur Isrel hərisi iou m toti-naen.

²⁵ Nəpɪn kahar nəkur Rom həuəsi iou ia kwərgi nei. Nəpɪn riti kəkwi iou ia kəruətəri. Nəpɪn kahar iakevən ia nitətə nənə nitətə rəmwhenimw. Nəpɪn riti iakeiai fwe ia təmwei təsi nəpɪn pekin riti ia nəpɪn mine ia ran.

²⁶ Nəpɪn me pam iakamavən ti noien wok səiou, maməsiari ti iapiwən asori me ia nəkwətənə me, nənə mamərə ia kwopun ərəha ikin imwei rakres me, mine ia kwopun ərəha ikin imwei nəkur imwak me nəkur Isrel, mine ia kwopun ərəha ikin imwei nərmama rɪpko mhə irəha nəkur Isrel, mine ia kwopun ərəha ikin ia taon asori, mine ia kwopun ərəha ikin ia kwopun akwesakwes ikin, mine ia kwopun ərəha ikin fwe ia təsi, mine ia kwopun ərəha ikin imwei nərmama səməme haməni mə iou me nepwɪn nəha irəha, mətə hameikuə.

²⁷ Iakinowok pɪk mɪsese, nənə nəpɪn rɪpɪk iapkapri mhə ia nəpɪn. Nəpɪn me nepwɪn nukumhə rahi iou, nənə iakəkwa. Nəpɪn rɪpɪk nəveginien sənək riwən. Nənə nəpɪn rɪpɪk iakaməkure tinari me səiou rɪpkəmwhen mhə ti nəkwieien.

²⁸ Narimnari nepwɪn mwi səməme iapkini mhə, mətə riti ia nirəha in i ia nəpɪn me rerɪk ramrhi pɪk nakalasia me ia kwopun me, iakamregi rəmwhen ia nəri pam riti iakaməvrani.

²⁹ Nəpɪn iərmama riti rɪpkiskai mhə, nənə iou mwi iakamregi mə iapkiskai mhə. Nəpɪn ko iərmama riti rɪmwei ia nərəhaien, nənə rerɪk raməmɪsə pɪk tukwe.

³⁰ Iou takaməkeikei mægkiari ərpwi, mətə takəgkiari ərpwi a ti narimnari me səməme kamhahatən pen mə nɪskaiien səiou riwən.

³¹ Kumwesən i in Kumwesən mine Tata səvəi Iesu Iərimənu səkitaha sə kaməgnəgini in ia nəpɪn me ia nuk nuk me, in rukurən mə iou iapkeikuə mhə.

³² Fwe taon nəha Tamaskes iəmə asori sə ramarə tegin Kig Aretas rokeikei mə trəkwtəmhiri iou. Rəmri naruagən me səvənhi ia kwəruə asori səvəi taon mə tuhəkwtəmhiri iou mhəuvehi puwnimwə iou ia kalapus.

³³ Mətə kiməvai pen iou ia tənəripw asori riti krukwi pen nəkwus irə kuvei pen ia ruei nəpai riti, nəpai sə ramərer kuraukurau ia taon nəha, karaka mərməru ia nəkwus reiwaiu, nənə iakap iəmə asori nəha rəpwəh nəkwətəmhirien iou.

12

Pol raməgkiari ia vison me səməme Kumwesən rɪnəriari pen min

¹ Takaməkeikei mægkiari ərpwi nəri auər a mə noien nəha ko rɪpko mhə nari riti ramasan. Mətə takaməkeikei mevən mɪni vison me nepwɪn mine narimnari me nepwɪn Iərimənu səkitaha rino pui miou.

² Iakukurən iərman riti sə rɪməni nɪpərhiien ia Kristo.^a Nuk fotin rukurau raka, Kumwesən rɪməuvehi in mevən fwe irənhə ia neiai nəha sə ro kahar irə. Iakreirei mə revən ia nɪpwran uə nənimwɪn rier ia nɪpwran mevən, Kumwesən əpa rukurən.

³ Iakini mwi mə iakreirei mə revən ia nɪpwran uə nənimwɪn rier ia nɪpwran mevən, Kumwesən əpa rukurən. Mətə iakukurən mə iəmə nəha,

⁴ Kumwesən rɪməuvehi utə revən fwe kwopun nəha Parataes, nənə in rɪməregi nəgkiariien afafa me səməme iərmama rireirei niniien.

⁵ Iou takəgkiari ərpwi ti sə ro iamɪnha irə, mətə tapkəgkiari ərpwi mhə tukw iou atukw. Narimnari me səməme kamhahatən pen mə nɪskaiien səiou riwən, irəha əpa nə takəgkiari ərpwi tukwe.

⁶ Mətə rəfo? Trini mɪnuə iakokeikei mə takəgkiari ərpwi, komhə iou iərmama riti iakamarməri, ti nəri nə mə nəgkiariien sə iakani ro nɪpərhiien. Mətə iapkəgkiari ərpwi

11:24: Dut 25:3 **11:25:** Wok Me 16:22, 14:19 **11:26:** Wok Me 9:23, 14:5 **11:27:** 1Kor 4:11, 2Kor 6:5 **11:28:** Wok Me 20:18-21,31 **11:29:** 1Kor 9:22 **11:30:** 2Kor 12:5 **11:31:** 2Kor 1:23 **11:32:** Wok Me 9:23-25 **a 12:2:** Ia kwopun i Pol raməgkiari ia iərman riti, mətə iərman nə in nə Pol. **12:5:** 2Kor 11:30 **12:6:** 1Kor 10:8, 1Kor 11:16

mhə iaminha irə ti nəri nə mə iakəpwəh nokeikeien mə iərmama riti truvehi utə iou irənhə məpi raka nəri sə ratukwatukw. Iakokeikei mə trətoni iou rəmwhen ia nəfe tako uə takini.

⁷ Vison me nəha Iərimənu rino pui miou rīpik.^b Ti niniseien iou mə takəpwəh nəfiəutəien iou ia vison me nəha iakinətoni, kuvei pehe nari riti miou rəmwhen ia təsi nimirhi riti raməpi nīpwrak, məmwhen mwi ia iəremhə riti ruku pen ti Setan mamō nəmisiəien miou. Kuvei pehe nəri nəha miou mə takəpwəh nəfiəutəien iou ia narimnari me nəha Iərimənu səkitaha rino pui miou.

⁸ Iakinəres Iərimənu səkitaha m kahar mə truvehi raka nəri nəha pwəh rəpwəh noien nəmisiəien miou.

⁹ Mətə Iərimənu rini pehe tukw iou i mə, “Namasanien səiou rīnəmwhen raka trasitu ia niram. Nəpīn nīskaiien səim riwən, nīskaiien səiou truvehe masori ia niram.” Ro pen rerik ramagien mə takəgkiari ərpwi ia nimiruien səiou sə nīskaiien riwən irə, mə nīskaiien səvəi Kristo trarə ia nimiruien səiou.

¹⁰ Ro pen iou rerik ramagien a ia nəpouiien me, nini ərəhaien me, nəpīn skai me, nometəien me, mine nərəhaien me nepwīn mwi səməme kamo ia nirak ti nəri nə mə iou iərmama riti səvəi Kristo. Rerik ramagien a ti nəri nə mə nəpīn nīskaiien səiou riwən, nənə nəpīn nəha in nəha iakauvehi nīskaiien.

Pol raməgkiari skai m nəkur Korin

¹¹ Təkwtəkwiuni iakaməgkiari iakəmwhen ia iərmama riti ramarməri, mətə kimiaha hiənəkeikei miou ti noien iamīnhi irə ti nəri nə mə ratukwatukw mə tihəgnəgini iou, mətə hiənəpwəh noien. Rosi iou iəmə auər a, mətə aposol me nəha səməme hiaməni mə irəha hasori, iou iapkətoni anan mhə mə irəha hasori anan ia nirak.

¹² Nəpīn iakinamarə kitaha m kimiaha, iakamo nīmtətien me səməme kamhahatən mə iou aposol pərhien riti. Iakinamo nīmtətien me, mine narimnari me səməme nərmama hətoni nənimenraha rier. Iakinamo narimnari me nepwīn mwi ia nīskaiien səvəi Kumwesən ia rerimīaha, nənə mo nətərigien səiou rəpwəmwis.

¹³ Noien amasan sə iakino m kimiaha rəmwhen a iakino m nakalasia me pam, mətə nari kuatia ropə in nə iapkəres mhə mane tukumiaha. Mə noien nəha rərəha enouenou ia nərəhaien səiou.

¹⁴ Təkwtəkwiuni iakamərer mwatuk mə takuvehe mətī pehe kimiaha səro kahar irə. Nənə tapkəres mhə mane tukumiaha, ti nəri nə mə iakəpwəh nokeikeien nautə səkimiaha, mətə iakokeikei a kimiaha. Həregi ro. Ripko mhə wok səvəi nəkwərhakwərha me mə tuhəmri karen mane sə trasitu ia tata mine mama səvənraha kurirə. Mətə wok səvəi tata mine mama irau tro iamīnha irə rasitu ia nəkwərhakwərha me səvənrau.

¹⁵ Ro pen rerik ramagien mə takuvei pehe pam narimnari me səiou m kimiaha, nənə muvei pen mwi nimiruien səiou tukumiaha. Nokeikeien səiou rasori tukumiaha, mətə səkimiaha rouihi a tukw iou. Noien nəha rəpwəh natukwatukwien!

¹⁶ Kimiaha hiəukurən mə nīpərhienien iou iapkəres mhə mane m kimiaha, mətə rosi kimiaha nepwīn hiaməni mə iakino noien ikou me, muvehi kimiaha ia neikuəien me rəmwhen ia kwənkru.

¹⁷ Rəfo? Iakakres m kimiaha ia nərmama me nəha iakinərhi pehe irəha həuvehe tukumiaha? Rekəm!

¹⁸ Iakinəres Taetas mə truvehe mətōni kimiaha, nənə mərhi pehe piəvtaha riti irau min. Mətə Taetas nəha in rīpkakres mhə m kimiaha. Kimiaha hiəukurən mə kimrau min irauavən pəri nətərigien səkimrau mine noien kuatia.

¹⁹ Rosi rerimīaha rirhi mə ia nəgkiariien me pam nəha kimaha iahaməgkiari m kimiaha, mamhənise nəgkiariien ərəha me nepwīn səməme kamini ia kimaha, mətə

^{12:7:} Job 2:6 ^b ^{12:7:} Narimnari me i Pol raməgkiari irə Kumwesən rino pui pen min ia vison me rətoni fwe ia neiai sə ro kahar irə. ^{12:9:} Fil 4:11-13 ^{12:11:} 2Kor 11:5 ^{12:12:} Rom 15:19 ^{12:13:} 2Kor 11:9 ^{12:14:} 2Kor 13:1 ^{12:15:} Fil 2:17 ^{12:18:} 2Kor 8:6,16-18

rekəm. Ia nəmri Kumwesən kımaha iahaməgkiari, mamhəni rəmwhen sə Kristo rokeikei. Nərmama keikei me, narimnari me pam səməme iahamo, mətə iahamo mə tahəuvrhəkin kımiaha hiəuvehe mhəutə.

²⁰ Iakani iamınhi irə ti nəri nə mə iakamhekır mə kamo nəpın takuvehe, takətoni mə hiopə, hiəpko mhə noien sə iakokeikei. Nənə kımiaha mwi tihətoni mə iakopə, iapko mhə noien sə hiokeikei. Iakamhekır mə takətoni kımiaha nepwın hiaməvisə, nepwın rerınraha ramrhi ərəha irəha me, nepwın niemaha raməpi irəha, nepwın kamhətərig əpa ti nırəha, nepwın kamhəni neikuəien mamhouraha nəghi iərmama irə, nepwın kamhəni nıkare iərmama, nepwın kamhərpwi irəha, mamho əpnəpen noien me.

²¹ Iakamhekır mə kamo nəpın takuvehe mwi Kumwesən səiou ro iou iakauris ia nəmrimiaha. Nənə rerik trərkwəpır iakasək tukumiaha me nepwın səməme hənəmo noien ərəha fwe kupwən, nənə mhəpwəh nırərigien ia noien ərəha me səvənraha səməme kamho ia nəpın me. Irəha kamho noien me səməme həmkemik, irəha nərman mīne nıpran kamhəiri əpnəpen irəha me, mamho mwi noien ərəha nepwın mwi.

13

Nəgkiariien sə Pol rani ti nəsuəpwirien nakalasia me fwe Korin

¹ In i navənien səiou səro kahar irə takuvehe mətoni kımiaha. Nəkukuə Ikinan rani mə, “Nəpın iərmama riti rarukwi pen nəgkiariien ia iərmama riti, iərmama kəru uə kahar tuhaməkeikei mhəni nəgkiariien kuatia, nənə nərmama tuhəukurən mə nəgkiariien nəha karukwi pen ia iərmama nəha ro nıpərhienien.”

² Iakokeikei mə takini nəgkiariien riti tukumiaha səməme fwe kupwən hiamo noien ərəha, iakokeikei mə takini mwi tukumiaha pam. Iakuvəni raka nəgkiariien i tukumiaha kupwən nəpın iakıməuvehe tukumiaha sə ro kəru irə, nənə təkwtəkwuni iakamarə isipwın tukumiaha, mətə iakokeikei mə takini mwi. Trini mīnuə iakuvehe mətoni mwi kımiaha, mətə kımiaha nepwın hiamo ihi noien ərəha, tako riskai mınraha məkoui atukwatukw irəha irə.

³ Tako iamınhi irə ti nəri nə mə hiamətui nari riti sə tako trahətən pen mə nıpərhienien i Kristo raməgkiari ramier ia nəgkiariien səiou. Nəfe Kristo ramo m kımiaha rıpkəpou mhə tukwe, mətə in ramo kamətə nıskaiien səvənhi ia kımiaha.

⁴ Nıpərhienien, nəpın kınərui tərini pen in ia nei kamarkuau, nıskaiien səvənhi riwən. Mətə ipwet mīne in ramıru ia nıskaiien səvəi Kumwesən. Kımaha nıskaiien səkimaha riwən rəmwhen mwi ia Kristo fwe kupwən. Mətə nəpın tahəuvehe mhətoni kımiaha, tihətoni mə kımaha iahaməmıru ia nıskaiien səvəi Kumwesən rəmwhen a ia Kristo ipwet mīne.

⁵ Ramasan mə kımiaha atukw tihətə amasan kımiaha me, mhəkiri noien səkimiaha, mhətə sas mə hiaməkwtəmhiri pərhien noien səvəi nahatətəien uə rekəm. Tihaməkeikei mhəukurən mə Iesu Kristo in fwe ia rerımiaha, mətə mə nahatətəien səkimiaha ro neikuəien i, Kristo in riwən fwe ia rerımiaha.

⁶ Nənə rerik ramrhi mə tihətə sas ia kımaha mə nahatətəien səkimaha rıpkə mhə neikuəien i.

⁷ Mətə kımaha iahaməfwaki m Kumwesən mə kımiaha riti trıpkə mhə nari riti rərəha. Kımaha iahəpkəfwaki mhə iamınhi irə mə tuko kəgnəgini kımaha mə wok səkimaha ramasan, rekəm. Mətə iahokeikei mə kımiaha tiho noien sə ratukwatukw nəri auər a mə ia nətəien səvəi nərmama nepwın həni mə wok səkimaha rərəha.

⁸ Ro iamınhi irə ti nəri nə mə ko iahəpko mhə nari riti sə rəsisəg nıpərhienien, mətə iahəukurən a noien nəri sə rauvehi utə nıpərhienien.

⁹ Nəri auər a mə kamətə kımaha mə nıskaiien səkimaha riwən, mətə mə kımiaha hiəskai rerımaha ragien. Ro iamınhi irə iahaməfwaki mə tihəuvehe matukwatukw amasan.

¹⁰ Iakamarə isipwɪn tukumiaha mɪrai nəkukuə i mərhi pehe i tukumiaha. Iako iamɪnha irə mə nəpɪn takuvehe tapko mhə riskai m kɪmiaha. Iou aposol riti, Kumwesən ruvei pehe nasoriien nəha miou mə takuvrhəkin kɪmiaha hiəuvehe mhəutə, mətə in rɪpkuvei pehe nasoriien nəha miou mə takouraha kɪmiaha hiewaiu.

Nəgkariien sampam

¹¹ Piak me, in i nəgkariien sampam səiou iakɪni məsəkɪr m kɪmiaha. Kɪmiaha tihaməkeikei mheipeni suatuk me səkɪmiaha, mhəregi nəgkariien səiou, mho nətərigien səkɪmiaha pwəh ruvehe mo kuation, mharə ia nəmərɪnuien, nənə Kumwesən səvəi nokeikeiien mɪne nəmərɪnuien tramarə tukumiaha.

¹² Həni ramasan tukumiaha me mhakei m kɪmiaha me ia nakeiien sə rəmher.

¹³ Nərmama me pam səvəi Kumwesən kamhəni pehe ramasan tukumiaha.

¹⁴ Pwəh namasanien səvəi Iesu Kristo Iərimənu səkitaha mɪne nokeikeiien səvəi Kumwesən mɪne no pəriien nari səvəi Nənɪmwɪn Ikinan tramarə tukumiaha pam.

Kalesia

Nəgkiariien sə rani mə nəfe i nəkukuə

Pol rımərai nəkukuə i revən ti nakalasia me ia profens riti səvəi Rom kani mə Kalesia. Nakalasia me ia Kalesia nətərigien səvənraha raməvsausini pik ti nahatən eikuə me nəghinraha mə Juteiaisa me. Nahatən eikuə me nəha həni pen ti nərmana rıpkə məhə irəha nəkur Isrel mə Kumwesən trəpwəh nuvehimiruien irəha. Irəha həni mə nərmana rıpkə məhə irəha nəkur Isrel tuhaməkeikei mhesi pen loa səvəi nəkur Isrel rəmwhen ia kuvehi ninhum minraha, mine nənien nari, mine nousəsimwinien ia nəpin səvəi nəveginien asori me səvəi nəkur Isrel. Nahatən eikuə me nəha həni mwi mə Pol rıpkuvehi mə nasoriien səvəi Kumwesən. Ro iamınhi irə tuhəpwəh nətərigien in. Ia nukune nəkukuə i Pol rıməni pen ti nəkur Kalesia mə nəfe nəgkiariien amasan in raməvisau. In rani mwi mə Kumwesən ruvei pen nasoriien min. Ko kıpkuvehimiru mə kitaha trini minuə samesi pen Loa səvəi Moses. Mətə tukuvehimiru kitaha nəpin səni nıpərhienien ia Iesu Kristo. Nahatətəien in nəha suatuk ti nuvehien nimiruien vi. Pol rini mə tsahatətə ia Iesu Kristo, mho nokeikeien, nənə mharə ia Nənimwin İkinan.

¹ İou Pol. İou aposol riti. Nərmana me həpkəkwein məhə iou mə takowok i. İərmama riti rəpwəh nuvehi utəien iou, mətə Iesu Kristo mine səvənhi Tata Kumwesən sə rino rətui mwi ia nemhəien səvənhi, irau nəha krouvehi utə iou.

² İou mine piəvmiaha me nepwin kimaha minraha ia kwopun i iahamrai nəkukuə i rauvehe tukumiaha nakalasia me fwe profens nəha Kalesia.

³ Nəfwakiiən səiou mə Kumwesən tata səkitaha mine Iesu Kristo İərimənu səkitaha trouəriari pehe namasanien mine nəməriniuen m kimiaha.

⁴ İesu rinəsəni nimiruien səvənhi memhə ti noien ərəha me səkitaha. In rino iamınha irə mə truvehi raka kitaha ia nitətə ərəha i samarə irə ipwet mine. In remhə mesi pen nəkwai Kumwesən Tata səkitaha.

⁵ Pwəh nəgnəginien revən tukwe ia nuk nuk me. Ouəh, pwəh ro iamınhi.

Nəgkiariien amasan sə ro nıpərhienien kuatia a

⁶ İou iakərkərinari ia kimiaha ti nəri nə mə Kumwesən rinəkwein kimiaha mə tihəuvehe mharə tegin namasanien səvəi Kristo, mətə nəpin ouihı a rukurau, nənə kimiaha hiəuvei pen təkutamiaha min, mamhəuvən ti nəgkiariien amasan riti mwi.

⁷ İakini iamınhi irə mətə nəgkiariien amasan riti mwi riwən. Nəgkiariien amasan sə ro nıpərhienien kuatia a. Mətə nərmana nepwin nəha ikın kamho kimiaha hiamhekır pik. Irəha hokeikei mə tuhəvəsini nəgkiariien amasan səvəi Kristo ruvehe nəgkiariien əpə riti.

⁸ Mətə iakani pehe tukumiaha i trini minuə kimaha riti uə agelo riti sə ruku pen ia neiai trəvisau pehe m kimiaha nəgkiariien amasan riti ropə ia nəgkiariien amasan nəha iahənəvisau raka m kimiaha i, pwəh iərmama nəha revən ia napw.

⁹ Kimaha iahəuvəni raka nəgkiariien i tukumiaha fwe kupwən, nənə təkwtəkwuni takini mwi. Trini minuə iərmama riti raməvisau m kimiaha nəgkiariien amasan riti ropə ia nəgkiariien amasan nəha hiəuvəuvehi raka, pwəh iərmama nəha revən ia napw.

¹⁰ Kimiaha hiaməfətərig irə? İpwet mine iakaməmwur mə sin trəkwein amasan ia nirak, iərmama uə Kumwesən? Rerimiahə ramrhi mə iakaməmwur ti nəfe, mə tako nərmana rerınraha ragien tukw iou uə? Trini minuə iakaməmwur ihı mə tako nərmana rerınraha ragien tukw iou rıpkə məhə iou pərhien iərmama riti sə iakamo tukwini nari m Kristo.

Pol ramini irapw mə kınəfo irə ruvehe mo aposol riti

¹¹ Piak me, iakokeikei mə kımiaha tihəukurən nəri. Nəgkiariien amasan i iakinəvisau m kımiaha rıpkō mhə nəvisaiuen səvəi iərmama.

¹² Iapkuvehi mhə ruku pen ti iərmama riti. Iərmama riti rıpkahatən mhə iou irə. Mətə iakıməuvehi ia nəpın nəha Iesu Kristo rier pehe tukw iou.

¹³ Kımiaha hiəuvəregi raka noien səiou sə iakinəfo irə kupwən ia nəpın nəha iakinaməfwaki ihi ia nəfwakiien səvəi nəkur Isrel. Iakinamometə pik nakalasia me səvəi Kumwesən, mamousari mə takouraha irəha.

¹⁴ Ia nəpın nəha iakinəuvehe mamskai ia nəfwakiien səvəi nəkur Isrel məpi raka iou me nepwın ti nəri nə mə iakamousari pik mamesi pen narəien nəha kaha kupwən me səiou həməuvei pehe.

¹⁵ Mətə Kumwesən sə ruvərfi raka iou fwe ia tıpwı mama səiou, in rəkwein iou, ti nəri nə mə rerin ramasan tukw iou.

¹⁶ Nəpın rəkwein iou irə, rerin ragien ti nəseniien iou iakətə Tini mə takəvisau irapw nəgkiariien amasan səvənhi m nərmama me rıpkō mhə irəha nəkur Isrel. Nənə nəpın iakətōni Tini, təkwtəkwuni a iapkevən mhə ti iərmama riti mə trahatən iou.

¹⁷ Iapkevən mhə fwe Jerusalem mə takətōni nərmama me nəha haməkupwən ia nirak mho irəha aposol me. Mətə iakier mevən fwe tənə nəha Arepia. Kurirə irə iakrərig mwi mevən fwe Tamaskes.

¹⁸ Nəpın nuk kahar rukurau, nənə iakutə pen fwe Jerusalem mə takətōni Pita. Iakuvehi nəfwakiien kəru fwe ikin kımrau min.

¹⁹ Mətə iakətōni mhə aposol me nepwın mwi, Jemes əpa, piəvi Iərimənu səkitaha.

²⁰ (Nəgkiariien i iakamrai rauvehe tukumiaha ia nəmri Kumwesən iakəpwəh neikuəien irə.)

²¹ Nəpın iakier ia Jerusalem, iakevən fwe ia kwopun me ia profens mi nəha Siria mine Silisia.

²² Ia nəpın nəha, nakalasia me səvəi Kristo ia tənə Jutia həpkətə raka mhə iou, mhəreirei ihi iou.

²³ Kamhəregi a nərmama me kamhəvisau iamınhi mə, “Iəmə i kupwən ramometə kitaha, təkwtəkwuni raməvisau irapw nahatətəien səkitaha sə kupwən ramousari mə trouaha.”

²⁴ Nənə irəha həgnəgini Kumwesən tukwe iou.

2

Pol revən məgkiari irəha aposol me nepwın fwe Jerusalem

¹ Nəpın nuk fotin rukurau, iakutə pen fwe Jerusalem kımrau Panapas. Iakiri mwi Taetas ruvehe kımrahar min.

² Iakutə pen iamınhi ti nəri nə mə Kumwesən rınahatən raka iou iakinətōni mə takaməkeikei mevən. Nənə iakevən mətoni nəmə asori me səvəi nakalasia me. Nəpın kımaha əpa, iakini pen amasan ti nirəha i nəgkiariien amasan səiou sə iakamini irapw ti nərmama me rıpkō mhə irəha nəkur Isrel. Iakamo iamınhi irə ti nəri nə mə iakəpwəh nokeikeiien mə narimnari me səməme iakamo mine iakino raka, iakamo auər a.

³ Ia nəpın nəha Taetas kımrau min. Nıpərhiienien in iəmə Kris, mətə irəha həpwəh niniiien mə tukaməkeikei kuvehi ninhum min.

⁴ Mətə noien səvəi nuvehien ninhum m iərmama kımaha iahəgkiari irə ti nəri nə mə nərmama me nepwın kamhəkurirə afafa kitaha, mamheikuə mə irəha piəvtaha me. Irəha həuvehe mamhətə afafa kitaha, ti nəri nə mə Iesu Kristo rineivinari ia kitaha. Nənə hokeikei mə tuhətōni mə saməfarə irə. Irəha hənuə tuhəsisəg mwi kitaha ia natuakəmien me səvənraha.

⁵ Mətə kimaha iahəpwəh nəseni ananien irəha mə tuhasori ia kimaha, ti nəri nə mə iahokeikei mə nəgkiariien amasan i sə ro nīpərhienien trarə amasan tukumiaha mamevən.

⁶ Ia nəpīn nəha, nərmama nepwīn fwe ikin kani irəha mə nəmə asori me. (Mə irəha hasori mhəfo pen irə, mətə iakəpwəh nətərig penien irə. Iou iakukurən mə Kumwesən ramo rəmnəmwhen a ia nərmama me pam.) Nəmə asori me nəha həpwəh nīnīien nəgkiariien riti mhəripīn pen ia nəgkiariien amasan sə iakaməvisau irapw i.

⁷ Irəha həkko mhə iamīnhi irə, mətə hətə sas mə Kumwesən rəmri pehe nəgkiariien amasan səvənhi ia tīpage rəgik mə takəvisau irapw irə ramevən ti nərmama me rīpko mhə irəha nəkur Isrel. Noien nəha Kumwesən ro miou rəmwhen a mwi sə rino raka m Pita. Pita nəha raməvisau irapw nəgkiariien amasan səvəi Kumwesən ramevən ti nəkur Isrel.

⁸ Nəmə asori me nəha hətə sas mə Kumwesən ramasitu ia kimrau pəri ia wok mi nəha iarauo. Ramasitu ia Pita ia wok səvənhi sə in ramo in aposol riti səvəi nəkur Isrel, mamasitu mwi ia nirak ia wok səiou sə iakamo iou aposol riti səvəi nərmama me rīpko mhə irəha nəkur Isrel.

⁹ Nənə Jemes, mīne Pita, mīne Jon, iəmə mirəhar nəha kani irəhar mə pos me səvəi nīmwfəwaki, nəpīn irəhar harənətə Kumwesən ramasitu ia nirak ia namasanien səvənhi, harosə pehe rəgīnrahar mwatuk m kimrau Panapas rəmwhen mə kimaha kusen kuatia. Nənə kimaha pam iahəsēni mə tahəuai kimaha me. Kimrau Panapas tarouevən rouəvisau m nərmama rīpko mhə irəha nəkur Isrel, nənə irəha tuhəuvən mhəvisau m nəkur Isrel.

¹⁰ Mətə nəgkiariien kuatia a həmāni pehe tukumrau i mə rerīmrau tramrhi nərmama me nautə səvənraha riwən, iarouasitu ia nirəha. Mətə nəri nəha iakinətə raka takaməkeikei mo. Rerik rāgīen tukwe.

Pol rəgkiari skai m Pita

¹¹ Mətə nəpīn Pita ruvehe ia Antiok, iakərer ia nənimen, məkkiari skai min, ti nəri nə mə ramo noien riti rəpwəh nəmwhenien.

¹² Nəpīn rīməuvehe vi a ia Antiok, ramāni pəri nari irəha piəvtaha me səməme rīpko mhə irəha nəkur Isrel. Mətə kurirə irə Jemes rərhi nərmama nepwīn həuvehe. Nəpīn hapirapw, Pita rīnaməpwəh nəni pəriien nari irəha nərmama me rīpko mhə irəha nəkur Isrel, nənə mīnamərer əpə ia nirəha. In ro iamīnhi irə ti nəri nə mə rehekīr nəkur Isrel me nəha səməme kamhāni mə nərmama rīpko mhə irəha nəkur Isrel tuhaməkeikei mhəuvən kuyehi ninhūm mīnraha ti Loa səvəi Moses.

¹³ Nənə piəvtaha me nepwīn səməme irəha nəkur Isrel həhekīr mwi, mhəkurirə ia Pita ia noien nəha ramo. Panapas mwi in rehekīr, mukurirə irəha.

¹⁴ Mətə nəpīn iakətoni mə irəha həkkesi pen mhə nəgkiariien amasan sə ro nīpərhienien, iakəgkiari skai m Pita ia nəmrīnraha pam. Iakīni pen tukwe in mə, “Pita. Ik iəmə Isrel, mətə ikinəpwəh raka narəien səvəi nəkur Isrel, mamarə ia narəien səvəi nərmama rīpko mhə irəha nəkur Isrel. Ro iamīnhi irə rəfo təkwtəkwuni ikamərhiərhi nərmama me i rīpko mhə irəha nəkur Isrel mə tuharə ia narəien səvəi nəkur Isrel?”

¹⁵ Ia nətūiien səkrau krīnouətui pehe iəmə Isrel mi. Rīpko mhə krau iərmama mi səvəi kwənəkwus əpə riti sə nəkur Isrel kamhāni mə kwənəkwus səvəi nəkur ərəha me.

¹⁶ Mətə krau krouukurən mə iərmama sə ramesi pen Loa səvəi nəkur Isrel rīpkatukwatukw mhə ia nəmri Kumwesən, mətə iərmama sə ramahatətə ia Iesu Kristo, in əpa nə ratukwatukw ia nənimen.^a Nətərigīen nəha rino mə kitaha mwi nəkur Isrel səni nīpərhienien ia Iesu Kristo. Kitaha samahatətə ia Kristo ti nəri nə mə noien iamīnha irə

2:6: Wok Me 10:34 **2:7:** Wok Me 22:21 **2:9:** Jon 1:42 **2:10:** Wok Me 11:29-30 **2:12:** Wok Me 11:3 **2:16:** Wok Me 15:10-11, Rom 3:20-28, Rom 4:5, 11:6, Kal 3:11 ^a **2:16:** Suatuk riti mwi ti nīnīien nəgkiariien nəha ia vas 16 in i mə “Mətə krau krouukurən mə iərmama rīpkatukwatukw mhə ia nəmri Kumwesən ia nesi penien Loa, mətə nahatətəien ia Iesu Kristo ramo in ratukwatukw ia nənimen.”

tro kitaha satukwatukw ia nāmri Kumwesən. Mətə səpkətīgite mhə ia nesi penien Loa, ti nəri nə mə iərmama riti riwən ko ruvehe matukwatukw ia nāmri Kumwesən nəpīn ramesi pen Loa.

¹⁷ Kitaha i nəkur Isrel səuvəuvehe raka ti Iesu mə in tro kitaha satukwatukw ia nāmri Kumwesən. Mətə mə kitaha sətōni mə kitaha nəkur ərəha rəmwhen ia nərmama rīpko mhə irəha nəkur Isrel, rəfo irə? Kristo ro kitaha səuvehe nərmama kamho noien ərəha? Rekəm!

¹⁸ Mətə trīni mīnuə iakuvrhəkin mwi Loa nəha sə fwe kupwən iakineitehi, noien nəha iakamo ramahatən pen mə pərhien iou iərmama sə iakamərui Loa.

¹⁹ Ia nīkaren səvəi Loa, iakuvamhə raka. Loa nəha rousi əpune iou. Nənə ti nəri nə mə iakuvamhə raka ia nīkaren səvəi Loa, iakukurən nīmīruien ia nīkaren səvəi Kumwesən. Rəmwhen mə kīnərui tərini pen iou ia nei kamarkuau i kīmrau Kristo.

²⁰ Rīpko mhə iou iakamīru təkwtəkwuni, mətə Kristo ramīru ia nīrak. Nīmīruien sə iakamarə irə təkwtəkwuni ia tīprənə i, iakamarə irə, mamahatətə ia Tīni Kumwesən. In rokeikei iou memhə tukw iou.

²¹ Ko iapkərarki mhə namasanien i səvəi Kumwesən sə ruvei pehe miou. Trīni mīnuə Loa in suatuk iərmama tresi pen ti nuveheien matukwatukw ia nāmri Kumwesən, ro iamīnhi irə Kristo remhə auər a.”

3

Sin ro nifeifeien ro nəkur Kalesia hatə wau ia nəgkiariien pərhien?

¹ Nəkur Kalesia, kīmīaha hiamarməri! Kīnəvisau raka Iesu Kristo m kīmīaha rəmwhen hīənətōni ia nāmrimīaha mə remhə ia nei kamarkuau. Mətə nīsīmə nəha hənō nifeifeien mhəuvehi raka kīmīaha?

² Iakuə takəres nəresien riti tukumīaha i. Fwe kupwən, nəpīn hīəuvehe vi a mhəuvehi Nənīmwin Ikinan, hīamo nəfe noien ro Kumwesən ruvei pehe Nənīmwin nəha m kīmīaha? Rosi hīamesi pen Loa səvənhi uə? Kīmīaha hīəukurən mə rīpko mhə iamīnhi. Mətə kīmīaha hīəregi nəgkiariien amasan səvənhi, mhəni nīpərhienien irə, ro pen Kumwesən ruvei pehe Nənīmwin səvənhi m kīmīaha.

³ Rəfo kīmīaha hiamarməri iamīnhi irə? Fwe kupwən, nəpīn hīəuvehe vi a mhahatətə ia Iesu, hīamətīgite ia nīskaiien səvəi Nənīmwin Ikinan. Mətə rəfo nəha təkwtəkwuni, ko hīəuvehe mhətukwatukw ia nīskaiien atukw səkīmīaha?

⁴ Mətə rəfo ia nāmīsəien me həpīk hīəuvəregi raka ti Iesu? Hīaməregi auər a uə?

⁵ Kumwesən sə rauvei pehe Nənīmwin Ikinan m kīmīaha, nənə mamō nīmītətien me ia nāmrimīaha, in ramo noien me nəha ti nəfe? Ti nəri nə mə hīamesi pen Loa? Rekəm! Mətə in ramo noien me nəha ti nəri nə mə nəpīn hīəregi nəgkiariien amasan səvəi Iesu, hīəni nīpərhienien irə.

⁶ Rerīmīaha tramrhi Epraham fwe kupwən. Nəkukuə Ikinan rani mə Epraham “rīni nīpərhienien ia Kumwesən. Nənə ti nəri nə mə in rahatətə iamīnhi, Kumwesən rətə in mə in ratukwatukw ia nənimen.”

⁷ Ro pen kīmīaha tīhaməkeikei mhəukurən mə nərmama səməme kamhahatətə, irəha nəha nīpwnəti Epraham me.

⁸ Nəkukuə Ikinan ruvəni raka fwe kupwən mə Kumwesən trīni nərmama i rīpko mhə irəha nəkur Isrel mə irəha hatukwatukw ia nənimen ti nəri nə mə kamhahatətə irə. Nəpīn noien nəha rīpkuvehe mhə ihi, Nəkukuə Ikinan rīnəvisau pen nəgkiariien amasan i m Epraham. Rīni mə, “Nərmama ia tənəmtənə me pam tuhəuvehi namasanien səiou truku pen ia kwənəkwus səim.”

⁹ Ro iamīnhi irə sətōni mə Kumwesən raməkwein amasan ia nərmama səməme kamhahatətə irə rəmwhen raməkwein amasan ia Epraham ti nəri nə mə Epraham ramahatətə irə.

¹⁰ Mətə nərmama me pam səməme kamhətīgite ia nesi penien Loa mə tro irəha

hatukwatukw ia nāmri Kumwesən, Kumwesən raməkwein ərəha ia nīrəha. Iakani iamīnhi irə ti nəri nə mə nəgkiariien i sə kīmərāi pen ia Nəkukuə Ikinan rəuiui irəha. Rīni mə, “Kumwesən trəkwein ərəha ia nərmama me pam həpko mhə narimnari me pam kīmərāi pen ia nəkukuə səvəi Loa.”

¹¹ Nənə ruvehe mīno nukurənien i ti nərmama mə iərmama riti riwən ko resi pen Loa nənə muvehe matukwatukw ia nāmri Kumwesən. Rīno nukurənien i ti nəri nə mə Nəkukuə Ikinan rani mə, “Iərmama sə ratukwatukw ia nāmri Kumwesən ia nahatətəien səvənhi, in truvehi nīmīruien.”

¹² Mətə Loa in ropə ia nahatətəien. Iakani iamīnhi irə ti nəri nə mə Loa rani mə, “Iərmama sə ramo narimnari me pam nəha Loa rani truvehi nīmīruien irə.”

¹³ Mətə Kristo ruvəfi raka nari ia kitaha. Loa nəha ko rīpkəkwein ərəha mhə mwi ia kitaha, ti nəri nə mə Iesu rīməuvehi təmwikiata, muvehe mo in iərmama sə Kumwesən raməkwein ərəha irə. Rəmwhen ia nəgkiariien i kīmərāi pen ia Nəkukuə Ikinan rani mə, “Trīni mīnuə kousi əpune iərmama riti nīpwran rəgher ia nei, ramahatən pen mə Kumwesən raməkwein ərəha irə.”

¹⁴ Mətə təkwtəkwuni, ti nəri nə mə Iesu Kristo remhə iamīnhi, namasanien sə Kumwesən rīməuvei pen m Epraham ko ruvehe ti nərmama rīpko mhə irəha nəkur Isrel. Ti nəri nə mə kitaha samahatətə ia Iesu, səukurən nuvehien Nənīmwin nəha Kumwesən ruvəni raka mə truvei pehe m kitaha.

Promes mine Loa

¹⁵ Piak me, iakuə takini noien riti səkitaha nərmama, mahatən nəri nəha iakaməgkiari irə. Nəpīn iərmama kəru krourai sun nəgkiariien riti nənə rouərihi nīpekə tukwe, rəknekīn ti iərmama riti mə trifi nīpekə səvənrau, mərihi atukw a səvənhi riti.

¹⁶ Fwe kupwən, Kumwesən rīno promes me səvənhi m Epraham mīne mwīpwīni. Kumwesən rəpwəh nīnīien mə ramo promes me səvənhi m Epraham mīne “nīmīpwīni me.” Nəgkiariien i mə “Nīmīpwīni me” ramīni nərmama həpīk. Mətə Kumwesən rīni mə ramo promes me səvənhi m Epraham “mīne mwīpwīni.” Nəgkiariien i “mwīpwīni” ramīni iərmama kuatia. Mwīpwi Epraham nəha Kumwesən rəgkiari irə in nə Kristo.

¹⁷ Nīpwrai nəgkiariien səiou ro iamīnhi: Fwe kupwən, Kumwesən rīno promes riti səvənhi m Epraham, marə mīni mwi mə nəgkiariien nəha səvənhi traməkeikei mukuə. Nəpīn nuk fo-hantret-toti rukurau, nənə Loa ruvehe. Mətə Loa nəha ko rīpkousi ərəgrəgi mhə promes nəha Kumwesən rīnāmri raka m Epraham fwe kupwən.

¹⁸ Trīni mīnuə kitaha saməuvehi narimnari me sə Kumwesən rauvei pehe ti nəri nə mə samesi pen Loa, noien nəha ramahatən pen mə promes nəha səvəi Kumwesən ruvehe muvəiwən. Nənə ko səpkuvehi mhə narimnari me nəha ruku pen ti promes nəha. Mətə Epraham ruvehi narimnari me nəha Kumwesən rīməuvei pen mīn ti nəri nə mə Kumwesən rīno promes mə tro iamīnhi.

Kumwesən rīməuvei pehe Loa ti nəfe?

¹⁹ Ro iamīnhi irə Kumwesən rīməuvei pehe Loa ti nəfe? Ti nəri nə mə nərmama kamho noien ərəha me, ro pen in rīrīpīn pen Loa ia promes səvənhi, mə Loa traməmak meste mwīpwi Epraham sə promes səvənhi rīnəgkiari irə truvehe. Nəpīn Loa ruvehe irə, nagelo me həuvei pen m Moses, nənə kīmaha iahəuvehi ia rəgi Moses, iəmə sə ramərer ia nīmwrhenhi Kumwesən mīne kīmaha.

²⁰ Mətə iərmama sə ramərer ia nīmwrhenhi iərmama kəru iamīnha irə mə truvi sīmwin irau, rīpko mhə səvəi iərmama kuatia nə in, mətə Kumwesən in kuatia a.

²¹ Ro iamīnhi irə kitaha tsəgkiari ia narimnari me i mhəfni irə? Loa səvəi Kumwesən rərəha mətə promes me səvəi Kumwesən hamasan? Rəkəm, kitaha ko səpkini mhə

iaminhi irə. Trini minuə Kumwesən riməuvei pehe loa riti sə rukurən nuvei peheien nimiruien, kitaha tsesi pen loa nəha nənə mhəuvehe mhatukwatukw ia nəmri Kumwesən.

²² Mətə ripko mhə iaminhi irə. Nəkukuə Ikinan rani mə noien ərəha rəuiui nərmama me pam, mərihi tərini irəha. Ro iaminhi irə narimnari me pam Kumwesən rino promes mə truvei pehe m kitaha, kitaha səukurən nuvehien ti nəri nə mə səni nipərhiēnien ia Iesu Kristo.

²³ Fwe kupwən, nəpin Kristo ripkuvehe mhə ihi mə tsahatətə irə, kitaha samarə tegin Loa səvəi Moses. Loa nəha raməkwtəmhiri kitaha. Rəmwhen mə samarə ia kalapus mamheitenhi mheste Kristo tripkier pehe tukutaha mə tsahatətə irə.

²⁴ Fwe kupwən, Loa nəha rasori ia kitaha, mamətui tukutaha. Sənamarə tegin Loa nəha meste Kristo ruvehe. Nənə nəpin Kristo ruvehe, kitaha sahatətə irə mə tsəuvehe mhatukwatukw ia nəmri Kumwesən.

²⁵ Mətə təkwtəkwni nəha, ti nəri nə mə Kristo ruvəuvehe raka, nənə samahatətə irə, səpkarə tegin mhə Loa.

²⁶ Iakani iaminhi irə ti nəri nə mə kimiaha pam nə nipwnəti Kumwesən me ti nəri nə mə hiamahatətə ia Iesu Kristo.

²⁷ Kimiaha pam sə hiəno raka paptas mə tihəuvehe mho kuatia kimiaha Kristo, hiəuvəuvehi raka Kristo rəmwhen hiamarkahu karkahu.

²⁸ Nənə təkwtəkwni ripko mhə kimiaha nepwin nəkur Isrel mine nepwin ripko mhə nəkur Isrel. Ripko mhə kimiaha nepwin nərmama səməme hiamo slef mine nepwin hiəpko mhə slef. Ripko mhə kimiaha nepwin nipran mine nepwin nərman. Iakini iaminhi irə ti nəri nə mə kimiaha pam kuatia a ia Iesu Kristo.

²⁹ Trini minuə səvəi Kristo nə kimiaha, nipwnəti Epraham me nə kimiaha. Kimiaha nə nəkwərhakwərha me tihəuvehi narimnari amasan me nəha Kumwesən rino raka promes mə truvei pen m Epraham.

4

Kimiaha nə nipwnəti Kumwesən me

¹ Nipwrai nəgkiariēn səiou ro iaminhi irə. Nəpin iərmama remhə, nautə me pam səvənhi səvəi tini. Mətə trini minuə tini ramouihi ihi, ko in ripkasori mhə ia nautə me nəha, mətə in rəmwhen a ia slef.

² Nəpin ramouihi ihi trarə tegin nəmə asori me nepwin. Irəha tuhətui amasan ti nautə səvənhi meste nəpin nəha tata səvənhi riməni.

³ Rəmwhen a mwi ia kitaha. Nəpin sənaməkwhərhakwərha ihi samarə tegin nənimwin me i irəha nukune noien me səvəi tiprənə i. Irəha kamhərimənu ia kitaha səmwhen ia slef me.

⁴ Mətə nəpin atukwatukw nəha Kumwesən riməni ruvehe, nənə in rərhi pehe Tini. Pran riti rərəhi. Rətui pehe, marə tegin Loa səvəi Moses,

⁵ mə in trərəku raka səməme kamharə tegin Loa nəha. Kumwesən ro iaminhi irə mə tresi kitaha səuvehe mho nipwnətin me.

⁶ Ti nəri nə mə nipwnətin me i kitaha, rərhi pehe Nənimwin səvəi Tini ruvehe mamarə ia reritaha. Ia Nənimwin nəha kitaha saməkwein Kumwesən mə, “Rimimaha, Tata!”

⁷ Ro iaminhi irə ripko mhə kimiaha hiamo ihi slef ia kimiaha, mətə kimiaha nipwnəti Kumwesən me. Ti nəri nə mə kimiaha nipwnəti Kumwesən me, ro pen Kumwesən truvei pehe m kimiaha narimnari me nəha riməni mə truvei pen m nipwnətin me.

Pol rerin rəpou ti nəkur Kalesia

3:22: Rom 3:9-19, Rom 11:32 **3:23:** Kal 4:3 **3:24:** Rom 10:4 **3:26:** Jon 1:12 **3:27:** Rom 6:3, 13:14 **3:28:** Rom 10:12, 1Kor 12:13 **3:29:** Rom 4:13 **4:3:** Kal 3:23, Kol 2:20 **4:5:** Kal 3:13 **4:6:** Rom 8:15-16 **4:7:** Rom 8:17, Kal 3:29

⁸ Fwe kupwən, nəpɪn kimiaha hiamreirei Kumwesən, hiəmwhen ia slef me səvəi kumwesən eikuə me.

⁹ Mətə təkwtəkwni nəha hiəuvəuvehe mhəuvəukurən raka Kumwesən, uə ramasan mwi iakini mə təkwtəkwni Kumwesən ruvəukurən raka kimiaha. Mətə rəfo hiamrərig mwi ti nənimwɪn me i irəha nukune narəien kupwən səkimiaha. Irəha nəgsenraha riwən. Ho nəri auər a. Hiokeikei mə tihəmwhen mwi ia slef me səvənraha uə?

¹⁰ Hiaməsiai nəpɪn ikinan me, mine məkwə me, mine nuk me.

¹¹ Iakamhekɪr tukumiaha. Rosi iakinəmwur auər a ia kimiaha uə?

¹²⁻¹³ Piak me, iakase kimiaha mə tihaməkeikei mhəuvehi noien səiou. Hətə ro. Iakuvəuvehi raka noien səkimiaha. Kimiaha hiəuvəukurən raka mə fwe kupwən iakiməuvehe tukumiaha ti nəri nə mə nemhəien riti rarə ia nɪpwɪrak. Ia nəpɪn nəha iakiməkupwən məvisau irapw nəgkiariien amasan səvəi Iesu m kimiaha. Mətə kimiaha hiəpko mhə nəmisəien miou.

¹⁴ Nɪpərhiēnien nemhəien səiou rɪskai, hiamarkut pik irə, mətə hiəpwəh nəmwəkien iou tukwe, uə hiəpkərhi irapw mhə iou, rekəm. Hiəuvehi puvnimwə pehe iou rəmwhen ia iou agelo riti səvəi Kumwesən, uə iou nəha Iesu Kristo.

¹⁵ Ia nəpɪn nəha rerimiahā ragien pik. Mətə nagienien nəha səkimiaha ruvəwəku? Iakani pehe tukumiaha i mə pərhiēn fwe kupwən trɪni minuə rɪmərū tukumiaha, hiəpkukumwiri raka a nənimemiahā mhəuvei pehe miou iakomasan səiou irə.

¹⁶ Mətə rəfo nəha təkwtəkwni? Rosi ti nəri nə mə iakamini pehe tukumiaha i nəgkiariien pərhiēn hiaməmwəki iou tukwe uə?

¹⁷ Nərmama me nəha kamhəmwur pik tukumiaha, mətə həpko mhə ti nəri amasan riti. Irəha hokeikei mə tuhəvi raka kimiaha mə tihaməmwur əpa ti nirəha.

¹⁸ Ramasan mə hiaməmwur ti noien narimnari me, mətə tihaməkeikei mhəmwur ti noien amasan. Nəgkiariien nəha ro nɪpərhiēnien ia nəpɪn me, nəri auər a mə samarə kitaha miou uə səpkərə mhə kitaha miou.

¹⁹ Nəkwərhakwərha me səiou. Iakregi iakaməmisə pik mwi tukumiaha rəmwhen ia pran təkutan raməmisə mə trərəhi iəkunouihī. Takregi iamɪnhi meste kimiaha tihəuvehi noien atukwatukw səvəi Kristo ia nɪmɪruien səkimiaha.

²⁰ Ko ramo kitaha m kimiaha nəha təkwtəkwni, nənə ko iapkəgkiari skai mhə m kimiaha. Mətə iou iakamarə isipwɪn, iakreirei mə takəfo masitu ia kimiaha.

Pol rusipekɪn ia Heka mine Sera

²¹ Kimiaha səməme hiokeikei mə tiharə tegɪn Loa səvəi Moses, tiho mhəni pehe ro tukw iou i. Hiəuvəregi raka nəfe Loa nəha rani uə rekəm?

²² Kimərāi pen iamɪnhi mə Epraham tɪni kərū iərman. Pran sə in slef rərəhi riti, nənə pran sə rɪpko mhə in slef rərəhi riti.

²³ Tɪni slef rətui rəmwhen ia nəkwərhakwərha me nepwɪn a. Mətə tɪni prən nəha rɪpko mhə in slef rətui ti nəri nə mə Kumwesən rɪno promes iamɪnha irə ia prən nəha.

²⁴ Nəgkiariien nəha ro nɪpərhiēnien irə, mətə ramasan mə iakusipekɪn irə. Prən mi nəha kərū krouəmwhen ia nəgkiariien kərū Kumwesən rɪnərɪhi tərɪni əknekɪn. Prən nəha Heka rəmwhen ia Loa səvəi Moses sə Kumwesən rɪməuvei pen fwe təkūər Sinae. Loa nəha ramərəhi nəkwərhakwərha, mətə irəha slef me.

²⁵ Heka rəmwhen ia təkūər Sinae fwe Arepia, məmwhen mwi ia taon nəha Jerusalem ipwet mine, ti nəri nə mə taon nəha ro slef irə, nənə nəkwərhakwərha me səvənhi irəha mwi slef me.

²⁶ Mətə Jerusalem nəha fwe ia neiai rəmwhen ia prən nəha rɪpko mhə in slef. Nənə in nə mama səkitaha.

²⁷ Rəmwhen ia nəgkiariien i kimərāi pen ia Nəkukuə Ikinan rani mə, “Agien, pran sə ipkəkəwəhakwen mhə! Əkweɪn əpwəmwɪs, magien, pran sə ipkəmɪsə raka mhə ti nərəhiēn

iäkunouih! Nækwærhækwærha me sævai præn naha kinæpwæh in, tuhæpik mhæpi raka nækwærhækwærha me sævai præn sã sãvænhi fwe iærman.”

²⁸ Piak me, kimiaha nã nipwnæti Kumwesæn me. Hiæmwhen ia Aesak, iäkunouih sã rinætui ti næri nã mã Kumwesæn rino promes mã tro iamînhi.

²⁹ Mætã fwe kupwæn, iäkunouih naha Ismael sã rinætui ræmwhen ia nækwærhækwærha me nepwin, ramometã iäkunouih naha Aesak sã rinætui ia niskaiien sævai Nænimwin sævai Kumwesæn. Ræmwhen a mwi ipwet mine.

³⁰ Mætã Nækukuã Ikinan ramæfni irã? Rani mã, “Ërhi irapw præn naha in slef irau tini, ti næri nã mã tini slef naha ko ripkipeki pæri mhã nautã sævai tata sãvænhi irau tini præn naha ripko mhã in slef.”

³¹ Ro pen, piak me, ripko mhã kitaha nipwnæti præn naha in slef, mætã kitaha nipwnæti præn naha ripko mhã in slef.

5

¹ Kristo rineivi raka nari ia kitaha. In rino noien naha mã nari riti træpwæh næsisægien mwi kitaha. Ro iamînhi irã kimiaha tihamækeikei mhærer æknekîn, mhæpwæh næseniien Loa naha rækwtæmhiri kimiaha hiæuvehe mwi mho slef ia kimiaha.

² Hæregi ro, iou Pol iakani pehe tukumiaha i, trini minuã hiæseni kuvehi ninhum m kimiaha ti Loa naha, nemhæien sævai Kristo tripkasitu anan mhã ia kimiaha.

³ Iakuã takini irapw mwi tukumiaha i. Trini minuã iærman riti ræseni kuvehi ninhum min ti Loa naha, in tramækeikei mesi pen pam næfe Loa naha rani.

⁴ Ik sã ikuã tikesi pen Loa naha mã tikuvehe matukwatukw ia næmri Kumwesæn, kinærai raka ik. Ikinæpwæh noien kuatia kimirau Kristo, minæpwæh namasanien sævai Kumwesæn.

⁵ Mætã kitaha i samæmri pen æknekîn nætærigien sækitaha ia Kumwesæn mã in tro kitaha satukwatukw ia nænimen ti næri nã mã samahatætã ia Kristo. Nænimwin Ikinan ramo kitaha samæskai mã tsameitenhi meste næri naha trier irapw.

⁶ Næpin sæuvehe mho kuatia kitaha Iesu Kristo, næri auær a mã iærmama riti kuvehi ninhum min uã kipkuvehi mhã ninhum min. Mætã næri asori kitaha tsamækeikei mhahatætã ia Iesu, nænã mhokeikei Kumwesæn mine nærmama me.

⁷ Fwe kupwæn, kimiaha hiamaiu amasan. Sin rærer tukuahag kimiaha minise kimiaha mã tihæpwæh nesi penien nægkiariien sã ro nipærhienien?

⁸ Noien naha ripkuku pen mhã ti Kumwesæn sã ramækwein kimiaha.

⁹ Kimiaha tihamæsiari. “Yis ouihi træsã bred asori ræsisi.”

¹⁰ Mætã iou iakætigite ia Iærimænu sækitaha mã nætærigien sækimiaha tripkuvehe mhã mopã ia nætærigien sæiou. Iærmama naha rameikuã ia kimiaha, iou iakreirei mã in sin, mætã Kumwesæn træpwæn noien æræha sãvænhi.

¹¹ Piak me, hætærig ro, trini minuã iakamævisau ihi mã nærmama ripko mhã iræha nækur Isrel tuhamækeikei mhæuvæn kuvehi ninhum minraha, ræfo nækur Isrel kamhometã ihi iou? Trini minuã iakamævisau ihi nægkiariien naha, ko niemaha ripkæpi mhã iræha. Mætã niemaha ramæpi iræha ti næri nã mã iakamævisau irapw nemhæien sævai Iesu ia nei kamarkuau.

¹² Nærmama me naha sãmæme kamhæni mã tihamækeikei mhæuvæn kuvehi ninhum m kimiaha ti Loa, iakregi mã ko iræha hærai raka mwatuk sãvænraha, rærik ragien!

¹³ Piak me, Kumwesæn rinækwein raka kimiaha, mineivi raka nari ia kimiaha. Mætã tihæpwæh niniiien iamînhi irã mã, “Loa naha ræpwæh nækwtæmhiriien iou, ro pen iakukuræn noien narimnari me i noien æræha sævai nipwrak rokeikei.” Kimiaha tihæpwæh niniiien iamînhi irã, mætã tihamækeikei mho tukwini nari m kimiaha me, ti næri nã mã hiokeikei kimiaha me.

¹⁴ Nægkiariien riti naha ia Loa savai Moses ræuiui loa me pam. In i nægkiariien i rani mæ, “Tikamækeikei mokeikei piam ræmwhen ikokeikei atukw a ik.”

¹⁵ Mætæ trini minuæ hiamahiahi kimiaha me ræmwhen ia kuri me, tihamæsiari kamo hiouraha pam kimiaha me.

Nænimwîn Ikinan mine noien æræha savai nipwrai iærmama

¹⁶ Mætæ iakani pehe tukumiaha i mæ tihamækeikei mhæuvehi niskaiien savai Nænimwîn Ikinan mharæ iræ. Næpin hiamo iamînhi iræ tihæpko mhæ narimnari me i noien æræha savai nipwramiaha rokeikei.

¹⁷ Iakani iamînhi iræ ti næri næ mæ noien æræha savai nipwrai iærmama rokeikei narimnari me sëmæme Nænimwîn Ikinan ræpwæh nokeikeiien. Ræmwhen a mwi Nænimwîn Ikinan rokeikei narimnari me i noien æræha savai nipwrai iærmama ræpwæh nokeikeiien. Noien æræha savai nipwrai iærmama mine Nænimwîn Ikinan irau krouæmwæki irau me. Ro pen ræknekîn tukumiaha mæ tiho narimnari me hiokeikei mæ tiho.

¹⁸ Mætæ trini minuæ Nænimwîn Ikinan ramiri kimiaha, Loa naha ko ripkækwætæmhiri mhæ mwi kimiaha.

¹⁹ Nærmama me i noien æræha savai nipwranraha ramiri iræha rimæru a ti nætoniien. Iræha nærman mine nipran kamhæiri æpnæpen iræha me. Iræha kamho noien me nepwîn hæmkemik mine næfe nari nætærigien æræha sævænraha rokeikei.

²⁰ Iræha kamhæfwaki m nænimwi nari me, mamho nahak, mamhæmwæki iræha me, mamhævisæ. Rerînraha ramrhi æræha iræha me. Niemaha ramæpi iræha. Iræha kamhæfiutæ ia niræha me, mamho nærmama hæmwæki iræha me mhærai naræien sævænraha.

²¹ Rerînraha ramakres. Iræha kamhænimwi nænimwiien skai mamhakonæ iræ, mamho lafet æræha me, mamho mwi narimnari me nepwîn iamînhi. Iou takini pehe tukumiaha i nægkiariien i iakuvæni raka fwe kupwæn. Nærmama sëmæme kamho noien iamînha iræ tuhæpwæh nuvniwæien ia nitætæ sæ Kumwesæn ramærimænu iræ.

²² Mætæ nærmama sëmæme Nænimwîn Ikinan ramiri iræha hæukuæ kwænkwanraha sæ ramasan me i. Iræha hokeikei nærmama. Rerînraha ragien. Iræha kamharæ ia næmærinuien, mamho nætærigien sævænraha ræpwæmwis. Rerînraha ramasan ti nærmama. Iræha kamho noien amasan. Ia næpin me iræha kamhækwætæmhiri æknekîn nægkiariien sævænraha mine næfe hæni mæ tuho.

²³ Noien sævænraha ramasan mæpou. Iræha kamhækoui atukw a iræha mæ tuhæpko mhæ noien æræha. Loa riti riwæn ramæsisæg kimiaha mæ tihæpwæh noien iamînha iræ.

²⁴ Nærmama me savai Iesu Kristo ræmwhen mæ hænæruui tæriini pen raka noien æræha savai nipwranraha mine narimnari me naha noien æræha naha rokeikei pik ia nei kamarkuau.

²⁵ Nænimwîn Ikinan rauvei pehe nimiruuien vi m kitaha. Ro iamînhi iræ pwæh sækuriræ Nænimwîn naha.

²⁶ Rææha mæ samæfiutæ ia kitaha me, uæ samo niemaha m kitaha me, uæ reritaha ramakres narimnari me sækitaha me.

6

Kimiaha tiasitu ia kimiaha me

¹ Piak me, trini minuæ kimiaha riti rimwei ia næræhaien, kimiaha sëmæme hiæuvæskai ia Nænimwîn Ikinan tihamækeikei mhæiri mæru in, pwæh rirærig mwi ti suatuk amasan. Mætæ tihamæsiari kamo kimiaha mwi tihæregi noien æræha ruvi nætærigien sækimiaha mo kimiaha hiæmwei.

² Tiasitu ia kimiaha me mhævrani nari pæmpæm me sækimiaha me. Noien naha tiho nænæ mhesi pen nækwai Kristo.

³ Rərəha mə iərmama auər a riti rerin tramrhi atukw a in, mamini iamini irə mə, “Eh, iou iərmama riti.” Iərmama sə ramo noien nəha rameikuə atukw a irə.

⁴ Iərmama riti traməkeikei mətə sas əpa ia wok səvənhi mə rəmwhen. Mə wok səvənhi ramasan, rukurən nəfiütə atukwien in ti səvənhi əpa wok. Mətə rərəha raməfiütə atukw a in ti wok səvəi iərməpə.

⁵ Iakini iamini ti nəri nə mə nərmama kuation kuation tuhaməkeikei mhətui amasan ti səvənraha wok.

⁶ Iərmama sə kamahatən in ia nəgkariien səvəi Kumwesən, nəpin ruvehi nari amasan riti, ramasan mə ruvehi pen nipərin m iahatən səvənhi.

Nəfe nuni nari iərmama trəpwei tresi əpa mwi nukwan

⁷ Kimiaha tihəpwəh neikuə atukwien ia kimiaha. Hiəukurən mə ko hiaris ia Kumwesən? Rekəm! Nəfe nuni nari iərmama trəpwei tresi əpa mwi nukwan.

⁸ Trini minuə iərmama rəpwei noien ərəha sə nipwran rokeikei, noien nəha səvənhi truvei pen nukwan min, in nə iərmama nəha tremhə. Mətə trini minuə iərmama rəpwei noien amasan sə Nənimwin Ikinan rokeikei, Nənimwin Ikinan truvei pen nukwan min, in nə nimiruien rerin.

⁹ Kitaha tsaməkeikei mho noien amasan, mhəpwəh nəpouien irə, ti nəri nə mə tsesi nukwai noien nəha samo ia nəpin atukwatukw səvənhi.

¹⁰ Ro iamini irə, rino nəpin səvənhi pwəh so noien amasan, mhasitu ia nərmama me pam. Irənhə irə, tsaməkeikei mho iamini irə ia nərmama me nəha irəha piəvtaha me mine kitirimətaha me ti nəri nə mə irəha mwi kamhahatətə ia Iesu.

Nəgkariien sampam

¹¹ Hətoni ro nukwai nəkukuə me i həpwinari. Iakrai atukw ia rəgik ia nəkukuə səkimiaha.

¹² Nərmama me nəha səməme kamhərhiərhi kimiaha mə tihəvən kuvehi ninhum m kimiaha ti Loa səvəi Moses, irəha kamho noien nəha mə nəkur Isrel tuhəgnəgini irəha. Irəha həpwəh nokeikeien mə nəkur Isrel tuhometə irəha, ro pen həpwəh nəvisaiien nemhəien səvəi Kristo ia nei kamarkuau.

¹³ Nərmama me nəha səməme kuvəvehi raka ninhum minraha ti Loa səvəi Moses, irəha mwi həpwəh nesi penien Loa nəha. Mətə hokeikei mə tuhəvehi ninhum m kimiaha, nənə kurirə irə tuhəfiütə ia nirəha ia nəmri nəkur Isrel ti noien nəha kino ia nipwramiaha.

¹⁴ Mətə iou takəpwəh nəfiütəien ia nirak. Takəfiütə a ia nei kamarkuau səvəi Iesu Kristo, Iərimənu səkitaha. Ia nei kamarkuau nəha iakuvamhə raka minəpwəh raka noien me səvəi tivrənə i.

¹⁵ Ro nəri auər a mə iərman kuvehi ninhum min uə kipkuvehi mhə ninhum min, mətə nari pərhiēn in i mə Kumwesən ro nimiruien səvəi iərmama ruvehe mo sə vi irə.

¹⁶ Nərmama me pam səməme kamhəkurirə nəgkariien nəha pwəh nəmərinuien mine napiien trouarə ti nirəha, pwəh trouarə mwi ti Isrel səvəi Kumwesən.

¹⁷ Iakəpwəh nokeikeien mə iərmama tro iou iakəmwur mwi. Iakuvəvehi raka təmwki nousiēn ia nipwrak ti nəri nə mə iou iərmama riti səvəi Iesu.

¹⁸ Piak me, pwəh namasanien səvəi Iesu Kristo Iərimənu səkitaha tramarə tukumiaha. Ouəh, pwəh ro iamini.

Efasas

Nægkiariien sə rani mə nəfe i nəkukuə

Ia nuk 60 Pol ramarə ia kalapus fwe taon nəha Rom nuk kəru, nənə mirai nəkukuə i revən ti nakalasia me rukurau ia taon nəha Efasas. Efasas in taon asori riti. Nægkiariien asori səvəi Pol ia nəkukuə i in i mə nəkur Isrel mine nərmama rīpko mhə irəha nəkur Isrel tuhəuvehe mhəmwhen nīpwrai iərmama kuatia ia Kristo. Noien nəha ramesi pen nətərigien sə Kumwesən rīnamərkwafə irə fwe kupwən. Pol rīni mə səuvehe mho kuatia ia Iesu Kristo, ro pen tsaməkeikei mhokeikei kitaha me. Pol ramahatən kitaha mə tsaməkeikei mharə ia nōkeikeiien rəmwhen ia iərman rokeikei səvənhi pran, mine tata mine mama krouokeikei səvənrau iəkunouihi, mine slef trokeikei səvənhi iəmə asori. Pol raməgkiari mwi ia nakalasia me. Rīpko mhə nousəsīmwinien əpa səvənraha fwe Efasas, mətə nərmama səməme hahatətə ia Iesu Kristo rukurau ia tīprənə i. Pol rīni mə Iesu rokeikei kitaha rəmwhen kitaha sokeikei nīpwrataha mine rəmwhen ia iərman rokeikei pran səvənhi. Ia nəkukuə i rusipekin ia nakalasia me mini mə irəha həmwhen ia nīpwrai Kristo, mhəmwhen ia nimwə riti sə Kumwesən raurhəkin, mhəmwhen mwi ia pran səvəi Kristo.

Nægkiariien sə rakupwən

¹ Iou Pol. Iou aposol riti səvəi Iesu Kristo ti nəri nə mə Kumwesən rīno rəmwhen ia sə in rokeikei muvehi utə iou mə tako.

Nəkukuə i rauvehe tukumiaha nərmama me səvənhi ia taon nəha Efasas kīmiaha hiamahatətə pərhiien ia Iesu Kristo.

² Nəfwakiien səiou mə Kumwesən tata səkitaha mine Iesu Kristo Iərimənu səkitaha, trouəriari pehe namasanien mine nəməriniuen m kīmiaha.

Kumwesən rəkwein amasan ia kitaha səməme səməuvehe mho kuatia kitaha Kristo

³ Pwəh səgnəgini Kumwesən i in Kumwesən mine Tata səvəi Iərimənu səkitaha Iesu Kristo. In rīnəkwein amasan ia kitaha nərmama səməme səməuvehe mho kuatia kitaha Kristo, məriari pehe ia nənimwitaha mine narimnari amasan me pam səməme kamhəuku pen ia nitətə ia neiai.

⁴ In ruvərfi raka kitaha fwe tui nəpīn tīprənə ramiwən ihi, mə tsəuvehe mho kuatia kitaha Kristo, nənə mhəuvehe mho nəkur ikinan me səvənhi, tsatukwatukw pam ia nənimen. Ti nəri nə mə in rokeikei kitaha,

⁵ in rīnəmri əpə raka kitaha fwe tui anan, mə kitaha tsəuvehe mho nīpwnətīn me ia Iesu Kristo. Noien nəha ramesi pen nətərigien amasan səvənhi mine nəfe in rokeikei mə tro.

⁶ Kumwesən ro iamīnhi irə mə tsaməgnəgini in ti namasanien səvənhi sə ramasan məpi raka. In rəriari pehe auər a namasanien nəha m kitaha səməuvehi raku pen ti Tini keikei.

⁷ Ti nəri nə mə kitaha səməuvehe mho kuatia kitaha min, niten rīfi nari ia kitaha, mo Kumwesən trəpwəh nərpwinien noien ərəha me səkitaha. Noien nəha ramesi pen namasanien səvənhi sə rasori pīk anan.

⁸ In rətəgi irapw namasanien nəha m kitaha rəpi raka, mo kitaha səukurən mhətə sas ia narimnari me pam.

⁹ In ro pui pehe m kitaha nəfe in rīnamərkwafə i fwe kupwən mokeikei mə tro. Nəri nəha ramesi pen nətərigien amasan səvənhi sə in tro kīni nəghi Kristo irə.

¹⁰ Kumwesən tro nəri nəha ia nəpīn atukwatukw səvənhi, mousəsīmwin narimnari me pam ia neiai mine ia tīprənə həuvehe Kristo trasori ia nirəha.

¹¹ Kumwesən rımərfi kimaha mwi mə kimaha tahəuvehe nərmama səvənhi, mho kuatia kimaha Kristo. In ro iamınha irə mesi pen nətərigien səvənhi sə in ruvəukurən raka fwe tui anan. In Kumwesən sə ramo narimnari me pam mamesi pen nətərigien səvənhi mine nəfe rokeikei mə tro.

¹² Nənə in rokeikei mə kimaha səməme iahəməukupwən mhəmri pen əknekin nətərigien səkimaha ia Kristo tahaməkeikei mhəgnəgini in ti nasoriien səvənhi.

¹³ Nənə kimiaha mwi hiəməuvehe mho kuatia kimiaha min nəpın hiəregi nəgkiariien pərhiən, nəgkiariien amasan sə Kumwesən rauvehimiru kimiaha irə. Ti nəri nə mə kimiaha hiəni nıpərhiənien ia Kristo, Kumwesən rəmri pen mak səvənhi ia kimiaha rahatən pen mə kimiaha nərmama me səvənhi. Mak nə in nə Nənımwın İkinan sə Kumwesən rıməni mə truvei pehe.

¹⁴ Ti nəri nə mə Nənımwın İkinan ramarə ia kitaha, nənə, kitaha səukurən amasan mə Kumwesən truvei pehe pam narimnari amasan me nəha in rınəmri karen mə səkitaha. Kitaha tsəuvehi narimnari amasan me nəha nəpın Kumwesən trifi anan nari ia kitaha. Pwəh səgnəgini in ti nasoriien səvənhi!

Nəfwakiiən mine nini viviiən

¹⁵⁻¹⁶ Ro pen, ia nəpın me pam iakani vivi Kumwesən tukumiaha, məpwəh nəpwəhiən, ti nəri nə mə iakuvəregi raka kamini nahatətəien səkimiaha ia İərimənu səkitaha İesu, mine nokeikeiien səkimiaha sə ramevən ti nərmama me pam səvənhi. Ia nəpın me pam iakani kimiaha ia nəfwakiiən me səiəu,

¹⁷ maməres Kumwesən səvəi İərimənu səkitaha İesu Kristo, Tata sə ramasan pik, mə in truvei pehe Nənımwın səvənhi m kimiaha. Nənımwın nəha tro kimiaha hiəukurən nari, mo pui Kumwesən m kimiaha mə tihəukurən amasan in.

¹⁸ İakaməres mə fwe imwə ia rerimiahə nəmrımiahə trukuraan mə tihətə sas nəri nəha Kumwesən rınəkweın kimiaha tukwe mini mə tihəmri pen əknekin nətərigien səkimiaha irə. Tihətə sas mwi ia narimnari amasan me rıpk səməme in truvei pen m nərmama me səvənhi,

¹⁹ mine nıskaiien səvənhi sə rasori anan ia kitaha nərmama saməni nıpərhiənien ia Kristo. Nıskaiien nəha rəmwhen ia nıskaiien asori səvənhi

²⁰ sə in rino Kristo irə rətui mwi ia nemhəien səvənhi, marə mo mwi in rəkure ia nıkaren mwatuk ia nitətə ia neiai.

²¹ Kwopun Kristo raməkure ikın in fwe irənhə anan məpi raka pam nənimwın me səməme kamhəuvehi nasoriien mine nərimənuien, məpi raka pam nəmə skai me mine nərimənu me. Rəmwhen a mwi nəhag sə Kumwesən rıməuvei pen min in irənhə anan məpi raka nahag me pam səməme kamini. Rıpk mə nəhag me əpa i səməme kamini ia nəpın i ipwet mine mətə nəhag me nəha mwi səməme tukini ia nəpın sə trıpkuvehe.

²² Kumwesən rınəmri narimnari me pam kamharə inhəripw ia tıpage nisui Kristo nənə mo in ruvehe masori ia narimnari me pam. Ro iamınhi irə mə trasıtu ia nakalasia me səvənhi.

²³ Nakalasia me nəha irəha nə nıpwrai Kristo, Kristo rukuər ia nıərəha, nənə ia noien a mwi nəha in rukuər ia narimnari me pam.

2

Kumwesən rıməuvehimiru kitaha ia namasanien səvənhi

¹ Fwe kupwən kimiaha hiəmwhen mə hiəuvamhə raka ti nəri nə mə hiamərui nəkwai Kumwesən, nənə mamho noien ərəha me.

² Fwe kupwən hiamavən mamho noien ərəha me nəha, mamhesi pen suatuk səvəi tıprənə i, mamhəkurirə iəremhə asori sə ramərimənu ia nənimwın ərəha me ia

nimagouagou. In naha nanimwin sə ramowok naha təkwtəkwuni ia reri narmama səməme kamhərui nəkwai Kumwesən.

³ Fwe kupwən kitaha pam səmwhen a ia niraha. Noien əraha me reritaha rokeikei pik kamhəri kitaha samo nəfe nəghin nipwrataha mine nətərigien səkitaha krouokeikei. Ro pen ia noien səkitaha kitaha səmwhen a ia narmama me pam səməme hamo niemaha raməpi pik Kumwesən.

⁴ Mətə Kumwesən napiien səvənhi rasori. Nokeikeien rokeikei kitaha irə rasori pik anan,

⁵ mo in ruvei pehe nimiruien m kitaha nəpin səmwhen ia narmama həuvamhə raka ia noien əraha me, sətui mwi ia nemhəien kitaha Kristo. (Kumwesən rinasitu ia kimiaha ia namasanien səvənhi nənə muvehimiru kimiaha.)

⁶ Nənə ia noien naha sə Kumwesən ro kitaha səməuvehe mho kuatia kitaha Iesu Kristo, in ruvehi utə kitaha min, səkure kitaha min ia nitətə ia neiai.

⁷ In rokeikei mə ia nəpin me səməme kamhəuvehe in trukurən noien narmama hətoni namasanien i səvənhi rasori pik anan irau nokeikeien krauvehe tukutaha ia Iesu Kristo.

⁸ Kumwesən rinasitu ia kimiaha ia namasanien səvənhi, nənə muvehimiru kimiaha, ti nəri nə mə hiaməni nipərhiēnien ia Kristo. Narimnari me naha ripko mhə kimiaha atukw hiəno, mətə rəmwhen ia nari riti sə Kumwesən rīməuvei pehe auər a m kimiaha.

⁹ Ro pen ko iərmama riti ripkəfiutə atukw mhə in tukwe, ti nəri nə mə ripko mhə kimiaha hiəno narimnari me naha.

¹⁰ Ro iamihni irə ti nəri nə mə kitaha narmama Kumwesən rino wok ia nimiruien səkitaha, mo kitaha səuvehe mho kuatia kitaha Iesu Kristo mə kitaha tsamo noien amasan me. Kumwesən rinəpnəpenə raka ia noien amasan me naha fwe kupwən mə kitaha tsamarə mamho.

Nəkur Isrel mine narmama ripko mhə iraha nəkur Isrel

¹¹ Ro iamihni irə kimiaha narmama ripko mhə kimiaha nəkur Isrel ia nipwramiaha rerimiahaha tramrhi narəien kupwən səkimiaha. Nəkur Isrel kamini irəha mə narmama kauvehi ninhum minraha irəha kamhəni əraha kimiaha ti nəri nə mə kipkuvehi mhə ninhum m kimiaha. Nuvehien ninhum naha iakani kamo ia nipwrai iərmama, narmama kamho ia rəginraha.

¹² Kimiaha rerimiahaha tramrhi mə fwe kupwən kimiaha hiamarə Kristo riwən tukumiaha, kimiaha nəkur iruə me, ripko mhə kimiaha nəkur Isrel, kimiaha nəkur pwispwis me, ko hiəpkuvehi mhə narimnari me səməme Kumwesən rino promes fwe kupwən mə truvei pen m narmama me səvənhi. Fwe kupwən narəien səkimiaha ia təkure ti prənə i nari amasan riti riwən irə sə tihameitenhi mə truvehe, nənə hiəreirei anan Kumwesən.

¹³ Fwe kupwən kimiaha hiaməvən isipwin ti Kumwesən, mətə təkwtəkwuni hiaməuvehe mho kuatia kimiaha Iesu Kristo, nənə mhəuvehe ipaka ti Kumwesən ia nite Kristo.

¹⁴ Ro iamihni irə ti nəri nə mə Kristo in nə nəməriniēnien səkitaha in rino kitaha nəkur Isrel mine səməme ripko mhə kitaha nəkur Isrel səuvehe mho kuatia. Nəpai kino ia kəruətərei sə fwe kupwən ro kitaha saməmwəki kitaha me, rərpifi kitaha səpkuvehe mhə mho kuatia, Kristo rinousi ətestesi nəpai naha rīmwei ia nemhəien səvənhi.

¹⁵ In ruvehi raka Loa səvəi nəkur Isrel irəha natuakəmien me irə, mə in rukurən nuvi simwinien ia nipwran nəkur Isrel mine narmama ripko mhə irəha nəkur Isrel krouvehe iərmama vi riti ia nirau. Ia noien naha in rəmri nəməriniēnien.

¹⁶ Ia nei kamarkuau in rousəsimwin kitaha pəri ia nipwran kuatia, mipəki kitaha səuvehe ti Kumwesən, mousi əpune noien i saməmwəki kitaha me.

¹⁷ In rīməuvehe məvisau nəgkiariien amasan səvəi nəməriniuen revən ti nərmama isipwīn ti Kumwesən, nənə məvisau mwi nəgkiariien nəha revən ti nərmama ipaka tukwe.

¹⁸ Nənə ti nəri nə mə kitaha səməuvehe mho kuatia kitaha min, kitaha nəkur Isrel mine səməme rīpko mhə kitaha nəkur Isrel kitaha pam səukurən nuvnimwəien ia Nənimwīn kuatia mhəuvən ti Tata Kumwesən.

¹⁹ Ro iamīnhi irə rīpko mhə kimiaha nəkur iruə me rəmwhen sə fwe kupwən, rīpko mhə kimiaha nərmama pwispwis me, mətə kimiaha hiəuvəuvehe mhəno kuatia kimiaha nərmama ikinan me səvəi Kumwesən, kimiaha nərmama ia nəkwai nimwə səvənhi.

²⁰ Kuvrhəkin nimwə nəha ia təkure nəri sə aposol me mine profet me hənəmri irapw. Iesu Kristo in rəmwhen ia kəruətərei nəha kukupwən kukurei pen ia kona kostat kuvrhəkin nimwə irə.

²¹ In raməkwtəmhiri pam nimwə nəha, mamə nimwə nəha rautə muvehe mo nimwə ikinan irə səvəi lərimənu.

²² Ti nəri nə mə kimiaha hiəməuvehe mho kuatia kimiaha min, in rauvehi mwi kimiaha, mauvrhəkin pen kimiaha ia nimwə nəha, mə tihəuvehe mhəmwhen ia nimwə sə Kumwesən ramarə irə ia Nənimwīn.

3

Pol in iərmama sə raməvisau m nərmama rīpko mhə irəha nəkur Isrel

¹ Ro iamīnhi irə, iou Pol, iərmama səvəi Iesu Kristo sə iakamarə ia kalapus tukumiaha nərmama rīpko mhə kimiaha nəkur Isrel, iakaməfwaki tukumiaha.

² Rosi kimiaha hiəuvəregi raka mə Kumwesən rino ramasan miou, muvei pehe wok i miou mə takasitu ia kimiaha.

³ Rəmwhen ia nəgkiariien sə iakuvrai raka, məgkiari ouihi a irə, iakani mə Kumwesən rino pui pehe nari riti miou nari sə fwe kupwən ramərkwafə.

⁴ Nəpīn hiəvsini nəgkiariien nəha, nənə tihəukurən nīpwrai nəgkiariien səiou ia nəgkiariien i raməgkiari ia Kristo, nəgkiariien sə ramərkwafə

⁵ kīpkīni irapw mhə ti nīpwnəti nərmama me fwe kupwən, mətə təkwtəkwuni Kumwesən rino pui nəgkiariien nəha m aposol ikinan me mine profet me səvənhi. In rino pui pen mīnraha ia Nənimwīn səvənhi.

⁶ Nəgkiariien nəha ro iamīnhi irə. Nərmama rīpko mhə irəha nəkur Isrel həuvəuvehe mhəno kuatia irəha nəkur Isrel nənə tuhəuvehi pəri nautə amasan me səməme Kumwesən rīnəmri karen mə səvəi nərmama me səvənhi. Irəha tuhəuvehi pəri nəfe Kumwesən rino promes irə ia nəgkiariien amasan səvənhi truku pen ia Iesu Kristo.

⁷ Iou iasitu riti sə iakaməvisau irapw nəgkiariien amasan nəha. Noien nəha ramesi pen namasanien i Kumwesən ruvei pehe auər a miou ia nīskaiien səvənhi.

⁸ Nəri auər a mə iou inhəripw anan ia nərmama me pam səvəi Kumwesən, mətə in ruvei pehe namasanien nəha miou mə takəvisau m nərmama rīpko mhə irəha nəkur Isrel nautə me səvəi Kristo ko səpkətə pam mhə.

⁹ Takaməkeikei mamə nərmama me pam hətə mhəukurən mə Kumwesən rəfo mo nətərigien səvənhi sə fwe kupwən ramərkwafə rier pehe. Ia nuk nuk me fwe kupwən Kumwesən sə rino narimnari me pam rīnərkwafə nətərigien nəha.

¹⁰ Kumwesən ro iamīnhi irə ti nəri nə mə təkwtəkwuni rokeikei mə tro nənimwīn me səməme kamhəuvehi nasoriien mine nərimənuien ia nīmagouagou hətəni nukurəniien səvənhi. Nukurəniien nəha səvənhi suatuk me səvənhi səpəmsəpə. Nənə irəha tuhətəni nukurəniien səvənhi nəpīn irəha tuhətəni nakalasia me səvənhi.

2:17: Aes 57:19 **2:18:** Efes 3:12 **2:19:** Efes 3:6, Hip 12:22-23 **2:20:** Mat 16:18, 1Kor 3:11 **2:21:** Efes 4:15-16, Kol 2:19, 1Kor 3:16 **2:22:** 1Tes 2:5 **3:1:** Efes 4:1, Fil 1:7,13, Flm 1,9 **3:2:** Kol 1:25 **3:3:** Efes 1:9-10, Kol 1:26
3:6: Efes 2:13,16-19 **3:7:** Kol 1:23,25 **3:8:** 1Kor 15:9-10, Kal 1:16, Efes 1:7 **3:9:** Rom 16:25 **3:10:** Rom 11:33, 1Pit 1:12

11 In i ramesi pen nətərigien səvənhi sə rinarə raka fwe tui nəpɪn tɪprənə ramiwən ihi, nənə rɪməuvehe mo nɪpərɪhienien irə ia Iesu Kristo Iərɪmənə səkitaha.

12 Tɪ nəri nə mə kitaha samahatətə irə, kitaha səməuvehe mho kuatia kitaha min, nənə ro iamɪnhi irə kitaha səukurən nuveheien mhərer ia nəmri Kumwesən mhəpwəh nehekɪrien.

13 Ro pen iakaməres kɪmiaha mə tihəpwəh noien nətərigien səkɪmiaha rɪmwei ia nəmɪsəien sə iakamarə irə ia kwopun i. Iakamregi nəmɪsəien tukumiaha, nənə nəmɪsəien sə iakamarə irə truvehi utə kɪmiaha.

Pol raməfwaki tɪ nərmama me səvəi Iesu fwe Efasas

14 Mətə ia narɪmnari me nəha səməme iakuvəni raka, iakɪnɪmwɪ nukurhuk mi ia nəmri Tata Kumwesən,

15 sə in əpa in nukune nahag me səvəi nərmama me pam ia neiai mɪne təkure tɪprənə.

16 In rauvehi nasoriien sə rasori pɪk. Iakaməres in mə truvei pehe nɪskaiien m kɪmiaha tihəuvehi ruku pen tɪ Nənɪmwɪn səvənhi, nənə tro rerɪmiaha rɪskai tihərer əknekɪn.

17 Iakaməres in mə Kristo tramarə ia rerɪmiaha tɪ nəri nə mə kɪmiaha hiamahatətə irə. Iakaməres in mə tro nɪmɪruien səkɪmiaha rərer pen ia noien i səvəi Kristo sə ramokeikei nərmama, rəmwhen mə nuai nei raməkwtəmhiri tɪprənə, rəmwhen mə nɪmwə rəpwit pen əknekɪn ia tɪprənə sə ramərer ikɪn.

18 Ro iamɪnhi irə kɪmiaha nərmama me pam səvəi Kumwesən tihəukurən amasan nokeikeiien səvəi Kristo, rəmwhenɪmw pɪk, məpwəmwɪs pɪk, masori pɪk, mutə pɪk.

19 Nokeikeiien nəha səvəi Kristo iərmama ko rɪpkukurən pam mhə tɪ nəri nə mə rəpi raka nukurənien səvəi iərmama. Mətə iakaməfwaki mə tihəukurən amasan nokeikeiien nəha mə Kumwesən rukuər ia rerɪmiaha ia noien amasan me pam səvənhi.

20 Təkwtəkɪwuni pwəh səuvehi utə nəghi Kumwesən! Ia nɪskaiien səvənhi sə ramo wok ia rerɪtaha, in rukurən noien narɪmnari rəpi raka anan narɪmnari me pam səməme rerɪtaha ramrhi uə saməres in tukwe.

21 Pwəh nəgnəgɪniien revən tukwe in ia nuk nuk me mɪpko mhə sampam tɪ namasanien səvənhi kamətə ia nakalasia me mɪne Iesu Kristo. Ouəh, pwəh ro iamɪnhi.

4

Nərmama me səvəi Iesu Kristo həuvəuvehe mhəno kuatia

1 Ro pen iou iərmama sə iakamarə ia kalapus tɪ Iərɪmənə səkitaha, iakamase kɪmiaha mə tihəməkeikei mharə ia narəien sə ratukwatukw rəmwhen sə Kumwesən rɪnəkwein kɪmiaha mə tiho.

2 Tihamarə mamhəuvehi irapw nətərigien səkɪmiaha ia nəpɪn me, mhəpwəh nəfiətəien kɪmiaha. Ia nəpɪn me pam tiho nətərigien səkɪmiaha rəpwəmwɪs, mhokeikei kɪmiaha me, nənə, mhəpwəh nəseniien niemaha rəpi akwauakw kɪmiaha.

3 Nənɪmwɪn Ikinan rɪno kɪmiaha hiəuvehe mho kuatia, ro pen tihəmwur mharə ia nəmərɪnuien nəha sə rukurən noien kɪmiaha hiəuvehe mho kuatia ia nəpɪn me.

4 Iakani iamɪnhi irə tɪ nəri nə mə nɪpwrai Kristo kuatia a, Nənɪmwɪn kuatia a, rəmwhen a mwɪ nəri kuatia a ramasan hiameitenhi mə truvehe sə Kumwesən rɪnəkwein kɪmiaha tukwe.

5 Nənə Iərɪmənə kuatia a, nahatətəien kuatia a, paptəes kuatia a,

6 Kumwesən səkitaha pam kuatia a, in Tata səkitaha pam. In ramərimənə ia kitaha pam, mamə wok ia nɪmɪruien səkitaha pam, nənə mamarə ia rerɪtaha pam.

7 Mətə kitaha kuatia kuatia səməuvehi nɪskaiien me səpəmsəpə ramesi pen namasanien sə Kristo rɪnəriari irə m kitaha.

8 Rəmwhen ia Nəkukuə Ikinan rani mə,

“Nəpɪn in rutə mevən fwe irənhə anan,
 nənə miri nərmama səməme ruvehi irapw nɪskaiien səvənraha ia naruaɡənien,
 miri irəha mevən kamho kalapus fwe imwəni,
 nənə məriari pen narimnari amasan me m nərmama.”

⁹ Mətə nəɡkiariien i sə rani mə, “In rutə,” nɪpwran rani mə in rɪneiwaiu pehe ia tɪprənə i inhəripw anan.

¹⁰ Iərmama i sə rɪneiwaiu pehe, in iərmama kuation sə rɪməutə mwi fwe irənhə anan məpi raka neiai mə in trukuar ia narimnari me pam.

¹¹ Nənə in rɪməuvei pen nɪskaiien me səpəmsəpə m nərmama mə nəpwɪn tuhəuvehe mho aposol ia nɪrəha, nəpwɪn tuhəuvehe mho profet ia nɪrəha, nəpwɪn tuhəuvehe mho irəha nərmama səvəi nɪni irapwien nəɡkiariien amasan, nəpwɪn tuhəuvehe mho pasta ia nɪrəha mɪne nahatən me.

¹² Kuvei pen nɪskaiien me nəha mɪnraha mə irəha tuhasitu mhəpnəpenə ia nərmama me səvəi Kumwesən həukurən noien wok səvənhi. Wok nəha in nəha wok səvəi nuvrhəkinien nɪpwrai Kristo.

¹³ Irəha tuho wok irə meste kitaha pam səuvehe mho kuation ia nahatətəien səkitaha mɪne nukurənien səkitaha ramo nukurənien tɪ Tɪni Kumwesən, nənə kitaha səmwhen ia iərmama sə ruvəpwɪnari mhəmwhen a mwi ia Kristo.

¹⁴ Nənə ro iamɪnhi irə kitaha tsəpkəmwhen mhə mwi ia nəkwərhakwərha, nahatənien eikuə me səvəi nərmama səməme kamho ikouikou tɪ nɪriien nərmama ia mour ko həpko mhə kitaha səmwhen ia kinu riti sə təsi rauvsiniuvsini nənə nɪmətagi raməpwi irapw mamevən.

¹⁵ Mətə kitaha tsaməkeikei mamhəni irapw nəɡkiariien pərhiien, mamhəni irapw ia nokeikeiien, nənə mhəuvehe mhəpwɪnari ia narimnari me pam mhəmwhen ia Kristo. Kristo in kənkəpwə,

¹⁶ nənə kitaha səmwhen ia nɪpwran. In ramo kitaha səuvehe mho kuation mhəmwhen ia nɪpwrai iərmama kuvi tərɪni nɪpərpəɪn me ia kwopun nɪkəkɪn me kamhəriɪn ikin, nənə nəpɪn nɪpərpəri nɪpwran nəha kamho wok me səvənraha kuation kuation, nɪpwran pam ruvehe mɪpwɪnari, nənə mamə in atukw ruvehe mamskai mwi ia nokeikeiien.

Kitaha tsaməkeikei mharə mhəmwhen ia nɪpwnəti nukuraanien me

¹⁷ Ro pen ia nəɡhi Iəɪmənə səkitaha iakani pehe skai tukumiaha mə kɪmiaha tihəpwəh mwi narəien rəmwhen ia nərmama səməme həreirei Kumwesən. Irəha kamharə mamhesi pen nətəriɡien səvənraha sə ro nəri auər a irə.

¹⁸ Nətəriɡien səvənraha raməmak ia nəpɪtəvien. Irəha isɪpwɪn tɪ nɪmɪruien səvəi Kumwesən tɪ nəri nə mə kənkəpwənraha rɪskai, həreirei nari.

¹⁹ Irəha hənəpwəh naurisien, mhəsəni pen atukw a irəha ia noien ərəha mamho noien əmkemik me səpəmsəpə, ko kɪpkuvi raka mhə irəha irə tɪ nəri nə mə hokeikei pɪk.

²⁰ Mətə nəpɪn kɪnahatən kɪmiaha ia Kristo, nahatənien nəha ropə anan ia sə nəha!

²¹ Kɪmiaha hiəuvəregi raka nəɡkiariien səvənhi. Tɪ nəri nə mə kɪmiaha nərmama me səvənhi, nərmama hənahatən raka kɪmiaha ia nəɡkiariien pərhiien sə ruku pen tɪ Iesu,

²² mhəhatən kɪmiaha mə tɪhaməkeikei mharaka ia noien akuas me səkɪmiaha səməme hiənamo ia narəien səkɪmiaha fwe kupwən. Noien me nəha hiamokeikei pɪk kamheikuə ia kɪmiaha mamhouraha kɪmiaha.

²³ Nɪmɪruien mɪne nətəriɡien səkɪmiaha tuhaməkeikei mhəuvehe mhərməvi mwi.

²⁴ Nənə kɪmiaha tɪhaməkeikei mharkahu ia nɪmɪruien vi. Nɪmɪruien vi nəha in nəha iərmama vi sə Kumwesən rɪno mə trəmwhen irə. In rɪno iərmama nəha mə tratukwatukw pərhiien, məmher.

²⁵ Kìmiaha pam tihaməkeikei mhəpwəh noien səvəi neikuəien, nənə mamhəni a nìpərhienien m kìmiaha me, tì nəri nə mə kítaha pam kuation ia nìpwrai Kristo.

²⁶ Trini minuə niemaha raməpi kìmiaha, rərəha mə hio noien ərəha riti. Tihəpwəh nuvehien niemaha meste meri rivə,

²⁷ kamo hiəuvei pen kwənmahan m Setan.

²⁸ Iərmama sə ramakres traməkeikei məpwəh noien nəha. In traməkeikei mamsese, mamowok sə ramasan ia rəgin mə in rukurən nasituien ia nərmama nautə səvənraha riwə.

²⁹ Tihəpwəh niniien nəgkiariien ərəha ia tərhumiaha, mətə tihəni a nəgkiariien amasan sə rukurən nasituien ia nərmama səməme həpou həuvehe mhəskai mwi. Nəgkiariien nəha rukurən nasituien ia nərmama səməme kamhəregi.

³⁰ Tihəpwəh noien Nənimwin Ikinan riregi rərəha tukumiaha, tì nəri nə mə Nənimwin nəha rəmwhen ia mak riti sə Kumwesən rinəmri raka ia kìmiaha ramahatən pen mə ia nəpin sampam in treivinari ia kìmiaha.

³¹ Kìmiaha tihaməkeikei mhəpwəh nəgkiariien əfiə me pam, mine niemaha, mine nətəpaharien, mine niniien nìkare iərmama irəha nəmwəkiien me pam.

³² Kìmiaha tihaməkeikei mho ramasan m kìmiaha me, nənə mho rerimiahā rīməru tukumiaha me. Trini minuə kìmiaha riti ro rərəha m kìmiaha riti mwi, tihenouenou irə rəmwhen ia Kumwesən rinenouenou ia noien ərəha me səkìmiaha tì nəri nə mə hiəuvəuvehe mhəno kuation kìmiaha Kristo.

5

¹ Ro pen tihousari mə tihəmwhen ia Kumwesən tì nəri nə mə kìmiaha nìpwnətìn me in rokeikei pìk kìmiaha.

² Tihamarə mamho nokeikeien rəmwhen ia Kristo rokeikei kítaha nənə muvehe memhə tukutaha. Nemhəien səvənhi rəmwhen ia nəri kauvani ia təkure nifatə nìpekìn rapein amasan kauvei pen m Kumwesən.

³ Tì nəri nə mə kìmiaha nərmama me səvəi Kumwesən nənə tihəpwəh anan noien nari riti mə tukini ərəha kìmiaha tukwe. Iakani noien ərəha me rəmwhen ia nərman mine nìpran kamhəiri əpnəpen irəha me, mine noien ərəha me pam səməme ro a naurisien, mine noien i iərmama rerin ramakres.

⁴ Ripkamasan mhə mə tihəni nəgkiariien sə ro naurisien tì niniien, uə nəgkiariien ərəha, uə nəfkəmanəien ərəha, uə naien. Nəgkiariien me iamìnha irə rìpkatukwatukw mhə mə tihəni. Mətə tihəni tanak m Kumwesən tì narimnari səməme in ramo m kìmiaha.

⁵ Tihaməkeikei mhəukurən nəri i mə pran uə iərman sə ramo əpnəpen nari, uə iərmama sə ramo noien ərəha sə ro a naurisien, uə iərmama sə rerin ramakres, (iərmama nəha rəmwhen mə raməfwaki pen m nənimwi nari), kwopun riti səvənhi riwə mə trevən muvehi ia nitətə sə Kristo mine Kumwesən krauərimənu irə.

⁶ Tihəpwəh nəsəniien mə iərmama riti truvei pen kìmiaha ia nəgkiariien eikuə me səvənhi səməme nìpərhienien riwə irə. Iakani iamìnhi irə tì nəri nə mə noien ərəha me nəha kamho Kumwesən niemaha raməpi, nənə in trərpwìn noien ərəha me səvəi nərmama səməme kamhəruì nəkwan.

⁷ Ro iamìnhi irə kìmiaha tihəpwəh navən pəriien kìmiaha nərmama me səməme ho iamìnha irə.

⁸ Fwe kupwən kìmiaha hiamarə ia nəpitəvien, mətə təkwtəkwuni tì nəri nə mə hiəuvəuvehe tì Iərimənu səkítaha, hiənarə ia nukuraanien. Ro iamìnhi kìmiaha tihaməkeikei mharə mhəmwhen ia nìpwnətì nukuraanien me,

⁹ tì nəri nə mə nukwai nukuraanien kamətoni ia noien me pam səməme hamasan, mhatukwatukw, mho nìpərhienien.

10 Nənə tihousari mhətui ia noien me səməme Iərimənu səkītaha rerin ragien tukwe.

11 Tihəpwəh nukurirəien nərmama me səvəi nəpitəvien mhəpwəh noien noien ərəha kīmiaha mīnraha. Nəri amasan riwən ia noien me nəha. Mətə tihəuvehi noien me nəha mhəuvehe ia nukuraanien.

12 Nipərhiēnien ro a naurisien mə tikini narimnari me səməme irəha kamho afafa,

13 mətə narimnari me pam nukuraanien raməhiəpwīn həuvehe mho nīpwrān kamətoni.

14 Ro iamīnhi irə ti nəri nə mə nəpīn nukuraanien raməhiəpwīn nari riti, nəri nəha ruvehe mo nukuraanien irə. Ro iamīnhi irə kani mə,

“Ik sə ikamapri, ikətui rə,
mətui mwi ia nemhəien səim,
pwəh Kristo rəhiəpwīn ik.”

15 Ro pen tihətui amasan ti narəien səkīmiaha mə hiaməfarə irə. Rərəha hiamarə mhəmwhēn nərmama hərəirei nari, mətə tihaməkeikei mharə mhəmwhēn ia nərmama səməme həukurən nari.

16 Nənə trīni mīnuə hiətoni suatuk səvəi namasanien, hiesi pen ti nəri nə mə ipwet mīne samarə ia nəpīn ərəha.

17 Həpwəh nīreireiēn nari, mətə tihəmwur mhəukurən nəri sə Iərimənu səkītaha rokeikei.

18 Tihəpwəh nakonəien nənīmwiēn skai rəmwhēn ia waen ti nəri nə mə tro kəmkapwəmiaha rətə wau miri pen kīmiaha ia noien ərəha. Mətə pwəh Nənīmwiīn Ikinan rukuər ia kīmiaha.

19 Tihəgkiari m kīmiaha me ia nīpu me ia nəkukuə nəha Ol Sam, mīne nīpu me səvəi nəfwakiēn, mīne nīpu me səməme kamhəuku pen ia Nənīmwiīn Ikinan. Nənə tihani nīpu me ia rerīmiaha ti nəgnəginiēn Iərimənu.

20 Ia nəghi Iesu Kristo Iərimənu səkītaha, tihaməni tanak m Tata Kumwesən ti narimnari me pam ia nəpīn me.

21 Kīmiaha tihaməkeikei mhəsiai kīmiaha me ti nəri nə mə kīmiaha hiaməsiai Kristo.

Nīpran me mīne nərman me səvənraha

22 Kīmiaha nīpran me, tihaməkeikei mhəsiai nərman me səkīmiaha rəmwhēn hiaməsiai Iərimənu səkītaha.

23 Iakani iamīnhi irə ti nəri nə iərman in kənkapwə rasori ia pran səvənhi rəmwhēn ia Kristo in kənkapwə rasori ia nakalasia me səvənhi. Nakalasia me nəha irəha həmwhēn ia nīpwrai Kristo, nənə in rauvehimīru irəha.

24 Rəmwhēn ia nakalasia me kamhəsiai Kristo, pwəh nīpran mwi kamhəsiai nərman me səvənraha ia narimnari me pam.

25 Kīmiaha nərman me, tihaməkeikei mhokeikei nīpran me səkīmiaha rəmwhēn ia Kristo rokeikei nakalasia me səvənhi, nənə məseni nīmīruēn səvənhi ti nīrəha.

26 In rīmamhə ti nīrəha mə trəmri karen irəha mə səvəi Kumwesən, məpərhi irəha ia nui irau nəgkiariēn səvənhi.

27 In rīno iamīnha irə mə in trukurən nərpwi irapwien nakalasia me səvənhi ia nənimen, irəha tuhəmwhēn ia pran riti tīnari səvənhi ramasan pīk, nəmkemikien uə nəri pitəv uə nari riti iamīnhi riwən, mətə irəha tuhəmher, mhatukwatukw pam.

28 Ia noien a mwi nəha, nərman tuhaməkeikei mhokeikei nīpran me səvənraha rəmwhēn mə irəha kamhokeikei atukw a nīpwrānraha. Iərman sə rokeikei pran səvənhi, in rokeikei atukw a in.

²⁹ Iakani iam̄inhi irə ti nəri nə mə iərmama riti riwən sə raməm̄wəki atukw ia n̄ipwran, mətə in raməni amasan nari mə tro n̄ipwran ruvehe m̄iskai, nənə mamətui amasan ti n̄ipwran rəmwhen ia Kristo in ramətui amasan ti nakalasia me səvənhi,

³⁰ ti nəri nə mə kitaha səmwhen ia n̄ipərpəri n̄ipwran.

³¹ Rəmwhen ia Nəkukuə lkinan rani mə,

“Ro iam̄inhi irə iərman traraka ia tata m̄ine mama səvənhi, mevən rouarə pəri irau pran səvənhi,

nənə irau trouvehe rouəmwhen ia n̄ipwrai iərmama kuatia.”

³² Nəgkiariien nəha rani nari riti rasori n̄ipwran rərkwafə, mətə iou iakani mə raməgkiari ia Kristo m̄ine nakalasia me səvənhi.

³³ Mətə raməgkiari mwi ia kimiaha kuatia kuatia. Ro pen iərman traməkeikei mokeikei pran səvənhi rəmwhen ramokeikei atukw a in, nənə pran traməkeikei m̄isiai iərman səvənhi.

6

Nəkwərhakwərha me irəha tata me m̄ine mama me səvənraha

¹ Kimiaha nəkwərhakwərha me səvəi lərimənu, tihaməkeikei mho nəkwai tata m̄ine mama me sək̄imiaha ti nəri nə mə noien i ratukwatukw mə kimiaha tiho.

² “Tik̄isiai səim tata m̄ine mama.” In i loa kiməkupwən kini irau promes riti.

³ Promes nəha rani mə, “Tr̄ini m̄inuə ikamo iam̄inha irə, narimnari me ia n̄im̄iruien səim tuhaiu amasan, nənə n̄im̄iruien səim ia t̄iprənə i trəpwəm̄wis.”

⁴ Kimiaha tata me, tihəpwəh noien nəkwərhakwərha me sək̄imiaha niemaha rəpi irəha, mətə tihətoni amasan irəha, mhəkoui amasan irəha, nənə mhahatən irəha ia suatuk səvəi lərimənu.

Slef me m̄ine nəm̄ə asori me səvənraha

⁵ Kimiaha slef me, tihaməkeikei mho nəkwai nəm̄ə asori me sək̄imiaha ia təkure t̄iprənə i mhehek̄ir mhətəmn̄im̄w̄in, nənə tiho ia rer̄imiaha pam rəmwhen a mə iəm̄ə asori sək̄imiaha in Kristo.

⁶ Tihəpwəh noien nəp̄in kamhətoni a kimiaha rəmwhen ia nərmama səm̄əme kamhəm̄wur mə tuho nərmama rer̄inraha ragien, mətə tiho nəkwam̄raha rəmwhen mə kimiaha slef me səvəi Kristo, nənə mamho nəkwai Kumwesən ia rer̄imiaha pam.

⁷ Tiho wok sək̄imiaha ia nətərigien amasan rəmwhen a mə lərimənu in iəm̄ə asori sək̄imiaha, r̄ipko mhə iərmama a riti in iəm̄ə asori sək̄imiaha.

⁸ Kimiaha hiəukurən mə lərimənu truvei pen nərəkuien m̄ nərmama me pam ti noien amasan me səm̄əme hənə, nəri auər a mə in slef uə r̄ipko mhə in slef.

⁹ Nənə kimiaha nəm̄ə asori me, tihaməkeikei mhətətoni amasan mwi slef me sək̄imiaha iam̄inha irə, mhəpwəh nəgkiari skaiien m̄inraha mə tuho nəkwam̄iaha, ti nəri nə mə hiəukurən mə iəm̄ə asori sək̄imiaha m̄inraha kuatia a fwe ia neiai, nənə in tro rəm̄nəm̄when m̄ nərmama me pam.

Narimnari me səvəi naruagənien Kumwesən r̄ipeki pehe m̄ kitaha

¹⁰ Səiou nəgkiariien sampam ro iam̄inhi irə. Tihərer əknek̄in ia lərimənu sək̄itaha m̄ine n̄iskaiien asori səvənhi.

¹¹ Tihaməkeikei mharkahu narimnari me pam səvəi naruagənien səm̄əme Kumwesən r̄ipeki pehe m̄ kimiaha, mə hiəukurən nərərien mhənise neikuəien me səvəi Setan.

¹² Iakani iam̄inhi irə ti nəri nə mə kitaha səpkaruagən mhə kitaha nərmama, mətə samaruagən kitaha nən̄im̄w̄in me səm̄əme kamhəuvehi nasoriien m̄ine nər̄im̄ənuien.

5:30: 1Kor 6:15, Efes 1:22-23 5:31: Mat 19:5 5:32: Rev 19:7 6:1: Kol 3:20 6:2: Mat 15:4 6:3: Dut 5:16
6:4: Kol 3:21, Dut 6:7, 20-25, Sam 78:4, Prov 22:6 6:5: Kol 3:22-23, Taet 2:9-10, 1Tes 2:18 6:8: 2Kor 5:10, Kol 3:24-25 6:9: Kol 4:1, Rom 2:11 6:10: 1Kor 16:13 6:11: Rom 13:12, 2Kor 10:4, Efes 4:14 6:12: Jon 14:30, 1Tes 5:8-9

Irəha i nənimwɪn skai me səməme kamhərɪmənʉ ia noien me səvəi nəpɪtəvɪen ia təkure tɪprənə i mɪne nənimwɪn ərəha me ia nɪmagouagou.

¹³ Ro iamɪnhi irə kɪmiaha tɪhaməkeikei mharkahu ia narimnari me pam səvəi naruagənien səməme Kumwesən rɪpeki pehe m kɪmiaha, mə nəpɪn nərəhaien sə Setan ramo ruvehe hiəukurən nərerien mhənise nərəhaien nəha. Nənə nəpɪn hiənaruagən pam, tihərer əknekin.

¹⁴ Ro pen kɪmiaha tɪhaməkeikei mhərer mwatuk tɪ naruagənien. Tihəkwtəmhirɪ əknekin nəgkiariien pərhiən rəmwhen kətoti sə hiərihi tərini kurkwamiaha irə. Tiho noien atukwatukw rəmwhen ia aean sə ramo tukuahag kwənpwenhimiaha.

¹⁵ Tihəvisau irapw nəgkiariien amasan səvəi nəmərɪnuɪen rəmwhen ia put skai sə rauvegi nisumiaha.

¹⁶ Tihahatətə ia Kumwesən rəmwhen ia nari sə hiaməuvehi mamhərkwafə pen irə. Ia nəri nəha hiəukurən no tukuahagien nukwai nɪfagə me napw rauək ia nirəha səməme iərəmhə asori ramərʉkw ia nirəha.

¹⁷ Tihəni nɪpərhiənien ia Kumwesən mə in rauvehimɪru kɪmiaha rəmwhen ia kəfəfau kɪno ia aean sə ramo tukuahag kəmkapwəmiaha. Tihəkwtəmhirɪ nəgkiariien me səvəi Kumwesən rəmwhen ia nau səvəi naruagənien sə Nənimwɪn Ikinan rauvei pehe m kɪmiaha.

¹⁸ Tihəfwaki ia nəpɪn me ia nɪskaiien səvəi Nənimwɪn Ikinan, mamhəfwaki mamhəres narimnari me səpəmsəpə. Tihamo noien nəha, mamhətui a, mhəpwəh nəpouien, nənə mamhəfwaki tɪ nərmama me pam səvəi Kumwesən.

¹⁹ Tihəfwaki mwi tukw iou mə nəpɪn iakuə takəgkiari Kumwesən in truvei pehe nəgkiariien miou mə takɪni irapw nəgkiariien nəha məpwəh nehekɪrien. Nənə takɪni irapw nəgkiariien amasan səvəi Kristo sə rɪnamərkwafə fwe kupwən.

²⁰ Təkwtəkʉuni tɪ nəri nə mə iakaməvisau irapw nəgkiariien amasan nəha ia nəghi Kristo, ro pen iakamarə ia kalapus. Həfwaki ro tukw iou mə takarɪpɪn mamɪni irapw nəgkiariien amasan nəha məpwəh nehekɪrien rəmwhen sə ratukwatukw mə tako.

Nəgkiariien sampam

²¹ Iou iakokeikei mə kɪmiaha tihəregi nəgkiariien səiou mɪne nəfe iakamo ia kwopun i. Ro pen takərhi pehe Tikikas ruvehe. In piəvtaha keikei riti sə kɪmaha iahəukurən nətɪgiteien irə, ramasitu mamə tukwɪni nari m Iərɪmənʉ səkitaha. In trɪni pehe tuku-miaha narimnari me pam.

²² Takərhi pehe in tukumiaha tɪ noien i, mə in tro kɪmiaha hiəregi ramasan, mɪni irapw tukumiaha mə kɪmaha iahaməfarə irə.

²³ Pwəh Tata Kumwesən mɪne Iesu Kristo Iərɪmənʉ səkitaha trouəriari pehe nəmərɪnuɪen mɪne nokeikeiien m kɪmiaha, rauo nahatətəien səkɪmiaha riskai.

²⁴ Pwəh Kumwesən trəriari pen namasanien səvənhi m nərmama me pam səməme hokeikei Iesu Kristo Iərɪmənʉ səkitaha ia nokeikeiien sə trɪpkiwən mhə.

Filipae

Nægkiariien sə rani mə nəfe i nəkukuə

Ia nuk i 60, Pol ramarə ia kalapus fwe Rom nənə mirai nəkukuə me i Filipae, Kolosi, Filimon, mine Efesas. Nəkur Filipae hərəhi pen Epafrotaetas ruvehi nari riti mevən muvei pen m Pol. Nəpin Epafrotaetas ramarə fwe Rom, in ramemhə pik. Nənə nakalasia me fwe Filipae rerinraha rəpou tukwe. Nəpin in rəsanin, Pol rərhi pen in ruvehi nəkukuə i mevən fwe Filipae. Pol rokeikei pik nakalasia me fwe Filipae. In raməgkiari minraha rəmwhen mə in tata səvənraha. Pol rini tanak minraha ti nokeikeien mine nasituien səvənraha. Nəri auər a Pol ramarə fwe ia kalapus, mətə səvənhi nəkukuə raməgkiari pik ia nagienien. Nəpin rīpik nəkukuə i raməgkiari ia “nagienien” mine “nəgnəginiien.” Pol rini irapw nətəien səvənhi ia nikaren səvəi nimiruien səvəi ipwet mine samarə irə ia təkure tīprənə i. In rini mə, “Trini minuə iakimīru, nimiruien səiou in səvəi Kristo. Nənə trini minuə iakemhə, ramasan pik anan mwi” (1:21). Rəmwhen ia nəkukuə me pam səvənhi, ia nəkukuə i Pol rauvehi utə nətərigien səvəi nakalasia me, maməvəhag minraha mə irəha tuhaməkeikei mharə pwəh nətərigien səvənraha kuatia. Irəha tuhaməkeikei mharə mamho nəkwai Kumwesən.

Nægkiariien sə rakupwən

¹ Iou Pol mine Timoti, kimrau iərmama mi səvəi Iesu Kristo iarauo tukwini nari min.

Nəkukuə i rauvehe tukumiaha pam nərmama me səvəi Iesu Kristo səməme hiamarə ia taon nəha Filipae, mauvehe mwi ti nəmə asori me nəha kamhətui amasan tukumiaha mine tikon me.

² Pwəh Kumwesən Tata səkitaha mine Iesu Kristo Iərimənu səkitaha trouəriari pehe namasanien mine nəmərinuien m kimiaha.

Pol raməfwaki m Kumwesən ti nəkur Filipae

³ Nəpin me, nəpin rerik ramrhi kimiaha, iakani tanak m Kumwesən tukumiaha.

⁴ Nənə nəpin me pam, nəpin iakaməfwaki tukumiaha, iakaməfwaki rerik ramagien

⁵ ti nəri nə mə fwe iakənərer vi a mani irapw nəgkiariien amasan muvehe meste pehe ipwet mine saməuvehi pəri rəgitaha me tukwe.

⁶ Nənə iakukurən amasan mə Kumwesən sə rino stat ia noien amasan ia kimiaha, in traməkeikei mamə noien nəha mamevən meste tro sampam irə ia nəpin sə Iesu Kristo truvehe irə.

⁷ Nəpin me rerik ramrhi kimiaha, nənə ratukwatukw a mə iakamo iamīnhi irə, ti nəri nə mə kimiaha pam hiamasitu ia nirak ia wok i Kumwesən rīməuvei pehe miou ia namasanien səvənhi mə tako. Nənə nəpin iakamarə ia kalapus, mine nəpin iakamərer irapw ia nəmri nərmama, maməvisau mə nəgkiariien amasan ro nīpərhienien i, kimiaha hiamasitu ia nirak ia wok i.

⁸ Kumwesən rukurən mə nəgkiariien i iakani ro nīpərhienien. Iakokeikei mə takətoni kimiaha ti nəri nə mə iakokeikei pik kimiaha rəmwhen a ia Iesu Kristo rokeikei kimiaha.

⁹ Nənə in i nəfwakien səiou mə nokeikeien səkimiaha truvehe masori mwi irəhar nukurənien mine nəkiri amasanien nari tuharuvehe mharasori ia kimiaha

¹⁰ mə kimiaha hiəkurən nətə sasion nəfe noien ramasan pik mə tihə. Nənə ia noien nəha kimiaha tihəmher, tukəpwəh nətəonien noien ərəha riti ia kimiaha ia nəpin sə Kristo truvehe irə,

¹¹ kimiaha tihəkuər ia noien atukwatukw me səməme Iesu Kristo rino həukuə ia kimiaha, nərmama tuhətoni mhəuvehi utə nəghi Kumwesən mhəgnəgini in tukwe.

Pol in fwe ia kalapus

¹² Piak me, iakokeikei mə tihəukurən mə iakamarə ia kalapus, mətə noien i rinasitu pik mo nəgkiariien amasan səvəi Kristo ruviris mwi mamevən.

¹³ Ro pen naruagən me səməme kamhətui ti nimwə səvəi Kig Sisa mine nərmama həpik mwi həuvəukurən raka mə iakamarə ia kalapus ti nəri nə mə iou iərmama riti sə iakamo tukwini nari m Kristo.

¹⁴ Narəien səiou ia kalapus ramasitu ia piəvtaha me həpik, mamə irəha hahatətə əknekin mwi ia lərimənu səkitaha, nənə mamə nətərigien səvənraha riskai ti nini irapwien nəgkiariien səvəi Kumwesən mhəpwəh nehekiriien.

¹⁵ Nipərhiienien nepwın kamhəni irapw Kristo ti nəri nə mə irəha kamhəmwəki iou nənə mhokeikei mə irəha tuhasori ia nirak. Mətə nepwın kamhəni irapw Kristo ia nətərigien amasan.

¹⁶ Nərmama me i nətərigien səvənraha ramasan irəha kamhəni irapw Kristo ti nəri nə mə hokeikei iou, nənə mhəukurən mə kinəmri iou iakamarə ia kalapus mə takərer irapw ti nəgkiariien amasan səvəi Kristo mə ro nipərhiienien i.

¹⁷ Mətə nepwın səməme kamhəmwəki iou həpkini irapw mhə Kristo ia rerinraha pərhiien. Irəha kamho iamınhi irə mamhokeikei mə tuhəuvehi utə atukw a irəha, nənə rerinraha ramrhi mə tuho nərəhaien miou nəpın iakamarə ia kalapus.

¹⁸ Mətə nəri auər a mə kamho ia noien atukwatukw uə rekəm, mətə kamhəni irapw Kristo nənə ro iamınhi irə iou rerik ramagien.

Pərhiien, nənə takagien mwi

¹⁹ ti nəri nə mə iakukurən amasan mə nəri i tro Kumwesən ruvehimiru iou ia nəfwakiien me səkimiaha mine nasituien səvəi Nənimwın səvəi Iesu Kristo.

²⁰ Iou iakukurən amasan, maməmri pen əknekin nətərigien səiou ia Kumwesən, mə in trəpwəh nəseniien iou iako nari riti takauris tukwe. Iakokeikei mə ia nəpın me takətigase rəmwhen iakamo təkwtəkwuni, nənə nəri auər a mə tukini mə takimiru uə takemhə, mətə noien sə iakamo ia nipwrak truvehi utə nəghi Kristo.

²¹ Trini minuə iakimiru, nimiruien səiou in səvəi Kristo. Nənə trini minuə iakemhə, ramasan pik anan mwi.

²² Trini minuə iakəpwəh nemhəien, iakukurən noien wok me nepwın sə trukua kwənkwan. Mətə iakreirei mə sə pəku nəha iakokeikei.

²³ Təkwtəkwuni nəha nətərigien səiou ro kəru. Iakokeikei pik mə takemhə, məpwəh nipwrak, nənə marə kimrau Kristo. Iakregi mə sə nəha ramasan pik məpi raka.

²⁴ Mətə iakətoni mə narimnari me nepwın nəha takaməkeikei mo masitu ia kimiaha, ro pen iakukurən amasan mə tapkemhə mhə.

²⁵ Ti nəri nə mə iakukurən mə nəri i ro nipərhiienien, nənə iakukurən mə takamiru a maripın mamarə kitaha m kimiaha pam, nənə mamasitu ia kimiaha mə tihəuverə mwi, nənə rerimiaha tragien mwi ia nahatətəien səkitaha.

²⁶ Ro iamınhi irə kimiaha tihəukurən nəgnəgini pikien mwi Iesu Kristo tukw iou, ti nəri nə mə takuvehe mwi tukumiaha.

²⁷ Mətə nəri kuatia i mə pwəh narəien səkimiaha hiamarə irə ratukwatukw amasan mesi pen nəgkiariien amasan səvəi Kristo. Nənə nəri auər a mə takuvehe mətoni kimiaha uə takəpwəh nuveheien, mətə pwəh iakregi mə hiamərer əknekin ia Nənimwın kuatia, nətərigien səkimiaha kuatia, hiamousari pəri mə tihasitu ia nərmama mə tuhahatətə ia nəgkiariien amasan,

²⁸ nənə mhəpwəh nehekiriien ia nərmama səməme haməmwəki kimiaha. Noien nəha tiho ro nimtətien i irəha tuhətoni mhəukurən mə tukouraha irəha, mətə takuvehimiru kimiaha, nənə nəri i ruku pen ti Kumwesən.

²⁹ Iakani iamınhi irə ti nəri nə mə kinəsəni pehe m kimiaha mə kimiaha nərmama

hiaməni nɪpərhienien ia Kristo mamho tukwini nari min, mətə kɪnəsəni pehe mə kɪmiaha mwi tihəuvehi nəmɪsəien tukwe.

³⁰ Kɪmiaha hiamregi nəmɪsəien sə hiənətoni kɪno miou fwe kupwən, nənə təkwtəkwwuni hiamregi mə kamo ihi nəmɪsəien nəha miou. Rəmwhen mə kitaha samaruagən pəri ia naruaɡənien riti.

2

Nətərigien səkɪtaha traməkeikei məmwhen ia nətərigien səvəi Iesu Kristo

¹ Rerɪmiaha rɪskai ia Kristo ti nəri nə mə hiəuvəuvehe mhəno kuatia kɪmiaha min uə rekəm? Ouəh! Hiamregi ramasan ia nokeikeien səvənhi uə rekəm? Ouəh! Nənɪmwɪn Ikinan ramarə ia kɪmiaha uə rekəm? Ouəh! Hiamo ramasan m kɪmiaha me nənə mamhapi tukumiaha me uə rekəm? Ouəh!

² Mə ro iamɪnhi irə iakəkeikei mə tiho rerɪk pwəh ragien mwi. Kɪmiaha pam tihaməkeikei mhəuvehe mho kuatia ia nətərigien səkɪmiaha, mho nokeikeien m kɪmiaha me, mho pəri nari ia nətərigien kuatia rəmwhen mə kɪmiaha iərmama kuatia.

³ Tihəpwəh noien nari riti ia nətərigien səkɪmiaha əpa, uə mho mhəuvehi utə kɪmiaha irə, mətə tiheiwaiu nənə mhətərig ia kɪmiaha me nepwɪn rəpi raka kɪmiaha atukw.

⁴ Nənə tihasitu ia kɪmiaha me ti nɪmɪruien me səkɪmiaha. Rɪpkamasan mhə mə iərmama riti ramətui amasan ti nɪmɪruien əpa səvənhi.

⁵ Nətərigien səkɪmiaha traməkeikei məmwhen ia nətərigien səvəi Iesu Kristo:

⁶ Nɪpərhienien in Kumwesən pərhien,
mətə in rɪpkəmwur mhə mə trəkwtəmhiri əknekɪn noien nəha sə in mɪne Kumwesən
krouəmnəmwhen a,

⁷ in rəmri karen nasoriien səvənhi,
muvehi noien səvəi iərmama sə ramo tukwini nari,
mətui pehe ia tɪprənə i nɪpwran rəmwhen ia nɪpwrai nərmama.

⁸ Nənə nəpɪn kamətə in mə ramarə ia narəien səvəi iərmama,
in ruvehi irapw atukw in,
mamo nəkwai Kumwesən ia narimnari me pam meste memhə, nɪpərhienien remhə
ia nei kamarkuau.

⁹ Ro iamɪnhi irə Kumwesən ruvehi utə in revən fwe irənhə anan,
muvei pen nahag min sə rəpi raka pam nahag me,

¹⁰ mə ia nəghi Iesu narimnari me pam səməme kamhəmɪru ia kwopun me pam ia neiai,
mɪne tɪprənə, mɪne Imwei Nəkur Həuvamhə,
tuhənɪmwi nukurhunraha mhəuvei pen nɪsiaien min,

¹¹ nənə irəha pam tuhəni irapw mə Iesu Kristo in Iərimənu,
nənə noien nəha truvehi utə nəghi Tata Kumwesən.

Nərmama me səvəi Iesu Kristo kamhəsər rəmwhen ia kəməhau me

¹² Nərmama keikei me səiou. Nəpɪn iakamarə ihi kitaha m kɪmiaha, hiamo nəkwak ia nəpɪn me. Nənə təkwtəkwwuni nəha iakamarə isipwɪn tukumiaha, kɪmiaha tihaməkeikei mhousari mho nəkwak mamhəuvən. Tihəhekir mhətəmnɪmwɪn mamho narimnari me nəha Kumwesən rɪməuvehimɪru kɪmiaha tukwe.

¹³ Iakani iamɪnhi irə ti nəri nə mə in nə Kumwesən fwe ia rerɪmiaha ramo kɪmiaha hiokeikei noien narimnari me kamhesi pen nətərigien amasan səvənhi.

¹⁴ Ia narimnari me pam səməme hiamo, tihəpwəh nəɡkiari əɡkiariien tukwe mhəpwəh nəvisəien m kɪmiaha me tukwe.

¹⁵ Ia noien nəha kɪmiaha nɪpwnəti Kumwesən me tihatukwatukw, mhəmher, tukəpwəh nətoniien noien ərəha riti səkɪmiaha nəpɪn hiamarə ia kurkwai nərmama ikou

me sãmame kamho noien æræha. Ia rerinraha kímiaha hiamæser mhæmwhen ia kãmæhau me ia nimagouagou,

¹⁶ mamhæuvei pen nægkiariien sævai nímíruien mínraha. Kímiaha tiho iamínhi iræ mæ næpín sæ Kristo truvehe iræ iou rerik tragien tukumiaha, nænæ iakukuræn mæ iapkaiu auær a mhæ uæ iapkisese auær a mhæ.

¹⁷ Nahatætæien sækímiaha ræmwhen ia nari riti hiamæuvei pen m Kumwesæn kauvani ia tækure nífatæ. Trini mínua kousi æpune iou nítek raiu ræmwhen ia waen kætægi irapw ia næri næha, mætæ iou iakokeikei a mamagien kítaha m kímiaha.

¹⁸ Nænæ ia noien kuatia kímiaha tihamækeikei mhokeikei a mamhagien kítaha miou.

Timoti mine Epafrotaetas

¹⁹ Trini mínua Iesu Iærimænu sækítaha ræseni, iakokeikei mæ tripko mhæ tui iakærhi pehe Timoti ruvehe mætoni kímiaha mæ næpín in rírærig muvehe mævisau pehe kímiaha miou, nænæ iou mwi rerik tragien.

²⁰ Iærmama riti mwi riwæn ia kwopun i nætærigien sævænhi ræmwhen ia sævai Timoti, in rerin ramrhi pik kímiaha.

²¹ Nærmama æpæ me kamhætærig a ia wok me sævænraha, mhæpwæh nætærigien ia wok sævai Iesu Kristo.

²² Mætæ Timoti noien sævænhi ramasan pik. Kímiaha hiæuvæukuræn raka mæ in ramasitu ia nirak ia wok sævai nægkiariien amasan sævai Kristo ræmwhen iækunouihhi ramo wok irau tata sævænhi.

²³ Ro iamínhi iræ rerik ramrhi mæ næpín iakukuræn mæ nari riti tro iou, iakærhi pehe in ruvehe mætoni kímiaha.

²⁴ Nænæ iakætigite ia Iærimænu sækítaha mæ tripko mhæ tui iou mwi iakuvehe mætoni kímiaha.

²⁵ Mætæ rerik ramrhi mæ takamækeikei mæri pehe Epafrotaetas rírærig muvehe mætoni kímiaha. In piak sæ kímrau min iarauo pæri wok nænæ rauaruagæn pæri. Fwe kupwæn hiænærhi pehe in ruvehe muvei pehe narimnari me nepwín masitu ia nirak iræ ia næghímiaha.

²⁶ In rokeikei pik mæ trætoni pam kímiaha. In ramregi ræræha anan ti næri næ mæ hiæregi mæ in ramemhæ.

²⁷ Pærhien nemhæien riti rímæuvehi ipaka remhæ, mætæ Kumwesæn rapi in mapi mwi iou nænæ momasan in ia nemhæien sævænhi. Mætæ trini mínua rímamhæ pærhien iou takregi ræræha pik anan mwi.

²⁸ Ro iamínhi iræ iakokeikei pik mæ takærhi pehe in næpín hiætoni rerímiaha tragien mwi, nænæ iou mwi nætærigien sæ iakamregi ræræha iræ tukumiaha truvehe miwæn.

²⁹ Ro iamínhi iræ næpín in truvehe tukumiaha, kímiaha tihamækeikei mhæsevær ia rerímiaha tukwe ia næghi Iærimænu sækítaha mhagien asori. Nænæ tihæuvei pen nisaien m nærmama sæ ro me iamínha iræ,

³⁰ ti næri næ mæ ipaka in remhæ ti wok sævai Kristo. In rípkhekír mhæ ti nímíruien sævænhi ia næpín skai me mæ trasitu ia nirak næpín suatuk sækímiaha riwæn ti nasituien.

3

Kítaha samæfæutæ kítaha ti Iesu Kristo æpa

¹ Piak me, iakuæ takægkiari ia nari riti mwi. Kímiaha tihamækeikei mhagien ti Iærimænu sækítaha. Iou iakuvæni raka nægkiariien me i tukumiaha fwe kupwæn, nænæ tækwtækwuni iakamrai pen mwi ia nækukuæ i. Rípkiskai mhæ tukw iou ti noien ti næri næ mæ iakukuræn mæ trasitu ia kímiaha.

² Kímiaha tihamækeikei mhæsiari ti nærmama me næha iræha hæmwhen ia kuri me. Tihamækeikei mhæsiari ti niræha ti næri næ mæ noien sævænraha ræræha. Iræha kamhæni

mə tukaməkeikei kuvehi ninhum m nərmama ti nahatən penien mə irəha nərmama me səvəi Kumwesən.^a

³ Mətə kitaha i nərmama pərhiēn me səvəi Kumwesən səməme Nənimwīn səvənhi ramarə ia reritaha mamō kitaha saməfwaki ia nīpərhiēnien. Kitaha saməfiūtə kitaha ti Iesu Kristo əpa, səpwəh nətigite ananien ia noien me kino ia nīpwrataha iruə.

⁴ Nīpərhiēnien iou iakukurən nəfiūtəien iou ti narimnari me iamīnha irə.

Trīni mīnuə iərmama riti nəha rerīn ramrhi mə in rukurən nəfiūtəien in ti nīpwrān, iou iakukurən nəfiūtəien iou məpi raka.

⁵ Kaha me səiou irəha nəkur Isrel atukwatukw, nənə iakiməuku pen ia kwənəkwas səvəi Penjamin. Nəpīn iakinətui muvehi nəpīn eit, nənə kuvehi ninhum miou. Trīni mīnuə kani nəkur Isrel atukwatukw me, kwa iou riti ia nīrəha. Kupwən iou Farisi riti, nənə iakamesi pen amasan Loa səvəi Moses.

⁶ Iakinokeikei pīk nəfwakiēn səvənraha mamometə nakalasia me səvəi Iesu Kristo. Ia nīkaren səvəi natukwatukwien nəha kauvehi raku pen ti Loa səvəi Moses kīpkətə mhə noien ərəha riti səiou.

⁷ Mətə narimnari me pam nəha səməme iakinamətigite ia nīrəha fwe kupwən nənə rerīk rīrhi mə hamasan pīk anan, mətə təkwtəkwi nīnə iakətōni mə ho a nəri auər a me ia nīrəha ti nəri nə mə iakukurən narimnari me Kristo rīno.

⁸ Mətə rīpko mhə sampam ia kwopun nəha. Təkwtəkwi iakətōni mə narimnari me pam ho a nəri auər a ia nīrəha ti nəri nə mə iakətōni nari riti sə in ramasan pīk anan in i mə iakukurən Iesu Kristo Iərimənu səiou. Iakinəpwəh narimnari me pam nəha ti Iesu. Iakətōni narimnari me pam nəha həmwhen ia nəri pein. Iakinaraka ia nīrəha mə iou iakukurən nuvehien Kristo,

⁹ nənə tukətōni iou mə iou iərmama riti sə iakiməuvehe mo kuatia kimrau min, iapkatukwatukw mhə ia nəmri Kumwesən ia nīskaiēn atukw səiou ia noien səvəi nesi penien Loa, mətə iakatukwatukw ia nənimen ti nəri nə mə iakamahatətə ia Kristo. Nərmama səməme kamhahatətə iamīnhi Kumwesən ramo irəha həuvehe mhatukwatukw ia nənimen.

¹⁰ Iakokeikei mə takukurən amasan mwi Kristo mīne nīskaiēn sə rīno in rətui mwi ia nemhəien səvənhi. Nənə iakokeikei mə nəmisəien me səvəi Kristo tuko mwi ia nīrak pwəh iakuvehe məmwhen irə ia nemhəien səvənhi

¹¹ mesi pen suatuk nəha meste Kumwesən tro mwi iou iakətui ia nemhəien.

Naiuiēn səvəi Pol

¹² Iou iapki nī mhə mə iakineste raka noien nəha, uə iakinatukwatukw raka, rekəm. Mətə ti nəri nə mə Iesu Kristo ro iou iakuvehe mo iou iərmama səvənhi, iakamousari mə tako noien səvənhi ruvehe noien səiou.

¹³ Piak me, tukwe iou, ia nətəien səiou, iapkuvehi raka mhə narimnari me nəha. Mətə nəri kuatia i iakamo. Iakamenouenou ia narimnari me ia təkutak, iakaməmwur pīk mauvehi nīseseien ti nəri sə raməmak kupwən ia nīrak.

¹⁴ Iakamaiu pen atukwatukw ti kwopun tako sampam ia naiuiēn səiou ikin mə takuvehi nəri amasan riti tukuvei pehe miou. Nəri amasan nəha in i nīmīruien rerīn sə Kumwesən rīnəkwein kitaha tukwe mə tsəuvən fwe irənhə mhəuvehi ruku pen ti Iesu Kristo.

¹⁵ Nənə kitaha pam nərmama səməme səuvəskai raka ia nīmīruien səkitaha tsaməkeikei mhəuvehi nətərigien me nəha. Mətə trīni mīnuə kīmīaha nepwīn nətərigien səkīmīaha ropə, Kumwesən tro pui pehe nəri nəha m kīmīaha hīətōni.

^a **3:2:** Nərmama nepwīn nəha irəha kamhəuvehi ninhum m nərmama rīpko mhə irəha nəkur Isrel mə trahatən pen mə irəha nərmama me səvəi Kumwesən. **3:3:** Rom 2:29 **3:4:** 2Kor 11:18,21 **3:5:** Luk 1:59, Rom 11:1, 2Kor 11:22, Wok Me 23:6 **3:6:** Wok Me 8:3 **3:7:** Mat 13:44,46 **3:9:** Rom 3:21-22 **3:10:** Rom 6:3-5, Rom 8:17, Kal 6:17 **3:11:** Wok Me 4:2, Rev 20:5-6 **3:12:** 1Tim 6:12,19, Wok Me 9:5-6 **3:14:** 1Kor 9:24 **3:15:** 1Kor 2:6

¹⁶ Mətə nəri kuation i mə pwəh səkwətəmhiri əknekin nəfe səuvəuvehi raka mhəpwəh narakaien irə.

¹⁷ Piak me, kimiaha tihəuvehe mho kuation mhesi pen təmwki nisuk sə iakino raka hiətoni, nənə mhətoni amasan səməme kamhesi pen təmwki nisumaha.

¹⁸ Iakuvəni pehe raka nəgkiariien i tukumiaha nəpən rəpik, nənə təkwtəkwuni iakani pehe mwi nise nənimek ramaiu. Nərmama həpik nəha irəha həpwəh nokeikeien mə tuhəregi kaməvisau nemhəien səvəi Kristo ia nei kamarkuau.

¹⁹ Ia nəpən sampam tukouraha irəha. Kumwesən səvənraha in nə tīpwənraha. Irəha kamhəfiəutə irəha ti noien me sə ro a naurisien. Nətərigien səvənraha ramevən a ti narimnari me ia təkure tīprənə i.

²⁰ Mətə kitaha nərmama imwətaha fwe ia neiai. Kitaha sameitenhi iərmama riti truku pen ikin muvehimiru kitaha. Iərmama nəha in i Iesu Kristo Iərimənu səkitaha.

²¹ In truvsini nīpwrataha i sə rəpou, mo rəmwhen ia nīpwrən sə riskai mamser. In tro iamini irə ia niskaiien səvənhi sə in ramo narimnari me pam irə səvəi tīprənə i kamhəsiai in mamho nəkwən.

4

¹ Ro pen piak keikei me kimiaha tihaməkeikei mhərer əknekin iamini irə ia Iərimənu səkitaha. Kimiaha nərmama keikei me səiou iakamokeikei pik mə takətoni kimiaha. Hiamo rerik ramagien. Iakamregi ramasan tukumiaha rəmwhen ia iərmama sə kəfəfau pen kəfəfau səvəi nisaiien irə.

Pol raməvəhag m nəkur Filipae

² Iuotia mine Sintike, iakaməgkiari vivi m kimirau mə tirouəmwur mə nətərigien səkimirau truvehe mə kuation ti nəri nə mə kimirau pəri irouahatətə ia Iərimənu səkitaha.

³ Iakaməres ik mwi, iərmama sə ikino pəri wok krau mik,^a tikasitu ia prən mi i, ti nəri nə mə iakino pik wok kimrahar minrau, krinouasitu ia nirak rouni irapw nəgkiariien amasan səvəi Kristo kimaha Klemen mine piak me nepwən mwi səməme hənəsitə ia wok, nəghinraha fwe ia nəkukuə səvəi nimiruien.

⁴ Tihagien ia nəpən me ti Iərimənu səkitaha. Iakini mwi mə tihagien.

⁵ Pwəh nərmama hətoni noien səkimiaha mə ramasan məpou. Tīpko mhə tui Iərimənu səkitaha rirərig pehe mwi.

⁶ Rerimiaha trəpwəh nirihi pikien narimnari me. Nəri auər a mə nəri ouihi uə nəri asori, mətə narimnari me pam səməme hiokeikei tihəfwaki tukwe. Tihəfwaki mhəres Kumwesən mhəni tanak tukwe in.

⁷ Nənə Kumwesən truvei pehe m kimiaha nəməriniuen sə rasori pik məpi raka nukurəniēn me pam səvəi nərmama. Nəmərinuien nəha trərimənu amasan ia rerimiaha mine nətərigien səkimiaha ti nəri nə mə hiamahatətə ia Iesu Kristo.

⁸ Piak me, nəfe nəghin ro nīpərhienien, nəfe nəghin ro nisaiien, nəfe nəghin ratukwatukw, nəfe nəghin rəmher, nəfe nəghin kamini mə ramasan musəpə kamokeikei, trini minuə nari riti nəha ikin ratukwatukw mə tukəgnəgini irə, tihətərig ia narimnari me nəha.

⁹ Nəfe nəghin hiəuvəregi mhətoni iakinahatən kimiaha irə ia nəgkiariien mine noien səiou kimiaha tihaməkeikei mho nənə Kumwesən i in nukune nəmərinuien tramarə tukumiaha.

Pol rəgnəgini nəkur Filipae ti nasituien səvənraha

3:16: Kal 6:16 **3:17:** 1Kor 4:16, 1Tes 1:7, 1Tes 5:3 **3:18:** 1Kor 1:23, Kal 6:12 **3:19:** Rom 16:18, Rom 8:5-6
3:20: Efes 2:6,19 **3:21:** Rom 8:29, 1Kor 15:28, 1Kor 15:43-53 **4:1:** 1Tes 2:19-20 **4:3:** Sam 69:28, Luk 10:20, Rev 20:12 ^a **4:3:** Kipkukurən mhə mə sin nəha iərmama nəha Pol raməgkiari irə krinouwok irau min fwe taon nəha Filipae. **4:4:** Fil 3:1 **4:5:** Hip 10:25,37, Jem 5:8-9 **4:6:** Mat 6:25-34, Kol 4:2 **4:7:** Aes 26:3, Jon 14:27, Kol 3:15
4:8: Rom 12:17 **4:9:** Rom 16:20, 1Kor 14:33, 1Tes 5:23

¹⁰ Iərimənu səkitaha ro iou iakamagian pik ti nəri nə mə fwe tui kwopti hiəpkasitu mhə ia nirak, mətə təkwtəkwuni nəha rerimiahā ramrhi mwi iou. Ripko mhə nīpwrai nəgkiariien səiou mə kimiahā hiənenouenou iou, mətə suatuk riwən mə tihāsitu ia nirak.

¹¹ Iapkini mhə iamīnhi irə ti nəri nə mə narimnari me səiou riwən, rekəm. Iou iakuvəukurən raka suatuk rerik ramagian a ia nəpīn me pam nəri auər a mə narəien səiou ramasan uə rərəha.

¹² Iou iakinarə raka ia narəien i narimnari me səiou riwən irə mukurən, nənə mukurən raka mwi narəien i narimnari me səiou ripik irə məpi raka iou. Nəfe narəien iakamarə irə, nəri auər a mə nəveginien sənək rasori uə rouihi, uə nautə səiou rasori uə rouihi, mətə iakukurən pam raka narəien tukwe mamagian a.

¹³ Ti nəri nə mə Kristo riməuvei pehe niskaiien səvənhi miou, nənə iakukurən narəien ia narəien me pam.^b

¹⁴ Mətə kimiahā hiəno noien amasan nəpīn hiənasitu ia nirak ia nərəhaien sə iakinarə irə.

¹⁵ Nīpərhiēnien, kimiahā nəkur Filipae hiəuvəukurən raka mə nəpīn hiənamregi vi a nəgkiariien amasan səvəi Kristo, nəpīn iakiməier ia profens Masetonia, kimiahā əpa hiənasitu ia nirak ia mane. Nakalasia me nepwīn ia kwopun riti mwi həiwən sə hasitu ia nirak.

¹⁶ Nəpīn iakamarə ia taon nəha Tesalonaeka ripko mhə nəpīn kuatia a hiamərhi pehe mane miou.

¹⁷ Ripko mhə iakamətui mane mə tihəuvei pehe miou, mətə iakokeikei mə nasituien i səkimiahā trukua kwənkwan, in nə Kumwesən trəgnəgini kimiahā tukwe.

¹⁸ Iakiməuvehi pam narimnari me səməme hiənərhi pehe miou, nənə rəmwhen məpi raka. Nəpīn Epafrotaetas riməuvehi narimnari me muvehe muvei pehe miou, təkwtəkwuni nəha narimnari me səiou həuvəpik. Narimnari me nəha hiəməuvei pehe miou rəmwhen ia nəri kauvani ia təkure nifatə nīpekīn rapein amasan kauvei pen m Kumwesən in ruvehi rerin ramagian tukwe.

¹⁹ Nənə Kumwesən səiou sə nautə səvənhi rasori, mauvehi niskaiien fwe ia neiai, in truvehi pehe m kimiahā nəfe nəghin riwən tənī kimiahā ti nəri nə mə hiəməuvehe mho kuatia kimiahā Iesu Kristo.

²⁰ Pwəh nəgnəginiien revən ti Kumwesən Tata səkitaha ia nuk nuk me. Ouəh, pwəh ro iamīnhi.

Nəgkiariien sampam

²¹ Tihəni tukwini ramasan səiou revən ti nərmama me pam səvəi Iesu Kristo. Piəvtaha me i kimaha mīnraha, irəha mwi həni ramasan tukumiahā.

²² Nərmama me pam səvəi Kumwesən ia kwopun i kamhəni ramasan tukumiahā, nənə nərmama nepwīn mwi səməme kamhəni nīpərhiēnien ia Kristo fwe ia nimwə səvəi Kig Sisa kamhəni ramasan tukumiahā.

²³ Pwəh namasanien səvəi Iərimənu səkitaha Iesu Kristo tramarə tukumiahā.

Kolosi

Nəgkiariien sə rani mə nəfe i nəkukuə

Kolosi in nəkukuə sə ro kahar i Pol rımərai nəpın in ramarə ia kalapus fwe Rom ia nəpın riti ipaka ti nuk 59 uə 60. Epafras revən fwe Rom mini pen ti Pol mə nahatən eikuə me nepwın fwe Kolosi kamhahatən nərmama mə nahatətəien səvənraha ia Kristo rıpkəmwhen mhə. Nahatən eikuə me nəha hamahatən irəha mə tuhəfwaki m nagelo me, mhesi pen natuakəmien me nepwın, mhəsiai mwi nəpın ikinan me nepwın. Pol rırai nəkukuə i revən ti nirəha mə tuhaməkeikei mhərər əknekın, mhəpwəh nətərigien ia nahatən eikuə me nəha. Kristo in rasori ia narimnari me pam. Nemhəien səvəi Kristo in əpa ruvehimıru kıtaha ti noien ərəha me səkitaha. Iesu rıfi nari ia kıtaha tsəpwəh mwi nisıaiien natuakəmien me səvəi iərmama.

¹ Iou Pol, iou aposol riti səvəi Iesu Kristo ti nəri nə mə Kumwesən rıməni nəkwan mə tako, mine piəvtaha Timoti.

² Nəkukuə i rauvehe tukumiaha nərmama me səvəi Kumwesən fwe taon nəha Kolosi. Kimiaha nə piəvmaha me hiəməuvehe mho kuatia kimiaha Kristo, hiamahatətə pərhiən irə.

Pwəh Kumwesən Tata səkitaha trəriari pehe namasanien mine nəmərınuien m kimiaha.

Nəgnəgıniien mine nəfwakiien

³ Nəpın me pam, nəpın kimaha iahaməfwaki tukumiaha, iahaməni tanak ti Kumwesən i in Tata səvəi Iesu Kristo İərimənu səkitaha.

⁴ Iahaməni tanak tukwe in ti nəri nə mə iahəuvəregi raka mə kimiaha hiamahatətə əknekın ia Iesu Kristo nənə mamhokeikei pik nərmama me səvəi Kumwesən.

⁵ Nahatətəien mine nokeikeiien səkimiaha ro iamınhi irə ti nəri nə mə hiəukurən amasan ia rerımiaha mə Kumwesən truvei pehe nəfe nari sə rınəpnəpenə irə m kimiaha fwe ia neiai. Hiəuvəregi raka narimnari me nəha ia nəgkiariien pərhiən, in i nəgkiariien amasan səvəi Iesu Kristo.

⁶ Ia kwopun me pam ia təkure tıprənə nərmama kamhəni irapw nəgkiariien amasan səvəi Kristo, nənə raukuə mamə kwənkwan mauverə mamə amasan nımıruien səvəi nərmama me həpik. Rəmwhen a mwi ia kimiaha nəpın hiamregi mhəukurən nıpərhiənien nəha ia namasanien səvəi Kumwesən, nənə rauverə mwi mukuə ia nımıruien səkimiaha.

⁷ Epafras rınahatən kimiaha ia nəgkiariien nəha. In iərmama riti səkimaha iahokeikei pik in, iahamo tukwini pəri nari kimaha min. Kimaha iahəukurən nətigiteien irə, ramasitu ia wok səvəi Kristo maməgkiari tukwini səkimaha.

⁸ In rıməni pehe tukumaha i mə nokeikeiien səkimiaha rasori raku pen ti Nənımwın İkinan.

⁹ Ro iamınhi irə nəpın iahəregi nəvisaiien nəha, nənə iahaməfwaki tukumiaha ia nəpın me pam, mamhəres mə kimiaha tihəuvehe mhəukurən amasan pam nəkwai Kumwesən ia nukurənien sə raku pen ti Nənımwın səvənhi.

¹⁰ Ro iamınhi irə mine kimiaha tıhamarə ia narəien atukwatukw sə ramo İərimənu səkitaha rerın ramagien, mamhəukuə kwənkwiamiaha ia noien amasan me pam, nənə ia nəpın me nukurənien səkimiaha truvehe masori mwi hiəukurən amasan mwi Kumwesən.

¹¹ Iahaməfwaki mə nıskaiien asori səvəi Kumwesən tro kimiaha hiəskai nəpın nərəhaien truvehe, pwəh hiərer əknekın ia nəpın me pam, nənə mho nətərigien səkimiaha rəpwəmwis, nənə mamho kimiaha hiamagien

¹² mamhəni tanak ti Tata Kumwesən ti nəri nə mə in rino kimiaha mə hiəukurən nuvehi pəriien nautə kimiaha nərmama ikinan me səvənhi. In rinəmri karen nautə nəha ia kwopun rukuraan ikin.

¹³ Iakani iamihhi irə ti nəri nə mə in ripeci raka kitaha ia niskaiien səvəi nəpitəvien, mipeci pen kitaha ia nitətə sə Tini keikei ramərimənu irə.

¹⁴ Tini rifi nari ia kitaha, mo mə Kumwesən trəpwəh nərpwiniien noien ərəha me səkitaha.

Kristo in rasori ia narimnari me pam

¹⁵ Tini Kumwesən in rəmwhen atukwatukw ia Tata səvənhi sə səpkətoni mhə. In nəmritaik sə in rasori ia neiai mine tiprənə mine narimnari me pam.

¹⁶ In rasori ti nəri nə mə in rino pam narimnari me nəha, narimnari me səməme samətoni mine səməme səpkətoni mhə, kig me, uə ieni mə, uə nənimwin me səməme kamhəuvehi nasoriien mine nərimənuien. Narimnari me pam nəha, Tini Kumwesən rino irəha mə səvənhi.

¹⁷ In riməkupwən marə ia narimnari me pam, nənə narimnari me pam kamharə ti nəri nə mə niskaiien səvənhi raməkwtəmhiru irəha.

¹⁸ In rasori ia nakalasia me səvənhi irəha həmwhen ia nipwran in kənkəpwə. In nukunen, iərmama sə riməkupwən mətui mwi ia nemhəien səvənhi, ro pen in ramasan ia narimnari me pam mukupwən.

¹⁹ Kumwesən ramarə pam ia reri Tini mukuər irə. Nənə Kumwesən rerin ragien pwəh ro iamihhi irə.

²⁰ Rerin ragien ripeci narimnari me pam ia təkure tiprənə mine ia neiai hənəvisə irəha min, muvi simwin pehe irəha ia tini, nənə məmri nəmərinuien ia niten sə rinaiu ia nei kamarkuau.

²¹ Fwe kupwən kimiaha hiamarə isipwin ti Kumwesən. Hiaməmwəki in ti nəri nə mə rerimiahha ramrhi ərəha in, nənə mamho noien ərəha me.

²² Mətə təkwtəkwuni, ti nəri nə mə Tini ruvehe iərmama məmwhen ia kitaha, memhə, ro pen Kumwesən ro kimiaha hiəuvehe in me nepwin. In ro iamihhi irə mə trəpwi irapw kimiaha ia nənimen hiatukwatukw pam,^a mhəmher, kəpwəh nətoniien noien ərəha riti səkimiaha.

²³ Mətə tihaməkeikei mhəmwur pen ia nahatətəien səkimiaha, mamhərer əknekən irə, mhəpwəh nikiukiuien, mhəpwəh narakaiien ia noien sə hiaməmri pen əknekən nətərigien səkimiaha ia nəgkariien amasan nəha hiəuvəregi raka mine nəfe rani. Kənəvisau irapw raka nəgkariien amasan nəha ia kwopun me ia tiprənə. Iou Pol, iou iərmama riti sə iakamasitu ia wok nəha.

Pol ramasitu mamsese ti nakalasia me səvəi Iesu Kristo

²⁴ Təkwtəkwuni rerik ragien a mə kamo nəmisəien miou tukumiaha.^b Ia nəmisəien me i iakamregi ia nipwrak, iakamripin pen a mamo sampam ia nəmisəien me səvəi Kristo səməme in riməregi ti nipwran. Nipwran nə in nə nakalasia me səvənhi.

²⁵ Iou iərmama riti sə iakamasitu ia nakalasia me nəha. Kumwesən rinəmri pehe wok i ia rəgik mə takasitu ia kimiaha, məvisau irapw pam nəgkariien səvənhi m kimiaha.

²⁶ Nəgkariien nəha in nəgkariien riti səvəi Kumwesən rinərkwafə ti nərmama fwe kupwən, mətə təkwtəkwuni nəha Kumwesən rino pui m nərmama me səvənhi.

²⁷ Kumwesən rokeikei mə tro nərmama me nəha səvənhi hətoni mhəukurən mə nəgkariien nəha in rinərkwafə i truvei pen nautə amasan m nərmama ripko mhə irəha

1:12: Efes 1:11,18 **1:13:** Luk 22:53, Efes 2:2 **1:14:** Efes 1:6,7 **1:15:** 2Kor 4:4, Jon 1:18 **1:16:** Jon 1:3,10
1:17: Jon 1:1, 8:58 **1:18:** Efes 1:22-23, Wok Me 26:23, Rev 1:5 **1:19:** Jon 1:16, Kol 2:9 **1:20:** Efes 1:10, 2:16, Rom 5:1, Efes 1:7, 2:13, 1Jon 2:2 **1:21:** Rom 5:10, Efes 2:12, 4:18 **1:22:** Efes 2:14-16, Efes 5:27 **a 1:22:** Uə "kimiaha nəkur ikinan me səvənhi." **1:23:** Efes 3:17, Hip 3:14, Mak 16:15, 1Tim 3:16 **1:24:** Efes 3:13 **b 1:24:** Pol raməmak fwe ia kalapus nəpin rirai nəkukuə i. Kalapus nəha in nəha nəmisəien sə Pol raməgkari irə ia vas 24.
1:25: Efes 3:2,7-8 **1:26:** Rom 16:25-26, Efes 3:3-5,9-10 **1:27:** Efes 1:18, 1Tim 1:1

nəkur Isrel. Nautə amasan nəha Kristo ia rerimiahā, iāmə sə hiamətīgite irə truvei pehe nasoriien m kīmiaha ia neiai.

²⁸ Kristo nəha, kīmaha iahaməni irapw in, mamhəvəhag m nərmama me pam, mamhahatən nərmama me pam ia nukurənien me pam, mə irəha pam tuhəuvehe mhəmruə ia noien səvəi Kristo, nənə iahərpwi irapw irəha ia nəmri Kumwesən.

²⁹ Ia noien nəha iakaməmwur mamsese tukwe mamesi pen nīskaiien asori səvəi Kristo sə ramo wok ia nīmīruien səiou.

2

¹ Iakokeikei mə tihəukurən mə iou iakamsese pik tukumiahā nəkur Kolosi, mīne nəkur Laotisia, mīne nakalasia me pam səməme həpkətoni raka mhə nənimek ia nəpīn riti.

² Iakokeikei mə takasitu ia nirəha pwəh həregi ramasan fwe ia rerīnraha, mhəuvehe mho kuatia mhokeikei irəha me, mhəukurən amasan nīpwrai nəgkiariien pərhien nənə mhəuvehi namasanien me pam səvəi noien i. Ro iamīnhi irə irəha tuhəukurən nīpwrai nəgkiariien sə Kumwesən rīnərkwafə i fwe kupwən. Nəgkiariien nəha in Kristo,

³ iāmə sə Kumwesən rīnərkwafə pen nukurənien amasan me pam səvənhi irə.

⁴ Iakaməgkiari iamīnhi irə m kīmiaha ti nəsisəgien ia nəgkiariien eikuə me səvəi nərmama sə rəsien mavi raka nətərigien səkīmiaha.

⁵ Nīpərhienien, nīpwrak rīpkarə mhə kīmiaha min, mətə iakamarə kitaha m kīmiaha ia nənimwīk. Nənə rerik ragien pik ti nəri nə mə iakamətoni mə nətərigien səkīmiaha kuatia a, nənə hiamahatətə əknekīn ia Kristo.

Nərmama me səvəi Kristo nīmīruien səvənraha ruvəuvehe muvəukuər raka

⁶ Ti nəri nə mə kīmiaha hiəməuvehi Iesu Kristo mə in Iərimənu səkīmiaha, nənə tihaməkeikei mharə ia narəien kuatia kīmiaha min.

⁷ Tihəkwətəmhiri əknekīn in rəmwhen ia nuai nei raməkwətəmhiri əknekīn tīprənə. Nīmīruien səkīmiaha traməkeikei mərəer əknekīn irə rəmwhen ia nimwə sə ramərəer əknekīn ia tīprənə. Nahatətəien səkīmiaha traməkeikei mīskai ia nəpīn me pam rəmwhen kīnahatən raka kīmiaha irə. Nənə ia nəpīn me pam tihaməkeikei mhəni tanak m Kumwesən.

⁸ Nərmama nēpwīn nəha irəha kamhəni mə hokeikei pik nukurənien. Mətə nəgkiariien səvənraha ro neikuəien i, nīpwran riwən, ti nəri nə mə ramesi pen a nahatənien səvəi nərmama mīne nənimwīn me i irəha nukune noien me səvəi tīprənə i. Nəgkiariien səvənraha rīpkesi pen mhə nəvisaiien ia Kristo. Tihamətui amasan mə nərmama me nəha tuhəpwəh nərkwiien kīmiaha ia nəgkiariien me səvənraha.

⁹ Iakani iamīnhi irə ti nəri nə mə iərmama nəha Kristo, Kumwesən ramarə pam ia nīpwran mukuər irə.

¹⁰ Nənə ti nəri nə mə kīmiaha hiəməuvehe mho kuatia kīmiaha min nīmīruien səkīmiaha ruvəukuər raka nari riti mwi riwən tihaməkeikei mhətui. Kristo in rasori ia nənimwīn me pam səməme kamhəuvehi nasoriien mīne nərimənuien.

¹¹ Nənə ti nəri nə mə hiəməuvehe mho kuatia kīmiaha min, kuvəuvehi raka ninhum m kīmiaha. Mətə nuvehien ninhum nəha iakani rīpko mhə sə nəha iərmama riti ro ia rəgin, rekəm. Iakani nuvehien ninhum nəha Kristo rīno mərəi raka noien ərəha səvəi nīpwramiahā.

¹² Nənə nəpīn kīno paptəes ia kīmiaha, kīnimwi kīmiaha kīmiaha min. Ia paptəes nəha kīməuvehi utə mwi kīmiaha hiətui mwi ia nemhəien kīmiaha min, ti nəri nə mə hiamahatətə ia nīskaiien səvəi Kumwesən. Ia nīskaiien nəha in rīno Kristo rətui mwi ia nemhəien səvənhi.

Ia nei kamarkuauī Kumwesən rīfi nari ia nərmama me səvənhi

¹³ Kimiaha narmama ripko mhə kimiaha nəkur Isrel kəpwəh nuvehien ninhum m kimiaha ia nipwramiaha, fwe kupwən rəmwhen mə hiəuvamhə raka ti nəri nə mə hiənamo noien ərəha me, mətə Kumwesən ruvei pehe nimiruien vi m kimiaha nəpin rino Kristo rətui mwi ia nemhəien səvənhi. In rinenouenou raka noien ərəha me pam səkitaaha.

¹⁴ Nəkukuə nəha rərəha ia kitaha kimərai pen noien ərəha me irə səkitaaha mə tukərpwın pehe m kitaha, Kumwesən ruvəuvehi raka raka nəkukuə nəha irau nəgkiariien me səvəi Loa səməme kamhərkwi kitaha, mərui tərini pen ia nei kamarkuau. Ro pen in rifi nari ia kitaha.

¹⁵ Ia nei kamarkuau Kumwesən rətəfi niskaiien səvəi nənimwın me səməme kamhəuvehi nasoriien mine nərīmənuien. Rəmwhen mə rərihi tərini rəginraha, miri irapw irəha ia nəmri narmama, mahatən pen mə ruvəuvehi irapw niskaiien səvənraha ia naruagənien.

¹⁶ Ro pen tihəpwəh nəsənien iərmama riti rəkiri noien səkimiaha ia nıkaren səvəi nəfe hiamani uə hiamənimwi, uə ia nıkaren səvəi nəfe hiamo ia nəpin ikinan me, uə nəpin səvəi məkwə vi, uə sapat.

¹⁷ Narimnari me nəha həmwhen a ia nənimwi nari sə rəpwəh ihi nier peheien, mətə nipwran in Kristo.

¹⁸ Narmama nepwın nəha irəha kamhəni mə narmama tuhaməkeikei mhəuvehi irapw nətərigien səvənraha nənə mhəfwaki m nagelo me. Irəha kamhəni nəgkiariien nəha mamhərer ia nəməkrəhaien me səvənraha səməme hənətoni. Kimiaha tihəpwəh nukurirəien irəha kamo hiarfai ia nəfe nari hiamaiu tukwe. Narmama me nəha kamhəfiəutə ia nərəha ti nəri nipwran riwən, mamhəni nəfe ruku pen ti nətərigien atukw səvənraha.

¹⁹ Irəha həkəkwtəmhiri əknekin mhə Kristo, mətə in rəmwhen ia kənpəwə iərmama. Kitaha səmwhen ia nipwrai iərmama nəha kwənəkwus me həkwi tərini kwopun nıkəkrin me riripin ikin. Nəpin Kristo raməkwməni kitaha nənə kitaha pam səuverə ia nuverəien sə ruku pen ti Kumwesən.

²⁰ Kimiaha hiəuvamhə raka kimiaha Kristo. Hiənaraka raka raka ia nənimwın me i irəha nukune noien me səvəi tıprənə i. Mə ro iamınhi irə rəfo kimiaha hiamarə ihi rəmwhen kimiaha narmama me səvəi tıprənə? Rəfo kimiaha hiaməsiai natuakəmien me i kamhəni iamınhi irə mə,

²¹ “Tikəpwəh nuvehien, məpwəh nənə əghanien, məpwəh nırapiien”?

²² Natuakəmien me nəha kamhəni nəveginien mine narimnari me hiani uə hiəuvehi nənə triwən mwi. Kamhesi pen nətərigien mine nahatənien səvəi iərmama.

²³ Nıpərhiienien, rosi narmama me nepwın kamhətə mə natuakəmien me nəha ho nukurənien i ti nəri nə mə ikamesi pen maməmwur mə tikəfwaki skai m Kumwesən, mauvehi irapw nətərigien səim, nipwram raməmisə i. Mətə natuakəmien me nəha ko həkəsitu mhə mhəsisəg noien ərəha səvəi nipwrataha.

3

Narmama me səvəi Iesu Kristo tuhaməkeikei mharkahu ia nimiruien vi

¹ Ti nəri nə mə Kumwesən rino kimiaha hiətui mwi ia nemhəien kimiaha Kristo, ro pen təkwtəkwuni nəha tihaməkeikei mhətui narimnari me fwe irənhə ia kwopun nəha Iesu raməkure ikin ia nıkare Kumwesən mwatuk.

² Nətərigien səkimiaha traməkeikei məmak ia narimnari me fwe irənhə, mətə trəpwəh nəmakien ia narimnari me ia təkure tıprənə i.

³ Iakani iam̄nhi irə ti nəri nə mə k̄imiaha hiəuvamhə raka, n̄im̄iruien sək̄imiaha k̄inərkwafə pen ia Kumwesən k̄imiaha Kristo.

⁴ N̄im̄iruien pərhiēn sək̄itaha in nə Kristo. Nənə n̄əp̄in Kristo tr̄ir̄ar̄ig pehe mwi, Kumwesən tro n̄ərmama pam hətōni Kristo m̄ine k̄itaha, nənə irəha tuhətōni n̄amasanien m̄ine n̄iskaiien s̄əv̄nhi.

⁵ Ro pen k̄imiaha tihaməkeikei mhəpwəh anan noien ərəha s̄əv̄i t̄iprənə me i: n̄ipran m̄ine n̄ərman kamhəri ənnapen irəha me, irəha kamho noien ərəha s̄ə ro a naur̄isien, mamhokeikei p̄ik irəha me ti noien ərəha, nət̄ar̄igien s̄əv̄nraha rukuər ia noien ərəha, rer̄inraha ramakres (noien nəha rəmwhēn mə kamhəfwaki pen m̄ n̄ənimwi nari me).

⁶ Noien me nəha kamho niemaha raməpi Kumwesən. Tr̄ipko mhə tui in ruvehe m̄ərpw̄in noien ərəha me s̄əv̄i n̄ərmama me nəha s̄əməme kamhəriui nəkwan.

⁷ Fwe kupwən k̄imiaha mwi hiamarə mamho noien ərəha me nəha n̄əp̄in noien ərəha me nəha kamhərīm̄ənu ia k̄imiaha.

⁸ Mətə təkwtək̄wuni nəha tihaməkeikei mharaka pam ia nirəha: niemaha, nət̄əpaharien, n̄əmwək̄iien iərmama, n̄iniien n̄ikare iərəmə, m̄ine n̄əgk̄iar̄iien əmkem̄ik s̄ə raku pen ia tər̄hui iərəmə.

⁹ Tihəpwəh neikuəien ia k̄imiaha me, ti nəri nə mə hiənəpwəh raka n̄im̄iruien akuas sək̄imiaha m̄ine noien ərəha me s̄əv̄nhi,

¹⁰ nənə mharkahu ia n̄im̄iruien vi. N̄im̄iruien vi nəha in nəha iərmama vi s̄ə Kumwesən r̄ino, mamərm̄əvi ia nət̄ar̄igien s̄əv̄nhi mə truvehe m̄əmwhēn irə.

¹¹ Ti nəri nə mə k̄itaha s̄əuvəvehe mhəno n̄ərmama vi me ia k̄itaha nəri auər a mə ik iəmə Isrel uə r̄ipko mhə ik iəmə Isrel, kuvehi ninhum mik uə k̄ipkuvehi mhə ninhum mik, ikukurən amasan nari uə ipkukurən amasan mhə nari, ik slef uə r̄ipko mhə ik slef, mətə Kristo in narimnari me pam, mamarə ia rer̄itaha pam.

¹² K̄imiaha n̄ərmama Kumwesən r̄imər̄fi k̄imiaha. K̄imiaha n̄ərmama ikinan m̄ine n̄ərmama keikei me s̄əv̄nhi. Ro iam̄nhi irə k̄imiaha tihaməkeikei mhəuvehi pen n̄im̄iruien vi nəha sək̄imiaha rəmwhēn ia karkahu sək̄imiaha. K̄imiaha tihaməkeikei mhəpi ti n̄ərmama, mho ramasan m̄inraha, mhəuvehi irapw nət̄ar̄igien sək̄imiaha, mhəpk̄əfiūtə mhə ia k̄imiaha, mho nət̄ar̄igien sək̄imiaha rəpwəm̄wis,

¹³ mhəpwəh n̄əsēniien niemaha rəpi akwauakw k̄imiaha. Tr̄ini m̄inuə iərmama riti ro r̄ərəha ia k̄imiaha riti ramasan mə hienouenou i. Iər̄im̄ənu sək̄imiaha r̄inenouenou noien ərəha me sək̄imiaha. Ro pen k̄imiaha mwi tihaməkeikei mhenouenou noien ərəha me sək̄imiaha me.

¹⁴ Nənə irənhə ia noien me pam nəha, tiharkahu nokeikeiien s̄ə ravi tər̄ini amasan narimnari me pam h̄əuvehe mho kuatia.

¹⁵ Nənə pwəh n̄əm̄ərinuien s̄əv̄i Kristo r̄ər̄im̄ənu ia rer̄imiaha, ti nəri nə mə Kumwesən r̄inək̄wein ia k̄imiaha mə tihəuvehe mhous̄əsim̄w̄in rəmwhēn n̄ipwrai iərmama kuatia mharə ia n̄əm̄ərinuien nəha. Nənə ia n̄əp̄in me k̄imiaha tihaməkeikei mhəni tanak m Kumwesən.

¹⁶ Pwəh n̄əgk̄iar̄iien s̄əv̄i Kristo ramarə pəpw̄iə ia rer̄imiaha, hiamahatən mamhəvəhag m k̄imiaha me ia nukur̄ənien me pam. Tihani n̄ipu me ia nəkukuə nəha Ol Sam, m̄ine n̄ipu me s̄əv̄i n̄əfwak̄iien, m̄ine n̄ipu me s̄əməme kamhəriku pen ti N̄ənim̄w̄in Ikinan, mhəgn̄əḡini Kumwesən mə rer̄imiaha ragien tukwe.

¹⁷ Narimnari me pam s̄əməme hiamo, m̄ine n̄əgk̄iar̄iien me pam s̄əməme hiaməni, tihamo mamhəri ia n̄əghi Iesu Iər̄im̄ənu sək̄itaha, mamhəri tanak m Tata Kumwesən tukwe.

Nəvəhagien revən ti nakalasia me ia nimwə me səvənraha

3:3: Rom 6:2, 2Kor 5:14 **3:4:** Fil 1:21, 1Kor 15:43, 1Jon 3:2 **3:8:** Efes 4:25-31, 5:4 **3:9:** Efes 4:22,25 **3:10:** Efes 4:24 **3:11:** Kal 3:28 **3:12:** 1Tes 2:9, Efes 4:2,32 **3:13:** Efes 4:32, 5:2 **3:14:** Rom 13:8-10, 1Kor 13:13, Efes 4:3 **3:15:** Fil 4:7, 1Kor 12:13,27, Efes 4:4 **3:16:** Efes 5:19 **3:17:** 1Kor 10:31, Efes 5:20

18 Kimiaha nīpran me, tihaməkeikei mhəšiai nərman me səkimiaha. In nə noien atukwatukw nīpran me kamhahatətə ia Iərimənu tuho.

19 Kimiaha nərman me, tihaməkeikei mhokeikei nīpran me səkimiaha, mhəpwəh nomətəien irəha.

20 Kimiaha nəkwərhakwərha me, tihaməkeikei mho nəkwai tata mine mama me səkimiaha ia narimnari me pam, ti nəri nə mə noien i ramo Iərimənu səkitaha rerin ramagien.

21 Kimiaha tata me, tihəpwəh noien nəkwərhakwərha me səkimiaha niemaha rəpi irəha, kamo nətərigien səvənraha rimwei.

22 Kimiaha slef me, tihaməkeikei mho nəkwai nəmə asori me səkimiaha ia tīprənə i ia narimnari me pam, mətə tihəpwəh noien nəpīn kamhətoni a kimiaha rəmwhen ia nərmana səməme kamhəmwur mə tuho nərmana rerinraha ragien, mətə tiho ia rerimiaha pam mhehekir Iərimənu səkitaha.

23 Nəfe nəghin hiamo, tiho ia rerimiaha pam rəmwhen hiamo tukwini nari m Iərimənu səkitaha, rīpko mhə hiamo tukwini nari m nərmana.

24 Kimiaha hiəukurən mə Iərimənu səkitaha truvei pehe nərəkuien atukwatukw səvəi narimnari me səməme hiamo. Nərəkuien nəha in rinəmri karen raka mə səvəi nərmana me səvənhi. Iərimənu pərhiən sə hiamo tukwini nari min in nə Kristo.

25 Mətə iərmama sə ramo rərəha truvehi atukwatukw mwi nərəkuien səvəi noien ərəha səvənhi, ti nəri nə mə Kumwesən ramo ramənməwhen m nərmana me pam.

4

1 Kimiaha nəmə asori me, tihaməkeikei mho ratukwatukw m slef me səkimiaha pwəh rənməwhen a. Tiho iamīnhi irə ti nəri nə mə hiəukurən mə kimiaha mwi hiamarə tegin iəmə asori riti. Iəmə asori nəha in fwe ia neiai.

Nəvəhagien me nepwin mwi

2 Kimiaha tihaməkeikei mhəfwaki m Kumwesən ia nəpīn me. Nəpīn tihəfwaki irə, tihəpwəh napriien, mamhəni tanak m Kumwesən.

3 Tihaməfwaki mwi tukumaha mə Kumwesən trəsevər ia təpīnhə tukumaha pwəh iahəni irapw nəvisaien ia Kristo sə fwe kupwən ramərkwafə. Nəgkiariien i in i iakinani irapw nənə kuvehi puvnimwə iou ia kalapus tukwe.

4 Tihəfwaki mə takini irapw nəgkiariien nəha trəmher amasan rəmwhen a mə takaməkeikei mo iamīnhi irə.

5 Kimiaha tihaməkeikei mho nari ia nukurənien ia nəmri nərmana iruə me mhəpwəh nətə waien ia nəpīn riti səkimiaha ti nuvi peheien irəha.

6 Pwəh nəgkiariien səkimiaha ramasan ia nəpīn me məsien rəmwhen ia nəveginien kuvei pen sol irə, nənə tihaməkeikei mhəukurən amasan mə tihəfo irə mhəpīpwen nəgkiariien səvənraha kuatia kuatia.

Nəgkiariien sampam

7 Tikikas trəvisau irapw pam noien me səiou ia kwopun i m kimiaha. In piəvtaha keikei riti səkimaha iahəukurən nətigiteien irə, ramasitu mamō tukwini nari m Iərimənu səkitaha kimaha min.

8 Takərhi pehe in tukumiaha ti noien i, mə in tro kimiaha hiəregi ramasan, mīni irapw tukumiaha mə iahaməfarə irə.

9 In truvehe irau Onesimas, piəvtaha keikei i kimaha iahəukurən nətigiteien irə, in iərmama riti səkimiaha. Irau trouəvisau narimnari me pam ia kwopun i m kimiaha.

¹⁰ Aristakas in ramarə ia kalapus kımrau min, in rani ramasan tukumiaha. Mak, piəvi Panapas sə karen, in mwi rani ramasan tukumiaha. Mak nəha, kımaha iahəuvəni pehe raka tukumiaha i mə kımiaha tihaməkeikei mhəsevər ia rerımiaha tukwe trini minuə ruyehə tukumiaha.

¹¹ Nənə Josua Jastas in mwi rani ramasan tukumiaha. Ia kwənəkwus me səvəi nəkur Isrel səməme kamhəni nıpərhiəniəni ia Iesu, iəmənmirəhar i irəhar əpa kamharowok kımaha minraha ia nıkaren səvəi nitətə sə Kumwesən ramərımənu irə, nənə irəhar harnasitu pik ia nirak.

¹² Epafras, iərmama riti səkımiaha sə ramo tukwini nari m Iesu Kristo, in mwi rani ramasan tukumiaha. Ia nəpin me rerin ramrhi kımiaha ia nəfwakiiən me səvənhi, maməres Kumwesən mə kımiaha tihərer əknekın mhəmruə nənə mhəukurən amasan narimnari me pam səməme Kumwesən rokeikei.

¹³ Iou iakəsəni mə nıpərhiəniəni in ramo wok skai ti nasituien ia kımiaha, mine nəkur Laotisia, mine nəkur Hierapolis.

¹⁴ Luk, tokta keikei səkitaha, mine Temas, irau krauni ramasan tukumiaha.

¹⁵ Tihəni tukwini ramasan səiou revən ti piəvtaha me fwe Laotisia, mine prən nəha Nimfa, mine nakalasia me səməme kamhousəsimwın irəha me ia nəkwai nimwə səvənhi.

¹⁶ Nəpin tihəvsini raka nəkukuə i səiou, nənə tihaməkeikei mhərhi pen i revən ti nəkur Laotisia mə irəha tuhəvsini mwi m nakalasia me fwe ikin. Ia noien a mwi nəha, kımiaha tihaməkeikei mhəvsini mwi nəkukuə səvəi nəkur Laotisia.

¹⁷ Nənə tihaməkeikei mhəni pen ti Akipas mə in traməkeikei mo pam wok sə Iərımənu səkitaha rıməuvei pen min.

¹⁸ Iou Pol iakauvehi nəri kamrai nari irə mamrai a ia rəgik nəgkiariien səvəi niniien ramasan m kımiaha. Tihəpwəh nenouenouien jen me i kınərihi iou irə. Pwəh namasanien tramarə tukumiaha.

Fas Tesalonaeka

Nægkiariien sə rani mə nəfe i nəkukuə

Pol ramavən maməvisau irapw nəgkiariien amasan səvəi Kristo ia kwopun me. Ia navəniən səvənhi sə ro kəru irə rərpwi vi a nousəsimwiniən səvəi nakalasia me fwe Tesalonaeka. In rarə fwe ikin nəfwakiien kahar nənə mier ti nəri nə mə nəkur Isrel həmwəki in, mhometə in. Ia nuk 51 Timoti rərhi pen nəkukuə riti revən ti Pol maməgkiari ia narəien səvəi nakalasia me fwe Tesalonaeka. Pol ramarə fwe Korin nəpən in ruvehi nəkukuə səvəi Timoti. In rokeikei mə truvehi utə nətərigien səvəi nəkur Tesalonaeka ro pen rirai nəkukuə i. Pol rinaməgnəgini nəkur Tesalonaeka ti nəri nə mə hamərər əknekən ia nahatətəien səvənraha nəpən nərmama hamometə irəha. In ramahatən irəha ia narəien sə ratukwatukw ia nəmri Kumwesən, mamahatən mwi irəha ia nuveheien səvəi Iesu. Kitaha səreirei mə Iesu truvehe ia nəfe nəpən. Ro pen tsaməmwur ia noien amasan meste nuveheien səvəi Iesu Kristo.

¹ Iou Pol, Saelas, mine Timoti.

Nəkukuə i rauvehe tukumiaha nakalasia me fwe Tesalonaeka. Kimiaha nərmama səvəi Kumwesən tata səkitaha mine Iesu Kristo Iərimənu səkitaha.

Pwəh namasanien mine nəmərinuien krauarə tukumiaha.

Kini vivi Kumwesən ti nahatətəien səvəi nəkur Tesalonaeka

² Nəpən me pam iahaməni kimiaha ia nəfwakiien me səkimaha, nənə mamhəni vivi Kumwesən tukumiaha pam,

³ ti nəri nə mə ia nəmri Kumwesən Tata səkitaha rerimaha ramrhi noien amasan səkimiaha sə ruku pen ia nahatətəien, mine nəmwurien səkimiaha sə ruku pen ia nokeikeien, mine nərərien səkimiaha sə hiamərər əknekən irə ti nəri nə mə hiəmri pen əknekən nətərigien səkimiaha ia Iərimənu səkitaha Iesu Kristo.

⁴ Piak me, Kumwesən rokeikei kimiaha, nənə muvərfi raka kimiaha mə kimiaha nərmama me səvənhi. Kimaha iahəukurən amasan mə nəri nəha ro nīpərhienien

⁵ ti nəri nə mə nəpən nəgkiariien amasan sə iahaməvisau irapw i rīməuvehe tukumiaha fwe kupwən, ripkuvehe mhə ia nəgkiariien a, mətə ruvehe mwi ia nəgsen, mine Nənimwən Ikinan, mine ia suatuk riti sə rahatən pen mə hiamahatətə pərhien irə. Nənə nəpən iahənarə kitaha m kimiaha, hiəukurən mə iahənəfarə irə. Iahəno a narimnari me rasitu ia kimiaha.

⁶ Nənə ia nəpən nəha hiəuvehe mhəmwhen a ia kimaha mine Iərimənu səkitaha, ti nəri nə mə nəpən kuvei pehe nəgkiariien səvəi Kumwesən m kimiaha nənə hiəuvehi nərmama ho nəmisiəien asori m kimiaha, mətə Nənimwən Ikinan ro rerimaha ragien a.

⁷ Ia noien nəha hiənahatən suatuk amasan riti m nərmama me pam səməme kamhatətə fwe profens mi nəha Masetonia mine Akaea mə tuhesi pen noien səkimiaha.

⁸ Iakani iamənhi irə ti nəri nə mə kimiaha hiənəvisau irapw raka nəgkiariien səvəi Iərimənu kuvəregi ia kwopun me rəmwhen ia kisipw rasək. Ripko mhə fwe Masetonia əpa mine Akaea, mətə nərmama ia kwopun me pam həuvəregi raka kamini mə hiənəfo mhəuvehe mhahatətə ia Kumwesən. Ro iamənhi irə kimaha tahəni nəgkiariien riti ti nəfe.

⁹ Nərmama me pam nəha kamhəgkiari ia kitaha, mamhəni mə nəpən iahəuvehe mhətə kimiaha fwe kupwən, hiəsevər ia rerimaha tukumaha, nənə mharaka ia nənimwi nari me səkimiaha səməme hiaməfwaki pen mənraha, mhəuvehe mhəkurirə Kumwesən səkimaha. Irəha kamhəni mə ipwet mine hiamo tukwini nari m Kumwesən pərhien sə ramiru,

¹⁰ mamheitenhi t̄ini s̄a in r̄ino r̄ətui mwi ia nemh̄aien. T̄ini n̄aha Iesu s̄a truku pen ia neiai, muvehe, muvehi raka k̄itaha t̄i niemaha s̄əv̄ai Kumwes̄ən ia n̄əp̄in rauvehe.

2

Wok s̄a Pol r̄ino fwe Tesalonaeka

¹ Piak me, kimiaha hīəukur̄ən m̄ə n̄əp̄in iah̄əuvehe mh̄ətoni kimiaha fwe kupw̄ən, nuveheien s̄əkimaha r̄ipko mh̄ə n̄əri aūər a ir̄ə.

² Hīəukur̄ən m̄ə n̄əp̄in iahamar̄ə ihi fwe Filipae, n̄ərmama ho n̄əmis̄aien m̄ kimaha, mh̄əni ər̄əha kimaha. M̄ət̄ə Kumwes̄ən s̄əkitaha r̄ino n̄ət̄ərigien s̄əkimaha riskai iah̄əuvehe mh̄əni irapw̄ n̄əgkariien amasan s̄əv̄ənhi tukumiaha ia n̄əmri n̄ərmama h̄əp̄ik s̄əməme h̄əmw̄əki n̄əgkariien n̄əha.

³ N̄ən̄ə hīəukur̄ən m̄ə n̄əgkariien s̄əkimaha iah̄ən̄əvisau irapw̄ m̄ kimiaha rier ia t̄ərhumaha t̄i n̄əf̄e? T̄i n̄əri n̄ə m̄ə iah̄ərkwaf̄ə n̄ət̄ərigien ər̄əha riti ia rerimaha, ūə iah̄əmwur m̄ə taheikūə ia kimiaha, ūə taho n̄ifeifeien m̄ kimiaha? Rek̄əm!

⁴ Iah̄əpw̄əh noien iam̄in̄ha ir̄ə, m̄ət̄ə ia n̄əp̄in me iaham̄əni n̄əgkariien s̄ə Kumwes̄ən rokeikei, t̄i n̄əri n̄ə m̄ə in r̄in̄ət̄ə raka kimaha m̄ə iah̄əmw̄hen, r̄əmri pehe n̄əgkariien amasan s̄əv̄ənhi ia t̄ipage r̄əgimaha. Ro iam̄in̄hi ir̄ə iah̄əpk̄əmwur mh̄ə m̄ə n̄ərmama rer̄in̄raha tragien tukumaha, m̄ət̄ə iaham̄əmwur m̄ə Kumwes̄ən s̄ə ram̄ət̄ə n̄ət̄ərigien s̄əkimaha rer̄in̄ tragien tukumaha.

⁵ R̄əmw̄hen kimiaha hīəuv̄əukur̄ən raka kimaha iah̄əpk̄uvehe mh̄ə mh̄əni n̄əgkariien əsien me tukumiaha, ūə n̄əgkariien s̄ə tah̄əvi kimiaha ir̄ə hīəuvehe mh̄əuvei pehe mane m̄ kimaha. Kumwes̄ən mwi rukur̄ən m̄ə n̄əgkariien i ro n̄ip̄ər̄hienien!

⁶ N̄ən̄ə iah̄əpk̄əmwur mh̄ə m̄ə taho n̄ərmama h̄əgn̄əḡini kimaha. Iah̄əpw̄əh noien iam̄in̄hi ir̄ə ia kimiaha ūə ia n̄ərmama nepw̄in̄ mwi.

⁷ N̄ən̄ə nari riti t̄i n̄əri n̄ə m̄ə kimaha aposol me s̄əv̄ai Kristo iah̄əukur̄ən n̄in̄ien m̄ə tiham̄əkeikei mh̄əs̄iai kimaha r̄əmw̄hen ia n̄əm̄ə asori me, m̄ət̄ə iah̄əpk̄o mh̄ə iam̄in̄hi ir̄ə. N̄əp̄in iahamar̄ə k̄itaha m̄ kimiaha fwe kupw̄ən, noien s̄əkimaha r̄im̄əru r̄əmw̄hen ia mama riti s̄ə ram̄ət̄ui amasan t̄i n̄ip̄wn̄ət̄in̄ me.

⁸ Iahokeikei p̄ik kimiaha, ro pen ia n̄əp̄in me n̄əha rerimaha ragien t̄i n̄ini irapw̄ien n̄əgkariien amasan s̄əv̄ai Kumwes̄ən tukumiaha. M̄ət̄ə r̄ipko mh̄ə in ər̄əpa i, rerimaha ragien a mwi t̄i nuvei peheien n̄im̄ir̄uien s̄əkimiaha m̄ kimiaha t̄i n̄əri n̄ə m̄ə iahokeikei p̄ik kimiaha.

⁹ Piak me, rerimaha ram̄r̄hi wok skai s̄ə iah̄əno ūə rek̄əm? N̄əp̄in iaham̄əni irapw̄ n̄əgkariien amasan s̄əv̄ai Kumwes̄ən tukumiaha, iahamo wok ia r̄əgimaha ia n̄əp̄in m̄ine ia ran m̄ə tah̄əpw̄əh n̄əres peheien nari riti tukumiaha.

¹⁰ Kimiaha m̄ine Kumwes̄ən mwi hīəukur̄ən m̄ə n̄əgkariien i ro n̄ip̄ər̄hienien! N̄əp̄in iahamar̄ə k̄itaha m̄ kimiaha n̄ərmama hiamahat̄ət̄ə ia Kumwes̄ən, noien s̄əkimaha ro ikinan, matukwatukw, m̄əmher.

¹¹ Hīəukur̄ən m̄ə iah̄əno m̄ kimiaha r̄əmw̄hen ia tata riti ramo m̄ n̄ip̄wn̄ət̄in̄ me.

¹² Iaham̄ərp̄wi ək̄nek̄in kimiaha, mamh̄əuvehi ut̄ə n̄ət̄ərigien s̄əkimiaha, n̄ən̄ə mamh̄əgkari skai m̄ kimiaha m̄ə tihar̄ə ia nar̄əien s̄ə ratukwatukw ia n̄əmri Kumwes̄ən. In ram̄ək̄wein kimiaha m̄ə tih̄əuvehe ia n̄əkwai n̄it̄ət̄ə s̄ə in ram̄ər̄im̄ənu ir̄ə mamh̄əhiapw̄.

¹³ Nari riti mwi n̄əha ikin ia n̄əp̄in me pam iaham̄əni vivi Kumwes̄ən tukwe. N̄əp̄in iah̄əni pehe n̄əgkariien s̄əv̄ai Kumwes̄ən tukumiaha, kimiaha hīəregi, mh̄əuvehi n̄əgkariien n̄əha, mh̄əni n̄ip̄ər̄hienien ir̄ə. Hīəpk̄uvehi mh̄ə n̄əgkariien n̄əha r̄əmw̄hen ia n̄əgkariien s̄əv̄ai iərmama, m̄ət̄ə hīəuvehi atukwatukw mh̄əukur̄ən m̄ə n̄əgkariien i

in pərhien nəgkiariien səvəi Kumwesən. Nəgkiariien nəha rauverə ia kimiaha səməme hiaməni nīpərhienien irə.

¹⁴ Piak me, hiəukurən nakalasia me səvəi Kumwesən fwe tənə Jutia kamhəni nīpərhienien ia Iesu Kristo. Kimiaha hiəuvəuvehe mhənəmwhen raka ia nirəha. Iakani iamīnhi irə ti nəri nə mə nəmīsəien me nəha nəkur Isrel hənō mīnraha nəkur imwəmiaha me hənō rəmwhen a mwi ia kimiaha.

¹⁵ Nəkur Isrel me nəha irəha hənousi əpune Iesu Iərimənu səkitaha, mine profet kupwən me, nənə mhəkoui irapw kimaha iahəier. Kumwesən rerin rīpkagien anan mhə ti nirəha. Irəha kamhəmwəki nərmama me pam,

¹⁶ mamhəmwur mə tuhənise kimaha iahəpwəh nəgkiariien m nərmama rīpkō mhə irəha nəkur Isrel kamo Kumwesən ruvehimīru irəha. Ia noien nəha kamhakutan pen noien ərəha səvənraha meste trukuar. Mətə təkwtəkwuni nəha niemaha səvəi Kumwesən ruvəuvehe mīneste irəha.

Pol rokeikei pik mə trətoni mwi nəkur Tesalonaeka

¹⁷ Piak me, fwe kupwən kimaha iahənəpwəh kimiaha ia nīpwramaha mhəuvən isipwīn tukumiaha səvəi nəpīn ouihi, mətə nətərigien səkimaha raməmak ihi ia kimiaha. Ia nəpīn nəha iahaməmwur pik mə tahərərīg mhətoni mwi kimiaha ti nəri nə mə iahokeikei pik kimiaha.

¹⁸ Iahənokeikei mə tahəuvehe mhətoni kimiaha, iou, Pol, iakani pərhien mə iakinəmwur nəpīn rīpik, mətə Setan rəsisəg kimaha.

¹⁹ Nəfe nəha iahaməmri pen əknekīn nətərigien səkimaha irə, uə nəfe nəha nagienien səkimaha mine kəfəfau səvəi nisaiien sə tahərpwi kimaha tukwe ia nəmri Iərimənu səkitaha Iesu nəpīn in truvehe irə? Rosi kimiaha nə uə?

²⁰ Ouəh nīpərhienien, kimiaha nə nərmama iahamərpwi kimaha tukumiaha, nənə rerimaha ramagien tukumiaha.

3

¹ Nəpīn kimaha iahəuvavən isipwīn tukumiaha, rerimaha rəpou pik ti nəri nə mə iahəreirei mə hiamarə amasan uə rekəm. Ro iamīnhi irə iahəni sīmwīn mə iou mine Saelas trauarə kimrau əpa ia taon nəha Atens,

² mətə Timoti truvehe mətōni kimiaha. In piəvtaha riti sə ramo wok səvəi Kumwesən kimaha min, iahaməvisau irapw nəgkiariien amasan səvəi Kristo. Kimaha iahərhi pehe in tukumiaha mə trasitu ia kimiaha muvehi utə nətərigien səkimiaha, nənə mərpwi əknekīn kimiaha ia nahatətəien səkimiaha,

³ mə nəmīsəien me i kamo m kimiaha tuhəpwəh noien kimiaha riti rīmwei. Hiəuvəukurən raka mə nəri in i kimərfi raka mə tuko m kitaha iamīnhi irə.

⁴ Nəpīn iahamarə kitaha m kimiaha fwe kupwən iahaməni pehe tukumiaha mə tuko nəmīsəien m kitaha. Nənə hiəukurən amasan mə ruvəuvehe mīno nīpərhienien irə rəmwhen iahəmāni tukumiaha i.

⁵ Ro iamīnhi irə nəpīn rerik rəpou pik ti nəri nə mə iakreirei mə hiamarə amasan uə rekəm nənə iakərhi pehe Timoti mə truvehe mətōni ro nahatətəien səkimiaha mə ramskai ihi uə rekəm. Iakamhekīr mə ia suatuk riti Setan sə raməmwur mə tro nərmama həmwei ia nərəhaien rīno raka kimiaha hiəmwei ia nərəhaien, nənə wok səkimaha tro nəri auər a irə.

Timoti rīrərīg pehe məvisau nəgkiariien amasan riti m Pol mine Saelas

⁶ Təkwtəkwuni nəha Timoti ruvərərīg pehe mwi tukumaha, nənə məvisau pehe m kimaha nəgkiariien amasan i raməgkiari ia nahatətəien mine nokeikeiien səkimiaha. In

2:14: Wok Me 17:5 **2:15:** Wok Me 2:23, 7:52 **2:16:** Mat 23:32-33 **2:17:** 1Tes 3:10 **2:19:** Fil 2:15-16, 4:1, 2Tes 1:4 **3:1:** Wok Me 17:15 **3:2:** Wok Me 16:1-3 **3:3:** Efes 3:13, 2Tim 3:12 **3:4:** Wok Me 14:22 **3:5:** Fil 2:16
3:6: Wok Me 18:5

rīmāni pehe tukumaha i mā rerīmīaha ramrhi ihi kīmaha ia nagienien, nānā mhokeikei mā tihātōni kīmaha rāmwhēn a ia kīmaha iahokeikei mā tahātōni kīmīaha.

⁷ Ro iamīnhi irā, piak me, nāri auēr a iahamregi rārāha ia nāmīsāien me i kamo m kīmaha, mātā nāgkiariien sāvāi nahatātāien sākīmīaha rīmāuvehi utā nātārigien sākīmaha tukumīaha.

⁸ Nāpīn kīmaha iahāregi mā kīmīaha hiamārer āknekīn tī Iārimānu sākītaha iahāregi mā iahāuvehi mwi nīmīruien.

⁹ Ia nāmri Kumwesān sākītaha rerīmaha ramāgien tukumīaha. Nagienien nāha rasori pīk mamō kīmaha iahamāni vivi Kumwesān tukumīaha.

¹⁰ Ia nāpīn me pam ia nāpīn mīne ia ran iahamāfwaki skai mā tahātōni mwi kīmīaha, mhahātān kīmīaha ia nāfe hiāreirei ihi mā nahatātāien sākīmīaha trīskai mwi.

¹¹ Nānā pwāh Kumwesān tata sākītaha, mīne Iesu Iārimānu sākītaha, trouo suatuk riti sākīmaha tī nuveheien mhātōni kīmīaha.

¹² Pwāh Iārimānu sākītaha tro nokeikeiien i hiamō m kīmīaha me mīne nārmama me pam ruvehe masori mwi rāmwhēn ia nokeikeiien sākīmaha rasori tukumīaha.

¹³ Ia noien i in tro rerīmīaha riskai. Nānā ia nāpīn nāha Iesu Iārimānu sākītaha truvehe irā irāha nārmama ikinan me sāvānhi, tihārer ia nāmri Kumwesān tata sākītaha, mhatukwatukw, mhāmher.

4

Nāfe nāha noien nākūr āfwaki me tuho Kumwesān rerīn ragien tī nīrāha

¹ Piak me, takamākeikei māgkiari ia narimnari nepwīn. Iahānahātān raka kīmīaha ia nāfe noien sā tīho mā Kumwesān rerīn ragien tukumīaha. Nīpārhiēnien i hiāno raka. Nānā tākwātākwuni iahamāres kīmīaha nānā mamhāres skai ia nāghi Iesu Iārimānu sākītaha mā tīhamō a iamīnhi irā mamhāuvān.

² Hiāuvāukurān raka nāvāhāgien me nāha sāmāme iahāuvei pehe m kīmīaha fwe kupwān ia nāghi Iesu Iārimānu sākītaha.

³ Nāri in i nākwai Kumwesān mā kīmīaha tihāmher, mho nākūr ikinan me sāvānhi ia kīmīaha. Tihāpwāh nesi penien suatuk sāvāi nīpran mīne nārman sāmāme kamhāiri āpnāpen irāha me.

⁴ Kurirā kīmīaha kuatia kuatia hiāiri pran tihākupwān mhāukurān noien sā rāmher, mo ikinan, mo nīsiāiien kamiri pran irā.

⁵ Tihāpwāh nīriien pran ia suatuk sā hiamākurirā a nāfe nīpwramīaha rokeikei pīk rāmwhēn ia nārmama sāmāme hāreirei Kumwesān kamho.

⁶ Ia narimnari me nāha, kīmīaha riti trāpwāh noien rārāha ia piāvni makres sāvānhi pran uā tīni. Iārimānu sākītaha trārpwīn noien ārāha sāvāi nārmama me nāha sāmāme kamho noien nāha rāmwhēn iahāuvāni skai raka tukumīaha.

⁷ Kumwesān rīpkākwein mhā kītaha mā tsamesi pen noien sā rāmkekīk, mātā noien sā rāmher, mo ikinan i.

⁸ Ro pen iārmama sā ruvei pen tākutan m nāvāhāgien i, rīpkō mhā ruvei pen tākutan m iārmama, mātā ruvei pen tākutan m Kumwesān sā rauvei pehe Nānīmwīn Ikinan sāvānhi m kīmīaha.

⁹ Mātā ia nīkaren sāvāi nokeikeiien sā hiamō m piāvntaha me kīmaha tahārai nākukua tukumīaha tī nāfe. Kumwesān rīnahātān raka kīmīaha mā tīhamākeikei mhokeikei kīmīaha me.

¹⁰ Nānā pārhiēn hiōkeikei piāvntaha me pam fwe Masetonia. Mātā piak me iahamāres pehe mā tīhamō a iamīnhi irā mamhāuvān.

11 Tihaməkeikei mamhəmwur mamharə ia narəien afafa, mamhətui atukw a ti narimnari me səkimiaha, nənə mamho wok ia rəgimiahaha rəmwhen a iahəuvəni raka tukumiahaha i.

12 Ia noien nəha nərmama iruə me tuhətoni noien sə hiamo ia nəpın me mə ratukwatukw a. Nənə tihəpwəh nətigiteien ia nərməpə me mə tuhəuvei pehe nəfe riwən təni kimiaha.

Nuveheien səvəi Iərimənu səkitaha

13 Piak me, kimaha iahokeikei mə tihaməkeikei mhəukurən kaməfo ia nərmama me i səməme həuvamhə mə tihəpwəh nasəkien ti nirəha rəmwhen ia nərmama səməme nari amasan riti riwən kamheitenhi mə truvehe.

14 Kitaha saməni nıpərhienien mə Iesu rımamhə marə mətui mwi ia nemhəien səvənhi. Ro pen səukurən mə tuko mwi iamınhi irə ia nərmama me i səməme həməni nıpərhienien ia Iesu meste hemhə. Kumwesən tripeki irəha hərərig mwi irəha Iesu.

15 Nəgkiariien i iahaməni pehe tukumiahaha i təkwtəkwuni in nəgkiariien səvəi Iərimənu səkitaha. Kitaha i nərmama səməme saməmıru ihi meste nuveheien səvəi Iərimənu səkitaha, kitaha ko səpkukupwən mhə ia nərmama səməme həuvamhə raka.

16 Iərimənu səkitaha truku pen fwe ia neiai mameiwaiu pehe. Ia nəpın nəha in trini nəkwən, agelo sə in rasori ia nagelo me trəkwein, kisipw səvəi Kumwesən trasək, nənə nərmama səməme həməni nıpərhienien ia Kristo meste hemhə irəha tuhəkupwən mhətui mwi ia nemhəien səvənraha.

17 Kurirə irə kitaha i səməme saməmıru ihi tukuvehi kitaha sətə kitaha mınraha. Tsətə i nəpuə me tsətoni Iərimənu səkitaha ia nimagouagou. Nənə tsarə rerin kitaha Iərimənu səkitaha.

18 Ro pen tihəni nəgkiariien me i tukumiahaha me mhəuvehi utə nətərigien səkimiahaha me irə.

5

1 Mətə piak me, ia nıkaren səvəi nəpın atukwatukw narimnari me nəha tuhəier pehe irə kimaha tahərai nəkukuə tukumiahaha ti nəfe.

2 Kimiahaha hiəuvəukurən raka mə nəpın i kani mə Nəpın səvəi Iərimənu truvehe rəmwhen ia rakres sə rauvehe ia nəpın.

3 Nəpın nərmama kamhəni mə, “Narimnari me pam həmərınu, nari riti tro nehekırien i riwən,” nənə, nərəhaien truvehe akwauakw ti nirəha rəmwhen ia pran sə təkutan rınaməmisə ti nərəhiien tını. Nənə ko irəha həkəkəp mhə.

4 Mətə piak me, kimiahaha hiəpkərə mhə ia nəpıtəvien rəmwhen ia nirəha. Rıpkatukwatukw mhə mə nəpın nəha tro kimiahaha hiəkərinari rəmwhen ia rakres riti.

5 Kimiahaha nıpwnəti nukuraanien me mine nıranien. Rıpkə mhə kitaha nıpwnəti nəpıtəvien me mine nəpın.

6 Ro iamınhi pwəh səpwəh nəmwhenien ia nərmama me i kamhapri, mətə pwəh samətui a, mhəpwəh noien rəmwhen ia nərmama me i kamhənimwi nənımwıien skai mamhakonə irə.

7 Iakani iamınhi irə ti nəri nə mə nərmama me i kamhapri, irəha kamhapri ia nəpın. Nənə nərmama səməme kamhənimwi nənımwıien skai mamhakonə irə, irəha kamho noien nəha ia nəpın.

8 Mətə kitaha i nıpwnəti nukuraanien me. Pwəh sətui mhəpwəh nakonəien nənımwıien skai. Pwəh səkwətəmhirı noien səvəi nahatətəien mine nəkəikeien. Noien nəha rəmwhen ia tınari kınə ia aean ramo tukuahag kwənpwenhi iərmama ti naruagənen. Pwəh səmri pen əknekın nətərigien səkitaha ia Kumwesən mamheitenhi

in mə truvehimiru kitaha. Noien nəha rəmwhen ia kəfəfau kino ia aean ramo tukuahag kənkəpwə iərmama ti naruagəniən.

⁹ Kumwesən rīpkrfi mhə kitaha mə niemaha səvənhi truvehe tukutaha, mətə rīmərifi kitaha mə Iesu Kristo Iərimənu səkitaha truvehimiru kitaha.

¹⁰ In rīmamhə tukutaha mə saməmīru uə səuvamhə raka tsəukurən narəien kitaha min.^a

¹¹ Ro iamīnhi irə tihəuvehi utə nətərigiən səkimiaha me, nənə mhərpwi əknekīn kimiaha me rəmwhen sə hiamō ipwet mīne.

Nəvhəgiən me sampam

¹² Piak me, iahaməres pehe m kimiaha mə tihəsiai nərmama me nəha kamhəsese kimiaha mīnraha, səməme Iərimənu səkitaha rīməuvehi utə irəha hasori ia kimiaha, nənə mamhəvəhag m kimiaha.

¹³ Tihəsiai amasan irəha mhokeikei irəha ti wok sə kamho. Kimiaha tihaməkeikei mharə ia nəmərinuien, mhəpwəh nəvisəien m kimiaha me.

¹⁴ Nənə piak me iahaməni pehe tukumiaha i mə tihaməkeikei mhəgkiari skai m nərmama səməme kamharpaha. Nərmama səməme rerīnraha rəpou tihəgkiari vivi mīnraha mhəuvehi utə nətərigiən səvənraha. Hasitu ia nərmama səməme niskaiien səvənraha riwən. Niemaha trəpwəh nəpi akwauakwien kimiaha, mətə tiho nətərigiən səkimiaha rəpwəmwiə ti nirəha pam.

¹⁵ Trīni mīnuə nərmama kamho rərəha ia kimiaha, mətə tihəpwəh nərpwīniən tai noien səvənraha. Nəpīn me pam tihaməkeikei mhousari mə tiho ramasan m kimiaha me mīne nərmama me pam.

¹⁶ Rerīmiaha traməkeikei mamagiən ia nəpīn me pam,

¹⁷ nənə, mhəgkiari m Kumwesən ia nəfwakiien ia nəpīn me pam.

¹⁸ Nəpīn me pam tihəni tanak ti Kumwesən nəri auər a mə hiamarə ia namasanien uə nərhəaien. Tiho iamīnhi ti nəri nə mə in i nəkwai Kumwesən sə in rokeikei mə kimiaha nərmama səvəi Iesu Kristo tiho.

¹⁹ Tihəpwəh nīniseien Nənimwīn Ikinan.

²⁰ Tihəpwəh nətə ərhəaien nəgkiariien səvəi iərmama riti sə rīni mə Kumwesən rīməuvei pen nəgkiariien nəha mīn.

²¹ Hətoni amasan nənə mhəkiri amasan narimnari me pam, nənə, mhəkwtəmhirī əknekīn nəri amasan,

²² nənə, mhəpwəh narimnari me pam səməme hərəha.

²³ Pwəh Kumwesən əpa i Kumwesən səvəi nəmərinuien ro kimiaha hiəuvehe mhəmher pam. Pwəh in ro nənimwīn me pam səkimiaha, mīne nīmīruien me pam səkimiaha, mīne nīpwramiaha me pam tuhatukwatukw ia nəpīn Iərimənu səkitaha Iesu Kristo truvehe irə.

²⁴ Kumwesən rīnəkwein raka kimiaha, nənə, kimiaha hiəukurən nətīgiteien irə mə in tro narimnari me nəha.

²⁵ Piak me, tihəfwaki tukumaha.

²⁶ Tihəni ramasan ti piəvtaha me, mhakei mīnraha ia nakeiien sə rəmher.

²⁷ Ia nəghi Iərimənu səkitaha iakani skai tukumiaha i mə tihəvsini irapw nəkukuə i m piəvtaha me pam.

²⁸ Pwəh namasanien səvəi Iərimənu səkitaha Iesu Kristo tramarə tukumiaha.

5:9: 1Tes 1:10, 2Tes 2:14 **5:10:** Rom 14:8-9, 1Tes 4:14 **a 5:10:** Suatuk riti mwi ti nīnīien nəgkiariien i ia vas 10 in i mə: “In rīmamhə tukutaha mə samapri uə samətui tsəukurən narəien kitaha min.” **5:11:** Jut 20 **5:12:** 1Kor 16:18, 1Tim 5:17 **5:14:** 2Tes 3:6,11,15 **5:15:** Prov 20:22, Rom 12:17, 1Tes 3:9 **5:16:** Fil 4:4 **5:17:** Luk 18:1 **5:18:** Efes 5:20 **5:19:** Efes 4:30 **5:20:** 1Kor 14:1,39 **5:23:** 1Kor 1:9, 2Tes 3:3 **5:25:** Kol 4:3, 2Tes 3:1 **5:26:** Rom 16:16

Seken Tesalonaeka Nægkiariien sə rani mə nəfe i nəkukuə

Nəkukuə i Seken Tesalonaeka Pol rımərai. In ramarə fwe Korin muvərai raka Fas Tesalonaeka, məkwə me nepwın həukurau, nənə in rərhi pen sə i revən. Nərmama nepwın həpkukurən amasan mhə nəgkiariien səvəi Pol. Rerınraha rırhi mə İesu truvehe akwauakw. Nənə irəha həpwəh wok səvənraha mheitenhi İesu. Pol rırai nəkukuə i mə irəha tuhəukurən mə nuveheien səvəi İesu trəfo irə. In rını mə tuhaməmwur ia noien wok meste İesu truvehe.

Nægkiariien sə rakupwən

¹ İou Pol, Saelas, mine Timoti.

Nəkukuə i rauvehe tukumiaha nakalasia me fwe Tesalonaeka.

Kimiaha nərmama səvəi Kumwesən Tata səkitaha mine İərimənu səkitaha İesu Kristo.

² Pwəh Kumwesən Tata səkitaha mine İərimənu səkitaha İesu Kristo trouəriari pehe namasanien mine nəməriniuen m kimiaha.

Nəgnəginiien mine nəfwakien

³ Piak me, nəpın me pam kimaha iahaməregi mə tahaməkeikei mhəni vivi Kumwesən tukumiaha pam. Ratukwatukw mə tahamo iaminhi irə ti nəri nə mə nəpın me pam nahatətəien səkimiaha ruvehe mamskai mwi, nənə nəpın me pam nokeikeien səkimiaha kuatia kuatia hiamo m kimiaha me ruvehe mamasori mwi.

⁴ Ro pen iahaməni irapw ti nakalasia me səvəi Kumwesən ia kwopun me pam mə rerımaha ragien pik tukumiaha. Kimaha iahaməni iaminhi irə ti nəri nə mə nəpın me pam hiamərer əknekın ia nahatətəien səkimiaha, nəri auər a mə nərmama me kamhometə kimiaha, nənə, mamho nəmisəien me rıpik m kimiaha.

⁵ Narımnari me i ramahatən pen mə nəkiriien səvəi Kumwesən ratukwatukw a nənə ro pen tukətə kimiaha mə hiəmwhen tihəuvnimwə ia nitətə sə Kumwesən ramərımənu irə. Kamo nəmisəien m kimiaha nəha təkwtəkwuni ti nitətə nəha.

⁶ Mətə Kumwesən in ratukwatukw. Nərmama me i kamho nəmisəien m kimiaha, in trərpwın pen mwi nəmisəien mınraha,

⁷ nənə, muvei pehe napwısien m kitaha m kimiaha səməme hiamregi rərəha. Kitaha tsəuvehi napwısien nəha nəpın tukətoni İesu Kristo rier pehe irə irəha nagelo skai me səvənhi

⁸ ia napw sə nəgsen rasori. In trərpwın noien ərəha me səvəi nərmama səməme həreirei Kumwesən mine nərmama səməme həpwəh nesi penien nəgkiariien amasan səvəi İesu İərimənu səkitaha.

⁹ Irəha tuhəuvehi nərpwınien riti sə trouraha irəha ia nuk nuk me fwe kwopun riti tipkətə mhə nəmri İərimənu səkitaha ikın mine nukuraanien ia nəsaninien asori səvənhi.

¹⁰ Irəha tuhəuvehi nərpwınien nəha nəpın in truvehe irə. Ia nəpın nəha nərmama ikinan me səvənhi tuhəgnəgini in. Nərmama me pam səməme həni nıpərhiienien irə tuhətoni in, nənə nənimenraha trier. Kimiaha mwi tiho mwi iaminha irə ti nəri nə mə hiəuvəni raka nıpərhiienien ia nəgkiariien səkimaha.

¹¹ Nəpın me pam iahaməfwaki tukumiaha mə Kumwesən səkitaha trəvsini kimiaha mə kimiaha nərmama me səvənhi. Iahaməres mə nəfe nətərigien amasan uə nəfe noien amasan ruku pen ia nahatətəien hiokəikei mə tiho, in tro irəha pam həuvehe mhəukuə ia nıskaiien səvənhi.

¹² Ia noien naha narmama tuhəuvehi utə nəghi Iesu Iərimənu səkitaha tukumiaha, mhəuvehi utə mwi nəghimiaha tukwe resi pen namasanien səvəi Kumwesən səkitaha mine Iərimənu səkitaha Iesu Kristo.

2

Iərmama kani mə Iəmə sə Ramərui Loa

¹ Piak me, ia nikaren səvəi nuveheien səvəi Iərimənu səkitaha Iesu Kristo mine nəpən tukousəsimwən kitaha irə səuvən mhətoni in, kimaha iahaməres kimiaha

² mə tihəpwəh nehekir akwauakwien, mhəpwəh niregiien rərəha trini minuə hiəregi kani mə nəpən səvəi Iərimənu ruvəuvehe raka. Nəri auər a mə tihəregi nəgkiariien naha ruku pen ti nənimwən riti uə nəvisaiien riti uə ia nəkukuə riti sə kani mə kimaha iahərhi pehe i tukumiaha.

³ Tihəpwəh nəseniien iərmama riti reikuə ia kimiaha ia suatuk riti iamınha irə ti nəri nə mə nəpən naha tripkuvehe mhə meste nəpən naha kamini trukupwən muvehe narmama tuhəskəmter mhəni ərəha Kumwesən, nənə iərmama naha kani mə Iəmə sə Ramərui Loa tukətoni trier pehe, in naha iərmama sə tukouraha in.

⁴ Nəpən trier pehe irə, in trini ərəha pam narimnari me səməme kaməfwaki pen minraha mine narimnari me pam səməme kamini kumwesən ia nirəha. In truvehi utə atukw a in irənhə ia narimnari me naha, muvniwə məkure ia nəkwai nimwə səvəi Kumwesən, nənə mini mə in Kumwesən.

⁵ Rəfo? Hiənenouenou mə nəpən iakinamarə kitaha m kimiaha, iakamini pehe narimnari me i tukumiaha?

⁶ Nənə hiəuvəukurən raka nəfe ramo tukuahag iərmama naha təkwəkəwuni mə ia nəpən atukwatukw səvənhi tukətoni in trier pehe.

⁷ Ipwet mine narmama kamhərui afafa raka Loa, mətə iərmama sə ramo tukuahag irəha mə tuhəpwəh noien ia kwopun rukuraan ikin, in tro iamınhi irə meste Kumwesən ruvehi raka in.

⁸ Ia nəpən naha tukətoni Iəmə sə Ramərui Loa trier pehe. Mətə Iərimənu səkitaha Iesu trəse əpune in ia nimətagi truku pen ia tərhun. Nəpən Iesu trier pehe irə nuveheien səvənhi trouraha iərmama naha.

⁹ Iəmə sə Ramərui Loa truvehe mə narimnari me ia niskaiien səvəi Setan. In tro nimitətien eikuə me, mine narimnari me səməme kamərkərinari irə,

¹⁰ mine nifeifeiien me səpəmsəpə səməme həkətukwatukw mhə. Ia noien naha in treikuə ia narmama səməme kamhesi pen suatuk səvəi nemhəien. Kumwesən trouraha irəha ti nəri nə mə kamhəni mə həpwəh nokeikeiien nəgkiariien pərhiien sə rukurən nuvehimiruien irəha.

¹¹ Ti noien naha səvənraha, Kumwesən trərhi pen nifeifeiien skai riti ti nirəha mə tro irəha həni nīpərhiienien ia neikuəien.

¹² Ro iamınhi irə narmama me pam səməme həkini mhə nīpərhiienien ia nəgkiariien pərhiien, mətə rerınraha ragien ti noien sə rīpkətukwatukw mhə, Kumwesən trərpwən noien ərəha me səvənraha.

Nəkur Tesalonaeka tuhaməkeikei mhərer əknekən

¹³ Mətə piak me, Iərimənu səkitaha rokeikei kimiaha. Ia nəpən me pam kimaha tahaməkeikei mhəni vivi Kumwesən tukumiaha ti nəri nə mə in rīmərfi kimiaha fwe tui mə truvehimiru kimiaha. Nənə in ruvehimiru kimiaha ia niskaiien səvəi Nənimwən səvənhi sə ro hiəuvehe mhəmher, mho nəkur ikinan me səvənhi, nənə muvehimiru kimiaha ti nəri nə mə kimiaha hiəni nīpərhiienien ia nəgkiariien pərhiien səvənhi.

¹⁴ Kumwesən rīnəkwein ia kīmiaha tī narimnari me nāha ia nəgkariien amasan sə iahaməvisau irapw mə tihəuvehi pəri nasoriien sə Iərimənu səkitaha Iesu Kristo rauvehi fwe ia neiai.

¹⁵ Ro iamīnhi irə, piak me, tihərer əknekīn, mhəkwtəmhiri əknekīn nəgkariien me səməme hiəuvəregi raka iahamahatən kīmiaha irə ia tərhumaha mīne ia nəkukuə.

¹⁶ Kumwesən Tata səkitaha rokeikei kitaha, maməriari pehe namasanien səvənhi m kitaha. Ia nəpīn me pam in rauvehi utə nətərigien səkitaha, nənə mamō kitaha saməregi ramasan tī nəri nə mə saməmri pen əknekīn nətərigien səkitaha irə. Iakəfwaki pen mīn mīne Iesu Kristo Iərimənu səkitaha maməres mə irau

¹⁷ truvehi utə rerīmīaha nənə rauo kīmiaha hiəskai tī noien noien amasan mīne nīniien nəgkariien amasan me pam.

3

Kaməres nəfwakiien

¹ Piak me, in i nəgkariien sampam. Tihəfwaki tukumaha mə nəgkariien səvəi Iərimənu səkitaha trevən akwauakw ia kwopun me pam, nənə, nərmama tuhəšiai mhesi pen rəmwhen a ia kīmiaha hiaməšiai mamhesi pen.

² Tihəfwaki tukumaha mə Kumwesən truvehi raka kīmaha tī nəkur ərəha me, tī nəri nə mə komhə nərmama pam kamhahatətə ia Kumwesən.

³ Mətə kitaha səukurən nətigiteien ia Iərimənu səkitaha. In tro kīmiaha hiəskai, nənə mətui amasan tukumīaha tī Setan mə trəpwəh nourahaien kīmiaha.

⁴ Nənə kīmaha iahəukurən amasan ia nəmri Iərimənu səkitaha mə təkwtəkwuni nəha kīmiaha hiamō nəfe iahaməni, nənə, tihamo iamīnhi irə mamhəuvən.

⁵ Pwəh Iərimənu səkitaha triri rerīmīaha ia nokeikeiien səvəi Kumwesən, mo hiərer əknekīn ia nərərien səvəi Kristo.

Kīnise narpahaien

⁶ Nənə təkwtəkwuni piak me, iahəni pehe nəkwamaha tukumīaha i ia nəghi Iərimənu səkitaha Iesu Kristo mə tihaməkeikei mhərer isipwīn tī piəvtaha me səməme kamharpaha, mhəpwəh nesi penien nəgkariien sə iahənəvəhag raka m kīmiaha irə.

⁷ Kīmiaha hiəuvəukurən raka mə tihamo rəmwhen a ia kīmaha. Nəpīn iahənamarə kitaha m kīmiaha fwe kupwən, iahəpkarpaha mhə.

⁸ Kīmaha iahəpkani mhə nəveginien sə iərmama riti ruvei pehe auər a m kīmaha. Mətə ia nəpīn mīne ia ran iahaməsese mamhowok. Iahəpwəh nokeikeiien mə tahəuvei pehe wok skai m kīmiaha tī nəkwəmāniien kīmaha.

⁹ Hiəukurən mə ramasan a ko iahəres pehe nasituien iamīnhi, mətə iahəpkō mhə. Iahəuvei pehe noien səkīmaha m kīmiaha rəmwhen ia noien riti sə tihəuvnhi.

¹⁰ Nənə nəpīn iahənamarə kitaha m kīmiaha, iahəuvei pehe nəgkariien i m kīmiaha mə, “Trīni mīnuə iərmama rəpwəh noien wok, kəpwəh nuvehi penien nəveginien mīn.”

¹¹ Iahaməni iamīnhi irə tī nəri nə mə iahamregi mə nərmama nepwīn nəha irəha kamharə kīmiaha mīnraha mamharpaha, mamhəgkiari pīk, mhəpkō mhə wok.

¹² Ro pen nərmama səməme kamho iamīnhi irə, kīmaha iahaməni pen tī nirəha i, nənə mamhəgkiari skai mīnraha ia nəghi Iərimənu səkitaha Iesu Kristo mə tuhaməkeikei mharə afafa, mamho wok tī nuvehien nəveginien sənənraha.

¹³ Nənə kīmiaha piak me tiho noien sə ratukwatukw mhəpwəh nəpouien i.

¹⁴ Trīni mīnuə iərmama riti rəpwəh nesi penien nəgkariien səkīmaha ia nəkukuə i, nənə, tihaməkeikei mho pwəh nərmama həukurən mə in sin. Nənə mhəpwəh nevəniien ipaka tukwe pwəh rauris tī noien səvənhi.

¹⁵ Mətə tihəpwəh nəmwəkiien i tī nəri nə mə in piəvmīaha riti, nənə ramasan mə

tihərpwi atukwatukw in.

Nəgkariien sampam

¹⁶ Pwəh Iərimənu səvəi nəmərinuien in əpa truvei pehe nəmərinuien m kımiaha ia nəpın me pam ia noien me pam. Pwəh Iərimənu səkitaha tramarə tukumiaha pam.

¹⁷ Iou Pol iakamrai nəgkariien i ia rəgik mamini ramasan tukumiaha. Ia nəkukuə me pam iakamrai iaminhi irə mə tihəukurən nıraiiien səiou. In i nıraiiien səiou iakamrai iaminhi irə.

¹⁸ Pwəh namasanien səvəi Iərimənu səkitaha Iesu Kristo tramarə tukumiaha pam.

Fas Timoti

Nægkiariien sə rani mə nəfe i nəkukuə

Nəkukuə me i Pol rimərai, Fas mine Seken Timoti mine Taetas, kani mə nəkukuə me səvəi pasta me, ti nəri nə mə haməgkiari ia wok mine noien səvəi pasta me. Timoti rīnətui fwe Listra. Səvənhi tata iəmə Kris, mətə səvənhi mama pran Isrel. Səvənhi mama ramahatən in ia Nəkukuə Ikinan ia nouihien səvənhi. Pol ramevən maməvisau irapw nəgkiariien amasan səvəi Kristo. Ia navənien səvənhi sə ro kəru irə Timoti rukurirə in. In ramasitu ia Pol ia wok səvənhi. Nəpīn Pol rimərai nəkukuə i, Timoti ramo wok rəmwhen ia iahatən mine iəmə asori səvəi nakalasia me fwe Efesas. Timoti in təmaruə riti, mətə ruvehi wok səvəi niriien nakalasia me. Ro pen Pol rīrai nəkukuə i revən tukwe. Ia nəkukuə i Pol ramasitu irə maməvəhag min ia wok səvənhi. Pol raməvəhag min mə traməkeikei məsiari ti nahatən eikuə me mine nahatənien me səvənraha səməme həpwəh natukwatukwien. Pol rokeikei pik Timoti, ro pen ruvei pen nəvəhagien me min mə trəfo irə ti nəri nə mə in iərmama riti səvəi Kumwesən.

¹ Iou Pol. Iou aposol riti səvəi Iesu Kristo. Kumwesən sə rauvehimīru kitaha mine Iesu Kristo sə saməmri pen əknekin nətərigien səkitaha irə irau krouni nəkwanrau mə tako.

² Iakamrai nəkukuə i mik, Timoti. Ia nahatətəien səkrau ikəmwhen ia nərik pərhien. Pwəh Tata Kumwesən mine Iesu Kristo Iərimənu səkitaha trouəriari pehe namasanien mine napiien mine nəmərinuien mik.

Timoti trinise nahatən eikuə me

³ Fwe kupwən, ia nəpīn iakinamevən fwe profens Masetonia, nənə, iakini pehe tukw ik i mə tikamarə pəpim ia taon nəha Efesas. Nərmama nepwīn nəha ikin hamarə irəha kamhahatən nərmama ia nəgkiariien sə ropə ia nəgkiariien atukwatukw. Mətə ik tikinise irəha mə tuhəpwəh noien noien nəha.

⁴ Tikini pen ti nirəha i mə tuhəpwəh nətərig pikien ia kwənagei eikuə me mine nəgkiariien sə rani pik kwənəkwus me səvəi kaha kupwən me. Nəgkiariien me nəha kamhəvi pehe a nəvisəien me. Ko həpkasitu mhə ia iərmama riti mə tro wok səvəi Kumwesən. Wok nəha nərmama səməme kamhahatətə a kamho.

⁵ Tikəvəhag m nərmama me səkitaha mə irəha tuhaməkeikei mhokeikei irəha me. Pwəh rerinraha rəmher. Pwəh irəha hamo a noien me səməme irəha həukurən mə ramasan. Pwəh irəha hahatətə pərhien ia Kumwesən.

⁶ Nərmama nepwīn hənəpwəh noien me i, mhənəti karen, mhəuvəvən ti nəgkiariien sə nīpwran riwən.

⁷ Irəha hokeikei pik nahatənien Loa, mətə həreirei nīpwrai nəfe kamhəni, nəri auər a mə kamhəgkiari skai tukwe mə həukurən.

⁸ Kitaha səukurən mə Loa in ramasan, mətə nərmama tuhaməkeikei mhahatən nərmama irə ia noien atukwatukw səvənhi.

⁹ Kitaha səukurən mwī mə kīpkəmri mhə Loa raməmak ti nəkur atukwatukw me, mətə kəmri Loa raməmak ti nəkur kamhəruī loa, mine nəkur kənkəpwənraha riskai, mine nəkur həpkahatətə mhə ia Kumwesən, mine nəkur kamho noien ərəha, mine nəkur həpko mhə nəkur ikinan me, mine nəkur həpkəmher mhə, mine nəkur kamhousi əpune tata mine mama səvənraha, mine nəkur kamhousi əpune nərmama.

¹⁰ Kəmri Loa raməmak ti nərman mine nīpran səməme kamhəiri əpnəpen irəha me, mine nərman səməme kamhəiri atukw a irəha me, mine nərmama kamhakres iərmama mə tuhoslef irə, mine ieikuə me, mine nəkur kamheikuə ia kwopun kaməkiri nəgkiariien ikin, mine nəkur kamho noien ərəha me nepwīn mwī. Ouəh, nīpərhienien kəmri Loa

ramamak ti nəkur kamho narimnari me pam nəha sə ramərarki nəgkiariien kamahatən nərmama irə sə ratukwatukw.

¹¹ Kumwesən in rasori mukuraan nərmama kamhəgnəgini in. Nəgkiariien atukwatukw nəha iakani ramamak ia nəgkiariien amasan səvənhi. In rinəmri pehe nəgkiariien nəha ia rəgik, nənə iakaməvisau irapw i.

Iesu rinapi Pol

¹² Iesu Kristo Iərimənu səkitaha sə ramo iakiskai ti noien wok səvənhi, iakani tanak tukwe in ti nəri nə mə in rinəkiri iou mə iakəmwhen, mətigite ia nirak, məmri iou iakamo tukwini nari min.

¹³ Fwe kupwən, iou iərmama riti sə iakani ərəha nəghin, nənə mamometə nərmama me səvənhi, mamousi pik irəha. Mətə in rapi iou ti nəri nə mə iapkini mhə ihi nīpərhienien irə, nənə, mireirei mə nəfe nəha iakamo.

¹⁴ Iərimənu səkitaha rətəgi irapw namasanien səvənhi ia nirak rasori pik irəhar nahatətəien mine nokeikeien sə ruku pen ti Iesu Kristo.

¹⁵ In i nəgkiariien pərhien, nənə, kitaha pam tsaməkeikei mhəni nīpərhienien irə. Iesu Kristo riməuvehe ia tīprənə i mə truvehimiru nərmama ərəha me. Iou iəmə iakərəha anan məpi raka pam irəha.

¹⁶ Mətə Iesu Kristo rinapi iou mə iou iakərəha anan rəmwhen ia nīmtətien riti sə ramahatən mə nətərigien səvənhi rəpwəmwis mīpko mhə sampam ramevən ti nərmama ərəha me, pwəh nərmama nepwīn hətoni mho rəmwhen sə iakino həni nīpərhienien irə, nənə in truvei pen nimiruieren rerin minraha.

¹⁷ Kumwesən in Iərimənu rerin. In rīpkemhə mhə. Ko səpkətoni mhə. Nənə in əpa in Kumwesən. Pwəh nisaien mine nəgnəginien krauevən tukwe in ia nuk nuk me. Ouəh, pwəh ro iamīnhi.

¹⁸ Nəgkiariien i iakani pehe tukw ik i təkwtəkwuni, nərik Timoti, rəmwhen a ia nəgkiariien me nəha profet me nepwīn həməni ia niram fwe kupwən. Tikuvehi nəgkiariien me i pwəh hasitu ia niram ia naruagəniien amasan sə ikamaruagən irə.

¹⁹ Tikaməkeikei məkwətəmhiri əknekīn nahatətəien səim, məpwəh noien nari riti sə tro ik ikregi fwe ia rerim mə ikino nərəhaien. Nərmama nepwīn ho noien me nepwīn sə həukurən mə rərəha, nənə ia noien nəha hənouraha nahatətəien səvənraha rəmwhen ia nītətə sə rəpəruə ia nīmaha.

²⁰ Iəmə mi nəha Hameneus mine Aleksanta irau mwi nəha irəha minraha. Iou iakinəsəni raka irau mə krouəmak ia rəgi Setan pwəh krouukurən mə trouəpwəh nini ərəhaien Kumwesən.

2

Nəvəhagien me ia nīkaren səvəi nəfwakiiien

¹ Nəri sə iakokeikei mə takukupwən mīni ro iamīnhi irə. Tikəvəhag m nərmama me səkitaha mə irəha tuhaməkeikei mhəfwaki m Kumwesən ti nərmama me pam, nənə mhəres in mə trasitu ia nīrəha, muvei pen nəfe riwən ti nīrəha. Nənə tuhaməkeikei mhəni mwi tanak ramevən ti Kumwesən ti nīrəha.

² Irəha tuhəfwaki ti kīg me mine nərmama me pam səməme kamhəuvehi nasoriien mə kitaha tsarə ia nəmərinuieren mine narəien afafa, mharə irə, mhəsiai Kumwesən, nənə mhesi pen noien atukwatukw me.

³ Noien i ramasan nənə nəpīn Kumwesən səkitaha sə rauvehimiru kitaha trətəni rerin ragien.

⁴ In rokeikei mə truvehimiru nərmama me pam, nənə mokeikei mə irəha tuhəuvehe mhəukurən nəgkiariien pərhien səvənhi.

⁵ Kumwesən kuatia a ramarə, nənə, Iərmama kuatia a ramərer ia nīmwrhenhi Kumwesən mine nərmama mavi simwin irəha. Iərmama nəha in nəha Iesu Kristo

⁶ sə rīməuvei pehe atukw a in ia nəp̄in atukwatukw ti nərəkuien suatuk səvəi nərmama me pam mə trifi irəha ia noien ərəha me səvənraha. Nənə ramahatən mə Kumwesən rokeikei mə truvehimiru nərmama me pam.

⁷ Nəri in i kuvehi utə iou tukwe aposol mine ia hatən səvəi nərmama rīpko mhə irəha nəkur Isrel mə takəvisau irapw nəgkiariien amasan mīnraha sə raməgkiari ia nahatətəien mine nīpərhienien. (Iakani pərhien iapkeikuə mhə.)

⁸ Ro iamīnhi irə iakokeikei mə ia kwopun me pam nərman me tuhəuvehi utə rəginraha rəmher, mo ikinan i, nənə mhəfwaki m Kumwesən. Irəha tuho iamīnha irə mhəpwəh niemaha mine nəvisəien.

⁹ Nənə iakokeikei mə nīpran me tuharkahu ia tīnari sə ratukwatukw a, rīpko mhə tīnari kavi nətərigien səvəi nərman irə, uə tīnari kamarkahu i kamərpwi tukwe. Rərəha mə ho nīmwai nukwənenraha mə tuhərpwi tukwe uə həuvehi pen marəmarə me kīno ia kol mine perel me, uə harkahu tīnari nənimen rutə pīk.

¹⁰ Irəha tuhaməkeikei mharkahu ia noien amasan me rəmwhen ia karkahu səvənraha, ti nəri nə mə in i noien atukwatukw sə nīpran me səməme kamhəni mə irəha hokeikei Kumwesən tuho.

¹¹ Nəp̄in kamahatən nakalasia me, pwəh nīpran me hafafa mhəpwəh nəgkiariien, mhəsiāi nahatən me, mhəuvehi nukurəniēn.

¹² Iou iapkəsēni mhə mə nīpran tuhahatən uə hərīmənu ia nərman. Irəha tuhaməkeikei mhafafa,

¹³ ti nəri nə mə fwe kupwən Kumwesən rīməkupwən mo Atam kurirə ro If.

¹⁴ Nənə rīpko mhə Atam nə Setan rīməkupwən meikuə irə nənə ro nəkwan, mətə If rīno nəkwai Setan nənə mərui nəgkiariien səvəi Kumwesən.

¹⁵ Mətə mə pran raməmwur pen ia nahatətəien, mine nokeikeiēn, mine noien sə rəmher mo ikinan i, nənə in prən afafa, nəp̄in raməmisə ti tīni mə trətui, Kumwesən trətui amasan tukwe muvehimiru in.

3

Noien səvəi elta me mine tikon me

¹ In i nəgkiariien pərhien. Trīni mīnuə iərmama riti rokeikei mə truvehe iəmə asori sə ramətui ti nakalasia me, nənə, in rīnokeikei wok riti sə ramasan.

² Iəmə asori sə rauvehi wok nəha noien səvənhi traməkeikei mo iamīnhi irə. Kəpwəh nətəien noien ərəha riti irə. In səvənhi pran kuatia a. Rīpko mhə in iərmama sə ramənīmwi pīk, mətə in nətərigien səvənhi raməmak amasan ia nəp̄in me. In iərmama sə kamsiāi in. In iərmama sə raməsevər ia rukwənu səvənhi ti nərmama pwīspwis me. In ia hatən amasan riti.

³ Iərmama sə ramənīmwi pīk uə ramousi iərmama ko rīpkuvehi mhə wok i. Mətə iərmama sə noien səvənhi ramasan məpou, rəpwəh nəvisəien, mīpkokeikei pīk mhə mane, in rukurən nuvehiēn wok i.

⁴ In traməkeikei miri amasan nərmama kamharə ia nəkwai nīmwə səvənhi, nənə mo nīpwnətīn me tuhəsiāi in mho nəgkiariien səvənhi.

⁵ Trīni mīnuə iərmama riti rīreirei niri amasanien nərmama kamharə ia nəkwai nīmwə səvənhi, nənə, trəfo miri amasan nakalasia me səvəi Kumwesən? In rīreirei noien.

⁶ Iərmama rahatətə vi a ia Iesu rīpkəmwhen mhə mə truvehi wok i kamo rərpwi tukwe mīmwei pen ia nərəhaiēn sə Setan rīno nənə Kumwesən rərpwin noien ərəha səvənhi.

⁷ Rəmwhen a mwi iərmama sə rauvehi wok iaminhi nərmama me fwe iruə tuhaməkeikei mhəni amasan in kamo in rimwei pen ia kwənkru səvəi Setan nənə kīni ərəha in.

⁸ Ia noien a mwi nəha tikon me noien səvənraha traməkeikei mo iaminhi irə. Irəha nərmama səməme kamsiai irəha. Nəgkiariien səvənraha rīpko mhə kəru. Həpkənimwi pīk mhə nənīmwiien skai rəmwhen ia waen. Irəha həpkokeikei pīk mhə manē.

⁹ Irəha tuhaməkeikei mhəkwtəmhiri noien səvəi nahatətəien Kumwesən rīno pui pehe ia nətərigien səvənraha sə rəmher.

¹⁰ Nərmama səməme hokeikei mə tuhəuvehi wok səvəi tikon, nakalasia me tuhaməkeikei mhəkupwən mhətə amasan irəha. Trīni minuə həpkətə mhə noien ərəha riti ia nīrəha, nənə, irəha həukurən nuvehien wok nəha.

¹¹ Ia noien a mwi nəha nīpran me səvəi tikon me^a noien səvənraha traməkeikei mo iaminhi irə. Irəha nīpran me səməme kamsiai irəha. Rīpko mhə irəha nīpran me səvəi nīniien nīkare iərmama uə nīpran me səvəi nənīmwiien, mətə irəha nīpran me səməme nərmama həukurən nətīgiteien ia nīrəha ia narimnari me pam.

¹² Iərmama riti sə rauvehi wok səvəi tikon traməkeikei miri pran kuatia a, nənə, miri amasan nīpwnətīn me mīne nərmama pam kamharə ia nəkwai nimwə səvənhi.

¹³ Nərmama səməme kamho amasan wok səvəi tikon nəghīnraha tramasan irə, nənə, irəha tuhəpkehekīr anan mhə mhəgkiari ia nahatətəien səvənraha sə ruku pen tī Iesu Kristo.

¹⁴ Təkwtəkwiuni nəha, nəpīn iakamrai nəkukuə i mik, rerik ramrhi mə trīpko mhə tui iakuvehe mətoni ik.

¹⁵ Mətə trīni minuə iapkuvehe akwauakw mhə, nənə, nəkukuə i tro nukurənien i mik mə nəfe nəha noien ratukwatukw nərmama me ia nəkwai nimwə səvəi Kumwesən tuho. Nərmama ia nəkwai nimwə nəha kani irəha mə nakalasia me səvəi Kumwesən sə ramīru, irəha həmwhen ia pos asori mīne nəri skai kauvrhəkin nimwə ia təkuren, mamhīrhan nəgkiariien pərhiēn.

¹⁶ Nənə nīpərhiēnien nəgkiariien i kīno pui pehe in nukune nahatətəien səkitaha rani nari riti rasori, mani mə,

“In riməier pehe tukutaha nīpwrān rəmwhen ia nīpwrataha.

Nənīmwiin Ikinan rahatən amasan mə in iəmə atukwatukw. Nagelo me hətoni in.

Kəvisau irapw nəgkiariien səvənhi ia tənəmtənə me. Nərmama me i ia təkure tīprənə i həni nīpərhiēnien irə.

Kuvehi utə in revən fwe ia neiai.”

4

Pol raməvəhag m Timoti

¹ Nənīmwiin Ikinan rani irapw amasan mə tramevən ipaka tī nəpīn sampam nənə nərmama nepwīn tuharaka ia nahatətəien səvənraha, mhəuvən mhətərig pīk ia nənīmwiin me səməme kamheikuə mīne nəgkiariien me səməme nəremhə me kamhatən.

² Nəgkiariien me nəha ieikuə me nepwīn tuhəni irapw. Nətərigien səvəi ieikuə me nəha rīnərəha anan ro pen həpkregi sas mhə fwe ia rerīnraha noien ərəha me səməme irəha kamho.

³ Irəha tuhənise iərman tī nīriēn pran, nənə, mhənise mwi irəha tī nənīien nəvegīnien me nepwīn. Mətə Kumwesən rīno nəvegīnien me nəha mə tukəni. Nənə nərmama

3:7: 2Kor 8:21 **3:11:** Taet 2:3 **a 3:11:** Suatuk riti mwi tī nuvsiniēn nəgkiariien i ro iaminhi irə. “Ia noien a mwi nəha, tikon nīpran me noien səvənraha traməkeikei mo iaminhi irə. Irəha nīpran me səməme kamsiai irəha. Rīpko mhə irəha nīpran me səvəi nīniēn nīkare iərmama uə nīpran me səvəi nənīmwiien, mətə irəha nīpran səməme nərmama həukurən nətīgiteien ia nīrəha ia narimnari me pam.” **3:15:** Efes 2:19-22 **3:16:** Jon 1:14, Mak 16:19
4:1: 2Tim 3:1, 2Tes 3:3, 1Jon 2:18, Jut 18 **4:3:** Jen 9:3, Rom 14:6, 1Kor 10:30-31

səməme kambahūkurən nəgkiariien pərhiēn, hāni nīpərhiēniēn irə, hāukurən nuvehiiēn, mhəfwaki mhāni vivi Kumwesən tukwe, mhāni.

⁴ Nəvegiēniēn me pam Kumwesən rino ramasan a. Nari riti riwən nərmama tuhəpwəh nāniēn. Nərmama hāukurən nāniēn nəvegiēniēn me pam trīni mīnuə həfwaki mhāni vivi Kumwesən tukwe.

⁵ Nəgkiariien səvāi Kumwesən mīne nəfwakiēn iamīnhi krauo nəvegiēniēn me pam hamasan a tī nāniēn.

⁶ Trīni mīnuə ikani irapw nəgkiariien i m piəvtaha me, ik iərmama riti sə ikamo tukwini amasan nari m Iesu Kristo. Nənə ramahātən mə ikimruə ia nəgkiariien pərhiēn me səvāi nahātətāiēn səkītaha mīne nəgkiariien amasan kamahātən nərmama irə sə ikīnesi pen raka.

⁷ Tikəpwəh nətərigiēn ia kwənagei eikuə me səməme nərmama həpkisiāi mhə ia Kumwesən kambahāni. Nəpīn me pam tikaməkeikei mamarkut mamō noien me səməme Kumwesən rokeikei.

⁸ Ikukurən trīni mīnuə ikamarkut mə nīpwram triskai, noien nəha ramasan. Mətə trīni mīnuə ikamarkut nəpīn me pam mə tiko noien me səməme Kumwesən rokeikei, noien nəha ramasan məpi raka. Trasitu ia niram ia nīmīruēn səvāi ipwet mīne mīne nīmīruēn sə truvehe kurirə.

⁹ In i nəgkiariien pərhiēn nənə kītaha pam tsaməkeikei mhāni nīpərhiēniēn irə.

¹⁰ Kītaha samarkut mamhəsese tī nəgkiariien i mə sənəmri pen əknekīn raka nətərigiēn səkītaha ia Kumwesən sə ramīru. In rauvehimīru nərmama pam, mətə in rauvehimīru pərhiēn irəha səməme kambahāni nīpərhiēniēn irə.

¹¹ Tikəvəhag m nərmama mahātən narimnari me i.

¹² Pwəh nərmama tuhəpwəh nətə puīēn ik tī nəri nə mə ik təmaruə a riti, mətə tikəmwur ia nəpīn me mə ik iərmama riti nəkur əfwaki me hāukurən nukurirāiēn təmwki nisum ia nəgkiariien, ia noien, ia nokeikeiēn, ia nahātətāiēn, mīne ia noien sə ratukwatukw məmher.

¹³ Tikaməkeikei mō wok i səvāi nəvsiniēn Nəkukuə Ikinan m nərmama. Tikəvisau mahātən irəha ia nəgkiariien pərhiēn. Pwəh ruvehe mō səim wok tramərer kupwən ia nīmīruēn səim meste takuvehe.

¹⁴ Timoti, Kumwesən rīməuvei pehe nasituiēn səvənhi mik tī noien wok səvənhi. In rīməuvei pehe nasituiēn nəha nəpīn elta me səvāi nəfwakiēn hənəmri utə rəginraha ia niram. Ia nəpīn nəha profet me nepwīn irəha mwi hāmāni irapw nəgkiariien sə Kumwesən rīmāni ia niram. Tikəpwəh nəpwəhiēn nasituiēn nəha raməmak auər a.

¹⁵ Tikaməkeikei mō narimnari me nəha iakani. Tikamarə mamō wok me nəha pwəh nərmama pam hətōni nīmīruēn səim mīne wok səim rautə amasan.

¹⁶ Tikətui amasan tukw ik mīne nəgkiariien sə ikamahātən nərmama me irə. Nəpīn me pam tiko iamīnhi irə. Trīni mīnuə iko, nənə, tikuvehimīru ik mīne nərmama səməme kambahətərig ik.

5

Nīpran me nərman me səvənraha hemhə mhəpwəh irəha

¹ Tikəpwəh nəgkiari skaiēn m nərgharə me, mətə tikəgkiari amasan mīnraha rəmwhen mə irəha tata me səim. Tikəgkiari m ntəmaruə me rəmwhen mə irəha piām me,

² məgkiari m nīprənemə me rəmwhen mə irəha mama me səim. Tikəgkiari m nīpran vi me rəmwhen mə irəha kītirimam me. Nəgkiariien sə tikini pen tī nīrəha i traməkeikei matukwatukw pam məmher.

³ Nipran me nərman me səvənraha hemhə mhəpwəh irəha səməme kamharə əpa, nakalasia me tuhaməkeikei mhasitu ia nirəha.

⁴ Mətə mə nipwnəti nipran me nəha fwe uə nimwipwinraha me, tikahatən irəha i pwəh həukurən mə nəri sə irəha tuhəkupwən mho mhasiai Kumwesən irə, in i tuhətui amasan ti nərmana səməme kamharə ia nəkwai nimwə me səvənraha. Noien nəha rəmwhen mə kamhərpwin tai nasituien m tata me səvənraha mine mama me mine kaha me. (Noien nəha ramasan ia nəmri Kumwesən mamō rerin ragien.)

⁵ Mətə pran sə iərman səvənhi remhə məpwəh in əpa anan ramarə, in raməmri pen əknekin nətərigien səvənhi ia Kumwesən. Ia nəpin me pam ia nəpin mine ia ran raməfwaki m Kumwesən mə trasitu irə.

⁶ Mətə pran sə ro iaminihi, trini minuə ramətərig pik ti narimnari me səvəi nipwran ti niregien ramasan irə, in ramiru, mətə ia nənimwin rəmwhen mə ruvəmhə raka.

⁷ Tikuvei pen nəvəhagien me i minraha mə irəha tuhaməkeikei mamho. Pwəh kəpwəh nətoniien nərəhaien riti ia nirəha.

⁸ Iərmama riti traməkeikei mətui amasan ti nəkur imwəni me, nənə mukupwən mətui amasan ti səməme kamharə ia nəkwai nimwə səvənhi. Mətə trini minuə ripko mhə, ramahatən pen mə in ripkahatətə pərhiēn mhə ia Kumwesən. In rərəha məpi raka iərmama sə ripkahatətə mhə.

⁹ Trini minuə pran riti səvənhi iərman remhə məpwəh in, mətə nuk səvənhi ripkeste mhə ihi sikisti, tikəpwəh nīrai penien nəghin ia nəkukuə səvəi nasituien. Ikukurən nīrai penien nəghin trini minuə fwe kupwən səvənhi iərman kuatia a,

¹⁰ nənə nəghin ramasan ia noien amasan me səvənhi, rəmwhen mə rinətui amasan ti nipwnətin me mamevən meste həpwinari, maməsevər ia rukwənu səvənhi ti nərmana pwispwis me, mamaikuas ia nisui nərmana me səvəi Kumwesən, mamasitu ia iavən ərəha me. Trini minuə ramo noien amasan me pam iaminihi, ikukurən nīrai penien nəghin ia nəkukuə nəha.

¹¹ Mətə tikəpwəh nīrai penien səməme həkəprənemə mhə. Kurirə trini minuə nətərigien səvəi nesi penien mwi iərman ruvehe mīskai ia rerinraha məpi raka nətərigien səvənraha ia Kristo, nənə irəha hənūə tuhesi pen mwi nərman,

¹² nənə tukəkiri irəha minuə hənō noien ərəha mhərui nəgkiariien səvənraha mine nəfe həmāni fwe kupwən mə tuho.

¹³ Nənə rərəha mwi ti nəri nə mə tuhəuvehe mho irəha rarpaha me, mhəuvən ia nimwə riti mhəier mhəuvən ia riti. Nənə tuhəpkuvehe əpa mhə mho irəha rarpaha me, mətə tuhəuvehe mwi mho irəha nipran me kamhəni nīkare iərmama, nənə mhəpwəh noien wok, mamhəni nəgkiariien me ripkatukwatukw mhə mə tuhəni.

¹⁴ Ro iaminihi irə iakani pen ti nipran me nəha səməme həkəprənemə mhə mə ramasan tuhesi pen mwi nərman, mhərəhi nipwnətinraha me, mhətui amasan ti nərmana səməme kamharə ia nəkwai nimwə me səvənraha. Nənə trini minuə ho iaminha irə, nənə nərmana səməme haməmwəki kitaha ko həkini mhə nəgkiariien ərəha riti mhəuəsi kitaha irə.

¹⁵ Mətə nipərhiēnien nipran me nepwin hənəpwəh raka suatuk atukwatukw nənə mamhəkurirə Setan təkwtəkwni.

¹⁶ Nipran me i səməme kamhəni nipərhiēnien ia Iesu tuhaməkeikei mhətui amasan ti nipran me i ia kwənəkwus səvənraha səməme nərman me səvənraha hemhə mhəpwəh irəha. Irəha tuhəpwəh naraka penien irəha m nakalasia me mə tuhamətui amasan ti nirəha. Nənə ro iaminihi irə nakalasia me tuhəukurən nasituien ia nipran me i səməme nərman me səvənraha hemhə mhəpwəh irəha əpa anan kamharə.

¹⁷ Nəmā asori me səvəi nəfwakiiēn səməme kamhəiri amasan nakalasia me, nakalasia me tuhaməkeikei mhasiai irəha, nənə mhərəku irəha. Tuhəkupwən mho iaminihi irə ia elta me səməme kamhəsese mamhəvisau mamhahatən.

18 Iakani iam̄inhi ir̄a ti n̄ari n̄a m̄a N̄akukūa Ikinan rani m̄a, “Tih̄apw̄ah n̄arihi t̄ariniīen t̄arhui kau n̄ap̄in rameiv̄a testesi kw̄anuni wit m̄a tek̄in trier raka.” N̄an̄a N̄akukūa Ikinan rani mwi m̄a, “Īarmama s̄a ramowok ratukwatukw m̄a tuk̄er̄aku in.”

19 Tik̄apw̄ah n̄at̄ar̄igien n̄agkiariien s̄av̄ai īarmama kuatia a s̄a rani m̄a elta riti s̄av̄ai n̄afwakiien ramo noien ̄ar̄aha, m̄at̄a m̄a īarmama k̄aru ūa kahar kamharni, n̄an̄a, ik̄at̄ar̄ig ia s̄av̄anrahar n̄agkiariien.

20 N̄an̄a elta me n̄aha s̄am̄ame kamho noien ̄ar̄aha, tik̄inise ir̄aha ia n̄amri n̄armama pam m̄a elta me nepw̄in mwi tuh̄ah̄ek̄ir noien noien ̄ar̄aha.

21 Ia n̄amri Kumwes̄an, Iesu Kristo, nagelo me s̄am̄ame Kumwes̄an r̄im̄ar̄fi raka ir̄aha, iakani pehe tukw ik i m̄a tikam̄akeikei mamesi pen n̄agkiariien me s̄aiou ia noien s̄a ratukwatukw. Tik̄apw̄ah noien noien ̄ap̄a iti m̄a īarmama riti, n̄an̄a, mo mwi s̄ap̄a iti m̄a īarmama riti mwi. M̄at̄a tiko r̄amn̄amwhen ia nir̄aha pam.

22 Tik̄apw̄ah n̄amri ut̄a akwauakwien r̄eḡim mi ia īarmama riti m̄afwaki pen min m̄a truvehi wok s̄av̄ai n̄afwakiien. Tr̄ini m̄inūa in īarmama riti s̄av̄anhi fwe ik̄in n̄ar̄ahaīen, n̄an̄a, s̄av̄anhi n̄ar̄ahaīen trar̄a ia niram r̄amwhen m̄a ik mwi ik̄im̄auvehi n̄ar̄ahaīen s̄av̄anhi. M̄at̄a ia n̄ap̄in me pam tik̄amher.

23 (R̄ipkamasan mh̄a m̄a tikam̄an̄imwi a nui, m̄at̄a ramasan m̄a tik̄an̄imwi ouihi waen kwopti pw̄ah rasitu ia tipw̄im m̄ine nemh̄aīen me s̄a ramo ik ia n̄ap̄in me.)

24 Noien ̄ar̄aha me s̄av̄ai n̄armama nepw̄in h̄auv̄aier irapw raka, n̄ari aūer a m̄a n̄ap̄in s̄a Kumwes̄an tr̄arpw̄in noien ̄ar̄aha ir̄a r̄ipkuvehe mh̄a ihi, m̄at̄a noien ̄ar̄aha me s̄av̄ai n̄armama nepw̄in tuh̄ap̄kier irapw kurir̄a.

25 R̄amwhen a mwi noien amasan me s̄av̄ai n̄armama nepw̄in h̄auv̄aier irapw raka n̄an̄a s̄am̄ame kamh̄arkwaf̄a ihi t̄akwt̄akwuni, ir̄aha mwi tuham̄akeikei mh̄aier irapw.

6

Slef me tuham̄akeikei mh̄asiai n̄am̄a asori me s̄av̄anraha

1 Pw̄ah slef me pam h̄asiai amasan n̄am̄a asori me s̄av̄anraha kamo n̄armama nepw̄in h̄ani ̄ar̄aha n̄aghi Kumwes̄an m̄ine n̄agkiariien s̄akitaha samahat̄an n̄armama ir̄a.

2 Slef me s̄am̄ame n̄am̄a asori me s̄av̄anraha kamh̄ani n̄ip̄ar̄hienien ia Iesu ir̄aha tuh̄apw̄ah noien n̄aha kamh̄ani m̄a, “Eh, īam̄a asori n̄aha in pīav̄taha a riti,” n̄an̄a, ir̄aha tuh̄ap̄kisiai amasan mh̄a. M̄at̄a ir̄aha tuham̄akeikei mho pik mwi wok ia rer̄inraha p̄ar̄hien, ti n̄ari n̄a m̄a s̄av̄anraha īam̄a asori in īarmama riti s̄a rani n̄ip̄ar̄hienien ia Iesu, n̄an̄a ir̄aha hokeikei in. Tikahat̄an narimnari me i, m̄ini pen ti n̄armama m̄a tuham̄akeikei mamho.

Noien s̄av̄ai nokeikei p̄ikien mane

3 Tr̄ini m̄inūa īarmama riti ramahat̄an n̄armama, n̄agkiariien s̄av̄anhi tram̄akeikei mesi pen n̄agkiariien atukwatukw s̄av̄ai Iesu Kristo Īar̄im̄anu s̄akitaha m̄ine n̄agkiariien kamahat̄an n̄armama ir̄a s̄a ro ikinan i. M̄a in ramahat̄an n̄agkiariien me nepw̄in rop̄a ia n̄agkiariien n̄aha,

4 in ram̄arpwi in, m̄ip̄kukur̄an anan mh̄a nari. N̄at̄ar̄igien s̄av̄anhi ramemh̄a rokeikei pik n̄agkiariien ti n̄aresien me s̄am̄ame kamh̄avi pehe n̄amw̄akiien m̄ine n̄avis̄aīen. Noien n̄aha ro n̄armama kamh̄ani ̄ar̄aha n̄agh̄inraha me, n̄an̄a, mamh̄at̄ar̄ig ̄ar̄aha ia nir̄aha me,

5 ia n̄ap̄in me pam kamhousari. Noien n̄aha s̄av̄ai n̄armama s̄am̄ame n̄at̄ar̄igien s̄av̄anraha r̄ar̄aha. Ir̄aha kamh̄aruei ia n̄agkiariien p̄ar̄hien, mamh̄ani m̄a noien n̄akwai Kumwes̄an in suatuk riti s̄av̄ai nuveh̄īen mane m̄ine naut̄a.

6 N̄ip̄ar̄hienien, tr̄ini m̄inūa kitaha samo n̄akwai Kumwes̄an, noien n̄aha trasitu asori ia kitaha, m̄at̄a tsam̄akeikei mamh̄agien a, n̄ari aūer a m̄a s̄akitaha naut̄a rouihi a ūa rasori.

7 S̄aukur̄an m̄a n̄ap̄in s̄an̄atui pehe ia tipr̄an̄a i, n̄an̄a, mh̄ap̄kuvehi m̄a nari riti

mhəuvehe. Nənə nəp̄in tsemhə irə, ko səpkuvehi mhə mwi nari riti mhərər̄ig.

⁸ Mətə tr̄ini minuə sənətaha nəveginien mine tinari sək̄itaha rəmwhen a, nənə kitaha tsagien.

⁹ Nərmama səməme hokeikei pik mə nautə səvənraha trasori, nənə r̄iməru a ti nirəha mə tuho noien ərəha me r̄ip̄ik. Rəmwhen ia kwən̄kru riti rəkure tər̄ini irəha ia təpuapəg səvəi nərəhaien, nənə, irəha hokeikei mə tuho narimnari me r̄ip̄ik səməme həpkamasan mhə ti nirəha mamhouraha irəha. Nənə nokeikeien səvəi narimnari ərəha me nəha trouraha n̄im̄iruien səvənraha.

¹⁰ Iakani iam̄inhi irə ti nəri nə mə noien səvəi nokeikei pikien mane in nukune noien ərəha me səpəmsəpə. Noien nəha ruvəiri raka raka nərmama nepw̄in ia nahatətəien sək̄itaha, mo irəha ho noien me r̄ip̄ik təkwtək̄wuni rer̄inraha raməmisə tukwe rəmwhen mə həpi atukw a irəha ia nau.

Pol raməvəhag m Timoti

¹¹ Mətə ik iərmama səvəi Kumwesən tikaraka məpwəh nevənien ipaka ti noien ərəha me nəha. Tikamarə mamō natukwatukwien, mamō nəkwai Kumwesən, mamahatətə ia Kristo, mamō nokeikeien, mamər̄er̄ əknek̄in, mamō ik iəm̄ə noien səim ramasan m̄əpou.

¹² Naruagənien amasan səvəi nahatətəien, tikaruagən irə, muvehi əknek̄in n̄im̄iruien rer̄in sə Kumwesən r̄inək̄wein ik tukwe fwe kupwən nəp̄in ikim̄əni irapw amasan nahatətəien səim ia nəmri nərmama həp̄ik.

¹³ Kumwesən in nukune n̄im̄iruien. Iesu Kristo in iərmama sə r̄im̄əni irapw amasan nəgkiariien pər̄hien ia nəmri Pənj̄es Paelat. Ia nənimenrau iakani pehe tukw ik i mə

¹⁴ tikaməkeikei mo nəgkiariien i kuvei pehe mik. Tiko ia suatuk sə rəmher. Pwəh nərmama həpwəh nətōnien nərəhaien riti ia niram. Tiko iam̄inhi irə mamevən meste Iərim̄ənu sək̄itaha Iesu Kristo truvehe mwi.

¹⁵ Nuveheien səvənhi Kumwesən tro rier pehe ia nəp̄in atukwatukw səvənhi. In Kumwesən sə kaməgnəḡini in. In əpa ramərim̄ənu ia narimnari me pam. In Kig sə rasori ia kig me. Nənə in Iərim̄ənu sə rasori ia nər̄im̄ənu me.

¹⁶ In əpa r̄ip̄kemhə mhə mamarə rer̄in ia kwopun riti rukuraan ik̄in, nənə, iərmama riti ko r̄ip̄kevən mhə ipaka. Iərmama riti r̄ip̄kətōni raka mhə in, nənə, t̄ip̄kətōni mhə mwi. Pwəh nisaiien mine nər̄im̄ənuien sə tr̄ip̄kiwən mhə krauevən tukwe in. Ouəh, pwəh ro iam̄inhi.

¹⁷ Tikəgkiari m nərmama me nautə səvənraha rasori ia nitətə səvəi ipwet mine, m̄ini pen ti nirəha i mə tuhəpwəh nuvehi utə pikien irəha, mhəpwəh nəmri pen əknek̄inien nətər̄igien səvənraha ia nautə, nautə səvəi təkwtək̄wuni a mətə trakwakwi riwən. Irəha tuhaməkeikei mhəmri pen əknek̄in nətər̄igien səvənraha ia Kumwesən sə rauvei pehe narimnari me r̄ip̄ik m kitaha mə rer̄itaha tragien.

¹⁸ Tik̄ini pen ti nirəha i mə tuhaməkeikei mho noien amasan. Pwəh noien amasan me nəha səvənraha hasori mhəmwhen ia nautə səvənraha. Irəha tuhaməkeikei mhasitu mhəriari m nərmama.

¹⁹ Noien nəha rəmwhen mə hənəite nautə me r̄ip̄ik sə trasitu ia nirəha kurirə. Nənə irəha həukurən nuvehien n̄im̄iruien i n̄im̄iruien pər̄hien.

²⁰ Timoti, Kumwesən r̄inəmri pehe raka nəgkiariien amasan səvənhi ia rəgim. Tikaməkeikei mətui amasan tukwe, məpwəh nətər̄igien ia nəgkiariien auər a me səvəi t̄ip̄rənə i uə nəgkiariien me kani mə nəgkiariien sə kauvehi nukurənien irə, mətə rekəm neikuəien.

²¹ Nərmama nepw̄in kamhək̄urirə ia nukurənien nəha, nənə, mhənəpwəh nahatətəien səvənraha.

Pwəh namasanien tramarə tukumiaha.

Seken Timoti

Nægkiariien sə rani mə nəfe i nəkukuə

Nəp̄in Pol ruvərai raka Fas Timoti m̄ine Taetas kətoni mə kəkwtəm̄hiri mwi in kuvei puvnimwə ia kalapus. Nənə in r̄irai Seken Timoti ia kalapus fwe Rom. Pol rukurən mə nəp̄in səvənhi ruvək̄wakwa mə tremhə ro pen r̄irai nəkukuə i revən ti Timoti. Pol rəpwəh nokeikeien mə trətoni a Timoti, mətə rokeikei mə trətoni nənə muvehi utə nətərigien səvənhi ti nəri nə mə in rokeikei mə nəp̄in tremhə Timoti truvehi təm̄whekin ia wok səvənhi. Pol ramahatən Timoti ia niriien nakalasia me maməvəhag min mə trərer isipw̄in ti nahatən eikuə me. Pol raməvəhag m Timoti mə Timoti traməkeikei məkwtəm̄hiri əknek̄in nəgkiariien sə ro n̄ipər̄hienien i kamahatən nakalasia me səvəi Kristo irə.

¹ Iou Pol. Iou aposol riti səvəi Iesu Kristo ti nəri nə mə Kumwesən r̄iməni nəkwan mə tako. In rər̄hi pen iou mə takəvisau irapw̄ nim̄ruien sə in r̄iməni mə truvei pehe m kitaha ruku pen ti Iesu Kristo.

² Nəkukuə i rauvehe tukw ik, Timoti, nər̄ik keikei.

Pwəh Kumwesən Tata səkitaha m̄ine Iesu Kristo Iərimənu səkitaha trouəriari pehe namasanien m̄ine napiien m̄ine nəmər̄inuien mik.

Pol raməvəhag m Timoti

³ Ia nəp̄in m̄ine ia ran, nəp̄in iakaməfwaki, rer̄ik ramr̄hi rer̄in ik, nənə iakani vivi Kumwesən tukw ik. Iakamo tukwini nəri min, mamə a noien me səməme iakukurən mə hatukwatukw ia nənimen rəm̄when ia kaha kupwən me səiou hənamo.

⁴ Nəp̄in rer̄ik ramr̄hi nise nənimem sə r̄inaiu, iakokeikei pik mə takətoni ik, nənə rer̄ik ragien.

⁵ Rer̄ik ramr̄hi nahatətəien pər̄hien səim, in nəha nahatətəien sə kaha pran səim Loes m̄ine mama səim Iunis kroukupwən rouahatətə irə, nənə təkwtəkwuni iakukurən amasan mə ik mwi ikamahatətə irə.

⁶ Ro iam̄inhi irə iakuə tako pwəh rer̄im ramr̄hi nəri fwe ia rer̄im ramo ikamskai ti noien wok səvəi Kumwesən. Kumwesən rəriari nəri nəha mik fwe kupwən nəp̄in iakəmri utə rəgik mi ia niram. Tikaməkeikei meireiri nəri nəha pwəh ruək.

⁷ Iakani iam̄inhi irə ti nəri nə mə Kumwesən r̄ipkuvei pehe mhə m kitaha nən̄imw̄in riti sə ramo kitaha samhek̄ir, mətə in ruvei pehe m kitaha nən̄imw̄in riti sə ramo kitaha saməskai, mamhokeikei kitaha me, mamhəkoui atukw kitaha mə tsəpko mhə noien ərəha.

⁸ Ro iam̄inhi irə tikəpwəh naurisien ti n̄ini irapwien Iərimənu səkitaha, məpwəh naurisien mwi tukw iou, iərmama riti səvənhi sə iakamarə ia kalapus tukwe. Mətə pwəh krau pəri krouregi nəm̄isəien ti nəgkiariien amasan səvənhi. Kumwesən truvei pehe n̄iskaiien mik mə tiko iam̄inhi.

⁹ In r̄iməvehim̄iru kitaha, nənə, məkwein kitaha ia nəkweinien sə ro ikinan i. In r̄ipko mhə iam̄inhi irə ia kitaha ti noien me səkitaha, mətə in ro iam̄inhi irə ti nəri nə mə resi pen a nətərigien atukw səvənhi sə in ruvək̄urən raka fwe tui nəp̄in tiprənə ramiwən ihi. Ia nəp̄in nəha in ruvəni raka mə truvei pehe namasanien səvənhi m kitaha truku pen ti Iesu Kristo.

¹⁰ Nənə təkwtəkwuni sət̄oni namasanien nəha ro m kitaha, ti nəri nə mə Iəmə sə rauvehim̄iru kitaha r̄iməier pehe. Iəmə nəha in nə Iesu Kristo sə r̄ino sampam ia noien iərmama remhə, nənə ia nəgkiariien amasan səvənhi ramo nər̄mama me hət̄oni mə tuhəfo mhəuvehi nim̄ruien rer̄in.

¹¹ Kumwesən rınərpwi rəgın ia nırak, mını mə iou aposol riti sə takaməkeikei məvisau nəgkiariien amasan nəha, mahatən nərmama me irə.

¹² Nənə ti nəri nə mə iakamo iamınhi irə, iakamregi rərəha i ia kalapus. Mətə iapkauris mhə, ti nəri nə mə iakukurən iəmə sə iakani nıpərhienien irə. In rəmri pehe nəgkiariien amasan səvənhi ia rəgık, nənə iakukurən amasan mə trətui amasan tukwe mamevən meste nəpın səvənhi.

¹³ Timoti, tikaməkeikei məkwtəmhirı əknekın nəgkiariien me i səməme ikuvəregi raka iakini pehe tukw ik i. Nəgkiariien me nəha hatukwatukw, mamhahatən suatuk sə tikesi pen. Tikaməmwur pen ia noien mi nəha nahatətəien mıne nokeikeien sə krauku pen ti İesu Kristo.

¹⁴ İa nıskaiien səvəi Nənimwın İkinan sə ramarə ia rerıtaha tikaməkeikei mətui amasan ti nəri amasan sə kəmri pehe ia rəgım.

¹⁵ İkuvəukurən raka mə nərmama pam fwe profens Esia hənəpwəh iou mhəuvavən. İəmə mi nəha Fukelas mıne Hemokenes irəha mınraha.

¹⁶ Mətə iakaməfwaki mə İərimənu səkitaha trapi nərmama me ia nəkwai nimwə səvəi Onesiforas, ti nəri nə mə nəpın rıpık in ramomasan iou, nənə nıpkauris mhə iou mıne jen me kınərihi iou irə.

¹⁷ Mətə nəpın rapırapw ia Rom, ramətui əmisə iou mamevən meste mətə iou.

¹⁸ İakəfwaki mə Kumwesən trəsəni in rətoni İərimənu səkitaha trapi in ia nəpın səvənhi. Nənə ikukurən amasan mə rasıtu pık ia nırak fwe ia Efesas.

2

¹ Ro iamınhi irə, nərik, ik tikaməkeikei muvehi namasanien i raku pen ti İesu Kristo pwəh ro ikıskai.

² Nənə nəgkiariien sə ikuvəregi raka iakınahatən kımiaha irə ia nəmri nərmama me həpık, tikaməkeikei məmri pen ia rəgi nəmə me nepwın ikukurən nətıgiteien ia nırəha mə tuhahatən nepwın mwı.

³ Tikəmisə krau mik rəmwhen ik iaruağən amasan riti səvəi İesu Kristo.

⁴ İkukurən noien səvəi iaruağən. Nəpın ramaruağən, ko rəpwəh nuvehien mwı wok me nepwın, ti nəri nə mə raməmwur mə iəmə asori səvənhi rerın tragien.

⁵ İərmama səvəi naiuien traməkeikei mesi pen natuakəmien me səvəi naiuien. Mə rəpwəh ko kıpəkəfəu pen mhə kəfəfəu səvəi nısiıaiien irə.

⁶ Nənə iərmama sə raməmhu pık ratukwatukw mə in trukupwən mesi kwənkwai nari sə rutə ia nəmhien səvənhi.

⁷ Rerım tramrhi nəfe iakamını pehe tukw ik i. İərimənu səkitaha truvei pehe nukurənien mik, nənə tikukurən narımnari me pam.

⁸ Rerım tramrhi İesu Kristo. In iəmə sə rınətui mwı ia nemhəien səvənhi. In kwənəkws səvəi Kig Tevit. In i nəgkiariien amasan sə iakaməvisau irapw.

⁹ İou iakamregi nəmisəien ti nəgkiariien amasan i. Kınərihi iou ia jen rəmwhen ia iou iəmə iakamərui loa, mətə nəgkiariien səvəi Kumwesən ko kıpəkərihi mhə ia jen.

¹⁰ Ro iamınhi irə, nəri auər a mə kamo nəmisəien me ia nırak, mətə takaməkeikei məmərer əknekın ia nəpın me ti nəri nə mə rerık ramrhi nərmama me nəha səməme Kumwesən ruvərfi raka irəha. İkokeikei mə irəha mwı tuhəuvehi nımıruien vi sə raku pen ti İesu Kristo, nənə mharə rerın irəha mın ia nukuraanien asori səvənhi.

¹¹ In i nəgkiariien pərhien:

Trını mınuə səmamhə kitaha İesu,

nənə tsaməkeikei mwı mhəmıru pəri kitaha mın.

¹² Trını mınuə səmərer əknekın ia nahatətəien səkitaha,

nənə tsaməkeikei mwi mhərimənu pəri kitaha min.
 Trini minuə səni mə səreirei in,
 nənə in mwi traməkeikei mini mə in rireirei kitaha.
 13 Trini minuə kitaha səmwei ia nahatətəien səkita,
 in traməkwtəmhiri ihi kitaha,
 ti nəri nə mə in ko ripkətəfi mhə nəgkiariien me səvənhi.

Iərmama sə ramo tukwini amasan nari m Kumwesən

14 Tiko nərmama me səim pwəh rerinraha ramrhi narimnari me i ikani. Tikini pen ti nirəha i ia nəmri Kumwesən mə tuhəpwəh nousariien ti nəgkiariien me. Noien nəha ko ripko mhə nari amasan riti, mətə ramouraha a nərmama səməme kamhətərig.

15 Tikəmwur mə ik iərmama riti səvəi wok sə nəpən Kumwesən ramətə wok səim ko rini mə “Wok səim ramasan.” Nənə tikəpwəh niregiien ikauris ti wok səim, ti nəri nə mə ikamahatən atukwatukw nəgkiariien sə ro nipərhiien.

16 Mətə nəgkiariien auər a me səvəi tiprənə i, ik tikəpwəh niniiien. Nəgkiariien me nəha tuhəri pen nərmama həuvən isipwən ti Kumwesən.

17 Nəgkiariien səvəi nərmama səməme kamhəgkiari iaminihi truviris rəmwhen ia nimwapw ruvehe masori. Nəgkiariien səvəi iəmə mi nəha Hameneus mine Faelitas ro iaminihi.

18 Irau krinouəpwəh raka nəgkiariien pərhiien rauni mə nəpən sə Kumwesən tro nərmama me pam hətui mwi ia nemhəien ruvəuvehe raka. Ia nəgkiariien nəha səvənrau kraouraha nahatətəien səvəi nərmama me nepwən.

19 Mətə nəri əknekən Kumwesən rinəmri kauvrhəkin nimwə ia təkuren rəpwəh nikiuiien. Nənə kimərai pen nəgkiariien me i ia nikaren: Riti mə, “Iərimənu ruvəukurən raka mə nərmama əfo me nəha səvənhi.” Nənə riti mwi mə, “Pwəh nərmama pam səməme kamhəni nipərhiien ia nəghi Iərimənu həpwəh noien ərəha.”

20 Ia nəkwai nimwə asori riti nəri kaməni pen nari me irə səpəmsəpə. Ripko mhə səməme nəha əpa kino ia aean mi nəha kol mine silva, mətə nepwən mwi nəha ikən kinərai ia nipəri nei, nepwən mwi kino ia nise tiprənə rərpwu muvehe miskai. Nepwən kaməni nari irə ia nəpən ikinan me. Nepwən kaməni nari irə ia nəpən auər a me.

21 Ro iaminihi irə trini minuə iərmama riti rəpwəh noien ərəha me, məpərhi in, in truvehe məmwhen ia nəri kaməni pen nari irə sə kinəmri əpə mə səvəi nəpən ikinan me. Kinəpnəpənə raka irə mə iəmə asori səvəi nimwə nə rukurən nuvehien mo noien amasan me pam irə.

22 Mətə noien ərəha me ntəmaruə me hokeikei pik, ik tikaraka məpwəh nevənien ipaka ti nirəha. Ia nəpən me pam tikaməkeikei mamə noien atukwatukw, mamahatətə ia Kumwesən, maməkeikei nərmama, mamərə ia nəmərinuiien. Tikamarə mamə noien me nəha kimiaha nərmama me nəha səməme kamhəkwein Iərimənu ia rerinraha sə ratukwatukw məmher.

23 Tikərer isipwən ti nəresien me nəha nərmama həreirei nari kamhəni. Ikukurən mə nəresien me nəha kamhəvi pehe nəvisəien me.

24 Mətə noien səvəi iərmama sə ramo tukwini nari m Iərimənu traməkeikei mərə. Ripko mhə in iərmama səvəi nəvisəien, mətə in iərmama sə ramasan ti nərmama pam. In iərmama sə rukurən nahatənien nərmama, nənə niemaha ripkəpi akwauakw mhə in.

25 In iərmama sə raməgkiari mərə ti nəmri atukwatukwien nərmama səməme haməmwəki in, pwəh Kumwesən rəsəni irəha hərərig ia noien ərəha, mhəuvehe mhəukurən nəgkiariien pərhiien.

26 Ia noien nəha irəha ko həier irapw ia kwənkru səvəi Setan in riməuvehi irəha irə mamə irəha hamə nəkwən.

3

Tramevən ipaka ti nəp̄in sampam

¹ Mətə tikaməkeikei mukurən nəri. Tramevən ipaka ti nəp̄in sampam narəien ia t̄iprənə i truvehe məknekin.

² Nərmama tuhokeikei atukw a irəha me, nənə mhokeikei pik mane. Irəha tuhəfiəutə atukw irəha me, nənə mhərpwi pik irəha me. Irəha tuhəni nəgkiariien ərəha mhəuəsi nərmama me i. Irəha tuhərui nəkwai tata mine mama səvənraha. Nəp̄in tukuvei pen nari amasan riti minraha, irəha tuhəpkini mhə tanak tukwe. Irəha tuhəpko mhə nəkur ikinan me ia nirəha.

³ Irəha tuhəpkapi mhə ti nərmama, mətə tuhərpwin a tai nərhəien səvənraha. Irəha tuhəni n̄ikare nərmama. Irəha tuhəreirei nari, mamho pen a nari ia nəp̄in me, mhəpkokeikei mhə noien amasan.

⁴ Irəha tuhəvsini təkutanraha m piəvnraha me, mho akwauakw noien ərəha, mhəpkətərig mhə ti noien səvənraha mine nəfe kamho. Irəha rerinraha trukuar ia nəgnəginiiien atukw irəha me, mhokeikei pik narimnari me n̄ipwranraha ramregi ramasan irə, nənə, mhəpkokeikei mhə Kumwesən.

⁵ Ia nəmri nərmama tukətoni irəha həmwən ia nəkur əfwaki me, mətə nəgse Nənimwin səvəi nəfwakiiien riwən ia nirəha. Nənə ik tikaməkeikei mərer isipwin ti nərmama səməme hamo iam̄inhi irə.

⁶ Irəha me nepwin kamhəuvnimwə ia nəkwai nimwə me mamheikuə ia n̄ipran me. N̄ipran me nəha nəgsenraha riwən, həuvəpəmpəm ia noien ərəha me, nənə narimnari ərəha me səpəmsəpə hokeikei pik ramiri irəha.

⁷ Kamahatən irəha ia nukurənien ia nəp̄in me, mətə ko irəha həpkukurən amasan mhə nəgkiariien pərhien ia nəp̄in riti.

⁸ Ikukurən klepa mi nəha Janes mine Jampres sə krauni ərəha Moses fwe kupwən. Nərmama me i iakani, irəha həmwən ia nirau, mamhəni ərəha nəgkiariien pərhien. Irəha nərmama me nətərigien səvənraha rikou, həpkahatətə pərhien mhə ia Kumwesən.

⁹ Mətə irəha tuhəpkarə əpwəmwis mhə. Nərmama me pam tuhətə sas noien ikou me səvənraha rəmwən ia nərmama me hənətə sas noien ikou səvəi Janes mine Jampres fwe kupwən.

Nəvhəgien sampam

¹⁰ Mətə ik, Timoti, nəp̄in ikinakurirə ia nirak fwe kupwən, ikuvəregi raka nahatənien səiou, minətə raka noien səiou sə iakamarə mamō. Ikinətə raka nəfe iakaməmwur tukwe ia n̄imiruien səiou. Ikinətə raka nahatətəien səiou, mine nətərigien səiou sə iakaməfo mo raməpwəmwis. Ikinətə raka nokeikeiiien səiou, mukurən mwi nərerien səiou sə iakamərer əknekin irə ia nəp̄in me.

¹¹ Ikinətə raka nomətəien me mine nəmisəien me k̄ino ia nirak fwe ia taon me nəha Antiok mine Ikoniam mine Listra. Kinamometə iou iam̄inhi irə, mətə lərimənu sək̄itaha ruvehi raka iou ti nəmisəien me pam nəha.

¹² N̄ipərhienien, nərmama me pam səməme hokeikei mə tuhəuvehe mho kuatia irəha Iesu Kristo, nənə mamharə ia narəien sə Kumwesən rokeikei, tukaməkeikei komətə irəha.

¹³ Mətə nərmama ərəha me mine nərmama eikuə me narəien səvənraha sə rinərəha raka tripkuvehe mərəha mwi. Irəha tuhameikuə ia nərmama me, nənə mamheikuə atukw a mwi ia nirəha.

¹⁴ Mətə ik tikaməkeikei məkwətəmhiri əknekin nəgkiariien sə kinahatən raka ik irə. Ikuvəni raka n̄ipərhienien ia nəgkiariien nəha, mamahatətə əknekin irə, mukurən amasan nərmama səməme hənahatən ik irə.

¹⁵ Fwe ia nouihien saim ikuvæukuræn raka nægkiariien me sævai Nækukuæ Ikinan. Nægkiariien me naha kamhæuvei pehe nukurænien mik. Nukurænien naha ramiri pen ik ikevæn mahatætæ ia Iesu Kristo mæ Kumwesæn truvehimiru ik.

¹⁶ Nægkiariien me pam ia Nækukuæ Ikinan hamæuku pen ti Nænimwîn sævai Kumwesæn.^a Nægkiariien me naha hamasitu ia kitaha. Kitaha sæukuræn ninien nægkiariien me naha mhahatæn nærmama, mhæni pui noien æræha me sævænraha, mhækoui atukwatukw iræha, mhævæhag minraha ia noien atukwatukw.

¹⁷ Næpin samo iamînha iræ tro iærmama sævai Kumwesæn ruvehe mæmwhen ti noien wok amasan me pam.

4

Timoti tramækeikei mævisau irapw nægkiariien amasan

¹ Timoti, tækwækwuni iakamægkiari pehe mik ræmwhen krau krouærer ia næmri Kumwesæn mine Iesu Kristo. Ikukuræn Iesu Kristo in iærmama sæ trækiri nærmama me pam ti noien me sævænraha, nærmama sæmæme kamhæmîru mine sæmæme hæuvamhæ raka. In trier pehe mwi mærimænu ia nitætæ sævænhi. Ti næri næ mæ tro iamînhi iræ, ro pen iakani pehe tukw ik i mæ

² tikamækeikei mævisau irapw nægkiariien sævænhi, mamærer mwatuk tukwe ia næpin me pam, næpin nærmama hokeikei mæ tuhæregi mine næpin nærmama hæpwæh nokeikei-ien mæ tuhæregi. Tikini pui noien æræha me sævænraha, minise pen æknekîn ti niræha mæ tuhæpwæh, muvei pen nægkiariien sæ trasitu ia niræha, mo iamînhi iræ saim nætærigien ræpwæmwis, nænæ, mahatæn amasan iræha.

³ Tikamækeikei mamæ iamînhi iræ ti næri næ mæ næpin riti tripkuvehe nærmama me tuhæpkætærig mhæ nægkiariien sæ ro nipærhienien, mætæ iræha tuhæsi pen nætærigien atukw sævænraha, nænæ mhætui nahatæn me sæmæme tuhæni nægkiariien sæ nækwæreginraha ræfiæfiæ ti niregiien.

⁴ Iræha tuhæpwæh nægkiariien sæ ro nipærhienien, nænæ mhæuvæn mhækuriræ kwænagei eikuæ me.

⁵ Mætæ ik, tikamækeikei mo nætærigien saim pwæh ramæmak amasan ia næpin me. Tikærer æknekîn ia næmisæien me sæ kamo ia niram, nænæ mo wok i sævai nævisaiien nægkiariien amasan, nænæ mo pam wok saim sæ Kumwesæn ruvei pehe mik mæ tiko.

⁶ Iakani iamînhi iræ ti næri næ mæ tripkø mhæ tui nitæk raiu ræmwhen ia waen i kætægi pen ia tækure nifatæ kuvei pen m Kumwesæn. Sæiou næpin takier iræ ruvæuvehe ipaka.

⁷ Ia nîmiruien sæiou ræmwhen mæ iakamaruagæn ia naruagænien amasan riti. Ræmwhen mæ iakamaiu ia naiuien æknekîn riti. Nænæ tækwækwuni iakino sampam iræ, nænæ iakamahatætæ ihi.

⁸ Tækwækwuni kinæpnæpenæ kæfæfau riti fwe sæiou kamæfæfau pen ia næmæ atukwatukw me. Iærimænu sækitaha ramækiri atukwatukw nari in truvei pehe kæfæfau naha miou ia næpin sævænhi. Tripkuvei pehe æpa mhæ miou, mætæ truvei pen mwi m nærmama me pam sæmæme hokeikei in nænæ mamheitenhi in mæ truvehe mwi.

Pol rokeikei mæ Timoti trevæn mætoni in

⁹ Tikamæmwur muvehe mætæ akwauakw iou,

¹⁰ ti næri næ mæ Temas rokeikei pik anan naræien ipwet mine sævai tîprænæ i, nænæ minæpwæh iou, muvavæn fwe Tesalonaeka. Kresens ruvavæn fwe Kalesia, nænæ Taetas ruvavæn fwe Talmesia.

¹¹ Tækwækwuni Luk æpa ramaræ kimrau min. Næpin tikauvehe iræ tikiri Mak kimirau min, ti næri næ mæ in rukuræn nasituien mo tukwini nari miou.

3:15: Jon 5:39, 2Pit 1:20-21 **3:16:** Rom 15:4, 2Tim 2:21 **a 3:16:** Suatuk riti mwi ti ninien nægkiariien i ia vas 16 ro iamînhi iræ: Nægkiariien me pam ia Nækukuæ Ikinan Kumwesæn rineiahag pehe iræ. **4:1:** Wok Me 10:42, Rom 14:9-10 **4:2:** Wok Me 20:20,31 **4:3:** 1Tim 4:1, 2Tim 1:13 **4:4:** 1Tim 4:7 **4:6:** Fil 2:17 **4:7:** 1Tim 6:12
4:8: 1Kor 9:24-25, Rev 2:10 **4:9:** 2Tim 1:4 **4:10:** Kol 4:14, Taet 1:4 **4:11:** Kol 4:14, Wok Me 15:37-39

¹² Iakinərhi pen Tikikas ruvavən fwe Efesas.

¹³ Nənə nəpın tikauvehe irə, tikuvehi karkahu səiou səvəi nəkwieiiien iakinəpwəh raməmak ia nimwə səvəi Karpas fwe Troas. Tikuvehi mwi nəkukuə me. Iakoikei pık mə tikuvehi səməme nəha kimərai pen ia teki nəni.

¹⁴ Fwe kupwən, Aleksanta, iəmə sə ramo nari ia aean, ro pık nəmisəien miou. İərimənu trəpwın noien ərəha me nəha rino miou.

¹⁵ Nənə ik mwi tikaməikei məsiari in, ti nəri nə mə fwe kupwən in raməmwur mə trinise nəgkiariien səkitaha.

¹⁶ Nəpın iakinərer vi ia nəmri iəmə asori ia kwopun i mə takini irapw nəgkiariien səiou ia nıkaren səvəi nəgkiariien me nəha kamini ərəha iou irə, iərmama riti riwən ruvehe mərer ia nıkarek mə trasitu. Mətə irəha pam hap raka ia nirak. (Iakəfwaki mə Kumwesən trəpwəh nərpwınien noien nəha mınraha.)

¹⁷ Mətə ia nəpın nəha İərimənu səkitaha ramərer ipaka tukw iou, mauvei pehe nıkaiien miou, mə iou iakukurən nəvisau irapwien nəgkiariien me pam səvənhi, nənə nərmama me pam səməme həreirei Kumwesən həukurən niregiien. Nənə in ruvehi raka iou ia nərahaien nəha rəmwhen mə ruvehi raka iou ia nəkwai laeon.

¹⁸ İərimənu səkitaha truvehi raka iou ia noien ərəha me pam nərmama hənuə tuho ia nirak. In trətə amasan iou məste in ruvehi iou mevən fwe ia nitətə sə in ramərimənu irə fwe ia neiai. Pwəh nəgnəginiiien revən tukwe in ia nuk nuk me. Ouəh, pwəh ro iamınhi.

Nəgkiariien sampam

¹⁹ Tikini pen ti Prisila mine Akwila mine nərmama me pam ia nəkwai nimwə səvəi Onesiforas mə iakini ramasan ti nirəha i.

²⁰ Erastas rıpkukurirə mhə iou. In ramarə a fwe Korin. Nənə iakinəpwəh Trofimas fwe Maelitas, ti nəri nə mə in ramemhə.

²¹ Tikaməmwur muvehe akwauakw tukw iou kurirə nəpın səvəi nəkwieiiien ruvehe. İupulas, Putens, Linus, Klautia mine piəvtaha me pam ia kwopun i həni ramasan tukw ik.

²² Pwəh İərimənu səkitaha tramarə ia rerim, məriari pehe namasanien m kimiaha pam.

Taetas

Nægkiariien sə rani mə nəfe i nəkukuə

Taetas in riti nəha Pol. Iasitu riti səvəi Pol. Nəpɪn nepwɪn in ramavən irau Pol. Nakalasia me fwe tənə əmweris riti kani mə Krit, Taetas in iəmə asori riti səvənraha. Nəkukuə i rəmwhen ia nəkukuə mi səvəi Timoti. Nakalasia me fwe Krit həpkukurən amasan mhə noien səvəi nəfwakiien ti nəri nə mə irəha həpkuvehe vi a mhahatətə ia Kristo. Ro pen iərmama traməkeikei mevən masitu ia nirəha. Pol rini pen ti Taetas mine nakalasia me fwe ikin mə tuhəfarə irə. Pol rini pen ti Taetas mə trahatən irəha ia nɪpərhienien. In rahatən mwi Taetas ia niriien nakalasia me.

Pol ramrai nəkukuə i m Taetas

¹ Iou Pol, iou iərmama riti sə iakamo tukwini nari m Kumwesən, nənə iou aposol riti səvəi Iesu Kristo. In rərhi pen iou mə takasitu ia nərmama me səməme Kumwesən ruvərfi raka irəha. In rokeikei mə takasitu ia nirəha ia nahatətəien səvənraha, nənə masitu mwi ia nirəha mə tuhəkurən nəgkiariien pərhien sə ramahatən noien me Kumwesən rokeikei.

² In rərhi pen iou mə takasitu ia nirəha pwəh həmri pen əknekɪn nətərigien səvənraha ia nɪmɪruien rerɪn. Fwe tui, nəpɪn tɪprənə ramiwən ihi, Kumwesən sə rɪpkeikuə mhə ruvəni raka mə truvei pen nɪmɪruien rerɪn nəha mɪnraha,

³ nənə ia nəpɪn atukwatukw səvənhi in ro pui nɪmɪruien nəha ia nəgkiariien səvənhi. Kumwesən sə rauvehimɪru kitaha rəmri pehe nəgkiariien nəha ia rəgɪk mɪni nəkwən mə takəvisau irapw irə.

⁴ Nəkukuə i rauvehe tukw ik Taetas. Ia nahatətəien səkrau ikəmwhen ia nərik pərhien. Pwəh Kumwesən Tata səkɪtaha mine Iesu Kristo sə rauvehimɪru kitaha trouəriari pehe namasanien mine nəmərɪnuien mik.

Wok sə Taetas ramo ia tənə Krit

⁵ Iakinəpwəh ik ia tənə Krit mə tikəmri atukwatukw narimnari me səməme krau kɪpko mhə sampam irə. Rəmwhen iakɪmɪni pehe tukw ik i, tikaməkeikei mevən ia rukwənu me pam muvehi utə elta me səvəi nəfwakiien.

⁶ Ikukurən nuvehi utəien iərmama riti trɪni mɪnuə noien səvənhi ratukwatukw pam, səvənhi pran kuatia, nɪpwnətɪn me kamhəni nɪpərhienien ia Iesu, kɪpkɪni mhə irəha mə kənkapwənraha riskai, uə həpwəh nisaiien tata mine mama səvənraha.

⁷ Iəmə asori sə ramətui ti nakalasia me ramo tukwini nari m Kumwesən, ro iamɪnhi irə noien səvənhi traməkeikei matukwatukw pam. Rərəha mə kənkapwə riskai, uə niemaha raməpi akwauakw in, uə ramənimwi pɪk, uə ramousi iərmama, uə ramo noien ikou mauvehi mane irə.

⁸ Mətə iərmama sə rauvehi wok i traməkeikei mo iamɪnhi irə: In raməsevər ia rukwənu səvənhi ti nərmama pwɪspwɪs me. In rokeikei noien amasan, nənə mukurən nari. In ramo noien atukwatukw mine noien sə rəmher mo ikinan i. In ramatuakəm amasan.

⁹ In traməkeikei məkwətəmhiri əknekɪn nəgkiariien pərhien sə kɪnahatən in irə. Ia noien nəha in rukurən nasituien ia nərmama, mahatən irəha ia nəgkiariien atukwatukw, mukurən mwi nəmri atukwatukwien nərmama səməme kamhəni nəgkiariien sə ropə ia nəgkiariien nəha.

¹⁰ Iakani iamɪnhi irə ti nəri nə mə nərmama həpɪk kənkapwənraha riskai. Irəha kamhəni nəgkiariien me nepwɪn nɪpwrən riwən, mamheikuə ia nərmama. Pərhien nəkur Isrel me nepwɪn nəha irəha kamho iamɪnhi irə mhəpi raka nərmama me nepwɪn.

Irəha kamhəni mə tukaməkeikei kuvehi ninhum m nərmama ti nahatən penien mə irəha nərmama me səvəi Kumwesən.

¹¹ Tikərapinhə rə ia nəgkiariien səvənraha, ti nəri nə mə irəha kamhouraha nərmama pam ia nəkwai nimwə nepwin, mamhahatən nərmama ia nəgkiariien sə ripkatukwatukw mhə mə tukahatən. Irəha kamho mə tuhəuvehi mane irə, mhəpwəh naurisien i.

¹² Iəmə Krit riti kupwən in profet riti səvənraha, in mwi riməni iaminihi mə, “Nəkur Krit irəha nərmama səvəi neikuəien ia nəpin me pam. Irəha həmwəhen ia nəri əprmin me. Irəha rarpaha me. Nəpin me irəha hokeikei mə tuhamani a nari.”

¹³ Nəgkiariien səvəi profet nəha ro a nipərhiienien. Ro iaminihi irə tikəgkiari skai minraha pwəh irəha həuvehe mhahatətə ia nəgkiariien sə ratukwatukw,

¹⁴ mhəpwəh nesi penien kwənagei me səvəi nəkur Isrel mine natuakəmien me səvəi nərmama me səməme hənəpwəh nəgkiariien pərhiien.

¹⁵ Nərmama səməme həmhər ia nəmri Kumwesən nari riti riwən sə tro irəha həuvehe mhəmkemik. Mətə nərmama səməme həmkemik ia nəmri Kumwesən ti nəri nə mə həpwəh niniien nipərhiienien ia Iesu, nənə noien riti riwən sə tro irəha həmhər. Ro iaminihi irə nətərigiien səvənraha ramevən əpa ti nəərəhaien, həreirei nəkiriien noien me.

¹⁶ Irəha həni mə həukurən Kumwesən, mətə noien səvənraha ramahatən pen mə rekəm irəha həreirei in. Nərmama me nəha hərəha anan, mamhərui nəkwai Kumwesən. Irəha ko həpko mhə nari amasan riti.

2

Taetas traməkeikei mahatən nəgkiariien sə ratukwatukw

¹ Mətə ik Taetas nəgkiariien səim traməkeikei mesi pen nəgkiariien kamahatən nərmama irə sə ratukwatukw.

² Tikahatən nərgharə me mə rərəha irəha nərmama səvəi nənimwiien. Irəha tuhaməkeikei mhəukurən nari, pwəh nərmama həsiai irəha. Irəha tuhaməkeikei mamhahatətə pərhiien, mamhokeikei nərmama, mamhərər əknekən ia nəpin me.

³ Ia noien kuatia a, tikahatən niprənəmə me mə irəha tuhaməkeikei mho noien sə ro ikinan i rəmwəhen sə Kumwesən rokeikei. Rərəha mə irəha kamhəni nəkare nərmama, uə kamhənimwi pik nənimwiien skai rəmwəhen ia waen. Irəha tuhaməkeikei mhahatən nəgkiariien sə ramasan,

⁴ mamhəvəhag m nipran me səməme harə vi a irəha nərman mə irəha tuhaməkeikei mhokeikei səvənraha me nərman me mine nipwnətınraha me.

⁵ Irəha tuhaməkeikei mhəvəhag m nipran me i mə irəha tuhəuvehe mho irəha nipran me səməme həukurən nari, mhəmhər, mamhətui amasan ti narimnari me fwe ia rukwənu, nənə mamhəsiai nərman me səvənraha. Nəpin kamho noien sə ro iaminihi, nənə, tuhərapinhə ia nərmama me mə tuhəpwəh nini əərəhaien nəgkiariien səvəi Kumwesən.

⁶ Ia noien kuatia a mwi, tikəgkiari amasan m ntəmaruə me mə irəha tuhaməkeikei mho narimnari me sə ramahatən pen mə irəha həukurən nari.

⁷ Nənə ik, ia narimnari me pam, tikamo a noien sə ramasan pwəh irəha hesi pen nəfe ikamo. Nəpin tikahatən, nimiruien səim traməkeikei matukwatukw mo nəgkiariien səim ripam mo nərmama həsiai irə.

⁸ Tikaməkeikei mamini a nəgkiariien pərhiien mə nərmama tuhəpwəh nətoniien təkutai nəgkiariien səim mhəni ərəha. Pwəh in tro nərmama səməme haməmwəki ik tuhauris tukwe ti nəri nə mə irəha həpkətoni mhə noien ərəha riti səim, nənə, mhəpwəh nini əərəhaien kitaha.

⁹ Tikahatən slef me mə irəha tuhaməkeikei mho nəkwai nəmə asori me səvənraha ia narimnari me pam pwəh rerinraha ragien ti wok səvənraha. Slef me tuhəpwəh niniiien tai nəgkiariiien səvəi nəmə asori me səvənraha,

¹⁰ nənə, mhəpwəh nakresien minraha. Mətə nəpɪn me pam irəha tuhaməkeikei mho amasan nari pwəh nəmə asori me səvənraha tuhəni nɪpərhienien ia wok səvənraha. Noien me nəha tuho ia narimnari me pam rəmwhen mə kaməkwanɪ pen tihinari me ia nəgkiariiien səvəi Kumwesən, Kumwesən sə rauvehimɪru kitaha.

¹¹ Krau kraukurən mə namasanien səvəi Kumwesən ruvəier pehe raka ti nərmama me pam. In nəha namasanien sə rauvehimɪru nərmama irə.

¹² Namasanien nəha raməvəhag m kitaha mə tsəni rekəm ia noien me səməme Kumwesən raməmwəki mine noien ərəha me səvəi tiprənə i nərmama hokeikei pɪk. Ia nɪtətə i ipwet mine kitaha tsaməkeikei mharə, mamhəukurən nari, mamho noien atukwatukw mine noien me səməme Kumwesən rokeikei,

¹³ nənə, mamhəfwini nəpɪn amasan nəha kitaha saməmri pen əknekɪn nətərigien səkitaha irə. Nəpɪn amasan nəha in nə nəpɪn sə Iesu Kristo trier pehe irə irau niskaiien səvənhi. Iesu nə in Kumwesən asori səkitaha rauvehimɪru kitaha.

¹⁴ In rinəsəni nimiruien səvənhi memhə tukutaha mə truvehi raka kitaha ia noien ərəha me pam, nənə, məpərhi kitaha səmher mhəuvehe mho kitaha nərmama səvənhi əpa səskai ti noien amasan me.

¹⁵ Narimnari me i ik tikamahatən nərmama me irə. Tikuvehi utə nətərigien səvənraha, məgkiari minraha ti niniseien noien ərəha me səvənraha. Ikauvehi nasoriiien ti noien nəri i. Pwəh iərmama riti rɪpko mhə nəri auər a ia niram, məpwəh mwi nətəien təkutam.

3

Noien amasan me səməme Taetas traməkeikei məvəhag m nakalasia me irə

¹ Taetas. Tiko a pwəh rerinraha ramrhi mə tuhəsiai nəmə asori me mine nərmama səməme kamhərimənu ia nirəha. Tuhaməkeikei mho nəkwənraha, nənə mhərər mwatuk ia nəpɪn me ti noien amasan me pam.

² Irəha tuhəpwəh nini ərəhaien iərmama riti. Ia nəpɪn me tuhaməkeikei mharə ia nəmərinuien, mhəpwəh nəvisəien, nənə mheiwaiu mhasitu ia nərmama me pam.

³ Irəha tuhaməkeikei mho iamɪnhi irə ti nəri nə mə fwe kupwən kitaha mwi səreirei nari, mamhərui nəkwai Kumwesən. Kameikuə ia kitaha səpwəh nətəien suatuk atukwatukw. Noien ərəha me nepwɪn sokeikei pɪk mhəregi ramasan irə kamhərimənu ia kitaha. Ia narəien səkitaha samo pɪk nərəhaien. Reritaha ramakres narimnari me səvəi nərmama. Kaməmwəki kitaha nənə kitaha saməmwəki kitaha me. Fwe kupwən noien səkitaha ro iamɪnha irə,

⁴ mətə Kumwesən sə rauvei pehe nimiruien vi m kitaha rərhi pehe namasanien mine nokeikeiien səvənhi rier pehe tukutaha.

⁵ Ia nəpɪn nəha Kumwesən ruvehimɪru kitaha. Mətə in rɪpkuvehimɪru mhə kitaha ti nəri nə mə samo noien amasan me, rekəm. In ruvehimɪru kitaha ti nəri nə mə rapɪ kitaha. In ruvehimɪru kitaha nəpɪn Nənimwɪn Ikinan raikuas raka noien ərəha me səkitaha, sətui mwi, mhəuvehe mhərməvi mwi.

⁶ Kumwesən rətəgi irapw Nənimwɪn nəha ruvehe mukuər ia kitaha muku pen ti Iesu Kristo. Iesu nəha in iərmama sə rauvei pehe nimiruien vi m kitaha.

⁷ In rasitu ia kitaha ia namasanien səvənhi, mo kitaha satukwatukw ia nəmri Kumwesən mə kitaha tsəuvehi nimiruien rerin sə sənəmri pen əknekɪn raka nətərigien səkitaha irə.

⁸ Nəgkiariien i in nəgkiariien pərhiən. Nənə iakokeikei mə tikahatən amasan nərmama me ia narimnari me i. Pwəh nərmama səməme həməni nīpərhiənien ia Kumwesən tuhamarə mamho noien amasan me. Narimnari me i hamasan pīk mamhasitu ia nərmama.

⁹ Mətə nəresien me nərmama həreirei nari kamhəni, mine nəgkiariien me kamhəni ia kwənəkwus səvəi kaha kupwən me, mine nəvisəien me kamhəvisə mīnraha me ti nīpwrai Loa səvəi Moses, tikaməkeikei mərer isipwīn ti nīrəha, ti nəri nə mə ko həpkasitu mhə, namasanien səvənraha riwən.

¹⁰ Trīni mīnuə iərmama riti rīni nəgkiariien iamīnhi meitehi kīmiaha irə, tikevən mīnise. Mə ro mwi iamīnhi, nənə, tikevən mīnise mwi. Trīni mīnuə ikīnise m kəru, mətə raməkeikei ia noien səvənhi, nənə, tikərer pen isipwīn tukwe, məpwəh.

¹¹ Ikukurən mə iərmama sə ramo iamīnhi irə, in iəmə rərəha, mamho noien ərəha. Noien səvənhi ramo pui atukw a in mə in iərmama riti Kumwesən trərpwīn noien ərəha səvənhi.

Nəgkiariien sampam səvəi Pol

¹² Takərhi pehe iərman mi i riti Atemas uə Tikikas truvehe mətoni ik. Nəpīn truvehe irə, tikaməkeikei mətoni akwauakw a suatuk mə tikuvehe mətoni iou fwe taon nəha Nikopolis, ti nəri nə mə iou iakokeikei mə takevən marə fwe ikīn ia nəpīn səvəi nəkwieien.

¹³ Iərmama mi kəru nəghīnrau nə Apolos mine Sinas, Sinas in iərmama riti sə ramowok ia nīkaren səvəi loa səvəi nəkur Rom, irau krauavən ia navənien səvənrau, mətə tikasitu ia nīrau mə nari riti trəpwəh niwən tənīien ia nīrau.

¹⁴ Ramasan mə ikahatən nərmama me səkitaha mə irəha tuharə mamhəmwur mamho noien amasan me mamhasitu ia nərmama nepwīn səməme narimnari me səvənraha rīpkəmwhen mhə. Rərəha mə nərmama me səkitaha tuhamarə auər a.

¹⁵ Nərmama me pam səməme kamharə kīmaha mīnraha həni ramasan tukw ik. Nənə ik tikīni tukwīni ramasan səkīmaha revən ti nərmama me səməme hokeikei kīmaha mamhahatətə ia Iesu.

Pwəh namasanien tramarə tukumiaha pam.

Filimon

Nægkiariien sə rani mə nəfe i nəkukuə

Filimon in iəmə asori riti səvəi nakalasia me fwe Kolosi. In riti nəha Pol. Onesimas, in slef riti səvəi Filimon. In rakres mane səvəi Filimon nənə map mevən fwe Rom. Nəp̄in in ramarə fwe Rom, in rətoni Pol, m̄ini n̄ipərhiendien ia nəgkiariien səvəi Iesu Kristo. Pol rərhi pen Onesimas ruvehi nəkukuə i mevən muvei pen m Filimon. Pol rəres skai m Filimon mə trəpwəh nərpw̄inien noien ərəha səvəi Onesimas nənə mo in rəmwhen ia piəvni. Nəkukuə i rukwakwa. Filimon, Efesas, Kolosi, mine Filipae kani mə nəkukuə me səvəi kalapus ti nəri nə mə Pol ramarə ia kalapus fwe Rom ia nuk 59-61 m̄irai nəkukuə me i.

¹ Iou Pol iakamarə ia kalapus ti nəghi Iesu Kristo. Kimrau piəvtaha Timoti iarouni ramasan tukw ik Filimon. Ik iərmama i kitahar mik samaro pəri wok. Kimrau iarouokeikei ik.

² Nənə iarouni mwi ramasan ti kitirimətaha Apia, mine piəvtaha Akipas, iəmə sə kitaha min səmwhen ia naruağən me. Iarouni ramasan ti nakalasia me pam nəha səməme kamhousəsimw̄in irəha me ia nəkwai nimwə səim.

³ Iarouəfwaki mə Kumwesən tata səkitaha mine Iesu Kristo Iərimənu səkitaha trouəriari pehe namasanien mine nəməriniuen pwəh irau krauarə tukumiaha.

Pol raməkwein amasan ia Filimon

⁴ Filimon. Ia nəp̄in me, nəp̄in rerik ramrhi ik ia nəfwakiien me səiou, iakani vivi Kumwesən,

⁵ ti nəri nə mə iakamregi kam̄ini nokeikeiien səim sə ikamo m nərmmama me pam səvənhi mine nahatətəien səim ikauvehi ia Iesu Iərimənu səkitaha.

⁶ Iakamregi mwi mə ikaməriari ia rerim pam ti nəri nə mə ikamahatətə. Iakəfwaki mə noien nəha trasitu ia niram mo ikukurən amasan mwi narimnari amasan me pam kauvei pehe saməuvehi rauku pen ti Kristo.

⁷ Piak, iakaməfwaki iam̄inhi irə ti nəri nə mə nokeikeiien səim ro nərmmama me səvəi Kumwesən rerinraha ragien. Nənə nəp̄in iakregi, iou mwi rerik ragien. Ruvehi utə mwi nətərigien səiou.

Nəresien səvəi Pol

⁸ Filimon, iakuə takəres nari riti mik. Iakukurən n̄iniien nəkwak tukw ik ia nəghi Kristo mə nəfe tikaməkeikei mo,

⁹ mətə nokeikeiien səkrau, ko iapko mhə iam̄inhi. Iakuə takəres a ik. Təkwətəkwuni iou Pol iakinərgharə, nənə rəmwhen iakuvəni raka iakamarə ia kalapus ti Iesu Kristo,

¹⁰ iakaməres nari riti mik ia n̄ikaren səvəi Onesimas,^a in i səim slef. In ruvehe mətōni iou ia kalapus, nənə iakuvehe məmwhen ia tata səvənhi, in ruvehe nərik.

¹¹ (Fwe kupwən in r̄ipkasitu mhə ia niram, mətə təkwətəkwuni nəha in rukurən nasituien ia krau pəri.)

¹² Təkwətəkwuni iakamərhi pehe iəmə i, iəmə sə iakokeikei pik, r̄irər̄ig muvehe tukw ik.

¹³ Iakokeikei mə takəkwətəm̄hiri əknek̄in ramarə kimrau min mə truvehi təmwhək̄im, mamō tukwini nari miou nəp̄in iakamarə ia kalapus ti nəgkiariien amasan.

¹⁴ Mətə iapkokeikei mhə mə tako nari riti sə ipkəsēni mhə irə. Tr̄ini m̄inuə ikamo nəri amasan iakokeikei mə truku pen ia rerim agien, mətə r̄ipko mhə nəri iakaməkeikei mik tukwe mə tiko.

1:1: Efes 3:1 **1:2:** Kol 4:17, 2Tim 2:3 **1:3:** Kal 1:3 **1:4:** Rom 1:8-9 **1:6:** Fil 1:9, Kol 1:9 **1:7:** 2Kor 7:4
1:9: Flm 1 **1:10:** Kol 4:9, 1Kor 4:15 ^a **1:10:** N̄ipwrai nəhag nəha Onesimas in i mə Iəmə sə Ramasitu. **1:13:**
 Fil 2:30 **1:14:** 2Kor 9:7, 1Tes 5:2

¹⁵ Rosi Onesimas rīnap mēpwəh ik nēpīn ouihi a mē tikuvehi mwi rouarə rerīn kimirau min.

¹⁶ Nənə təkwtəkwuni in rīpko mhə slef əpa riti səim, mətə in rəpi raka slef. In piəvtaha keikei riti. Iou iakokeikei pīk in, mətə ik tikokeikei pīk in rəpi raka tī nəri nə mē in slef səim, mətə irənhə mwi irə in piam, tī nəri nə mē in ruvəuvehe mamahatətə ia Iərimənu səkitaha.

¹⁷ Ro pen trīni mīnuə ikamətə iou rəmwhen ia ik riti sə krauo pəri wok, tikuvehi in ia rerim pam rəmwhen a mē ikauvehi iou.

¹⁸ Trīni mīnuə rīno nari riti rərəha ia niram, uə rīməuvehi nari riti mīpkuvehi mhə nənimen, tikəmri pen ia kaon səiou.

¹⁹ Iou, Pol, iakamrai nəgkariien i ia rəgīk, iou tapkərəku. (Mətə tikəpwəh nenoue-nouien mē səim kaon rarə tī nəri nə mē iou iakinasitu ia niram ikuvehi nīmīruvien vi.)

²⁰ Ouəh, piak, iakokeikei mē tikasitu ia nirak, mo rerīk ragien, tī nəri nə mē krau pəri krauhatətə ia Kristo Iərimənu səkitaha.

²¹ Iakamrai nəkukuə i mik, mukurən amasan mē tiko nəkwak. Iakukurən mē tiko rəpi raka nəfe nəghīn iakaməres i.

²² Nənə tikəpnəpenə mwi kwopun riti səiou takapri ikīn. Iakani iamīnhi irə tī nəri nə mē iakameitenhi Kumwesən mē trəsēni nəfwakīien me səkimiaha, mo suatuk miou iakrərig pehe tukumiaha.

Nəgkariien sampam səvəi Pol

²³ Epafra i iou riti sə kimirau min iarouarə ia kalapus tī nəghī Iesu Kristo in rīni ramasan tukw ik.

²⁴ Nənə Mak mīne Aristakas, mīne Temas, mīne Luk iou me nepwīn səməme iahamo pəri wok, irəha mwi hənī ramasan tukw ik.

²⁵ Iakəfwaki mē namasanien səvəi Iesu Kristo Iərimənu səkitaha tramarə tukumiaha.

Hipru

Nəgkiariien sə rani mə nəfe i nəkukuə

Səreirei mə sin rımərai nəkukuə i. Iərmama riti rımərai ia nuk 60. Ia nəpın nəha nərmama kamhometə nakalasia me fwe Rom. Kimərai pen nəkukuə i revən ti nəkur Isrel nepwın səməme haməni nıpərhiēnien ia Iesu. Səpkukurən mhə mə irəha hamarə pəku rosi fwe tənə Isrel uə taon nəha Rom. Kamo nəmisiēn mınraha ro pen irəha na tuhəpwəh nahatətəien səvənraha ia Iesu mhərərīg mhesi pen mwi Loa səvəi Moses. Nəkukuə i kani mə Hipru raməgkiari m nəkur Isrel mə nahatətəien səvənraha ia Iesu Kristo ramasan pık məpi raka nahatətəien kupwən səvənraha. Iesu in Tini Kumwesən. In rasori məpi raka nagelo me, Moses, Josua, mine pris me. Iesu in rımamhə m kuatia a rınəmwhen ti nuvehi rakaiēn noien ərəha. Nemhəien səvənhi rousi raka noien səvəi pris kupwən me səməme haməvi netə ti noien ərəha ia nəpın səvəi Oltestamen. Japta 11 raməgkiari ia nahatətəien səvəi nərmama ia Oltestamen. Nəpın nəkur Isrel səməme haməni nıpərhiēnien ia Kristo həvsini nəkukuə i, ruvehi utə nətərīgien səvənraha ia nahatətəien səvənraha. Nənə hənı nıpərhiēnien ia Kumwesən ia nəpın səvəi nəmisiēn.

¹ Fwe kupwən, nəpın rıpık mine ia suatuk me səpəmsəpə, Kumwesən rəgkiari m kaha me səkitaha, nəgkiariien səvənhi ruku pen ia profet me səvənhi,

² mətə nəpın kurirə rınauvehe ipaka, nənə in rəgkiari m kitaha, nəgkiariien səvənhi ruku pen ia Tini sə rımərfi mə trərımənu ia narimnari me pam səvəi Tata səvənhi. Ia Tini, in rino neiai mine tıprənə mine narimnari me pam.

³ Tini Kumwesən kamətə pen nukuraanien asori səvəi Kumwesən irə, ti nəri nə mə in rəmwhen atukwatukw ia Tata səvənhi ia narimnari me pam, maməkwtəmhiri narimnari me pam ia nəgkiariien əsanın səvənhi. Nəpın rınaikuas raka noien ərəha me səvəi nərmama, nənə mevən fwe ia neiai, məkure ia nıkare Kumwesən asori mwatuk.

Tini Kumwesən in rasori məpi raka nagelo me

⁴ Tini Kumwesən ruvehe mınasori raka məpi raka nagelo me rəmwhen mə nəhag Kumwesən rıməuvei pen min rasori məpi raka nəghınraha.

⁵ Iakani iamınha irə ti nəri nə mə Kumwesən rıpkini anan mhə ti agelo riti səvənhi mə, “Ik nərik,

təkwtəkwni iakuvəuvehe tata atukwatukw səim.”

Kumwesən rıpkini anan mhə ti agelo riti mə,

“Iou takuvehe tata səim,

nənə ik tikuvehe nərik.”

⁶ Mətə nəpın Kumwesən rınərhi pehe tini sə rıməkupwən mətui ruvehe ia tıprənə i, nənə mini mə,

“Pwəh nagelo me pam səiou hənımwi nukurhunraha, mhəsiāi in.”

⁷ Mətə in rəgkiari ia nagelo me mini mə,

“In ramo nagelo me səvənhi həmwhen ia nımətāgi me,

mamo səvənhi iotukwininari me həmwhen ia nərāmi napw me.”

⁸ Mətə rınaməgkiari ia tini nənə mani mə,

“Kumwesən nərımənuiēn səim tramarə rerin ia nuk nuk me.

Ik ikamərımənu ia nərmama me səim ia noien atukwatukw.

⁹ Ik ikokeikei a natukwatukwien

nənə məmwəki noien ərəha.

Ro pen Kumwesən, Kumwesən səim, rınəmri kupwən ik,

nənə ik ikasori ia ik me nepwın.

Nənə rino pen oel ia kəmkapwə ramahatən pen mə ik kig,
mamo rerim ramagien məpi raka ik me nepwin.”

¹⁰ Nənə Kumwesən rini pen mwi ti tini mə,

“Iərimənu, fwe nukune narəien ikinəmri tiprənə i,
nənə narimnari me ia nimagouagou ikino irəha ia rəgim mi.

¹¹ Narimnari me pam i tuhəpkiwən,

irəha tuhakuas mhəmwhen ia tinari sə rimərir,
mətə ik ikamarə rerin a.

¹² Ik tikərfe irəha rəmwhen kamərfe tinari,
tuko irəha rəmwhen karkahu kuvehi raka karkahu pen səpə,
mətə ik ikamarə a iamihhi irə mamevən ia nuk nuk me
ko ipkəmhə mhə nəpin riti.”

¹³ Kumwesən ripkini pen anan mhə ti agelo riti səvənhi mə,

“Əkure ia nikarek mwatuk
meste tako nərmama səməme haməmwəki ik həuvehe,
tikərpwi utə tipage nisum mi ia nirəha.”

¹⁴ Mətə nagelo me, irəha nəfe? Irəha nənimwin me kamho tukwini nari m Kumwesən.
In rərhi pehe irəha mə tuhəuvehe mhasitu ia nərmama səməme in truvehimiru irəha.

2

Kitaha tsaməkeikei mhətərig amasan ti nəfe səuvəregi raka

¹ Ro iamihhi irə kitaha tsaməkeikei mhətərig amasan mwi ti nəfe səuvəregi raka, kamo
kitaha saraka mərməru irə.

² Kitaha sənətə raka mə nəgkiariien səvəi Loa nagelo me həuvei pen m kaha kupwən
me səkitaha ro nipərhiien. Nərmama me pam səməme həno noien ərəha uə hənəru
nəgkiariien nəha, kuvei pen nərpwinien sə ratukwatukw minraha.

³ Ro pen tsəfo mhəp ti nərpwinien sə Kumwesən tro m kitaha trini minuə so nəri
auər a ia nəgkiariien i ramasan pik maməvisau suatuk sə in rauvehimiru nərmama irə?
Iərimənu səkitaha riməkupwən mini irəpw nəgkiariien nəha. Kurirə irə nərmama me i
səməme həməregi, irəha hahatən kitaha ia nəgkiariien nəha mə ro nipərhiien.

⁴ Kumwesən in mwi ro kitaha sətəni mə nəgkiariien nəha ro nipərhiien i. In ro
nimtətien me mine narimnari me nərmama hətoni nənimenraha rier tukwe, nənə muvei
pen niskaiien me səvəi Nənimwin Ikinan m nərmama resi pen nətərigien səvənhi.

Iesu riməuvehe iərmama nipwran rəmwhen ia nipwrataha

⁵ Ripko mhə nagelo me Kumwesən riməuvehi utə irəha mə tuhərimənu ia tiprənə vi sə
tripkuvehe, tiprənə nəha saməgkiari irə.

⁶ Nəgkiariien riti sə raməmak ia Nəkukuə Ikinan rani mə,

“Iərmama in nəri auər a,
mətə rerim tramrhi in,
tikəpwəh nenouenouien irə,
nənə ik ikamətui amasan ti iəməti iərmama.

⁷ Ia nəpin kwakwa a ik ikiməuvehi irəpw in reiwaiu inhəripw anan ia nagelo me,
nənə məfəfau pen nasoriien mine nisaien ia kənkəpwə,

⁸ məmri narimnari me pam kamharə inhəripw ia tipage nisun mi.”

Nəgkiariien i sə rani mə Kumwesən rəmri narimnari me pam kamharə inhəripw ia tipage
nisui iərmama nipwran mə Kumwesən ripkəpwəh mhə kuatia mə iərmama trəpwəh
nərimənuien irə. Mətə kitaha səpkətoni mhə ihi iərmama ramərimənu ia narimnari me
pam.

⁹ Mætə nari kuatia sənətoni in i Iesu sə Kumwesən rīməuvehi irapw in reiwaiu anan ia nagelo me səvəi nəp̄in kwakwa a. Nənə təkwtəkʷuni nəha k̄inəfəfau pen nasorien mine nisaiien ia kənkəpwə ti nəri nə mə rīməuvehi nəm̄isəien memhə. Ouəh, ia namasanien səvəi Kumwesən in remhə muvehi təm̄wki nərmama pam.

¹⁰ Kumwesən sə r̄ino narimnari me pam mə narimnari me nəha səvənhi, in ro noien riti ramasan p̄ik in i ro Iesu r̄iregi nəm̄isəien me. Nəm̄isəien me nəha hənə Iesu ruvehe matukwatukw məm̄when. In iərmama sə rukupwən mousi əmwesi nəkwus ti nuvehim̄iruien n̄ipwnəti Kumwesən me həp̄ik. Kumwesən truvehi utə irəha tuhəvən mharə ia kwopun ramser.

¹¹ Iesu ramo nərmama me səvənhi həuvehe mho nəkur ikinan me mə irəha nərmama me səvəi Kumwesən noien ərəha səvənraha riwən. Nənə Iesu mine nərmama me səvənhi səvənraha tata kuatia a. Ro pen Iesu r̄ipkauris mhə mə trəkwein irəha mə piəvni me

¹² nəp̄in raməgkiari iam̄inhi irə minuə,
“Iou tak̄ini irapw nəghim ti piak me.

Ia n̄imwrhenhi nousəsim̄winien səvənraha takəgnəgini ik.”

¹³ In rani mwi mə,
“Iou takəmri pen nahatətəien səiou ia Kumwesən.”

Nənə mani mwi mə,

“Ətə ro. Iou i k̄imaha nəkwər̄hakwər̄ha me səm̄əme Kumwesən rīməuvei pehe irəha miou.”

¹⁴ Ti nəri nə mə nəkwər̄hakwər̄ha me nəha nusanraha mine n̄itenraha rarə, ro pen Iesu in mwi ruvehe mo in iərmama rəm̄when a ia nirəha nusan mine n̄iten rarə. In ro iam̄inhi irə mə tremhə, nənə ia nemhəien səvənhi trouraha iəremhə sə rauvehi n̄iskaiien səvəi noien iərmama remhə. Iəremhə nəha Setan.

¹⁵ Ti nəri nə mə nərmama haməhek̄ir nemhəien, nehek̄irien səvənraha raməkwtəm̄hiri tər̄ini irəha nəp̄in me pam ia n̄im̄iruien səvənraha. Rəm̄when a mə irəha slef me. Mætə Iesu r̄imamhə mə truvei raka irəha, tuhəpwəh mwi noien irəha slef me. In ruvəfi nari ia nirəha.

¹⁶ R̄ino nukurənien irə mə Iesu r̄ipkasitu mhə ia nagelo me, mætə r̄inasitu ia kwənəkʷus me səvəi Epraham.

¹⁷ Ro pen in rīməuvehe məm̄when a ia piəvni me ia noien me pam, mə ia n̄ikaren səvəi wok səvəi Kumwesən, in rukurən nuveheien pris asori anan riti sə trapi ti nərmama me səvənhi, nənə irəha hək̄urən nət̄igiteien irə traikuas raka noien ərəha me səvənraha.

¹⁸ Ti nəri nə mə in ruvəregi raka nəm̄isəien ia nəp̄in nəha k̄inameipweipwi in ia noien ərəha ro pen in rukurən nasituien ia səm̄əme kameipweipwi irəha ia noien ərəha ipwet mine.

3

Iesu in rasori məpi raka Moses

¹ Ro pen, piak ikinan me, nərmama me Kumwesən ia neiai r̄inəkwein pəri ia kitaha m̄ kimiaha, hətərig ro ia Iesu, aposol mine pris asori anan səvəi nəgkiariien səkitaha sə saməni irapw.

² Kumwesən rīməuvehi utə in mə tro wok i, nənə in ro nəkwai Kumwesən ia narimnari me pam, rəm̄when ia Moses fwe kupwən in r̄ino nəkwai Kumwesən ia wok me pam səvənhi ia nəkwai nimwə səvəi Kumwesən.

³ Mætə Iesu in rasori məpi raka Moses rəm̄when iəm̄ə sə ruvrhəkin nimwə riti in rasori məpi raka nimwə nəha.

⁴ Ouəh n̄ipər̄hienien, nimwə me pam kuatia kuatia iərmama ruvrhəkin, mætə Iəm̄ə sə rīməuvrhəkin narimnari me pam in nəha Kumwesən.

⁵ Moses in iotukwininari riti sə ro nəkwai Kumwesən ia wok me pam səvənhi ia nəkwai

nimwə səvəi Kumwesən, nənə mukupwən mini irapw narimnari me səməme Kumwesən trəgkiari mwi irə kurirə ikin.

⁶ Kristo, in mwi ro nəkwai Kumwesən ia narimnari me pam. Mətə ripko mhə in iotukwininari a riti ia nəkwai nimwə səvəi Kumwesən rəmwhen ia Moses. In Tini Kumwesən sə ramərimənu ia nimwə nəha. Nənə trini minuə kitaha saməkwtəmhiri noien i samo, noien sə samahatətə əknekən ia Kumwesən, mamhəmri pen əknekən nətərigien səkitaha irə, in i rahatən pen mə kitaha nimwə səvənhi.

Tihəpwəh noien kəmkapwəmiaha riskai

⁷ Ro pen rəmwhen ia Nənimwəin Ikinan rani,

“Ipwet, trini minuə hiəregi reri Kumwesən,

⁸ hiəpwəh noien kəmkapwəmiaha riskai,
rəmwhen ia kaha kupwən me səkimiaha hənamo mamhərui nəkwai Kumwesən,
nəpin irəha hameipweipwi in fwe ia kwopun akwesakwes.

⁹ Kwopun nəha, ia nəpin me meste nuk foti, kaha kupwən me səkimiaha hamətoni narimnari me səməme iakamo minraha,
mətə irəha hameipweipwi iou, mamhokeikei mə tuhətoni mwi niskaiien səiou.

¹⁰ Ro pen niemaha rəpi iou ti nərmama me nəha,
nənə iakini mə, ‘Ia nəpin me pam irəha kamhəuvən mamharikou ia rerinraha.
Irəha həkəsi pen mhə suatuk me səiou.’

¹¹ Niemaha rəpi pik iou, iakuvehi kwəsuahe mini mə,
‘Irəha tuhəpkuvnimwə mhə ia nəpin riti mhəuvehi napwisien səiou.’ ”

¹² Piak me, tihətui amasan, kamo kimiaha riti rerin ruvehe mərəha, məpwəh ninien nipərhiendien ia nəgkiariien pərhiendien, miri pen in mə trəpwəh Kumwesən sə ramiru, mevən isipwin tukwe.

¹³ Mətə nəgkiariien nəha Nənimwəin Ikinan riməni mə “ipwet” ramarə ihi, ramasan mə kimiaha tihaməkeikei mamhəgkiari m kimiaha me mamhərpwi əknekən kimiaha me ia nəpin me, mə noien ərəha trəpwəh neikuəien ia kimiaha riti mo kənkəpwə riskai.

¹⁴ Iakani iaminha irə ti nəri nə mə kitaha tsaməkeikei mhahatətə əknekən ia Kristo rəmwhen səno fwe kupwən nəpin səuvehe vi a mhahatətə irə. Trini minuə səkwətəmhiri noien nəha səkitaha meste nimiruien səkitaha ro sampam, rahatən pen mə nipərhiendien kitaha nərmama me səvəi Kristo, saməuvehi pəri narimnari me kitaha min.

¹⁵ Nəgkiariien səvəi Nəkukuə Ikinan rani iaminhhi irə:

“Ipwet, trini minuə hiəregi reri Kumwesən,

hiəpwəh noien kəmkapwəmiaha riskai,
rəmwhen ia kaha kupwən me səkimiaha hənamo mamhərui nəkwai Kumwesən.”

¹⁶ Nisimə me nəha həməregi reri Kumwesən mətə həpwəh noien nəkwən? Irəha pam səməme Moses riməri irapw irəha fwe tənə Ijip uə rekəm? Ouəh, irəha nəha.

¹⁷ Nisimə me nəha hənə Kumwesən niemaha rəpi nuk foti? Irəha səməme hənə noien ərəha, nənə nipwranraha rimwei pen ia kwopun akwesakwes hemhə uə rekəm? Ouəh, irəha nəha.

¹⁸ Nisimə me nəha Kumwesən raməgkiari minraha mauvehi kwəsuahe mə irəha tuhəpkuvnimwə mhə ia nəpin riti mhəuvehi napwisien səvənhi? In raməgkiari m nərmama səməme hənərui nəkwən.

¹⁹ Ro iaminhhi irə sətoni mə kinise irəha həkuvnimwə mhə ti nəri nə mə irəha həkini mhə nipərhiendien ia Kumwesən.

4

Napwisien riti nəha ikin nərmama me səvəi Kumwesən həukurən nuvehien ipwet

¹ Mætə kitaha i, Kumwesən ruvəni raka tukutaha mə kitaha səukurən nuvniwəien mhəuvehi napwisien səvənhi, nənə nəgkiariien nəha ramərer maməsevər tukutaha. Ro pen pwəh səhekir. Rərəha mə tukəkiri kimiaha riti kətə mə rəpwəh nesteien napwisien nəha.

² Kitaha səuvəregi raka nəgkiariien amasan riti rəmwhen nərmama me nəha fwe kupwən həməregi. Mætə nəgkiariien nəha irəha həməregi rəpkasitu mhə ia nirəha, ti nəri nə mə irəha həməregi a mətə həpwəh nahatətəien irə.

³ Mætə kitaha səməme səuvəni raka nīpərhiēien ia nəgkiariien nəha saməuvnimwə mamhəuvehi napwisien nəha Kumwesən raməgkiari irə mamini mə,

“Niemaha rəpi pik iou, iakuvehi kwəsuahe, mini mə,

‘Irəha tuhəpkuvnimwə mhə ia nəpīn riti mhəuvehi napwisien səiou.’”

In rini iamīnhi irə nəri auər a mə rino pam wok me səvənhi ia nəpīn rīnəmri tīprənə irə.

⁴ Kitaha səukurən mə rino pam raka wok me nəha iamīnha irə ti nəri nə mə Nəkukua Ikinan raməgkiari ia nəpīn sə ro sefen irə, mani mə, “Ia nəpīn səro sefen, Kumwesən rapwis ia wok me pam səvənhi.”

⁵ Nənə rani mwi ia kwopun i mə, “Irəha tihəpkuvnimwə mhə ia nəpīn riti mhəuvehi napwisien səiou.”

⁶ Nərmama səməme haməkupwən mhəregi nəgkiariien amasan, irəha həpkuvnimwə mhə mhəpkuvehi mhə napwisien nəha ti nəri nə mə irəha hənərui nəkwai Kumwesən. Mætə napwisien nəha raməmak ihi mə nərmama nepwīn mwi irəha həukurən nuvniwəien mhəuvehi.

⁷ Ro nukurənien i mə ro iamīnha irə ti nəri nə mə nuk rīpik rukurau nənə Kumwesən rəmri mwi nəpīn riti mwi kani mə “Ipwet.” Kig Tevit rīməni irapw nəri nəha ia nəgkiariien i iakuvəni raka, rani mə,

“Ipwet, trini minuə hiəregi reri Kumwesən,

hiəpwəh noien kəmkapwəmiaha riskai.”

⁸ Fwe kupwən, Josua rīpkuvei pen mhə napwisien mīnraha ia tənə Kenan. Ko ruvei pen mīnraha Kumwesən ko rīpkini mhə mwi nəpīn əpə riti mwi kurirə.

⁹ Mætə Kumwesən rini nəpīn əpə riti mwi. Ro iamīnhi irə napwisien riti nəha ikin raməmak ihi nərmama me səvəi Kumwesən həukurən nuvniwəien mhəuvehi. Napwisien nəha rəmwhen ia sapat,

¹⁰ ti nəri nə mə iərmama sə truvnimwə muvehi napwisien nəha səvəi Kumwesən, in mwi trapwis ia wok səvənhi rəmwhen ia Kumwesən rīnapwis ia wok səvənhi fwe kupwən.

¹¹ Ro pen pwəh kitaha sousari əknekīn mə tsəuvnimwə mhəuvehi napwisien nəha. Rərəha mə kitaha riti tresi pen noien səvəi nəkur kupwən me səməme hənərui nəkwai Kumwesən mhəmwei.

¹² Iakani iamīnhi irə ti nəri nə mə Nəgkiariien səvəi Kumwesən ramīru mamō nīpwrān, məhiə məpi raka nau səvəi naruagənien sə rəhiə ia nīkaren pəri mi, mamərai ərori iərmama meste fwe imwə anan ia kwopun nīmīruien mīne nənīmwin krauarə ikin, meste kwopun nīkəkrin me həripin ikin mīne nui fwe imwə ia nīkəkrin me, maməkiri nətərigien me mīne noien afafa me ia reri iərmama.

¹³ Nari riti riwən sə Kumwesən rino ko rərkwafə ia nənimen, mətə in ramətə pam irəha. Nənə in nəha trəres kitaha mə sənəfarə irə ia nīmīruien səkitaha.

Iesu in pris asori anan riti

¹⁴ Ro pen pwəh səkwətəmhi rīnə nəknekīn nəgkiariien səkitaha sə saməni irapw ti nəri nə mə səuvəuvehi pris asori anan riti səkitaha in rasori. In i Iesu, Tini Kumwesən sə rutə məpi raka nīmagouagou mevən fwe ia neiai.

¹⁵ Pris asori anan naha səkıtaha rukurən amasan mə nıskaiien səkıtaha riwən, nənə ramapi tukutaha, ti nəri nə mə narimnari me pam həneipweipwi raka in. Mətə nari kuatia in ripko mhə noien ərəha.

¹⁶ Ro pen pwəh səpwəh nehekiriien. Pwəh səuvən ipaka ti jea sə Kumwesən raməkure irə mamərimənu, jea sə namasanien raku pen ikin. Ia kwopun naha in trapi kitaha, muvei pehe namasanien m kitaha nəpin samətui in mə trasitu ia kitaha.

5

¹ Kitaha səukurən mə ia narəien səvəi nəkur Isrel nəpin me pam Kumwesən rarfi iərmama riti ia reri nərmama mauvehi utə in mə truvehə mo in pris asori anan. Pris asori anan naha tro suatuk səvəi nərmama həuvən ti Kumwesən. In rauvei pen tukwini narimnari me səvənraha m Kumwesən ia təkure nıfatə, nənə mavi netə ti nuvehi rakaiien noien ərəha me səvənraha.

² Nərmama səməme hamreirei nari mamhəuvən ia mour, pris asori anan naha rukurən noien rıməru ti nıreha ti nəri nə mə in mwi ripkiskai mhə mamə noien ərəha nəpin ripik.

³ Ro iamınhi irə in traməkeikei muvi netə ti nuvehi rakaiien noien ərəha me səvənhi, nənə marə mo mwi səvəi nərmama.

⁴ Nənə iərmama riti ko ripkuvehi utə atukw mhə in mə tro wok səvəi pris asori anan, mətə Kumwesən rəkwein in mə tro rəmwhen rınəkwein ia Eron fwe kupwən.

⁵ Rəmwhen a mwi Kristo ripkuvehi utə atukw mhə in mə in pris asori anan, mətə Kumwesən rımərfi, nənə mini pen tukwe in mə, “Ik nərik.

Təkwətəkwuni iakuvehe tata atukwatukw səim.”

⁶ Nənə ia kwopun riti mwi ia Nəkukuə Ikinan in rani mə, “Ik pris riti rəmwhen ia Melkisetek fwe kupwən, tikauvehi wok i ia nəpin me mine ia nuk nuk me.”

⁷ Ia nımıruıen səvənhi ia təkure tıprənə i İesu raməfwaki m Kumwesən maməres nari, mamasək əpwəmwis nıse nənımem ramaiu. Kumwesən rauvehi nıskaiien ti nuvehimıruıen in mə trəpwəh nemhəien. Nənə in ramsiai Kumwesən mamə nəkwan, ro pen Kumwesən rıregi in.

⁸ Nıpərhiien İesu in Tini Kumwesən, mətə rıməregi nəmisəien. Ro pen nəmisəien səvənhi ro in rukurən amasan nıpwrai noien nəkwai Kumwesən.

⁹ Nənə nəpin ruvehe mınatukwatukw pam, in ruvehe nukune nımıruıen rerin kauvehimıru nərmama me pam irə səməme kamho nəkwan.

¹⁰ Nənə Kumwesən ruvei pen nahag i min mə in pris asori anan rəmwhen ia pris naha Melkisetek fwe kupwən.

Nəgkiariien kani kaməsəpwiri irəha irə

¹¹ Kımaha iahaməuvehi nəgkiariien ripik mə tahəni mhəgkiari ia nəri naha, mətə rəknekın ti nini amasan pamien tukumiaha, ti nəri nə mə kımiaha hiarpaha nıregiien nari riti nənə mhəukurən.

¹² Kınahatən raka kımiaha tui ia nəgkiariien səvəi Kumwesən. Təkwətəkwuni ratukwatukw a mə kımiaha tıhahatən nərmama me irə, mətə kımiaha ko hiəpko mhə. Təkwətəkwuni naha tukaməkeikei kahatən mwi kımiaha ia nukune nəgkiariien səvəi Kumwesən. Kımiaha hiamesis a ko hiəpkani mhə nəveginien skai.

¹³ Mətə iərmama sə ramesis ihi iamınha irə trəfo mukurən nəgkiariien səvəi natukwatukwien? Rəknekın ti nəri nə mə in iəkunouıhi.

¹⁴ Mətə nəveginien sikai sənəl nəkur həuvəmruə raka səməme kamhəkiri noien me ia nəpin me, nətərigiien səvənraha ruvəuvehe muvəukurən sə ramasan mine sə rərəha.

6

¹ Ro pen ramasan mə tsəpkahatən mhə mwi nukune nahatənien səvəi nahatətəien ia Kristo, mətə pwəh səuvən atukwatukw ti nəgkiariien me səməme ho kitaha səuvehe mhəmruə. Kitaha səuvərərīg raka ia noien emhə me, mhənahatətə raka ia Kumwesən. Rəmwhen a mə sənəpərhi raka təmwki nimwə. Nəp̄in nəha təkwtəkwni səvəi n̄ir̄ipesuien nimwə.

² Kitaha səuvəukurən raka nahatənien me səvəi noien me səpəmsəpə səvəi paptəes, nənə mhəuvəukurən raka noien səvəi nəmri penien rəgi iərmama ia kənkəpwə iərmama məfwaki tukwe. Nənə kitaha səuvəukurən raka mə nərmama tuhətui mwi ia nemhəien, nənə mhəuvəukurən mwi mə Kumwesən trəkiri noien me səvəi nərmama, nənə muvei pen nər̄pwiniien rer̄in m nərmama səməme kamho noien ərəha. Narimnari me i, sənəgkiari raka irə. Ripkamasan mhə mə tsəsmwatuk mwi ia nəgkiariien kuatia me ia nəp̄in me.

³ Ro iam̄inhi irə tr̄ini m̄inuə Kumwesən rəsəni kitaha, nənə kitaha tsəuvehe kitaha nərmama səməme səuvəmruə raka.

⁴ Hiəukurən mə nərmama nepw̄in nəha irəha həuvəuvehe raka ia nukuraanien, mhənən̄imwi əghan raka namasaniien sə Kumwesən rauvei pehe auər a raku pen ia neiai, həuvəuvehi pəri raka Nən̄imw̄in Ikinan kitaha m̄inraha,

⁵ mhənən̄imwi əghan raka nəgkiariien səvəi Kumwesən mə ramasan, mhəuvəregi raka n̄iskaiien səvəi n̄itətə sə tr̄ipko mhə tui ruvehe,

⁶ mətə təkwtəkwni hənəpwəh nahatətəien səvənraha mhəuvərərīg. Irəha tuhəfo mhərərīg mwi ia noien ərəha səvənraha mhəuvehe mwi ti Kumwesən? Suatuk riti mwi riwən. Rəmwhen a mə irəha hənərui tərini pen mwi T̄ini Kumwesən ia nei kamarkuau, mhəuvehi utə mwi in, mho auris in ia nəmri nərmama.

⁷ T̄iprənə sə rauvehi amasan nui səvəi nesən sə rətəgətəg irapw irə nəp̄in r̄ip̄ik, mukuə narimnari me sə trasitu ia nərmama səməme haməmhu irə, Kumwesən trəkwein amasan irə.

⁸ Mətə mə t̄iprənə nəha rukuə nurhi ərəha me sə ro r̄irev̄in, r̄ip̄kamasan mhə mwi ti nari riti, r̄inamevən a tukəkwein ərəha irə. Ia nəp̄in sampam səvənhi napw trahi əmwesi pam narimnari səməme kamharə irə.

⁹ Nərmama keikei me, kimaha iahaməgkiari iam̄inhi irə, mətə iahəukurən amasan ia kimiaha mə noien səkimiaha ramasan mwi məpi raka t̄iprənə ərəha nəha. Kimiaha hiamo narimnari me səməme kamhahatən pen mə Kumwesən ruvəuvehim̄iru pər̄hien kimiaha.

¹⁰ Kumwesən ko r̄ip̄kenouenou mhə narimnari me səməme hiəno ti nəri nə mə noien səvənhi ratukwatukw a ia nəp̄in me pam. Nənə in ko r̄ip̄ko mhə nəri auər a ia noien amasan səvəi nokeikeiien sə hiəno m̄in, nənə mamho ihi, nəp̄in hiənasitu ia nərmama me səvənhi.

¹¹ Nənə kimaha iahokeikei mə kimiaha kuatia kuatia rer̄imiaha tragien ti noien iam̄inha irə mamhəuvən meste tihəuvehi nəfe hiaməmri pen əknekin nətər̄igien səkimiaha irə.

¹² Kimaha iahəpwəh nokeikeiien mə tiharpaha, mətə iahokeikei mə tihəmwhen ia nərmama səməme hamahatətə, nənə nətər̄igien səvənraha rəpwəm̄wis, nənə həukurən nuvehiiien narimnari me səməme Kumwesən r̄ino promes mə truvei pen m̄inraha.

Promes səvəi Kumwesən traməkeikei muvehe mukuə

¹³ Nəp̄in Kumwesən r̄ino promes m Epraham fwe kupwən, nahag riti mwi riwən mə in truvehi mo nəgkiariien səvənhi r̄ip̄am, ti nəri nə mə nəghi Kumwesən rasori məpi raka nahag me pam. Ro pen Kumwesən ruvehi atukw a kwəsuahe ia nəgh̄in,

¹⁴ mani mə, “Iakani n̄ipər̄hienien mə iou takəkwein amasan ia n̄iram, mo nərmama ia kwənək̄wus səim tuhəp̄ik.”

¹⁵ Ti nəri nə mə nətərigien səvəi Epraham rəpwəmwis, in reitenhi meste ruvehi narimnari me nəha Kumwesən rino promes mə truvei pen min.

¹⁶ Nəpın iərmama ruvehi kwəsuahi ia nəghi iəmə asori riti səvənhi, nənə kwəsuahi nəha səvənhi rərihi nəgkiariien səvənhi rıpam. Nənə nərmama tuhaməkeikei mhəni nıpərhienien ia nəgkiariien səvənhi, ko həkəvisə mhə mwi tukwe.

¹⁷ Kumwesən rıməuvehi kwəsuahi ia nəghin iamınhi irə, ti nəri nə mə in rokeikei mə tro nərmama me i səməme tuhəuvehi nəfe in rino promes həkurən amasan mə nətərigien səvənhi ko kıpkuvsini mhə nəpın riti.

¹⁸ Nəgkiariien mi nəha promes mine kwəsuahi ko kıpkuvsini mhə ia nəpın riti. Ia nəgkiariien mi nəha Kumwesən ko rıpkəikuə mhə. Kitaha nərmama me i sənəp raka mhəuvən mamhərkwafə ipaka ti Kumwesən, nəgkiariien mi nəha krouasitu asori ia kitaha, rauo mə kitaha tsəkwtəmhiri əknekın noien i samo, noien sə sameitenhi nəri amasan i Kumwesən rınəmri kupwən ia kitaha.

¹⁹ Nəri amasan nəha sameitenhi raməkwtəmhiri nımıruien səkitaha rəmwhen ia aean sə ravi tərini nitətə. Kitaha sameitenhi nəri amasan nəha rəmwhen mə kitaha səuvəuvnimwə raka ia kwopun ikinan anan sə tinari ramo tukuahag fwe ia neiai ia nimwə səvəi Kumwesən.

²⁰ Iesu ruvəuvnimwə raka ia kwopun nəha. In ruvnimwə tukwini səkitaha mə trəsevər ia suatuk səkitaha. In ruvəuvehe raka mınə pris asori anan irə rəmwhen ia Melkisetek fwe kupwən, nənə in trauehi ia nəpın me ia nuk nuk me.

7

Pris asori anan nəha Melkisetek

¹ Fwe kupwən, iəmə i Melkisetek, in kig səvəi Salem, nənə in pris səvəi Kumwesən i in rasori pik anan. Nəpın Epraham rımavən ia naruagənien irəha kig me, nənə in ruvehi irapw irəha, nənə in rırərig mınəuvehe, Melkisetek ramevən mətəni ia suatuk, nənə rəfwaki mərəs Kumwesən mə trəkwein amasan ia Epraham.

² Nənə Epraham roueite nautə me pam ia kusen ten nənə muvei pen kusen kuatia m Melkisetek. Nahag i Melkisetek nıpwran i mə Kig səvəi Natukwatukwien. Nənə nəghin riti mwi kaməkwein in irə mə kig səvəi Salem. Nıpwran mə Kig səvəi Nəmərınuien.

³ Nəkukuə Ikinan rıpkəgkiari mhə ia tata səvənhi mine mama səvənhi mine kwənəkwas me səvənhi, nənə mıpkini mhə nəpın rınətui irə mine nəpın rımamhə irə. Rəmwhen mə in rıpkemhə mhə, in ramo ihi wok səvəi pris. Ro iamınhi irə ikətəni mə in rəmwhen ia Tini Kumwesən, in pris rerin riti.

⁴ Rerimiahaha trırhi ro Melkisetek mə in nəfe iəmə asori. Epraham kaha kupwən səkitaha rınəeite nautə me səvəi kig me səməme rıməuvehi irapw irəha ia naruagənien, muai ia kusen ten muvei pen kusen kuatia m Melkisetek.

⁵ Kitaha səukurən mə ia nuk me pam nəkur Isrel tuhaməkeikei mhəuai nautə me səvənraha ia kusen ten mhəuvei pen kusen kuatia m kwənəkwas me səvəi Livae səməme irəha pris me rəmwhen ia Loa səvəi Kumwesən rani. Nəri auər a mə pris me nəha irəha kwənəkwas me səvəi Epraham, mətə piəvnraha me tuhaməkeikei mhəuvei pen nautə me nəha mınraha.

⁶ Melkisetek, rıpkə mhə in kwənəkwas riti səvəi Livae, mətə Epraham rıməuai nautə me nəha ia kusen ten muvei pen kuatia min. Nənə Melkisetek rəfwaki m Kumwesən mə trəkwein amasan ia Epraham i Kumwesən rino promes me min.

⁷ Nənə nərmama pam həkurən. Iərmama sə rauvehi nahag asori trəfwaki mə Kumwesən trəkwein amasan ia iərmama sə in inhəripw irə.

⁸ Nənə pris me i ipwet mine səməme kauai nautə me kusen ten kauvei pen kuation minraha, irəha nərmama me a səməme tuhəpkemhə. Mətə Melkisetek i kua i nautə me kusen ten kuvei pen kuation min, Nəkukuə Ikinan rani mə in ramiru.

⁹ Rosi kitaha səukurən ninien mə Livae, iəmə i nəkur Isrel ipwet mine kamhəuai nautə me səvənraha kusen ten mamhəuvei pen kusen kuation m kwənəkwus me səvənhi, rəmwhen mə Livae atukwatukw nəha fwe kupwən riməuai nautə nəha səvəi Epraham kusen ten muvei pen m Melkisetek.

¹⁰ Iakani iaminha irə ti nəri nə mə nipərhiēnien Livae rinəpwəh ihi nətuiien ia nəpin nəha Melkisetek rinətoni Epraham ia suatuk, mətə in rinəmak raka ia nite^a kaha nəha səvənhi Epraham.

Iesu Kristo in rəmwhen ia Melkisetek

¹¹ Wok səvəi pris me nəha kamhəuku pen ia kwənəkwus səvəi Livae in nukune Loa sə Kumwesən riməuvei pen m nəkur Isrel. Mətə wok səvəi pris me nəha rəpwəh nəmwhenien, ko irəha həpkəmri atukwatukw pam mhə nari. Ro pen pris əpə riti traməkeikei muvehe, mīpkəmwhen mhə ia Eron, mətə in rəmwhen ia Melkisetek.

¹² Nənə hiəukurən nəpin kuvsini noien səvəi nīrfiēn pris, nənə tukaməkeikei kuvsini mwi Loa.

¹³ Traməkeikei mo iamīnhi irə ti nəri nə mə kitaha saməgkiari ia Iərimənu səkitaha sə riməuku pen ia kwənəkwus əpə riti. Iərmama riti riwən ia kwənəkwus nəha rino raka wok səvəi pris ia nifata.

¹⁴ Nərmama həuvəukurən raka mə in riməuku pen ia kwənəkwus səvəi Juta. Nəpin Loa səvəi Moses raməgkiari ia wok səvəi pris me, rīpkəgkiari anan mhə ia kwənəkwus nəha.

¹⁵ Ruvehe mo mwi nukurənien irə mə kuvsini noien səvəi nīrfiēn pris ti nəri nə mə pris riti mwi ruvəuvehe raka in rəmwhen ia Melkisetek.

¹⁶ In riməuvehe pris mīpkesi pen mhə loa nəha sə rani kwənəkwus səvəi pris me, mətə resi pen nīskaiēn səvəi nīmīruēn i ko rīpkiwən mhə ia nəpin riti.

¹⁷ Iakani iamīnhi irə ti nəri nə mə Nəkukuə Ikinan raməgkiari irə, mamīni mə, “Ik pris riti rəmwhen ia Melkisetek fwe kupwən, nənə tiko wok səvəi pris ia nəpin me ia nuk nuk me.”

¹⁸ Nəgkiariēn nəha rinəmri karen loa kupwən, ti nəri nə mə nīskaiēn səvənhi riwən, in rīpkasitu mhə, ko rīpko mhə nari riti.

¹⁹ Ro iamīnhi irə ti nəri nə mə Loa səvəi Moses rīreirei nəmri atukwatukwien nari riti. Nənə təkwtəkwuni nəha, noien əpə riti sə in ramasan məpi raka ruvəuvehi təmwhēkin mə kitaha tsəmri pen əknekīn nətərigiēn səkitaha irə. Noien nəha in suatuk səkitaha ti nevənien ipaka ti Kumwesən.

²⁰ Nari riti mwi Kumwesən riməuvehi kwəsua hi muvehi utə noien nəha. Nəpin nərmama me nəha fwe kupwən həuvehe mho irəha pris me, nuvehien kwəsua hi riwən.

²¹ Mətə nəpin Iesu riməuvehe mo in pris, Kumwesən riməuvehi kwəsua hi mīni mə: “Iərimənu riməuvehi kwəsua hi riti, nənə ko rīpkərari mhə mwi ia nətərigiēn səvənhi.

Ik tiko wok səvəi pris ia nəpin me ia nuk nuk me.”

²² Kumwesən riməuvehi kwəsua hi iamīnhi irə, mo Iesu ruvehe iərmama sə rəmri nəgkiariēn i kīnərihi tərini əknekīn irə ramasan məpi raka.

²³ Nari riti mwi, pris kupwən me həpik, ti nəri nə mə kuation tro wok mamevən memhə nənə riti ruvehi təmwhēkin. Irəha həpkuvehi mhə wok rəpwəmwis.

²⁴ Mətə Iesu, in truvehi wok səvəi pris ia nuk nuk me mīpko mhə sampam, ti nəri nə mə in ramarə rerin.

^a **7:10:** Uə “in fwe ia nipwrai kaha səvənhi” **7:14:** Jen 49:10, Aes 11:1, Mat 2:6, Rev 5:5 **7:17:** Hip 5:6 **7:19:** Hip 9:9 **7:21:** Hip 5:6 **7:22:** Hip 8:6, 12:24

²⁵ Ro iam̄inhi irə in rukurən nuvehim̄iruien nərmama me səməme kamhəuvən ti Kumwesən ia suatuk sə in rino. In rukurən nuvehim̄iruien irəha ia nuk nuk me m̄ipko mhə sampam ti nəri nə mə in ramarə rerin, maməgkiari tukwini səvənraha m Kumwesən.

²⁶ Pris asori anan riti sə ro iam̄inhi in rəmwhen ti nasituien ia kitaha ti nəri nə mə in iəmə ikinan, in r̄ipko mhə noien ərəha uə noien əmkemik. In ropə ia nərmama səməme kamho noien ərəha, nənə kiməuvehi utə in, in rasori m̄əpi raka irəha fwe ia neiai.

²⁷ In ropə ia pris asori anan me nəha. Nəp̄in me pam irəha tuhaməkeikei mhəkupwən mhəvi netə ti naikuas rakaien ia noien ərəha me səvənraha kurirə h̄əpko səvəi nərmama ti naikuas rakaien noien ərəha me səvənraha. Mətə Iesu r̄iməvi netə m kuation a r̄inəmwhen ko r̄ipko mhə mwi ia nəp̄in riti mwi. In rino noien nəha nəp̄in r̄inəsani n̄im̄iruien səvənhi memhə.

²⁸ Loa rauvehi utə pris asori anan me səməme h̄əpkiskai mhə. Mətə kwəsuaahi səvəi Kumwesən, sə rukurirə ia Loa, in ruvehi utə Tini sə ramasan məmwhen ti noien wok nəha ia nuk nuk me m̄ipko mhə sampam.

8

Iesu in pris asori anan səkitaha

¹ Kimaha iahaməgkiari ia nəri i, mətə nukunen ro iam̄inhi irə. Səkitaha riti pris asori anan rəmwhen a ia sə i iahaməni. In fwe ia neiai. Jea nəha Kumwesən asori raməkure irə mamərimənu, pris asori anan nəha səkitaha r̄inəkure ia n̄ikare jea nəha mwtuk.

² In ramo wok ia nəkwai kwopun ikinan, in i nimwə tapolen p̄ərhien sə Kumwesən r̄iməvi fwe ia neiai. R̄ipko mhə iərmama r̄iməvi nimwə tapolen nəha.

³ Pris asori anan me pam səməme Loa r̄iməuvehi utə irəha wok səvənraha fwe ikin. Irəha haməuvei pen narimnari me m Kumwesən, mamhəvi netə ia n̄ifatə səvənhi. Ia suatuk kuation a, pris asori anan səkitaha, in mwi traməkeikei muvei pen nari riti m Kumwesən.

⁴ Tr̄ini minuə in ramarə ihi ia t̄iprənə i, ko r̄ipkuvehe mhə mo in pris riti, ti nəri nə mə pris me hənərə raka mə tuhəuvei pen narimnari m Kumwesən rəmwhen Loa rani.

⁵ Pris me nəha, irəha kamho wok səvənraha ia nəkwai nimwə sə rauvnihi a narimnari me səməme kamharə ia neiai. Ro pen nəp̄in Kumwesən r̄iməni pen ti Moses fwe kupwən mə tr̄ivi nimwə tapolen, mini mə,

“Tikaməkeikei mətui amasan mə tiko narimnari me i səvəi nimwə tapolen resi pen atukwatukw nəfe iakinahatən raka ik irə fwe ia təkua.”

⁶ Mətə təkwtəkwni Kristo r̄iməuvehi wok səvəi pris sə ramasan m̄əpi raka wok səvəi pris kupwən me. Rəmwhen a mwi nəgkiariien sə in r̄inərihi tərini əknek̄in ramasan m̄əpi raka nəgkiariien kupwən, ti nəri nə mə ramərer utə ia promes me səməme hamasan mhəpi raka.

⁷ Nəgkiariien sə kiməkupwən kərihi tərini əknek̄in r̄ipkatukwatukw pam mhə. Ko ratukwatukw pam tukərihi tərini əknek̄in nəgkiariien vi riti ti nəfe?

⁸ Mətə Kumwesən r̄inətōni mə irəha h̄əpkatukwatukw mhə nəp̄in rani mə,
“Nəp̄in nəha ikin rauvehe

sə takərihi tərini əknek̄in nəgkiariien vi riti
nəkur Isrel mine nəkur Juta tuharə irə.

⁹ Nəgkiariien nəha r̄ipkəmhwən mhə ia nəgkiariien nəha iakinərihi tərini əknek̄in
mə kaha me səvənraha tuharə irə,

ia nəp̄in nəha iakiməuvehi rəginraha
miri irapw irəha fwe tənə Ijip.

Irəha h̄əpkəkwtəmhiri mhə nəgkiariien səiou,

nənə ro pen iakenouenou irəha. Iou Iərimənu iakani iamīnha irə.

¹⁰ Nənə iou Iərimənu iakani mə nəgkiariien səiou takərihi tərini əknekīn ia nəpīn sə truvehē nəkur Isrel tuharə irə ro iamīnhi irə:

Takəmri pen loa me səiou ia nətərigien səvənraha,

nənə mīrai pen ia rerīnraha.

Iou takuvehē mo iou Kumwesən səvənraha,

nənə irəha tuhəuvehē mhō irəha nərmama me səiou.

¹¹ Ko irəha riti rīpkevən mhə mahatən nəkur imwəni me uə piəvni mə, 'Ik tikaməkeikei mukurən Iərimənu i.'

Ko rīpkahatən mhə irəha iamīnhi ti nəri nə mə irəha pam tuhəukurən iou,

iərmama sə in inhəripw anan ia nirəha, mevən meste iərmama sə in rasori ia nirəha.

¹² Iou takapi irəha ti noien me səvənraha səməme həkətukwatukw mhə,

nənə rerik tripkrihi mhə mwi noien ərəha me səvənraha ia nəpīn riti."

¹³ Nəpīn Kumwesən raməgkiari ia nəgkiariien nəha in trərihi tərini əknekīn mə in nəgkiariien vi, nīpwran i mə nəgkiariien rīməkupwən mərihi tərini əknekīn rīnakuas.

Nənə nəri sə rīnakuas, rīnəpwəh nəmwhenien, nənə tripkō mhə tui riwən.

9

Nimwə tapolen kaməfwaki irə ia tīprənə i

¹ Nəgkiariien nəha Kumwesən rīməkupwən mərihi tərini əknekīn fwe kupwən səvənhi me fwe ikīn loa kamhahatən mə tukəfwaki irə, nənə səvənhi riti nimwə tapolen kaməfwaki irə ia tīprənə i.

² Nimwə tapolen nəha kīməvi kərpifi nəkwən kəru. Nəkwən sə kukupwən kuvnimwə ikīn kani mə Kwopun Ikinan. Ia kwopun nəha nəri kamhiai pen nəpw irə raməhiarpw mīne tepol kaməmri utə bred ikinan irə.

³ Nəkwən sə ro kəru irə, kīməvi tukuahag tīnari irə, kani mə Kwopun ikinan anan.

⁴ Kwopun nəha, nifatə riti fwe ikīn kīno ia kol, kauvani nīmwəkmwəki nari nīpekīn rapein amasan ia təkuren. Pokis riti fwe ikīn kīməvegi nīkarkaren me ia kol. Ia nəkwai pokis nəha tīkinari riti kīno ia kol nəveginien nəha kani mə mana rukuər irə. Rigi nei nəha rīno tihin mahatən pen Eron mə in pris, in mwi ia nəkwai pokis nəha. Kəruətəri mi kəru nəha kīmərai pen loa me ten ia nīrau irau mwi fwe ikīn.

⁵ Ia təkure pokis nəha nənīmwi Jerupim kəru nəha ikīn səməmi krouahatən pen mə Kumwesən raməmak fwe ikīn. Tərəginrau krouvi atukw i rəuiui kwopun nəha Kumwesən rauvehi raka noien ərəha me səvəi nərmama ikīn. Mətə təkwtəkwuni nəha nəpīn riwən ti nīnīien narimnari me i mərai kwərhakwərha.

⁶ Nəpīn hənəmri amasan pam narimnari me nəha, ia nəpīn me pam pris me kamhəuvnimwə mamhəier ia kwopun ikinan, mamho wok səvənraha.

⁷ Mətə kwopun ikinan anan, pris asori anan in əpa rauvnimwə ikīn. Mətə ko rīpkevən mhə ia nəpīn me. In rauvnimwə ia kwopun nəha nəpīn kuatia ia nuk me. Nənə nəpīn in rauvnimwə traməkeikei muvehi netə, mevən muvei pen m Kumwesən ti noien ərəha səvənhi mīne noien ərəha səvəi nərmama hənō mhəirei.

⁸ Ia narimnari me nəha, Nənīmwin Ikinan ramahatən mə suatuk ti nuvnimwəien ia kwopun ikinan anan rīpkəsəvər mhə ihi nəpīn nimwə tapolen rīnamərer ihi fwe kupwən.

⁹ In rəmwhen ia nənīmwi nari riti sə ramahatən pen nəpīn i samarə irə təkwtəkwuni. Nīpwran mə narimnari me səməme pris me kamhəuvei pen m Kumwesən mīne nərīmīru me səməme kamhousi əpune irəha kavi nītenraha ti noien ərəha həirei nəmri atukwatukwien nətərigien səvəi nərmama səməme kamhəuvehe ti nəfwakiien.

¹⁰ Ro iam̄inhi irə ti nəri nə mə noien səvəi narimnari me nəha raməgkiari a ia nəveginien mine nən̄imwien mine naikuasien me səpəmsəpə. Narimnari me nəha səvəi n̄ipwrai iərmama a. Kinəmri narimnari me nəha mə tuharə mheste Kumwesən tro narimnari me pam həuvehe mhərməvi mwi.

Nite Iesu Kristo

¹¹ Mətə təkwtəkwuni nəha Kristo ruvəuvehe raka. In pris asori anan sə r̄iməpeki narimnari amasan me muvehe. In r̄iməuvnimwə ia nimwə tapolen sə ramasan anan mwi məpi raka sə kupwən. Nimwə tapolen nəha r̄ipko mhə nari riti sə nərmama həno ia rəginraha, nənə r̄ipko mhə nari riti səvəi t̄iprənə i sə Kumwesən r̄ino.

¹² Nəp̄in Kristo r̄iməuvnimwə ia kwopun ikinan anan, in r̄ino m kuation a nəmwhen ko r̄ipkuvnimwə mhə mwi, ti nəri nə mə in r̄ipkuvehi mhə nite nən̄i mine nite kwəti kau muvnimwə, mətə in r̄iməuvehi atukw a niten muvnimwə, mo suatuk ti n̄ifi rakaien kitaha ia noien ərəha me səkitahe, nənə suatuk nəha trarə rerin.

¹³ Kimiaha hiəukurən. Nite nən̄i mine nite kau mine n̄imwrakw ia kwəti kau kiməuvani əmwesi ia n̄ifatə, trini minuə pris riti ruvi rərəgi pen ia iərmama sə r̄iməuvehe məm̄kemik ia nəmri Kumwesən, nənə ia noien nəha in ruvehe məm̄her mwi.

¹⁴ Mə ro n̄ipər̄hienien i rəfo ia nite Kristo? In rukurən noien məpi raka. Ia n̄iskaiien səvəi Nən̄imw̄in sə ramarə rerin, Kristo r̄iməuvei pen atukw a in m Kumwesən rəmwhen ia n̄ərim̄iru n̄ərəhaien riwən irə kousi əpune kuvei pen m Kumwesən. Nite Kristo traikuas ia rer̄imiaha ti noien emhə me mə kimiaha hiəukurən no tukwiniien nari m Kumwesən sə ram̄iru.

¹⁵ Ro pen Kristo in iəmə sə ravi s̄imw̄in nərmama mine Kumwesən ia nəgkiariien vi sə kinərihi tərini əknek̄in. In ravi s̄imw̄in irəha iam̄inhi irə mə səməme Kumwesən raməkwein ia nirəha həukurən nuvehien narimnari me nəha tuhəpkiwən mhə səməme Kumwesən ruvəni raka mə truvei pen m nərmama me səvənhi. Ti nəri nə mə Kristo r̄imamhə, ro pen nemhəien səvənhi r̄ineivinari ia nirəha, tukəpwəh n̄ərpw̄inien noien ərəha me səməme həno nəp̄in nəgkiariien kiməkupwən kərihi tərini əknek̄in fwe kupwən raiuii ihi irəha.

¹⁶ Kimiaha hiəukurən. Trini minuə iərmama riti rərihi tərini əknek̄in nəgkiariien riti mə tukəfuai nautə me səvənhi nəp̄in tremhə irə, iərmama nəha traməkeikei mukupwən memhə kurirə irə ko nəgkiariien sə r̄inərihi tərini əknek̄in.

¹⁷ Ro iam̄inhi irə ti nəri nə mə nəgkiariien sə ro iam̄inhi ro nəri auər a irə nəp̄in iərmama nəha ram̄iru ihi.

¹⁸ Rəmwhen a mwi nəgkiariien sə Kumwesən r̄iməkupwən mərihi tərini əknek̄in ruvehe mo nəgkiariien riti tukaməkeikei ko, mətə mə netə r̄ipkaiu mhə nəgkiariien nəha ro nəri auər a irə.

¹⁹ Iakani iam̄inhi irə ti nəri nə mə nəp̄in Moses r̄ini irapw pam raka nəgkiariien me səvəi Loa m nərmama, nənə kurirə irə in ruvehi n̄imwheri sipsip sə k̄ino rər̄uerəv mine r̄igi nei nəha hisop, meitesi pen ia nite kwəti kau mine nite nən̄i sə r̄inər̄api ia nui, nənə m̄ivi rər̄əgi pen netə ia nəkukuə səvəi Loa mine ia nərmama me pam,

²⁰ nənə m̄ini pen ti nirəha mə, “In i netə trərihi tərini əknek̄in nəgkiariien i Kumwesən r̄iməni pehe tukumiaha i mə tiho.”

²¹ Ia noien a mwi nəha Moses ruvi rər̄əgi pen netə ia nimwə tapolen mine narimnari me pam ik̄in səvəi nəfwakiien.

²² N̄ipər̄hienien i, ia noien səvəi Loa nəha, ipaka nari m nari me pam netə rəpər̄hi irəha həuvehe mhəm̄her. Nənə trini minuə netə rəpwəh naiuien, Kumwesən ko r̄ipkenouenou mhə noien ərəha me.

²³ Ro pen netə raiu ti nəpərhiien narimnari me nəha həuvehe mhəmher. Mətə nimwə tapolen nəha mine narimnari me səvənhi irəha həuvnhi a narimnari me fwe ia neiai. Mətə narimnari me səvəi nəfwakiiien fwe ia neiai, nite nərimiru riti rīpkəmwhen mhə ti nəpərhiien irəha həuvehe mhəmher. Tukaməkeikei kuvehi netə riti sə ramasan məpi raka.

²⁴ Kristo rīpkuvnimwə mhə ia nimwə tapolen ia tīprənə i sə nərmama həno ia rəginraha mhəuvnhi a nimwə tapolen pərhiien irə, mətə Kristo ruvnimwə atukwatukw ia neiai, nənə təkwtəkwi nəha in ramərer ia nəmri Kumwesən maməgkiari tukwini səkitaha.

²⁵ Pris asori anan səvəi nəkur Isrel rauvnimwə ia kwopun ikinan anan ia nuk me pam mauvehi nite nərimiru me, mətə Iesu rīpko mhə iamīnha irə. In ruvnimwə m kuatia a muvei pen nimiruien səvənhi m Kumwesən.

²⁶ Ko rauvnimwə nəpīn me nīpwran mə in trauvehi nəmisəien ia nei kamarkuau i nəpīn me fwe kīnəmri vi a tīprənə muvehe meste pehe təkwtəkwi. Mətə təkwtəkwi nəha, tīpko mhə tui tīprənə i ro sampam, in rier pehe m kuatia a muvei pen nimiruien səvənhi ti nuvehi rakaien noien ərəha, nənə ko rīpkuvei pen mhə mwi ia nəpīn riti.

²⁷ Kumwesən rīnəmri raka mə nərmama me pam tuhaməkeikei mhemhə m kuatia a, nənə kurirə irə in trəkiri irəha ti noien me səvənraha.

²⁸ Ia noien a mwi nəha, Kristo rīməuvei pen nimiruien səvənhi m kuatia a ti nuvehi rakaien noien ərəha səvəi nərmama həpik. Nənə in trier pehe mwi ia nuveheien sə ro kəru irə, rīpko mhə ti nuvehi rakaien noien ərəha, mətə in truvehe mwi ti nuvehi miruien nərmama səməme hameitenhi in.

10

¹ Narimnari me səvəi Loa həmwhen a ia nənimwi nari m nari amasan me səməme tīpko mhə tui həuvehe, rīpko mhə nīpwrai narimnari me. Ia nuk me pam pris me nəha səvəi nəkur Isrel kamho a nari kuatia, mamhəvi netə ti noien ərəha. Mətə nite nərimiru me nəha rīreirei noien nərmama səməme kamhəuvehe ti Kumwesən hatukwatukw ia nənimen.

² Ko ro nərmama me i səməme kamhəfwaki həuvehe mhatukwatukw pərhiien, tukaikuas irəha m kuatia a ia netə nəha, nənə kurirə irə irəha tuhəpkregi mhə mwi mə noien ərəha raməmak ia nīrəha, nənə tukousi əpune mwi nərimiru me kuvi nitenraha ti nəfe. Kukurən nəpwəhien noien nəha.

³ Ro iamīnhi irə, ia nuk me pam, irəha kamhəvi auər a netə, mətə ko həpkenouenou mhə noien ərəha me səvənraha,

⁴ ti nəri nə mə nite nəni mine kau ko rīpkuvehi raka anan mhə noien ərəha.

⁵ Ro pen, nəpīn Kristo rīnəuvehe ia tīprənə i, rīni pen ti Kumwesən mə, “Ik ikəpwəh nokeikeiien noien nəha kamousi əpune nərimiru me kauvei pehe mik, uə noien nəha kauvei pehe narimnari nepwīn mwi mik, mətə ikinəpnəpenə ia nīpwrak.

⁶ Nərimiru me nəha kauvani əmwesi nīpwranraha pam ia təkure nīfatə mine nərimiru me nəha kavi nitenraha ti noien ərəha, ik rerim rīpkagien mhə ti nīrəha.

⁷ Nənə iakini mə, ‘Kumwesən, ətə ro, iou iakəuvehe mə tako nəkwam rəmwhen atukwatukw ia nəgkiariien kīmərai pen ia nəkukuə səvəi Loa səim sə raməgkiari ia nīrak.’ ”

⁸ Ia nəgkiariien nəha irənhə, Kristo rīməkupwən mīni mə, “Ik ikəpwəh nokeikeiien noien nəha kamousi əpune nərimiru me kauvei pehe mik, uə noien nəha kauvei pehe narimnari nepwīn mwi mik. Nərimiru me nəha kauvani əmwesi nīpwranraha pam ia təkure nīfatə, mine nərimiru me nəha kavi nitenraha ti noien ərəha, ik rerim rīpkagien

mhə ti nirəha.” (In rini nəgkiariien nəha nəri auər a mə nuvei penien narimnari me nəha m Kumwesən ramesi pen nəfe Loa rani.)

⁹ Mətə Kristo rani mwi mə, “Kumwesən, ətə ro, iou iakauvehe mə tako nəkwam.” Ia nəgkiariien nəha səvənhi ramousi raka nəkwai Kumwesən sə kupwən, mə in trəmri nəkwai Kumwesən sə kurirə.

¹⁰ Nənə nəkwai Kumwesən sə nəha sə kurirə rinaikuas raka noien ərəha me səkitaha nəp̄in Iesu Kristo r̄iməuvei pen n̄ipwran m Kumwesən m kuation a, nənə ko ripkuvei pen mhə mwi nəp̄in riti mwi.

¹¹ Nəp̄in me pam pris me kamhərer mamho wok səvənraha, mamho a nəri kuation ia nəp̄in me, mamhəvi n̄ite n̄erim̄iru me, netə sə r̄ireirei naikuas rakaien noien ərəha me ia nəp̄in riti.

¹² Mətə Kristo r̄inəs̄eni n̄im̄iruien səvənhi memhə m kuation a ti naikuas rakaien noien ərəha me səvəi n̄ərmama ia nuk nuk me m̄ipko mhə sampam, nənə kurirə irə in revən məkure ia n̄ikare Kumwesən mwatuk.

¹³ Ia kwopun nəha in treitenhi meste Kumwesən tro n̄ərmama səməme haməm̄wəki in həuvehe in trərpwi utə tipage nisun mi ia nirəha.

¹⁴ Iakani iam̄inhi irə m̄ine ti nəri nə mə Kristo n̄iten r̄inaiu m kuation a mo n̄ərmama me səvənhi hatukwatukw ia n̄ənimen ia nuk nuk me. N̄ərmama me nəha irəha nəha r̄ino irəha ho ikinan.

¹⁵ Nənə N̄ənim̄w̄in Ikinan mwi rani pehe tukutaha mə nəri nəha ro n̄ip̄ərhienien. Rani mə,

¹⁶ “Iərim̄ənu rani mə, ‘Nəgkiariien səiou takərihi tərini əknek̄in ia nəp̄in sə truvehe nəkur Isrel tuharə irə ro iam̄inhi irə:

Takəmri pen loa me səiou ia n̄ət̄ərigien səvənraha,
nənə m̄irai pen ia rer̄inraha.’ ”

¹⁷ Nənə in rani mwi mə,
“Iou rer̄ik tripk̄rhi mhə mwi ia nəp̄in riti
noien ərəha me m̄ine noien ourour me səvənraha.”

¹⁸ Mə Kumwesən r̄inenouenou raka n̄ərh̄aien me nəha, nənə tukvi mwi netə ti noien ərəha ti nəfe. Tukəpwəh a noien nəha.

¹⁹ Piak me, təkwtək̄wuni nəha ia n̄ite Iesu kitaha səukurən nuv̄nim̄w̄ien ia kwopun ikinan anan mhəpwəh nehek̄irien,

²⁰ mhesi pen suatuk vi sə ram̄iru Iesu r̄inəs̄evər irə tukutaha ia n̄ipwran mə tsəukurau ia tinari nəha raməgher tukuahag kwopun ikinan anan.

²¹ Kitaha səuvəuveh̄i pris riti səkitaha in rasori mam̄ərim̄ənu ia nimwə səvəi Kumwesən.

²² Narimnari me nəha ho n̄ip̄ərhienien. Ro pen pwəh səuvən ipaka ti Kumwesən mhəpwəh n̄ərk̄waf̄ien n̄eikuəien ia rer̄itaha, mhahatətə əknek̄in irə, nənə rer̄itaha sə fwe kupwən ram̄rhi noien ərəha me səkitaha ruvehe məmher ia n̄ite Kristo, nənə n̄ipw̄rataha mwi rəmher, ti nəri nə mə sənaru raka ia nui əmher.

²³ Pwəh səkw̄təm̄hiri əknek̄in n̄ini irapwien nəri amasan sə sameitenhi, mhəpwəh n̄ikiukiuien, ti nəri nə mə Kumwesən sə r̄im̄əni mə truvei pehe nəri amasan nəha m kitaha ramo nəgkiariien səvənhi ia nəp̄in me.

²⁴ Pwəh sət̄əriḡ mə tsəfo mhasitu ia kitaha me mho nokeikeiien m̄ine noien amasan me.

²⁵ Ripkamasan mhə mə tsəpwəh noien səvəi nousəs̄im̄w̄inien kitaha me rəmwhen ia n̄ərmama nepw̄in kamho, mətə pwəh sər̄pwi əknek̄in kitaha me, mamho ia nəp̄in me ti nəri nə mə kitaha səukurən mə nuveheien səvəi Iesu ruvəuveh̄e ipaka.

²⁶ Iakani iam̄inha irə ti nəri nə mə kitaha səuvəukurən raka n̄ip̄ərhienien. Trini m̄inuə samo nəri auər a irə, mamhəm̄wur pen ia noien ərəha, nənə netə riti mwi riwən anan mə traiu maikuas raka noien ərəha səkitaha.

²⁷ Trini minua kitaha saməmwur pen ia noien ərəha, nəri kuatia a tsaməti pen i mamheitenhi. Nəri nəha ro nehekiriien i. In nə nəpin Kumwesən trərpwin noien ərəha me irə mine napw i raməpnəpan pik trahi nərmama səməme haməmwəki in.

²⁸ Kimiaha hiəukurən. Trini minua iərmama riti raməru Loə səvəi Moses, nənə iərmama kəru uə kahar tuharni irapw in, nənə in traməkeikei memhə. Ko kīpkapi mhə tukwe.

²⁹ Mətə rəfo ia iərmama sə ramavən avən ia Tini Kumwesən? Kumwesən ruvəni raka nəgkiariien vi səvənhi tukutaha, nənə nite Tini rərihi tərini əknekin nəgkiariien nəha. Mətə rəfo ia iərmama sə ro nəri auər a ia netə nəha sə rino in ruvehe məmher mo ikinan i? Nənimwin Ikinan rauai namasanien səvənhi m nərmama, mətə rəfo ia iərmama sə rani ərəha Nənimwin nəha? Iərmama nəha nərpwinien sə Kumwesən tro min ti noien ərəha səvənhi triskai məpi raka nərpwinien səvəi iərmama sə raməru Loə səvəi Moses.

³⁰ Iakani iamınha irə ti nəri nə mə kitaha səuvəukurən raka mə Kumwesən rıməni mə, “Iou takərpwin noien ərəha səvəi nərmama, nīpərhienien iou tako.” Nənə in rıməni mwi mə “Iərimənu in trəkiri noien me səvəi nərmama me səvənhi.”

³¹ Kumwesən in ramiru. Trini minua saməmak ia rəgin mə in trərpwin noien ərəha me səkitaha, nari nəha in nari riti səvəi nehekiriien.

³² Mətə rerimiahə tramrhi nəpin kupwən, nəpin hiəpkuvehe vi a ia nukuraanien. Nəpin nəha nəpin skai. Kamo nəmisəien me m kimiaha, mətə hiəpwəh nimweien.

³³ Nəpin me nepwin nərmama kamhəni ərəha kimiaha ia nəmri nərmama, nənə mamhə rərəha ia kimiaha. Nəpin me nepwin kimiaha hiamərer kimiaha nərmama səməme kamhə rərəha ia nirəha iamınhi irə.

³⁴ Kimiaha hiaməuvehi pəri nəmisəien kimiaha nərmama səməme hamarə ia kalapus. Nəpin nərmama hənəkres narimnari me səkimiaha, mətə rerimiahə ragien a tukwe, ti nəri nə mə hiəuvəukurən raka mə narimnari nepwin nəha ikın səkimiaha, səməme hamasan mhəpi raka, nənə narimnari me nəha tuharə rerin.

³⁵ Ro iamınhi irə tihaməkeikei mhərer əknekin, ti nəri nə mə nəəkuien fwe ikın səkimiaha ramarə sə tihəuvehi.

³⁶ Tihaməkeikei mho nətərigien səkimiaha rəpwəmwis mə tiho narimnari me səməme Kumwesən rokeikei. Nənə tihəpkuvehi nəfe in ruvəni raka mə truvei pehe m kitaha.

³⁷ Ro iamınhi irə rəmwhen ia Nəkukuə Ikinan rani mə tripkə mhə tui, “Iərmama i kamini mə truvehe, truvehe, in tripkə mhə tipwə.

³⁸ Mətə iərmama atukwatukw səiou trimiru ia nahatətəien səvənhi, nənə trini minua ramavən rərig rərig, nənə rerik tripkəgien mhə tukwe.”

³⁹ Mətə kitaha i səpkə mhə iamınha irə. Ko səpkavən rərig rərig mhə mə Kumwesən trouaha kitaha, rekəm. Kitaha nərmama səvəi nahatətəien ia Kumwesən tsəuvehi nimiruien.

11

Kaha kupwən me hənahatətə ia Kumwesən

¹ Nahatətəien ia Kumwesən ikukurən amasan mə tikuvehi narimnari amasan me ikameitenhi, mani nīpərhienien ia narimnari me ipkətə mhə ia nənimem.

² Nahatətəien iamınhi in nəha nəfe kaha kupwən me həno ro Kumwesən rəgnəgini irəha.

³ Nahatətəien ro kitaha səukurən amasan mə Kumwesən rino neiai mine tīprənə mine narimnari me pam ia nəgkiariien səvənhi, mo narimnari me nəha kamətoni həuku pen ia narimnari me kīpkətoni mhə.

⁴ Epel in rīnahatātē ia Kumwesən, ro pen ruvei pen nari riti m Kumwesən sə ramasan mēpi raka sāvai Ken. Nənə ti nəri nə mə in rīnahatātē ia Kumwesən iamīnhi irə, nənə Kumwesən rīni irapw mə in iāmə atukwatukw riti, nənə rerin ragien ti nuvehien narimnari me sāvānhi. Nīpārhiēnien iāmə nəha ruvāmhə raka, mətə noien sāvai nahatātēien sāvānhi raməgkiari ihi m kitaha.

⁵ Inok rīnahatātē ia Kumwesən, ro pen kuvehi utə in mə tīp̄kēm̄hə mhə, nənə kīp̄kətoni mhə mwi in ti nəri nə mə Kumwesən rīməuvehi raka in ia tīprənə i revən fwe ia neiai. Mətə nəp̄in kīp̄kuvehi raka mhə ihi in, Nəkukuə Ikinan rani mə Kumwesən rerin ragien tukwe.

⁶ Mətə trīni mīnuə iārmama rīpkahatātē mhə ia Kumwesən, in trəfo mo Kumwesən rerin ragien tukwe? In rīreirei anan noien, ti nəri nə mə iārmama riti rokeikei mə truvehe ti Kumwesən, in traməkeikei mīni nīpārhiēnien mə Kumwesən ramarə nənə mamō ramasan m nārmama sāməme haməm̄wur mə tuhətoni in.

⁷ Noa rīnahatātē ia Kumwesən. Ro iamīnhi irə nəp̄in Kumwesən rīnani pen narimnari me min fwe kupwən sāməme nārmama həpwəh ihi nətoniēn, Noa ramsiai, mamō nəkwan, nənə muvrhəkin nītətə asori riti mə truvehimīru nārmama sāməme kamharə ia nəkwei nimwə sāvānhi. Ia noien i, Noa ramo pui noien ərəha me sāvai nārmama ia tīprənə, nənə muvehe iārmama riti sə ratukwatukw ia nəmri Kumwesən ti nəri nə mə ramahatātē irə.

⁸ Epraham rīnahatātē ia Kumwesən, ro pen nəp̄in Kumwesən rəkwein in mə trevən ia tənə əpə riti tukuvei pen min, ro nəkwan, mier, mīreirei mə rauəku.

⁹ In rīnahatātē ia Kumwesən ro pen in rarə ia tənə nəha Kumwesən rīno promes mə truvei pen min. Mətə rīnamarə ia kwopun nəha ia nimwə tapolen rəmwhen a iəpw̄ispw̄is riti. Nənə Aesak mīne Jekop irau nəha Kumwesən rīno promes mīnrahar pəri, irau mwi krauarə a ia nimwə tapolen.

¹⁰ Epraham rīno iamīnha irə ti nəri nə mə in rameitenhi mə trevən ia taon riti sə ramərer ia təkure nəri skai riti. Taon nəha, Kumwesən rīno mak irə, nənə mīno raka ramarə.

¹¹ Sera rīnahatātē ia Kumwesən, ro pen Kumwesən ruvei pen nīskaiēn min mə tro tīpw̄in. Nəri auər a mə Sera in rīnəprənemə anan, mətə rərəhi tīni ti nəri nə mə in rīnətīgite ia Kumwesən sə rīno promes min.

¹² Ro pen sətoni mə iārmama kuatia a i Epraham rīnərḡharə ipaka remhə, mətə rərəhi iəkunouīhi riti, nənə nārmama ia kwənək̄wus sāvānhi həuvehe mhəp̄ik mhəm̄when ia kəməhau me ia kəpuapen uə nīpək̄ir ia nīkare təsi ko kīp̄kəvsini pam mhə irəha.

¹³ Nārmama me i irəha pam kamhahatātē ia Kumwesən. Mətə nəp̄in irəha hemhə, irəha həpwəh ihi nuvehien narimnari me nəha sāməme Kumwesən rīno promes mə truvei pen mīnraha. Irəha hamətoni mə narimnari me nəha haməm̄mak isipw̄in ihi ti nīrəha, mətə rerinraha ramagien p̄ik mə tuhətoni. Nənə irəha haməni irapw mə hamarə ia tīprənə i mətə irəha həm̄when a iəpw̄ispw̄is me. Tīprənə i rīp̄ko mhə imwənraha pərhiēn.

¹⁴ Nəp̄in nārmama haməgkiari iamīnha irə ramahatən pen mə irəha hamətui imwənraha atukwatukw.

¹⁵ Kamo rerinraha ramrhi tənə nəha həm̄ier irə mə in nəha imwənraha atukwatukw ko hərərig mwi.

¹⁶ Mətə irəha həp̄krərig mhə ti nəri nə mə hokeikei tənə əpə riti sə ramasan mēpi raka, in nəha fwe ia neiai. Ro pen Kumwesən rīpkauris mhə mə irəha tuhəkwein in mə Kumwesən sāvənraha, ti nəri nə mə in rīnəpnəpenə raka ia taon riti sāvənraha.

11:4: Jen 4:3-10 **11:5:** Jen 5:24 **11:7:** Jen 6:13-22, Jen 7:1, 1Pit 3:20, Rom 3:22, 4:13 **11:8:** Jen 12:1-5, Wok Me 7:2-4 **11:9:** Jen 26:3, Jen 35:12,17 **11:11:** Jen 18:11-14, Jen 21:2 **11:12:** Rom 4:19, Jen 15:5, 22:17, Dut 10:22
11:13: Jen 23:4, 1Kron 29:15, Sam 39:12, 1Tes 2:11 **11:16:** Eks 3:6,15, Mak 12:26

17 Epraham rinahatətə ia Kumwesən, ro pen nəp̄in Kumwesən raməkiri nahatətəien səvənhi, rəmrutə Aesak ia təkure nifatə. Ia nəp̄in nəha Epraham i Kumwesən rino promes me min ramərer mwatuk mə trousi əpune tini anan kuatia.

18 Kumwesən ruvəni raka tukwe mə, “Epraham, nimwipwim me səməme tuhəuku pen ia Aesak irəha nə takəvsini irəha mə kwənəkwus me səim.”

19 Mətə Epraham ramərer mwatuk mə trousi əpune tini, ti nəri nə mə rerin rarhi mə Kumwesən rukurən noien iərmama rətui mwi ia nemhəien. Ro pen nəp̄in ruvehi raka tini ia nifatə rəmwhen mə in rinətui mwi ia nemhəien.

20 Aesak rinahatətə ia Kumwesən, ro pen rəfwaki mə Kumwesən trəkwein amasan ia Jekop mine Isau, mamini irapw narimnari me səməme tuhəpkuvehe ia nəp̄in riti.

21 Jekop rinahatətə ia Kumwesən, ro pen nəp̄in ipaka remhə, in rəfwaki mə Kumwesən trəkwein amasan ia tini Josef mi. In rinərpwi kaskin mərer əmakəmak, nənə maməgnəgini Kumwesən.

22 Josef rinahatətə ia Kumwesən, ro pen nəp̄in ipaka remhə, in rəgkiari ia nəp̄in nəha sə kwənəkwus me səvəi nəkur Isrel tuhəier fwe tənə Ijip, mini mə tuhəfo ia nīkəkrin me.

23 Tata mine mama səvəi Moses krinouahatətə ia Kumwesən, ro pen nəp̄in Moses rətui, irau krouətoni mə in iəkunouihi amasan riti, nənə krouərkwafə i roueste məkwə kahar. Nənə irau kroupkhekir mhə nəruien nəgkiariien səvəi kig.

24 Moses rinahatətə ia Kumwesən, ro pen nəp̄in in rupwinari, rəpwəh nəseniien mə tukəkwein in tini prən ouihi səvəi Fero, kig səvəi nəkur Ijip.

25 In revən marə irəha nərmama me səvəi Kumwesən muvehi pəri nəmisəien irəha minraha. In rokeikei sə nəha məpi raka mə in tramregi ramasan ia nagienien i kamregi ramasan irə nəp̄in ouihi a, nagienien səvəi noien ərəha.

26 Ia nətəien səvənhi, kamo naurisien min ti Kristo sə tripkuvehe ramasan məpi raka nautə me pam ia tənə Ijip. Nətəien səvənhi ro iaminha irə ti nəri nə mə in raməti pen ia nərəkuien sə Kumwesən truvei pen min.

27 Moses rinahatətə ia Kumwesən, ro pen in rier ia tənə Ijip məpwəh nehekəriien ia kig nəha sə niemaha raməpi pik. In ripkəti ərari mhə mə trirərig, mətə ramərer əknekən rəmwhen mə in ramətoni Kumwesən i iərmama ripkətoni mhə ia nənimen.

28 In rinahatətə ia Kumwesən, ro pen rəmri nəveginien asori nəha Pasova, məmri mwi noien i nəkur Isrel ho pen netə ia təpinhə ia nimwə me səvənraha kamo agelo sə trouaha nəmritaik me rirəpi irəha hemhə.

29 Nəkur Isrel me nəha hənahatətə ia Kumwesən, ro pen irəha həpi simwın ia təsi əruerəv. Irəha hənəvən mhəpi simwın rəmwhen haməvən ia tiprənə əvəhak. Mətə nəp̄in nəkur Ijip haməmwur mə tuhəkurirə irəha, təsi rirərig muvehe mousəman irəha həmwhenimw.

30 Nəkur Isrel hənahatətə ia Kumwesən, ro pen havən mhəkuraukurau ia nəpai səvəi taon Jeriko meste nəp̄in sefen, nənə nəpai nəha rərkwəpir məsas.

31 Rehap pran səvəi suatuk in rinahatətə ia Kumwesən, ro pen in ripkəmhə mhə irəha nəkur Jeriko səməme hənəru i nəkwai Kumwesən. Nəkur Isrel həpwəh nousi əpuneien prən nəha ti nəri nə mə rerin ragien mə truvehi iəmə Isrel mi nəha səməmi kriməuvehe mə trouətoni afafa taon nəha. Irau krauevən fwe ia nimwə səvənhi.

32 Mətə ko iapkəgkiari mhə mwi rəpwəmwis. Səiou nəp̄in riwən mə takəgkiari ia Kiteon, Parak, Samson, Jefta, Kig Tevit, Samuel, mine profet me.

33 Nərmama kupwən me nəha hamahatətə ia Kumwesən, nənə ro pen həuvehi irapw kig me ia naruəgəniien, mho noien atukwatukw me, mhəuvehi nəfe Kumwesən rino promes minraha, mhəsisəg ia tərhui laeon me,

11:19: Rom 4:17 11:20: Jen 27:27-29, Jen 27:39-40 11:21: Jen 48:15-16 11:22: Jen 50:24-25, Eks 13:19 11:23: Eks 1:22, 2:2 11:24: Eks 2:10-12 11:26: Hip 10:34-35 11:27: Eks 12:51, Eks 14:13,14, Rom 1:20, 1Tim 1:17, Hip 11:1 11:28: Eks 12:21-30 11:29: Eks 14:21-31 11:30: Jos 6:12-21 11:31: Jos 2:1-21, Jos 6:21-25, Jem 2:25 11:33: Dan 6:22

³⁴ mhousi æfi napw asori sǝ rauæk, mhap mhævtænhi nærmama sǝmǝme hǝnuǝ tuhǝrai ǝpune irǝha ia nau sǝvǝi naruagǝnien. Irǝha nærmama niskaiien sǝvǝnraha riwǝn, mǝtǝ Kumwesǝn ruvei pen niskaiien minraha, nǝnǝ irǝha hǝuvehe mhǝskai ti naruagǝnien, mho naruagǝn me sǝvǝi tǝnǝ ǝpǝ me hap.

³⁵ Nipran nepwin nǝha ikin sǝmǝme hǝnahatǝtǝ ia Kumwesǝn, Kumwesǝn ro nipwnǝtinraha me hǝtui mwi ia nemhǝien. Nærmama nepwin mwi sǝmǝme hǝnahatǝtǝ ia Kumwesǝn, irǝha hǝnǝseni nærmama sǝmǝme hamǝmwǝki irǝha ho nǝmisǝien asori ia nipwranraha. Irǝha hǝpkǝpwǝh mhǝ nahatǝtǝien sǝvǝnraha mǝ nærmama sǝmǝme hamǝmwǝki irǝha heivi nari ia nirǝha. Irǝha hamahatǝtǝ ia Kumwesǝn mǝ in tro irǝha hǝtui mwi ia nemhǝien sǝvǝnraha ia nimiruien riti sǝ ramasan mǝpi raka.

³⁶ Nǝnǝ irǝha me nepwin, nærmama hamǝfkǝmanǝ ia nirǝha, mamhǝrisi irǝha. Nǝnǝ irǝha me nepwin, nærmama hǝrihi irǝha ia jen, nǝnǝ mhǝuvehi puvnimwǝ irǝha ia kalapus.

³⁷ Irǝha me nepwin kinǝkwi ǝpune irǝha ia kǝruǝterei. Nǝnǝ kǝrai ǝmwesi irǝha nepwin ia so ro nipǝrin kǝru. Nǝnǝ irǝha me nepwin, kinǝrai ǝpune irǝha ia nau sǝvǝi naruagǝnien. Nǝnǝ irǝha me nepwin hǝnamarǝ mamharkahu ia teki nǝni mine sipsip, nautǝ sǝvǝnraha riwǝn anan. Nǝpin me nærmama hamouraha irǝha, mamho rǝrǝha anan ia nirǝha.

³⁸ Irǝha nærmama amasan me. Tiprǝnǝ i ripkǝmhwen mhǝ mǝ irǝha tuharǝ ikin. Irǝha hamarǝ ǝnǝpen a fwe ia kwopun akwesakwes ikin, mine ia tǝkuǝr me, mine ia nipǝgi kǝpwier me, mine ia nipǝgi tǝnǝ me.

³⁹ Nipǝrhienien i nærmama kupwǝn me nǝha, irǝha pam kani amasan nǝghinraha ipwet mine ti nahatǝtǝien sǝvǝnraha, mǝtǝ nǝpin hǝnamarǝ irǝ hǝpkuvehi mhǝ nǝfe kino promes irǝ,

⁴⁰ ti nǝri nǝ mǝ Kumwesǝn rinǝtǝ raka fwe kupwǝn nǝfe tro m kitaha ramasan mǝpi raka. Nǝnǝ ia nǝtǝrigien sǝvǝnhi, in rokeikei mǝ trukupwǝn mo kitaha minraha sǝuvehe mho kuatia. Ia noien nǝha in rukurǝn noien kitaha minraha sǝuvehe mhatukwatukw pam.

12

Kumwesǝn ramǝkoui atukwatukw nipwnǝtin me

¹ Nærmama me nǝha hǝnahatǝtǝ ia Kumwesǝn irǝha hǝmwhen ia iǝrmama riti sǝ rani irapw nǝfe rinǝtoni ia nǝnimen mǝ kitaha sǝukurǝn niniiien nipǝrhienien irǝ. Irǝha hǝpik kamhǝrer kuraukurau ia kitaha. Ro iamǝnhi irǝ pwǝh sǝfraka nari pǝmpǝm me pam, mine noien ǝrǝha sǝ ramǝkwtǝmhiri ǝknekin kitaha, nǝnǝ mǝhau ia naiuien nǝha Kumwesǝn rinǝmri kupwǝn ia kitaha mǝpwǝh nǝpouien.

² Ia nǝpin me tsamǝti pen a ia Iesu nǝha in nukune nahatǝtǝien sǝkitaha fwe nukunen meste nǝkrǝkwerǝn. In rǝti ǝrgarig pen ia nei kamarkuau mǝtoni nagienien sǝ in tragien irǝ kurirǝ. Ro iamǝnhi irǝ in revǝn ia nei kamarkuau mo nǝri auǝr a ia naurisien tuko min. Nǝnǝ tǝkwtǝkwuni nǝha in ramǝkure ia nikare jea mwatuk sǝ Kumwesǝn ramǝkure irǝ mamǝrimǝnu.

³ Ramasan mǝ rerimǝha tramrhi Iesu mǝ rinǝfǝrer ǝknekin nǝpin nærmama ǝrǝha me kamhǝmwǝki in, mamho noien ǝrǝha irǝ, kamo kimǝha hiǝregi hiǝnǝpou ia nimiruien sǝkimǝha mhǝpwǝh.

⁴ Nærmama me sǝmǝme kamho noien ǝrǝha kamho nǝmisǝien m kimǝha. Rǝmwhen mǝ hǝmǝrer ia naruagǝnien riti. Mǝtǝ kimǝha riti ripkǝmhǝ mhǝ ihi ia naruagǝnien nǝha.

⁵ Kimǝha tihǝpwǝh nenouenouien nǝgkiariien i ramǝkwein tini ia kimǝha. Rani mǝ, “Nǝrik, nǝpin Iǝrimǝnu ramǝkoui atukwatukw ik, tikǝpwǝh noien nǝri auǝr a irǝ.

Rerim trəpwəh nəpouien nəpin ranise skai noien ərəha səim.

⁶Trini minuə lərimənu rokeikei pik iərmama riti, nənə traməkeikei məkoui atukwatukw. Nənə in traməkeikei mo nəmisiəien m iərmama sə raməkwein i mə tini mə trəpwəh noien ərəha səvənhi.”

⁷Ro pen tihərer əknekin ia nəpin sikai me. Kumwesən rauvei pehe nəpin sikai me nəha ti nəkoui atukwatukwien kimiaha. Noien nəha ramahatən pen mə Kumwesən ramo kimiaha rəmwhen mə kimiaha nipwnətin me. Iəkunouihhi riti riwən sə tata səvənhi ripkəkoui atukwatukw mhə in.

⁸Kumwesən raməkoui atukwatukw pam nipwnətin atukwatukw me. Trini minuə Kumwesən rəpwəh noien iaminha irə ia kimiaha nənə nipwran nə mə ripko mhə nipwnətin atukwatukw me nə kimiaha.

⁹Ia nikaren səkitaha nərmama, səkitaha me fwe tata me hənəkoui atukwatukw kitaha fwe kupwən, nənə səsiəi irəha. Mətə rəfo ia Tata səvəi nənimwītaha? Ramasan mə kitaha tseiwaiu mhəsiəi mwi in mhəpi raka nənə mhəmīru.

¹⁰Tata me səkitaha fwe kupwən hənəkoui atukwatukw kitaha nəpin kwakwa a ia nətərigien a səvənraha. Mətə Kumwesən raməkoui atukwatukw kitaha mə trasitu ia kitaha, mo kitaha səuvehe mhə nəkur ikinan me rəmwhen irə.

¹¹Kimiaha hiəukurən. Noien i nəkoui atukwatukwien iərmama nəpin kamo ro nəmisiəien i. Ripko mhə nari riti kamregi ramasan irə, mətə kurirə irə trukua kwənkwan ia nīmīruien səvəi nərmama səməme kinəkoui irəha irə mheste həpwinari. Kwənkwan nə in i nəmərinuuen mine natukwatukwien.

¹²Ro iaminhhi irə kimiaha hiənəpou rəgimīaha remhə tihaməkeikei mhəuvehi utə rəgimīaha. Mə nukurhumiaha rinəpou həvi atukw i pwəh riskai.

¹³Tiho suatuk atukwatukw me nisumiaha travən irə mə sin ia kimiaha nisun rərəha nisun ko ripkərəha anan mhə mier raka mətə tripkamasan mwi.

Tihaməsiari kamo hiameikuə a niregiiien Kumwesən raməgkiari

¹⁴Tihəmwur mə tihərə amasan ia nəmərinuuen kimiaha nərmama me pam, nənə mhəmwur mə tiho nīmīruien səkimiaha ro ikinan. Iərmama sə ripko mhə ikinan, ko ripkətoni mhə nəmri lərimənu nəpin riti.

¹⁵Tihətui amasan kamo kimiaha riti rarfa i namasanien səvəi Kumwesən. Tihətui amasan kamo kimiaha riti ruvehe məmwhen ia nuai nei akonə riti sə rukwesər mutə mukuə kwənkwan rərəha. Iərmama sə ro iaminha irə tro nərmama həpik həuvehe mhəmkemik ia noien ərəha.

¹⁶Tihətui amasan kamo kimiaha nərman mine nipran hiəri əpnəpen kimiaha me. Tihətui amasan kamo kimiaha riti ro nəri auər a ia nərīmnari ikinan me rəmwhen Isau rino. In rəmri pen nəmri nari ia nasoriien səvəi nəmritaik kuvehi nənimen ia nəvegīnien plet kuatia.

¹⁷Kimiaha hiəukurən mə kurirə in rokeikei mə truvehi mwi nasoriien nəha, nənə markut pik mə tata səvənhi trəkwein amasan irə, mətə rekəm. Nəri auər a mə Isau rinasək pik tukwe, mətə ko ripkrərig mhə ia noien nəha sə rino.

¹⁸Kimiaha hiəpkuvehe mhə ia təkuər riti rəmwhen təkuər Sinae. Fwe kupwən nəkur Isrel həuvən ia təkuər nəha, mhətoni napw rauək. Nəpitəvien reiwaiu mahakwi nari. Həregi nīmətəgi asori,

¹⁹mine nasəkien səvəi kisipw. Həregi mwi reri Kumwesən raməgkiari mīnraha. Nəpin həregi nəgkiariien səvənhi, həni mə irəha həpwəh nokeikeiien mə tuhəregi mwi nəgkiariien nəha.

²⁰Irəha həhekir mətəmnimwin ti nəgkiariien nəha rīməni mə, “Trini minuə nari riti rirəpi təkuər i, nəri auər mə nərīmīru a riti,

mətə tukaməkeikei kəkwi əpune ia kəruətərei.”

²¹ Nəp̄in Moses rətoni narimnari me nəha, in mwi riregi rərəha nənə m̄ini mə, “Iou iakinehekir iakinehekir, minamətəmn̄imwin.”

²² Mətə kimiaha hiəuvəuvehe ia təkuār i Saeon, mine taon i imwei Kumwesən sə ram̄iru. In i Jerusalem vi fwe ia neiai, kwopun nagelo me həp̄ik hamousəsimwin irəha me ikin mamhagien ia nəp̄in me.

²³ Hiəuvəuvehe ia nousəsimwinien asori səvəi nərmama me səvəi Kumwesən səməme həmw̄hen ia nəmritaik me səvənhi, kimərai pen nəghinraha fwe ia neiai. Hiəuvəuvehe ti Kumwesən sə tripkəkiri noien səvəi nərmama me pam. Hiəuvəuvehe ti nənimwi nərmama amasan me kino həuvehe mhatukwatukw pam.

²⁴ Hiəuvəuvehe ti Iesu sə ravi simwin nərmama mine Kumwesən ia nəgkiariien vi kinərihi tərini əknek̄in. Nənə hiəuvəuvehe ti netə sə kiməvi ti noien ərəha raməgkiari mani nəri amasan məpi raka nəfe nite Epel rani.

²⁵ Ro iam̄inhi irə kimiaha tihaməkeikei mhətui amasan kamo hieikuə a niregiiien Kumwesən nəha raməgkiari m kimiaha. Nəkur kupwən me nəha səməme heikuə a niregiiien nəgkiariien səvənhi sə iərmama ia təkure t̄iprənə rani ti nəsuəpwiriien irəha, mətə ko həp̄kap mhə nəp̄in Kumwesən rərpwin noien ərəha səvənraha. Nənə tr̄ini m̄inuə kitaha seikuə a niregiiien nəgkiariien səvəi Kumwesən sə ruku pen fwe ia neiai muvehe mə trəsəpwiri kitaha, tsəfo map nəp̄in trərpwin noien ərəha səkitaha?

²⁶ Ia nəp̄in nəha fwe kupwən reri Kumwesən riməkiukiu ia t̄iprənə, mətə təkwtəkwuni nəha in rəgkiari m kitaha m̄ini mə, “Nəp̄in riti mwi nəha ikin, iou takikiukiu mwi ia t̄iprənə. Ia nəp̄in nəha ripko mhə t̄iprənə əpa trikiukiu, neiai mwi trikiukiu.”

²⁷ Nəgkiariien nəha Kumwesən riməni mə, “Nəp̄in riti mwi,” n̄ipwran i mə in trikiukiu ia narimnari me ia t̄iprənə i səməme in rino mə truvehi raka irəha. Mətə narimnari me səməme həpwəh nikiukiuien irəha tuharə rerin.

²⁸ Ro pen pwəh səni tanak ti Kumwesən. Nari riti riwən ko rikiukiu ia nitətə sə in ramərimənu irə. Nənə in ruvəuvei pehe raka nitətə nəha m kitaha. Ramasan mə tsəfwaki min ia noien sə rerin ragien tukwe ia nisaiien mine nehekirien,

²⁹ ti nəri nə mə “Kumwesən səkitaha rəmw̄hen ia napw asori riti sə ramahi əmwesi narimnari me pam.”

13

Nəvəhagien sampam

¹ Nokeikeiien i hiamokeikei piəvtaha me irə pwəh ramo a iam̄inhi irə.

² Tihəpwəh nenouenouien mə tihətoni amasan ti iəpw̄ispw̄is me səməme haməuvehe imwəmiaha. Nərmama nepwin fwe kupwən həno noien nəha, mhəuvehi puwnimwə nagelo me nepwin ia nəkwai nimwə me səvənraha, mətə həreirei anan mə irəha nagelo me.

³ Rerim̄iaha tramrhi nərmama səməme hamarə ia kalapus rəmw̄hen mə kimiaha mwi hiamarə ia kalapus kimiaha m̄inraha. Rerim̄iaha tramrhi nərmama səməme nərmama əpə me hamo irəha həregi rərəha anan ia n̄ipwranraha. Rerim̄iaha tramrhi irəha ti nəri nə mə kimiaha mwi hiamregi rərəha ia n̄ipwramiaha rəmw̄hen ia nirəha.

⁴ Pwəh nərmama pam həsiai narəien səvəi pran mine iərman səməmi krouarə pəri. Iərman mine pran səməmi krauarə pəri irau trousiai napri pəriien səvənrau ia nəp̄in me. Iakani iam̄inhi irə ti nəri nə mə Kumwesən trərpwin noien ərəha səvəi nərman mine n̄ipran səməme kamhəiri əpnəpen irəha me uə səməme kamhakres irəha me.

12:21: Dut 9:19 **12:22:** Kal 4:26, Rev 5:11 **12:23:** Luk 10:20 **12:24:** Hip 8:6, 10:22, 1Tes 1:2, Jen 4:10 **12:25:** Hip 2:1-3, Hip 10:26-29 **12:26:** Eks 19:18, Sam 68:8, Hag 2:6 **12:29:** Dut 4:24, 9:3, Aes 33:14 **13:1:** Jon 13:34
13:2: Rom 12:13, 1Tes 4:9, Jen 18:1-8, Jen 19:1-3 **13:3:** Mat 25:36, Hip 10:34 **13:4:** Kal 5:19,21, Efes 5:5

⁵ Tihamarə mhəpwəh nokeikei pikien mane. Rerimiahaha traməkeikei magien a ti narimnari me nəha hiaməuvehi rəmwhen ti nəri nə mə Kumwesən ruvəni raka mə, “Ko iapkəpwəh mhə ik, məpwəh nap rakaien ia niram nəpın riti.”

⁶ Ro iamınhi irə kıtaha səukurən niniien nəgkiariien i, mhəpwəh nəmkiamkiien mə, “Iərimənu in iasitu səiou, ro pen iou iakəpwəh nehekiriien.

Nəfe iərmama rukurən noien miou?”

⁷ Rerimiahaha tramrhi nəmə asori me səkimiahaha səməme haməkupwəh mhahatən kimiahaha ia nəgkiariien səvəi Kumwesən. Hətərig ro mə hənəfarə irə mheste hemhə. Hətərig irə nənə mhəuvnhi nahatətəien səvənraha.

⁸ Iesu Kristo in ramo a iamınhi irə mine ia nərineiv, ipwet, nənə tramarə a iamınhi irə mine ia nuk nuk me mipko mhə sampam.

⁹ Tihəpwəh nəseniiien nahatənien vi me səpəmsəpə həvi raka kimiahaha ia suatuk atukwatukw. Iakani iamınha irə ti nəri nə mə ramasan mə reri iərmama fwe imwə namasanien sə Kumwesən rauvei pehe auər a trasitu irə mo ruvehe miskai. Rərəha mə truvehe miskai ia natuakəmien me səvəi nəveginien. Natuakəmien me nəha həreirei nasituien ia nərmama səməme kamhesi pen.

¹⁰ Nifatə səkitaha rarə. Mətə pris me səməme kamho wok səvənraha fwe imwə ia nimwə tapolen, kīpkəsəni mhə irəha mə tuhani nəveginien riti ia nifatə nəha səkitaha.

¹¹ Ia noien səvəi pris asori anan səvəi nəkur Isrel, nəpın rousi əpune raka nərimiru, nənə muvehi niten, muvnimwə fwe kwopun ikinan anan, nənə muvei pen m Kumwesən ti naikuas rakaien noien ərəha səvəi nərmama. Mətə kurirə irə həuvehi raka nipwrai nərimiru nəha mhəuvehi mhəuvani əmwesi fwe iruə kwopun nərmama həpkarə mhə ikin.

¹² Ia noien a mwi nəha, Iesu rıməregi nəmisəien ia taon fwe iruə, mə ia niten atukwatukw in trəpərhi nərmama me səvənhi, mo irəha nəkur ikinan me.

¹³ Ro iamınhi irə pwəh kıtaha səuvən mhətoni in ia kwopun nəha fwe iruə, mhəregi rərəha kıtaha min ia noien i nərmama hənə auris in.

¹⁴ Kimiahaha hiəukurən. Ia təkure tīprənə i taon atukwatukw riti səkitaha riwən sə tramarə rerin. Mətə kıtaha samətui ia taon səkitaha sə tīpkuvehe.

¹⁵ Ro iamınhi irə ia nəpın me pam pwəh kıtaha saməni irapw nəghi Iesu mə in Iərimənu səkitaha. Noien nəha rəmwhen ia nimwək mwəki nari kauvani ia təkure nifatə nīpekın rapein amasan kauvei pen m Kumwesən ti nəgnəginiiien in.

¹⁶ Tihəpwəh nenouenouien mə tiho noien amasan, nənə mhəriari səkimiahaha me narimnari. Noien nəha mwi rəmwhen ia nimwəkmwəki nari kauvani ia təkure nifatə nīpekın rapein amasan kauvei pen m Kumwesən rerin ramagien tukwe.

¹⁷ Tihaməkeikei mho nəkwai nəmə asori me səkimiahaha nənə mhəsiai irəha. Irəha nəha hamətui amasan ti nimiruien səkimiahaha mhəpwəh napwisien, ti nəri nə mə irəha tuhaməkeikei mhəni irapw ti Kumwesən mə haməuvehi wok nəha mhəfo irə. Tihaməkeikei mho rerinraha ragien ti wok nəha. Trini minuə hiəpwəh noien rerinraha ragien ti wok nəha, noien nəha ko ripkasitu anan mhə ia kimiahaha.

¹⁸ Tihaməkeikei mhəfwaki tukumaha. Kimaha iahəukurən amasan mə noien səkimaha ratukwatukw a, nənə iahəkeikei anan mə tahamo a noien amasan ia nəpın me.

¹⁹ Iou iakəkeikei anan mə tihaməkeikei mhəres Kumwesən mə iou takrərig pehe akwauakw a tukumiahaha.

²⁰ Kumwesən in nukune nəməriniuen. In rino Iərimənu səkitaha Iesu Kristo rətui mwi ia nemhəien səvənhi. Iesu in iəmə asori sə ramətui amasan ti sipsip me səvənhi. Niten kinərihi tərini əknekən nəgkiariien irə, nəgkiariien i tramarə rerin.

²¹ Təkwətəkwuni iakaməfwaki m Kumwesən mə truvei pehe narimnari amasan me pam m kimiaha səməme tuho kimiaha hiəmwhen ti noien nəkwən. Iakaməres in mə ia nasituien səvəi Iesu Kristo in tramo wok ia reritaha mamə nəfe noien ramasan ia nənimen. Pwəh nəgnəginiiien ramevən ti Iesu ia nuk nuk me. Ouəh pwəh ro iamənhi.

²² Piak me, iakaməres kimiaha mə tihəpwəh nəpou akwauakwien ti niregiiien nəgkiariien səiou iakamərpwi əknekən kimiaha irə, nəkukuə i iakimərai m kimiaha rəpwəh nəpwəmwisien.

²³ Iakokeikei mə tihəukurən mə piəvtaha nəha Timoti, irəha hənəsəni raka in rier ia kalapus. Trini minuə in truvehe akwauakw nənə kimrau min tarouvehe.

²⁴ Kimiaha tihəni tukwini ramasan səkimaha revən ti nəmə asori me pam səkimiaha mine nərmama me pam səvəi Kumwesən nə imwəmiaha. Piəvtaha me ia tənə Itali haməni ramasan tukumiaha.

²⁵ Pwəh namasanien tramarə tukumiaha pam.

James

Nəgkiariien sə rani mə nəfe i nəkukuə

Ia nuk 48 James riməkupwən mirai nəkukuə i ia nəkukuə me pam ia Niutestamen. James in piəvi Iesu. In iəmə asori riti ia nəmə asori me səvəi nakalasia me fwe Jerusalem. Nəkukuə səvənhi revən ti nakalasia me pam ripkevən mhə ti nousəsəimwinien səvənraha kuatia. James rimərai nəkukuə i mə trahatən nakalasia me ia noien səvəi nərmama səməme kamhahatətə ia Kristo. In rini mə trini minuə nahatətəien səvəi iərmama riti ro nipərhiēnien, tukətoni ia noien səvənhi. James ramahatən nərmama ia narimnari me mīni mə niemaha trəpwəh nəpiien irəha. Irəha tuhəpwəh nini ərəhaien irəha me. Irəha tuho rəmnəmwhen a ia nirəha me. Irəha tuhətui amasan ti nəfe nəraminraha rani. Irəha tuhəpwəh nəfiūtəien irəha. Irəha tuho nətərigien səvənraha rəpwəmwis nənə mhəfwaki.

Nəgkiariien sə rakupwən

¹ Iou James. Iou iərmama riti sə iakamo tukwini nari m Kumwesən mine Iesu Kristo Iərimənu səkitaha. Iakamərhi pehe nəkukuə i rauvehe tukumiaha kwənəkwas twelef səvəi nəkur Isrel hiamarə kirkiri ia tənəmtənə me. Iakani ramasan tukumiaha.

Nahatətəien mine nukurənien

² Piak me, narimnari me səpəmsəpə tuhəuvehe mho nəmisəien m kimiaha. Nəpin tihətōni, rərimiaha traməkeikei magien.

³ Kimiaha hiəuvəukurən raka mə nəpin nəmisəien ruvehe mə tro mətə sas ia nahatətəien səkimiaha, noien nəha tro hiəuvehe mhəskai mwi ti nərər əknekien ia nahatətəien səkimiaha.

⁴ Nənə kimiaha tihaməkeikei mhərer əknekien ia nahatətəien səkimiaha ia nəpin me mheste pen nəpin sə tihəuvehe mhatukwatukw mhəmwhen, nari riti mwi ko ripkiwən tani mhə kimiaha.

⁵ Trini minuə kimiaha riti nukurənien səvənhi rəpwəh nəmwhenien, ramasan mə in trəres Kumwesən sə rauvei pen auər a narimnari me m nərmama me pam mīpkətə ərəha mhə irəha. Nənə Kumwesən trasitu irə, mo nukurənien səvənhi ruvehe məpwəmwis mwi.

⁶ Mətə nəpin iərmama nəha trəres i, in traməkeikei mahatətə ia Kumwesən, məpwəh nəmkiəmkiien, ti nəri nə mə iərmama sə raməmkiəmki nari rəmwhen ia peiau ia tasi nimətəgi raməpwi raməsəsau əpnəpen.

⁷ Iərmama iamīnhi ko rəpwəh nətəien mə truvehi nari riti ruku pen ti Iərimənu,

⁸ ti nəri nə mə nətərigien səvənhi ro kəru ko ripkərer mhə ia nari kuatia ia noien me sə in ramo.

Iərmama auər a mine iərmama sə nautə səvənhi rasori

⁹ Trini minuə piəvtaha riti nautə səvənhi riwən, ramasan mə rərin tragien nəpin Kumwesən truvehi utə in.

¹⁰ Rəmwhen a mwi trini minuə piəvtaha riti nautə səvənhi rasori, ramasan mə rərin tragien nəpin Kumwesən truvehi irapw in. Iakani iamīnhi irə ti nəri nə mə iərmama nautə səvənhi rasori traukei məmwhen ia tihi nurhi.

¹¹ Nəpin meri rutə məpnəpan pik mənhi nurhi, nurhi trimhiə, tihin traukei məsas, namasanien səvənhi triwən. Ia noien nəha rəmwhen a mwi iərmama nautə səvənhi rasori. Nəpin ramavən mamowok səvənhi, in tremhə, nautə səvənhi triwən.

Kumwesən ko ripko mhə iərmama rimwei ia nərəhaien

¹² Nəpɪn nəmɪsəien truvehə mə tro mətə sas ia nahatətəien səvəi iərmama riti, trɪni mɪnuə iərmama nəhə ramərər əknekɪn ia nahatətəien səvənhi, rerɪn tragien. Nəpɪn nəmɪsəien nəhə traraka irə, Kumwesən truvei pen nɪmɪruien rerɪn mɪn rəmwhən kəfəfau pen kəfəfau səvəi nɪsɪaiien m iərmama riti. In rɪno raka promes mə truvei pen nɪmɪruien rerɪn nəhə m nərmama me səməme hokeikei in.

¹³ Trɪni mɪnuə iərmama riti rɪregi noien ərəhə ravi nətərigien səvənhi, iərmama nəhə trəpwəh nɪniien mə, “Kumwesən rərhi pehe nəri i, mavi nətərigien səiou irə mə takɪmwei.” In trəpwəh nɪniien nəgkiariien nəhə tɪ nəri nə mə noien ərəhə ko rɪpkɪvi mhə nətərigien səvəi Kumwesən, nənə rɪpko mhə noien səvəi Kumwesən mə trɪvi nətərigien səvəi iərmama irə.

¹⁴ Mətə iərmama trɪregi noien ərəhə ravi nətərigien səvənhi nəpɪn rerɪn atukw ramrhi noien ərəhə sə in rokeikei mə tro. In nə ravi nətərigien səvənhi mamiri raka in.

¹⁵ Nəpɪn iərmama rerɪn rɪnamrhi noien ərəhə sə in rokeikei pɪk mə tro, noien ərəhə nəhə truvi nətərigien səvənhi mo in rɪmwei. Nənə noien ərəhə truvehə masori ia nɪmɪruien səvənhi mukuə kwənkwan nə iərmama nəhə tremhə.

¹⁶ Piak keikei me. Kɪmɪaha tihəpwəh nəseniien iərmama riti reikuə ia kɪmɪaha.

¹⁷ Narɪmnari me pam səməme hamasan mhatukwatukw kauvei pehe m kɪtaha kamhəuku pen fwe ia neiai. Kumwesən ramərhi irapw pehe narɪmnari me nəhə. In rɪno meri, mɪne məkwə, mɪne kəməhau me ia nɪmagouagou. Noien səvənhi ko rəpwəh nərariien, uə in ko rəpwəh nərariien muvei pehe təkutan m kɪtaha, məpwəh kɪtaha samarə ia nəpitəvien.

¹⁸ Tɪ nəri nə mə Kumwesən rokeikei in rərhi pehe nəgkiariien sə ro nɪpərhiien. Nəgkiariien nəhə ro kɪtaha səuvehe mhəno nəkwərhwərha me səvənhi. Kumwesən ro iamɪnhi irə mə ia narɪmnari me pam in rɪno kɪtaha tsəmwhən ia kwənkwaɪ nei me sə vi tukukupwən kesi.

Kɪmɪaha tihaməkeikei mhətərig ia nəgkiariien səvəi Kumwesən mho nəfe rani.

¹⁹ Piak keikei me, rerɪmɪaha tramrhi nəgkiariien i. Nəpɪn kɪmɪaha hiaməgkiari, tihaməkeikei mhətərig amasan, mhəpwəh nəgkiari akwauakwien. Kɪmɪaha tihəpwəh nəseniien niemaha rəpi akwauakw kɪmɪaha,

²⁰ tɪ nəri nə mə niemaha səvəi iərmama ko rɪpkukuə pehe mhə nukwan sə ratukwatukw rəmwhən Kumwesən rokeikei.

²¹ Kɪmɪaha tihaməkeikei mhərarki raka noien me pam səməme həmkemɪk mɪne noien ərəhə me nəhə həpɪk ia nɪmɪruien səkɪmɪaha. Tiheiwaiu mhətərig amasan tɪ nəgkiariien nəhə kɪnəpwei rəmwhən ia nuni nari ia rerɪmɪaha. Nəgkiariien nəhə rukurən nuvehimɪruien kɪmɪaha.

²² Mətə tihaməkeikei mho nəfe nəgkiariien nəhə rani. Trɪni mɪnuə kɪmɪaha hiamətərig a irə, hiameikuə atukw a ia kɪmɪaha.

²³ Trɪni mɪnuə iərmama riti ramətərig a ia nəgkiariien səvəi Kumwesən, mətə rəpwəh noien nəfe rani, in rəmwhən ia iərmama sə ramətə nənimen ia klas.

²⁴ Nənə nəpɪn rətə raka nənimen, məpwəh mevən, təkwtəkwuni a mwi renouenou mə nənimen rɪnəfo irə.

²⁵ Mətə iərmama sə ramətɪ pen ia loa atukwatukw nəhə sə rameivinari ia nərmama, nənə ramətɪ pen mamətə ia nəpɪn me, mɪpko mhə in iərmama sə ramətərig a nənə menouenou i, mətə in ramo nəfe loa nəhə rani, iərmama sə ramo iamɪnhi Kumwesən trəkwein amasan irə ia nəfe wok səvənhi ramo.

²⁶ Trɪni mɪnuə iərmama riti rerɪn ramrhi mə in iərmama səvəi nəfwakiiien, mətə rɪpkətə amasan mhə tɪ nəfe nəramɪn ramɪni, in rameikuə atukw a irə. Nəfe nari in ramo mamsiai Kumwesən irə ramo auər a.

²⁷ Kumwesən in Tata səkitaha. Noien i nəkur əfwaki me tuho mhəsiəi in irə sə ratukwatukw məmher ia nənimen, in i irəha tuhaməkeikei mhasitu ia nıpran me səməme nərman me səvənraha hemhə mhəpwəh irəha, mhasitu ia nəkwərhakwərha kemhə tənı irəha, nənə mhətui amasan mwi ti nımıruıen səvənraha mə noien ərəha me səvəi tıprənə i tuhəpwəh noien irəha həuvehe mhəmkemik.

2

Kimiaha tiho rəmnəmwhen a ia kimiaha me

¹ Piak me, kimiaha hianahətətə raka ia İərimənu asori səkitaha İesu Kristo. Ro pen kimiaha tihəpkopəiti mhə ia kimiaha me, mətə tiho rəmnəmwhen a.

² Trini mınuə kimiaha hiəsəsimwın kimiaha me, nənə iəmə kəru krouuvnimwə pehe, riti tınari səvənhi ramasan, ruvei pen rig kıno ia kol, riti nautə səvənhi riwən, tınari səvənhi rəpəruəpəruə, kimiaha tihaməkeikei mho rəmnəmwhen a ia nirau.

³ Rərəha mə hiəsiai iəmə tınari səvənhi ramasan, mhəni pen tukwe in mə, “Uvehe, məkure i ia kwopun amasan ikin,” mhəni ərəha iəmə i nautə səvənhi riwən mə, “Ərer pen fwe,” uə “Əkurei irapw ia nisuk.”

⁴ Nəpın kimiaha hiamo noien me iamınhi, hiətəni mə kimiaha nepwın hiasori mhəpi raka kimiaha nepwın. Nənə hiaməkiri nərmama ia nətərigien ərəha səkimiaha.

⁵ Piak keikei me, hətərig ro. Kumwesən ruvərfi raka nərmama nautə səvənraha riwən ia təkure tıprənə i mə nahatətəien səvənraha triskai. In ruvərfi raka mwi irəha mə tuhəuvnimwə pen ia nitətə sə in ramərimənu irə. Nitətə nəha Kumwesən rıməni mə nərmama səməme hokeikei in tuhəuvnimwə pen irə.

⁶ Mətə kimiaha hiamətə ərəha a nərmama me nəha nautə səvənraha riwən. Mətə nisimə nəha kamho nəmisəien m kimiaha? Nisimə nəha kamhəvi irapw kimiaha ia kwopun kaməkiri nəgkiariien ikin? Kwa nərmama me nəha nautə səvənraha rasori kamho iamınhi irə.

⁷ İrəha nəha kamhəni ərəha nahag asori səvəi İesu, nəhag sə Kumwesən rınəkwein kimiaha irə.

⁸ Mətə loa asori səvəi İərimənu səkitaha raməmak ia Nəkukuə İkinan rani mə, “Tikaməkeikei mokeikei piəm rəmwhen ikokeikei atukw ik.” Trini mınuə kimiaha hiamesi pen pərhiən nəgkiariien nəha, hiamo noien amasan.

⁹ Mətə trini mınuə hiamopəiti ia nərmama nepwın, hiamo noien ərəha, nənə loa nəha tro pui kimiaha, mını mə kimiaha nərmama sə hiamərui Loa.

¹⁰ Trini mınuə iərmama riti ramarkut mə tresi pen pam nəfe Loa səvəi Kumwesən rani, mətə rapəti ia nəgkiariien kuatia a, rəmwhen mə in rınərui nəgkiariien me pam ia Loa nəha.

¹¹ Kumwesən nəha sə rıməni mə, “Tikəpwəh nakresien pran səvəi iərməpə,” Kumwesən nəha in nəha rıməni mwi mə, “Tikəpwəh nousi əpuneien iərmama.” Trini mınuə ikəpwəh nakresien pran səvəi iərməpə, mətə ikamousi əpune iərmama, ik iərmama ikamərui ihi Loa səvəi Kumwesən.

¹² Nəgkiariien me səkimiaha mınıe noien me səkimiaha tuhaməkeikei mhəsi pen loa sə rameivınari ia kimiaha. Kimiaha tihaməkeikei mho iamınhi irə ti nəri nə mə Kumwesən trəkiri kimiaha ia loa nəha.

¹³ Trini mınuə iərmama riti rəpwəh napıien nərmama nəpın raməkiri irəha ti noien me səvənraha, Kumwesən trəpwəh napıien in nəpın trəkiri in ti noien me səvənhi. Napıien ti iərmama ramasan məpi raka nəkiriien in ti noien me səvənhi.

Nahatətəien sə rıpkə mhə nari riti ro nəri auər a i

¹⁴ Piak me, trəfo masitu ia iərmama riti trini mınuə rani mə ramahətətə ia İesu Kristo mətə in rıpkə mhə nari riti, ko nahatətəien sə ro iamınhi irə ruvehimıru in? Rekəm!

15 Trini minuə piəvtaha riti uə k̄itirimətaha riti ramarə ərəha t̄inari səvənhi riwən nəveginien sənəni rəpwəh nəmwhenien,

16 tihaməkeikei mhəuvei pen t̄inari uə nəveginien min. Trini minuə hiəpwəh nuvehi penien nari riti min, mhəni pen a tukwe in mə, “Evən ia nəməriniuien, məpwəh nəkwieiiien, məni amasan nari,” nəgkiariien nəha trəfasitu irə? Ro nəri auər a i.

17 Ia noien nəha rəmwhen a mwi nahatətəien əpa trini minuə r̄ipko mhə nari riti remhə.

18 Mətə iərmama riti trəgkiari iam̄inhi irə m̄ini mə, “Ik səim nə nahatətəien, mətə iou səiou nə noien me.” Itə. Ko iko ro iakətoni nahatətəien səim mətə ipko mhə nari riti? Rəknek̄in. Mətə iou iakukurən noien ikətoni ia noien me səiou mə iakamahatətə pərhiien.

19 Ik ikani n̄ipərhiienien ia Kumwesən mə in kuatia a. Ramasan. Nəremhə me irəha mwi kamhəni n̄ipərhiienien irə, nənə kamhəhek̄ir mamhətəm̄nimwin.

20 Ik iərmama ikreirei nari. Nahatətəien sə r̄ipko mhə nari riti ro nəri auər a i. Ikokeikei mə tako ikətoni mə nəri nəha ro n̄ipərhiienien i?

21 Rerim tr̄irhi ro kaha kupwən səkitaha Epraham. In ratukwatukw ia nəmri Kumwesən ia noien me səvənhi uə rekəm? Ouəh, Kumwesən r̄iməni mə in ratukwatukw ia nənimen nəp̄in r̄inaməm̄rutə t̄ini, Aesak, ia təkure n̄ifatə.

22 Ikətoni mə nahatətəien səvəi Epraham m̄ine noien me səvənhi krauo nari kuatia. Noien me səvənhi hənə nahatətəien səvənhi ruvehe matukwatukw məmwhen.

23 Nənə nəgkiariien i səvəi Nəkukuə Ikinan ruvehe mukuə. R̄ini mə, “Epraham r̄ini n̄ipərhiienien ia Kumwesən. Nənə t̄i nəri nə mə in rahatətə iam̄inhi, Kumwesən rətə in mə in ratukwatukw ia nənimen.” Kurirə irə kəkwein Epraham mə in riti nə Kumwesən.

24 Ro iam̄inhi irə hiamətoni mə iərmama in ratukwatukw ia nəmri Kumwesən ia noien me, r̄ipko mhə ia nahatətəien əpa.

25 Rəmwhen a mwi rerim̄iaha tr̄irhi ro prən nəha Rehap, pran səvəi suatuk. In ratukwatukw ia nəmri Kumwesən ia noien me səvənhi uə rekəm? Ouəh, Kumwesən r̄iməni mə in ratukwatukw ia nənimen nəp̄in prən nəha r̄inəsəvər ia nimwə səvənhi t̄i iəmə kəru sə kinərhi pen irau krouevən rouətə afafa Jeriko. Nənə kurirə irə rərhi pen irau krauesi pen suatuk əpə iti rauevən.

26 N̄ipwrai iərmama neiahagien riwən irə ruvamhə. Ia noien nəha rəmwhen a mwi nahatətəien əpa sə r̄ipko mhə nari riti remhə.

3

Ik tikətui amasan t̄i nəfe nəram̄im rani

1 Piak me, rərəha mə kimiaha hiəp̄ik hiəuvehe mho nahatən me ia kimiaha. Kimiaha hiəukurən mə nəp̄in Kumwesən trəkiri kimaha nahatən me tro riskai mwi m kimaha məpi raka nərmama me nepwin.

2 Nəp̄in r̄ip̄ik kitaha pam samap̄ati, mətə iərmama sə rəpwəh nəfwəkourien ia nəgkiariien səvənhi in iəmə atukwatukw pərhiien. Iərmama sə raməkoui amasan nəram̄in r̄iməru tukwe in t̄i nəkouiiien mwi n̄ipwran me pam.

3 Kitaha saməuvei pen fraetel ia nəkwai hos me mə tuho nəkwataha. Ia noien nəha saməkoui n̄ipwrai hos me pam.

4 Hətə ro mwi nitətə me. N̄ipwranraha rasori. N̄imətagi asori me kamhəpwi irapw irəha. Mətə nəri sə raməkəkini irəha irə rouihi a. Kamhəuvən ia kwopun pəku iəmə sə raməkəkini nitətə rokeikei.

5 Ia noien nəha rəmwhen a mwi nəram̄itaha rouihi ia n̄ipwrataha, mətə raməfiūtə p̄ik nari. Rerim̄iaha tramrhi nəri. Nukumheəv ouihi rukurən nurkwumenien napw asori sə ramahi əmwesi nei mh̄iə me r̄ip̄ik.

⁶ Nənə nəramitaha rəmwhen ia napw. Rərəha anan ia nipwrataha me pam, mamō nipwrataha me pam ruvehe məmkemik. Kwopun napw asori rauək ikın ramhiaı pehe napw ia nəramitaha. Nənə nəramitaha ramhiaı pen napw ia nimiruien pam səkitaha.

⁷ Nəri əprmin me pam həukurən nuveheien mhəmweimwei. Nərmama me həno raka noien nəha ia nirəha me pam, menu me, uə snek me, uə nəmu me.

⁸ Mətə iərmama riti riwən ko ro nəramin ruvehe mımweimwei. Nərami iərmama nəri ərəha riti ko ripkapwis mhə. Rukuər ia nəri akonə sə ramousi əpune iərmama.

⁹ Ia nəramitaha saməgnəgini Kumwesən Tata səkitaha.^a Nənə ia nəramitaha mwi saməkwein ərəha ia nərmama Kumwesən rino irəha həmwhen irə.

¹⁰ Nəkwataha kuatia, krouəgnəgini Kumwesən irə, nənə krouarə rouəkwein ərəha mwi ia nərmama. Piak me, noien me nəha mə tripkō mhə iaminihi.

¹¹ Rəfo, ia nəmri nui kuatia ko nui mine təsi irau pəri krouapour?

¹² Rəfo, piak me, ko niemis rukuə nukwai olif, uə nei nəha krep rukuə nukwai niemis? Rekəm! Rəmwhen mwi kwopun kakwəhi təsi ikın ko kīpkukwəhi mhə mwi nui ikın.

Nukurənien sə ruku pen ia neiai

¹³ Sin ia kimiaha rukurən nari, uə nukurənien səvənhi rəpwəmwis? Iərmama nəha traməkeikei mo noien amasan, məpwəh nəfiətəien in. Noien nəha trahatən pen mə in rukurən pərhiēn nari.

¹⁴ Mətə trini minuə rerimiahā ramrhi ərəha kimiaha me uə hiamətərig atukw a ia kimiaha me mə tihəfo mhəutə mhəpi raka nərmama nepwin, kimiaha tihəpwəh nəfiətəien ia kimiaha me mə hiəukurən nari, ti nəri nə mə ia noien nəha hiameikuə a mhəpwəh niniēn nipərhiēnien.

¹⁵ Iərmama sə ramō noien nəha ripkuvehi mhə nukurənien sə ruku pen ia neiai, mətə in ruvehi nukurənien sə ruku pen ia tiprənə i. Nənimwin Ikinan ripkuvei pen mhə nukurənien nəha min, mətə ruku pen ia nəremhə me.

¹⁶ Nəpin nərmama rerinraha ramrhi ərəha irəha me uə irəha kamhətərig atukw a ia nirəha mə tuhəfo mhəutə mhəpi raka nərmama nepwin, ia kwopun kamharə ikın tihətoni kamho pripri ia narimnari me, mamho mwi noien ərəha me pam.

¹⁷ Mətə iərmama sə ruvehi nukurənien nəha ruku pen ia neiai noien səvənhi ropə. Nəri sə rakupwən nətərigien səvənhi rəmher. In iərmama sə raməmri nəməriniēn. Noien səvənhi ramasan məpou. In ramsiai nətərigien səvəi nərmama me səpəmsəpə. In ramapi pik ti nərmama. Nukurənien səvəi iərmama nəha rukuə nukwan ripik sə ramasan ia nimiruien səvənhi. In ramō rəmnəmwhen ia nərmama me pam, məpwəh neikuəien.

¹⁸ Nəpin nərmama səməme kamhəmri nəməriniēn kamharə ia nəməriniēn rəmwhen mə kamhəpwei nuni nari riti. Nuni nari nəha trutə mukuə kwənkwan nə narəien sə ratukwatukw.

4

Iərmama sə rokeikei pik noien səvəi tiprənə i

¹ Nəfe nəha nukune naruagənien me mine nukune nəvisəien me səkimiahā? Rosi in i uə rekəm? Ia rerimiahā kimiaha hiokeikei pik mə tihəregi ramasan ia narimnari me pam, nənə noien nəha ramō kimiaha hiaməvisə ia nəpin me.

² Hiokeikei nari riti, mətə rəknekın ti nuvehien, ro pen hiōusi əpune iərmama tukwe. Rerimiahā rakres nari riti səvəi iərməpə, mətə rəknekın ti nuvehien, ro pen hiəvisə, mamharuagən tukwe. Kimiaha hiəpwəh nuvehien nəfe hiokeikei, ti nəri nə mə hiəpkəres pen mhə Kumwesən i.

3:6: Mat 12:36-37, Mat 15:11,18-19 **3:8:** Rom 3:13 **3:9:** 1Kor 11:7 **a 3:9:** Nəgkiariēn səvəi nəkur Kris kupwən rini iaminihi irə minuə 'Iərimanu Tata səkitaha.' **3:15:** Jem 1:5,17 **3:18:** Mat 5:9, Aes 32:17, Hip 12:11 **4:1:** Rom 7:23

³ Trini minua kimiaha hiäres pen i, hiäpwäh nuvehien, ti näri nä mä hiamäres, mätä nätärigen säkimiaha ripkatukwatukw mhä. Narimnari me näha hiamäres pen Kumwesän mä truvei pehe m kimiaha, hiokeikei mä tihäuvehi nänä mhäuvehi nämri näri sä nätärigen äräha säkimiaha rokeikei.

⁴ Kimiaha hiämwhen präni i sä ramäpwäh sävänhi iärman mamesi pen iärman äpä. Räfo? Rosi kimiaha hiäreirei mä iärmama sä rokeikei pik noien me säväi tipränä i truvehe iärmama sä ramämwäki Kumwesän? Ro iamini irä trini minua iärmama riti ia kimiaha rinua trokeikei pik noien me säväi tipränä i in trämwäki Kumwesän.

⁵ Räfo? Rosi kimiaha hiäreirei nägkiariien i ramämak ia Näkukuä Ikinan? Rani mä, “Nänimwin näha Kumwesän rinämri ramämak ia reritaha rokeikei pik mä kitaha säväi Kumwesän äpä.”

Nänä nägkiariien näha ripko mhä näri auär a i.

⁶ Mätä Kumwesän ramäriari pehe namasanien m kitaha rasori pik. Ro pen Näkukuä Ikinan rani mä,

“Kumwesän rerin ripkagien mhä ti närmama sämäme kamhäfiütä ia niräha, mätä ramäriari pen namasanien sävänhi m närmama sämäme kamhäuvehi irapw iräha.”

⁷ Ro iamini irä kimiaha tihämäkeikei mheiwaiu, mharä tegin Kumwesän, mhäni rekäm ti Setan, nänä in träpwäh kimiaha map.

⁸ Kimiaha tihäuvehe ipaka ti Kumwesän, nänä in truvehe ipaka tukumiaha. Kimiaha näkur äräha me tihämäkeikei mhärkwerig. Kimiaha nätärigen säkimiaha ro käru tihämäkeikei mho rerimiaha rämher.

⁹ Ramasan mä tihäregi räräha, mhasäk, mhäkwein äpwämwis. Pwäh närisien säkimiaha ruvehe mo nasäkien irä. Pwäh nägienien säkimiaha ruvehe mo näpouien irä.

¹⁰ Kimiaha tihämäkeikei mheiwaiu mhänimwi nukurhumiaha ia nämri Kumwesän, nänä in truvehi ütä kimiaha.

Kimiaha tihäpwäh nini ärähaien kimiaha me

¹¹ Piak me, kimiaha tihäpwäh nini ärähaien kimiaha me. Iärmama sä rani äräha piävni uä rani piävni mä ramo noien äräha, iärmama näha ramini äräha Loa säväi Kumwesän, mamini mä Loa näha räpwäh nämwhenien. Mätä näpin ikani loa näha mä räpwäh nämwhenien, ikäpwäh noien näfe Loa näha rani, mätä ikamo ik iämä sä ikasori ia Loa näha.

¹² Iärmama kuatia in äpä rauvehi nasoriien mä trämri Loa, mäkirin noien me säväi närmama, nänä märpwin tai noien me sävänraha. Iärmama näha in näha rauvehimiru närmama, mamouraha mwi iräha. Mätä ik sin i? Räfo ikamäkiri noien me säväi piam?

Ik tikätigite ia Kumwesän ia näfe tiko trakwakwi tinea mine

¹³ Tihätärig ia nirak kimiaha sämäme hiamäni mä, “Ipwet uä trakwakwi tsäuvän ia taon i uä taon näha, mharä nuk kuatia, mho pisnes fwe ikin, mhäuvehi mane.”

¹⁴ Kimiaha tihäfukurän näfe trimwei irapw trakwakwi? Näfe näha nimiruien säkimiaha? Kimiaha hiämwhen ia nise napw sä ruvehe näpin ouihi a nänä marä miwän mwi.

¹⁵ Mätä nägkiariien sä ratukwatukw mä kimiaha tihäni ro iamini irä, “Trini minua näkwai Kumwesän pärhien, tsarä mho narimnari me i uä narimnari me näha.”

¹⁶ Mätä ipwet mine kimiaha hiamägkiari mamhäfiütä ia kimiaha. Nägkiariien sä ramäfiütä närmama iamini räräha.

¹⁷ Iärmama sä rukurän näfe noien ratukwatukw mä tro, mätä in räpwäh noien, in ramo närahaien.

5

Nāvahaġien ramevān ti nārmama nautā sāvānraha rasori

¹ Kimiaha nārmama nautā sākimiaha rasori tihātārig ia nirak. Ramasan mā kīmiaha tihāsək mhəkwein əpwəmwis ti nāmisiāien me nāha sāmāme kamhəuvehe tuheste kīmiaha.

² Nautā sākimiaha ruvəmərīr. Uvnā me hənani raka tīnari me sākimiaha.

³ Kol mīne silva sākimiaha rīnopwei raka. Nopweiien nāha sāvānraha trahātən pen mā nīpərhiēnien kīmiaha hiāno noien ərəha, nənā trahi nīpwramiaha rəmwhen ia napw. Ipaka nāpīn sampam i, mətā kīmiaha hiamoeite ihi nautā me sākimiaha.

⁴ Hətā ro! Nārmama me sāmāme kamhowok hāno raka wok fwe ia nāmhiēn me sākimiaha, mətā kīmiaha hiəpwəh nārəkuiēn irəha. Nārəkuiēn nāha sāvānraha ramasək mani mā kīmiaha hiāno noien ərəha. Iərimānu sə rauvehi nīskaiēn me pam ruvəregi raka ia nəkwaregīn nasəkien sāvāi nārmama sāmāme kamhesi nāveginien sə ruvəmruə fwe ia nāmhiēn me sākimiaha.

⁵ Ia tīprənā i kīmiaha hiəpwəh nīseseien. Nəfe nautā me kīmiaha hiokeikei mā tihəuvehi hiaməuvehi. Hiaməkwmāni atukw a kīmiaha hiamāsisi mhəmwhen ia kau me sāmāme rīpko mhə tui kousi əpune irəha.

⁶ Kīmiaha hiaməkiri nāmā atukwatukw me mā tuhaməkeikei mhemhə. Hiamousi əpune irəha, nənā həpwəh nāsisiġien kīmiaha.

Nətārigien sākimiaha trəpwəmwis

⁷ Piak me, kīmiaha tihaməkeikei mho nətārigien sākimiaha rəpwəmwis, mamheitenhi mheste nuveheien sāvāi Iərimānu səkītaha. Hətoni ro iərmama sə raməmhu raməfo mamō nətārigien sāvānhi raməpwəmwis mameitenhi nāveginien amasan sə rutə pehe ia tīprənā. Ko rīpkesi akwauakw mhə, mətā tro nətārigien sāvānhi rəpwəmwis meste nesən kupwən rauər nənā məkwe me nepwīn həuvehe mhəkukurau nənā nesən sə ro kəru irə rauər mwī.

⁸ Kīmiaha mwī tihaməkeikei mho nətārigien sākimiaha rəpwəmwis mīskai ti nəri nā mā nuveheien sāvāi Iərimānu səkītaha ruvəuvehe ipaka.

⁹ Piak me, kīmiaha tihəpwəh nīni ərəhaiēn kīmiaha me kamo Kumwesən rərpwīn noien ərəha me sākimiaha. Hətā ro! Iəmā sə trərpwīn noien ərəha me sāvāi nārmama ruvəuvehe ipaka. Ramərer a ia kwəruə.

¹⁰ Piak me, rerīmiaha tramrhi profet me nāha fwe kupwən haməġkiari ia nəghi Iərimānu. Nāpīn kamo nāmisiāien mīnraha, ho nətārigien sāvānraha rəpwəmwis.

¹¹ Ia nətāien səkītaha nārmama sāmāme kamhərer əknekīn ia nahatətāien sāvānraha ia nāpīn me Kumwesən ramo irəha hamāġien. Kīmiaha hiəuvəregi raka noien sāvāi Jop. Nāpīn ramarə ia nāmisiāien me rīpik, rərer əknekīn ia nahatətāien sāvānhi. Nənā hiānətə raka nəfe Iərimānu rīno mīn kurirə ikīn. Iərimānu rerīn raməkwepīr pīk ti nārmama. In ramapi ti nirəha.

Kīmiaha tihəpwəh nakutanien ia nəġkiariien me

¹² Mətā piak me, irənhə ia narimnari me pam, trīni mīnuə kīmiaha hiāni promes riti tihəpwəh nakutanien ia nəġkiariien sākimiaha mā tiho nārmama hətoni kīmiaha hiamāni pərhiēn. Tihəpwəh nīniēn nītətə ia neiai uə tīprənā i uə nari riti mwī mā tiho noien nāha. Mətā trīni mīnuə hiāsēni nari riti, tihāni a mhāsēni mā “Ouəh.” Trīni mīnuə hiəpkāsēni mhə nari riti, tihāni a mā “Rekəm.” Mə kīmiaha hiaməġkiari əpnapen, Kumwesən trərpwīn noien ərəha sākimiaha.

Nəfwakiēn sə ramo nīpwrān

¹³ Rəfo? Riti ia kímiaha raməmisə? Ramasan mə rəfwaki. Riti ia kímiaha rerin ramagien? Ramasan mə rəni nīpu, məgnəgini Kumwesən.

¹⁴ Riti ia kímiaha ramemhə? Ramasan mə rəkwein elta me səvəi nəfwakiien pwəh irəha hətəgi pen oel irə ia nəghi Iərimənu mhəfwaki tukwe.

¹⁵ Nənə nəfwakiien səvəi nərmama səməme kamhahətətə ia Kumwesən truvehimiru iərmama sə ramemhə. Iərimənu tromasan iərmama nəha. Trini minuə iərmama nəha rino noien ərəha me, Iərimənu trenouenou noien ərəha me nəha məpwəh nərpwinien.

¹⁶ Ro iamīnhi irə kímiaha tihəni pen tukumiaha me i noien ərəha me səməme hiəno, nənə mhəfwaki tukumiaha me mə Kumwesən tro kímiaha hiəuvehe mhəsanin. Nəpin iərmama sə ramo noien atukwatukw raməfwaki, nəfwakiien səvənhi nəgsen rasori mamō nīpwrān.

¹⁷ Profet Elaeja in iərmama rəmwhen a ia kitaha. Rəfwaki skai mə nesən trəpwəh nauərien. Nənə nesən rīpkauər mhə ia tənə nəha nuk kahar məkwə sikis.

¹⁸ Nənə kurirə ikīn rəfwaki mwi, nənə nesən rukrutə ia nīmagouagou, kwənkwai narimnari me hətə mwi ia tīprənə.

Iərmama sə rəruēi

¹⁹ Piak me, trini minuə kímiaha riti rəpwəh nəgkiariien sə ro nīpərhiēnien məruei, nənə kímiaha riti mwi riri in mīrəriḡ,

²⁰ iakokeikei mə rerimīaha tramrhi nəri i. Iərmama sə ramiri raka iəmə ərəha ia suatuk sə raməruei irə mīrəriḡ, in rauvehimiru iəmə ərəha nəha mə trəpwəh nemhəien. Kumwesən trenouenou noien ərəha me həpik səvəi iəmə ərəha nəha, məpwəh nəriḡwinien.

Fas Pita

Nægkiariien sæ rani mæ næfe i nækukuə

Nækukuə i Pita rimərai. Pita in iərmama riti ia twelef nærmama me səvəi Iesu. In rimərai nækukuə i mərhi pen i revən ti nakalasia me səməme kamharə parei fwe profens riti səvəi Rom kani mæ Esia Maenor. Pita rokeikei mæ truvehi utə nətərigien səvənraha ti nəri nə mæ nærmama me nepwin kamhometə irəha ti nahatətəien səvənraha. Pita rokeikei mæ rerinraha tramrhi mæ Iesu rokeikei pik irəha, nənə muvehi nəmisəien ti nirəha. Irəha tuhəkurirə noien səvəi Iesu. Irəha tuho iaminha irə ti nəri nə mæ Kumwesən rimərfi irəha mæ irəha nærmama me səvənhi nənə Iesu remhə ti nirəha. Pita rini pen ti nirəha mæ tuhaməkeikei mharə ia narəien sə ro ikinan. In rini pen mwi ti nirəha mæ ia tiprənə i nərəhaien rasori, mətə tuhaməkeikei mhərer əknekīn, mho nətərigien səvənraha rəpwəmwis, mhəmri pen əknekīn nətərigien səvənraha ia Kumwesən, nənə mheitenhi narimnari amasan me səməme tuhəpkuvehe kurirə.

¹ Iou Pita, iou aposol riti səvəi Iesu Kristo.

Iakamrai nækukuə i rauvehe tukumiaha nærmama pwispwis me səməme hiamarə kirkiri ia profens me i Pontas, mine Kalesia, mine Kapatostia, mine Esia, mine Pitinia.

² Kimiaha i nærmama Kumwesən rimərfi kimiaha resi pen nətərigien səvənhi sə in ruvəukurən raka fwe kupwən. In rimərfi kimiaha mæ Nənimwin səvənhi tro kimiaha hiəuvehe mhəmher, mho nækur ikinan me səvənhi, nənə, tihəuvehe mho nækwai Iesu Kristo, tukəfwīəfwī kimiaha ia niten.

Nəfwakien səiou mæ Kumwesən trəriari pehe namasanien mine nəmərinuien rasori mwi m kimiaha.

Pwəh səgnəgini Kumwesən ti nimiruien vi

³ Pwəh səgnəgini Kumwesən i in Kumwesən mine Tata səvəi Iərimənu səkitaha Iesu Kristo! Nəpiien səvənhi rasori tukutaha. In ro kitaha sətui mwi ia nimiruien vi, nənə, mo kitaha səmri pen əknekīn nətərigien səkitaha irə. In ro iaminha irə nəpin ro Iesu Kristo rətui mwi ia nemhəien səvənhi.

⁴ Kumwesən ro kitaha sətui mwi mæ tsəuvehi nautə amasan me in truvei pen m nærmama me səvənhi. Nautə amasan me nəha ko həpkimərir mhə, mhəpkəmkemik mhə, nənə nukuraanien səvənraha ko ripkiwən mhə. Kīnəmri amasan nautə me nəha fwe ia neiai tukuvei pehe m kimiaha.

⁵ Kimiaha nærmama səməme Kumwesən ro tukuahag kimiaha ia niskaiien səvənhi ti nəri nə mæ hiamahatətə irə. In trətui amasan tukumiaha meste tihəuvehi nimiruien vi sə kinəpnəpenə raka irə tukətoni rier pehe ia nəpin sampam.

⁶ Ramasan mæ rerimiaha ragien ti narimnari me i. Mətə təkwtəkwuni rosi narimnari me səpəmsəpə tuhəuvehe mho nəmisəien m kimiaha ia nəpin ouihi a.

⁷ Narimnari me i kamhəuvehe trahatən pen mæ kimiaha hiamahatətə pərhien. Aean i kol, nəri auər a mæ tripkwən mwi nəpin riti, mətə nærmama tuhaməkeikei mhəuvani ia napw ti nətə sasien mæ in kol pərhien uə rekəm. Ia noien nəha rəmwhen a mwi nahatətəien səkimiaha sə ramasan məpi raka kol, tukaməkeikei ko kimiaha həregi nəmisəien me ti nətə sasien mæ hiamahatətə pərhien uə rekəm. Nənə mæ hiamahatətə pərhien, nəpin tukətoni Iesu Kristo rier pehe irə, Kumwesən trəgnəgin kimiaha, muvehi utə nəghimīaha, nənə, muvei pehe nisaiien m kimiaha.

⁸ Nəri auər a mə hiəpkətoni mhə Iesu Kristo, mətə hiokeikei in. Nənə nəri auər a hiəpkətoni mhə nəha təkwtəkwuni, mətə hiaməni nīpərhiēnien irə, nənə, mamhəgien. Nəgienien nəha hiamregi rasori pīk anan iərmama riti ko rīpkini mhə ia nəgkiariien.

⁹ Rerimīaha ramaģien iamīnha irə ti nəri nə mə hiaməuvehi nəri i sə hiamahatətə irə, in i mə Kumwesən truvehimīru kīmiaha.

¹⁰ Profet kupwən me hamətui ia suatuk i Kumwesən truvehimīru nərmama irə, nənə mamhəres mə tukəfo irə. Ia nəgkiariien sə Kumwesən rīməuvei pen mīnraha, irəha həni irapw mə Kumwesən trasitu ia kīmiaha ia namasanien səvənhi.

¹¹ Nəpīn Nənīmwin səvəi Kristo sə ramarə ia nīrəha rīməkupwən mīni irapw nəmīsəien me səməme Kristo trīregi ia nīpwrān mīne nasoriien sə tukuvei pen mīn truvehe kurirə, profet me haməmwur mə tuhəukurən mə nəfe suatuk mīne nəfe nəpīn narimnari me nəha tuhəier pehe.

¹² Kumwesən rīno pui pen m profet me nəha mə nəgkiariien me səməme irəha kamhəni həpkəģkiari mhə ia nəpīn səvənraha mə trasitu ia nīrəha, mətə haməģkiari ia nəpīn səkīmiaha trasitu ia kīmiaha. Narimnari me i profet kupwən me hāməni təkwtəkwuni hiəuvəregi raka rīməuku pen ia tərhui nərmama səməme hənəvisau nəgkiariien amasan səvəi Kristo m kīmaha. Nəgkiariien səvənraha rīməuku pen ia Nənīmwin Ikinan sə Kumwesən rərhi pehe i. Narimnari me i nagelo me irəha mwi hokeikei mə tuhətoni mhəukurən.

Kumwesən sə rīnəkwein kīmiaha in iəmə ikinan, in rəmher

¹³ Ro pen tihaməkeikei mho nətəriģien səkīmiaha rərer mwatuk ti noien wok, mho nətəriģien səkīmiaha pwəh rukurən amasan. Tihəmri pen əknekīn nətəriģien səkīmiaha ia namasanien sə Kumwesən truvei pehe m kīmiaha nəpīn tukətoni Iesu Kristo rier pehe.

¹⁴ Tiho nəkwai Kumwesən rəmwhen ia nəkwərhakwərha me səməme kamho nəkwai tata me. Fwe kupwən kīmiaha hiəreirei nari, nənə mamho noien ərəha me səməme rerimīaha rokeikei pīk. Mətə təkwtəkwuni tihəpwəh nəseniien ia nətəriģien me nəha ravi raka mwi kīmiaha.

¹⁵ Kumwesən sə rīnəkwein ia kīmiaha in Iəmə ikinan, in rəmher. Ro iamīnhi irə kīmiaha mwi tihaməkeikei mho kīmiaha nəkur ikinan me, mhəmher ia narimnari me pam səməme hiamo.

¹⁶ Iakani iamīnhi irə ti nəri nə mə Nəkukuə Ikinan rani mə, “Tihaməkeikei mho kīmiaha nəkur ikinan me, mhəmher, ti nəri nə mə iou Iəmə ikinan iakəmher.”

¹⁷ Kīmiaha hiaməkwein Kumwesən mə “Tata.” Mətə in Kumwesən ramo rəmnəmwhen ia nərmama me pam. Trərpwin noien me səvənraha tresi pen atukwatukw nəfe irəha həno. Ro iamīnhi irə mīne, nəpīn kīmiaha hiamarə ihi ia təkure tīprənə i, tihaməkeikei mhehekīr in, mamho noien sə ramasan.

¹⁸ Kīmiaha hiəukurən mə kīneivinari ia kīmiaha hiəuvəier raka ia narəien ərəha nəha kaha kupwən me səkīmiaha hāməuvei pehe m kīmiaha. Mətə kīpkərəku raka mhə kīmiaha ia nari riti sə truvehe mərəha məmwhen ia kol mīne silva,

¹⁹ rekəm. Mətə kīnərəku raka kīmiaha ia nite Kristo in nəri keikei ramasan pīk. Kristo in rəmwhen ia kwəti sipsip sə ratukwatukw pam, nemhəien uə nərəhəien rīwən anan irə.

²⁰ Kumwesən ruvərfi raka in fwe tui nəpīn tīprənə ramiwən ihi, nənə təkwtəkwuni rīpkō mhə tui nəpīn sampam ruvehe kətoni in rier pehe masitu ia kīmiaha.

²¹ Ia Kristo kīmiaha hiaməni nīpərhiēnien ia Kumwesən sə rīno in rətui mwi ia nemhəien səvənhi nənə muvei pen nasoriien mīn. Ro iamīnhi irə Iəmə sə hiamahatətə irə, mamhəmri pen əknekīn nətəriģien səkīmiaha irə, in i Kumwesən.

²² Kìmiaha hiamesi pen nægkiariien sə ro nìpərhiēnien mamhokeikei pərhiēn piəvtaha me. Ia noien nəha hiənəpərhi raka nìmiruien me səkìmiaha həmher. Mətə kìmiaha tihaməkeikei mhəripin mamhokeikei pərhiēn kìmiaha me ia rerìmiaha pam.

²³ Kìmiaha hiənətui mwi rəmwhen nəkwərhakwərha me, nənə, nìmiruien vi sə hiənətui mwi irə rìpkuku pen mhə ti tata riti sə tremhə, mətə ruku pen ti Tata riti sə trìpkemhə mhə. Nægkiariien səvəi Kumwesən sə ramiru mamarə rerin rino kìmiaha hiətui mwi.

²⁴ Iakani iaminihi irə ti nəri nə mə Nəkukuə Ikinan rani mə,
“Nərmama me pam həmwhen ia nurhi,

nənə namasanien səvənraha rəmwhen ia tihi nurhi.
Nurhi nəha ramaukei, nənə tihin me kamhəsas,

²⁵ mətə Nægkiariien səvəi Iərimənu ramarə ia nuk nuk me.”
Nənə in i nægkiariien sə kìnəvisau m kìmiaha.

2

¹ Ro pen kìmiaha tihaməkeikei mhəpwəh noien ərəha me pam. Tihəpwəh mwi neikuəien, mhəpwəh mwi noien nətərigien səkìmiaha ro kəru. Tihəpwəh mwi nəmwəkien ia kìmiaha me, mhəpwəh mwi niniēn nìkaremiaha me.

² Kìmiaha tihaməkeikei mhəuvehe mhokeikei pik nægkiariien səvəi Kumwesən sə rəmher mhəmwhen iəkunouihi əmtəmetə me i kamhasək mə tuhesis. Nægkiariien i tro kìmiaha hiəuvehe mhəpwinari, nənə, Kumwesən ruvehimiru kìmiaha.

³ Nəkukuə Ikinan rani mə, “Kìmiaha hiənani əghan namasanien səvəi Iərimənu mhətoni mə ramasan pik anan.”

Kristo in kəruətərei miru

⁴ Həuvehe ti Kristo. In nəha kəruətərei miru nəha nərmama me həni mə rərəha, mhəpwəh, mətə ia nəmri Kumwesən in kəruətərei keikei anan sə in rìmərfi.

⁵ Kìmiaha mwi hiəmwhen ia kəruətərei miru me kauvrhəkin nimwə ia nìrəha, nimwə sə Nənimwin ramarə irə. Ia nimwə nəha, kìmiaha hiəmwhən ia pris ikinan me kamhousi əpune nərìmiru me mamhəuvei pen m Kumwesən. Mətə narimnari me səməme kìmiaha hiaməuvei pen rìpko mhə nìpwrai nari mətə kwa nənimwin. Nənə Kumwesən raməkwein amasan ia narimnari me nəha hiaməuvei pen min ti nəri nə mə hiaməuvei pen ia nəghi Iesu Kristo.

⁶ Rəmwhen ia Nəkukuə Ikinan rani mə,

“Hətoni ro. Iakaməmri kəruətərei riti fwe Səon,^a

in kəruətərei keikei anan sə iou iakimərfi, kəruətərei nəha tukostat kuvrhəkin nimwə irə,

nənə iərmama sə trini nìpərhiēnien irə, in trìpkauris mhə.”

⁷ Ro iaminihi irə, kəruətərei nəha in nəri keikei tukumiaha nərmama səməme hiaməni nìpərhiēnien irə, mətə nərmama səməme həpkini mhə nìpərhiēnien irə, kəruətərei nəha rəmwhen ia nægkiariien i ia Nəkukuə Ikinan rani mə,

“Kəruətərei nəha nəmə kamhəuvrhəkin nimwə hənua rərəha, mhəpwəh,

təkwətəkwuni nəha ruvəuvehe mìnə kəruətərei sə rəpi raka pam kəruətərei me, məkwətəmhiri əknekin pam nimwə.”

⁸ Nənə Nəkukuə Ikinan rani mwi mə,

“In i kəruətərei riti sə nərmama tuhapəti irə,

mìne kəpwier sə tro irəha həmwei”

Irəha kamhapəti irə ti nəri nə mə kamhərui nægkiariien səvəi Kumwesən mamhesi pen a nəfe Kumwesən ruvəukurən raka fwe kupwən məmri mə tuho.

1:22: Jon 13:34, Rom 12:10 **1:23:** Jon 1:13, Hip 4:12 **1:24:** Jem 1:10-11 **2:1:** Efes 4:22, Jem 1:21 **2:2:** Mat 18:3, 1Kor 3:2 **2:3:** Sam 34:8 **2:4:** Mat 21:42, Aes 28:16 **2:5:** Efes 2:21-22, Eks 19:6, Aes 61:6, Rev 1:6, Rom 12:1
2:6: Rom 9:33, Efes 2:20 **a 2:6:** Seon in Jerusalem **2:7:** Mat 21:42 **2:8:** Rom 9:33

⁹ Mətə kímiaha nərmama ia kwənəkwus i Kumwesən rímərfi kímiaha, kímiaha pris me səvəi kig, kímiaha nərmama ikinan me ia kusen kuatia, kímiaha nərmama me səvəi Kumwesən əpa. Kino kímiaha iamínha irə mə kímiaha hiəukurən nini irapwien narimnari amasan me Kumwesən rino. In rínəkwein ia kímiaha mə tiharaka ia nəpítəvien mhəuvehe ia nukuraanien amasan səvənhi.

¹⁰ Fwe kupwən, kímiaha nərmama auər a me, mətə təkwtəkwuni kímiaha nərmama me səvəi Kumwesən. Fwe kupwən, kímiaha nərmama napiien səvəi Kumwesən riwən tukumiaha, mətə təkwtəkwuni kímiaha nərmama napiien səvənhi ramarə tukumiaha.

¹¹ Nərmama keikei me, kímiaha hiəmwhen iəpwispwis me mine nərmama imwənraha riwən ia típrənə i. Ro pen iakani pehe tukumiaha i mə tihəpwəh nəsenien noien ərəha me nəha nípwrámiaha rokeikei pik səməme kamharuagən ia nəpín me mə tuhouraha nimiruien səkímiaha.

¹² Təkwtəkwuni nərmama səməme həreirei Iərimənu kamhəni ərəha kímiaha mə kímiaha nəkur ərəha me. Ro iamínhi irə narəien səkímiaha hiamarə irə ia nənimenraha traməkeikei matukwatukw, pwəh irəha hətóni noien amasan me səkímiaha, nənə mhəuvehi utə nəghi Kumwesən ia nəpín nəha in truvehe irə.

Nərmama me səvəi Iesu Kristo tuhaməkeikei mhəsiai nərmama səməme kamhərimənu

¹³ Tí nəri nə mə kímiaha nərmama me səvəi Iərimənu səkítaha, tihaməkeikei mhəsiai nərmama me pam səməme haməuvehi nasoriien mamhərimənu. Tihəsiai ia kig sə in rasori anan,

¹⁴ mhəsiai mwi ia nəmə asori me səməme in ramərhi irapw irəha kamhərimənu ia nəghin. Nəmə asori me nəha, kig ramərhi irapw irəha mə tuho nəmisəien m nərmama səməme kamho noien ərəha, nənə mhəgnəgini səməme kamho noien amasan.

¹⁵ Kímiaha tihaməkeikei mhəsiai nəmə asori me pam tí nəri nə mə Kumwesən rokeikei mə noien amasan me səkímiaha trəsisəg tərhui nərmama me i həreirei nari. Pwəh irəha həpwəh mwi niniien nəgkariien arməri me.

¹⁶ Ramasan mə hiamarə mhəmwhen ia nərmama kineivinari ia nirəha, mətə tihəpwəh niniien mə, “Eh, kineivinari ia nirak. Iakukurən noien nəfe noien ərəha iakokeikei.” Kímiaha tihaməkeikei mamharə mhəmwhen ia iotukwininari me səvəi Kumwesən.

¹⁷ Tihəsiai nərmama me pam. Tihokeikei piəvtaha me, nənə tihəhekír mhəsiai Kumwesən, nənə tihəsiai kig sə ramərimənu.

¹⁸ Kímiaha slef me, tihaməkeikei mho nəkwai nəmə asori me səkímiaha, nənə mhəuvei pen nisaiien mınraha. Tiho iamínhi irə mınraha pam, nəmə asori me səməme kamho ríməru mamasan m kímiaha mine nəmə asori me səməme kamho noien skai me m kímiaha.

¹⁹ Rəfo hiamo a narimnari me səməme hatukwatukw mətə nəmə asori me səkímiaha kamho rərəha ia kímiaha? Trini mınıuə hiəukurau ia nəpín skai me nəha, mamhəti pen a m Kumwesən, Kumwesən trəkwein amasan ia kímiaha.

²⁰ Trini mınıuə hiamo noien ərəha, kamo nəmisəien m kímiaha tukwe, hiamo nətərigien səkímiaha rəpwəmwis tí nuvehien nəmisəien nəha, noien nəha ko kəpwəh nəgnəginiien kímiaha tukwe. Mətə mə kímiaha hiamo a noien amasan, nənə kamo nəmisəien m kímiaha tukwe, Kumwesən trəkwein amasan ia kímiaha trini mınıuə hio nətərigien səkímiaha rəpwəmwis tí nuvehien nəmisəien nəha.

²¹ Kumwesən rínəkwein ia kímiaha mə tihəuvehi nəmisəien, tí nəri nə mə Kristo in mwi ríməuvehi nəmisəien tukumiaha. In ríməkupwən mahatən noien atukwatukw nəha mə kímiaha tihəsi pen a təmwheki nisun.

²² Nəkukuə Ikinan rani mə,
“In rípko mhə noien ərəha riti,

kɪpkregi mhə neikuəien riti ia tərhun.”

²³ Nəpɪn nərmama həni nəgkiariien ərəha irə, mətə in rɪpkəski mhə irəha. Nəpɪn in rɪregi nəmisəien ia nɪpwran, mətə in rɪpkini mhə mə trərpwɪn tai nərəhaien. Mətə rɪnəmri pen narimnari me pam ia rəgi Kumwesən sə raməkiri atukwatukw nari.

²⁴ In rɪməuvehi noien ərəha me səkitaha ia nɪpwran ia nei kamarkuauu mə ia nɪkaren səvəi noien ərəha kitaha tsemhə nənə ia nɪmɪruien səkitaha tsamo noien atukwatukw. Nəmisəien me səvənhi rɪməregi ia nɪpwran rɪno kɪmiaha hiəuvehe mhəsənɪn.

²⁵ Fwe kupwən kɪmiaha hiəmwhen ia sipsip me səməme hənəruei, mətə təkwtəkwwuni kərari ia kɪmiaha hiəvərərɪg mhəuvəuvehe tɪ Iərmama ramətui tɪ sipsip me, in i Iərmama ramətui tɪ nɪmɪruien səkɪmiaha.

3

Nɪpran mɪne nərman me səvənraha

¹ Ia noien a mwi nəha, kɪmiaha nɪpran me tihaməkeikei mhəsiai nərman me səkɪmiaha. Nənə trɪni mɪnuə irəha nepwɪn həpkini mhə nɪpərhiien ia nəgkiariien səvəi Kumwesən, mətə noien a səkɪmiaha truvi irəha həuvehe mhahatətə. Noien səkɪmiaha rəmwhen məpi raka mə hiəgkiari mɪnraha.

² Nəpɪn irəha hətoni mə noien səkɪmaha rəmher, hiaməsiai irəha, nənə noien nəha truvi irəha həuvehe mahatətə.

³ Rərəha mə hiamasan pen ia nɪpwramiaha iruə ia noien nəha sə hiamərəri nɪmwai nukwənemiaha, mamhəuvei pen marəmarə me kɪno ia kol mɪne tɪnari amasan me.

⁴ Mətə tihamasan pen imwə ia rerɪmiaha sə kɪpkətɪni mhə. Ramasan mə tihəuvehe mho nɪpran səməme nətərɪgien səkɪmiaha rəpou mafafa. Noien iamɪnha irə ramasan anan ia nəmri Kumwesən mɪpkɪwən mhə.

⁵ In i noien səvəi nɪpran ikinan me fwe kupwən səməme hənəmri pen əknekɪn nətərɪgien səvənraha ia Kumwesən. Irəha hənaməsiai nərman me səvənraha, nənə ia noien nəha hənamamasan pen ia rerɪnraha.

⁶ Rəmwhen ia Sera, in rɪno nəkwai Epraham, nənə maməkwein in mə iəmə asori səvənhi. Nənə kɪmiaha nɪpwnətɪ Sera me trɪni mɪnuə hiamo noien amasan, mhəpkəhekɪr mhə nari riti sə ramo nehekɪriien.

⁷ Ia noien a mwi nəha, kɪmiaha nərman me tihaməkeikei mharə kɪmiaha nɪkare rəgɪmiaha me, mhəukurən mə irəha pran nɪskaiien səvənraha rɪpkɪskai pɪk mhə rəmwhen ia iərman. Kɪmiaha tihaməkeikei mhəuvei pen nɪsɪaiien mɪnraha, tɪ nəri nə mə kɪmiaha mɪnraha tihəuvehi pəri nəri amasan i nɪmɪruien rerɪn. Tiho iamɪnha irə pwəh nari riti trəpwəh nəsisəgien nəfwakiien me səkɪmiaha

Nəmisəien kamregi tɪ noien amasan

⁸ Nəgkiariien sampam. Kɪmiaha pam tihaməkeikei mho nətərɪgien səkɪmiaha ruvehe mo kuatia, tihapi kɪmiaha me, mhəkeikei kɪmiaha me, mho rerɪmiaha rɪməru tukumi-aha me, mhəuvehi irapw nətərɪgien səkɪmiaha.

⁹ Trɪni mɪnuə nərmama kamho rərəha ia kɪmiaha, mətə tihəpwəh nərpwɪnien tai nərəhaien. Trɪni mɪnuə nərmama hai m kɪmiaha, mətə tihəpwəh nərpwɪnien. Mətə tihəkwein amasan a ia nɪrəha. Tiho iamɪnhi irə tɪ nəri nə mə Kumwesən rɪnəkwein kɪmiaha mə tiho noien nəha, mə hiəuvehi namasanien səvənhi.

¹⁰ Nəkukuə Ikinan rani mə,
 “Iərmama sə rokeikei nɪmɪruien amasan,
 nənə mokeikei mə trɪregi ramasan ia nəpɪn me pam,
 in traməkeikei məpwəh nɪniien mwi nəgkiariien ərəha me ia nəramɪn,
 məpwəh mwi neikuəien ia tərhun.

- 11 In tramækeikei mīrārīg ia noien ərəha me səvənhi, nənə mo a narimnari amasan me.
In tramækeikei mətui suatuk səvəi nəmərīnuien, nənə mukurirə i.
- 12 In tramækeikei mo iamīnhi irə ti nəri nə mə Iərimənu ramətoni amasan nərmama səməme hatukwatukw,
nənə mamətārīg amasan ia nəfwakiien səvənraha,
mətə in raməmwəki səməme kamho noien ərəha.”
- 13 Trīni mīnuə hiəskai pik ti noien amasan me, sin trouraha kimiaha? Iərmama riti riwən!
- 14 Mətə trīni mīnuə nəpīn me nepwīn nərmama kamho kimiaha hiamregi rərəha ia nīpwramiaha ti noien atukwatukw səkimiaha, mətə ia nətārīgien səkimiaha, kimiaha tihəregi ramasan. Tihəpwəh nehekīrien ia nīrəha, mhəpwəh nətārīg pikien.
- 15 Mətə ia rerīmiaha tihəsiai Kristo mə in Iərimənu səkimiaha. Tihərer mwatuk ia nəpīn me pam ti nīrīpwenien nəgkiariien səvəi nisəməme nəha nərmama səməme tuhəres ia kimiaha mə rəfo hiaməmri pen əknekīn nətārīgien səkimiaha ia Iesu.
- 16 Mətə tihəgkiari məru mīnraha ia nisaiien, mhəpwəh noien nari riti sə tro hiəregi fwe ia rerīmiaha mə hiəno nərəhaien. Tiho əpa noien amasan me ti nəri nə mə kimiaha nərmama me səvəi Kristo. Trīni mīnuə hiamo iamīnhi irə nərmama me i kamhəni nīkaremiaha mə noien səkimiaha rərəha tuhauris ti nəgkiariien ərəha me səvənraha.
- 17 Trīni mīnuə ia nətārīgien səvəi Kumwesən mə hiaməuvehi nəmisaien ti noien amasan me səkimiaha, ramasan pik anan mwi məpi raka mə hiaməuvehi nəmisaien ti noien ərəha me səkimiaha.
- 18 Ro iamīnhi irə ti nəri nə mə Kristo rīmamhə ti noien ərəha me. Rīmamhə nəpīn kuatia a rīnəmwhen. Ko rīpkemhə mhə mwi ia nəpīn riti. In iərmama atukwatukw anan, mətə rīmamhə ti nərmama həpkatukwatukw mhə mə truvehi kimiaha hiəuvən ti Kumwesən. Hənousi əpune in nənə nīpwran remhə, mətə Nənīmwin ro in rətui mwi ia nemhəien səvənhi,
- 19 nənə ia nīskaiien səvəi Nənīmwin nəha in revən mīni irapw nəgkiariien riti ti nənīmwin me i ia kalapus,
- 20 səməme hənəmərui nəkwai Kumwesən fwe kupwən anan nəpīn Kumwesən ramo nətārīgien səvənhi raməpwəmwis mameitenhi ia nəpīn Noa rīnauvrhəkin nītətə. Nərmama eit a, irəha kamhəmak ia nəkwai nītətə, Kumwesən rīməuvehimīru irəha ia nui.
- 21 Nui nəha, in nə nənīmwi paptas sə rauvehimīru kimiaha nəha təkwtəkwuni. Paptas i rīpko mhə nīpwran i mə rīnakuas raka nəmtigei ia nīpwrai iərmama, mətə nīpwran mə hiəres Kumwesən mə rerīmiaha truvehe mamasan məmher. Paptas nəha rukurən nuvehimīruien kimiaha iamīnha irə ti nəri nə mə Iesu Kristo rīnətui mwi ia nemhəien səvənhi.
- 22 Iesu nəha, in ruvavən raka fwe ia neiai, maməkure ia nīkare Kumwesən mwatuk, nagelo me, mīne nənīmwin me səməme kamhəuvehi nasoriien mīne nīskaiien kamhəsiai in, mamho nəkwān.

4

Narəien kamarə irə kamesi pen nəkwai Kumwesən

¹ Nəpīn Kristo ramarə ia tīprənə i, in rīregi nəmisaien ia nīpwran. Ro pen kimiaha mwi tihamækeikei mhəuvehi nətārīgien rəmwhen ia səvənhi mə tro kimiaha hiəskai, ti nəri nə mə nərmama səməme kamhəregi nəmisaien ia nīpwranraha rəmwhen ia Kristo, irəha həpwəh mwi noien noien ərəha.

² Ro pen nəpīn hiamarə ia tīprənə i, tihəpwəh nesi penien noien ərəha me səməme rerīmiaha rokeikei, mətə tihesi pen suatuk səvəi noien nəkwai Kumwesən.

³ Nəpɪn sə ruvəuvehe muvəukurau raka hiənarə irə rinəpwəmwɪs mɪnəmwhen. Ia nəpɪn nəha kɪmiaha hiənamo noien ərəha me səməme nərmama həreirei Kumwesən hokeikei pɪk. Hiaməiri əpnəpen kɪmiaha me, mamho noien ərəha me nɪpwramiaha rokeikei, mamhənimwi nənimwiien skai mamhakonə irə, mamhətui pɪk nərhəien, mamho lafet ərəha me, nənə mamhəfwaki m nənimwi nari me noien i in noien ərəha anan.

⁴ Ipwet mɪne nərmama me nəha həreirei Kumwesən nənimenraha ramier ti nəri nə mə kɪmiaha tihəpkaiu mhə mhəuvən kɪmiaha mɪnraha, mhəpko mhə noien ərəha me sə rasori pɪk anan. Nənə irəha kamhəni ərəha kɪmiaha tukwe.

⁵ Mətə irəha tuhaməkeikei mhəni irapw ti Kumwesən mə hənəfarə irə. In ramərer mwatuk mə trəkiri nərmama həuvamhə mɪne səməme kamhəmɪru.

⁶ Ro pen kɪnəvisau raka mwi nəgkiariien amasan səvəi Kristo m nərmama səməme həuvamhə, mə nəri auər a haməuvehi nərpwɪnien ia nɪpwrənraha mhemhə rəmwhen ia nərmama pam, mətə ia nənimwɪnraha kamharə mamhesi pen nəkwai Kumwesən.

⁷ Nəpɪn sə narimnari me pam tuhəiwən irə ruvəuvehe ipaka. Ro pen tihəpwəh nakonəien ia nənimwiien skai. Nətərigien səkɪmiaha traməkeikei məmak amasan mə hiəukurən nəfwakiiien.

⁸ Nəri sə tihəkupwən mho in i tihaməkeikei mhokeikei kɪmiaha me ia rerɪmiaha pam ti nəri nə mə nokeikeiien ramousəman noien ərəha me həpɪk hiəpkətoni mhə.

⁹ Ramasan mə tihəsevər ia rukwənu me səkɪmiaha tukumiaha me, mhəpwəh nəgkiari əgkiari pɪkiiien tukwe.

¹⁰ Kɪmiaha kuatia kuatia hiaməuvehi nari riti sə Kumwesən rɪməuvei pehe m kɪmiaha ramo hiamskai ti noien wok səvənhi. Ro iamɪnhi irə tihaməkeikei mho rəmwhen ia iotukwininari sə ramətui amasan ti nautə səvəi iəmə asori səvənhi, nənə, mhəuvehi namasanien me i səpəmsəpə Kumwesən rɪnəriari pehe, mhasitu ia kɪmiaha me irə.

¹¹ Trɪni mɪnuə kɪmiaha riti in iərmama səvəi nəvisaiien, ramasan mə in trəvisau mɪni irapw nəgkiariien səvəi Kumwesən. Trɪni mɪnuə kɪmiaha riti in iərmama səvəi nasituiien, ramasan mə in trasitu, mo ia nəsanɪnien sə Kumwesən rauvei pen min. Mə kɪmiaha hio iamɪnha irə, nərmama tuhətə narimnari me hiamo nənə mhəgnəgini Kumwesən ti Iesu Kristo. Pwəh nasoriiien mɪne nərimənuien krauevən tukwe in ia nuk nuk me. Ouəh, pwəh ro iamɪnhi.

Nəmisəien kamo m nərmama me səvəi Iesu Kristo

¹² Nərmama keikei me. Rərəha mə hiamərkərinari ia nəmisəien i rəmwhen ia napw sə rauvehe tukumiaha nəha təkwtəkwni mə tro mətə sas ia nahatətəien səkɪmiaha. Hiəukurən mə rɪpko mhə kɪmiaha əpa hiamregi nəmisəien me iamɪnha irə.

¹³ Mətə ramasan mə rerɪmiaha tragien ti nəri nə mə nəmisəien me i hiamregi həmwhen a ia səməme Kristo rɪməregi. Trɪni mɪnuə hiamo iamɪnhi irə, nənə rerɪmiaha tragien pɪk anan nəpɪn tukətoni in rier pehe ia nɪskaiien səvənhi.

¹⁴ Trɪni mɪnuə nərmama kamhəni ərəha kɪmiaha ti nəghi Kristo, nənə, rerɪmiaha tragien, ti nəri nə mə Nənimwɪn asori səvəi Kumwesən ramarə ia kɪmiaha.

¹⁵ Mətə rərəha mə kɪmiaha riti rousi əpune iərmama, uə rakres, uə rərui loa, uə rani neikuəien mamouraha nəghi iərmama irə. Trɪni mɪnuə kɪmiaha riti ro iamɪnhi irə, ratukwatukw a mə tuko nəmisəien min.

¹⁶ Mətə trɪni mɪnuə kamo nəmisəien m kɪmiaha riti ti nəri nə mə in iərmama riti səvəi Kristo, ramasan mə iərmama nəha trəpwəh naurisien, mətə pwəh in rɪni nəghi Kristo muvehi utə Kumwesən irə.

¹⁷ Iakani iamɪnhi irə ti nəri nə mə nəpɪn sə Kumwesən trəkiri noien me səvəi nərmama irə ruvəuvehe nəha təkwtəkwni, nənə in trukupwən məkiri noien me

4:3: Efes 2:2-3 **4:5:** Wok Me 10:42 **4:6:** Rom 8:10, 1Kor 5:5 **4:7:** Rom 13:11-12, 1Kor 10:11, 1Jon 2:18 **4:8:** 1Pit 1:22, Jem 5:20 **4:9:** Hip 13:2 **4:10:** Rom 12:6-8 **4:11:** 1Kor 10:31 **4:12:** 1Tes 1:6-7 **4:13:** Wok Me 5:41, Rom 8:17, 2Tim 2:12, Jem 1:2 **4:14:** Sam 89:50-51, 1Tes 2:20 **4:16:** Wok Me 11:26, Fil 1:20 **4:17:** Jer 25:29, 2Tes 1:8

səkıtaha nərmama səməme samarə ia nəkwai nimwə səvənhi. Trini minuə rukupwən ia kıtaha, nənə trəfo ia nərmama səməme kamhərui nəgkiariien amasan səvənhi? In trəkiri noien me səvənraha kurirə ikın, mo riskai mwi minraha məpi raka.

¹⁸ Nəkukuə lkinan rani mə,

“Trini minuə rəknekin ti nərmama atukwatukw me mə tuhəuvehi nimiruien, nənə rəfo ia nərmama səməme həkisıai mhə Kumwesən mamho noien ərəha, irəha tuhəfa mhəuvehi nimiruien?”

¹⁹ Ro iamınhi irə nərmama səməme kamhəregi nəmisəien, mətə ti nəri nə mə nətərigien səvəi Kumwesən, ramasan mə irəha tuhaməmwur pen ia noien amasan, nənə, mhəmri pen nimiruien səvənraha ia rəgi Kumwesən mə trətui amasan tukwe. Irəha həukurən nətigiteien irə. In Kumwesən rino neiai mine tıprənə mine narımnari me pam.

5

Nəvəhagien revən ti elta me səvəi nəfwakiiien mine ntəmaruə me

¹ Nənə iakokeikei mə takəgkiari kwopti m kımiaha elta me səvəi nəfwakiiien. Iou elta riti səvəi nəfwakiiien iakəmwhen a ia kımiaha. Iakınətoni Kristo ia nənimek nəpın rıregi nəmisəien me ia nıpwran. Narımnari asori me i rıpkə mhə tui həier pehe iou mwi takətoni.

² Kımiaha tıhaməkeikei mhətui amasan ti nərmama me səvəi Kumwesən səməme in rınəmri irəha ia rəgımiaha. Irəha həmwhen ia sipsip me səvənhi. Rərəha mə tıhətui amasan ti nırəha rərımiaha rəpwəh nagienien, mətə tıhətui amasan ti nırəha rərımiaha ragien rəmwhen Kumwesən rokeikei. Nənə rərımiaha trəpwəh nırhiien mə tıhəuvehi mane irə. Mətə tıhətui amasan a ti nırəha ti nəri nə mə rərımiaha ramagien mə tıhasitu.

³ Nənə rərəha mə tıhəfiütə kımiaha me, mamhərımənu ia sipsip me i səməme Kumwesən rınəmri irəha ia rəgımiaha, mətə tiho noien sə ratukwatukw mamasan mə irəha həukurən nətoniiien mhesi pen noien səkımiaha.

⁴ İəmə sə rasori anan ia nərmama səməme kamhətui ti sipsip me trier pehe, nənə nəpın nəha in trəgnəgini kımiaha muvei pehe nasoriiien m kımiaha sə trıpkıwən mhə.

⁵ İa noien a mwi nəha kımiaha ntəmaruə me tıhaməkeikei mhəsıai elta me səvəi nəfwakiiien. Kımiaha pam anan tıhəuvehi irapw nətərigien səkımiaha reiwaiu mhasitu ia kımiaha me, ti nəri nə mə Nəkukuə lkinan rani mə,

“Kumwesən rerin rıpkagien mhə ti nərmama səməme kamhəfiütə ia nırəha, mətə raməriari pen namasanien səvənhi m nərmama səməme kamhəuvehi irapw irəha.”

⁶ Ro pen kımiaha tıhəuvehi irapw atukw kımiaha, mharə tegin rəgi Kumwesən əsanin, mə in truvehi utə kımiaha ia nəpın atukwatukw səvənhi.

⁷ Nənə tıhəuvehi pam katıpə pəmpəm me səkımiaha mhəuvehe mhəmri pen m Kumwesən ti nəri nə mə nəpın me rerin ramrhi kımiaha.

⁸ Hətui mhətui amasan ti nəri nə mə iəremhə asori Setan raməmwəki kımiaha. In rəmwhen ia laeon riti sə raməkri asori mamavən mamətui iərmama mə trəni. ⁹ Tıhərer əknekin ia nahatətəien səkımiaha mhəpwəh nəseniiien in, ti nəri nə mə hiəukurən mə ia kwopun me pam ia tıprənə i kamo nəmisəien m piəvtaha me ti nəghi İesu rəmwhen a ia nəmisəien me i kamo m kımiaha.

¹⁰ Kumwesən in nukune namasanien me pam. In rınəkwein ia kımiaha hiəuvehe mho kuatia kımiaha Kristo mə tıharə kımiaha min ia nasoriiien səvənhi sə trıpkıwən mhə. Kurirə ia nəmisəien kwakwa nəha hıamregi, in tromasan kımiaha, məmri əknekin kımiaha hiəuvehe mhəskai mhəpwəh nıkiukiuien.

¹¹ Pwəh in rərımənu ia nuk nuk me. Ouəh, pwəh ro iamınhi.

Nægkiariien sampam

¹² Saelas i kimrau min, iakamətoni mə in piəvtaha riti iakukurən nətigiteien irə, in rinasitu ia nirak mirai pen nəgkiariien səiou ia nəkukuə i. Iakamərhi pehe nəkukuə i tukumiaha, mamərpwi əknekin kimiaha, mani irapw mə in i namasanien pərhien səvəi Kumwesən tihərer əknekin irə.

¹³ Pran sə ramarə ia Papon^a Kumwesən rimərfi kimiaha min, in rani ramasan tukumiaha, nənə nərik Mak, in mwi rani ramasan tukumiaha.

¹⁴ Tihəni ramasan tukumiaha me, mhakei m kimiaha me ia nakeiien sə rahatən nokeikeiien. Pwəh nəməriniuen tramarə tukumiaha pam nərmama me səvəi Kristo.

5:13: 2Tim 4:11 **a** **5:13:** Ia vas 13 Pita rini nəgkiariien i mə, “Pran sə ramarə ia Papon.” Ripko mhə Papon taon asori nəha Oltestamen raməgkiari irə, mətə rosi Pita rani Papon in taon nəha Rom. Pran sə ramarə fwe ikin in nəha nakalasia me səvəi Iesu Kristo ia taon nəha. **5:14:** 1Kor 16:20

Seken Pita

Nəgkiariien sə rani mə nəfe i nəkukuə

Nəp̄in riti ipaka ti nuk 66, Pita r̄irai nəkukuə sə ro kəru irə revən ti nakalasia me fwe profens nəha kani mə Esia Maenor. Nəmisəien sə kinamo ia nakalasia me nəha fwe Esia Maenor r̄ino sampam. Mətə nahatən eikuə me həuvehe mwi ti nirəha. Pita r̄ini pen ti nakalasia me mə irəha tuhəukurən amasan nari nənə mhərer əknekin ia nahatətəien səvənraha. Noien nəha trəkoui raka nahatən eikuə me ti nirəha. Pita r̄ini pen mə Kumwesən trouraha nahatən eikuə me. Ti nəri nə mə Iesu Kristo truvehe mwi, Pita r̄ini pen ti nakalasia me mə tuharə ia narəien sə ro ikinan.

¹ Iou Saemon Pita, iou iərmama riti sə iakamo tukwini nari m Iesu Kristo, nənə, iou aposol riti səvənhi.

Iakamrai nəkukuə i m kimiaha nərmama me səməme hiaməuvehi nahatətəien riti sə krouamasan p̄ik rouəmnəmwhen a ia nahatətəien səkimaha. Hiaməuvehi nahatətəien ia noien atukwatukw səvəi Kumwesən m̄ine iərmama sə rauvehim̄iru kitaha Iesu Kristo.

² Pwəh namasanien m̄ine nəm̄arinuien krouvehe rouasori mwi tukumiaha ti nəri nə mə hiəukurən Kumwesən m̄ine Iesu Iərimənu səkitaha.

Noien me nərmama tuho trahatən pen mə irəha həukurən amasan Iesu Kristo

³ Ia n̄iskaiien səvəi Kumwesən, in ruvei pehe m kitaha narimnari me pam səməme tsaməkeikei mhəuvehi səvəi n̄im̄iruien m̄ine noien me səməme hatukwatukw nənə rer̄in raḡien tukwe. Narimnari me nəha həməier pehe tukutaha ti nəri nə mə kitaha səukurən Kumwesən sə in r̄inəkwein kitaha mə tsəuvehi p̄ari nasoriien səvənhi m̄ine namasanien səvənhi.

⁴ Ia narimnari me nəha, in r̄iməuvei pehe m kitaha promes keikei me səvənhi hasori p̄ik. In r̄iməuvei pehe promes me i mə tihəuvehi pwəh hasitu ia kimiaha hiaraka ia noien ərəha me səvəi tiprənə i səməme kamhouraha nərmama ti nəri nə mə irəha hokeikei p̄ik mə tuho, nənə hiəukurən nuveheien m̄ho kuatia ia n̄im̄iruien səvəi Kumwesən.

⁵ Ro iam̄inha irə kimiaha tihaməkeikei mhousari mhakutan pen noien me i ia nahatətəien səkimiaha. Tihəkupwən mhakutan pen noien amasan, nənə, nəp̄in hiənakutan pen raka i, hiakutan pen mwi nukurənien,

⁶ nənə, nəp̄in hiənakutan pen raka i, hiakutan pen mwi noien i sə hiaməkoui atukw kimiaha, nənə, nəp̄in hiənakutan pen raka i, hiakutan pen mwi nərer̄ien sə hiamərer əknekin irə ia nəp̄in me, nənə, nəp̄in hiənakutan pen raka i, hiakutan pen mwi noien i sə hiamo narimnari me səməme Kumwesən rokeikei,

⁷ nənə, nəp̄in hiənakutan pen raka i, hiakutan pen mwi nokeikeien i sə hiamokeikei piəvtaha me irə, nənə, nəp̄in hiənakutan pen raka i, hiakutan pen mwi nokeikeien i sə hiamokeikei nərmama me pam irə.

⁸ Ramasan mə tiho noien me nəha. Nəp̄in noien me nəha rasori p̄ik ia n̄im̄iruien səkimiaha, ro kimiaha hiəpkarə auər a mhə, mətə kimaha tihəukurən amasan Iesu Kristo Iərimənu səkitaha, nənə n̄im̄iruien səkimiaha trukua mo kwənkwan.

⁹ Mətə iərmama sə r̄ipko mhə noien me nəha in rəmwhen iərmama sə nənimen r̄ifwə ko r̄ipkəti pen mhə isipw̄in, nənə in r̄inenouenou mə Iesu r̄inaikuas raka noien ərəha me səvənhi səməme in r̄ino fwe kupwən.

¹⁰ Ro iam̄inhi irə piak me tihaməkeikei mhousari əknekin mə tiho noien me nəha, nənə ramahatən pen mə Kumwesən r̄imər̄fi p̄ər̄hien kimiaha, məkwein kimiaha mə kimiaha nərmama me səvənhi. Ro pen tr̄ini m̄inua hiamo noien me nəha ko hiəpk̄imwei mhə nəp̄in riti.

11 Nənə nəp̄in Iesu Kristo Iərimənu səkitaha truvehē irə, in truvehim̄iru kimiaha, nənə, məseni kimiaha hiəuvnimwə ia nitətə səvənhi sə in trərimənu irə ia nuk nuk me.

Nəgkiariien səvəi profet me ia Nəkukua Ikinan

12 Ro pen nəp̄in me pam takaməkeikei mo a pwəh rerim̄iaha ramrhi narimnari me i, nəri auər a mə hiəukurən nənə mamhərer əknekin ia n̄ipərhiēnien sə hiəuvəuvehi raka.

13 Nəp̄in iakam̄iru ihi ia n̄ipwrak i, rerik ramrhi mə ratukwatukw mə takini nəgkiariien i məsuəpwiri kimiaha irə pwəh rerim̄iaha ramrhi,

14 ti nəri nə mə iakukurən mə tr̄ipko mhə tui iakemhə, məpwəh n̄ipwrak i rəmwhen ia Iesu Kristo Iərimənu səkitaha ruvəni pehe raka tukw iou i.

15 Nənə takaməkeikei məmwur nəha təkwtəkwuni mə tihəpwəh nenouenouien ia narimnari me i nəp̄in iakuvamhə raka mier ia t̄iprənə i.

16 Nəp̄in iahaməni irapw tukumiaha mə Iesu Kristo truvehē mwi ia n̄iskaiien, iahəpkini mhə kwənagei me irə səməme iərmama rani a ia nətərigien səvənhi, mətə kimrahar iaharənətoni atukwatukw ia nən̄imemrahar n̄iskaiien mine nukuraanien asori səvənhi.

17-18 Iakani iam̄inhi irə ti nəri nə mə fwe kupwən, kimrahar^a iahamaravən ia təkuer ikinan kimaha Iesu. Ia nəp̄in nəha Tata Kumwesən ruvei pen n̄isiaien m̄ Iesu, nənə mo nukuraanien rəhiapw mier ia n̄ipwrən, nənə reri Kumwesən rini mə, “In i nərik keikei, rerik ragien pik tukwe.” Kimrahar iaharregi nəgkiariien nəha ruku pen fwe ia neiai muvehē.

19 Kitaha səukurən mwi mə nəgkiariien səvəi profet kupwən me ro n̄ipərhiēnien. Ramasan mə kimiaha tihətərig amasan irə ti nəri nə mə nəgkiariien səvəi profet kupwən me rəmwhen ia laet sə raməhiapw ia nəpitəvien. Laet nəha traməhiapw iam̄inhi irə meste ruvəran pen ia nəp̄in asori nəha nənə koufətətēiə rutə ia rerim̄iaha.

20 Nəri sə tihəkupwən mhəukurən ro iam̄inhi irə. Nəgkiariien me pam səvəi profet me ia Nəkukua Ikinan riti riwən in nəgkiariien atukw səvəi profet riti. 21 Iakani iam̄inhi irə ti nəri nə mə profet me hənəpkini irapw mhə nətərigien atukw səvənraha, mətə irəha nərmama səməme Nən̄imw̄in Ikinan riri irəha mo irəha həni irapw nəgkiariien sə ruku pen ti Kumwesən.

2

Nahatən eikuə me Kumwesən trouraha irəha

1 Mətə fwe kupwən profet eikuə me nəha ik̄in ia reri nəkur Isrel. Ia noien a mwi nəha kimiaha tihətoni nahatən eikuə me ia rerim̄iaha. Irəha tuhəuvehe afafa, mhahatən kimiaha ia neikuəien me səməme tuhouraha nari. Irəha tuhəni mə rekəm r̄ipko mhə Iesu in iam̄ə asori sə rinərəku raka irəha meivinari ia nirəha. Ti noien nəha kamho Kumwesən trouraha akwauakw irəha.

2 Nərmama həpik tuhəkurirə pen nahatən eikuə me nəha ia noien ərəha sə irəha kamho ramo naur̄isien. Ro iam̄inhi irə nərmama nepw̄in mwi tuhəni ərəha suatuk səvəi n̄ipərhiēnien.

3 Ti nəri nə mə nahatən eikuə me nəha hokeikei pik mane, irəha tuhəni neikuəien me m̄ kimiaha mə tihəuvei pen mane m̄inraha. Kumwesən ruvəni raka tui ia Nəkukua Ikinan mə trərpw̄in noien ərəha me səvənraha, nənə, m̄inərer mwatuk mə trouraha irəha məpwəh napriien.

4 Kimiaha hiəukurən. Fwe kupwən, nəp̄in nagelo me nepw̄in həno noien ərəha, Kumwesən r̄ipkəkwtəm̄hiri mhə nərpw̄inien səvənraha, mətə rinərihi irəha ia jen,

1:12: Jut 5 1:13: 2Tes 3:1 1:14: 2Kor 5:1, Jon 21:18-19 1:16: Mat 17:1-5 1:17-18: Mat 17:5 a 1:17-18: Irəhar nə Pita, Jemes, mine Jon 1:21: 2Tim 3:16, 1Pit 1:11 2:1: Mat 24:11, Jut 4 2:3: Rom 16:18, 1Tes 2:5 2:4: Jut 6

mərarki pen irəha ia kwopun riti fwe inhəripw^a mə tuhamarə ikin ia nəpitəvien meste nəpın in trərpwin noien ərəha me irə.

⁵ Nənə Kumwesən ripkəkwtəmhiri mhə nərpwinien səvəi nərmama kupwən me səməme kamhərui nəkwən ia nəpın səvəi Noa, mətə rinouraha irəha ia nui asori. Mətə Noa rıməni irapw nəgkiariien səvəi noien atukwatukw, nənə Kumwesən ruvehimiru in mine nərmama me səvənhi irəha pam sefen.

⁶ Nənə Kumwesən rino nərpwinien ti nərəhaien səvəi nəkur Sotom mine Komora, rıməuvani taon mi nəha ia napw krouo nımwrakw ia nirau. In ro iamınha irə mə trahatən nəfe tro m nərmama səməme kamhərui nəkwən.

⁷ Mətə in rıməuvehimiru Lot. İəmə nəha in iəmə atukwatukw, nənə rerin raməmisə ti noien ərəha sə ramo naurisien səvəi nəkur ərəha me nəha ikin.

⁸ In ramarə irəha mınraha, mamətoni noien ərəha me nəha kamho, mamregi nəgkiariien ərəha me nəha kamhəni, ia nəpın me pam rerin sə ratukwatukw raməmisə pik tukwe.

⁹ Narimnari me nəha ramahatən mə İərimənu rukurən nuvehimiruien nərmama me səməme kamhəsiai in, mamho noien me sə in rokeikei, nənə rukurən nıpeki rakaien irəha ia nərəhaien sə kamharə irə. Mətə nərmama səməme həkətkwatukw mhə Kumwesən rukurən nərpwinien noien ərəha me səvənraha təkwtəkuni, marə mo tukuahag mwi irəha rəmwhen ia nərmama ia kalapus, mamevən meste in truvei pen nərpwinien sampam mınraha ia nəpın kurirə.

¹⁰ Kumwesən truvei pen nərpwinien m nərmama ərəha me pam, mətə truvei pen nərpwinien asori mınraha nəha səməme kamhesi pen noien əmkemik me nıpwranraha rokeikei pik, mamhətə ərəha nasoriien sə kauvehi kamərimənu irə.

Nahatən eikuə me nəha səməme iakaməgkiari ia nirəha, irəha kamhərpwi irəha, mamho kənkəpwənraha, mamhəni nəgkiariien ərəha me ia nagelo me ia neiai mhəpwəh nehekiriən.

¹¹ Nəri auər a mə nagelo me nəha irəha həkai nənə nəgsənraha rasori məpi raka nərmama me nəha, mətə irəha həkini ərəha mhə irəha riti ia nəmri İərimənu.

¹² Mətə nahatən eikuə me nəha kamhəni ərəha narimnari me səməme irəha həkukurən mhə. Irəha həmwhen ia nəri əprmin me nətərigien səvənraha riwən, mətə kamho a nari sə hokeikei. Nəri əprmin me nəha kiməkwehi irəha mə kwənkru trousi tərini irəha, kousi əpune irəha. Kumwesən trouaha mwi nahatən eikuə me nəha rəmwhen ia nəri əprmin me nəha.

¹³ In trərəku irəha ia nərəhaien ti nəri nə mə irəha hənə nərəhaien m nərmama. Ia nətəien səvənraha noien i ramasan pik mə ia rukwəsikər tuhani pik nari mhənimwi pik. Irəha həmwhen ia tinari əmkemik, uə təmwiki nımwapw sə ramo auris kimiaha. Irəha həuvehe mhani nari kimiaha mınraha, mətə kamheikuə ia kimiaha rerinraha ragien a.

¹⁴ Ia nəmrinraha kamhətə pik nıpran me, mamhakres irəha, mhəpkəpwis mhə ia noien ərəha. Irəha kamhəvi nərmama səməme nətərigien səvənraha ripkiskai mhə mə tuhəuvən mho noien ərəha. Rerinraha rokeikei pik mane. Kınahatən amasan irəha irə. Irəha nıpwənəti nərəhaien Kumwesən raməkwein ərəha ia nirəha!

¹⁵ Irəha hənəpwəh suatuk sə ratukwatukw, nənə mhəikou mamhesi pen suatuk səvəi Palam tini Peor, iərmama sə rokeikei pik nuvehien mane ia noien ərəha.

¹⁶ Mətə togki riti rinəski ti noien ərəha me səvənhi. Kitaha səukurən mə togki ripkəgkiari mhə, mətə Kumwesən rino togki rəgkiari ia reri iərmama mə trinise noien ikou səvəi profet nəha.

^a **2:4:** Ia nəgkiariien Krik, kwopun nəha inhəripw sə Pita rani nəghin nə Tartaros. Nəkur Kris həməni kwopun nəha mə kwopun kamərpwin noien ərəha me ikin səvəi nənimwin ərəha me mine nərmama me səməme hənərui nəkwai Kumwesən. **2:5:** Jen 6-8, 8:18, 2Tes 3:6 **2:6:** Jen 19:24, Jut 7 **2:7:** Jen 19:1-16 **2:9:** 1Kor 10:13, Jut 6 **2:10:** Jut 7-8,16 **2:11:** Jut 9 **2:12:** Jut 10 **2:13:** Jut 12 **2:15:** Nam 22:7, Jut 11, Rev 2:14 **2:16:** Nam 22:28-35

¹⁷ Nahatən eikuə me nəha həmwəhen ia nəmri nui me səməme hənamə, uə nəpuə sə nīmətagi rīməpeki raka nənə nesən riwən irə. Kumwesən rīnəpnəpenə raka ia nəpītəvien asori mə səvənraha.

¹⁸ Irəha kāmhəfləutə ia nīrəha me, māmhəni nəgkiariien arməri me, māmhəvi nəmə me səməme həpkaraka a i ia nəkur kāmharə ia nəpītəvien mə tuhəuvehe mho noien ərəha me sə ramo naurisien nīpwranraha rokeikei pīk.

¹⁹ Irəha kāmhəni pen tī nəmə me nəha mə tukeivinari ia nīrəha, mətə nahatən eikuə me nəha irəha slef me səvəi noien sə ramouraha nərmama. Iakani iamīnhi irə tī nəri nə mə iərmama riti in slef səvəi nəfe noien sə ramərimənu irə.

²⁰ Iesu Kristo in Iərimənu səkitaha, nənə, in mwi Iərmama sə rauvehimīru kitaha. Nərmama səməme həukurən in həukurən narakaien ia noien əmkemik me səvəi tīprənə i. Mətə mə hərərig pen mwi kurirə ikin, noien me nəha hərkwī mwi irəha, māmhəuvehi irapw nīskaiien səvənraha, tuharə ia narəien sə rərəha məpi raka narəien sə kupwən.

²¹ Trīni mīnuə irəha hamreirei anan suatuk səvəi natukwatukwien, ramasan pīk məpi raka mə irəha həuvəukurən suatuk nəha nənə kurirə irə həuvsini pen təkutanraha ia nəgkiariien ikinan sə Kumwesən rīməuvei pen mīnraha.

²² Noien səvəi nərmama me nəha ramahatən mə nəgkiariien i kamīni rerin ro nīpərhienien: “Kuri reuə mīrərig pen māməni newəien səvənhi. Kīnəvərui raka pīkə revən mamaru mwi ia nəmtigei.”

3

Nəpīn nəha kani mə nəpīn səvəi Iərimənu

¹ Nərmama keikei me, in i nəkukuə səiou sə ro kəru irə rauvehe tukumiaha. Iakimərai irau pəri mə takəsəupwiri nətərigien atukwatukw səkimiaha ia nīrau, pwəh rerimīaha ramrhi

² nəfe profet ikinan me fwe kupwən haməkupwən mhəni irapw mə tuhəier pehe mīne nəgkiariien i Iərimənu sə rauvehimīru kitaha rīməni pehe tukumiaha ia tərhuī aposol me səkimiaha.

³ Nəri sə tihəkupwən mhəukurən ro iamīnhi irə. Tramevən ipaka tī nəpīn sam-pam nərmama nepwīn tuhəuvehe irəha tuhamesi pen nəfe noien ərəha me nətərigien səvənraha rokeikei. Irəha tuharis ia Kumwesən,

⁴ mhəni mə, “Rəfo? Rīməni mə truvehe mwi, mətə in pəku? Nəpīn kaha me səkitaha həmamhə meste pehe nəha təkwtəkwuni narimnari me pam həpkopəiti mhə kamho a iamīnhi irə. Fwe kupwən anan, nəpīn kīno tīprənə meste pehe təkwtəkwuni, narimnari me pam kamho a nari kuatia.”

⁵ Kāmhəni iamīnha irə mətə irəha həpkokeikei mhə mə tuhətərig fwe tui anan ia nəgkiariien səvənhi Kumwesən ro neiai mīne tīprənə, nənə mo tīprənə rutə ia kurkwai nui, muvehi nui mo kwopun me pam ia təkure tīprənə irə,

⁶ nənə marə makiətənimw mwi tīprənə kupwən, mouraha ia nui nəha.

⁷ Nəgkiariien nəha səvəi Kumwesən raməkwtəmhirī neiai mīne tīprənə krauarə təkwtəkwuni. Irau trouarə roueste nəpīn in truvani irau ia napw ia nəpīn sə in trərpwīn noien ərəha me irə səvəi nərmama səməme kāmharui nəkwān, mouraha irəha.

⁸ Mətə nərmama keikei me, tihəpwəh nenouenouien nari kuatia i mə ia nətərigien səvəi Iərimənu nəpīn kuatia rəmwəhen ia nuk wan-taosen, nənə nuk wan-taosen rəmwəhen ia nəpīn kuatia.

⁹ Nərmama nepwīn rerinraha rīrhi mə Iərimənu ramo tīpwə tī noien nəgkiariien səvənhi ruvehe mukuə, mətə rīpko mhə iamīnhi irə. In ramo nətərigien səvənhi raməpwəmwis mə trameitenhi kimiaha. In rəpwəh nokeikeien mə iərmama riti tremhə

2:17: Jut 12:13 2:18: Jut 16 2:19: Jon 8:34 2:20: Mat 12:45 2:21: Luk 12:47-48 2:22: Prov 26:11 3:1: 2Pit 1:13 3:2: Jut 17 3:3: 1Tim 4:1, Jut 18 3:4: Aes 5:19, Esik 12:22, Mat 24:48 3:5: Jen 1:6-9 3:6: Jen 7:11-21, 2Tes 2:5 3:8: Sam 90:4 3:9: Hab 2:3, 1Tim 2:4

kouraha in, mətə rokeikei mə nərmama pam tuhərərīg ia noien ərəha me səvənraha mhəuvehe tukwe.

¹⁰ Mətə nəp̄in i kani mə nəp̄in səvəi Iərimənu truvehe rəmwhen ia rakres. Ia nəp̄in nəha, tsəregi nurigrigien asori. Kəpuapen triwən. Napw trahi meri mine məkwə mine kəməhau me. Irəha tuharis mhəiwən. Nənə nəpnəpanien tro tīprənə mine narimnari me pam kamharə irə tuhəiwən.

¹¹ Tī nəri nə mə Kumwesən trouraha pam narimnari me nəha ia noien nəha, hiəukurən mə tihəfarə irə. Kimiaha tihaməkeikei mharə ia narəien sə ro ikinan i, mamho narimnari me səməme Kumwesən rokeikei,

¹² mamheitenhi nəp̄in i kani mə nəp̄in səvəi Kumwesən, nənə, mamhəmwur ia noien wok sə tro nəp̄in nəha truvehe akwauakw. Ia nəp̄in nəha nəpnəpanien tro kəpuapen mouraha narimnari me pam irə. Nənə napw trahi meri mine məkwə mine kəməhau me. Irəha tuharis mhəiwən.

¹³ Mətə kitaha sameitenhi nəgkiariien səvəi Kumwesən mə truvehe mukuə. In rīməni mə tro neiai vi mine tīprənə vi, kwopun riti sə narimnari me hatukwatukw a tuhamarə ikin.

¹⁴ Ro pen nərmama keikei me, tī nəri nə mə hiameitenhi narimnari me i tihousari əknekin mə Kumwesən trəpwəh nətoniien nəmkemikien riti ia nimiruien səkimiaha, uə noien ərəha riti triwən ia nimiruien səkimiaha, nənə tiharə ia nəməriniuen kimiaha min.

¹⁵ Tihaməkeikei mhəukurən mə nətərigien səvəi Iərimənu səkitaha rəpwəmwis tī neitenhiien kitaha. In ramo mə truvehimiru nərmama nepw̄in mwi. Rəmwhen ia nəgkiariien sə piəvtaha keikei Pol rīmərai m kimiaha mesi pen nukurəniien sə Kumwesən rīməuvei pen min.

¹⁶ Ia nəkukuə me pam səvənhi raməgkiari ia narimnari me nəha. Ia nəkukuə me nəha, narimnari me nepw̄in nəha ikin həknekin tī nukurəniien. Nərmama səməme həreirei nari nətərigien səvənraha ramaiuaiu, irəha kamhəuvsini nəgkiariien me səvəi Pol, ia noien a mwi nəha irəha kamhəuvsini mwi nəgkiariien me nepw̄in ia Nəkukuə Ikinan. Nənə Kumwesən trouraha irəha tukwe.

¹⁷ Ro iam̄inhi irə, nərmama keikei me, tī nəri nə mə kimiaha hiəuvəukurən raka nəri i kurirə rier pehe, tihaməkeikei mhəsiari kamo nəgkiariien ərəha me səvəi nərmama səməme kamhərui nəkwai Kumwesən həvi raka kimiaha ia kwopun səkimiaha hiamərer əknekin ikin, nənə, hiəmwei.

¹⁸ Mətə tihəuverə ia namasanien mine nukurəniien səvəi Iərimənu səkitaha Iesu Kristo. In nəha iərmama sə rauvehimiru kitaha.

Pwəh nasoriien revən tukwe in ipwet mine ia nuk nuk me. Ouəh, pwəh ro iam̄inhi!

Fas Jon

Nægkiariien sə rani mə nəfe i nəkukuə

Jon in aposol riti sə Iesu rokeikei pik. In rirai nəkukuə me i Jon, Fas Jon, Seken Jon, mine Namba Tri Jon. In rirai nəkukuə me nəha ipaka ti nuk 90. Fas Jon rəvəhag m nakalasia me mini mə irəha tuhaməkeikei mhəsiari ti nahatən eikuə me kamo nahatən eikuə me həkoui irapw irəha ia suatuk atukwatukw. Nahatən eikuə me nəha kamhəni mə Iesu ripko mhə in Kristo, Tini Kumwesən. Həni mə Kumwesən ripkuvehe mhə mo in iərmama rəmwhen ia kitaha. Jon rokeikei mə nakalasia me tuhəukurən mə Iesu in Kumwesən mine in mwi iərmama. Jon rokeikei mə truvehi utə nətərigien səvəi nakalasia me pwəh hərəer əknekən ia nahatətəien səvənraha ia Iesu Kristo mamho nokeikeiien. In rini mə kitaha tsaməkeikei mhokeikei kitaha me, mamhəsiai nəgkiariien me səvəi Kumwesən. Trini minuə samo iaminha irə, səukurən mə kitaha nipwnəti Kumwesən me.

Nægkiariien səvəi Nimiruien

¹ Nægkiariien i səkimaha raməvisau Nægkiariien sə rinarə raka fwe tui nəpən tiprənə ramiwən ihi. Kimaha iahəuvəregi raka Nægkiariien nəha, mhətoni ia nənimemaha, mhəspau irə, mhərapı ia rəgimaha. Nægkiariien nəha in Nimiruien.

² Nimiruien i riməier pehe tukumaha. Kimaha iahənətoni mhəukurən mə in nipərhiendien. Nənə təkwtəkwuni iahaməni irapw Nimiruien Rerın i tukumiaha. Fwe kupwən in rınamarə irau Tata Kumwesən, nənə marə mier pehe tukumaha.

³ Iahaməni irapw tukumiaha narimnari me i iahənətoni mhəregi mə kimiaha tihəuvehe mho pəri nari kitaha m kimiaha. Pərhiendien kimaha iahamo pəri nari kimaha Tata Kumwesən mine Tini, Iesu Kristo.

⁴ Nægkiariien me i iahamrai rauvehe tukumiaha mə tro rerimaha ragien.

Navəniien ia nukuraanien

⁵ Nægkiariien i kimaha iahəregi in riməni pehe tukumaha, nənə iahaməni pehe tukumiaha, mə Kumwesən in nukuraanien nəpitəvien riwən anan irə.

⁶ Trini minuə kitaha səni mə samo pəri nari kitaha min, mətə ia navəniien səkitaha samavən ia nəpitəvien, nənə sameikuə. Noien səkitaha ripkesi pen mhə nəgkiariien sə ro nipərhiendien.

⁷ Mətə trini minuə ia navəniien səkitaha samavən ia nukuraanien rəmwhen in ramarə ia nukuraanien, nənə kitaha samo pəri nari, nite Tini, Iesu, ramaikuas raka noien ərəha me pam səkitaha, mo kitaha səmher.

⁸ Trini minuə kitaha səni mə səpko mhə noien ərəha, sameikuə atukw a ia kitaha me, nənə nəgkiariien sə ro nipərhiendien riwən ia kitaha.

⁹ Mətə kitaha səukurən nətigiteien ia Kumwesən, noien səvənhi ratukwatukw. Ro iamınhi irə, trini minuə səni irapw noien ərəha me səkitaha min, nənə in trenouenou noien ərəha me səkitaha, maikuas raka noien me pam i səno həkpatukwatukw mhə, mo kitaha səmher.

¹⁰ Trini minuə kitaha səni mə səpko mhə noien ərəha, samo Kumwesən mə in ieikuə riti, nənə nəgkiariien səvənhi riwən ia kitaha.

2

¹ Nipwnətik me. Iakamrai nəgkiariien me i tukumiaha mamınise kimiaha mə tihəpwəh noien ərəha. Mətə trini minuə iərmama riti ro noien ərəha, iərmama riti nəha

ikin trasitu ia kitaha, mægkiari tukwini səkītaha m Tata Kumwesən. Iərmama nəha in nəha Iesu Kristo, in iəmə atukwatukw.

² In remhə niten raikuas raka noien ərəha me səkītaha. In ripkemhə mhə mə niten traikuas raka əpa noien ərəha me səkītaha, mətə in remhə mwi mə niten traikuas raka noien ərəha me səvəi nərmama me ia tənəmtənə me pam.

³ Kitaha səfukurən mə səuvəuvehe mhəuvəukurən pərhien Kumwesən? Trini minuə samo nægkiariien me səvənhi, noien nəha ramahatən pen.

⁴ Iərmama sə rani mə in rukurən Kumwesən mətə ripko mhə nægkiariien me səvənhi, in ieikuə, nənə nægkiariien sə ro nīpərhienien riwən irə.

⁵ Mətə trini minuə iərmama riti ramo nægkiariien səvəi Kumwesən, in pərhien iərmama i ramokeikei Kumwesən ia noien sə ratukwatukw pam. Kitaha səfukurən mə səpwit əknekin ia Kumwesən? Noien i sə takini ramahatən pen.

⁶ Iərmama sə rani mə in rəpwit əknekin ia Kumwesən traməkeikei mavən ia navəniən kuatia nəha Iesu rinavən irə.

Nægkiariien vi

⁷ Nīpwnətīk keikei me. Nægkiariien i iakamrai m kīmiaha ripko mhə nægkiariien vi riti, mətə in nægkiariien akuas sə hiəuvəregi raka kīnani fwe nukunen. Nægkiariien akuas i in nægkiariien i sə hiəuvəregi raka.

⁸ Mətə ia nətoniien riti mwi, nægkiariien i iakamrai rauvehe tukumiaha, in nægkiariien vi. Kīnətoni ia suatuk vi riti ia nīmīruien səvəi Iesu mine səkīmiaha ti nəri nə mə nəpitəvien rinakurau mamevən, nukuraanien pərhien ruvəuvehe maməhiapw.

⁹ Iərmama sə rani mə in ramarə ia nukuraanien mətə raməmwəki piəvni, in ramarə ihi ia nəpitəvien.

¹⁰ Iərmama sə ramokeikei piəvni in ramarə ia nukuraanien, nənə nari riti riwən ia narəien səvənhi tro in rapəti mīmwei.

¹¹ Mətə iərmama sə raməmwəki piəvni in ramarə ia nəpitəvien, mamavən ia nəpitəvien, mīreirei kwopun ramevən ikin, ti nəri nə mə nəpitəvien rəuiui nənimen.

¹² Nəkwərhakwərha me. Iakamrai nægkiariien i rauvehe tukumiaha, ti nəri nə mə Kumwesən rīnenouenou raka noien ərəha me səkīmiaha ti nəri Iesu rino.

¹³ Tata me. Iakamrai nægkiariien i rauvehe tukumiaha, ti nəri nə mə kīmiaha hiəuvəukurən raka Iərmama sə rīnarə raka fwe tui nəpīn tīprənə ramiwən ihi.

Ntəmaruə me. Iakamrai nægkiariien i rauvehe tukumiaha, ti nəri nə mə kīmiaha hiəuvəuvehi irapw raka nīskaiien səvəi iəremhə ərəha Setan.

¹⁴ Nəkwərhakwərha me. Iakamrai nægkiariien i rauvehe tukumiaha, ti nəri nə mə kīmiaha hiəuvəukurən raka Tata Kumwesən.

Tata me. Iakamrai nægkiariien i rauvehe tukumiaha, ti nəri nə mə kīmiaha hiəuvəukurən raka Iərmama sə rīnarə raka fwe tui nəpīn tīprənə ramiwən ihi.

Ntəmaruə me. Iakamrai nægkiariien i rauvehe tukumiaha, ti nəri nə mə kīmiaha hiəskai,

nægkiariien səvəi Kumwesən ramarə ia rerīmiaha, nənə hiəuvəuvehi irapw raka nīskaiien səvəi iəremhə ərəha Setan.

Tīprənə i mine noien me kamo ia tīprənə i

15 Tihəpwəh nokeikeien noien me səvəi tiprənə i uə narimnari me səvəi tiprənə i. Trini minuə iərmama riti rokeikei noien me səvəi tiprənə i, in ripkokeikei pərhiən mhə Tata Kumwesən.

16 Iakani iamīnhi irə ti nəri nə mə nəpīn me pam nərmama me səvəi tiprənə i kamho nəfe noien ərəha nīpwrānraha rokeikei. Nəpīn me pam rerīnraha ramevən ia nəfe nənimenraha rətoni hokeikei mə tuhəuvehi. Irəha kamhərpwi irəha ti nautə me səvənraha. Noien me pam nəha həpkuku pen mhə ti Tata Kumwesən, mətə kamhəuku pen ti tiprənə i.

17 Noien me səvəi tiprənə i mine narimnari me nərmama səvəi tiprənə i hokeikei hənəməuvehe tuhəiwən, mətə iərmama sə ramo nəkwai Tata Kumwesən ramarə rerin.

Profet eikuə me

18 Nīpwnətīk me. Nəpīn sampam i samarə irə. Kīmīaha hiəuvəregi raka mə iərmama riti truvehe məmwəki pīk Kristo. Təkwtəkwuni mine nəha nərmama həpīk səməme kamhəmwəki pīk Kristo həuvəuvehe raka. Noien i ro nukurənien i tukutaha səukurən mə pərhiən nəpīn sampam i samarə irə.

19 Nərmama me nəha hənəpwəh kitaha mhəier, ti nəri nə mə ripko mhə irəha nərmama me pərhiən səkitaha. Trini minuə irəha nərmama pərhiən me səkitaha ko kamhəripīn, mamharə kitaha minraha. Mətə irəha hənəpwəh kitaha mhəier, mho nukurənien i mə ripko mhə irəha nərmama me pərhiən səkitaha.

20 Mətə kīmīaha hiəuvəuvehi raka Nənīmwin i Kristo Ikinan rīnətəgi pen ia kīmīaha, ro pen kīmīaha pam hiəuvəukurən nari.

21 Ripko mhə iakamrai nəgkiariien i rauvehe tukumīaha ti nəri nə mə kīmīaha hiəirei nəgkiariien sə ro nīpərhiēnien, rekəm. Mətə iakamrai nəgkiariien i rauvehe tukumīaha ti nəri nə mə hiəuvəukurən raka nəgkiariien sə ro nīpərhiēnien, nənə hiəukurən mwi mə neikuəien riti ko ripkuku pen mhə irə.

22 Sin in ieikuə? Iərmama sə rani mə ripko mhə Iesu in Kristo in ieikuə. Iərmama iamīnha irə in raməmwəki pīk Kristo, manī neikuəien ia Tata Kumwesən mine Tini.

23 Iərmama sə rani neikuəien ia Tini Kumwesən, Tata Kumwesən ripkarə mhə tukwe. Mətə iərmama sə rani irapw Tini Kumwesən, Tata Kumwesən in mwi ramarə tukwe.

24 Nəgkiariien nəha kīmīaha hiəməregi kīnani fwe nukunen tihətui amasan tukwe pwəh rəpwit əknekīn ia rerīmīaha ia nəpīn me. Trini minuə nəgkiariien nəha hiəməregi kīnani fwe nukunen rəpwit əknekīn ia rerīmīaha nəpīn me, kīmīaha mwi tihəpwit əknekīn ia Tini Kumwesən mine Tata səvənhi.

25 Nənə in i nəri Kumwesən rīmāni mə traməkeikei muvei pehe m kitaha: nīmīruien rerin.

26 Iakamrai nəgkiariien i rauvehe tukumīaha, maməgkiari ia nərmama me nəha səməme kamhəmwur mə tuheikuə ia kīmīaha.

27 Kīmīaha hiəuvəuvehi raka Nənīmwin sə Kristo rīnətəgi pen ia kīmīaha. Nənīmwin nəha rīnarə raka ia kīmīaha ro pen hiəpkətui mhə mwi iərmama riti mə trahatən kīmīaha. Mətə nənīmwin sə Kristo rīnətəgi pen ia kīmīaha ramahatən kīmīaha ia narimnari me pam. Nənə narimnari me nəha ramahatən kīmīaha irə ro nīpərhiēnien ripko mhə neikuəien. Ro iamīnhi irə tihəpwit əknekīn ia Kristo rəmwhen ia Nənīmwin nəha rīnahatən kīmīaha irə.

Nīpwnətī Kumwesən me

28 Ouəh nīpwnətīk me. Tihəpwit əknekīn ia Kristo mə nəpīn in trier pehe irə kitaha tsəpwəh nehekīrien, ia nuveheien səvənhi kitaha tsəpwəh naurisien ia nənimen.

²⁹ Kimiaha hiävæukuræn raka mæ noien sævæi Kumwesæn ratukwatukw. Ro iamînhi iræ hiävæukuræn mwi mæ nærmama sëmæme kamho noien atukwatukw iræha nipwnætîn me.

3

Kumwesæn rokeikei pik kitaha

¹ Hætoni ro Kumwesæn rokeikei pik kitaha! Nokeikeiien sævænhi rasori pik tukutaha ro pen in ramækwein kitaha mæ nipwnætîn me. Pærhien kitaha nipwnætîn me. Nærmama sævæi tiprænæ i hæreirei kitaha ti næri næ mæ hæreirei Kumwesæn.

² Nipwnætik keikei me. Tækwækwuni næha kitaha sæuvæuvehe raka mhæno nipwnæti Kumwesæn me ia kitaha, mætæ ræpwæh ihi noien nukurænien i mæ tsæuvehe mhæfo iræ. Mætæ nari kuatia kitaha sæukuræn. Næpîn Kristo trier pehe iræ, kitaha tsæuvehe mhæmwhen iræ, ti næri næ mæ næpîn næha kitaha tsætoni in ia nænimetaha.

³ Nærmama me pam sëmæme kamhæmri pen æknekîn nætærigien sævænraha ia Kristo mæ tuhæuvehe mhæmwhen iræ kamho noien sævænraha ræmher ræmwhen ia noien sævænhi ræmher.

⁴ Iærmama sæ ramo noien æræha in ramæruï Loa sævæi Kumwesæn. Iakani iamînhi ti næri næ mæ nægkiariien i “noien æræha” nipwran i næruïen Loa sævæi Kumwesæn.

⁵ Nænæ kimiaha hiæukuræn mæ Kristo rimæier pehe mæ truvehi raka noien æræha me. Hiæukuræn mæ noien æræha riwæn iræ.

⁶ Ro iamînhi iræ iærmama sæ ræpwit æknekîn ia Kristo ko ripkæmwur pen mhæ ia noien æræha. Iærmama sæ ramæmwur pen ia noien æræha ripkætæ raka mhæ Kristo mipkukuræn raka mhæ mwi in.

⁷ Nipwnætik me. Tihæpwæh næseniien iærmama riti reikuæ ia kimiaha. Iærmama sæ ramo noien atukwatukw, in iæmæ atukwatukw ræmwhen ia Kristo in iæmæ atukwatukw.

⁸ Iærmama sæ ramæmwur pen ia noien æræha, in tini Setan, ti næri næ mæ fwe ia nukune naræien mauvehe Setan ramo noien æræha. Næri i in i Tini Kumwesæn rimæier pehe tukwe mæ trouraha noien me Setan ramo.

⁹ Iærmama sæ in tini Kumwesæn ko ripkæmwur pen mhæ ia noien æræha ti næri næ mæ nimiruïen sævæi Kumwesæn ruvæuvehe mîno raka kuatia irau nimiruïen sævænhi. In tripkæmwur pen mhæ ia noien æræha ti næri næ Kumwesæn in Tata sævænhi.

¹⁰ Kitaha sæfukuræn mæ nisimæ næha nipwnæti Setan, nisimæ næha nipwnæti Kumwesæn? Noien i ramahatæn pen. Iærmama sæ ripko mhæ noien atukwatukw, mæpwæh nokeikeiien piævni ripko mhæ in tini Kumwesæn. In tini Setan.

Sokeikei kitaha me

¹¹ Nægkiariien i in i kimiaha hiäværegi raka kinani fwe nukunen mæ kitaha tsamækeikei mhokeikei kitaha me.

¹² Kitaha tsæpwæh næmwhenien ia Ken. In iærmama sævæi Setan. In rousi æpune piævni anan. Ken rousi æpune piævni ti næfe? In rousi æpune ti næri næ mæ noien sæ piævni ramo ramasan, mætæ noien sæ in ramo ræræha.

¹³ Piak me, nænimemiaha træpwæh nierien næpîn tihætoni nærmama sævæi tiprænæ i kamhæmwæki kimiaha.

¹⁴ Kitaha sæukuræn mæ sæuvæier raka ia nemhæien mhæuvehe ia nimiruïen. Sæukuræn næri i ti næri næ mæ samokeikei piævtaha me. Iærmama sæ nokeikeiien riwæn iræ in ramaræ ihi ia nemhæien.

¹⁵ Iærmama sæ ramæmwæki piævni in ræmwhen ia iærmama sæ ramousi æpune iærmama. Nænæ kimiaha hiæukuræn mæ iærmama sæ ramousi æpune iærmama nimiruïen rerîn riwæn iræ.

16 Kitaha səfukurən nəri nokeikeien? Iesu Kristo rinahatən kitaha irə nəpən rinəsəni pehe nimiruien səvənhi tukutaha. Nənə ratukwatukw mwi mə kitaha tsəsəni pen nimiruien səkitaha ti piəvtaha me.

17 Trini minuə iərmama riti səvənhi narimnari me səvəi tiprənə i rasori rətə piəvni riti nari riwən tukwe, mətə in ramo nəri auər a irə, nokeikeien səvəi Kumwesən trəfo marə irə?

18 Nipwnətik me. Rərəha mə samokeikei nərmama ia tərhutaha a. Kitaha tsaməkeikei mhokeikei pərhiən irəha, mho narimnari me trasitu ia nirəha.

19 Trini minuə samo iaminha irə, kitaha səukurən mə kitaha nərmama səvəi nipərhiənien. Nənə səukurən nuveheien ia nəmri Kumwesən reritaha fwe imwə rəpwəh nehekiriən.

20 Nəri auər a mə səregi ia reritaha mə səno noien riti rərəha, mətə tsəpwəh nehekiriən ti nəri nə mə Kumwesən in rasori məpi raka reritaha, nənə mukurən pam narimnari.

21 Nipwnətik keikei me. Trini minuə kitaha səregi ia reritaha mə səpko mhə noien riti rərəha, tsəpwəh nehekiriən ia nəmri Kumwesən.

22 Nənə nəfe nəghin kitaha tsəres, in truvehi pehe m kitaha, ti nəri nə mə samo nəgkiariien me səvənhi mine nəfe rerin ramagien tukwe.

23 Nənə in i nəgkiariien səvənhi sə in riməni mə tso. Kitaha tsaməkeikei mhəni nipərhiənien ia nəghi Tini, Iesu Kristo, nənə mamhokeikei kitaha me rəmwhen in ruvəni raka tukutaha i.

24 Iərmama sə ramo nəgkiariien me səvənhi rəpwit əknekin ia Kumwesən, nənə Kumwesən rəpwit əknekin irə. Kitaha səfukurən mə Kumwesən rəpwit əknekin ia kitaha? Nənimwin sə in riməuvei pehe m kitaha ramo kitaha səukurən.

4

Nətə sasien ia nənimwin me

1 Nipwnətik keikei me. Tihəpwəh niniən nipərhiənien ia profet me pam, mətə tihəkupwən mhətə sas raka ia nirəha mə nənimwin sə ramarə ia nirəha ruku pen pərhiən ti Kumwesən uə rekəm. Iakani iamınhi irə ti nəri nə mə profet eikuə me həpik həuvavən pam ia tənəmtənə me.

2 Noien nəha sə tro kimiaha hiəregi sas mə nənimwin səvəi Kumwesən ramarə ia iərmama ro iamınhi irə. Trini minuə iərmama rani mə nəpən Iesu Kristo riməuvehe ia tiprənə i nipwran rəmwhen ia nipwrai iərmama, iərmama nəha Nənimwin sə raku pen ti Kumwesən ramarə irə.

3 Mətə nərmama me pam səməme həpwəh nini irapwien Iesu Nənimwin səvəi Kumwesən ripkarə mhə ia nirəha. Nənimwin sə ramarə ia nirəha nənimwin səvəi iərmama sə raməmwəki pik Kristo. Kimiaha hiəuvəregi raka mə iərmama nəha truvehe, mətə təkwtəkwuni nəha nənimwin səvənhi ruvəuvehe raka ia tiprənə i.

4 Nipwnətik me. Kimiaha nə nərmama me səvəi Kumwesən. Hiəuvəuvehi irapw raka niskaiien səvəi profet eikuə me nəha ti nəri nə mə Nənimwin sə ramarə ia kimiaha niskaiien səvənhi rasori məpi raka nənimwin sə ramarə ia tiprənə i.

5 Irəha nərmama səvəi tiprənə, ro pen nəgkiariien səvənraha səvəi tiprənə, nənə nərmama səvəi tiprənə kamhətərig ia nirəha.

6 Mətə kitaha nərmama me səvəi Kumwesən. Ro iamınhi irə iərmama sə rukurən Kumwesən ramətərig ia kitaha, mətə iərmama ripko mhə in iərmama səvəi Kumwesən in rəpwəh nətərigien ia kitaha. Noien i ro kitaha sətə sas Nənimwin sə rani nipərhiənien mine nənimwin sə rameikuə.

Kumwesən riməkupwən mokeikei kitaha

3:16: Jon 13:1, Kal 1:4, 1Tes 2:8 **3:17:** Dut 15:7 **3:18:** Jem 2:15-16 **3:21:** Hip 4:16 **3:22:** Mat 21:22 **3:23:** Jon 6:29, 13:34 **3:24:** Rom 8:9, 1Jon 4:13 **4:1:** Mat 7:15, 1Jon 2:18, 2Jon 7, 1Tes 5:21 **4:2:** 1Kor 12:3 **4:3:** 1Jon 2:18, 2Jon 7 **4:4:** Mat 12:29, 1Jon 5:4-5 **4:5:** Jon 15:19 **4:6:** Jon 8:47

⁷ Nipwnatik keikei me. Pwäh kitaha sokeikei kitaha me ti nari nä mä nokeikeien raku pen ti Kumwesän. Iärmama sä ramo nokeikeien in tini Kumwesän in rukurän Kumwesän.

⁸ Iärmama sä nokeikeien sävänhi riwän in rireirei Kumwesän ti nari nä mä Kumwesän in nukune nokeikeien.

⁹ Kumwesän rinäfo mo kitaha sätöni nokeikeien sävänhi? In rinärhi pehe Tini anan kuatia ruvehe ia tivränä i mo suatuk m kitaha säuvehi nimiruian irä.

¹⁰ Nari i in nokeikeien pärhien. Ripko mhä kitaha sänokeikei Kumwesän, mätä Kumwesän rinokeikei kitaha, märhi pehe Tini remhä niten raikuas raka noien äräha me säkitaha.

¹¹ Nipwnatik keikei me. Kumwesän rokeikei pik kitaha ro iamnhi irä kitaha mwi tsamäkeikei mhokeikei kitaha me.

¹² Iärmama riti ripkätöni raka mhä Kumwesän. Mätä mä kitaha samokeikei kitaha me, Kumwesän räpwit äknekin ia kitaha, nänä nokeikeien sävänhi ruvehe matukwatukw pam ia kitaha.

¹³ Kitaha säfukurän mä säpwit äknekin ia Kumwesän in räpwit äknekin ia kitaha? Kitaha säukurän ti nari nä mä in rimäuvei pehe Nänimwin sävänhi m kitaha.

¹⁴ Nänä kimaha iahänätöni raka mamhäni irapw mä nipärhienien Tata Kumwesän rinärhi pehe Tini ruvehe mä truvehimiru närmama ia tivränä.

¹⁵ Iärmama sä rani irapw mä Iesu in Tini Kumwesän, Kumwesän räpwit äknekin irä, nänä in mwi räpwit äknekin ia Kumwesän.

¹⁶ Kitaha säuväukurän raka nokeikeien i Kumwesän ramo m kitaha, säuväuvehe raka mhäni nipärhienien irä. Kumwesän in nukune nokeikeien. Ro iamnhi irä iärmama sä ramarä ia nokeikeien in räpwit äknekin ia Kumwesän, Kumwesän räpwit äknekin irä.

¹⁷ Näpin nokeikeien ruvehe matukwatukw pam ia kitaha, noien i tro kitaha säpwäh nehekirien ia näpin Kumwesän trärpwin noien äräha me irä säväi närmama. Kitaha tsäpwäh nehekirien näpin näha, ti nari nä mä ia tivränä i noien säkitaha rämwhen ia noien säväi Kristo.

¹⁸ Iärmama sä ramokeikei Kumwesän ko ripkhekir mhä in. Näpin kitaha säukurän amasan mä Kumwesän ramokeikei kitaha, kitaha tsäpwäh nehekirien. Iärmama ramhekir ti nari nä mä rerin ramrhi närpwinien näha Kumwesän tro, mätä iärmama sä ramhekir iamnhi irä ripkukurän amasan mhä ihi mä Kumwesän ramokeikei in.

¹⁹ Kitaha samokeikei kitaha me ti nari nä mä Kumwesän rimäkupwän mokeikei kitaha.

²⁰ Trini minuä iärmama riti rini mä ramokeikei Kumwesän, mätä ramämwäki ihi piävni, in ieikuä riti. Iärmama sä räpwäh nokeikeien piävni sä ramätöni ia nänimen in ko ripkokeikei mhä Kumwesän sä ripkätöni mhä.

²¹ Nänä nägkiariien i in i Iesu rimäuvei pehe m kitaha. Iärmama sä ramokeikei Kumwesän tramäkeikei mokeikei mwi piävni.

5

Iärmama sä rani nipärhienien ia Iesu Kristo

¹ Närmama me pam sämäme kamhäni nipärhienien ia Iesu mä in Kristo sä Kumwesän rimäni mä trärhi pehe i, iräha nipwnäti Kumwesän me. Nänä kimiaha hiäukurän mä iärmama sä ramokeikei tata riti in ramokeikei mwi nipwnätin me.

² Kitaha tsäfukurän mä samokeikei pärhien nipwnäti Kumwesän me? Trini minuä samokeikei Kumwesän, nänä mamho nägkiariien me sävänhi, noien näha ramahatän pen mä kitaha samokeikei pärhien iräha.

³ Trini minua samokeikei Kumwesən nipwran i tsamo nægkiariien me səvənhi. Nənə nægkiariien me səvənhi həkkipam mhə tukutaha,

⁴ ti nəri nə mə kitaha pam nipwnəti Kumwesən me saməuvehi irapw niskaiien səvəi noien ərəha me kamo ia tivrənə i. Nəri sə saməskai irə rauvehi irapw niskaiien səvəi noien ərəha me kamo ia tivrənə i in i nahatətəien səkitaha.

⁵ Sin ko ruvehi irapw niskaiien səvəi noien ərəha me kamo ia tivrənə i? Iərmama sə rani nipərhiien mə Iesu in Tini Kumwesən, iərmama nəha in əpa ko ruvehi irapw niskaiien səvəi noien ərəha me kamo ia tivrənə i.

⁶ Iesu Kristo in iərmama sə rīməuvehe ko paptas irə ia nui marə memhə mwi niten raiu. Ripko mhə in iərmama sə rīməuvehe ko paptas əpa irə ia nui, rekəm. Mətə in iərmama sə rīməuvehe ko paptas irə ia nui marə memhə mwi niten raiu. Nənimwin Ikinan rani irapw mə nəri nəha ro nipərhiien, ti nəri nə mə Nənimwin Ikinan in nukune nipərhiien.

⁷ Nəri kahar hamarni irapw nəri nəha mə ro nipərhiien,

⁸ Nənimwin Ikinan mine nui mine netə. Nənə nægkiariien səvənrahar kwatia.

⁹ Nəpən me kitaha saməni nipərhiien ia nægkiariien səvəi iərmama, mətə nægkiariien səvəi Kumwesən ro nəgsen məpi raka, ti nəri nə mə nægkiariien nə nægkiariien səvəi Kumwesən. Nənə in ruvəuvei pehe raka nægkiariien səvənhi raməgkiari ia Tini.

¹⁰ Iərmama sə rani nipərhiien ia Tini Kumwesən rauvehi nægkiariien nəha ia rerin. Mətə iərmama sə ripkini mhə nipərhiien ia Kumwesən, in rani Kumwesən mə ieikuə riti, ti nəri nə mə in ripkini mhə nipərhiien ia nægkiariien sə Kumwesən ruvəuvei pehe raka raməgkiari ia Tini.

¹¹ Nəfe nəha nægkiariien? Nægkiariien i in i. Kumwesən rīməuvei pehe nimiruien rerin m kitaha, nənə nimiruien nəha saməuvehi ruku pen ti Tini.

¹² Iərmama sə rauvehi Tini Kumwesən rauvehi mwi nimiruien, mətə iərmama sə ripkuvehi mhə Tini Kumwesən ripkuvehi mhə nimiruien.

Nimiruien rerin

¹³ Iakamrai nægkiariien me i rauvehe tukumiaha. Kimiaha nərmama səməme hiaməni nipərhiien ia nəghi Tini Kumwesən. Iakokeikei mə kimiaha tihəukurən mə hiəuvəuvehi raka nimiruien rerin.

¹⁴ Nənə təkwtəkwuni, trini minua kitaha səfwaki m Kumwesən, nari riti nəha ikin ram-asitu ia kitaha mə tsəpwəh nehekərien. Nəri nəha in i Kumwesən ruvəni raka mə triregi nəfwakiien səkitaha, mətə nəfwakiien səkitaha traməkeikei mhesi pen atukwatukw nətərigien səvənhi mine nəfe in rokeikei mə tro.

¹⁵ Trini minua səukurən mə in triregi nəfwakiien səkitaha, nəfe nəghin tsəres in i, nənə səuvəukurən raka mə tsəuvehi.

¹⁶ Trini minua kimiaha riti rətoni piəvni riti ramo noien ərəha mətə ripko mhə noien ərəha sə ramiri pen in mə tremhə, kimiaha tihəfwaki tukwe pwəh Kumwesən ruvei pen nimiruien min. Mətə noien ərəha riti nəha ikin sə ramiri pen iərmama mə tremhə. Nənə iou iapkini mhə mə tihəfwaki ti nərmama səməme kamho noien ərəha nəha.

¹⁷ Nərmama me pam səməme kamho noien sə ripkatukwatukw mhə kamho noien ərəha, mətə noien ərəha me nepwin nəha ikin səməme həkiri pen mhə irəha mə tuhemhə.

¹⁸ Kitaha səukurən mə iərmama sə in tini Kumwesən, Tini Kumwesən atukwatukw rauvehi amasan in. Ro iamınhi irə iərmama nəha ko ripkəmwur pen mhə ia noien ərəha, iəremhə ərəha Setan rireirei nirapiien in.

¹⁹ Kitaha sæukurən mə kitaha nīpwnəti Kumwesən me, mətə nərmama səvəi tīprənə irəha pam kamharə ia rəgi iəremhə ərəha Setan.

²⁰ Kitaha sæukurən mwi mə Tini Kumwesən rīməuvehe, muvei pehe nukurənien m kitaha mə tsəukurən Kumwesən i Kumwesən pərhien. Nənə kitaha səuvəuvehe raka mhəpwit əknekīn ia Kumwesən nəha. Iakani iamīnhi irə ti nəri nə mə səpwit əknekīn ia Tini, Iesu Kristo. In nə Kumwesən pərhien. In nə nīmīruien rerīn.

²¹ Nīpwnətīk me. Tihətui amasan tukumiaha me mhəpwəh nəfwakīien m nənīmwi nari me.

Seken Jon

Nægkiariien sə rani mə nəfe i nəkukuə

Jon rirai nəkukuə i kani mə Seken Jon revən ti pran sə Kumwesən rimərfi mine nɪpwnətɪn me. Səreirei mə rirai nəkukuə i revən ti pran əfwaki riti mine nərmmama me ia nəkwai nimwə səvənhi uə nəfwakiien riti mine nakalasia me səvənhi. Nəkukuə i raməgkiari ia nokeikeiien sə nakalasia me tuho mɪnraha me. Jon rini mə nəpɪn iko nokeikeiien ikamo nəkwai Kumwesən. Nənə nəgkiariien səvəi Kumwesən rani mə tsarə ia nokeikeiien. Jon ramahatən mwi mə Iesu in Tini Kumwesən in iərmama in Kumwesən. Nakalasia me tuharaka ia nərmmama me səməme kamhəni mə Iesu in iərmama a, rɪpkə mhə in Kumwesən.

Nægkiariien sə rakupwən

¹ Iou elta səvəi nəfwakiien. Iakamrai nəkukuə i rauvehe tukw ik pran asori sə Kumwesən ruvərfi raka ik. Rauvehe mwi ti nɪpwnətɪm me. Iakoikei pərhiən kimiaha. Nənə rɪpkə mhə iou əpa, mətə nərmmama me pam səməme həukurən nəgkiariien pərhiən, irəha mwi hokeikei kimiaha.

² Kimaha iahokeikei kimiaha iamɪnhi irə ti nəri nə mə nəgkiariien pərhiən ramarə ia reritaha, nənə trarə rerin tukutaha.

³ Pwəh Kumwesən Tata səkitaha, mine Tini, Iesu Kristo, trouəriari pehe namasanien, mine napiien, mine nəmərɪnuien m kitaha. Pwəh irəhar hararə tukutaha ia nɪpərhiənien mine nokeikeiien.

Kitaha tsokeikei kitaha me

⁴ Iou iakamagien asori, ti nəri nə mə iakətoni nɪpwnətɪm me nepwɪn kamhesi pen nəgkiariien pərhiən rəmwhen ia Tata səkitaha rɪməni pehe tukutaha i mə tsaməkeikei mho.

⁵ Nənə təkwətəkwuni kitirimak iakani pehe tukw ik mə kitaha tsaməkeikei mhokeikei kitaha me. Nægkiariien i iakamrai mik rɪpkə mhə nəgkiariien ro sə vi tukutaha, rekəm. Səuvəregi raka nəgkiariien i fwe kupwən.

⁶ Kitaha tsəfo mho nərmmama hətoni mhəukurən mə kitaha samarə pərhiən ia nokeikeiien i sə iakaməgkiari irə? Kitaha tsaməkeikei mho nəgkiariien me səvəi Kumwesən. Nənə in i nəgkiariien səvənhi rəmwhen kimiaha hiəuvəregi raka fwe kupwən. Kitaha tsaməkeikei mharə ia nokeikeiien.

Kimiaha tihaməsiari ti nahatən eikuə me

⁷ Nahatən eikuə me həpɪk həuvəier raka mamhəuvən ia kwopun me ia tɪprənə i. Nahatən me i həpkɪni mhə nɪpərhiənien mə nəpɪn Iesu Kristo rɪməuvehe nɪpwran rəmwhen ia nɪpwrai iərmama pərhiən. Iərmama iamɪnhi in iərmama sə rameikuə raməmwəki pɪk Kristo.

⁸ Kimiaha tihətə amasan kimiaha me mhəpwəh nəseniien irəha heikuə ia kimiaha, kamo kimiaha hiarfai ia nəfe kitaha sənəmwur tukwe. Ramasan mə kimiaha tihəuvehi nərəkuien pam səkimiaha.

⁹ Iərmama sə rəpi raka nəgkiariien me sə Kristo rɪnahatən nərmmama me səvənhi irə, mamrɪpɪn nəgkiariien me nepwɪn mwi sə raku pen ia nətərigien atukw səvənhi, Kumwesən riwən tukwe. Mətə iərmama sə ramesi pen amasan nahatənien me səvəi Kristo, Tata Kumwesən mine Tini, irau pəri krauarə tukwe.

¹⁰ Trini minuə iərmama riti ruvehe tukumiaha, mətə nəgkariien sə ramahatən nərmama irə ropə ia nəgkariien i, tihəpwəh nuvehien in ruvniwə ia niwə me səkimiaha. Kimiaha tihəpwəh niniien ramasan tukwe,

¹¹ ti nəri nə mə iərmama sə ramini ramasan ti iərmama iamini, rəmwhen a in mwi ramasitu ia noien ərəha me səvəhi.

Nəgkariien sampam

¹² Nəgkariien me i ririk iakuə takrai mini pehe tukumiaha, mətə iakəpwəh nokeikei-ien mə takrai pen ia niwəi nəkukuə. Rerik ramrhi mə takaməkeikei muvehe tukumi-aha, nənə kitaha sətə nəmrıtaha me mhəgkari. Tako iamini mə rerıtaha pam tragien.

¹³ Piam i sə Kumwesən ruvərfi raka in, nıpwənətin me həni ramasan tukw ik.

Nampa Tri Jon

Nægkiariien sə rani mə nəfe i nəkukuə

Jon rirai nəkukuə i kani mə Nampa Tri Jon revən ti in riti nəghin nə Kaius. Kaius in iəmə asori riti səvəi nakalasia me. Ia nousəsimwinien səvəi nakalasia me fwe imwei Kaius iərman riti nəghin nə Tiotrefes. In rəpwəh nokeikeiien mə nakalasia me tuhəsevər ia rukwənu səvənraha ti nərmana səməme haməvisau nəgkiariien səvəi Kumwesən ia kwopun me. Jon rirai nəkukuə i mə trəgnəgini Kaius mīni tanak tukwe ti nasituien səvənhi. In rirai mwi nəkukuə i mə trəgkiari skai m Tiotrefes mə in rīpkasitu mhə. Jon rini mə traməkeikei mevən akwauakw fwe ikin masitu ia nirəha.

Nægkiariien sə rakupwən

¹ Iou elta səvəi nəfwakiien. Iakamrai nəkukuə i rauvehe tukw ik Kaius keikei. Iakokeikei pərhiən ik.

² Piak keikei. Iakəfwaki maməres mə tikamarə amasan ia narimnari me pam. Iakaməres mwi mə tikəsanin a nemhəien riti trīpkuvehi mhə ik rəmwhen ikamarə amasan ia nimiruien səim.

Jon rerin ragien ti noien amasan səvəi Kaius

³ Rerik ragien nəpin iakregi piəvtaha me nepwin həuvehe mhəni irapw nīpərhiənien səim. Irəha həni mə ia nəpin me ikamesi pen nəgkiariien sə ro nīpərhiənien.

⁴ Nəpin iakregi mə nīpwnətik me kamhesi pen nəgkiariien sə ro nīpərhiənien rerik ragien pik məpi raka nəpin rerik ragien ti narimnari me nepwin.

⁵ Piak keikei. Ia nəpin me pam ikamo noien amasan, mamasitu ia piəvtaha me səməme həuvehe tukw ik nəri auər a mə ikreirei irəha.

⁶ Irəha həuvəni irapw raka nokeikeiien səim ia nəmri nakalasia me ia kwopun i. Trini minuə nepwin mwi həuvehi suatuk səvənraha mhəuvehe tukw ik, ramasan mə tikamasitu mwi ia nirəha ia noien sə Kumwesən rokeikei.

⁷ Tiko iamīnhi irə ti nəri nə mə irəha həuvəier imwənraha mə tuhəuvən mhəvisau irapw nəghi Iesu Kristo. Nənə ia suatuk səvənraha irəha həpkuvehi mhə nasituien riti ruku pen ti nərmana səməme hərəirei Kumwesən.

⁸ Kitaha tsaməkeikei mhasitu ia nərmana me ho iamīnhi mə kitaha tsəuvehi rəgītaha me mhə kuatia ti nini irapwien nəgkiariien sə ro nīpərhiənien.

Tiotrefes mine Temetrius

⁹ Iakuvərai raka nəkukuə riti ruvehe ti nakalasia me nə imwam. Mətə Tiotrefes, iəmə sə rokeikei mə trakupwən ia nirəha, rīpkətərig mhə nəgkiariien səiou. In rīpkətərig mhə irə ti nəri nə mə in ramo nəri auər a ia nasoriien səkimaha.

¹⁰ Trini minuə iakuvehe, takini irapw narimnari me sə in ramo. Takini irapw nəgkiariien ərəha me sə in ramini mauəsi kimaha irə. Rīpko mhə in a nə in ramo. Mətə nəpin piəvtaha me həuvehe, in rīpkəsevər mhə ia nimwə səvənhi ti nirəha, nənə mamīnise mwi nərmana səməme hokeikei mə tuho, mamərhi irapw irəha ia nəmri nakalasia me.

¹¹ Piak keikei. Tikəpwəh nesi penien noien ərəha, mətə tikesi pen noien amasan. Iərmama sə ramo noien amasan in səvəi Kumwesən. Iərmama sə ramo noien ərəha in rīreirei Kumwesən.

¹² Mətə nərmana pam kamhəni amasan Temetrius. Noien səvənhi ramahatən pen mə in ramesi pen nəgkiariien sə ro nīpərhiənien. Kimaha mwi iahaməni mə in iəmə amasan riti. Nənə kimiaha hiəukurən mə nəfe kimaha iahaməni ro nīpərhiənien.

Nəgkariien sampam

¹³ Nəgkariien me i rɪpɪk iakuə takrai mɪni pehe tukw ik, mətə iakəpwəh nokeikeiien mə takrai pen ia nɪmwai nəkukuə.

¹⁴ Rerɪk ramrhi mə trɪpko mhə tui iakuvehe tukw ik, nənə krau krouətə nəmrɪrau me rouəgkiari.

¹⁵ Iakəfwaki mə nəmərinuien tramarə tukw ik. Nənə ik me nepwɪn ia kwopun i həni pehe ramasan tukw ik. Tikini tukwini ramasan səkimaha revən tɪ piəvtaha me nepwɪn nə kimiaha mɪnraha.

Jut

Nægkiariien sə rani mə nəfe i nəkukuə

Jut rəmwhen ia Jemes, in piəvi Iesu. In rirai nəkukuə i mægkiari ia nahatən eikuə me səməme Pita ramægkiari ia nirəha ia nəkukuə səvənhi sə ro kəru irə. Jut in mwi rini mə nakalasia me tuhaməkeikei mhəsiari kamo nahatən eikuə me nəha həkoui irəpw irəha ia suatuk atukwatukw. Nahatən eikuə me nəha haməni mə Iesu rəpko mhə in Tini Kumwesən. Irəha kamhəiri pen nərmana ia noien ərəha. Jut rini mə Kumwesən trərpwın noien ərəha səvəi nahatən eikuə me mouraha irəha. Rəmwhen in rınərpwın raka noien ərəha səvəi nagelo ərəha me mine nərmana ərəha me ia nəpın səvəi Oltestamen.

Nægkiariien sə rakupwən

¹ Iou Jut. Iou iərmama riti sə iakamo tukwini nari m Iesu Kristo. Piak nə Jemes. Iakamrai nəkukuə i rauvehe tukumiaha nərmana me i Tata Kumwesən rinokeikei kimiaha, məkwein ia kimiaha. Iesu Kristo in ramətui amasan tukumiaha.

² Pwəh Kumwesən trəriari pehe napiien, nəmərnuien, mine nokeikeiien m kimiaha. Pwəh irəhar harasori mwi tukumiaha.

Nəkur ərəha me mine nərpwınien sə Kumwesən tro mınraha

³ Piak keikei me. Fwe kupwən iakokeikei pik mə takrai nəkukuə i m kimiaha, mægkiari ia suatuk səkitaha pəri Kumwesən rauvehimiru kitaha irə. Mətə təkwətəkwuni iakregi mə takaməkeikei mirai nægkiariien i, mini pehe tukumiaha mə tihaməkeikei mhousari mhəkwtəmhiri əknekın nægkiariien i kitaha samahatətə irə. In i nægkiariien pərhiien sə Kumwesən rıməuvei pen m nərmana me səvənhi, nənə trəpkuvei pen mhə mwi ia nəpın riti mwi.

⁴ Iakani iamınhi irə ti nəri nə mə nərmana nepwın həuvəuvehe afafa raka ia nousəsimwınien səkimiaha. Irəha nəkur ərəha me. Kamhəkoui namasanien i Kumwesən rauvehimiru kitaha irə ruvehe mo nari riti sə raməsəni irəha həukurən noien nəfe nəghin nətərigien ərəha səvənraha rokeikei. Irəha kamhəuvsini təkutanraha m Iesu Kristo, mətə in əpa nəha Iəmə asori mine Iərimənu səkitaha. Kuvərai pen raka tui ia Nəkukuə Ikinan nəfe nərpwınien Kumwesən truvei pen mınraha.

⁵ Iakuə tako rerimiaha rirhi nari m nari me nepwın səməme hiəuvəukurən raka. Fwe tui Iərimənu rıməuvehimiru nəkur Isrel, miri raka irəha ia tənə Ijip, mətə kurirə rousi əpune irəha nəha səməme həpkini mhə nıpərhiienien ia nægkiariien səvənhi.

⁶ Nənə rerimiaha trirhi ro nagelo me nəha fwe kupwən səməme həpkəkwtəmhiri mhə nasoriien sə kauvei pen mınraha, mətə haraka irə, mhəpwəh kwopun atukwatukw səvənraha. Kumwesən rınərihi irəha ia jen me səməme tuhəpkiwən mhə, məmri pen irəha fwe inhəripw ia kwopun rıpitəv ikın. Tuhamarə ikın meste nəpın asori sə Kumwesən trərpwın noien ərəha irə.

⁷ Nənə tihəpwəh nenouenouien taon mi nəha Sotom mine Komora mine rukwənu me ipaka fwe kupwən. Napw rahi pam nərmana me ikın ti nəri nə mə nərman mine nıpran kamhəiri əpnəpen irəha me, nərman me kamhəiri atukw a irəha me. Nərmana me nəha həmwhen ia nahatən penien riti sə ramahatən pen nərmana səməme Kumwesən trərpwın noien ərəha me səvənraha ia napw sə rauək rerin.

⁸ Ia noien me nəha rəmwhen a mwi nərmana me i iakamægkiari ia nirəha kamhəkurirə nəməkrəhaien me səvənraha, mamho noien əmkemik ia nıpwranraha,

mamhəni mə Iərimənu in rīpkasori mhə ia nirəha, nənə mamhəni ərəha mwi nagelo me fwe ia neiəi.

⁹ Mətə Mikael i, agelo sə rasori ia nagelo me pam, in rīpko mhə iamīnhi. Fwe kupwən, nəpīn krouəvisə irau Setan mə sin truvehi nīpwrai Moses mīnīmwī, in rīpkuvehi utə mhə in mīni nəgkiariien ərəha riti muəsi Setan i. Mətə in rīni a mə, “Pwəh Iərimənu trīnise ik.”

¹⁰ Mətə nərmama me i, trīni mīnuə hərəirei nīpwrai nari riti, tuhaməkeikei mhəni ərəha. Irəha hāmwhen ia nəri əprmin me səvənraha nətərigien riwən. Hamo a nəfe narimnari me rerīnraha rokeikei, nənə noien nəha ramouraha a irəha.

¹¹ Aueh, trərəha anan ti nirəha! Irəha kamhesi pen suatuk nə Ken rīnesi pen. Irəha hokeikei pīk mane mamhəmwei ia nərəhaien nəha Palam rīno. Irəha atukw a kamhouraha irəha ti nəri nə mə kamhərer mamhəni ərəha Kumwesən rəmwhen ia Kora rīno.

¹² Irəha hāmwhen ia nīpitəvpitəvien me ia kurkwamiaha. Nəpīn hiamousəsīmwin kīmiaha me ia nokeikeien, mamhani pəri nari, irəha həkhekekīr mhə, mamhətərig atukw a ti nirəha. Irəha hāmwhen ia nəpuə me nīmətagi rameikwi pehe irəha, mətə nesən riwən. Irəha hāmwhen ia nei me həkukuə mhə ia nəpīn sə nei raukuə irə. Ro iamīnhi irə tukeivi utə irəha irəha ruenhīnraha me nənə tuhemhə anan.

¹³ Irəha hāmwhen ia peiau peiau asori me ia təsi. Noien səvəi naurisien səvənraha rameiai rəmwhen ia nīsəkwaī təsi. Irəha hāmwhen ia kəməhau səməme kamhəivə. Kumwesən rīnəpnəpenə raka kwopun pitəv anan riti səvənraha tuharə rerīn ikīn.

¹⁴ Inok, iərmama sə ro sefen ruku pen ia kwənəkwus səvəi Atam, rīni irapw nəgkiariien sə Kumwesən ruvei pen min, mukupwən məgkiari ia nərmama me i, mīni mə, “Hətə ro! Iərimənu rauvehe irəha nagelo ikinan me səvənhi irəha taosen m taosen.

¹⁵ In rauvehe mə trərpwin noien ərəha səvəi nərmama me pam. Nəfe noien ərəha me irəha hənə ia suatuk sə rəpwəh nəmwhenien ia nənimen, uə nəfe nəgkiariien skai me nəkur ərəha me səməme kamho noien ərəha hāməni irə, in tro pui pam, muvei pen nərpwīnien mīnraha.”

¹⁶ Nərmama me i kamho nəgkiariien me ti nīni ərəhaien nari. Ko irəha həkafafa mhə. Kamhesi pen nəfe noien ərəha nətərigien səvənraha rokeikei. Kamhəfiutə atukw a ia nirəha me. Kamhəgnəgīni nərmama, mətə ho a mə nərmama tuhasitu ia nirəha.

Rerīmiaha tramrhi nəgkiariien səvəi aposol me

¹⁷ Mətə piak keikei me, rerīmiaha traməkeikei mīrhi nəfe aposol me səvəi Iesu Kristo Iərimənu səkitaha həuvəni raka fwe kupwən mə trier irapw.

¹⁸ Həməni pehe tukumiaha i mə, “Tramevən ipaka ti nəpīn sampam nərmama nerpwin tuhəuvehe. Irəha tuharis ia kīmiaha, mamhesi pen nəfe noien ərəha nətərigien səvənraha rokeikei, mamho narimnari me həpwəh nəmwhenien ia nəmri Kumwesən.”

¹⁹ Nərmama me i tuhəvisə mheitehi kusen səkīmiaha. Irəha nərmama me səvəi tīprənə i. Nənimwin Ikinan riwən ia nirəha.

²⁰ Mətə piak keikei me, kīmiaha tihaməkeikei mhərpwi əknekīn kīmiaha me, mho nahatətəien səkīmiaha rīskai. Nahatətəien nəha ruku pen ti Kumwesən, nənə ro ikinan i. Nəpīn me tihaməkeikei mhəfwaki ia nīskaiien səvəi Nənimwin Ikinan,

²¹ mhəpwəh narakaien ia nokeikeien səvəi Kumwesən. Tiho iamīnhi mamheitenhi Iesu Kristo Iərimənu səkitaha. In truvehe mapī kīmiaha, nənə muvei pehe nīmīruien rerīn m kīmiaha.

²² Nərmama səməme nahatətəien səvənraha rīpkiskai mhə, kīmiaha tihaməkeikei mhapi irəha.

1:9: Dan 10:13,21, Dan 12:1, 2Tes 2:11, Rev 12:7, Sek 3:2 **1:10:** 2Tes 2:12 **1:11:** 1Jon 3:12, 2Tes 2:15, Nam 16:1-35
1:11: Jen 4:3-8 **1:11:** Nam 31:16 **1:12:** 2Tes 2:13,17, Esik 34:8 **1:13:** 2Tes 2:17, Aes 57:20 **1:14:** Jen 5:21-24, Dut 33:2, Mat 25:31 **1:16:** 2Pit 2:10,18 **1:17:** 2Tes 3:2 **1:18:** 2Tes 3:3 **1:19:** 1Kor 2:14 **1:20:** Kol 2:7, 1Tes 5:11

²³ Nərmama səməme kamho noien ərəha me, tihaməkeikei mhəuvehi raka irəha ia noien ərəha me səvənraha. Tihəuvehimiru irəha pwəh həpwəh nevənien fwe ia napw. Nərmama nepwın mwi tihaməkeikei mhapi irəha, mhehekır mwi irəha. Nəri auər a mə tinari səvənraha, mətə tihəhekır i, mhəpwəh nırapıien, ti nəri nə mə rəmkemik ia nərəhaien səvənraha.

Nəgkariien sampam

²⁴ Kumwesən in əpa trəkwtəmhiri kimiaha mə tihəpwəh nımweiiien. In əpa tro hiəuvən mhərər ia nənimen ia kwopun səvənhi sə raməhiapw, kimiaha tihatukwatukw pam, mamhagien asori.

²⁵ Kumwesən i sə rauvehimiru kitaha ia nəghi İesu Kristo İərimənu səkitaha in əpa Kumwesən. Pwəh nəgnəginiien, mine nərimənuien, mine niskaiien, mine nasoriien həuvən əpa tukwe fwe tui nəpın tıprənə ramiwən ihi, ipwet mine, mamevən meste nuk nuk me. Ouəh, pwəh ro iamınhi.

Revelesen Nægkiariien sə rani mə nəfe i nəkukuə

Jon in aposol riti səvəi Iesu Kristo. Nəpin kınərhi irapw in revən fwe tənə əmweris riti nəghin nə Patmos nənə mırari nəkukuə i Revelesen. Jon rokeikei mə truvehi utə nətərigien səvəi nakalasia me səməme kamo nəmisəien mınraha ti nahatətəien səvənraha ia Iesu Kristo. Jon rokeikei mə nakalasia me tuhəukurən mə Kumwesən ramərimənu ia nəfe kamo ia tıprənə i. Ia nəkukuə i Nənımwın raməgkiari mamə səukurən mə Iesu Kristo in Iərimənu. In ramərimənu ia nərmama me pam mıne narımnari me pam, mamərimənu mwı ia nərmama səməme haməuvehi nıskaiien asori ia tıprənə i. Kumwesən trərpwın noien ərəha me səvəi nərmama mıne Setan ia kwopun napw rauək ikın. Kumwesən tro nıtətə sə in ramərimənu irə trier irapw. In tro mwı neiai vı riti mıne tıprənə vı riti.

Nægkiariien sə rakupwən

¹ Nəkukuə i raməgkiari ia nari m nari me səməme Iesu Kristo rıno pui. Kumwesən rıməuvei pen narımnari me i mın mə in trahatən səvənhi iotukwininari me irə pwəh irəha hətoni mhəukurən narımnari me nəha rıpkə mhə tui tuhaməkeikei mhəier pehe. Iesu rərhi pen agelo səvənhi revən məvisau pen narımnari me i m səvənhi iotukwininari riti nəghin nə Jon.

² Jon nə rırai pen ia nəkukuə i narımnari me pam sə in rınətoni. In i nəgkiariien səvəi Kumwesən mıne nəgkiariien sə Iesu Kristo rıni mə ro nıpərhiienien.

³ Pwəh Kumwesən rəkwein amasan ia iərmama sə trəvsini irapw nəgkiariien me ia nəkukuə i. Pwəh in rəkwein amasan mwı ia səməme tuhəregi mhəsi pen nəfe kımərai pen ia nəkukuə i. Iakani iamınhi irə ti nəri nə mə nəpin sə narımnari me i tuhəier pehe irə ruvəuvehe ipaka.

Jon rırai nəkukuə i revən ti nakalasia me ia taon me nəha sefen ia profens Esia

⁴ Iou Jon iakamrai nəkukuə i rauvehe tukumiaha nakalasia me ia taon me nəha sefen ia profens Esia. Iakəfwaki mə Kumwesən sə rınarə fwe kupwən, marə ipwet mıne, mamevən meste tıpkıwən mhə, in truvei pehe namasanien mıne nəmərınuien m kımiaha. Iakəfwaki mə nənımwın me nəha sefen kupwən ia jea sə in raməkure irə mamərimənu,

⁵ mıne Iesu Kristo irəha mwı tuho iamınhi irə. Iesu Kristo in iərmama i rıməni irapw nəfe in rınətoni mıregi nərmama həukurən nətığiteien ia nəgkiariien səvənhi. In iərmama i rıməkupwən mətui ia nərmama me səməme həuvamhə. In iərmama i ramərimənu ia kig me səvəi tıprənə i. In ramokeikei kıtaha, muvi nıten meivinari ia kıtaha irə mə noien ərəha me səkıtaha ko həpkəkwtəmhirı mhə mwı kıtaha.

⁶ In ro kıtaha səmwhen ia kig me mıne pris me ia nəmri Tata Kumwesən səvənhi. Pwəh nasoriien mıne nərimənuien krauevən tukwe in ia nuk nuk me. Ouəh pwəh ro iamınhi.

⁷ Hətə ro. In rauvehe ia reri nəpuə me.

Nərmama me pam tuhətoni in ia nənımenraha.

Irəha səməme hənəpi in ia nitei,

mıne nərmama ia kwənəkwus me pam ia təkure tıprənə i tuhətoni,

rərınraha rəpou hasək tukwe.

Ouəh pwəh ro iamınhi.

⁸ Kumwesən səkitaha rani iam̄nhi irə mə, “Iou i Alfa m̄ine Omeka.^a Iakinərə fwe kupwən, marə ipwet m̄ine, mamevən meste tapkiwən mhə. Iakauvehi n̄iskaiien me pam.”

Jon rətoni Iəm̄ati Iərmama

⁹ Iou Jon piəvmiaha riti. Kitaha miou samarə pəri ia nəkwei nitətə Iesu ramərimənu irə. Iakamərer əknek̄in kitaha m̄ kimiaha ia nəmisəien me səməme kamo m̄ kitaha ti nəgh̄in. Nəp̄in riti fwe kupwən kəmri pen iou iakarə ia tənə əmweris riti nəgh̄in nə Patmos.^b Irəha həmri pen iou fwe ik̄in ti nəri nə mə iakaməvisau irapw nəgkiariien səvəi Kumwesən m̄ine nəgkiariien sə Iesu r̄ini mə ro n̄ipər̄hienien.

¹⁰ Ia nəp̄in səvəi Iərimənu səkitaha iakətoni vison riti Nən̄imw̄in rəriari miou. Ia vison nəha iakregi iərmama riti raməgkiari ia təkutak rerin rasori rəmwhen ia kisipw,

¹¹ m̄ini mə, “Rai pen ia nəkukuə nəfe ikamətoni, nənə mər̄hi pen nəkukuə nəha revən ti nakalasia me səməme kamharə ia taon me nəha sefen. Nəgh̄i taon me nəha Efesas m̄ine Sm̄ana m̄ine Pekamam m̄ine Tuatira m̄ine Satis m̄ine Filatelfia m̄ine Laotisia.”

¹² Iakuv̄sini iou mə takətoni mə sin nəha raməgkiari pehe miou. Nəp̄in ikuvsini iou mətōni nəri laet raməkure utə irə irəha pam sefen k̄ino ia kol. ¹³ Ia kurkw̄anraha iərmama riti rəmwhen ia iəm̄ati iərmama riti. Tinari səvənhi rəpwəm̄wis. Rəkwani nari k̄ino ia kol rukurau ia kwənpwenh̄in.

¹⁴ N̄imwai nukwənen rəpsan rəmwhen ia n̄imwheri sipsip. Rəpsan p̄ik rəmwhen ia n̄isəkwei tasi.^c Nən̄imen mi krouəmwhen ia nərəmi napw.

¹⁵ N̄isun mi krauser rouəmwhen ia aean nəha prons sə kuvani ia napw mə sə rərəha traiu raka. Rer̄in rəmwhen ia nui asori sə ramivə mamier̄ig.

¹⁶ In rauvehi kəməhau me sefen ia rəḡin mwatuk. Nau səvəi naruagənien rəhiə ia n̄ikaren mi ruku pen ia n̄ipəgi nəkwan m̄ier. Nən̄imen rəmwhen ia meri sə raməhiapw ia rukwəsik̄ər.

¹⁷ Nəp̄in iakətoni iəm̄ə nəha iakmwei irapw ia n̄isun mi rəmwhen iakemhə. Mətə in rəmri pehe rəḡin mwatuk ia nirak, m̄ini mə, “Tikəpwəh nehek̄irien. Iou iərmama i iakinərə raka kupwən, nənə takarə m̄wi kurirə.

¹⁸ Iou iərmama i iakam̄iru. Fwe kupwən iakimamhə, mətə ətə ro təkwtək̄wuni iakuv̄m̄iru takim̄iru ia nuk nuk me. Iou iakasori ia Noien Iərmama Remhə, masori m̄wi ia Imwei Nəkur Həuvamhə.^d

¹⁹ Ro pen tikaməkeikei m̄irai pen ia nəkukuə narimnari me i ikamətoni, səməme kamo ipwet m̄ine, m̄ine səməme tuhəuvehe kurirə.

²⁰ Takini pehe tukw ik̄ i n̄ipwrai kəməhau me i irəha pam sefen ikamətə ia rəḡik mwatuk m̄ine n̄ipwrai nəri laet raməkure utə irə irəha pam sefen k̄ino ia kol. Kəməhau me nəha sefen irəha nəha nagelo me səvəi nakalasia me səməme kamharə ia taon me nəha sefen. Nənə nəri laet raməkure utə irə irəha pam sefen k̄ino ia kol irəha nəha nakalasia me səməme kamharə ia taon me nəha sefen.”

2

Nəgkiariien ramevən ti nakalasia me fwe Efesas

¹ “Rai nəkukuə riti revən ti agelo səvəi nakalasia me ia taon nəha Efesas, m̄ini pen m̄inuə:

1:8: Rev 1:4, 15:3, Rev 21:6, 22:13 **a** **1:8:** Alfa in leta sə rukupwən ia alfapet səvəi nəkur Kris. Omeka in leta sampam. Nahag i kaməkwein Kumwesən irə n̄ipwran mə in nukunen m̄ine nək̄rəkwerin. Əvsini m̄wi Rev 21:6, 22:13. **1:9:** Rev 6:9 **b** **1:9:** Patmos in tənə əmweris riti kəmri pen Jon fwe ik̄in rəmwhen mə in ramarə ia kalapus. **1:13:** Dan 7:13, 10:5 **1:14:** Dan 7:9, 10:6, Rev 2:18, 19:12, Rev 14:2 **c** **1:14:** Nəgkiariien səvəi nəkur Kris ram̄ini iam̄nhi irə m̄inuə “Rəpsan p̄ik rəmwhen ia sno.” **1:16:** Hip 4:12, Rev 1:20, Rev 2:12,16, Rev 19:15,21 **1:18:** Aes 44:6, 48:12, Rev 2:8, 22:13 **d** **1:18:** Nəgkiariien səvəi nəkur Kris ram̄ini iam̄nhi irə m̄inuə “Iou iakauvehi ki me səvəi Noien Iərmama Remhə m̄ine Imwei Nəkur Həuvamhə.” **1:19:** Rev 1:1 **1:20:** Rev 1:16, 2:1, Rev 3:1 **2:1:** Rev 1:16; 20

Nægkiariien i sǽvǽi iǽrmama sǽ rauvehi kǽmǽhau sefen ia rǽgin mwatuk, nǽnǽ, mamavǽn ia kurkwai nǽri laet ramǽkure utǽ irǽ irǽha pam sefen kino ia kol.

² Iou iakukurǽn noien me sǽkimiaha. Iakukurǽn mǽ hiamǽmwur pik mamhǽrer ǽknekin ia nǽpin me. Iakukurǽn mǽ hiamǽrǽpinhǽ ia nǽkur ǽrǽha. Hiǽnǽkiri noien sǽvǽi nǽrmama me nǽha kamhǽni mǽ irǽha aposol me mǽtǽ ripko mhǽ irǽha pǽrhien, nǽnǽ, hiǽnǽtoni raka mǽ irǽha kamheikuǽ.

³ Iakukurǽn mǽ ia nǽpin me kamo nǽmisǽien m kǽimiaha ti nǽghik, mǽtǽ hiamǽrer ǽknekin ia nahatǽtǽien sǽkimiaha mhǽpwǽh nǽpouien.

⁴ Mǽtǽ nari riti nǽha ikin hiamo ripkatukwatukw mhǽ ia nǽnimek. Kǽimiaha hiǽnǽpwǽh nokeikeiien kupwǽn sǽkimiaha.

⁵ Ro iamǽnhi irǽ rerǽmiaha tramrhi nǽrerien sǽ hiǽnǽrer irǽ fwe kupwǽn kurirǽ hiǽmwei. Tihǽrǽrig ia noien ǽrǽha me sǽkimiaha, mhǽ narimnari me nǽha sǽ hiǽnamo fwe kupwǽn. Trǽni minuǽ hiǽpwǽh nirǽrigien ia noien ǽrǽha me sǽkimiaha, nǽnǽ takuvehe tukumiaha muvehi raka sǽkimiaha nǽri laet ramǽkure utǽ irǽ ia tǽmwhekin.

⁶ Mǽtǽ nari kuatia nǽha ikin hiamo ramasan. Kǽimiaha hiǽmwǽki noien me nǽha nǽrmama sǽvǽi Nikolas kamho rǽmwhen iou mwi iakǽmwǽki.

⁷ Iǽrmama sǽ nǽkwǽregin rarǽ tramǽkeikei mǽtǽrig amasan ia nǽgkiariien me sǽmǽme Nǽnimwǽn Ikinan rani pen ti nakalasia me. Iǽrmama sǽ trǽskai meste naruagǽnien rukurau, iou takǽseni in rǽni nukwai nei kauvehi nimǽruien irǽ ramǽrer ia kwopun nǽha Parataes sǽvǽi Kumwesǽn.”

Nǽgkiariien ramevǽn ti nakalasia me fwe Smana

⁸ “Rai nǽkukuǽ riti revǽn ti agelo sǽvǽi nakalasia me ia taon nǽha Smana, mini pen minuǽ:

Nǽgkiariien i sǽvǽi iǽrmama sǽ rǽnarǽ raka kupwǽn, nǽnǽ trarǽ mwi kurirǽ. In remhǽ mǽtui mwi.

⁹ Iou iakukurǽn nǽmisǽien sǽkimiaha. Iakukurǽn mǽ sǽkimiaha nautǽ riwǽn. (Mǽtǽ ia nǽnimek nautǽ sǽkimiaha rasori anan.) Iakukurǽn nǽgkiariien ǽrǽha me nǽha nǽrmama nepwǽn kamhǽni ia kǽimiaha. Irǽha kamhǽni mǽ irǽha nǽkur Isrel, mǽtǽ rekǽm. Nousǽsimwǽnien sǽvǽnraha sǽvǽi Setan.

¹⁰ Tihǽpwǽh nehekǽrien nǽmisǽien i tripkko mhǽ tui reste kǽimiaha. Hǽregi ro. Setan tripkosǽ pen kǽimiaha nepwǽn ia kalapus mǽ tro mǽtǽ sas ia nahatǽtǽien sǽkimiaha. Tihǽregi nǽmisǽien ia nǽpin me i irǽha pam ten. Kǽimiaha tihamǽkeikei mhǽrer ǽknekin nǽri auǽr a trǽni minuǽ kousi ǽpune kǽimiaha, nǽnǽ iou takuvei pehe nimǽruien m kǽimiaha rǽmwhen kǽfǽfau pen kǽfǽfau amasan ia kǽnkapwǽ iǽrmama sǽ rǽvtǽnhi nǽrmama ia naiuien.

¹¹ Iǽrmama sǽ nǽkwǽregin rarǽ tramǽkeikei mǽtǽrig amasan ia nǽgkiariien me sǽmǽme Nǽnimwǽn Ikinan rani pen ti nakalasia me. Iǽrmama sǽ trǽskai meste naruagǽnien rukurau in trǽpwǽh nemhǽien ia nemhǽien sǽ ro kǽru irǽ.”

Nǽgkiariien ramevǽn ti nakalasia me fwe Pekamam

¹² “Rai nǽkukuǽ riti revǽn ti agelo sǽvǽi nakalasia me ia taon nǽha Pekamam, mini pen minuǽ:

Nǽgkiariien i sǽvǽi iǽrmama sǽ rauvehi nau sǽvǽi naruagǽnien rǽhiǽ ia nǽkaren pǽri mi.

¹³ Iou iakukurǽn kwopun hiamarǽ ikin. Jea sǽ Setan ramǽkure irǽ mamǽrimǽnu in nǽha ia kwopun nǽha, mǽtǽ kǽimiaha hiamuvehi ǽknekin nǽghik ia nǽpin me, mhǽpwǽh nǽrkwafǽien i mǽ hiamahatǽtǽ ia nirak. Pǽrhien hiǽpwǽh mwi nǽrkwafǽien i fwe kupwǽn nǽpin Antipas ramarǽ ihi. In iǽrmama riti sǽiou iakukurǽn nǽtigiteien irǽ. Rǽnǽrer irapw mǽgkiari ia nirak kousi ǽpune in ia taon sǽkimiaha, kwopun Setan ramarǽ ikin.

¹⁴ Mətə narimnari me nepwɪn nəha ikin hiamo həpkatukwatukw mhə ia nənimek. Kimiaha me nepwɪn kamhəkurirə nahatənien səvəi Palam. Palam nəha in rɪnahatən Kig Palak mə in trərhiərhi nəkur Isrel pwəh irəha ho noien ərəha, mhani nəveginien sə kiməuvei pen m nənimwi nari me sə kaməfwaki pen mɪnrəha, nənə, mhəiri əpnəpen irəha me.

¹⁵ Ia noien nəha kimiaha nepwɪn mwi kamhəkurirə nahatənien səvəi nərmama me səvəi Nikolas.

¹⁶ Ro iamɪnhi irə tihərərɪg ia noien ərəha me səkimiaha. Mə hiəpwəh, trɪsko mhə tui iakuvehe tukumiaha, mousi nərmama me nəha, mərəi irəha ia nau səvəi naruəginien sə ruku pen ia nɪpəgi nəkwak mier.

¹⁷ Iərmama sə nəkwəregin rarə traməkeikei mətərɪg amasan ia nəgkiariien me səməme Nənimwɪn Ikinan rani pen ti nakalasia me. Iərmama sə trɪskai meste naruəginien rukurau takuvehi nəveginien i ramərkwafə, nəghɪn nə mana, muvehi muvei pen min. Nənə takuvei pen mwi kəpwier əpsan riti min sə kimərəi pen nəhag vi irə. Nəhag vi nəha nərmama həreirei. Iərmama sə truvehi kəpwier nəha in əpa trukurən.”

Nəgkiariien ramevən ti nakalasia me ia Tuatira

¹⁸ “Rai nəkukuə riti revən ti əgelo səvəi nakalasia me ia taon nəha Tuatira, mɪni pen mɪnuə:

Nəgkiariien i nəgkiariien səvəi Tɪni Kumwesən sə nənimen mi krauəhiəpw rəmwhen ia napw, nənə nisun mi krouəmwhen ia aean i pras sə kinahakwi kahakwi amasan.

¹⁹ Iou iakukurən noien me səkimiaha. Iakukurən nokeikeiien səkimiaha, mɪne nahatətəien səkimiaha, mɪne nasituien sə hiamo m nərmama. Iakukurən mə hiamərer əknekɪn ia nəpɪn me. Iakukurən mə noien amasan me hiamo ipwet mɪne irəha həpɪk mhəpi raka noien amasan me hiənamo fwe kupwən.

²⁰ Mətə nari riti nəha ikin hiamo rɪpkatukwatukw mhə ia nənimek. Kimiaha hiaməsəni noien səvəi pran nəha Jesepel. In rani mə in profet riti, mətə nahatənien səvənhi rameikuə ia iotukwininari me səiou, mamə irəha nərmən mɪne nɪpran kamhəiri əpnəpen irəha me, nənə mamhani nəveginien sə kiməuvei pen m nənimwi nari me səməme kaməfwaki pen mɪnrəha.

²¹ Iakeitenhi pran nəha mə in trɪrərɪg ia noien ərəha səvənhi, mətə in rəpwəh nokeikeiien mə trə iamɪnha irə.

²² Ro pen, hətoni ro, takuvei pen nemhəien skai riti min, mərəarki irəpw in raməmisə a ia nɪməhan səvənhi. Nərmama me nəha kamho əpnəpen nari irəha mɪn takərarki pen irəha ia nəmisəien asori. Tako iamɪnha irə trɪni mɪnuə irəha həpwəh nɪrərɪgien ia noien ərəha me səvəi prən nəha.

²³ Nənə nɪpwənəti prən nəha takousi əpune irəha. Ro iamɪnhi irə nakalasia me pam tuhəkukurən mə iou i iərmama iakamətə pui nətərɪgien səvəi nərmama mɪne rerɪnrəha me, nənə takərpwɪn pehe nərəkuien m kimiaha kuatia kuatia resi pen a noien me səkimiaha.

²⁴ Mətə iakukurən mə kimiaha me nepwɪn fwe Tuatira hiəpkukurirə mhə nəgkiariien səvəi Jesepel. Hiəreirei nəgkiariien me nəha kamɪni mə, ‘Nəgkiariien anan me səvəi Setan in ramərkwafə ia təkutan.’ Iakani pehe tukumiaha i mə nari pam riti mwi riwən sə takəmri pehe ia kimiaha mə tiho,

²⁵ mətə tihaməkeikei mhəkwtəmhirɪ əknekɪn nəri sə hiəuvəuvehi raka meste takuvehe.

²⁶ Iərmama sə trɪskai meste naruəginien rukurau, mamə mwi nəfe iakiməni mə trə mevən meste nəpɪn sampam, iərmama nəha takuvei pen nasoriien min, in trasori ia nərmama ia tənəmtənə me.

27 'In truvehi nəri skai riti sə rəmwhen ia nep ramahatən pen nasoriien səvəi kig. In tramərimənu ia nirəha, maməteftēfi irəha rəmwhen kamousi testēsi tekinari me i kino ia nise tīprənə.'

28 Nīpərhienien iou takuvei pen nasoriien min rəmwhen Tata səiou rīməuvei pehe miou. Nənə takuvei pen mwi kəməhau i kofətəteia min.

29 Iərmama sə nəkwəregin rarə traməkeikei mətərig amasan ia nəgkiariien me səməme Nənīmwin Ikinan rani pen ti nakalasia me."

3

Nəgkiariien ramevən ti nakalasia me fwe Satis

1 "Rai nəkukuə riti revən ti agelo səvəi nakalasia me ia taon nəha Satis, mini pen minuə: Nəgkiariien i səvəi iərmama sə rauvehi nənīmwin me səvəi Kumwesən irəha pam sefen, nənə mauvehi mwi kəməhau me irəha pam sefen. Iou iakukurən noien me səkimiaha. Iakukurən mə kani nəghimiaha mə kimiaha hiaməmīru, mətə rekəm. Kimiaha hiəuvamhə raka.

2 Hətui rə! Tīpko mhə tui noien amasan me səkimiaha hiənamo fwe kupwən tuhəiwən anan. Mətə tihaməkeikei mhousari mə tihəuvehi utə mwi noien me səkimiaha mho həuvehe mhəskai, ti nəri nə mə iakəpwəh ihi nətoniien noien amasan riti sə hiəno mhəuvən mho sampam irə nənə ratukwatukw ia nəmri Kumwesən səiou.

3 Ro pen rerimiaha tramrhi nəgkiariien sə hiəuvəuvehi raka mhəregi kinahatən kimiaha irə fwe kupwən. Tiho nəgkiariien nəha, mhərərig ia noien ərəha me səkimiaha. Trini minuə hiəpwəh nətuiien, takuvehe tukumiaha rəmwhen ia rakres, nənə tihəirei nəfe nəpin takuvehe tukumiaha irə.

4 Mətə kimiaha nepwin a nə ia Satis tinari səvənraha rīpkəmkemik mhə ia noien ərəha. Irəha tuhavən irəha miou ia tinari əpsan ti nəri nə mə irəha hatukwatukw.

5 Iərmama sə triskai meste naruagəniien rukurau in trarkahu ia tinari əpsan, nənə ko iapkuvehi raka mhə nəghin ia nəkukuə səvəi nīmīruien. Ia nəmri Tata səiou mine nəmri nagelo me takini irapw nəghin mə in iərmama riti səiou.

6 Iərmama sə nəkwəregin rarə traməkeikei mətərig amasan ia nəgkiariien me səməme Nənīmwin Ikinan rani pen ti nakalasia me."

Nəgkiariien ramevən ti nakalasia me fwe Filatelfia

7 "Rai nəkukuə riti revən ti agelo səvəi nakalasia me ia taon nəha Filatelfia, mini pen minuə:

Nəgkiariien me i səvəi Iəmə Ikinan, Iəmə sə rani nīpərhienien. In rauvehi ki səvəi Kig Tēvit. Trini minuə rəsevər ia təpinhə riti, iərmama riti ko rīpkəpīnhə mhə. Nənə trini minuə in rəpīnhə ia təpinhə riti, iərmama riti ko rīpkəsevər mhə.

8 Iou iakukurən noien me səkimiaha. Hətoni ro. Iakinəsevər ia təpinhə riti tukumiaha, təpinhə i iərmama riti ko rīpkəpīnhə mhə. Iakukurən mə nīskaiien səkimiaha rouihi a, mətə hiaməkwtəmhiri nəgkiariien səiou, mhəpwəh nərkwafəien mə kimiaha nərmama me səiou.

9 Həregi ro. Nərmama me nəha ia nousəsimwinien səvəi Setan həni mə irəha nəkur Isrel (mətə rekəm irəha ieikuə me) iou tako irəha həuvehe mhənīmwi nukurhunraha ia nisumiaha, mhəsi ai kimiaha, nənə mhəukurən mə iou iakokeikei kimiaha.

10 Nənə ti nəri nə mə kimiaha hiaməkwtəmhiri nəgkiariien səiou, mamhərer əknekīn ia nəpin me, iou mwi takəkwtəmhiri kimiaha, mamarə tukumiaha ia nəpin sə rīpko mhə

tui ruvehe nærmama me pam ia təkure tīprənə tuhəregi nəmisəien irə mə trətə sas ia nahatətəien səvənraha.^a

¹¹ Triṗko mhə tui iakuvehe. Tihəkwtəmhiri əknekīn narimnari me səməme hiəuvəuvehi raka mə iərmama riti trəpwəh nakresien nərəkuien səkīmiaha sə hiamaiu tukwe.

¹² Iərmama sə triskai meste naruagənien rukurau, iou tako in rəmwhen ia nei skai riti kripesu nimwə səvəi Kumwesən səiou irə. Nənə in triṗkier mhə ia nimwə nəha ia nəṗin riti. Nənə takrai pen nəghi Kumwesən səiou irə, mine nəghi taon səvəi Kumwesən səiou irə. Taon nəha in Jerusalem vi sə truku pen ia neiai meiwaiu pehe. Nənə takrai pen mwi nəghik vi ia iərmama nəha.

¹³ Iərmama sə nəkwəregin rarə traməkeikei mətərig amasan ia nəgkiariien me səməme Nənīmwin Ikinan rani pen ti nakalasia me.”

Nəgkiariien ramevən ti nakalasia me fwe Laotisia

¹⁴ “Rai nəkukuə riti revən ti agelo səvəi nakalasia me ia taon nəha Laotisia, mini pen minuə:

Nəgkiariien i səvəi iərmama i kani nīpərhiēnien irə. In iərmama sə rīməni irapw nəfe in rīnətoni mīregi nærmama həkurən nətigiteien ia nəgkiariien səvənhi mə ro nīpərhiēnien, nənə in nukune narimnari me pam səməme Kumwesən rino.

¹⁵ Iou iakukurən noien me səkīmiaha. Iakukurən mə kīmiaha hiəmwhen ia nui əreuən. Hiəpwəh nəkwieien mhəpwəh nəpnəpanien. Iakuə ko hiəkwiēi uə hiəpnəpan ramasan.

¹⁶ Mətə kīmiaha hiəreuən a, mhəpwəh nəpnəpanien, mhəpwəh nəkwieien. Ro pen takərgavəs raka ia kīmiaha,

¹⁷ ti nəri nə mə hiaməni mə nautə səkīmiaha rasori, narimnari me pam rarə tukumiaha, tihətui nari riti mwi ti nəfe. Mətə hiəreirei mə ia nənimek kīmiaha nautə səvənraha riwən, nənimemiaha rīfwə, tinari riwən ia nīpwramiaha, nīmapwmapw me ro kīmiaha, nærmama hətoni kīmiaha rerinraha raməpou.

¹⁸ Ro iamīnhi irə iakaməvəhag m kīmiaha mə tihaməkeikei mhəuvehi nəmri aean i kol tukw iou, kol i kosə pen ia napw rahi raka sə rərəha məpwəh sə rəmher. Tiho iamīnhi irə mə nautə səkīmiaha trasori. Nənə tihaməkeikei mhəuvehi nəmri tinari əpsan me tukw iou, mharkahu irə, pwəh ruvegi nīpwramiaha sə ramo naurisien ia nəmri nærmama. Nənə tihaməkeikei mhəuvehi mwi nəmri nari i ramomasan nəkwai nəmri iərmama, mahakwi nəmrīmiaha irə, pwəh nəmrīmiaha rətui hiətoni amasan nari.

¹⁹ Nərmama səməme iakokeikei irəha, iakaməgkiari skai minraha, mamərpwi atukwatukw irəha. Ro iamīnhi irə tiho rerīmiaha pwəh ruvehe məpnəpan, mapwor, nənə mhərərig ia noien ərəha me səkīmiaha.

²⁰ Həregi ro! Iakamərer ia kwəruə, makunkun təpinhə ti nuvnimwəien. Trini minuə iərmama riti rīregi rerik, nənə məsevər ia təpinhə, iou takuvnimwə pehe kīmrau min trouəni pəri nari.

²¹ Iərmama sə triskai meste naruagənien rukurau, takəsəni in rəkure kīmrau min ia jea səiou rouərimənu. Tako irə rəmwhen kīno ia nirak. Iakuvəskai raka ia naruagənien meste rukurau, nənə təkwtəkuni iakaməkure kīmrau səiou Tata ia jea səvənhi rouərimənu.

²² Iərmama sə nəkwəregin rarə traməkeikei mətərig amasan ia nəgkiariien me səməme Nənīmwin Ikinan rani pen ti nakalasia me.”

^a **3:10:** Suatuk riti mwi ti nīnien nəgkiariien ia vas ten rīni iamīnhi irə minuə: “Nənə ti nəri nə mə kīmiaha hiaməkwtəmhiri nəgkiariien səiou, mamhərer əknekīn ia nəṗin me, iou mwi takəkwtəmhiri kīmiaha, məpwəh nəsenien hiətoni nəṗin sə rīṗko mhə tui ruvehe nærmama me pam ia təkure tīprənə tuhəregi nəmisəien irə mə trətə sas ia nahatətəien səvənraha.” **3:11:** Rev 2:10,16 **3:12:** Aes 62:2, 65:15, Esik 48:35, Rev 14:1, 21:2 **3:14:** Rev 1:5, 19:11, Kol 1:15 **3:15:** Rom 12:11, Rev 2:2 **3:17:** Hos 12:8, 1Kor 4:8, Luk 12:21 **3:18:** Aes 55:1, Jem 2:5, Rev 3:5, 4:4, Rev 16:15 **3:19:** 1Kor 11:32, Rev 2:5 **3:20:** Jon 14:23, 1Jon 2:24 **3:21:** Mat 19:28

4

Jea riti fwe ia neiai Kumwesən raməkure irə mamərimənu

¹ Iakinətə pam narimnari me i, nənə mətə pen mətəni təpinhə riti ia neiai raməkwaḡ. Nənə iərmama nəha iakuvəregi raka rerin fwe kupwən rəḡkiari pehe mwi miou, rerin rupwinari rəmwhen ia reri kisipw, mini mə, “Utə pehe ia kwopun i. Iakuə takahatən narimnari me səməme tuhəuvehe kurirə pwəh ikətəni.”

² Təkwtəkʷuni mwi iakətəni vison riti Nənimwɪn rəriari miou. Jea riti kərpwi ramərer ia neiai, Iəmə iti raməkure irə mamərimənu.

³ Iəmə nəha raməkure irə ramser rəmwhen ia kəpwier amasan mi kəru jaspa mine kanilian. Nənə mərərən riti rukuraukurau ia jea səvənhi makuraan rəmwhen ia kəpwier amasan riti emeral.

⁴ Jea me nepwɪn mwi irəha pam twenti-fo hərəer kuraukurau jea nəha. Nəmə asori me irəha pam twenti-fo kamhəkure ia jea me nəha. Tinari me səvənraha həpsan. Ia kənkəpwənraha kəfəfau me səvəi nisaiien kɪno ia kol.

⁵ Iəmə nəha raməkure ia kurkwən mamərimənu, nouapɪrien mine karuəruə mine nərkərikien kamharuku pen ia jea səvənhi. Kupwən ia jea səvənhi nərami napw irəha pam sefen kamhəuək. Nərami napw me nəha irəha nənimwɪn me səvəi Kumwesən irəha pam sefen.

⁶ Nənə kupwən ia jea səvənhi nari riti mwi fwe ikin rəmwhen ia təsi, mətə rəmwhen ia klas sə rəriari məmher. Nərimɪru me nepwɪn irəha pam kəfə kamhərəer kuraukurau jea səvənhi nukwai nənimənraha həpik ia nɪpwrənraha kupwən mine kurirə.

⁷ Nərimɪru me nəha sə kupwən irə rəmwhen ia laeon, sə ro kəru irə rəmwhen ia kau, sə ro kahar irə kənkəpwə rəmwhen ia kənkəpwə iərmama, nənə sə ro kəfə irə rəmwhen ia mɪrup sə ramivə.

⁸ Nərimɪru me nəha kəfə kuatia kuatia tərəḡinraha me sikis, nənə ia reri tərəḡinraha me mine təkurenraha nukwai nənimənraha həpik. Nəpɪn me pam, ia nəpɪn mine ia ran, irəha həpkəpwɪs mhə tɪ noskəfəien i mə,

“Iəmə ikinan, Iəmə ikinan, Iəmə ikinan,

Iərimənu Kumwesən sə rauvehi nɪskaiien me pam!

In rɪnarə fwe kupwən, marə ipwet mine, mamevən meste tɪpkiwən mhə.”

⁹ Ia nɪpu nəha, nərimɪru me nəha kamhəḡnəḡini Iəmə sə raməkure ia jea səvənhi mamərimənu. Irəha kamhəsiai in, mamhəni vivi Iəmə sə ramarə ia nuk nuk me. Nəpɪn irəha kamho iamɪnhi irə,

¹⁰ nənə nəmə asori me nəha twenti-fo heiwaiu mhənimwi nukurhunraha ia nəmri Iəmə sə raməkure ia jea səvənhi mamərimənu. Irəha kamhəsiai Iəmə sə ramarə ia nuk nuk me, mamhərki pen səvənraha kəfəfau me səvəi nisaiien kupwən ia jea səvənhi, mamhoskəfə iamɪnhi irə mə,

¹¹ “Iərimənu mine Kumwesən səkimaha ikamasan pɪk.

Ikɪno narimnari me pam,

mesi pen nətərigien səim mo irəha kamharə.

Pwəh nəḡnəḡiniien mine nisaiien mine nɪskaiien haruvehe tukw ik ia nəpɪn me.”

5

Kwəti sipsip mine nimwai nəkukuə kɪnərfe

¹ Nənə iakətoni Iəmā sə raməkure ia jea səvənhi mamərimənu in rauvehi nīmwai nəkukuə riti ia rəgin mwatuk. Nīmwai nəkukuə nəha kīmərai pen nari ia nīkaren pəri mi, nənə kərfe kuvi tərini m sefen.

² Nənə iakətoni agelo riti nəgsen rasori raməgkiari asori mamini irapw mə, “Sin ratukwatukw mə treitehi raka nəri me nəha sefen kīməvi tərini nīmwai nəkukuə irə nənə məsevər ia nīmwai nəkukuə?”

³ Mətə iərmama riti riwən ia neiai, uə ia tīprənə, uə ia reri tīprənə, in ratukwatukw mə ko rəsevər ia nīmwai nəkukuə i kīnərfe məti pen irə.

⁴ Nənə rerik rərkwəpīr iakasək ti nəri nə mə kīpkətoni mhə iərmama riti ratukwatukw mə ko rəsevər ia nīmwai nəkukuə kīnərfe məti pen irə.

⁵ Miregi nəmā asori me nəha irəha riti rini pehe tukw iou mə, “Əpwəh nasəkien. Mətoni ro. Iərmama sə rīməkupwən ia kwənəkwus səvəi Kig Tevit, kani nəghin mə ‘Laeon səvəi Juta,’ in ruvəskai raka meste naruagənien rukurau. Ro pen in rukurən nuvehien nīmwai nəkukuə nəha kīnərfe kuvi tərini m sefen məsevər irə.”

⁶ Nənə iakəti pen mətoni kwəti sipsip riti ramərer ipaka ti jea səvəi Iəmā nəha raməkure mamərimənu ia kurkwai nərimiru me nəha kefə mine nəmā asori me nəha twenti-fo. Kwəti sipsip nəha iakətə rəmwhen mə kinousi əpune raka. Kənkəpati sefen, nənə, nukwai nənimen sefen. Nukwai nənimen me nəha irəha nəha nənimwīn me nəha sefen səvəi Kumwesən in rīnərhi pen irəha həuvən ia kwopun me ia təkure tīprənə.

⁷ Nənə kwəti sipsip nəha revən ti Iəmā sə raməkure ia jea səvənhi mamərimənu, muvehi raka nīmwai nəkukuə nəha kīnərfe ia rəgin mwatuk.

⁸ Nəpīn ruvehi nīmwai nəkukuə nəha kīnərfe, nənə nərimiru me nəha kefə mine nəmā asori me nəha twenti-fo hənīmwi nukurhunraha mheiwaiu ia nəmri kwəti sipsip. Irəha pam kamhəuvehi nəri kauəsi kaməni nīpu irə, mamhəuvehi mwi pesin me kino ia kol. Pesin me nəha kamhəuvehi həukuər ia nīmwəkmwəki nari kauvani nīpekīn rapein amasan. Nise napw irə rəmwhen ia nəfwakīien me səvəi nərmama me səvəi Kumwesən.

⁹ Irəha kamhoskafə ia nīpu vi riti, mamhəni mə,
“Ratukwatukw mə ik tikuvehi nīmwai nəkukuə i kīnərfe,
nənə məsevər irə.

Ik ikəmwhen ti nəri nə mə kinousi əpune ik,

nənə nitem sə rīnaiu ikuvehi nəmri nərmama me irə, irəha səvəi Kumwesən.

Irəha nərmama səməme haməuku pen ia kwənəkwus me pam, mine nəgkiariien me pam, mine teki nərmama me pam, mine tənəmtənə me pam.

¹⁰ Ik ikino irəha həuvehe mhəmwhen ia kig me mine pris me ia nəmri Kumwesən səkimaha,
nənə irəha tuhərimənu ia tīprənə.”

¹¹ Nənə iakəti pen miregi reri nagelo me həpik həpik. Irəha kamhərer kuraukurau ia Iəmā sə raməkure ia jea səvənhi mamərimənu, mine nərimiru me, mine nəmā asori me. Nagelo me nəha irəha taosen m taosen uə ten-taosen m ten-taosen,

¹² kamhoskafə əpwəmwīs, mamhəni mə,

“Kwəti sipsip sə kinousi əpune, in ramasan pīk.

Pwəh nīskaiien, mine nautə, mine nukurənien, mine nərimənuien, mine nīsiaiien,
mine nasoriien, mine nəgnəginiiien həuvən tukwe in ia nəpīn me.”

¹³ Nənə iakregi narimnari me pam səməme Kumwesən rino ia neiai, ia təkure tīprənə, ia reri tīprənə, ia reri təsi, iakregi narimnari me pam səməme kamharə ia kwopun me nəha kamhoskafə, mamhəni nīpu mə,

“Iəmā sə raməkure ia jea səvənhi mamərimənu mine kwəti sipsip,

5:1: Rev 4:2,10, Aes 29:11, Esik 2:9-10 **5:5:** Jen 49:9, Aes 11:1,10, Rev 22:16 **5:6:** Sek 4:10, Jon 1:36, Rev 1:4, 5:12, Rev 13:8 **5:7:** Rev 4:2,10 **5:8:** Rev 8:3-4, 14:2, Rev 15:2, Sam 141:2 **5:9:** Sam 33:3, 40:3, Sam 96:1, 98:1, Sam 144:9, Rev 14:3 **5:10:** Eks 19:6, Aes 61:6, Rev 1:6, 20:6, Rev 22:5 **5:11:** Dan 7:10, Hip 12:22 **5:12:** 1Kron 29:11, Rev 5:6 **5:13:** Rev 4:2,10

pwəh nəgnəginien, mine nisaiien, mine nasoriien, mine niskaiien, həuvən ti nirau ia nuk nuk me.”

¹⁴ Nənə nərimiru me nəha kefə həni mə, “Pwəh ro iamihhi!” Nənə nəmə asori me hənimwi nukurhundra mheiwai, mhəuvei pen nisaiien səvənraha minrau.

6

Kwəti sipsip rəsevər ia nimwai nəkukuə sə kinərfe

¹ Ia nəpin nəha iakəti pen mətoni kwəti sipsip reitehi raka nəri nəha riti sə kiməvi tərini nimwai nəkukuə irə. Meitehi raka pam, nənə iakregi nərimiru me nəha kefə riti rəgkiari rerin rupwinari rəmwhen ia karuəruə mini mə, “Uvehe!”

² Nənə iakəti pen mətoni hos əpsan riti. Iəmə sə raməkure irə rauvehi nifagə. Kuvei pen kəfəfau səvəi nisaiien min. In rier mamevən rəmwhen iərmama riti sə rinaruagən pam, nənə traruagən mwi muvehi irapw niskaiien səvəi nərməpə.

³ Nənə kwəti sipsip reitehi raka nəri sə ro kəru irə kiməvi tərini nimwai nəkukuə irə. Meitehi raka pam, nənə iakregi nərimiru me nəha kefə sə ro kəru irə rini mə, “Uvehe!”

⁴ Nənə hos riti mwi ruvehe hos əruerəv. Iərmama sə raməkure irə kuvei pen nau asori riti səvəi naruagənien min. Kinəsəni in mə trevən mo nərmama ia təkure tīprənə haruagən mhousi əpune irəha me.

⁵ Nənə kwəti sipsip reitehi raka nəri sə ro kahar irə kiməvi tərini nimwai nəkukuə irə. Meitehi raka pam, nənə iakregi nərimiru me nəha kefə sə ro kahar irə rini mə, “Uvehe!” Nənə iakəti pen mətoni hos pitəv riti. Iərmama sə raməkure irə rauvehi nəri sə kaməkiri nari irə.

⁶ Nənə iakregi reri iərmama riti ruku pen ia kurkwai nərimiru me nəha kefə, mamini mə, “Evən. Kinəsəni ik mə tiko nukumhə ravən ia tənəmtənə me. Nərmama tuhərarki mane asori ti nuvehien nəveginien rouihi a. Mətə tikəpwəh nourahaiien nukune nei me nəha olif kamo oel ia nukwan mine nukune nəkwus me nəha krep kamo waen irə.”

⁷ Nənə kwəti sipsip reitehi raka nəri sə ro kefə irə kiməvi tərini nimwai nəkukuə irə. Meitehi raka pam, nənə iakregi nərimiru me nəha kefə sə ro kefə irə rini mə, “Uvehe!”

⁸ Nənə iakəti pen mətoni hos əmrakw riti. Iərmama sə raməkure irə nəghin nə Noien Iərmama Remhə. In riti nəghin nə Imwei Nəkur Həuvamhə rakurirə irə rauevən. Kinəsəni pen nərmama pam ia təkure tīprənə ia rəginrau. Irau troueven rouəvsini irəha kefə kefə, rouo kuatia remhə rouəpwəh kahar kamharimiru. Nepwin tuhemhə ia naruagənien. Nepwin nəveginien triwən ti nirəha hemhə. Nepwin nemhəien truvehi irəha hemhə. Nepwin nəri əprmin me tuhahi əpune irəha.

⁹ Nənə kwəti sipsip reitehi raka nəri sə ro krirum irə kiməvi tərini nimwai nəkukuə irə. Meitehi raka pam, nənə iakəti pen fwe nisui nifatə pirapw mətoni nərmama səməme kinousi əpune irəha ti nəri nə mə kamhəni irapw nəgkiariien səvəi Kumwesən, mamhəni mə in ro nīpərhienien.

¹⁰ Irəha kamhəkwein əpwəmwis mə, “Iərimənu asori. Ik Iəmə ikinan. Ik nīpərhienien. Nərmama ia təkure tīprənə hənousi əpune kimaha. Ikəfwini mə tinesən ikərpwin pen noien ərəha səvənraha?”

¹¹ Irəha həni iamihhi irə, nənə kuvei pen tinari əpsan minraha kuatia kuatia, kini pen ti nirəha i mə tuhapwis ouihhi a mwi meste tukukupwən kousi əpune pam piəvnraha me nepwin mwi səməme hənamo tukwini pəri nari irəha minraha fwe kupwən.

¹² Nənə kwəti sipsip reitehi raka nəri sə ro sikis irə kiməvi tərini nəkukuə irə. Meitehi raka pam, nənə iakəti pen mətoni nimwnimwien asori riti ravən. Meri ruvehe mīpitəv mīpitəv. Məkwə ruvehe məruerəv rəmwhen ia netə.

¹³ Nənə kəməhau me fwe irənhə ia neiai həsas mheiwaiu ia tīprənə rəmwhen ia nei riti nīmətagi asori rikiukiu irə nukwan me həsas.

¹⁴ Kəpuapen ruvehe miwən məmwhen ia nīmwai nəkukuə iərmama ruvehi mərfe raka i. Nənə təkue me mine tənə əmweris me haraka ia təmwhəkīnraha me.

¹⁵ Nənə kīg me ia tīprənə, mine ieni me, mine nəmə asori me səvəi naruagən me, mine nərmama nautə səvənraha rasori, mine nərmama nəgsenraha rasori, irəha mine nərmama pam nəri auər a mə irəha slef uə həpko mhə irəha slef, həuvən ia təkue me mhərkwafə ia nīpəgi kəpwier me mine reri kəpwier me,

¹⁶ mamhəkwein pen təkue me mine kəpwier me mamhəni mə, “Tiho mhəsas mhəkure tərini kimaha, mhərkwafə kimaha, pwəh iəmə nəha raməkure ia jea səvənhi mamərimənu rəpwəh nətonien kimaha, pwəh niemaha səvəi kwəti sipsip rəpwəh nesteien kimaha.

¹⁷ Kwa nəpīn asori səvəi niemaha səvənrau ruvəuvehe. Sin nəghin ko rərer irapw?”

7

Agelo rəmri pen mak səvəi Kumwesən ia nəkur Isrel irəha pam 144,000

¹ Kurirə ia narimnari me i iakətoni nagelo me kefə kamhərer ia təkure tīprənə i riti ia nīkaren pesu, riti ia nīkaren parei, riti ia nīkaren prehi, riti ia nīkaren peraha. Irəha kamhəkwtəmhiri nīmətagi me pam nəha kefə mə nīmətagi triwən ia təkure tīprənə mine təsi mine nei me.

² Nənə iakəti pen mətoni agelo riti mwi ruku peraha mauvehi nari riti tromak ia nərmama irə trahatən pen mə Kumwesən sə ramiru səvənhi me nərmama me nə irəha. Agelo i rəkwein əpwəmwis nagelo me nəha kefə səməme kīnəsəni irəha mə tuhouraha tīprənə mine təsi.

³ In rini pen ti nirəha i mə, “Həpəpim narakaien nīmətagi pwəh rəpwəh nourahaien tīprənə mine təsi mine nei me. Pwəh iako pen raka mak səvəi Kumwesən səkitaha ia nīpwənai iotukwininari me səvənhi me.”

⁴ Nənə iakregi kīni nərmama me nəha səməme həuvehi mak səvəi Kumwesən irəha pam wan-hantret-foti-fo-taosen. Nərmama me nəha komak ia nirəha həuku pen pam ia kwənəkwus me səvəi nəkur Isrel.

⁵ Ia kwənəkwus səvəi Juta, nərmama irəha pam twelef-taosen.
Ia kwənəkwus səvəi Rupen, nərmama irəha pam twelef-taosen.

Ia kwənəkwus səvəi Kat, nərmama irəha pam twelef-taosen.

⁶ Ia kwənəkwus səvəi Aser, nərmama irəha pam twelef-taosen.

Ia kwənəkwus səvəi Naftali, nərmama irəha pam twelef-taosen.

Ia kwənəkwus səvəi Manase, nərmama irəha pam twelef-taosen.

⁷ Ia kwənəkwus səvəi Simeon, nərmama irəha pam twelef-taosen.

Ia kwənəkwus səvəi Livae, nərmama irəha pam twelef-taosen.

Ia kwənəkwus səvəi Isakar, nərmama irəha pam twelef-taosen.

⁸ Ia kwənəkwus səvəi Sepulun, nərmama irəha pam twelef-taosen.

Ia kwənəkwus səvəi Josef, nərmama irəha pam twelef-taosen.

Nənə, ia kwənəkwus səvəi Penjamin, nərmama irəha pam twelef-taosen.

Nərmama həpik tinari səvənraha rəpsan

⁹ Kurirə ia narimnari me i iakəti pen mətoni nərmama həpik ko kīpkəvsini pam mhə irəha. Irəha haməuku pen ia tənəmtənə me pam, mine kwənəkwus me pam, mine teki nərmama me pam, mine nəgkariien me pam. Kamhərer ia nəmri Iəmə sə raməkure ia jea səvənhi mamərimənu mine ia nəmri kwəti sipsip. Irəha kamharkahu tinari əpsan me, mamhəuvehi nīmwai nəmwir me ia rəginraha,

¹⁰ mamhəkwein əpwəmwis mamhəni mə,
 “Kumwesən səkimaha sə raməkure ia jea səvənhi mamərimənu
 irau kwəti sipsip, irau nəha krino suatuk ti nuvehimiriuien kitaha!”

¹¹ Nagelo me pam hərer kuraukurau ia jea Kumwesən raməkure irə mamərimənu,
 nənə, mhərer kuraukurau mwi ia nəmə asori me, mine nərimiru me nəha kefə. Nənə
 irəha hənimwi nukurhunraha kupwən ia jea səvəi Kumwesən, mheiwaiu nənimenraha
 rirapi tiprənə, nənə, mamhəsi ai in,

¹² mamhəni mə,
 “Pwəh ro iamihhi!
 Pwəh nini vivien, mine nəgnəginien,
 mine nukurənien, mine tanak, mine nisaiien,
 mine nərimənuien, mine niskaiien,
 həuvən ti Kumwesən səkitaha ia nuk nuk me.
 Pwəh ro iamihhi!”

¹³ Nənə nəmə asori me nəha riti ia nirəha rəres iou mə, “Nisimə nəha kamharkahu ia
 tinari əpsan me? Irəha haməuku pəku?”

¹⁴ Miregi iakini mə, “Iəmə asori. Ik a ikukurən.”

Miregi rini mə, “Irəha nərmama me nəha səməme kamhəier ia nəpin nəha kiməni mə
 truvehe nərmama tuhəregi nəmisəien irə rasori pik anan. Irəha hənaikuas ia tinari me
 səvənraha mho həpsan ia nite kwəti sipsip.

¹⁵ Ro pen irəha kamhərer ia nəmri Kumwesən sə raməkure ia jea səvənhi
 mamərimənu. Irəha həmwhen ia pris me səməme kamho tukwini pen nari min ia
 nəpin mine ia ran ia nəkwai nimwə səvənhi. Nənə Kumwesən sə raməkure ia jea səvənhi
 mamərimənu in trəuiui irəha nəpin me pam.

¹⁶ ‘Nukumhə tripkahi mhə mwi irəha.

Irəha tuhəpkəkwakwa mhə mwi.
 Nukwəsikər tripkənhi mhə irəha,
 uə nəpnəpanien asori səvəi meri tripkənhi mhə irəha,

¹⁷ ti nəri nə mə kwəti sipsip nəha ia kurkwai jea sə Kumwesən raməkure irə mamərimənu
 in trətui amasan ti nirəha rəmwhen iərmama riti sə ramətui amasan ti sipsip me
 səvənhi.

In triri irəha mhəuvən ti nəmri nuimiru me.
 Nənə Kumwesən trirai raka pam nise nəmrinraha.’ ”

8

Kwəti sipsip reitehi raka nəri sə ro sefen irə kiməvi tərini nimwai nəkukuə irə

¹ Nəpin kwəti sipsip reitehi raka nəri sə ro sefen irə kiməvi tərini nimwai nəkukuə irə,
 nənə kwənamrig fwe ia neiai meste nipəri aoi riti.

² Nənə iakətoni nagelo me nəha sefen səməme kamhərer ia nəmri Kumwesən ia nəpin
 me kiməpeki pen kisipw kuatia kuatia minraha.

³⁻⁴ Agelo riti mwi nəha ikən rauvehi nari riti kino ia kol. Nəri nəha rukuər
 ia nimwəkmwəki nari kauvani nipəkin rapein amasan. Kuvei pen nimwəkmwəki
 nari nəha min mə truvani ia təkure nifatə nəha kino ia kol ramərer kupwən ia
 jea sə Kumwesən raməkure irə mamərimənu pwəh nise napw irə rousəsimwən irəha
 nəfwakiiien me səvəi nərmama me pam səvənhi. Ro iamihhi irə agelo nəha ruvehe
 mərer pen ia nifatə nəha, muvani nimwəkmwəki nari nəha ririk, nənə nise napw irə
 rousəsimwən irəha nəfwakiiien me səvəi nərmama me səvəi Kumwesən, həutə ia nəmri
 Kumwesən.

⁵ Nənə agelo nəha ruvehi nukumheəv rauək ia təkure nifatə, mərki pen i ia nəri nəha in rauvehi rukuər, mərarki irapw ia təkure tīprənə i, nənə nouapirien rəhiapw, karuəruə rəkwəpahar, kregi nərkarikien, nīmwnīmwiən ravən.

Kisipw me irəha pam sefen

⁶ Nənə nagelo me nəha sefen səməme kamhəuvehi kisipw kamhəpnəpenə ti nəsəien kisipw.

⁷ Nagelo me nəha sə kupwən rəse kisipw səvənhi, nənə aes mine napw mine netə ho a kərapi irə kətəgi irapw ia tīprənə i. Ruək mahi nīpəri tīprənə, məpwəh nīpərin kəru, nənə mahi nei me nīpərinraha kuatia, məpwəh nīpərinraha kəru, nənə mahi pam nurhi merə me.

⁸ Agelo sə ro kəru irə rəse kisipw səvənhi, nənə nari riti rəmwhen ia təkueər asori rauək kərarki pen ia təmwei təsi. Nənə nīpəri təsi kwatia ruvehe mo netə irə, nīpərin kəru krouamasan.

⁹ Nərimiru me ia təmwei təsi nīpərinraha kuatia hemhə, nīpərinraha kəru kamhəmīru, nənə nitətə me səməme kamhaiu ia təsi ko koeite irəha pam kuai irəha ia kusen kahar harəmnəmwhen a kusen kuatia ruvehe mərəha kəru krouamasan.

¹⁰ Agelo sə ro kahar irə rəse kisipw səvənhi, nənə kəməhau asori riti rauək rəmwhen ia kwənhiə rier raka ia neiai, meiwaiu məsas pen ia nui aris me mine nəmri nui me, mouraha nīpərin riti məpwəh kəru krouamasan a.

¹¹ Kəməhau nəha nəghin nə Nəfiəien. Nui me nəha reste irəha həuvehe mhəfiə. Nənə nərmmama həpik hemhə ti nəri nə mə hənīmwi nui əfiə.

¹² Agelo sə ro kefə irə rəse kisipw səvənhi, nənə nari riti ro meri mine məkwə mine kəməhau me ro pen həpwəh nuəkien ia nəpin pekīn. Ia ran meri rauək ia nīpərin kəru, məpwəh nuəkien ia nīpərin kuatia. Ia nəpin məkwə mine kəməhau me kamhəuək ia nīpərin kəru, məpwəh nuəkien ia nīpərin kuatia.

¹³ Nənə iakəti pen mətoni mīrup riti ramivə irənhə ia nīmagouagou. Iakregi ramasək əpwəmwis, mamini mə, “Aueh! Aueh! Aueh! Nagelo mirəhar nəha na tuharəse kisipw me səvənrahar. Trərəha anan tukumiaha nərmmama səməme hiamarə ia təkure tīprənə.”

9

¹ Agelo sə ro krirum irə raməse kisipw səvənhi, nənə iakətoni kəməhau riti rukrutə ia neiai mīmwei irapw ia təkure tīprənə. Kiməuvei pen ki riti min. Ki nəha səvəi nəsəvərien ia nīpəg sə rameiwaiu nukunen riwən.

² Kəməhau nəha rəsevər ia nīpəg nəha nənə nise napw ruku pen fwe ikīn mutə rəmwhen ia nise napw sə rasori pīk anan. Meri mine nīmagouagou kroupitəv ia nise napw sə ruku pen ia nīpəg nəha.

³ Nənə kəmnhəvt me həier raka ia nise napw nəha mheiwaiu ia tīprənə. Kiməuvei pen nīskaiien mīnraha mə tuhəpi nərmmama ia nīpikīnraha, mho nəmisəien mīnraha rəmwhen ia mimi nəha skopion sə ramərkou ia tīprənə. ⁴ Kiməni pen ti kəmnhəvt me i mīnuə tuhəpwəh nourahaien nurhi mine nei me mine narimnari me səməme kamhəuverə ia təkure tīprənə, mətə tuhouraha əpa nərmmama me nəha səməme mak səvəi Kumwesən riwən ia nīpwənanraha.

⁵ Kinəsəni irəha mə tuhəpi nərmmama mho nəmisəien mīnraha meste məkwə krirum, mətə tuhəpwəh nəpi əpuneien irəha. Nəmisəien nəha tuhəregi rərəha irə rəmwhen ia nəmisəien səvəi mimi nəha skopion nəpin rəpi iərmmama riti.

⁶ Ia nəpin me nəha nərmmama tuhətui suatuk ti nemhəien, mətə ko həpkətoni mhə. Tuhəkeikei mə tuhemhə, mətə ko həpkəmhə mhə.

8:5: Lev 16:12, Eks 19:16-19, Rev 4:5, 11:19, Rev 16:18 **8:7:** Eks 9:23-26, Esik 38:22, Joel 2:30 **8:8:** Eks 7:20-21
8:11: Jer 9:15 **8:12:** Rev 6:12-13 **8:13:** Rev 9:12, 11:14 **9:1:** Rev 20:1 **9:2:** Jen 19:28, Eks 19:18, Joel 2:2, 10
9:3: Eks 10:12, 15 **9:4:** Rev 7:3 **9:6:** Job 3:21, Jer 8:3, Rev 6:16

⁷ Kæmnhævt me naha, iakætə irəha hāmwhen ia hos me kamhærer mwatuk ti naruagənien. Ia nukwənenraha kəfəfau me hāmwhen ia kəfəfau səvəi nisaiien kīno ia kol. Nənimenraha rəmwhen ia nəmri nərmama.

⁸ Nukwənenraha rəpwəmwis rəmwhen ia nukwəne pran. Revīnraha rəhiə rəmwhen ia revī laeon.

⁹ Səvənraha karkahu kīno ia aean kamhəvegi kwənpwenhinraha irə səvəi naruagənien. Təragīnraha kamhəpuk pik rəmwhen hos me səməme kamhəvkəkini kat me mamhəiu mamhəuvən ti naruagənien.

¹⁰ Nīpikīnraha ro revīn irə rəmwhen ia nīpiki mimi naha skopion. Niskaiien səvənraha tuho nəmīsəien m nərmama irə meste məkʷə krirum raməmāk ia nīpikīnraha.

¹¹ Səvənraha riti naha ikīn iəmə asori ramərīmənu ia nirəha. In nə agelo səvəi nīpəg sə rameiwaiu nukunen riwən. Ia nəgkiariien Hipru nəghi agelo naha Apoton. Ia nəgkiariien Krik nəghīn nə Apolion (nīpwran mə Kərietaha).

¹² Aueh! Nərəhaien kupwən ruvehe muvavən. Mətə aueh, aueh, hətə ro! Nərəhaien kəru mi naha ikīn troupkuvehe mwi.

¹³ Agelo sə ro sikis irə rəse kisīpw səvənhi, nənə iakregi reri iərmama riti ruku pen ia nīpəsegi nīfatə naha kəfə sə kīno ia kol ramərer kupwən ia Kumwesən.

¹⁴ Reri iərmama naha rəgkiari m agelo i ro sikis irə sə rauvehi kisīpw naha, mīni pen tukwe in mə, “Fi nari ia nagelo me naha kəfə səməme kīnərihi irəha fwe kupwən kamharə fwe nui arīs asori naha Iufretes.”

¹⁵ Ro iamīnhi irə kifi nari ia nagelo me naha kəfə. Kīnəpnəpenə raka ia nagelo me naha kamheitenhi aoa naha, nəpīn naha, məkʷə naha, mīne nuk naha, mə tukīfi nari ia nirəha həuvən mhəvsini pam nərmama ia təkure tīprənə, mhəuai irəha ia kusen kahar harəmnəmwhen a, mhousi əpune riti mhəpwəh kəru.

¹⁶ Nənə iakregi kīni mə naruagən me səvənraha səməme kamhəkure ia hos irəha pam tu-hantret-milian.

¹⁷ Ia vison səiou iakətoni hos me naha mīne nərmama səməme kamhəkure ia hos me. Irəha harkahu ia tīnari səvəi naruagənien kīno ia aean, mhəvegi kwənpwenhinraha irə. Tīnari me naha rəruev, mo plu, makwes. Kənkəpwə hos me naha hāmwhen ia kənkəpwə laeon me. Napw mīne nīse napw mīne təpisi ərəha kamharuku pen ia nīpəgi nəkwənraha mamharier

¹⁸ mharousi əpune pam nərmama ia tənəmtənə me ia kusen kuatia mharəpwəh kusen kəru.

¹⁹ Niskaiien səvəi hos me naha in naha ia nīpəgi nəkwənraha mīne nīpikīnraha, ti nəri nə mə nīpikīnraha rəmwhen ia snek sə ro kənkəpwə ia nusvenhin. Ia nīpikīnraha me ho nəmīsəien m nərmama.

²⁰ Mətə nərmama me i səməme nərpwīnien mirəhar naha harəpwəh nousi əpuneien irəha, irəha həkəpwəh mhə kumwesən eikuə me naha hənə ia rəgīnraha. Irəha kamhəmwur pen a mamhəfwaki pen m nəremhə me mīne nənīmwi nari me səməme kīno ia kəruətərei mīne nei, kīno mwi ia aean me i kol, silva, mīne pras. Irəha nənīmwi nari me a. Həpkətoni mhə nari, mhəpkregi mhə nari, mhəpkavən mhə.

²¹ Nərmama me i həkəpwəh mhə noien ərəha me nepwīn mwi səvənraha. Mətə kamhəmwur pen a mamhousi əpune nərmama, mamho nahak mīne noien səvəi klepa, mamhakres, irəha nərman mīne nīpran kamhəiri əpnəpen irəha me.

10

Agelo sə rauvehi kwəti nīmwai nəkukuə riti kīnərfe

¹ Nənə iakətoni agelo riti mwi nəgsen rasori rukrutə ia neiai meiwaiu pehe. Nəpuə riti ruvegi nīpwrān. Mərarən riti rukuraukurau ia kənkəpwə. Nənimen raməhiapw rəmwhən ia meri. Nīsun mi krouəmwhən ia pos asori mi krauuək.

² Kwəti nīmwai nəkukuə riti sə kīnərfe raməmāk ia rəgīn. In ruvi atukw i, mərpwī pəri nīsun mi mwatuk ia təsi nənə nīkaren mour ia tīprənə,

³ marə məkwein əpwəmwis, rerīn rəmwhən ia laeon sə ramasək asori. Nəpīn rəkwein iamīnhi, karuəruə rərkwəpahar m sefen.

⁴ Karuəruə rərkwəpahar raka m sefen, iakəpnəpenə mə takrai pen ia nəkukuə nəgkiariien sə rani, mətə iakregi reri iərmama riti rukrutə ia neiai mamīni mə, “Ərkwafə ia nəgkiariien i karuəruə rani, məpwəh nīrai penien ia nəkukuə.”

⁵ Nənə agelo sə iakətoni ramərer pen ia təsi mīne tīprənə ruvehi utə rəgīn mwatuk mahatən pen fwe ia neiai,

⁶ mīni mə, “Kumwesən ramarə ia nuk nuk me. In rīno neiai, tīprənə, təsi, mīne narimnari me pam səməme kamharə ia nīrəhar. Iakani kwəsuahe ia nəghīn mə nəpīn ruvəkwa. Kumwesən ko rīpkəfwini mhə mwi,

⁷ mətə nəpīn agelo sə ro sefen irə trəse kisīpw səvənhi, nəgkiariien nəha Kumwesən rīnərkwafə nīpwrān truvehē mukuə rosi in rīmāni pen tī iotukwininari me səvənhi profet kupwən me.”

⁸ Nənə iakregi mwi reri iərmama nəha ruku pen ia neiai mani pehe tukw iou i mə, “Evən muvehi nīmwai nəkukuə nəha sə kīnərfe raməmāk ia rəgi agelo nəha ramərer pen ia təsi mīne tīprənə.”

⁹ Ro iamīnhi irə iakevən mərəs pen agelo nəha mə truvei pehe miou nīmwai nəkukuə ouīhi nəha sə kīnərfe. In rīni pehe tukw iou i mə, “Tikuvehi māni. Trouaha tīpwīm, mətə ia nəkwam tikregi rəsien rəmwhən ia sukapak.”

¹⁰ Nənə iakuvehi raka nīmwai nəkukuə ouīhi nəha sə kīnərfe ia rəgi agelo, māni. Iakamāni mīregi ia nəkwak rəsien rəmwhən ia sukapak, mətə nəpīn iakətīgai pam, nənə iakregi tīpwīk ruvehe mərəha.

¹¹ Nənə kīni pehe tukw iou i mə, “Tikaməkeikei məkīari mwi rəmwhən ia profet, mīni irapw nəfe treste nərmmama həpīk, nərmmama ia teki nərmmama səpəmsəpə, mīne kwənəkwas me səpəmsəpə, mīne nəgkiariien me səpəmsəpə, mīne kīg me.”

11

Iəmā mi kəru krouərer irapw tī nəgkiariien pərhiēn

¹ Ia nəpīn nəha kuvei pehe nari riti miou rəmwhən ia nig kauvehi mak səvəi nari irə, nənə kīni pehe tukw iou i mə, “Evən muvehi mak səvəi nīmwə səvəi Kumwesən mīne nīfatə səvənhi, məvsini nərmmama səməme kamhəfwaki fwe ikīn.

² Mətə tikəpwəh nuvehīien mak ia nīkare nīmwə nəha iruə. Tikəpwəh nuvehīien mak səvənhi, tī nəri nə mə kuvəuvei pen raka kwopun nəha m nərmmama həreirei Kumwesən, a nənə irəha tuheivə testesi taon ikīnan səvənhi meste məkwə foti-tu.”

³ Iou takərhi pen iərman mi kəru səiou səməmi krouərer irapw tukw iou. Iəmā mi nəha trouarkahu tīnari sə rahatən pen mə krauasək tī nərəhaien, nənə rouarə rouəvisau irapw nəgkiariien sə takuvei pen mīnrau meste nəpīn irəha pam wan-taosen tu-hantret-sikisti.

⁴ Irau nəha nukune nei mi olif, mīne nəri mi laet raməkure utə ia nīrau səməmi krouərer ia nəmri Kumwesən Iərīmānu səvəi tīprənə.

10:4: Dan 8:26, Dan 12:4,9 **10:5:** Dut 32:40, Dan 12:7 **10:6:** Neh 9:6, Sam 146:6 **10:7:** Dan 9:6,10, Amos 3:7
10:9: Esik 2:8; 3:1-3 **11:1:** Esik 40:3, Sek 2:1-2 **11:2:** Luk 21:24, Rev 12:6, 13:5 **a 11:2:** Nərmmama həreirei Kumwesən. Suatuk riti mwi tī nīnīien nəgkiariien nəha in i mə “Nərmmama ia tənəmtənə me” uə “Nərmmama rīpko mhə irəha nəkur Isrel.” **11:4:** Sek 4:3,11-14

⁵ Trini minua iarmama riti raməmwur mə trouraha irau, nənə nərami napw truku pen ia nipəgi nəkwaurau mier mahi əpune nərmama səməme haməmwəki irau. Iarmama sə raməmwur mə trouraha irau traməkeikei memhə iaminha irə.

⁶ Iəmə mi nəha krauvehi niskaiien ti nəsisəgien ia nəpuə mə nesən trəpwəh nauərien nəpən irau krauni irapw nəgkiariien me səvəi Kumwesən. Irau krauvehi mwi niskaiien ti nuvsiniien nui me həuvehe mho netə ia nirəha, nənə rouukurən mwi nuvehi peheien nemhəien me səpəmsəpə həuvehe mhouraha nərmama ia təkure tīprənə i. Irau krouukurən noien narimnari me nəha ia nəpən me a rəmwhen mə irau krauokeikei.

⁷ Nəpən irau krouni irapw pam raka nəgkiariien səvənrau, nənə nərimiru fwe ia nipəg sə rameiwaiu nukunen riwən, in trukrirapw mutə maruagən minrau, muvehi irapw niskaiien səvənrau, mousi əpune irau.

⁸ Nipwranrau mi trouəmak ia suatuk səvəi taon asori nəha, kwopun nəha kīnərui tərini pen Iərimənu səvənrau ia nei kamarkuau ikin. Kīməuvsini nəghi taon nəha kīni mə “Sotom” uə “Ijip” ramahatən pen nərəhaien ia kwopun nəha.

⁹ Nənə nərmama səməme haməuku pen ia teki nərmama me səpəmsəpə, mine nəgkiariien me səpəmsəpə, mine kwənəkwus me səpəmsəpə, tuhəspau ia nipwranrau meste nəpən kahar mine nipərən, nənə, kīpkəsəni mhə nipwranrau mə tukinimwi.

¹⁰ Nərmama me ia təkure tīprənə tuhəgien pəri, mho lafet, mhəriari pen narimnari amasan me minraha me, ti nəri nə mə profet kəru nəha səməmi krino nəmisəien asori m nərmama ia təkure tīprənə krouvamhə.

¹¹ Mətə nəpən kahar mine nipərən ruvehe mukurau, nənə iakətoni Kumwesən ruvei pen nimiruien minrau kroueiahag mwi rouərer ia nisunrau. Nənə nərmama me pam səməme hətoni irau həhekir asori.

¹² Nənə irəha həregi reri iarmama riti rupwinari ruku pen ia neiai mini pen ti nirau i mə, “Rouutə pehe i.” Nənə nəpuə riti ruvehi irau mutə mevən ia neiai. Nərmama səməme kamhəmwəki irau kamhərer mamhətoni irau krautə.

¹³ Ia nəpən nəha təkwtəkwuni a mwi nimwnimwien asori riti ravən, makia fifi nari ia kwopun kuatia ia taon nəha, məpwəh kwopun naen hamasan. Nimwnimwien ravən nərmama sefen taosen hemhə. Nərmama me pam səməme həpkemhə mhə həhekir mhətəmnimwin, mhəuvehi utə nəghi Kumwesən sə ramarə ia neiai.

¹⁴ Aueh, nərəhaien sə ro kəru irə ruvehe muvavən! Mətə aueh, hətə ro, nərəhaien sə ro kahar irə tripko mhə tui ruvehe!

Agelo sə ro sefen irə rəse kisipw səvənhi

¹⁵ Agelo sə ro sefen irə rəse kisipw səvənhi, nənə iakregi nərmama nepwin fwe ia neiai kamhəgkiari rerinraha rupwinari mamhəni mə, “Nərimənuien kamərimənu irə ia təkure tīprənə i təkwtəkwuni ruvehe məmak ia rəgi Kumwesən səkitaha mine Kristo səvənhi.

Nənə in trərimənu ia nuk nuk me.”

¹⁶ Nənə nəmə asori me nəha twenti-fo səməme kamhəkure ia jea me səvənraha ia nəmri Kumwesən hənimwi nukurhunraha mheiwaiu, mhəuvei pen nisaiien səvənraha revən tukwe,

¹⁷ mamhəni mə,

“Iərimənu Kumwesən sə rauvehi niskaiien me pam.

Ik ikinarə fwe kupwən muvehe meste mwi ipwet mine.

Kimaha iahaməni tanak tukw ik,

ti nəri nə mə ikiməuvehi niskaiien asori səim,

nənə minamərimənu nəha təkwtəkwuni.

18 Nərmama ia tənəmtənə me niemaha rəpi p̄ik irəha, mətə niemaha asori səim ruvəuvehe. Rino nəp̄in səim tikəkiri nərmama səməme həuvamhə, mərəku pen səim iotukwininari me, profet me mine nəkur ikinan me, mine nərmama me pam səməme kamhəsiai nəghim, nəri auər a mə irəha kamhəuvehi nasoriien uə həpkuvehi mhə nasoriien. Nənə rino nəp̄in səim tikouraha nərmama me nəha səməme kamhouraha nari ia təkure t̄iprənə.”

19 Ia nəp̄in nəha kəsevər ia nimwə səvəi Kumwesən fwe irənhə ia neiai. Ia nəkwai nimwə nəha kətoni pokis səvəi nəgkiariien i Kumwesən rinərihi tərini əknek̄in. Nənə nouap̄irien rəhiapw, karuəruə rərkwəpahar, kregi nərəkərikien, nimwnimwien ravən, aes rəsas rəmwhen ia nesən asori.

12

Pran riti mine snek asori riti

1 Nənə kətoni n̄imtətien asori riti rier irapw fwe ia n̄imagouagou. Pran riti rarkahu ia meri rəmwhen ia t̄inari səvənhi, mərpwi utə nisun mi ia mək̄wə, nənə məfəfau ia kəfəfau riti səvəi nisaiien k̄ino pen kəməhau twelef irə.

2 Prən nəha ramregi n̄emisəien mamasək əpwəm̄wis ti nəri nə mə rino t̄ipw̄in na trərəhi t̄ini.

3 Nənə n̄imtətien riti mwi rier irapw ia n̄imagouagou. Iakətə snek asori riti rəruev. Kənkəpwə irəha pam sefen. Kənkəpati irəha pam ten. Nənə kəfəfau pen kəfəfau səvəi nisaiien ia kənkəpwə me.

4 N̄ipik̄in reiesi raka kuse kəməhau riti məpwəh kusen kəru. Səməme nəha n̄ipik̄in reiesi raka irəha həsas ia təkure t̄iprənə. Nənə snek asori nəha revən mərəer kupwən ia pran nəha na trərəhi iəkunouihi mə nəp̄in t̄ini trətui snek asori nəha trəni.

5 Prən nəha rərəhi t̄ini iərman. In iərman sə truvehi nəri skai rəmwhen ia nep ramahatən pen nasoriien səvəi kig, rauvehi mamərimənu ia nərmama ia tənəmtənə me pam. Nəp̄in t̄ini prən nəha rinətui raka, nənə Kumwesən ruvehi in, muvehi utə irənhə ia jea səvənhi mə trərimənu.

6 Nənə prən nəha rap mevən fwe kwopun akwesakwes. Kwopun riti fwe ikin Kumwesən rinəpnəpenə raka ti prən nəha mə trarə ikin. Tukətui amasan tukwe ia kwopun nəha keste nəp̄in wan-taosen tu-hantret-sikisti.

7 Nənə naruagənien riti riskəmter fwe ia neiai. Mikael mine nagelo me səvənhi kənamhousi snek asori, nənə snek asori mine nagelo me səvənhi kənamhousi mwi irəha.

8 Mətə Mikael mine nagelo me səvənhi həuvehi irapw n̄iskaiien səvəi snek asori. Kwopun riti səvənraha riwən mwi fwe ia neiai.

9 Kuvehi snek asori nəha kərarki irapw pehe ia təkure t̄iprənə. In snek tui kani mə İəremhə uə Setan sə rameikuə ia nərmama ia tənəmtənə me pam. Kərarki irapw in irəha nagelo me səvənhi heiwaiu ia təkure t̄iprənə.

10 Nənə iakregi iərmana riti fwe ia neiai rerin rupwinari, mini mə,

“Təkwtək̄wuni nəha Kumwesən səkitaha truvehim̄iru kitaha!

Təkwtək̄wuni nəha in tro sət̄oni mə in rauvehi n̄iskaiien, nənə, təkwtək̄wuni nəha in ramərimənu!

Nənə təkwtək̄wuni nəha Kristo səvənhi tro sət̄oni mə in rasori ia narimnari me pam!

Ro iam̄inhi irə ti nəri nə mə Setan sə rani ərəha piəvtaha me ia nəp̄in mine ia ran ia nəmri Kumwesən,

kinərarki irapw in ia neiai.

- 11 Piəvtaha me hənaruagən raka irəha min,
 mhəuvehi irapw niskaiien səvənhi ia nite kwəti sipsip,
 mhəuvehi irapw mwi niskaiien səvənhi ti nəri nə mə həni irapw nəgkiariien pərhiēn.
 Irəha həpkokeikei pik mhə nimiruiēn səvənraha,
 mətə hənərer mwatuk a ti nemhəien.
- 12 Ro iamīnhi irə, ik neiai mine nərmama səməme kamharə ia niram tiho mhagien!
 Mətə aueh ik tīprənə mine təsi! Tirouregi rərəha anan ti nəri nə mə Setan rineiwaiu pehe
 tukumirau!
 Niemaha raməpi pik in ti nəri nə mə rukurən mə nəpīn səvənhi ruvəkwa kwa.”
- 13 Nəpīn snek asori nəha rətoni mə kinərarki irapw in ia təkure tīprənə, nənə rīnarīpwi
 prən nəha sə rīnərəhi tīni iərman.
- 14 Mətə kuvei pen tərəgi mīrup kəru m prən nəha mə trivə irə mevən fwe imwəni ia
 kwopun akwesakwes. Tukamətui amasan tukwe ia kwopun nəha keste nuk kahar mine
 nīpərīn mə snek asori trəpwəh nourahaiēn in.
- 15 Snek asori nəha rīruai nui asori riti ia tərhun rəmwhen ia iapiwən mə trukurirə pen
 prən nəha, muvehi map.
- 16 Mətə tīprənə rasitu ia pran nəha, meitehi, mətīgai pam nui sə snek asori ruvərui irə
 ia tərhun.
- 17 Ro pen snek asori niemaha rəpi anan ti pran nəha. In rəpwəh in mevən mə traruagən
 irəha kwənəkwus me nepwīn səvənhi. Irəha nəha nərmama səməme kamho nəgkiariien
 me səvəi Kumwesən mine nəgkiariien Iesu rīməni irapw mə ro nīpərhiēniēn.
- 18 In revən mərəer ia nīkare təsi.

13

Nərimīru riti sə rukrirapw ia reri təsi mutə

- 1 Iakətoni nərimīru riti rukrirapw ia reri təsi mutə. Kənkəpati me irəha pam ten.
 Kənkəpwə me irəha pam sefen. Nənə kəfəfau pen kəfəfau səvəi nīsiāiēn ia kənkəpati
 me. Kimərai pen nəhag me ia kənkəpwə me kuatia kuatia, nəhag me səməme kamhəni
 ərəha Kumwesən.
- 2 Nərimīru nəha rəmwhen ia pusi asori nəha kani mə lepet. Nīsūn me həmwhen ia
 nərimīru nəha kani mə pea. Nīpəgi nəkwān rəmwhen ia nīpəgi nəkwai laeon. Nənə snek
 asori nəha ruvei pen niskaiēn səvənhi min. In ruvei pen mwi jea sə in raməkure irə
 mamərimənu mine nasoriēn sə rasori m nərimīru nəha.
- 3 Kənkəpwə nərimīru nəha riti iakətoni mə kinəpi əpune raka, mətə rarə mīmīru mwi
 təmwiki nau ruvehe mīnamə. Nərmama me pam ia təkure tīprənə nənimenraha rier
 tukwe, nənə həkurirə nərimīru nəha.
- 4 Irəha pam hənīmwi nukurhunraha ia nəmri snek asori, mhəsiai in, ti nəri nə mə
 in ruvei pen nasoriēn səvənhi m nərimīru nəha. Irəha hənīmwi mwi nukurhunraha
 ia nəmri nərimīru nəha, mhəsiai in, mhəni mə, “Sin rəmwhen ia nərimīru nəha? Sin
 rukurən naruagəniēn irau min?”
- 5 Kinəsēni nərimīru nəha mīnuə trəgkiari ərpwi mīni ərəha Kumwesən. Kiməuvei pen
 nasoriēn min in rukurən noien nəfe nəghīn in rokeikei mə tro meste məkwə foti-tu.
- 6 In rani ərəha pik Kumwesən, mine nəghīn, mine imwəni fwe ia neiai, mine nərmama
 səməme kamharə ikin.
- 7 Kinəsēni in mə traruagən irəha nərmama me səvəi Kumwesən muvehi irapw
 niskaiēn səvənraha. Nənə kiməuvei pen mwi nasoriēn min mə trərimənu ia nərmama
 me pam, nərmama səvəi kwənəkwus me pam, mine teki nərmama me pam, mine
 nəgkiariēn me pam, mine tənəmtənə me pam.

⁸ Nərmama me pam ia təkure tiprənə səməme nəghinraha riwən ia nəkukuə səvəi nimiruien tuhənimwi nukurhunraha ia nəmri nərimiru nəha mhəsiai in. Fwe tui nəpən tiprənə ramiwən ihi kuvərai pen raka nəghi nərmama ia nəkukuə nəha səvəi kwəti sipsip sə kinousi əpune.

⁹ İərmama sə nəkwəregin rarə traməkeikei mətərig amasan.

¹⁰ İərmama sə kimərifi mə trevən ia kalapus traməkeikei mevən.

İərmama sə kimərifi mə tukərai əpune ia nau səvəi naruagənien, tukaməkeikei kərai əpune.

Ti nəri nə mə tro iamınhi irə mine ro pen nərmama me səvəi Kumwesən tuhaməkeikei mhərer əknekın ia nahatətəien səvənraha ia nəpən me.

Nərimiru riti sə rukrirapw ia reri tiprənə mutə

¹¹ Nənə iakətoni mwi nərimiru riti mwi rukrirapw ia reri tiprənə mutə. Kənkəpati kəru krouəmwhen ia kwəti sipsip riti. Rəgkiari rerin rəmwhen ia snek asori riti.

¹² Nərimiru sə rıməkupwən muvehe ruvei pen nasoriien me pam səvənhi min. Ramərer ia nəmri nərimiru sə rıməkupwən muvehe, maməkeikei m nərmama me pam ia təkure tiprənə mə tuhənimwi nukurhunraha ia nənimen mhəsiai nərimiru sə rıməkupwən muvehe kınəpi əpune kənkəpəwə riti mətə rarə mimiru mwi təmwki nau ruvehe minamə.

¹³ Nərimiru sə rıməkurirə muvehe ramo nımtətien asori me, mını napw rukrutə ia neiai meiwaiu pehe ia tiprənə ia nəmri nərmama.

¹⁴ In ramərer ia nəmri nərimiru sə rıməkupwən muvehe mamə nımtətien me kınəsəni pen in mə tro. Ia noien nəha in reikuə ia nərmama me səməme kamharə ia təkure tiprənə mamini pen ti nirəha i minuə tuhaməkeikei mhəuvrhəkin nari riti mhəuvnhi nərimiru sə kınəpi əpune in ia nau mətə rarə mimiru mwi.

¹⁵ Nənə nəri nəha kıməuvnhi nərimiru nəha irə kəsəni nərimiru sə rıməkurirə muvehe mə treiahəg pen irə pwəh rəgkiari. Nənə nənimwi nari nəha rəgkiari skai mını mə tukaməkeikei kousi əpune nərmama me pam səməme həpkınimwi mhə nukurhunraha ia nənimen mhəsiai in.

¹⁶ Nənə in raməkeikei m nərmama me pam, nərmama kamhəuvehi nasoriien mine nərmama həpkuvehi mhə nasoriien, nərmama nautə səvənraha rasori mine nərmama nautə səvənraha riwən, nərmama kamoslef ia nirəha mine nərmama kıpko mhə slef ia nirəha. In raməkeikei minraha mə tuhəuvehi mak riti ia rəginraha mwatuk uə ia nıpwənanraha.

¹⁷ Mak nəha in nəha nəghi nərimiru nəha uə nampa sə ramahatən nəghin. Trini minuə iərmama riti mak nəha riwən irə, ko rıpkuvehi mhə nəmri nari riti, məpwəh nəmri penien nəmri nari ia nari riti.

¹⁸ Ro iamınhi irə tikaməkeikei mo nukurənien səim rəpwəmwis mwi ti nukurənien nampa səvəi nərimiru nəha. Nənə trini minuə nukurənien səim rəmwhen tikukurən niniien nıpwran. Nampa nəha sikis-hantret-sikisti-sikis, ramahatən iərmama riti.

14

Kwəti sipsip mine səvənhi nərmama me irəha pam 144,000

¹ Nənə iakəti pen fwe ia təkurə Saeon, mətəni kwəti sipsip ramərer ia təkuren, nərmama wan-hantret-foti-fo-taosən kamhərer irəha min. Kımərai pen nəghi kwəti sipsip mine Tata səvənhi ia nıpwənanraha.

13:8: Sam 69:28, Rev 3:5, 5:6, Rev 17:8, Rev 20:12,15, Rev 21:27 **13:10:** Jer 15:2, 43:11, Mat 26:52, Rev 14:12 **13:13:** Mat 24:24, 1King 18:24-39 **13:14:** Dut 13:1,4, Rev 19:20 **13:15:** Dan 3:4-6 **13:17:** Rev 14:9,11, Rev 16:2, 19:20, Rev 20:4 **14:1:** Rev 3:12, 7:3,4

² Nənə iakregi reri iərmama riti fwe ia neiai raməgkiari, rerin rəmwhen ia nui sə ramivə mamierig, məmwhen mwi ia karuəruə ramərkwəpahar asori. Reri iərmama nəha iakregi rəmwhen ia nərmama me i kamhəuəsi nəri kauəsi kaməni nīpu irə.
³ Irəha kamhərer kupwən ia jea sə Kumwesən raməkure irə mamərimənu ipaka ti nərimiru me nəha kefə mine nəmə asori me nəha twenti-fo, mamhani nīpu vi riti. Iərmama riti rīpkukurən mhə nīpu nəha, nərmama me a nəha irəha wan-hantret-foti-fo-taosən səməme Kumwesən rifi nari ia nirəha mīpeki raka irəha ia təkure tīprənə, irəha həkurən.

⁴ Irəha i nərmama me i səməme hənatuakəm amasan, mhəmher, ti nəri nə mə həkiri raka mhə pran. Irəha nərmama vi a. Irəha kamhəkurirə kwəti sipsip mamhəuvən ia kwopun me pam in ramevən ikin. Nərmama me pam, mətə kifi nari ia nirəha i, kīpeki raka irəha həmwhen ia kwənkwai nei kukupwən kesi kuvehi pen m Kumwesən mine kwəti sipsip.

⁵ Nənə ia tərhunraha kīpkətə mhə neikuəien riti ti nəri nə mə irəha hatukwatukw pam.

Nagelo me kahar

⁶ Nənə iakətoni mwi agelo riti mwi ramivə irənhə ia nīmagouagou mauvehi nəgkiariien amasan riti sə ramarə rerin trəvisau irapw i m nərmama səməme kamharə ia təkure tīprənə, nərmama səvəi tənəmtənə me pam, mine kwənəkwas me pam, mine nəgkiariien me pam, mine teki nərmama me pam.

⁷ In rəgkiari rerin rupwinari mīni mə, “Həsiai Kumwesən, mhəgnəgini in, ti nəri nə mə nəpīn atukwatukw səvənhi ruvəuvehe mə trərpwīn noien me səvəi nərmama. In rino neiai mine tīprənə mine təsi mine nəmri nui me. Kīmīaha tihaməkeikei mhənīmwi nukurhumīaha me ia nənimen mhəsiai in.”

⁸ Agelo riti sə ro kəru irə rukurirə mwi agelo nəha, muvehe, mamini mə, “In ruvəmwei! Taon asori nəha Papilon ruvəmwei! Taon nəha rəmwhen ia pran riti səvəi suatuk rivi nərmama ia tənəmtənə me pam həuvehe mhənīmwi waen irəha min. Waen nəha sənmwīn in nə noien ərəha sə nərman me kamho irəha min.”

⁹ Nənə agelo riti mwi sə ro kahar irə, rukurirə pen mwi irau, rini nəgkiariien i rerin rupwinari mə, “Trīni mīnuə iərmama riti rīnīmwi nukurhun mi ia nəmri nərimiru mine nəri kuvrhəkīn kuvnhi nərimiru irə, mīsiai in, muvehi mak səvənhi ia nīpwənan uə rəgin,

¹⁰ niemaha səvəi Kumwesən treste in. Niemaha nəha rəmwhen ia waen riti sə riskai pīk Kumwesən ruvi pen ia kap səvənhi muvehi pen m iərmama nəha rənīmwi. Nənə in triregi nəmīsəien ia napw mine təpisi ərəha, trouahi in ia nəmri nagelo ikinan me mine kwəti sipsip.

¹¹ Nise napw sə ramo nəmīsəien mīnraha rautə ia nuk nuk me. Nərmama me i səməme hənīmwi nukurhunraha ia nəmri nərimiru, mhənīmwi mwi nukurhunraha ia nəmri nəri kuvrhəkīn kuvnhi nərimiru irə, mhəsiai in, uə sin nəghīn ruvehi mak sə rahatən nəghī nərimiru, irəha tuhəregi nəmīsəien ia nəpīn mine ia ran mhəpwəh napwīsien.”

¹² Ti nəri nə mə tro iamīnhi irə mine ro pen nərmama me i səvəi Kumwesən kamho nəgkiariien me səvənhi, nənə mamhahətətə ia Iesu, tuhaməkeikei mhərer əknekīn ia nəpīn me.

¹³ Nənə iakregi reri iərmama riti ruku pen ia neiai mīni mə, “Rai pen nəgkiariien i ia nəkukuə: Ipwet mine mamevən trīni mīnuə nərmama me səvəi Iərimənu hemhə rerīnraha tragien.”

Nənə Nənīmwin Ikinan rini mə, “Ouəh pərhiēn. Irəha tuhapwīs mhəpwəh mwi nəmwurien ti nəri nə mə noien amasan me səvənraha tuhəkurirə pen irəha.”

14:2: Esik 1:24, 43:2, Rev 1:15, 19:6 **14:3:** Sam 149:1, Aes 42:10, Rev 5:9, 7:4 **14:4:** Efes 5:27 **14:5:** Sam 32:2, Sef 3:13 **14:7:** Rev 10:6 **14:8:** Aes 21:9, Jer 51:7,8, Rev 17:2, 18:2,3 **14:9:** Rev 13:12-17 **14:10:** Jen 19:24, Sam 11:6, 75:8, Aes 51:17,22, Jer 25:15, Esik 38:22, Rev 15:7, 16:19, Rev 19:20, 20:10, Rev 21:8 **14:11:** Aes 34:10, Rev 13:12-17, Rev 19:3 **14:12:** Rev 12:17, 13:10 **14:13:** 1Kor 15:58, Hip 4:10

Kumwesən treivə testesi nərmama rəmwhen kamo ia tipwe krep sə rimarei

¹⁴ Iakəti pen mətoni mwi nəpuə riti rəpsan nənə iərmama riti raməkure utə ia nəpuə nəha. Iərmama nəha rəmwhen ia iəməti iərmama riti. In raməfəfau ia kəfəfau səvəi nisaiien kino ia kol, mauvehi nau ikou riti rəhia.

¹⁵ Nənə agelo riti mwi rier ia nimwə səvəi Kumwesən, maməkwein əpwəmwis iərmama nəha raməkure utə ia nəpuə mamini mə, “Uvehi nau ikou səim, mərai raka nərmama ia təkure tiprənə. Nəpin tukərai raka irəha irə ruvəuvehe ti nəri nə mə irəha həmwhen ia nəveginien sə ruvəmruə ia nəmhien.”

¹⁶ Ro iaminihi irə iərmama sə raməkure utə ia nəpuə ruini pen nau ikou səvəhi ia təkure tiprənə, mərai raka nərmama ia təkure tiprənə rəmwhen kamo ia nəveginien sə ruvəmruə ia nəmhien.

¹⁷ Agelo riti mwi rier ia nimwə səvəi Kumwesən fwe ia neiai, mauvehi mwi nau ikou riti səvəhi rəhia.

¹⁸ Nənə agelo riti mwi rier, in agelo sə ramətui ti napw ia təkure nifatə. In rier məkwein əpwəmwis agelo sə rauvehi nau ikou mini mə, “Uvehi nau ikou səim, mərai raka nərmama ia təkure tiprənə rəmwhen kamo ia tipwe krep sə rimarei.”

¹⁹ Ro iaminihi irə agelo nəha ruini pen nau ikou səvəhi ia təkure tiprənə, mərai raka nərmama ia təkure tiprənə rəmwhen kamo ia tipwe krep sə rimarei, nənə mərarki pen irəha ia kwopun asori riti. Tukeivə testesi irəha ikin rəmwhen kamo ia tipwe krep sə rimarei mə nisen traris. Kwopun nəha iruə ia taon, kwopun sə Kumwesən truvehi irapw niemaha səvəhi ikin.

²⁰ Nənə keivə testesi nərmama me nəha rəmwhen kamo ia tipwe krep sə rimarei mə nisen traris. Nitenraha rier ia kwopun nəha maiu meste nari fwe tri-hantret kilometa. Ko hos ravən irə netə nəha rutə meste tərhun.

15*Nagelo irəha sefen kamhəuvehi nərpwinien irəha sefen*

¹ Iakəti pen fwe ia neiai mətoni mwi nimtətien riti mwi rasori iakərkərinari irə. Nagelo irəha sefen kamhəuvehi nərpwinien me irəha sefen. Nərpwinien me nəha irəha sampam ti nəri nə mə nəpin tuhəier pam nənə niemaha səvəi Kumwesən riwən.

² Nənə iakətoni nari riti rəmwhen ia təsi kino ia klas ko kərapirə irə irau napw. Iakətoni mwi nərmama nepwin kamhəerer ia nikarkare təsi nəha. Nərmama me nəha hənəpwəh nəsenien nərimiru mine nəri kuvrhəkin kuvnhi nərimiru irə mine nampa sə ramahatən nəghin mə trasori ia nirəha. Irəha kamhəerer ia nikarkare təsi kino ia klas. Ia rəginraha kamhəuvehi nəri kauəsi kaməni nipu irə Kumwesən riməuvei pen minraha.

³ Irəha kamhani nipu səvəi Moses iərmama sə ro tukwini nari m Kumwesən, mine nipu səvəi kwəti sipsip, mamhani mə,

“Iərimənu Kumwesən sə ikəuvehi niskaiien me pam,
narimnari me səməme ikamo hasori kətoni kamərkərinari irə!
Ik kig sə ikamərimənu ia tənəmtənə me,

suatuk me səim ikamesi pen suatuk me səvəi natukwatukwien mine nipərhiendien!

⁴ Nərmama me pam tuhaməkeikei mhəsiai ik, mhəuvehi utə nəghim,
ti nəri nə mə ik əpa Iəmə ikinan.

Nərmama ia tənəmtənə me pam tuhəuvehe mhənimwi nukurhunraha ia nənimem mhəsiai ik

ti nəri nə mə ikino raka noien atukwatukw me səim nərmama hənətoni.”

⁵ Irəha hani raka nipu nəha, nənə iakəti pen mətoni kəsevər ia kwopun ikinan anan ia nəkwai nimwə tapolen fwe ia neiai.

⁶ Nagelo me nəha irəha sefen həier ia nimwə tapolen nəha, mamhəpeki nərpwinien

me naha sefen. Tinari savanraha kino ia linen sa rapusan mamser. Hakwani nari kino ia kol rukurau ia kwapwenhinraha.

⁷ Nana narimuru me naha kefa riti ripeki pen pesin me samame kino ia kol muvei pen kuatia kuatia m nagelo me naha sefen. Pesin me naha haukuar ia niemaha savai Kumwesan, Kumwesan sa ramarā ia nuk nuk me.

⁸ Ia napin naha nimwa tapolen ruvehe mukuar ia nise napw, ti nari na ma Kumwesan ramarā ikin, mamser, mamō nagsen. Iarmama riti ko ripkuvnimwa mha ia nimwa naha meste narpwinien me sefen samame nagelo sefen kamhapeki tuho sampam ira.

16

Pesin me iraha sefen haukuar ia niemaha savai Kumwesan

¹ Nana iakregi reri iarmama riti ramagkiari asori fwe ia nimwa savai Kumwesan, mamini pen ti nagelo me naha sefen ma, "Hauvan matagi irapw ia takure tiprana pesin me naha sefen haukuar ia niemaha savai Kumwesan."

² Agelo sa rakupwan revan matagi irapw pesin savanhi ia takure tiprana. Nana narmama me naha samame mak savai narimuru ramarā ia niraha, mine samame kamhanimwi nukurhunraha ia namri nari kimauvrhakin kuvnhi narimuru ira, mamhasiai in, nipwanraha ruvehe mukuar ia nimwapw me. Nimwapw me naha haraha mamho namsaien minraha.

³ Agelo sa ro karu ira ratagi irapw pesin savanhi ia tasi, nana tasi ruvehe mo netā ira ramwhen ia nite iarmama ruvama, narimnari me kamhamuru ia reri tasi hemha pam.

⁴ Agelo sa ro kahar ira ratagi irapw pesin savanhi ia nui aris me mine namri nui me, nana iraha huvehe mho netā ia niraha.

⁵⁻⁶ Nana iakregi agelo sa ramarimānu ia nui me rini ma, "Kumwesan Ikinan. Ik ikinara fwe kupwan muvehe meste mwi ipwet mine. Takwtakwuni ikamo noien atukwatukw,

mamarpwin noien araha me i,
mauvei pen netā minraha hamanimwi.

In i narakuien atukwatukw savanraha,

ti nari na ma iraha hanousi apune narmama me saim mine profet me saim nitenraha raiu."

⁷ Nana iakregi reri iarmama riti ruku pen ia nifatā ramini ma, "Ouah parhien Iarimānu Kumwesan sa ikauvehi niskaiien me pam, nakiriien me saim hatukwatukw mho niparhienien!"

⁸ Nana agelo sa ro kefa ira ratagi irapw pesin savanhi ia meri, nana Kumwesan raseni nukwasikar ma tranhi narmama ramwhen ia napw.

⁹ Napnapanien savai nukwasikar rahi iraha, nana iraha hani araha noghi Kumwesan sa ramarimānu ia narpwinien me naha. Iraha hapwah nirarigien ia noien araha me savanraha, mhapwah nuvehi utaien naghin.

¹⁰ Agelo sa ro krirum ira ratagi irapw pesin savanhi ia jea sa narimuru ramakure ira ramarimānu, nana kwopun me pam ia nakwai nitata sa narimuru ramarimānu ira huvehe mhapitav pam. Narmama kamharegi namsaien, mamahi naraminraha tukwe.

¹¹ Iraha kamhani araha Kumwesan fwe ia neiai ti namsaien me mine nimwapw me savanraha, mhapwah nirarigien ia noien araha me savanraha.

¹² Nana agelo sa ro sikis ira ratagi irapw pesin savanhi ia nui aris asori naha naghin na Iufretes, nana nui aris naha ramā, mo suatuk savai kig me havan ira mhaku peraha.

15:7: Rev 14:10 **15:8:** 1King 8:10-11, Aes 6:4, Esik 44:4 **16:1:** Aes 66:6, Rev 16:17, Sam 69:24, Jer 10:25, Sef 3:8
16:2: Eks 9:10, Dut 28:35, Rev 13:12-17 **16:3:** Eks 7:17-21 **16:4:** Sam 78:44 **16:5-6:** Sam 79:3, Sam 119:137,
Aes 49:26, Rev 1:4 **16:7:** Sam 19:9, Rev 15:3, 16:14, Rev 19:2 **16:9:** Rev 9:20-21, Rev 16:21 **16:10:** Eks 10:22,
Aes 8:22 **16:11:** Rev 9:20-21, Rev 16:21 **16:12:** Aes 11:15, Jer 50:38

¹³ Ia nəpɪn nəha iakətoni nənimwɪn əmkemik kahar harəmwhen ia frok. Riti rier ia nɪpəgi nəkwai snek asori, riti rier ia nɪpəgi nəkwai nərimɪru, nənə riti rier ia nɪpəgi nəkwai profet eikuə.

¹⁴ Nənimwɪn mirəhar nəha irəhar nəremhə me kamharo nɪmtətien me. Irəhar harier, mharevən ti kig me ia tənəmtənə me pam, mharousəsɪmwɪn irəha mə tuharuagən ia nəpɪn asori səvəi Kumwesən, Kumwesən sə rauvehi nɪskaiien me pam.

¹⁵ “Həregi ro! Iou iakauvehe rəmwhen ia rakres! Iərmama sə ramətui a məpwəh napriien rerin tragien. Rərəha in ripeci raka tɪnari səvənhi ti napriien kətoni in ramavən auər a nənə in rauris tukwe.”

¹⁶ Nəremhə mirəhar nəha harousəsɪmwɪn pen kig me nəha ia kwopun riti nəgkariien Hipru rani mə, “Amaketon.”

¹⁷ Agelo sə ro sefen irə rətəgi pen pesin səvənhi ia nɪmagouagou, nənə iakregi Kumwesən raməgkari fwe ia nəkwai nɪmwə səvənhi. Rerɪn ruku pen ia jea sə in raməkure irə mamərimənu, mamini mə, “In i sampam!”

¹⁸ Nənə nouapɪrien rəhiapw, karuəruə rərkwəpahar, kregi nərkərikien, nɪmwnɪmwien asori riti ravən. Nɪmwnɪmwien nəha rasori pik anan. Fwe Kumwesən rino iərmama ia təkure tɪprənə meste pehe nəpɪn nəha kɪpkətoni raka mhə nɪmwnɪmwien riti ro iamɪnhi irə ia nəpɪn riti.

¹⁹ Nɪmwnɪmwien nəha ravən meitehi taon asori nɪpərin kahar, nənə taon me ia tənəmtənə me həsas pam. Kumwesən rerin rirhi taon asori nəha Papilon, nənə in ruvehi pen kap riti rukuər ia waen maməkeikei min mə trənimwi pam. Waen nəha in niemaha səvəi Kumwesən rəpi pik in ti taon nəha.

²⁰ Tənə əmweris me pam hap mhəiwən. Kɪpkətoni mhə mwi təkue me.

²¹ Aes me səməme həmwhen ia kəpwier asori həukrutə ia nɪmagouagou mhəsas pen ia nərmama. Ko kəkiri kəpwier me nəha kuation kuation nɪpamien səvənhi rəmwhen ia fifti kilo. Nəpɪn nərmama hətoni aes me nəha kamhəsas pen ia nirəha iamɪnhi irə, irəha həni ərəha Kumwesən, ti nəri nə mə nərpwinien nəha in ramo minraha riskai pik anan.

17

Taon asori Papilon rəmwhen ia pran səvəi suatuk

¹ Nənə nagelo me nəha sefen kamhəuvehi pesin me nəha sefen riti ia nirəha ruvehe mɪni pehe tukw iou i mə, “Uvehe ro. Prən asori fwe raməkure ia nui me həpik, iakuə takahatən nərpwinien səvənhi pwəh ikətoni. Prən nəha in pran səvəi suatuk.

² Kig me ia təkure tɪprənə həno əpnəpen raka nari irəha min. Noien ərəha sə prən nəha ramo irəha nərmən me rəmwhen ia waen riti. Nərmama ia təkure tɪprənə hənənimwi raka waen nəha mamhakonə irə.”

³ Nənə ia vison nəha Nənimwɪn rəriari miou, iakətə agelo nəha ruvehi iou iarouevən fwe ia kwopun akwesakwes ikin. Ia kwopun nəha iakətoni pran riti raməkure utə ia nərimɪru riti. Nərimɪru nəha rəruerəv pik kirai pen nəhag me ia nɪpwran me pam. Nəhag me nəha kamhəni ərəha Kumwesən. Nərimɪru nəha kənkəpwə sefen, kənkəpati ten.

⁴ Pran nəha tɪnari səvənhi rəmwhen ia tihi natis, məruerəv pik. In ramo pen marəmarə me ia nɪpwran, marəmarə me nənimen rutə pik kino ia kol mine kəpwier amasan me mine perel me. In rauvehi kap riti ia rəgin kino ia kol. Kap nəha rukuər ia noien me nərmən me kamho irəha min hərəha pik mhəmkemik ia nəmri Kumwesən.

⁵ Ia nɪpwənan kirai pen nəghin riti sə nɪpwran rəkwafə. Rani mə,

TAON ASORI PAPILON
MAMA SƏVƏI NɪPRAN ME PAM SƏVƏI SUATUK

NUKUNE NOIEN ME PAM SƏMƏME HƏRƏHA PİK IA TƏKURE TİPRƏNƏ

⁶ Nənə iakətoni mə prən nəha rınousi əpune nərmmama me səvəi Kumwesən mine irəha səməme həməni irapw Iesu. Rəmwhen in rınənimwi nitenraha mamakonə irə. Nəpın iakətoni prən nəha iakərkəri asori nari irə.

⁷ Mətə agelo rini pehe tukw iou i mə, “Ikamərkərinari iamınhi irə ti nəfe? Iou takəusiəre pui pehe nıpwrai nəri nəha ikamətoni, mo nukurənien i mə sin nəha prən nəha mine nəfe nəha nərımıru nəha in raməkure irə kənkəpwə sefen kənkəpati ten.

⁸ Nərımıru nəha ikətoni ramıru fwe kupwən, mətə təkwtəkwuni ruvəmhə, trıpkə mhə tui rukrirapw ia nıpəg sə rameiwaiu nukunen riwən mutə mier mevən kousi əpune. Nərmmama kamharə ia təkure tıprənə səməme kıpkray pen raka mhə nəghınraha fwe tui nəpın tıprənə ramıwən ihi ia nəkukuə səvəi nımırıuen, irəha tuhətoni nərımıru nəha, nənə həkərinari irə ti nəri nə mə ramıru fwe kupwən, mətə təkwtəkwuni ruvəmhə, nənə trıpkuvehe mwi.

⁹ İərmama traməkeikei mukurən nari ti nukurənien nıpwrai nəgkiariien i. Kənkəpwə nərımıru nəha irəha sefen irəha nə təkue me səməme pran nəha raməkure utə ia nırəha. Irəha mwi kig me.

¹⁰ Kig me irəha krirum həvəmwei raka, kuatia ramıru nəha təkwtəkwuni mine, nənə riti mwi rəpwəh ihi nuveheien. Nəpın truvehe traməkeikei marə ouihi a.

¹¹ Nərımıru i sə ramıru fwe kupwən, mətə təkwtəkwuni ruvəmhə, in mwi in kig riti sə ramo eit irə, mətə in mwi in kig riti səvəi kig me nəha sefen. In trevən kousi əpune in.

¹² Kənkəpati me nəha ten ikətoni, irəha kig me ten həpwəh ihi nərımənuien, mətə irəha tuhəpkuvehi nasoriien mhərımənu ia nəpın ouihi a irəha nərımıru nəha.

¹³ Nətərigien səvənraha kuatia, nənə irəha tuhəuvei pen nıskaiien səvənraha mine nasoriien səvənraha m nərımıru nəha.

¹⁴ Irəha tuharuagən irəha kwəti sipsip, mətə kwəti sipsip truvehi irapw nıskaiien səvənraha ti nəri nə mə in İərımənu sə rasori ia nərımənu me pam, nənə, in Kig sə rasori ia kig me pam. Nərmmama me nəha kamhərer irəha min irəha nəha nərmmama səməme in rınəkwein irəha, mərpwi rəgın ia nırəha, nərmmama səməme in rukurən nətıgiteien ia nırəha.”

¹⁵ Nənə agelo rini pehe mwi tukw iou i mə, “Ikətoni nui me nəha pran səvəi suatuk raməkure ia nırəha. Nui me nəha irəha nərmmama həpik tekinraha səpəmsəpə, nəgkiariien me səvənraha səpəmsəpə, həuku pen ia kwənəkwus me səpəmsəpə.

¹⁶ Nərımıru nəha mine kənkəpati me nəha ten səməme ikətoni, irəha tuhəmwəki pran səvəi suatuk, mhəpeki raka pam narımnari me səvənhi, mhəpwəh in ramaiu auər a. Irəha tuhəni nusan mhəvəni əmwesi in ia napw.

¹⁷ Irəha tuho iamınhi irə ti nəri nə mə Kumwesən rınəmri ia nətərigien səvənraha mə tuho rəmwhen sə in rokeikei. Nətərigien səvənraha truvehe mo kuatia i, nənə irəha tuhəuvei pen nıskaiien səvənraha m nərımıru mə trərımənu meste nəgkiariien səvəi Kumwesən ruvehe mukuə.

¹⁸ Prən nəha ikətoni in taon asori nəha sə ramərımənu ia kig me pam ia təkure tıprənə.”

18

¹ Kurirə ia narımnari me i, iakətoni agelo riti mwi rukrutə ia neiai məmeiwaiu pehe. In rauvehi nasoriien sə rasori. Nukuraanien sə ruku pen irə raməhiəpwın pam tıprənə.

² Rəkwein əpwəmwis mini mə,
“In ruvəmwei! Taon asori nə Papilon ruvəmwei!

Təkwtəkwuni nəha nəremhə me kamharə ikın.
In kwopun nənımwın ərəha me mine menu me səməme həmkemik kaməmwəki irəha kamhərkwafə ikın.

- ³ Taon naha rəmwhen ia pran riti səvəi suatuk.
 Nərmama me pam ia tənəmtənə me hənənimwi raka waen sənmwīn.
 Waen naha in noien ərəha sə nərman me kamho irəha min.
 Kig me ia təkure tīprənə hənə əpnəpen raka nari irəha prən naha.
 Nərmama ia təkure tīprənə səməme kamhəmri pen nəmri nari ia narimnari
 irəha nautə səvənraha ruvəuvehe mīnasori ruku pen ti noien ərəha me səvəi prən
 naha.”
- ⁴ Nənə iakregi mwi reri iərmama riti fwe ia neiai rini mə,
 “Həier irə nərmama me səiou
 mīnuə noien ərəha səvənhi trəpwəh nuvehi pekīnien kīmīaha,
 nənə kīmīaha tihəpwəh nuvehīien nərpwīnien riti səvənhi.
- ⁵ Noien ərəha me səvənhi rasori rutə ipaka rirəpi neiai,
 ro pen Kumwesən rəpwəh nenouenouien nərəhaien me səvənhi.
- ⁶ Kīmīaha tiho irə rəmwhen rino ia kīmīaha.
 Narimnari me səməme in rino ia kīmīaha,
 kīmīaha tihaməkeikei mhərpwīn pen m kəru min.
 In rīməvi pen nənīmwiien skai kuatia ia kap səkīmīaha,
 kīmīaha tihaməkeikei mhəvi pen nənīmwiien skai ia kap səvənhi m kəru.
- ⁷ Taon naha rəmwhen ia pran riti sə rauvehi utə atukw a in,
 mamarə ia narəien sə rukuər ia narimnari amasan me.
 Ro iamīnhi irə kīmīaha tihaməkeikei mhəuvei pen nəmīsəien mīne nasəkien min
 rəmwhen irə.
 In rani ia rerin mə,
 ‘Iou prən asori iakaməkure ia kwopun i mamərimənu.
 Ripko mhə iou pran sə iərman səvənhi ruvamhə.
 Kō iapkasək mhə ia nəpin riti.’
- ⁸ Prən naha ramərpwi atukw a in iamīnhi irə ro pen nərpwīnien me səvənhi tuhəuvehe
 ia nəpin kuatia a:
 nemhəien, nasəkien, mīne nukumhə.
 Napw trahi prən naha,
 ti nəri nə mə Iərimənu Kumwesən sə rauvei pen nərpwīnien min niskaiien səvənhi
 rasori.”
- ⁹ Nəpin kig me səvəi tīprənə səməme hənə əpnəpen raka nari irəha prən naha nənə
 mharə irəha min ia narəien sə rukuər ia narimnari amasan me tuhətoni nise napw sə
 ramahi in, nənə rerinraha trəpou hasək tukwe.
- ¹⁰ Nəmīsəien səvənhi tro irəha həhekīr, nənə mhərer pen a isipwīn mə,
 “Aueh taon asori!
 Aueh Pəpilon taon sə nəgsem rasori!
 Nərpwīnien səim ruvəuvehe ia aoa kuatia a.”
- ¹¹ Nərmama me ia təkure tīprənə kamhəmri pen nəmri nari ia narimnari tuhasək ti
 prən naha ti nəri nə mə iərmama riti mwi riwən truvehi nəmri narimnari me səvənraha.
- ¹² Narimnari me səvənraha rəmwhen ia aean mi naha kol mīne silva, mīne kəpwier
 amasan me, mīne perel me, mīne tīnari amasan naha linen, mīne tīnari sə ro tihi natis irə,
 mīne tīnari naha silik, mīne tīnari sə rəruevəv pīk, mīne nei me səpəmsəpə nīpekīnraha
 rapein amasan, mīne narimnari me səpəmsəpə kīno ia kəkəkəpati elefen, mīne narimnari
 me səpəmsəpə kīno ia nei nənimen rutə pīk, mīne aean me nepwīn rəmwhen ia prons,
 mīne kəpwier amasan naha mapil,
- ¹³ mīne teki nei sinamon, mīne nīmwai nari kavi rərəgi pen ia nəvegīnien, mīne
 nīmwəkmwəki nari kuvani nīpekīn rapein amasan, mīne nise nei mi naha fragkīnsens

mine mir, mine waen, mine oel, mine flaoa, mine kwənuni wit, mine kau me mine sipsip me, mine hos me mine kat me hos me kamhəvi, mine slef me, slef me nə irəha nərmama.

¹⁴ “Narimnari amasan me pam səməme nətərigien səim ramevən ia nirəha, hənəpwəh ik mhəuvavən.

Nautə me pam səim mine marəmarə me pam səim ikinətə wau raka ia nirəha, nənə ko ipkətoni mhə mwi irəha ia nəpən riti.”

¹⁵ Nərmama me nəha səməme kamhəmri pen nəmri nari ia narimnari me nəha həpeki nautə rīpik ruku pen ti prən nəha. Irəha tuhəhekir nəmisəien səvəi prən nəha, mhərer pen a isipwīn tukwe in, mamhasək əpwəmwis

¹⁶ mə,

“Aueh! Aueh taon asori!

In rəmwhen ia pran ramarkahu ia tīnari amasan i kani mə linen sə ro tihī natis irə raməruerəv pīk.

In ramo pen marəmarə me ia nīpwrən,

marəmarə me nənimen rutə pīk kino ia kol, mine kəpwier amasan me, mine perel me.

¹⁷⁻¹⁸ Mətə kouraha pam nautə me səvənhi ia aoa kuatia a.”

Nənə nəmə səməme kamhəkəkini nītətə ia təsi, mine nərmama səməme kamhərəku nītətə mamhəputə, mine nəmə səməme kamhowok ia nəkwai nītətə, mine nərmama səməme nītətə rapeki narimnari səvənraha muvehe mīpeki parei kamhəmri pen nəmri nari ia nirəha, mamhəuvehi mane irə, irəha pam hətōni nise napw sə ramahi prən nəha, mhərer pen a isipwīn tukwe in, mamhasək əpwəmwis, mamhəni mə,

“Taon asori riti riwən rəmwhen ia taon nəha!”

¹⁹ Irəha hərki pen nīməkwrur ia kənkapwənraha, rerīnraha rəpou, kamhasək, mamhəni mə,

“Aueh! Aueh taon asori!

Nərmama me pam səməme nītətə səvənraha ramaiu ia təsi,

irəha nautə səvənraha ruvehe masori ia narimnari me səim!

Mətə kouraha pam narimnari me səim ia aoa kuatia a.”

²⁰ Mətə nīpu riti mwi rani iamīnhi irə mīnuə,

“Kīmīaha ia nītətə ia neiai, kīmīaha nərmama me səvəi Kumwesən, mine aposol me mine profet me,

rerīmīaha traməkeikei magien,

ti nəri nə mə Kumwesən rīnərpwīn noien ərəha prən nəha rīno ia kīmīaha!”

²¹ Nənə agelo riti nəgsen rasori ruvehi kəruətərei asori riti mərarki pen i ia nəkwai təsi mīni mə,

“Tukəraki irapw akwauakw taon asori nəha Papilon iamīnhi irə,

nənə tukəpwəh nətōniien mwi in ia nəpən riti.

²² Ia niram taon Papilon tīpkregi mhə mwi nərmama səməme kamhəuəsi nəri kauəsi kaməni nīpu irə,

uə nərmama səməme kamhəse tərhe nau mine kisipw.

Ia niram tīpkətoni mhə mwi iərmama sə ramərpəkau amasan narimnari me.

Tīpkregi mhə mwi kəpwier ramərari maməkawai ətestesi kwənuni wit kamo flaoa i.

²³ Nukuraanien səvəi laet tīpkəhiapw mhə mwi ia niram,

nənə tīpkregi mhə mwi reri iərman mine pran səməmi krauni sīmwin ti narəien vi səvənrau.

Tro iamīnhi irə ti nəri nə mə fwe kupwən nərmama me səim səməme kamhəmri pen nəmri nari ia narimnari irəha kamhəuvehi nasoriien ia təkure tīprənə.

18:15: Esik 27:31,36 **18:16:** Rev 17:4 **18:17-18:** Esik 27:27-29,32 **18:19:** Esik 27:30-34 **18:20:** Aes 44:23, Dut 32:43, Jer 51:48 **18:21:** Jer 51:63-64, Esik 26:21 **18:22:** Aes 24:8, Esik 26:13 **18:23:** Jer 7:34, 16:9, Jer 25:10, Aes 47:9

Nærmama ia tənəmtənə me pam hətoni nīmtətien me nəha ikino ia nīskaiien səvəi iəremhə reikuə ia nīrəha.

²⁴ Ia taon nəha Papilon Kumwesən rətoni nite profet me mīne nærmama me səvənhi. Nærmama me pam ia təkure tīprənə səməme kīnousi əpune irəha Kumwesən rətoni nītenraha ia taon nəha.”

19

Nærmama fwe ia neiai həgnəgīni Kumwesən

¹ Kurirə ia narimnari me i iakregi reri nari riti rəmwhen ia nærmama həpik fwe ia neiai, kāmhəgkiari rerinraha rupwinari mamhəni mə,

“Pwəh səgnəgīni Iərimənu Kumwesən səkitaha!

In rauvehimīru kitaha. Nasoriien mīne nīskaiien səvənhi əpa.

² Nəkiriien me səvənhi ho nīpərhienien, mhatukwatukw.

In rīnərpwin raka noien ərəha səvəi taon asori nəha Papilon,

tī nəri nə mə taon nəha rəmwhen ia pran səvəi suatuk

rouraha nærmama ia təkure tīprənə i ia noien ərəha səvənhi.

Kumwesən ruvəuvei pen raka nərpwinien min,

tī nəri nə mə kousi əpune səvənhi iotukwininari me ia taon nəha.”

³ Nənə irəha həgkiari asori mwi mə,

“Pwəh səgnəgīni Iərimənu!

Nise napw sə ramahi taon nəha rautə ia nuk nuk me ko rīpkiwən mhə.”

⁴ Ia nəpīn nəha nəmə asori me nəha twenti-fo mīne nərimīru me nəha kefə hənīmwi nukurhunraha ia nəmri Kumwesən sə raməkure ia jea səvənhi mamərimənu, mhəsiai in, mhəni mə,

“Ouəh! Pwəh səgnəgīni Iərimənu!”

⁵ Nənə reri iərmama riti ruku pen ia jea Kumwesən raməkure irə mamərimənu, mīni mə,

“Kīmiaha nærmama hiamō tukwini nari m Kumwesən, mamhəsiai in,

nəri auər a mə hiaməuvehi nasoriien uə hīəpkuvehi mhə nasoriien,

kīmiaha pam tihaməkeikei mhəgnəgīni Kumwesən səkitaha!”

⁶ Nənə iakregi nari riti rəmwhen ia nærmama həpik kāmhəgkiari, rerinraha rəmwhen ia nui sə ramivə mamierig, mīne karuəruə ramərkwəpahar. Irəha həni mə,

“Pwəh səgnəgīni Iərimənu Kumwesən səkitaha

tī nəri nə mə in rauvehi nīskaiien me pam, mamərimənu!

⁷ Pwəh sagien, mhagien pik, mhəuvehi utə nəghin,

tī nəri nə mə nəpīn ruvəuvehe tukiri pen vi a pran m kwəti sipsip!

Pran səvənhi rīnəpnəpenə pam raka,

⁸ mamarkahu ia tīnari amasan nəha linen kuvei pen min rəpsan məmher.”

(Tīnari amasan nəha linen ramahatən pen noien atukwatukw me səvəi nærmama me səvəi Kumwesən.)

⁹ Nənə agelo nəha rīni pehe tukw iou i mə, “Rai pen nəgkiariien i ia nəkukuə. ‘Nærmama səməme kīnəkwein ia nīrəha mīnuə tuhəuvən ia nəveginien asori səvəi kwəti sipsip irəha rerinraha tragien.’ ” Nənə agelo nəha rarə mīni mwi tukw iou i mə, “Nəgkiariien me i nəgkiariien pərhien səvəi Kumwesən.”

¹⁰ In rīni iamīnhi irə, nənə iakīnīmwi nukurhuk mi ia nīsūn mə takīsiai in, mətə in rīni pehe tukw iou mə, “Tikəpwəh noien iamīnhi irə! Krau iotukwininari mi a, kitaha piam me səməme kāmhəuvehi nəgkiariien i Iesu rīni mə ro nīpərhienien. Tikaməkeikei

minimwi nukurhum mi ia nəmri Kumwesən əpa, misiai in, ti nəri nə mə nəgkiariien i Iesu rini mə ro nīpərhiēnien in nukune nəgkiariien me səvəi profet me.”

Iərmama sə raməkure ia hos əpsan

¹¹ Nənə iakətoni kəsevər ia neiai. Iakəti pen mətoni hos əpsan riti. Iəmə sə raməkure irə nəghin nə “Iəmə sə Kamətigite Irə. In rani nīpərhiēnien.” Nəpīn in rəkiri nərmama uə raruagən, mətə in ramo ia noien sə ratukwatukw a.

¹² Nənimen mi krouəmwhen ia nərāmi napw. Ia təkure kənkəpwə kəfəfau səvəi nisaiien me həpik. Kīrai pen nəhag riti irə, mətə iərmama riti rīpkukurən mhə nahag nəha, in əpa in rukurən.

¹³ In ramarkahu ia tīnari riti kīneitesi ia netə. Nəghin sə kaməkwein in irə in nə “Nəgkiariien səvəi Kumwesən.”

¹⁴ Naruagən me ia neiai kamhəkure ia hos əpsan me mamhəkurirə in, mamharkahu ia tīnari amasan nəha linen rəpsan məmher.

¹⁵ Iərmama nəha nau riti səvəi naruagənien rəhiə ruku pen ia nīpəgi nəkwān mamier. Ia nau nəha in truvehi irapw nīskaiien səvəi nərmama ia tənəmtənə me, nənə muvehi nəri skai riti sə rəmwhen ia nep ramahatən pen nasoriien səvəi kig, rauvehi mamərimənu ia nīrəha. In tro rīskai anan ia nīrəha rəmwhen kamo ia tīpwei krep sə rīmarei nərmama kamheivə testesi mə nisenraha traris. Noien nəha in nəha Kumwesən i rauvehi nīskaiien me pam truvehi irapw niemaha asori səvənhi irə.

¹⁶ Kīmərāi pen nəghin ia tīnari səvənhi mīne nuvan mə:

KIG SƏ RASORI IA KIG ME. IƏRİMƏNU SƏ RASORI IA NƏRİMƏNU ME.

¹⁷ Nənə iakəti pen mətoni agelo riti ramərer pen ia meri. In raməkwein əpwəmwiə mani pen ti menu me səməme kamhəivə ia nīmagouagou mə, “Həuvehe mhousəsimwīn kīmīaha me ti nəveginien asori səvəi Kumwesən.

¹⁸ Həuvehe mhani nīpwrai kig me, mīne nəmə asori me səvəi naruagən me, mīne nərmama nəgsenraha rasori, mīne hos me, mīne nərmama səməme kamhəkure ia hos me. Həuvehe mhani nīpwrai nərmama me pam: irəha səməme ko slef ia nīrəha mīne səməme kīpko mhə slef ia nīrəha, irəha səməme kamhəuvehi nasoriien mīne səməme həpkuvehi mhə nasoriien.”

¹⁹ Nənə iakətoni nərīmīru nəha, mīne kig me səvəi tīprənə, mīne naruagən me səvənraha housəsimwīn irəha me mə tuharuagən irəha Iəmə sə raməkure ia hos mīne naruagən me səvənhi.

²⁰ Nənə naruagən me səvəi Iəmə nəha həuvən mhəkwtəmhirī nərīmīru nəha, mīne profet eikuə nəha sə rīnamo nīmtətien me fwe kupwən nəpīn rīnamərer irau nərīmīru nəha. (In rīnamo nīmtətien me nəha, mameikuə ia nərmama səməme kamhəuvehi mak səvəi nərīmīru nəha, mīne səməme kamhənīmwi nukurhunraha ia nəmri nəri kuvrhəkīn kuvnhi nərīmīru irə mhəsiai in.) Irəha həkwtəmhirī irau, mhərarki pen mīru a irau ia kwopun əmwhenīmw nəha napw mīne təpisi ərəha krauuək ikīn.

²¹ Nənə kig me mīne naruagən me səvənraha, Iəmə sə raməkure ia hos rərāi əpune irəha ia nau səvəi naruagənien sə ruku pen ia nīpəgi nəkwān mamier. Nənə menu me pam hani nīpwranraha tīpwīnraha rəsisi amasan.

20

Nuk wan-taosən

¹ Nənə iakətoni agelo riti rukrutə ia neiai mameiwaiu pehe, mauvehi ki riti ia rəgīn, ki səvəi nīpəg sə rameiwaiu nukunen riwən. In rauvehi mwi jen asori riti.

² In rækwtəmhiri snek asori, snek sə rīnarə raka tui nəghin nə İaremhə uə Setan. Agelo nəha rækwtəmhiri, mərihi səvəi nuk wan-taosen,

³ mərarki pen ia nīpəg sə rameiwaiu nukunen riwən, nənə məsisəg əknekin irə minuə snek asori nəha trəpwəh mwi neikuəien ia nərmama ia tənəmtənə me meste nuk wan-taosen ro sampam. Nəpīn nuk wan-taosen ro sampam, tukaməkeikei kifi nari irə səvəi nəpīn ouihi a.

⁴ Nənə iakətoni jea me nepwīn səvəi nəmə asori me. Nəmə asori me səməme kamhəkure ia jea me nəha, kuvei pen nasoriien mīnraha tuhaməkiri noien me mamhərpwīn. Nənə iakətoni nənimwi nərmama səməme kinərai əmwesi kənkəpwənraha ti nəri nə mə irəha kamhərer irapw ti nini irapwien nəgkiariien amasan səvəi İesu mīne nəgkiariien səvəi Kumwesən. Irəha həpwəh nīnimwiien nukurhunraha ia nisaiien ia nəmri nərimīru uə ia nəmri nəri kuvrhəkīn kuvnhi nərimīru irə, mhəpwəh nuvehien mak səvənhi ia nīpwənanraha mīne rəginraha. İakətoni irəha həuvehe mhəmīru mwi, nənə mamhərimənu irəha Kristo meste nuk wan-taosen.

⁵ In i nəpīn sə Kumwesən rīməkupwən mo nərmama irə hətui mwi ia nemhəien. Mətə nərmama həuvamhə səməme in rīpko mhə irəha hətui mwi ia nəpīn nəha tuhəpkətui mhə mwi ia nemhəien meste nuk wan-taosen ro sampam.

⁶ Nərmama me i səməme Kumwesən rīməkupwən mo irəha hətui mwi ia nemhəien, irəha rerīnraha tragien, ti nəri nə mə irəha nəkur ikinan me səvənhi. Irəha tuhəpkemhə mhə mwi ia nemhəien sə ro kəru i, mətə irəha tuho pris me ia nīrəha, pris me səvəi Kumwesən mīne Kristo, nənə mhərimənu irəha min ia nuk wan-taosen.

Setan trevən ia napw

⁷ Nənə nəpīn nuk wan-taosen ro sampam, tukifi nari ia Setan rier irapw ia kwopun kinəsisəg əknekin in ikin.

⁸ In trier irapw, mevən meikuə ia kwənəkwws me nəha səməme kamharə ia nīkare təkure tīprənə i kefə, nəghinraha Kauk mīne Makauk, nənə mousəsīmwiin irəha mə tuharuagən. Nərmama me nəha tuhəpik məmwhen ia nīpəkīr ia təsi.

⁹ İakətoni mə irəha həvən ia kwopun me pam ia tīprənə, mhərer kuraukurau kwopun nərmama me səvəi Kumwesən kamharə ikin mīne taon sə Kumwesən rokeikei pik. Mətə napw riti rukrutə ia neiai meiwaiu pehe mahi irəha.

¹⁰ Nənə kuvehi Setan, İaremhə sə rīneikuə ia nīrəha, kuvehi, kərarki pen ia kwopun əmwhenimw nəha napw mīne təpisi ərəha krauuək ikin. In nəha kwopun nəha kinərkarki pen raka nərimīru ikin mīne profet eikuə. Nənə tuko nəmisəien mīnrahar ia nəpīn mīne ia ran ia nuk nuk me.

Kumwesən rəkiri nərmama səməme həuvamhə, mərpwīn noien me səvənraha

¹¹ Ia nəpīn nəha iakətoni jea asori riti rəpsan mīne İəmə sə raməkure irə mamərimənu. Tīprənə mīne neiai krouap ti nənimen kīpkətoni mhə mwi irau.

¹² Nənə iakətoni nərmama həuvamhə səməme fwe kupwən kamhəuvehi nasoriien mīne səməme həpkuvehi mhə nasoriien, irəha pam kamhərer ia nəmri İəmə sə raməkure ia jea səvənhi mamərimənu. Nənə kripwegi nəkukuə me nepwīn. Kripwegi mwi nəkukuə riti mwi, nəkukuə səvəi nīmīruien. Nənə İəmə nəha rəkiri nərmama həuvamhə mesi pen nəgkiariien kimərai pen ia nəkukuə me nəha, mərpwīn atukwatukw noien me irəha həno fwe kupwən.

¹³ Təsi raraka ia nərmama həuvamhə səməme kamharə irə. Noien İərmama Remhə mīne Imwei Nəkur Həuvamhə irau mwi krouaraka ia nərmama səməme kamharə ia nīrau. Irəha pam hətui mwi ia nemhəien səvənraha, nənə İəmə nəha rəkiri irəha kuatia kuatia, mərpwīn atukwatukw noien me irəha həno fwe kupwən.

¹⁴ Nənə kuvehi Noien Iərmama Remhə mine Imwei Nəkur Həuvamhə kərarki pen irau ia kwopun əmwhenimw nəha napw rauək ikin. Nəri nəha in nəha nemhəien sə ro kəru i.

¹⁵ Nərmama me pam səməme kipkətoni mhə nəghinraha ia nəkukuə səvəi nimiruien kərarki pen irəha ia kwopun əmwhenimw nəha napw rauək ikin.

21

Jerusalem vi

¹ Nənə iakətoni neiai vi mine tīprənə vi, ti nəri nə mə neiai akuas mine tīprənə akuas krouvehe rouiwən. Nənə təsi riwən mwi.

² Nənə iakətoni taon ikinan səvəi Kumwesən, in nə Jerusalem vi, rukrutə ti Kumwesən ia neiai mameiwaiu pehe. Taon ikinan nəha ramser rəmwhen ia tīnari sə pran rarkahu irə ia nəpīn tukiri pen vi a in kuvei pen m iərman səvənhi.

³ Nənə iakregi reri iərmama riti rupwinari ruku pen ia jea sə Kumwesən raməkure irə mamərimənu, rini mə, “Hətə ro! Təkwtəkwuni nəha Kumwesən rino rukwənu səvənhi irəha nərmama. In tramarə irəha mīnraha, nənə irəha tuhəuvehe nərmama me səvənhi. Kumwesən in tramarə ti nirəha, nənə muvehe Kumwesən səvənraha.

⁴ In trirai raka pam nise nənimenraha. Noien iərmama remhə mine nasəkien mine nəmisiəien triwən, ti nəri nə mə narimnari tui me həuvehe mhəuvəiwən.”

⁵ Nənə ləmə sə raməkure ia jea mamərimənu rini mə, “Hətə ro! Iakamo narimnari me pam həuvehe mhərməvi.” Nənə in rarə mīni mwi mə, “Rai pen nəgkiariien i ia nəkukuə, ti nəri nə mə nəgkiariien me i ho nīpərhienien nərmama həukurən nətīgiteien ia nirəha.”

⁶ Nənə in rərari mīni pehe tukw iou i mə, “Təkwtəkwuni nəha kīno sampam ia narimnari me pam! Iou i Alfa mine Omeka,^a nukunen mine nəkrəkwerin. Nərmama səməme həkwakwa iou takuvei pen nui mīnraha. Nui nəha kipkuvehi mhə nənimen. Nəmri nui nəha rauvei pehe nui kauvehi nimiruien irə.

⁷ Iərmama sə triskai meste naruagəniien rukurau, iou takuvei pen narimnari me səməme iakuvəni pen raka tukwe in. Iou takuvehe Kumwesən səvənhi, nənə in truvehe nərik.

⁸ Mətə nərmama səməme kamhəhekir ia nərmama, mhəpwəh nahatətəien, mamho noien əmkemik, mamhousi əpune nərmama, mamhakres pran, mamho klepa, mamhəuvehi nahak, mamhəfwaki m nənimwi nari me, mine ieikuə me pam, imwənraha atukwatukw fwe ia kwopun əmwhenimw nəha napw mine təpisi ərəha krauuək ikin. Nəri nəha in nemhəien sə ro kəru irə.”

⁹ Nənə nagelo me nəha sefen kamhəpeki pesin me nəha sefen həukuər ia nərpwinien irəha sefen (nənə nərpwinien me nəha irəha nərpwinien sampam Kumwesən tro m nərmama), riti ia nagelo me nəha rini pehe tukw iou i mə, “Uvehe ro. Iakuə takahatən prən nəha, in pran səvəi kwəti sipsip, pwəh ikətoni.”

¹⁰ Nənə ia vison nəha Nənimwin rəriari miou iakətoni agelo nəha ruvehi iou iarouevən fwe ia təkuər riti rasori məpwəmwis. Nənə in rahatən taon ikinan nəha Jerusalem iakətoni ruku pen ti Kumwesən ia neiai mameiwaiu pehe.

¹¹ Taon ikinan nəha rukuraan ia nukuraanien səvəi Kumwesən. Ramserser rəmwhen ia kəpwier amasan riti kani mə tiaspa rəmher rəmwhen ia klas.

¹² Nəpai riti rasori məpwəmwis rukuraukurau irə. Ia nəpai nəha kwəruə me irəha twelef. Nagelo me twelef kamhərer ia kwəruə me nəha. Ia kwəruə me nəha kīmərāi pen nəghi kwənəkwas me səvəi nəkur Isrel irəha twelef.

20:14: 1Kor 15:26,55 **20:15:** Rev 13:8, 19:20 **21:1:** 2Tes 3:13 **21:2:** Aes 52:1, 61:10, Hip 11:16, 12:22, Rev 3:12
21:3: 2Kron 6:18, Sek 2:10, 2Kor 6:16, Rev 7:17 **21:4:** Aes 35:10, Aes 65:19 **21:5:** 2Kor 5:17, Rev 4:2,10 **21:6:**
Sam 36:9, Jer 2:13, Jon 7:37, Rev 1:8,17; 22:17 **a 21:6:** Alfa in leta sə rukupwən ia alfapet səvəi nəkur Kris. Omeka
in leta sampam. Nəhag i kaməkwein Kumwesən irə nīpwrān mə in nukunen mine nəkrəkwerin. Əvsini mwi Rev 21:6;
22:13. **21:7:** 2Saml 7:14 **21:8:** Mat 25:41, Hip 10:38-39, Rev 19:20; 21:27; 22:15 **21:9:** Rev 15:1 **21:10:** Esik
40:2, Rev 21:2 **21:11:** Aes 60:1-2,19 **21:12:** Esik 48:30-35

¹³ Kwəruə me nəha kahar ia nikare taon nəha peraha, kahar mwi ia nikaren prehi, kahar ia nikaren pesu, nənə kahar ia nikaren parei.

¹⁴ Kəpwier asori me irəha twelef kamhəkwtəmhiri əknekɪn nukune nəpai nəha səvəi taon nəha. Nənə kimərai pen nəghi aposol me twelef səvəi kwəti sipsip ia kəpwier me nəha.

¹⁵ Agelo sə raməgkiari miou rauvehi nari riti kino ia kol truevehi mak səvəi taon irə mine nəpai səvənhi mine kwəruə me ia nəpai nəha.

¹⁶ Nikare taon nəha irəha kefə. Nasoriien səvəi nikarkaren me mine nəpwəmwisien səvənraha rutə həmnəmwhen a. Agelo nəha ruvehi nəri nəha rauvehi ia rəgɪn, muvehi mak səvəi nikarkaren me, mətoni irəha kuation kuation nasoriien səvənhi mine nəpwəmwisien səvənhi rutə tu-taosən-fo-hantret kilometa.

¹⁷ In ruvehi mwi nikimkimien səvəi nəpai nəha mətoni rəmwhen ia sikisti-sikis mita. Mita nəha sə agelo nəha rauvehi mak səvəi nari irə rəmwhen a mwi ia mita nəha nərmama kamhəuvehi mak səvəi nari irə.

¹⁸ Nəpai nəha kino ia kəpwier amasan i tiaspa, nənə kuvrhəkin taon ia kol atukwatukw, kol sə rəmher məmwhen ia klas.

¹⁹ Kəpwier asori me səməme kamhəkwtəmhiri əknekɪn nukune nəpai səvəi taon nəha kəfəri pen irəha ia kəpwier amasan me səpəmsəpə. Kiməkupwən kəmri pen kəpwier amasan i tiaspa, sə ro kəru irə kəmri pen kəpwier amasan i safaiia, sə ro kahar irə kəmri pen kəpwier amasan i akat, sə ro kefə irə kəmri pen kəpwier amasan i emeral,

²⁰ sə ro krirum irə kəmri pen kəpwier amasan i onikis, sə ro sikis irə kəmri pen kəpwier amasan i kanilian, sə ro sefen irə kəmri pen kəpwier amasan i krisolaet, sə ro eit irə kəmri pen kəpwier amasan i malakait, sə ro naen irə kəmri pen kəpwier amasan i topas, sə ro ten irə kəmri pen kəpwier amasan i kalsetoni, sə ro eleven irə kəmri pen kəpwier amasan i takwoes, nənə sə ro twelef irə kəmri pen kəpwier amasan i ametis.

²¹ Kwəruə me nəha twelef təpinhə me səvənraha kino ia perel irəha twelef. Təpinhə kwatia kwatia ko ia perel kwatia kwatia. Nənə suatuk me fwe imwə ia taon nəha kino ia kol atukwatukw, kol sə rəmher məmwhen ia klas.

²² Nənə iapkətoni mhə nimwə riti kaməfwaki ikin ia nəkwai taon nəha, ti nəri nə mə nimwəfwaki səvənhi in nə lərimənu Kumwesən sə rauvehi niskaiien me pam mine kwəti sipsip.

²³ Ia taon nəha irəha tuhəpkətui mhə mwi meri mine məkwə mə trouəhiəpwɪn irəha ti nəri nə mə nukuraanien səvəi Kumwesən raməhiəpwɪn pam taon nəha, nənə kwəti sipsip in nə laet səvənhi.

²⁴ Nərmama ia tənəmtənə me tuhəvən ia nukuraanien səvənhi, nənə kig me ia təkure tiprənə tuhəpeki nautə amasan me səvənraha mhəuvnimwə ia taon nəha.

²⁵ Kwəruə me səvəi taon nəha tukəpwəh nərəpinhəien irəha ia nəpɪn riti, ti nəri nə mə nəpɪn ia nəpɪn triwən ia kwopun nəha.

²⁶ Nərmama ia tənəmtənə me tuhəpeki nautə amasan me səvənraha mine narimnari me nərmama həməuvei pen mɪnraha ia nisaiien, nənə mhəpeki mhəuvnimwə ia taon nəha.

²⁷ Narimnari me səməme həmkemik ia nəmri Kumwesən, mine nərmama səməme kamho narimnari səvəi naurisien, mine nərmama səməme kamheikuə, irəha tuhəpwəh nuvnimwəien ia taon nəha ia nəpɪn riti. Mətə nərmama me a i səməme kimərai pen nəghɪnraha ia nəkukuə səvəi nimiruien sə kwəti sipsip rauvehi irəha əpa nəha tuhəuvnimwə ia taon nəha.

22

Nui aris kauvehi nimiruien irə

¹ Nənə agelo rarə mahatən mwi nui aris riti iakətoni. Nui ia nui aris nəha nui kauvehi nimiruien irə. Nui nəha rəmher rəmwhen ia klas, raiu maku pen fwe ia jea sə Kumwesən mine kwəti sipsip krauəkure irə rouərimənu,

² mamesi pen suatuk ia kurkwai taon nəha. Nənə iakətoni nei kauvehi nimiruien irə ramərer ia nikarkare nui nəha, maukuə m twelef ia nuk me pam ia məkwə me pam. Nənə nərmama ia tənəmtənə me pam kamhətimwi nimwan ti nomasanien nemhəien me.

³ Ia nəkwai taon nəha tukəpwəh mwi nətoniien nari riti sə Kumwesən raməkwein ərəha irə. Jea sə Kumwesən mine kwəti sipsip krauəkure irə rouərimənu trərer ikin. Nənə iotukwininari me səvənhi tuhamo nəkwai.

⁴ Irəha tuhətoni nənimen, nənə tukrai pen nəghin ia nipwənanraha.

⁵ Nəpin ia nəpin triwən. Irəha tuhəpkətui mhə meri uə nari riti mwi truvei pen nukuraanien minraha, ti nəri nə mə Iərimənu Kumwesən səvənraha in trukuraan muvei pen nukuraanien minraha, nənə irəha tuhərimənu ia nuk nuk me.

⁶ Nənə agelo nəha rini pehe tukw iou i mə, “Nəgkiariien me i ho nipərhiienien nərmama həukurən nətigiteien ia nirəha. Iərimənu Kumwesən səvəi nənimwi profet kupwən me rinərhi pehe iou agelo səvənhi mə takuvehe mahatən narimnari me tripkə mhə tui həier pehe pwəh səvənhi iotukwininari me hətoni.”

Tripkə mhə tui Iesu ruvehe

⁷ “Həregi ro! Tripkə mhə tui iakuvehe. Iərmama sə ramo nəgkiariien me səməme Kumwesən ruvei pehe, kamhəmak ia nəkukuə i, in rerin tragien.”

⁸ Iou Jon, iou iakiməregi mətoni narimnari me i. Nəpin iakregi mətoni raka narimnari me i, nənə iakinimwi nukurhuk mi ia nəmri agelo sə rahatən iou irə mə takisiai in.

⁹ Mətə in rini pehe tukw iou i mə, “Əpwəh noien iaminha irə! Krau iotukwininari mi a səvəi Kumwesən kitaha piam me i profet me mine nərmama me səməme kamho nəgkiariien me ia nəkukuə i. Nimwi nukurhum mi ia nəmri Kumwesən, misiai in!”

¹⁰ Nənə in rarə mini mwi tukw iou i mə, “Tikəpwəh nərkwafəien ia nəgkiariien me i Kumwesən ruvei pehe mik kamhəmak ia nəkukuə i ti nəri nə mə narimnari me i tripkə mhə tui həier pehe.

¹¹ Nərmama səməme kamho noien ərəha pwəh kamhəmwur pen ia noien ərəha. Nərmama səməme kamho noien əmkemik pwəh kamhəmwur pen ia noien əmkemik. Nərmama səməme kamho noien atukwatukw pwəh kamhəmwur pen ia noien atukwatukw. Nərmama səməme kamho noien əmher pwəh kamhəmwur pen ia noien əmher.

¹² Həregi ro! Tripkə mhə tui iakuvehe! Takuvehi nərəkuien səiou, muvehe, muvei pen m nərmama me pam resi pen narimnari me irəha həno.

¹³ Iou i Alfa mine Omeka,^a nukunen mine nəkrəkwerin. Iakinərə raka kupwən, nənə takarə mwi kurirə.

¹⁴ Nərmama səməme haikuas tinari səvənraha rəpsan, irəha rerinraha tragien. Takəsəni irəha hani nukwai nei kauvehi nimiruien irə, nənə mhəukurau ia kwəruə me səvəi taon nəha mhəuvnimwə.

¹⁵ Mətə nərmama nepwin nəha ikin ko həpkuvnimwə mhə. Irəha nəha nərmama səməme həmkemik rəmwhen ia kuri me, mamho klepa, mamho nahak. Nərman mine nipran səməme kamhəiri əpnəpen irəha me irəha nəha ko həpkuvnimwə mhə. Nərmama me pam səməme kamhousi əpune nərmama, mamhəfwaki m nənimwi nari me, mamhokeikei pik noien səvəi neikuəien tuharə fwe iruə.

22:1: Esik 47:1 **22:2:** Joel 3:18, Sek 14:8, Jen 2:9, Esik 47:12, Rev 22:14,19 **22:4:** Sam 42:2, Mat 5:8, Rev 3:12
22:5: Dan 7:18,27, Rev 5:10, 20:6, Rev 21:23,25 **22:6:** Rev 1:1 **22:7:** Rev 1:3, 2:16 **22:8:** Rev 19:10 **22:10:** Rev 1:3, 10:4 **22:11:** Dan 12:10 **22:12:** Aes 40:10, 2Kor 11:15, Rev 2:16,23 **22:13:** Rev 1:8,17; 21:6 ^a **22:13:** Alfa in leta sə rukupwən ia alfapet səvəi nəkur Kris. Omeka in leta sampam. Nahag i kaməkwein Kumwesən irə nipwran mə in nukunen mine nəkrəkwerin. Əvsini mwi Rev 21:6; 22:13. **22:14:** Rev 22:2 **22:15:** Rev 21:17

¹⁶ Iou, Iesu, iakinərhi pehe agelo səiou mə truvehe mini irapw narimnari me i tukumiaha nakalasia me. Iou i kig sə iakiməuku pen ia kwənəkwus səvəi Kig Tevit. Iou iakəmwhen ia kəməhau kofətəteia sə rukuraan.”

¹⁷ Nənimwɪn İkinan mine pran səvəi kwəti sipsip krauni mə, “Uvehe!” Nənə pwəh iərmama sə ramregi nəgkariien i, in mwi rini mə, “Uvehe!” Nənə pwəh iərmama sə rəkwakwa ruvehe. İərmama sə rokeikei pwəh in rənimwi auər a nui sə kauvehi nimiruien irə.

¹⁸ Iou, Jon, iakaməgkiari skai m nərmama səməme kamhəregi nəgkariien me Kumwesən ruvei pehe miou kamhəmak ia nəkukuə i. Trini minuə iərmama riti rakutan pen atukw nəgkariien riti səvənhi ia nəgkariien me i, Kumwesən truvei pen min nərpwɪnien me i nəkukuə i raməgkiari irə makutan pen mwi.

¹⁹ Trini minuə iərmama riti ripekti raka nəgkariien me nepwɪn ia nəkukuə i, Kumwesən tripekti raka namasanien me i nəkukuə i raməgkiari irə iərmama nəha tripkuvehi mhə riti. Namasanien me nəha nukwai nei kauvehi nimiruien irə mine kwopun riti ia taon İkinan nəha.

²⁰ İərmama sə rani irapw narimnari me i rini mə, “Pərhien tripkə mhə tui iakuvehe!” Ouəh, pwəh ro iamɪnhi! Uvehe rə İərimənu Iesu!

²¹ Pwəh namasanien səvəi İərimənu səkitaha Iesu tramarə ti nərmama me pam. Ouəh, pwəh ro iamɪnhi!

Nipəri nəkukuə sə rani nipwrai nəgkiariien me (Diksonari)

Agelo: Nagelo me irəha nənimwin me Kumwesən rino irəha kamho tukwini nari min. Nagelo me kamhəgnəgini Kumwesən fwe ia neiai (Mat 2:14). Nəpin me nepwin nagelo me həkkiari m nərmama, mhəvisau pen minraha nəgkiariien sə Kumwesən rokeikei mə tuhəregi (Dan 9:20-23, Mak 16:5-8, Luk 1:26, Wok Me 1:9-11). Kumwesən ramərhi pehe nagelo me kamhəuvehe mamhasitu ia nərmama səməme tuhəuvehi nimiruien rerin (Hip 1:14).

Mətə nagelo me nepwin nəha ikin həpwəh no tukwinien nari m Kumwesən. Irəha nagelo ərəha me. Kani mwi irəha mə nəremhə me. İremhə i in rasori ia nirəha nəghin nə Setan. Wok səvəi Setan mine nagelo me səvənhi kamheikuə ia nərmama ia tənəmtənə me. Irəha həpwəh nokeikeien mə nərmama tuhəni nipərhiien ia İesu Kristo (2Kor 4:3-4, Rev 20:1-3; 7-8). Tukamevən tukərarki pen nagelo ərəha me ia kwopun napw asori rauək rerin ikin. Nərmama səməme kamhəkurirə ia nagelo ərəha me nəha tukərarki pen mwi irəha həvən ia kwopun nəha (Mat 25:41).

Aposol: Nəgkiariien i aposol nipwran in i mə İərmama sə kinərhi pen in. Aposol riti rauvehi nasoriien maməgkiari tukwini səvəi iəmə asori sə rinərhi pen in. İesu rıməuvei pen nasoriien m nərmama səvənhi twelef mə irəha aposol me səvənhi. Wok səvəi aposol me səvəi İesu ro iamihhi irə. Irəha hənətoni ia nənimenraha mə İesu rinətui mwi ia nemhəien səvənhi. Irəha həməni irapw nəgkiariien amasan səvənhi. Nənə mhərpwi nousəsimwinien vi me səvəi nakalasia me ia kwopun me. Nənə nəpin rıpk irəha ho nımtətien me ia nıskaiien səvəi Nənimwin İkinan. Nımtətien me nəha ho nukurənien i mə nəgkiariien amasan səvəi İesu Kristo ro nipərhiien (Mak 16:19-20, Rom 15:19, Hip 2:4).

İesu rətui mwi ia nemhəien səvənhi. Nəpin nepwin rukurau nənə, in rier irapw ti Pol məkwein in mə in truvehi wok səvəi aposol. Nərmama kuatia kuatia me nəha ikin rəmwhen ia Panapas sə nərmama kamhəkwein irəha mə aposol. Nəri auər a həpkətoni mhə İesu Kristo. Nənə nəpin səvsini nəgkiariien nəha aposol ia nəkukuə i Wok Me, nipwran rani mə nərmama me i twelef səvəi İesu hənəvən irəha min. Nənə ia nəkukuə i, Pol rini mə in mwi aposol riti səvəi İesu mətə in rıpkavən mhə irəha nərmama me nəha twelef. Nəkukuə nəha raməgkiari pik ia aposol mi Pita mine Pol. (Mat. 10:1-4; Mak 3:13-19; Luk 6:12-16).

Elta: Elta me irəha nəmə asori me kamhətui ti nakalasia me ia nousəsimwinien me səvənraha. (1Tim 3:1-7)

Epikurien me mine Stoik me: Irəha nahatən me səvəi nəkur Kris fwe tui anan kamhətui nipərhiien. Ia nəpin nəha Niutestamen raməgkiari irə nəkur Kris həpk hənəmesi pen nahatənien səvəi nahatən me nəha. Epikurien me həməni mə nukune nimiruien amasan in i mə nərmama tuhətui narımnari me səməme hamo İərmama riti rerin raməgien. Stoik me həməni mə rekəm İərmama traməkeikei məmwur mə rerin trəpwəh năgienien məpwəh mwi nəmisəien nəri auər a narəien səvənhi rəfo irə ramasan uə rərəha. (Wok Me 17:18)

Farisi: Farisi me mine nahatən me səvəi loa irəha nəmə asori me səvəi nəkur İsrəl ia nəpin səvəi İesu. Irəha həkurən amasan loa me pam səməme Kumwesən rıməuvei pen m Moses, nənə mamhahatən mə nərmama tuhaməkeikei mhəsi pen əknekin loa me pam nəha ia noien sə ratukwatukw amasan. Irəha kamhahatən mwi noien me mine loa me nepwin səməme kamripin pen ia loa sə Kumwesən rıməuvei pen. Irəha haməfiutə pik irəha nənə rerinraha rirhi mə irəha hasori ia nərmama me pam. Irəha həməni mə noien səvənraha ramasan. Mətə nipərhiien

irəha həpik kamho noien səvəi kəuətkəsua. Irəha hənəmwəki Iesu nənə mhokeikei mə tuhousi əpune in. Əvsini mwi nəgkiariien i Satusi ia diksonari i.

Herot: Ia Niutestamen kaməkwein nərmama kefə nəghinraha i Herot.

- (1) *Herot asori.* In kig səvəi nəkur Jutia nəpən Iesu rinətui. In raməmwur mə trousi əpune Iesu nəpən in ramouih (Mat. 2:1-22; Luk 1:9).
- (2) *Herot Antipas.* In tīni Herot asori. In ramərimənu ia tənə Kalili nəpən Iesu ramavən mani irapw nəgkiariien səvəi Kumwesən mamō nīmətətien me. Herot Antipas riri Herotias. In rinərhi pen iaruağən riti səvənhi revən mərai raka kənpəwə Jon Paptas fwe ia kalapus (Mak 6:14-29). Nəmə asori me səvəi nəkur Isrel haməuvehi Iesu mhəuvən ti Herot Antipas mə in trīni mə Iesu traməkeikei memhə (Luk 23:6-12).
- (3) *Herot Akripa sə rukupwən.* In tīni Aristopolas. Piəvni Herot Antipas. In rino nərahəien m nakalasia me nəpən Iesu rinətui raka ia nemhəien. Rīnousi əpune Jemes i piəvi Jon (Wok Me 12:1-23).
- (4) *Herot Akripa sə resi pen.* In tīni Herot Akripa sə rukupwən. Kurirə Pol revən fwe Rom mə Kig Sisa trəkiri nəgkiariien səvənhi, Herot i rīregi nəgkiariien səvəi Pol ia nəmri Festas (Wok Me 25:13-26:2; 26:19, 27-32).

Hosana: Kupwən nīpwrai nəgkiariien i Hosana kani mə uvehimīru. Nənə kurirə irə nīpwrən ruvehe mə əgnəgini uə ni vivi.

Iəməti Iərmama: Nəgkiariien i Iəməti Iərmama in nəhag riti. Iesu rani pik nəgkiariien nəha, manī atukw a in. Iesu in Iəməti Iərmama. Nīpwrən mə in iərmama rəmwhen a ia kitaha, mətə nəhag nəha ramahatən pen mwi mə in Kristo, iərmama i profet kupwən me həməni mə truevehe. Ia nəməkrəhəien səvənhi Profet Taniel rinətoni iəməti iərmama riti revən mərer ia nəmri Kumwesən, nənə Kumwesən ruvei pen nasoriien min trərimənu ia nərmama ia tənə m tənəməpam (Dan 7:13-14).

Iesu: Nīpwrai nəhag i Iesu in i iərmama sə rauvehimīru nərmama. Kumwesən rinəkwein tīni Meri mə Iesu ti nəri nə mə in truevehimīru nərmama me səvənhi muvehi raka nərahəien me səvənraha (Mat 1:21). Nəhag me nepwīn səvəi Iesu kaməkwein in mə Iesu Kristo, Tīni Kumwesən, Iəməti Iərmama, Kwənəkwas səvəi Kig Tevit.

Iotukwininari: Ia nəpən səvəi Niutestamen iotukwininari me səpəmsəpə. Nepwīn kīnərkwi tərini irəha kamho auər a wok səvəi iəmə asori. Iotukwininari me nəha hərəirei noien nətrigien atukw səvənraha, mətə iərməpə ramərimənu ia nīrəha. Kani mwi irəha mə slef me. Iotukwininari me nepwīn mwi nəha ikīn kamho wok səvəi nərməpə mətə kamhəuvehi nərəkuien irə (Luk 15:19). Kīpkərihi tərini mhə irəha mə irəha slef me, mətə irəha həsəni a mə iərməpə trīni nəkwən ti nīrəha i nənə irəha tuho rerinəraha ragien a.

Isrel: Isrel nəhag vi riti sə Kumwesən rīməuvei pen m Jekop tīni Aesak mīne Repeka. Kaha səvəi Isrel in nə Epraham. Isrel tīni iərman twelef. Nənə irəha i kaha kupwən me səvəi nəkur Isrel. Kwopun sə hamarə ikīn kani mwi mə tənə Isrel. Kupwən kani tīprənə i mə Kenan.

Kamel: In nərimīru riti kaməkure irə rəmwhen ia hos. Mətə in rupwinari ouihi a ia hos. In rəmwhen ti navənien fwe kwopun akwesakwes ikīn. Rapeki nari pam me kamo tinari ia nīmwherīn.

Kəfəfau səvəi nisaiien: Kəfəfau səvəi nisaiien Nəkukuə Ikinan raməgkiari irə riti kəfəfau kīno ia nīmwai nei uə tihinari me, nənə kəfəfau pen ia kənpəwə iərmama riti ti nəgnəginiien in. Rəmwhen ia iərmama riti sə rəvtənhi nərmama ia naiuien. Kəfəfau riti mwi in kəfəfau səvəi kig sə kīno ia kol sə ramserser. Kəfəfau pen kəfəfau nəha ia kənpəwə kig ramahatən pen mə in rasori kamsiai in.

Kig Sisa: In nəghi iərmama sə ramərimənu ia nəkur Rom fwe kupwən.

Kol: In kəpwier sə ramserser pik. Kamo narimnari me irə nənimənraha

rutə pik rəmwhen ia rig, uə nari krukwi pen ia nifregi iərmama, uə kwənari sə kaməkwanī.

Krep: Krep in nei riti kəpwei rutə muviris rəmwhen ia nəkwus. Kamo waen irə. Raukuə nukwan ramo tipwen.

Kristo: Ia nəgkiariien səvəi nəkur Kris fwe kupwən nīpwrān rani mə iərmama sə Kumwesən rīmərfi mə trərhi pehe i ruvehe muvehimīru nərmama. Nəkur Isrel həpik hənī Iesu mə ripko mhə in Kristo, in iərmama auər a. Mətə narəien səvəi Iesu rino nəgkiariien me səvəi profet tui me həuvehe mhəuvəukuə. Nəpīn Iesu rīnətui ia nemhəien səvənhi, ramahatən mə Iesu in Kristo (Rom 1:14).

Kwopun akwesakwes ikin: Nəpīn kaməgkiari ia kwopun akwesakwes ikin ia Niutestamen nīpwrān mə kwopun nəha nərmama həiwən ikin. Narimnari me həkutə amasan mhə ikin.

Kwopun ikinan: Rum riti ia nəkwai nimwə səvəi Kumwesən.

Kwopun ikinan anan: Rum riti mwi ia nəkwai nimwə səvəi Kumwesən.

Loa səvəi Moses: Nəgkiariien nəha Loa, uə Loa sə kimərai, nīpwrān rani mə Kumwesən rīməuvei pen Loa me m nəkur Isrel. Nəghi nəkukuə krirum sāməme hamarə ia Oltestamen. Nəghīnraha ia Bislama Jenesis, Eksodas, Levitikas, Namba, mine Dutronome. Nəkukuə me nəha krirum həmwhen ia nukune loa me pam səvənraha nəkur Isrel.

Mastat: In nei sə kauvei pen nunīn ia nəveginien mə trapein amasan. Nunīn rouihi anan ia nuni nei me (Mat 13:31).

Mesaea: Nīpwrān rəmwhen ia Kristo uə Iəməti Iərmama. Kumwesən rīnərhi pehe mə truvehe muvehimīru nərmama.

Nənimwīn Ikinan: Nənimwīn Ikinan in Nənimwīn i rīməuku pen ti Tata Kumwesən mine Tini. Kani in mə Iasitu (Jon 14:15-17). Ramarə ia reri nərmama me i kamhəni nīpərhiēnien ia Iesu Kristo (Rom 8:9). Nənimwīn Ikinan in Kumwesən (Mat 28:29, Wok Me 5:3-4).

Nənimwi nari sə kaməfwaki pen min: Nənimwi nari nepwīn kuvnhi nərīmīru me irə, kuvnhi nərmama irə, uə kumwesən kwərhakwərha me, uə nari əpə riti. In nari riti sə nərmama kamho ia nei, uə aean riti, uə ia kəruterei. Nərmama ho mamhəfwaki pen mīnraha, mamhəvi netə ramevən ti nənimwi nari me nəha. Kumwesən raməmwəki noien i nərmama kamhəfwaki pen m nənimwi nari me. (Eks 20:4-5, Kol 3:5-6, Efes 5:5-6, 1Jon 5:21)

Nakalasia: Misi Watt rīnakres nəgkiariien i fwe kupwən. Nukune nəgkiariien i nəgkiariien Krik sə rani mə eklessia. Nīpwrān in i mə nərmama me i Kumwesən rīnəkwein irəha həuvehe nərmama me səvənhi. Ia Inglis kani nəgkiariien i mə the Church. Bislama rani mə Jyos. Nəgkiariien me nepwīn ia tənə kamhəni mə Nimwəfwaki. Mətə kimaha iahaməni mə nakalasia me. Kwopun me nepwīn iahaməni mə nousəsīmwinien səvəi nakalasia me. Iahaməni iamīnha irə mə nərmama tuhəukurən mə Jyos səvəi Kumwesən ripko mhə nimwə riti, mətə kwa nərmama. Kwopun iərmama kəru uə kahar səvəi Iesu housəsīmwin irəha me ikin Iesu ramarə ti nīrəha ia kwopun nəha nəri auər a mə nimwəfwaki riti riwən (Mat 18:20).

Neai: In i kwopun kitaha nakalasia me tsəuvən mharə fwe ikin kitaha Kumwesən ia nəpīn riti. Neai ripko mhə neai sə samətoni məkwə mine kəməhau me irə, rekəm. Neai in kwopun Kumwesən ramarə ikin.

Nitətə ia neai: Ia nəkukuə Matiu rīmərāi nəgkiariien i nitətə ia neiai nīpwrān mə nitətə sə Kumwesən ramərīmənu irə (Mat 13:31-33, Luk 13:18-20). Ia kwopun me nepwīn mwi ia Niutestamen nīpwrān mə kwopun Kumwesən ramarə ikin fwe ia neiai (Efes 2:6).

Nitətə sə Kumwesən ramərīmənu irə: Kumwesən in kig sə ramərīmənu rerin ia

narimnari me pam fwe ia neiai mine ia takure tipranə (Sam 145:13, Dan 4:34-35). Ro iaminihə irə kitaha səukurən niniien mə nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə rinarə raka nənə tripkiwən mhə. Mətə ia nətəien riti mwi kitaha sətoni mə nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə ripkuvehe mhə ihi. Nərəhaien rasori ia tipranə i. Nərmama kamhərui nəkwai Kumwesən. Setan ramo noien ikou me səvənhi. Kitaha sameitenhi mə nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə trier pehe. Kig sə ramərimənu ia nitətə səvəi Kumwesən in nəha Iesu. Nəpin in truvehe mwi irə kitaha tsəni mə, “Təkwtəkwuni nəha Kumwesən səkitaha truvehimiru kitaha! Təkwtəkwuni nəha in tro sətoni mə in rauvehi niskaiien, nənə, təkwtəkwuni nəha in ramərimənu! Nənə təkwtəkwuni nəha Kristo səvənhi tro sətoni mə in rasori ia narimnari me pam!” (Rev 12:10). Nərmama səməme kamhəni niperhienien ia Iesu Kristo tuhəuvnimwə ia nitətə nəha. Irəha tuhamarə rerin irəha Iərimənu səvənraha. Mətə nərmama səməme kamhərui nəkwai Kristo tuhəpkuvnimwə mhə ia nitətə nəha (Mat 25:34; 36, 1Kor 6:9-11, Rev 21:5-8).

Nəveginien Ikinan: Kurirə Iesu remhə ia nei kamarkuau i in rəkwein nərmama me səvənhi həuvehe mhani pəri nari irəha min ia nəveginien asori səvəi Pasova. In riməuvehi bred məkwsen, muvei pen m nərmama me səvənhi hani. Nənə riməuvehi waen, muvei pen minraha hənimwi. Bred mine waen krouahatən pen nemhəien səvəi Iesu. Kinousi əpune nipwran niten rinaiu tukutaha. Nəpin tsani bred nənə mhənimwi waen nəha kitaha nakalasia me reritaha traməkeikei mirhi nemhəien səvənhi ia nei kamarkuau. (Mak 14:12-26, Matiu 26:17-30, Luk 22:7-23, 1 Kor 11:23-25)

Nimwə səvəi Kumwesən: Fwe kupwən nimwə riti səvəi Kumwesən rinərer fwe tənə Isrel ia taon asori səvənraha Jerusalem. Fwe ikin, pris me səvəi nəkur Isrel haməvi netə ti naikuas rakaien nərəhaien me səvəi nərmama me səvəi Kumwesən. Mətə ia nuk 70 naruagən me səvəi nəkur Rom həuvehe mhousi testesi pam nimwə nəha. Nəkwai nimwə nəha rum kəru. Rum riti kani mə kwopun ikinan. Nənə rum riti mwi kani mə kwopun ikinan anan.

Nəveginien asori kani mə Pentekos: Pentekos in nəveginien asori riti səvəi nəkur Isrel. Irəha hamo nəveginien asori nəha nəpin 50 kurirə nəveginien asori kani mə Pasova. Nəpin Iesu rinamarə irə nəkur Isrel kamho nəveginien asori nəha kamhəgnəgini Kumwesən ti nəveginien vi fwe nəmhien. Nəpin nəha Pentekos, in nəha nəpin Nənimwin Ikinan riməuvehe irə mukuər ia reri nərmama səvəi Iesu (Wok Me 2:1-4; 20:16, 1Kor 16:8).

Nəveginien asori kani mə Pasova: Pasova in nəveginien asori riti səvəi nəkur Isrel. Irəha hamo nəveginien asori nəha rerinraha ramrhi nəpin nəha Kumwesən riməiri raka kaha kupwən me səvənraha ia tənə Ijip. Ia nəpin nəha riməiri raka irəha irə in rousi əpune nipwnəti nəkur Ijip me nəmritaik me, mətə in rəpwəh nousi əpune nipwnəti nəkur Isrel me ti nəri nə mə hənahakwi pen netə ia kwəruə ia nimwə me səvənraha. Noien nəha Kumwesən rino rahatən pen wok sə Iesu Kristo truvehe mo muvehimiru nərmama ia niten.

Nəveginien asori səvəi pret yis riwən irə: In nəveginien asori riti səvəi nəkur Isrel. Nəpin nəkur Isrel həməier fwe Ijip haməuvani pret nəha yis riwən irə mə irəha tuhəuvani akwauakw mə həier fwe Ijip ti nəri nə mə bred nəha yis riwən irə ramafə akwauakw a. (Matiu 26:17, Mak 4:1-12, Luk 22:1-7)

Nui Asori Kalili; Nui Asori Taepirias: In nui asori riti fwe prehi ia tənə Isrel. Nəpwəmwisien səvənhi rəmwhen ia 22 kilometa. Nasoriien səvənhi rəmwhen ia 12 kilometa. Mavi rəmwhen ia təsi. Peiau peiau fwe ikin səvənhi. Kani mə Lek Kenesaret ia Luk 5:1. Ia Jon 6:1 nəghin riti mwi Taepirias.

Nuvehien ninhum: In noien riti səvəi nəkur Isrel hamo fwe tui muvehe meste pehe ipwet mine. Ropə ia noien i nəkur ia Tənə kamho. Kupwən anan Kumwesən rino promes riti irau Epraham mə in Kumwesən səvənhi nənə Epraham mine

nimwipwini me iraha nipwnati Kumwesən me. Kumwesən rini pen ti Epraham ia Jenesis 17 mə tukuvehi ninhum m nərman kəmri karen iraha mə iraha nərmama me səvənhi. Trini minua iərman rətui muvehi nəpın eit, kuvehi ninhum min rahatən pen mə rauvehi nəvəhagien sə Kumwesən riməuvei pen m Epraham. Ia nəpın səvəi Oltestamen nuvehien ninhum ramahatən pen mə iərman in kwənəkwus riti səvəi Epraham. Mətə Pol rahatən mə noien səvəi nuvehien ninhum ro nəri auər a təkwtəkwuni. Nuvehien ninhum ko rıpkuvehi mhə ik ikevən ia neai. Mətə tikini nipərhiendien ia Iesu Kristo pwəh Iesu ruvehi raka nərəhaien ia rerim. Noien iamınha irə in nəha noien pərhiendien səvəi nuvehien ninhum m iərmama. (Rom 2:25-29, Kal 6:15-16, Kol 2:11)

Nuviien netə: Fwe kupwən nərmama haməuvehi nərımıru me səpəmsəpə rəmwhen ia mak, kau, uə sipsip, mhəuvehi mhəuvən, mhəuvei pen m pris me mə tuhəuvani əmwesi ia təkure nıfatə, mhəvehi raka nərəhaien me səvənraha. Nəpın me nepwın mwi kaməuvei pen nərımıru me iamınha irə ia təkure nıfatə ti nəgnəginiiien Kumwesən irə. Mətə trini minua nərımıru sə ramemhə uə rərəha ko kəpwəh nuvei penien m Kumwesən ia təkure nıfatə səvənhi. Noien nəha ro nımtətien sə ramahatən pen mə nıte Iesu traikuas raka nərəhaien me.

Perel: In kəpwier amasan riti sə raməmak ia nəkwai nari riti fwe ia təsi kamo kwənari ia nənimen mine nari krukwi pen ia nıfregi iərmama.

Pokis səvəi nəgkiariiien i Kumwesən rınərihi tərini əknekın: Pokis i ramahatən pen Loa səvəi Moses. Loa nəha nəgkiariiien i Kumwesən rınərihi tərini əknekın, məmri nəkur Isrel hənamarə irə fwe kupwən. Kiməuvrhəkin pokis nəha ia timpa nənə kuvegi nıkarkaren me ia kol. Ia nəkwai pokis nəha tekinari riti kınəo ia kol nəveginien nəha kani mə mana rukuar irə. Rıgi nei nəha rino tihin mahatən pen Eron mə in pris, in mwi ia nəkwai pokis nəha. Kəruətərei mi kəru nəha kimərai pen loa me ten ia nirau irau mwi fwe ikin. Nəpın nəkur Isrel həier ia kwopun riti mhəuvən ia kwopun riti mwi, nənə mamhəuvehi pokis i. Nəpın harə ia kwopun riti nənə mhəmri pen pokis nəha ia nimwə tapolen sə ro ikinan. Pokis i mine narimnari me ia nəkwan irəha pam ho ikinan ti nəri nə mə irəha həmwhen ia nımtətien riti kamətə pen nəgkiariiien irə sə Kumwesən rınərihi tərini əknekın. Nəpın haməuvrhəkin nimwə səvəi Kumwesən fwe Jerusalem, nənə pokis i raməmak fwe kwopun sə ro ikinan anan ia nimwə səvəi Kumwesən. (Eks 25:10-22; 9:4; 16:31-33, Hip 9:4-5; Rev 11:19)

Paal: Paal in kumwesən eikuə riti səvəi nəkur ia Kenan. (Rom 11:4)

Pielsepul: Pielsepul in nəha Setan. Fwe kupwən Farisi me həmwəki Iesu, mhəni ərəha in mə raməkoui irapw nəremhə me ia nərmama ia nıskaiien səvəi Pielsepul. Irəha həpkini mhə nipərhiendien ia Iesu mə in raməkoui irapw nəremhə me ia nərmama ia nıskaiien səvəi Nənimwın Ikinan. (Mak 3:22, Luk 11:15)

Pris: Fwe kupwən nəkur Isrel həier ia tənə Ijip, Kumwesən riri pen irəha həuvən ia təkuar Sinae. Ia kwopun nəha in rini nəkwan mə irəha tuhəuvrhəkin nimwə tapolen riti. Nənimwın səvənhi tramərer pen ia nimwə tapolen nəha ia nəkwai rum sə ro ikinan anan. Kumwesən rərpwi rəgin ia Eron mə in mine kwənəkwus səvənhi tuhəuvehe mho wok səvəi pris me. Irəha tuhərer ia nımwərhenhi Kumwesən mine nərmama me səvənhi, mhəvi netə ti nərəhaien. Trini minua nərmama hokeikei mə tuhəuvei pen nari riti m Kumwesən, pris me tuhəuvehi nəri nəha mhəuvei pen tukwini səvənraha ia təkure nıfatə səvəi Kumwesən. Ia nəpın səvəi Iesu fwe kupwən pris me kamho wok me iamınha irə ia nimwə səvəi Kumwesən fwe ia Jerusalem. Mətə ipwet mine pris asori anan səkitaha in i Iesu Kristo. In əpa ramərer ia nımwərhenhi Kumwesən mine nərmama me səvənhi mavi simwın irəha.

Pris asori: In pris riti sə ramərimənu ia pris me nepwın səvəi nəkur Isrel.

Pris asori anan: In pris kuatia a sə in rasori ia pris me pam. Ia nuk me pam ia nəpɪn kuatia a in rauvehi nite sipsip muvniwə ia kwopun sə ro ikinan anan ia nimwə səvəi Kumwesən mə truvehi raka nərəhaien me səvəi nəkur Isrel.

Profet: In iərmama riti sə Kumwesən rauvei pen nəgkiariien min mə trini irapw. Nəpɪn rɪpɪk profet me ia nəpɪn səvəi Oltestamen kamhəni irapw narimnari me səməme həkvehe mhə ihi.

Sapat: In nəpɪn səvəi nəkur Isrel kamhəfwaki irə. Sapat ramo stat ia 6 klok ia Fraete ia nəruarəv mevən meste Sapat ia nəruarəv ia 6 klok. Ia Sapat nərmama həkko anan mhə wok riti. Irəha hamapwis. Nəpɪn nəha in nəpɪn ikinan səvəi nəkur Isrel. Nəgkiariien i sapat ia nəgkiariien səvəi nəkur Isrel fwe kupwən nɪpwrən rani mə apwis. Fwe kupwən, nəpɪn Kumwesən rino tɪprənə, Nəkukuə Ikinan rani mə in rino wok nəpɪn sikis nənə nəpɪn sə ro sefen irə in ro sampam, mapwis. Nəpɪn sə ro sefen irə ia nəfwakiien in nəpɪn səvənhi. Nənə loa me səməme in rɪməuvei pen m Moses rani irapw mə nəpɪn sə ro sefen irə in nəpɪn ikinan səvənhi sə nərmama me səvənhi tuhapwəh noien wok riti irə. Nənə noien sə nərmama tuhapwis ia nəpɪn nəha rɪnahatən raka mə irəha nərmama me səvəi Kumwesən. Ia Niutestamen, Iesu rɪməni irapw mə in ramərimənu ia Sapat (Mat 12:8, Mak 2:28, Luk 6:5). Mətə nəmə asori me səvəi nəkur Isrel haməmwəki in tɪ nəri nə mə in rino nərmama nepwɪn səməme hamemhə həsən in ia Sapat. Nənə irəha hənɪ mə noien nəha in rino rɪnrui loa. Nənə in ro mwi narimnari me nepwɪn səm əme rerɪnraha rɪrhi mə rɪpkatukwatukw mhə mə tuko ia Sapat.

Sameria; iəmə Sameria: Fwe kupwən nəkur Isrel haməmwəki nəkur Sameria. Ia nəpɪn nəha rəknekin tɪ nəkur Isrel mə tuhavən fwe imwəi nəkur Sameria tɪ nəri nə mə ia nətəien səvənraha nəkur Sameria irəha həkemik ia nəmri Kumwesən. Trini minuə havən fwe imwənraha nənə irəha mwi tuhəkemik.

Satusi: Irəha həmwhen ia pati riti. Nepwɪn kamho wok səvəi politik. Nepwɪn kamho wok səvəi nuviien netə ia təkure nifatə səvəi Kumwesən. Nepwɪn kamhətui tɪ nimwə səvəi Kumwesən. Irəha nəmə asori me səvəi nəkur Isrel. Irəha hamesi pen a loa səvəi Moses səməme kamharə fwe Jenesis, Eksodas, Levitikas, Namba, mine Dutronome. Irəha hənɪ mə nəpɪn iərmama remhə rino sampam. Nənimwɪn ko rɪpkeven mhə ia kwopun riti. Irəha hənɪ mwi mə nagelo me mine nəremhə me həiwən (Wok Me 23:8).

Setan: Nəgkiariien i Setan rakupwən ia nəgkiariien Hipru. In nəgkiariien səvəi nəkur Isrel. Nɪpwrən mə iəremhə sə raməmwəki iərmama. Setan kupwən in agelo riti səvəi Kumwesən. Mətə Kumwesən rɪnrhi irapw in ia neai tɪ nəri nə mə in ramaruagən irau Kumwesən mə in trərimənu ia Kumwesən (Aes 14:12-15, Esk 28:11-19).

Sinae: In təkuer riti ia tənə Ijip. Kwopun nəha Kumwesən rɪməuvei pen Loa səvənhi m Moses fwe ikin (Hip 12:18-24).

Tikon: In iərmama sə ramasitu ia nakalasia me ia nousəsɪmwɪnien me səvənraha. Kɪməkupwən kuvehi utə tikon me mə tuhasitu ia nakalasia me ia Wok Me 6:1-7. (Filipae 1:1, 1 Tim 3:8; 10-12, Rom 16:1)

Vranda səvəi Solomon: In kwopun riti ia nimwə səvəi Kumwesən. Kwopun nəha nəpɪn me pam nəmə asori me səvəi nəkur Isrel kamhəgkiari ia loa səvəi Kumwesən ikin. Ia nəpɪn səvəi Iesu kɪno nəpai asori ia kəpwier rukurau ia nimwə səvəi Kumwesən. Fwe imwə kɪno tənifiə ia nɪkaren me pam. Kwopun nəha nərmama kamhəuvehi nəmri nərimɪru me ikin tɪ nuviien netə irə. Kwopun nəha kaməvriwei mane me ikin. (Luk 9:45-46, Jon 2:14-16)

Wit: Nari riti rəmwhen ia rais. Rutə rəmwhen ia nurhi mətə ro nukwan. Kaməkwaikwai, raməsas maməpwəh tekɪn. Kaməkwai testesi kwənkwan kamo flaoa irə.

Nipwrai ninien me ia Niutestamen

Paptaes

Mat 28:18-20
 Wok Me 10:44-48
 Kal 3:26-27
 Jon 3:22
 Wok Me 16:14-15; 31-33
 Kol 2:12
 Jon 4:1-2
 Wok Me 19:1-7
 1Pit 3:20-22
 Wok Me 2:37-42
 Wok Me 22:12-16
 Wok Me 8:12; 36-38
 Rom 6:1-4

Naraien ia nəkawai nimwə

Tata mine mama

Efes 6:4
 Kol 3:21
 1Tim 3:4-5
Nəkwarhakwərha me
 Mat 15:3-6
 Efes 6:1-3
 1Tim 5:4; 8 Luk 2:51
 Kol 3:20
 Hip 12:7-11

Nipran me səməme nərman me səvənraha hemhə mhəpwəh irəha

Wok Me 6:1
 1Kor 7:39-40
 Jem 1:27 Rom 7:2-3
 1Tim 5:3-16
Neraien
 Mat 19:4-6
 Kol 3:18-19
 Hip 13:4 1Kor 7:1-16
 1Tes 4:3-8
 Taet 2:3-5 1Pit 3:1-7
 Efes 5:21-33

Nərmama asori me səməme kamhərimənu (uə Kavmen)

Mat 22:15-22
 Rom 13:1-7
 Taet 3:1 Wok Me 5:27-29
 1Tim 2:1-4
 1Pit 2:13-17

Nərmama kamhometə nakalasia me səvəi Iesu Kristo

Mat 5:10-12
 1Kor 4:11-13
 1Pit 3:13-17 Mak 13:9-13
 2Kor 4:8-11
 1Pit 4:12-19 Luk 12:4-9
 Fil 1:28-29
 1Jon 4:7-12; 16 Jon 15:18-21
 2Tes 1:4-8
 Rev 2:10 Wok Me 5:41
 2Tim 3:10-13 Rom 8:35-37
 Hip 10:32-39 Rom 12:12-14; 17-21

Hip 12:3-4

Kumwesən

Noien səvəi Kumwesən

Mak 10:27

Rom 11:33-36

1Pit 1:14-17 Mak 12:29-30

1Kor 8:4-6

1Jon 1:5 Luk 1:37

2Kor 1:3

1Jon 4:7-12; 16 Luk 6:35-36

1Tim 1:17

Jut 24-25 Jon 4:24

1Tim 6:15-16

Rev 4:8-11 Wok Me 14:14-17

Hip 4:13

Rev 15:3-4 Wok Me 17:22-31

Hip 10:30-31 Rom 1:18-23

Jem 1:17

Kumwesən ramasitu ia kitaha

Mat 6:25-34

Rom 8:28

Hip 1:3 Mat 10:29-31

Rom 11:36

Jem 4:13-16 Wok Me 14:15-17

Kol 1:17

Kumwesən rino neiai mine tivrənə

Mat 19:4

Wok Me 17:24-26

Hip 1:2 Jon 1:3

1Kor 8:6

Hip 11:3 Wok Me 14:15

Kol 1:15-16

Rev 4

Kumwesən trəkiri nərmama ti noien me səvənraha

Mat 7:21-23

Rom 2:1-11

Hip 9:27-28 Mat 16:24-27

Rom 14:10-12

Hip 10:26-31 Mat 25:31-46

1Kor 3:10-15

1Pit 1:17 Jon 3:18-21

1Kor 4:5

1Pit 4:3-5 Jon 5:24-29

2Kor 5:9-10

Rev 20:11-15 Wok Me 17:30-31

2Tes 1:5-10

**Kumwesən ramini nərmama me i kamhahatətə ia Iesu mə irəha hatukwatukw
ia nənimen**

Wok Me 13:38-39

Rom 5:1-19

Kal 3:6-9 Rom 1:16-17

Kal 2:16

Taet 3:7 Rom 3:21-26

Kumwesən rauvehimiru nərmama

Jon 3:16-17

Rom 5:1-11

1Tim 1:15-16 Wok Me 2:37-39

Rom 10:9-13
 1Tim 2:3-7
 Efes 2:1-10
 1Pit 1:3-5

Nəfwakiien m nənimwi nari me, mine noien səvəi klepa

Mat 4:10
 1Kor 6:9-11
 1Tes 1:9-10
 Wok Me 13:4-12
 1Kor 8:1-13
 1Jon 5:21 Wok Me 17:22-31
 1Kor 10:1-22
 Rev 21:8 Wok Me 19:11-20
 2Kor 6:14-18
 Rev 22:15 1Kor 5:11
 Kal 5:19-21

Mane

Mat 6:19-21, 24-34
 1Tim 6:6-10, 17-19
 Jem 2:1-9 Luk 12:13-21, 32-34
 Hip 13:5-6
 Jem 5:1-6 Wok Me 20:35

Nənimwin səvəi Kumwesən

Mat 28:19
 Wok Me 8:14-17
 Efes 1:13-14, 17 Mak 1:9-11
 Wok Me 10:44-48
 Efes 3:16 Mak 3:28-30
 Wok Me 13:2-4
 Efes 4:3-4, 30 Luk 1:35
 Wok Me 15:28
 Efes 5:18-20 Luk 3:16
 Wok Me 16:7-10
 Efes 6:17-18 Luk 4:1
 Wok Me 19:1-7
 1Tes 1:5-6 Luk 11:13
 Rom 5:5
 1Tes 5:19 Luk 12:12
 Rom 7:6
 2Tes 2:13 Jon 1:32-34
 Rom 8:9-16; 26-27
 Taet 3:5-6 Jon 3:5-8
 1Kor 2:4, 9-16
 Hip 2:4 Jon 7:37-39
 1Kor 3:16
 Hip 9:14 Jon 14:15-17, 26
 1Kor 6:11, 19
 1Pit 1:2; 11 Jon 15:26
 1Kor 12:1-13
 2Pit 1:20-21 Jon 16:7-15
 2Kor 1:21-22
 1Jon 2:20 Jon 20:19-23
 2Kor 5:5
 1Jon 3:24 Wok Me 1:4-5, 8
 2Kor 13:14
 1Jon 4:13 Wok Me 2:1-18; 38-39

Kal 3:2-5
 1Jon 5:6-8 Wok Me 4:31
 Kal 4:6 Wok Me 5:3-5
 Kal 5:16-18; 22-25

Nakresien pran sāvai iərməpə

Mat 5:27-30
 1Kor 6:9-20
 1Tes 4:1-8 Jon 8:2-11
 Kal 5:19
 Hip 13:4 Rom 13:8-10
 Efes 5:3
 Jut 7 1Kor 5:9-11
 Kol 3:5-6

Kwopun napw asori rauək ikin

Mat 10:28
 Luk 16:23-26
 Rev 20:10-15 Mat 13:41-42; 47-50
 2Tes 1:9
 Rev 21:8 Mat 25:41

Nəkukuə Ikinan sāvai Kumwesən

Mat 4:1-4
 Rom 15:4
 Hip 4:12 Mat 5:17-20
 Rom 16:26
 1Pit 1:22-25 Mat 22:29
 Kol 3:16
 2Pit 1:19-21 Jon 8:31-32
 1Tes 2:13
 2Jon 9-10 Jon 20:31
 1Tim 4:13
 Rev 1:3 Wok Me 20:32
 2Tim 3:14-17

Nəveginien Ikinan

Mat 26:26-30
 Luk 22:14-20
 1Kor 11:17-34 Mak 14:22-26
 1Kor 10:14-22

Nəveginien me

Mak 7:14-23
 Rom 14:1-23 1Kor 8:1-13
 1Tim 4:1-4

Nəgkariien amasan sāvai Iesu Kristo

Wok Me 20:24
 Kal 1:6-12
 1Tes 1:5 Rom 1:2-4, 16-17
 Efes 1:13
 2Tes 2:14 1Kor 1:17-25
 Fil 1:27
 2Tim 1:8-11 1Kor 15:1-7
 Kol 1:5-6
 2Tim 2:8-10

Nahatətəien

Iərmama sə ramahatətə ia Iesu Kristo truvehi nimiruieren rerin
 Jon 1:12

Jon 20:31
 Rom 10:9-10 Jon 3:15-18, 36
 Wok Me 4:12
 Kal 2:16 Jon 6:47
 Wok Me 16:30-31
 Efes 2:8-9 Jon 14:6
 Rom 3:20-22

Pwəh sərer əknekɪn ia nahatətəien səkitaha

Mak 11:22-25
 Rom 14:22-23
 Hip 11:1-40 Luk 17:5-6
 1Kor 13:13
 Jem 1:2-8 Jon 14:1
 2Kor 5:6-7
 Jem 2:14-26 Rom 5:1-2
 Kal 5:6
 1Pit 1:3-9

Nemhəien

Jon 6:39-40
 1Kor 15:12-58
 Rev 14:13 Jon 11:17-27
 2Kor 5:1-10
 Rev 21:1-4 Jon 14:1-4
 Fil 1:20-24
 Rev 22:1-5 Rom 8:10-11; 38-39
 1Tes 4:13-18 Rom 14:7-9
 Hip 2:14-15

Pwəh səgnəgini Kumwesən, mhəni vivi in, mhəni tanak tukwe

Luk 17:11-19
 Fil 4:4-7
 1Tes 5:18 Jon 6:11
 Kol 2:7
 1Tim 2:1 Rom 1:21
 Kol 3:17
 1Tim 4:4-5 Efes 5:20
 Kol 4:2

Nəmə asori me i kamhətui tɪ nakalasia me

Noien səvəi elta me səvəi nəfwakiien

Wok Me 6:1-6
 1Tim 3:1-13
 Taet 1:5-9 Wok Me 14:23
Nəgkiariien sə ramevən tɪ elta me səvəi nəfwakiien
 Mat 28:18-20
 1Tes 2:1-12
 2Tim 3:10-4:5 Luk 22:24-27
 1Tim 4:1-16
 Taet 2:7-8 Wok Me 20:17-35
 2Tim 2:1-26
 1Pit 5:1-4

Nisiaiien elta me səvəi nəfwakiien

1Kor 9:14
 1Tes 5:12-13
 Hip 13:7,17 Kal 6:6
 1Tim 5:17-22

Nəpwəhien pran

Mat 5:31-32
 Luk 16:18
 1Kor 7:10-16 Mat 19:3-9
 Rom 7:2-3

Nəpwəhien nəveginien ti nəfwakiien

Mat 6:16-18
 Wok Me 13:1-3
 Wok Me 14:23 Mak 2:18-20

Nasituien

Mat 6:1-4
 1Kor 10:24
 Hip 13:1-3, 16 Mat 7:12
 2Kor 8:1-15
 Jem 1:27 Mat 25:31-46
 2Kor 9:1-15
 Jem 2:15-16 Luk 3:10-11
 Kal 6:9-10
 1Jon 3:16-18 Luk 6:38
 Fil 4:14-19 Wok Me 11:27-30
 Hip 10:24

Rərəha mə kitaha tsənimwi nənimwiien skai mhakonə irə

Rom 13:13
 Kal 5:19-21
 Taet 1:7 1Kor 5:11
 Efes 5:18
 1Pit 4:3-5 1Kor 6:9-11
 1Tim 3:1-3

Nəfwakiien m Kumwesən

Noien səvəi nəfwakiien

Mat 6:5-13
 Jon 16:23-26
 1Tim 4:4-5 Mat 7:7-11
 Rom 8:26-27
 Hip 4:16 Mat 18:19-20
 Rom 12:12
 Hip 10:19-22 Mak 11:24-25
 Efes 2:18
 Jem 1:5-8 Luk 11:1-13
 Efes 6:18
 Jem 4:2-3 Luk 18:1-8
 Fil 4:6-7
 Jem 5:13-18 Luk 21:36
 Kol 4:2
 1Pit 4:7 Jon 14:13-14
 1Tes 5:17
 1Jon 3:21-22 Jon 15:7
 1Tim 2:1-4; 8
 1Jon 5:14-15

Nəfwakiien me nepwin ia Nəkukuə Ikinan

Mat 11:25-26
 Wok Me 16:25
 Fil 1:3-5, 9-11 Mat 14:23
 Wok Me 20:36
 Kol 1:9-12 Mat 19:13-15
 Wok Me 21:5

Kol 4:3-4 Mak 1:35
 Rom 1:9-10
 1Tes 3:9-13 Luk 5:16
 Rom 10:1-2
 2Tes 1:11-12 Luk 6:12
 Rom 15:30-33
 2Tes 3:1-5 Luk 22:32, 39-46
 2Kor 12:7-10
 Hip 5:7 Jon 11:41-42
 Efes 1:15-20
 Hip 7:25 Jon 17:1-26
 Efes 3:14-21 Wok Me 4:24-31
 Efes 6:19-20

Nətərigien səkitaha traməkeikei meiwaiu

Mat 5:3-12
 Luk 18:9-14
 Kol 3:12-13 Mat 18:1-5
 Efes 4:2
 Jem 4:5-10 Luk 14:7-11
 Fil 2:3-11
 1Pit 5:5-7

Nakalasia me

Noien səvəi nakalasia me

Mat 16:13-20
 1Kor 12:12-30
 Kol 3:12-17 Jon 13:34-35
 Kal 5:22-26
 1Tes 5:16-17 Jon 14:27
 Efes 1:22-23
 Hip 10:24-25 Wok Me 2:41-42
 Efes 2:19-22
 1Pit 2:4-10 Rom 12:4-8
 Efes 4:1-16
 Rev 19:5-10 Rom 12:9-13
 Kol 1:18

Nakalasia me səvəi Iesu Kristo həmwhen ia nıpwrai iərmama kuatia

Mat 18:19-20
 Efes 1:22-23
 1Tim 4:13 Wok Me 2:41-47
 Efes 4:11-16
 Hip 10:24-25 Rom 12:4-8
 Kol 3:15-17

Nəmisəien me i saməregi ia tıprənə i

Rom 8:18-25, 28
 Jem 1:2-4
 1Pit 2:19-21 2Kor 1:4
 1Pit 1:6-9
 1Pit 5:8-10 2Kor 4:16-18

Noien səvəi nərpwınien noien ərəha

Kumwesən trərpwın noien ərəha me səvəi nərmama

Mat 26:28
 Wok Me 26:18
 Hip 10:17-18 Mak 11:25-26
 Efes 1:7
 1Jon 1:8-2:2 Wok Me 5:31

Kol 1:13-14 Wok Me 10:43

Kol 2:13-14

**Kitaha tsaməkeikei mhenouenou noien ərəha me nəha nərmama kamho m
kitaha, mhəpwəh nərpwinien**

Mat 6:12-15

Luk 6:37

Efes 4:31-32 Mat 18:21-35

Luk 17:3-4

Kol 3:13 Mak 11:25

2Kor 2:5-11

Nomasanien iərmama

Mat 4:23-25

Wok Me 8:4-8

2Kor 12:7-10 Mat 9:35

Wok Me 19:11-16

1Tim 5:23 Mat 11:2-5

Wok Me 28:8-9

2Tim 4:20 Wok Me 3:1-6

1Kor 12:9, 29-30

Jem 5:14-15

Nokeikeien

Kumwesən ramokeikei nərmama me pam

Jon 3:16

Efes 2:4-5

1Jon 4:9 Rom 5:8

Kitaha tsaməkeikei mhokeikei Kumwesən

Mat 22:37-38

Jon 14:21

1Jon 5:3 Mak 12:28-30

1Pit 1:8

Kitaha tsaməkeikei mhokeikei nərmama

Mat 5:43-48

1Jon 2:9-11

1Jon 4:7-21 Mat 22:39

Jon 15:12-17

1Kor 13:1-13 Jon 13:34-35

Rom 12:9-10

1Kor 16:14 1Tes 4:9-10

Rom 13:8-10

Kal 5:13-14 1Pit 4:8

1Jon 3:11-18

Noien nəkwai Kumwesən

Jon 14:15, 21, 23-24

1Pit 1:14-16

1Jon 3:22-24 Jon 15:10-17

1Jon 2:3-8

2Jon 5-6 Rom 13:8-10

Noien ərəha

Nəfe nəha noien ərəha?

Rom 1:18-32

Efes 2:1-3

Jem 4:17 Rom 8:5-8

Efes 5:3-5

1Pit 4:3 Kal 5:19-21

Kol 3:5-10

1Jon 3:4-5

Nərmama me pam həno raka noien ərəha

Jon 8:7-9

Rom 5:12

1Jon 1:8-10 Rom 3:9-20; 23

Kal 3:22

Kumwesən trərpwın noien ərəha səvəi nərmama

Mat 10:28

Rom 6:23

Hip 10:26-31 Mat 13:41-42

Kal 6:7-8

1Pit 1:17 Jon 3:18-20; 36

Kol 3:5-6

1Pit 4:3-5 Wok Me 17:30-31

2Tes 1:7-9

Jut 7 Rom 1:18-19

Hip 9:27

Rev 20:11-15

Kitaha tsaməkeikei mhərərığ ia noien ərəha me səkitaha

Mat 4:17

Wok Me 2:37-40

2Kor 7:8-11 Mak 6:12

Wok Me 3:19-20

2Pit 3:9 Luk 13:1-5

Wok Me 17:29-31

Rev 9:20-21 Luk 15:1-31

Wok Me 20:21 Luk 24:45-47

Wok Me 26:19-20

Nitətə ia neiai (uə Nitətə sə Kumwesən ramərımənu irə)

Suatuk səvəi nevənien ia nitətə ia neiai

Mat 19:16-30

Jon 17:2-3

Efes 2:1-6 Luk 10:25-28

Jon 20:31

Kol 2:13 Jon 3:1-16

Rom 5:21

Kol 3:1-4 Jon 5:19-29

Rom 6:5-14

2Tim 1:10 Jon 10:10

Rom 8:10-17

Taet 3:4-7 Jon 11:25-26

2Kor 5:17

1Pit 1:23 Jon 14:6

Kal 2:20

1Jon 5:11

Nitətə ia neiai ramasan pik

Luk 12:32-34

Kol 3:1

Rev 21:22-22:5 Jon 14:1-3

1Pit 1:4-5

Rev 22:14-15 2Kor 5:1-8

Rev 4:1-11 Fil 1:23

Rev 21:1-4

Nousi əpuneien nərimiru me kauvei pen m Kumwesən

Mat 9:13

Rom 12:1
Hip 9:6-10:18 Mak 12:33

Setan

Noien sǝvǝi Setan

Mat 13:19
2Kor 2:10-11
2Tes 2:9-12 Mat 25:41
2Kor 4:4
1Pit 5:8-9 Luk 4:1-13
2Kor 11:13-15
1Jon 3:8-10 Luk 22:3-4
Efes 2:2
Rev 12:7-12 Jon 8:42-44
1Tes 2:18
Rev 20:1-3

Setan in iǝremhǝ i ramǝmwur mǝ tro nǝrmama hǝmwei ia nǝrǝhaien

Mat 4:1-11
2Kor 12:7-10
Hip 12:1-2 Mat 6:13
Efes 3:20-21
Jem 4:7 Luk 22:31-32
Efes 6:10-18
1Pit 1:5 Jon 17:14-19
Fil 4:13
1Pit 5:8-11 Rom 8:31-39
1Tes 3:5-8
1Jon 4:4 Rom 12:12
2Tes 3:3
1Jon 5:3-5 Rom 16:19-20
2Tim 1:7-8
Rev 12:7-12 1Kor 10:12-13
Hip 2:18 1Kor 16:13
Hip 4:14-16

Suatuk ti nuveheien nǝpwnǝti Kumwesǝn me

Jon 1:12-13
Kal 4:6-7
1Jon 3:1-3 Rom 8:14-17
Hip 12:5-11

Kristo nǝten rǝnaikuas raka nǝrǝhaien me sǝvǝi nǝrmama me sǝvǝnhi

Mat 26:26-29
Efes 1:7
1Jon 1:6-7 Rom 3:25
Hip 9:11-14
Rev 7:14-17 Rom 5:9-10

Iesu Kristo

Iesu in Tini Kumwesǝn

Mat 11:27-30
Jon 20:26-31
Kol 2:9-10 Mat 16:13-17
Wok Me 3:13-16
Hip 1:1-14 Luk 1:35
Wok Me 4:10-12
Hip 7:26-28 Jon 1:1-18
1Kor 3:11
1Jon 2:1-2 Jon 5:19-29

2Kor 4:4-6

1Jon 5:20 Jon 6:35-40

2Kor 5:21

Rev 1:12-18 Jon 8:58

Kal 4:4-5

Rev 19:11-16 Jon 11:25-27

Fil 2:5-11 Jon 17:1-5

Kol 1:15-20

Iesu riməuvehe ia tɪprənə i nɪpwrən rəmwhen ia nɪpwrataha

Jon 1:14

Luk 2:1-20

Fil 2:6-7 Luk 1:26-38

Mat 2:1-23

Hip 2:14-18 Mat 1:18-25

Kal 4:4-5

Iesu rino nɪmtətien me

Mat 8:1-15, 23-33

Mak 1:21-28

Luk 22:50-51 Mat 9:1-7, 18-33

Mak 7:32-37

Jon 2:1-11 Mat 12:9-14, 22

Mak 8:22-25

Jon 4:46-54 Mat 14:15-32

Luk 5:4-8

Jon 5:5-9 Mat 15:22-28, 32-38

Luk 7:11-15

Jon 9:1-7 Mat 17:14-18

Luk 13:10-13

Jon 11:11-44 Mat 20:29-34

Luk 14:1-4

Jon 21:4-6 Mat 21:18-22

Luk 17:12-14

Wok Me 2:22

Kinəkiri Iesu ti noien səvənhi kuvei pen nərpwɪnien sə rɪpkatukwatukw mhə min

Mat 26:47-68

Mak 15:1-20

Jon 18:1-14, 19-24 Mat 27:1-2, 11-31

Luk 22:47-53

Jon 18:28-19:16 Mak 14:43-65

Luk 22:63-23:25

Kinərui tərini pen Iesu ia nei kamarkuau

Mat 27:32-56

Luk 23:26-49

Jon 19:17-37 Mak 15:21-41

Kimənimwi nɪpwrai Iesu

Mat 27:57-66

Luk 23:50-56

Jon 19:38-42 Mak 15:42-47

Iesu rətui mwi ia nemhəien səvənhi

Mat 28: 1-20

Wok Me 2:24-32

Wok Me 17:2-3, 30-31 Mak 16:1-8

Wok Me 3:15

Rom 1:4 Luk 24:1-49

Wok Me 4:10, 33

Rom 4:24-25 Jon 20:1-21:14

Wok Me 10:39-43
1Kor 15:3-8; 12-21 Wok Me 1:3-8
Wok Me 13:29-39
Rev 1:18

Iesu rirærig mevæn fwe ia neiai

Luk 24:50-51
Efes 1:20-23
Hip 7:25-26 Wok Me 1:9-11
Fil 2:9-11
Hip 10:12-14 Wok Me 2:32-36
Hip 1:3-11
1Pit 3:22 Wok Me 5:30-31
Hip 2:9 Rom 8:34
Hip 4:14-16

Iesu trirærig pehe mwi ia tivrænə i

Mat 24:29-44
1Tes 1:9-10
2Tim 4:8 Jon 14:1-3
1Tes 3:13
Hip 9:28 Wok Me 1:10-11
1Tes 4:13-5:11
2Pit 3:1-18 Wok Me 3:19-21
2Tes 1:6-10
1Jon 3:1-3 Fil 3:20-21
2Tes 2:1-4
Rev 1:7 Kol 3:4
1Tim 6:13-15
Rev 22:12-13